"Evrensel ÇAĞRI
Kur'an'ın Anlamı

(İNİŞ SIRASINA GÖRE)

Hazırlayan:
Mustafa SAĞ
M.Ü. İlahiyat Fakültesi
(İst.Yüksek İslam Enstitüsü)
İ.Ü. Sosyoloji Bölümü

Redaksiyon: Naci Cepe

Kapak Tasarım: Ahmet Yanar

Sayfa Düzenleme: Bahri Çakır

Baskı-Cilt: MC Matbaa Ltd.
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi C Blok No: 83/220-221
Topkapı-Zeytinburnu-İstanbul
Tel: 0212 999 58 84
Sertifika No: 43257

ISBN: 978-975-98565-9-5

Özgeçmiş

İlahiyatçı ve Sosyolog Mustafa Sağ, Konya'da doğdu. Kur'an'ın tamamını ezberledi. Arapça öğrenimi gördü ve Konya İmam Hatip Lisesi'ni bitirdikten sonra Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü)'den mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi.

Kur'an üzerindeki bilimsel çalışmalarını ve diğer çok yönlü araştırmalarını aralıksız sürdürmektedir.

Teşekkür

Çağrı, kadın-erkek onlarca Kur'an düşünürü ve okurunun katkısı ile yeniden gözden geçirilmiştir. Katkısı olan herkese teşekkür ederim.

Çağrı'nın dokuzuncu baskısının tüm giderleri duyarlı okuyucular tarafından karşılanmıştır. Kendilerine teşekkür ederim.

Not: Parayla satılmaz.

İniş Sırasına Göre Kur'an Sureleri

1. Alak Suresi 25
2. Kalem Suresi 27
3. Müzzemmil Suresi 31
4. Müddessir Suresi 33
5. Fâtiha Suresi 37
6. Tebbet Suresi 38
7. Tekvîr Suresi 38
8. A'lâ Suresi 40
9. Leyl Suresi 41
10. Fecr Suresi 42
11. Duhâ Suresi 44
12. İnşirâh Suresi 45
13. Asr Suresi 46
14. Âdiyât Suresi 46
15. Kevser Suresi 47
16. Tekâsür Suresi 48
17. Mâûn Suresi 49
18. Kâfirûn Suresi 50
19. Fil Suresi 51
20. Felâk Suresi 52
21. Nâs Suresi 53
22. İhlâs Suresi 53
23. Necm Suresi 54
24. Abese Suresi 58

25. Kadr Suresi 61
26. Şems Suresi 62
27. Burûc Suresi 63
28. Tîn Suresi 65
29. Kureyş Suresi 65
30. Kâriah Suresi 66
31. Kıyâmet Suresi 67
32. Hümeze Suresi 70
33. Mürselât Suresi 70
34. Kâf Suresi 73
35. Beled Suresi 77
36. Târık Suresi 79
37. Kamer Suresi 81
38. Sâd Suresi 85
39. A'râf Suresi 94
40. Cinn Suresi 124
41. Yâ-Sîn Suresi 127
42. Furkân Suresi 136
43. Fâtır Suresi 145
44. Meryem Suresi 152
45. Tâ-Hâ Suresi 164
46. Vâkıa Suresi 180
47. Şuarâ Suresi 186
48. Neml Suresi 204
49. Kasas Suresi 216
50. İsrâ Suresi 229
51. Yunus Suresi 248
52. Hûd Suresi 265
53. Yusuf Suresi 283
54. Hicr Suresi 298

55. En'âm Suresi 306
56. Sâffât Suresi 333
57. Lokman Suresi 347
58. Sebe Suresi 352
59. Zümer Suresi 361
60. Mü'min Suresi 371
61. Fussılet Suresi 380
62. Şûrâ Suresi 386
63. Zuhruf Suresi 392
64. Duhân Suresi 400
65. Câsiye Suresi 403
66. Ahkâf Suresi 407
67. Zâriyât Suresi 413
68. Ğâşiye Suresi 417
69. Kehf Suresi 418
70. Nahl Suresi 432
71. Nûh Suresi 448
72. İbrahim Suresi 450
73. Enbiyâ Suresi 456
74. Müminûn Suresi 468
75. Secde Suresi 479
76. Tûr Suresi 483
77. Mülk Suresi 486
78. Hâkka Suresi 490
79. Meâric Suresi 494
80. Nebe Suresi 497
81. Nâziât Suresi 500
82. İnfitâr Suresi 503
83. İnşikâk Suresi 504
84. Rûm Suresi 505

85. Ankebût Suresi 513
86. Mutaffifîn Suresi 523
87. Bakara Suresi 525
88. Enfâl Suresi 584
89. Âl'i İmrân Suresi 597
90. Ahzâb Suresi 630
91. Mümtehıne Suresi 647
92. Nisâ Suresi 650
93. Zilzâl Suresi 684
94. Hadîd Suresi 685
95. Muhammed Suresi 690
96. Ra'd Suresi 695
97. Rahman Suresi 702
98. İnsan Suresi 708
99. Talâk Suresi 711
100. Beyyine Suresi 713
101. Haşr Suresi 715
102. Nur Suresi 719
103. Hacc Suresi 730
104. Münâfikûn Suresi 743
105. Mücâdele Suresi 744
106. Hucurât Suresi 749
107. Tahrîm Suresi 753
108. Teğâbün Suresi 755
109. Saff Suresi 758
110. Cumua Suresi 760
111. Fetih Suresi 763
112. Mâide Suresi 769
113. Tevbe Suresi 795
114. Nasr Suresi 819

Sunuş

Elinizdeki bu meâl bir **ÇAĞRI**'dır. **Kur'an'ın öğüt, uyarı ve müjdesinin bir çağrısı.** Bu çağrıya kulak verenler, bu meâli okuduktan sonra, genel olarak Kur'an'ın içeriğinde nelerin olduğunu, nelerden bahsettiğini, dünya hayatına ilişkin, sosyal, ekonomik, kültürel, politik, askerî, hukuki, ahlaki, ailevî vs. alanlardaki öğütlerini, uyarılarını, müjdelerini, **evren ile ilgili bilgileri, ahiret hayatına ilişkin yaptığı uyarılarını öğrenecek ve kendince bir Kur'an bilgisine sahip olarak kendisine bir yol çizecektir.** İşte Kur'an'ı okumak demek budur. Yoksa anlamadan Kur'an'ın Arapça metnini okumak, Kur'an okumak değildir. Kur'an dediğimiz kitap, evren ve yaşam kitabıdır. Zaten Kur'an demek, okunan şey demektir. Evrendeki her şey okunabilen bir kitaptır. Bir ağaç, bir çiçek, bir damla su, bir böcek, bir hücre ve bizzat insanın kendisi hep okunabilir bir şekilde yaratılmıştır. Hz. Muhammed'e ve tüm insanlara "OKU" denilerek indirilen kitap; evren kitabıdır, yaşam kitabıdır.

O bakımdan tüm insanlar, özellikle de kendisini Müslüman olarak tanımlayanların, "inandım" dediği **Kur'an'ın bilgisine sahip olması gerekir.** Kişi Kur'an bilgisine sahip olursa kafasındaki yığınla malumatı Kur'an bilgisi ışığında değerlendirir. En önemlisi evreni ve içindekileri yaratan ve insanı var eden yaratıcı kudreti bilinçli olarak kavrar, **O'nun uzaklarda değil kendimizde olduğunu, nefesimizi aldırıp verdirenin, şah damarımızdan yakın olanın daima O olduğunu öğrenir.** Kur'an'ı insanlara tebliğ etmekle görevlendirilmiş **Nebî-Resûl Muhammed'i doğru olarak anlar. O'nun mücadelesini kavrar.** Daha önce gelmiş Nebîleri ve onların mücadelelerini bilir. Genel anlamda insanlık tarihinin tüm

gelişim evrelerini, Kur'an bilgisi ışığında analiz eder ve doğru olarak değerlendirmeye çalışır.

Bu meâlin en önemli ayırıcı özelliği ve belki benzerlerinden farklılığı, ilme, Kur'an'ın mantığına ve Kur'an'ın kendi kendini açıklaması yöntemine sadık kalınıp, özen gösterilmesi ve olabildiğince Arapça-Farsça kelimelerden arındırılmış ve her insanın kolaylıkla anlayabileceği bir üslup ve sadelikte olmasıdır.

Müslümanlar arasında yaygın olarak, **"Kur'an anlaşılması çok zor, harfî bir meâl ve tercüme ile ifade edilemeyen, abdestsiz ele alınması günah olan, lafızlarıyla ibadet edilen, anlamadan sadece Arapçasını okumanın, dinlemenin ve hatta Arapça yazılarına bakmanın ibadet sayıldığı kutsal bir kitap"** diye bilinmekte ve bu anlamda öğütler verilmektedir. Böylece Kur'an, sadece inanmayanların değil, inananların bile içinde ne olduğunu bilmediği, anlamadığı; bir grup insanın yüzyıllar önce yaptığı bir anlamlandırmanın, kuşaktan kuşağa taklit yoluyla aktarıldığı bir kitap olarak gösterilmiştir. Biz böyle bir düşüncenin Kur'an'a göre doğru olmadığına, Kur'an'ı herkesin kendince anlayabileceğine, onun raflarda ve yüksek duvarlarda asılı olarak duracak bir kitap değil, her zaman ele alınıp okunabilecek ve yolumuzu aydınlatacak bir başucu kitabı olması gerektiğine inananlardanız. Meâli dikkatlice okuyan her birey, aşağıda detayları verilecek temel kavramları bilinçli olarak kavrayacaktır.

ALLAH'IN BİRLİĞİ, SAYISAL "2"NİN YARISI OLAN "1" DEĞİLDİR

Meâli dikkatlice okuyanlar, evreni ve içindekileri yaratan, insanı var eden yaratıcı kudreti ve **"Allah'tan başka ilah yoktur"** ifadesinin ne anlama geldiğini, bilinçli olarak kavrarlar. Esas itibariyle, tarih boyunca Allah hakkındaki kuşkuların Allah'ın varlığı ile ilgili olmayıp, tekliği ile ilgili olduğunu öğreneceklerdir. Çünkü insanlık, Allah'ın varlığı hakkında hiçbir zaman kuşku duymamıştır. Nitekim Kur'an'ın ilk muhatapları olan ve Muhammed Peygamber'e karşı gelen ortak koşucular, Allah'a inanıyorlardı. *(Ankebût Suresi 61)*

Teklik anlamına gelen **"Tevhid"** Kur'an'ın üzerinde durduğu en

temel konudur. Öyle ki Kur'an, Allah'ın varlığından çok, tekliğini anlatmaktadır. Allah'ın tekliğinden bahseden ayetler, varlığından bahseden ayetlerden çoktur. Bu da Allah'ın tekliği bilincine ulaşmanın, varlığını kabul etmekten daha zor olduğunu göstermektedir. Allah'ın "tek"liğinden maksat, sayısal anlamda "iki"nin yarısı olan "bir" değildir. Çünkü **Allah, zaman ve mekândan arınmış olduğu gibi, sayıdan da arınmıştır.** Allah hiçbir şeye benzetilemeyeceği gibi, sayı ile de ifade edilemez. Buradaki "tek" **"birleştirici ortak değer"**dir. Allah'ın tekliğinden maksat, O'nun bütün insanların ortak Rabbi ve ortak Allah'ı olmasıdır. Bu bakımdan bir kimse, "Allah'a inanıyorum" dediği halde O'nun aynı zamanda bütün insanların ortak Allah'ı olduğunun bilincinde değilse, bu, "Allah'ın tekliği" ilkesiyle örtüşmeyen bir anlayıştır. Aslında hiç kimse Allah'ı inkâr etmiyor. Ne var ki, ötekinin Allah'ı ile, kendi Allah'ının aynı Allah olduğunu içine sindiremiyor. Allah'ın tekliğinin bilinçli olarak kavranmasının ifadesi "Allah'ımız birdir" şeklinde olmalıdır. Kur'an, Allah'ın tekliği ile ilgili olarak şu iki noktada sürekli insanlığı uyarmaktadır:

1- ALLAH'IN YARATICI TEKLİĞİ

Allah, sadece var olan değil, aynı zamanda var eden kudrettir ve var ettikleriyle ilgili yasaları koyan ve yarattığı evreni tümüyle bir düzen içinde sevk ve idare edendir. Tüm varlığı yaratan ve onu yöneten kudret, yalnızca Allah'tır. *(A'râf Suresi 54, Yunus Suresi 31)*

Yüce Allah, tanrı olmanın en temel özelliğinin, yoktan var edicilik olduğunu, kim yoktan var ediyorsa onun tanrı olabileceğini, tanrılık iddiasında olanların, bir sinek dahi yaratamadıklarını, tam tersi kendilerinin de bir yaratıcıya muhtaç olduklarını ifade buyurmaktadır.

"Ey insanlar! Allah'tan başka yalvarıp-yakardıklarınızın hepsi bir araya gelseler, bir sinek dahi yaratamazlar. Yaratmayı bırakın; sineğin kendilerine vereceği zararı bile önleyemezler." *(Hacc Suresi 73)*

Nitekim insanlık tarihinde "evreni ben yarattım" diyen hiçbir kimse çıkamamış, tanrılık iddiasında bulunanlar dâhil, hiçbir güç yaratıcılık iddiasında bulunamamıştır. Allah, sadece "varlığı ben yarattım, ben yönetiyorum" demekle kalmayıp, bunu belgeleriyle ka-

nıtlamakta, herkesin ve her şeyin Allah'ın koyduğu doğa yasalarına uymak zorunda olduğunu, hiç kimsenin bir müdahalede bulunarak onu değiştiremeyeceğini açıklamaktadır.

"Güneşi doğudan doğduran Allah'tır, güneşi kim batıdan doğdurabilir."*(Bakara Suresi 258)*

"Allah geceyi devamlı yapsaydı, onu kim gündüze çevirebilirdi? Gündüzü devamlı yapsaydı, onu kim geceye çevirebilirdi?" *(Kasas Suresi 71,72)*

"Allah'ın size lütfettiği su kaynakları kurusaydı, kim yeni su kaynakları temin edebilirdi?" *(Mülk Süresi 30)*

"Bir düşünün, Allah sizin işitme ve görme duyunuzu alıp, belleğinizi kapasa, Allah'tan başka hangi tanrı onları size geri verebilir?" *(En'âm Suresi 46)*

Bu öldürücü sorulara karşın, tersi bir iddia mevcut olmadığına göre, bu soruları soranın yaratıcılığını kabul etmek doğal bir durumdur.

2-ALLAH'IN RAB BİRLİĞİ

Kur'an'ın insanlığı uyardığı ve sürekli dikkat çektiği en temel husus, "Rab birliği"dir. Allah'ın, herkesin ve her şeyin, yani **"Âlemlerin Rabbi"** olduğu vurgusudur. *(Fatiha Suresi 2, Duhan Suresi 8)* Evreni ve insanı yaratan Allah, aynı zamanda onun Rabbidir.

Rab, insanı ve tüm varlığı koruyup-gözeten, eğitip-öğreten ve bunu sağlamaya yönelik buyruk ve yasaları koyan, itaat ve kulluk edilecek kudret demektir. Rabbin tekliğini kabul etmek demek, Allah'tan başkasına tanrısal güçler atfederek, O'na ortak koşmamaktır. İnsanoğlu, tek Allah'tan başka yaratıcı edinmemiş, ama O'ndan başka "Rabler" edinebilmiştir.

"Sadece yaratıcıyı Rab edinerek, Allah'a kul olmaları gerekirken onlar; din adamlarını... Allah ile birlikte Rab edinmişlerdir." *(Tevbe Suresi 31)*

O bakımdan Allah, tüm insanlardan sadece "Yaratıcı" oluşunun değil, **"Rab"** oluşunun da onayını istemiştir.

"...Rabbin insan soyuna, ben sizin Rabbiniz değil miyim?

dedi. Onlar dediler: 'Evet, Rabbimizsin, buna hiç şüphesiz tanıklık ederiz'"*(A'raf Suresi 172)*

Allah yalnızca birilerinin, örneğin sadece Yahudilerin, sadece Hıristiyanların, sadece Müslümanların veya başka inanç sahiplerinin değil, bütün insanların eşit ve ortak Rabbidir. Yaratıcı olarak tekliği kabul edilen Allah'ın, **"Rab"** olarak da **"tekliği"** kavranılmadıkça, Kur'an'ın üzerinde ısrarla durduğu **"La ilahe illallah"** (Allah'tan başka ilah yoktur) ilkesi bilinçli olarak kavranmış olmaz. Nitekim önceki kavimler, Allah'ı kabul etmedikleri için değil, Allah'a varmada başka Rabler edindikleri için yıkıma uğramışlardır.

Meâli dikkatlice okuyanlar, dinin, kitapların aynı olduğunu, aynı kaynaktan çıktığını ve aynı amaca yönelik olduğunu, yaratılıştan son nebî Muhammed'e kadar tüm nebîlerin hiçbirinin ayrı bir din kurmadığını, yani Hz. Musa'nın Yahudilik, Hz. İsa'nın Hıristiyanlık, Hz. Muhammed'in Müslümanlık diye bir din kurmadığını, hepsinin **"Din Allah'a aittir"** dediklerini öğreneceklerdir. Yaratıcı olarak da, Rab olarak da, Allah'ın tüm insanların eşit ve ortak Allah'ı ve Rabbi olduğunu bilinçli olarak kavrayacaklardır. Allah'ın Rab birliği kavranmadığı içindir ki; insanlar birbiriyle çelişen, çatışan birçok dinden ve birçok kitaptan söz etmektedirler. Kur'an sürekli Allah'ın **"Rab birliği"**nden bahsederek, insanların şirkle kirlenmiş inançlarını, tüm peygamberlere gelen vahiyleri içinde toplayan Kur'an ile temizlemelerini öğütlüyor.

"Ey insanlar! Gerçek şu ki, hepiniz benim yanımda birsiniz. Çünkü Ben, hepinizin Rabbiyim" *(Enbiyâ Suresi 92).*

"Tek" olan, yani bütün insanların Rabbi olan Allah'ın, tüm peygamberler aracılığı ile gönderdiği din de tek olup, ayırıcı değil, birleştiricidir.

KUR'AN, SADECE MÜSLÜMANLARIN KİTABI MI?

Acaba, Kur'an sadece kendilerini Müslüman olarak görenlerin kitabı mıdır? Bu soruyu en doğru olarak, bizzat Kur'an'ın kendisi yanıtlar.

Kur'an, başta Tevrat, Zebur ve İncil olmak üzere, geçmiş pey-

gamberlere gelen tüm vahiyleri isim ve içerikleriyle, içinde toplayan bir kitaptır.

"Kur'an'daki bu hükümler, İbrahim'e, Musa'ya ve onlardan önceki peygamberlere verilen kitaplarda da vardır." *(A'lâ Suresi 18, 19; Enbiyâ Suresi 105)*

"Ey Muhammed, Allah sana kendinden önceki kitapları onaylayan Kur'an'ı indirdi. İnsanlara yol göstermek üzere daha önce de Tevrat'ı ve İncil'i indirmişti." *(Âl'i İmrân Suresi 3, 4)*

Kur'an, daha önceki peygamberlere atıfta bulunarak 25 peygamberin bizzat adını zikretmekte, mücadelelerinden kesitler sunmakta, Hz. Musa'dan 200'e yakın, Hz. İsa'dan ise, 35 defa bahsetmektedir. Kur'an, tanrısal mesajın sonuncusu ve daha önceki gelen kitapların da kapsayıcısı olduğu için, tüm insanlar, peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği Kur'an'a inanmaya çağrılmaktadır. Unutulmamalıdır ki, bu yol, önceki peygamberlerin de yoludur. Çünkü, Kur'an son mesaj olmasının yanı sıra, orijinal haliyle günümüze kadar korunmuş bir kitap olduğundan, Kur'an'a çağrı, aynı zamanda diğer peygamberlere gelmiş kitaplara inanmaya da çağrıdır. Tüm peygamberlere gelen vahiyleri içinde topladığına göre, Kur'an, tüm insanların kitabıdır.

Kur'an, belli bir ırkın, bir bölgenin, belli bir zaman diliminin veya sadece kendilerini Müslüman olarak tanımlayanların kitabı değildir. Kur'an, daha önce gönderilen kitapları içinde topladığına göre, o kitaplara inananların, doğal olarak Kur'an'a da inanmaları gerekir. Bu bağlamda Kur'an'ı reddederlerse kendi inandıkları kitapları da reddetmiş olurlar.

Kur'an doğal olarak tarihin belli bir döneminde gelmiş ve belli bir elçi tarafından insanlara tebliğ edilmiştir. Kur'an'ın söyledikleri o tarihsel dönemle ve o coğrafyayla sınırlı değildir; içeriği itibariyle tüm insanlığadır.

Kur'an'ın tüm insanlığın kitabı olmasına en büyük engel, onun güncellenmesine karşı çıkarak, içeriğini ve söylemek istediklerini anlamayıp, ona bağlı kalmak adına, lafızcı bir yaklaşımla, söylediklerini

tekrar ederek, geçmişi geleceğe taşıma saplantısıdır. Oysa geçmişin çözüm yollarını bugüne taşımak yerine, bugünün çözümlerini Kur'an'ı anlayıp araştırarak ortaya koymak, daha bilimsel bir yaklaşımdır. Unutulmamalıdır ki, dünün bilgileriyle bugünün sorunları çözülemez. Bilinmelidir ki, geçmiş sadece ders almak içindir. Tekrar yaşanamaz ve yaşatılamaz *(Bakara Suresi 134, 141)*. İlerleyen ve kalkınan toplumlar, bilgili toplumlardır. Geri kalan toplumlar ise, geçmişi tekrar edenlerdir. Kendileri bilgi üretmeyenler, başkalarının bilgilerini; eski bilgileri kullanmaya mahkûmdur. Böyle bir toplumun, **"bilgi esası üzerine yaratılan evren kitabının ayetlerinden yararlanması ve ona hâkim olması olanaksızdır."** Bu yüzden din adına söylenenler yaşama ve doğal değerlere uygun olmalıdır. Doğru bilgiye ve doğal ahlak kurallarına dayanmayan dindarlık, dine de insanlığa da saygısızlıktır.

KUR'AN'A GÖRE EN DEĞERLİ İNSANLAR BİLGİNLERDİR

Kur'an'a göre en büyük güç bilgi; en değerli insanlar da bilginlerdir *(Zümer Suresi 9; Mücâdele Suresi 11)*. Kur'an'ın ilk buyruğu **"Oku"** *(Alak Suresi 1)* diye gelmiştir. "Oku" denilen kitap, evren kitabıdır; insanın kendi yaratılış kitabıdır. Tüm varlık O'nun vahyiyle var olmuştur, O'nun vahyiyle devam edip gitmektedir. Allah, her varlıktan âlim sıfatının tecellisi olan ilimden insana da lütfetmiştir. İşte her insan kendisine verilen akılla evren ve yaratılış kitabını okuyabilir. Eğer düşünerek, araştırarak, sorgulayarak, teslimiyetle okunursa, evren ve yaratılış kitabı olan Kur'an kendini açar.

Kur'an'ın insan hayatında yaptığı en büyük devrimlerden biri, üstünlük ve otoriteyi kişilerden alıp ilme vermesidir. Kur'an'a göre ilmin ayırımı yoktur. Çünkü ilim; insanı, doğayı ve varlığın her türünü araştırıp öğrenmektir. Varlığın tümü, Allah tarafından ve insan yararına yaratıldığına göre, hepsinin ilmi önemlidir. Bu anlamda din ilmi, dünya ilmi gibi ayırımlar Kur'an dışı ayırımlardır. O bakımdan ilmi, din ilmi, dünya ilmi diye ayırmak, kötü niyet yoksa, cehaletin karanlığı demektir.

PEYGAMBER ALGISI VE SÜNNET ANLAYIŞI

Şurası kesin olan bir gerçektir ki, Kur'an'ı tebliğ eden Peygamber'i doğru olarak anlamak ve algılamak çok önemlidir. Çünkü Peygamber'i doğru anlamak dini doğru anlamanın baş koşuludur. O bakımdan Peygamber'i en doğru olarak anlamak, bizzat kendisinin tebliğ ettiği Kur'an'dan öğrenmekle mümkündür.

Peygamber'i doğru olarak anlamadan, O'nun tebliğ ettiği Kur'an'ı anlayıp kavramak mümkün değildir. Bu bağlamda, Muhammed Peygamber'in çağının ve yaşadığı toplumun gereği olan yaşam tarzını, o coğrafi ve toplumsal koşullar için söylediği kişisel sözleri ve uygulamaları, ayrı ayrı coğrafyalarda, ayrı ayrı zamanlarda ve bambaşka toplumsal koşullarda yaşayan insanlar için de geçerli olması gereken Kur'an ayetleri gibi kabul etmek, Hz. Muhammed'i ve tebliğ ettiği Kur'an mesajını doğru olarak anlamanın önünde en büyük engel teşkil etmektedir.

Öte yandan Muhammed Peygamber'in vefatından 150-200 yüz yıl sonra, "Peygamber buyurdu" diye onun adına söylenen rivayetler, günümüz insanının kolayca kabul edemeyeceği bir peygamber algısı ortaya koymakta ve tüm insanlık için tebliğ ettiği Kur'an adına birtakım sorunlara ve sıkıntılara sebep olmaktadır. Konuyla ilgili olarak birkaç örnek sunalım.

"Ümmi Ayman Radıyallahu anhâ şunu söyledi: "Rasulullah aleyhissalatü vesselam bir gece kalkıp idrarını yaptı. Ondan sonra ben kalkıp içecek su aradım. Su bulamayınca onun (peygamberin) idrarını içtim. Ertesi sabah bunu kendisine (peygambere) söylediğimde tebessüm etti ve: 'Bundan sonra miden hiç ağrımayacaktır, buyurdu.'" (*Hâkim ve öteki hadis kaynakları- İsmail ibn Yusuf Nebhani. Peygamber Efendimizin Mucizeleri,* Hikmet Neşriyat, c.2, s. 1102)

"Kocanın vücudu irin ile kaplı dahi olsa ve karısı onu yalayarak temizlese, yine de kocasının hakkını ödemiş olamaz." *(Ahmed bin Hanbel. Müsned, V.239, İbni Hacer, 2/121)*

"Kadınların dinleri ve akılları eksiktir." *(Buhari)*

İşte Peygamber adına söylenenler bunlar ve bunlar gibi yüzlercesi. İnsan bunları peygamber sözü diye okurken ve yazarken utanıyor. Ama bunlar gibi yüzlerce yanlış görüş ve davranışın, ne yazık ki, Müslüman toplumların önemli bir kısmında, İslam'ın bir gereği olarak samimiyetle benimsendiği ve savunulduğu bir gerçektir. Ne yazık ki, böylesi bir peygamber algısı ortaya koymak, Muhammed Peygamber'e, ve onun tebliğ ettiği Kur'an'a en büyük iftiradır.

İSLAM NEDİR? MÜSLÜMAN KİMDİR?

"İslam kelimesi, Silm kökünden türemiş if'al kalıbında bir sözcük olup isim ve mastar olarak kullanılır. Silm sözcüğünün İslam kalıbı anlam olarak, kavgadan, savaştan, korkudan, kuşkudan, beladan huzursuzluktan... tüm olumsuzluklardan uzak bir ortam"(*) demektir. Müslüman kelimesi de, "Tüm bu olumsuzluklardan uzaklaşmış kişi"dir.

Kısaca ifade edecek olursak Arapça bir sözcük olan "İslam"ın Türkçe anlamı barış, esenlik, huzur vs. demektir. İşte Allah'ın gönderdiği tüm peygamberler, barış, esenlik, huzur içinde bir yaşam ortamını, yani İslam'ı tebliğ etmişlerdir. İslam, fıtrat dinidir, yaratılış düzenidir. O bakımdan, İslam dinini, hiç kimse tekeline alamayacağı gibi, hiç kimse de kendisini onun dışında görmemelidir.

İslam, tüm insanlığın dinidir. Kim, hangi ülke, Allah'ın Kur'an'da bildirdiği kuralları, ilkeleri, çıkar gözetmeden toplumun, insanlığın iyiliği, huzuru ve esenliği vs. için uygularsa, Kur'an'a göre o ülke İslam ülkesidir ve insanları da Müslüman'dır. Müslüman, İslam üzere olan, yani barış ve huzur üzere olan demektir. Dünyanın neresinde bir insan ya da bir devlet barış ve huzur üzere ise, işte o Müslümandır; işte o İslam devletidir. "İslam" ve "Müslüman" kavramları, herhangi bir zaman dilimi ve özel bir topluluk ya da özel bir coğrafi bölge ve devlet ile sınırlandırılamaz.

Nitekim, Hz. Muhammed'den binlerce yıl önce yaşamış Hz. İbrahim'den Müslüman olarak bahsedilmektedir. *(Âl-i İmrân Suresi 67)*

(*) İbni Menzur, *Lisanü'l-Arab;* c. 4, s. 660.

Hz. Muhammed'den asırlarca önce yaşamış olan Hz. İsa'ya ve kendisine inananlara da Müslüman denilmiştir. *(Âl-i İmrân Suresi 52)*

"...Allah, gerek daha önceki Tevrat, İncil ve diğer kitaplarda, gerekse Kur'an'da size "Müslümanlar" adını verdi..." *(Hacc Suresi 78)*

Fakat günümüzde "İslam" ve "Müslüman" sözcükleri, sadece Hz. Muhammed dönemini ve sonrasını, hatta sadece Arapların yaşadığı belirli bir coğrafi bölgeyi ifade eden sınırlı ve tarihsel bir anlam taşımaktadır. Bu anlamıyla İslam, bu coğrafyalarda, belli sosyo-kültürel kural ve uygulamalar biçiminde kurumsallaşarak, onun asıl anlamı ve evrenselliği engellenmiştir.

"Müslüman" kavramının anlam ve içeriği yeterince kavranmadığı için, bazı insanlar Müslüman olduğunun, bazıları da Müslüman olmadığının farkında değildir. Müslüman denince belirli sosyo-kültürel, tarihsel mensubiyeti olan ve belirli coğrafyalarda yaşayan toplumlar / devletler akla gelmektedir. Kur'an'a göre ise, bir insanın Müslümanlığı, sözüyle ya da sosyal ve tarihsel mensubiyetiyle değil, ancak inanıp, iyi ve güzel işler üretmesiyle gerçekleşen bir olgudur. *(Ankebût Suresi 2, 3)*

İslam dini demek, barış ve huzur düzeni demektir. Kur'an, dinin yani düzenin davranışlarını **"amel"** yani eylem kavramıyla ifade eder. Ancak amelin kaçınılmaz koşulu, **"salih"** olması, yani insan ve toplum için çıkarsız, zararsız, yararlı ve güzel işler üretmesidir. **"Amel'i Salih"**, tarihsel mensubiyetleri olan ve bir düzen içinde yaşama alışkanlığı olmayan, kabileci ve mezhepçi bir coğrafyada yaşayan insanlara ait, kişisel ibadetler olarak yorumlanıp, kurumsallaştırılarak asıl anlamından uzaklaştırılmıştır.

Halbuki, yaratılıştan beri tüm peygamberlerin tebliğ ettiği ve son peygamber Muhammed ile tamamlanan İslam dininin, yani, barış, ve huzur düzeninin en önemli özelliği, insan için olmasıdır. İnsan için olması demek, insan fıtratına, insan doğasına ve insan yararına olan bir düzen demektir. İnsan doğasına ve insan yararına olmayan bir düzenin İslam olamayacağı, bunu kabullenmenin Müslümanlık değil, cahillik olacağı açıktır.

FARKLI DİNLER NEREDEN KAYNAKLANIYOR

Aslında, tüm peygamberlerin tebliğ ettikleri İslam dininin, yani barış ve huzur düzeninin, zaman içinde isim ve içerik itibariyle birbirinden çok farklı durumlara gelmesi ve birbiriyle çatıştırılması, İslam dininin değil, dini temsil (!) edenlerin ve çıkar güçlerinin yaklaşım ve tutumlarının bir sonucudur. Bugünün insanlarının sandığı gibi, peygamberlerin her birisi, bugün birbirinden çok farklı uygulamalarla, birbirinin karşıtı haline getirilen, hatta birbiriyle çatıştırılan üç ayrı İslam'a, üç ayrı dine mensup değillerdi, hiçbiri ayrı bir din kurmadı; yani Musa, Yahudilik, İsa, Hıristiyanlık, Muhammed, Müslümanlık diye bir din kurmadılar. Hepsi "Din Allah'ın" dediler, hepsi "biz Müslümanlarız" dediler.

"De ki, 'Biz Allah'a, bize indirilen Kur'an'a, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve torunlarına indirilenlere, Musa'ya, İsa'ya verilenlere inanırız. Bunların hiçbiri arasında ayrım yapmayız. Biz sadece Allah'a ortak koşmadan teslim olanlarız / Müslümanlarız.'" *(Bakara Suresi 137)*

Ne var ki, Hz. Musa'nın tebliğ ettiği İslam, kendinden sonra Yahudiliğe, Hz. İsa'nın tebliğ ettiği İslam, Hıristiyanlığa dönüştürülmüş, Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği İslam ise, dar anlamda Müslümanlığa dönüştürülmek istenmektedir. Böylece özünde aynı mesajı taşıyan ve insanlığın en büyük ortak değeri olan evrensel İslam, zaman içinde birtakım çıkarlar uğruna mezheplere ve siyasal ideolojilere dönüştürülmüştür.

Öyle ki, sizin kitap, bizim kitap, sizin peygamber bizim peygamber, hatta sizin Allah bizim Allah tartışmasına kadar götürülmüş ve sonuçta insanlığın fıtrat dini, barış, huzur düzeni, insanların kendi ürettikleri hizipçilik, mezhepçilik, cemaatçilik vs. durumuna sokulmuş, bölücü ve kışkırtıcı bir etken haline getirilmiştir. Öyle ki, bu bölücü ve kışkırtıcılığın boyutları, mezhep kavgaları, tarikat ve cemaat çekişmeleri, din savaşları, din adına işlenen cinayetlere kadar uzanmıştır. Kur'an bunları insanlığın en büyük suçu olarak görmektedir. *(Âl'i İmrân Suresi 19, 83 ve dev.; 105; En'âm Suresi 159; Enbiyâ Suresi 92-93; Müminûn Suresi 52-53; A'râf Suresi 159)*

KUR'AN MEÂLİ NEDEN GEREKLİ?

Allah, insanlar tarafından vahyinin anlaşılması için, insanlara kendi dilleri ve anlayışları ölçüsünde buyruklarını indirmiştir. Allah, kendine ait Kelâm'ı, insana ait bir lisan vasıtasıyla beşer seviyesinde indirmiştir. Çünkü lisan, toplumsal bir olgudur. Lisan, insanlar arasındaki iletişime aracılık eder. Kelâm ise, anlamı olan bir vahiydir. Dolayısıyla, lisan kelimesi ister Arapça olsun, ister başka diller olsun, kullanımda hiçbir zaman Allah'a izafe edilmemiştir ve edilemez. Çünkü Allah, tüm noksan sıfatlardan arınıktır.

O bakımdan hiçbir zaman, **"lisanullah"** şeklinde bir ifade kullanılmamıştır. Ama, "kelâm" kelimesi, Allah'a izafe edildiği için, **"Kelamullah"** şeklinde kullanılmıştır. *(Bakara Suresi, 75; Tevbe Suresi, 6; Fetih Suresi, 15. ayetleri inceleyiniz.)*

Allah'ın çağlar boyu görevlendirdiği peygamberler ve elçiler, Allah tarafından indirilen vahyi, kelâmı, o elçi, toplumuna kendi lisanıyla tebliğ etmiştir. *(İbrahim Suresi 4)*

Allah, Kelâmını/vahyini, son peygamber Muhammed'e vahyetti; Son peygamber Muhammed'in dili Arapça olduğu için, doğal olarak Allah'tan gelen vahyi, kendi dili olan Arap lisanıyla tebliğ etmiştir. Allah kelâmı, Allah vahyi tüm dünyadaki insanları (inanan-inanmayan) kapsadığı için, her toplum Allah'ın kelâmını, kendi diline çevirip anlamalıdır. Zaten meâl demek; bir cümle içindeki anlamı en anlaşılır bir şekilde, kendi dilimize çevirme çabasıdır.

Eğer, Allah'a ait kelâm ile, insana ait lisan arasındaki ayırıcı özellik dikkate alınmazsa, sanki Allah, vahyi, kelâmı Arapça yazarak göndermiş gibi bir yanılgıya düşülür ki, o takdir de, Arap lisanını kutsallaştırmış oluruz; Arap lisanını başka toplumların lisanlarından üstün ve ayrıcalıklı, kutsal bir dilmiş gibi algılarız.

Ne yazık ki, böyle düşünüp algılandığı için, yüz yıllarca gafiller ve cahiller: "Kur'an, lafızlarıyla ibadet edilen bir kitaptır... Kur'an'ın Arapçasını okumak, dinlemek, yazılarına bakmak da ibadettir... Kur'an'ın Arapça metninin bütün insanlara ulaştırılması gerekir, böylece insanlar manasını anlamasa bile, onunla duygulanma imkânına sahip olur... Kur'an'ın anlamını harfi tercüme yoluyla başka dillere

aktarmak mümkün değildir..." gibi anlayışlarla, bilerek ya da bilmeyerek Arap lisanı, Arapça, sanki Allah'ın lisanıymış(!) gibi bir algı, bir inanç yaratılmıştır. Böylece, Arap toplumunun dili, diğer toplumların dillerinden üstün tutulmuş, kutsallaştırılmış ve bu yüzden de Allah kelâmı/vahiy, anlama göre değil de, Arap lisanının dilbilgisi kurallarına göre çevrilip tefsir edilerek, Arap olmayan tüm dünya insanları Araplar gibi düşünmeye ve onlar gibi yaşamaya yönlendirilmiştir.

Halbuki lisan, bir iletişim aracıdır; Kelâm ise, anlamdır, düşüncedir, yani vahiydir. Allah kelâmının kuralı yoktur, Kural insan için vardır, Allah için kural olmaz. Her lisanın kendine has dilbilgisi kuralları olduğu gibi, Arap lisanının da kendine has dilbilgisi kuralları vardır. Örneğin, diğer birçok dilde, üçüncü şahıs zamiri olarak İngilizcede "he","eril"; "she", "dişil"; Fransızcada "il", "eril", "elle "dişil" vb. şeklinde ifade edildiği gibi, Arapçadaki dilbilgisi kurallarına baktığımızda da, üçüncü şahıs zamiri olarak erkekler için "hüve", kadınlar için "hiye" sözcükleri kullanılır. Sözcüklerdeki erkek (müzekker) kadın (müennes) ayrımı, Arapçada sadece şahıs zamirlerine mahsus olmayıp, isim, fiil ve edat cinsinden tüm sözcüklerin yapısında da kendini göstermektedir.

Ayrıca, Arapçada yine eril (müzekker), dişil (müennes) ayrımlı kelimeler kapsamında bazı genel ilkeler mevcuttur: Örneğin, "Tüm çoğul kelimeler ve cansız nesneler dişil (müennes) kalıp ile ifade edilirken, toplumsal ilişkilerle ilgili sözcükler, örneğin, kanun, yönetmelik, resmi yazılar vs. tamamen eril (müzekker) kalıplarla yazılırlar."

İşte Arap lisanının bu dilbilgisi kurallarına göre yazılmış Kur'an ayetlerinde de tüm eşya isimleri dişil (müennes) yapılarla yazılmışken, topluma yönelik hükümler hep eril (müzekker) kelimeler ile yazılmıştır. Ama Kur'an'da geçen bu ifadelerdeki eril (müzekker) özellik veya dişil (müennes) özellik, sadece kelâmın, vahyin orijinalini koruyan, Arapça lisanının dilbilgisi kuralları bakımından gerekli olan bir şekil ve yapı şartını ifade etmektedir; ama hiçbir zaman Allah kelamı olan, Allah vahyi olan anlamın, Kur'an metninin anlamlandırılmasına etki etmez. Arapçanın dilbilgisi kuralı gereği, Kur'an

ayetleri dişil (müennes) ve eril (müzekker) yapıdaki kelimelerle yazılmıştır. Ama, Kur'an ayetlerinin dişil (müennes) veya eril (müzekker) kelimelerle yazılmış olmaları dışında anlam olarak dişilikle veya erillikle alâkaları yoktur...

Daha iyi anlaşılması için bir örnek verelim. Herkesin bildiği, okuduğu İhlas Suresi'nin ilk ayetini okuyalım."Gul, huve Allah'u ahad" (De ki, O, Allah tektir). Buradaki "hüve" (o) zamiri, Arapçanın dilbilgisi kuralına göre, üçüncü şahıs zamiri olarak erkekler için kullanılır. Şimdi, Arapçanın dilbilgisi kurallarına göre yazılmış bu Arapça Kur'an metnini Türkçeye ya da başka bir dile çevirirken, Arap lisanının dilbilgisi kuralına göre, erkekler için kullanılan "hüve" zamirine bakarak, haşa! "Allah'ı erkek"(!) diye mi, tefsir etmek gerekir? Asla!.. İşte, Allah kelamı ile, Arap toplumunun lisanını aynı gören bilgisiz kişiler, Kur'an'daki eril (müzekker) sözcüklere bakarak, Kur'an' metnini sadece erkeklere hitap eden, kadınları dışlayan bir kitap gibi tefsir etmiş ve cevirmişlerdir. Arap lisanına göre muhafaza edilmiş Kur'an vahyi, metne dayanarak, yani Arapçanın dilbilgisi kurallarına göre tercüme edilince, mealleri ve tefsirleri okuyanlar sanki, kadınlar ikinci sınıfmış(!) gibi bir düşünceye kapılmakta, -kötü niyetliler bunu istismar etmekte- sanki Kur'an, sadece erkeklere hitap eden bir kitapmış gibi algılanmaktadır. Oysa, Allah'ın böyle bir hükmü söz konusu olmayıp, Kur'an'da erkek-kadın ayrımının yapıldığını düşündürecek bir işaret bulmak mümkün değildir.

HATIRLATMA

Bu meâl bir başucu ya da bir masa üstü kitabı olarak kabul edilip sürekli okunmalıdır. İsteyen başka meâllerle karşılaştırarak da okuyabilir ki, okunması gerekir. Kur'an meâlini ilk defa okuduğumuzda, edindiğimiz anlamları sorgulamadan, düşünmeden kabul etmemeliyiz. Kur'an bütünlüğü içinde düşünerek, anlamlandırılmış ayeti, Kur'an'daki o konuyla ilgili başka ayetlerle de karşılaştırıp, ilişkilendirerek sürekli **yeniden okumalıyız**. Meâli okurken, okuduklarımızı kendimize hitap ediyormuş gibi okumalıyız. Kur'an'da anlatılan kıssalarda mesajlar vardır. Bu mesajlar yaşantımıza yön vermek içindir. Okuduğumuz kıssaları kendi yaşantımızmış gibi düşün-

meliyiz; kelimelere, cümlelere takılıp kalmamalıyız. Anlamını araştırmalıyız, ne anlatmak istediğini ayrıntısına kadar düşünmeliyiz.

Bu meal çalışmamla Kur'an ayetlerinin /vahyin demek istediğini ve evrenselliğini aklın ve bilimsel düşüncenin rehberliğinde, insan ve toplum yararına doğru olarak yansıtmaya çalıştım. Kur'an'ın ayırımcı değil, birleştirici olduğu ilkesine özen gösterdim. Unutulmamalıdır ki, Kur'an vahyinin, insan fıtratına ve sürekli değişen ve gelişen koşullardaki insan yaşamına uygun içeriğini ortaya koyan araştırmaların sürekli yapılması ve insanlara sunulması gerekir. Kur'an'a bu gözle bakıp, güçlü ve bilimsel bir kavrayışla ele alan saygın insanların ortaya koyduğu / koyacağı meâlleri kendiniz için, toplum için, insanlık için daha ileri ve uygulamada Allah'a daha yaklaştırıcı, daha huzur verici ve daha birleştirici buluyorsanız, siz benim anlamlandırdığıma takılıp kalmayınız, öyle olanlarını tercih ediniz ve kendinizi erdemli kılınız. Allah'ın size bağışladığı en değerli varlık olan aklınızı kullanınız. Çünkü Kur'an vahyi, sadece dünün insanlarına, sadece bugünün insanlarına değil, gelecek çağların insanlarına da öğüt, uyarı ve müjde kaynağıdır.

Günümüz insanının kafasını karıştıran şöyle bir düşünceye hepimiz tanığız: "Birçok meâl var, herkes ayrı ayrı şeyler söylüyor, hangisine inanacağımızı şaşırdık..." Böyle bir gerekçe haklı gibi görünse de, aklını çalıştıranlar için doğru değildir. Çünkü samimi bir insanın, özellikle bir Müslüman'ın ilk yapacağı şey, yukarıda da söylediğim gibi, meâli ya da meâlleri okurken, verilen anlamları bizzat kendisinin sorgulaması, burada Allah bize ne demek istiyor, diye Kur'an bütünlüğü içinde kendisinin düşünmesi, konuyla ilgili başka ayetlerle de karşılaştırıp, ilişkilendirmesidir. En önemlisi de, önce kendinizden başlayarak, toplum yararına erdemli bir birey olmaya yöneleceksiniz, sonra da hiçbir bilgiyi körü körüne kabul etmeyeceksiniz. Allah'ın size bağışladığı en değerli varlık olan aklınızı kullanacaksınız.

Geçmişin bize miras olarak bıraktığı bir kültür ve gelenekler süreci vardır ki, bu da bizim tarihimizi oluşturuyor. Bunlar bizim için tecrübe kaynağıdır. Ancak Müslüman, kendi değerlerini, tutkularını, bağlandıklarını ciddi olarak sorgular, bütün bunlar hakkında düşünür. Eğer, biz kendi değerlerimizi, tutkularımızı ve bağlandıklarımızı

ciddi olarak sorgulamaz, bütün bunlar hakkında düşünmez, önyargılarımızdan kendimizi kurtaramaz ve kendi değerlerimizi kendimiz tanımlamazsak, İslam'a hep başkalarının tanımlamalarıyla bakacağız demektir. Bir Müslüman'ın İslam'ı doğru olarak anlayabilmesi, o Müslüman'ın inandığı şeyi ne kadar bildiği ile orantılıdır. Çünkü sadece "inandım" demekle Müslüman kendini kurtaramaz. Şayet biz İslam'a inanıyorsak ve inandığımız İslam konusunda bilgimiz yoksa, bu bir değer ifade etmez. Çünkü inandığımız İslam'ın değeri, onu bilinçli olarak bilmekle doğru orantılıdır.

İslam'ı bilinçli olarak kavrayabilmek, önyargıların, çevrenin, toplumun, geleneğin, tarihin etkisinden ve yanlışlarından sıyrılmakla mümkündür. Bunun da tek yolu Kur'an bilgisine sahip olmaktır. Siz Kur'an bilgisine sahip değilseniz, "herkes Kur'an'ı anlayamaz" derseniz, her Müslüman'ın kendince Kur'an'ı anlama çabasını "dine müdahale" sayarsanız, ölçünüzü kaybetmişsiniz demektir. O zaman siz başkalarının elinize verdiği bozuk ölçülerle işlerinizi tartacaksınız demektir. Unutmayın en sağlam ölçü Kur'an'dır.

"Hiç kuşkusuz bu şerefli bir Kur'an'dır. Allah tarafından korunmuş bir kitaptır. Onu ancak zihinleri temiz olanlar kavrayabilir / anlayabilir. O, âlemlerin Rabbinden indirilmiştir. Siz bu Hadis'i mi küçümsüyorsunuz? Size verilenlere teşekkür edeceğinize, yalanlamayı meslek mi edindiniz?" *(Vâkıa Suresi 75, 76, 77, 78, 79, 80)*

"... Allah'tan ve O'nun ayetlerinden başka, hangi Hadis'e inanacaksınız?" *(Câsiye Suresi 6)*

"Allah'tan daha doğru Hadis'li (sözlü) kim olabilir." *(Nisâ Suresi 87)*

Erdemli kişi; okur, düşünür, anlar ve paylaşır.

20. 06. 2020

İniş Sırası: 1
ALAK (Embriyo) SURESİ
Sure No: 96

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Yaratan Rabbini / koruyup-kollayan; eğitip-öğreten yaratıcını, isimleriyle, nitelikleriyle oku! / anla ve anlat![1]

2. O, insanı bir ALAK[2]tan yarattı.

3. Oku ki, Rabbinin / seni koruyup-kollayanın, ne kadar cömert olduğunu öğren!

4-5. İnsan hiçbir şey bilmezken, Rab / eğitip-öğreten, kalemle her şeyi öğretti.

6. Ammâ! İnsan kesinlikle kendim öğrendim diye azgınlık eder.[3]

---

1 (1:1) Bu surenin ilk beş ayeti, ilk gelen vahiy olarak bilinmektedir. Bu Sureyi, İsrâ Suresi 1; Necm Suresi 1-11 ve Tekvîr Suresi 23. ayetleri ile birlikte inceleyiniz.

2 (1:2) "Alak" kelimesinin sözlük anlamı, "birleşmek, yapışmak, asılı olmak, candan sevgi" vs. anlamlarına gelmektedir. İlerlemiş tıp ilmi, son derece gelişmiş teknolojik araçlar, insanın yaratılışındaki **"Alak"** evresini, bize şöyle anlatır, gösterir. "Sperm hücreleri fallop kanallarından ana rahmine doğru ilerler ve yumurta hücresi, sperm hücreleri tarafından sarılır; spermlerden bir tanesi yumurta hücresi ile birleşir ve böylece döllenme gerçekleşerek bebeğin ilk özünü oluşturur. Döllenmeden sonra zigot, fallop kanalları boyunca hücresel olarak bölünerek ilerlemeye devam eder ve zigot /Alak, ana rahmine iner; rahim duvarına **yapışarak** tutunur; rahim duvarına tutunup yapıştıktan sonra, hem hücre sayısını artırır hem de giderek özelleşen hücre grupları oluşturarak, embriyolojik gelişimini sürdürür..." İşte bizim bugün gözlerimizle gördüğümüz ve yaşadığımız, doğumla / yaratılışla ilgili bütün bu aşamaları Allah, **Rab** sıfatıyla kendisinin programladığını ve bu sürecin, bu programlamaya göre cereyan ettiğini bildiriyor. Şu Kur'an ayetlerine bakınız: Hacc Suresi 5; Müminûn Suresi 14.

3 (1:6) "Azgınlık" diye tercüme ettiğimiz kelime **"yedğâ"**, bu kelimenin fiili, tağâ, masdarı tuğyandır, tağut' sözcüğü de aynı kökten gelir. Anlamı: azgın, zorba, Hak'tan uzaklaşmış kişi vs. Tağutla ilgili, bak: Bakara Suresi 257; Nisâ Suresi 60, 76; Nahl Suresi 37.

7. Kendisini her şeyin sahibi görür.

8. Halbuki o, Rabbine / kendini eğitip-öğretene, dönecektir.

9-10. Sürekli yardım eden bir kula mani olan kimseyi, düşündün mü?[4]

11-12. Dosdoğru yol üzere olmanın, ya da kötülüklerden sakınmanın, ortak koşmaktan kurtulmanın nasıl olacağını, düşündün mü?

13. Yalan söyleyerek sürekli engellemenin, karşı çıkmanın sakıncalarını düşündün mü?

14. Eğer düşünmezsen, Allah'ın görmesinin, öğretmesinin nasıl olduğunu asla bilemezsin.

15. Eğer bir kimse, cehaletinden vazgeçmezse, elbette cehaletinin bataklığında sürüklenir gider.

16. Hataların ve yalanların günahlarına doğru...

17. Artık kişi, yöneldiği yalancı, günahkâr hallerinden vaz geçmeli...

18. Biz ona, dehşet verici kötülüklerden vazgeçmenin yolunu göstereceğiz.

19. Evet, evet! Sakın ortak koşucu kötülüklere itibar etme, Allah'a yönel ve O'na yaklaş.

---

4 (1:9-10) "Sürekli yardım etmek için çaba harcayan" diye tercüme ettiğimiz **"salla"** kelimesi, **"namaz kılmak"** diye tercüme edilir. Bu doğru değildir; zaten olması da mümkün olamaz; çünkü, Hz. Muhammed, vahiy ile yeni tanışıyor; daha yeni nebî-elçi olmuş; neyin ne olduğunu, Rabbinden yeni öğrenecektir. "Salla" sözcüğü, "sürekli yardım etmek, ilgisiz kalmamak, hep aktif olmak" anlamlarındadır. Salla'nın zıt anlamı da 13. ayetteki **"tevella"**dır. "Sürekli yüz çevirmek, sürekli engellemek, karşı çıkmak vs." Kıyâmet Suresi 31, 32; Mâûn Suresi 4, 5, 6. ayetleri inceleyiniz.

İniş Sırası: 2
KALEM SURESİ
Sure No: 68

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. Nûn ve Kalem ve tüm varlıktaki satır satır yazılan şeyler hakkı için, Rabbinin / seni koruyup-kollayanın, eğitip-öğretenin, vahyi; bilgisi sayesinde, sen ne dediğini bilmeyen bir mecnun değilsin.[5]

3-4. Muhakkak ki, Nebî'lik-elçilik, senin için bir ödüldür ve senin için bitmez tükenmez gerçekler vardır ve kesinlikle sen yüce bir yaratılışı anlamaya hazır olmalısın.

5-6. Artık bu gerçekliği anlamak için gözlemle, onlar da gözlemlesinler. Bakalım bu nedenle hanginiz anlayacaktır.

7. Muhakkak ki, Rabbin / seni koruyup-kollayan, eğitip-öğreten, kimin yoldan sapmış olduğunu, kimin dosdoğru yolda olduğunu en iyi bilendir.

8. Artık gerçekleri yalanlayanlara itibar yok.

9. Aldatmak isteme, aldanma durumuna da düşme.

10-14. Şu hallerin hiçbirine itibar yok: Sürekli yalan yere yemin etmek, iftira, alay, kusur aramak, durmadan laf getirip götürmek, hayra ve yardıma engel olmak, saldırganlık, suç işlemek, kaba, haşin, dalkavukluk ve fırsatçılık vs. Çok mal ve çocuk sahibi olsanız dahi, bu hallere itibar yok.

---

5 (2:1-2) Burada, bugün yazı yazdığımız kalemin olmadığı, isminin dahi bilinmediği bir çağda, kaleme ve kalemle yazılanlara dikkatimiz çekilmiş, insanın bilmediği şeyleri öğrenmesinin, gelişimini ve ilerlemesini sağlayan bilimin, eğitim-öğretimin, yazılı neşriyatın, vs. en önemli aracı olduğuna işaret edilmiştir.

15-16. Bu hallerde olanlara, ayetlerimiz anlatıldığında, burun kıvırarak: "Bunlar boş şeyler; daha öncekilerin öyküleridir;" derler. Ayetlerimize karşı büyüklük taslayanlar, sonunda rezil olurlar.

17-18. Tıpkı, daha önceleri büyüklük taslayan cimri bahçe sahiplerinin rezil oldukları gibi. Hani onlar büyüklük taslayarak, sabahleyin bahçelerindeki ürünlerini toplayacaklarına kesin bir şekilde güveniyorlardı ve bundan hiçbir kuşkuları da yoktu.

19-20. Ama onlar henüz uykudayken, Rabbin tarafından gönderilen bir afet, bahçelerini harabeye çevirmiş ve bahçe simsiyah bir hale gelerek tüm ürünü yok olmuştu.

21-22. Sabah olunca, bahçe sahipleri birbirleriyle konuştular: "Ürünlerimizi toplamak için, haydi erkenden bahçeye gidelim."

23-24. Aceleyle yola çıktılar ve kendi aralarında, "Aman hiçbir yoksul kimse bizi görmeden, erkenden ürünümüzü toplayalım" diye fısıldaşarak konuşuyorlardı.

25. Yoksullara yardım edecek kadar varlıklı ve herkesi sindirecek kadar güçlü kişiler olarak, emin bir halde erkenden bahçeye vardılar.

26. Bahçenin durumunu gördüklerinde; "Burası bize ait değil, herhalde biz yanlış bir yere geldik, " dediler.

27. Yanlış olmadığını anlayınca da: "Yok yok, doğrusu biz cezalandırıldık."

28. İçlerinden en ılımlı olanı / ortancaları, "Ben size, Rabbinizin size verdiklerine şükretmiyorsunuz, yoksullara yardım etmiyorsunuz ve Rabbinizi yüceltmiyorsunuz, dememiş miydim? Al işte, başımıza gelene!" diye söylendi.

29. Bu sefer diğerleri: "Rabbimiz! Seni, noksan sıfatlardan arındırırız! Biz nankörlermişiz" diye pişmanlıklarını, yanıldıklarını dile getirdiler.

30-32. Kendi kendilerini suçlayarak, "Yazıklar olsun bizlere! Gerçekten bizler azgın kişilermişiz. Umarız, Rabbimiz bize bunun yerine daha iyisini verir. Demek ki, her şeyi bize cömertçe veren Allah'mış ve artık biz bundan sonra sadece O'ndan isteyeceğiz," demeye başladılar.

33. İşte sonunda rezil olma böyledir. Elbette öteki dünyanın rezilliği çok daha büyük olur. Keşke gerçeği bilmiş olsalardı.[6]

34. Kuşkusuz, Kötü hallerden sakınan kimseler için, Rabblerinden, ürünleri bol bahçeler vardır.

35. Tüm benliğiyle teslim olup, barış ve huzur içinde olanlar, kötü hallerde olanlar gibi olur mu?

36. Size ne oluyor, nasıl hüküm veriyorsunuz?

37. Yoksa, Kur'an'dan başka sizin bir kitabınız var da, ondan mı öğreniyorsunuz?

38. Siz onun içinden işinize geleni seçip mi alıyorsunuz?

39. Yoksa, kıyâmet gününe kadar sürecek ve "siz ne hüküm verirseniz muhakkak olacak" diye aramızda bir sözleşme mi var?

40. Sor bakalım onlara, "Böyle bir sözleşmenin olduğuna, onlardan hangileri kefildir?"

41. Yoksa onların, Allah ile birlikte ortakları, Kur'an'dan başka kitapları mı var? Şayet varsa, getirsinler ortak ettiklerini, eğer doğru kimseler iseler?[7]

42. Gün gelip gerçek, tüm çıplaklığıyla açığa çıktığında, Kur'an

---

6 (2:33) Allah, zorba ve şımarık, gurur sahibi insanlara, kendisini hatırlatmak için, bazen sevdiklerini ellerinden alarak uyarır. Kur'an boyu örnekler mevcuttur. Örneğin; Rûm Suresi 41; Secde Suresi 20, 21.

7 (2:41) Ayrıca, En'âm Suresi 114, 115 ve Şûrâ Suresi 21. ayetleri inceleyiniz.

dışındaki kitaplarla hüküm verenler, Allah'a boyun eğmeye davet edilecekler, ancak buna güçleri yetmeyecektir[8]

43. Çünkü onlar, utanmış, perişan, rezil bir durumda, bakışlarını yere eğerler. Oysa onlar, teslim olmaları ve huzurlu olmaları için davet edilmişlerdi.

44. Bu Hadisi / bu Kuran'ı yalanlayıp, başka hadislere(!) dalanları bırak! Onlar, bilmediklerinden dolayı yavaş yavaş cehaletlerinin kurbanı olurlar.

45. Onun için, Ben onlara toparlanmaları için, süre tanırım. Çünkü Benim koyduğum ölçü kesindir.

46. Yoksa sen, onlardan bir karşılık bekliyorsun da, bu yüzden onlar, çok ağır bir töhmet altında mı kalıyorlar?

47. Ya da tüm zamanların bilgileri kendilerinin yanında da ondan mı yazıyorlar?

48. Sen, Rabbinin emrinin gerçekleşmesine kadar mücadelene devam et. Hut'un sahibi gibi[9] / yani bunalıma giren Yunus Peygamber gibi olma. Hani o (Yunus) aşırı derecede bunalmış bir halde, Rabbine yakarmıştı.

---

8 (2:42) Bu ayeti, Kur'an çevirilerinin çoğunda, "bacaktan açılacağı gün secdeye davet edilirler" ya da "incikten açılır, secdeye davet edilirler" ya da "o gün işin dehşetinden baldırlar açılır" şeklinde çevirerek, "bacaktan açılma veya incikten açılma" gibi Arapça bir özdeyişi, aynen çeviriye yansıtmışlardır. Halbuki "bacaktan açılma, incikten açılma" deyimi, mecazi bir deyimdir ve Araplar, "işlerin zora gitmesi, güçleşmesi" veya "tüm gerçekler ortaya çıkınca zor durumda kalmak" vs. anlamlarında kullanırlardı. Buhari'de; "Allah, kıyâmet gününde kimliğini kanıtlamak için örtüsünü kaldırıp bacaklarını peygamberlere gösterecek" şeklinde bir rivayet vardır. Kur'an'ı, hadisler açıklar düşüncesinde olanlar, Kur'an ayetini bu rivayete dayandırarak çevirmişlerdir. Öyle olunca da Kur'an'ın anlatmak istediği uyarı anlaşılmaz oluyor. Halbuki çok ilginç, 44. ayet uyarıyor: "Bu Hadis'i / bu Kuran'ı göz ardı edip, başka hadislerle(!) hüküm veren kimseleri, bırak! Biz onları alçaltacağız, rezil edeceğiz..." diyor.

9 (2:48) Kehf Suresi 63; Sâffât Suresi 142; A'râf Suresi163 ve dipnotu okuyun.

49. Eğer Yunus, Rabbinin nimetini / buyruğunu anlamamış olsaydı, boş, bilgisiz ve kaybetmiş bir halde kalacaktı.

50. Ancak o, Rabbinin buyruklarını fark etti; anladı ve salihlerden / iyilerden oldu.

51. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, zikri / Kur'an'daki gerçekleri duyduklarında, neredeyse seni bakışlarıyla yiyeceklerdi ve "muhakkak o, kesinlikle kafayı bozmuş," derler.

52. Oysa o Kur'an'daki gerçekler, tüm insanlar için öğütten ve uyarıdan başka bir şey değildir.

İniş Sırası: 3
MÜZZEMMİL SURESİ
Sure No: 73

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey sorumluluk yüklenecek olan...

2-4. Toparlan! Karanlıktan, cehaletten, yavaş yavaş kurtul; ondan kurtulmak ancak, Kur'an'ı daha ziyade düşüne düşüne ya da anlamını sindire sindire okumakla; öğrenmekle olur.[10]

5. Muhakkak ki, Biz sana ağır; anlam yüklü, bir söz ilka edeceğiz.

6. Kuşkusuz, sözün anlamı iyice anlaşılıp kavranırsa, o cehalet karanlığından kurtulmak daha kolay ve daha sağlam olur.

7. Sen devamlı olarak gerçeklerin aydınlığını anlamaya, kavramaya çalış ki,

8. Rabbini / seni koruyup-kollayanı; eğitip-öğreteni, iyice anla ve cehaletin kötülüklerinden kurtul ve ortak koşmadan O'na yönel.

9. O, doğunun ve batının Rabbidir; yani evrende ne varsa, her şeyi koruyup-kollayandır. O'ndan başka ilah yoktur; bir vekil olarak sadece O'na sığın.

---

10 (3:2-4) Bak. Furkân Suresi 32; İsrâ Suresi 106.

10. Söylenecek olan şeylere karşı dayanıklı ol ve söz dalaşına girmeden, güzel bir şekilde onlardan uzaklaş.[11]

11. Beni anlamak istemeyenleri ve nimeti / elçiyi yalanlayanları bırak; onlara biraz zaman tanı.

12-13. Elbette cehaletin kopkoyu karanlığında kalanlar, Bize ait gerçekleri anlayamazlar ve onlar, kendi ürettikleri cehaletin kirliliğinden beslenirler ve bu yüzden onlar can yakıcı sıkıntılar, acı verici mahrumiyetler içinde kalırlar.

14. Yeryüzünde büyüklük taslayanlar, kendilerini yüce dağlar gibi görenler, gün gelir, kum yığını gibi dağılıp yok olurlar.

15. Firavuna, gerçekleri gösteren bir elçi gönderdiğimiz gibi, size de gerçeği gösteren bir elçi gönderdik.

16. Firavun gerçeği gösteren elçiye karşı çıktı; o Bizi anlamak istemedi, büyüklük tasladı, kendini yüce dağlar gibi gördü. Ama sonunda acı felâketten kurtulamadı.

17. Eğer, siz de gerçeği örtbas edip görmezlikten gelirseniz, o zaman genç halleri, ihtiyar hallere dönüştüren günlerden nasıl korunacaksınız.

18. Yüce gerçekler O'nun nedeniyle var olmuştur ve tüm varlıktaki şeyler O'nun vaadetmiş olduğudur.

19. Kuşkusuz bunlar bir hatırlatmadır; bir uyarıdır. Artık isteyen kimse, Rabbine bir yol tutar.

20. Kuşkusuz Rabbin / koruyup-kollayan; eğitip-öğreten, senin, gece boyunca ayakta kalacağını; geceleri yarı uyanık yarı uykulu geçireceğini ve seninle beraber olacak kimselerin de aynı durumda olacağını, biliyor. Gecenin ve gündüzün işlevleri Allah tarafından takdir edilmiştir; belirlenmiştir. Biliniz ki, sizler, geceleri sürekli uykusuz kalmaya asla dayanamazsınız; o bakımdan, Allah sizleri üzerinize görev olan şeylere yöneltir. Artık Kur'an'dan kolay şeyleri okuyun; yani Kur'an'dan kendi görevinizle ilgili olan buyrukları öğrenin bilinçlenin. Biliniz ki, sizden hastalık; sağlık işleriyle uğraşanlar, yer-

---

11 (3:9-10) Bak. Tâ-Hâ Suresi 130.

yüzünde ticaretle meşgul olanlar, Allah yolunda / vatan uğrunda savaşan askerler... vb. vardır. Artık herkes ondan / Kur'an'dan kendi göreviyle ilgili öğütleri, ilkeleri okumalı, öğrenmeli, bilinçlenmeli ve hepsi bir bütün olarak salatı, yani toplumsal yardımlaşmayı, destekleşmeyi birlikte ikame etmeli ve zekatı, yani, vergisini vermelidir. Böylece güzel bir birliktelikle Allah'a teslim olun. Bunlar sizin kendi iyiliğiniz için takdir edilmiş olan şeylerdir. Allah tarafından lütfedilen o iyiliklerin yapılmasının en yüce karşılığını, huzurlu, mutlu bir yaşam olarak bulursunuz. Allah'ın bağışlamasını anlayın; kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

İniş Sırası: 4
MÜDDESSİR SURESİ
Sure No: 74

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey sorumluluk yüklenen; nebî-elçi![12]

2. Toparlan! Artık etrafındakileri uyar.

3. Rabbinin / koruyup-kollayanın; eğitip-öğretenin, büyüklüğünü anlat.

4-5. Bilincini, ortak koşucu düşüncelerden temizle. Artık kötülüklerden uzak dur.

6-7. Gönülsüz davranma; karşılık bekleme. Rabbini anlatmak için dayanaklı ol.

---

12 (4:1) Nebî sözcüğü Arapçadır. Allah'tan haber alan, Allah'ın habercisi demektir. (Peygamber sözcüğü, Farsça bir kelime olup dilimize geçip yerleşmiştir.) **"Elçi"**, kendisinin olmayan, temsil ettiği adına, aldığı görevi aynen başkalarına sunandır. Hz. Muhammed, **Nebî** olarak, Allah'tan aldığı vahyi/ haberleri, okuyup öğrenip, iyice algıladıktan sonra, **Elçi,** olarak da aynen, insanlara tebliğe başladı. Hz. Muhammed, bir önceki, Müzzemmil Suresi 5. ayette belirtilen, ağır sorumluluğa ve elçiliğe yavaş yavaş hazırlanmaktadır. İnsanların aydınlanmaya ihtiyaçları vardır ve Abdullah oğlu Muhammed, bu görev için Allah tarafından nebî-elçi olarak seçilmiştir.

8-9. Çünki, soluk borusundan nefes aldırıp-verdireni, her an her yerde tanıtmaya çalışmak zor bir süreçtir.

10. Hele, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlere anlatmak hiç de kolay değildir.

11. Oysa ki, var eden Benim ve onu / insanı tek başına / çırılçıplak olarak, Ben yarattım.

12-13. Ona ardı arkası kesilmeyan mallar ve sahip olduğu çocuklar verdim;

14. Onun için alabildiğine olanaklar sağladım.

15. Bütün bunlardan sonra o, daha fazlasını ister.

16. Ama gel gör ki o, ayetlerimizi ısrarla görmezlikten gelir.

17. Ayetlerimizin manasını anlamak ona zahmetli gelir.

18. Çünkü o, kendince düşünür ve değerlendirir.

19. Nasıl düşünüp değerlendirirse, hep kendi zararına değerlendirir.

20. Sonra nasıl düşünüp değerlendirdiyse, yine kendi zararına değerlendirir.

21. Sonra anlamak için bakar;

22. Sonra, yüzünü ekşitir ve rahatsız olur.

23. Sonra da eski cehaletine döner ve bilgiçlik taslayarak,

24. Şöyle der: "Bu, öteden beri anlatıla gelen bir söylentiden başka bir şey değildir;"

25. "Bu, insan sözünden başka bir şey değildir."[13]

26-27. Böylece o, fena halde şaşkınlaşır; şaşa kalır. Şaşkınlaşma hali nedir, sen bilir misin?

28. O, eski cahilce bildiklerinden vazgeçememe ve ikilikte kalma halidir.

---

13 (4:25) Kur'an güncel ve yaşayan bir kitaptır. Bugün de türlü türlü çıkarını korumak isteyenler, Kur'an'ın anlaşılmasından çok, rivayetleri, atalar kültürünü daha çok savunurlar, Kur'an'ın anlaşılması için çaba harcayanlara "Bu olsa olsa onların kendi yorumlarıdır" derler. Bu tüm dünyada böyledir. Bu tipler, bu çıkar sahibi kişiler, Kur'an'ın anlaşılmasından fena halde rahatsız olurlar.

29. O, beşer için ön yargıları alt-üst olmuş bir haldir.

30. Ve nihayet o, kendi üzerinde / kendi yaratılışında var olan gerçeklerle yüzleşme halidir.[14]

31. Oysaki Biz, üzerinizde var olan melekeleri, güçleri, yakıp-yakıcı sıkıntının kaynağı yapmadık. Gerçeği görmezlikten gelen kimseler için de, onların / o melekelerin işlevini fitnecilik yapsınlar diye oluşturmadık. Varlığın bir kitap olarak sunulduğunu bilsinler, gerçeği araştırıp kanıtlasınlar diye var kıldık. Gerçekler anlaşılırsa, iman edenlerin inancı daha da artar. Mü'min olanlar, varlık kitabındaki gerçeklerden kuşku duymazlar. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler ve kalplerinde cehalet hastalığı olanlar; "Allah bu benzetmelerle ne anlatmak istedi" derler. İşte böyle! Dileyen kimse Allah'ın gerçeklerinden sapar, isteyen kimse de kendi yolunu bulur. Rabbinin / koruyup-kollayanın, öğretip-eğitenin, var ettiklerinin sayısını tam olarak kimse bilemez, ancak O bilir. Beşer için ise bu, ancak düşünmekten başka bir şey değildir.

32. Ant olsun! Gerçeği yansıtan aydınlığa,

33. Kaybolup giden cehaletin karanlığına,

34. Aydınlanmanın başladığı zamana,

---

14 (4:30) "Ve nihayet o, kendi, üzerinde / kendi yaratılışında var olan gerçeklerle yüzleşme halidir" diye anlamlandırdığım cümlenin Arapçası: **"Aleyhâ tisate aşera"** dır. kelime, kelime çevirisi " Onun üzerine on dokuz " şeklindedir. Ama burada mecaz bir anlatım vardır. Kur'an'da buna benzer örnekler vardır. Örneğin, Tevbe Suresi 80. ayette, münâfıklarla ilgili bir rakam zikredilir. Arapçası şöyle: "...in testağfir lehum **seb'îne** merraten" anlamı, "...onlar için **yetmiş** kez bağışlanma dilesen". Burada zikredilen yetmiş (70) rakamı çokluktan kinaye mecaz anlamındadır. (İstediğin kadar bağışlanma dilesen vs. anlamındadır.) Halk dilinde de şöyle bir anlatım vardır: "**Sittîn** sene uğraşsan bu iş olmaz." Burada geçen "Sittîn" kelimesi 60 sayısı demektir. Ama bu anlatımda 60 sayısının söylenmesi çokluğu ifade eden kinayedir. Genel olarak Kur'an, mecaz anlatımın zengin dilini kullanarak, benzetmeler, örnekler, sembolleştirmelerle, gerçeği işaret eden bir anlatıma yer verir. Böylesi bir zengin anlatıma sahip olan Kur'an, insana, bir anlatım özgürlüğü ve bilinci verir. Kur'an, metnin kelime kelime çevirisinin ya da Arapçanın dil bilgisi kurallarının çok ötesinde bir anlam içerir. İşte bu surenin 30. ayetinde geçen "aleyha tisate aşera" (üzerinde on dokuz) deyişini, Kur'an'ın anlam bütünlüğü içinde anlamlandırdım. En doğrusunu Allah bilir.

35. Muhakkak ki O, yüceliğiyle tek olandır.

36. Bu gerçekler, insanlar için bir uyarıdır.

37. Sizden dileyen kimse, bu uyarılara kulak verir, ileri gider; ya da bunları göz ardı eder, geri kalır.

38. Her kişi yapmış olduğu şeyden dolayı, bir rehinedir.

39. Sağduyu sahipleri hariç.

40-41. Huzur ve mutluluk içinde olanlar, mücrimlere / şaşırmışlık hallerinde kalanlara sorarlar.

42. Sizi şaşırmışlık içinde / iki arada bir derede, bırakan neydi?

"43. Derler ki: "Teslim olanlardan; toplumsal yardım yapanlardan olamadık;"

44. "Çaresizlik içinde olanlara ekmek parası / iş imkânı sağlayamadık;"

45. "Biz, hep kendi çıkarlarımız için uğraşıp dururduk;"

46. "Biz, hesap vereceğimiz günü hiç umursamazdık; yaptıklarımızın yanımıza kalacağını sanırdık;"

47. "Ta ki, kaçınılmaz ölüm gerçeği gelip bize çatıncaya kadar."

48. Artık onların, "şefaatçi olacak" diye inandıklarının da kendilerine bir şefaati olmayacaktır.

49-51. Neden onlar Kur'an'ın anlaşılmasından yüz çeviriyorlar; sanki onlar, aslandan ürkmüş, sağa-sola kaçışan, yaban eşekleri gibi kaçışıyorlar?

52. Aslında, onlardan her biri, kendi inançlarına uygun yazılıp neşredilmiş kitaplar istiyorlar.

53. Hayır, hayır! Aslında onlar öteki dünyayı umursamıyorlar.

54. Hayır, hayır! Kesinlikle Kur'an, düşünenler için bir öğüttür.

55. Artık isteyen herkes ondan öğüt alır.

56. Ancak, Allah'ı anlamak isteyenlerden başkası öğüt alamaz; çünkü O, en çok sakındırmaya ve en çok bağışlamaya ehil olandır.

İniş Sırası: 5
FÂTİHA (Açılış) SURESİ[15]
Sure No: 1

Bismillahirrahmanirrahîm

1. Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

2-4. Hamd / övgü, âlemlerin Rabbi Allah içindir.

3. Allah, Esirgeyen ve Bağışlayandır.

4. Hesap gününün tek hükümranıdır.[16]

5. Yüce Rabbimiz! Yalnız senin kulunuz, sadece senden yardım isteriz.

6. Bize dosdoğru yolu göster.

7. Bizi, dosdoğru yoldan sapanların ve cezalandırılanların yoluna değil, kendilerini ödüllendirdiklerinin yoluna yönelt.

---

15 (5:Başlık) Bilindiği gibi, **"Fâtiha"** sözcüğü "açılış" anlamına gelmektedir. Fatiha Suresi 5. sırada inmiştir. Bu sure geldiğinde, Kur'an ve İslam adına sadece, Alak, Kalem, Müzzemmil ve Müddessir sureleri vardır; başkaca hiçbir Kur'an suresi henüz gelmemiştir. Yüce Rab, Abdullah oğlu Muhammed ile, ilk olarak Alak Suresi'yle muhatap oldu; ona Vahyini / Nebî'lik görevini, verdi ve Rab adına okumasını, öğrenmesini, Kalem Suresi'yle, öğrendiklerini kayıt altına almasını, Müzzemmil Suresi'yle, öğrenip yazdıklarını özümleye özümleye iyice kavramasını, Müddessir Suresi ile de açıktan insanlara ilan etmesini, nazari olarak eğittikten sonra, Fatiha Suresi'yle de, "Alemlerin Rabbinin, **Allah** olduğunu" özelde Mekkelilere, genelde tüm dünyaya ilan etmesini buyurarak, resmen **Elçilik** görevine de başlatmış oldu. Yani Fâtiha Suresi Abdullah oğlu Muhammed'in, **Nebî**'lik ve **Elçi**'lik ünvanının **resmen ilanıdır**. Artık, Abdullah oğlu Muhammed, bir **Nebî** ve **Elçi**'dir; Vahiy tamamlanıncaya kadar, durmak yoktur.

16 (5:2-4) Din Günü, Hesap Günü, Ceza Günü hepsi aynı anlamı ifade eder. Bu ayeti, İnfitâr Suresi 15–19 ayetleri ve Müddessir Suresi 46. ayeti ile karşılaştırınız.

İniş Sırası: 6
TEBBET SURESİ
Sure No: 111

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Alev topu halinde yakıp-yıkıcı davranışlarla hareket eden, iki durumda da zarara uğrar ve helâk olup gider.

2. Ne malı ne de kazancı ona yarar sağlamaz.

3-4. Yakıp-yıkıcı hallere sahip kişi ve ona eşlik eden, can yakıcı bir ateşe yaslanacak. O durumda olanlar, dedikoducu, laf taşıyıcı, arabozucu, kundakçı, vs. tiplerdir.

5. O halde olanlar içlerindeki kötülüklerin tutsağı olmuş bir şekilde hareket eder durur.

İniş Sırası: 7
TEKVÎR (Dürülme) SURESİ
Sure No: 81

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Güneş ışığı sönüp tamamen yok olduğu zaman,

2. Gök cisimleri saçılıp döküldüğü zaman,

3. Dağlar yok olup gittiği zaman,

4. Kıyamadığınız en değerli varlıklar bırakıldığı zaman,

5. Vahşi hayvanlar bir araya toplandığı zaman,

6. Denizler taşıp her tarafı kapladığı zaman,

7. Canlar birleştirildiği zaman,

8-9. Masumlar, suçsuzlar, "günahı neydi ki katledildi?" diye sorulduğu zaman,

10. Gerçekleri içeren sayfalar yayınlandığı zaman, [17]

11. Sonsuzluk âlemi sıyrılıp açıldığı zaman,

12. Cehaletin cehennemi halleri terk edildiği zaman,

13. Huzur ve mutluluğa yaklaşıldığı zaman,

14. Kişi hazırladığı şeyleri öğrenecektir.

15-16. Artık Kur'an'dan ürkmeyin, çekinmeyin; onun, kalplerimize ve zihinlerimize soktuğu bilgilerde, gerçeklerden başka bir şey yoktur.

17-18. Kur'an, cehaletin karanlığını yok eden, bilimin aydınlığını getiren bir gerçektir.

19. Muhakkak ki o Kur'an, çok saygın, şerefli bir elçinin tebliğ ettiği sözdür.

20. Ki o elçi, göklerin, yerin, tüm evrenin sahibi Allah'a ait olan gerçekleri bilmede en güçlü makamın, nebîlik makamının sahibidir.

21. Tebliğ ettiklerine mutlak uyulacak olandır; her an Allah'a bağlılığı ile güvenilir olandır.[18]

22. Arkadaşınız, ne dediğini bilmeyen bir mecnun değildir.

23. Arkadaşınız, Kesin olarak, her an her yerde var olan Allah'ın apaçık bilincine vardı.

24. Arkadaşınız, Allah'tan almış olduğu, görünmeyen, bilinmeyen âlemin gerçeklerinin bilgisini kendisine saklamaz, olduğu gibi tebliğ eder.[19]

25. Allah'ın sözlerini, Allah'tan uzaklaşmış, şeytanî hallerde olan kimse söyleyemez.[20]

26. Artık gittiğiniz yolun ne olduğunun farkına varın.

27. Bu Kur'an, tüm insanlar için bir uyarıdır, bir öğüttür.

---

17 (7:10) Bak. Hâkka Suresi 19, 25 ayetlerine.

18 (7:19-21) Bak. Hâkka Suresi 40-47; Necm Suresi 1-4.

19 (7:24) Bak. Necm Suresi 5-18; Şûrâ Suresi 51; Hacc Suresi 52.

20 (7:25) Bak. Hicr Suresi 16;34; Sâd Suresi 77; Nahl Suresi 98.

28. Sizden gerçekleri anlamak isteyen kimse, dosdoğru yolu bulur.

29. Aklınızı başınıza toplayın! Âlemlerin Rabbi olan Allah size özgürlük vermeseydi, sizler hiç bir şey dileyemezdiniz.[21]

İniş Sırası: 8
A'LÂ (Yüce) SURESİ
Sure No: 87

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Yüceler yücesi Rabbinin adını, tüm eksik sıfatlardan uzak tut.[22]

2. O Rab ki, yaratan ve şekil verip düzenleyendir.

3. Bir ölçüye göre var eden, var ettikleri her şeyden yol gösterendir.

4. Yeşillikler, otlaklıklar çıkaran.

5. Sonra da onu kurutup, çer-çöp haline dönüştürendir.

6. Sana tüm varlıktan gerçekleri okuyacağız, bildireceğiz; unutma; haberin olsun.

7. Allah'ın dilemesinin dışında hiçbir şey var olmaz. Muhakkak ki, görünen ve görünmeyen her şeyi ilmiyle var eden O'dur.[23]

8. Sen, Bizi anlamanın huzuruyla rahatlayacaksın.

---

21 (7:29) Şu ayetleri inceleyin: Al-i İmrân Suresi 47; Yâ-Sin Suresi 82; Bakara Suresi 256; Kâfirûn Suresi 6; Yunus Suresi 99, 108; Kehf Suresi 29; İnsan Suresi 2-3; Nahl Suresi 9, 93; Mâide Suresi 48; İsrâ Suresi 15, 18; En'âm Suresi 35.

22 (8:1) Tesbih; "sübhan" sözcüğü gibi. **"sebh"** kökünden türetilmiş bir sözcüktür. "Sübhan" Allah'ın isimlerinden olup; **"her türlü kusurdan uzak olan"** demektir. **"Tesbih"** sözcüğü de aynı kökten türemedir ve, **"evreni ve canlıları yaratan Allah'ı, O'na yakışmayan sıfatlardan uzak tutarak, tüm nitelikleriyle tanımak ve tanıtmak"** anlamındadır. **"Tesbih"** kelimesinin kökünden türeyen kelimeler, Kur'an'da yüze yakın yerde geçmektedir.

23 (8:6-7) Bak. Necm Suresi 5; Rahman Suresi1-4.

9. Artık, gerçeklerden yararlanmak isteyenlere öğüdü hatırlat; gerçekleri anımsat.

10. Allah'a saygı duyan kimse öğütten yararlanacaktır.

11. Allah'a saygı duymayan kimse de, ondan uzaklaşacaktır.

12. Öğütten uzaklaşan kimse, büyük sıkıntılar içinde kalır.

13. Sonra o sıkıntılar içinde o kimse, ölümü de, yaşamı da anlayamaz.

14. Öğüt alan kimse kesinlikle cehaletten kurtulur, mutlu olur.

15. Rabbinin tüm varlıktaki ismini / işaretlerini, sürekli anlamaya çalışan kimse, kesinlikle arınır.[24]

16. Ama siz, dünya hayatında çıkar peşinde koşuyorsunuz.

17. Oysa, sonraki yaşam, daha hayırlı ve daha kalıcıdır.

18-19. Haberiniz olsun, Kur'an'da bu anlatılanlar, daha önce, İbrahim'e ve Musa'ya gönderdiğim sayfalarda da vardı.[25]

İniş Sırası: 9
LEYL (Gece) SURESİ
Sure No: 92

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-4. Gece-gündüz, karanlık-aydınlık, erkek-dişi her şey, birbirinin tamamlayıcısı olarak, farklı şekillerde yaratılmışsa, elbette sizlerin işleri ve düşünceleri de birbirinin tamamlayıcısı olarak, farklı farklıdır.

5-6-7. İşte o bakımdan, her kim paylaşır, kötülüklerden sakınır ve bir güzellik içinde tüm içtenliğiyle sadakat gösterirse, artık o kimse, Bizi kolaylıkla anlamanın huzuru içinde rahatlığa kavuşmuş olur.

---

24 (8:14-15) "Sürekli anlamaya çalışan" diye çevirdiğim, **"Salla"** sözcüğü için, Bak. Alak Suresi 9-10 ve dipnotuna.

25 (8:18-19) Bak. Necm Suresi 36-37; Fâtır Suresi 31.

8-11. Amma! Her kim paylaşmaz, cimrilik eder de, kendisinin hiç kimseye ihtiyacı olmadığını sanır ve güzel olan şeyleri yalanlarsa, elbette o kimse Bizi anlamanın kolaylığından uzaklaşır, zor durumlar içinde kalır. Düştüğü zaman da, malı onu, o durumdan kurtaramaz.

12. Kuşkusuz, elbette dosdoğru yolu göstermek Bize aittir.

13. Kuşkusuz, öncesi de, sonrası da Bizim gerçeklerimizdir.

14. İşte cehaletin getireceği can yakıcı sıkıntıları, Ben size hatırlatıp uyardım.

15-16. O can yakıcı sıkıntılara ancak, doğruyu yalanlayan ve sürekli güzel olanı engelleyen azmış kişiden başkası yaslanmaz.

17-18. Kötülüklerden sakınan, malından vererek temizlenen kimseler, ondan uzaklaşırlar.

19. O kimseler verdikleri nimetten hiçbir karşılık beklemezler.

20-21. O kimselerin, Yüce Rablerinin rızasını kazanmaktan başka bir beklentileri yoktur ve amaçları sadece o rızaya ulaşmaktır.

İniş Sırası: 10
FECR SURESİ
Sure No: 89

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Tan yerinin ağarmasına; cehalet karanlığını çatlatan aydınlığın ilk oluşumuna,

2. On geceye; aydınlamanın başladığı ilk gecelere,

3. Çift'e ve Tek'e; Allah'a ortak koşma karanlığından, tek Allah inancı aydınlığına,

4. Geçip gideceği sırada geceye; cehalet karanlığının yavaş yavaş kaybolup gidişine, dikkatinizi çekerim!

5. İşte tüm bunlar, akıl sahipleri için, dikkat çekici bir kanıt değil mi?[26]

---

26 (10:5) Kur'an'da, dikkat çekilen varlıklar ve olaylar, bizim onlar üzerinde bilinçli olarak düşünmemizi, araştırmamızı sağlamak içindir.

SIKINTILAR, FELÂKETLER NEDEN MEYDANA GELİR?

6. Düşünmez misin, Rabbinin; seni koruyup- kollayanın, Âd kavmine, neden yaptığını?

7-8. Kendilerini güçlü gören ve o çağda hiçbir ülkede bir benzeri yapılmamış gökdelenler sahibi İrem şehri sakinlerine, Rabbinin neden yaptığını?

9. Vadilerdeki kayaları oyan Semûd halkına, Rabbinin neden yaptığını?

10. Kendini güçlü bir otorite gören gurur sahibi firavuna, Rabbinin neden yaptığını, düşünmez misin?

İŞTE NEDENLERİ

11. Çünkü onlar ülkelerinde sapıp azıtmışlardı.

12. Dahası onlar, bulundukları yerde bölücülüğü, kargaşayı çoğaltmışlardı; körüklemişlerdi.

13. İşte bu nedenledir ki, Rabbin üzerlerine türlü azap şekillerini yağdırıverdi;

14. Çünkü Rabbin, hep gözetlemektedir.

AMA İNSAN İLGİNÇTİR

15. İnsan ilginç, Rabbinin ona verdiklerinden ve kendisine sunulan nimetlerden bir ders çıkarmayı düşünmez. O sadece; "Rabbimin ikramlarıdır" der, geçer-gider.

16. Amma, ders çıkarmadığı zaman, kendisine veren o rızkın sahibi, artık üzerinden takdirini kısıverince, bu sefer de; "Rabbim beni önemsemedi," demeye başlar

17. Hayır, Hayır, tam tersi, sizler ihtiyacı olana ikramda bulunmuyorsunuz.

18. Çaresizlik içinde olan birine yardım etmek için gayret göstermiyorsunuz.

19. Ama, size verilenleri hırsla yiyorsunuz.

20. Malı, aşırı bir sevgiyle seviyorsunuz.

21. Hayır, hayır, bakın, bunların hepsi ardı ardına toprak olup gidecek.

22. Dizi dizi doğadaki her güç, sana Rabbinden geldi.

23. İnsana her zaman cehaletin can yakıcı sıkıntıları hatırlatıldı ve her an bildirildi ve ona Bizden her türlü hatırlatma yapıldı.

İŞ İŞTEN GEÇMEDEN

24. Der ki: Keşke önceden yaşamın içindeki gerçekleri anlayabilseydim.

25. İşte, gerçekleri anlayamayan bir kimse, hiçbir zaman can yakıcı azabı ortadan kaldıramaz.

26. O durumda olan bir kimse, varlığın birbiriyle olan bağlantısını anlayamaz.

27. Ey gerçeklerden emin olmuş kişi!

28. O'na itaat ederek ve O'nun rızasını kazanmış olarak, gel Rabbine dön.

29-30. Böylece bilinçli kullarımın içine gir ve huzurlu, mutlu bir yaşama dahil ol.

İniş Sırası: 11
DUHÂ SURESİ
Sure No: 93

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Kuşluk vaktine; aydınlanmanın açığa çıkışına.

2. Dindiği zaman geceye; cehalet karanlığının durmasına, and olsun!

3. Rabbin senden ayrı değildir ve söylendiği gibi, kızması yoktur.

4. Senin için elbette sonraki durum, öncekinden hayırlıdır.

5. Elbette, Rabbinin sana sunduğu gerçekleri anladığında huzur bulacaksın.

6. Sen yalnızlık içinde bir arayışta iken, sana iyilik etmedi mi?

7. Sen şaşırmış, ne yapacağını bilmez bir durumda iken, sana yol göstermedi mi?

8. Sen gerçeklerin bilgisinden yoksun iken, vahiy ile, bilgi ile zenginleştirmedi mi?[27]

9. Bundan sonra, inandığı yanlışlardan kopup, bir arayış içinde olanı dışlama yok.

10. Soru sorup, araştıranı, tersleme yok.

11. Bundan sonra, Rabbine ait olan, öğrendiğin gerçekleri tebliğ etmek var.

İniş Sırası: 12
İNŞİRÂH (Ferahlama) SURESİ
Sure No: 94

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Biz seni, vahiy ile zenginleştirip, içini rahatlatmadık mı?[28]

2. İçindeki sıkıntılarını senden kaldırmadık mı?[29]

3. Ki o sıkıntılı haller senin beynini çatlatacaktı.

4. Kendini anlaman, senin için, Bizim yüceliğimizi anlamandır.

5. Muhakkak, zorlukla beraber bir kolaylık vardır.

6. Gerçekten, zorluk ile kolaylık iç içedir.

7. Öyleyse, bir işi tamamladın mı, hemen bir başka işe giriş.

8. Uğraş verirken, hep Rabbinden iste.

---

27 (11:8) Bak. Şûrâ Suresi 52; Yunus Suresi 3; Fetih Suresi 2-3.

28 (12:1) Bak. En'âm Suresi 125; Tâ-Hâ Suresi 25 ve Zümer Suresi 22. ayetleriyle beraber inceleyiniz.

29 (12:2) Bak. Müzzemmil Suresi 5.

İniş Sırası: 13
ASR (Çağ) SURESİ
Sure No: 103

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Asır; çağ, zaman.

2. İnsan, çağa göre bilgilenip eğitilmezse, kesinlikle zarar içindedir.

3. Ancak, sorgulayarak inanan ve toplum ve insanlık yararına, iyi ve güzel şey üreten ve hak olanı doğru olarak yayan ve güçlükleri ortak çaba ile aşan kimseler; zarar içinde olmazlar.[30]

İniş Sırası: 14
ÂDİYÂT SURESİ
Sure No: 100

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Cehalet karanlığından kopup, harıl harıl aydınlanmaya koşanlara,

2. Vahiy ile bilgilenip ışıldayanlara,

3. Gerçekleri öğrenme yolunda süratle ilerleyenlere,

4. Öğrendiği gerçeklerle, ortak koşucu inançları alt-üst olanlara,

5. Böylece o gerçeklerle bütünleşerek bir merkezde toplananlara, ant olsun!

---

30 (13:3) Kur'an, çağlar boyu, inanan-inanmayan, tüm insanlar için, öğüt, uyarı ve yol göstericidir. Öğüde ve uyarıya kulak verenler, güvenli ve mutlu yaşarlar, uymayıp sadece lafını edenler zamanlarını zarar içinde geçirirler. Kur'an, davranışları **"amel"** kavramıyla ifade eder; ancak, amelin kaçınılmaz koşulu, **"salihat"**tır. **"Amel-i Salihat"** tamlaması, kişinin kendisi için değil, daha çok insanlık için, toplum için yapıp ettikleri, ürettikleri iyi, güzel şeylerdir. **"Hak"** kavramı, Allah'ın sıfatlarındandır, "gerçek, gerçek olan" vs. anlamlarına gelmektedir. **"Sabr"** kelimesi, Kur'an'da 280'nin üzerinde yer alır. **"Sabr"** kavramı ise, oturup tembel tembel beklemek değil, tasarlayıp, varmak istediğin hedefe, azimle, göğüs gererek, direnç göstererek, vs. ulaşmak anlamına gelir.

6. İnsan, Rabbine karşı iyilik bilmezdir.

7. İşin ilginci, kendisi de kesinlikle bunun farkındadır.

8. Eğer insan, iyilikle, bir sevgi, saygı içinde olsa, kesinlikle gerçekleri güçlü bir şekilde anlar.

9-10. Şimdi bu insan, mezardakilerin diriltilip ortaya çıkarılacağını, kalplerde gizlenenlerin açığa vurulacağını bilmiyor mu?

11. Muhakkak ki Rableri onlara, her an gerçekleri kesinlikle haber vermektedir.

İniş Sırası: 15
KEVSER SURESİ
Sure No: 108

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Kuşkusuz Biz sana kevseri / nebîlik-elçilik, verdik.

2. Artık o nebîlik görevini, Rabbine bağlılık içinde yerine getir ve karşılaşacağın her güçlüğü göğüsle!

3. Muhakkak ki, senin şanın-şerefin artarak sürecek, tebliğ ettiğin gerçeklere karşı içinde kin duyan ise, ondan uzak kalır.[31]

---

31 (15:3) **"Kesret"** sözcüğünden türetilmiş olan, **"Kevser"** sözcüğü; "çok çok olan / alabildiğine çok olan" anlamlarına gelmektedir. Araplar, "değeri" "önemi" her şeyin üzerinde olan şeyleri de "kevser" sözcüğüyle ifade ederlerdi. Nebîlik / peygamberlik / elçilik, görevi, her şeyin üzerinde ve çok önemli olduğundan, nebîliğin-elçiliğin önemini, değerini, anlatmak için, "kevser" sözcüğüyle ifadelendirildiğini ve surenin de anlam bütünlüğüyle örtüştüğünü düşünüyorum. Bu suredeki **"salli"** ve **"venhar"** kelimeleri, "kurban kesmek" ve "namaz kılmak" diye anlamlandırılarak, surenin anlam bütünlüğü saptırılmakta, Müslümanların düşünceleri başka yönlere kaydırılmaktadır.

"Salli" kelimesi için, bak. Alak Suresi 13. ayet ve dipnotu; Kıyâmet Suresi 31, 32. ayetler. **"Venhar"** kelimesi, "göğüslemek", "göğüs göğüse gelmek", "elini göğsüne sürtmek", "deveyi göğsünden kesmek" vs. anlamlarına gelmektedir. Hac'da kesilen ve **"hedi"** olarak Kur'an ayetlerinde geçen sözcükler için bak. Bakara Suresi 196; Mâide Suresi 95-97; Fetih Suresi 25; Hacc Suresi 34, 38. ayetleri inceleyiniz.

İniş Sırası: 16
TEKÂSÜR (Çokluk Yarışı) SURESİ
Sure No: 102

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. Çoğaltma hırsı sizi aldatıp oyalıyor. Ölüm size gelinceye kadar da o haldesiniz.

3. Ama, hayır, hayır! işin aslının öyle olmadığını yakında anlayacaksınız;

4. Hayır, Hayır! Kesinlikle işin aslının öyle olmadığını yakında bileceksiniz.

5-6. Eğer, amaçsız çoğaltmanın başınıza neler getireceğini, kesin olarak bilseydiniz, can yakıcı sıkıntısının; ne ocaklar söndürdüğünü mutlaka görürdünüz!

7. Ve zaten, böylesi çoğaltılanların ne denli can yakıcı sıkıntılara yol açtığını sizler, yakınen gözlemlemektesiniz.

8. Üstelik, gün gelecek, size verilen nimetlerin nerelerde harcandığı da mutlaka sorulacaktır.[32]

---

32 (16:8) "Kesret" sözcüğünden türemiş olan **"tekâsür"** sözcüğü, "çoğaltma, biriktirme hırsı, çoklukla övünme vs. anlamlarına gelmektedir. "Kevser" de aynı sözcüğün türevlerindendir. Bak. Kevser Suresi dipnotu.

"Elhâ" oyalamak, gaflete düşürmek, asıl olandan alıkoymak, boş şeylerle oyalamak vs. "Elhâ" sözcüğünün türevleri için bak. Hicr Suresi 3; Münafikûn Suresi 9; Nûr Suresi 37; Abese Suresi 10; En'âm Suresi 32, 70; Muhammed Suresi 36; Hadîd Suresi 20; Ankebût Suresi 64; Lokman Suresi 6; A'râf Suresi 51; Enbiyâ Suresi 3, 17; Cuma Suresi 11. ayetlerini inceleyiniz.

İniş Sırası: 17
MÂUN SURESİ
Sure No: 107

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Dini / yasayı yalanlayan kimseyi gördün mü?[33]

2. Kimsesizi hor gören işte odur.

---

33 (17:1-7) Din, insanı / insanları, dünyada ve ahirette, mutlu ya da mutsuz kılacak kuralları, ilkeleri içeren bir yasadır, bir düzendir. Bak. Maide Suresi 3. **Salat** da bu dinin, bu düzenin ilkelerini yapma, uygulama eylemidir. Yani **Salat** Bir insan eylemidir; çaba harcamaktır. Salat, insan yaşamının asla terk edilemez bir amelidir ve insanın eylemi ile inancı eşliğinde var olan ve sürgit devam eden çok önemli bir ameldir. Her türlü toplumsal kurumun, aile, siyaset, ekonomi, hukuk, güvenlik, askeri, sağlık, eğitim vs. tüm bu yapıların temelinde salat vardır. Dolayısıyla salat, insan ve toplumla doğrudan ilişkilidir; Salatın özünü, toplumsal eylem ve insanların toplumla olan çok yönlü ilişkileri oluşturur. Salat, sadece dört duvar arasında yapılan bir ibadet değildir; toplumsal ve bireysel yaşamın tüm alanlarını kapsar. Örneğin, aile, ahlak, hukuk, sanat, ekonomi, çevre, siyaset, eğitim, askeri, sağlık vs. gibi, toplumsal yapının tüm kurumlarını kapsar. (Enfâl Suresi 3; Hûd Suresi 87; Tevbe Suresi 71, 103. ayetlerini inceleyiniz.)

Toplumsal değişim ve dönüşüm, salat ile doğrudan alakalıdır ve salat, toplumsal alandaki olumlu değişimleri etkiler. "Salat, insanı fuhşiyattan / kötülüklerden korur." (Bak. Ankebut Suresi 45) Toplumsal hayatın geçirdiği çağlar, doğrudan salatla ilişkilidir. (Bak. Meryem Suresi 58 ve 59) Salatın bir anlamı da eğitim-öğretimdir. O bakımdan salat / eğitim, toplumsal değerlerin aktarılmasında, sonraki kuşaklara benimsetilmesinde etkili bir işlev görür. Salat, insana, toplumsal sorumluluk bilinci verir. **"Musalli"** ise **toplumuna karşı sorumlu, toplumun sorunlarıyla içli dışlı olan kişidir**; dolayısıyla o, toplumsal görev anlayışıyla yüklüdür ve toplumun iyileşmesi adına görevler üslenir ve vicdanında toplumun sesini duyar. (Bak. Tevbe Suresi 84 ve 103).

İşte Kur'an bu suresinde, Yüce Allah, "yazıklar olsun o musallilere..." buyururken, kendisini toplumsal düzenin / dinin üzerinde tutan, kural, yasa, salat tanımayan, başına buyruk, toplumuna ve sorunlarına karşı bilinçsiz, duyarsız, ikiyüzlü, sadece çıkarlarını düşünen bir karakteri / karakterleri anlatıyor. Yoksa, işi sadece "namaza" indirgeyerek, Kur'an buyruklarını dört duvar arasına hapseden bir zihniyetin, Allah'a olan bağlılıklarında tam bir gaflet içinde olduklarını düşünmüyorum.

3. Çaresizlik üzere olanın karnını doyuracağı bir girişimde bulunmayan, işte budur.

4. Yazıklar olsun o musallilere / yazıklar olsun, o yardım ettiklerini sananlara.

5. Onlar salatlarında / yardımlarında, Allah'a olan bağlılıklarında, tam bir gaflet içindedirler.

6. Onlar çıkar sağlamak ve gösteriş için yardım yapan kimselerdir.

7. Üstelik onlar, gerçek ihtiyaç sahiplerine yardım etmeye de engel olurlar.

İniş Sırası: 18
KÂFİRÛN (Gerçeği Örtenler) SURESİ
Sure No: 109

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. De ki, "Ey kâfirler / Ey gerçeği görmezlikten gelip örtenler![34]

2. Kulluk ettiğiniz efendilere, ben kul olmam.

3. Benim kulluk ettiğim Hak'ka da, siz kulluk etmiyorsunuz.

4. Sizin kulluk ettiğiniz efendiler, benim kul olduğum efendi değildir.

---

34 (18:1-6) "Kâfir" sözcüğü; "örtmek" "ört-bas etmek" vs. anlamlamındadır. "Gerçek olanı örtmek" Ortak koşanlar Allah'a inanırlar; ancak, aracılar edinerek gerçeği örterler. Örneğin, "Allah, her an sizinle beraberim; şah damarınızdan yakınım" der. Gerçeği örten ise, "şeyhler, efendiler, azizler, kutsallaştırdıkları kişi ve nesneleri vs." Allah'a ulaşmaya vesile edinirler. Yani beraber olduğumuz Allah'ı, sanki uzaklardaymış gibi göstererek, gerçeği örterler. Bak Zümer Suresi 3, 11, 14; Yunus Suresi 104, 105, 106. ayetler; Ayrıca, din ile ilgili, Bak Mâûn Suresi 1; Mü'min Suresi 14, 65; Şûrâ Suresi 13, 21; Fetih Suresi 28; Saff Suresi 9; Beyyine Suresi 5; Hacc Suresi 78; En'âm Suresi 161; Mâide Suresi 54; Enfâl Suresi 39, 49, 72. Kur'an boyu geçen ayetleri inceleyiniz.

5. Benim kulluk ettiğim Hak'ka / gerçek efendiye siz kulluk etmiyorsunuz.

6. Sizin dininiz / sizin yaşam düzeniniz size aittir; Benim dinim / benim yaşam düzenim Hak'ka aittir.

İniş Sırası: 19
FİL SURESİ
Sure No: 105

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Görmez misin, Rabbinin; seni koruyup- kollayanın, güç sahiplerine nasıl yaptığını?[35]

---

35 (19:1-5) Bu Sure ihtiva ettiği **"fil"** kelimesi nedeniyle, İslam öncesinde geçtiği sanılan bir olayla ilgili olarak yorumlanmış ve bu inanış binlerce yıldır da devam edegelmiştir. Gerçek olup olmadığı kesin olmayan söylentinin hikâyesi şöyle: Ebrehe ismindeki bir adam, fillerden oluşan bir orduyla, Kâbe'yi yıkmaya gelir. İslam öncesi Mekke müşriklerinin Kâbe'yi koruyacak güçleri yoktur. "Biz kendi malımızı mülkümüzü koruyalım, Kâbe'nin sahibi de kendi evini korur" derler. Nihayet, Allah evini korumak için fillerle Kâbe'yi yıkmaya gelen Ebrehe ve fillerden oluşmuş ordusunun üzerine ebabil kuşlarını gönderir. Onlar da attıkları pişirilmiş mermi gibi taşlarla, Ebrehe'nin güçlü fil ordusunu yanmış bir ekin tarlasına çevirirler(!) Böylece İslam öncesi müşriklerin koruyamadığı Kâbe'yi, Allah kendisi korumuş oluyor(!) İşte bu surenin anlamdırılması, bu hikâyeye dayandırılarak yapılmış, Kur'an ayetlerinin anlatmak istediği hedefinden saptırılmıştır.

Ama ne hikmetse, Peygamber İslam'ı tebliğ ederken ona karşı çıkan müşriklerin, Peygamber'in vefatından sonra, Emeviler zamanında aralıklı olarak iki defa Kâbe'yi yerle bir ettikleri tarihen sabittir. Bir tanesi meşhurdur. Emevi kralarından Abdül Melik bin Mervan'ın Yahudi kökenli komutanı "Zalim Haccac" lakaplı adamın, mancıklarla hem Kâbe'yi yerle bir ettiği hem de başta Abdullah bin Zübeyr olmak üzere, onlarca inanmış sahabenin kafalarını keserek şehit ettiği tarihen sabittir. Ancak, İslam öncesi Kâbe'yi koruyup o günün müşriklerini kurtaran Allah (!) Bu sefer ne Kâbe'yi kurtarıyor, ne de inanmış sahabeleri. Artık, Yahudi-Hıristiyan ve mezhepler kültürünün etkisinden, Kur'an yorumlarını arındırmanın zamanı geldi ve geçmektedir. Bu Kur'an ayetlerinde geçen, "fil" "tayr" vs. gibi kelimeler bir mecaz anlatımdır. Mecaz anlatımla ilgili bak Târık Suresi 1-2. ayetlerinin dipnotunu lütfen okuyunuz.

2. Onların şirk içindeki düzenlerini boşa çıkarmadı mı?

3. Onlara, birbiri ardınca yüce gerçekleri sunuyor.

4. Öyle ki onlar, bir duyarsızlık içinde kalpleri katılaşmış saldırgan bir haldeydiler.

5. Birbiri ardınca inen gerçeklerle, onların şirk içindeki düzenleri eskimiş, işlevsiz bir duruma dönüşüverdi.

İniş Sırası: 20
FELÂK (Yararak Çıkarmak) SURESİ
Sure No: 113

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. De ki, Cehalet karanlığını yaran ışığın / vahyin sahibine sığınırım.[36]

2. Yarattığı şeylerin kötülüklerinden,

3. Karanlık çöktüğü zaman karanlığın şerrinden; bağnazlık derecesindeki cahilliğin kötülüğünden,

4. Sözünde durmayanların, sözleşmelerini bozanların şerrinden,

5. Kıskandığı zaman, kıskanç olanın kötülüğünden, Rabbin ışığına sığınırım"

---

36 (20:1-5) "Felâk" karanlığı yararak aydınlığı çıkaran ışık anlamına gelir. Bak. En'm Suresi 95, 96, ayetler. "Felâk'ın Rabbi", "Işığın Rabbi". **"Işık"**, Kur'an'ın isimlerindendir. Bak. Nûr Suresi 35, 40; Tevbe Suresi 32; Nisa Suresi 174; Şûrâ Suresi 52; A'râf Suresi 157, 203; En'âm Suresi 122; Zümer Suresi 22; Câsiye Suresi 20; Saff Suresi 8; Mâide Suresi 15. ayetlerini inceleyiniz.

İniş Sırası: 21
NÂS (İnsanlar) SURESİ
Sure No: 114

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. De ki, İnsanların Rabbine sığınırım; insanları koruyup-kollayan, eğitip öğretene uyarım.

2. İnsanların Melikine sığınırım; insanlar üzerinde mutlak otorite sahibi olana uyarım.

3. İnsanların ilahına sığınırım; insanların ibadet ettiklerine uyarım.

4-5. İnsanların gönüllerine ve beyinlerine sinsice fısıldanan vesvesenin şerrinden,

6. Görünen ve görünmeyen, tüm varlıkların kötülüklerinden, Rabbe / koruyup-kollayana sığınırım.

İniş Sırası: 22
İHLÂS SURESİ
Sure No: 112

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. De ki, O Allah tektir!

2. O Allah, hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin O'na muhtaç olduğu,

3. O Allah, doğmamış ve doğurmamıştır.

4. Asla O'nun bir eşi, benzeri, ve dengi de yoktur!

İniş Sırası: 23
NECM SURESİ
Sure No: 53

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. İhtiyaç anında ayetler parça parça; grup grup indiğinde,

2. Arkadaşınız Muhammed şaşırmadı ve bir yanılgıya sapmadı.

3. Kendi arzusundan; kendi kafasından da bir şey konuşmadı.

4. O ayetler, sadece vahyedilmş bir vahiydir, bir bilgidir.[37]

5-6-7. O bilgiyi arkadaşınız Muhammed'e, tüm varlığı gücüyle kuşatan, bütün her şeyde kudretini gösteren gücün sahibi Allah öğretti ve arkadaşınız, yüceler yücesi sonsuzluğun sahibine yöneldi, nebîlik / peygamberlik makamına yükseldi.

8-9. Sonra yaklaştı, daha da yakınlaştı, öyle ki, aynılık derecesinde, hatta daha da yakın.

10. Böylece Allah, kuluna verdiği bilgiyi vahyetti.[38]

11. Muhammed'in, gördüğü şeyi kalbi yalanlamadı.

---

37 (23:1-4.) "Öbek öbek" anlamına gelen sözcüğün Arapçası, **"Necm"** dir. Bu sözcük, aynı zamanda gökteki yıldız anlamına gelir. Yıldızların ışık saçtığı gibi, insanları aydınlatan Kur'an ayetlerine de **"Necm"** denir. (Bak. Vâkıa Suresi 75. ayet)

Günlük yaşantımızda da önemli kişiler için "yıldız" ifadesi kullanılır. Örneğin; mesleğinde zirve yapmış bir kişi öldüğü zaman, "bir yıldız daha kaydı" dendiği gibi. Rahman Suresi 6; Târık Suresi 3; Nahl Suresi 16; Sâffât Suresi 88; Vâkıa Suresi 75. ayetleri inceleyiniz. Ortak koşucuların, "Muhammed kendisi uyduruyor" şeklindeki yakıştırmalarına verilen cevap, Kur'an'ın başka surelerinde de tekrar edilir; Bak. Hûd Suresi 13; Yunus Suresi 38; İsrâ Suresi 88; Tûr Suresi 33, 34. Bakara Suresi 23. ayetleri inceleyiniz.

38 (23:9-10) Kelimeler harika benzetmelerle ifade buyrulmaktadır. Allah, tüm elçilerine vahyini, doğrudan ve bizzat kendisi ilka ettiği gibi, son peygamberine de bizzat ve aracısız kendisi öğretmiştir. Çünkü Allah, işinde kimseyi aracı yapmaz. Bak. bu sureden önceki İhlâs Suresi'ne. Orada Allah, kendisinin, **"samed"** olduğunu, yani, " hiç kimseye muhtaç olmadığını, her şeyin kendisine muhtaç olduğunu" söylüyor. >>

12. Şimdi siz tanık olduğu şey üzerine, onu mu eleştiriyorsunuz?

13-14. Andolsun! Arkadaşınız o vahyin ilk inişine, Sidret'ül müntehâ'da / sınırdaki kiraz ağacının yanında tanık olmuştu.

15. Orada cennet'ül me'vâ / oturmaya değer bir bahçe, bir park yeri vardı.

16. İlk vahyin geldiği bu yer, ağaçlarla kaplıydı.

17. Arkadaşınız o zaman da, aklî dengesini kaybetmedi, aşırıya da kaçmadı.

18. Ant olsun o, Rabbinin yüceliğini kanıtlarından gördü.

19-20. Taptığınız, Lât, Uzzâ ve diğer üçüncüsü olan Menât hakkında ne düşünüyorsunuz?

21. Erkekler size, dişiler Allah'a mı?

22. İşte cahilce, saygısızca bir paylaşım!

23. Lât, Uzzâ ve Menât sadece sizin ve atalarınızın taktığı isimlerden başka bir şey değildir. Onlara tapacaksınız diye Allah onlar

---

>> Buna rağmen, "Peygamber'e vahyi Cebrail getirdi" yanlışına devam ediliyor. **"Cibril"**, **"Cebrail"** aynı kökten türetilmiş sözcüklerdir, ve **"Samed"**, **"Rab"**, **"Rahman"** ve bu ayetlerde geçen, **"İstiva"**, **"Şedidü'l-Quva"**, **"Zu Mirra"** vs. gibi kavramlar, Allah'ın sıfatlarındandır; güzel isimlerindendir. **"Cibril"**in anlamı, Allah'ın gücü, kudreti, gücüyle kudretiyle var ettiği şeyler demektir ki, "Kerim, Furkân, Hadis, Nûr" vs. gibi "Cibril" de Kur'an'ın isimlerindendir ve Kur'an'da Cebrail olarak geçmez, "Cibril" olarak, Bakara Suresi 97 ve 98. ayetlerde geçer; lütfen bu ayetlerin dipnotunu okuyun.

Sanıldığı gibi Cebrail diye bir melek, bir varlık yoktur. Allah, işinde kimseyi aracı kullanmadığı gibi, kulu ile kendisi arasına aracı konmasına da şiddetle karşı çıkar ve zaten, surenin 19-23. ayetlerinde Lât, Menât, Uzzâ gibi, varlıkları, aracı, koyanları eleştirir. 9 ve 10. ayetle de "Allah kuluna vahyettiğini, vahyetti" buyuruyor ve Allah, ne vahyettiğini, ilk gelen Alak Suresi'nin ilk beş ayetiyle açıklıyor. Alak Suresi 4 ve 5. ayetlerde "Rab, kalem ile öğretendir; **insana** bilmediği şeyleri **öğretti**" buyurarak neyi vahyettiğini bildiriyor. Ayrıca, Rahman Suresi 1.ve 2. ayette, **"Rahman, Kur'an'ı öğretti"** ve A'lâ Suresi 6'da **"Biz sana Kur'an'ı öğreteceğiz..."** buyurmuştu. Allah'ın, nasıl iletişim kurduğunu, Musa Peygamber'e vahyin nasıl geldiğini, Muhammed Peygamber'e ilk vahyin gelişiyle ilgili benzerlik için şu ayetleri inceleyiniz, düşününüz: Tâ-Hâ Suresi 9-15; Kasas Suresi 30; İsrâ Suresi 2; Tekvîr Suresi 19-25; Şûrâ Suresi 51; Hacc Suresi 52, 53; ve Şuarâ Suresi 193-195 ayetleri ve dipnotu.

hakkında bir delil indirmiş de değildir. Ortak koşanlar sadece asılsız söylentilere ve nefislerin isteklerine tabi oluyorlar.[39] Halbuki onlara, doğruyu gösteren gerçekler Rablerinden geldi.

24. Yoksa insan doğruyu, gerçeği anlamak istemiyor mu?

25. Bakın! Dünya yaşamı için de, ahiret yaşamı için de tek yetkili Allah'tır.

26. Göklerde, Allah'ın yarattığı güçlerden o kadar çok var ki, o güçlerden şefaat bekleyenler, onları anlamada başarılı olamazlar. Ancak her şeyde yetkili olan Allah'tan şefaat isteyen kimseler, gerçekleri anlar ve huzur bulur.

27. Ahrete bilinçli olarak inanmayanlar da, Allah'ın yarattığı o güçlere dişilik atfederler.

28. Ortak koşanlar, melek kavramı konusunda hiçbir bilgiye sahip değiller. Onlar sadece zanna / asılsız rivayetlere tabi olurlar; halbuki zann'ın / asılsız rivayetlerin, gerçekler karşısında hiçbir değeri yoktur.

29. Sen, Kur'an'ı anlamaktan yüz çeviren ve dünya hayatının çıkarından başka bir şey istemeyen kimselerden uzak dur.

---

39 (23:19-23) Lât, Menât ve Uzzâ, müşrik Arapların, Allah'a varmaları için şefaat umdukları putlaştırılmış üç isimdir. Mekkeli müşrik Araplar, bunları kendi aralarında erkek ve dişi olarak sınıflıyorlar, dişileri Allah'a, erkekleri kendilerine ayırıyorlardı. Ortak koşucu Araplar, saygı gösterdikleri söz konusu isimlere şefaat bulma amacıyla bağlanıyorlar ve kendilerinin onlar vasıtasıyla Allah'a ulaşacaklarını umuyorlardı. (Bak. Zümer Suresi 3.) Hz. Peygamber zamanındaki, ortak koşucular böyle, Allah ile iletişimde aracılar kullanırken, Allah'ın da kullarıyla iletişim kurarken aracı kullandığını zannediyorlardı. Onun için bu sureden önce İhlâs Suresi geldi ve orada **"Allah Samed"**tir; yani, **"Allah, hiçbir şeye ihtiyaç duymayan"dır** buyrularak, Allah'ı kendileri gibi algılamamaları ilkesi gönderildi. Peygamber'in, vefatından sonraki, ortak koşucular da ne yazık ki, Allah'ın **"Samed"** sıfatına rağmen, Allah'a aracılar yapma inanç ve kültürünü devam ettirdiler ve bu bağlamda, sanki Allah'ın aracıya ihtiyacı varmış gibi, sanki Allah vahyini doğrudan peygamberine ilka edemezmiş gibi, Cebrail diye bir meleği aracı yaptılar. Halbuki bu isim, sizlerin ve atalarınızın taktığı bir isimden başka bir şey değildir; Allah kendi işi olan vahiy için, bir aracıya yetki vermemiştir. Bu yanlışı sürdürenler, sadece asılsız rivayetlere ve nefislerinin isteklerine tabi olanlardır. Kur'an'da Cebrail diye bir şey geçmez. Allah'ın gücü, kudreti ve iradesi anlamına gelen sıfatlarından olan **"Cibril"** sözcüğü için, Bakara Suresi 97-98 ve dipnotu okuyunuz.

30. İşte o durumda olanların ilim diye bildikleri şey dünya hayatının çıkarlarıdır. Kuşkusuz senin Rabbin evet O, gerçeklerin yolundan sapan kimselere de, gerçeklere yol bulmak isteyen kimselere de, ilmiyle yol gösterendir.

31. Göklerde olanların ve yerde olanların hepsi, Allah'a aittir. Yaptıkları kötülükler içinde olan kimselere, yaptıkları kötülüğün karşılığı vardır; yaptıkları iyilikler, güzellikler içinde olan kimselere de, yaptıkları iyiliğin karşılığı vardır.

32. Güzel davranan kimseler, ufak tefek kusurlar dışında, büyük hatalardan ve aşırı iğrenç davranışlardan kaçınırlar. Kuşkusuz Rabbin çok affedicidir, sizi en iyi bilen O'dur. Hatta, O, sizi topraktan yaratırken ve annelerinizin karınlarında cenin halindeyken bile, sizi en iyi bilendir. O halde dürüstlük taslayarak kendinizi temize çıkarmaya kalkmayın. Allah, kimin ne olduğunu çok iyi bilir.

33. Gerçeklere yüz çevirip sürekli engelleyen kimseyi gördün mü?

34. Azıcık veriyor, arkasını vermiyor.

35. Acaba geleceğin bilgisi ona mı ait ki, ondan dolayı böyle düşünüyor?

36-37. Yoksa haber mi verilmedi, Musa'ya ve sözüne sadık İbrahim'e verilen sayfalar içinde yazılı olan gerçeklerden?

38. Gözünüzü açın, o sayfalarda şunlar vardı: Hiçbir kimse bir başkasının suçundan sorumlu değildir.

39. İnsan için, sadece çalıştığının karşılığı vardır.

40. Muhakkak ki o emeğinin karşılığını elbette görecektir.

41. Sonra neyi hak etmişse karşılığını eksiksiz olarak bulacaktır.

42. Muhakkak sonunda Rabbine varılacak.

43. Doğrusu güldüren de ağlatan da O'dur.

44. Muhakkak ki, ölüm de, yaşam da O'ndandır.

45-46. Hiç kuşkusuz, ana rahmine atıldığı zaman, bir nutfeden, bir oluşumdan, erkek ve dişi olarak çiftleri yaratan Allah'tır.

47. Muhakkak sonraki diriliş de O'na aittir.

48. Doğrusu tüm değerlerin sahibi olan ve varlıklı kılan da Allah'tır.

49. Kuşkusuz şuurlandıran, bilgilendiren Rab da O'dur.

50-51. Doğrusu geçmişte Âd halkı O'nu anlamadı, helâk oldu. Semûd halkından geride hiçbir şey kalmadı.

52. Onlardan önce Nûh'un halkı, Kuşkusuz onlar da, haksızlık ve taşkınlık içinde oldular.

53-54. Alt-üst olmuş şehirlerin yerle bir olması, oraların felâketlerle yok olması, hep haksızlık ve taşkınlıkları yüzündendi.

55. Şimdi Rabbinin anlattıklarının hangisinden kuşku edebilirsiniz?

UYARI

56. İşte Kur'an'da açıklanan bu uyarılar, daha öncekilere de yapılmış uyarılardı.

57-58. Kaçınılmaz olan kıyâmet yaklaştıkça yaklaşıyor. Onu Allah'tan başka uzaklaştıracak yoktur.

59. Şimdi siz bu Hadis'e mi / bu Kur'an ayetlerine mi hayret ediyorsunuz?

60. Önemsemiyorsunuz ve gerçeği aramıyorsunuz.

61. Siz meydan okurcasına gaflet içinde oyalanıp duruyorsunuz.

62. Gelin, iş işten geçmeden, Allah'a teslim olun, uyarılarına kulak verin ve O'nun kulu olduğunuzu anlayın.

İniş Sırası: 24
ABESE SURESİ
Sure No: 80

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. Görme özürlü biri peygamberin yanına geldi diye birileri huzursuz oldu ve sırtını dönerek engelledi.

3-4. Bilemeyebilirsin, belki de o görme özürlü, aradığını bulacaktı ya da anlatılanlardan yararlanıp aydınlanacaktı.

5-6. Amma kendini herkesten üstün gören, öğüte ihtiyaç duymayan kimse, işte sen onu aydınlatmaya uğraşıyorsun.

7. Oysa, onun aydınlanıp aydınlanmaması, senin üzerine, sana ait değildir.

8-10. Halbuki bir arayışta olan kişi, koşa koşa sana geldi; hem de saygıyla, hevesle! Ama sen ona dikkat etmedin.

11. Hayır! Hayır! Muhakkak Kur'an, arayış içinde olanlara bir öğüttür.[40]

12. İsteyen herkes, Kur'an'dan öğüt alır.[41]

13-16. Sayfalar içinde, değerli, üstün, çelişki bulunmayan, tertemiz olan bu Kur'an öğütlerini, Allah'a ortaksız inanan, saygın, güvenilir temsilcilerin ellerinde herkese ve her yere ulaştırır.

17. Allah'ın aydınlatıcı öğütlerini görmezlikten gelen insan ise, kendine kıyar; yazık eder.

18. Allah kendisini hangi şeyden yarattı?

---

40 (24:1-11) Allah, Hz. Muhammed'i, onun şahsında insanları, kesin bir dille uyarıyor. Sure'nin 2. ayetindeki **"â'mâ"** sözcüğü, bilindiği gibi, Türkçemizde de kullandığımız şekliyle, "görme özürlü" demektir. Dolayısıyla ayet, "görme özürlü biri geldi" diye de anlamlandırılır. Genelde meallerde böyle, yani kullandığımız anlamıyladır. Yanlış değil. Okuduğunuz mealde surenin akışı ve Kur'an bütünlüğü dikkate alınarak "gerçeğe **gözü kapalı**", "gerçeği **göremeyen**" vs. gibi **mecaz** anlamı, tercih edilmiştir.

41 (24: 12) Allah, surenin 1. ayetinden 11. ayetine kadar, Peygamber'i uyardıktan sonra, 12. ayette, Kur'an'ın yoksul, zengin herkes için bir öğüt olduğunu hatırlatıyor ve öğüt almaya istekli herkesin Kur'an'dan öğüt alacağını buyuruyor. (En'am Suresi 52. ayete bak). Bu ayetten öğreniyoruz ki, Kur'an'ı Peygamber dâhil, hiç kimse kendi tekeline alamaz, kendine mal edemez, isteyen herkes ondan yararlanır; ancak, "Kur'an'ı herkes anlayamaz; falan şöyle diyor, filan böyle diyor;" düşüncesiyle Kur'an'a bakılırsa, o kişi Kur'an'ı anlamak istemiyor demektir. Kur'an'a böylesi bir düşünceyle değil, Kur'an'dan kendim için nasıl bir öğüt, uyarı alabilirim düşünce ve inancıyla okumak, bakmak gerekir, diye düşünüyorum.

19. Bir nutfeden / bir özden; sonra da takdir ettiği biçimde oluşturdu.

20. Sonra ona, yaşamı için, her olanağı sağladı;

21. Sonra o ölecek ve mezarda toprak olacak.

22. Sonra dilediği vakit gelince de onu yeniden diriltilecek.

23. Ama hayır! Doğrusu insan, Allah'ın buyruklarını şimdiye kadar tam olarak yerine getirmiş değil.

24. İnsan, şu yiyip içtiklerini kim veriyor bir düşünüverse!

25. Yağdırdığımız bol bol yağmuru düşünse,

26. Sonra da toprağa ekilen her şeyin nasıl ortaya çıktığına bir baksa;

27. Böylece oradan ürünler,

28. Üzümler, sebzeler,

29. Zeytinler, hurmalar,

30. Gür ve sık ağaçlı bahçeler,

31. Meyveler ve otlaklar...

32. Bütün bunları sizin ve hayvanlarınızın yararlanması için, Biz veriyoruz.

33. Sonra, kulakları patlatırcasına çıkan o korkunç ses geldiğinde,

34. İşte o gün, kişi kardeşinden,

35. Annesinden, babasından,

36. Eşinden ve çocuklarından kaçacak,

37. O gün herkes kendi derdine düşecektir.

38. O gün birtakım yüzler var ki, pırıl pırıl, aydınlık;

39. Güleç ve neşeli.

40. O gün birtakım yüzler de perişan;

41. Ve simsiyah olmuştur.

42. İşte bunlardır ayetlerimizi örtbas edip, günahlarda kalanlar.

İniş Sırası: 25
KADR (Kıymet) SURESİ
Sure No: 97

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. O Hadis'i / o Kur'an ayetlerini, cehaletin karanlığından kurtulup, tüm varlığı düzen içinde tutan kudreti idrak etmeniz için, Biz indirdik.[42]

2. Cehaletin karanlığı nedir, tüm varlığı düzen içinde tutan kudret nedir sen idrak etmiş değildin.

3. Cehaletin karanlığından kurtaran, tüm varlığı düzen içinde tutan kudretin indirdiği Kur'an'ı anlamak, cehalet içinde geçen bir ömürden daha hayırlıdır.[43]

4. Varlıktaki tüm güçleri ve canlılığı onun içindeki ayetlerden anlıyoruz. Varlıktaki her işleyişten ve onları koruyup-kollamaktan tam yetkili Rab olan Allah'tır.[44]

5. O'nun indirdiği Kur'an'ı anlamak / biliçli olarak kavramak, selamete ermektir; aydınlığa ulaşmaktır.

---

42 (25:1) Duhân Suresi 2-3; İsrâ Suresi 1; Necm Suresi 1-11; Alak Suresi 1-5. ayetlerini inceleyiniz.

43 (25:3) "Cehalet içinde geçen bir ömür" diye çevirdiğimiz ayetin Arapçası **"Elfi Şehr" "Bin Ay"** demektir. "Bin Ay" ifadesi, mecaz anlamında bir tamlamadır ve çokluktan, hatta sonsuzluktan kinayedir. Dilimizde de buna benzer ifadeler kullanılır. Örneğin, "Şu asker, **bin** askere bedeldir" "**Bin** defa gelsen sana izin yok" gibi. Bin ay, çokluktan kinaye olunca, ortalama bir insan ömrünü de ifade edebilir ki, bir kişinin Kur'an'ı anlamaya ve Allah'ı bilinçli olarak idrak etmeye başladığı, yani cehaletten kurtulduğu gün, Kur'an'ı hiç anlamadan ve Allah kelimesini sadece ağzıyla söyleyerek geçen bir ömre bedeldir. Ayrıca bak. Meâriç Suresi 4; Secde Suresi 5; Hacc Suresi 47; Enfâl Suresi 65, 66.

44 (25:4-5) "Varlıktaki güçler ve canlılık" diye çevirdiğimiz, **"Melekler ve Ruh"** ve **"Melek"** kavramı ile ilgili bak. Fâtır Suresi 1. ayeti ve dipnotu. **"Ruh"** sözcüğünün Kur'an'da geçtiği yerlerde bilgi; vahiy, ilahi esinti, **can** vs. anlamlarına geldiği bilinmektedir. İsrâ Suresi 85; Mü'min Suresi 15; Şûrâ Suresi 52; Sâd Suresi 72; Hicr Suresi 29; Secde Suresi 9. ayetleri inceleyiniz. **"Ruhu'l-Emin"** kavramı ile ilgili Şuarâ Suresi 193-195. ayetler ve dipnotu, lütfen okuyun.

İniş Sırası: 26
ŞEMS (Güneş) SURESİ
Sure No: 91

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Güneşe ve kuşluk vaktine / Kur'an'a ve aydınlığın gelişine;

2. Güneşin ışığını yansıttığı zaman aya / Kur'an'ı tebliğ eden elçiye ve ona inanmış mü'minlere;

3. Güneş açtığı zaman gündüze / Kur'an'ın aydınlattığı toplumlara;

4. Karanlığın bürüdüğü geceye / Kur'an'ı anlamaktan uzak kalan cehalet toplumlarına;

5. Gökyüzüne ve onu düzenleyene / bilginlere ve onları yücelten bilgilere;

6. Yeryüzüne ve onu yumurta biçiminde düzenleyip döşeyene / Kara cahillere ve onların yaydıkları asılsız anlayışlara;

7. Kişiye ve onu biçim ve yetenekleriyle düzenleyene;

8. Gerçeklerden sapmanın ve kötülüklerden sakınıp ortak koşmamanın ne olduğunu bildirene and olsun!

9. Kesinlikle, bilincini, cehaletten, ortak koşucu düşüncelerden temizleyen kimse, kurtulmuştur.

10. Kesinlikle, zihnini, ortak koşucu düşüncelerle kirleten kimse, zarardadır.

11. Semûd halkı, kendisini büyük görmesinden dolayı gerçekleri yalanladı.

12. O, en saldırganları, deveyi / kamu malını sahiplenmek için, ortaya atıldığı zaman,

13. Allah'ın elçisi Salih onlara; "Allah'ın dişi devesini / kamu malını ve onun ortak kullanım hakkını koruyun" dedi.[45]

14-15. Ama Semûd halkının saldırganları, Allah'ın elçisini yalanladılar; sonucundan da korkmadan, deveyi kestiler / kamu malına zorla el koydular. Böylece işledikleri suç nedeniyle Rableri onlar üzerine felâketler yağdırdı da, artık orası dümdüz, yerle bir oluverdi.

İniş Sırası: 27
BURÛC (Burçlar) SURESİ
Sure No: 85

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Burçlara, yıldızlara sahip gökyüzüne[46] / Kur'an ayetlerinin sahibi Zat'ın yüceliğine.

2. Söz verilmiş güne / her an indirilmiş Kur'an ayetlerine.

3. Tanıklık edene ve tanıklık etmiş olanlara / ayetlerin gelişine doğrudan tanık olan elçiye ve onlara tanık olmuş mü'minlere, and olsun!

4-5. Çukurlara yığın yığın doldurulan, çukur arkadaşı kişiler, can yakıcı işkencelerle öldürüldüler.[47]

6-7. O zaman işkenceciler, orada oturdular ve onlar inananlara yapmış oldukları işkenceyi seyrettiler.

---

45 (26:13) Ayette, **"En-nâgah"** sözcüğü, "dişi deve" anlamına gelir. "Nâgate-Allah" "Allah'ın Devesi" olarak nitelendirilen tamlamada, devenin Allah'a izafe edilmesi, onun kamuya ait olması, halkın ortak malı olmasındandır. Salih Peygamber'in uyarısına rağmen çeteler, halkın ortak malını kendi çıkarları için kullanmaya kalkmışlardır.

46 (27:1) "Burûc" kelimesinin lügat anlamı, burcun çoğulu olup yıldız kümeleri, yani galaksiler anlamına gelmektedir. Burada, hem kelime anlamlarıyla, hem de mecaz anlamlarıyla anlamlandırılmıştır.

47 (27:4) "Çukur arkadaşı kişiler" diye çevirdiğimiz, **"Ashab-ı Uhdud"** ile ilgili Sebe Suresi 15'in dipnotunu okuyunuz.

8. Onlara işkence etmelerinin nedeni, sadece, üstün ve övgüye layık olan Allah'a ortak koşmadan inanmalarından başka bir şey değildi.

9. O Allah ki, göklerin ve yerin mülkü kendisine ait olandır ve Allah, olup biten her şeye tanıktır.

10. Kuşkusuz inanmış erkeklere ve inanmış kadınlara karşı kötülükte bulunanlar, sonra da yapmış olduklarından pişmanlık duyup tövbe etmeyenler, işte onlar için cehennemi sıkıntılar vardır; ve onlar için gittikçe artan sıkıntılar vardır.

11. İçtenlikle inanan ve toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimselere ise, onlar için, su gibi akıp giden yaşamları boyunca huzur ve mutluluk vardır. İşte büyük kurtuluş budur.

12. Hiç kuşkusuz, senin Rabbin / seni koruyup-gözeten, tüm varlığı sımsıkı tutandır.

13. Çünkü O, herşeyi yoktan var eden ve var ettiğini de kaynağına döndürendir.

14. O bağışlayandır, sevginin kaynağıdır.

15. Yüce yönetimin sahibidir, O.

16. Fail olan O'dur, var olan her şey O'nun iradesindendir.

17. O zorbalık yapanların hadis'i / haberleri, sana geldi değil mi?

18. Firavun ve Semûd halkının haberleri...

19. Doğrusu gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, asılsız söylentilerin içinde kaldılar.

20. Oysa Allah, onları arkalarından çepeçevre sarmıştır,

21. Hayır, onların sandığı gibi değil, o yüce bir Kur'an'dır.
22. Tüm gerçekler, onun sayfaları içinde korunmuştur.[48]

---

48 (27:22) Ayrıca, Bak. Abese Suresi 13-17; Hicr Suresi 9.

İniş Sırası: 28
TÎN (İncir) SURESİ
Sure No: 95

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. And olsun! İncire ve zeytine,

2. And olsun! Tûr-i Sina'ya,

3. And olsun! Şu Güvenli Belde'ye;[49]

4. Doğrusu Biz insanı en en güzel bir şekilde yarattık.

5. Sonra onu tüm saflığıyla kendi dünyasına yerleştirdik.

6. Ancak içtenlikle inananlar, iyi ve güzel işler üretenler, dosdoğru hak yolunda çaba harcayanlar, artık onlar için tükenmeyen karşılıklar vardır.

7. Artık bundan sonra yaratılış yasasını, sana ne yalanlatabilir?

8. Allah, kararları nedeniyle, tüm her şeye hakim olan değil mi?

İniş Sırası: 29
KUREYŞ SURESİ
Sure No: 106

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Kureyş kabilesini, birbirlerine ısındırdığı için,

---

49 (28:1-3) Kur'an'daki **"And olsun!"** olarak çevrilen Allah'ın yeminleri, biz insanların, yemin edilen varlıklara, olaylara dikkatini çekmek içindir. O varlıklar ve olaylar hakkında düşünmemiz, araştırmamız ve akıl yürütmemiz amacına yöneliktir. **"Sina Dağı"** olarak çevirdiğimiz, **"Tûr-i Sinin"** tamlamasının, **"Tûr"** sözcüğü için, Tâ-Hâ Suresi 80; Meryem Suresi 52; Kasas Suresi 29, 46; Mü'minûn Suresi 20; Tur Suresi 1; Bakara Suresi 63, 93. ayetleri incele. **"Güvenli Belde"** olarak çevrilen, **"el-beledi-l-emin"** ile ilgili, Kasas Suresi 57; Ankebût Suresi 67; Bakara Suresi 125; Enfâl Suresi 33. ayetleri inceleyiniz.

2. Kendilerine, kış ve yaz ticaret seferlerini güvenle sağladığı için,

3. Artık onlar Bu Evin Rabbine, kulluk etsinler; ortak koşmasınlar.[50]

4. Onlar, zayıflık, yoksulluk içinde olanlara yardım etsinler ve onlar korkular içinde olanlara güven versinler.

İniş Sırası: 30
KÂRİAH (Kıyâmetin Dehşeti) SURESİ
Sure No: 101

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Yürekleri hoplatan dehşet verici gürültü.

2. Nedir o dehşet verici gürültü?

3. Nedir dehşet verici gürültüyü sana idrak ettirecek olan?

4. O gün, insanlar, ışık etrafında çırpınıp duran kelebekler gibidir.

5. Dağlar da atılmış renkli yün gibi olacak.

6. O gün, kimin iyilik tartıları ağır gelirse,

---

50 (29:1-3) Araplar, toplu bir millet değil, kabileler halinde yaşayan ve devamlı birbirleriyle savaş halinde olan aşiretlerdi. Kâbe'nin bakım ve yönetimini üstlenmiş, "Kureyş Kabilesi" de, on aşiretin bir araya gelmesiyle oluşmuş, bir çeşit federasyondu. Allah bu Arap aşiretlerine, "Benim evim" dediğiniz, Kâbe sayesinde yaz-kış ekonomik kazançlar elde ediyorsunuz. O halde benim buyruklarım doğrultusunda hizmet edin ve bana ortaklar koşmayın; oradan elde ettiğiniz gelirler, tüm insanların ortak ihtiyaçları için kullanılacaktır. O gelirleri sırf kendi çıkarınız için kullanmayın uyarısında bulunuyor. Kur'an ayetleri, bugünü ve geleceği de kapsar. "Bu Ev'in Rabbi" "Rabbin Evi" olmadığına göre, bu tamlama açıktır ki, bir mecaz anlatımdır. **"Beytullah" "Allah'ın Evi"; "Resûlullah" "Allah'ın elçisi"; "Nâgatullah" "Allah'ın devesi"** gibi, Allah'a izafe edilenler, tüm insanların ortak değeridir. Yani kamuya ait, insanlığa ait ortak değerlerdir. Bunları, kendi tekeline alıp, kamunun ya da tüm dünya insanlarının yararlanmasına engel olanlar, Semûd kavmindekilerin durumuna düşmekteler. Semûd kavmiyle ilgili bak. Hûd Suresi 61, 62, 67, 68; Neml Suresi 45-52; Kamer Suresi 27, 28, 31; A'râf Suresi 76, 77; Şuarâ Suresi 155, 156; Şems Suresi 13. ayetleri inceleyiniz.

7. İşte o kişi, mutlu bir rahatlık içinde olacaktır.

8. Ama o gün, kimin de kötülük tartıları ağır gelirse,

9. İşte o kişinin de anası haviyedir / anası ağlayacaktır.

10. O haviyenin ne olduğunu sen bilir misin?

11. O, can yakıcı kızgın bir ateş!

İniş Sırası: 31
KIYÂMET (Yeniden Diriliş) SURESİ
Sure No: 75

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hayıır! Kesinlikle dünyanın sonu gelecektir.

2. Hayır, hayır! Kesinlikle nefis yaptıklarını itiraf edecektir.

3. İnsan, çürümüş kemiklerin asla bir daha toplanamayacağını sanıyor?

4. Tam tersi, çürümüş toprak olmuş insanın, parmak uçlarını, hatta tüm azalarını, toplamaya bile güç yetiririz.[51]

5. Ama insan nefsi öncelikle kötülüklerde kalmaya isteklidir.

6. "Dünyanın sonu da ne zamanmış" diye alaycı bir tavırla sorar.

---

51 (31:4) Allah, insanların parmak uçlarına dikkat çekiyor. 19. yüzyılın sonları, 20. yüzyılın başlarına kadar parmak uçları hiçbir özelliği ve anlamı olmayan çizgiler olarak görülüyordu. Ancak, doğa ve insan üzerindeki bilimsel çalışmaların sonuçları ve teknolojinin gelişip ilerlemesiyle, insanların parmak uçlarının ne denli özel olduğu anlaşılmaktadır.

O bakımdan **parmak izi,** taklidi olmayan ve asla değişmeyen, kişiye özeldir. Ayrıca kriminolojik suçlarda vb. işlerde parmak izi ile çözümlemeler yapılmasının ve günümüzde elektronik araçların çalıştırılıp kullanılmasında parmak uçlarının önemi dikkate alınırsa, Allah'ın bu dikkat çekmesi, daha açık bir önem arz etmektedir. Demek ki, Kur'an'ı anlamadan okumak değil, Allah'ın buyruklarını anlamak ve ondan kendimizin, toplumumuzun ve insanlığın yararlanması için bir şeyler üretmek gerekiyor.

YÜCE ALLAH'IN CEVABI

7-9. O kıyâmet günü, gören gözün, fal taşı gibi attığı, ayın tutulduğu, güneş ve ayın bir araya getirildiği vakit!..

10. İşte o gün insan, "nereye kaçmalı?" diye kıvranır durur.

11. Hayır! Hayır! O gün, kaçacak bir yer yoktur;

12. O gün, varılıp sığınılacak yer, sadece Rabbin huzurudur.

13. O gün insana, yaptıkları ve yapamadıkları ne varsa, hepsi haber verilecek.

14-15. O gün insan, birtakım özürler, bahaneler ileri sürmeye çalışsa da artık kendisinin yapmış olduğu ne varsa hepsi, açık seçik gözlerinin önündedir.

16. O zaman insan, aceleyle bir şeyler söylemeye çalışacak, ancak konuşamayacak.

17. Sakın acele etme! Zira Biz onu derler toplar, sana okuruz,

18. Sen yalnızca bizim okuduğumuzun ardınca gel ki, o vakit yanlışlığa düşmemiş olasın!

19. Sonra, hiç kuşkusuz, onların hepsinin açıklaması sadece Bizim üzerimizedir.

20-21. Hayır! Hayır! Siz sadece yaşadığınız anı seviyorsunuz. Ahreti hiç önemsemiyorsunuz.

22-23. O gün bazı yüzler, sevinç içinde, Rablerinin huzurunda rahat olacaktır.

24-25. O gün bazı yüzler de var ki, çok ağır bir yük altındaymış gibi, kemiklerini sızlatan dayanılmaz bir sıkıntı içinde, asık ve somurtkan olacaktır.

İŞ İŞTEN GEÇMEDEN

26-29. Ey insanlar! Aklınızı başınıza toplayın; iş sizin düşündüğünüz gibi değil! Can boğaza dayandığı ve "yok mu bunun bir çaresi"

dendiği zaman, artık insan dünyadan ayrılık zamanı geldiğini anlar ve eli ayağı bir birine dolaşır.

30. İşte o an, kişi, Rabbine gittiğini anlamış olur.

31. İnkârcı insan, Allah'ın elçisinin haber verdiği bu gerçekleri ne doğruladı ne de destekledi;

32. Tam tersi, yalanladı ve reddetti.[52]

33. Sonra da kasıla kasıla evine gitti.

34. Evet! Kesinlikle sen, azabı hak ettin!

35. Evet, sonunda kesinlikle sen, azabı hak ettin!

36. Yoksa insan, kendisinin sorgusuz-sualsiz; başıboş bırakılacağını mı sanıyor?

37. Sen, dökülen meniden, minnacık bir sıvı değil miydin?

38-39. Sonra o küçücük sıvı, bir embriyoya dönüştükten sonra, Biz onu düzenleyip, şekillendirip, erkek ve kadın olmak üzere, sizi eşler olarak yaratmadık mı?

40. Peki, bütün bunları yapan Allah, o, kemikleri yeniden toplayıp, ölüleri yeniden diriltmeye güç yetiremez mi?[53]

---

52 (31: 32) Ayetteki **"Salla"** kelimesi çevirilerde; **"namaz da kılmamış"** ya da **"ne sadaka verdi ne namaz kıldı"** şeklindedir. Bu doğru değildir. Burada Allah bize, kıyâmet gününü yalanlayan inkârcı bir kişinin tavrını, psikolojisini bildiriyor. 31 ve 32. ayetlerde **"Fela saddaka ve la salla, velakin kezzebe ve tevella"**, ifadesiyle Allah **zıt anlamlı** dört sözcüğü bir araya getirmiştir. Şöyle: 1- "Saddaka" (Doğrulamak; kabul etmek) 2- Bunun zıddı "Kezzebe" (Yalanlamak, reddetmek) 3- "Salla" (Desteklemek, yardım etmek) 4- Zıddı, "Tevella" (Reddetmek, yüz çevirmek). Görüldüğü gibi, **"Salla"** sözcüğünün, burada namaz anlamıyla uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktur. Zaten bu sure henüz peygamberliğin ilk yıllarında gelen bir suredir. Ayrıca bakınız, Alak Suresi 10 ve 13. ayetleri, ve **"Salat""** sözcüğü ile ilgili Mâûn Suresi ve dipnotu.

53 (31:38-39-40) Ayrıca yaratılışla ilgili bak. Hacc Suresi 5-7; Mü'minûn Suresi 12-16; Fussilet Suresi 39; Târık Suresi 5-8; Ahkâf Suresi 33; Secde Suresi 7.

İniş Sırası: 32
HÜMEZE SURESİ
Sure No: 104

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Arkadan çekiştirip, iftirada bulunmayı huy edinmiş herkesin vay haline!

2. Onlar ki, mal birirktirme ve onu sayma derdine düşerler.

3. Sanki o, biriktirdiği servetin, kendisini ölümsüz kılacağını sanır.

4. Hayır, kimse sonsuza dek yaşayamaz. Elbette o durumda olanlar, herkesi kötülemek, önüne geleni dışlamak, bölüp parçalamak vs. içindedirler.

5. Onlarda, gerçekleri düşünüp anlama yoktur, ikilikten kurtulma idraki yoktur.

6. Onlar, Allah'ı bilinçli olarak anlayıp gerçeğe ulaşamazlar, çünkü, içlerinde her an tutuşturulmuş cehalet ateşi vardır.

7. Öyle ki, cehalet hali onların iliklerine kadar işlemiştir.

8. Kuşkusuz onların bilinçleri, gerçekleri anlamaya kapalıdır.

9. Cehaletin adetleriyle, asılsız söylentilerle devam edip giderler.

İniş Sırası: 33
MÜRSELÂT (Gönderilenler) SURESİ
Sure No: 77

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Gönderilen gerçekleri anlayanlara;[54]

2. Gerçekleri anlamada yarıştıkça yarışanlara;

---

54 (33:1-6) "Mürselât", "Gönderilmişler" demektir. "Ersele" fiilinin türevlerindendir. "İrsal" kökünden türemedir. "Resûl" sözcüğü de aynı kökten >>

3. Gerçekleri ortaya çıkardıkça çıkaranlara;

4. Fark ettikçe farkına varanlara;

5. Sonra da, gerçekleri anlatıp ulaştıranlara;

6. Bahanelere sığınmayıp, sakınılması gereken şeyleri uyarıp açıklayanlara. Andolsun!

7. Elbette size söz edilen şey kesinlikle gerçekleşecektir.

8. Yıldızlar kaybolup gideceği zaman;

9. Gök paramparça olacağı zaman;

10. Dağlar temelinden sökülüp unufak olacağı zaman;

11. Elçilerin tebliğ ettikleri gerçeklerin hesabı sorulacağı zaman;

12. Bütün bunlar hangi gün için ertelendi?

13. Fasıl günü için, yani haklı ile haksızın, doğru ile yanlışın, ayırt edileceği gün için ertelendi.

14. İdrak ettin mi, fasıl günü / hakk ile haksızı, doğru ile yanlışı ayırt etme günü, nedir?[55]

15. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

16. Daha önce o durumda olanlar helâk olup gitmediler mi?

17. Sonra, onların arkasından gelen yalanlayıcılar da onlar gibi olmadı mı?[56]

18. İşte böylece onların tümü, aynı hataları yapmaya devam ettiler.

>> türemedir. "Resûl / Elçi" sözcüğü, sadece insanlardan seçilmiş, elçiler / peygamberler olarak anlaşılmamalıdır. Kur'an ayetleri de **indirilmiş** birer elçidir; (Bak. Talâk Suresi 10, 11) burada, Kur'an ayetleri anlamındadır. **"Urf"** sözcüğünün anlamı, "yığın, yığıntı, öbek" vahiy ile anılınca, "bilgi yığını, bilgi öbekleri", "gerçekler" anlamındadır. Dilimize geçmiş, "İrfan" (doğruyu-yanlışı ayırabilme yeteneği) sözcüğü de "Urf" sözcüğünün türevlerindendir. Çoğulu "A'râf" tır.

55 (33:14) Fasıl Günü, Ayrıca bak. Nebe Suresi 17, 20; Sâffât Suresi 19-21; Duhân Suresi 40, 41

56 (33:17) Geçmiş milletlerin helâk edilmesiyle ilgili bak. Hûd Suresi 42-44, 60, 68, 82, 94; Hicr Suresi 79, 83; Şuarâ Suresi 66, 139, 173, 189; Yunus Suresi 92; Ankebût Suresi 17, 36-38; Zâriyât Suresi 40-46; inceleyiniz.

19. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

20. Sizi küçücük bir hücreden yaratmadık mı?[57]

21-22. Sonra da onu, korunaklı bir yere / ana rahmine, bilinen bir ölçü içinde yerleştirmedik mi?

23. Demek ki, Biz ölçmüşüz, demek ki, Biz ne güzel ölçücüyüz?

24. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

25-26. Biz yeryüzünü, bir toplanma ve bir doğumlar ve ölümler yeri kılmadık mı?

27. Orada, kökleri derin yüksek dağlar yerleştirip, içmeniz için de tatlı su kaynakları var etmedik mi?

28. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

29. Yalanlanlarda kalmanız yüzünden sizler, gerçeklerden uzaklaşmış oldunuz.

30. Varlığın çeşitliliğini bir bütünlük içinde tutandan / Allah'tan uzaklaştınız.

31. Karanlık; cehalet halinizi yok edemediniz. Yakıp-yıkıcı durumlarınızdan vazgeçemediniz.

32-33. Muhakkak ki, o haliniz sizi gerçeklerden kopara kopara, tüm güzelliklerin kaynağından uzaklaştırdı.

34. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

35. O gün onlar konuşamayacaklar.

36. Kendilerine izin de verilmez ki, özür dilesinler.

37. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

38. İşte bu manzaralar, sizi ve sizden öncekileri bir araya toplayacağımız, Fasıl Günü'nde / Hesap Günü'nde olacaklardır.

39. O gün, azaptan kurtulmanız için, bir planınız varsa, haydi, bana karşı onu uygulayın bakalım!

---

57 (33:20) Ayrıca, Secde Suresi 7, 8 ve 9; Müminûn Suresi 12, 13; Hacc Suresi 5, 6. ayetleri inceleyiniz.

40. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

41. Kuşkusuz o gün, kötülüklerden sakınanlar, gerçeklere ulaşmanın rahatlığı içindedirler.

42. Canlarının çektiği meyveler arasındadırlar.

43. Yaptıklarının karşılığı olarak afiyetle yiyip içecekler.

44. Biz, iyi ve güzel davrananları, işte böyle ödüllendireceğiz.

45. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

46. Muhakkak ki, sizden mücrimler / kötülükler içinde olanlar, kendi çıkarları için ve zevk-sefaları için zamanlarını geçirirler.

47. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

48. Onlara Allah'ı bir'leyin denildiği zaman, onlar, ortak koşmaya devam ederler.[58]

49. Gerçeklere karşı yalanlarda kalanların o gün vay haline!

50. Onlar; bu Hadis'ten / bu Kur'an'dan başka hangi hadise inanacaklar?[59]

İniş Sırası: 34
KÂF SURESİ
Sure No: 50

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Kâf. Tüm varlığın bilgisinin ve olaylarının toplandığı yüce Kitap / yüce Kur'an.

2. Doğrusu, içlerinden kendilerine, yeniden diriliş olayını açıklayan bir uyarıcının / bir nebînin gelmesine şaşırdılar; sonra da gerçekleri görmezlikten gelerek; "Bu anlatılanlar şaşılacak bir şey,

---

58 (33:50) Bak. Hacc Suresi 77. "Ruku", sözcüğünün anlamı için bak. *Lisanü'l-Arab;* c. 4. s. 232, 233; Rakea mad.

59 (33:50) Ayrıca bak. Câsiye Suresi 6; Yusuf Suresi 111; Nisâ Suresi 87; A'râf Suresi 185.

3. Biz öldüğümüz ve bir toprak olduğumuz zaman mı, yeniden diriltileceğiz? İşte bu geri dönüş, aklımızın almadığı bir şeydir," dediler.[60]

4. Dikkatinizi çekerim! İlmin sahibi Biziz, toprakta onların bedenlerinde olandan bir eksiklik yoktur ve sicil kitapları da korunmuş olarak bizim yanımızdadır.

5. Hayır, hayır onlar kendilerine sunulan gerçeği yalan saydılar da, şimdi onlar tam bir karamsarlık içindeler.

6. Peki onlar, üzerlerindeki gökyüzünü Bizim nasıl yükselttiğimize bakıp da düşünmezler mi? Biz onu, direksiz nasıl bina etmişiz ve yıldızlarla nasıl süslemişiz? Onda en küçük bir yarık, bir çatlak da yok.

7. Biz yeryüzünü nasıl yaşam koşullarına elverişli hale getirdik; orada nasıl dağlar oluşturduk ve yeryüzünün içinde değişik güzelliklerde her bir çiftten nasıl bitkiler var ettik. Onlar bakıp da düşünmezler mi?[61]

8. Bütün bunlar, Allah'a yönelen her kul için, gözünü açması ve öğüt alması gereken bir derstir.

9-10. Biz, gökten bereketli bir su indiririz de siz onunla bahçelerbağlar, toplanacak ürünler, küme küme tomurcukları olan uzun boylu hurma ağaçları yetiştirirsiniz.

11. Bütün bunları Biz, kullara bir rızık olmak üzere verdik ve Biz gökten indirdiğimiz yağmurla kurumuş, ölü gibi görünen toprağa hayat vereniz. İşte akıl erdiremediğiniz o geri dönüşü de böyle diriltileceğiz.[62]

---

60 (34:3) Ayrıca bak. Secde Suresi10; Yâ-Sîn Suresi 78, 79, 81; Ahkâf Suresi 33.

61 (34:7) Ayrıca bak. Nebe Suresi 6 ve 7; Zâriyât Suresi 48, 49; Hicr Suresi 19, 20; Nâziât Suresi 30.

62 (34:9-10-11) Ayrıca bak. Yâ-Sîn Suresi 33-36; Fâtır Suresi 9; Rûm Suresi 19, 24, 50; Ankebût Suresi 63; Nahl Suresi 65, 67; Câsiye Suresi 5; Hadîd Suresi 17; Müminûn Suresi 18, 19. ayetleri inceleyiniz.

GEÇMİŞTEN HATIRLATMALAR

12-14. Sizden önce, Nûh'un halkı, Ress halkı, Salih'in halkı Semûdlular, Hûd'un halkı Âdlılar, firavun, Lût'un vatandaşları, Şuayb'ın halkı Eykeliler ve Tubb'a halkı, hepsi, kendilerine gönderdiğim elçilerin tebliğ ettiklerini yalanlamışlardı da, haber verip durduğumuz afetlere yakalanmışlardı.

15. Peki! Biz, hiç yoktan var ederken, bir acizlik; bir yorgunluk mu gösterdik ki, ortak koşucular, yeniden yaratmam konusunda, kuşku içindeler?[63]

16. Dikkatinizi çekerim! İnsanı Biz yarattık ve nefsinin kendisine ne vesveseler verdiğini de, Biz biliriz. Çünkü Biz, insana şahdamarından daha yakınız.

GERÇEĞİ ANLAYIN, SÖZÜN TELEFFUZUNDA KALMAYIN

17. Sağdan ve soldan, her taraftan, her an gözetleyen ve denetleyen olduğunu düşünün, unutmayın.

18. Sözün teleffuzunda kalmayın; her an yanınızda olanı anlamak için, sürekli araştırıp gözlemleyin.

19. Ölümün sersemletici baygınlığı gerçek olarak geldiğinde, işte siz, ondan kaçamazsınız.

20. İşte bu, içinizdeki alıp verdiğiniz nefesin bitiş günüdür.

21. Her bir nefis hem bir tanık hem de bir denetçi olarak, hesap vermeye birlikte gelir.

22. Doğrusu sen bu gerçekler hakkında bir gaflet içindeydin. Biz senden bu gaflet perdesini kaldırdık. Artık senin her an sapasağlam bir basiretin var.

23. Hak'kın kendisine yakın olduğunu anlayan kişi, "var olanlar benim değil" der.

24. Gerçekleri görmezlikten gelmeye inat edenlerin tümü, cehalet cehenneminin içindedir.

25. Hayra / iyiliğe mani olanlar; zorbalar, art niyetli kuşkucular-dır. .

---

63 (34:15) Bak.Yâ-Sîn Suresi 77, 79; Ahkâf Suresi 33.

26. Allah ile birlikte başka ilah / başka efendi edinen kimse, artık o, şiddetli sıkıntılar içinde kalır.

27. Allah ile birlikte efendi kabul edilen kimse de, müritleri için der ki: "Rabbimiz! Onu ben azdırmadım. Fakat o, haktan uzak bir sapkınlık içinde idi."

28. Allah buyurdu: Bize ait olan gerçeklerin arayışında olmadınız. Oysa önceden size, gerçeklerin sözleri haber verilmişti.

29. Bize ait olan gerçeklerin sözleri değişmez ve Ben kullarım için bir haksızlık yapan da değilim.

30. Biz cehaletin cehenneminde olanlara her an söyleriz: Bu öfke dolu tavırlarınızla mı devam edeceksiniz? Derler ki: Daha fazlasıyla..

31. Öfke dolu hallerden sakınanlar için, huzur ve mutluluk, uzak değil, yakındır

32. Cehaletten uzaklaşıp gerçeklere yönelenlere ve bu hallerini koruyanlara, söz verilmiş huzur ve mutluluk işte budur.

33. Görmediği halde kim Rahman'a saygılı olursa ve tüm kalbiyle gerçeklere yönelirse,

34-35. İşte o, her zaman her yerde, bir huzur ve esenlik ortamına dahil olur. Onlar için orada istedikleri her şey vardır ve onların Bizi anlama bilinçleri daha da artar.

36. Daha önceleri nice nesiller Bizi anlayamayıp kendilerine yazık etmişlerdi. Onlar, felâketler gelince, ölümden kurtulmak için, kaçacak yerler aramışlardı; ama, kaçıp kurtulacak yer var mıydı?

37. Kuşkusuz bunda, aklı olan yahut ibret alarak kulak veren herkes için, bir ders vardır.

"ALLAH'IN DİNLENMEYE İHTİYACI YOK"

38. Dikkatinizi çekerim! Biz, gökleri, yeri ve aralarındakileri altı evrede yarattık ve Bize, hiçbir yorgunluk da dokunmadı.[64]

---

64 (34: 38) Ayrıca bak. Ahkâf Suresi 33. Kur'an, kendinden önce gelen kitapları düzeltici ve doğrulayıcı olarak gelmiştir. (Bak. Âl'i İmrân Suresi 3, 4). Bu ayet ile Tevrat'ın Tekvin 2:2 ayetindeki "Yedinci güne gelindiğinde Tanrı yapmakta olduğu işi bitirdi. Yaptığı işten o gün **dinlendi**" şeklindeki **yanlışı** düzeltiyor. Bak "altı evre" ilgili, Secde Suresi 4, 5; Fussilet Suresi 9-12; Furkân Suresi 59.

39-40. Sen ortak koşucuların söylediklerine karşı dirençli ol ve tüm niteliklerin Rabbine ait olduğunu idrak et ve gece-gündüz O'nu överek noksan sıfatlardan arındır. Sonra da karanlıktan, cahaletten kurtulmak için, tüm varlığınla teslim ol.

41. Sen yakın bir yerden, çağırıcının çağıracağı güne kulak ver.

42. O gün, herkes, çağırıcının o müthiş sesini apaçık duyacaklar; işte o gün diriliş günüdür.

43. Hiç kuşkusuz, dirilten de öldüren de Biziz, ve dönüş Bize'dir.

44. Diriliş günü, yer yarılıp açılır ve herkes mezarlarından kalkarak süratle toplanır. Bu, bir toplanmadır ve bizim için kolay bir toparlamadır.

45. Biz, onların ne söylediklerini çok iyi biliriz. Sen onları inanmaları için zorlayacak değilsin. Bundan sonra uyarılarımdan endişe duyan kimseye, sen Kur'an'daki gerçekleri hatırlat.

İniş Sırası: 35
BELED SURESİ
Sure No: 90

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hayır! Hayır, kesinlikle, bu kentte yaşayan, ya da gelmiş ve gelecek, yeryüzünde yaşayanlar kanıttır ki, [65]

2. Sen de bu kentte yaşayan, toplumla iletişim kuran ve sorunlarıyla iç içe olan birisin,

---

65 (35:1) Bir önceki Kâf Suresi'nin son ayeti, ortak koşucularla ilgili; "Biz, ortak koşucuların ne söylediklerini çok iyi biliyoruz. Sen onları inanmaları için zorlayacak değilsin... Sen, Kur'an'daki gerçekleri hatırlat" buyruğuyla son bulmuştu. Bu sure (Beled Suresi) "Lâ / Hayır!" kelimesiyle başlıyor. Ortak koşucuların tartışmayı sürdürdükleri anlaşılıyor ki, Yüce Allah, onların söylediklerinin doğru olmadığını bildiren "Lâ / Hayır!" kelimesiyle başlıyor. Beled Suresi'ni, bir önceki sureyle bağlantılı olarak anlamaya çalışalım.

3. Her bir ana-baba ve doğan bir çocuk da, içinde yaşadığı toplumla ve sorunlarıyla ilişki ve iletişim içindedir.[66]

4. Dikkatinizi çekerim! Biz insanı, sorunlarla dolu bir ortam içinde yarattık.

5. Acaba insan, hiçbir şeyin kendisine asla güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?

6. "Yığınla param-servetim var" diye kasılıp duruyor?

7. Yoksa insan, servetini kazanırken, Benim kendisine yardım etmediğimi mi sanıyor?

8-9. Biz ona, görmesi için iki göz, konuşması için bir dil ve iki dudak vermedik mi?

10. Biz ona, iki yolu da, doğruyu-yanlışı göstermedik mi?[67]

11. Ne var ki, o, zor yolu aşmaya girişmedi.

---

66 (35:2-3) İnsanı yaratan Allah'tır ve her insan bir toplum içinde dünyaya gelir ve içinde doğduğu toplumun kültürel ve toplumsal değerleriyle büyür, kişilik ve kimlik kazanır. **Nebî-elçi** de, ait olduğu toplumun diğer bireyleri gibi, toplumun içinde yer alır ve o da bir insandır. Toplumsal ortamda hayat bulan, yaşayan, bu ortamın etkilerine muhatap olan, içinde yaşadığı toplumsal hayatın üstünde ve o toplum çemberinin dışında kalması mümkün olmayan bir kişidir.

Dolayısıyla, nebî-elçi de ait olduğu toplumun kültürel ve toplumsal ikliminin bütün özelliklerine açıktır. o toplumun dili, duyarlılığı, bakışı, duyuşu yaklaşım tarzları zorunlu olarak nebîye-elçiye tesir eder. Bir insan olarak nebînin-elçinin, bu etkiden kendini bütünüyle azade kılması olanaksızdır. O bakımdan Yüce Allah, her şeyi en iyi bildiği için, nebîye-elçiye bu durumu hatırlatıyor ve "Sen, bu kentin, her türlü toplumsal sorunlarıyla iç içesin," buyurarak, kendisine göndereceği vahiy ile, içinde yaşadığı toplumun, kültürel ve toplumsal değerlerini karıştırmamasını hatırlatıyor.

Çünkü Allah'ın nebîsi-elçisi, Allah'tan aldığı vahyi / haberi, aynen tebliğ etmekle görevlidir; kendisinden bir katkı yapamaz. Nebî-elçi, Allah'tan vahiy alırken, doğrudan Allah'ın kontrolü altındadır ve Allah, vahyini inzal ederken, nebînin-elçinin zihnini tüm dış çevrenin etkisinden koruyarak, vahyini nebînin-elçinin temizlenmiş, korunmuş belleğine / kalbine indirir, ilka eder. Bak. Şûrâ Suresi 51; Hacc Suresi 52; Şuarâ Suresi 193-195 ve dipnotu okuyun.

67 (35:8-10) Kur'an'da geçen, **"necdeyn"** sözcüğü, açık-seçik ortaya konmuş iki yol anlamına gelen bir kelimedir. Bu sözcüğün ifade ettiği anlamı, daha iyi kavramak için, Şûrâ Suresi 20; İsrâ Suresi 15; Nahl Suresi 9, 36, 93; İnsan Suresi 2, 3; Yunus Suresi 108; Teğâbun Suresi 2. ayetlerini inceleyiniz.

12. Zor yolun ne olduğunu sen bilir misin?

13. O zor yol, cehaletin tutsaklarını aydınlığa kavuşturmak;

14. Yahut yaygın bir açlık zamanı yemek yedirmek;

15. Ya da yakını olan bir yetimi doyurup-giydirmek;

16. Veya çok bunalmış bir yoksunun ihtiyacını gidermek;[68]

17. Sonra da, içtenlikle inanan, güçlüklere karşı koymayı öneren ve merhametli kimselerden olmaktır.

18. İşte bunlar, zor yolu aşan, sağduyu sahipleridir.

19. Ayetlerimizi görmezlikten gelip örtbas edenler, evet onlar, zor yolu aşamayan bedbahtlardır;

20. Onlar, yakıp-yıkmayı kendilerine huy edinmişlerdir.

İniş Sırası: 36
TÂRIK SURESİ
Sure No: 86

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Sema'ya ve Târık'a dikkatinizi çekerim!

2. Sen Târık'ın ne olduğunu bilir misin?

3. O, karanlıkları delip geçen bir yıldız gibi, cehâletin karanlığını yok eden bir vahîydir.[69]

---

68 (35:14-16) Ayrıca, Bakara Suresi 177; Âl'i İmrân Suresi 92; İnsan Suresi 8; ve Kur'an boyu ilgili ayetleri inceleyiniz.

69 (36:3) Bu sure, **"Sema" "Târık" "Necm"** gibi sözcüklerle başlıyor. Sema, sözcüğü "yüce", "yüksek" vs. anlamlarına gelir. Gökyüzüne "sema" denmesinin sebebi, arzın üstünde olmasındandır. "Târık" sözcüğü, "sert bir şekilde çarpan" demektir. Askerlerin rap rap, diye ayaklarını vurarak yürümelerinden kinaye, "yol" "yol tepmek" anlamına da gelmektedir. Kendilerince bir yol tutmuş olanlar için söylenen **"Tarikat"** sözcüğü de aynı kökten türemedir. Ayrıca, gökten ışık saçarak, hızlı bir şekilde kayarak kaybolan yıldızlara da "Târık" denir.

"Necm" ise, "Sakıb" sözcüğüyle "Necmi sakıb" tamlaması olarak, "delip geçen yıldız" anlamına gelir. Yüce Allah, bildiğimiz gördüğümüz bu gök >>

4. Her bir canlı organizma, kendi üzerinde, koruyucu bir bağışıklık sistemi ile donatılmıştır.

5. O'nun için insan, nasıl yaratıldığına bir baksın / bir incelesin.

6. Dökülen bir meniyle birleşen bir yumurtadan yaratıldı.

7. O dökülen meni, bel ile kaburga kemikleri arasından çıkar.[70]

8. Hiç kuşkusuz Yaratıcı, yeniden diriltip geri döndürmeye de kesinlikle güç yetirendir.

9-10. Tüm gizli olanların ortaya çıkarıldığı gün, Artık insanın ne gücü vardır ne de bir yardımcısı!

11-12. Gökten yağan yağmura; yeşillikler fışkırtan yeryüzüne dikkatinizi çekerim!

13-14. Bu Kur'an, doğruyu yanlıştan ayıran bir sözdür; asla, boşa söylenmiş bir şey değildir.

15-16. Ortak koşucular ona habire, rivayetlerle örtme tuzağı kuruyorlar. Kursunlar bakalım! Kurdukları hileleri boşunadır.

17. Sen, Kur'an'ı rivayetlerle örtbas etmeye çalışanları, şimdilik kendi hallerine bırak!

>> cisimlerine dikkatimizi çekiyor; hepsi de birer gök cismi olan bu varlıklar, Allah'ın doğadaki ayetleridir. Karanlık geceleri, ışıklarıyla aydınlatarak, yolcuların yollarına devam etmelerini sağladıklarından kinaye ile, cehaletten, şirkten, kirli düşüncelerden insanı / insanları kurtarıp, aydınlığa, bilinçlenmeye götüren vahye, Kur'an ayetlerine dikkatimizi çekiyor. (Bak. Necm Suresi 1-4; ve dipnotu).

Bu doğa ayetlerini örnekleyerek, Kur'an ayetlerinin insanlar için ne denli hayati bir önem arz ettiğini mecaz yoluyla anlatıyor. Genel olarak, Kur'an'ın anlatımı mecazlıdır; dolayısıyla, çok anlamlı, gönderimli, çağrışımlı ve çok katmanlıdır. Kur'an mecazla, anlatımın zengin dilini kullanarak, benzetmeler, örnekler, sembolleştirmelerle, gerçeği işaret eden bir hüviyet kazanır. Böylesi bir zengin anlatıma sahip olan Kur'an, çoklu anlatımlara izin verdiği için, bir anlatım özgürlüğü ve bilinci verir insana.

70 (36:7) Kur'an, insan vücudundan çıkan bu meniyi, değişik şekillerde nitelendirir. Secde Suresi 7, 8, 9; İnsan Suresi 2. ve Mürselât Suresi 20. ayetleri inceleyiniz.

İniş Sırası: 37
KAMER (Ay) SURESİ
Sure No: 54

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Saat yaklaştı ve ay yarıldı / kıyâmet vakti yaklaştı, gerçek apaçık ortaya çıkacak.

2. Ortak koşanlar, kanıtlarıyla görseler bile, gerçek olana hemen karşı çıkarlar ve; "Bunlar eskiden beri söylene gelen bir aldatmacadan başka bir şey değildir," derler.

3. Onlar gerçek olanı yalanlarlar ve kendi ürettikleri kuruntulara, rivayetlere tabi olurlar ve Allah'ın koyduğu tüm işleyiş ilkelerini anlamaya yanaşmazlar.

4-5. Aslında, kötülüklerden sakındıracak haberler, iyiliklere, güzelliklere ulaştıracak bilgiler onlara geldi. Fakat açıklamalar, uyarılar kendilerine fayda vermez.

6. Artık, gerçeklere davet edenin davetine karşı çıkanlardan her zaman uzak dur.

7. Onlar bakışlarıyla dehşet saçan, etrafa yayılmış yağmacılar gibi sadece kendi çıkarları için hareket ederler.

8. Onlar gerçeklere davet edeni bir hata, bir yanlış içinde görürler ve gerçekleri örterek derler ki: "Bunlar her zaman sıkıntı vericidir."

TARİHTEN, YAŞANMIŞ ÖRNEKLER

9. Onlardan önce, Nûh'un halkı da yalanlamıştı. Hem de kulumuz Nûh'u, yalancılıkla itham ederek "Nûh delidir" dediler. Ve konuşturmadılar.

10. Hatta çaresiz kalan Nûh; "Rabbim, ben yenik düştüm; bana yardım et" diye Rabbine yalvarmıştı.

11. Biz de göğün kapılarını, sel gibi boşalan sulara açıverdik.

12. Yerden de kaynaklar fışkırttık. Nihayet, gökten boşalan, yerden fışkıran sular birleşerek, daha önceden belirlenmiş bir seviyeye ulaştılar.

13. Nûh'u da tahtaları ağaç lifleriyle bağlanmış bir sal üzerinde taşıdık.[71]

14. İnkârcılar tarafından yalanlanmış olan elçimiz Nûh'a bir ödül olarak gemi, gözetimimiz altında akıp gidiyordu.

15. Dikkatinizi çekerim! Biz, Nûh olayını, bir ibret dersi olarak hep canlı tuttuk. O halde yok mu ibret alıp düşünen?

16. Buyruklarımı yalanlayanlar nasıl sıkıntılarda kalıyor ve gerçeklerle uyarılmak nasılmış düşünün.

17. Andolsun! Biz, Kur'an'ı düşünüp anlaşılması için kolay kıldık. Fakat düşünüp anlayan mı var?[72]

18. Âd halkı uyarılarımı yalanlamıştı da, nasıl sıkıntılarda kaldı.

19. Onların üzerine kesintisiz devam eden dondurucu rüzgârları Biz gönderdik.

20. O rüzgâr, insanları, sanki köklerinden sökülmüş hurma kütükleri gibi yere yıkıyordu.

21. Sıkıntılarda kalmak ve gerçeklerle uyarılmak nasılmış, düşünün.

22. Andolsun! Biz, Kur'an'ı düşünüp anlaşılması için kolay kıldık. Fakat düşünüp anlayan mı var?

23. Semûd halkı da uyarıldıkları halde yalanladılar.

24. Sonra da dediler ki: İçimizden birine, bir beşere mi / bir insana mı tabi olacağız. O zaman biz kesinlikle sapkınlık içinde kalır ve aptallık etmiş oluruz.

---

71 (37:13) Ayrıca, Hûd Suresi 40, 41, 42, 43, 44; Müminûn Suresi 27 ve Nûh Suresi 1-25 ayetlerini inceleyiniz.

72 (37:17) Bu 17. ayetteki uyarı, bu surenin, 22, 32 ve 40. ayetlerinde de tekrar eder.

25. Hem aramızdan zikir / uyarı görevi, ona mı bırakılmış? Bilakis o, tam bir yalancı, tam bir küstahtır.

26. Yalancı küstah kimmiş, yakında öğrenecekler.

27. Kuşkusuz Semûd halkına, süt veren deveyi / kamuya ait malı, ortaklaşa kullansınlar, gözetlesinler ve sabırlı olsunlar diye gönderen Biziz.

28. Kamuya ait sudan, herkesin içmesi için, kendi aralarında muhakkak eşit bir şekilde kullanmalarını, onlara haber veren de Biziz.

29. Fakat onlar arkadaşlarını çağırdılar, sora da birbirlerinden cesaret bularak kamuya ait malı kendi gelirlerine kattılar.[73]

30-31. Onların üzerine korkunç bir ses göndererek korkudan, ödlerini patlatıveren Biziz. Sıkıntılarda kalmak ve gerçeklerle uyarılmak nasılmış, düşünün.[74]

32. Andolsun! Biz, Kur'an'ı düşünüp anlaşılması için kolay kıldık. Fakat düşünüp anlayan mı var?

33. Lût'un kavmi de uyarıldıkları halde yalanladılar.

34-35. Onların üzerine taş-toprak savuran fırtınayı Biz gönderdik, de, Lût'un ailesi hariç, Biz'den bir iyilik olarak, bir seher vakti inananları kurtardık; uyarılarımıza karşılık veren kimseleri işe böyle ödüllendirdik.

36. Andolsun! Yaptıkları şeyin iğrençliği tüm yönleriyle açıklanıp uyarıldı; ama onlar uyarıları dinlemediler.

37. Andolsun! Onlar Lût'un konuklarına sarkıntılık etmeye kalkıştılar. Böylece onlar uyarılarımızın gerçekliğini göremediler; uyarılarıma uymamanın azabını tattılar.[75]

38. Andolsun! Bir sabah erkenden, önü alınmaz bir azap kendilerine gelip çattı.

---

73 (37:28-29) Bak. A'râf Suresi 73-79; Şuarâ Suresi 141-159; Hûd Suresi 61-68.

74 (37:30-31) Bak. Sâd Suresi 15; Yâ-Sîn Suresi 29.

75 (37:36-37) Bak. Ankebût Suresi 31, 32.

39. Azabımı tatmak ve gerçeklerle uyarılmak nasılmış, düşünün

40. Andolsun! Biz, Kur'an'ı düşünüp anlaşılması için kolay kıldık. Fakat düşünüp anlayan mı var?

41. Andolsun! Firavun ve adamlarına da uyarıcı peygamberler geldi.

42. Onlar, ayetlerimizin tümünü yalanladılar. Öyle ki kendilerini güçlü, kudretli gördüler, Biz de onları yakalayıverdik.[76]

43. Ey ortak koşanlar! Sizin gerçekleri görmezlikten gelmenizde mi, sizler için hayır vardır; kurtuluş vardır, yoksa Allah'ın gönderdiği kitapların içindekilerde mi, sizin için, daha iyi bir kurtuluş, daha iyi bir hayır vardır?[77]

44. Yoksa, "Biz daha kalabalık bir topluluğuz, kazanırız mı diyorlar?

45. Gerçeklere arkalarını dönen topluluklar kaybedeceklerdir.

46. Aslında onlara her vakit gerçekler vaadedildi / söylendi, ama onlar zamanlarını çok kötü harcadılar.

47. Muhakkak ki mücrimler, sapkınlık ve aşırılık içinde olanlardır.[78]

48. Her zaman o yakıp-yıkıcı durumları içinde sürüklenip giderler. Yüzlerinde cehennemi sıkıntıların izleri vardır.

49. Muhakkak ki Biz, her şeyi bir ölçüyle, bir plan üzere yarattık.

50. Varlıktaki tüm işleyiş düzeni, Bizim birliğimizden başka bir şey değildir ve her şey göz kırpması gibi gerçektir.[79]

---

76 (37:41-42) Tâ-Hâ Suresi 24, 70, 71; Şuarâ Suresi 29, 46-49; Kasas Suresi 38; Zuhruf Suresi 46; Mü'min Suresi 23, 24; A'râf Suresi 120-126; Ankebût Suresi 39. ayetlerini inceleyiniz.

77 (37:43) Bak. Kalem Suresi 36-41.

78 (37:47-48) Â'lâ Suresi 11-13; Meâric Suresi 11-16; Secde Suresi 10-13; Rahman Suresi 41-44; Nisâ Suresi 56. ayetleri inceleyiniz.

79 (37:50) Bak. Yâ-Sîn Suresi 82.

51. Andolsun! Siz, eşyanın suretinde kalır, Bizi anlayamazsanız kendinizi helâk etmiş olursunuz. Artık düşünüp ibret almaz mısınız?

52. Tüm varlığın işleyişinde etken olan Allah'tır. Gerçekler, gönderdiği kitapların içindedir.[80]

53. Küçük-büyük bütün her şey satır satır yazılıdır.

54-55. Muhakkak ki, kötülüklerden sakınanlar, yaşam boyu huzur ve mutluluk içindedirler, bulundukları yerlerde dosdoğru hareket ederler ve her şeye kadir olan mülkün sahibine teslim olmuşlardır.[81]

İniş Sırası: 38
SÂD SURESİ
Sure No: 38

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. SÂD! Dikkatinizi çekerim! Uyaran, düşündüren, öğüt verenin kaynağı Bu Kur'an'dır.

2. Fakat, büyüklük, ayırımcılık, karşıtlık içinde olan kimseler, öğüdü, uyarıyı görmezlikten gelip örterler.[82]

3. Onlardan önceki kuşaklardan niceleri, büyüklük taslamaları yüzünden yıkımlarını hazırladılar. O zaman onlar feryat ettiler, ama artık iş işten geçmişti.[83]

4. İçlerinden kendilerine, gerçeklere çağıran bir uyarıcı geldi diye şaşırdılar, gariplerine gitti ve gerçekleri görmezlikten gelen ortak koşucular; "Bu yalancı bir düzenbaz!" dediler.

5. "Tüm ilahları tek bir ilah mı yapmış? Gerçekten bu, kesinlikle saçma bir şeydir," dediler.

6. Onlardan ileri gelenler, hemen ayaklandılar, karşı çıktılar ve;

---

80 (37:52-53) Bak. Kehf Suresi 49; İsrâ Suresi 13, 14; Sebe Suresi 3.

81 (37:54-55) Bak. Nebe Suresi 31-36.

82 (38:2) Bak. Abese Suresi 11, 12; Enbiyâ Suresi 10; Zuhruf Suresi 44.

83 (38:3) Bak. Müminûn Suresi 64; Mü'min Suresi 85.

"İlahlarınıza / efendilerinize bağlılıkta direnin, sizden istenen sadece budur,"

7. "Biz, başka milletlerde de böyle bir şey duymadık. Bu ancak uydurulmuş bir yalandır."

8. "Kur'an, aramızdan ona mı indirilmiş? dediler. Aslında onlar Kur'an'dan kuşku içindeler. Bilakis onlar, kendi zevklerinden, kendi çıkarlarından başka bir şeyde değiller.[84]

9. Yoksa, güçlü ve çok cömert olan Rabbinin iyilik hazineleri, onların elinde midir ki, Kur'an'ın, sana indirilmesini içlerine sindiremiyorlar?

10. Yoksa, göklerin, yerin ve aralarındaki olanların yönetim sorumluluğu onlara ait midir ki, eleştiriyorlar? Eğer güçleri yetiyorsa, haydi, evreni yönetsinler ve dilediklerini elçi tayin etsinler.

11. Hayır! Asla böyle bir şey yapamazlar. Onların hepsi, birbirlerine karşıt aşiretlerden oluşmuş, derme çatma bir topluluktur.

12. Onlardan önce, Nûh halkı, Âd halkı ve gururuna saplanıp kalan firavun da gerçekleri yalanladılar.

13. Semûd kavmi, Lût kavmi ve Eyke halkı da ayrı ayrı baş çeken gruplardı.

14. Onların hepsi de, buyruklarımı tebliğ eden elçileri yalanladılar. Bu yüzden cezaları gerçekleşti.

15. Bunlar düşünmez mi, geçmiştekilerin başına gelen, o korkunç sesin her an kendi başlarına gelmesini mi bekliyorlar.[85]

---

84 (38:4-8) Bu Kur'an ayetleri nazil olduğunda, Mekke yönetiminin elebaşları şunlardan oluşuyordu: Ebu Cehil, Ebu Süfyan, Ebu Leheb, Amr b. As, Velid b. Muğire, vb. Bunlar aşiret reisleri idi ve kendilerini Rab / efendi olarak takdim ederlerdi. Bunlar, Hz. Muhammed'in elçiliğini hazmedemediler. Onu küçümsediler. Müşrik Arapları Hz. Muhammed'e karşı tahrik ettiler. Sebep-sonuç ilkesi gereği, bugün ve her çağda, sadece Kur'an'dan anlatanlara reaksiyon aynen müşriklerin yaptıkları gibidir. Gerekçeleri bile aynı: "Alimler, ulamalar, din adamları, diyanet adamları vb. dururken, Kur'an'ı anlatmak sana mı kalmış!" Aslında onlar Kur'an'ın anlaşılmasından kuşku içindeler. (Ayrıca, Sâffât Suresi 36; İsrâ Suresi 90-95; Zuhruf Suresi 29-32; Furkân Suresi 41, 42. ayetleri inceleyiniz.)

85 (38:15) Bak. "Tek bir sayha" ile ilgili, Kamer Suresi 30, 31; Yâ-Sîn Suresi 29.

16. Onlar elçilerin uyarısına karşı: "Rabbimiz, hesap günü gelmeden önce, payımıza düşen ne ise, hemen şimdi veriver," diye alay etmişlerdi.

17. Sen, ortak koşucuların söyledikleri alaylı tavırlara karşı sabırlı ol! Kulumuz Davud'u hatırla, o gücün, kudretin sahibini anladı ve her daim O'na yöneldi.

18-19. Kuşkusuz Biz ona, dağları onunla beraber toplu halde uçanları gözlemleme bilincini verdik ve o, gece-gündüz Allah'ı tüm noksan sıfatlardan arındırırdı ve hep O'na yönelirdi.[86]

20. Ayrıca Biz, Davud'un yönetme gücünü pekiştirmiş ve zulmü ve fesadı önleme ve doğruyu yanlıştan ayırma yeteneğini geliştirmiştik.[87]

21-22. O rakib iki kişinin haberi sana geldi değil mi? Hani onlar, Davud'un bulunduğu makama habersiz paldır-küldür dalarak, onun yanına girdiklerinde, Davud onlardan çekinmişti. Dediler: "Korkma! Biz iki rakibiz, kendi aramızda anlaşamadığımız bir meselenin çözümü için sana geldik. Sen aramızda adaletle karar ver, haksızlık etme, aramızdaki sorunu doğru olarak çözüver,"

23. İkisinden biri dedi ki: "Bu, benim kardeşim / ortağım; onun, doksan dokuz koyunu var, benim ise, bir tek koyunum var. Buna rağmen, onu da bana ver diye ısrar ediyor ve beni sürekli sıkıştırıyor,"

24. Davud dedi ki: "Kesinlikle, o senin bir tek koyununu elinden almak istemekle, sana haksızlık etmiş oluyor. Zaten çoğu kimse de her şeyin kendinin olmasını ister, birbirlerine haksızlık eder. Ancak birbirlerine güvenip, dürüstçe iyi ve güzel hareket edenler başka! Ama onlar da çok az!" Davud düşündü, bu olayla, kendisinin imtihan edildiğini sandı ve hemen Rabbinden bağışlama diledi ve büyük bir saygıyla O'na yöneldi.

---

86 (38-18-19) "Tesbih" sözcüğünün Kur'an'daki anlamı; yaratılmış olan şeyleri düşünerek, inceleyerek, Allah'ı bilinçli olarak kavramak ve O'nu tüm noksan sıfatlardan arındırarak, yüceltmektir. (Hadîd Suresi 1; İsrâ Suresi 44; Nûr Suresi 41; Saff Suresi 1; Cuma Suresi 1; A'râf Suresi 206 inceleyiniz.)

87 (38:20) Ayrıca bak. Neml Suresi 15, 16; İsrâ Suresi 55; Enbiyâ Suresi 78, 79, 80; Sebe Suresi 10, 11; Bakara Suresi 251; Nisâ Suresi 163, ayetleri.

25. Böylece, Biz de onu bağışladık ve kuşkusuz, yanımızda onun bir değeri ve güzel bir geleceği vardır.

26. Ey Davud! Biz seni, bu yerde, bir önceki yöneticinin ardından bir yönetici kıldık; artık, insanlar arasında adaletle karar ver; araştırmadan, duygularına kapılarak, tek taraflı karar verme ki, sen, Allah yolundan sapmayasın. Hiç kuşkusuz, adaletle karar vermeyenler, hesap gününü dikkate almadıklarından ötürü, kesinlikle onlara, çok şiddetli bir azap vardır.

27. Biz, göktekileri, yerdekileri ve ikisi arasındakileri, boş yere değil, düşünüp araştırılsın diye yarattık. Amaçsız yaratıldığını zannetmek, Allah'ın evrendeki ayetlerini araştırmayı reddedenlerin sanısıdır. Veyl! Allah'ın evrendeki ayetlerini araştırmayı reddedenlere ve onların can yakıcı perişan hallerine![88]

28. Yoksa Biz, bilinçli olarak inanıp, Allah'ın evrendeki ayetlerini araştırıp, insanlık için iyi ve güzel işler üretenleri, yeryüzündeki bozguncular, tembeller gibi mi kılacağız ya da o içtenlikle insanlık için çaba harcayanları, çıkarcı sömürücüler gibi mi kılacağız?

29. Sana, bereketli bir Kur'an indirdik ki, aklını işletenler, onun ayetleri üzerinde düşünsünler, derinlemesine araştırsınlar; incelensinler diye.

SÜLEYMAN PEYGAMBER

30. Ve Biz, Davud için, oğlu Süleyman'ı kendi yerine geçirdik. Kuşkusuz Süleyman, her daim, Allah'a yönelen; sadece O'ndan yardım isteyen tertemiz bir kuldu.

31. Bir akşamüstü kendisine, üç ayak üzerine basıp, bir ayağını tırnak üstüne basan, saf kan, hızlı koşan atlar sunulmuştu.

32-33. Süleyman; "Esasen, ben bu atları, benim, Rabbimi daha çok hatırlayarak hizmet etmeme yardımcı oldukları için seviyorum," demişti. Nihayet atlar dört nala koşarak tozu dumana katıp gözden kayboldukları sırada Süleyman; "Artık yeter! Onları, bana geri geti-

88 (38:27) Ayrıca, Duhân Suresi 38-40; Rûm Suresi 8; Müminûn Suresi 115; Hicr Suresi 85; Kıyâmet Suresi 36; Â'li İmrân Suresi 190, 191. ayetleri inceleyiniz.

rim" dedi: ve atlar gelince, bacaklarını ve boyunlarını sıvazlayarak okşadı.

34-35. Dikkatinizi çekerim! Biz Süleyman'ı da çok ağır sıkıntılarla deneyerek olgunlaştırmıştık. İsyancılar onun egemenlik tahtını sarsıp, yönetim gücünü iyice çalışamaz duruma düşürmüş, adeta hiçbir şey yapamayan bir ceset haline getirmişlerdi de o, "Rabbim! Beni bağışla; beni koru, bana, öyle bir yönetim gücü ver ki, bundan sonra benim bu yönetimimi hiçbir kimse yıkamasın. Kuşkusuz Sen, her zaman bol bağışta bulunansın," diye Allah'a yakarmıştı.[89]

36. Bunun üzerine Biz de, Süleyman'ın rüzgârlarla işini kolaylaştırmasını sağladık. Böylece rüzgârın yardımıyla, denizde yük taşıyan gemilerini, istediği yere hızlı ve kolayca ulaştırırdı.

37-38. Ve isyancıları da, ki çoğu bina yapan ustalar, dalgıçlar ve kelepçeye vurulmuş daha başkaları; hepsini ona boyun eğdirttik.

39. İşte bu, Bizim bağışımızdır; onları ister bırak ister elinde tut; dilediğin gibi hareket etmekte serbestsin;

40. Kuşkusuz, Süleyman'ın, Bizim yanımızda bir değeri ve bir ve güzel bir geleceği vardır.

EYYÜB PEYGAMBER

41. Kulumuz Eyyüb'ü da hatırla! Hani o Rabbine yakarmıştı: "Şeytani haller / içimdeki vesveseler, hastalıklar, sıkıntılar beni yordu."

42. Biz de ona, yanında taşıyabileceğin kadar azığını al ve hiç ka-

---

89 (38: 34) Tıpkı Muhammed Peygamber'e olduğu gibi, hakkında, olumlu-olumsuz / çirkin, rivayetler üretilen peygamberlerin başında Süleyman Peygamber gelir. Bunda, İsrailiyat kültür kaynaklarının etkisi fazladır. (Bak. *Kutsal Kitap*, Yeni Çeviri; 1. Kallar bölümü, sayfa, 417-438; ayrıca, Süleyman'ın Özdeyişleri bölümü, sayfa, 785-820;) Bunları incelerseniz, hadis kitaplarındaki(!) Muhammed Peygamber'e ve Süleyman Peygamber'e ait anlatılan rivayetlerin kaynaklarını kolaylıkla görebilirsiniz. Bu surenin 30. ayetinde, "...Kuşkusuz Süleyman, her daim, Allah'a yönelen; sadece O'ndan yardım isteyen tertemiz bir kuldu" buyrularak, Süleyman Peygamber hakkındaki tüm olumsuzlukları kökünden çürütüyor, geçersiz kılıyor.

rarsızlık göstermeden derhal bulunduğun yerden uzaklaş ve daha temiz, daha serin ve içilecek suyu olan bir yere git dedik.

43. Biz'den bir iyilik olarak, kendisini ailesine ve onlarla beraber tüm yakınlarına kavuşturduk; işte bu, aklı ile düşünenler için bir derstir.

44. Eyyüb'e bildirildi: Sana vesvese veren şeytanî hallerden elini çek, o hallerden uzak dur ve ahdini bozma. Doğrusu Biz onu güçlüklere, sıkıntılara göğüs geren biri olarak bulduk. Kuşkusuz o, her daim Allah'a yönelen tertemiz bir kuldu.[90]

PEYGAMBERLER

45. Kullarımız, İbrahim'i, İshak'ı ve Yakub'u da hatırla. Onlar da gücün, kudretin sahibini ve gerçekleri idrak edenlerdendi.

46. Doğrusu onlar tüm içtenlikleriyle Bize bağlıydılar. Bulundukları yerlerde hep gerçekleri zikrederlerdi.

47. Hiç kuşkusuz onlar, Bizim yanımızda, kesinlikle seçilmiş makbul kimselerdi.

48. İsmail'i, Elyesa'yı ve Zülkifl'i de anımsa; onların hepsi de seçkin kullarımızdandı.

49-50. İşte tüm bunlar gerçeklerin yolunda olanları anmaktır. Muhakkak ki, Allah'ı bilinçli olarak kavrayan has kullar için, kesinlikle güzel bir gelecek, kapıları kendilerine ardına kadar açılmış Adn cennetleri vardır.

51-52. Orada, lüks koltuklarına kurulmuş olarak oturacaklar, istedikleri bol meyve ve içecekler önlerine serilecek, gözlerini kendilerinden ayırmayan, sırf kendilerine hizmet eden, aynı konumdaki hizmetçileri olacak.

---

90 (38:42-43-44) 42. ayette geçen, **"Urkuz bi riclike"** birebir anlam olarak "ayağını yere vur" demek, ancak burada mecaz anlamındadır. "Urkuz" kelimesinin gerçek anlamı için bak. Enbiyâ Suresi 12. "...Yerkuzune" (uzaklaşmaya çalışıyorlar) ve 13. ayetteki "La Terkuzu..." (uzaklaşamazsınız / kaçamazsınız.) anlamlarındadır. 44. ayetteki, "Huz biyedike dığsen fadrıb..." cümlesi de birebir anlam olarak "eline bir demet sap al, vur." demek, ancak, Kur'an'ın dili genellikle mecaz anlatımlıdır. Târık Suresi 1-3 ve dipnotunu lütfen okuyunuz. Ayrıca, Eyyüp Peygamber'le ilgili; Enbiyâ Suresi 83, 84. ayetlere bak.

53. Hesap günü için, size söz verilen gelecek, işte böyledir.

54. Kuşkusuz bu, Bizim, bitmez-tükenmez rızkımızdır.

55-56. İşte, Allah'ı bilinçli olarak kavrayıp buyruklarını uygulayan has kullar için durum böyle! Ama, insanları Hak'tan uzaklaştıranlar, kandıranlar için de çok kötü bir gelecek var, kendilerine yaslanacakları cehennem, ne korkunç bir yer!

57-58. İşte burada da kaynar su ve kokuşmuş, iğrenç yiyecekler çifter çifter; daha niceleri. Hadi, bunları tadın bakalım!

59. İnsanları kandırarak Hak'tan uzaklaştıranlara; "İşte şunlar da sizinle beraber cehenneme girecek gruptur; kandıran, onlara bir merhaba yok; çünkü onlar cehenneme atılıyorlar," der.

60-61. Bu sefer kananlar; "Hayır, aslında size merhaba yok; bizi kandırdınız; bu dayanılmaz cehenneme bizi, siz taşıdınız; bu ne korkunç bir sonmuş!" Ve "Rabbimiz, kim bizi bu duruma getirdiyse onun cezasını ateşte ikiye katlayarak arttır," diyecekler.[91]

62-63. Onlar, "Dünyada iken kendilerini alaya alıp durduğumuz, hiç önem vermediğimiz insanları, nasıl oluyor da burada göremiyoruz, yoksa onları gözden mi kaçırdık?" derler.

64. Hiç kuşkusuz cehennem halkının birbiriyle böylesi çekişmesi, kesinlikle gerçek olacaktır.

SON PEYGAMBER KENDİSİNE BİLDİRİLENLERİ HABER VERİYOR

65. De ki: "Ben sadece, gerçeklere çağıran bir uyarıcıyım; hiçbir ilah / efendi yoktur; ancak her şeye güç yetiren tek Allah vardır."

66. "O, göklerin, yerin ve aralarındakilerin Rabbidir / efendisidir; üstün olan, bağışlayan, koruyan, yardım eden O'dur."

67-68. De ki: "O Kur'an, çok büyük bir haberdir. Ama siz onunla ilgilenmiyorsunuz, ondan yüz çeviriyorsunuz."

69. Sizin tartışıp durduğunuz Kur'an, yüce bir haber deposudur.

---

91 (38:60-61) A'râf Suresi 38, 39; Ahzâb Suresi 64-68. ayetleri inceleyiniz.

70. Benim bu haberlere dair bir bilgim yoktu. Bana bu haberler vahyedildi / bildirildi. Ben sadece vahyedileni apaçık açıklayıp uyarıyorum.[92]

ALLAH, İNSANIN DOĞASINDAKİ
GERÇEKLERE KARŞI GELME ÖZELLİĞİNİ HABER VERDİ

71. Rabbin, evrende var ettiği tüm güçlere; "Ben topraktan bir beşer yaratacağım,"[93]

72. "Onu tüm organlarıyla düzenleyip, içine ruhumdan üfleyeceğim./ can vereceğim, bilgilendireceğim. Artık bu gerçeği bilin ve boyun eğip teslim olun," diye haber verdi.

73. Böylece var olan güçler bir bütünlük içinde, onlardan her biri, boyun eğip teslimiyet içinde oldular.

---

92 (38:69-70) "Yüce bir haber deposudur" diye çevrilen Kur'an metni şöyle: **"Mele-i-âlâ"** kelime anlamı "dolu olan" "dolu büyük depo" demektir. Zaman içinde bu kelime, "ileri gelenler, konsey" vs. olarak mecaz anlamında kullanagelmiştir. Toplumun ileri gelenlerine "mele" denilmesi de, onların bilgi, deneyim ve anlayış bakımından dolu olmalarından kaynaklanır.

Eski yorumcular ve onlara bağlı olarak da sonrakiler, "mele" sözcüğünün "ileri gelenler, konsey" şeklindeki mecaz anlamını dikkate almadan ayetteki "el-mele-i-âlâ" tamlamasını içindeki âlâ (yüce) sıfatından dolayı "yüce konsey" olarak değerlendirmişlerdir. Ancak 69. ayetin önü ve arkası iyi anlaşıldığında "mele-i-âlâ" ile "yüce konsey"in değil, "büyük bir haber" olan Kur'an'ın yani vahyin kastedildiği net olarak anlaşılır. Zira 70. ayette "vahyedildiği" bildirilen ve 67. ayette "büyük haber" olarak nitelenen 68. ayette de müşriklerin "yüz çevirdikleri" şey Kur'an'ın tâ kendisidir.

"Mele-i-âlâ" ifadesinin Kur'an, yani vahiy anlamına geldiğini gösteren en önemli açıklama da, Allah'ın Muhammed Peygamber'e söylettirdiği: "Benim mele-i-âlâ'ya dair bir bigim yok idi; ancak ben görevlendirilmiş apaçık bir uyarıcı olduğum için, Allah bana vahyediyor" ayetinin beyanıdır.

Gerçekten de Muhammed Peygamber'in, kendisine vahiy gelene kadar Kur'an'a ait hiçbir bilgisi yoktu. Hz. Muhammed'in, peygamber olmadan önce bilgisinin olmadığına dair, bak; Şûrâ Suresi 52; Kâf Suresi 22; Kasas Suresi 86; Yusuf Suresi 3. Mele-i-âlâ, için bak. Sâffât Suresi 8. Ayrıca konuyla ilgili daha geniş bilgi ednmek isteyenler için: *"Tebyinü-l-Kur'an,* c. 2. s. 414-430; ve *Lisanü-l-Arab,* c. 5. s. 508."

93 (38: 71) "Var ettiği **tüm güçler**" diye anlamlandırılan kelime, **"Melaike"**dir. **"Melek"** kelimesi için bak. Fâtır Suresi 1. ayetin dipnotu.

74. Ancak iblis / Hak olana itiraz eden, vesvese, büyüklük duygusu içinde kaldı ve gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerden oldu.

75. Denildi: Ey İblis / ey Hak olana itiraz eden, seni de tüm niteliklerimi taşır olarak yarattım, fakat sen büyüklendin, seni teslim olmaktan men eden şey nedir? Yoksa yücelik sana mı ait?

76. İblis / Hak olana itiraz eden, dedi: "Beni enerjiden diğerlerini topraktan / maddeden yarattın. Ben onlardan daha hayırlıyım, daha güçlüyüm."

77. Denildi: Sen büyüklük tasladın ondan dolayı dışlayıcısın. Artık sen haktan uzaklaştın.

78. Doğrusu sen yaratılış düzenine karşı her an olumsuzluk üzeresin, o yüzden rahmetten uzaklaştırıldın.

79. İblis / Hak olana itiraz eden, dedi: "Rabbim, diriliş gününe kadar, bana süre ver."

80-81. Rab buyurdu: "Yeniden diriliş gününe kadar sen, insanın içinde bir saptırıcı olarak işlev görenlerdensin."

82. İblis / Hak olana itiraz eden, dedi: "Rabbim, yüce kudretine andolsun ki, onların hepsini, kesinlikle azdıracağım; fitnelendireceğim;"

83. "Ancak, onlardan, tüm içtenliği ile Hak'ka bağlı olup, sadece sana kulluk edenler hariç" dedi.[94]

84. Rab buyurdu: "İşte, doğru olan ve söylenen gerçek budur."

85. Senin gibiler ve sana uyanların hepsi, kesinlikle cehaletin cehenneminde kalanlardır.

86. De ki: "İşte bana vahyedilenler böyle. Size haber verdiğim bu bilgilere karşılık olarak, ben sizden bir ücret istemiyorum ve ben bunları kendiliğimden de uydurmuş değilim."

---

94 (38:82-83) Konuyla ilgili, bak. Hicr Suresi 28-44; A'râf Suresi 11-18; Bakara Suresi 30-38; İsrâ Suresi 61-65..

87. "Bu anlattıklarımı içeren Kur'an haberleri, sadece sizlere değil, tüm dünya insanlarına bir öğüt ve bir uyarıdan başka bir şey değildir."

88. "Ve Kur'an'ın verdiği haberlerin doğruluğunu zamanla herkes öğrenecektir."

İniş Sırası: 39
A'RÂF SURESİ
Sure No: 7

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Mîm, Sâd.

2. Onunla uyarman için, Kur'an, sana indirilen bir kitaptır. Sakın ondaki haberler hakkında gönlünde bir kuşku olmasın. O Kur'an mü'minler için de bir uyarıdır.[95]

3. Siz, Rabbinizden size indirilen Kur'an'a uyun; ondan başka yol gösterenlere uymayın. Ne dar düşünüyorsunuz.

4. Kent halklarından niceleri, Bizden başka yol gösterenlere tabi oldukları için, yok oluşlarını kendileri hazırladılar; öyle ki, felâket, onlardan kimilerine gece uyurlarken kimilerine de gündüz işlerine tam olarak dalmışlarken gelivermişti.

5. Felâket başlarına gelip çatınca da; "Eyvah! Allah'tan başka yol gösterenlere uymakla, gerçekten kendimize yazık etmişiz, " demekten başka yakarışları olmadı.

6. Dikkat edin! Biz, kendilerine elçi gönderdiğimiz toplulukları da sorguya çekeceğiz, gönderilen elçileri de sorguya çekeceğiz.

7. Kesinlikle Biz, onları, bilimsel kanıtlarla sorgulayacağız. Çünkü Biz, olup bitenlerden hiçbir zaman uzak değildik.

8. Sorgulama günü, tartı tam adalet üzeredir. Adil bir yargılama sonunda, kimin tartısı / yaptığı iyi ve güzel işler ağır gelirse, işte onlar, sonsuz mutluluğu yakalayacaklardır.

---

95 (39:2) Bak. Sâd Suresi 1.

9. Kimin de tartısı / yaptıkları iyi ve güzel işler hafif gelirse, işte onlar da, öğüt ve uyarılarımızı reddettiklerinden dolayı, kendilerine yazık etmiş olacaklardır.[96]

10. Biz, yeryüzünü size yerleşim yeri yaptık ve sizin için orada, her türlü olanağı var kıldık; ama siz, nimetlerin sahibini bilip teslim etmede ne kadar da yavaş davranıyorsunuz.

11. Gerçek olan şu ki; Biz, sizin oluşumunuzu yoktan var ettik. Ardından sizi sûretlendirdik. Sonra, Âdem'e / hiç yoktan var olan insana, evrende var ettiğim tüm güçleri anla ve bir teslimiyet içinde ol, dediğimizde, o bir teslimiyet içinde oldu. Ancak iblis / vesvesesi, teslim olanlardan olmadı.

12. Rab buyurdu: Emrettiğimde teslim olmaktan seni alıkoyan şey nedir? İblis / Hak olana itiraz eden, dedi: "Ben onlardan daha hayırlıyım, daha güçlüyüm. Beni enerjiden onları topraktan / maddeden yarattın."

13. Rab buyurdu: Bu durumda sen büyüklendin, fakat büyüklük senin için değildir. Artık sen yaratılanları küçümseyerek haktan uzaklaştın. O nedenle görevini terk et.

14. İblis / Hakk olana itiraz eden, dedi: "Rabbim! Diriliş gününe kadar, bana süre ver."

15. Rab Buyurdu: Yeniden diriliş gününe kadar sen, bir saptırıcı olarak işlev görenlerdensin;

16. İblis / Hakk olana itiraz eden, dedi: "Artık bundan sonra bana uyanlar, gerçeklerden uzaklaşırlar, Çünkü onları Senin dosdoğru yolundan engelleyeceğim."

17. Sonra onların bu halleri, önlerinde, arkalarında, sağlarında, sollarında, kısaca her yerde olan gerçekleri görmeye mani olacak. Onlardan çoğu kendilerine verilen nimetlerin sahibini bilip teslim edenlerden olamayacak.

18. Rab Buyurdu: Aslında senin kendiliğinden hiçbir yaptırım

---

96 (39:11) "Evrende var ettiğim güçler" diye anlamdırılan kavramın Arapçası, **"Melâike"** "Melekler"dir. **"Melek"** kavramıyla ilgili, Fâtır Suresi 1 ve dipnoto lütfen okuyunuz.

gücün yok, sen ancak, vesvese, kuruntu verirsin; o zaman da kesinlikle onlardan kim senin kuruntularına uyarsa, hiç kuşkusuz, hepsinin başları beladan kurtulamaz; yaşamlarını cehennemî sıkıntılar içinde geçirirler.

İBLİSİNE / VESVESENE UYARSAN HUZURUN BOZULUR, SIKINTIYA GİRERSİN

19. Rab buyurdu: Ey Âdem / ey yoktan var ettiğim insan! Çiftler olarak, erkek ve kadın, size yaşam yeri olarak var ettiğim yeryüzü cennetinde istediğiniz her şeyden yiyiniz, yararlanınız. Ancak şu şecere / kamu malına ya da kul hakkına, yaklaşmayın. Yoksa huzurunuz bozulur, kendinize yazık edersiniz.[97]

20-21. Böylece şeytan / haktan uzaklaştırma dürtüsü, onların içlerinde var olan kötü duygularını açığa çıkartmak için kendilerine vesvese verdi ve; "Rabbinizin sizi, bu secerden / kamu malından men etmesinin nedeni, sizler mal-mülk, güç sahibi olursunuz ya da sonsuzluk içinde kalırsınız diyedir," dedi ve böylece onlar şeytanî duygularının vesvesesine, herhalde bize verilen bir öğüttür diyerek, kandılar.

22. Böylece onlar, gurura kapıldılar, secerin / kamu malı ve kul hakkı yemenin tadına vardılar, içlerindeki kötülük duyguları, hırsları kabarınca da, hakları olmayan malı-mülkü gasp ederek üst üste yığmaya ve kendi üzerlerine geçirmeye başladılar. Rableri onlara seslendi: Sizlere, şu şecerden / kamu malından, kul hakkından yemeniz yasak edilmedi mi? Sizlere, şeytanî duygularınız, vesveseleriniz sizin için apaçık bir düşmandır diye bildirilmedi mi?

23. Dediler ki: "Rabbimiz! Biz nefislerimize uyduk; eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen kesinlikle kaybedenlerden oluruz."

24-25. Rab buyurdu: Alçak gönüllü olunuz; açgözlülük yapıp haklarınızı gözetmezseniz, birbirinizin düşmanı olursunuz. Sizler için,

---

97 (39:19) "Şecer" kelimesinin anlamı için, bak. Nisâ Suresi 65. ayet. "...fî mâ **şecere** beynehum..." (...onlar aralarında çıkan **sorunlarda, problemin kaynağında** seni hakem...) Ayrıca, Tâ-Hâ Suresi 121; Bakara Suresi 35; İsrâ Suresi 60 ayetlerini inceleyiniz.

yeryüzünde bir süreye kadar kalmak ve geçimlenmek vardır. Sizler, yeryüzünde yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve oradan diriltileceksiniz.[98]

ALLAH'IN TÜM İNSANLARA UYARISI

26. Ey âdemoğulları / ey yoktan var ettiğim insanlar! Dikkatinizi çekerim! Sizi kötülüklerden koruyacak, azgın duygu ve düşüncelerinizi bastıracak bir Kur'an indirdik. Bu Kur'an ın bildirdikleri ile korunmanız sizin iyiliğinizedir. İşte bu Allah'ın ayetlerindendir. Umulur ki, onları iyice düşünür, doğru olarak kavrarsınız.

27. Ey âdemoğulları / ey insanlar! Şeytan / haktan uzaklaştırma dürtüsü, atalarınızı gerçeklerden uzaklaştırıp, kötülükler, pişmanlık verici davranışlar yaptırarak onları huzur ve mutluluk içinde olmaktan çıkardığı gibi, sakın, şeytanî dürtüleriniz sizi de huzurunuzdan, mutluluğunuzdan etmesin. Sen onları göremezsin. Muhakkak ki, şeytanî dürtüler ve onun gibiler sizin hiç görmediğiniz; hiç ummadığınız zamanlarda sizi aldatabilir. Kuşkusuz, Bizim buyruklarımıza inanmayan kimseler, şeytanî davranışları / vesveseleri, söylentileri veliler / yol göstericiler edinirler.[99]

28. Onlar, kötü, aşırı bir şey yaptıkları zaman da, "Geleneklerimiz böyle, atalarımız da böyle yaparlardı. Bunu bize Allah emretti" derlerdi. De ki: "Allah asla, aşırılıklar içeren bir şey emretmez. Siz, bilmediğiniz, kendi yapmış olduğunuz şeyleri, Allah'ın üzerine mi atıyorsunuz?"

29. De ki: "Benim Rabbim ölçülü olanı, adil olanı emreder. Siz yönünüzü, doğrultunuzu her zaman, her yerde O'na ait gerçeklere teslimiyet içinde tutun ve O'na ait olan dinin / yaratılış düzeninin arıduru ilkeleriyle O'na yönelin. Hiç yoktan sizi varettiği gibi, O'na döneceksiz."

30. Bir grubu doğru yola yöneldiler ve bir grubu kendilerine sunulan gerçekleri bırakıp yanlış yola saptılar. Onlar Allah'ın buyruk-

---

98 (39:24-25) Bak. Bakara Suresi 36-38; Tâ-Hâ Suresi 123.

99 (39:27) Şeytani davranışlarla ilgili Meryem Suresi 83; Mücâdele Suresi 19; En'âm Suresi 121; İsrâ Suresi 27. ayetlerini inceleyiniz.

larını bırakıp, kendi vesveselerini ve haktan uzaklaşmış kişileri evliya, yol gösterici edindiler. Ama işin ilginci bunlar, kendilerinin doğru yolda olduklarını sanıyorlar.[100]

31. Ey âdemoğulları / ey insanlar! Her bir toplantıya tertemiz giysilerinizle gidiniz; yiyiniz-içiniz aşırıya kaçmayınız. Kuşkusuz aşırıya kaçanlarda sevgi ve samimiyet olmaz.

32. De ki: "Allah'ın kulları için varettiği zineti ve tertemiz rızıkları haram eden / yasaklayan kimdir?" De ki: "O zinet ve rızıklar, dünya yaşamında herkes için, kıyâmet gününde yalnızca iman etmiş kimseler içindir." İşte bilgilenmek isteyen bir toplum için, Biz, gerçekleri ayetlerle açıklıyoruz.

33. De ki;:"Rabbimin haram ettiği / yasaklamış olduğu şeyler şunlardır: O'ndan gizli ya da açık yapılan tüm aşırılıklar, her türlü suç, Hak'kı bırakıp zorbalık yapmak, kendisiyle ilgili bir kanıt indirilmeyen şeyleri Allah'a ortak koşmak ve bilmediğiniz, kendinizin söylediği şeyleri Allah söylüyor demek."[101]

34. Unutmayın, her bir toplum için belirlenmiş bir bir süre vardır. O bakımdan onların süreleri geldiği zaman, o süreyi ne bir an geciktirebilirler ne de öne alabilirler.

ALLAH OLACAKLARI ÖNCEDEN HABER VERİR

35. Ey âdemoğulları / ey insanlar! Her ne zaman, içinizden ayetlerimi size anlatan elçiler gelir de, her kim bunların anlattıklarına karşı çıkmaz, onlarla kendini düzeltirse, onlar için asla bir korku yoktur ve onlar üzülmezler.

36. Ama, büyüklük taslayarak buyruklarımızı yalanlayanlar, işte onlar, can yakıcı sıkıntıların arkadaşıdırlar. Onlar durumlarını değiştirmedikleri sürece devamlı sıkıntılar içinde kalırlar.

---

100 (39:30) "Hidayete erdirme" ile ilgili, Fâtır Suresi 8, 22; En'âm Suresi 39, 88; İbrahim Suresi 4; Nahl Suresi 93; Müddessir Suresi 31; Nûr Suresi 35, 46; Bakara Suresi 142, 213, 272; Yunus Suresi 25; Hacc Suresi 16; Kasas Suresi 56; Zümer Suresi 23; Şurâ Suresi 13. ayetlerini inceleyiniz.

101 (39:33) "Fahşa" ile ilgili, Nisâ Suresi 19, 22, 25; Bakara Suresi 169; Ankebut Suresi 28; İsrâ Suresi 32; Nûr Suresi 19; En'âm Suresi 120. ayetlerini inceleyiniz.

37. Öyleyse, Allah adına rivayet üreten ya da Allah'ın ayetlerini yalanlayan kimseden daha zalim / daha saptırıcı kim olabilir? İşte onlar kitapta anlatılan üzüntülerden, korkulardan, acılardan paylarını alacaklardır. Hatta, ölümleri anında, elçilerimiz kendilerine geldiklerinde, onlara soracaklar: "Allah adına bağlanıp, kendilerinden yardım bekledikleriniz, yakardıklarınız, şimdi nerede?" Onlar ise; "Bizi aldattılar, bizi saptırdılar" diyerek, Allah'ın buyruklarını görmezlikten gelip örtbas ettiklerini kendileri itiraf edecekler.[102]

38. Buyruldu ki: Sizlerden önce gelip geçen, bildiğiniz ya da bilmediğiniz topluluklardan Allah'ın ayetlerini yalanlayanlar ateş içine dahil oldular. Her bir topluluk ateşin içine dahil oldukça, orada kendisini saptıran yakınına lanet edecek. Hatta hepsi orada toplandıklarında, sonraki gelenler, öncekilere şöyle der: "Rabbimiz, işte şunlara uyduğumuz için gerçeklerin dışına saptık. Böylece onlar gibi biz de ateşte kaldık." Allah buyurur: Gerçekleri anlamayı bilemediniz ve onlar gibi ateşte kaldınız.

39. Onlardan öncekiler de, sonraki gelenler için şöyle derler: "Sizlerin bizlerden bir farkınız yok, siz de bizler gibi gerçekleri anlayan olmadınız. Bundan dolayı siz de bizim gibi tadın azabı."[103]

40. Doğrusu ayetlerimizi yalanlayan ve onlara karşı büyüklük taslayan kimseler bilsinler ki, Göğün kapısının açılması ve devenin ya da kalın bir halatın, iğne deliğinden geçmesi ne kadar imkânsız ise, onların da huzurlu ve mutlu bir ortama dahil olmaları o kadar imkânsızdır. İşte mücrimlerin karşılığı budur.

41. Onlar için, üstlerine çökmüş cehennemi felâketler, sıkıntılar vardır. İşte ayetlerimizi yalanlayıp karartanların karşılığı böyle.

42. İman edenler, toplum ve insanlık yararına iyi ve güzel işler üretenler, -ki, Biz hiç kimseye yapabileceğinin üstünde bir sorumluluk yüklemeyiz- işte onlar, huzur ve mutluluk sahibidirler. Onlar

---

102 (39:37) Yunus Suresi 69, 70; Lokman Suresi 23, 24; Kıyâmet Suresi 13-30. ayetlerini inceleyiniz.

103 (39:38-39) Ayrıca Bakara Suresi 166, 167; Zuhruf Suresi 67; Nahl Suresi 25; Ankebût Suresi 25; Ahzâb Suresi 66-68; Sebe Suresi 32, 33. ayetlerini inceleyiniz.

durumlarını değiştirmedikleri sürece, devamlı o durumda kalırlar.[104]

43. Bizi bilinçli olarak anlayıp kavradıklarından dolayı onların gönüllerinden; kin, öfke vs. gibi şeyler söküp atılmıştır. Böylece onlar, su gibi akıp giden yaşamları boyu, tertemiz bir ortamda huzurlu ve mutlu olarak, derler ki: "Bizi bu mutluluğa ulaştıran Allah'a övgüler olsun; eğer Allah, rahmetinden elçiler gönderip, ayetleriyle bize yol göstermeseydi biz böylesi bir huzura ve mutluluğa kavuşamazdık; doğrusu gerçekleri tebliğ eden elçiler, bize Rabbimizin gerçeklerini sunmuşlar." Onlara şöyle seslenilir: "Ayetlerimize inanıp o doğrultuda yapmış olduğunuz şeyler nedeniyle, işte bu huzur ve mutluluğu hakettiniz."

İŞTE GELECEKTEN HABERLER

44-45. Huzur ehli, ateş ehline seslenir: "Biz, Rabbimizin bize söz verdiğini gerçek olarak bulduk. Peki, Rabbinizin size vaad ettiğini, siz de gerçek olarak buldunuz mu?" Onlar cevaben, "Evet! bulduk" diyecekler. Ve onların aralarından biri, "Allah'ın laneti gerçekleri saklayıp, bizleri bu duruma getirenlerin üzerine olsun! Onlar, Allah'ın buyruklarını saptırarak, Allah'ın dosdoğru yolundan bizleri saptırdılar ve onlar ahiret ile ilgili gerçekleri de örtbas ettiler" diye bağıracak.

46. Artık iki taraf arasında bir perde vardır. Elçilerin tebliğ ettikleri bilgiler üzere olan adamların hepsi yüzlerinden bellidir. Cennet ehli, oradaki cennetlik adaylarına, "huzur ve esenlik üzerinize olsun" diye seslenirler.

47. Bir de gözlerini ateş ehli tarafına çevirdiklerinde, "Rabbimiz, bizi bu kendilerine yazık etmişler topluluğuyla birlikte kılma" derler

48-49. Elçilerin tebliğ ettikleri bilgilere sahip olanlar, yüzlerinden tanıdıkları ateş ehli adamlara seslenirler: "Ne cemaatiniz ne de büyüklük taslamanız size hiçbir yarar sağlamadı." Ama sizin, 'Allah

---

104 (39:42) Ayrıca Bakara Suresi 286; En'âm Suresi 152; Müminûn Suresi 62; Talâk Suresi 7. ayetlerini inceleyiniz.

onlara rahmet etmez' diye yemin ettiğiniz şu kimseler, cennete giriyorlar ve onlar için hiçbir korku ve üzüntü de yoktur," derler.[105]

50. Ateş ehli, cennet ehli olanlara seslenirler: "Allah'ın size rızık olarak verdiği yiyeceklerden ya da sudan bize de verin." Cennet ehli: "Kuşkusuz Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelip örtenlere, onlar yasaklanmıştır" derler.[106]

51. Ayetlerimizi görmezlikten gelip örtenler, dinlerini / düzenlerini bir çıkar, bir aldatmaca üzerine kurdular. Onlar dünya yaşamına aldandılar. Böylece onlar, bu günlerine kavuşacaklarını unuttukları gibi, Bizi de unuttular, devre dışı bıraktılar, ve ayetlerimizi / ikelerimizi anlayamadılar, reddettiler.[107]

52. Halbuki güvenli toplumlardan olsunlar diye onlara öyle bir kitap gönderdik ki, yol gösterici ilkeleri ilim üzere, o kitabın içinde ayrıntılı bir şekilde açıkladık.

53. Onlara, günü gününe açıklanmış olarak gelen o kitaptaki açıklamalara bakıp da düşünmezler mi? Önceden onu umursamayıp gözardı edenler şöyle diyecekler: "Gerçekten, Rabbimizin elçileri bize doğruları getirmişler. Şimdi şefaatçilerden bize şefaat edecek olan, ya da yapmış olduğumuz hataları yok sayıp bizi kurtaracak olan kimse var mı?" Doğrusu, kendi nefislerini hüsrana uğratanlar, uydurmuş oldukları rivayetlerle kendilerini gerçeklerden uzaklaştırdılar.

54. Muhakkak ki, sizin Rabbiniz / sizi koruyup-kollayan, Allah'tır. O, gökleri ve yeri altı evrede yarattı; sonra yarattıkları üzerinde kesin egemenliğini sağladı. Birbirini takip eden gece ve gündüz, güneş, ay

---

105 (39:49) Bakara Suresi 112, 262, 274, 277; Â'li İmrân Suresi 170, 195; Nisâ Suresi 13, 57, 122, 124; Mâide Suresi 12, 69; En'âm Suresi 48; Yunus Suresi 62; Yâ-Sîn Suresi 26, 27; Ahkâf Suresi 13; Zuhruf Suresi 68, 70; Meryem Suresi 60; Kâf Suresi 34; Mü'min Suresi 40; Enbiyâ Suresi 86; Muhammed Suresi 12; Fetih Suresi 5, 17, 25. ayetlerini inceleyiniz.

106 (39:50) Bak. Zuhruf Suresi 77; Mü'minûn Suresi 107, 108; Hadîd Suresi 12-15.

107 (39:51) Bak. Tâ-Hâ Suresi 126; Tevbe Suresi 67; Câsiye Suresi 34; Bakara Suresi 86; Mülk Suresi 5.

ve yıldızlar O'nun buyruğuyla hareket ederler. Unutmayın, yaratan da, uyum içinde işleten de O'dur. Alemlerin Rabbi / tüm evreni bir düzen ve uyum içinde hareket ettiren Allah çok yücedir.[108]

55. Rabbinize / sizi koruyup-kollayana, gösterişsiz ve gizlice dua edin. Muhakkak ki, duada haddi aşanlarda sevgi ve samimiyet yoktur.

56. Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Orada barış sağlandıktan sonra, Allah'a saygı içinde ve isteyerek dua edin. Muhakkak ki, barıştırıp düzeltici olanlar Allah'ın rahmetine daha yakındırlar.

57. O Allah ki, yağmurdan önce muştucu olarak rüzgârı gönderen, yağmur yüklü bulutlara yol aldıran, onu ölü gibi olmuş kurak yerlere sevk eden, sonra da o bulutlardan yağmur yağdırarak o topraklardan her çeşitten ürünleri çıkartan O'dur. İşte Allah, ölüleri de böyle çıkartacak. Umulur ki, siz, bu örnekten ders çıkarırsınız.[109]

58. İyi ve mümbit arazi, Rabbinin izniyle iyi ve bol ürün verir. Kötü ve çorak arazi ise, pek verimli ürün vermez. İşte böyle! Sizlerin, nimetlerin sahibini bilip teşekkür edenlerden olmanız için, gerçekleri delillerle, ayrıntılı olarak açıklıyoruz.

ALLAH'IN ELÇİSİ NÛH

59. Dikkatinizi çekerim! Biz, Nûh'u halkına elçi olarak gönderdik de Nûh halkına; "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin için, Allah'tan başka bir ilahınız yoktur. Ben, üzerinize gelecek, büyük bir günün azabından korkuyorum," dedi.

60. Nûh halkının ileri gelenleri, "Nûh, sen neler saçmalıyorsun? Doğrusu biz seni apaçık bir şaşkınlık içinde görüyoruz," dediler.

61. Nûh: "Ey halkım, ben doğru söylüyorum; Bende bir şaşkınlık

---

108 (39:54) "Altı evrede yaratma" için bak. Hûd Suresi 7; Yunus Suresi 3; Furkân Suresi 59; Secde Suresi 4; Hadîd Suresi 4; Fussılet Suresi 10-12.

"Yaratma ve Buyruk / emir" ile ilgili bak. Mülk Suresi 3, 4; Â'li İmrân Suresi 191; Mü'min Suresi 57; İsrâ Suresi 85; Nahl Suresi 40; Yâ-Sîn Suresi 82; Rûm Suresi 4.

109 (39:57) Ayrıca, Rûm Suresi 46, 50; Şûrâ Suresi 28; Yâ-Sîn Suresi 33. ayetleri inceleyiniz.

yok, velakin ben, âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim;"

62. "Ben, sadece Rabbimin bana bildirdiklerini iletiyor ve sizi uyarıyorum. Ben, sizin bilmediklerinizi, Allah'tan gelen vahiy nedeniyle biliyorum."

63. "Allah'ın azabından korunmanız ve O'nun rahmetine kavuşabilmeniz için, aranızdan sizi uyaran bir kişiye, Rabbinizden bir vahiy gelmesine mi şaşırdınız?"

64. Halkı, onu yalanladı. Bunun üzerine Biz de, Nûh'u ve gemide beraberinde bulunanları kurtardık. Ayetlerimizi yalanlayanlar ise, suda boğuldular. Çünkü onlar anlayışları kıt, gerçekleri görmek istemeyen bir halktı.[110]

ALLAH'IN ELÇİSİ HÛD

65. Ve Âd halkına da kardeşleri Hûd'u elçi olarak gönderdik. Hûd, halkına; "Ey halkım! Allah'a kulluk edin. Sizin için Allah'tan başka bir ilah yoktur. Hâlâ siz, kötülüklerden sakınmayacak mısınız?" dedi.

66. Hûd halkından, gerçekleri görmezlikten gelen ileri gelenler, "Hûd, kesinlikle, biz senin kafanı oynattığını görüyoruz ve yalan söylediğini düşünüyoruz," dediler.

67-68. Hûd: "Ey halkım, ben kafamı filan oynatmadım; yalan da söylemiyorum. Ben, sadece, âlemlerin Rabbinin görevlendirdiği bir elçiyim; ben size Rabbimin bana bildirdiklerini tebliğ ediyorum; ben sizin için güvenilir bir elçiyim."

69. "Sizi uyarmak amacıyla, içinizden bir kişinin, Rabbinizden gelen bir buyrukla sizi uyarmasına mı şaşırdınız? Düşünün, Nûh'un halkından sonra, Allah sizi onların yerine getirdi ve sizi Nûh halkından daha müreffeh kıldı. O halde, Allah'ın size olan nimetini / iyiliğini anın ki, kurtulabilesiniz."

---

110 (39:64) Nûh ile ilgili: Necm Suresi 52; Kamer Suresi 9, 16; Yunus Suresi 71, 73; Hûd Suresi 25, 49, 89; İbrahim Suresi 9; Hacc Suresi 42; Nûh Suresi 1-28; Müminûn Suresi 23, 30; Furkân Suresi 37; Şuarâ Suresi 105, 122; Ankebût Suresi 14, 15; Sâd Suresi 12; Mü'min Suresi 5, 31; Kâf Suresi 12; Zariyat Suresi 46; Sâffât Suresi 9; Tevbe, 70. ayetlerini inceleyiniz.

70. Hûd halkının ileri gelen kodamanları: "Hûd, sen bizi, sadece bir tek Allah'a kulluk edin ve atalarımızın taptıklarını terk edin, diye mi tehdit ediyorsun? Eğer sözlerinde samimi isen, hadi bizi korkutup durduğun azabı başımıza getir de görelim bakalım."

71. Hûd: "Halkım, siz böyle davranmakla, Rabbinizden bir felâketi ve öfkeyi kendi ellerinizle davet etmiş bulunuyorsunuz. Sizin ve atalarınızın uydurduğu ve Allah'ın kendilerine hiçbir delil ve güç vermediği, kendinizin ve atalarınızın kutsallık payesi taktığı isimler hakkında mı benimle tartışıyorsunuz? O zaman bekleyin, kuşkusuz ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim."

72. Bizden bir iyilik olarak, Hûd'u ve Hûd'la birlik olanları kurtardık. Ayetlerimizi yalanlayanların ve inanmayanların da kökünü kuruttuk.[111]

ALLAH'IN ELÇİSİ SALİH

73. Ve Semûd halkına da kardeşleri Salih'i elçi olarak gönderdik. Salih halkına, şöyle dedi: "Ey halkım, Allah'a kulluk edin. Sizin için Allah'tan başka bir ilah yoktur. Dikkat edin! Rabbinizden size açık bir kanıt geldi; O da şu 'Allah'ın dişi devesidir'. O, sizin için bir ayettir / bir işarettir; onu kendi haline bırakın. Kamuya ait arazide otlasın. Sakın ona bir zarar vermeyin / sakın ona sahiplenmeye kalkmayın; yoksa sizi acı verici bir azap yakalayıverir."

74. "Ve düşünün, Âd halkından sonra, Allah sizi, onların yerine getirdi. Ve sizi bu topraklara yerleştirdi. Siz, Allah'ın dağlarından evler için taşlar yontup, düzlüklerinde köşkler yapıyorsunuz. Öyle ise, Allah'ın iyiliklerini hatırlayın da ülkenizde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın."

---

111 (39:72) Hûd ile ilgili: Kamer Suresi 18-22; Necm Suresi 50; Fecr Suresi 6; Şuarâ Suresi 123-140; Ahkâf Suresi 21-28; Fussılet Suresi 13, 16; Hacc Suresi 42; Kâf Suresi 13; Furkân Suresi 21-26; Hâkka Suresi 4, 6. ayetleri inceleyiniz.

70 ve 71. ayetlerde "Hûd Peygamber kavmini, atalarının uydurduğu din üzerinde olmaları" ile eleştiriyor. Sanki günümüzün en önemli problemini yansıtıyor. Kur'an, her çağ için, güncel bir kılavuzdur.

75. Semûd halkının ileri gelen kodamanları, içlerindeki inanmış savunmasız kişilere, "Sizler, Salih'in, Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçi olduğuna gerçekten inanıyor musunuz?" diyerek, baskı yapıp eziyet ediyorlardı. Ama onlar; "Biz, kesinlikle Salih'in elçi olduğuna ve onun Allah'tan getirdiği buyruklara inanıyoruz, " diye yanıtladılar.

76. Çıkarcı kodamanlar, baskılarına devam ederek, "Biz, sizin gibi düşünmüyoruz. Sizin inandığınız şeyi reddediyoruz," dediler.

77. Ve hemen, kamuya ait olan o dişi deveyi gasp ettiler, büyüklenerek Rablerinin buyruklarını dinlemediler ve "Ey Salih! Eğer, gerçekten gönderilen elçilerden isen, bizi korkutup durduğun azabı, başımıza getir de görelim" dediler.

78. Bunun üzerine, onları, o korkunç gürültülü sarsıntı yakalayıverdi de evlerinde diz üstü çökmüş bir şekilde donup kaldılar.

79. O zaman Salih halkına sitem ederek; "Ey halkım, ben size Rabbimin elçilik görevini yaptım, sizi uyardım, öğüt verdim; fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz, " demişti.[112]

ALLAH'IN ELÇİSİ LÛT

80. Lût'u da elçi olarak göndermiştik. Lût, halkına demişti ki: "Sizden önceki toplumlardan hiçbirinin yapmadığı bir iğrençliği mi yapıyorsunuz?"

81. "Siz, doğal olarak kadınlarla ilişkiyi bırakıp, şehvetle erkeklere mi yöneliyorsunuz? Doğrusu siz, aşırı derecede azmış, iğrenç bir topluluksunuz!"

82. Halkının Lût'a cevabı; "Lût'u ve taraftarlarını kentinizden çıkarın. Güya onlar çok temiz insanlarmış!" şeklinde alaycı bir tehdit oldu.

---

112 (39:79) Salih ile ilgili: Kamer Suresi 23-32; Necm Suresi 51; Burûc Suresi 18; Şems Suresi 11-15; Şuarâ Suresi 141-159; Neml Suresi 45-53; Hûd Suresi 61-68, 89; Hacc Suresi 42; Furkân Suresi 38; Mü'min Suresi 31; Sâd Suresi 13; Kâf Suresi 12; Zâriyât Suresi 43-45; Fussılet Suresi 17, 18; Hâkka Suresi 4-8; Tevbe Suresi 70; Ankebût Suresi 38. ayetlerini inceleyiniz.

83-84. Bunun üzerine Biz de Lût'u ve ailesini kurtardık; eşi hariç. O, inkârcı olduğu için, helâk olanlardan oldu. Biz, onların üzerine bir dolu yağdırdık. Bakınız, nasıl oldu iğrenç ilişkiler içinde olan sapkınların sonu.[113]

ALLAH'IN ELÇİSİ ŞUAYB

85. Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı elçi olarak gönderdik. Şuayb halkına dedi ki: "Ey halkım, Allah'a kulluk edin. Sizin için Allah'tan başka bir ilah yoktur. Dikkat edin! Rabbinizden size bir kanıt geldi; artık, ölçü ve tartıyı tam uygulayın; insanların mallarını eksik tartmayın, ülkede, ekonomik istikrarı bozacak davranışlarda bulunmayın; eğer güvenilir kişilerseniz böyle yapmanız sizin için daha iyidir."

86. "Her köşe başını tutmayın; dürüstlük eden kimseleri, tehdit ederek, Allah'ın buyruklarını yerine getirmesini engelliyorsunuz ve sizler, Allah'ın buyruklarını terk ediyorsunuz. Düşünün, vaktiyle siz, çok az idiniz de O, sizi çoğalttı ve bozgunculuk yapanların sonunun nasıl olduğuna da bir bakın!"

87. "Madem ki sizden bir kısmınız, Rabbiniz tarafından bana gönderilen buyruklara inandı bir kısmınız da inanmadı; O zaman, Allah aramızda karar verinceye kadar sabredelim. O, en doğru kararı verendir."

88. Bu uzlaştırıcı davranış karşısında, halkın önde gelen kodamanları, Şuayb Peygamber'e, "Ey Şuayb, ya milletimizin inandığı dine geri dönersin ya da seni ve senin dediklerine inananları kentimizden kesinlikle sürüp çıkarırız," dediler. Şuayb da; "Ya biz, isteklerinizi kabul etmezsek?" dedi ve ilave etti:

89. "Allah bizi, ortak koşucu geleneksel dinden kurtarmış iken, tekrar sizin ortak koşucu dininize dönersek, kesinlikle, Allah'a karşı iftira etmiş oluruz. Rabbimiz olan Allah'ın dilediklerinden başka, sizin geleneksel dininize tekrar dönmemiz asla söz konusu olamaz.

---

113 (39:83-84) Lût ile ilgili bak: Kamer Suresi 32, 39; Neml Suresi 54-56; Kâf Suresi 13; Hacc Suresi 43; Tahrîm Suresi 10; Sâd Suresi 13; Hûd Suresi 70, 74, 77, 83, 89; Ankebût Suresi 36; Hicr Suresi 59-77; Enbiyâ Suresi 71, 74; Şuarâ Suresi 160-175; Sâffât Suresi133-138.

Rabbimiz her şeyi bilgisiyle kuşatmıştır. Biz yalnız O'na güvenip dayandık. Ey Rabbimiz! Bizimle halkımızın arasını hak ile çöz. Sen çözüm getirenlerin en hayırlısısın." Şuayb böyle diyerek Allah'a sığındı.

90-91. Şuayb'ın kararlı tutumu karşısında, gerçekleri örtbas ederek çarpıtan, halkın gelenekçi ve çıkarcı önderleri, bu sefer, "Eğer, Şuayb ile beraber olursanız ve onun anlattıklarına inanmaya devam ederseniz, başınıza gelecekleri düşünün," diyerek, inananları tehdit etmeye başladılar. Bunun üzerine inkârcı halkı bir sarsıntı yakaladı da evlerinde diz üstü çökekaldılar.

92. Şuayb'ı yalanlayanlar, sanki hiç orada yaşamamışlar gibi yok oldular. Asıl kaybedenler, elçimiz Şuayb'ı yalanlayanlar oldu.

93. Şuayb, bu korkunç manzaradan uzaklaştı ve; "Ey halkım, Ben size Rabbimin bana bildirdiği gerçekleri duyurdum. Size öğüt verdim, uyardım. Artık, Allah'ın buyruklarını reddeden bir topluluğa nasıl acırım?" diye sitem etti.[114]

94-95. Ve Biz, bir memlekete bir nebî'yi / bir peygamberi, başka bir şey için değil, ancak, halka, Allah'ın buyruklarını; uyarılarını tebliğ etsin diye gönderdik ve Biz, onları, Allah'a boyun eğerek kulluk etsinler diye darlık ve sıkıntılarla yakaladık; sonra da, darlık ve sıkıntı yerine, güzellik, hatta bolluk ve refah getirdik; ama onlar: "Geçmişte atalarımız da buna benzer sıkıntılı ve refahlı dönemler geçirmişlerdi" diyerek, Allah'ın buyruklarını reddettiler. Bunun üzerine, Biz de hiç farkında değillerken onları, ansızın yakalayıverdik.[115]

96. Eğer o ülkelerin halkları, görevlendirdiğimiz peygamberlerin tebliğ ettikleri buyruklarımıza inanıp uygulasalardı, gökten ve yerden üzerlerine bolluk ve bereket kapılarını açardık. Fakat, onlar yalanladılar, Biz de, o sebepten, yapmış olduklarına karşılık, onları yakalayıverdik.

---

114 (39:93) Şuayb ile ilgili: Hûd Suresi 84-95; Şuarâ Suresi 176-191; Ankebût Suresi 36, 37. ayetleri inceleyiniz.

115 (39:94-95) En'âm Suresi 42-44, 158; Nahl Suresi 112; Muminûn Suresi 75-77; Yunus Suresi 21; Fâtır Suresi 42-45. ayetlerini inceleyiniz.

97. Ya şimdi şu ülkelerin halkları, geceleyin uyurlarken, felâketimizin kendilerine ansızın gelivermeyeceğinden emin midirler?

98. Ya da onlar, bir kuşluk vakti eğlenip dururlarken, kendilerine sıkıntımızın gelivermeyeceğinden emin midirler?

99. Onlar, Allah'ın koyduğu yasayı değiştireceğinden mi emindirler? Allah, koyduğu yasayı değiştirmez; fakat, kendi zararına uğraş veren bir toplum bundan emin olmaz.

100. Sahip oldukları yerlerin, kendilerinden öncekilerden miras kalması, kendilerinden sonra da başka kimselere kalacak olması, kendi zararına uğraş veren bir toplum için, bir uyarı olmalı değil mi? Eğer Biz istersek, onları da suçları sebebiyle belalara uğratabiliriz ve uyarılara kulaklarını tıkayanların algılama yeteneklerini anlayışsız hale getiriveririz de, duyamaz, algılayamaz ve işitemez bir hale geliverirler.

101. İşte, felâkete uğramış o memleketlerin hali... Bu tarihsel olayların haberlerini sana anlatıyoruz. Dikkatinizi çekerim! Elçileri onlara, apaçık kanıtlar getirmişlerdi; öyle iken onlar, inanmak istemediler; çünkü, önceden peşin peşin yalanlamışlardı. Bu yüzden gerçekleri reddedenler düşüncelerini anlayışsız hale getirdiler.

102. Gerçek odur ki, Biz, geçmişteki o halkların çoğunu, verdikleri sözü tutanlar olarak bulmadık, aksine, pek çoğunu bozguncular olarak bulduk.[116]

ALLAH'IN ELÇİSİ MUSA

103. Sonra, önceki halklara gönderdiğimiz elçiler gibi, Musa'yı da ayetlerimizle firavun ve adamlarına gönderdik. Fakat firavun ve adamları, kanıtlarımızı kararttılar; haksızlık ettiler. Bozgunculuk edenlerin sonunun nasıl olduğuna bakın!

104-105. Musa, firavun'a geldiğinde; "Ey firavun! Ben evrenlerin Rabbi tarafından görevlendirilmiş bir elçiyim; benim görevim, Allah

---

116 (39:102) En'âm Suresi 6; İbrahim Suresi 44-45; Meryem Suresi 98; Ahkâf Suresi 25-27; Hacc Suresi 45-46; Sebe Suresi 45; Mülk Suresi 18. ayetlerini inceleyiniz.

üzerine gerçeği söylemektir. Kesinlikle ben, Rabbinizden size bir kanıt ile geldim. Benimle birlikte, İsrailoğullarını gönder," demişti.

106. Firavun; "Eğer bir ayet ile geldiysen ve doğru da biriysen, getir o ayeti bakalım," dedi.

107. Bunun üzerine Musa, ayetleri anlattı; o zaman, açık-seçik anlatılan ayetler, onların kafalarındaki tüm düşünceleri alt-üst etti; silip süpürdü.

108. Orada izleyenler için o anlatılanlar, kusursuz ve itirazsızdı. Artık Musa, elçiliğini kanıtlamış, eli güçlenmişti.

109. Firavun ve yanındakiler dehşete kapıldılar, durumu kendi aralarında tartıştılar ve "Musa gerçekten çok yetenekli; büyüleyici, ikna edici bir bilgindir," dediler.

110. Firavun adamlarına; "Herhalde Musa, sizin yerinizi-yurdunuzu ele geçirmek istiyor; ne yapmamı önerirsiniz?" dedi.

111-112. Firavunun danışmanları dediler ki: "Musa'yı ve kardeşini tutukla ve tüm şehirlere haberciler gönder; en yetenekli, en büyüleyici, en ikna edici bilginleri bulup sana getirsinler."

113. Böylece, ülkenin en yetenekli, en ikna edici bilginleri firavuna geldiler ve "kazanırsak bize bir ödül var mı?" diye pazarlık yaptılar.

114. Firavun; "Evet! Ödül var. Üstelik benim yakın çevreme de gireceksiniz," dedi.

115. Ve nihayet yarışmak için bir araya getirildiler ve seçilmiş bilginler: "Ey Musa, önce sen mi düşüncelerini ortaya atacaksın, yoksa bizler mi ortaya atalım?" dediler.

116. Musa; "Siz düşüncelerinizi ortaya atınız!" dedi. Onlar, ortaya koydukları insan ürünü düşünceleriyle gerçekten, insanları büyülediler, etkilediler ve büyük bir ikna gücü ortaya koydular.

117. Biz de Musa'ya, "Asanı yere at / Benim sana bildirdiklerimi anlat" diye vahyettik. Musa, Tanrı ürünü bilgileri anlatınca, onların, insan ürünü anlattıkları düşünceleri temelden çürütüverdi.

118-119. Böylece, gerçek ortaya çıktı ve firavun ve adamlarının yapmış olduğu şeyler boşa gitti; firavun ve adamları orada yenildiler ve küçük düşmüş kişiler olarak geri döndüler.

120-122. Seçilmiş bilginler ise, Musa'nın anlattıklarının, insan ürünü olmadığını anladılar ve hep birden saygıyla boyun eğerek: "Alemlerin Rabbine; Musa'nın ve Harun'un Rabbine inandık" diye haykırdılar.[117]

123. Bu sefer, firavun hiddetlenerek; "Ben size izin vermeden mi onların Rabbine inandınız? Bu, bize karşı planlanmış bir kumpastır. Siz, Musa'nın adamlarını bu şehirden götürebilmek için, onunla beraber bu kumpası tezgâhladınız. Ama yakında başınıza gelecekleri göreceksiniz!"

124. "Kesinlikle, sizin tüm mal varlığınıza el koyacağım; herkesle ilişkilerinizi keseceğim ve sonra da hepinizi idam edeceğim!" dedi.[118]

125-126. Seçilmiş bilginler: "Biz zaten Rabbimize döneceğiz; Rabbimizin ayetleri geldiğinde, biz ona inandık, diye sen bizden öç alıyorsun" dediler ve "Ey Rabbimiz! Bize dayanma gücü ver ve canımızı Müslümanlar olarak al," diye Allah'a sığındılar.[119]

127. Firavunun kurmayları; "Sen, Musa'yı ve halkını, ülkede, bozgunculuk çıkarsınlar ve senin, ilahlığını / efendiliğini terk etsinler diye mi serbest bırakacaksın," diye onu, tahrik ettiler. Bunun üzerine firavun; "Biz onların erkeklerini öldüreceğiz; kadınlarını sağ bırakacağız. Biz onlardan çok daha güçlüyüz, " dedi.[120]

128. Musa halkına; "Allah'tan yardım dileyin, zorluklara karşı göğüs gerin, yeryüzü Allah'ındır ve onu kullarından hak edene verir. En sonunda, Allah'a saygılı olanlar kazanacaktır," dedi.

129. Fakat, kavmi, tam bir ümitsizlik içinde; "Ey Musa! Sen bize gelmeden önce de bize geldikten sonra da biz, sürekli işkence altında

---

117 (39:120-121-122) Bak. Tâ-Hâ Suresi 17-22; Şuarâ Suresi 30-51.

118 (39:124) Ayrıca bak. Tâ-Hâ Suresi 71; Şuarâ Suresi 49; Mâide Suresi 33 ve dipnotu.

119 (39:125-126) Bak. Tâ-Hâ Suresi 70-73

120 (39:127) Bak. Zuhruf Suresi 51-53; Mü'min Suresi 28-35.

idik," dediler. Musa da onlara; "Umulur ki, size yapılan haksız işkencelere karşı, Rabbiniz düşmanlarınızı helâk eder ve sizleri bu yerlerde onların yerine egemen kılar; o zaman sizler neler yapacaksınız göreceğiz bakalım!" dedi.

130. Andolsun Biz, firavun ve yandaşlarını, düşünüp akıllarını başlarına toplasınlar diye yıllarca kuraklıkla ve ürün kıtlığı ile imtihan ettik.

131-132. Ama onlar, kendilerine bir bolluk, bereket geldiği zaman, "Bu bolluk ve bereket bizim kendi becerimizdir, " dediler. Fakat başlarına bir sıkıntı, bir darlık geldiği zaman da, "Bu sıkıntı, bu darlık, Musa ve beraberindekilerin uğursuzluğu nedeniyledir" diye yorumladılar. Oysa gerçek, dedikleri gibi değildi. Doğrusu, başlarına gelen felâketler, kendilerinin uyanması için, Allah tarafından gelen bir uyarı idi. Fakat birçokları bunun Allah'tan geldiğini anlamak istemezlerdi de inatla, "Musa, sen bizi büyülemek için, ne ayet getirirsen getir, kesinlikle, biz sana yine de inanacak değiliz" derlerdi.

133. Biz de çok değişik işaretler olarak, üzerlerine tufan, çekirge, haşarat, kurbağa ve kan gibi felâketler gönderdik. Bütün bunlara rağmen, gurur ve büyüklük taslamaları, gerçeği görmelerini engelledi ve suçlu bir topluluk oldular.[121]

134. Ama, ne zaman ardı arkası kesilmeyen felâketler üzerlerine çökse, bu sefer hemen Musa'ya giderler; "Ey Musa, sana verdiği sözden dolayı Rabbine bizim için dua ediver. Eğer bizi, bu felâketlerden kurtarırsan sana inanacağız. Aynı zamanda, İsrailoğullarını da seninle beraber yollayacağız, " derlerdi.

135. Ne zaman ki Biz, firavun ve yandaşlarını söz konusu felâketlerden, geçici bir süre için kurtarsak, bu kez de verdikleri sözlerden cayıveriyorlardı.

136. Bunun üzerine firavun ve adamları, ayetlerimizi yalanlayıp aldırış etmedikleri için, denizde boğulmakla kendi sonlarını getirdiler.

---

121 (39:133) Konuyla ilgili tarihsel malumat edinmek isteyenler için; Bak. *Kitab-ı Mukaddes;* Çıkış, 8:1-32; 9:1-35; 10:1-29.

137. Ezilip işkence edilen topluluğu da etrafını bereketli kıldığımız yerin, doğu taraflarına ve batı taraflarına mirasçı yaptık. Böylece, zorluklara göğüs gerdikleri için, Rabbinin İsrailoğullarına verdiği güzel söz gerçekleşti. firavun ve halkının oluşturduğu bağ ve bahçeler, yapı ve görkemli sarayları da yerle bir oldu.

İSRAİLOĞULLARI RAHATLIĞA KAVUŞUNCA SAPITTI

138. İsrailoğulları, denizden geçirildikten sonra, kutsallaştırdıkları ritüellere taparcasına odaklanmış bir topluluğa rastladılar ve; "Ey Musa! Bunların ilahları gibi, sen de bize bir ilah yapıver, " dediler. Musa da onlara dedi ki: "Siz, gerçekten cahillik eden bir topluluksunuz!"

139. "O gördüğünüz topluluğun yaptığı şey, onları helâke sürükleyecek bir tutumdur; üstelik, inanç olarak tüm yapmış oldukları da asılsız boş şeylerdir."

140. Musa devamla: "Başkalarına vermediği nimeti, Allah size vermişken, ben size, Allah'tan başka bir ilah / bir efendi mi arayayım?"

141. "O Allah ki, size en kötü işkenceyi uygulayan, oğlanlarınızı öldüren, kadınlarınızı sağ bırakan firavun ve adamlarından sizi kurtarmıştı; bunlarda sizin için, Rabbinizden çok büyük bir ders vardır."[122]

142. Musa ile otuz gece sözleştik ve sonra ona, on gece daha ekledik. Böylece Rabbinin belirlediği vakit kırk geceye tamamlandı. Musa, kardeşi Harun'a, "Ben gidince, halkıma karşı benim yerime sen sorumlusun, doğru dürüst davran. Bozgunculuk yapanların yoluna da uyma," diye sıkıca tembih etti.

143. Musa, kararlaştırdığımız yere geldiğinde, Rabbine kelâm etti: "Rabbim, bana kendini göster de seni göreyim, " dedi. Rab buyurdu: Sen, Beni / Kendimi asla göremezsin ve lâkin varlıktaki şu yüceliklere bak, böylece bir uyum, bir düzen içindeki tüm varlıkları gözlemlersen, o zaman sen benim yüceliğimi görebilirsin, Böylece Musa, Rabbinin yüceliğini tüm tecellileriyle her tarafta görünce ve tüm varlığın O'na ait olduğunu anlayınca kendinden geçti, teslim oldu. Böylece Musa Rabbini anladığında dedi ki: "Rabbim, Sen, noksan sıfatlardan uzaksın, sana yöneliyorum ve ben her varlığın Sen'den başladığına kesinlikle emin oldum."

---

122 (39:141) Bak. Bakara Suresi 49.

144. Rab buyurdu: Ey Musa! Ben seni halkına gerçeğin bilgilerini tebliğ etmen için seçtim. Benim buyruklarım üzere hareket et. Bundan böyle Benim sana sunduğum şeylere sıkıca sarıl ve o verilenlerin sahibini bilip şükredenlerden ol.

145. Biz ona, her türlü öğüt ve uyarıyı, ve yapmaları gereken her şeyleri ayrıntılı olarak levhalar içine yazdırdık. Artık bunlara sıkıca, bütün gücünle sahip çık ve halkına da anlat. Onlar da o gerçeklere en güzel bir şekilde sahip çıksınlar. Orada, bozgunculuk hallerinin ne olduğunu göreceksiniz, anlayacaksınız.

146. Bozguncular, ülkede büyüklük taslayan, her türlü kanıtı görseler de ona inanmayan / güvenmeyen, dosdoğru yolu görseler de, o yolda gitmeyen, ama, azgınlık ve sapkınlık yolunu gördüler mi, hemen onu yol edinen kimselerdir; çünkü onlar, ayetlerimizi yalanlamayı adet edinmişler ve hep onlardan gafil kalmışlardır.

147. Halbuki, ayetlerimizi ve ahirette hesaba çekileceklerini yalanlayan; anlamamakta ısrar eden kimselerin, yapmış oldukları şeylerin hepsi boşa gider. Böyleleri kendi yaptıklarından başka bir şeyle mi cezalandırılacaklardır?[123]

TEKELLEŞME, MADDEYİ İLAHLAŞTIRIR

148. Musa Tûr'a gidince, onun ardından halkı, ses getiren değerli bir madde / sermâye birikimi edindiler ve sonra da ona tapmaya başladılar. Onlar o tapındıklarının kendilerine bir şey söylemediğini ve kendilerine bir yol gösteremediğini görmüyorlar mı da, ona tapınıyorlar ve kendilerine yazık ediyorlar.

149. Ne zaman ki onlar, gerçekten saptıklarının farkına vardılar; bu sefer şiddetli bir pişmanlık duyarak; "Eğer Rabbimiz bize acımaz ve bizi bağışlamazsa, kesinlikle kaybedenlerden olacağız," diye kıvranmaya başladılar.

150. Musa, Tûr'dan gelip halkının durumunu görünce, hayal kırıklığına uğramış olarak kızgın ve üzgün bir şekilde halkına, "Ben ayrıldıktan sonra arkamdan ne kötü işler çevirmişsiniz! Rabbinizin emrini bekleyemediniz mi?" dedi. Hiddetle elindeki yazılı levhaları

---

123 (39:147) Bak. Muhammed Suresi 1.

yere fırlattı ve kardeşi Harun'un yakasına yapışıp silkelemeye başladı. Kardeşi Harun; "Ey Anamın oğlu, bu halk beni dinlemedi; beni neredeyse öldüreceklerdi; sen de üzerime gelerek, onlara karşı beni rezil etme, beni yoldan çıkmış bu halkla bir tutma," dedi.

151. Bu sefer Musa; "Rabbim, beni ve kardeşimi bağışla. Bize merhamet et. Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin," diye Allah'a yakardı.

152. Kuşkusuz, o ses getiren değerli maddeyi; sermayeyi, ilah edinenler, Rabblerini anlamaktan uzak kalırlar ve dünya hayatında da rezillik içinde olurlar. İşte, müfterilerin, uydurukçuların karşılığı budur.

153. Ancak, yanlış işler yapan kimseler, sonra yaptıklarından pişman olup, bir daha yapmamak üzere dönerler ve iman ederlerse, kuşkusuz Rabbin, her zaman elbette bağışlayandır, esirgeyendir.

154. Musa, öfkesi geçip sakinleşince, yere attığı yazılı levhaları topladı. O levhalar içinde doğru yolu gösterme ve Rabblerine karşı saygı duyan kimseler için bir rahmet vardı.[124]

---

124 (39:148-154) Bizim burada **"değerli bir madde / sermaye"** diye anlamlandırdığımız Kur'an ayetinin Arapçası, **"ıclen ceseden"** tamlamasıdır. Burada "ıclen" sözcüğüne, "buzağı" "ceseden" sözcüğüne de "heykel" anlamı verilerek, meallerde, "buzağı helkeli" olarak yer almaktadır. Kelimeler, sözcük anlamları ile çevrilince doğal olarak bu anlam ortaya çıkar. Ancak bu sözcüklerin Kur'an da mecaz anlamları ile geçtiği düşüncesindeyim. Eski müfessirlerin bu Kur'an ayetlerini anlamlandırırken İsrailiyat kültürünün etkisi altında oldukları çok açık. Zira bu olay *Kitab-ı Mukaddes*-Mısır'dan Çıkış, 32/1-35'te, konu edilir ve orada "Harun altınları topladı. Oymacı aletiyle buzağı biçiminde dökme bir put yaptı" der. Yani buzağıdan heykel anlamı Tevrat kaynaklı. Musevi asıllı Muhammed Esed; *"Kur'an Mesajı: Meal-Tefsir"* isimli Kur'an çevirisinde, konuyla ilgili şu bilgiyi verir: "İsrailoğullarının böyle bir boğa heykeli yapıp tapması, tesadüfi değildir. Yüzyıllarca süren, eski Mısır etkisinin bir ürünüydü. Mısırlılar, Menfis'te tanrı Ptah'ın cisimleşmiş şekli olarak inandıkları kutsal boğa Apis'e tapınırlardı. İsrailoğulları da uzun süre Mısır'da yaşadıkları için bu inancın etkisi altında idiler. Boğa heykelinin çıkardığı "boğuk ses"in ise, Mısır tapınaklarında bulunan ve içine açılmış birtakım oyuklar sayesinde ses çıkardığı bilinen putlarda olduğu gibi, bu deliklerden giren rüzgârın etkisiyle çıkan bir ses olması muhtemeldir." (*Muhammed Esed; "Kur'an Mesajı: Meal-Tefsir*). "Buzağı" diye çevrilen, **"ıclen"** kelimesi, Zâriyât Suresi 26. ayet; Tâ-Hâ, 88. ayet ve Hûd Suresi 69. ayette de geçmektedir. Bu kelimenin anlamları ile ilgili Hûd Suresi 69. ayetin dipnotunu lütfen okuyunuz. Ayrıca, *Kutsal Kitap*, Mısır'dan Çıkış, 32/1-35 bölümünü inceleyip Kur'an mealleriyle karşılaştırınız.

155. Onun kavminden, Bizi anlamak için yetmiş adam Musa'ya katıldı. Böylece onlar gerçekleri öğrenince sarsıldılar, bunun üzerine Musa dedi ki: "Rabbim! Önceki gerçeklerden sapanlar, eğer onlar bilselerdi, Seni anlayıp kendilerini helâk etmezlerdi. Aklını kullanmayanların yapmış oldukları şeye uymuş olsam, ben de kendimi helâk etmez miydim? Kuşkusuz bununla bizi deneyip arındıran ancak Sensin. Seni anlamak isteyen kimseye yol gösteren Sensin; gerçeklerden sapan kimselere de yol gösteren Sensin. Sen bizim sahibimizsin, bizi bağışlayansın, bize merhamet edensin ve Sen merhametinle hayırlar / iyilikler verensin."

156. "Bize bu dünyada ve öteki dünyada iyilikler, güzellikler ver, kuşkusuz biz Sana yöneldik." Buyurdu ki: Kim Benden uzaklaşırsa, kendisi sıkıntılarda kalır; Benim rahmetim her şeyi kapsamıştır. Merhametim, kötülüklerden sakınıp ortak koşmayan, arınıp paylaşan kimseler içindir; o kimseler ki, ayetlerimize içtenlikle inanırlar.

157. Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de bulunan, haber verilen ümmî[125] nebî / resûlün tebliğ ettiklerine tabi olurlar. O ümmî-resûl onlara, ma'rufu / iyi ve güzel olarak bilinenleri tavsiye eder, münkeri / kötü ve çirkin olanlardan da men eder; temiz olan şeylerin kendileri için yararlı, kötü olan şeylerin de zararlı olduğunu ve din adamlarının kendilerine haram diye yükledikleri nin doğru olmadığını

---

125 (39:157) **"Ummî"** sözcüğü, **"Umm"** sözcüğü ile, sonuna eklenen **"î"** harfinden oluşmuştur. "Umm" "Ana" demektir. Yalnız, buradaki "Umm" "Ana" kelimesi özel isimdir; "Umm" kelimesinin sonuna "î" eklenince "Ummî"olur ki, anlamı "Analı" "Anaya ait" demektir. Örneğin, "Konyevî" Konyalı, Konya'ya ait, " Rumî" "Romalı", "Kıbrısî", "Kıbrıslı" vs.

Kur'an'da Mekke şehri, "Ummu-l-Gurâ" "Ana Kent / Kentlerin Anası"; diye geçer. (Bak. En'am Suresi 92). Ayrıca Kur'an'dan öğrendiğimize göre Kitap Ehli olmayan, yani Tevrat ve İncil okumayan zümrenin dışındakiler, yani Mekke şehrinde yaşayanlara "Ummîler" denilirdi. (Bak. Bakara Suresi 78; Al-i İmrân Suresi 20; Cuma Suresi 2;) Demek ki, "Ummî Nebî" ile Peygamber'in Ehli Kitap'a mensup olmadığı, Tevrat ve İncili hiç okumamış, doğma büyüme Mekkeli / Ana Kentli, olduğu vurgulanmaktadır. Ama ne yazık ki, buram buram cehalet kokan orta çağ Arap-Fars kültür kaynaklarındaki, "Peygamber, anasından doğduğu gibiydi, okuma yazma bilmiyordu" şeklindeki malumatlar, din adamları, mezhep mensupları, tarikatlar, cemaatler vs. tarafından kuşaktan kuşağa aktarılmış, tüm dünya Müslümanları da, Peygamber'in "okuma yazma bilmediği"ne inanmışlardır. Peygamber okuma yazma biliyordu ve gelen vahyi bizzat kendisi yazıyordu.

haber vererek üzerlerindeki baskıyı kaldırır. O ümmi nebî / resûlün tebliğ ettiklerine inananlar, ona saygı duyanlar, ona destek olanlar, kendisine indirilen ışığa / Kur'an'a uyanlar, işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.

HZ. MUHAMMED TÜM İNSANLARIN ELÇİSİDİR

158. De ki: "Ey insanlar! Ben sizin hepinize, gelen haberleri ulaştıran Allah'ın elçisiyim. Göklerin ve yerin sahibi Allah'tır; O'ndan başka ilah yoktur. Yaşatan da, öldüren de O'dur. Artık Allah'a inanın, o ümmi nebî resûle güvenin ki, o da Allah'a ve O'nun kelimelerine / buyruklarına inanıyor. Umulur ki, siz de onun tebliğ ettiklerine tabi olarak gerçeklere ulaşırsınız."[126]

159. Musa'nın halkından da, Hak'kın buyrukları doğrultusunda yol gösteren ve onunla adaleti sağlayan bir topluluk vardı.[127]

160. Onlar, her birinin önderi olan on iki kabileye ayrılmıştı. Kavmi, o gerçekleri anlamak, öğrenmek istediğinde, Biz Musa'ya vahyettik; bildirdik. Musa da, aldığı vahyi / gerçeği kanıt olarak onlara bildirdi ve on iki kabilenin de aynı özden kaynaklandığını anlattı. Böylece her kabile kendi meşrebinin, kendi yaratılışının özünü belledi; öğrendi. Üzerlerindeki enerji bizim kudretimizdir ve Biz kudretimizle onlar üzerine nimetlerimizi indirdik ve sizi rızıklandırdığımız şeyleri tertemiz olarak yiyin; Biz zulmeden değiliz; ama sizler ortak koşarak kendinize zulmediyorsunuz dedik.[128]

---

126 (39:158) Hz. Muhammed, sadece Arapların ve sadece Müslümanım diyenlerin peygamberi değildir. Tüm dünya insanlarına gönderilmiş nebî- resûldur. (Ayrıca Bak. Sebe Suresi 28.)

127 (39:159) Bak. Âl-i İmrân Suresi 113, 114, 199; Nisâ Suresi162; İsrâ-Suresi 107-109; Kasas Suresi 52, 53; Mâide Suresi 82-84; Ra'd Suresi 36; Ahkâf Suresi 10; Ankebût Suresi 47; Bakara Suresi 121.

128 (39:160) Genel olarak, Kur'an'ın anlatımı mecazlıdır; dolayısıyla Kur'an, mecazla, anlatımın zengin dilini kullanarak, benzetmeler, örnekler, sembolleştirmelerle, gerçeği işaret eden bir hüviyet kazanır. Böylesi bir zengin anlatıma sahip olan Kur'an, bize, insanoğlunun ve dolayısıyla peygamberlerin yeryüzündeki hikâyesini, serüvenini anlatır. Kur'an ayetlerinin insanlar için ne denli hayati bir önem arz ettiğini mecaz yoluyla anlatır. Dolayısıyla bu Kur'an ayetinde geçen kavramların çoğu da mecaz anlatımlıdır. Bu bağlamda, bir örnek verirsek, bu Kur'an ayetinde geçen, **"Enıdrıb bi asâkel hacer"** cümlesinin anlamı **"Asanı taşa vur"** şeklindedir. Ancak burada bu cümle mecaz >>

161. O zaman, onlara denildi ki: "Şu kente yerleşin, oranın olanaklarından bol bol yararlanın. Kente girerken taşkınlık yapmadan saygıyla girin ve yaptığı yardımlardan dolayı işimizi kolaylaştıran Allah'a övgüler olsun, deyin ki, sizin için hatalarınız bağışlansın. Biz, iyilik-güzellik yapanlara nimetlerimizi daha da arttırırız."

162. Ama onlardan, zalim olan / gerçekleri karartan kimseler, sözü / buyruğumuzu, kendilerine söylenenden başka bir anlama dönüştürdüler. Böylece onlar, gönderdiğimiz gerçeği karartmış oldular; bu yüzünden de çok büyük sıkıntılarda kaldılar.

163. Onlar bulundukları yerleşim yerlerinde, sözün gerçeğini araştırıp sorsunlar. Onlar, sept'e Allah'ın dinlenme günü diyerek aşırı gittiler. Aslında onlar sept'i işlerine engel yaptılar; o gün geldiğinde sıkıntıya, bunalıma giriyorlar, diğer günlerde ise, sıkıntıları, bunalımları olmuyor. Böylece sözün gerçeğini başka anlama dönüştürenler yüzünden, onlar kargaşa yaşıyorlar.[129]

>> anlamındadır. Musa'nın hayatında, "Asa" iki anlam ifade etmektedir. Birincisi, Musa, peygamber olmadan önceki "asa / değnek" koyunlarını güderken onlara ağaçlardan yaprak indirdiği, ya da yürürken dayandığı gerçek asa / değnektir. İkincisi, Musa, peygamber olduktan sonraki "asa" kelimesi mecaz anlamdadır. Artık asa bundan sonra, vahyi; nebîliği / peygamberliği simgelemektedir. Bak. A'râf Suresi 117; Mâide Suresi 12; Bakara Suresi 60. Neml Suresi 10.

129 (39:163) Buradaki, Kur'an ayetinde geçen ve "bunalım" diye anlamlandırdığımız **"Hîtân"** sözcüğü, **"Hût"** sözcüğünün çoğuludur. Bu sözcük, Kur'an'ın, Kalem Suresi 48; Kehf Suresi 61, 63; Sâffât Suresi 142. ayetlerinde, tekil olarak geçmektedir. "Hût, " sözcüğünü, Kur'an çevirilerinde, hep "balık" olarak çevire gelmişizdir. Halbuki, "balık"ın Arapça karşılığı, "Semek"tir. "Hût", "Havt" ya da çoğulu "Hıtan" sözcükleri "doyumsuzluk" "hırs" "açgözlülük" vs. anlamlarına gelmektedir. (Bak. *Lisanü'l Arab;* c.2, s. 644; *Tebyinü'l-Kur'an,* c. 3. s. 72 vd.) Balıklarda doyma hissinin olmaması ve doyduğunu bilmemesi nedeniyle, bu tür balık cinslerinin özelliklerinden kinaye, onlara verilen bir sıfattır. Balığın kendi ismi değildir. Zaten bu ayette de dünya malına aşırı derecede düşkün, hırslı, doymak bilmeyen, hep almak isteyen ve fakat, paylaşmaya, vermeye yanaşmayan İsrailoğullarından bir grubu anlatıyor. Ne yazık ki, İsrailiyat kültüründeki Yunus Peygamber'le ilgili anlatımlarda hep "balık" olarak anlatılmış, (Bak. *Kitab-ı Mukaddes,* Yunus, 1/1-17; 2/1-10) Geçmiş Kur'an yorumcuları da, Kur'an'ın ilgili ayetlerinde geçen "Hût" "Hıtan" kelimelerini, "Balık," "Balıklar" diye çevirmişlerdir. Bizler de hiç araştırmadan aynen taklit edegelmişizdir. Yukarıda numaralarını verdiğim ayetlerin meâllerdeki çevirilerine bakınız. Aynı şekilde ayette geçen **"Sebt"** sözcüğü de İsrailiyat kültürünün etkisiyle ve >>

164. Onlardan bir topluluk; "Allah'ın buyruğunu değiştirip karartan ve cehaletleri yüzünden kendilerini daha çok sıkıntılara, mahrumiyetlere sokan bir topluluğa ne diye öğüt verip duruyorsunuz ki?" dediler. Öğüt veren grup da; "Rabbimiz yanında sorumluluktan kurtulmak ve belki öğüdümüzü dinleyip, Allah'ın buyruklarını saptırmaktan sakınırlar diye öğüt veriyoruz," dediler.

165. Ama onlar, kendilerine hatırlatılan uyarıları unuttular, önemsemediler. Öğütleriyle kötülüklerden sakındıran kimseler, kurtuluşu Bizim uyarılarımızda buldular. Zalim / uyarılarımızı karartan kimseler ise, Hak yoldan sapmış olmalarından dolayı, çok kötü sıkıntılarda ve mahrumiyetlerde kaldılar.

166. Ne var ki onlar, kendilerine yasak edilen kötülüklerde ısrar edince, onlara denildi ki; "Kışkışlanan taklitçi yaratıklar gibi olunuz."[130]

167. Senin Rabb'in / seni koruyup-kollayan, her şeyi duyurandır; haber verendir. Kötülüklerde ısrar edenlere o sıkıntılar, o mahrumiyetler bir şekilde, ölünceye kadar tebelleş olur. Onlar o halleriyle zararlı olan kimselerdir. Elbette senin Rabbin / seni koruyup- kollayan, hak edenden güçlükleri, mahrumiyetleri çarçabuk giderendir. Muhakkak ki O, mağfiretin ve merhametin sahibidir.

>> o doğrultuda anlamlandırılmış sözcüklerden biridir. "Sebt," "Sabat," "Şabat Günü" kavramları, İsrailiyat kültüründe kutsal sayılan bir gündür. O da inançlarından kaynaklanır. Şöyle: "Sabat Günü, Tanrın Rabbe adanmıştır. O gün hiçbir iş yapmayacaksınız." Çünkü Ben Rab, yeri, göğü, denizi ve bütün canlıları altı günde yarattım; yedinci gün dinlendim. Bu yüzden Sabat Günü'nü kutsadım" (*Kutsal Kitap,* Mısırdan çıkış 20/8-11) İşte İsrailiyat kültüründe bu bir inanç haline getirilmiştir. Kur'an ayetinde geçen "Sept" sözcüğünü, yasaklanmış gün olarak çevirirsek, o zaman, "Allah altı gün çalıştı yedinci gün dinlendi" inancından kaynaklanan, "Sebt'ti yani İsrailiyat kültüründeki "Cumartesi günü yasağını sanki Kur'an da doğrulamış (!) gibi olmaz mı? Halbuki Allah böyle bir inanç ve uygulamanın doğru olmadığını, bu anlayışın "sözü, kendilerine söylenenden başka bir anlayışa dönüştürenler" tarafından uydurulduğunu, doğrusunu ise, Kur'an'ın düzelttiğini açıklıyor: Şöyle: "And olsun! Gökleri ve yeri **altı günde** yarattık, ve **Biz hiçbir yorgunluk da duymadık.**" (Kaf Suresi 38) Bak. A'râf Suresi 163-166; Mâide Suresi 60. Ayrıca, Nisâ Suresi 154; Bakara Suresi 65 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

130 (39:166) Bak. Bakara Suresi 65; Mâide Suresi 60.

168. Onlar bulundukları yerde önderleri olan kabilelere ayrıldılar; gerçeklerimiz onlara kanıtlarla anlatıldı. Onlardan bazıları iyilerden, barış severlerden, yardım severlerden oldular; onlardan bazıları da başka yollara saptılar. Gerçeklerimizi anlayanlar, iyi ve güzel davranışlar içinde oldular. Umulur ki, kötülükler içinde olanlar, başlarına gelen felâketlerden ibret dersi alırlarda dönerler.[131]

169. Böylece onların ardından kitabın / Tevrat'ın varisi olduklarını söyleyenler geldiler. Onlar; dünya çıkarlarına daldılar ve biz bağışlanırız dediler. Onlara dünya malının tamamı verilse, bir o kadarını daha isterler. Hâlbuki onlardan, Allah'ın kitabına sarılmaları, onun içindekilerden ders almaları ve Allah üzerine gerçeği söylemeleri hakkında söz alınmadı mı? Kötülüklerden sakınıp ortak koşmayanlar için, öteki dünya daha iyidir. Hâlâ aklınızla düşünmeyecek misiniz?

170. Kitaptakileri dosdoğru anlayıp uygulayan ve salatı, yani toplumsal yardımlaşmayı ve barışı ayakta tutan kimselere gelince, Kuşkusuz o düzeltici, barıştırıcı olan kimselerin karşılığını boşa çıkarmayız.[132]

171. Bizim o dağda / Tûr'da, onlara olağanüstü seslendiğimizde[133] onlar, dağ kendi tepelerine çökecek sanmışlardı. O zaman Biz, size verdiğimiz şeyi kuvvetle, dosdoğru uygulayın ve onun içindeki şeyleri hatırınızdan çıkarmayın. Umulur ki siz, kötülüklerden sakınır, ortak koşanlardan olmazsınız, dedik.[134]

172. Senin Rabbin, âdemoğullarından, yani gelmiş ve gelecek tüm

---

131 (39:168) Bak. bu surenin 160. ayetine.

132 (39:170) Tefsir ve çevirilerde bu ayet: "Kitaba sıkıca sarılanlar, namazı kılanlar" diye çevriliyor. Bu doğru değil. Çünkü, buradaki ayetler yukarıdan itibaren İsrailoğullarından bahsediyor. Dolayısıyla 170. ayette geçen kitap da Tevrat'tır. "Ekamus-Salat"da burada namaz kılmak anlamına değil, Tevrat'a bağlı kalmak, onu saptırmadan uygulamak, onun içindekileri dosdoğru anlayıp uygulamak, ikame etmek, toplumsal yardılaşmayı barışseverliği sürdürmek vs. anlamınadır. (Bak. Mâide Suresi 66, 68. ayetler.)

133 (39:171) Bak. Tâ-Hâ Suresi 9-12; Kasas Suresi 30-31; Neml Suresi 9-10. ayetler.

134 (39:171) Bak. Bakara Suresi 63, 64; Nisâ Suresi 154; Ayrıca bak. *Kitab-ı Mukaddes*, Çıkış, 19/17, 18.

insanlardan, onların zürriyetlerini ana rahminde evreden evreye geçirip vücutlandırdığı ve canlandırıp bilinçlendirdiği aşamada, onlara kendi nefisleri üzerindeki yaratılışı tanık göstererek; "Sizin Rabbiniz / sizi duyularınız ve organlarınızla bir düzen içinde yaratıp proglamlayan, terbiye eden Ben değil miyim?" dedi. Hepsi dediler ki: "Kesinlikle evet, Sensin. Biz buna tanığız. Ölünceye kadar da tanığız."

173. "Artık bir gaflete düşüp de, önceden atalarımızın şirk koştuğu şeyleri, biz de onlardan gelen zürriyetleriz, biz de onların izinden gidelim diyerek, bizler de kendimizi helâk edenlerden mi olalım?" dediler.

174. İşte, ayetlerimizi en ince ayrıntısına kadar açıkladık; umulur ki sizler, ortak koşmaktan, atalarınızın yanlışlarını uygulamaktan dönersiniz.

175. Kendilerine ayetlerimizi ayrıntılı olarak sunduğumuz kimselere, gerçeğin haberini onlara anlattık. Fakat onlar gerçeklerden ayrıldılar, uzaklaştılar ve şeytanî hallerine tabi oldular. Böylece onlar zarar veren sapkınlardan oldular.

176. Eğer, o şeytanî hallerine uymayıp, ayetlerimizi anlamak isteseydi, elbette o gerçeklerle yüce makamlarımıza ulaşırdı. Fakat o dünyaya meyletti ve o kendi arzularına, kendi çıkarlarına uydu. Artık o kimsenin örneği, köpeğin örneği gibidir; onun üzerine varsan da havlar ya da onu kendi haline bıraksan da havlar. Ayetlerimizi yalanlayan topluluğun durumu işte böyledir. Artık anlatılan bu temsili kıssalardan umulur ki, onlar iyice düşünüp ders çıkarırlar.[135]

177. Ayetlerimizi yalanlayan toplumların durumu ne kötüdür; aslında onlar kendilerine yazık etmektedirler.

178. Kim Allah'ın buyruklarını kendine rehber edinirse, o kimse gerçeklere yol bulur; kim de gerçekleri bırakıp, kendi arzularına, çıkarlarına uyarsa, işte onlar, kaybedenlerin ta kendileridir.

179. Gerçek olan şu ki; Bizim buyruklarımızı anlamayan, ins ve cinden / tanıdıklarınızdan ve tanımadıklarınızdan bir çoğu, kesinlikle

---

135 (39:176) Câsiye Suresi 23; Furkân Suresi 43; Fâtır Suresi 42, 43; Enfâl Suresi 31 ayetlerini inceleyiniz.

cehaletlerinin cehennemi içindedirler. Onların kalpleri vardır, gerçeği idrak edemezler, onların gözleri vardır, gerçeklere bakıp göremezler ve onların kulakları vardır, gerçekleri duyamazlar. İşte onlar, hayvan sürüsü gibidirler, hatta daha da duyarsızdırlar. İşte onlar kendilerinin ve çevrelerinin farkında olmayanlardır.[136]

180. Tüm güzel isimler, tüm güzel sıfatlar Allah'a aittir. Artık O'na o güzel isimlerle yönelin. Allah'ın isimlerini / Allah'a ait sıfatları, kullara verenleri terk edin; işte onlar, yapmış oldukları bu kötü davranış yüzünden cezalandırılacaklardır.

181. Bununla birlikte, yarattığımız kimselere, gerçeklerle yol gösteren ve onlara adaletle davranan bir topluluk vardır.

182-183. Ama ayetlerimizi yalanlayan kimseler, gerçekleri bilemediklerinden dolayı kendilerini gittikçe felâkete sürüklerler. Umulur ki onlar, ayetlerimizi yalanladıklarını fark ederler de, kanıtlarımın sapasağlam olduğunu anlarlar.

184. Onlar hiç düşünmezler mi? Arkadaşlarında, Muhammed Nebî'de, hiçbir anormallik, hiçbir zihinsel bozukluk yoktur. O sadece gerçekleri apaçık açıklayan bir uyarıcıdır.

185. Bakıp ta görmezler mi? Göklerin ve yerin bir düzen, bir program içinde hareket ettiklerini ve belki de onların sonlarının yaklaştığını. Artık, bundan sonra hangi hadise inanacaklar?

186. Kim Allah'ın sözünden / Kur'an'ından başka bir hadise inanırsa, o sapıtır. Artık onlara yol gösterecek bir kimse de bulunmaz. Onlar aşırılıkları içinde bocalayıp dururlar.[137]

187. Sana soruyorlar, o saat, kıyâmet saati ne zaman gelecek? De ki: "Kuşkusuz onunla ilgili bilgi Rabbimin katındandır. Bir vakit içinde onu gerçekleştirecek olan sadece O'dur ve o vakit size ansızın gelecektir. Göklerdekilerde ve yerdekilerde ona engel olabilecek hiçbir şey yoktur." Sanki o bilinmeyenler sana aitmiş gibi, sana soru-

---

136 (39:179) Bak. Ahkâf Suresi 26; Bakara Suresi 18, 171; Hacc Suresi 46; Zuhruf Suresi 36, 37.

137 (39:186) "Hadis" kelimesi, Kur'an'ın isimlerindendir. Ayrıca Bak. Câsiye Suresi 6; Nisâ Suresi 87. ayetler.

yorlar. De ki: "Kuşkusuz onunla ilgili bilgi Allah'a aittir; fakat insanların çoğu bilmezler."[138]

188. "Ben, Allah'ın bana bildirdiğinden başka bir bilgiye sahip değilim. Dolayısıyla ben, Allah'ın bana bildirdiğinin dışında, kendiliğimden ne bir yarar ne de bir zarar verme yetkisine de sahip değilim. Eğer ben gaybı / geleceği bilseydim, bana dokunacak bir zararı önceden önleyebilirdim. Böylece bana hiçbir zarar ve kötülük de dokunmazdı. Ben ancak, inanmak isteyen bir toplum için, sadece bir müjdeci ve bir uyarıcıyım."

189. O'dur ki, sizi tek bir nefisten yaratan ve huzur bulmanız için, ondan eşler var eden. Böylece o hafif bir yük yüklenir, sonra da onunla dolaşır, böylece o yük ağırlaşınca, onlar Rabblerine / koruyup kollayan, eğitip-terbiye edicilerine yönelip: "Rabbimiz! Eğer bize sıhhatli, iyi huylu bir çocuk verirsen, kesinlikle karşılığını ödeyenlerden olacağız," diye dua ederler.[139]

190. Ama ne zaman ki, Allah o ikisine sağlıklı bir çocuk verdi; bu sefer onlar, bebeğin dünyaya gelmesine başkalarını da karıştırarak, Allah'a ortaklar koştular. Halbuki Allah, onların ortak koştuğu şeylerden arınmıştır.

191. Onlar, yaratılış oluşumunda hiçbir payı olmayan, hatta kendileri de yaratılmış olan şeyleri mi Allah'a ortak koşuyorlar?

192. Oysa, onlar, kendilerinden bir yardım isteyene güç yetiremedikleri gibi, kendilerine de yardım edemezler.

193. Siz onlara yol göstermeleri için bir çağrıda bulunsanız onlar size cevap veremezler; onlara bir şey söyleseniz de söylemeseniz de fark etmez.

194. Çünkü, Allah'ın dışında bağlandıklarınız, sizin gibi Allah'ın kullarıdır. Allah'a eş koştuklarınızın yardım edebilecekleri hakkındaki iddianız doğru ise, haydi onları çağırın da size cevap versinler,

---

138 (39:187) Yunus Suresi 48; Enbiyâ Suresi 38; Neml Suresi 71; Yâ-Sîn Suresi 48 ayetleri inceleyiniz.

139 (39:189) Ayrıca Zümer Suresi 6-8; Nisâ Suresi 1 ayetlerini inceleyin.

195. Allah'a eş koştuklarınızın, yürüyebilecekleri ayakları mı var? Tutabilecekleri elleri mi var? Görebilecekleri gözleri mi var? İşitebilecekleri kulakları mı var? Onlara de ki: "Çağırın ortak koştuklarınızı ve elinizden geliyorsa benim için bir tuzak kurun ve hiç vakit geçirmeden uygulayın bakalım."[140]

196. "Hiç kuşkusuz, benim koruyucum, Kur'an'ı indiren Allah'tır. O, düzgün, dürüst kişilerin koruyucusudur."

197. "Sizin, Allah'ın dışında bağlandıklarınız ne size yardım edebilirler ne de kendilerine yardım edebilirler."

198. Sen onları doğruya çağırsan işitmezler. Onları sana bakar görürsün, halbuki onlar göremezler.

199. Sen hoşgörülü ol ve daima herkes tarafından kabul edilen ortak değerleri benimse ve tutarsız davranışlarda bulunan bağnazlardan uzak dur.

200. Eğer şeytandan / içindeki vesveseden, sana kötü bir düşünce fitnelenirse, hemen Allah'ın buyruklarına sığın. Kuşkusuz, Allah en iyi işitendir, en iyi bilendir.

201. Muhakkak ki, Allah'ın buyruklarına sığınıp, kötülüklerden sakınan, ortak koşmayan kimseler, şeytanî hallerden bir durumun kendilerine isabet etmesi halinde, hemen düşünürler, böylece onlar dikkatli olurlar.

202. Ama doğru yoldan sapıp, akıl dışı davranışlar içinde olanlar, yandaşlarını da o hale sürüklerler ve yakalarını bırakmazlar.

203. Onlara bir ayet getirmediğin zaman, onlar, "Sen bize ondan bir şey derleyip uydursan olmaz mı?" derler. De ki: "Ben, ancak Rabbimden bana vahyedilene uyarım. Rabbinizden gelen bu ayetler, güvenli, huzurlu yaşamak isteyen bir topluluk için bir rahmettir, bir iyiliktir, bir yol göstericidir."[141]

---

140 (39:195) Meryem Suresi 42; Hacc Suresi 73, 74; Sâffât Suresi 95, 96; Hûd Suresi 54, 55; Şuarâ Suresi 75-78; Zuhruf Suresi 26-28. ayetlerini inceleyiniz.

141 (39:203) Bak. Yunus Suresi 15; İsrâ Suresi 90.

204. Kur'an anlatıldığı zaman ona kulak verin ve onu iyice anlayın, düşünün. Umulur ki siz esirgenirsiniz.

205. Sabah-akşam / her an, ürpererek ve gönlünden Rabbini hatırından çıkarma ve duyarsızlardan olma.

206. Kuşkusuz Rabbinin yarattığı tüm varlıklar, Allah'a kulluk etmekten büyüklenmezler, sürekli O'nu ortak koşucu düşüncelerden arındırırlar ve yalnızca O'na boyun eğip teslim olurlar.

İniş Sırası: 40
CİNN (Yabancılar) SURESİ
Sure No: 72

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. De ki, cinn'den / yabancılardan bir grubun Kur'an dinleyip de, kendi aralarında şöyle konuştukları bana vahyolundu / bildirildi. "İnan olsun biz, hayret verici bir Kur'an dinledik ki, doğru düşünmemize yol açtı; bakış açımızı değiştirdi; biz de o Kur'an'a inandık. Artık bundan böyle, Rabbimize hiçbir şeyi, asla ortak koşmayacağız."[142]

3. "Ve şunu gerçek olarak öğrendik ki, Rabbimizin şanı yüceler yücesidir. Ve O, asla ne bir eş ne de bir çocuk edinmiştir."

4. "Meğer, bize önderlik taslayan o sefih / o beyinsiz, Allah hakkında bize ne yalanlar söylüyormuş."

---

142 (40:1-2) Cinn ile ilgili, ilkel toplumlardan kalma yanlış anlayış ve inanışlar halk kültürümüzde devam etmekte, işin ilginci bunlar dine fatura edilmektedir. **"Cinn"** sözcüğü, "cenn" kökünden türemiş bir sözcük olup, "ins" sözcüğünün karşıtıdır. Anlam olarak "ins" görünen, tanınan , "cinn" ise, görünmeyen, yabancı, anlamına gelmektedir. "Ecnebi" sözcüğü de cinn kökünden türemiş bir sözcüktür. Bilindiği gibi, yabancılar için kullanılır. Ayrıca "cennet, cinnet, cenin, cünnet" sözcükleri de "cinn" kökünden türemedir. Daha geniş bilgi edinmek isteyenler için, *Lisanü'l-Arab;* c. 2, s. 234, "Cinn" mad.; *Tebyînü'l-Kur'an,* c. 3, s. 187 vd. *Tanrı'nın Dilinden Elçisi Muhammed,* s. 65, 66. Cinnleri / yabancıları Kur'an dinlemeye yönlendiren Allah'tır. Bak. Ahkâf Suresi 29-32.

5. "Doğrusu biz, ins ve cinn / tanıdığımız ve tanımadığımız hiç bir din önderimizin, Allah hakkında, asla yalan söylemeyeceğini sanmışık."[143]

6. "Ne var ki, tanıdığımız adamlardan bazıları, hiç tanımadık adamlarla görüşürlerdi de o yabancılar, onların, Allah hakkındaki yanlış düşüncelerini iyice ziyadeleştirirlerdi."

7. Sizin zannettiğiniz gibi, o yabancı adamlar da gerçekten Allah'ın bir daha yeniden peygamber göndermeyeceğini ya da Allah'ın hiç kimseyi yeniden diriltmeyeceğini zannediyorlardı.[144]

8-9. Ve onlar devamla; "...biz, göğü araştırdık da onu, güçlü koruyucular ve parlak yıldızlarla, doldurulmuş bulduk ve biz, yıldızlardan haberler almak için, bazı yerlere oturuyorduk; her kim onlardan bir şeyler almak için uğraşsa, kendine, gözlemleyeceği bir şihab / bir yıldız seçerdi."

10. "Doğrusu, biz de yerdekilere kötülük mü istedi; yoksa, Rableri onlar için doğru olanı mı diledi, açıkçası kestiremiyoruz," derlerdi.

11. "Hiç kuşkusuz, biz de bu anlatılanlara inanıyorduk; çünkü, bizim aramızda, çok dürüst, çok iyi olanlar da vardı; çok aşağı düzeyde olanlar da vardı. Velhasıl, bizler, çeşit çeşit tarikatlara, cemaatlere bölünmüştük."

12. "Şunu kesinlikle anladık ki, Allah'ı yeryüzünde aslâ aciz bırakmamıza imkân yoktur; kaçmakla da O'nu atlatamayız."

13. Biz, dosdoğru yola kılavuz olan Kur'an'ı dinledikten sonra, onda anlatılanlara tam bir sadakatle inandık ve her kim bu Kur'an'ın Rabbine inanırsa, o kimse artık ne hakkının eksik verilmesinden ve ne de haksızlığa uğramaktan korkmaz," diye düşündük.

14. "Ve hiç kuşkusuz, içimizde Müslümanlar da/ teslim olanlar

---

143 (40:5) Din adamları ile ilgili bak. Hadîd Suresi 27, 29; Tevbe Suresi 34; Fâtır Suresi 55.

144 (40:7) İsrailiyat kültüründe ve inancında, artık peygamber gelmeyeceğine, gelse de kendilerinden geleceğine inanıyorlardı ve öyle telkinde bulunurlardı.

da oldu; kendi bildikleri yolda devam edenler de... Kim gerçeğe teslim olursa, işte onlar, rüşd'ü / doğruyu, olgunluğu arayanlardır."[145]

15. "Ama, hak olana teslim olmayıp, kendi sapkın yollarına devam edenlere gelince, onlarında cehaletleri cehennemleri olur."

16-17. Gerçekleri gösteren Kur'an'ın yolu üzere gidenler, bol bol rahmetle bereketlenirler. Kim Rabbinin Kur'an'ından yüz çevirirse, o da, altından kalkamayacağı sıkıntılarda kalır.

"BÜTÜN YERYÜZÜ BİR MESCİTTİR"
PEYGAMBER: "ALLAH İLE BERABER BENİ DE ÇAĞIRMAYIN, SADECE ALLAH'A YÖNELİN"

18. Muhakkak ki her yer, Allah'a secde etme / teslim olma, boyun eğme yeridir. Artık Allah ile beraber birilerini de çağırmayın;

19. Doğrusu, Allah'ın kulu peygamber, Allah'a dua etmek için ayağa kalktığı zaman, kendilerine de dua etmesi için, neredeyse birbirlerini ezercesine onun üzerine çullanıyorlardı

20. De ki: "Ben sadece Rabbime kendim dua ederim ve O'na dua ederken hiçbir şeyi ortak etmem."

21. De ki: "Benim size bir zarar ya da dua ederek bir yarar verme gücüm, yetkim yoktur."

22. De ki: "Beni Allah'dan başka birileri koruyamaz ve O'dan başka asla sığınılacak bir yer de yoktur."

23. "Ben ancak, Allah'tan gelen bilgileri tebliğ ederim. Artık, kim Allah ile beraber bir başkasına da yönelirse ve O'nun buyruklarını tebliğ eden elçisine karşı gelirse, artık o kimse, durumunu değiştirmedikçe, sürekli cehaletin cehennemindedir."

24. "Hatta onlar uyarıldıkları şeyi gördükleri zaman, yardımlarında zayıf olan ve aciz olan kimmiş, artık bilmiş olacaklar."

25. De ki: "Uyarıldığınız şey yakın mıdır, yoksa, Rabbim onun için uzun bir süre mi belirlemiştir; Rabbim bildirmeyince ben bilemem."

---

145 (40:14) Rüşd ile ilgili, Bakara Suresi 186, 256; Nisâ Suresi 6; Kehf Suresi 10, 17, 24, 66; Enbiyâ Suresi 51; A'râf Suresi 146; Mü'min Suresi 29, 38; Hucurât Suresi 7; Hûd Suresi 78, 87, 97. ayetlerini inceleyiniz.

26. Göremediğimiz, bilemediğimiz şeydeki ilmin sahibi Allah'tır. Görünmeyen, bilinmeyen üzerine birileri açıklama yapamaz.[146]

27. Ancak Allah, o bilgileri, seçtiği elçiye vahiy yoluyla bildirir; elçi de onu tebliğ eder. Allah elçisine vahyederken, onu çevresel her türlü etkilerden arındırır ve vahyini saf, sağlam bir şekilde ve doğrudan elçisinin kalbine ilka eder.[147]

28. Bilsinler ki, elçinin tebliğ ettiği bilgiler, Rabbleri tarafından vahyedilen katıksız, sapasağlan bilgilerdir. Allah, sayısı sonsuz olan tüm varlığı kuşatmıştır ve her şeyi ayrıntısına kadar hesaplamıştır.

İniş Sırası: 41
YÂ-SÎN SURESİ
Sure No: 36

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Yâ-Sîn

2. Evrenin ve insanlığın tüm bilgilerine hakim olan Kur'an kanıttır ki,

3. Muhakkak sen, kesinlikle gönderilmiş elçilerdensin;

4. Dosdoğru Hak yol üzeresin;

5-6. Bu Kur'an, ataları uyarılmış olduğu halde duyarsız kalmış bir toplumu / toplumları, uyarmak için, mutlak galip olan, engin merhamet sahibi Allah tarafından parça parça indirildi.[148]

---

146 (40:26) Gayb ile ilgili, En'âm Suresi 59; Âl-i İmrân Suresi 44, 179; Hûd Suresi 49; Yusuf Suresi 86, 102; Kasas Suresi 44-46; Fetih Suresi 72. ayetleri inceleyiniz.

147 (40:27) Vahiy nasıl korunarak gelir? Hacc Suresi 52-54; İsrâ Suresi 85; Mü'min Suresi 15; Şûrâ Suresi 51, 52. Ayrıca, Şuarâ Suresi 192-195. ayetleri ve dipnotu, lütfen okuyunuz.

148 (41:5-6) Bak. Necm Suresi 1-14; Hûd Suresi 1; Âl-i İmrân Suresi 58; Kasas suresi, 46; Zuhruf Suresi 4; Sebe Suresi 28, 44; Secde Suresi 3; Mâide Suresi 15; A'râf Suresi 158; En'âm Suresi 19; Enbiyâ Suresi 107.

7. Böylece onların çoğuna Hak söz anlatıldı; ama onlar inanmadılar.

8. Muhakkak ki, Biz onlara tüm varlıktan gerçekleri dolu dolu sunduk. Ancak onlar cehaletlerine bağlı kaldılar. Böylece onlar cehaletleri yüzünden gerçeklere gözlerini kapattılar.

9. Biz onlara gerçekleri sunduğumuz halde, onlar geçmişlerindeki cehalet geleneklerini engelleyici olarak önlerine koydular. Böylece onlar gerçeklerin hiçbirini göremediler, Hak söze ön yargıyla baktılar.

10. Ön yargılı olanları ha uyarmışsın ha uyarmamışsın, hepsi aynı seviyededir; çünkü onlar inanmazlar, Hak söze karşı peşin hükümlüdürler.[149]

11. Sen ancak Kur'an'ı anlamaya tabi olan ve görünmeyen bilinmeyen âlemin sahibi olan Rahmana karşı saygı duyan kimseye gerçekleri açıklayıp uyarabilirsin. İşte böyle olanları, bir bağışlanma ve onurlu bir ödülle müjdele.[150]

12. Kuşkusuz ölüleri Biz, evet, Biz diriltiriz ve Biz, herkesin ölmeden önce yaptıklarını ve ölümlerinden sonra geride bıraktıkları eserlerini de kaydederiz. Biz her şeyi, apaçık bir yol gösterici olan Kur'an'ın içinde tek tek açıklamışızdır.[151]

İŞTE GEÇMİŞTE OLAN BİR OLAYIN AÇIKLAMASI

13. Bir örnek olarak, sen onlara daha önceden yaşamış kent halkının yaptıklarını anlat. Hani o kent halkına gerçekleri anlatan elçiler gelmişti.

14. O elçilerden ikisi onlara Bizim ayetlerimizi anlattı. Fakat kent halkı o iki elçinin anlattığı gerçekleri yalanladılar. Bunun üzerine Biz, bir üçüncüsüyle onları güçlendirmiştik de onlar, "Muhakkak ki biz size gerçekleri anlatmak için gönderilmiş elçileriz" demişlerdi.

15. Kasaba halkı; "Sizler de bizim gibi bir insandan başka bir şey

---

149 (41:10) Bak. Bakara Suresi 6.

150 (41:11) Kâf Suresi 32, 33; Enbiyâ Suresi 49; Mülk Suresi 12; Fâtır Suresi 18. ayetlerini inceleyin.

151 (41:12) Bak. Kamer Suresi 52, 53; Kıyâmet Suresi 13; İnfitâr Suresi 5; Haşr Suresi 18; Nisâ Suresi 85; Enbiyâ Suresi 94; Kehf Suresi 49.

değilsiniz. Hem Rahman hiçbir şey indirmedi. Sizler sadece yalan söylüyorsunuz," dediler.

16-17. Elçiler; "Rabbimiz biliyor ki, gerçekten biz size gerçekleri anlatmak için gönderilmiş elçileriz. Bizim görevimiz sadece onları apaçık tebliğ etmektir," dediler.

18. Kent halkı; "Sizin yüzünüzden başımıza bir sürü uğursuzluklar geldi. Eğer sizler, bu saçmalıklarınızdan vaz geçmezseniz, kesinlikle biz, sizleri recm ederiz / taşlarız ve kesinlikle sizi, can yakıcı bir işkenceyle cezalandırırız," dediler.[152]

19. Elçiler de, "Sizin uğursuzluğunuz kendinizden kaynaklanmaktadır. Size öğüt veriliyorsa bu uğursuzluk mudur? Tam tersi siz, öğüt tanımazlığı adet edinmiş, aşırı derecede bağnaz bir topluluk olmuşsunuz," dediler.

BİLGE BİR ADAM

20. Bu arada, şehrin tâ öte ucundan bir adam koşarak geldi; "Ey halkım! Gönderilmiş elçilerin anlattıklarını kabul edin;"[153]

21. "Onlar doğru yoldalar; sizden herhangi bir maddi çıkar da beklemiyorlar; uyun o kişilere."[154]

22. "Hem bizi yoktan var edene niçin kulluk etmeyelim? Hepimiz O'na döndürüleceğiz,"

23. "O'ndan başka ilahlar mı edinelim? Eğer Rahman / çok esirgeyen Allah, bize bir zarar vermek istese, Allah'a eş koşulan o ilahların şefaati / yardımı, bizi o zarardan asla kurtaramazlar,"[155]

24. "Ve o zaman biz, kesinlikle apaçık bir sapkınlık içinde oluruz,"

---

152 (41:18) Çok ilginç, demek ki, taşla cezalandırma yöntemi, müşriklere aitmiş. Ayrıca uğursuzlukla ilgili bak. A'râf Suresi 131, 132; İsrâ Suresi 13; Neml Suresi 47

153 (41:20) Bak. Kasas Suresi 20. ayet. Bu ayetlerde geçen ve **"en ucundan, en uzağından"** vs. diye anlamlandırılan kelimenin Arapçası **"Aksa"**dır. "min **aksa** el medineti" şeklinde geçer.

154 (41:21) Bak. Mü'min Suresi 28-44. ayetler.

155 (41:23) Bak. Zümer Suresi 38; Ahzâb Suresi 17; Fetih Suresi 11; Nisâ Suresi 78.

25. "Kuşkusuz ben, sizin de Rabbiniz olan Allah'a inanıyorum; gelin beni dinleyin," dedi.

26-27. Ona "Huzur ve mutluluğa dahil olanlardansın denildi" Dedi ki: "Keşke halkım da gerçekleri bilseydi, Rabbimin mağfiret sahibi olduğunu, beni bağışlayıp, ödüllendirdiğini anlasalardı."[156]

GERÇEKLERE KARŞI GELENLERİN SONU

28. Ondan sonra Biz o kavmin üzerine gökten bir ordu indirmedik ve indirecek de değildik.

29. Sadece, tek bir gürleme sesi oldu... Onlar da hemen sönüp gittiler...

30. O kullara yazık ki, kendilerine gerçeği getiren her elçiyle onlar ancak alay ederlerdi.

31. Kendilerinden önce kaç kuşağın bizi anlamayıp, helâk olup gittiklerine ve onların kendilerine geri dönmediklerine bakıp da düşünmediler mi?

32. Muhakkak herkes topluca Bizim huzurumuzda hazır bulundurulacaktır.

DERS ALINACAK OLAYLAR

33. Ölü hale gelmiş yeryüzü onlar için bir ayettir, bir ibrettir. Biz, ona yağmurla hayat veririz de, oradan ürünler cıkar ve sizler onlarla beslenirsiniz.[157]

34. Yağmurla hayat verdiğimiz yeryüzünde, hurmalıklardan, üzüm bağlarından bahçeler yapıyorsunuz ve oranın içinden kanallar açıp, sular akıtıyorsunuz.

35. Böylece, kendi ellerinizle işleyip yetiştirdiğiniz o ürünlerden yiyip beslenmeniz için sizlere bu nimetleri veriyoruz; kendinize verilen bunca nimetin sahibini bilip, hâlâ O'na teşekkür etmez misiniz?

36. Kaldı ki, toprağın bitirdiklerinden ve kendi nefislerinizden ve

---

156 (41:26-27) Bak. A'râf Suresi 49; Kâf Suresi 34; Nahl Suresi 32; Zuhruf Suresi 70; Fecr Suresi 27-30; Hicr Suresi 46.

157 (41:33) Bak. Zuhruf Suresi 11; Fâtır Suresi 9; Kâf Suresi 9-11; Rûm Suresi 19, 24, 50; Nahl Suresi 65; Ankebût Suresi 63; Hadîd Suresi 17.

şu an henüz bilmediğiniz daha neler nelerden, erkekli-dişili her çeşit türü yaratan Allah, tüm noksan sıfatlardan arınmıştır.[158]

37. Gece de sizler için bir ayettir, bir derstir. Biz, gündüzü geceye çevirdiğimizde sizler karanlıklarda kalıyorsunuz.[159]

38. Kendi yörüngesinde dönüp duran güneş de sizler için bir ayettir, bir derstir. İşte bunlar, çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın doğaya koyduğu yasalarıdır.[160]

39. Ay da sizler için bir ayettir, bir derstir. O da evreler şeklinde yasalara bağlanmıştır. Hatta bir hilal gibi görünüp sonra asli haline döner.

40. Böylece, ne güneş ayın işlevine bir zarar verir ne de gündüz ile gece yer değiştirir. Hepsi kendilerine takdir edilmiş yasa gereği, bir uyum içinde görevlerini sürdürürler.[161]

41-42. Muhakkak ki Bizim, onların soylarını yüklü gemiler içinde taşımamız ve onlar için ona benzer daha başka binecek taşıt araçları da halk etmemiz, gerçeklere duyarsız kalanlar için bir ayettir, bir derstir.[162]

---

158 (41:36) Bak. Zâriyât Suresi 49.

159 (41:37) Bak. Fussılet Suresi 37; A'râf Suresi 54; Hacc Suresi 61; Zümer Suresi 5.

160 (41:38) Bak. En'âm Suresi 96; Yunus Suresi 5; İbrahim Suresi 33.

161 (41:40) Güneş'in, Ay'ın ve Dünya'nın yörüngelerindeki hareketlerinden söz eden bu ayetler için, Bak. Enbiyâ Suresi 33. ayet ve dipnot.

162 (41:41-42) Allah, ayetlerini, Kur'an vahyinin geldiği toplumun anlayacağı ve algılayacağı şeylerle, örneğin, ürün için, hurma, üzüm vs., taşıt için, deve, at, gemi vs. gibi örneklerle ifade buyuruyordu. Ancak, gelecek nesiller için de "daha başka nice araçları da" şeklinde ifade buyurarak, bunları gelecek nesillerin öğrenip bulmalarının işaretini veriyordu.

Bilimin ve bilinçlerin gelişmesi ve ilerlemesi ile bilinen ve ortaya çıkarılan, örneğin otomobil, tren, uçak, uzay araçları vs. gibi, günümüz modern taşıt araçları hakkında, bir zamanlar sadece Allah bilgi sahibiydi. İnsanlar Allah'ın yanındaki bu bilgileri zamanla öğrendi, buldu ve onlardan yararlandı.

Allah'ın Kur'an'daki işaretleri, bilgili toplumlar için ipuçlarıdır. Ne acıdır ki, Müslümanlar, Yâ-Sîn Suresindeki bu Kur'an ayetlerini düşünüp, anlayıp gereğini yapacaklarına, ölmüş insanların arkasından okumayı adet edinmişlerdir. Ayrıca, Bak. Nahl Suresi 8. ayet.

43-44. Biz dileseydik onlar suda boğulurlardı. O taktirde onların feryadına bir yetişen de olmazdı ve onlar kendiliklerinden de kurtulamazlardı. Bütün bunlar ancak Bizim rahmetimizledir ve belirli bir süre yaşamdan yararlanmanız içindir.

GERÇEKLERE GÖZLERİNİ KAPATANLAR

45. Gerçeklere duyarsız kalanlar için, "Başınıza gelebilecek belalardan korunabilmeniz için, geçmişte olanlardan ders çıkarın ki, size merhamet olunabilsin" denildiğinde onlar, hiç oralı olmazlar.

46. Rabblerinin ayetlerinden bir uyarı onlara gelmiş olmasın, hemen ondan yüz çevirmiş olurlar.

47. Onlara, "Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden siz de başkalarını faydalandırın" denildiği zaman, gerçekleri görmezlikten gelip örten o kimseler, inanan kimseler için, "Allah'ın doyurmadığı kimseyi, biz mi doyuralım; Allah isteseydi o kimseye yiyeceğini verirdi? Siz ancak apaçık bir yanılgı içindesiniz," derler.

48. Bir de diyorlar ki: "Eğer söylediklerinizi gerçekse, bu sözü edilen şeyler ne zaman olacak?"[163]

49-50. Onlar ne bekliyorlar. Kendilerini yakalayacak o gürültülü sesi mi? Tartışsınlar bakalım onlar. O an geldiğinde, birbirlerine bir tavsiyede bulunmaya güçleri yetmez ve aileleriyle yakınlarıyla bile görüşme fırsatları olmaz.

51. Diriliş borusu çaldığında, bir de bakmışsın ki onlar, mezarlarından kalkıp, Rablerinin huzuruna doğru koşacaklar.[164]

52. Gerçek anlaşılınca; "Eyvahlar olsun! Kim kaldırdı bizi uyuduğumuz yerden? Bu, herhalde Rahman olan Allah'ın vaat ettiği şeydir. Demek ki, elçiler doğru söylemişler, " diyecekler.[165]

---

163 (41:48) Bak. Sebe Suresi 29, 30; Mülk Suresi 25, 26; Yunus Suresi 48; Enbiyâ Suresi 38; Neml Suresi 71.

164 (41:51) Sûr ile ilgili, Zümer Suresi 68; Kehf Suresi 99; En'âm Suresi 73; Tâ-Hâ Suresi 102; Hâkka Suresi 13; Neml Suresi 87-90; Mü'minûn Suresi 101; Nebe Suresi 18. ayetleri inceleyiniz.

165 (41:52) Bak. Me'âric Suresi 43, 44; Kamer Suresi 6-8; Sâffât Suresi 20, 21; Rûm Suresi 55, 56.

53. İşte bütün bunlar, sadece tek bir komut sesi ile olacaktır. Bir de bakmışsın onların hepsi, huzurumuzda hazır olmuşlardır.

54. O gün, hiçbir kimseye en ufak bir haksızlık edilmeyecek ve hiçbir haksız şeyle cezalandırılmayacak; ancak, yapmış olduklarınızın karşılığı olarak, ödüllendirilecek ya da cezalandırılacaksınız.[166]

55-56. Kuşkusuz cenneti hak edenler, o gün onlar, mutlu bir neşe içinde, ailecek gölgelikler altında, koltuklarına kurulacaklardır.[167]

57-58. Onlara, orada her çeşit meyve ve onlar için, istedikleri her şey vardır; bir de tüm bu nimetleri veren Rab' den, "Selam olsun! / esenlikler olsun!" sözü vardır.

59. O gün Rablerinin ayetlerini örtbas edip yüz çevirenlere, "Ey suçlular! Şimdi siz şöyle ayrılın," denecek.[168]

60-61. Ben size (tâ yaratılışta, Âdem-iblis melek, temsili ile) ey âdemoğulları! Şeytani hallerinize kul olmayın, Muhakkak şeytan/haktan uzaklaştırıcı halleriniz, sizin apaçık bir düşmanınızdır. Bana kul olun, işte dosdoğru yol budur, diye tembih etmedim mi?[169]

62-63. Bu uyarıma rağmen, sizlerden bir çok nesiller, gerçekleri bırakıp kendi cehaletinize saptınız. O zaman sizlerin aklı yok muydu? İşte size söz edilen cehaletin cehennemi budur!

64. Siz gerçekleri görmezlikten gelip örtmeniz yüzünden bu gün yaslanın ona.

---

166 (41:54) Bak. Enbiyâ Suresi 47; Nisâ Suresi 40; Câsiye Suresi 22.

167 (41:55-56) Bak. Tûr Suresi 17-28; Duhân Suresi 51-57; Yunus Suresi 26; Abese Suresi 33-37; Rahman Suresi 56, 70-72; Sâffât Suresi 40-49.

168 (41:59) Bak. Sâffât Suresi 22, 23; Rûm Suresi 14; Duhân Suresi 49; Yunus Suresi 28; Câsiye Suresi 28.

169 (41:60-61) Âdem-Melekler ve İblis diyaloğu için, Sâd Suresi 71-74; A'râf Suresi 11-27, 31, 35; Tâ-Hâ Suresi 115-120; İsrâ Suresi 61-65; Hicr Suresi 26, 28, 43; Kehf Suresi 50; Bakara Suresi 30-37. ayetlerini dikkatle inceleyiniz.

65. O gün Biz, onların ağızlarını bağlarız da elleri, tüm yaptıklarını Bize anlatır; ayakları da buna tanıklık eder.[170]

GÜÇ ALLAH'IN

66. Eğer Biz, gözlerinizi hiç yaratmasaydık. O zaman, yolu bulmaya yarış ederdiniz; ama, nasıl görecektiniz?

67. Eğer Biz, en güçlü ve sağlam olarak yürüyen halinizi değiştirsek; ne ileri gidebilirsiniz; ne de geri dönmeye güç yetirebilirsiniz.

68. Bizim, ömürlerini uzattığımız kimseler, yaratılışları gereği, yaşlandıkça, Biz onların gücünü ve bilincini tersine çevirириz. Allah'ın işleyen yasalarını, hâlâ akıl edemiyor musunuz?

69. Biz, ona / Muhammed'e, şiir öğretmedik ve Kur'an'ı şiir gibi okumak da ona yaraşmaz; ona öğretilen, sadece bir öğüt ve açıklanmış bir Kur'an'dır.[171]

70. Ki, O Kur'an ile, diri olan kimseler uyarılsın ve gerçeklerin üzerini örten kimseler için de, azap sözünün Hak olduğu bilinsin.

71. Ortak koşucular hiç düşünmüyorlar mı, kudretimizle kendileri için çeşitli hayvanlar yarattık da onlardan yararlanmaktalar.

72. Bu hayvanları kendileri için evcilleştirdik de bir kısmını binek olarak kullanmaktalar, bir kısmından da besin olarak yararlanmaktalar.[172]

73. Onlar için bu hayvanlarda, daha başka birçok yararlar ve içecekleri besinler vardır. Hâlâ nimetlerin sahibini bilip teşekkür etmeyecek misiniz?

74. Nimetlerin sahibini bilip teşekkür edecekleri yerde, yardım göreceklerini umarak, Allah'tan başka ilahlardan / aracılardan destek beklerler.

---

170 (41:65) Bak. Nûr Suresi 24; Müminûn Suresi 103-108.

171 (41:69) Bak. Enbiyâ Suresi 5; Tûr Suresi 30; Şuarâ Suresi 210-212, 221-226; En'âm Suresi 19.

172 (41:72) Bak. Mü'min Suresi 79-81; Nahl Suresi 5, 8.

75. Oysa, yardım istedikleri o ilahların / aracıların onlara yardım etmeye güçleri yetmez; hatta tam tersi, kendileri emir kulu bir asker gibi, o sahte ilahlara hizmet etmekteler.[173]

76. Ortak koşucuların sözleri seni üzmesin. Biz onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da çok iyi biliriz.

77. İnsan, Bizim kendisini bir damlacık spermden yarattığımızı hiç düşünmez mi ki, bize karşı apaçık bir cephe alır?

78. Kendi yaratılışını hiç düşünmediği gibi üstelik, kendince, bize örnekli bir de soru yöneltiyor; "Çürüdükten sonra kemikleri kim diriltecek?" diyor.[174]

79. De ki: "O kemikleri ilk kez kim yarattıysa, onları yine O diriltecek. O her türlü yaratmayı bilendir."

80. O Allah ki, size yemyeşil ağaçtan bir ateş çıkarandır. Şimdi siz o ateşten yararlanmaktasınız.

81. Görkemli gökleri ve yeri yaratan onların benzerini yeniden yaratmaya güç yetiremez mi? Elbette güç yetirir. O, her şeyi en mükemmel yaratandır, ilmin sahibidir.[175]

82. Hiç kuşkusuz O, bir şeyi dilediği zaman ona sadece "Ol!" der ve o da hemen oluverir.

83. O, her şeyin yönetim güçlerini elinde bulunduran Allah'tır. O, her türlü eksikliklerden arınmıştır ve siz hepiniz O'na döndürüleceksiniz.

---

173 (41:75) Bak. Enbiyâ Suresi 98, 99; Hacc Suresi 73; Sâffât Suresi 22, 23.

174 (41:78) Bak. Secde Suresi 7-10; Sâffât Suresi 16, 53; Kâf Suresi 2, 3; İsrâ Suresi 49, 98; Müminûn Suresi 35, 82; Vâkı'a Suresi 47; Nâziât Suresi 11.

175 (41:81) Bak. Mü'min Suresi 57; Nâziât Suresi 27-33; Vâkı'a Suresi 60, 61; Rûm Suresi 19-24.

İniş Sırası: 42
FURKÂN (Doğruyla Yanlışı Ayıran) SURESİ
Sure No: 25

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Şanı Yüce Allah, tüm insanlar için, bir uyarıcı olarak Furkân'ı / doğru ile yanlışı ayıran Kur'an'ı, kuluna indirdi.[176]

2. O Allah ki, göklerin, yerin mülkü ve yönetimi O'na aittir ve O asla bir çocuk edinmez; mülkünde ve yönetiminde bir ortağı yoktur. O her şeyi yarattı; sonra da ona ölçülü, planlı yasalarını takdir etti.[177]

3. Ama insanoğlu, Allah ile beraber başka ilahlar / efendiler ediniyor. Halbuki onlar hiçbir şey yaratamazlar, kendileri yaratılmışlardır ve onlar kendiliklerinden bir zarar ya da bir yarar verme gücüne sahip değillerdir; onlar ne öldürme ne yaşatma ve ne de diriltme gücüne de sahiplerdir.[178]

4-5. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler derler ki: "Bu Kur'an, sadece onun / Muhammed'in uydurduğu bir yalandır; ona da başka bir grup yardım ediyor; sabah-akşam o birilerine gidiyor ve onlar sürekli olarak ona anlatıyor, geçmişteki hikayeleri yazdırıyorlar." Dikkatinizi çekerim! Gerçeği örtenler, haksız yere bir yalan ve iftira kampanyası yürütüyorlar.[179]

6. De ki: "Göklerde ve yerde bilinmeyen ne varsa, onları bilen Allah o Kur'an'ı indirdi. Muhakkak ki, O mağfiret edendir, varlığı özünden varedendir."

7. Gerçekleri örtenler derler ki: "Bu ne biçim bir elçi, bizim gibi

---

176 (42:1) Furkân ile ilgili bak. Bakara, 185; Âl-i İmrân, 3, 4.

177 (42:2) Bak. Bakara Suresi 107; Zuhruf Suresi 85; İsrâ Suresi 111; Kamer Suresi 49; Yunus Suresi 68.

178 (42:3) Bak. Rûm Suresi 40; A'râf Suresi 197; Mülk Suresi 1; Meryem Suresi 81; Yâ-Sîn Suresi 74.

179 (42:4-5) Bak. Nahl Suresi 103; Ahkâf Suresi 8, 10; Şûrâ Suresi 24; En'âm Suresi 93; Enbiyâ Suresi 2-4.

yemek yiyor, bizim gibi çarşılarda dolaşıyor? Ona eşlik eden bir melek indirilseydi de, onunla beraber uyarsaydı olmaz mıydı?"

8. "Ya da kendisine bir servet verilseydi veya kendisine ait bir bahçesi olsaydı da ondan yeseydi ya!" Bu kara propagandayı yürütenler; "Siz ancak şartlanmış bir adamın arkasından gidiyorsunuz," diye kafaları karıştırıyorlardı.[180]

9. Bak senin hakkında nasıl örnekleme yapıyorlar. Onlar iyice yoldan çıkmışlar, bu kafayla giderlerse, onların doğru yolu anlamaları da olanaksız.

10. İyiliği ve cömertliği bol olan Yüce Allah dilerse, sana, onların dediklerinden çok daha iyisini, içlerinden çağlayanlar akan bahçeler ve en lüks konaklar verir. Ama onların niyeti başka.

11. Aslında onlar, seni değil, yeniden diriliş ile ilgili gerçekleri yalanlıyorlar. Yeniden diriliş ile ilgili gerçekleri yalanlayan kimse, dayanılmaz sıkıntılara hazır olmalıdır.

12. Onlar o dayanılmaz sıkıntılı ortamı ta uzaklardan gördüklerinde, oranın dehşet verici gürültüsünü işitirler.

13. Saplandıkları cehalet yüzünden oraya atıldıklarında, hemen oracıkta yok olmak isterler.

14. Ama o gün bir kez yok olmak istenmez, birçok kere yok olmak istenir.

15. De ki: "Böyle bir durumda olmak mı, sizin için daha hayırlı, yoksa tek olan Allah'a ortak koşmaktan sakınanlara söz verilen kalıcı huzur yeri mi?" Ki orası, onlara verilecek bir karşılık ve varılacak son yerdir.

16. Onlar için orada, sürekli olmak üzere istedikleri her şey vardır. İşte bu, gerçekler üzere hareket edenlere, Rabbinin sorumluluk aldığı bir sözdür.

---

180 (42:8) Bu tutum, ortak koşucuların özelliklerindendir. Peygamberi Kur'an'ı tebliğ eden bir elçi değil de dinin kurucusuymuş gibi gören ve gösterenlerin tutumu da aynı. Bak. İsrâ Suresi 90-93; Zuhruf Suresi 53; Yunus Suresi 15, 20; En'âm Suresi 8, 111; Hicr Suresi 7, 8.

SORULAR-YANITLAR

17. Gerçekleri görmezlikten gelen ortak koşanlar bir araya toplandıkları gün, Allah'tan başka kulluk ettikleri efendilere sorulacak: "Şu kullarımı siz mi gerçeklerden saptırdınız, yoksa Hak yoldan onlar kendileri mi saptılar?"

18. Onlar derler ki: "Sen, tüm noksan sıfatlardan arınıksın; Sen'den başkasını veliler edinmemiz, kesinlikle bize yakışmaz; fakat, onlar ve onların ataları, uayarıları unutacak kadar, çıkar peşinde koştular ve yok olmayı hak eden bir topluluk oldular."[181]

19. İşte bağlandıklarınız, söyledikleri şeylerle sizi yalancı çıkardılar. Artık bundan sonra, ne bu durumunuzu geri çevirmeye ne de bir yardıma çare bulamayacaksınız. Sizden kim, birilerine haksızlık etmişse, o çok büyük bir azabı tatmış olacak.

20. Biz senden önce de elçiler gönderdik. Onlar da yemek yerler, çarşılarda, sokaklarda dolaşırlardı. Biz kiminizi kiminiz için bir açığa çıkarma vesilesi kıldık; bakalım direnç gösterebiliyor musunuz? Senin Rabbin gerçekleri kavramanızı gösterendir.[182]

21. Bize geri dönmeye akıl erdiremeyen kimseler; "Bize melekler indirilsin veya Rabbimizi doğrudan görelim" dediler. Doğrusu onlar tam bir büyüklük kuruntusu içinde, işi yokuşa sürdükçe sürdüler, azgınlaştıkça azgınlaştılar.[183]

22. Meleklerin / doğal güçlerin durumunu gördükleri gün, mücrimler için sevinçli hiçbir haber yaktur. Onlar durumu anlayınca; "Gerçekleri anlamaktan uzaklaşmışız" derler.[184]

23. Geri dönmeyi ummayanlar, amel olarak ne yapmışlarsa, ger-

---

181 (42:18) Sebe Suresi 40-42; Mâide Suresi 116, 117; Ahkâf Suresi 5, 6.

182 (42:20) Bak. Enbiyâ Suresi 8; Mâide Suresi 75; Yusuf Suresi 109; Bakara Suresi 155, 156; Mü'minûn Suresi 111.

183 (42:21) Bak. En'âm Suresi 111, 124; İsrâ Suresi 90-92; Bakara Suresi 55.

184 (42: 22) Melek kelimesi ile ilgili bak. Fâtır Suresi 1. ayet ve dipnotu, lütfen okuyun. Dikkat! Meleklerin doğal güçler olduğunu ve doğal güçlerin durumunu 25. ayet açıklıyor.

çek dışı şeyler yapmışlardır. Bizim sunduğumuz gerçeklerin hepsine boş vermişlerdir.[185]

24. Geri dönmeye inanmış, cennet ehli ise, bulundukları yerde her zaman en yararlı olmuşlardır ve en güzel şeyler yapıp huzur vermişlerdir.

25. O gün gökyüzü bulut kütleleri şeklinde parçalanacak ve melekler / bulut kütleleri ardı arkasına indirilecektir.

26. İşte o gün, mülkün ve yönetimin Rahman olan Allah'a ait olduğu gerçeğini herkes anlayacak; gerçekleri görmezlikten gelip örtenler için, çok çetin bir gün olacaktır.

27. O gün, gerçeği karartanlar parmaklarını ısırarak: "Eyvah! keşke elçi ile birlikte aynı yolu izleseydim;"

28. "Eyvah olsun! Keşke falancayı bir önder / bir efendi edinmeseydim;"

29. "Kesinlikle o bana geldikten sonra, beni Kur'an'ı anlamamdan, o uzaklaştırdı; Hak'tan uzaklaştırıcı şeytanlaşmış kişi, demek ki insanı yarı yolda bırakıp rezil ediyormuş," diyecek.

30. Resûl dedi: "Ey Rabbim! Kavmim bu Kur'an'ı anlamayı, anlatmayı terk etti."

31. İşte böyle, düşmanlık içinde olan günahkârların hepsine, Biz peygamberlerle gerçekleri sunduk. Bir yol gösterici ve bir yardım edici olarak Rabbin yeter.[186]

32. Gerçekleri görmezlikten gelip örtbas eden kimseler; "Kur'an ona / Muhammed'e topluca, bir kere de indirilseydi ya!" dediler. Biz, Kur'an'ı senin belleğine yerleşsin ve sen iyice hazmedesin, iyice anlayasın diye ağır ağır, parça parça sunduk.[187]

33. Böylece, sana yöneltilen her meseleye, sorunun çözümüyle ilgili, dosdoğru ve en güzel açıklamayı getirmişizdir.

---

185 (42:23) Hûd Suresi 16; İbrahim Suresi 18; Âl'i İmrân Suresi 91; Nûr Suresi 39; Kehf Suresi 105. ayetleri inceleyiniz.

186 (42:31) Bak. En'âm Suresi 112-116.

187 (42:32) Bak. İsrâ Suresi 105, 106.

34. Cehaletin cehennemine yüz tutmuş olan o kimseler, işte onlar bulundukları yere kötülükler saçan ve Hak yoldan sapanlardır.[188]

GEÇMİŞTEN KISA KISA HATIRLATMALAR

35. And olsun, Biz Musa'ya kitabı verdik ve kardeşi Harun'u da kendisi ile beraber olması için yardımcı kıldık.

36. Sonra da siz ikiniz, ayetlerimizi yalanlayan kavme gidip uyarın dedik. Ama o kavim bizi anlamaktan uzaklaştılar, helâk oldular.

37. Nûh'un kavmi de elçileri yalanlamıştı. Onlar da Bizi anlamadılar ve suda boğulup gittiler. Biz onları insanlar için bir ders kıldık. Bizim ayetlerimizi karartanlar elem verici felâketlere hazır olsunlar.

38. Ad, Semûd, Rees halkı ve bunların arasında birçok nesiller de elçilerimizi yalanlayıp, Bizi anlamadıkları için yok olup gittiler.

39. Yok olan halkların hepsine, önceden gereken örnekleri ve uyarıları yapmıştık, ama yalanlamaya devam ettiler. Sonunda hepsi kendilerine yazık ettiler.

40. And olsun! Sizler, elçileri yalanlayan toplumların, o felâket yağmuruna tutulmuş kasabaları üzerinden gelip geçiyorsunuz ve onları görüyorsunuz; peki, oralar sizlere hiç ders olmuyor mu? Ne yazık ki sizler, yeniden dirilip de bir hesap verileceğine akıllarınızı erdiremiyorsunuz.

41. Onlar seni gördüklerinde seninle alay ederler; "Allah'ın elçi olarak gönderdiği kişi, işte bu mudur?"

42. "Eğer sabredip onu dinleseydik, neredeyse bizi ilahlarımızdan / efendilerimizden saptıracaktı" derler. Hak yoldan sapan kimseler her zaman sıkıntılarda kalacağını bilmelidirler.[189]

43. Kendi görüş ve düşüncelerini ilahlaştıran kimseyi gördün mü? Bu durumda ona sen mi vekil oluyorsun?

---

188 (42:34) Bak. İsrâ Suresi 97.

189 (42:41-42) Enbiyâ Suresi 36, 41; Ra'd Suresi 32; En'âm Suresi 10; Hicr Suresi 10, 11; Zuhruf Suresi 6-8; Sâd Suresi 6-8. ayetlerini inceleyiniz.

44. Yoksa sen, onların çoğunun Kur'an'a, gerçekten kulak verdiklerini ve gerçekten akıllarıyla düşündüklerini mi sanıyorsun? Onlar düşünmezler, sadece hayvanlar gibidirler. Bilakis onlar yol bakımından daha sapkındırlar.[190]

45-46. Düşünsene, senin Rabbin gölgeyi nasıl kısaltıp, uzatıyor? Sonra da onu kendinize doğru çekip sıfır noktasına getiriyor. Rabbin, güneşi ona bir kanıt kıldı. Rabbin dileseydi onu sabit kılardı.

47. Sizin için geceyi bir örtü kılan O'dur; uykuyu bir dinlenme vakti ve gündüzü de herkesin dağılıp çalışma zamanı kıldı.

48-49. Allah yağmurdan önce, aşılayıcı olarak rüzgârları gönderendir ve O, kupkuru bir toprağı canlandırmak ve yarattığı birçok hayvana ve insanlara su sağlamak için, gökten yağmur olarak, tertemiz bir su indirendir.[191]

50. And olsun, Biz, insanlar aralarında düşünsünler diye varlıktaki işleyişi ayrıntısına kadar açıkladık. Ne var ki, insanların çoğu gerçekleri ört-bas etmede diretiyor.

51. Eğer Biz isteseydik her ülke toplumuna bir uyarıcı elbette gönderirdik.[192]

52. Bundan sonra sen, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlere aldırma, onlara gerçekleri anlatmak için gayret et, büyük çaba harca.

---

190 (42:44) Bak. A'râf Suresi 179.

191 (42:48-49) Yirmi birinci yüzyılın başlarına kadar, rüzgârla yağmurun yağması arasında herhangi bir ilişkinin bulunduğu bilinmiyordu. Rüzgârların, yağmurun oluşumunda çok önemli aşılayıcı görevlerinin olduğu, modern meteorolojik çalışmalarla kanıtlanmıştır. Ayrıca, Bak. Hicr Suresi 22; Rûm Suresi 46, 50; A'râf Suresi 57; Bakara Suresi 164; Neml Suresi 63; Fâtır Suresi 9; Câsiye Suresi 5; Şûrâ Suresi 28; Kâf Suresi 9. ayetlerini inceleyiniz.

192 (42:51) Allah, daha önce her topluma bir uyarıcı elçi göndermiştir. Kur'an son kitap olduğu için, o sadece Araplara gelmiş bir kitap değil, tüm dünya insanlarına gelmiştir. Bu Kur'an'ı tebliğ etmekle görevlendirilmiş Peygamber de, sadece Arapların değil, sadece Müslüman olarak tanımlanan insanların değil, tüm dünya insanlarının elçisidir. (Ayrıca, her topluma bir uyarıcı için, Fâtır suresi, 24. ayetini inceleyiniz.)

AYNI DENİZDE TATLI SU İLE TUZLU SU KARIŞMIYOR

53. Birinin suyu tatlı ve kolay içimli, diğerininki tuzlu ve acı iki deniz içiçe girmiş, ama tatlı su ile tuzlu su birbirine karışmıyor. Aralarında görünmez bir perde var. İşte aralarına o perdeyi koyan Allah'tır.[193]

54. O Allah ki, damlacık sudan bir beşer yaratan, sonra da onu bir nesep ve bir soy halinde oluşturandır. Senin Rabbin her şeye güç yetirendir.

55. Böyle iken insanlar, Allah ile beraber başkalarına da bağlanıyorlar. Halbuki onlar kendiliklerinden ne yarar ne de zarar verebilen şeylerdir. Böylece onlar, apaçık olan Rablerinin gerçeklerini görmezlikten gelip örtüyorlar.

56. Biz seni, müjde vermek ve gerçekleri açıklayıp uyarmaktan başka bir şey için göndermedik.

57. De ki: "Ben bunlar için sizden bir ücret, bir karşılık beklemiyorum. Sadece Rabbinin gerçeklerini anlamak isteyen kimseye bir yol gösteriyorum."[194]

58. Sen ölümsüz ve diri olana güven ve O'na tüm varlığınla teslim ol. Aradığınız soruların yanıtı için O yeterlidir. O kullarına her an gerçekleri haber verendir.

59. O ki; gökleri, yeri ve aralarındakileri altı evrede yaratan, sonra

---

193 (42:53) Kur'an ayetinde bildirilen denizlerin bu özelliği, okyanus bilimcileri tarafından kanıtlanmıştır. "Yüzey gerilimi" adı verilen fiziksel bir güç nedeniyle, denizlerin suyunun karışmadığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Tatlı suyla tuzlu suların farklı yoğunluklarından kaynaklanan "yüzey gerilimi", adeta bir duvar gibi; büyük dalgalar, güçlü akıntılar ve gelgitler olmasına rağmen, deniz sularının birbirine karışmasını önler. İşte bu doğa yasasını koyan Allah'tır. Bak. Rahman Suresi 19, 20; Neml Suresi 61; Fâtır Suresi 12. ayetlerini inceleyiniz.

194 (42:56-57) Yusuf Suresi 104; Şuarâ Suresi 109, 127, 145, 164, 180; Sebe Suresi 47; Yâ-Sîn Suresi 21; Sâd Suresi 86; Yunus Suresi 72; Hûd Suresi 29, 51; Şûrâ Suresi 23; Kalem Suresi 46; Tûr Suresi 40. ayetlerini inceleyiniz.

da hepsi üzerine egemen olandır. İşte bunu her şeyden haberi olana Rahman'a sor.[195]

60. Onlara, Rahman'a her şeyinizle teslim olun denildiğinde, onlar; "Rahman da neymiş? Senin bize emrettiğin Rahman'a mı teslim olalım?" dediler. Rahman ismi, daha ziyade onların nefretini arttırdı.[196]

61. Şanı yücedir O Rahman'ın ki, gökte yıldızlar oluşturan ve orada ışık veren bir güneş ve ışık yansıtan bir ay var edendir.[197]

62. O ki, gece ile gündüzü birbirini izler bir şekilde düzenleyendir. Varoluşu anlamak isteyenler için ya da varlığın sahibi Rahmanı bilip teşekkür etmek isteyenler için, onlarda dersler vardır.

63. Rahman'ın kulları o kimselerdir ki, yer yüzünde sorun çıkarmazlar, uygar bir şekilde davranırlar, kendilerine cahilce davrananlara karşı barış önerirler, esenlikler dilerler.[198]

64. Onlar, kendilerini cehaletin karanlığından kurtaran Rablerine bir teslimiyet ve bir saygı duyarlar.

65-66. Rahman'ın kulları şöyle dua ederler: "Rabbimiz, cehennemi sıkıntılardan, felâketlerden bizi uzak tut. Zira öylesi sıkıntılara dayanmak çok zordur. Kuşkusuz bu çok kötü bir durum ve çok kötü bir konumdur."[199]

67. Rahman'ın kulları, gönüllü olarak yardım ederlerken aşırı gös-

---

195 (42:58-59) Bak. Müzzemmil Suresi 9; Hûd Suresi 123; Mülk Suresi 29; Kâf Suresi 38; Secde Suresi 4; A'râf Suresi 54.

196 (42:60) Bak. Rahman Suresi 1 ve devamı; İsrâ Suresi 110.

197 (42:61) Bak. Nûh Suresi 15, 16; Yâ-Sîn Suresi 40; Hicr Suresi 16.

198 (42:63) Cehaletle ilgili bak. A'râf Suresi 138, 199; Hûd Suresi 29, 46; En'âm Suresi 35, 54, 111; Mâide Suresi 50; Neml Suresi 55; Ahkâf Suresi 23; Yusuf Suresi 33, 89; Bakara Suresi 67, 273; Zümer Suresi 64; Kasas Suresi 55; Ahzâb Suresi 33, 72; Nisâ Suresi 17; Nahl Suresi 119; Hucurât Suresi 6; Â'li İmrân Suresi 154.

199 (42:65-66) Bak. Secde Suresi 16; Zümer Suresi 9; Âl-i İmrân Suresi 16, 17.

teriş yaparak dağıtmazlar ve çok kısarak da davranmazlar; bu ikisi arasında orta bir yol tutarlar.

68. Onlar, Allah ile beraber, başka bir ilahtan / başka bir efendiden yardım istemezler. Allah'ın yasak kıldığı cana kıymazlar. Ancak Hak için hareket ederler ve çıkarlarına göre hareket etmezler. Bunları kim yaparsa karşılığını bulur.

69. Kıyâmet gününde de onlar için azap katlanır ve orada rezil bir durumda kalırlar.

70. Ancak, kim hatalarından döner bir daha yapmamak üzere olursa ve iman eder iyi ve güzel işler üretirse, onların kötü halleri güzel hallere dönüşür. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

71. Kim hatalarından döner bir daha yapmamak üzere olursa ve iman eder iyi ve güzel işler üretirse, böylece o, Allah için samimi bir tövbe ile tövbe etmiş olur.

72. Rahman'ın kulları yalan tanıklıkta da bulunmazlar. Kendileri hoş olmayan sözlerle karşılaştıklarında ciddiyetlerini bozmazlar.

73. Kendilerine Rablerinin ayetleri hatırlatıldığında, onlara karşı duyarsız davranmazlar ve görmezlikten gelmezler.

74. "Rabbimiz, eşlerimizi, çocuklarımızı bizim için bir mutluluk kaynağı yap ve bizi önde giden makbul kişilerden kıl," diye dua ederler.

75. İşte bunlar, Allah için her türlü güçlüğe göğüs gerdiklerinden ötürü, cennetin en lüks köşkleriyle ödüllendirilecekler ve esenlik ve dirlik dilekleriyle karşılanacaklardır.

76. Onlar orada sonsuza dek kalıcıdırlar. Orası ne güzel bir duraktır ne güzel bir yerdir.

77. De ki: "Allah'a yakarmazsanız, Rabbimin yanında değeriniz olmaz. Yalanlamaya devam ederseniz artık size ceza kaçınılmaz olur."

İniş Sırası: 43
FÂTIR SURESİ
Sure No: 35

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Şan, şeref, övgü, gökleri ve yeri hiç yoktan var eden, doğa güçlerini ikişer, üçer, dörder, hatta daha fazla kudretinin temsilcileri kılan Allah içindir. O, yaratmada istediği şeyi çoğaltır. Muhakkak ki Allah, her şeye güç yetirendir.[200]

2. Allah insanlar için, rahmetten ne açmışsa, artık onu engelleye-

---

200 (43:1) "Güçler" olarak anlamlandırılan **"meâlike"** sözcüğü, **"melek"** sözcüğünün çoğuludur. "Melek" sözcüğü, "uluk" veya "melk" kökünden türetilmişlerdir. Buna göre "melek" sözcüğü, "uluk" kökünden türetilmişse, "Elçi-haberci" anlamına gelir. Eski dilde kullandığımız, "ulak" da (haber getiren) aynı köktendir. Eğer "melek" sözcüğü, "melk" kökünden türetilmişse, "güç-kuvvet yönetim" vs. anlamlarına gelir ki, "mülk-malik-melik" vs. sözcükleri de bu kökten türetilmiştir.

Terim olarak "melek" Allah'ın koyduğu yasalara uyan, boyun eğen, onun dışına çıkmayan varlıkları ifade etmektedir. Burada geçen "melâike" sözcüğü, "melk" kökünden türeme olup, "güçler" anlamına gelmektedir. Kur'an'da geçen "melek" sözcüğü çok sayıda şeyler için kullanılır. İnsanın yararına görevlendirilmiş, değişik zihinsel-biyolojik fonksiyonları olan iradesiz canlılar ve evrendeki tüm varlıklar "melek" olarak vasıflandırılmaktadır. Örneğin, Bakara Suresi 248. ayette Allah, sandığı taşıyan hayvanlara "melek" diyor. Daha ayrıntılı bilgi için, *Lisanü-l-Arab*, c. 1, s. 191, 192, "Elk" mad. *Tebyînü-l-Kur'an*, c. 3, s. 409 vd.; *Tanrı'nın Dilinden Elçisi Muhammed*, s. 41, 42.

Ayrıca, burada geçen, "ikişer, üçer, dörder" (bak. Nisâ Suresi 3) ifadeleri, sınırlanmış bir sayı olmayıp, çokluğu beyan içindir; yani, dörtten sonra yok demek değildir. "Kanat" sözcüğü de mecaz anlamlı bir sözcük olup "güç, görev" anlamlarından kinayedir. Tıpkı, fizikte bir güç birimi olarak kullanılan "Beygir Gücü" gibi.

Kur'an'da mecaz anlatımlı ifadelere çok sık raslanır. Örneğin, Allah'ın **eli** onların elinin üstündedir" ayetinde, (bak. Fetih Suresi10) "Allah'ın **gücü-kudreti** anlamınadır. Ortak koşucuların "melek" kavramıyla ilgili bilgileri yoktur. Onların bilgileri zanna / rivayetlere dayalı bilgilerdir. "zann / rivayetler hiçbir şekilde gerçeğin, bilimin yerini tutmaz. (Bak. Necm Suresi 27-28)

cek yoktur; her neyi de kısarsa, artık ondan sonra onu da gönderecek yoktur. O tüm değerlerin yüce sahibidir, tüm varlığa hakim olandır.[201]

3. Ey insanlar! Allah'ın size olan nimetini / iyiliğini düşünün. Sizleri, gökten ve yerden verdikleriyle besleyen Allah'tan başka bir yaratıcı mı var? Hayır! Ondan başka ilah / Ondan başka yaratıcı yoktur. Öyleyse, nasıl oluyor da Allah adına aracılık yapanlara aldanıyorsunuz?

4. Eğer seni yalanlıyorlarsa, bilesin ki, senden önce gelen elçiler de yalanlanmıştı; tüm yaptığınız işlerden Allah'a hesap vereceksiniz.[202]

5. Ey insanlar! Muhakkak ki, Allah'ın vaadi gerçektir; onun için, sakın bu dünya yaşamı sizi aldatmasın; sakın, aldatıcılar sizi Allah ile aldatmasın.

6. Muhakkak ki, şeytan / haktan uzaklaştırıcı halleriniz sizin düşmanınızdır; artık o hallerinizi dışlayın. Haktan uzaklaştırıcı vesveseleriniz, aşırı bölücülerden olmanız için, size hizipçiliği, telkin eder.[203]

7. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler için, çok şiddetli bir azap vardır. İnanıp iyi ve güzel işler üretenlere ise, kesinlikle onlara, bir bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

8. Kötü ameli kendisine cazip gelen bir kimse, ameli gerçekten güzel görünen kimse gibi midir? Artık dileyen kimse, Allah'ın gerçeklerini bırakıp kendi cehaletine sapar, isteyen kimse de doğruyu bulur. Muhakkak ki Allah, yapmış olduğunuz tercihi bilmektedir.[204]

201(43:2) Bak. En'âm Suresi 124; Zümer Suresi 38; Zuhruf Suresi 31, 32; Kasas Suresi 86; Yunus Suresi 107.

202 (43:4) Bak. Hacc Suresi 42, 76; Âl'i İmrân Suresi 109, 184; Ankebût Suresi 18; Bakara Suresi 210; Şûrâ 53.

203 (43:5-6) Ra'd Suresi 31; Âl'i İmrân Suresi 194; Rûm Suresi 6; Zümer Suresi 20; Câsiye Suresi 35; En'âm Suresi 7,21,130; A'râf Suresi 37,50,51; Hadîd Suresi 13,14,20; İnfitâr Suresi 6; Lokman Suresi 33; Bakara Suresi 78; Yunus Suresi 17; Hûd Suresi 18; Kehf Suresi 15; Ankebût Suresi 68; Nisâ Suresi 120; İsrâ Suresi 64. ayetlerini inceleyiniz.

204 (43:8) Bak. Kasas Suresi 56; Bakara Suresi 272; Kehf Suresi 6; Âl'i İmrân Suresi 176; Şuarâ Suresi 3.

9. O Allah ki, rüzgârları estirir, onunla yağmur yüklü bulutları hareketlendirip, onu kupkuru ölmüş bir beldeye sevk eder. sonra o bulutlardan gelen yağmurla ölü gibi olmuş kupkuru toprağa hayat verir. İşte böyledir yeniden diriliş de.[205]

10. Kim kendisini güç, kudret sahibi düşünüyor ise, bilsin ki, tüm güç ve kudretin sahibi Allah'tır. O'na alçak gönüllü, saygılı kelimeler ulaşır ve toplum yararına iyi ve güzel işler O'na yükseltir. Kötülükler tezgahlayan kimseler, onlar için azabın şiddetlisi vardır. İşte onlar hileleri ile mahvolur giderler.[206]

11. Hiç insan yokken, Allah insanı topraktan yarattı. Sonra sizi erkek-kadın olarak eşlerin menisinden yaratıyor. Ancak O'nun bilgisi olmadan kadınlar hamile kalmaz ve doğum yapmaz. Ömür biçilen bir kimsenin ömrü bir daha uzatılmaz ve kısaltılmaz. Bunlar bu kitabın içinde açıklanmıştır. İşte bütün bunlar Allah'ın koyduğu düzen içinde kolayca gerçekleşmektedir.[207]

12. Dikkatinizi çekerim! İki denizin suyu aynı değildir; birinin suyu tatlı, içime elverişlidir, susuzluğu giderir. Öbürününki ise, tuzlu ve boğazı yakar, içime elverişsizdir. Bununla beraber, her ikisinden de taze et yiyorsunuz ve takınacağınız bir süs malzemesi çıkarıyorsunuz ve O'nun lütuflarından nasibinizi aramak için, her ikisinde de suyu yara yara giden yüklü gemileri görürsünüz. Umulur ki siz bütün bu nimetlerin sahibini bilip O'na teşekkür edersiniz.[208]

13. Gece, gündüzün içine giriyor; gündüz de gecenin içine giriyor. Güneş ve ay bir yasaya bağlanmış, hepsi de belirlenmiş bir vakte kadar akıp gidiyor. İşte bu düzeni kuran, sizin Rabbiniz olan Allah'tır.

---

205 (43:9) A'râf Suresi 57; Furkân Suresi 48, 49; Zuhruf Suresi 11; Kâf Suresi 9-11; Rûm Suresi 24,50; Nahl Suresi 65; Ankebût Suresi 63; Câsiye Suresi 5; Hadîd Suresi 17. ayetleri inceleyiniz.

206 (43:10) Bak. İbrahim Suresi 24-27; Mâide Suresi 93; Yunus Suresi 65; Münafikûn Suresi 8; Ahkâf Suresi 5, 6; ayetlerini inceleyin.

207 (43:11) Ayrıca, Hacc suresi 5, Müminûn Suresi 14 ve Secde Suresi 7, 8, 9. ayetleri inceleyiniz.

208 (43:12) Bak. Rahman Suresi 19, 20; Neml Suresi 61; Furkân Suresi 53; Nahl Suresi 14.

Bütün bu düzenin sahibi ve yönetimi O'na aittir. O'ndan başka bağlandıklarınız, bir çekirdeğin incecik zarını bile meydana getirmeye muktedir değillerdir.[209]

14. Onları çağırsanız, sizin çağrınızı işitemezler. İşitseler bile size cevap veremezler. Kıyâmet gününde de sizin, kendilerini ortak koştuğunuzu reddedecekler. Hiç kimse sana, her şeyden haberi olan Allah'ın verdiği gibi haber veremez.[210]

15. Ey insanlar! Sizler fakirsiniz, hiçbir şey size ait değildir; hepsi Allah'a aittir. O zengindir, tüm varlığın sahibidir, tüm övgüler O'nadır.

16-17. O, isterse sizi yok eder; yerinize yepyeni bir halk getirir. Bu, Allah'a hiç de zor değildir.[211]

KİMSE KİMSENİN GÜNAHINI YÜKLENEMEZ

18. Suç kişiseldir; kimse kimsenin suçunun cezasını çekmez. Ağır suçu olan birisi, cezasının bir kısmını başka birisine çektiremez; isterse kişi en yakını olsun. Muhakkak ki, kimsenin görmediği, bilmediği bir yerde, Rablerinin gördüğünden korkan ve salatı ikame eden / Hak'ka bağlılık bilinci ile hareket eden kimseler suç işlemekten çekinirler. Kötülüklerden kaçınan, temizlenen kişi, ancak kendisi için kaçınmış, temizlenmiş olur. Sonunda varış Allah'adır.[212]

19. Gerçekleri gören ile gerçekleri görmeyen bir olmaz.[213]

20. Karanlık / cehalet ile ışık / bilinçli olmak da bir olmaz.

21. Gölgelik ile sıcaklık da bir değildir.

---

209 (43:13) Bak. Nahl Suresi 12; Yâ-Sîn Suresi 37-40.

210 (43:14) Yunus Suresi 28, 29; Ahkâf Suresi 5, 6; Meryem Suresi 81, 82. ayetleri inceleyiniz.

211 (43:16-17) Bak. İbrahim Suresi 19, 20; Nisâ Suresi 133; Mâide Suresi 54.

212 (43:18) Bak. Necm Suresi 36-45; Zümer Suresi 7; İsrâ Suresi 15; Bakara Suresi 123; En'âm Suresi 164; İbrahim Suresi 31.

213 (43:19) Bak. Hûd Suresi 24; Bakara Suresi 18,171; En'âm Suresi 39; Enfâl Suresi 22.

22-23. Diriler / bilinçli olanlar ile, ölüler de / duyarsızlar da aynı değildir. Muhakkak ki Allah'ı anlamak isteyen kimse, gerçekleri işitir. Sen, mezarlardaki ölüler gibi duyarsız kimselere gerçekleri işittiremezsin. Sen sadece bir uyarıcısın.

24. Kuşkusuz Biz seni, gerçeklerimizin bir müjdecisi ve bir uyarıcısı olarak gönderdik. Her bir toplumdan mutlaka bir uyarıcı, o topluma gelmiştir.[214]

25. Sen yalanlanıyorsan, önceki milletlere gelen elçiler de yalanlandı. Halbuki elçiler onlara, kanıtlarla, sayfalarla ve aydınlatıcı kitaplarla gelmişlerdi.

26. Fakat, Benim gerçeklerimi görmezlikten gelip örten o milletler, kendi cehalet hallerine sarıldılar da, sonunda felaketlerle nasıl yok oldular.

27. Görmez misiniz yukarıdan indirdiği yağmurla Allah, çeşit çeşit meyveler çıkarıyor ve dağlar arasında akıp giden sularla yollar oluşturuyor ve kırmızı, beyaz, açık, koyu, türlü türlü renklerde çiçekler oluşturuyor.[215]

28. Aynı şekilde, insanlardan, hayvanlardan ve diğer varlıklardan da, çeşit çeşit renklerde olanlar var. Muhakkak ki, bütün bunları araştırıp, inceleyip O'na karşı kulluk bilincine varmış bilginler, Allah'a saygıyla teslimiyet içinde olurlar. Kuşkusuz, Allah tüm varlığın yüce sahibidir, çok bağışlayandır.

29. Kuşkusuz tüm varlığın Allah'ın kitabı olduğunu okuyup araştıranlar, salatı ikame edenler / Allah'a bağlılık bilinciyle araştırıp inceleyenler ve Allah'ın kendilerine lütuf olarak verdiği gerçeklerin bilgilerini gerek gizli olarak ve gerekse açık olarak paylaşırlar. Onların araştırıp-inceleme arzuları; hep gerçeklerin bilgilerinin alış-verişinden başka bir şey değidir.

---

214 (43:24) En'âm Suresi122, 123; Neml Suresi 80, 81; Rûm Suresi 51-53; Ra'd Suresi 7; Hicr Suresi 10, 11; Nahl Suresi 36; Şuarâ Suresi 208. ayetleri inceleyiniz.

215 (43:27) Toprak aynı, suladığımız su aynı, fakat renkleri çeşit çeşit, tatları başka başka ürünler elde ediyoruz. Böylesi bir oluşumu Yüce Tanrı'dan başka kim yapabilir? Aklı olan düşünsün. Bak. Ra'd Suresi 4; Yâ-Sîn Suresi 33-36.

30. Allah onların çabalarının karşılığını kendi lütfundan ziyadesiyle verir. Muhakkak ki O, çok bağışlayandır, karşılığını mutlak verendir.[216]

31. O kimseler ki, sana vahyettiklerimizi, kitaptan okuyup araştırırlar ve kendi gayretleriyle elde ettikleri doğrulanmış şeyler, sana vahyettiğimiz o gerçeklerdir. Muhakkak ki Allah kullarına, her varlıktan haber verendir, tüm gerçekleri gösterendir.

32. Nihayet Biz kullarımıza, Hak ile batılı fark edecek, batılı tasfiye edecek bilinci verdik. Kitabı da bir miras olarak bıraktık. Fakat onlardan kimileri, kitabı reddederek, kendilerine yazık ettiler; kimileri de kitabı anlamadan orta bir yol izlediler; kimisi de Allah'ın izniyle kitabı anlayıp araştırarak hayırlı çalışmalarda öncü oldular.

33. İşte sonuncular, en huzurlu bir ortama dahil olanlardır. Orada yaşam düzeyleri en yüksek seviyededir onların ve oradaki dış görünüşleri de pırıl pırıldır.

34-35. Onlar şöyle derler: "Hamd / övgü, Allah'a olsun! O, bizden üzüntüyü giderdi; gerçekten Rabbimiz kesinlikle bağışlayıcı ve kesinlikle karşılığını verendir. Lütfuyla bizi, hiçbir yorgunluğun duyulmadığı ve hiçbir sıkıntının, bıkkınlığın olmadığı mutlu, huzurlu bir ortama yerleştirdi."

36. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler ise, işte onlar can yakıcı, dayanılmaz sıkıntılı bir ortamda olacaklardır. Onlara orada, bir ölüm kararı da verilmez ki, ölüp kurtulsunlar; onların can yakıcı sıkıntılarında da bir hafifletme olmaz. Aklınızı başınıza toplayın, işte gerçekleri örtenlerin göreceği karşılık böyle olacak.

37. Onlar orada; "Rabbimiz, bizi buradan kurtar da önceden yapmış olduğumuz yanlışları düzeltelim, iyi ve güzel işler yapalım," diye feryat ederler. Onlara; Biz size aklı başında olan bir kişinin, düşünüp öğüt alabileceği kadar bir yaşam süresi vermedik mi? Üstelik sizi düşünmeye çağıran uyarıcı elçiler de geldi. Fakat siz zevklere daldınız,

---

216 (43:29-30) Bak. Bakara Suresi 16; Nur Suresi 37, 38; Nisâ Suresi 173; Saff Suresi 10,11; Tevbe Suresi 111.

umursamadınız. Artık şirk koşarak kendilerine yazık edenler için bir yardımcı yoktur denecek.[217]

38. Muhakkak ki Allah, göktekilerin ve yerin görünen ve görünmeyen yasalarını ilmiyle varedendir. Kuşkusuz O, içinizdeki ilmin de sahibidir.

39. O Allah ki sizi, yeryüzünde halifeler / irade ve sorumluluk sahibi kimseler olarak var etti. Artık kim gerçekleri örterse, o gerçeğin örtülmesinden o kişi sorumludur. Onların gerçekleri görmezlikten gelip örtmeleri, Rableri yanında yalnızca gerçeği ört-bas etmedeki sıkıntılarını artırmakla kalmaz, onların gerçekleri görmezlikten gelip örtmeleri, kendileri için de ancak kafirliklerini arttırmaktan başka bir işe yaramaz.[218]

40. De ki, Allah'ı bırakıp, Allah'tan başkasından yardım istediğiniz ortakları hiç düşündünüz mü? Onların yeryüzünde bir şey yarattığını bana gösterin, bakalım! Yoksa onların göklerin yönetiminde bir ortaklıkları mı var? Yoksa, Biz onlara ayrı bir kitap vermişiz de onlar, o kitaptan bir delil üzerine mi hareket ediyorlar? Hayır! Şirk koşarak kendi zararlarına hareket edenler, sadece birbirlerini aldatmaktalar.[219]

41. Kuşkusuz, göklerde ve yerde olanları bir düzen içinde tutan Allah'tır. Elbette onların bir düzen içinde tutuluşu, O'nun yüce kudret ve merhametini gösterir. Muhakkak ki O, çok şefkatlidir, çok merhametlidir.[220]

42. Ortak koşanlar şayet kendilerine bir uyarıcı gelirse, kesinlikle milletlerin herhangi birinden daha doğru yolda olacaklarına dair, var güçleriyle Allah'a yemin ettiler. Artık onlara gerçekleri açıklayan bir uyarıcı geldi. Ancak uyarılar onların nefretlerini artırmaktan başka bir şeye yaramadı.[221]

---

217 (43:37) Bak. Tâ-Hâ Suresi 74; Zuhruf Suresi 74-78; Nebe Suresi 30; Mülk Suresi 8, 9; Nisâ Suresi 56.

218 (43:39) Bak. En'âm Suresi 165; A'râf Suresi 74.

219 (43:40) Bak. Kalem Suresi 36-41.

220 (43:41) Bak. Hacc Suresi 65; Rûm Suresi 25.

221 (43:42) Bak. En'âm Suresi 155-157; Sâffât Suresi 167-169.

43. Çünkü onlar, bulundukları yerde büyüklük tasladılar, çıkarlarını korumak için planlar kurdular. Halbuki kötü plan kendilerine geri döner. Onlar, daha önceki ortak koşanlara uygulanan sünnetten / yasadan başkasını mı bekliyorlar? Siz Allah'ın sünnetinde / yasasında bir değişiklik bulamazsınız ve kesinlikle Allah'ın sünnetinde / yasasında bir sapma da göremezsiniz.

44. Onlar, yeryüzünde dolaşıp da hiç düşünmezler mi, kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuş? Halbuki daha öncekiler, kendilerinden daha güçlüydüler. Göklerde ve yerde Allah'ı aciz bırakan hiçbir şey yoktur. Muhakkak ki Allah, ilmiyle varedendir, en güçlü olandır.[222]

45. Eğer, Allah insanları yapmış oldukları yanlışlar nedeniyle hemen cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı insan kalmazdı. Fakat Allah, belirlediği bir vakte kadar onlara süre tanımıştır. İşte onların yaşama süreleri, vakitleri gelinceye kadardır. Muhakkak ki Allah, kullarına kavrayış verendir.

İniş Sırası: 44
MERYEM SURESİ
Sure No: 19

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Kef, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd.

2. Rabbinin / seni koruyup-kollayanın, Zekeriyya kuluna yaptığı iyiliği hatırla.

3. O, Rabbine, bir arayış içinde sessizce yakarmıştı.

4. Dedi ki: "Rabbim, Benim kemiklerim iyice erimeye başladı; yaşlandım, saçım-sakalım bembeyaz oldu, Rabbim! Yalnız sana yöneldim, dualarımda hiçbir zaman umutsuz olmadım."

5-6. "Doğrusu ben arkamdan yerime kalacak yakınlarımdan endişedeyim. Ben ve eşim çocuk sahibi olmaktan geçtik. Bundan dolayı

222 (43:44) Bak. Rûm Suresi 9, 42; Mü'min Suresi 21, 82; Ankebût Suresi 20, 38; Âl'i İmrân Suresi 137; En'âm Suresi 6, 11; Yusuf Suresi 109; Nahl Suresi 36; Hacc Suresi 46; Neml Suresi 69; Muhammed Suresi 10.

Senin gerçeklerin üzere olan bir yöneticiyi bana bağışla ki, bana mirasçı olsun, Yakup ailesine de mirasçı olsun ve onu Rabbinin rızasını arayanlardan eyle."

7. "Ya Zekeriyya! Kuşkusuz, Biz sana bir oğul müjdeliyoruz; onun ismi Yahya'dır. Daha önceden o isimle birini isimlendirmedik.[223]

8-9. Zekeriyya dedi ki: "Rabbim, nasıl olur da benim bir çocuğum olur? Eşim ve ben çocuk sahibi olmaktan geçtik, ihtiyarlığımızın son anlarına ulaştık. Allah'ın ona cevabı; "Öyle! Ama o yüce olan Rabbine kolaydır. Dikkatini çekerim! Önceden sen hiçbir şey değilken, seni yoktan yarattım," oldu.[224]

10. Zekeriyya dedi: "Rabbim! Öyleyse, benim için bir işaret oluştur." Rabb buyurdu: Sana işaretim, ancak, üç gece seviyeli bir şekilde insanlara gerçekleri konuşmandır."[225]

11. Böylece Zekeriyya, halkına gerçekleri anlatmak için, makamından çıktı. Sonra da onlara sürekli, her an Allah'ı noksan sıfatlardan uzak tutmalarını bildirdi.

YAHYA

12. Ya Yahya! Varlık kitabındaki gerçekleri anlamak için, ona kuvvetle tutun, diye bildirdik. O Bizim bidirdiğimiz hükümleri tüm saflığıyla anladı.

13. Bizim istediğimiz sevgi ve saygıyı, arınmayı, kötülüklerden sakınmayı, ortak koşmamayı anladı.

14. Ailesine karşı saygılı oldu; ve asla dik başlı ve isyankâr olmadı.

15. Doğduğu gün, öldüğü gün ve yeniden dirileceği gün esenlik onun üzerine olsun.[226]

---

223 (44:7) Yahya ismiyle ilgili, bak. Âl'i İmrân Suresi 39; Ayrıca bak. Luka /1:60-63;3/11; 3/19-20; Matta/3:7-10; 14/3-12; Markos/6:17-29.

224 (44:8-9) İbrahim ve karısıyla ilgili bak; Hûd Suresi 72, Âl'i İmrân Suresi 40.

225 (44:10) Bak. Âl'i İmrân Suresi 38, 41; Bakara Suresi 260.

226 (44:15) Bak. Bu surenin 33. ayetinde de aynı ifadeler Hz. İsa için söyleniyor. Ayetteki "öldüğü gün, yeniden dirileceği gün" ifadesi, Yahya için, ne anlama geliyorsa, İsa için de aynı anlama gelmektedir.

MERYEM'İN ÖYKÜSÜ

16. Kitap'ta Meryem'i de zikret. Hani o, ailesinden uzaklaşıp, doğu tarafta bir yere gitmişti.

17. Sonra da onlardan ayrı olarak, kendisine bir gizlenme yeri bulmuştu. Biz ruhumuzu / mesajımızı, elçimiz Zekeriyya ile, Meryem'e gönderdik; Böylece Zekeriyya, ona, aynı durumdaki bir beşeri misal olarak anlattı.[227]

---

227 (44:16-17) "Biz ona, ruhumuzu gönderdik" ayetindeki "ruh" sözcüğünün, "vahiy / mesaj; Allah bilgisi vs." anlamlarına geldiğini Kur'an bize bildirmektedir. (Bak Hicr Suresi 29 ve dipnotu.) Dikkat edilecek olursa, ayette, ruh / vahiy / mesaj, bilginin, Meryem'e doğrudan indirildiği söylenmiyor; gönderildiği buyruluyor.

Allah Meryem'e ruhunu / vahyini bir elçi ile gönderiyor. Bu vahyi getiren elçi kim? Meryem doğduğunda, onun bakımı ile ilgili, sorumluluğu, kefaleti, Zekeriyya'nın üstlendiğini Âl'i İmrân Suresi 37'den öğreniyoruz. Orada **"...ve keffâlehâ Zekeriyya"** "...onun kefaletini Zekeriyya üstlendi" deniyor. Zekeriyya, Allah'ın peygamberidir. Dolayısıyla, Allah, Meryem ile ilgili bir vahyi / bilgiyi, elçisi Zekeriyya'ya vahyediyor; Zekeriyya da Meryem'e bildiriyor. İşte Yüce Allah'ın, "Biz ona, ruhumuzu **gönderdik**..." buyruğundaki, Meryem'e ruhu / mesajı getiren elçi, onun kefaletini üslenen Zekeriyya Peygamber'dir. Nitekim ayetin devamında "...fe temessele beşeren seviyyen" "...aynı seviyedeki / aynı durumdaki bir beşeri örnek vermişti" buyruluyor. Burada elçinin / Zekeriyya'nın Meryem'e örnek verdiği, "aynı durumdaki beşerin", aynı şekilde olağan dışı doğmuş olan ve Zekeriyya Peygamber'in duasına karşılık lütfedilen ve henüz o günlerde bir bebek olan Yahya Peygamber'dir.

Çünkü, Yahya da vahiy ile bildirilmişti. (Bak. Meryem Suresi 7; ve Âl'i İmrân Suresi 39.) Ayetteki **"temessele"** sözcüğünün anlamı "örnek vermek". (Bak *Lisanü'l Arab*, c. 8, s. 201, "msl. mad") Zaten günlük konuşmalarımızda da kullandığımız, "misal" "temsil" sözcükleri aynı kökten gelmektedir.

Meâllerde, **"temessele beşeren"** deyişine "insan şeklinde göründü, genç delikanlı olarak göründü vs." anlamları yüklenerek, Meryem'e haberi getirenin Cebrail olduğu(!) şeklinde yorumlar ortaya çıkmıştır. Bu doğru değildir. Kur'an'da Cebrail diye bir sözcük geçmez. "Cibril" olarak geçer. (Cibril kelimesinin ne anlama geldiği ile ilgili, Bakara Suresi 96-97. ayetlerin dipnotunu okuyun).

Özetle, Meryem'e gönderilen ruhu / mesajı, ona bildirmekle görevlendirilen, Meryem'in her türlu kefaletini üslenen Zekeriyya Peygamber'dir. İsa'nın olağan üstü doğumuna kanıt olarak da Yahya'nın doğumunu örnek göstermiştir. >>

18. Meryem dedi ki: "Eğer sen takva sahibi biriysen, kuşkusuz ben, senin getirdiğin mesajdan dolayı, Rahmana / Esirgeyen Bağışlayan Allah'a sığınırım."

19. Elçi Zekeriyya dedi: "Kuşkusuz ben, senin Rabbinin / seni koruyup-kollayanın, elçisinden başka bir şey değilim; Rabbin sana tertemiz bir oğlan bağışlayacak."

20. Meryem dedi ki: "Benim nasıl olur da bir çocuğum olur? Bana hiçbir beşer dokunmamıştır ve ben iffetsiz biri de değilim," dedi.[228]

21. Elçi Zekeriyya da, ama Rabbin; "Öyle! Fakat, o iş yüce olan Rabbine kolaydır ve o doğacak çocuğu, tarafımızdan bir rahmet ve insanlar için, bir işaret yapacağız; ve zaten bu, yerine getirilmesi gereken bir emirdir," buyuruyor.

22. Nihayet Meryem ona hamile oldu ve o haliyle gözlerden uzak bir yere götürüldü.

23. Böylece Meryem, doğum sancısı başlayınca, bir hurma ağacının gövdesine yaslandı. Acı, üzüntü ve yalnızlık duygusuyla; "Keşke daha önceden ölseydim, ya da unutulup gitseydim," diye kendi kendine dertlendi.

24-25. Bu ara da alt tarafından ona seslenildi: "Sakın üzülme! Rabbin, altında bir su havuzu oluşturdu; hurma ağacının gövdesini de kendine doğru salla, üzerine olgun hurmalardan dökülsün."

26. "Onlardan ye, sudan da iç ve gözün aydın olsun; geçmiş olsun. Sonra da bir insanla karşılaştığında; sorduklarında, Ben, Rahman için / esirgeyip, bağışlayan için, savm / susmak, sözü verdim; artık bugünden itibaren insanlarla belli bir zaman asla konuşmayacağım, de."

27. Nihayet Meryem, İsa ile beraber kavmine geldi. Kavmi ona; "Ey Meryem! Gerçekten sen, hayret verici bir şey yaptın!"

>> Konuyla ilgili daha detaylı bilgi için, bak. *Tebyînü'l Kur'an*, c. 3. s. 486. vd. Meryem ile ilgili bak. Âl'i İmrân Suresi 35-47; Tahrîm Suresi 12; Enbiyâ Suresi 91; Nisâ Suresi 171.

228 (44:20) Bak. Âl'i İmrân Suresi 45, 47.

28. "Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir adam değildi. Annen de haddini aşmadı," dediler.

29. Söylenen çirkin sözlerden bunalan Meryem, İsa'yı işaret etti; bu sefer onlar; "Biz yüksek mevkide olan kimseler, ihda edilmiş, peydahlanmış bir çocukla nasıl konuşabiliriz," dediler.

30. Bu sefer İsa söz aldı: "Haberiniz olsun! Ben, Allah'ın bir kuluyum; O, bana kitap verdi ve beni bir peygamber yaptı;"

31. " Nerede olursam olayım, beni kutlu kıldı; yaşadığım sürece, salatı / her an kendisine bağlı kalmayı ve zekâtı / temiz olmayı bana öğretti;"[229]

32. "Anneme karşı hep saygılı olmamı öğütledi ve beni bir zorba ve bir asi yapmadı;"

---

229 (44: 29-31) Bu Kur'an ayetlerindeki İsa'nın konuşmalarından anlaşılıyor ki Meryem İsa'yı kavmine çok uzun seneler sonra ve İsa, Allah tarafından peygamber atandıktan sonra getirmiş. 29. ayette geçen ve hep **"Beşik"** diye çevrilen kelimenin Arapça yazılışı şöyle, مهد , "mhd" haflerinden oluşmuş bir kelime. Başlangıçta Kur'an'ın Arapçasında hareke yoktu. Zaten bugün bile Arapça kitaplarda, mecmualarda vb. şeylerde hareke yoktur. Hareke, bilindiği gibi Arap olmayan milletlerin Kur'an'ı kolayca okuyabilmesi için sonradan konmuştur. O bakımdan örneğin, "cennet" kelimesi "cnnt" harflerinden oluşur. Arapça yazılışı şöyle: جنّ Arapça bu kelimeyi, "cennet"diye hareketlendirirsek anlamı, "bahçe", "cünnet" diye hareketlendirirsek anlamı, "kalkan", "cinnet" diye hareketlendirirsek anlamı, "delirmek." olur. İşte, مهد, kelimesi de, "mehdi" diye hareketlendirilirse anlamı, "döşek, beşik", "mühdi" diye hareketlendirilirse anlamı, "ihda edilmiş", bunun da, hediye kökünden alırsak anlamı, "hediye etme, hediye gönderme", eğer "hidayet" kökünden alırsak anlamı, "doğru yola götürme, yüksek mevkide olma" olur. (Merak edenler kelimeyi Arapça ve Osmanlıca lügatlardan inceleyebilirler.) Kur'an bütünlüğü içinde kanaatim odur ki: Allah'ın sünnetinde beşikte bir çocuk koca koca adamlara konuşmaz, en önemlisi Allah peygamberleri belirli bir olgunluk çağına geldikten sonra görevlendirmiştir, çocukken peygamber ataması sünnetine uymaz." "Siz Allah'ın sünnetinde / yasasında bir değişiklik bulamazsınız ve kesinlikle Allah'ın sünnetinde / yasasında bir sapma da göremezsiniz." (Fâtır Suresi 43) Eğer İsa beşikte bebek iken o sözleri konuşmuş olsaydı, kendilerini yüksek mevkilerde gören kâhinler, İsa'yı daha çocukken öldürmeye kalkarlardı. Kaldı ki, peygamberlik görevine başladıktan, belki de bu sözleri tebliğ ettikten sonra, ölünceye kadar kâhinlerin İsa'yı rahat bırakmadıkları bir gerçektir.

33. "Doğduğum gün, öleceğim gün ve yeniden diriltileceğim gün, esenlik benim üzerimedir."[230]

34. İşte, Meryem oğlu İsa'nın Hak sözleri, ki, onun hakkında şüphe ediyorlar.

35. Allah için bir çocuk edinmek asla söz konusu olmaz. Allah noksan sıfatlardan uzaktır. O, bir işi planlayıp olmasına karar verdi mi, ona "Ol" der ve o da anında oluverir.[231]

36. İsa; "Muhakkak ki, Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; O'na kulluk ediniz. İşte dosdoğru yol budur," dedi.[232]

37. Daha sonra onlar kendi aralarında mezhepler halinde ayrılığa düştüler. Büyük bir gündeki duruşmada, İsa hakkında gerçekleri örtbas edenlerin vay haline!

38. Onlar, Bizim huzurumuza geldikleri gün, gerçeğin ne olduğunu kulaklarıyla işitecekler ve gözleriyle göreceklerdir. Fakat bugün, İsa hakkında gerçekleri karartanlar, apaçık bir yanılgı içindedirler.[233]

39. Sen, yanılgı içinde olanları, o büyük pişmanlık ve üzüntü günü ile ilgili olarak uyar. Çünkü onlar, gaflet içindeyken ve henüz iman da etmemişken, iş olup bitmiş olabilir.[234]

40. Gerçek şu ki, yeryüzü ve üzerindekilerin hepsi yok olacak, sadece Biz kalacağız ve her şey Bize döndürülecektir.

İBRAHİM'İN BABASINA UYARISI

41. Kitap'ta İbrahim'i de zikret. Doğrusu o gerçek olanı dosdoğru, dobra dobra haber verdi.

---

230 (44:33) Hz. İsa için söylenen bu ayetlerin kelime kelime aynısı Hz. Yahya için de ifade ediliyor. 13, 14, 15. ayetlerle karşılaştırınız. Ayrıca bak. İsa ile ilgili, Âl'i İmrân Suresi 46-51; Mâide Suresi 110.

231 (44:35) Bak. Âl'i İmrân Suresi 59, 60; Yâ-Sîn Suresi 82; Mâide Suresi 73; İsrâ Suresi 43.

232 (44:36) Hz. İsa'nın aynı ifadesi, Yuhanna İncili'nde şöyle geçer: "İsa: Kardeşlerime git ve onlara söyle. Benim ve sizin Tanrı'nızın yanına çıkıyorum." Bak. Yuhanna, 20:17.

233 (44:38) Bak. Mâide Suresi 116, 117.

234 (44:39) Bak. Secde Suresi 12; Zümer Suresi 56.

42. Bir zaman o babası için dedi ki: "Ey Babacığım! İşitmeyen, görmeyen ve sana da hiçbir yararı dokunmayan şeylere ne diye kul oluyorsun?"

43. "Ey babacığım! Doğrusu, sana gelmemiş olan bir bilgiden bana geldi. Bundan sonra bana uy da, sana dosdoğru yol olan Hakk'ın yolunu göstereyim."

44. "Ey babacığım! Sakın şeytanî hallere kul olma. Muhakkak ki, şeytanî haller, Rahmandan / esirgeyen, bağışlayan Allah'tan seni uzaklaştırır."

45. "Ey babacığım! Rahman'ı / esirgeyen, bağışlayan Allah'ı anlayamaman nedeniyle, senin can yakıcı bir sıkıntıda kalmandan ve böylece şeytanî hallere yardımcı olmandan korkuyorum."[235]

46. Babası dedi ki: "Ey İbrahim! İlahlarımdan / ibadet ettiklerimden sen beni vazgeçirmeye mi uğraşıyorsun? Eğer, bu tutumundan vazgeçmezsen, kesinlikle seni taşlarım ve benden uzak olursun."

47. İbrahim dedi: "Hoşça kal, barış ve esenlik seninle olsun. Ben senin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim. Umarım Rabbim dileğimi kabul eder;"

48. "Şimdi ben, sizden ve ilah diye bağlandıklarınızdan uzak duracağım ve Rabbime yöneleceğim. Umulur ki, Rabbime / beni koruyup, kollayana, dualarımda mutsuzluk yaşamam."

İSHAK-YAKUP

49. Böylece İbrahim, onlardan ve onların Allah'ı bırakıp da, ilah diye kulluk ettikleri şeylerden uzak durdu. Biz İbrahim'e İshak'ı ve İshak'ın oğlu Yakup'u bahşettik. Hepsini peygamberler kıldık.

50. Onlar bahşettiğimiz rahmetimiz üzere oldular ve onlar sunduğumuz gerçekleri dosdoğru bir dille anlattılar.

---

235 (44:45) Bak Bakara Suresi 130; Hûd Suresi 75; Nahl Suresi 120,123; En'âm Suresi 74; Ankebût Suresi 16-18; Zuhruf Suresi 26-28; Sâffât Suresi 83-112; Şûarâ 69-91. Rahman ile ilgili, bak. Furkân Suresi 63; Kasas Suresi 55; ve Rahman Suresi 1 vd. inceleyiniz.

MUSA

51. Kitap'ta Musa'yı da zikret! Kuşkusuz o, içtenlikle arındırılanlardan oldu ve bir Nebî-resûl idi.

52-53. Sözleştiği Tûr'un her yönünden ona seslendik ve o Bizi, iki kişinin kendi aralarında fısıldaştığı kadar yakın hissetti ve Biz ona Rahmetimizden bahşettik. Kardeşi Harun'da nebîlerdendi.[236]

İSMAİL

54. Kitap'ta İsmail'i de zikret! Muhakkak ki o, sözüne sadık ve bir bir nebî-resûl idi.[237]

55. İsmail, yakınlarına, salatı / her an Allah'a bağlı olmayı ve zekât vermeyi / paylaşarak anılmayı emrederdi. O, Rabbinin yanında hoşnutluğu arayan biriydi.

İDRİS

56. Kitap'ta, İdris'i de zikret! Muhakkak ki, o da özü-sözü doğru bir nebî idi.

57. Biz onu, yüce bir makamla onurlandırdık.[238]

58. İşte onlar, Allah'ın kendilerine nebîlik verdiği âdem / insan soyundan, Nûh ile beraber taşıdıklarımızdan, İbrahim ve İsrail'in / Yakup soyundan, Bizim yolumuzu gösteren ve kurtuluşu Bizde bulan kimselerdendi. Onlar Rahmanın / esirgeyen, bağışlayan Allah'ın ayetlerini okuyup anladıkları zaman, kendi varlıklarından geçer ve Hak'ka teslim olurlardı.[239]

---

236 (44:52) "Tûr" Kur'an'da yer aldığı ayetlerde Musa Peygamber'in vahiy aldığı dağın adı olarak geçmektedir. Bak. Bakara Suresi 63,93; Nisâ Suresi 154; Tâ-Hâ Suresi 80; Müminûn Suresi 20; Kasas Suresi 29,46; Tûr Suresi 1; Tîn Suresi 2; Ayrıca, "iki kişinin kendi aralarında fısıldaştığı kadar yaklaştırdık" ifadesiyle, Hz. Muhammed için de "iki yay arası, hatta daha yakın" ifadesi aynı. Bak. Necm Suresi 9-10; ve İsrâ Suresi 1 ve 2.

237 (44:54) Bak. Sâffât Suresi 102; Sâd Suresi 48.

238 (44:56-57) İdris Peygamber, Kur'an'da iki surede geçer. Birisi burada Meryem Suresi'nde, diğeri Enbiyâ Suresi 85, 86'da.

239 (44:58) Bak. İsrâ Suresi 107-109; Secde Suresi 15-17.

59. Fakat onlardan sonra gelenler, salatı / Allah'a bağlılıklarını, toplumsal yardımlaşmayı, terk ettiler, aşırı arzularının, çıkarlarının peşine düştüler. Bu yüzden onlar, aşırılıklarının cezasını çekeceklerdir.

60-61. Ancak kim hatalarını anlar, bir daha yapmamak üzere dönerlerse ve içtenlikle iman ederlerse ve iyi ve güzel işler üretirlerse, işte onlar en mutlu ve en huzur verici bir ortama dahil olurlar ve onlar hiçbir şekilde zulmeden olmazlar. İşte bilinmeyen, görünmeyen âlemin sahibi olan Rahmanın kullarına sözü böyle. Muhakkak ki, onun sözü mutlaka yerine gelir.

62. Onlar, böyle huzurlu ve mutlu bir ortamda boş sözlerle, boş işlerle uğraşmazlar, onlar sadece barış üzredirler, sabah-akşam orada helal rızıklardan yararlanmaya çalışırlar.

63. İşte, bütün her şeyin Bize ait olduğunu anlayanlar, kötülüklerden sakınıp ortak koşmayanlar, kulumuz olduğunu idrak eden kimseler, işte böylesi bir huzura kavuşurlar.

64. Geçmişte olanlar, gelecekte olacaklar ve bunların arasındaki olan herşey, senin Rabbinin emri dışında indirilemez, oluşamaz ve Rabbinin unutması da yoktur.

65. O, göklerin, yerin ve onların arasında olan şeylerin Rabbidir / koruyup-gözeticisidir. Öyleyse, O'nun kulu olduğunuzu anlayın ve O'na olan kulluğuzda sebat edin. Siz O'nun dengi olan başka bir gücü biliyor musunuz?

66. Böyle iken, insan diyor ki: "Öldüğüm zaman, ileride yeniden diriltilecek miyim?"[240]

67. Hayret! İnsan daha önceden hiçbir şey değilken, Benim kendisini hiç yoktan yarattığımı düşünmüyor mu?

68. Elbette Rabbin onları ve şeytanî hallerde olanları kesinlikle diriltedecek, sonra da onlar diz çökmüş bir vaziyette, cehennem çevresinde hazır bulunacaklardır.[241]

---

240 (44:66-67) Bak. Yâ-Sîn Suresi 77, 78; Ra'd Suresi 5.

241 (44:68) Bak. Sâffât Suresi 22,23; Câsiye Suresi 28; Zümer Suresi 31.

69. Sonra da, her bir toplumdan, Rahman olan Allah'ın buyruklarına en şiddetli olanları hangileri ise, onlar çekip alınacak.

70. Sonra, onlardan öncelikle oraya atılmaya layık olan kimseleri en iyi bilen elbette Biziz.

71. Ancak, mahşer yerine / toplanma alanına sizden herkes varacaktır. Bu Rabbinin daha önceden üzerine almış olduğu kesin bir hükmüdür.

72. Sonra, kötülüklerden sakınıp ortak koşmayan kimseler, kurtuluşu Bizde bulurlar, şirk koşarak kendi zararlarına iş yapanlar ise, orada diz çökmüş bir vaziyette kalırlar.

73. Çünkü onlara, ayetlerimiz açık seçik anlatıldığında, gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, inanmış kimselere; "İki gruptan hangimiz sosyal sınıf olarak daha güzel ve makamca daha iyi bir yerdeyiz?" derlerdi.[242]

74. Onlardan önceki kuşaklardan kaçı, gerçekleri görmezlikten gelip örtmeleri ve büyüklenmeleri yüzünden yok olup gittiler. Halbuki onlar çok daha varlıklı ve çok daha gösterişli idiler.[243]

75. De ki, bir kimse böyle sapkın bir düşüncede olsa bile, Rahman / esirgeyen, bağışlayan Allah, ona bir yaşama müddeti verir. Nihayet onlar, verilmiş olan süreyi gördüklerinde, -ama yaşarken başlarına gelen bir felaketi, ama kıyâmet saatini- o zaman o kimseler, kimin makamca daha kötü ya da taraftarca daha zayıf olduğunu bileceklerdir.

76. Doğru yolda olanların ve doğru yolu gösteren kimselerin, toplun yararına sürekli iyi ve güzel işler üreten kimselerin, sonuçta Allah'a karşı sevgisi, bağlılığı artar.

77. Ayetlerimizi görmezlikten gelip örten kimseye baksana! "Elbette benim de mallarım ve evlatlarım olacak," diyor.

---

242 (44:73) Bak. Ahkâf Suresi 11; Şuarâ Suresi 11; En'âm Suresi 53.

243 (44:74) Bak. Âl'i İmrân Suresi 178; Yunus Suresi 13, 14; Kâf Suresi 36; Zuhruf Suresi 8; Hicr Suresi 4; İsrâ Suresi 17; En'âm Suresi 6, 8; Tâ-Hâ Suresi 128; Şuarâ Suresi 208; Kasas Suresi 43; Secde Suresi 26; Yâ-Sîn Suresi 31; Sâd Suresi 3; Ahkâf Suresi 27; Hacc Suresi 45; Kehf Suresi 59.

78. Gerçeği örtbas eden o kişi, geleceğin bilgisine mi sahip, yoksa, Rahman'dan, kendisine bir garanti sözü mü aldı da öyle diyor?

79. Hayır, Biz onun söylediği şeyleri kaydedeceğiz; o Bizi anlamadığı müddetçe sıkıntılardan kurtulamaz.

80. Her bir kişi Bize gelecek, o zaman söylediği şeyleri ona sunarız.

81. Allah'ın yanında bir ilah / bir efendi edinenler, kendilerinin daha itibarlı, daha saygın olduklarını sanırlar.

82. Hayır, hayır, bilakis, gerçekleri görmezlikten gelenlerin kul oldukları efendiler, onlara karşı çıkarak aleyhlerinde olacaklardır.[244]

83. Görmüyor musun şeytanları / Hak'tan uzaklaştıran kimseleri, Muhakkak, Bizim gönderdiğimiz gerçekleri görmezlikten gelip örterek, nasıl çarpıtıp sunuyorlar da, onları ayırımcılığa sevk ediyorlar?[245]

84. Artık sen o durumda olanlar için acele etme. Muhakkak ki, onlar Bizim adetlerimizi değil, kendi adetlerini adet ediniyorlar.

85. Kötülüklerden sakınıp ortak koşmayanlar, o gün Rahman'a misafir gelmiş heyetler gibi toplanırlar.

86. Suçlular da, bir sürü halinde cehenneme sevk edilirler.

87. O gün, hiç kimse şefaat etme hakkına sahip değildir. Sadece ahidlerini yerine getirenlere, Rahman olan Allah şefaat edecektir.[246]

---

244 (44:82) Bak. En'âm Suresi 23, 24; Yunus Suresi 18, 28, 29 ve Kehf Suresi 32-42; Yâ-Sîn Suresi 74, 75; Kasas Suresi 63; Sebe Suresi 40, 41; Furkân Suresi 17-19.

245 (44:83) Bak. İbrahim Suresi 21, 22; Zuhruf Suresi 36-40; Sâd Suresi 82-85.

246 (44:87) Bak. Bakara Suresi 48; Furkân Suresi 30; Enbiyâ Suresi 28; Tâ-Ha Suresi 109; Sebe Suresi 23; Zuhruf Suresi 86; Necm Suresi 25, 26; Nebe Suresi 37. ayetleri inceleyiniz.

88. Gerçeği örtenler, "Rahman bir çocuk edindi," dediler.[247]

89. And olsun! Siz, gerçekten, çok çirkin bir şey ortaya attınız.

90-91. Esirgeyen ve bağışlayan Allah'a çocuk yakıştırıldı diye neredeyse gökler çatlayacak, yer yarılacak ve dağlar parçalanıp dağılacaktır.

92. Halbuki çocuk edinmek, Rahman'a / esirgeyen ve bağışlayan Allah'a asla yaraşmaz.

93. Göklerde ve yerde bulunanların tümü, Rahman'a sadece kul olarak gelecektir.

94. And olsun! Onu söyleyenler şaşırmış ve onlar kendi adetlerini adet edinmişlerdir.

95. Onların hepsi, diriliş günü Rahman'a tek başına gelecektir.

96. Muhakkak ki, inanıp, iyi ve güzel işler üreten kimseler, onlar kesinlikle Rahmanın sevgisi üzere hareket ederler.

97. Artık, ortak koşmaktan sakınanlara gerçekleri müjdelemen ve şiddetle karşı çıkan bir kavme / müşrik Araplara, o gerçekleri açıklayıp uyarman için senin lisanınla kolaylaştırdık.[248]

98. Onlardan önce kaç kuşak Bizi anlamayıp yok olup gittiler. Şimdi sen onlardan hiçbirini anımsıyor ya da onlara ait en ufak bir ses duyuyor musun?

---

247 (44:88) Bak. Tevbe Suresi 30; Bakara Suresi 116; Sâffât Suresi 158.

248 (44:97) Kur'an vahyinin ilk muhatapları Araplar olduğu için, Hz. Muhammed de o toplumun içinden seçilmiş son nebî / peygamber olduğu için, Vahiy, Arapça tebliğ edildi ki anlayabilsinler. Yoksa, vahiy, Allah'tan Arapça yazılı olarak gelmedi. Eğer gelen vahiy / bilgi, Araplara, başka bir dil ile anlatılsaydı, Araplar "neden Arapça anlatmıyorsun" diye itiraz ederlerdi. (Bak. Fussılet Suresi 44.) O bakımdan, Peygamber, Allah'tan aldığı vahyi / bilgiyi, halkına, nasıl kendi lisanıyla tebliğ etti ise, her toplumun bilginleri de Allah'ın kelâmını toplumlarına kendi diliyle açıklayarak, kolaylaştıracaklardır. İşte, asıl sünnet budur. (Ayrıca bak. Yusuf Suresi 2. ayet ve dipnotu.)

İniş Sırası: 45
TÂ-HÂ SURESİ
Sure No: 20

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Tâ. Hâ.

2. Kur'an'ı sana, umutsuzluğa kapılman, sıkıntılarda kalman için indirmedik.[249]

3. Ancak, Allah'ı bilinçli olarak kavramak isteyen kimseler için, bir öğüt, bir uyarı olarak indirdik.

4. O Kur'an, yeri ve görkemli gökleri yaratan Allah tarafından parça parça indirilmiştir.

5. O Rahman olan Allah, tüm varlığı kudretiyle sarmıştır.

6. Göklerde ve yerde olan ne varsa ve onların arasındaki her şey ve toprağın altındaki şeyler hep O'nun kontrolü altındadır.[250]

7. Siz gönlünüzdekini sözle açıklasanız da, içinizde gizleseniz de, Muhakkak ki Allah, gizliyi ve gizlinin gizlisini bilir.

8. Allah, O'ndan başka ilah yok, sadece O var. Tüm güzel isimler O'na aittir.[251]

MUSA'NIN HADİSİ

9. Musa'ın haberi sana geldi mi?[252]

10. Hani Musa, bir ışık görmüştü de, ailesine; "Ben bir ışık görür

---

249 (45:2) Bak. Şuarâ Suresi 3; Gâşiye Suresi 22; Kehf Suresi 6; En'âm Suresi 107.

250 (45:5-6) "Sarandır" diye anlamlandırdığımız" **"istiva"** sözcüğü ile ilgili, A'râf Suresi 54; Bakara Suresi 29; Necm Suresi 6; Yunus Suresi 3; Ra'd Suresi 2; Furkân Suresi 59; Secde Suresi 4; ayetlerini inceleyiniz.

251 (45:8) A'râf suresi, 180; ve Haşr suresi, 24, ayetleri inceleyiniz.

252 (45:9) Bak. Neml Suresi 7-14; Kasas Suresi 3-21; 29, 30; Nâziât Suresi 15-17; A'râf Suresi 142-155.

gibi oldum; siz bekleyin, belki ondan size bir ateş közü getiririm ya da yol gösterecek biri vardır," demişti.

11. Böylece Musa oraya ulaşır ulaşmaz, seslenildi: Ey Musa!

12. Benim, Ben! Senin Rabbin! Artık bundan sonra kendine ait takıntılarını bırak. Çünkü sen kutlu bir yolun aralığındasın.

13. Ben seni nebî seçtim; şimdi vahyolunacak şeylere iyi kulak ver, algıla.

14. İlah yok, sadece Ben varım, muhakkak ki, Allah Benim. Artık bundan sonra Benim kulum olduğunu bil ve salatı ikame et / bana bağlı olmanın bilinciyle hareket et, Beni anlama ve anlatma gayreti içinde ol.[253]

---

253 (45:14) Kur'an' da geçen "salat ve türevleri"nin hepsi, "namaz kıl" diye çevrilegelmiştir ve bu büyük yanlış devam etmektedir. Burada geçen ve Musa Peygamber'e söylenen "ekımis-salat" kelimesi de "namaz kıl" diye çevrilmektedir. O zaman; Musa Peygamber zamanında, şu an uyguladığımız şekilde, **namaz** var mıydı? Varsa, Musa Peygamber ve ona inananlar nasıl namaz kılıyordu? Hani **namaz,** Muhammed Peygamber'e **Miraç'ta hediye** edilmişti?!

Musa Peygamber'in **namazı** ile, Muhammed Peygamberin **namazı** farklı mıydı? Farklıysa **nasıl?** Kaldı ki, Kur'an'da, tüm peygamberlerle ilgili **salat** kelimesi ifade ediliyor. Örneğin, İsa Peygamber ile ilgili, Meryem Suresi 31. ayette: "ve evsânî bis-salati" "bana namazı tavsiye etti" diye çevriliyor. İsa Peygamber zamanında, **namaz** var mıydı? Varsa, İsa Peygamber ve ona inananlar nasıl namaz kılıyordu? İsa Peygamber'in namazı ile, Muhammed Peygamber'in namazı farklı mıydı? (Şu ayetlere bakınız: İsrâiloğulları için, Mâide Suresi 12, İbrahim Peygamber için, İbrahim Suresi 40, Şuayb Peygamber için, Hûd Suresi 87; İsmail Peygamber için, Meryem Suresi 55 vs.) Hz. Muhammed'e, namazın nasıl kılınacağını Cebrail öğretti diye anlatılır; Müslümanlar da öyle olduğuna inanırlar. O zaman, Cebrail Musa'ya İsa'ya ve diğer peygamberlere de namazın nasıl kılınacağını öğretti mi? Bilinçli bir mü'min bütün bunları sorgular. Bilindiği gibi, **"namaz"** kelimesi, Arapça değil, Farsçadır.

Kur'an'da geçen **"salat"** kelimesinin, Türkçe karşılığı şöyle: "Dua etmek, desteklemek, hareket ettirmek, ayağa kalkmak, çabalamak, şirke ve tağuta karşı çıkmak, çok çalışmak, bağlantı kurmak, inanmak, sosyal yardım yapmak, tebrik etmek, ilahi yardım, vahiy / eğitim çalışması yapmak; Kur'an'ı anlayarak okumak, uygulamak," vs. İlk aklıma gelenler. İşte bütün bunlar Kur'an'da geçen **"salat"** kelimesine yüklenmiş anlamlardır. Kur'an'da geçen "salat" >>

15. Muhakkak ki, bu dünyanın sonu gelecektir; neredeyse o gizlendi ki, herkes çalışmalarının karşılığı için gayret göstersin.

16. Dikkat et! Dünyanın sonunun gelmesine inanmayıp, arzuları peşinde giden kimseler, seni gerçeklerin arayışından alıkoymasın. Sonra kendine yazık edersin.

SORULU CEVAPLI ÖĞRETME-EĞİTME YÖNTEMİ

17. Şu elindeki şey nedir? Ey Musa!

18. Musa dedi: "O, bastondur; yürürken ona dayanırım, onunla davarlarıma ağaçlardan yaprak çırparım ve onun bana daha başka yararları da var."

19. Denildi: Artık o bastonu at; çobanlığı bırak, Ey Musa!

20. Böylece Musa, bastonu attı; çobanlığı bıraktı. Artık bundan sonra onun dayanağı / bastonu bilgilenmektir; Rab adına çalışmaktır.

21. Denildi: Sen bilgiye dayan, Ey Musa! Korkma. bilgilenmekle sen, önceki çobanlık halinden başka bir hale döneceksin.

>> kelimesine, anlatmak istediği konuya göre, bu anlamlardan hangisi uygunsa o anlam verilmelidir.

Kur'an'ın omurgasını teşkil eden **salatının bütün bu anlamlarını bir tarafa atarak,** Farsça bir kelime olan **namaz** sözcüğüne indirgemek, Allah'a, Kur'an'a ve Peygamber'e iftiradır diye düşünüyorum. Salatın özünü, insanların toplumla olan çok yönlü ilişkileri oluşturur. Salat sadece dört duvar arasında yapılan bir eylem değildir. "Dinin direği" olarak, toplumsal ve bireysel yaşamın tüm alanlarını kapsar. Örneğin sanat, ekonomi, çevre, siyaset, ahlak, eğitim, hukuk, askeri, sağlık aile gibi, toplumsal yapının tüm kurumları ile ilişkilidir. Salat, toplumsal alandaki olumlu değişimleri etkiler. Salat, toplumsal sorumluluk bilinci verir. Vahiy gelirken, mescitler, eğitim-öğretim, idari, mali, siyasi ve kültürel mekanlar idi ve sahabe için, sosyal dayanışma ve destek kurumları / mekanları olan mescitler, Peygamber'in vefatından 150-200 yıl sonra, Yahudi -Hıristiyan ve Fars kültürünün etkisiyle tapınma yerleri haline getirildi, kutsal mekânlar(!) oldu; görevlileri de kutsal kişiler(!) yapıldı.

Farsçada **"namaz"** sözcüğü, Farsların ateşgedelere tapınma şekline verdikleri isimdir. Vahiy gelirken, münâfıklar, kurumsal bir mekanı, tapınma yeri yapmak istediler, Allah izin vermedi. (Zararlı mescid; bak. Tevbe Suresi 107, 108) Ama Peygamber'in, Medine'ye geldiği günlerde, yapılan mescid (Kuba Mescidi) ise, tapınma yeri değil, gelen vahiyleri öğrenme-öğretme mekânı idi. Yani eğitim-öğretim, ekonomi ve sosyal destek kurumu idi. Bugün, mescidlerin yaptığı işlevi, devletin kurum ve kuruluşları üzerine almıştır.

22. Diğer kanıtlarımızla birlikte, kendini ayetlerimiz doğrultusunda geliştir ve her türlü kötülüklerden temizlenerek o gücü lekesiz olarak ortaya çıkar.

23. Sana yüce ayetlerimizden anlatacağız.

24. Sen firavuna git, çünkü o büyüklük taslayanlardan oldu.[254]

MUSA'NIN İSTEĞİ

25. Musa dedi: "Rabbim! Gerçeklerinle gönlümü genişlet."

26. "Görevimde bana kolaylık sağla."

27. "Gerçeklerini anlatmam için konuşmama akıcılık ver ki,"

28. "Sözlerimi iyi anlasınlar."

29. "Ailemden birini bana yardımcı yap,"

30. "Kardeşim Harûn'u."

31. "Onunla beni güçlendir."

32. "Görevimde onu bana ortak et ki,"

33. "Seni çokça noksan sıfatlardan uzak tutalım."

34. "Senin buyruklarını başarıyla yerine getirelim."

35. "Muhakkak ki, Sen bizi görmektesin."

ALLAH'IN MUSA'YA YANITI VE
YAŞAMINDAN HATIRLATMALAR

36. Allah buyurdu: İstediklerin sana verilmiştir; ey Musa!

37. Doğrusu Biz sana, genellikle daha başka iyiliklerde de bulunmuştuk, ey Musa!

---

254 (45:21-24) Yüce Allah, 14. ayette Musa'ya "salatı ikame et" diye buyurmuştu. Salat kelimesinin birçok anlamı olduğunu, 14. ayetin dipnotunda açıkladık. Bunlar arasında, "eğitim -öğretim" ve "tağuta karşı mücadele etme" vs. anlamları da vardı. İşte burada Allah, 17. ayetten 24. ayete kadar Musa'ya, "salatı" nasıl "ikame edeceğini" sorulu cevaplı olarak anlatıyor, onu eğitiyor ve tağutla / firavunla mücadele yöntemini gösteriyor. (Bak Bakara Suresi 79-101; Neml Suresi 10, 11; Kasas Suresi 30-32.)

38. Hani bir zaman, bilip yapması gereken şeyi, Biz annene vahyetmiştik.[255]

39. Bebeği sandığın içine koy, sonra sandığı nehre bırak; böylece nehir onu sahile atar. Bana düşmanlık eden ve ona / Musa'ya da düşman olacak olan sandığı alır. Benim gözetimim altında, rahat bir şekilde yetiştirilsin diye üzerine tarafımdan bir muhabbet, bir sevgi koydum.

40. O zaman nehir boyu sandığı takip eden kız kardeşin de firavuna gidip, "Bu çocuğa bakacak birisini size bulayım mı?" diye sordu. Böylece, içi rahatlasın ve üzülmesin diye seni annene tekrar kavuşturduk. Sonra sen, bir kişiyi öldürmüştün de Biz seni sıkıntıdan, endişeden kurtarmış ve çeşitli denemelerden geçirmiştik. Sonra yıllar boyu Medyen halkı arasında kaldın. İşte bu duruma, Hak'kın takdiri üzere geldin, ey Musa!

41. Sen, Benim ayetlerimi anlatman için seçildin.

42-43. Sen ve kardeşin, ikiniz ayetlerimle firavuna gidin, ona ayetlerimi anlatmayı ihmal etmeyin, çünkü o büyüklük taslayanlardan oldu.

44. Ona gerçekleri anlatırken nazik bir dil ile anlatın. Umulur ki o, gerçeği anlamak için düşünür ya da saygı duyar.[256]

45. Bunun üzerine Musa ve kardeşi; "Ey Rabbimiz! Firavunun bize karşı taşkınlık etmesinden ya da öfkelenmesinden korkuyoruz," dediler.

46. Buyurdu: Korkmayın, muhakkak Ben sizinle beraberim. Sizi görüyorum ve işitiyorum.[257]

47. Hadi ona gidin ve deyin ki: "Biz ikimiz, senin Rabbinin elçileriyiz. İsrailoğullarına yaptığın işkenceye son ver ve onları bizimle beraber gönder. Biz sana, Rabbinden bir kanıt ile geldik. Dosdoğru yolu izleyenlere selam olsun;"

---

255 (45:36-37) Bak. Kasas Suresi 35; Allah, Musa'nın annesine vahyettiği gibi; arıya da vahyetti (Nahl Suresi 68), İsa Peygamber'in, havarilerine de vahyetti (Mâide Suresi 111), Göklere de vahyetti (Fussılet Suresi 12).

256 (45:44) En'âm Suresi 12, 54; Nahl Suresi 9, 125; Bakara Suresi 83; Âl'i İmrân Suresi 159; Zuhruf Suresi 46-56. ayetleri inceleyiniz.

257 (45:46) Bak. Kasas Suresi 35.

48. "Bize bildirilen buyruk kesinlikle şöyle: Kim Allah'ın ayetlerini yalanlar, onlara sırtını dönerse, muhakkak, başı beladan, sıkıntıdan kurtulmaz."

49. Firavun dedi ki: "Ey Musa, Sizin Rabbiniz de kimmiş?"

50. Musa; "Bizim Rabbimiz, her şeyi yaratan sonra da yolunu gösterendir," dedi.

51. Firavun: "Peki önceki nesillerin durumu ne olacak?" dedi.

52. Musa dedi ki: "Onların durumlarıyla ilgili bilgi Rabbime aittir ve bir kitapta kayıtlıdır. Benim Rabbim asla yanlış yapmaz ve asla unutmaz."

İŞTE RAB İÇİN KANITLAR

53. "O Rab ki, yer küresini sizin yaşam koşullarınız için yayan ve sizin için orada yollar açılmasını oluşturan ve gökten yağmur yağdıran ve o yağmur suyu ile çeşit çeşit, erkekli dişili bitkiler çıkarandır."

54. "Siz onlardan besleniyorsunuz, hayvanlarınızı da otlatıyorsunuz. Eğer aklınız varsa, işte bunlar sizin için birer ayettir, birer göstergedir."[258]

55. "O Rab ki, sizi o yer yüzünde yarattı, orada öleceksiniz ve bir kez daha sizi oradan diriltip çıkartacaktır."

FİRAVUN SUNULAN KANITLARI POLİTİK BULDU
MUSAYA MEYDAN OKUDU

56. Doğrusu tüm kanıtlarıyla ayetlerimiz ona sunuldu. Fakat o yalanladı ve atalarının inancında diretti.

57. Dedi ki: "Ey Musa! Sen büyücülük yaparak, bizi yurdumuzdan çıkarmak için mi geldin?"

58. "O halde, biz de senin karşına senin benzerin büyücüleri getireceğiz. Şimdi sen bir tartışma yeri ve zamanı belirle de, sana da bize de uygun olsun."

---

258 (45:53-54) Bak. Nebe Suresi 6,7; Nûh Suresi 19, 20; Zuhruf Suresi 10; Bakara Suresi 22, 164; En'âm Suresi 99; Enbiyâ Suresi 31; Fâtır Suresi 27; Neml Suresi 60; Ra'd Suresi 3.

59. Musa; "Sizinle buluşma zamanı sizin bayram gününüz olsun, zamanı da, her yerin aydınlanıp insanların dışarıya çıktıkları kuşluk vakti olsun," dedi.

60. Bunun üzerine firavun oradan aryıldı. Sonra tartışmaya girecek olanları topladı, sonra da onları tartışma yerine getirdi.[259]

61. Musa, gelen tartışmacılara dedi ki: "Allah hakkında iftira uydurmayın; yalan söylemeyin, size yakışmaz. Böyle yaparsanız siz bir felaket ile yok olursunuz. Kim iftira ederse kesinlikle perişan olur."

62. Onlar hiç oralı olmadı, kendi aralarında ve kapalı bir şekilde fısıltılı olarak konuşarak görüştüler.

63. Sonra seyircilere dönüp; "Bunlar, Musa ve Harun, iki büyücüdür; sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyorlar ve büyüleriyle sizin örnek olan tarikatınızı, inancınızı ortadan kaldırmak istiyorlar;"

64. "Haydi, bunlara karşı birleşin ve tek yumruk halinde bizi destekleyin. Çünkü bugün üstün gelen başarmış olacaktır," diye halkı tahrik edici bir konuşma yaptılar.

65. Sonra da; "Ey Musa! Önce sen mi bildiklerini ortaya koyarsın, yoksa biz mi koyalım," dediler.

66. Musa; "Hayır, bilakis, önce siz ortaya koyun," dedi. Bunun üzerine sihirbazlar, ellerindeki araçlarla ve zihinlerindeki düşüncelerle ortaya koydukları performansla gerçekten oradakileri büyülediler; hareketlendirip coşturdular.[260]

67. Bu yüzden Musa, içinde bir korku, bir çekinme hissetti.

68. O zaman Biz, ona "Muhakkak ki sen yüce olanı bilensin korkma, çekinme,"

69. "Sen bildiğin o yüceliği doğruluk içinde ortaya koy. Onların ortaya attıkları şeyleri çürütecektir. Onlar gerçek değildir, sadece

---

259 (45:60) A'râf Suresi 109-114; Şuarâ Suresi 34-51; Yunus Suresi 75-89. ayetleri inceleyiniz.

260 (45:66) A'râf Suresi 116-122; Şuarâ Suresi 43-48. ayetleri inceleyiniz.

insan ürünü şeylerdir. Gerçek dışı ortaya atılan şeyler nerede olursa olsun başarıya ulaşamaz," diye hissettirdik.

70. Böylece sihirbazlar, kendi bildiklerini bırakarak teslim oldular, yarışmadan çekildiler. Dediler ki: "Biz Musa ve Harun'un anlattıkları Rabbe inandık."

FİRAVUN KUDURDU

71. Bu durum karşısında firavun, hiddetlenerek; "Ben size izin vermeden mi yarışmayı bırakıyorsunuz? Üstelik bir de Musa'nın Rabbine inandık diyorsunuz. Anlaşılan size bu bilgileri öğreten büyüğünüz Musa olmalı. Şimdi sizin görevlerinize son vereyim; ellerinizde avuçlarınızda ne varsa, tüm mal varlığınıza el koyayım ve sizi hurma ağaçlarına asayım da hangimizin cezası daha şiddetli ve daha sürekliymiş görün bakalım!" dedi.[261]

72. O zaman inanmış sihirbazlar; "Biz, tanık olduğumuz gerçeği ve apaçık kanıtları ve bizi yoktan yaratanı bırakıp, asla seni tercih etmeyeceğiz. Bizimle ilgili ne karar verirsen ver; bizim için önemli değil. Çünkü senin verdiğin karar sadece, bu dünya için geçerlidir!"

73. "Biz, Rabbimize inandık. Biz O'ndan, hatalarımızdan dolayı ve senin bize zorbalıkla yaptırdığın yanlışlardan dolayı, af dileyeceğiz, bağışlanma isteyeceğiz. Kuşkusuz, Allah'ın ödülü daha iyi ve cezası daha kalıcıdır," diye firavuna rest çektiler.

74. Kuşkusuz kim Rabbine karşı günahlarda kalırsa, artık o cehaletin cehennemindedir. Böyle bir ortamda o, ölse ölemez, yaşasa yaşayamaz.

75. Kim iyi ve güzel işler üretir, mü'min olarak O'nun yolunda hareket ederse, işte onlar için en yüksek dereceler vardır.

76. Orada su gibi akıp giden yaşamları huzurlu ve mutludur ve daima o haldedir. İşte günahtan temizlenen kimselerin karşılığı böyledir.

77. Dikkatinizi çekerim! Biz Musa'ya: Kullarımı geceleyin yola

---

261 (45:71) Ayrıca bak. A'râf Suresi 124; Şuarâ Suresi 49; Mâide Suresi 33; ve dipnotu.

çıkar, denizin çekildiği zamanki sığ bir yoldan geçeceklerini onlara vurgula, anlat. Yakalanmaktan korkma, boğulmaktan endişelenme, diye vahyettik.[262]

78. Firavun, Musa ve adamlarının gittiğini haber alınca, askerleriyle birlikte peşlerine düştü; ne var ki, denizin dalgaları onları içine alıverdi; hepsi boğuldu.

79. Firavun, halkını saptırdı, kandırdı ve doğru yola götürmedi.[263]

İSRAİLOĞULLARI

80. Ey İsrailoğulları! Doğrusu Allah sizi düşmanınızdan kurtardı; Tur'un sağ taraflarına yerleşmenizi size vaad etti ve tarımsal ürünler ve bıldırcın besinleri lütfetti.[264]

81. Allah'ın size rızık olarak vermiş olduğu şeylerden tertemiz olarak yiyin ve orada taşkınlık yapmayın, O'nun öfkesini üzerinize çekmeyin. Kim Allah'ın öfkesini üzerine çekerse, bundan sonra o kesinlikle mahvolur gider.[265]

82. Yaptığı hatalardan pişmanlık duyup dönen kimseler için, elbette Allah mağfiret edendir. İman edenler, iyi ve güzel işler üretenler, hep doğru yoldadır.

83. Kavmin hakkında seni acele ettiren şey nedir, ey Musa?

84. Musa dedi ki: "Rabbim! Senin hoşnutluğunu kazanmak için ve onlar da beni izlesinler diye acele ettim."

85. Ama sen ayrıldıktan sonra kavmin, Bizim gerçeklerimize başkaldırdı ve Sâmirî onları saptırdı.

86. Böylece Musa kavmine öfkeli ve üzgün olarak döndü. Dedi ki: "Ey halkım! Size söz ettiklerimde, Rabbinizden güzellikler bulmadınız mı? Size söylediklerimin yerine gelmesi yoksa uzun mu

---

262 (45:77) Bak. Şuarâ Suresi 52-67; A'râf Suresi 138-147.

263 (45:79) Bak. Hûd Suresi 96-99.

264 (45:80) Bak. Bakara Suresi 40-53.

265 (45:81) Bak. Mâide Suresi 66. ayet.

sürdü? Yoksa siz Rabbinizden o sıkıntılı hallerinizi mi istiyorsunuz da, bana verdiğiniz sözden döndünüz?"[266]

87. Bunun üzerine halkı: "Ey Musa! Biz sana verdiğimiz sözden, kendi isteğimizle dönmedik. Mısır'dan ayrılırken yanımıza zinet / değerli eşyalardan almıştık, Samiri onları bizden topladı, böylece tüm değerli eşyalarımızı ona bıraktık."

88. Böylece onlar için ses getiren değerli bir madde / sermaye birikimi ortaya çıkardı, sonra da dedi ki: "İşte sizin ilahınız budur; Musa'nın ilahı da bu, ama o bunu unuttu."[267]

89. Denildi ki: İyi de, o değerli eşyaların, size hiçbir şekilde konuşamadığını, hareket edemediğini, ya da bir yarar veya bir zarar veremediklerini görmüyor musunuz?

90. Doğrusu Harun önceden onları; "Ey halkım! Maddeyi / eşyayı, ilah edinmekle kendinizi yaktınız. Muhakkak ki sizin Rabbiniz,

---

266 (45:86) Bak. A'râf Suresi 150-157.

267 (45: 88) Bizim burada "değerli bir madde / sermaye" diye anlamlandırdığımız Kur'an ayetinin Arapçası, **"ıclen ceseden"** tamlamasıdır. Burada "ıclen" sözcüğüne, "buzağı", "ceseden" sözcüğüne de "heykel" anlamı verilerek, meallerde, "buzağı helkeli" olarak yer almaktadır. Kelimeler, sözcük anlamları ile çevrilince doğal olarak bu anlam ortaya çıkar. Ancak bu sözcüklerin Kur'an da mecaz anlamları ile geçtiği düşüncesindeyim. Dolayısıyla anlamlandırmanın mecaz anlamlarının Kur'an ruhuna daha uygun olduğunu düşünüyorum. Eski müfessirlerin bu Kur'an ayetlerini anlamlandırırken İsrailiyat kültürünün etkisi altında oldukları çok açık. Zira bu olay, *Kutsal Kitap*, Mısır'dan Çıkış, 32/1-35te, konu edilir. Orada "Harun altınları topladı. Oymacı aletiyle buzağı biçiminde dökme bir put yaptı" der. Yani buzağıdan heykel anlamı Tevrat kaynaklı. Eski müfessirler, Tevrat'taki, altınları toplayanın Harun olduğu yanlışını düzeltiyorlar ama "altından buzağı" yorumlarını olduğu gibi alıyorlar. Sonra gelenler, bizler de düşünmeden aynen taklit etmişiz. Lütfen *Tevrat*, Çıkış, 32/1-35 inceleyiniz, Kur'an tefsir ve meâlleriyle karşılaştırınız. "Altından buzağı" ifadesini birebir göreceksiniz.

"Buzağı" diye çevrilen, "ıclen" kelimesi, Zâriyât Suresi 26. ayet; A'râf Suresi 148. ayet ve Hûd Suresi 69. ayette de geçmektedir. Bu kelimenin anlamları ile ilgili Hûd Suresi 69. ayetin dipnotunu lütfen okuyunuz. Dikkat! Tekelleşen sermaye kapitalizmi ortaya çıkarır. Bu bağlamda tekelleşmenin ya da maddeyi ilahlaştırmanın fikir ve eylem babasının, Samiri olduğunu düşünebiliriz.

ilahınız esirgeyen bağışlayan Allah'tır. Gelin beni dinleyin! söylediklerime kulak verin," diye onları uyarmıştı.

91. Fakat halkı; " Musa gelinceye kadar biz odaklandığımızdan asla vazgeçmeyeceğiz," dediler.

MUSA KAVMİNE DÖNÜNCE

92-93. Musa döndüğünde Harun'a dedi ki: "Ey Harun! Gerçeklerden saptıklarını gördüğünde, sen neden onlara engel olmadın? Neden söylediklerime uymadın? Yoksa, benim söylediklerime sen de mi başkaldırdın?"

94. Harun dedi ki: "Ey anamın oğlu! Sakalımı ve saçımı çekme. Emin ol ben senin, 'Neden sözümü tutmadın da, İsrailoğulları arasında ayrılık çıkardın,' demenden korktum."

95. Sonra da Musa; "Ey Samiri! Sen ne yapmaya çalışıyorsun, derdin ne senin?" diye ona çıkıştı.

96. Samiri; "Ben onların düşünemediği şeyleri düşündüm. Elçi olarak senin anlattıklarından bir miktarını aldım, gerisini attım, sonra da onu kendi düşünceme göre uyguladım. Bu da nefsime hoş geldi," dedi.

97. Musa dedi ki: "Öyleyse git buradan. Bundan sonra yaşadığın müddetçe sen, "bana yaklaşmayın" diyeceksin ve muhakkak ki, senin sözüne uyanlar da asla başarılı olamayacaklar. İlahına da bak ki, onu sen var ettin, hep ona odaklandın / bağlandın. Elbette onu paramparça edeceğiz, toz duman haline getireceğiz, sonra da onu savurup atacağız."

98. Muhakkak ki, sizin ilahınız Allah'tan başkası değildir ki, O'ndan başka İlah yoktur. O, bütün her şeyi ilmiyle kuşatmıştır.

KUR'AN, GEÇMİŞ PEYGAMBERLERE GELEN VAHİYLERİ İÇİNDE TOPLAYAN BİR KİTAPTIR

99. Böylece, Biz sana, daha önce geçmiş olanların haberlerini aktarıyoruz. Doğrusu Biz sana, tarafımızdan geçmişte olanları hatırlatan bir Kur'an sunduk.

100. Kim Kur'an'dan yüz çevirirse, Muhakkak ki, ölünceye kadar büyük bir vebal içinde olur.

101. Durumlarını devam ettirdikleri sürece de büyük vebal altında kalırlar ve onlar ölünceye kadar o kötü yükü taşırlar.

102. Yeniden diriliş duyurusu yapıldığı gün, hepsi Bizde toplanacaklar. O gün, mücrimlerin gözleri donakalmıştır.[268]

103. Suçlular; "Siz sadece on gün filan kaldınız" diye kendi aralarında fısıldaşacaklar.

104. Onların benzeri suçlular da; "Sadece bir gün kaldınız" diyecekler. Konuştukları şeydeki bilginin sahibi Biziz.[269]

105-106. Yeniden diriliş duyurusu yapıldığında, bu kadar görkemli dağlar ne olacak? diye sana soruyorlar. Söyle onlara: "Rabbim onları un ufak edip savuracak, böylece onları dümdüz edip, yerlerini bomboş bırakacaktır."

107. "Orada ne küçük bir çukur ne de en ufak bir tümsek görebileceksiniz."[270]

108. O gün insanlar, en ufak bir kaytarma göstermeden diriliş duyurusuna uyarlar. Bütün her yeri rahmetiyle kaplayanın dışındaki tüm sesler kısılır, artık gizli bir seslenişin dışında bir şey işitemezsin.

109. O gün esirgeyen bağışlayan Allah'tan başkasının yetkisi, şefaati yoktur. Ancak verdiği sözü tutanlarda bir huzur, bir hoşnutluk vardır.[271]

110. Çünkü Allah, herkesin geçmişini ve geleceğini bilir. İnsanlar ise, bilemez, çünkü onların bilgisi sınırlıdır; herkesin geçmişini ve geleceğini kapsayamaz.

111. Ve o gün, tüm yüzler, hayy / diri olan, kayyum / tüm yarat-

---

268 (45:102) Bak. İbrahim Suresi 42; Fâtır Suresi 37; Neml Suresi 87, 88.

269 (45:103-104) Bak. Mü'minûn Suresi 112-114; Naziât Suresi 46; Rûm Suresi 55, 56.

270 (45:107) İnşikâk Suresi 3; İbrahim Suresi 48; Tekvîr Suresi 6; Me'âriç Suresi 9; Kariâ' Suresi 5; Müzzemmil Suresi 73; Nebe Suresi 20.

271 (45:109) Bak. Bakara Suresi 48; Furkân Suresi 30; Enbiyâ Suresi 28; Sebe Suresi 23; Zuhruf Suresi 86; Necm Suresi 25, 26; Nebe Suresi 37; Meryem Suresi 87. ayetleri inceleyiniz.

tıklarını gözetip, koruyan Allah'ın huzurunda yere inmiştir. Ve o gün, şirk yükü taşıyan kimseler perişan olacaklardır.[272]

112. O gün, kim inanmış olarak iyi ve güzel işler yapmışsa, işte o, herhangi bir haksızlıktan ya da hakkının yenilmesinden endişe duymayacaktır.[273]

113. İşte Biz Kur'an'ı / toplanmış haberleri, Arabiyyen / kolayca anlaşılır bir şekilde sunduk ve içindeki ikazları, uyarıları ayrıntılı olarak açıkladık. Umulur ki, sizler kötülüklerden sakınır, Allah'a şirk koşmazsınız. Böylece sizler gerçekleri anlama ve anma üzere olursunuz.[274]

114. Gerçek yönetici hükümdar, yüceler yücesi Allah'tır. Kur'an ile / toplanmış haberler ile ilgili, hüküm vermede acele etme. Öncelikle, O'nun sana her varlıktan vahyettiği, haber verdiği gerçekleri anlamaya gayret göster ve Rabbim ilmimi arttır, de.

YARATILIŞTAKİ TEMSİLİ SÖYLEŞİ

115. Gerçek olan şu ki, Biz Âdem'i / hiç yoktan var ettiğim insanı, yaratırken, fıtratı ile vaadlerimizi uyumlu oluşturduk. Fakat o bu uyumu unuttu ve bunu anlamak için onda bir kararlılık da bulamıyoruz.[275]

116. Biz Âdeme / hiç yoktan var olan insana, evrendeki tüm güçleri anla ve bir teslimiyet içinde ol, dediğimiz zaman, o bir teslimiyet içinde oldu. Ancak iblisi / vesvesesi, teslim olmaktan kaçındı.[276]

117. O zaman Biz de, "Ey Âdem / ey yoktan var olan insan, işte

---

272 (45:111) Bak. Hûd Suresi 16; Kehf Suresi 105; Âl'i İmrân Suresi 91.

273 (45:112) Bak. Cinn Suresi 13; Nahl Suresi 95-97; İsrâ Suresi 19; Enbiyâ Suresi 94.

274 (45:113) Allah vahyini, Arapça yazarak göndermedi. Bak. Yusuf Suresi 1, 2. ayetleri ve dipnotu okuyunuz.

275 (45:115) Bak: A'râf Suresi 172; Tevbe Suresi 31.

276 (45:116) "Evrendeki tüm güçler" diye anlamdırılan kavramın Arapçası, "melâike", "melekler"dir. **Melek** kavramıyla ilgili, Fâtır suresi, 1. ve dipnoto, okuyunuz.

kendi vesveseniz, sizin düşmanınızdır. Sakın o sizi huzurlu ve mutlu ortamınızdan çıkarmasın; sonra perişan olur sıkıntı çekersiniz ve,"

118. "Muhakkak ki, huzur ve mutlulukta senin için sıkıntı ve perişanlık olmaz ve,"

119. "Muhakkak ki, o huzur ve mutlulukta senin için hoş olmayan bir durum ve cehaletin sıkıntısı da yoktur," dedik.

120. Fakat şeytanî halleri onu vesveselendirdi ve dedi ki: "Ey Adem / ey yoktan var olan insan! Sana tükenmez bir mal-mülkün ve yıkılmaz bir saltanatın yolunu göstereyim mi?"

121. Böylece vesveselerinin tuzağına düşerler, kul hakkına, haksız mala-mülke tamah ederler ve hemen içlerindeki mal ve saltanat hırsı depreşiverir, hakları olmayan mal ve mülkü yığmaya, toplamaya başlarlar. Böylece, Âdem / insanoğlu, şaşırır, dengesi bozulur. Artık Rabbinin buyruklarını unutup O'na karşı asi duruma düşer.[277]

122. Sonra aklı başına gelir Rabbine sığınır. Böylece yaptıklarına pişman olup tövbe eder ve Hak'ka yol bulur.

123. Bildirildi ki, şeytanî hallerde olanların seviyesi düşük olur, gerçeklerin idrakinden düşerler, hepsi birbirlerine düşman olurlar. Ancak her kim Allah'ın gönderdiği Kur'an'a uyarsa, işte onlar şaşırmazlar, sıkıntı çekmezler, birbirlerinin düşmanı olmazlar.[278]

---

277 (45:120-121) Burada "tükenmez bir mal-mülk" olarak anlamlandırdığımız kelimelerin Arapçası **"şecer"**dir. Bunun sözcük anlamı "ağaç" olarak meşhur olmuştur. Ancak Kur'anda geçtiği anlamı başkadır. (Bak. Nisâ Suresi 65. ayet) "Hicazlılar buğday, arpa ve hurmaya **secer** derler. 'Secer' sözcüğü "ihtilaf" ve 'sarf etme' anlamlarında da kullanılır. Çünkü ihtilafların, problemlerin çoğu mal yüzündendir. En çok harcaması yapılan da maldır." (İbni Manzur, *Lisanü-l-Arab*, c. 5, s. 32, 33, ŞCR. Mad.)

278 (45:123) Kur'an'da yaratılışla ilgili Âdem sözcüğü ve Âdem kıssaları, Sâd Suresi 71-74; A'râf Suresi 11-25, 26, 27, 31, 35; Hicr Suresi 26, 28, 43; Kehf Suresi 50; Bakara Suresi 30-37; Âl'i İmrân Suresi 33, 59; Mâide Suresi 27; İsrâ Suresi 61-65 ve Tâ-Hâ Suresi 115-123. ayetlerde geçmektedir. Kur'an'da geçen Âdem ile ilgili kıssalar, hep yaratılışla ilgilidir. Bu kıssaları anlamada dikkat edeceğimiz en önemli husus, kıssaların anlatımı, tamamen mecazidir, temsilidir; semboliktir. Sanıldığı ve düşünüldüğü gibi, Allah, İblis'i ve melekleri karşısına alıp bir söyleşi yapmış değildir. >>

124. Kim de Kur'an'ımı anlamaktan yüz çevirirse, elbette ki, onun yaşamı sıkıntılar içinde geçer ve ölünceye kadar gerçekleri anlamada körlük içinde kalır.

125. Der ki: "Rabbim! Ben gören biri olduğum halde, neden senin birliğinin gerçeklerini göremedim?"

126. Bildirildi: Ayetlerimiz sana geldi, fakat sen onu görmeyi unuttun ve işte böylece yaşamın gerçeklere kapalı olarak geçti.

127. İşte Rabbinin ayetlerine inanmayanlara, yaşamını boş şeylerde harcayanlara şiddetli sıkıntılar vardır. Sonunda karşılığı da çok sıkıntılı ve kalıcıdır.

128. Hâlâ onlar doğru yolu bulamuyorlar mı? Onlar, daha önce gerçeklerden yüzçevirip helâk olmuş nice medeniyetlerin kalıntıları

>> "Her şeyi konuşturan Allah onları da konuşturdu." (Bak. Fussilet Suresi 10, 11, 21); Yoksa gerek yönetim güçleri olan melekler, gerek evrendeki yaratıklar (melekût âlemi) ve gerekse elçi melekler olsun, onların düşünme ve irade özellikleri yoktur. Yüce Rab, onları nasıl programlandırdıysa, aynen onu uygulamakla mükelleftirler.

Kıssalarda geçen, "melek" anlayışının da, kültürümüzde anladığımız, melek anlayışı gibi olduğu düşünülmemelidir. (Fâtır Suresi 1. ayet ve dipnotu okuyun!) Bu kıssalarda Yüce Allah, henüz daha insanı yaratmadan, yaratacağı "beşer" ile ilgili, temsili bilgilendirme yapıyor.

Yüce Allah'ın, insan yaratılışı ve görevleriyle ilgili yarattığı varlıklar / melekler ile kendisi arasında karşılıklı bir tiyatro sahnesini andıran bir canlandırma yapması, âdemoğlunun / insanın, evrenle, çevresiyle ve kendisiyle olan ilişkisini en baştan haber vermek ve her çağın insanına, ilk yaratılış olayını, sanki, ilk oluştaki gibi yaşatmak ve bizim bunu iyice anlayıp kavramamızı sağlamak içindir.

Yoksa, Yahudi ve Hıristiyan kültür kaynaklarının etkisiyle, Kur'an ayetlerindeki insanın ilk yaratılışı anlatımlarını, **mecazi** olarak ele almazsak, İblis'in karşı çıkma olayını, Allah'a, bir karşı çıkış olarak değerlendirir ve sanki İblis, Allah'ın bir rakibiymiş gibi anlarız. Sanki Allah ile İblis karşı karşıya geçip bir çekişme yapmış gibi olur ki, asla böyle bir şey söz konusu olamaz.

Kur'an'da okuduğumuz bu olayları, geçmişte olup-geçmiş bir olay olarak değerlendirirsek, okuduğumuz o Kur'an ayetlerinden kendimiz için hiçbir ders çıkaramayacağımız gibi, Yahudi ve Hıristiyan yorumcuların "İblis'in Tanrı'ya meydan okuduğu" şeklindeki yanılgılarına, biz de düşmüş oluruz. Bak. Tekvin/1/1-13; Tekvin:2/1-25; Tekvin:3/1-24.

içinde dolaşırlarken hiç düşünmezler mi? Herhalde aklıyla düşünenler için bunda çıkarılacak dersler vardır.

129. Eğer Rabbinden, süresi belirlenmiş bir buyruk olmasaydı, kesinlikle bunlar için de helâk kaçınılmaz olurdu.

130. Artık söylenen şeylere göğüs gererek mücadeleye devam et. Güneşin doğuşundan önce ve batmadan önce, Rabbinin, tüm varlığın sahibi olduğunu anlamaya çalış, tüm noksan sıfatlardan arınık olduğunu idrak et. Gecenin her anında ve gündüz vakti de O'nu sürekli anlat, O'nun noksan sıfatlardan uzak olduğunu öğret. Umulur ki sen, bilgi ve kavrayış bakımından olgunluğa ulaşırsın.

131. Verdiğimiz dünya hayatının cezbedici metalarıyla yaşamlarında çıkar peşinde olanlardan bakışını çevir, onların durumuna özenme. Onların durumu sıkıntılar içindedir. Çalışarak elde ettiğin Rabbinin rızkı daha mutluluk vericidir, daha kalıcıdır.

132. Sen insanlara salatı / çalışarak elde etmeyi ve güçlüklere karşı dirençli olmayı anlat. Biz senden bir rızık istemiyoruz, seni de rızıklandıran Biziz. Sonuç, kötülüklerden sakınmak, Allah'a ortak koşmamak içindir.

EN BÜYÜK KANIT KUR'AN

133. Dediler ki: "Muhammed Rabbinden bize bir ayet, bir kanıt getirmeli değil miydi?" Peki, daha önce gelen sayfaların içinde olan açıklamalar onlara gelmedi mi?[279]

134. Eğer onlar, ayetlerimizi göndermeden önce, bir azap nedeniyle yok edilmiş olsalardı; "Rabbimiz, ne olurdu bize bir elçi gönderseydin de böyle alçak ve rezil olmadan senin ayetlerine uysaydık olmaz mıydı!" diyeceklerdi.

135. De ki: "Hepimiz gerçekleri arayıp gözlemlemekteyiz. Siz de arayıp gözelemleyin. Dosdoğru yolun yolcularının kimler olduğunu ve kimlerin dosdoğru yol üzerinde olduğunu yakında öğreneceksiniz."

---

279 (45:133) Nisâ Suresi 166; İsrâ Suresi 15; Kasas Suresi 47,48; En'âm Suresi 131; Hicr Suresi 4; Şuarâ Suresi 208, 209; Kamer Suresi 26; Yunus Suresi 15, 16; ayetleri inceleyiniz.

İniş Sırası: 46
VÂKIA (Kıyâmet Olayı) SURESİ
Sure No: 56

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Kıyâmet olayı gerçekleştiği zaman,

2. O gelişmeye yalandır diyen olmaz.

3. O olay kimilerini alçaltacak; kimilerini de yükseltecektir.

4. Yer küresi şiddetli bir sarsılışla sarsılacak.

5. Dağlar paramparça parçalanacak.

6. Sonra da toz duman olup uçup gidecek.[280]

7. Siz de üç sınıf olacaksınız.

8. Birinci sınıf, iyilik, güzellik, saygınlık kavrayışına sahip değilken, sonradan iyilikler, güzellikler üreterek saygınlık kavrayışına sahip olanlar.

9. İkinci sınıf, iyiliğin, güzelliğin, saygınlığın kavrayışına sahip olmayanlar ve bunların idrakinden uzaklaşanlar.

10. Bir üçüncü sınıf ise, iyiliği, güzelliği, saygınlığı en başta kavrayıp, bu doğrultuda ilerledikçe ilerleyenler.

11. İşte bu üçüncüler, sonsuz mutluluğa yakın olanlardır.[281]

12. Naim cennetlerine / en yüksek mutluluk makamına.

13-14. Büyük bir topluluk öncekilerden, biraz da sonrakilerden.

15-16. O en yüksek mutluluk makamında kurulmuş olarak, birbirleriyle karşılıklı muhabbet edecekler.

17. Onlar yepyeni kulluk bilinçleri üzere hareket edecekler.

---

280 (46:5-6) Bak. Hâkka Suresi 13-15; Tâ-Hâ Suresi 105-112; Hacc Suresi 1; Müzzemmil Suresi 14; Zilzal Suresi 1-8. ayetleri inceleyiniz.

281 (46:11) Asr Suresi 1-3; Fecr Suresi 17-20; Â'li İmrân Suresi 133; Hadîd Suresi 10, 21; Tevbe Suresi 100. ayetleri inceleyin.

18. Kaynağından aldıkları bilgiyle gönülleri takıntısız tertemizdir.

19. Taşkınlık yapmazlar, çekişmeye girmezler.

20. Gönüllerince seçmiş oldukları meyvelerden,

21. Canlarının çekmiş olduğu leziz besinlerden, yiyecekler.

22. Bakışları saf, tertemizdir.

23. Sanki yuvalarına yerleştirilmiş inci gibidirler.

24. Onlar yapmış oldukları şeyin karşılığını almışlardır.

25. Onlar orada günah işleyecek bir hareket yapmazlar ve asılsız bir söz de duymazlar.

26. Duyulan sadece, esenlik ve barış, sözleridir.[282]

27. Yeminlerinin idrakine sahip değilken, yeminlerinin sadakatına sahip olanlar,

28. Gönülleri her türlü kötülükten arınmış, bir temizlik içindedir.

29. Onlar dizi dizi muzlar,

30. Uzayıp giden gölgelikler,

31. Çağlayanlar gibi akan sular,

32. Olabildiğince bol meyveler, ki,

33. Bunlar hiç tükenmezler, yasak da edilmezler.

34. En huzur verici bir ortamdadırlar.

35. Kuşkusuz, Biz o nimetleri öyle bir yaratılışla yarattık ki,

36-37. Böylece onlara hiç el değmemiş, leziz, hepsi aynı lezzette olarak var kıldık.[283]

38. İşte bunlar, yeminlerinin sadakatına sahip olanlar içindir.

39-40. Onların birçoğu önceki kuşaklardan, birazı da sonraki kuşaklardandır.

---

282 (46:25-26) Nebe Suresi 31-36; Müminûn Suresi 1-11; Rahman Suresi 56, 70, 72,7 4; Tûr Suresi 20; Muhammed Suresi 15; İbrahim Suresi 23. ayetlerini inceleyiniz.

283 (46:36-37) Bak. Rahman Suresi 56, 74.

41. İyiliğin, güzelliğin idrakine sahip olmayanlar ve bu değerlerden uzak olanlar.

42. Onlar, iliklerine kadar işleyen bir sıcaklık ve kaynayan bir su içindedir.[284]

43-44. Serinlik vermeyen ve hoş olmayan, dumanlı boğucu bir gölgelik altındalar.

45. Çünkü onlar bundan önce, değer tanımayan, çıkarlarına, zevklerine düşkün olanlardı.

46. Onlar en büyük suçta, ahireti inkârda ısrar ediyorlardı.

47. Diyorlardı ki: "Biz öldükten ve bir toprak, bir kemik yığını haline geldikten sonra mı yeniden diriltileceğiz?"

48. "Önceki atalarımızda mı diriltilecekler?"[285]

49. De ki: "Muhakkak öncekiler de, sonrakiler de yeniden diriltilecek,"

50. "Mutlaka belli bir günün belli bir vaktinde bir arada toplanacaklar,"

51. Siz, ey yoldan sapmış yalanlayıcılar!

52. Kesinlikle sizler, zakkum ağacından yiyeceksiniz.[286]

53. Karınlarınızı onunla dolduracaksınız.

54. Sonra da onun üstüne kaynar sudan içeceksiniz.

55. Hem de susamış devenin suya saldırıp içişi gibi içeceksiniz.

56. İşte, hesap günü onlara sunulacaklar.

---

284 (46:41-42) Bak. Mürselât Suresi 29-34; Rahman Suresi 44; Muhammed Suresi 15; Zümer Suresi 16; Kehf Suresi 29.

285 (46:47-48) Bak. Nahl Suresi 38; Yâ-Sîn Suresi 78.

286 (46:52) "Zakkum: Arap yarımadasının Kızıl Deniz taraflarında, kendiliğinden yetişen zakkum ağacı, kötü kokulu, tadı çok acılı, zehirli bir özsu içerir. İnsan bedenine bulaşması halinde bir çeşit deri hastalığına yol açmaktadır." (*Lisanü-l Arab*, c. 4. s. 223-383, Zakkum mad.) Ayrıca bak. Duhân Suresi 43-46; Sâffât Suresi 62-68; Ğâşiye Suresi 1-7.

TÜYLERİ DİKEN DİKEN EDEN
SORULAR

57. Sizi Biz yarattık Biz. Doğrulamanız gerekmez mi?

58-59. Yumurta ile spermi hiç düşündünüz mü? Peki, onu, siz mi yaratıyorsunuz; yoksa yaratan Biz miyiz?[287]

60-61. Sizin benzer durumlarınızı değiştirmek üzere ve şu an bilemediğiniz bir şekilde sizi değiştirmemiz için, aranızda o ölümü Biz takdir ettik. Ve Bizim takdirimiz engellenemez.

62. Dikkatinizi çekerim! Siz, ilk yaratılış biçiminizi biliyorsunuz; o halde yeniden biçimlenebileceğinizi düşünemiyor musunuz?

63-64. Söyleyin bakalım! Toprağa ektiğiniz şeyleri hiç düşündünüz mü? Onları yerden siz mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren Biz miyiz?

65-67. Eğer Biz istesek, ektiklerinizi kuru çerçöp yapardık. O zaman da siz, "Eyvah! Mahvolduk! Biz borç altına girmiştik, dahası yoksul kaldık," diye sızlanmaya başlardınız.

68-69. İçmekte olduğunuz suyu hiç düşündünüz mü? Peki, o suyu gökteki bulutlardan siz mi indiriyorsunuz, yoksa indiren Biz miyiz?

70. İstesek o yağmur suyunu tuzlu yapardık da siz içemezdiniz. Öyleyse, Rabbinizin ayetlerini yalanlayacağınıza, O nimetlerin karşılığı için, teşekkür etmeniz gerekmez mi?

71-72. Haydi söyleyin bakalım! Yararlandığınız ateşi hiç düşündünüz mü? Peki, o ateşin ağacını siz mi var ediyorsunuz, yoksa var eden Biz miyiz?

73. Biz o ateşi hem bir ibret hem de insanlar için yararlı kıldık.

74. Öyle ise, Ulu Rabbinizin tüm varoluşun yaratıcısı olduğunu anlayın artık.

---

287 (46:58-59) Bak. A'râf Suresi 172-174; Târık Suresi 5-9; Mü'min Suresi 67; Hacc Suresi 5; Rûm Suresi 27; Meryem Suresi 67; Yâ-Sîn Suresi 77-80; Kıyâmet Suresi 36-40.

75. Artık başka söze gerek yok! Parça parça indirilen Kur'an ayetleri ortadadır.

76. Muhakkak ki o, çok büyük bir göstergedir; eğer bilirseniz.[288]

77. Ve hiç kuşkusuz o, kesinlikle şerefli bir Kur'an'dır.

78. Korunmuş, yazılarak kayıt altına alınmış bir kitaptır.[289]

79. Zihinlerini ortak koşucu düşüncelerden temizlemeyenler, onu anlayamaz; kavrayamaz.[290]

80. O, âlemlerin Rabbinden indirilmiştir.

81. Şimdi siz bu Hadis'i mi / bu Kur'an'ı mı, herkes anlayamaz diyorsunuz?

---

288 (46:75-76) Necm ile ilgili, bak. Necm Suresi1-4 ve dipnotu.

289 (46:78) Bak. Hicr Suresi 9; Abese Suresi 11-16.

290 (46:79) Bu Kur'an ayetinde geçen, **"Lâ Yemessühü, İlla'l-Mutahharûn"** ayetini dayanak yaparak yüzyıllarca bu gün de dahil olmak üzere, "Kur'an abdestsiz ele alınmaz" diye fetvalar(!) vermekte, Müslümanları, Kur'an'dan uzak tutmaktalar. Şöyle ki: "Kur'an'ın abdestsiz ele alınamayacağına hükmedilmiştir. Kur'an abdestsiz tutulmaz; fakat ezbere okunabilir; cünüp olan kimse ise, Kur'an'a el süremediği gibi, ezbere de okuyamaz."

İşte fetvalar(!) böyle. Bu doğru değildir. Kur'an düşmanı, cahil müşrik Arapların ortaya attığı bu iftira, Kur'an'ın içeriğinden habersiz cahiller ve çıkar sahipleri tarafından kuşaktan kuşağa aktarılagelmiştir. Kur'an'ın anlatmak istediği ile uzaktan yakından ilgisi yoktur. Kur'an ayetinde geçen, **"Lâ Yemessuhu"** ve **"Mutahharûn"** sözcüklerinin analizi için bak: *Lisanü'l-Arab*, c. 8, s. 282-284. "Mss" md. ve c. 5, s, 652-654, "Thr" md.; *el-Müfredat*, s. 307, 308; ve *Nüzül Sırasına Göre, Tebyînü'l-Kur'an*, c. 3, s. 678-684.

Esasen, "abdestsiz ele alınmaz" fetvaları, Kur'an vahyinin **iniş** tarihiyle örtüşmez. Şöyle ki, bu Kur'an Suresi (Vâkıa Suresi), vahyin / İslamiyetin, **beşinci** senelerine doğru Mekke' de gelmiştir. Abdest ayeti olarak bilinen Mâide Suresi 6. ayeti ise, vahyin 20-23. senelerinde Medine'de gelmiştir. Yani, abdest ayeti denilen Kur'an ayeti, vahyin bittiği sene gelmiştir. "Kur'an, abdestsiz ele alınmaz" fetvası verilen Vâkıa Suresi ile, abdest ayeti olarak kabul edilen ayetin geldiği Mâide Suresi arası, 15-18 yıldır ve Kur'an vahyinin tamamlandığı yıldır. Buna göre, Peygamber'in "Kur'an, abdestsiz ele alınamaz" diye bir açıklama yapmış olması mümkün olamayacağına göre bu fetvacıların amacı ne olabilir acaba? >>

82. Ve siz bu Kur'an'ı, kendinize geçim kaynağı kılmak için mi, böyle yalan söylemektesiniz?

83. Ya can boğazınıza dayandığı zaman ne yapacaksınız?

84. O zamanda siz, çaresizlik içinde bakınıp durursunuz.

85. Ama o anda, siz can çekişirken Biz, size daha yakınız; ancak siz görmezsiniz.

86-87. Peki, madem ki, siz, cezalandırılmayacaksanız, söylediğiniz de doğruysa, haydi, çıkmakta olan canınızı geri çevirsenize?

88-89. Eğer o can çekişen kişi, iyilikte öncülük edenlerden ise, ona rahatlık, güzel rızk ve Naim Cenneti vardır.

90-91. Ve eğer o can çekişen, sağ duyulu, makbul, kişilerden ise, onlara da "size selâm olsun / esenlik olsun! " denir.

92-93-94. Ama eğer o can çekişen kişi, gerçekleri yalanlayan ve yoldan çıkanlardan ise, işte ona da kaynar sudan bir karşılık ve dayanılmaz acı veren bir yere atılma var.

95. Hiç kuşku yok ki, bu anlatılanlar, gerçekleşmesi kesin olacak olan haberlerdir.

96. Öyle ise, ey insanlar! Aklınızı başınıza toplayın ve Ulu Rabbinizi tüm nitelikleriyle algılamaya çalışın ve O'nu tüm noksan sıfatlardan arındırın; uzak tutun.

>> Amaç, çok açık. Müslümanları, Kur'an'ı anlamaktan uzaklaştırmak, böylece Kur'an'ı, özel zamanlarda, belli şartlarda ve belirli kişiler tarafından okunan bir kitap haline getirmek. Bunun sonucu, inandığı Kur'an'ın içinde ne var ne yok bilmeyen ve belirli bir din sınıfının denetiminde insan yığınları oluşturmak. Geçmişte ve günümüzde Müslümanlar bunun bedelini çok ağır bir şekilde ödemektedir ve eğer Kur'an'ı anlamak için ele almamaya devam ederlerse, gelecekte de daha ağır bedeller ödemeye devam edeceklerdir.

İniş Sırası: 47
ŞUARÂ (Şairler) SURESİ
Sure No: 26

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Tâ. Sîn. Mîm.

2. İşte, açıklanmış Kitab'ın ayetleri...

3. Onlar inanmıyorlar diye üzüntüden kendini mahvediyorsun![291]

4. Eğer Biz istersek yukarıdan üzerlerine bir alâmet indiririz de onlar inanmak zorunda kalırlar.[292]

5. Durum böyle iken, esigeyen ve bağışlayan Allah'tan gelen bir öğüt, bir uyarı onlara söz edilmiş olmasın ki, onlar hemen ondan yüzçevirir oldular.

6. Böylece kendilerine sunulan gerçeklerin haberlerini yalanladılar. O gerçekleri alaya aldılar.[293]

7. Onlar yeryüzüne hiç bakmazlar mı? Biz orada tüm türleri, bir güzellik ve uyum içinde nasıl var etmişiz?

8. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

9. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir.

---

291 (47:3) Bak. Tâ-Hâ Suresi 2; Gâşiye Suresi 22. Kehf Suresi 6; En'âm Suresi 107. Fâtır Suresi 8.

292 (47:4) Bak. Yunus Suresi 99; Hûd Suresi 118,119; Yusuf Suresi 103.

293 (47:6) Bak. Kamer Suresi 17-33; Neml Suresi 49, 50; Hicr Suresi 79; Rûm Suresi 47; Mâide Suresi 95; İbrahim Suresi 47; Zümer Suresi 37; Duhân Suresi 16; Secde Suresi 22.

TARİHTEN İBRET ALINACAK DERSLER

ELÇİ MUSA

10. Bir zaman Rabbin Musa'ya, gerçekleri anlatması için zalim kavme gitmesini bildirmişti.

11. Firavunun kavmi ortak koşuyordu, kötülüklerde aşırı gitmişlerdi.

12. Musa dedi ki: "Rabbim, onların beni yalancılıkla suçlamalarından korkuyorum."

13. "Rabbim, benim göğsüm daralır; dilim tutulur, konuşamam; bundan dolayı kardeşim Harun da benimle gelsin."

14. "Hem onlar için ben suçluyum, O bakımdan onların beni öldürmelerinden de korkuyorum,"[294]

15. Dedi ki korkmayın! İkiniz beraber ayetlerimle gidin, muhakkak ki beraberiz, olup bitenleri işitmekteyim.

16-17. Haydi firavuna gidin, sonra da deyin ki: "Biz, âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş elçileriyiz, İsrailoğullarını bizimle beraber gönder."

18. Musa, Allah'ın buyruklarını tebliğ edince, firavun dedi ki: "Musa, sen küçücük bir bebekken, biz seni yanımıza alarak büyütmedik mi? Yıllarca içimizde kalmadın mı?"

19. "Üstelik, bir de adam öldürerek, yapacağını da yaptın. Şimdi sen, tüm bunları görmezlikten geliyorsun."

20. Musa dedi: "Ben o işi yaptım, ama o zamanlar ben kendi anlayışımın sapkınlığında idim."

21. "Sonra da sizden korktuğum için buraları terk ettim. Sonra Rabbim bana hükümlerini lütfetti ve onları tebliğ etmem için beni elçi yaptı."

22. "O başıma kaktığın, 'beni bebekken yanınıza alma' durumu

---

294 (47:14) Bak. Kasas Suresi 15. Ve bu surenin 18-22. ayetlerinde bu durumdan söz ediliyor.

da aslında, yeni doğan tüm bebekleri öldürüp, İsrailoğullarını kendine köle yapma girişimin yüzündendi!"

23. Firavun, "Peki şu, 'Âlemlerin Rabbi' dediğin de nedir?" dedi.

24. Musa: "Eğer siz, kanıta dayanan bir bilgiye itibar etmek isterseniz, O, göklerin, yerin ve aralarında bulunanların, yaratıcısı, yöneticisi ve koruyup gözeticisidir."

25. Firavun, yanında bulunanlara dönerek, "Duyuyor musunuz, neler saçmalıyor?" dedi.

26. Musa devamla, "O, sizin de Rabbiniz / efendiniz, daha önceki atalarınızın da Rabbidir / efendisidir," deyince,

27. Firavun yanındakilere döndü: "Size, elçi olduğunu söyleyen şu adam, kesinlikle aklını oynatmış."

28. Musa hiç bozuntuya vermeden devam eder: "Eğer kafanızı çalıştırır biraz düşünürseniz O, doğunun da, batının da ve aralarındakilerin de Rabbbidir / efendisidir."

29. Firavun çıldırıp; "Şayet sen, benden başka birini ilah / efendi, edinirsen, yemin olsun seni, hapse atarım!" dedi.

30. Musa sakin bir şekilde; "Şayet sana, elçiliğimi kanıtlayan apaçık bir şey getirmiş olsam da mı?" dedi.

31. Firavun: "Doğru söylüyorsan haydi göster bakalım neymiş o getirdiğin?"

32. Bunun üzerine Musa, Allah'ın kendisine öğrettiklerini, açık-seçik ortaya koydu; o zaman, onların tüm düşünceleri alt-üst oluverdi.[295]

33. Dinleyenler için bu anlatılanlar, lekesiz, tertemiz yepyeni düşüncelerdi.

34. Bunun üzerine firavun etrafındaki ileri gelenlere; "Gerçekten Musa bilgili bir sihirbaz,"

---

295 (47:32) Bak. A'râf Suresi 17-22; Tâ-Hâ Suresi 17-24. **Asa** ile ilgili, A'râf Suresi 160 ve dipnotu okuyun.

35. "Anlaşılan sizi etkileyerek, yerinizi-yurdunuzu eline geçirmek istiyor. Bu durumda sizler, ne yapmamı önerirsiniz?" dedi.

36. Firavunun adamları dediler ki: "Musa'yı ve kardeşini gözaltına al, beklet;"

37. "Tüm şehirlere araştırmacılar gönder, bütün üst düzey bilgisi olan, etkileyici sihirbazları sana getirsinler."

38. Böylece, belirlenmiş bir günün, kararlaştırılmış bir saatinde, üst düzey sihirbazlar kongre alanında bir araya geldiler.

39. İnsanlara da, "Sizler toplanmayacak mısınız?" denildi;

40. Onlar da, "Biz sihirbazları destekleyeceğiz, umarız onlar kazanırlar," dediler.

41. Sihirbazlar geldiklerinde firavuna; "Biz kazandığımızda bizim için bir ödül var mı?" dediler.

42. Firavun; "Evet! Kuşkusuz sizler, kesinlikle, benim en yakınlarımdan olacaksınız," dedi.

OTURUM BAŞLIYOR

43. Musa onlara; "Sizler bildiğiniz, taşıdığınız şeyleri sunun, ortaya koyun," dedi.

44. Sihirbazlar; "Firavunun onuru ve yüceliği adına, kesinlikle biz, evet biz kazanacağız," diye söze başladılar; böylece onlar bildiklerini, görüşlerini sundular, ortaya attılar.

45. Sonra Musa, Allah'ın öğrettiklerini sundu, ortaya attı; böylece onların ortaya attığı düşüncelerin, görüşlerin tümünü çürüttü, silip süpürdü.

46. Böylece üst düzey sihirbazlar, bu gerçekler karşısında, yanıldıklarını anladılar, teslim oldular, oturumu terk ettiler ve,

47. Dediler ki: "Biz âlemlerin Rabbine iman ettik;"

48. "Musa'ın ve Harun'un Rabbine iman ettik."

49. Firavun hiddetle; "Benim izinim olmadan mı ona inandınız? Anlaşıldı, demek ki size bu bilgileri öğreten Musa imiş. And olsun!

Elinizde ve avcunuzda ne varsa; tüm mal varlığınızı elinizden alacağım ve kesinlikle hepinizi astıracağım!" diye bağırdı.[296]

50. Sihirbazlar dediler ki: "Önemi yok, Biz Rabbimize döndük, bağlandık;"

51. "Bizim isteğimiz; öncelikle inananlardan olmak ve Rabbimizin hatalarımızı bağışlamasıdır."

MISIR'DAN ÇIKIŞ

52. Dikkatinizi çekerim! Biz Musa'ya, "Kullarımı geceleyin yola çıkar, şunu da bil ki, kuşkusuz siz, takip edileceksiniz," diye bildirdik.[297]

53. Firavun ise, intikam peşine düştü; tüm şehirlere toplayıcılar gönderdi, ve:

54. "Kuşkusuz onlar burada azınlık guplarıdır,"

55. "Böyle iken onlar bize karşı kin ve öfke besliyorlar,"

56. "Biz ise yerli, ülkenin ve devletin sahipleriyiz,"

57-58. "Böylece onları bahçelerinden, sahildeki yerlerinden çıkaracağız, paralarına ve önemli makamlarına el koyacağız," dedi.

59. İşte böyle! İsrailoğullarının Mısır'a ilk geldiklerinde kendilerine miras olarak verilen tüm imkânları ellerinden geri alındı.

60. Sonra da onları güneş doğuncaya kadar takip ettiler.

61. Böylece iki topluluk birbirini görünce, Musa'nın adamları; "İşte kesinlikle yakalandık" diye telaşlandılar.[298]

---

296 (47:49) Ayrıca bak. A'râf Suresi 124; Tâ-Hâ Suresi 71; Mâide Suresi 33 ve dipnotu.

297 (47:52) Bak. Duhân Suresi 23-24.

298 (47:61) Hicret ederken, ortak koşucu Mekke yöneticileri, Hz. Muhammed'i de takip etmişlerdi, Muhammed Peygamber, gizlice Mekke'yi terk edip, bir mağaraya gizlenmişti, Müşrik Araplar, mağara yakınlarına kadar gelmişlerdi. Ortak koşucu Mekkeli müşriklerin seslerini duyan, yanındaki yol arkadaşı da aynı endişeyi duyuyor ve İsrailoğullarının Musa'ya söylediği "Eyvah! İşte şimdi kesinlikle yakalanıyoruz" ifadesinin aynısını söylüyor. Buna karşılık Muhammed Peygamber de, aynen Musa Peygamber'in "Hayır, hayır! Telaşlanmayın! kesinlikle, Rabbim benimle beraberdir" ifadesinin aynısıyla yanıt veriyor. Bak. Tevbe Suresi 40. ayet.

62. Musa; "Hayır, hayır! Telaşlanmayın! Kesinlikle, Rabbim benimle beraberdir ve mutlaka bana bir kurtuluş yolu gösterecektir," dedi.

63. Böylece Biz Musa'ya, nehrin suyunun çekildiği vakitle ilgili öğrettiklerimizi vurgulamasını vahyettik / bildirdik. Böylece nehrin suyunun çekildiği vakit geldi. Sonra da her grup, büyük bir kararlılıkla oradan geçmiş oldu.

64. Sonra, firavun ve askerleri de oraya yaklaşınca;

65. Musa ve kendisiyle beraber olan herkes kurtuldu.

66. Sonra nehrin suları kavuşunca, firavun ve askerleri sularda boğuldu.

67. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

68. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir.[299]

ELÇİ İBRAHİM

69. Onlara, İbrahim'in haberlerini de anlat.[300]

70. Hani İbrahim babasına ve halkına, "Sizler neye kulluk ediyorsunuz?" demişti,

71. Onlar da, "Birtakım putlara kulluk ediyoruz; böylece hep onlara bağlanırız, odaklanırız," demişlerdi.

72. İbrahim: "Peki, siz dua ettiğinizde, onlar sizi işitiyorlar mı?"

73. "Yahut onların size, yararları ya da zararları dokunuyor mu?"

---

299 (47:68) Şuarâ Suresi 10-68. ayetlerinde anlatılan Musa ile ilgili olaylar, Tâ-Hâ, A'râf, Kasas, surelerinde değişik bir üslupla anlatılır. Lütfen adı geçen sureleri inceleyiniz. Ayrıca, *Kutsal Kitap*, Çıkış,4/1-7 ve 14/21-31 bölümlerine bakınız, Kur'an ayetleriyle karşılaştırınız.

300 (47:69) İbrahim Peygamberle ilgili, bak. Bakara Suresi 258-260; En'âm Suresi 75-83; Meryem Suresi 41-50; Enbiyâ Suresi 51-70; Sâffât Suresi 83-113; Zuhruf Suresi 26-28; Yunus Suresi 71, 72; Hûd Suresi 69-76. ayetlerini inceleyiniz. Ayrıca, *Kitab-ı Mukaddes*'te, İbrahim ile ilgili, Tekvin, 20/1-18. Bölümünü inceleyiniz. Kur'an ayetleri ile karşılaştırınız.

74. " Yok, hayır! Ama, biz atalarımızı böyle inanıp, böyle uygular bulduk."

75-76. İbrahim: "İyi ama, gelip-geçmiş atalarınızın ve sizin, neye kulluk ettiğinizin farkında mısınız?"

77. "Muhakkak ki onlar, benim için boş şeylerdir; ben yalnız âlemlerin Rabbine kulluk ederim."

78. "Çünkü Beni yoktan var eden ve dosdoğru yola yönelten O'dur."

79. "Bana, yememde ve içmemde güç veren O'dur."

80. "Hastalandığım zaman, O'dur beni sağlığıma kavuşturan."

81. "Vakti geldiğinde, beni öldürecek ve sonra, yeniden diriltecek olan O'dur."

82. "Hesap günü, kusurlarımı bağışlayacağını umduğum da O'dur."

83. Ben ona şöyle dua ederim: "Rabbim, bana doğruyu kavrama yeteneği ver ve beni iyi ve güzel işler üreten kullarından eyle."

84. "Beni, gelecek kuşaklar için, iyi bir örnek kıl."

85. "Beni, nimeti bol bahçenin mirasçılarından kıl."

86. "Babamı da doğru yola ulaştır; zira o, hak yoldan uzaklaşanlardan oldu."

87. "Diriliş gününde beni üzüntülü bırakma."

ÇOK ÖNEMLİ UYARILAR

88. Kıyâmet günü servetin ve çocukların yararı olmayacaktır.

89. O gün, Allah'a ortak koşarak kirlenmemiş, tertemiz bir kalple gelenler yarar göreceklerdir.

90. Ve o gün mutluluk bahçesi, Allah'a ortak koşmayanlar için yaklaştırılır.

91. Can yakıcı sıkıntı yeri de azgınlaşıp, ortak koşanlar için gösterilir ve,

92-93. "Allah'tan başkasına her şeyinizle bağlanıp, kulluk ettikleriniz hani nerede? Onlar, şimdi size yardım edebiliyorlar mı ya da kendilerine yardımları dokunabiliyor mu?" denilir.

94-95. Sonra da onlar, bağlanıp, kulluk ettikleri bütün o iblis ordusu / azdırıp haktan uzaklaştıran grup, hep birlikte cehenneme atılacaklardır.[301]

MÜRİTLERİN CEHENNEMDEKİ İTİRAFLARI

96. Onlar cehennemde birbirleriyle şöyle çekişecekler:[302]

97. "Allah'a yemin olsun ki, biz size bağlanmakla, açık bir sapkınlık içindeymişiz?"

98-99. "Çünkü, biz sizi âlemlerin Rabbi ile eşit tutmuşuz. Bizi saptıranlar, kendilerinden şefaat beklediğimiz suçlulardır."

100-101. "Şimdi bizim ne şefaatçimiz var ne de yakın bir dostumuz."

102. "Keşke dünyaya dönmek için bir şansımız daha olsaydı da Allah'a ortak koşmadan inananlar olsaydık."

103. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

104. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir

ELÇİ NÛH

105. Nûh'un kavmi de elçileri yalanladı.[303]

106. O zaman, kendi vatandaşları olan Nûh, onlara dedi ki: "Dikkat edin! Allah' ın azabından sakının!"

---

301 (47:94-95) Bak. Zuhruf Suresi 67.

302 (47:96) Bak. Sâd Suresi 64.

303 (47:105) Nûh Peygamberle ilgili, A'râf Suresi 59-64; Yunus Suresi 71-73; Hûd Suresi 25-48; Enbiyâ Suresi 76, 77; Müminûn Suresi 23-28; Furkân Suresi 37; Ankebût Suresi 14, 15; Sâffât Suresi 75-82; Kamer Suresi 9-15 ayetlerini inceleyiniz. Ayrıca, Tufan ile ilgili, *Kitab-ı Mukaddes*, Tekvin, 6/1-22; 7/1-24; 8/1-21; bölümünü inceleyiniz. Kur'an ayetleri ile karşılaştırınız.

107. "Kuşkusuz ben size, Allah tarafından görevlendirilmiş, güvenilir bir elçiyim."

108. "Bundan sonra Allah'a ortak koşmayın ve beni dinleyin!"

109. "Ben bu söylediklerime karşı, sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, sadece, âlemlerin Rabbindendir."

110. "Bundan sonra artık, kötülüklerden sakının, Allah'a ortak koşmayın ve beni dinleyin."

111. Dediler ki: "Nûh, sana aşağı tabakadan basit insanlar tabi olmuşken, biz sana inanır mıyız?"

112. Nûh dedi ki: "Onların yapmış olduğu şeylerle ilgili benim bir bilgim olmaz."

113. "Eğer, bilinçli olarak düşünseydiniz, onların hesabının ancak, Rabbim tarafından değerlendirileceğini bilirdiniz."

114. "Ben, içtenlikle inanan hiç kimseyi küçümseyemem ve kesinlikle kovamam."

115. "Ben, sadece Rabbimin buyruklarını aynen bildiren apaçık bir uyarıcıyım."

116. Bu sefer onlar dediler ki: "Ey Nûh! Bu tutumundan vazgeçmezsen, kesinlikle sen, taşlananlardan olacaksın."[304]

117. Bunun üzerine Nûh, "Rabbim! halkım buyruklarına inanmadı ve beni yalanladılar,"

118. "Artık Sen, benimle onlar arasında gerçeği açığa çıkar. Beni ve benimle beraber olan inanan kimselere bir kurtuluş kapısı aç."

119. O zaman Biz, Nûh'u ve yanındakileri bir gemiye yükleyerek, onları suda boğulmaktan kurtardık.

120. Sonra da geride kalan yalanlayıcıların tümü suda boğuldular.

---

304 (47:116) Dikkat edin, tarih boyunca, Recm / taşlama ile cezalandırma müşriklerin yöntemidir. (Bak. Yâ-Sîn Suresi 18.) Recm / taşlama, olayını Peygamber'in vefatından sonra, müşrik din adamları İslam'a soktular. Bizim kültürümüzde de "İslam Fıkhı"(!) adı altında kuşaktan kuşağa aktardılar.

121. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

122. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir.

ELÇİ HÛD

123. Âd kavmi de elçileri yalanladı.[305]

124. O zaman, kendi vatandaşları olan Hûd, onlara şöyle demişti: "Dikkat edin! Allah'ın azabından sakının!"

125. "Kuşkusuz ben size, Allah tarafından görevlendirilmiş, güvenilir bir elçiyim."

126. "Bundan sonra Allah'a ortak koşmayın ve beni dinleyin!"

127. "Ben bu söylediklerime karşı, sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, sadece, âlemlerin Rabbindendir."

128. "Hepiniz bir büyüklük içindesiniz; ayetleri alay konusu yapıyorsunuz."

129. "Sonsuza kadar yaşamayı umuyor, kendinizi yüksek makam sahibi görüyorsunuz."

130. "Zorbalıklara sarıldıkça sarılıyorsunuz."

131. "Artık Allah'a ortak koşmayın, kötülüklerden sakının. Gelin beni dinleyin!"

132-133. "O size hayvanlar, çocuklar, bahçeler, bağlar ve pınarlar verdi."

134. "Muhakkak ki, büyük bir günün azabından, ben sizin adınıza korkuyorum."

135. "Çünkü ben, sizin üzerinize çok büyük bir azabın geleceği bir günden endişe ediyorum."

136. Dediler ki: "Hûd, sen ne öğüt verirsen ver; bizim için bir anlamı yok, sen bize öğüt veren olamazsın."

---

305 (47:123) Âd kavmi ile ilgili, Fecr Suresi 6-14; A'râf Suresi 67-70; Fussılet Suresi 15; Hûd Suresi 50-60. ayetleri inceleyiniz.

137. "Bunlar sadece öncekilerin ortaya koydukları adetlerdir."

138. "Biz, azaba uğrayacak da değiliz."

139. Böylece Hûd'u yalanladılar, sonra da onlar ayetlerimizi yalanlamaları yüzünden, helâk olup gittiler. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

140. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir

ELÇİ SALİH

141. Semûd halkı da elçileri yalanladı.

142. O zaman, kendi vatandaşları olan Salih, onlara şöyle demişti: "Dikkat edin! Allah'ın azabından sakının!"

143. "Kuşkusuz ben size, Allah tarafından görevlendirilmiş, güvenilir bir elçiyim."

144. " Bundan sonra Allah'a ortak koşmayın ve beni dinleyin!"

145. "Ben bu söylediklerime karşı, sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim sadece, âlemlerin Rabbindendir."

146-147-148. "Siz buralarda, bahçeler, pınarlar, meyveleri olgunlaşmış hurmalıklar arasında güven içinde yaşarken, bu nimetleri vereni terk mi ediyorsunuz?"

149. "Dağlardan yonttuğunuz taşlarla yaptığınız lüks evlerde, bir grur, bir şımarıklık içindesiniz."

150. "Artık bundan sonra Allah'ı terk etmeyin, kötülüklerden sakının ve beni dinleyin."

151. "Aşırı derecede savurganlığı teşvik edenlere uymayın,"

152. "Öyle kimseler yeryüzünde bozgunculuk yaparlar, düzeltici olmazlar."

153. Semûd halkı dediler ki: "Salih, sen kendini iyice büyüye kaptırmışsın."

154. "Senin bizden farkın ne ki, sen de bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsin. Eğer söylediklerinde doğruluk payı varsa, haydi, elçiliğinle ilgili, bize bir kanıt getir."

155. Salih dedi ki: "O kanıt, kamuya ait olan bu dişi devedir. Onun yaşama hakkını koruyun. Siz de bilinen haklarınızı koruyun."

156. "Kendi çıkarınız için ona zarar vermeyin. Sonra sizi çok büyük bir günün azabı sarıverir."[306]

157. Uyarılara rağmen onlar, onu kestiler; kamunun gelir kaynağını yok ettiler, sonra da pişmanlık duyarak sabahladılar.

158. Ama, uyarıları dinlemediklerinden dolayı müthiş bir felaket, onları yakalayıverdi. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

159. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir

ELÇİ LÛT

160. Lût kavmi de elçileri yalanladı.[307]

161. O zaman, kendi vatandaşları olan Lût, onlara şöyle demişti: "Dikkat edin! Allah'ın azabından sakının!"

---

306 (47:155-156) Kur'an ayetinde geçen, **"nâkâh"** sözcüğünün anlamı "dişi deve"dir. A'râf Suresi 73; Şems Suresi 11-15. ayetlerde **"Nâkâtullah"** "Allah'ın devesi" tamlaması şeklinde geçer. Kur'an'da, Allah'a izafe edilen şeyler, özelde halka ait şeyler, genelde ise, tüm insanlığın ortak değeri olarak geçer. Örnek: "Beytullah", "Allah'ın evi" tüm insanlığın ortak alanıdır ya da "Ayetullah" "Allah'ın ayetleri" Kur'an ayetleri ya da evren ayetleri, tüm insanlığın yararlanması gereken ayetlerdir.

Salih Peygamber'in elçilik yaptığı Semûd kavminde ayette geçen dişi deve, o günkü toplumda, ihtiyacı olanların, sütünden, gücünden vs. ortaklaşa yararlandığı halka ait bir kaynaktır. Ancak Semûd kavminin çeteleri, yoksullar için olan halka ait bir kaynağı pek hoş karşılamıyordu. Çünkü kamudan yararlanan insanların, kendilerine kul olmayacağı endişesini taşıyorlardı. O bakımdan kamu mallarını gasp ediyorlardı ki insanlar kendilerine kul, köle olsunlar. Günümüzde kelimeyi mecaz anlamda, kamu malı, sosyal güvenlikle ilgili kamu kurum ve kuruluşları, hayır kurumları vs. olarak düşünebiliriz. Günümüzde, kamu malına zarar verenler, gasp edenler vs. Semûd kavminin kodamanlarıyla aynı durumdadırlar. Kur'an'ın anlatımı genelde mecazlıdır. Târık Suresi 1, 2 ve dipnotu okuyunuz.

307 (47:160) Lût Peygamber, kavmi ve hanımıyla ilgili: Sâd Suresi 13; A'râf Suresi 80-84; En'âm Suresi 86; Hûd Suresi 70, 74, 77, 83, 89; Ankebût Suresi 36; Hicr Suresi 59, 77; Enbiyâ Suresi 71,74; Sâffât Suresi 133, 138; Hacc Suresi 43; Neml Suresi 54-56; Kamer Suresi 33, 39; Kâf Suresi 13; Tahrîm Suresi 10. ayetleri inceleyiniz.

162. "Kuşkusuz ben size, Allah tarafından görevlendirilmiş, güvenilir bir elçiyim."

163. "Bundan sonra Allah'a ortak koşmayın ve beni dinleyin!"

164. "Ben bu söylediklerime karşı, sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim sadece, âlemlerin Rabbindendir."

165-166. "Sizler, Rabbinizin sizin için varetmiş olduğu meşru aile düzeninizden vazgeçip, zekerlerinin / erkeklik organlarının zevkinin peşinden giden insanlardan mısınız? Hayır, hayır, doğrusu siz hiçbir değer tanımayan bir toplumsunuz."

167. Dediler ki: "Ey Lût! Eğer bu söylediklerinden vazgeçmezsen, kesinlikle kovulanlardan olacaksın."

168. Bu sefer Lût; "Doğrusu ben, siz yaptıklarınız yüzünden fena halde öfkelenenlerdenim," dedi.

169. Sonra da, "Rabbim! Beni ve ailemi bunların yapmış oldukları şeylerden kurtar," diye yakardı.

170-171. Bunun üzerine Biz de, Lût'u ve ailesinin hepsini kurtardık. Yalnız bir zavallı kadın / Lût'un karısı hariç. O helâk olanlardan oldu.[308]

172. Sonra da diğerlerinin hepsi helâk olup gittiler.

173. Üzerlerine sağnak halinde öyle bir yağmur boşalttık ki, uyarılanların, fakat uyarıya karşı çıkanların yağmuru ne felâketli bir yağmurdu.

174. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

175. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir

ŞUAYB PEYGAMBER

176. Eykeliler de gönderilmiş elçileri yalanladılar.[309]

---

308 (47: 170-171) Lût'un karısı ile ilgili bak. Tahîm Suresi 10.

309 (47:176) Şuayb Peygamber ve kavmiyle ilgili, A'râf Suresi 85-93; Hûd Suresi 84-95; Ankebût Suresi 36, 37. ayetleri inceleyiniz.

177. O zaman, Şuayb, onlara şöyle demişti: "Dikkat edin! Allah'ın azabından sakının!"

178. "Kuşkusuz ben size, Allah tarafından görevlendirilmiş güvenilir bir elçiyim."

179. "Bundan sonra Allah'a ortak koşmayın ve beni dinleyin!"

180. "Ben bu söylediklerime karşı, sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim sadece, âlemlerin Rabbindendir."

181. "Sizler, ölçüyü-tartıyı dosdoğru uygulayın. Kimsenin hakkını yemeyin,"

182. "Sağlam ölçek ile tartın."

183. "İnsanların eşyalarını değerinden düşürerek, onları zarara uğratmayın. Yeryüzünde / ülkede bozgunculuk, karaborsacılık yaparak aşırı gitmeyin."

184. "Sizi ve sizden önceki nesilleri yaratan Allah'ın buyruklarına kulak verin, kötülüklerden sakının."

185. Dediler ki: "Şuayb, sen kendini iyice büyüye kaptırmışsın."

186. "Senin bizden farkın ne ki, sen de bizim gibi bir insansın. Biz senin kesinlikle yalan söylediğini düşünüyoruz."

187. "Eğer söylediklerin doğru ise, elçiliğini kanıtlamak için, yukarıdan üzerimize bir gök cismi düşür bakalım."

188. Şuayb dedi ki: "Bizler bir şey yapamayız, Rabbimdir ilmiyle var eden."

189. Böylece onlar Şuayb'ı yalanladılar ve bunun üzerine, felâket onları zifiri karanlık bir günde kıskıvrak yakalayıverdi. Gerçekten de o, çok korkunç bir günün felâketiydi.

190. Muhakkak ki, düşünenler için bunda, kesinlikle bir ders vardır. Ama, onların çoğu, ders alıp inanmış olamadılar.

191. Muhakkak ki, senin Rabbin, elbette tüm var oluşu özünden var edendir, engin merhamet sahibidir.

RUHU-UL EMİN CEBRAİL(!) Mİ?
KUR'AN'I CEBRAİL(!) Mİ İNDİRDİ?

192. Muhakkak ki, bu Kur'an haberleri, kesinlikle âlemlerin Rabbinden indirilmiştir.

193. O Kur'an haberleri, güvenilir, sapasağlam bilgi olarak indi;

194-195. Senin kalbine; uyarıcılardan olman, apaçık, kolayca anlaşılır bir lisan ile gerçekleri anlatman için.[310]

---

310 (47:193-195) Burada geçen **"Ruhu'l Emin"** ifadesini, geçmiş mütercimlerin hemen hemen tamamı, "Güvenilir ruh cebrail" diye anlamlandırmışlardır. Bu doğru değildir. Bu Yahudi kültüründen İslam'a sokulmuş ve düşünüp, hiçbir eleştiriye tabi tutulmadan, kitaplarda kuşaktan kuşağa aktarılmıştır.

"Ruhu'l Emin"in Cebrail değil, bizzat vahyin kendisi olduğunu ve Ruh'un da bizzat, Allah'ın kendi işi olduğunu Kur'an açıklar. Şöyle ki İsrâ Suresi 85. ayet, "Sana **Ruh**' tan sorarlar; de ki, **Ruh,** Rabbimin **işindendir**..." **"Ruh"** kelimesi, Kur'an'da "can, bilgi, vahiy" vs. anlamlarında geçmektedir. Şu ayetleri inceleyiniz: İsrâ Suresi 85; Mü'min Suresi 15; Bakara Suresi 37; Mücâdele Suresi 22; Sâd Suresi72; Hicr Suresi 29; Secde Suresi 9; Enbiyâ Suresi 91; Tahrîm Suresi 12; Nisâ Suresi 171.

Bilindiği gibi "can" vücudu canlı tutan cevher anlamına geldiği gibi, insan ve toplumları yaşamda canlı ve sağlıklı tutan en önemli unsur da bilgidir. Çünkü toplumlar sağlam ve güvenilir bilgi ile cehaletten kurtulur. İşte tüm peygamberler gibi son peygamber de "Ruh'ul Emin" Allah'tan gelen sapasağlam ve güvenilir bilgi, vahiy ile insanları uyarmış ve aydınlatmıştır. (Ayrıca daha geniş bilgi için, *Tebyinnül Kur'an*, c. 1, s. 485, vd. ve c.4., s. 88.)

Şimdi insan bilgiye nasıl ulaşır, bu hususta bilimin vardığı sonuçlar nedir kısa bir bilgi sunalım. İnsan, bilgiyi nasıl edinir? Bunu bilirsek, peygamberlere gelen vahiy ile ilgili bir düşünceye sahip olabiliriz. Bilimin ortaya koyduğu gelişmelere göre, insanın bilgi edinme ve işleme sistemi şöyle çalışır: "İnsanın zihin dünyasına malumat dış dünyadan gelir ve zihnimize sürekli malumat akıtır. Zihinsel sistem, çevreden, uyaranı alması, algı yoluyla tespit etmesi, depolaması bellekte biçimlendirmesi ve tepkide bulunması gibi, aşamalardan geçer. Dışarıdan gelen malumat, bilgi hâline gelene kadar algı, hafıza, düşünce ve dil gibi süreçler tarafından işleme tabi tutulur ve bu işlemler birbirine çok sıkı örülü bir vaziyette gerçekleşir.

Böylece, insan zihni, **bir sistem;** uyaranlar **girdi;** içerideki süreç işleme ve davranışlar ise, **çıktılar** olarak ele alınır. Belirli anda insan zihni, bir **uyaran** dizisinin çeşitli yönlerini, farklı alt sistemlerde alıp işleyebilmektedir. Yani >>

196. Muhakkak ki, bu Kur'an haberleri, önceki milletlere gelen kitaplarda da vardı.

197. İsrailoğulları bilginlerinin bu durumu bilmiş olmaları, Kur'an haberlerinin Allah'tan geldiğine dair, onlar için bir kanıt olmuyor mu?

>> bellek, tek bir yerde **depolanmak** yerine, beynin birçok bölümüne yayılmış bir nöronlar topluluğunun tamamında **depolanmaktadır**.

Özetle, Allah'ın yaratış sistemi gereği insan zihni, çevreden aldığı karma karışık malumatı işlemek, çürüğünü, sağlamını ayırmak üzere, belleğimizin ilgili bölümünde depolar. Sonra bu karmakarışık uyarı malumatı, zihinsel sistemin doğal yapısı ve işleyişi yönünde ayıklanır ve algı durumuna getirilir, biçimlendirilir ve bir düşünce olarak davranışlarımıza yansıması bakımından bir çıktı durumuna getirilir. Sonra bu düşünce sesli iletişim aracı olan lisan vasıtasıyla (artık, o düşünce sahibi insan hangi lisanı konuşuyorsa, Türk ise, Türkçe olarak, Arap ise, Arapça olarak, Fransız ise, Fransızca olarak) aynı lisanı konuşan topluma tebliğ edilir, açıklanır.

İşte bil imsel gelişmelerden öğrendiğimiz ve kabaca açıklamaya çalıştığımız, biyo-psiko-sosyolojik izahat doğrultusunda, insanın bilgi edinme sistemi böyle. Şimdi gelelim esas konumuzla ilgili bağlantısına. Yüce Allah, bir **uyaran** olarak, toplum içinden seçtiği bir kulunun / uyarıcının / peygamberin kalbine / belleğine, vahyini / mesajını, bilgisini doğrudan indirir, ilka eder / atar, **depolar**. Bu durum nasıl olur? Yüce Allah, vahyini / mesajını peygamberin kalbine / belleğine indireceği zaman, bir beşer olan peygamberin, beşerî bir sistem olarak çalışan zihinsel sistemini, çevresel ve her türlü etkilerden arındırır. (Bak. Şuârâ Suresi 210-212; Hacc Suresi 52. ayetler) ve vahyini, saf, net, sağlam ve güvenilir bir şekilde **uyarıcının kalbine** / belleğine indirir. (Bak. 193 ve 194. ayetler) **Uyarıcı** da / peygamber de, (Son uyarıcının / son peygamberin, **lisanı** Arapça olduğu için) bu güvenilir bilgiyi, Arapça lisanıyla, apaçık ve hiçbir katkı yapmadan, Arapça konuşan toplumuna tebliğ eder. (Bak. 195. ayet.) Burada çok önemli olan, **Allah** (uyaran) ile nebî / Peygamber (uyarıcı) arasında üçüncü bir unsurun olmamasıdır.

Uyaran olarak Allah, vahyini / mesajını, uyarıcı olan peygamberin kalbine/ belleğine, bizzat, hiçbir beşerî ve çevresel etki olmaksızın, saf, net, sağlam ve güvenilir bir ruh / bir bilgi olarak, bizzat ve doğrudan, indiriyor, ilga ediyor / atıyor. Kur'an'ın Şuarâ Suresi'nde zikredilen "Ruhu'l Emin" tamlamasını, "Cebrail" olarak anlamlandıran görüşlerin hiçbirisi ne Kur'an'ın ne de bilimin ortaya koyduğu gerçeklerle örtüşmez ve en ufak bir ihtimalle dahi, destek bulmaz. **Cibril** ile ilgili, Bakara Suresi 97-98. ayetlerin dipnotunu okuyunuz.

Kur'an Arapça yazılı olarak mı geldi? Bak. Yusuf Suresi 2. ayetin dipnotu.

198-199. Biz o Kur'an haberlerini İsrailoğullarından başka, yabancı birine / Muhammed'e indirince ve o da, onlara okuyup tebliğ edince, bu sefer onlar bildikleri gerçeğe inanmış olamadılar.[311]

200. İşte böylece, Kur'an haberleri, kötü kalpli olanların içinde daima endişe konusudur.

201. Hatta çok acı sıkıntılar çekseler bile onlar, Kur'an gerçeğine inanamadılar.

202. Böylece onlar hiç farkında olmadan ve beklemedikleri bir anda başlarına bir felâket gelince;

203. O zaman da derler ki: "Biz neden gerçek olana inanmayıp kendi bildiklerimizde kaldık?"

204. Böylece onlar Bizim azabımızı mı çabuklaştıracaklar?

205-206. Hiç düşündün mü? Yıllarca onlara ne faydalar sağladık. Sonra gerçekler onlara gelince, sözlerine uymadılar.

207. Onlar zenginliklerinin sahibini anlayamadılar, verilen nimetlerden Hak adına yararlanamadılar.

208. Biz, uyarıcılar tarafından oranın halkı uyarılmadan, hiçbir kenti yok etmeyiz.

209. Mutlaka uyarmışızdır. Biz haksızlık yapmayız.

KUL SÖZLERİNİ KUR'AN'A EŞ TUTANLAR KUR'AN'IN ANLAMINI SUNAMAZ

210. Kur'an'ı şeytanlaşmış / Hak'tan uzaklaşmış kimseler sunamaz.

211. Gerçeği sunmak o halde olanlara ait değildir. Onlar bunu yapamazlar,

212. Çünkü onlar, gerçeği işitmekten, anlamaktan uzaklaşmışlardır.

213. Bundan sonra sakın Allah ile beraber başka bir ilaha / başka bir efendiye bağlanma. Sonra sıkıntılarda kalmışlardan olursun.

311 (47:198-199) Bak. Fussılet Suresi 44.

214. Yakınlarına ve bir arada yaşadığın insanlara gerçekleri tebliğ ederek uyar.

215. İnananlardan seni izleyen kimselere, gerçekleri alçak gönüllülük içinde anlat.

216. Eğer sana karşı gelenler olursa, o zaman de ki: "Ben sizin yapmakta olduğunuz yanlışlardan sorumlu değilim."

217. Sen, her şeyden üstün ve merhamet sahibi olan Allah'a güven.

218-219. O Allah ki, senin elçilik görevini yaptığını da, Allah'a teslimiyet içinde olanlarla dolaştığını da görendir.

220. Çünkü Allah, her şeyi işiten ve her şeyi bilendir.

221. Şeytanlaşmış / Hak'tan uzaklaşmış kimseler kimin kafasını bulandırır, size haber vereyim mi?

222. Onlar, iftira etmeyi alışkanlık haline getirmiş her bir günahkarın kafasını bulandırırlar.

223. Onların dinledikleri hep söylentidir ve çoğu yalancıdırlar.

İYİ ŞAİR, KÖTÜ ŞAİR

224. Saptırıcı şairler, onlara hayalperestler, yoldan sapmaya eğilimli olanlar uyarlar.

225. Görmez misin onlar yararlı yararsız her konuyu abartırlar?

226. Doğrusu onlar olmayacak şeyleri söylerler.

227. Ancak, güven veren, Allah'ı sıkça hatırlatan, toplum yararına iyi ve güzel şiirler üreten. Sonra da ortak koşmayan şairler başka. Ortak koşucu şairler nereye dönecekler, döndükleri yer neresi olacak yakında bilecekler.[312]

---

312 (47:227) Bak. Lokman Suresi 13. ayet, "Ortak koşmak zulumdür, zalimliktir."

İniş Sırası: 48
NEML (Karınca) SURESİ
Sure No: 27

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Tâ. Sîn. İşte, açıklanmış Kitap ve onun içinde toplanmış ayetler,

2. O Kitap doğruya ulaştırıcıdır ve inananlar için mutluluk verici gerçekleri bildirir.

3. Ki bu gerçekleri öğrenip anlayanlar; salatı ikame ederler / destekleşmeyi her an Allah'a bağlılık bilinciyle ayakta tutarlar ve onlar zekâtı / vergiyi verirler ve öte dünyaya hiç kuşku duymadan inanırlar.[313]

4. Muhakkak ki, öteki dünyaya tam bir bilinçle inanmayanlar, onların yaptıkları işler kendilerine cazip gelir. Böylece onlar bir boşluktaymış gibi, bocalayıp dururlar.[314]

5. İşte onlar, ki o kimseler çok kötü sıkıntılarda, çok kötü bunalımlarda kalırlar ve onlar sonunda üzüntü içindedirler.

6. Muhakkak ki, bu Kur'an ayetleri sana, ilmiyle bütün her şeye hakim olan Allah tarafından aktarılmaktadır.

ELÇİ MUSA'YA DA VAHİY, ALLAH TARAFINDAN AKTARILDI

7. Hani Musa bir zaman ailesine: "Ben bir ateş ışığı gördüm; siz bekleyin, ben oradan size bir haber ya da bir ateş közü getireyim. Umarım siz o ateşi yakıp ısınırsınız," demişti.[315]

---

313 (48:3) Bak. Lokman Suresi 3, 4, 5. ve Bakara Suresi 2-5; Nâziât Suresi 45; Meryem Suresi 97.

314 (48:4) Bak. En'âm Suresi 43, 108; Ankebût Suresi 38; Nahl Suresi 63.

315 (48:7) Musa Peygamber ve firavun ile ilgili bak. Neml Suresi 7-14; Kasas Suresi 3-21;29,30; Nâziât Suresi 15-17; A'râf Suresi 142-155.

8. Böylece Musa oraya geldiğinde şöyle nida edildi: "Ateş almaya gelen kimse ve onun yanındakiler kutlu olsun! Alemlerin Rabbi olan Allah noksan sıfatlardan arınıktır."

9. "Ya Musa! Muhakkak ki, O, Benim; tüm varlığa hakim olan Allah."

10. "Asanı bırak! / sana ait düşüncelerini, birikimini kafandan çıkar at." Böylece o bildiklerinin kendisini ne hallere sürüklediğini anladı ve hiç geçmişine bakmadan yeni anlayışına döndü ve yerinde duramaz bir enerjiyle canlandı, heyecanlandı. Denildi ki: "Yâ Musa! Korkma, heycanlanma. Muhakkak ki, Benim yanımda elçiler korkmazlar, heyecanlanmazlar."[316]

11. "Kim ortak koşmaktan vazgeçer, sonra da kötü hallerden iyi hallere dönerse, bilsin ki, Ben çok bağışlayanım, çok merhamet sahibiyim."

12. "İçindeki seni canlandıran o güce dahil ol. Çünkü o güç sayesinde kötülüklerden geçerek lekesiz, süt beyaz hale döndün. Firavun ve halkının karşısına, o yüce ayetlerle git. Onlar gerçeklerden sapan bir topluluk oldular."

13. Böylece ayetlerimiz, firavun ve adamlarının anlayabileceği bir şekilde yüzlerine karşı sunulunca, dediler ki: "Bu apaçık bir sihirdir; göz boyamadır."

14. Kendileri ayetlerimizin gerçek olduğuna tam bir kanaat getirmelerine rağmen, sırf ortak koşmaları ve büyüklük taslamaları yüzünden onu bilerek reddettiler. Bu yüzden bozgunculuk çıkaranların sonları nasıl olur bakıp görün.

ELÇİ SÜLEYMAN

15. Andolsun, Davud ve Süleyman Bizim vermiş olduğumuz bilginin farkına varmışlardı da, onlar; "İnanan kullarının bir çokları üzerine bilgice bizi fazlalıklı kılan Allah'a övgüler olsun" demişlerdi.[317]

---

316 (48:9-10) Bak. Kasas Suresi 30. Musa'nın gerçek asası artık bundan sonra mecaz anlamında canlılık veren vahyi temsil edecektir. Bak. A'râf Suresi 160 dipnotu.

317 (48:15) Bak. Enbiyâ Suresi 79; Sebe Suresi 10, 11; Sâd Suresi 17-20; Bakara Suresi 246-252.

16. Süleyman, Davud'un bilgi birikiminin mirasçısı oldu ve dedi ki: "Ey insanlar! Bize kuş mantığı / kuşlarla iletişim bilgisi, öğretildi ve her bir şeyden verildi. Doğrusu bunlar, kesinlikle Allah'ın apaçık lütuflarıdır.[318]

17. Süleyman için, yerli, yabancı ve eğitilmiş kuşlardan kendisine askerler toplanırdı. Sonra da Süleyman onları sevk ve idare ederdi.[319]

18. Hatta bir seferinde, karınca vadisi adında bir yere geldiklerinde ora halkının yöneticisi bir kadın: "Ey karınca halkı sakinleri evlerinizden çıkmayın, Süleyman ve ordusu istemeyerek size zarar vermesin," diye onları uyardı.[320]

19. Süleyman da onun bu uyarısını tebessümle karşıladı, gülümsedi ve dedi ki: "Rabbim! Senin verdiğin nimetleri idrak edip sana şükretme anlayışını bana nasip et. Benim üzerimde olan, anamın-babamın üzerinde olan nimetlerin hepsi senindir. İyi ve güzel işler yapmam için, Senin rızan üzere hareket etmem için rahmetine beni dahil et ki iyi kimselerden olup, her an sana kulluk içinde olayım."

20. Süleyman, istihbaratçı / haber getirip-götüren, kuşları denetledi, sonra dedi ki: "Ben hüdhüdü niçin göremiyorum, yoksa kaytaranlardan mı oldu?"

21. "Bana apaçık inandırıcı bir kanıt getirmez ise, kesinlikle ona ağır bir ceza vereceğim ve onu yapayalnız yüzüstü bırakacağım, mağdur edeceğim."[321]

---

318 (48:16) Kuş Mantığı: Mantık, "ses" demektir. Ancak bu sözcükle genelde "meram ve maksatlar" kastedilir. *Lisanü-l-Arab,* c.8.601,602; "Ntk" mad.

319 (48:17) Cinn kavramı, burada yabancılar anlamınadır. Davud Peygamber döneminde, daha sonra Süleyman Peygamber döneminde komşu ülkelerden getirilmiş zanaat sahibi ya da vasıfsız işçilerdir. İns, de bunun karşıtı, yerli işçiler, ustalar, askerler vs. Cinn ile ilgili, bak. Cinn Suresi 1, 2 ve dipnot.

320 (48:18) Karınca Vadisi ile ilgili görüşler: Ayette geçen Karınca Vadisi, karıncaların bol olduğu bir vadi olmayıp özel bir isimdir. Zebidi'ye göre, "Karınca Vadisi Jirben ile Askalan arasında bir bölgenin adıdır." *Tâcu-l-Arus,* 20/286, Karınca Vadisi halkına, neml / karınca adının verilmesi, "çok hareketli, çalışkan olmalarındandır." *Tâcu-l-Arus,* c. 15, s. 755-757 Nml md. Ayrıca bak. *Yahudi Ansiklopedisi,* c. 11, s, 440.

321 (48:21) 21. ayette "onu yapayalnız yüzüstü bırakacağım, mağdur >>

22. Böylece beklemeye başladı. Çok geçmeden hüdhüd geldi; dedi ki: "Ben senin, şu an, hiç gitmediğin yerlere gittim ve sana, Sebe'den çok önemli bir haber getirdim."

23. "Ben, Sebe halkını yöneten bir kadın buldum; her şeyi var; ekonomik durumu ve refah seviyesi yüksek, görkemli bir de yönetim sarayı var."[322]

24. "Ancak, Kraliçe ve halkını, Allah'a değil, güneşe tapıyor buldum; çünkü, Hak'tan uzaklaşmış, çıkar sahibi güçler, böylesi bir inancı onlara cazip göstermiş de onları doğru yoldan alıkoymuş. Bunun için de onlar, doğru yolu bulamıyorlar;"

25. "Bu yüzden, göklerde ve yerde gizli ne varsa hepsini açığa çıkaran, gizlediğimiz ve açıkladığımız ne varsa hepsini bilen Allah'a tâbi olamıyorlar."

26. "O Allah ki ondan başka ilah / yönetici yok! Yalnızca O var. O, yüce yönetimin Rabbi..."

27. Süleyman dedi ki: "Verdiğin bu bilgiler doğru mu, yoksa yalan mı bakacağız!"

28. "Şimdi, şu mektubumu götür; bunu, onlara bırak; sonra da bir kenara çekilip tepkilerini izle, bakalım ne yapacaklar?"

29. Süleyman'ın mektubunu alan Sebe kraliçesi, yöneticilerini topladı ve: "Ey ileri gelenler! Bana çok önemli bir mektup bırakıldı;"

>> edeceğim" diye anlamlandırdığım sözcük, meallerde "onu boğazlayacağım" ya da "onun boynunu keseceğim" diye çevrilmektedir. Sözcüğün Arapçası **"Ezbeha"**dır. Bu kelime **"zebh"** kökünden türemedir. "Zebh" sözcüğünün esas anlamı, "saklamak" "herhangi bir şeyden parça koparmak" demektir. Daha sonraları "boğazdan kesme" anlamında kullanılır olmuştur. "Zebh" sözcüğü mecazen "helâk" anlamında kullanılır. Zira boğazın kesilmesi, bir canlıyı helâke götürmenin en seri yoludur. (*Lisanü-l-Arab*, c. 3, s. 486-488, Zbh, mad.; *Tacü-l-Arus*, c. 4, s. 38-41, zbh, mad.) Zebh, sözcüğünün mecaz anlamından açıkça bu sözcüğe, "boğazlamak" değil de, "helâk etme", "mağdur etme", "gözden düşürme", "yüzüstü yapayalnız bırakma" vs. anlamlarının verilmesinin konuya daha uygun olduğunu düşünüyorum. Bak. Kasas Suresi 4; Sâffât Suresi 102. ayet ve dipnotu okuyunuz.

322 (48:23) Bak. Sebe Suresi 15-22.

30. "Mektup Süleyman imzalı ve 'sevgi ve merhameti sonsuz, esirgeyen, bağışlayan Allah'ın adıyla' diye başlıyor ve devam ediyor,"

31. "'Allah'a karşı büyüklük taslamayın; O'na teslim olarak bana gelin!' diye yazıyor."[323]

32. Kraliçe; "Ey ileri gelenler! Bu konuyla ilgili görüş ve önerilerinizi bana bildirin. Sizin görüşlerinizi alayım, doğru bir karar vereyim" dedi.[324]

33. İleri gelenler; "Biz her bakımdan güçlü bir ülkeyiz, çok iyi savaşan da bir ordumuz var. Ama, son karar sana aittir. Sen ne karar verirsen onu uygularız," dediler.

34. Kraliçe: "Şu bir gerçek ki, krallar bir ülkeyi işgal ettiler mi, orayı perişan ederler, halkının yöneticilerini tutuklarlar, alçaltırlar. Muhtemelen onlar da böyle yapacaklardır."

35. "O zaman şöyle yapayım. Ben şimdi Süleyman'a birtakım hediyeler göndereyim de bakalım elçiler ne gibi bir sonuçla dönecekler?"

36. Böylece Kraliçenin elçileri Süleyman'a gelip, hediyeleri verdiklerinde, Süleyman onlara; "Siz bana para ve mal ile yardım mı etmek istiyorsunuz? Bakın! Allah'ın bana verdiği, sizin bana verdiğiniz mal ve servetten çok daha iyidir, çok daha hayırlıdır. Bilakis, hediyenizle / mal ve servetinizle ben değil, siz sevinebilirsiniz,"[325]

37. "Şimdi geri dönün ve Kraliçe ve adamlarına söyleyin: Asla

---

323 (48:31) Kur'an'ın orijinalindeki / Süleyman Peygamber'in mektubundaki, "bana karşı büyüklük taslamayın" ifadesi, "Allah'a karşı büyüklük taslamayın" anlamını ifade etmektedir. Zira mektup, elçi tarafından, Allah adına yazılmıştır. Biz meale bu doğrultuda yansıttık. Buna benzer ifadeler Kur'an'ın değişik surelerinde yer alır. Bak. Duhân Suresi 17-21.

324 (48:32) Musa Peygamber'in tebliğine karşı, firavun da adamlarına danışıyor. Ama firavun kötü niyetli. Bak. A'râf Suresi 109-112. Ayrıca "Danışma ve önemi" ile ilgili bak. Âl'i İmrân Suresi 159; Şûra Suresi 38, 39.

325 (48:36) Kur'an, Kitab-ı Mukaddes'teki, Sebe Melikesi ile ilgili anlatımı düzeltir. Bak. Krallar, 10:1/13; Burada farklı anlatır, inceleyiniz. Kur'an ayetleriyle karşılaştırınız. Ayrıca bak. Matta,12/42; Luka, 11/31.

karşı koyamayacakları ordularla oraya gelirim ve o insanları Hak'tan uzaklaştıran çıkar sahibi güçleri, aşağılanmış ve rezil edilmiş olarak oradan çıkartırım," dedi.

KRALİÇE SÜLEYMAN'I ZİYARET EDER

38. Kraliçenin ziyarete geleceği haberini alan, Süleyman, yerli ve yabancı bilim, beceri ve yetenek sahibi kişileri topladı ve; "Ey ileri gelenler! Sebe Melikesi ve adamları, barışseverler olarak bana gelmeden önce, Kraliçenin sarayının tıpkısının aynısını hanginiz bana yetiştirebilir / inşa edebilirsiniz?" dedi.

39. Yabancı uzmanlardan, tahsili olmayan fakat, becerikli, tuttuğu işi koparan bir kişi, "İstediğin makamı / sarayı ben yapabilirim; hiç kuşkun olmasın ki kesinlikle ben, bunu yapma yeteneğine, gücüne sahibim. Bana güven," dedi.

40. Bu sefer, kitap bilgisi / tahsili olan, bilgin bir kişi, "Ben istediğini, çok daha kısa bir sürede yapar sana teslim ederim," dedi ve gerçekten şaşılacak derecede kısa bir sürede, Kraliçenin tahtının / sarayının aynısını yapıp, kendisine teslim edince, Süleyman; "Bu bana, Rabbimin bir lütfudur; verdiği nimetin karşılığını ödeyecek miyim, iyilik bilmezlik mi edeceğim diye Rabbim, beni imtihan ediyor. Kim, verilen nimetlerin karşılığını öderse, kendisi için ödemiş olur; kim de iyilik bilmezlik ederse, muhakkak ki, Rabbimin onun şükrüne ihtiyacı yoktur, O çok zengindir, çok cömerttir," dedi.

41. Süleyman dedi ki: "Projede bazı değişiklikler yapın bakalım, Kraliçe geldiği zaman, kendi tahtıyla / sarayıyla kıyaslayabilecek mi, yoksa hiç ilgilenmeyecek mi?"

SEBE KRALİÇESİ, SÜLEYMAN'IN KONUĞU

42. Kraliçeye; "Bak bakalım, senin egemenlik tahtın ile bunun arasında bir benzerlik var mı?" denildi. Kraliçe, "Sanki aynısı" dedi ve konuyu değiştirerek Süleyman'a; "Zaten bize daha önceden gerekli tebligatı yapmıştınız ve biz bunun üzerine kesinlikle Allah'a teslim olduk / Müslüman olduk," dedi.

43. Sebe Kraliçesi, gerçekleri örtbas eden bir topluma yöneticilik yaptığı için, o toplumun Hak'tan uzaklaşmış çıkarcı güçleri, onun Allah'a tapmasına mâni olmuşlardı.

44. Kraliçeye, "Buyurun köşke geçelim," denildi. Kraliçe, zemini cam gibi parlak olan sarayın salonuna adımını atınca, bir su havuzundan geçeceğini sanarak, eteklerini sıvamaya yeltenince, bu sefer Süleyman; "Eteklerinizi toplamaya gerek yok; bu, kristalle döşenmiş, billur bir zemindir," dedi. Kraliçe; "Rabbim, şimdiye kadar gerçekten kendime haksızlık etmişim. Artık bundan böyle, Süleyman ile birlikte âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum / Müslüman oldum," diyerek, haykırdı.

ELÇİ SALİH

45. Doğrusu Semûd kavmine, sadece Allah'a kul olmalarını tebliğ etmesi için, vatandaşları Salih'i elçi göndermiştik. O zaman onlar birbirlerine rakip cemaatlere bölünüvermişlerdi.[326]

46. Bunun üzerine Salih; "Ey halkım! Birlik ve beraberliğin güzelliği varken, neden ayrılığın ve çekişmenin kötülüğünde ısrar ediyorsunuz? Affedilmeniz için Allah'tan bağışlanma dileseniz olmaz mı? Umulur ki, affedilirsiniz," demişti.

47. Salih'in halkı; "Biz senin ve seninle beraber olanların yüzünden gruplara ayrıldık. Sen bize uğursuzluk getirdin," dediler. Bunun üzerine Salih; "Sizin uğursuzluğunuzun nedeni, Allah'ı bilinçli olarak anlamamanızdan kaynaklanıyor. Tam tersi sizler uğursuzluğu, bölücülüğü körükleyen bir kavimsiniz," demişti.[327]

HER ÇAĞDA MAFYA

48. Şehirde bir çok çete vardı. Bunlar düzeni bozmak için, ülkede sürekli bölücülük çıkarıyorlar, düzeltmeye, barışa asla yanaşmıyorlardı.

49. Bunlar; "Salih'e ve ailesine bir gece baskını yapalım. sonra da kabilesine, 'o ailenin kundaklanmasıyla bizim bir ilgimiz yok; kesinlikle biz doğru söylüyoruz,' diyelim" diye kendi aralarında Allah adına yeminleştiler.

326 (48:45) Bak. A'râf Suresi 73-79.

327 (48:47) Firavun ve adamları da aynı şeyi söylüyor. Bak. A'râf Suresi 131, 132; Ayrıca bak. Yâ-Sîn Suresi 18.

50. Onlar böyle bir baskın planı tezgahladılar. Onlar, tezgahladıkları plandan Bizim haberimizin olduğunun bilincinde değillerdi.

51. İşte, tezgahladıkları planın sonucu nasıl oldu, bakın da görün? Muhakkak ki Biz, onları ve onların topluluğunun tümünü yerle bir ediverdik.

52. İşte şunlar, çetecilik yaparak işledikleri haksızlıklar yüzünden, yerle bir olmuş yerleşim yerlerinin kalıntıları. Muhakkak ki bunda, bilinçlenmek isteyen bir toplum için bir ders vardır.

53. Öte yandan iman etmiş, kötülüklerden sakınmış olan kimseleri de kurtardık.

ELÇİ LÛT

54. Lût'u da elçi olarak göndermiştik. O zaman Lût kavmine demişti ki: "Siz böyle göz göre göre olağan dışı durumlar, çirkin ve haddi aşan haller için mi geliyorsunuz?[328]

55. "Siz, kadınlardan başka, erkekler için de mi bir şehvet duygusuna kapılıyorsunuz? Doğrusu siz gerçeklerden haberi olmayan bir topluluksunuz."

56. Halkının Lût'a yanıtı; "Kovun şu Lût ailesini memleketinizden! Baksanıza onlar, tertemiz insanlarmış," demek oldu.

57. Biz de Lût'u ve ailesini kurtardık, yalnız Lût'un eşi hariç. O, yok olanların içinde kaldı.

58. Söz dinlemez sapkınların üzerine sağanak halinde bir dolu yağdırdık. Uyarılara kulak asmayanların yağmuru ne de kötü idi.

KISSALARDAN DERS ÇIKARMA

59. De ki: "Tüm övgüler Allah içindir. Barış ve esenlik, ortak koşmayı düşüncelerinden silmiş kulları üzerinedir. Tüm varlığın yaratıcısı ve sahibi olan Allah mı, yoksa O'na koştuğunuz ortaklar mı iyiliğe, övgüye layıktır?"[329]

---

328 (48:54) Bak. Şuarâ Suresi 160; Ankebût Suresi 28, 29.

329 (48:59) Bak. Müşrikler, Allah'ı bilirler. Ancak, Allah ile kendi aralarına birilerini aracı koyarlar. Allah, ortak koşuculardan, Allah ile kendi ilahları / efendileri arasında bir karşılaştırma yapmalarını istiyor. Bak. Nahl Suresi 17; Zümer Suresi 3, 9, 22; Ra'd Suresi 33; Zuhruf Suresi 9, 87; Ankebût Suresi 63.

60. Gökleri ve yeryüzünü yaratan, gökten sizin için bir yağmur yağdıran, böylece onunla, güzelliklere sahip bahçeler bitiren kimdir? Siz o bahçenin ağacını bitirenin kim olduğunu anlayan olmadınız. Bunları, Allah ile birlikte bir başka ilah mı / başka bir efendi mi, bitiriyor? Doğrusu sizler, O'na ortaklar edinen bir topluluk oldunuz.

61. Yeryüzünü oturulacak bir yaşam yeri olarak düzenleyen, üzerlerine derin kökleri olan dağları yerleştiren, orada akıp giden nehirleri ve iki deniz arasına bir engel koyup, tatlı su ile tuzlu suyu birbirine karıştırmayan kimdir? Bunları, Allah ile birlikte bir başka ilah mı / başka bir efendi mi yapıyor. Ne yazık ki, sizlerin çoğu gerçekleri bilmiyorsunuz.[330]

62. Bir sıkıntılı durum olduğunda O'na dua ettiğiniz zaman size karşılık veren, sizdeki sıkıntıları gideren ve sizleri yeryüzünde kuşaklar oluşturacak şekilde oluşturan kimdir? Bunları, Allah ile birlikte bir başka ilah mı / başka bir efendi mi, yapıyor. Bunları anlamak için, az da olsa düşünmüyorsunuz.[331]

63. Karanlıklardan aydınlığa çıkaran, karada ve denizde size yol gösteren, yağmurdan önce rüzgârları bir belirti olarak estiren kimdir? Bunları, Allah ile birlikte bir başka ilah mı / başka bir efendi mi yapıyor. Allah, sizlerin ortak koştuğu şeylerden çok çok yücedir.

64. Yaratılışı ilk defa başlatan, sonra onu devam ettiren ve sizleri gökten ve yerden rızıklandıran kimdir? Bunları, Allah ile birlikte bir başka ilah mı / başka bir efendi mi yapıyor. De ki: "Eğer, ortak koşucu düşüncelerinizde sadıksanız, haydi siz de getirin kanıtınızı?"

65. De ki: "Göklerdekiler ve yerdekiler gaybı bilemezler; gaybı ancak Allah bildirir. Sizler, ne zaman diriltileceğinizi şu anki idrakinizle bilemezsiniz."

---

330 (48: 61) Denizlerin bu özelliği ile ilgili ayrıca bak. Furkân Suresi 53; Rahman Suresi 19-20; Fâtır Suresi 12.

331 (48:62) Bak. Hûd Suresi 9, 10; Tevbe Suresi 75, 76; Yunus Suresi 22, 23; Nahl Suresi 53, 54; Lokman Suresi 31, 32; Rûm Suresi 33; Ankebût Suresi 65; İsrâ Suresi 67; Zümer Suresi 6-8. ayetleri inceleyiniz.

66. Tam tersi, ahiret hakkındaki verilen bilgileri idrak edebilirsiniz, anlayabilirsiniz. Ama hayır, sizler, ondan kuşku içindesiniz. Daha doğrusu sizler ahiret hakkında verilen bilgilerde bakar-körsünüz.

67. O bakımdan, gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler derler ki: "Biz ve atalarımız bir toprak haline geldiğimiz zaman, gerçekten biz, tekrar diriltilip çıkarılacak mıyız?"

68. "Doğrusu bize söylenen bu sözlerin aynısı, daha önce atalarımıza da söylenmişti. Muhakkak ki bu 'öldükten sonra dirilme' gibi sözler, daha öncekilerin uydurduğu hikayelerden başka bir şey değildir."[332]

69. De ki: "Yeryüzünü gezin, dolaşın da, böyle diyen günahkarların sonunun nasıl olduğunu bakıp görün?"

70. Sen, onlar öyle diyorlar diye üzülme ve onların kurdukları tuzaklardan ötürü de canını sıkma.

71. Onlar seni sıkıştırmak için; "Doğru söylüyorsan, bu söylediğin tehdit sözü ne zaman gerçekleşecek?" derler.

72. De ki: Sizin acele olarak istediğinizin bazısı, belki de sizi takip ediyordur."[333]

73. Muhakkak ki, senin Rabbin / seni koruyup-gözeten, elbette insanlar üzerine lütuf sahibidir. Fakat onların çoğu kendilerine verilen nimetlerin sahibini bilip teşekkür etmezler.

74. Kuşkusuz senin Rabbin, sizlerin içinizde gizlediklerinizi de, açığa vurduklarınızı da elbette bilmektedir.

75. Göklerde ve yerde göremediğiniz, bilemediğiniz her şeyin cevabı, açıklanmış bu kitabının içinde vardır.[334]

---

332 (48:68) Bak. Müminûn Suresi 82, 83; Yâ-Sîn Suresi 78.

333 (48:72) İnkârcıların alaylı sözleri için bak. Yâ-Sîn Suresi 48; Sebe Suresi 29; Yunus Suresi 48; Mülk Suresi 25; Enbiyâ Suresi 38; Kıyâmet Suresi 7-30.

334 (48:74-75) Bak. Bu surenin (neml) birinci ayetine: "İşte, açıklanmış Kitap..." Ayrıca bak. Hacc Suresi 70; Tâ-Hâ Suresi 7; Hûd Suresi 5.

76. Muhakkak ki, bu Kur'an, İsrailoğullarının kendi içlerinde ayrılığa düştükleri bir çok şeyi, onlara kıssa olarak anlatır.[335]

77. Kuşkusuz Kur'an, kesinlikle bir yol göstericidir ve inananlar için bir rahmettir.

78. Kuşkusuz senin Rabbin, onlar arasında kararını verir; O, her şeydeki gücün sahibidir ve her şeydeki ilmin de sahibidir.

79. Bundan sonra sen tüm varlığın sahibinin Allah olduğunu bil, O'na güven. Muhakkak ki sen apaçık Hak üzeresin.

80. Muhakkak ki sen; ölü gibi duyarsızlaşmışlara gerçeği işittiremezsin. Gerçeklere kulaklarını tıkayanları davet etsen, o zaman da arkalarını dönüp kaçarlar.

81. Sen, bakıp da göremeyenlere / okuyup da anlamayanlara, düştükleri saplantıdan dolayı yol gösteremezsin. Sen ancak, ayetlerimize inanan kimselere duyurabilirsin. Böylece onlar gönülden teslim olurlar.

82. Onlara söz vuku bulduğu zaman, onlar için topraktan hareketli bir varlık çıkarırız da onlara konuşur. Doğrusu insanlar işaretlerimizin olduğunu tam anlamıyla idrak edemediler.[336]

83. Gün gelir, her milletten ayetlerimizi yalanlayan kimseleri bir takım olarak toplarız, sonra da sevk ederiz.

84. Hatta onlar geldikleri zaman, şöyle denir: Yoksa sizler yap-

---

335 (48:76) Bak. Mâide Suresi 15, 19, 48; Bakara Suresi 79, 85, 213; Âl'i İmrân Suresi 79; Fâtır Suresi 31.

336 (48:82) "Dâbbeten mine'l-Arz": Bu sözcükle ilgili onlarca görüş ortaya atılmıştır. Dabbeh, sözcüğü, debb sözcüğünden türetilmiştir. Debb, sözcüğü, terim olarak "debelenme," "ağır ağır yürüme" anlamına gelmektedir. *Lisanü'l-Arab*, c. 3, s. 281-284; "Dbb" mad.

Kur'an'da "Dabbeh" sözcüğünün geçtiği ayetler: Hûd Suresi 6, 56; En'âm Suresi 38; Nahl Suresi 49, 61; Nur Suresi 45; Ankebût Suresi 60; Lokman Suresi 10; Fâtır Suresi 45; Câsiye Suresi 4; Şûrâ Suresi 29; Enfâl Suresi 22; Sebe Suresi 14. ayetleri inceleyiniz.

"Sözün vuku bulması"yla ilgili bak. Yâ-Sîn Suresi 7; Secde Suresi 13; Hûd Suresi 118, 119.

tıklarınızı bilimsel olarak kavrayamadığınızdan dolayı mı, ayetlerimi yalanladınız?

85. Şirk koşarak ayetlerimizi yalanlamaları nedeniyle, söz onlar üzerine vuku bulur. Artık onlar gerçekleri konuşamazlar.[337]

86. Bizim, dinlensinler diye geceyi, çalışıp kazansınlar diye de gündüzü aydınlık kıldığımızı, bakıp da düşünmezler mi? Muhakkak ki, inanmış bir toplum için bunda bir ders vardır.

87. Yeniden diriliş duyurusu yapıldığı gün, Allah'ın ayetlerinden ders alanların dışında, göklerde ve yerde ne varsa hepsi dehşete kapılacaklar ve hepsi, çaresiz ve mahcup bir durumda, O'na geleceklerdir.[338]

88. Siz dağlara bakıp, onları durur sanırsınız; halbuki onlar, bulutların hareket ettiği gibi hareket etmektedir. Bu, her şeyi mükemmel yapan Allah'ın sanatıdır. Kuşkusuz Allah, ne yaparsanız hepsinden haberdardır.[339]

89. Kim iyi ve güzel işler üretmiş olarak, Allah'ın huzuruna ge-

---

337 (48:85) Bak. Yâ-Sîn Suresi 63-65; Fussılet Suresi 19-25; Sâffât Suresi 22, 23; Mürselât Suresi 35-37.

338 (48:87) "Sûr'un üflenmesi / yeniden diriliş duyurusu" ile ilgili, bak. Kâf Suresi 20; Nebe Suresi 18; Hâkka Suresi 13; Zümer Suresi 68; Yâ-Sîn Suresi 51; Tâ-Hâ Suresi 102; Kehf Suresi 99; İsrâ Suresi 50-52; Rûm Suresi 25; Meâriç Suresi 42-44.

339 (48:88) Bu ayette dağların göründükleri gibi sabit olmadıkları, sürekli hareket halinde oldukları bildirilmektedir. Yirminci yüzyılın başlarında yapılan jeolojik araştırmalar sonucu, jeologlar, yeryüzündeki kıtaların dünyanın ilk dönemlerinde bir arada bulunduklarını, daha sonra farklı yönlerde sürüklenerek birbirlerinden uzaklaştıklarını kanıtlamışlardır. Yerkabuğu kendisinden daha yoğun olan "manto" tabakası üzerinde, adeta sürüklenir gibi hareket etmektedir. Nitekim bilim adamlarının bugün bu hareket için kullandıkları terim "continental dirift" yani "kıtasal hareketlenme" ya da "kıtasal sürüklenme"dir. Bilimin çok yeni keşfettiği bu gerçeğin, Kur'an'da bildirilmiş olması, Kur'an'ın, anlamadan namazda okunacak bir kitap olmayıp, sürekli okunacak, araştırılacak, düşünülüp, insanlık için yeni buluşlar ortaya koymak amacıyla rehber kılınacak bir kitap olması gerektiğini göstermektedir. Kur'an ile bilimsel gerçeklerin birebir örtüştüğünün apaçık kanıtları, inşallah, Müslümanlara önderlik edenlerin uyanışına neden olur. Bak. Tâ-Hâ Suresi 105-107; Kehf Suresi 47.

lirse, onlara yaptıklarından çok daha güzeli verilir ve onlar, o günün dehşetinden de güvence altındadırlar.

90. Kim de, kötü işler üretmiş olarak gelirse, onlar da can yakıcı bir yere yüzüstü sürülür ve onlara; "Yaptıklarınızın karşılığından başkasını mı bekliyordunuz?" denir.[340]

91. Muhakkak ki ben, bu beldenin Rabbine kulluk etmekle emrolundum. Ki, O, burayı dokunulmaz yaptı ve her şey O'nun içindir ve ben O'na teslim olanlardan olmakla emrolundum.

92. Bana Kur'an'ı okuyup anlamam emredildi. Bundan sonra kim doğru yolu seçerse, artık o kendisi için seçmiş olur; kim de gerçekleri bırakıp kendi cehaletine saparsa, de ki: "Benim uyarıcılıktan başka bir görevim yok."[341]

93. De ki: "Tüm övgüler Allah içindir. Siz O'nun ayetlerini inceleyip araştırırsanız, böylece O'nu bilirsiniz, tanırsınız. Fakat yaptıkları şeylerle gaflet içinde olanlar Rabbi bilemez, tanıyamaz."[342]

İniş Sırası: 49
KASAS SURESİ
Sure No: 28

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Tâ. Sîn. Mîm.

2. İşte, açıklanmış kitabın ayetleri.

340 (48:90) Bak. Enbiyâ Suresi 103; Sebe Suresi 37; Şuarâ Suresi 94,95; En'âm Suresi 106.

341 (48:91-92) 91, 92. ayetlerde, açık olarak Peygamber'in ne ile emrolunduğu, yine Peygamber ağzından, apaçık ortaya serilmiş. Peygamberi dinin kurucusuymuş gibi takdim edenlere ithaf olunur. Peygamber'i doğru anlamak dini doğru anlamak, Peygamber'i yanlış anlamak dini yanlış anlamaktır.

342 (48:93) Bak. Fussılet Suresi 53; Zâriyât Suresi 20,21; Ra'd Suresi 40; Hûd Suresi 12; Âl'i İmrân Suresi 58; Kasas Suresi 3.

3. İnanacak bir toplum için, Musa ile firavun haberlerini doğru şekliyle, Biz sana aktarıyoruz.[343]

4. Doğrusu firavun o yerde diktatör oldu ve halkını gruplara ayırdı. Onlardan bir grubu köleleştirdi, onların oğullarını her şeyden mahrum bıraktı; mağdur etti. Kadınlarını da hayat kadını yaptı. Muhakkak ki o, ayırımcı, soykırımcı bir yol izledi.[344]

5. Biz ise, o yerde haksızlığa uğrayan kimselerin, lütfumuzla, kendilerini varisler kılacağımızı ve önderli bir millet yapacağımızı anlamalarını istedik.

6. Onlardan, firavun, haman ve onların ordularına da, istedik ki, o yerleri kendileri için mekan yapalım. Fakat onlar sunulan gerçekleri dikkate almadılar.[345]

MUSA'NIN DOĞUM ÖYKÜSÜ

7. Biz isteğimizi gerçekleştirmek üzere, Musa'nın annesine şu bilgiyi verdik: "Onu emzir, eğer onun can güvenliğinden endişe eder-

---

343 (49:3) "Musa ve firavun haberleriyle" ilgili, bak. Bakara Suresi 47-59; A'râf Suresi 103-141; Yunus Suresi 75-92; Hûd Suresi 96-100; İsrâ Suresi 101-104; Meryem Suresi 51-53; Tâ-Hâ Suresi 1-99; Müminûn Suresi 23-44; Zuhruf Suresi 46, 56; Duhân Suresi 17-37; Zâriyât Suresi 38-40; Nâziât Suresi 15-26.

344 (49:4) 4. ayette "oğullarını her şeyden mahrumm bırakıyor, mağdur ediyor" diye anlamlandırdığım sözcük, meâllerde "oğullarını boğazlıyor" diye çevrilmektedir. Sözcüğün Arapçası **"Yüzebbihu"**. Bu kelime "zebh" kökünden türemedir. **"Zebh"** sözcüğünün esas anlamı, "şaklamak" "herhangi bir şeyden parça koparmak" demektir. Daha sonraları "boğazdan kesme" anlamında kullanılır olmuştur. "Zebh" sözcüğü mecazen "helâk" anlamında kullanılır. Zira boğazın kesilmesi, bir canlıyı helâke götürmenin en seri yoludur. (*Lisanü-l-Arab*, c. 3, s. 486-488, Zbh, mad.; *Tacü-l-Arus*, c. 4, s. 38-41, zbh, mad.) Zebh, sözcüğüne, "boğazlamak" değil de, "helâk etme" "mahrum etme, mağdur etme" "gözden düşme", yüzüstü yapayalnız bırakma" vs. anlamlarının verilmesinin konuya daha uygun olduğunu düşünüyorum. Bak. Neml Suresi 21. Ayet; Sâffât Suresi 102. Ayet ve dipnotu, Bakara Suresi 49; İbrahim Suresi 6. ayetler. Ayrıca bak. *Kitab-ı Mukaddes*, Çıkış,1/8-22.

345 (49:5-6) Haman ile ilgili, bak. Mü'min Suresi 36, 37.

sen, o zaman onu nehire bırakıver; korkma, üzülme, muhakkak, Biz onu sana döndüreceğiz ve onu elçilerden kılacağız."[346]

8. Böylece, firavun ailesi, kaybolmuş bir bebek olarak onu nehirde bulup aldı. O, gelecekte kendilerine bir düşman ve bir üzüntü kaynağı olacaktı. Çünkü firavun, haman ve askerleri yanlış yoldaydılar.

9. Firavunun eşi; "Onu öldürmeyelim; belki bize yararı olur, yahut onu evlat ediniriz de senin için de benim için de bir mutluluk vesilesi olur," dedi. Onlar, ileride olacakların farkında değillerdi.[347]

10. Musa'nın annesi sabaha kadar bebeğinin üzüntüsünü yüreğinde hissetti. Eğer Biz, onun gönlünü sakinleştirmeseydik, neredeyse her şeyi açığa vuracaktı.

11. Kızına dedi ki: "Kardeşini izle." Böylece Musa'nın kız kardeşi de uzaktan uzağa, onlara hissettirmeden, nehirdeki bebeği izledi.

12. Ve Biz bebeğin, başka çocuk emziren kadınlarca bakılmasına izin vermedik. Bunun üzerine Musa'nın kız kardeşi dedi ki: "Ben sizin için ona bakacak ve onu iyi yetiştirecek bir aile bulayım mı?"[348]

13. Böylece onu annesine tekrar kavuşturduk ki, annesi mutlu olsun, üzülmesin ve bilsin ki, Allah'ın kendisine verdiği bilgiler gerçektir. Fakat onların çoğu bilmiyor.

14. Ve Musa, yetişkinlik çağına gelip, olgunlaşınca, Biz ona, yasaları ve bilimi verdik. Ve Biz, doğru düşünüp güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.[349]

MUSA'NIN GENÇLİK ÖYKÜSÜ

15. Şehir halkı daha uykudayken, Musa şehre girdi, orada kavga eden iki adamla karşılaştı. Bunlardan biri kendi soydaşı, ötekisi de Mısırlı kıptîlerden idi. Kendi soydaşı olan, düşmanına karşı Mu-

---

346 (49:7) Bak. Tâ-Hâ Suresi 39; Yusuf Suresi 10; ayrıca bak. *Kitab-ı Mukaddes*, Çıkış, 2/1-10.

347 (49:9) Firavunun eşiyle ilgili bak. Tahîm Suresi 11.

348 (49:12) Bak. Tâ-Hâ Suresi 40.

349 (49:14) Bak. Şuarâ Suresi 18-22.

sa'dan yardım istedi; bunun üzerine Musa ona yumruğuyla vurdu ve ölümüne sebep oldu. Sonra Musa: "Eyvah! Bu yaptığım şeytanın / nefsimin işindendir; halbuki o, apaçık bir düşmandır," dedi.[350]

16. Musa, "Rabbim! Kuşkusuz, ben nefsime uymakla kendime yazık ettim; beni bağışla!" diye yakardı; O' da onu bağışladı. Kuşkusuz, Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.

17. Musa; "Rabbim! Bana, iyilik olarak yaptığın şey nedeniyle, yemin olsun ki, bir daha suçlulara arka çıkmayacağım," dedi.

18. Musa o gece korku içinde, etrafı kollayarak şehrin tenha yerlerinde sabahladı. Bu arada bir de ne görsün, dün kendisinden yardım istemiş olan adam, feryat ederek yine Musa'dan yardım istiyordu. Musa ona, "Açık-seçik anlaşıldı ki, sen, kesinlikle azgın bir haydutsun," dedi.

19. İkisinin de düşmanı olan o kişinin üzerine yürüyünce o dedi ki: "Ey Musa! Daha dün bir cana kıydığın gibi, şimdi de benim canıma mı kıymak istiyorsun demek ki, sen, arabulucu değil, buralarda bir zorba olmak istiyorsun."[351]

20. Bu arada, şehrin uzakça bir yerinden koşarak, nefes nefese bir adam geldi ve "Ey Musa! Kentin ileri gelenleri toplandı; aralarında tartışıyorlar. Seni öldürecekler. Hemen şehri terk et. Ben senin iyiliğin için, sana durumu haber vermekteyim," dedi.[352]

21. Bu uyarıdan sonra Musa, korku içinde, etrafı gözetleyerek şehri terk etti ve "Rabbim! Beni şu zalim toplumdan koru," diye dua etti.

22. Böylece Medyen tarafına doğru yöneldi ve "Umarım Rabbim bana, yolun doğrusunu gösterecektir" diye kendi kendine mırıldandı.

---

350 (49:15) "Soydaşı" diye anlamlandırdığım, **"şî'âtihi"** kelimesinin başka bir kullanışı için bak. Sâffât Suresi 83; En'âm Suresi 159.

351 (49:18-19) 15-19. ayetlerde anlatılan olay, *Kitab-ı Mukaddes*, Çıkış, 11/11-14'te anlatır. Ancak orada anlatılan farklı, İşte İsrailoğullarının kendi aralarındaki bu görüş ayrılığını, Kur'an, dosdoğru anlatarak düzeltiyor. Bak. Neml Suresi 76. "Kur'an israiloğullarının aralarındaki anlaşmazlığı düzeltir."

352 (49: 20) Bak. Yâ-Sîn Suresi 20.

MUSA'NIN EVLİLİĞİ

23. Musa, Medyen'e girişinde hayvanlarını sulamakta olan bir grup insanla karşılaştı. Onların en gerisinde de hayvanlarını tutmakta zorlanan iki bayan vardı. Musa onlara, "Niçin böyle geride duruyorsunuz?" dedi. Bayanlar, "Çobanlar hayvanlarını sulayıp çekilmeden biz hayvanlarımızı sulayamayız; babamız da çok yaşlı bir adamdır," dediler.

24. Bunun üzerine Musa, bayanlara yardımcı oldu. Hayvanlarını alıp sulayıverdi. Sonra da bir gölgeye oturdu ve "Rabbim, acıktım, ne yapacağımı bilmiyorum. Senin bana vesile kılacağın her nimete muhtaç bir garibim," diye Allah'a içten yakardı.

25. Çok geçmeden yardımcı olduğu iki bayandan birisi, utana utana Musa'ya doğru geldi ve "Babam, bize yardımcı olup, hayvanlarımızı sulamanın karşılığını ödemek için seni eve davet ediyor," dedi. Musa eve gelip başından geçenleri ihtiyar adama anlatınca, ihtiyar adam; "Korkma! Artık, o zalim topluluktan kurtulmuş bulunuyorsun," dedi.

26. Bayanlardan biri, "Babacığım, onu çoban tut. O, senin ücretle tuttuklarının en iyisidir. Hem güçlü hem de güvenilir biri," dedi.

27. İhtiyar adam, Musa'ya dedi ki, "Seni sekiz yıllığına çoban tutmak istiyorum; dilersen süreyi on yıla tamamlayabilirsin. Bu arada, şu kızlarımdan birini de sana nikahlayabilirim. Senin bu durumundan yararlanıp da sana baskı kurmak gibi bir niyetim yok. İnşaallah benden hoşnut kalırsın."

28. Musa da, "Bu konuştuklarımız aramızda bir sözleşme olsun. Demek ki, ben, sekiz ya da on, hangi süreyi yerine getirirsem getireyim, bana karşı bir kırgınlık olmayacak. Konuştuklarımıza Allah vekildir," dedi.

MUSA'NIN PEYGAMBER OLUŞU

29. Nihayet, Musa, sözleştikleri süreyi tamamlayıp, ailesiyle birlikte Medyen'den ayrıldı. Yolda giderken dağ yamacında gözüne bir ateş ışığı göründü. Ailesine, "Benim gözüme bir ateş ışığı ilişti. Siz burada bekleyin; ben gidip oradan bir haber veya bir ateş közü getireyim de onunla ısınalım," dedi.

30. Böylece Musa oraya, mübarek vadinin sağ kıyısındaki ağacın

yanına varır-varmaz seslenildi: "Ey Musa! Ben âlemlerin Rabbi olan Allah'ım."

31. "Asanı bırak! / sana ait düşüncelerini, birikimini kafandan çıkar at." Böylece o bildiklerinin kendisini ne hallere sürüklediğini anladı ve hiç geçmişine bakmadan yeni anlayışına döndü ve yerinde duramaz bir enerjiyle canlandı, heyecanlandı. Denildi ki: "Yâ Musa! Beri gel, korkma, heyecanlanma. Muhakkak ki, sen emin ellerdesin."

32. "Şimdi, senin elin daha da güçlendi; düşüncen, lekesiz, sütbeyaz oldu; sâkin ol. Bu durum, Rabbinden sana sunulmuş iki kanıttır. Böylece Rabbinin bu kanıtlarıyla firavun ve adamlarına git. Doğrusu onlar bozguncu bir topluluk haline geldiler," denildi.[353]

33. Dedi ki: "Rabbim! Ben onlardan birini öldürdüm; Bu yüzden onların beni öldürmelerinden korkarım."

34. "Rabbim! Kardeşim Harun'u da benimle gönder. Onun konuşması benden daha açıklayıcıdır. Böylece beni destekler, beni doğrular. Çünkü onların beni yalancılıkla suçlamalarından korkarım."

35. Allah buyurdu: "Seni kardeşinle destekleyip güçlendirdik ve size kanıtlarımızı oluşturduk. Böylece siz kanıtlarımız üzere olduğunuz müddetçe, onlar sizi asla alt edemezler ve kim sizinle birlikte gerçeklere uyarsa o başarılı olur."[354]

YILLAR SONRA MUSA, ELÇİ OLARAK FİRAVUNUN KARŞISINDA

36. Böylece Musa, apaçık ayetlerimizle, firavun ve adamlarına geldiğinde; "Bu ancak, uydurulmuş bir aldatmacadan başka bir şey değildir. Biz önceki atalarımızdan hiç böyle bir şey duymadık," dediler.[355]

---

353 (49:32) Bak. Tâ-Hâ Suresi 17-24; Neml Suresi 10, 12.

354 (49:35) Bak. Tâ-Hâ Suresi 25-36; Meryem Suresi 53; Allah, Musa'ya verdiği desteği tüm elçilerine ve inananlara da verdiğini bildirir. Bak. Mücâdele Suresi 21; Ahzâb Suresi 69; Mâide Suresi 67; Mü'min Suresi 51; Sâffât Suresi 171-173. ayetleri inceleyiniz.

355 (49:36) Çağlar boyu, ortak koşucuların ortak özelliği, "atalar uygulaması"nı kanıt göstermeleridir. Bu, çağımızda; "Bin dört yüz yıldan beri uygulama böyle, şimdiye kadar hiç kimse görmemiş, bilmemiş de siz mi biliyorsunuz?" şeklinde dillendirilmektedir.

37. Musa dedi ki: "İlmin kaynağı Rabbimdir. O'na ait olan gerçeklerin gösterildiği yola kim gelirse ve kim O'nu anlayan olursa, sonunda onun güzel bir yurdu olur. Muhakkak ki, ortak koşanlar kurtuluşu bulamazlar."

38. Firavun büyüklenmiş bir tavırla: "Ey ileri gelenler! Ben sizler için, benden başka bir ilah bilmiyorum.[356] Ey Hâman! Haydi benim için, tuğla imal et ve onunla yüksek bir kule yap; belki Musa' nın Rabbine ulaşabilirim; ama ben, Musa'nın, kesinlikle yalancılardan olduğuna inanıyorum" diye alay etti.[357]

39. Firavun ve onun askerleri, ülkede haksız yere, büyüklük taslâdılar ve sanki onlar bize hiç döndürülmeyeceklerini sandılar.

40. Böylece o ve onun askerleri Bizi inkârları nedeniyle, denizde boğulup gittiler. Artık büyüklük taslayanların sonu nasıl oldu, bakıp da görün.

41. Biz onlara gerçekleri sunduk. Fakat onlar ateşe davet eden önderlerine uydular. Onlar diriliş gününde yardım göremeyecekler.

42. Onlara, Bize tabi olmalarını bildirdik. Ama onlar bu dünyada bizi anlamayıp rahmetten uzak kaldılar. Kıyâmet günü de onlar uzaklaştırılmışlar arasındadırlar.

43. Andolsun, Biz Musa'ya sonradan Kitabı verdik ki, insanlar bilinçlensinler, gerçeklere yol bulsunlar, rahmet bulsunlar ve önceki nesiller gibi Bizi anlamayıp helâk olmasınlar, diye.

ALLAH ELÇİYE BİLDİRMESE ELÇİ NEREDEN BİLECEK? MUHAMMED PEYGAMBER TÜM İNSANLARA ELÇİDİR

44. Sana aktardığımız bu bilgileri, Biz Musa'ya vahyettiğimizde, sen onun yanında değildin, olayın görgü tanığı da değildin.[358]

45. Halbuki sana gelinceye kadar çok uzun zaman geçti ve bu

---

356 (49:38) Bak. Zuhruf Suresi 51-53; A'râf Suresi 127.

357 (49:38) Bak. Mü'min Suresi 36, 37.

358 (49:44) Elçiler, Allah'ın bildirdiklerini bildirirler. Elçilerin doğal yaşantısı ve kişisel sözleri bir Kur'an buyruğu değildir. Hz. Peygamber'in Kur'an dışı sözlerine vahiy diyenleri bu ve benzeri Kur'an ayetleri yalanlıyor.

arada Biz birçok nesiller meydana getirdik. Sen o zaman Medyen halkı içinde oturmuyordun ki, Musa'ya vahyettiğimiz ayetlerimizi onlardan dinleyip, öğrenesin. Fakat elçilik verdik de, geçmişte olan bu olayları Biz sana vahiy ile aktarıyoruz

46. Hem Biz Musa'ya seslendiğimizde, sen Tûr'un yamacında da değildin. Ama ona vahyettiklerimizi Rabbinden bir rahmet olarak, sana bildiriyoruz, ki, senden önce kendileri bunlarla uyarılmış fakat duyarsız kalmış, sapmış, bir toplumu / toplumları senin uyarman için. Umulur ki, onlar düşünürler de, Kur'an ile yanlışlarını düzeltirler.

47. Kendi elleriyle yaptıkları yanlışlar nedeniyle başlarına bir felaket gelenler derler ki: "Rabbimiz! Keşke bize gönderdiğin elçilerin anlattıklarına duyarsız kalmasaydık, onları saptırmasaydık ve mü'minlerden olsaydık."[359]

48. Ama şimdi onlara tarafımızdan Kur'an gelince, sırf karşı olmak için, "Musa'ya verilenlerin benzeri, ona da / Muhammede de verilseydi ya!" dediler. İyi de, onlar Musa'nın sunduğu gerçekleri reddetmediler mi? "Birbirlerini tamamlayan iki aldatıcıdır, biz hepsini reddediyoruz," demediler mi?

49. De ki: "Eğer doğru söyleyenlerdeniz diyorsanız, haydi, Allah'a ait olan bir kitap getirin ve getirdiğiniz o kitap, onlar gibi / Musa'ya ve Muhammed'e verilen kitaplar gibi, doğru yola ulaştırsın, ona tabi olalım."[360]

50. Eğer bundan sonra senin tebliğ ettiğin gerçekleri kabul etmezlerse, artık bil ki, onlar sadece kendi ürettikleri söylentilere tabi olurlar. Kim Allah'ın gösterdiği yolu bırakıp, kendi anlayışlarına tabi

---

359 (49:46-47) 46. Ayet, meallerde "senden önce kendilerine uyarıcı /peygamber gelmeyen bir kavmi uyarman için..." diye geçmektedir. Kur'an bütünlüğü içinde biliyoruz ki, "elçi, uyarıcı gönderilmemiş bir toplum yoktur." Ve yine biliyoruz ki, "elçi, uyarıcı gönderilmemiş bir toplumu Allah yok etmez, sorgulamaz." (Aşağıdaki 59. ayeti oku) En'âm Suresi 155-157; Nisâ Suresi 165; İsrâ Suresi 15; Tâ-Hâ Suresi 133, 134; Âl'i İmrân Suresi 44; Yusuf Suresi 102, 103; Hûd Suresi 49. ayetleri inceleyiniz. Yâ-Sîn Suresi 6. ayeti, meâllerde aynı hata yapılarak çevrilmektedir. Bak. Yâ-Sîn Suresi 6.

360 (49:49) Bak. Yunus Suresi 15, 38; Bakara Suresi 23.

olursa, ondan daha sapkın kim olabilir? Muhakkak ki, ortak koşan kimseler Allah'a yol bulamazlar.

51. Gerçek şu ki Biz, dosdoğru olan sözleri onlara ardı ardına ulaştırdık. Umulur ki onlar gerçekleri anlamak için düşünürler.

52. Ki, düşünen kimseler, Kur'an'dan önce kendilerine verdiğimiz o Kitabın, Kur'an ın anlattığı bilgiler olduğunu bilseler ona da inanırlar.

53. O zaman onlara gerçek anlatıldığında; "Ona inandık, muhakkak ki o Rabbimizin gerçekleridir, kuşkusuz biz de öncekiler gibi Müslümanlarız," derler.[361]

54. İşte onlara, kendilerine karşı yapılacak olumsuzluklara göğüs germelerinden dolayı, ödülleri iki kat verilir ve onlar, kötülüğü güzellikle; nezaketle önlerler, kendilerine rızık olarak verdiklerimizden toplum yararına harcama yaparlar.

55. Onlar, kendi aleyhlerine söylenen sözlere hiç aldırış etmezler ve "Bizim işimiz bize, sizin işiniz size; size esenlikler dileriz; biz, cahillerle uğraşmak istemeyiz," derler.[362]

PEYGAMBERLER HİDAYETE ULAŞTIRAMAZ

56. Doğrusu sen sevdiğin kimseyi hidayete; doğru yola ulaştıramazsın. Fakat, isteyen kimseye Allah hidayet verir; doğruya ulaştırır ve O, doğru yolu hak edenleri en iyi bilendir.

57. Dediler ki: "Eğer seninle beraber olup gösterdiğin yola uyarsak, yurdumuzdan kovuluruz." Biz onlara emin ve korunur bir yeri mekan kılmadık mı? Ki, katımızdan bir rızık olarak her şeyin ürünleri orada toplanıyor. Fakat onların çoğu gerçekleri bilmiyorlar.

---

361 (49:52-53) "Müslimin" ile ilgili olarak; Yunus Suresi 71, 72, 84, 90-92; Neml Suresi 44, 91, 92; Bakara Suresi 128, 131-133; Âl'i İmrân Suresi 67; Zâriyât Suresi 36; Yusuf Suresi 101; Mâide Suresi 44, 111. Ayrıca, Kitap ehlinden Kur'an'a inanacaklarla ilgili, Âl'i İmrân Suresi 199; İsrâ Suresi 107-109; Mâide Suresi 82, 83; Ahkâf Suresi 10; En'âm Suresi 114; ayetlerini inceleyiniz.

362 (49:55) Bak. Furkân Suresi 72, 63; Ra'd Suresi 21-24; Fussılet Suresi 34-36.

58. Bununla beraber, kazançlarının çokluğuyla şımarmış nice kent halkı Bizi anlamadılar, helâk olup gittiler. Böylece onların kaldıkları yerlerde, onlardan sonra gelenlerden çok azı hariç, oturtulmadı. Mirasçıları Biz olduk; kazandıklarının hepsi Bize kaldı.

59. Memleketlerin ana noktalarına, ayetlerimizi anlatan bir elçi göndermedikçe, senin Rabbin hiçbir memleket halkını helâk etmez. Biz memleket halklarını helâk edici değiliz; Ancak ortak koşarak kendilerine zarar veren kent halkları kendilerini helâk ederler.[363]

60. Unutmayın! Size herhangi bir şeyden verilmişse, sırf dünya yaşamının geçici yararı ve cazibesidir. Hayırlı ve kalıcı olan Allah'ın yanındadır. Öyleyse hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?[364]

61. Şimdi, kendisine vadettiklerimizi güzel bir şekilde yerine getiren kimse, dünya hayatını yalnızca bir meta, bir çıkar sanan kimse gibi midir? Sonunda o kimse, kıyâmet günü yaka-paça huzura getirilenlerden olacaktır.

62. O gün, ortak koşuculara seslenilir: Sizin, Benim ortaklarım olduğunu iddia ettiğiniz kimseler şimdi nerede?

63. Onlar sözün gerçek olduğunu anladıklarında şöyle derler: "Rabbimiz! İşte şunların sözlerine kandık. Onlar gerçeklerden saptığı gibi, biz de onların peşine düşüp gerçeklerden saptık. Şimdi sana sığınıyoruz. Biz onlara kulluk eden de değildik."

64. Denilir ki: "Siz ortak koşanların davetine uydunuz. Öyle ki, onlar da gerçeklere davet edilmişlerdi. Fakat onlar da gerçeğe icabet etmediler, sıkıntılar çektiler. Eğer isteseydiniz, Muhakkak ki sizler, doğru yolu bulanlardan olurdunuz."

65. O gün onlara seslenilir: "Gerçekleri tebliğ eden elçilerden neden cevap aramadınız?"

---

363 (49:59) Bak. Hûd Suresi 17, 117; Nahl Suresi 112, 113; En'âm Suresi 19, 130-132; Şûrâ Suresi 7; A'râf Suresi 157; İsrâ Suresi 58.

364 (49:60) Bak. Ra'd Suresi 26; Âl'i İmrân Suresi 14,15; Nisâ Suresi 77; Tevbe Suresi 38.

66. Artık o gün, onların söyleyebilecekleri hiçbir söz kalmamıştır. Birbirlerine de bir şey soramayacaklardır.[365]

67. Ama, kim ortak koştuğunu anlar, o durumlarından vazgeçerse ve kim iman eder, toplum yararına iyi ve güzel işler üretirse, işte onlar kurtuluşa ulaşırlar.[366]

68. Senin Rabbin, dilediği her şeyi yaratır ve seçer, onların ortak koştukları hiçbir şeyi seçemez, yaratamaz. Çünkü Allah, onların ortak koştuklarından yücedir ve noksan sıfatlardan arınıktır.

69. Senin Rabbin, onlar içlerinde ne gizliyorlar ne açığa vuruyorlar bilir.

70. O, Allah'tır. O'ndan başka ilah yoktur. Sadece O vardır. Önce de, sonra da övgü O'nun içindir. Hüküm O'nundur ve dönülecek yer O'nadır.

ÖLDÜRÜCÜ SORULAR VE YANITLARI

71. De ki: "Hiç düşündünüz mü, Allah geceyi kıyâmet gününe kadar sizin üzerinize devamlı kılsaydı, Allah'tan başka hangi ilah, size bir ışık, bir aydınlık getirebilir? Hâlâ gerçeği dinlemeyecek misiniz?"

72. De ki: "Hiç düşündünüz mü, Allah gündüzü kıyâmet gününe kadar sizin üzerinize sürekli kılsaydı, Allah'tan başka hangi ilah, dinleneceğiniz geceyi size getirebilir? Hâlâ gerçeği görmeyecek misiniz?"

73. Rahmetinden O sizin için geceyi, içinde dinlenmeniz, gündüzü çalışıp lütfundan kazanmanız için düzenledi. Umulur ki, bunları size vereni idrak edip O'na teşekkür edersiniz.

74. O gün, ortak koşuculara seslenilir: "Sizin, Benim ortaklarım olduğunu iddia ettiğiniz kimseler şimdi nerede?"

---

365 (49:66) 62 ve 66. ayetlerin arasında anlatılan ahiret sahneleri, Kur'an'ın birçok suresinde değişik üslupla anlatılır. Bak. Sâffât Suresi 27-33; Sâd Suresi 64, 84, 85; Zuhruf Suresi 67; Zümer Suresi 31; Meryem Suresi 81, 82; Ahkâf Suresi 5, 6; Bakara Suresi 166, 167; Kehf Suresi 52, 53; Secde Suresi 13.

366 (49:67) Bak. Zümer Suresi 53; Nisâ Suresi 17, 18; Mâide Suresi 39; En'âm Suresi 54; Meryem Suresi 60; Tâ-Hâ Suresi 82; Furkân Suresi 70,71; Nûr Suresi 5, 31; Tahrîm Suresi 8; Bakara Suresi 160; Âl'i İmrân Suresi 89; A'râf Suresi 153; Nahl Suresi 119; Şûrâ Suresi 28.

75. Biz her zaman bütün milletleri gerçekleri idrak edebilecek bir şekilde ortaya çıkardık ve dedik ki: "Size sunduğumuz kanıtlarla gerçekleri anlayın, böylece gerçek olanın Allah'ın olduğunu bilenlerden olun." Fakat uydurmuş oldukları söylentiler onları saptırdı.[367]

KARUN

76. Karun Musa'nın halkındandı / İsrailoğullarındandı. Ama o, çıkarı için halkına zulmetti. Biz ona öyle hazineler vermiştik ki, onun anahtarlarını güçlü-kuvvetli bir ekip zor taşırdı. Halkı ona; "Karun, Allah'ın verdikleriyle gururlanma, şımarma! Çünkü gururlananlarda, şımaranlarda Allah sevgisi yoktur," dedi.[368]

77. "Allah'ın sana verdiği servetten öbür dünyanı da gözet. Dünyada sana verilen nasipleri unutma ve Allah'ın sana karşılıksız verdiği gibi, sen de insanlara karşılıksız ver. Ve yeryüzünde bozgunculuk isteme; bulunduğun yere ve halkına ihanet etme. Muhakkak ki, bozgunculuk yapanlarda Allah sevgisi olmaz."

78. Karun dedi ki: "Ben bu serveti, kendi becerim ve bilgim ile kazandım." Bu durumda olan Allah'ı bilebilir mi? Kendinden önce de bu zihniyette olan, ama ondan daha güçlü, taraftarca daha çok nice nesiller, gerçekleri bilemeden helâk olup gittiler. Her günahkâr kendi günahlarından sorumlu tutulacaktır.

79. Karun bir keresinde, ziynetlerini takınmış, gösterişli bir şekilde halkının arasına çıkmıştı. Halkından dünya hayatına tamah edenler, onu görünce, "Keşke Karun'a verilenlerin bir benzeri bize de verilseydi. Gerçekten o, çok büyük bir servete sahip," dediler.

80. Bilgi düzeyi yüksek olanlar da, "Vah size! İnanıp toplum yararına iyi ve güzel işler üretenler için, Allah'ın ödülü daha iyidir. Ama, buna ancak Allah için güçlüklere göğüs gerenler ulaşabilir," dediler.

81. Sonunda Karun, Bizi anlamamakta aşırı gidince, onu da görkemli sarayını da yerin dibine geçiriverdik. Artık Allah'a karşı ken-

---

367 (49:75) Bak. Nisâ Suresi 41; Nahl Suresi 89; Zümer Suresi 69.

368 (49:76) Acaba günümüz Yahudileri, içlerindeki Karunlaşmış kimselere aynı uyarıları yapabilirler mi? Karun ile ilgili bak. Ankebût Suresi 39; Mü'min Suresi 23, 24.

disine yardım edecek adamları da yoktu; kendisini kurtarabilecek bir gücü de kalmamıştı.

82. Bu arada, daha dün ona imrenip yerinde olmak isteyen kimseler, sabahleyin gerçeği görünce: "Vay be! Meğer rızkı kullarından dileyen kimseye yayıp döşeyen, takdir eden Allah'mış, eğer Allah'ın bize verdiği nimetlerini anlayan olmazsak, elbette bizi de onun gibi yerin dibine sokar. Vay be, demek ki, gerçekleri görmezlikten gelip örtbas edenler kurtuluşa eremezmiş," demeye başladılar.

83. İşte sonunda kurtuluş yurduna ulaşanlar şunlardır: Yeryüzünde üstünlük taslamayanlar, arabozuculuk yapmayanlar ve son anlarına kadar kötülüklerden sakınıp Allah'a ortak koşmayanlar.

84. Kim iyilikler, güzellikler getirirse, onun için onda hayır vardır; kim de kötülükler getirirse, işte o kimseler, yapmış oldukları kötü amellerinden dolayı bir karşılık bulamazlar,

85. Muhakkak ki, Kur'an'daki gerçekleri okuyup, anlamayı sana farz kıldık. Ebette o gerçekler senin dönülecek yere döneceğini haber vermektedir. De ki: "Benim Rabbim ilmin sahibidir, gerçekleri arayan kimselere de ve apaçık dalalet içinde olan o kimselere de, doğru yolu gösterendir."

86. Sen umutsuz olma. Sana kitaptan gerçeklerin ulaşması ancak Rabbinin bir rahmetidir. Öyle ise, gerçekleri görmezlikten gelip örtenler gibi, sakın gösteriş içinde olma.[369]

87. Sana gerçekler sunulduktan sonra, sakın seni Allah'ın ayetlerini tebliğ etmekten alıkoymasınlar. Sen Rabbine davet et. Sakın ortak koşanlardan olma.

88. Allah ile beraber başka bir ilaha / başka bir efendiye yönelme. İlah; efendi yok. sadece O vardır. Bütün her şey yok olacak, sadece O'nun Zat'ı kalacaktır. Yargı tümüyle O'na aittir ve herkes O'na döndürülecek.[370]

---

369 (49:85-86) 85. Ayet Muhammed Peygamber'in Hicret'ten sonra tekrar Mekke'ye geri döneceğini işaret ediyor. Nitekim, Mekke'nin fethi ile bu buyruk gerçekleşiyor. Bak. Yunus Suresi 15, 16; Ankebût Suresi 48; Şûrâ Suresi 52; Kâf Suresi 1, 2; Sâd Suresi 67-70; Yusuf Suresi 3.

370 (49:88) Bak. İbrahim Suresi 48.

İniş Sırası: 50
İSRÂ (Gece Yürüyüşü) SURESİ
Sure No: 17

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Tüm noksanlıklardan arınmış olan Allah, ayetlerimizden göstermek için, bir gece, Mescid'i Haram'ın, etrafını verimli kıldığımız en uzak kenarındaki mescide, kulu Muhammed'i yürüttü. (... orada Allah, kuluna vahyedeceğini vahyetti... Necm Suresi, 10) Muhakkak ki Allah, en iyi işiten ve en iyi görendir.[371]

---

371 (50:1) Bu ayette geçen **"Mescid-i Aksa"**, "en uzak mescid" anlamındadır. Kudüs şehrinde bulunan ve aynı ismi taşıyan mescid ile uzaktan yakından ilgisi yoktur. **"Aksa"** kelimesinin anlamı ile ilgili, bak. Yâ-Sîn Suresi 20; Kasas Suresi 20.

Kur'an ayetindeki "Mescid-i Aksa" ismi üzerinden rivayetler üretilerek, kitaplara Kudüs'teki Mescid-i Aksa şeklinde yazılması sağlanmıştır. Kur'an tefsir ve çevirmenleri de Kur'an ayetini bu rivayetlere göre anlamlandırmışlar ve bu yanlışı yüzyıllarca adeta dayatmışlardır. Halbuki, Kur'an'ın indiği çağda Kudüs'teki tapınağın adı "Mescid-i Aksa" değil, Süleyman Peygamber'in yaptırdığı, Yahudilerin "İlya Tapınağı", Arapların "Beytül Makdis" dedikleri ve bizim Süleyman Mescidi dediğimiz tapınaktı. Değişik olaylar ve savaşlar nedeniyle bu tapınak yerle bir edilmiştir. Bu tapınağın günümüzde sadece bir duvarı ayakta kalabilmiştir, bu da Yahudilerin ağlayarak yüz sürerek, tapınmalarından dolayı "Ağlama Duvarı" denilen duvardır.

Ancak daha sonraları bu tapınağın yanına iki mescit daha inşa edilmiştir. Bunlardan biri, 527-565 yılları arasında hükümdar olan Bizans kralı tarafından yapılan tapınaktır. Bu mabet, Hz. Ömer zamanında Müslümanlar 639 yılında Kudüs'ü aldıklarında camiye çevrilmiş ve "Ömer Mescidi" adını almıştır. İkinci mescit ise, Emevi kralı Abdül Melik bin Mervan tarafından şeytanî bir kurnazlıkla yaptırılan mescittir. Mervan, bu mescide "Kubbetü-s-Sahra" Ömer Mescidi'ne de "Mescid-i Aksa" adını vermiştir. Sene 691, yani Kur'an ayetinin geldiği seneden en az yarım asır sonra. Mervan'ın şeytanî bir kurnazlıkla koyduğu bu isim rivayetlerle şöhret bulunca, geriye, Kur'an'daki İsrâ Suresi'nin birinci ayetinde geçen "Mescid-i Aksa"nın bu mescit olduğunu kitaplara yazdırmak kalmıştır.

Bu da inananlar üzerinde devlet terörünün estirildiği o yıllarda pek de zor olmadı. Ne yazık ki, tarihsel gerçekler apaçık ortada iken tüm tefsirciler ve >>

2. Biz Musa'ya da kitap verdik ve o kitapta, Benden başka vekil edinmeyin, diyerek İsrailoğullarına yol gösterdik.[372]

3. Nûh ile beraber olan kimselerin nesli, Bizim gerçeklerimizi taşıdılar, devam ettirdiler. Gerçekten, Nûh kendisine verilen nimetlerin sahibini bilip teşekkür eden bir kuldu.

4. Biz İsrailoğullarına, Kitabın içindekilerle hareket edin, yeryüzünde ikilik çıkartmaktan, kargaşa yaratmaktan kaçının ve kendinizi bir yücelik içinde görüp büyüklük taslamaktan uzak durun diye bildirmiştik.

5. Böylece ikilikten birlik vaadine, anlayışına geldiğiniz zaman,

---

>> mütercimler bu yanlışı sürdürmüşler ve Müslümanları da öyle inandırmışlardır. Bugün böyle olmadığını söylemek, hatta düşünmek bile olanaksız hale gelmiştir. Durum böyle olunca da arkasından yığınla rivayet ve yalan ortaya atılmıştır. En meşhurları Mir'aç olayıdır. Mi'raç olayı ile ilgili çelişkili, birbirini tutmaz, yığınla rivayet üretilerek, nerede ise, Kur'an ayetinin demek istediği anlaşılmaz hale getirilmiştir. Mi'raç olayı ve bu olayla namazın Hz. Musa'nın Hz. Muhammed'e ısrarlı telkinleri sonucu, "beş vakte" indirildiği gibi, Kur'an'a aykırı rivayetler üretilmiştir.

Yüce Allah, kulu Muhammed'i göklere çıkarmak için, ne diye Kudüs'teki mescide uğratma gereği duysun ki? Hem, Allah gökte midir ki Peygamber'i göklere davet ediyor? Allah her zaman herkesin ve Muhammed Peygamber'in yanındadır ve O, şah damarımızdan yakındır. Özetle, Kur'an ayetinde geçen "Mescid-i Aksa" Mervan'ın ismini verdiği Kudüs'şehrindeki mescit değildir, Mekke şehrinde Mescid'i Haram'ın en uzak kenarında bir yerdir. Mübarek kılınan yerin Mekke olduğu Âl'i İmrân Suresi 96. ayetle açıklanmış, Mekke şehrinin dışındaki yere (Mescid'i Aksa'ya) kadar Peygamberimizin yürütülmesinin geceleyin olduğu, hem ayetteki "Leylen" (gece), hem de gece yürüyüşü anlamına gelen "İsrâ" kelimesi ile vurgulanmıştır. Bu gecenin kutlu bir gece olduğu Duhân Suresi 1-3. ayetlerde ve Kadr Suresi'nde açıklanmaktadır. Bakara Suresi'nin 185. ayeti ile de aşırı sıcak (Ramazan) bir gece olduğu belirtilmiştir. Mescid-i Aksa'ya, yani Mescid-i Haram'ın en uzak kenarındaki son Sidre Ağacı'nın yanında, "cennetü'l me'va"ya, (ağaçlarla kaplı, bahçeye) nasıl yürütüp vahyini bildirdiğini de Necm Suresi 1-18. ayetlerde açık olarak anlatmaktadır.

En üstün otoritenin sahibi Yüce Allah, buraya kullardan bir kul olarak çağırdığı Abdullah oğlu Muhammed'e nebîlik ve elçilik görevini vermiştir. Hz. Muhammed'e de nebîlik ve elçilik görevinin verilmesi de Musa'nınkinin tıpkısının aynısıdır. Nitekim, 2. ayet bu gerçeği anımsatıyor. Ayrıca bak. Hz. Musa ile ilgili; Kasas Suresi 29-35; Tâ-Hâ Suresi; 14-17.

372 (50:2) Bak. Kasas Suresi 29-35; Tâ-Hâ Suresi 14-17; Neml Suresi 7-10.

elbette Bizim sizleri bir kul olarak ortaya çıkardığımızı, böylece gücün, kuvvetin sahibinin Biz olduğumuzu anlarsınız. Artık bundan sonra yerlerinizde-yurtlarınızda gerçekleri arayıp-araştırmanız sizler için yerine getirilmesi gereken bir vaattir.

6. Sonra da size verdiklerimizi tekrar tekrar anlamaya çılışın, Biz size mallar ve oğullar verdik ve sizi sayıca da çok kıldık.

7. Eğer güzel davranırsanız, kendiniz için davranmış olursunuz; yok kötü davranır gururlanırsanız, kendinize etmiş olursunuz. Artık yönünüzün kötülüklerden arınması için, sonuna kadar vaadinizi yerine getirin. Mısır'dan ilk gelişiniz gibi mescide / teslim olunan o yere dahil olun. Kendinize yazık etmemek için, büyüklük taslayıp kendinizi mahvetmeyin

8. Umulur ki, Rabbiniz size merhamet eder; Siz dönerseniz, Biz de döneriz. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler için Biz, cehennemî sıkıntıları bir çile aracı kıldık.

9. Muhakkak ki, bu Kur'an en sağlam kanıtlarıyla doğruya ulaştırır; iyi ve güzel işler üreten mü'minlere yaptıklarının karşılığını müjdeler. Muhakkak ki, onlar için büyük bir ödül vardır.

10. Kuşkusuz, iman etmeyen kimselere de, onlar için sonunda acı verici bir azap vardır.

11. İnsan hayır olana, iyi olana çağırdığı gibi, şer olana, kötü olana da çağırır ve insan yapısı çift kişiliklidir.[373]

12. Biz karanlığı ve aydınlığı ikiliğe gösterge kıldık. Cehaletin karanlığında olan kişilik sahibi, ayetlerimizi; göstergelerimizi görmez, Bizi anlamaz. Akıl ve bilimle aydınlanmış kişilik sahibi ise, ayetlerimizi; göstergelerimizi görür, her şeyi Bizim yaptığımızı bilir. Rabbinizin ayetleri, işaretleri gerçekleri anlamanız için bir göstergedir. Kaç yıl yaşarsanız yaşayın gerçekleri bilin ve araştırma içinde olun. Biz bütün her şeyi en ince ayrıntısına kadar Kur'an'da açıkladık.[374]

---

373 (50:10-11) Bak. Enfâl Suresi 32; Yâ-Sîn Suresi 48; Ankebût Suresi 53, 54; Ahkâf Suresi 24, 25; Ra'd Suresi 6.

374 (50:12) Yunus Suresi 21, 67; Nebe Suresi 10, 11; Kasas Suresi 71; Furkân Suresi 61, 62; Müminûn Suresi 80; Zümer Suresi 5; Yâ-Sîn Suresi 37, 38; Bakara Suresi 164,189; En'âm Suresi 38, 96. ayetleri inceleyiniz.

İNSANIN DÜNYADA İŞLEDİĞİ HER ŞEY KAYDA ALINIR

13-14. Biz bütün insanlara kendilerini sorumlu tuttuğumuz Ku'an'a yönelmelerini ve ilmen yükselmelerini elzem, gerekli kıldık. Kıyâmet gününde onların yaptıklarını çıkaracağız, yayımlanmış bir kitap olarak önlerine koyacağız, ve "Oku kitabını! Bugün, hesap görücü olarak, sen kendi hesabını kendin görmeye yetersin," diyeceğiz.[375]

15. Kim doğru yolu bulursa, böylece kendisi için bulmuş olur. Kim de gerçekleri bırakır saparsa, böylece kendi aleyhine sapmış olur. Başkasının günahını bir başkası çekmez. Biz bir elçi göndermedikçe azap edici de değiliz.[376]

ÜLKELER NASIL YOK OLUR?

16. Yok olma noktasına gelmiş bir ülkede, oranın şımarmış sorumluları iş başında olur. Biz oradakilere buyruklarımızı, uyarıcılar vasıtasıyla bildiririz. Buna rağmen onlar buyruklarımızı dikkate almazlar, kargaşayı, haksızlığı, şımarıklığı sürdürürlerse, Böylece o memleket aleyhine söz hak olur! Artık Biz de orada sözümüzü yerine getiririz.

17. Nitekim Nûh'tan sonraki yıllarda, Bizim buyruklarımızı dikkate almayan toplumlardan niceleri, kendilerine yazık ettiler, yıkıma uğradılar. Rabbinin kullarına yanlışlarını göstermesi, haber vermesi yeterlidir.

18. Kim buyruklarımızı anlamayı acele istemiş olursa, Biz onun için aceleciyiz, elbette Biz ona istediğinden dilediği şeyi veririz. Ama, Bizim kendisi için sunduklarımızı dikkate almazsa, o cehaletin cehennemini oluşturur; rezillik ve dışlanmış bir halde kalır.[377]

---

375 (50:13-14) Bak. Zilzâl Suresi 7, 8; İnfitâr Suresi 10,14; Tûr Suresi 16; Kâf Suresi 17, 18; Nisâ Suresi 123; Kehf Suresi 49.

376 (50:15) Başkasının suçunu yüklenmek ile ilgili bak. Necm Suresi 38-40; En'âm Suresi 164-165; Fâtır Suresi 18; Zümer Suresi 7; Nahl Suresi 25; ayrıca, elçi göndermekle ilgili, Kasas Suresi 59; Şuarâ Suresi 208, 209; A'râf Suresi 172, 173; En'âm Suresi 155-157; Mâide Suresi 19; Ra'd Suresi 11; Zümer Suresi 55-58. ayetleri inceleyiniz.

377 (50:18) Bak. Âl'i İmrân Suresi 91; Zümer Suresi 47, 65-66; En'âm Suresi 88; Hûd Suresi 16; Mâide Suresi 36, 53; A'râf Suresi 147; Tevbe Suresi 18, 69; Muhammed Suresi 8, 9, 32; Ra'd Suresi 18; Kehf Suresi 105; Enbiyâ Suresi 47.

19. Kim gerçekleri çalışarak bir çabayla ararsa, sonunda o çabasının sonucuna ulaşır ve o mü'minlerden olur. İşte onlar çabalarının karşılığını alanlardandır.

20. Biz bu yolda çaba harcayanların hepsine, Rabbinin lütuflarından olarak onların anlayışlarını artırırız. Senin Rabbinin lütuflarında bir kısıtlama yoktur.

21. Bakın, Biz kimini kiminin üzerine / çaba sarf edeni, çalışmayan üzerine, nasıl fazlalıklı kılmışız; elbette sonunda dereceler ve üstünlük bakımından bu fazlalık çok daha büyüktür.[378]

İYİ DAVRANIŞLAR, KÖTÜ DAVRANIŞLAR VE NEDENLERİ

22. Allah ile beraber başka ilah, başka efendi, edinmeyin! Sonra perişan bir halde, gerçeklerden uzaklaşma durumunda kalırsınız.

23-24. Senin Rabbin / seni koruyup-kollayan, öğretip-eğiten, şunları zorunlu kıldı: Kendisinden başkasına kul olmayın; anaya, babaya iyilikle davranın, eğer onlardan biri ya da her ikisi, yanınızda iken yaşlı duruma gelirlerse, onlara "öf" demeyin ve onları azarlamayın, her ikisine de hoşlanacakları güzel bir söz söyleyin; onlara hoşgörüyle kucak açın ve; "Rabbim! Senin yardımınla onlar beni küçüklüğümde nasıl koruyup, kolladılarsa, şimdi de benim onları koruyup, kollamama yardım et ve onlara merhametini esirgeme," diye dua edin.[379]

25. Rabbiniz, sizin içinizdeki niyetinizi çok iyi bilir. Eğer siz iyilerden iseniz, hiç kuşkusuz Allah, tövbe edenler için, bağışlayıcıdır.

26. Yakınlara, çaresizlik içinde olanlara ve yolda kalmışlara haklarını verin ve sakın saçıp savurmayın.

27. Muhakkak ki o saçıp savuranlar, şeytanî hallere kardeş olurlar. Şeytanî hallerde olan ise, Rabbinin gerçeklerini görmezlikten gelip örter.[380]

---

378 (50:21) Bak. En'âm Suresi 165; Zuhruf Suresi 32; Nahl Suresi 71; Ahirette derece bakımından bak. Furkân Suresi 24.

379 (50:23-24) Bak. En'âm Suresi 151-153; Lokman Suresi 14.

380 (50:26-27) Bak. Meâric Suresi 24, 25; Zâriyât Suresi 19; Bakara Suresi 177; Tevbe Suresi 60.

28. Rabbinin rahmetini ummak arzusuyla eğer onlara yardım edecek durumda değilsen, yine de onlar için hoş bir söz söyle.[381]

29. Cimrilik yapma, israf da etme; yoksa kaybedince pişman olur ara yerde kalırsın.[382]

30. Kuşkusuz senin Rabbin / koruyup-kollayanın, çalışıp isteyen kimse için rızkı yayandır, takdir edendir. Muhakkak O, kullarından haberdardır, onları görendir.[383]

31. Yoksulluk endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizin de onların da rızkını biz veriyoruz. Bu nedenle, onları öldürmek çok büyük bir suçtur.[384]

32. Zinaya yaklaşmayın! Doğrusu o haddi aşmaktır ve davranış olarak da çok kötüdür.[385]

33. Cana kıymayın, ki Allah onu yasakladı. Bir adaleti sağlamak için olursa başka. Kim suçsuz birini öldürürse, bu konuda öldürülenin velisini / meşru otoriteyi, ölenin hakkını araması için yetkili kıldık, ancak o da, vereceği karşılıkta aşırıya, haksızlığa kaçmasın; çünkü bu yetki kendisine verilmiş bir sorumluluktur.[386]

34. Yetimin malına yaklaşmayın! Ancak o malı, çocuk reşit oluncaya / yasal hakka kavuşuncaya kadar, en güzeliyle, onun adına değerlendirin ve sözleşmenizi yerine getirin; kuşkusuz yapılan sözleşme, sorumluluk taşır.[387]

---

381 (50:28) Bak. Bakara Suresi 263; Nisâ Suresi 86.

382 (50:29) Bak. Furkân Suresi 67.

383 (50:30) Bak. Şûrâ Suresi 27; Fecr Suresi 16-20.

384 (50:31) Bak. Nahl Suresi 58, 59; Tekvîr Suresi 8, 9; En'âm Suresi 151, 136, 137.

385 (50:32) Bak. Nur Suresi 2,3; Furkân Suresi 68-71; Nisâ Suresi 16. Ayrıca bak. *Kitab'ı Mukaddes*, Tesniye/22:13-19 ve 22-24; Yuhanna İncili 8/1-11.

386 (50:33) Nisâ Suresi 91, 92, 93; En'âm Suresi 151; Furkân Suresi 68-71; Mümtehine Suresi 8; Mâide Suresi 33; Bakara Suresi 178, 179. ayetlerini inceleyiniz.

387 (50:34) Bak. Nisâ Suresi 1-10, 127; Fecr Suresi 17-20; Bakara Suresi 83, 177, 215; En'âm Suresi 41; Haşr Suresi 78; İnsan Suresi 8; Beled Suresi 14-16; Ayrıca sözleşmeler ile ilgili bak. Nahl Suresi 91; Felâk Suresi 1-5; Bakara Suresi 177, 275.

35. Ölçtüğünüz zaman adaletle dosdoğru ölçüp yerine getirin. İşte böylesi hayırlı olandır ve sonuç bakımından en güzelidir.[388]

36. Bilmediğin, duymadığın, görmediğin ve akıl etmediğin şeyin ardına düşme, İşte bunların tümüyle o konuda sorumlu olursunuz.[389]

37. Yeryüzünde büyüklük taslayarak dolaşma. Çünkü sen, yeryüzünü asla hareket ettiremezsin ve yüceliğe erişemezsin, sonsuza kadar kalamazsın.[390]

38. İşte tüm bu sayılanların kötü olanları, Rabbinin yanında hoş olmayan davranışlardır.

39. İşte Bunlar, Rabbinin sana bildirdiği hikmetlerdendir. Allah ile beraber başka ilah / başka efendi edinme, sonra perişan bir halde gerçeklerden uzaklaşır cehaletin cehenneminde kalırsın.[391]

40. Rabbiniz oğulları size ayırdı ve dişilik yakıştırdığınız melekleri kendisine mi bıraktı? Doğrusu siz çok ağır sözler söylüyorsunuz.[392]

41. Doğrusu, akıllarıyla düşünüp gerçeklere ulaşsınlar için, Biz, bu Kur'an'ı en ince ayrıntısına kadar açıkladık. Ne var ki, gerçeklerin açıklanması, ortak koşanları tedirgin ediyor.[393]

42. De ki: "Eğer, ortak koşanların dedikleri gibi, Allah ile beraber ilahlar olsaydı, o zaman, bütün her yerin yüce sahibine ulaşmak için, onlar da, bir yol ararlardı."[394]

---

388 (50:35) Bak. Mutaffifîn Suresi 1-3; Rahman Suresi 7-9; Hûd Suresi 84-86; A'râf Suresi 85-87; Şuarâ Suresi 177, 178.

389 (50:36) Zann ile ilgili bak. Hucurât Suresi 6, 11-13; Necm Suresi 23; Câsiye Suresi 32; En'âm Suresi 148; Nahl Suresi 116; Kasas Suresi 49, 50.

390 (50:37) Bak. Lokman Suresi 18, 19; Mü'min Suresi 69-76; Furkân Suresi 63.

391 (50:39) Bu Kur'an ayeti **"Hikmet"**in ne olduğunu apaçık anlatıyor. Kur'an'ın isimlerinden biri de "Hikmet Kitabı" anlamına gelen, "Hâkim"dir.

392 (50:40) Bak. Meryem Suresi 88-95; Nahl Suresi 57-59.

393 (50:41) Bak. Furkân Suresi 50,60; Fâtır Suresi 42,43; Nûh Suresi 5, 6; Müddessir Suresi 49-51.

394 (50:42) Bak. Enbiyâ Suresi 22.

EVRENDEKİ HER ŞEY ALLAH'I NOKSANLIKLARDAN ARINDIRIR

43. O noksan sıfatlardan arınıktır ve onların söyledikleri benzetmelerden yücedir, çok büyük ve uludur.

44. Göklerdeki sonsuzlukta olanlar, yerdekiler ve onlarda ne varsa, Allah'ı noksan sıfatlardan arındırırlar ve hiçbir şey yoktur ki, O'nu överek noksanlıklardan arındırmasın. Fakat siz onların Allah'ı överek, noksan sıfatlardan arındırdıklarını anlamazsınız. Muhakkak ki O, güzel halleri sunandır, çok bağışlayandır.[395]

ORTAK KOŞANLAR KUR'AN'IN ANLAŞILMASINDAN RAHATSIZ OLUP, PEYGAMBER'E ÇİRKİN YAKIŞTIRMALAR YAPAR

45. Kur'an'ı okuyup anlattığın zaman, inanmayan, anlamak istemeyen kimselerin son anlarına kadar, seninle onların arasına görünmez bir perde çekeriz de,

46. Kalplerinde cehalet engeli olanlar Kur'an'ı anlayamazlar, onların kulaklarında işitmeye engel bir ağırlık vardır. Sen Rabbini; Kur'an'ın bildirdiği gibi, "O tek"dir, diye andığın zaman, şirk koşanlar hoşlanmazlar, arkalarını dönüp giderler.[396]

47. Ortak koşanlar, seni dinliyormuş gibi yaparlar, Biz onların ne maksatla dinlediklerini çok iyi biliyoruz. Gerçeği karartanlar kendi aralarında fısıldaşarak; "Siz ancak büyülenmiş bir adamın arkasından gidiyorsunuz," derler.[397]

---

395 (50:44) Çok ilginç, evrende canlı-cansız yaratılmış her varlık, yaratıcısına kendi lisan-ı haliyle ibadet eder. Fakat yaratıcısına kendi lisanı ile ibadet etmeye engel olan tek varlık Müslüman topluluklara önderlik yapan zatlar. Ne acı bir tablo! Bak. Ra'd Suresi 13; Zümer Suresi 75; Mü'min Suresi 7.

396 (50:46) Ayete göre, kafalarını ortak koşucu rivayetlerle dolduranların, yani imanlarını şirkle kirletenlerin Kur'an'ı anlamalarını Allah'ın engellediğini öğreniyoruz. Böyle kimselere Kur'an'dan bahsedildiği zaman rahatsız olurlar, herkesin Kur'an'ı anlayamayacağından söz ederler ve hemen çelişkili rivayetlerle kendilerini savunurlar. Bak. Kamer Suresi 17, 22, 32, 40; Fussılet Suresi 25; Bakara Suresi 7; Lokman Suresi 7.

397 (50:47) Bak. Enbiyâ Suresi 2, 3; Furkân Suresi 7, 8.

48. Bak! Senin için ne benzetmeler yapıyorlar! Sonra da gerçeği bırakıp kendi cehaletlerine sapıyorlar. Artık bundan sonra onlar Kur'an'ı anlamaya da güç yetiremezler.

YENİDEN DİRİLİŞE KUŞKU DUYANLARA YANIT

49. Alay ederek dediler ki: "Biz bir kemik ve çürümüş toz-toprak haline geldikten sonra mı, yeni bir yaratılışla diriltileceğiz?"[398]

50-51. De ki: "İsterseniz bir taş, isterseniz bir demir olunuz; ya da aklınızda ve kalbinizde büyüttüğünüz başka bir şeyden bir yaratık olunuz, fark etmez; yeniden diriltileceksiniz." Bu sefer diyecekler: "Peki, bizi yeniden kim diriltecek?" De ki: "Sizi ilk önce kim yarattıysa o diriltecek." Sonra sana karşı başlarını sallayarak: "İyi de ne zaman olacak o?" derler. De ki: "Yakın bir zamanda olması umulur."[399]

52. Allah sizi tekrar diriltmek için çağırdığı gün, siz onu överek çağrısına hemen uyacaksınız ve mezarlarınızda çok kısa bir süre kaldığınızı sanacaksınız.[400]

UYARI

53. Kullarıma de ki: Birbirinize güzel sözler söyleyin, saygılı olun. Muhakkak ki, şeytanî davranışlar insanların arasını açar, ikilik çıkarır. Elbette şeytanî davranışlar insanlar için apaçık bir düşmanlıktır.

54. Rabbiniz, sizin davranışlarınızı en iyi bilendir. Eğer güzel, saygılı davranmak isterseniz size merhamet eder, şeytanî davranışlarda bulunmak isterseniz de sizi sıkıntıya sokar. Biz seni gerçeklerimizi tebliğ etmekten başka bir şeyle göndermedik; sen onlar üzerine vekil değilsin.

---

398 (50:49) Bak. Yâ-Sîn Suresi 77-82; Sâffât Suresi 16, 53; Kâf Suresi 2, 3; Müminûn Suresi 35; Nâziât Suresi 13, 14, 27-33; Mü'min Suresi 57; Vâkıa Suresi 60, 61; Rûm Suresi 25, 27; Nahl Suresi 40.

399 (50:50-51) Bak. Ahzâb Suresi 63; Şûrâ Suresi 17; Lokman Suresi 34; A'râf Suresi 187; Fâtır Suresi 34, 35.

400 (50:52) Bak. Nâziât Suresi 46; Tâ-Hâ Suresi 102-104; Rûm Suresi 55; Müminûn Suresi 112-115.

55. Senin Rabbin göklerde ve yerde ne varsa hepsini en iyi bilendir. Doğrusu Biz, nebîlerden kimileri yanında kimilerine kitap lütfettik. Davud'a da Zebur'u verdik.[401]

56. De ki: "Sizler Allah'ı bırakıp ondan başka şeylere yönelirseniz, onlar başınıza gelen bir sıkıntıyı sizden gideremez ve onu değiştirmeye de güç yetiremez."[402]

57. Fakat onlar, ilah diye yöneldikleri kimselerden çıkarlarını talep ederler ve onlar Rablerine daha yakın olmak için onları vesile kılarlar, böylece Rabbin azabından, onların kurtaracağını umarlar. Çünkü Rabbin azabı sakınılması gereken bir azaptır.

58. Doğrusu Allah'tan başkasına yönelen bir memleket halkını, kıyâmet günü gelmeden önce, Biz değişime uğratırız ya da şiddetli bir sıkıntı veririz. Kitap'ın sayfaları içinde yazılmış buna ait örnekler vardır.[403]

59. Biz gerçekleri kanıtlarımızla sunduk ve gerçekleri anlamalarına mani koymadık. Ancak onlar, kendilerinden öncekiler gibi ayetlerimizi yalanladılar. Semûd halkına baksalar ya! Biz onlara kamu adına yararlansınlar diye dişi bir deve sunduk, fakat onunla kendilerine zulmettiler. Biz, ayetlerimizi ancak uyarı amacıyla göndeririz.[404]

60. Biz sana: Muhakkak ki, Rabbin insanları çepeçevre kuşatmıştır, diye bildirdiğimizde, onu sana rüyada sunmadık, ancak insanların düşünüp ders almaları ve geldikleri soy ağacını anlayıp rahmetten uzaklaşmamaları için, Kur'an'ın içinde gerçekleri sana apaçık gös-

---

401 (50:55) Örneğin, Nebî Musa'ya kitap verildi. Musa'da, yardımcısı Nebî Harun'a ondan anlattı. Ayrıca Bakara Suresi 136, 253, 285; Âl'i İmrân Suresi 84. ayetleri inceleyiniz.

402 (50:56) Bak. Sebe Suresi 22; Hacc Suresi 73; Tevbe Suresi 30, 31.

403 (50:58) Bak. Hûd Suresi 101; Şuarâ Suresi 120, 139, 158, 173, 189; Talâk Suresi 8, 9.

404 (50:59) Dişi deve için bak. Hûd Suresi 64, 65; A'râf Suresi 73-77; Şems Suresi 12-14; Şuarâ Suresi 155, 156 ve dipnotu.

terdik. Fakat onlar Bizi anlamaktan çekindiler ve böylece bu uyarılar onların azgınlıklarını; taşkınlıklarını daha çok arttırmaktan başka bir işe yaramadı.[405]

61. Biz Âdeme / hiç yoktan var olan insana, evrendeki tüm güçleri anla ve bir teslimiyet içinde ol, dediğimiz zaman, o bir teslimiyet içinde oldu. Ancak iblisi / vesvesesi, teslim olmaktan kaçındı ve "Ben, çamurdan yarattığın kimseye mi boyun eğeyim?" dedi.[406]

62. Dedi ki: "Rabbim, bana kıyâmet gününe kadar bir azdırma mühleti ver de, böylece şu benden üstün gösterdiğinin soyundan, çok az bir kısmı hariç, onları azdırıp kendime bağlayayım."

63. Allah buyurdu: "Haydi git! Kıyâmet gününe kadar sen fitne aracısın; onlardan kim sana uyarsa bilsin ki, karşılığı cehennemî sıkıntılar, üzüntüler olur; hem de sürekli ve dayanılmaz olarak."

64. "Haydi, onlardan, etkileyebileceklerini, vesvesenle, kışkırtmanla şaşırt ve propagandanla ve reklam araçlarınla onların üzerine yaygara kopar ve böylece onlara olmayacak vaadlerde bulunarak, mallarına ve çocuklarına ortak ol!" Doğrusu Şeytani vaadler, onlara, aldanıştan başka bir şey getirmez.

65. Kuşkusuz, Benim bilinçli kullarım üzerinde, kesinlikle, senin hiçbir etkin ve yetkin olamaz; çünkü bilinçli kullara koruyucu olarak, Rabbinin buyrukları yeterlidir.[407]

66. Sizin Rabbiniz, denizlerde yarattığı nimetlerden nasibinizi ara-

---

405 (50:60) Bak. Bu surenin 1. ayetinde konu edilen gece, Peygamber'in vahiy anında, Sidre'de / ağaçta gördüğü ve ayrıntıları için bak. Necm Suresi 6-18; ayrıca bak. Fetih Suresi 27.

406 (50:61) "Evrendeki tüm güçler" diye anlamdırılan kavramın Arapçası, "Melâike" "Melekler"dir. "Melek" kavramıyla ilgili, Fâtır Suresi 1. ve dipnotu, okuyunuz.

407 (50:65) Kur'an'da geçen yaratılışla ilgili Âdem sözcüğü ve Âdem kıssaları, Kur'an'ın şu sure ve ayetlerinde geçmektedir: Sâd Suresi 71-74; A'râf Suresi 11-25, 26, 27, 31, 35; Hicr Suresi 26, 28, 43; Kehf Suresi 50; Bakara Suresi 30-37; Âl'i İmrân Suresi 33, 59; Mâide Suresi 27; İsrâ Suresi 61-65; ayrıca bak. Tâ-Hâ Suresi 115-123. dipnotu.

yasınız diye suya kaldırma yasasını koyup, gemileri denizlerde yüzdürendir. Kuşkusuz O, size karşı çok merhametlidir.[408]

67. Denizde size bir zarar, bir felaket geldiğinde, güvendiklerinizden, bağlandıklarınızdan hiçbiri aklınıza gelmez; onlar zihninizden kaybolup giderler. Ama o an, hemen aklınıza Allah gelir; ancak, Allah sizi karaya sağ-salim çıkarıp kurtardıktan sonra, siz, yeniden eski halinize dönersiniz. Çünkü insan, nankörlüğe; gerçeği örtbas etmeye meyillidir.[409]

68. Peki ama! Karaya çıktığınızda nankörlüğünüz nedeniyle, Allah'ın sizi yerin dibine batırmasından yahut üzerinize taş yağdıran bir kasırga göndermesinden emin mi oldunuz? O takdirde, kendinize hiçbir koruyucu da bulamazsınız.

69. Yoksa, siz tekrar denize açıldığınızda, üzerinizde şiddetli bir fırtına koparark, nankörlük etmenizden dolayı, Rabbinizin sizi, denizde boğmayacağından emin mi oldunuz? Sonra, böyle bir durumda, yine de Bizden başka, size yardım edecek bir yardımcı bulamazsınız.

70. Dikkatinizi çekerim! Biz âdemoğullarını, ikrama layık gördük ve onları yarattıklarımızın birçoğundan daha yetenekli ve üstün kıldık. Bu sayede, karadan ve denizden yararlanacak taşıtlar yaptılar; onlarla nimetlerimizden tertemiz ve güzel rızıklar elde ederek beslenirler.

71. Biz, tüm insanları önderleriyle birlikte topladığımız kıyâmet gününde, dünyada yaptıklarının tümünü içerir kitabı, sağ tarafından verilen kimseler, kitaplarını okuyacaklar ve kıl payı haksızlığa uğratılmadıklarını görecekler.[410]

72. Ama, dünyada utanç verici işler yapanlar, onlar, kör gibidirler, böyleleri, ahirette de kör gibidir. Üstelik yollarını iyiden iyiye şaşırmış olacaklardır.

---

408 (50:66) Allah'ın suya / doğaya koyduğu yasalarda bir değişiklik olmaz ve Allah, bu yasaları insanlar akıl ve bilgileriyle bulup yararlansın diye koymuştur. Bak. Yunus Suresi 22, 23; Lokman Suresi 31, 32; Ankebût Suresi 65.

409 (50:67) Bak. Hûd Suresi 9, 10; Nahl Suresi 53, 54; Rûm Suresi 33.

410 (50:71) Bak. Zümer Suresi 69; Nisâ Suresi 41; Yunus Suresi 47; Hûd Suresi 98; Yâ-Sîn Suresi 12; Kehf Suresi 49; Câsiye Suresi 28, 29; Hâkka Suresi 19-29; İnşikâk Suresi 7-12; Meryem Suresi 59-61; Tâ-Hâ Suresi 112.

MÜŞRİKLER:"KUR'AN YERİNE
BAŞKA BİR ŞEY UYDUR" DİYORLAR

73. Sana vahyettiklerimizin dışında, Bize karşı bir şey uydurman için, neredeyse seni tuzağa düşürüyorlardı. İşte o zaman seni candan dost edineceklerdi.[411]

74. Eğer, Biz seni sağlam bir bilgi ile bilgilendirmemiş olsaydık, kesinlikle onların dediklerine az da olsa kanacaktın.[412]

75. İşte o zaman Biz sana, yaşamın ve ölümün can yakıcı sıkıntılarını kat kat tattırırdık da, sonra kendin için, Bize karşı bir yardımcı da bulamazdın.[413]

HİCRETİN İŞARETLERİ VE HAZIRLIKLARI

76. Seni bulunduğun yerden çıkarmak için neredeyse dünyayı sana dar edecekler. O zaman senin ardından onlar da fazla kalamayacaklar, ancak az bir zaman kalacaklar.[414]

77. Bu Bizim senden önce gönderdiğimiz elçilere karşı gelen kimselere uygulanan sünnettir / yasadır. Bizim sünnetimizde / yasamızda, bir değişiklik olmaz.[415]

78. Sen güneş battıktan gecenin kararmasına kadar salatı ikame et / gelen vahyi tekrar et ve gündüzün aydınlanmasına kadar da ina-

---

411 (50:73) Hz. Peygamber Kur'an'ı tebliğ ederken, ortak koşucu ikiyüzlülerin, Peygamberi bile Kur'an'dan vazgeçirmeye çalıştıklarını bu ayetlerden öğreniyoruz. Demek ki, aynı ikiyüzlüler ve uzantıları, Peygamber'in vefatından yüzyıllar sonra, "Kur'an'ı anlamadan, sadece Arapçasını okumanın fazilet ve ibadet olduğu" gibi söylentilerle, Kur'an'ı Müslümanların yaşamından koparmanın ince ayarlı uygulamasını bir bakıma gerçekleştirmişlerdir. Hûd Suresi 12-13; Bakara Suresi 159 ve En'âm Suresi 114, 115. ayetleri inceleyiniz.

412 (50:74) Bak. Yunus Suresi 15, 16.

413 (50:75) Bak. Hâkka Suresi 44-47.

414 (50:76) Allah, Hicret olayına işaret buyuruyor ve Mekke'nin fethiyle, Allah'ın bu vaadi gerçekleşmiştir. "Allah'ın vaadi gerçektir." Bak. 80. ayet olayı iyice açıklıyor.

415 (50:77) Bak. Fâtır Suresi 42,43; Ahzâb Suresi 38, 60-62; Fetih Suresi 22, 23; Mü'min Suresi 83-85.

nanlara Kur'an çalıştırması yap. Çünkü güneş doğmadan önceki vakit öğrenip-öğretme bakımından uygun bir vakittir.

79. Ayrıca sen geceleyin kalk ve Kur'an ayetleri üzerinde rahatça tefekkür et, düşün; umulur ki, Rabbin seni saygıdeğer bir konuma ulaştırır.[416]

---

416 (50:79) 78 ve 79. Kur'an ayetleri ve ayetlerde geçen "salat" kelimesi, geçmişte ve bugün, "namaz kılmak" ve "namaz vakitleri" olarak anlaşılmış ve öyle anlamlandırılmıştır. Hatta bu ayetlere dayanak yapılarak "namaz vakitleri, üç vakittir, beş vakittir" vs. şeklinde görüş farklılıkları ortaya çıkmış, her mezhep, tarikat, cemaat ve grup kendi görüşlerini haklı çıkarmak için karşılıklı yığınla rivayet üretmiştir. Geçmişte olduğu gibi bugün de bu tartışmalar devam etmektedir.

Acaba, Kur'an'daki **"salat"** ve türevleri "namaz kılmak" anlamında mıdır? Bir Kur'an kavramı olan "salat" kelimesi, "uyluğunu hareket ettirmek, ayağa kalkmak, yürümek, çabalamak, şirke karşı çıkmak, çok çalışmak, destek olmak, yardım etmek ilgilenmek, değerli kılmak, tebrik etmek, iman, din, okumak, okutmak, öğrenmek, bağlantı kurmak, dua etmek, ululamak." vs. gibi anlamlara gelmektedir. (Bkz. Hakkı Yılmaz; *Teyinü'l Kur'an*, c. 1, s. 282. vd., M. Hamdi Yazır; *Hak Dini Kur'an Dili*, c. 1. s. 174 vd.) Bu anlamların hepsi, Kur'an'da çok sıkça geçen, **"salat"** ve türevlerine yüklenmiştir ve geçtiği yerdeki konularına göre bu anlamların hepsini kapsar.

Şimdi gelelim bu ayette geçen **"salat"** kelimesine. Bu Kur'an ayeti, tarihsel olarak, Hicret'ten önce, İslamiyet'in onuncu senesinin sonlarına doğru, Mekke'de gelen bir ayettir. Bu ne demek? On-on bir sene boyunca peygambere gelen ayet sayısı aşağı yukarı dört bin (4000)lere yaklaşmıştır. (Bilindiği gibi Kur'an ayetlerinin tamamı 6236 ayettir) Peygamber kendisine gelen vahyi hem iyice kavrayıp öğrenecek hem de inananlara bizzat öğretecektir. Çünkü vahiy devam ediyor ve herkesin kendisinin okuması için elde henüz bir kitap yoktur ve peygamber her inanana bizzat kendisi öğretmek zorundadır. Dolayısıyla vahyi devamlı ayakta tutmak, anlamak ve ezberlemek için, Peygamber hem inanmış olanlara hem de yeni inananlara sürekli olarak anlatıp öğretmek zorundadır. Bunun da programlı bir şekilde, sistemli, vakitli bir öğrenme ve öğretme ile olacağı kesindir.

"Salat" aynı zamanda bir eğitim-öğretim işi olunca, bunun da vakitleri belirlenmiş olmalıdır. İşte, Yüce Allah, bu Kur'an ayetleri ile, o bölgenin koşullarına en uygun öğrenme ve öğretme vakitlerini, bildiriyor. Çünkü gündüzleri, 45-50 dereceyi bulan bir sıcaklık ve o iklim şartlarında insanların, günün sona ermesiyle dışarıdaki işleri de bitmiş oluyor. Sabah, erken saatlerde de işe henüz gidilmemiştir. İşte gelen vahiylerin inananlara öğretilme vakitleri olarak, akşam güneş battıktan sonra, geceye doğru ve sabah güneş doğmadan önceki serin>>

80. Sen, "Rabbim! Beni varacağım yere sağ-salim vardır; çıkacağım yerden de kolaylıkla çıkar ve tarafından bana destekleyici bir moral gücü ver," diye dua et.

81. Ortak koşanlara şunu bildir: "Hak / gerçeği içeren Kur'an geldi; batıl / gerçek olmayan, ortaya çıktı. Kesinlikle batıl / gerçek olmayan, eninde sonunda yok olmaya mahkûmdur."

82. Biz Kur'an'ı parça parça indirdik. O indirdiğimiz gerçekler inananlar için şifa ve rahmetten başka bir şey değildir. Ortak koşanların ise ancak sıkıntısını artırır.[417]

83. Biz insanı nimetlendirdiğimiz zaman, yüz çevirir herkesten yan çizer, ama başına kötü bir felaket geldi mi de umutsuzluğa kapılır.[418]

84. De ki: "Herkes kendi anlayışına göre iş yapar. Sizin Rabbiniz ise, en doğru olanı bilendir. Doğru yolu bulmak isteyen kimseye Kur'an ile yol gösteren O'dur."

>> vakitlerin en uygun olduğu bildiriliyor. Ayrıca, Peygamber'e öğreteceği dersi yani vahyi, iyice öğrenmesi ve hazmetmesi bakımından, gece kalkıp dersine çalışması öneriliyor ki, öğrencilere yani sahabeye öğretirken eksik öğretmesin. Hatta 106 ve 110. ayetlerde, Peygamber'e vahyi nasıl öğreteceği de bildiriliyor.

Şöyle ki; "salatında, yani öğretirken, sindire sindire, iyice anlamalarını sağlayarak anlat. Bunu yaparken sesini çok yükseltme, bağırarak anlatma ya da duyulamayacak kadar sessiz anlatma, tam orta, herkesin duyabileceği ve anlayabileceği bir ses tonuyla anlat" diye bildiriliyor.

İşte Kur'an'da çok sık geçen, **"salat"** ve türevleri, Farsça (İran Dili) olan **"namaz"** kelimesine indirgenmiş ve tüm Kur'an ayetleri **"namaz kılmak"** diye çevrilmiştir. Kur'an'daki tüm "salat" ve türevleri "namaz kılmak" anlamında çevrilince, okuyanlar da haklı olarak, öyle anlamaktalar. Yukarıda bir kısmını verdiğim ve çok değişik anlamlara gelen Kur'an'da geçen "salat" kelimesinin bugün kılınan ve uygulanan "Namaz" ibadeti anlamıyla uzaktan yakından ilgisi yoktur.

417 (50:82) Kur'an, düşüncelerini çelişkili rivayetlerle / şirkle kirletenlerin inançlarını temizleyen bir ilaçtır. Bak. Enbiyâ Suresi 18. Sebe Suresi 49. Ayrıca Yunus Suresi 57; Fussılet Suresi 44. ayetleri inceleyiniz.

418 (50:83) Bak. Fussılet Suresi 51; Alak Suresi 6-8; Hûd Suresi 9-11; Fecr Suresi 16,15; Meâric Suresi 19-21.

RUH, KUR'AN'IN İSİMLERİNDENDİR

85. Sana ruh'dan soruyorlar; de ki: "Ruh, Rabbimin buyruklarıdır. Çok az da olsa ilim olarak size verilmiştir."[419]

86-87. Çünkü Bizi anlamayı istemek için, elbette sorununu bilgiyle gidereceksin. O nedenden dolayıdır ki, sana vahyediyoruz / bilgi sunuyoruz. Sonra Bizim hakkımızda sana bilgi sunacak bir vekil bulamazdın. Muhakkak ki, sana sunulan o yüce lütuf, Ancak Rabbinden bir rahmettir.

88. De ki: "Eğer tanıdığınız ve tanımadığınız; geçmiş ve gelecek tüm insanlar, bu Kur'an'ın benzerini getirmek üzere bir araya toplansalar ve hatta onlar birbirlerine açık-seçik destek de olsalar, yine de onun bir benzerini getiremezler."[420]

89. Gerçek şu ki: Biz insanlar için bu Kur'an'ın içinde her türlü meseleyi en ince ayrıntısına kadar açıkladık. Fakat insanların çoğu anlamaktan kaçındı, gerçeği görmezlikten gelip örttü.[421]

---

419 (50:85) Bu ayette **Ruh**'un Kur'an'ın isimlerinden olduğu çok açık. Bu ayetin yukarısı ve aşağısı, 81. ayetten, 89. ayete kadar dikkatlice okunursa kolaylıkla anlaşılır. Zaten 88. ayet burada Ruh'un Kur'an'ın isimlerinden olduğunu kuşku götürmez bir şekilde açıklıyor. "De ki: Eğer tanıdığınız ve tanımadığınız; geçmiş ve gelecek tüm insanlar, bu Kur'an'ın benzerini getirmek üzere bir araya toplansalar ve hatta onlar birbirlerine açık-seçik destek de olsalar, yine de onun bir benzerini getiremezler." "Kur'an kendi kendini açıklayan bir kitaptır." "Ruh" kelimesinin geleneksel ve yaygın anlamının, Kur'an'daki anlamıyla hiçbir şekilde ilgisi yoktur. Kur'an ayetlerini incelediğimizde bu ayettede görüldüğü gibi, "Ruh"un, "vahiy / Tanrısal bilgi" ve "can", "nefes" "bilinç" vs. anlamlarına geldiğini görürüz. Tanrı, tüm yarattığı varlıklara olduğu gibi, insan türüne de bizzat kendi ruhundan; enerjisinden; ilminden "gerektiği kadarını vererek", onu bilinç ve kişilik sahibi kılmıştır. Çelişkili rivayetler ve hurafeler yoluyla dejenere olan bilinç ve kişiliğimizi, ruhu/bilgiyi beynimize yerleştirerek temizleyebiliriz. Ruh/vahiy/ bilgi, şirkle, hurafelerle kirlenmiş bilinçleri temizler, canlandırır. Bak. 82. ayet ve dipnotu. Ayrıca bak. Sâd Suresi 72. ve Zümer Suresi 42; Hicr Suresi 29 ve dipnotu.

420 (50:88) Bak. Bakara Suresi 23, 24; Yunus Suresi 15,16, 38; Hûd Suresi 13; Enfâl Suresi 31, 32. ayetleri inceleyiniz

421 (50:89) İnsanların çoğunun gerçekleri örtbas etmesi ile ilgili, bak. Ahzâb Suresi 12, 13; Sebe Suresi 43; Ankebût Suresi 47-52.

PEYGAMBER'İ KUTSALLAŞTIRMAK, BİR ORTAK KOŞMA GELENEĞİDİR

90. Dediler ki: "Sen bizim için yerden bir su kaynağı çıkarmadıkça sana asla inanmayız."

91. "Ya da sen kendin için, hurma ve üzüm bahçeleri ayarlayıp, içinden gürül gürül sular akıtmadıkça;"

92. "Yahut söyleyip durduğun gibi göğü parçalayıp üzerimize düşürmedikçe ya da Allah'ı ve meleklerini bizzat karşımıza getirmedikçe sana asla inanmayız;"

93. "Ya da altından bir evin olmadıkça veya göğe çıkmadıkça, hatta oradan bize okuyacağımız bir kitap getirmedikçe asla sana inanmayız." De ki: "Siz neler söylüyorsunuz! Benim Rabbim noksan sıfatlardan uzaktır; ben sadece bir insan olan bir elçiden başka bir şey miyim ki bunları benden istiyorsunuz?"[422]

94. İnsanların, Kur'an'ı anlamalarına ya da inanmalarına mâni olan şey, bir insan olan elçiyi, insan üstü görmek istemelerinden dolayıdır.

95. De ki: "Eğer yeryüzünde yaşayanlar melek olsaydı, o zaman Biz de onlara, elbette melek bir elçi gönderirdik."

96. De ki: "Benim elçiliğime, benimle sizin aranızda gerçek tanık olarak Allah yeter. Çünkü Allah, kullarının yaptıkları her şeyden haberdardır, hepsini görendir."

---

422 (50:93) Çok ilginç, vahiy gelirken Peygamber'e bunları söyleyen Müşrik Araplar, Peygamber'in vefatından 150 yıl sonra Miraç diye bir olay ortaya atarak Peygamber'i göklere çıkardılar ve orada Allah ile görüştürdüler(!). Oradan bir emir (beş vakit namaz)(!) getirttiler. Sonra gelenler de, Peygamber'i kutsallaştırdılar, dinin kurucusu yaptılar ve uydurdukları rivayetleri de dinin emirleri kıldılar. Şu müşrik Arapların intikamına bak! Ne korkunç bir rövanş. Biz Müslümanlara Allah aklımızı fikirimizi kullanma idraki versin. 94. ayet, şöyle buyurur: "İnsanların, Kur'an'ı anlamalarına mani olan şey, bir insan olan elçiyi insan üstü görmek istemelerinden dolayıdır." Elçinin insan olması ile ilgili, bak. Bakara Suresi 151; Yunus Suresi 2; En'âm Suresi 8, 9. Geçmiş kavimlerdeki ortak koşucular da elçinin, insanüstü varlıklardan olmasını beklerlerdi. Bak. Kamer Suresi 23-26; Teğâbün Suresi 6; İbrahim Suresi 10.

97. Kim doğruya yönelirse, Allah o kişiyi doğruya ulaştırır, kim de gerçeği örtbas ederse, onu da sapkınlıkta bırakır. Sapkınlıkta kalmış kimseler, Allah'tan başka bir koruyucu da bulamazlar ve onlar, kıyâmet gününde görme, konuşma ve işitme duyuları yok edilerek Allah'ın huzuruna yüzüstü sürünerek geleceklerdir. Onların bulundukları durum cehaletin cehennemdir. Her seferinde onların gerçeklerimizi anlama durumları gider; cehalet halleri ise artarak devam eder.

98. İşte bu durum, onların ayetlerimizi görmezlikten gelip örtbas etmeleri ve "Biz bir kemik yığını ve toz-toprak haline geldikten sonra mı, yeniden bir yaratılışla diriltileceğiz?" demelerinden dolayıdır.[423]

99. Onlar, gökleri ve yeri yaratan Allah'ın, kendilerinin aynısını yeniden yaratmaya güç yetireceğini ve kendileri için asla kuşku olmayan bir ecelin / bir sürenin belirlenmiş olduğunu, hiç düşünmezler mi? Fakat ortak koşarak düşüncelerini kirletenler Kur'an'ı anlamaktan kaçınırlar, gerçekleri görmezlikten gelip örterler.[424]

100. De ki: "Eğer Rabbimin rahmetinden var ettiği tükenmez nimetlerine siz sahip olsaydınız, tükenir korkusuyla kimseyle paylaşmazdınız; insanoğlu çok aç gözlüdür, çok cimridir."[425]

TARİHTEN BİR ÖRNEK

101. Doğrusu Musa verdiğimiz açık-seçik birçok ayetle onlara geldiği zaman, İsrailoğulları onu sorgulamışlardı. Sonra firavun da onun için; "Ey Musa! Ben senin bir büyücü olduğunu düşünüyorum," demişti.

102. Bunun üzerine Musa da demişti ki: "Sen de pekâlâ biliyorsun

---

423 (50:98) 97 ve 98. ayetlerle ilgili, ayrıca bak. En'âm Suresi 104; İnsan Suresi 29; Nisâ Suresi 71; Kehf Suresi 29, 53; Tekvîr Suresi 27, 28; Kamer Suresi 48; Furkân Suresi 12, 13.

424 (50:99) Bak. Lokman Suresi 25; Ahkâf Suresi 33; Yâ-Sîn Suresi 81-83.

425 (50:100) Bak. Nisâ Suresi 53; Meâric Suresi 19-21.

ki, bu ayetleri, gerçeği görmek isteyenler için, göklerin ve yerin Rabbi indirdi; ey firavun! Ben de seni kesinlikle mahvolmuş biri olarak görüyorum!"

103. Böylece firavun onları ülkede, toptan yok etmek istemişti de, sonra o ve beraberindekiler Bizi anlayamadıklarından dolayı, topluca suda boğuluvermişti.

104. Ondan sonra da İsrailoğullarına dedik ki: "O topraklara yerleşin. Biz sizi bir araya getirdik. Artık verdiğiniz sözü sonuna kadar yerine getirin."[426]

KUR'AN TÜM İNSANLARIN KİTABIDIR

105. Kur'an, Bizim indirdiğimiz gerçektir ve inen de gerçeklerdir. Seni de sadece gerçeklerle sevindirmek ve uyarmaktan başka bir şey için göndermedik.

106. Senin Kur'an'ı insanlara tek tek, kavratarak okuman / anlatman için, Biz onu ara ara, şartlara uygun olarak parça parça indirdik.

107. De ki: "Ey insanlar! Siz bu Kur'an'da anlatılan gerçeklere ister inanın ister inanmayın! Muhakkak ki, ondan öncekilerden ilim verilen kimseler, Kur'an'daki gerçekleri okuyup araştırdıklarında, onların yüzlerinde kendilerinden geçerek yaratıcısına teslim olmanın huzuru vardır."

108. O kimseler derler ki: "Rabbimiz tüm noksan sıfatlardan arınıktır; Muhakkak ki, Rabbimizin vaadi kesinlikle gerçek olmuştur."

109. Onların yüzlerinde Rablerine teslim olmanın huzuru vardır ve onların O'na karşı saygılarında da çok daha içtenlik vardır.[427]

110. De ki: "İster Allah deyin, ister Rahman deyin; ne derseniz deyin hiç fark etmez. Çünkü isimlerdeki tüm güzellikler O'nundur.

---

426 (50:104) A'râf Suresi 103-167; Tâ-Hâ Suresi 42-82; Neml Suresi 10-12. ayetleri inceleyiniz.

427 (50:109) Bak. Â'li İmrân Suresi 113-115,199; Mâide Suresi 82,83; Ahkâf Suresi 10; En'âm Suresi 114; Kasas Suresi 52, 53.

Salatınızı / duanızı, abartarak yüksek sesle ya da gizliymiş gibi yapmayın, ikisinin arasında bir yol tutun."[428]

111. De ki: "Tüm övgüler Allah içindir, ki O, çocuk edinmez, mülkünde ve yönetimde asla ortağı yoktur, aciz değildir, o yüzden bir yardımcıya da ihtiyacı yoktur; O yücelerden yücedir."

İniş Sırası: 51
YUNUS SURESİ
Sure No: 10

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Râ. İşte adaletli, hikmetli kitabın ayetleri.

2. İçlerinden bir adama / Muhammed'e, vahiy indirmemiz insanlar için şaşırtıcı mı oldu? Muhakkak ki o, insanları uyardı; iman etmiş kimseleri gerçeklerimizle müjdeledi. Kuşkusuz iman etmiş olanlar Rablerine ait olan yüce gerçeklere içten bağlandılar. Gerçekleri görmezlikten gelenler ise; "Muhakkak ki bu, elbette apaçık bir göz boyamadır, aldatmacadır," dediler.[429]

---

428 (50:110) "Allah" sözcüğü, ortak koşucu Arapların putlara tapındıkları Kur'an öncesi dönemde, dillerinde var olan bir sözcüktü. İlk kez Kur'an'da duydukları yeni bir sözcük değildi. Öyle ki, "Allah", ortak koşucu Arapların zihinlerinde ve dillerinde baş tanrılarının adıydı. Kur'an'dan önce birçok tanrıya tapan Arapların, "Allah" sözcüğünü nasıl kullandıklarını Kur'an bize bildirmektedir. "Allah" sözcüğünün ortak koşucu Arapların dilindeki anlamı, tüm varlıklara boyun eğdiren en güçlü varlıktır. Öteki tanrılar, ilahlar, rabler, putlar, vs. ise, Allah'a ulaşmada aracılar idi. Kur'an bunun doğru bir inanç olmadığını, biricik Allah'ın, kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayan, Rahman, Rab olanın da hepsinin tek Allah olduğunu, isimlerdeki tüm güzelliklerin O'na ait olduğunu öğretmiştir. (Bak. Ar'âf Suresi 180; Haşr Suresi 24; Ankebût Suresi 61, 65 ve Lokman Suresi 32. ayetleri.)

429 (51:2) Müşrik Araplar Abdullah oğlu Muhammed'in elçiliğini kabul edemediler. Onlar, elçiyi insan üstü biri olarak düşünüyorlardı. Meleklerden bir elçi istiyorlardı. Bir önceki İsrâ Suresi 95. ayet bunu haber verir. "De ki, Eğer yeryüzünde yaşayanlar melek olsaydı o zaman Biz de onlara melek elçi gönderirdik." Ayrıca Sâd Suresi 4-8; Zuhruf Suresi 31; İsrâ Suresi 94; Kâf Suresi 1-3; A'râf Suresi 61-63, 67-69; Furkân Suresi 7, 8. ayetleri inceleyiniz.

3. Muhakkak ki, sizin Rabbiniz / sizi koruyup-kollayan Allah'tır. O, gökleri ve yeri altı evrede yaratandır; sonra da yarattıkları üzerine eğemenliğini kurandır. O, tüm varlığı düzenleyip tedbirini alandır, işleyişi yasalara bağlayandır; O'ndan sonra, O'nun bilgisinden başka kendisinin bir şefaatçisi, bir yardımcısı yoktur. Ancak O'dur varlığın var oluşunda tek yetkili olan. İşte sizin Rabbiniz olan Allah budur. Artık O'nun kulu olduğunuzu anlayın. Hâlâ aklınızla düşünmeyecek misiniz?[430]

4. Hepinizin dönüşü O'nadır. Allah'ın vaadi haktır. Muhakkak ki O, yaratılışı başlatıyor, sonra onu devam ettiriyor. İnanan ve toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimseler adil bir şekilde karşılığını alır. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler ise, onlar için, gerçekleri örtbas etmelerinden dolayı, kaynamış bir içecek ve can yakıcı bir azap vardır.[431]

5. Güneşi ışık kaynağı yapan ve ay'dan o ışığı yansıtan O'dur. O, ay'a evreler takdir etti, ki, onunla senenin aylarının sayısını ve hesabını bilirsiniz! Allah'ın yaratmış olduğu şeylerde, işte böyle bir gerçeklik vardır. Bilgi sahibi olmak isteyen bir toplum için Allah, ayetlerini ayrıntılı olarak açıklıyor.[432]

6. Kuşkusuz, gece ve gündüzün, sürekli değişip durmasında ve Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı şeylerde, sadece Allah'a kul olma bilincine erişmek isteyen bir toplum için, dersler vardır.

7. Muhakkak ki, Bize dönmeyi ummayanlar, Bizi anlayamayan o kimseler, mutluluğu dünya hayatında ararlar, onunla rahatlamaya çalışırlar ve o kimseler, Bizim ayetlerimize karşı duyarsızdırlar.

8. İşte onların, kendi elleriyle yapmış oldukları şeyler yüzünden, bulundukları durum ateştir; can yakıcı sıkıntılardır.

---

430 (51:3) Bak. A'râf Suresi 54; Bakara Suresi 29; Zuhruf Suresi 82-89; Müminûn Suresi 84-89.

431 (51:4) Bak. Nebe Suresi 21-30; Muhammed Suresi 15; Rûm Suresi 27; Vâkıa Suresi 42-44; Rahman Suresi 41-44.

432 (51:5) Bak. Furkân Suresi 61; Nûh Suresi 16; Nebe Suresi 12, 13; Ra'd Suresi 2.

9. Kuşkusuz iman eden kimseler ve toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimseler ise, iman etmelerinden dolayı Rablerine yol bulurlar. Onlar su gibi akıp giden yaşamları boyunca mutluluğun huzuru içindedirler.[433]

10. Onların orada dilekleri: "Allah'ım, Sen her türlü noksan sıfatlardan arınıksın!" Birbirleri arasındaki dilekleri, "Esenlikte olun", sonra da, "Tüm övgüler, âlemlerin Rabbi olan Allah içindir," demeleridir.[434]

11. İnsanlar başlarında bir kötülük varken, hayrın acele gelmesini istedikleri gibi, eğer Allah'ı anlamada acele etselerdi, elbette onlar belli bir yaşam süreci içinde var oluşun gerçeklerini anlarlardı. Fakat Bize dönmeyi ummayan kimseler, kendi azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar.[435]

12. İnsanın başına bir felâket, bir sıkıntı geldi mi, yatarken veya otururken veya ayakta iken bize dua eder, sıkıntısının gitmesi için Bize yalvarmaya başlar; sıkıntıdan kurtulduğunda ise, Bize yalvardığını unutur, sanki kendisine hiç sıkıntı dokunmamış gibi hareket eder, İşte, haddi aşanların yapmış oldukları davranış, kendilerine hoş gelir.[436]

13. Dikkatinizi çekerim! Biz sizden önceki kuşakları, başına buyruk davranışları yüzünden helâk ettik; elçiler onlara, apaçık belgelerle geldiler; ama onlar, inanmadılar. İşte Biz, suçlu toplumları bu yüzden cezalandırdık.

14. Onlardan sonra, yeryüzünde onların ardından sizleri varettik. Artık gerçeklerimizi düşünerek amel edin.[437]

---

433 (51:9) Muhammed Suresi 15; Nisâ Suresi 69-70; Ahzâb Suresi 44; Vâkıa Suresi 15-26; Nahl Suresi 32; Zümer Suresi 73; Enbiyâ Suresi 101; Ra'd Suresi 21-24; Fâtır Suresi 34,35. ayetleri inceleyiniz.

434 (51:10) Bak. Yâ-Sîn Suresi 58.

435 (51:11) Bak. İsrâ Suresi 11.

436 (51:12) Bak. Fussılet Suresi 51; İsrâ Suresi 67,83; Rûm Suresi 33; Zümer Suresi 49; Hûd Suresi 9, 10; Tevbe Suresi 75, 76; Nahl Suresi 53, 54; Lokman Suresi 31, 32; Ankebût Suresi 65; Müminûn Suresi 75-77.

437 (51:14) Bak. A'râf Suresi 73,74; Fâtır Suresi 15,16; İbrahim Suresi 19, 20; Nisâ Suresi 133; Mâide Suresi 54.

ORTAK KOŞANLAR KUR'AN'IN
ANLAŞILMASINDAN HOŞLANMAZLAR

15. Ayetlerimiz onlara açık-seçik anlatıldığı zaman, bildiklerinden dönmeyip Bizi anlayamayan kimseler, "Bize, bundan başka bir Kur'an getir yahut da bu Kur'an'ı değiştir!" dediler. De ki: "Kur'an'ı benim değiştirmem olmaz, ona kendiliğimden bir şey katmam da olmaz. Ben, sadece bana vahyedilene tabi olurum. Ben Rabbimin vahyettiklerinin dışında kendiliğimden bir şey söylersem, büyük bir günün azabından korkarım."[438]

16. De ki: "Eğer Allah, elçi olarak beni görevlendirmemiş olsaydı, bu Kur'an'ı bana bildirmez, ben de size tebliğ edemezdim. Çünkü yıllarca aranızda yaşadım; şimdiye kadar size böyle bir şey söyledim mi? Sizler, aklınızla düşünmez misiniz?"

17. Allah üzerine bir yalan uydurandan, ya da Allah'ın ayetlerini yalanlayan kimseden daha zalim; daha zavallı kim olabilir? Doğrusu, böylesi bir kötülüğü yapanlar, asla mutlu olamazlar.[439]

18. Ortak koşanlar Allah'ı bırakıyorlar da kendilerini koruyamayan, bir faydası da olmayan şeylere kulluk ediyorlar / bağlanıyorlar. Derler ki: "Bunlar, Allah'ın katında bize şefaatçi olacaklar." De ki: "Ey akılsızlar! Allah, göklerdekileri ve yerdekileri bilmiyor mu ki, araya şefaatçiler koyuyorsunuz? Allah'tan başka size gerçekleri bildiren yoktur. O, noksan sıfatlardan arınıktır. Ortak koştuğunuz şeylerden çok yücedir."[440]

---

438 (51:15) Ortak koşucular ve ikiyüzlüler, "Bu Kur'an'dan başka bir Kur'an getir" diye sürekli Peygamber'i sıkıştırıyorlardı. Peygamber de "asla kendiliğimden bir söz uyduramam" diye cevap veriyor. Ne yazık ki, Peygamber'in vefatından sonra, aynı ortak koşuşular ve uzantıları, ürettikleri çelişkili rivayetlerle, Kur'an ve sünnet ortaklığıyla, bir din oluşturdular. Akılsızlar da bunun savunuculuğunu yapıyorlar. Allah üzerine bir yalan uydurandan, ya da Allah'ın ayetlerini örtbas eden kimseden, daha akılsız, daha zavallı kim olabilir? Bak. Hicr Suresi 9; Hâkka Suresi 44-47.

439 (51:17) Bak. Â'li İmrân Suresi 78; En'âm Suresi 93, 114.

440 (51:18) Bak. Mâide Suresi 76; Hacc Suresi 11-13; Ra'd Suresi 16, 33; Enbiyâ Suresi 66, 67; En'âm Suresi 71, 72; Furkân Suresi 55.

19. İnsanlık sadece tek bir ümmettir. Sonradan ortaklar edinerek, anlaşmazlığa düştüler. Eğer Rabbinden gelen sözleri / buyrukları anlamış olsalardı, elbette onlar ortak koşup, aralarında ayrılığa düşmezlerdi.[441]

20. Derler ki: "Eğer Muhammed gerçekten elçiyse, Rabbinden onun üzerine bir işaret indirilseydi ya!" De ki: "Muhakkak, bilinmeyen, görünmeyen şeyleri Allah bildirir. Bundan sonra gerçekleri düşünüp gözlemleyin, ben de sizinle birlikte gözlemlemekteyim."[442]

21. İnsanların başına gelen bir felâketten, bir sıkıntıdan sonra, Biz onları bir rahatlığa kavuşturduğumuz zaman. Onlar ayetlerimiz hakkında hemen bir hile, bir düzen kurarlar. De ki: "Boşuna uğraşmayın, düzen kurmada Allah'ı geçemezsiniz. Hem haberiniz olsun! Düzenlemiş olduğunuz hilebazlıkları elçilerimiz / DNA'nız kaydediyor."[443]

İNSAN TEHLİKE ANINDA ALLAH'A SIĞINIR, GEÇİNCE UNUTUR

22. Sizleri karada ve denizde dolaştıran Allah'tır. Düşünün ki, denizde gemiyle gidiyorsunuz. Gemi normal seyrine devam ediyor ve içindeki yolcular tatlı bir rüzgârın kendilerine verdiği serinlikle neşe içindeler. Tam da bu sırada, birdenbire şiddetli bir fırtına kopar; gemi dört bir taraftan gelen dev dalgaların arasında kaldığı sırada, geminin

---

441 (51:19) Kur'an, tüm insanlığı tek bir ümmet olarak tanımlıyor. Buna göre "Muhammed ümmeti" deyince tüm insanlık olarak anlamamız gerekir. Çünkü Kur'an tüm insanlara geldi. Onu tebliğ eden elçi de tüm insanların elçisidir. Yani tüm insanlar Muhammed'in ümmetidir. Ama Müslümanlar bu Kur'an buyruğunun önüne yüce dağlar gibi dikilerek, evrensel elçi Muhammed'i, sadece Müslümanların elçisi yaptılar, Muhammed'in ümmetini de Kur'an'a aykırı olarak, sadece Müslümanlar olarak söylerler. Ayrıca Bak. Bakara Suresi 213; Müminûn Suresi 51-53; Enbiyâ Suresi 92; Şûrâ Suresi 14; Hûd Suresi 110; Fâtır Suresi 45; Fussılet Suresi 45; Tâ-Hâ Suresi 129.

442 (51:20) Bak. Furkân Suresi 7, 8; İsrâ Suresi 90-93; Yunus Suresi 96, 97; Hicr Suresi 14, 15; En'âm Suresi 7-9; Enfâl Suresi 32-33; Şuarâ Suresi 153, 154, 185-187; Hûd Suresi 53-57; Bakara Suresi 55; En'âm Suresi 37, 109.

443 (51: 21) Bak İsrâ Suresi 13-14. ayetler.

içindekiler panik içinde kurtuluşun sadece Allah'a ait olduğuna içtenlikle inanarak ve O'na sığınarak: "Ey Allah'ımız! Bizi bu felâketten kurtarırsan, mutlaka sana şükredenlerden olacağız," diye yalvarırlar.

23. Ama Allah onları, uğradıkları felâketten, sıkıntıdan kurtarınca, bir de bakarsın ki, hiçbir şey olmamış gibi, tekrar yeryüzünde azgınlık ve taşkınlık yapmaya devam ederler. Ey insanlar! Şu geçici dünya hayatı için, yaptığınız taşkınlık ve azgınlıklar sizin kendi zararınızadır. Böyle yapmakla, sadece dünya hayatının geçici çıkarlarını elde edersiniz. Ama unutmayın, Bize döndürüleceksiniz, ve Biz, yapmış olduğunuz her şeyden sizi hesaba çekeceğiz.

24. Kuşkusuz, dünya hayatının durumu, tıpkı şu örnekte olduğu gibidir. Bir arazi düşünün, gökten indirdiğimiz yağmur ile bu arazi sulanıyor ve orada insanların ve hayvanların yiyeceği her türlü ürün çıkıyor, ayrıca rengârenk çiçekler ve yemyeşil bitkilerle bezenmiş bir vaziyette. Arazinin sahiplerinin bu doğa harikası yerleriyle kıvanç duydukları bir sırada, bir gece veya gündüz buyruğumuzla bir afet gelir ve o arazi, dün sanki yerinde hiçbir şey yokmuş gibi, içindekiler kökünden sökülerek biçilmiş bir duruma gelivermiştir. İşte Biz, düşünce sahibi toplumlar için, ayetlerimizi ayrıntılı örneklerle açıklıyoruz.[444]

25. Allah, barış ve esenlik yurduna çağırır ve dileyen herkesi doğru bir yola kılavuzlar.[445]

---

444 (51:24) Bu Kur'an ayetinde, "bir gece veya gündüz" ifadesinin kullanılması çok ilginç. Kur'an'ın geldiği çağda ve sonraları, (14. asra kadar) dünyanın düz olduğu düşünülüyordu. Dolayısıyla, bu ayetteki, "bir gece veya gündüz" ifadesi, dünyanın bir tarafı gece iken, diğer tarafının gündüz olduğunu işaret buyuruyor. Nitekim, bilimin ve bilinçlerin gelişmesiyle, dünyanın yuvarlak olduğu, böylece, dünyanın yarısı gece iken, öbür yarısının gündüz olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla dünyada herhangi bir olay olduğunda, o olayı, dünyanın gece kısmında olanlar gece, gündüz kısmında olanlar gündüz yaşamaktadırlar. Bilimin ilerlemesi, Kur'an ayetlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Bak. Müddessir Suresi 30 ve dipnotu, Kehf Suresi 45; Zümer Suresi 21; Hadîd Suresi 20.

445 (51:25) Bak. Ra'd Suresi 21-24; Âl'i İmrân Suresi 14, 15.

26. Güzel işler üretenler için, çok daha güzeli ve çok daha fazlası vardır. Onların yüzlerinde karamsarlık yoktur ve onlarda bir hor görme hali de yoktur. İşte onlar huzur sahibidirler, onlar bulundukları yerde devamlı o hallerdedir.

27. Azgınlık ve taşkınlık yapanlar ise, yaptıkları kötülüğün aynısıyla karşılık bulur ve onlar cehaletin karanlığında kalmışlardır. Onların, Allah' tan başka bir koruyucuları da olmaz, yüzleri sanki gece karanlığından bir parça gibidir. İşte onlar huzursuzluk, sıkıntı sahibidirler, onlar bulundukları yerde devamlı o hallerdedir.[446]

28-29. Gün gelecek onların hepsini bir araya toplayacağız, sonra da o şirk koşan kimselere: Sizler ve ortaklarınız, herkes yerlerine diyeceğiz. O zaman onlar aralarında ayrılığa düşerler ve onların ortak koştukları derler ki: "Siz de bizim gibi Allah'a kulluk eden değildiniz. Bundan sonra sizinle bizim aramızda gerçeklere tanık olarak Allah yeter. Doğrusu biz de sizin gibi kulluğumuzun farkında olmayanlardan idik."[447]

30. İşte orada her kişi yaptığının hesabını verecektir. Onlar gerçek mevlaları olan Allah'a döndürüleceklerdir. Uydurmuş oldukları şeyler ortak koşanları saptırdı.[448]

ORTAK KOŞUCULARDA "ALLAH" DERLER

31. "Sizi gökten ve yerden rızıklandıran kim? İşitmenizi ve görmenizi sağlayan gücü veren kim? Ya da ölüden diriyi, diriden ölüyü / kurudan yeşili, yeşilden kuruyu çıkaran kimdir? Tüm evreni ve içindekileri kim düzenleyip yönetiyor?" diye sorsan, "Allah," diyecekler. O zaman de ki: "Hâlâ ortak koşmaya devam edecek misiniz?"[449]

---

446 (51:27) Bak. Şûrâ Suresi 45; Kıyâmet Suresi 7-12, 20-23; Âl'i İmrân Suresi 106, 107,134; Zümer Suresi 60; Abese Suresi 38-42; En'âm Suresi 106; Neml Suresi 89; Ankebût Suresi 69.

447 (51:28-29) Mü'min Suresi 73, 74; İsrâ Suresi 13, 14; Sâffât Suresi 22-25; Meryem Suresi 82; Ahkâf Suresi 5, 6; A'râf Suresi 44, 45. ayetlerini inceleyiniz.

448 (51:30) Bak. Bakara Suresi 166; En'âm Suresi 24; Kasas Suresi 75; İbrahim Suresi 22.

449 (51:31) Bak. Lokman Suresi 25; Müminûn Suresi 84-89; Ankebût Suresi 61, 63.

32. İşte sizin gerçek Rabbiniz o Allah'tır. Öyleyse, nedir sizi gerçek olan Allah'tan başkasına saptıran şey? O halde nasıl oluyor da ortak koşuculuğa döndürülüyorsunuz?[450]

33. İşte fasıklar üzerine, ortak koşuculuğa döndüren kimseler için, Rabbinin; "Muhakkak ki, onlara güvenilmez" şeklindeki deyişi gerçektir.[451]

34. De ki: Sizin ortak koştuklarınızdan, ilk önce yaratan sonra da onu tekrar diriltecek olan kimse var mı? Cevap ver: Allah, hiç yokken var eder ve öldükten sonra da yeniden diriltir. O halde siz, nasıl oluyor da gerçeklerden saptırılıyorsunuz?"

35. De ki: "Sizin ortak koştuklarınızdan, gerçeklere yol gösteren kimdir? Cevap ver, gerçeklere yol gösteren Allah'tır. Öyleyse gerçeklere yol gösterene mi, yoksa, kendisinin de yola ihtiyacı olana mı tabi olmak daha doğru? Öyleyse, siz nasıl oluyor da, Allah'tan başkasının da gerçeklere yol göstereceğine hükmedebiliyor sunuz?"[452]

36. Ortak koşanların çoğu zandan / rivayetten başkasına tabi olmazlar. Fakat zan / rivayet, hiçbir şekilde gerçeğin / Kur'an'ın yerini tutmaz. Muhakkak ki Allah, onların yapmış oldukları şeyi bilip durur.

37. Kur'an'daki gerçekler rivayet değildir, Allah'a aittir. Kimse tarafından uydurulmuş değildir. Kur'an, daha önceki peygamberlere gelen mesajları içinde toplayan ve ayrıntılı olarak açıklanmış bir kitaptır. Onda asla kuşku yoktur, o âlemlerin Rabbindendir.[453]

38. Yoksa, "Kur'an'ı Muhammed uydurdu?" mu diyorlar. De ki: "Eğer, gerçekten öyle düşünüyorsanız ve siz doğru kimselerseniz,

---

450 (51:32) Mülk Suresi 21, 23; Ankebût Suresi 17; Zümer Suresi 3; En'âm Suresi 46. ayetleri inceleyiniz.

451 (51:33) Bak. Sâd Suresi 84-85. ayetler.

452 (51:34-35) Bak. Meryem Suresi 42-45; Sâffât Suresi 95, 96.

453 (51:37) Kur'an, açıklanması gereken her şeyi, ayrıntısıyla açıklamıştır. Kur'an'ı rivayetler açıklıyor demek, ince ayarlanmış bir kurnazlıktır; zanna / kuşkulu rivayetlere uyanların tutumudur. "Zan / kuşkulu rivayetler, hiçbir şekilde Hak'kın / Kur'an'ın yerini tutmaz." Daha önceki peygamberlere gelen vahiyleri / Tanrısal mesajları, Kur'an boyu, ayrıntılı olarak okuyoruz.

haydin, Allah'a ortak koştuklarınızı da çağırın, hep beraber olun siz de onun benzeri bir nüsha getirin."[454]

39. Hayır, onlar Kur'an'ın ilmini asla anlayamadıklarından dolayı, onu yalanladılar ve onun açıklamaları onlara geldiği halde, kendilerinden önceki kimseler gibi, onlar da yalanladı. Fakat şirk koşarak yalanlayanların akıbeti nasıl oldu görün?[455]

40. Onlardan kimisi onun gerçeklerine inanır, onlardan kimisi de o gerçeklere inanmaz. Senin Rabbin ortalığı karıştıranları çok iyi bilir.

41. Eğer senin tebliğ ettiğin gerçekleri yalanlarlarsa, o zaman de ki: "Benim amellerim bana, sizin amelleriniz size, siz benim amellerimden uzaksınız, ben de sizi amellerinizen uzağım."[456]

42. İçlerinde, senin tebliğ ettiklerine kulak verenler de var; ama, akıllarıyla düşünmeyen duyarsızlara, sen mi işittireceksin?[457]

43. Onlardan kimisi seni dinliyor gibi görünür; fakat, gerçekleri görmek istemeyenleri sen mi doğru yola getireceksin? Hele kalp gözleri de görmüyorsa!

44. Muhakkak ki, Allah insanlara hiçbir şekilde haksızlık etmez, fakat, insanlar kendi yaptıkları yanlışlar yüzünden kendilerine haksızlık ederler.

45. Onlar öbür dünyada toplanacakları günü, neredeyse gündüzün sadece bir saatinde bile düşünüp tartışmazlar. Onlar gerçeklerin bilgisi konusunda zararda olanlardır. Doğrusu Allah'a karşı hesap vermeyi yalanlayan kimseler, gerçeklere yol bulamazlar.

46. Amma sen Bizim gerçeklerimizi gördün. Onlardan bazı kimseler de vaadlerimizi anladılar ve senin tebliğ ettiklerine ve edeceklerine içten bağlandılar. Böylece onlar Bize döneceklerine, sonra da yapmış oldukları her şeye Allah'ın tanık olduğuna inandılar.

---

454 (51:38) Bak. İsrâ Suresi 88; Hûd Suresi 13; Tûr Suresi 33, 34; Bakara Suresi 23; Nisâ Suresi 82.

455 (51:39) Bak. Sâd Suresi 4-8, Zuhruf Suresi 31; İsrâ Suresi 73, Furkân Suresi 41, 42.

456 (51:41) Bak. Kâfirûn Suresi 1-6.

457 (51:42) Bak. A'râf Suresi 198; Hacc Suresi 46.

HER TOPLUMA ELÇİ GÖNDERİLDİ

47-48. Her toplum için bir elçi vardır;[458] elçiler gerçekleri anlatmak için geldiklerinde, şayet Allah'a dönerlerse, aralarında adaletle yargılanacaklarını ve hiç kimseye haksızlık yapılmayacağını onlara tebliğ ettiler. Ama onlar, "Eğer doğru söylüyorsanız, bu söylediğiniz şey ne zaman olacak?" dediler.[459]

49. De ki: "Allah'ın bana bildirdiğinin dışında, ben kendim için bile ne bir zarar ne de bir yarar verme gücüne sahibim. Herkesin belli bir zamanı vardır. Onlara ecelleri geldiğinde, artık onu bir an bile erteleme yoktur, öne alma yoktur."[460]

50. De ki: "O ecelin sıkıntısının gece ya da gündüz size geldiğini göreceksiniz. Ama suçlular onun gelmesini neden acele istiyorlar?"

51. "Sonra siz felâket başınıza geldiği zaman mı inanacaksınız? Yoksa gelmeden mi? Hem siz neden onu acele isteyip duruyorsunuz?"

52. Sonra şirk koşarak kendilerine yazık eden kimseler için denir: "Tadın, o sonsuzluk azabını bakalım! Kazandığınızdan başka bir karşılık mı bekliyordunuz?"[461]

53. Bu sefer onlar, "Sahiden bu anlattıkların doğru mu?" diye sana tekrar tekrar soruyorlar. De ki: "Kesinlikle doğru; Rabbime yemin ederim ki, o azap gerçektir ve siz ondan asla kaçamayacaksınız."[462]

54. Şirk koşarak kendilerine haksızlık edenler azabı gördüklerinde derin bir pişmanlık duyacaklardır. İşte o zaman onlar, yeryüzünün tüm servetine sahip olsalar, o azaptan kurtulmak için hepsini vermeye hazırlardır. Yine de onlara hiç haksızlık yapılmayacak, adaletle yargılanacaklardır.

---

458 (51:47-48) Bak. Nahl Suresi 36; En'âm Suresi 23, 24.

459 (51:47-48) Bak. Yâ-Sîn Suresi 48; Sebe Suresi 29-30; Mülk Suresi 25, 26; Neml Suresi 71; Enbiyâ Suresi 38.

460 (51:49) Bak. Cinn Suresi 20-23; Münâfikûn Suresi 11.

461 (51:52) Bak. Tûr Suresi 13-16; İsrâ Suresi 15.

462 (51:53) Bak. Yâ-Sîn Suresi 82; Sebe Suresi 3; Teğâbün Suresi 7; Bakara Suresi 254; Â'li İmrân Suresi 91.

55-56. Aklınızı başınıza toplayın! Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'a aittir; kendinize gelin! Allah'ın sözü tamamıyla gerçektir; fakat çoğunuz bunun bilincinde değilsiniz. Yaratan da öldüren de O' dur ve O'na döndürüleceksiniz.

57. Ey insanlar! İşte Rabbinizden size bir öğüt ve bilinçleri ortak koşucu düşüncelerden temizleyen bir ilaç; gönülleri rahatlatan bir şifa ve güvence isteyenler için bir kılavuz ve bir rahmet olan Kur'an gelmiş bulunuyor.[463]

KUR'AN, ALLAH'IN İNSANLIĞA İYİLİĞİDİR ANCAK İNSAN ÇIKARLARINA GÖRE HAREKET EDER

58. De ki: "Bu Kur'an, Allah'ın insanlara lütfu ve iyiliğidir; artık bundan dolayı rahatlayıp mutlu olsunlar! O Kur'an, insanların biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır."

59. De ki: "Sizler ne yaptığınızın farkında mısınız? Allah'ın sizin için indirdiği rızıkları siz, keyfinize göre, haram ve helal kılıyorsunuz." De ki: "Böyle yapmanız için, Allah mı size izin verdi, yoksa, 'Allah böyle buyurdu' diyerek, O'na iftira mı ediyorsunuz?"[464]

60. Acaba Allah'a iftira atıp, O'nun adına yalan uyduranlar, kıyâmet gününü hiç düşünmezler mi? Kuşkusuz Allah, insanlara karşı çok hoş görülüdür; ama insanların çoğu karşılığını ödemiyor.

61. Sizler, haramı helâl, helâli da haram kılarken ve onun Kur'an'dan olduğunu söylerken; içinde bulunduğunuz tutum ve davranışla, doğru bir iş yapmış olmuyorsunuz. Sizler o işleri yaparken, Biz, sizin yaptıklarınıza tanığız; yerde ve gökte küçücük bir şey, Rabbinden gizli kalmaz ve hatta bundan çok daha küçüğü ya da çok daha büyüğü bile, apaçık bir kitap içine kaydedilir.[465]

62. Dikkat edin! Muhakkak ki, Allah'ı evliya edinenlere korku yoktur ve onlar üzülmezler de.

---

463 (51:57) Kur'an, ortak koşucu düşüncelere bulaşmış inançları temizlediği için, şifadır, ilaçtır. Bak. Fussılet Suresi 44.

464 (51:59) Bak. En'âm Suresi 136-144; Mâide Suresi 103; A'râf Suresi 37; Hûd Suresi 18; Ankebût Suresi 68; Zümer Suresi 32; Saff Suresi 7.

465 (51:61) Bak. İsrâ Suresi 13,14; Ra'd Suresi 11; Kehf Suresi 49; Hadîd Suresi 22; Hûd Suresi 6; En'âm Suresi 38.

63. Onlar iman edenlerdir ve kötülüklerden sakınıp ortak koşmayanlardır.

64. Kesinlikle onlar için, dünya yaşamında da sonraki yaşamda da müjdeler vardır. Allah'ın kelimelerinin, değişmesi mümkün değildir. İşte bu, en büyük kazançtır.

65. Ortak koşucuların üstünlük taslayan sözleri seni üzmesin; çünkü üstünlük tümüyle Allah'a aittir. Allah, hepsini işitiyor; hepsini biliyor.[466]

66. Aklınızı başınıza toplayın! Göklerde ve yerde olan varlıkların tamamı Allah' ın koyduğu düzene / yasaya bağlıdır. O halde Allah'ı dışlayıp, kulları durumundakilerden isteyenler, aslında ortak koştukları şeylere tabi oluyorlar. Onlar ancak zanna / uydurdukları iftiralara tabi oluyorlar ve onlar sadece yalan tahminde bulunuyorlar.

67. Halbuki Allah, koyduğu yasada geceyi dinlenmeniz için karanlık, gündüzü de çalışıp kazanmanız için aydınlık kıldı. Kuşkusuz aklıyla düşünen bir toplum bundan ders çıkarır.[467]

68. Ortak koşanlar, "Allah çocuk edindi!" dediler. Asla! Allah ortak koştukları şeylerden çok uzaktır. Allah'ın hiçbir ortağa ve çocuğa ihtiyacı yoktur. Göklerde ve yerde olanların tümü Allah'ın yarattıklarıdır. "Allah çocuk edindi" dedikleri söylentilerle ilgili, onların ellerinde hiçbir bilimsel kanıt yoktur. Siz, hakkında kesin bir bilgiye sahip olmadan, Allah'a nasıl böyle bir iftirada bulunabiliyorsunuz?[468]

69. De ki: "Allah'a iftirada bulunanların kurtulmaları asla mümkün değildir."

70. Onlar yaşadıkları sürece dünyada geçinirler; ama sonunda dönüşleri bize olacaktır. Sonrada iftira düzüp gerçekleri örtbas ettikleri için, şiddetli azabı tadacaklardır.

---

466 (51:65) Bak. Fâtır Suresi 10; Yâ-Sîn Suresi 76; Münâfikûn Suresi 8; En'âm Suresi 33,34; Mü'min Suresi 51; Mücâdele Suresi 21; Sâffât Suresi 171-173.

467 (51:67) Bak. İbrahim Suresi 32, 33; Neml Suresi 86.

468 (51:68) Bak. Mâide Suresi 17; Tevbe Suresi 30; Sâffât Suresi 158, 159; Bakara Suresi 116; Meryem Suresi 88-95; En'âm Suresi 10; İhlâs Suresi 1-4.

NÛH

71. Ortak koşuculara, Nûh Peygamber'in başından geçenleri anlat. Nûh, halkına şunları demişti: "Ey halkım, Allah'ın beni aranızdan seçip elçi olarak görevlendirmesi ve Allah'ın ayetlerini tebliğ etmem size ağır geliyorsa, şunu bilin ki, ben sadece Allah'a dayanıp güveniyorum. Siz de adamlarınızla birlikte toplanın, sonra ne yapacaksanız son kararınızı verin ve bekletmeden bana karşı uygulayın / elinizden geleni arkanıza koymayın."

72. "Size bildirdiklerimi kabul etmezseniz etmeyin. Zaten ben, bunlar için sizden herhangi bir ücret de istemiyorum. Benim ücretimi ancak Allah verir. Ben Müslüman / Allah'a teslim olmakla emrolundum."[469]

73. Yine de halkı Nûh'u yalanladılar. Biz de bunun üzerine Nûh'u ve gemide onunla beraber olanları kurtardık ve ayetlerimizi yalanlayanları suda boğduk ve Nûh'u ve beraberindekileri onların yerine getirdik. Bak! Uyarıları dinlemeyenlerin sonu nasıl oldu?

74. Sonra, Nûh'tan sonra da kendi kavimlerine elçiler gönderdik; onlar da Allah'ın apaçık mesajlarını getirdiler. Ama, öncekilerin yalanlamış oldukları şeye, onlar da inanmadılar. İşte o haddi aşanların kalpleri Bizi anlamaya karşı kapalıdır.

MUSA VE HARUN

75. Onlardan sonra, Musa ve Harun'u ayetlerimizle, firavun'a ve adamlarına gönderdik; onlar da büyüklük tasladılar ve suçlu bir topluluk oldular.[470]

76. Musa ve Harun, Allah'ın mesajlarını firavun ve adamlarına tebliğ edince, onlar; "Kuşkusuz bu, kesinlikle apaçık bir göz boyamadır," dediler.

77. Musa da; "Size gelen gerçek için, 'bu bir göz boyamacılık' mı diyorsunuz? Oysa göz boyamacıların yaptıkları asla gerçek değildir," demişti.

---

469 (51:72) Bakara Suresi 131, 132; Neml Suresi 44, 91, 92; Yusuf Suresi 101; Yunus Suresi 84; A'râf Suresi 123-126; Mâide Suresi 44, 111; En'âm Suresi 162, 163. ayetleri inceleyiniz.

470 (51:75) Bak. A'râf Suresi 109.

ATALAR KÜLTÜRÜNÜ DİNLEŞTİRENLER KUR'AN'I DOĞRU DEĞENDİREMEZ

78. Firavun ve adamları: "Musa, sen bizi atalarımızdan kalma şeylerden vazgeçirip, bu yerde devrim yaparak ülkeyi, ikinizin yönetmesi için mi geldin? Kusura bakma! Biz, kesinlikle size inanmıyoruz?

79. Firavun adamlarına, "Bana ülkedeki en bilgili sihirbazları getirin!" diye emir verdi.

80. Bunun üzerine, ülkenin en bilgili sihirbazları toplantı yerine geldiğinde Musa onlara; "Sizler ne atacaksanız atın / sizler ne konuşacaksanız konuşun," dedi.

81. Onlar düşündükleri şeyleri ortaya koydular, Musa dedi: "Sizin, ortaya koyduklarınız gerçek dışı şeylerdir; kuşkusuz Allah, onların gerçek olmadığını ortaya çıkartacaktır; çünkü Allah, bozguncuların eylemini asla başarıya ulaştırmaz;"[471]

82. "İsterse bozguncular hoşlanmasınlar, Allah, kelimeleriyle / vahiy yoluyla, doğru olanı gerçekleştirecektir."[472]

83. Firavun ve adamlarının işkence ve baskısından korktukları için, kendi halkından bile bir gruptan başkası Musa'ya inanmadı. Gerçekten firavun, ülkesinde halka kan kusturan bir diktatördü.

84. Musa; "Ey halkım, eğer gerçekten Allah'a inanmış ve gerçekten O'na teslim olmuş iseniz, sadece O' na güvenin," dedi.

85-86. Musa'ya inananlar da; "Biz Allah'a güvendik. Ey Rabbimiz! Bizi zalim halkın baskı ve işkencesiyle imtihan etme; merhametinle bizi bu inkârcı halktan kurtar," diye Allah'a dua ettiler.

87. Biz de Musa'ya ve kardeşine; "Halkınız için, Mısır'da evler hazırlayın; evlerinizi de bir kıble yapın, / yüz yüze, karşılıklı tutun; salatı ikame edin / Allah'a bağlılık bilinciyle hareket edin. İnananlara, hedefinizin amacını müjdeleyin," diye vahyettik.

471 (51:81) A'râf Suresi 116 -126 ve Tâ-Hâ Suresi 7, 17-24 ve 65-69. ayetleri inceleyiniz.

472 (51:82) Bak. Enfâl Suresi 7.

88. Musa: "Rabbimiz! Muhakkak ki, her şeyi veren Sensin. Firavun ve onun ileri gelenleri dünyada zinetler ve mallar edindiler. Rabbimiz! Onlar, Senin gerçeklerinden saptılar. Rabbimiz! Onların kalplerinde Senin gerçeklerin için en küçük bir titreme de olmadı ve onlar mallarıyla kendilerini mahvettiler. Hatta onlar çok acı sıkıntılar görseler bile inanmadılar."

89. Allah buyurdu: "Sizler gerçekleri tebliğ etmeye devam edin ve dosdoğru hareket edin. Gerçeklerimizi bilmeyen, reddeden o kimselerin yoluna tabi olmayın."

90. Biz, İsrailoğullarını firavun'un zulmünden kurtarmak için denizden geçirdik. Firavun ve ordusu da öfkeyle onları izledi. Nihayet tam boğulmak üzereyken firavun; "Ben de inandım! Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı ilahtan başka ilah yok! Ben de O'na teslim olanlardanım!" dedi.

91. "Çok geç! Daha önce baş kaldırmış ve bozgunculardan olmuşken şimdi mi?"

92. Sen her zaman kurtuluşu Bizde bulabilirdin; sonraki kuşaklara ibret olması için, senin bedenini koruyacağız, ne var ki insanların birçoğu işaretlerimize karşı bir duyarsızlık içindeler.

93, Doğrusu Biz, İsrailoğullarını çok güzel bir yere yerleştirdik ve onlara tertemiz nimetlerden rızıklar verdik. Fakat kendilerine ilim geldikten sonra ayrılığa düştüler. Kuşkusuz Rabbin kıyâmet günü, aralarında ayrılığa düştükleri konuda kararını verecektir.

UYARI

94. Şayet sen, sana indirdiğimiz bu tarihsel gerçekler hakkında bir kuşku içinde olursan, senden önce vahyedilen kitabı okuyan kimselere sor! Doğrusu, Rabbinden sana indirilen bu tarihsel olaylar, gerçektir; sakın şüphecilerden olma.

95. Sakın, Allah'ın ayetlerini yalanlayan kimselerden olma! Yoksa, sıkıntılar içinde kalırsın.[473]

---

473 (51:95) Bak. Zümer Suresi 65, 66; Ahzâb Suresi 1-3; Kâf Suresi 22; Yusuf Suresi 3; Ankebût Suresi 48; Kasas Suresi 86.

96. Muhakkak ki, ayetlerimizi yalanlayan o kimseler, kendi üzerlerinde olan Rabblerinin kelimelerinin gerçekliğine inanmadılar.

97. Onlara tüm kanıtlar gelmesine, hatta acı sıkıntıları görmelerine rağmen, yine de inanmadılar.

98. Ama bulundukları yerlerde eğer iman edenlerden olsalardı, onların inanmaları kendilerine bir yarar sağlardı. Tıpkı Yunus'un halkı gibi. Yunus'un halkı, kendilerine haber verilen azabın geleceğini hissedince iman ettiler. Biz de bu dünya hayatındaki aşağılayıcı azabı kendilerinden kaldırdık ve onları, bir süreye kadar bol nimetlerle yaşattık.[474]

AKLINI İŞLETMEYENLER ŞİRK PİSLİĞİ ÜRETİR
ÖZGÜR İRADE VE AKLI İŞLETME

99. Eğer istenseydi yeryüzünde kim varsa, hepsi kendiliğinden topluca, elbette Rabbine iman ederlerdi. Öyleyse sen; insanları zorlamadan, horlamadan gerçekleri anlat; hatta mü'minlerden oluncaya kadar.[475]

100. Kendi nefsi, kendi çıkarı için iman etmek olmaz; iman etme ancak izniyle tüm varlığı ayakta tutan Allah'a olur ve aklıyla düşünmeyen kimseler üzerinde pislik oluşur.[476]

101. De ki: Göklerde ve yerde neler olup bitiyor, bakın, aklınızla düşünün! Fakat inanmayan, düşünmeyen bir topluma o ayetleri açıklamak, uyarmak bir yarar sağlamaz.

102. Artık onlar sadece, kendilerinden önce gelip-geçmiş kimselerin felâketli günlerinin benzerini mi bekliyorlar? De ki: "Bakıp

---

474 (51:98) Bak. Enbiyâ Suresi 87; Sâffât Suresi 139-148.

475 (51:99) Bak. En'âm Suresi 149; İnsan Suresi 2, 3; Hûd/118,119; Ra'd Suresi 31, 40; Bakara Suresi 272; Şuarâ Suresi 3; Kasas Suresi 56; Gaşiye Suresi 21,22.

476 (51:100) "Pislik" diye çevirdiğimiz kelimenin Arapçası "rics"dir **"Rics"** sözcüğü ile ilgili bak. En'âm Suresi 125, 145; Mâide Suresi 90, 91; Ahzâb Suresi 33.

gözlemleyin, artık ben de sizinle beraber bakıp gözlemlemekteyim."

103. Sonunda elçilerimiz ve iman eden kimseler, kurtuluşu Bizim gerçeklerimizde buldular. Böylece mü'minler Hak'kı anlayıp kurtuluşu Bizde bulanlardır.

ORTAKSIZ BİR DİNE YÖNELİN

104. De ki: "Ey insanlar! Eğer siz, benim tebliğ ettiğim dinin / düzenin, ne olduğundan kuşku içindeyseniz, artık ben Allah'ı bırakıp da, sizin Allah'tan başka kulluk ettiğiniz kimselere kulluk etmiyorum. Ben ancak, sizin canınızı alacak olan Allah'a kulluk ediyorum ve ben mü'minlerden olmakla emrolundum."[477]

105. Yönünü, yöntemini bir'lik dinine / beraberlik düzenine çevir ve sakın ortak koşanlardan olma!

106. Allah'ı bırakıp da, sana bir faydası olmayan zararlı şeylere yönelme. Eğer böyle yaparsan, muhakkak ki kendine yazık edenlerden olursun.

107. Eğer Allah'tan sana bir zarar, bir sıkıntı gelirse, artık onu O'ndan başka giderecek yoktur. Eğer Allah'tan sana bir hayır, bir iyilik isteniyorsa, artık o lütfu engelleyecek de yoktur. O'nun kulları olmak isteyenler O'nu kendinde hisseder. O çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

108. De ki: "Ey insanlar! Rabbinizden size hak olarak Kur'an gelmiş bulunuyor. Kim onun gösterdiği yola girerse, kendisi için girmiş olur, kim de onun gösterdiği yoldan saparsa kendi zararınadır. Ve ben sizin vekiliniz değilim."

109. Sen, sadece sana vahyedilene tabi ol ve Allah vahyini tamamlayıncaya kadar sabırla mücadeleni sürdür. O, hüküm ve hikmetiyle hayırlı olandır.

---

477 (51: 104) Bak. Kâfirûn Suresi 1-6.

İniş Sırası: 52
HÛD SURESİ
Sure No: 11

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Râ. Bir kitap ki, ayetleri sapasağlam ilkeler haline getirilmiş, sonra da, her şeyden haberdar olan ve en doğru kararı veren Allah tarafından, aralıklarla açıklanmıştır.[478]

2. Gözünüzü açın! Allah'ı bırakıp da başkalarına kul olmayın. Doğrusu Ben, o kitabın gerçekleriyle sizleri uyaran ve müjdeleyenim.[479]

3. Rabbinizin / sizi koruyup-kollayanın, bağışladığını anlayın, sonra da yaptığınız yanlışları bir daha yapmamak üzere O'na tövbe edin. Siz, kalan zamanınızı güzel bir şekilde, gerçeklerden yararlanarak geçirin. Sizi lütuflandıran O'dur ve O her şeydeki lütfun sahibidir. Eğer O'nun gerçeklerine sırtınızı dönerseniz, o zaman, ben sizin çok büyük sıkıntılarda kalmanızdan korkarım.

4. Unutmayın, dönüşünüz Allah'adır ve O, her şeye güç yetirendir.

5. Doğrusu, ondan / elçiden gerçekleri gizlemek için, içlerindekini saklayanlar, ortak koşanlar değil midir? Her zaman içi başka dışı başka görünenler onlar değil mi? Allah onların neyi gizlediklerini, neyi gizlemediklerini çok iyi bilir; çünkü O, kalplerdeki ve düşüncelerdeki ilmin sahibidir.

6. Yeryüzünde, küçük-büyük, hareket eden tüm canlıların rızkını veren, sadece Allah'tır. Ve O, onların tümünün nasıl yaşadıklarını,

478 (52:1) Kur'an, bireyin, toplumun ve insanlığın, yaşamlarında nasıl bir yol izlemeleri gerektiğinin yasalarını gösteren ve bunları Kur'an boyu açıklayan bir kitaptır. Örnek olarak, İsrâ Suresi 9-57; Müminûn Suresi 1-16; Nur Suresi 1-29 ve Mâide Suresi'ni inceleyebilirsiniz.

479 (52:2) Kur'an boyu, bu ilke sürekli vurgulanır. Devam eden ayetleri, dikkatle ve düşünerek okuyalım.

nerede barındıklarını ve nasıl öleceklerini bilir. Hepsi, apaçık varlık kitabının içindedir.[480]

7. Gökleri ve yeri altı evrede yaratan ve onun her tarafını su ile kaplayan O'dur. Sizler her zaman en güzel bir emekle zorlukları aşın. Eğer sen onlara; "Muhakkak ki, siz öldükten sonra diriltileceksiniz" desen, gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, derler ki: "Kesinlikle, bu apaçık bir göz boyamacadır; aldatmacadır."[481]

8. Eğer sizlerden Bizi anlamayan bir topluluğun sıkıntıları belli bir müddet ertelenmiş olsa, "onu erteleyen şey de neymiş ki," diye alay ederler. Aklınızı başınıza toplayın! Sıkıntılar sizlere geldiği zaman, onlar geri çevrilmez ve alay ettiğiniz o azap da sizleri tümüyle sarmış olur.[482]

9. Eğer Biz insana, tarafımızdan bir iyilikte bulunsak, sonra da o iyiliği ondan çekip alsak, o insan, kesinlikle umutsuzluğa kapılır ve çılgın bir inkârcı oluverir.

10. Ama eğer insanı, başına gelen sıkıntılardan sonra, o sıkıntıdan kurtarıp, ona yeniden iyiliklerde bulunsak, bu sefer de: "kötü günler geride kaldı" der ve yeniden şımarıklığa ve büyüklük taslamaya devam eder.

11. Ancak sıkıntılara karşı göğüs geren, iyi ve güzel işler üreten kimseler öyle demezler. İşte böylelerine, Allah'tan bir bağışlanma ve büyük bir karşılık vardır.

ORTAK KOŞANLAR ELÇİYİ BUNALTIYORLAR

12. Şimdi sen, ortak koşucuların senin için, "Kendisine hazineler indirilmeli ya da ona bir melek eşlik etmeli değil miydi?" demelerinden ötürü, bunalıyorsun, göğsün daralıyor; bu yüzden de nere-

---

480 (52:6) Allah, yarattığı tüm canlıların rızkını verendir. Ayrıca, Bak. İsrâ Suresi 31; En'âm Suresi 59, 61; Kâf Suresi 4; Yâ-Sîn Suresi 12. ayetlerini inceleyiniz.

481 (52:7) Ayrıca, Secde Suresi 4 ve Fussılet Suresi 11, 12. A'râf Suresi 54. ayetleri inceleyiniz.

482 (52:8) Bak. Enfâl Suresi 32; Yunus Suresi 50; En'âm Suresi 66, 67; Neml Suresi 70, 72; Ankebût Suresi 53, 54; Ahkâf Suresi 24, 25.

deyse sana vahyedilenlerin bir kısmını duyurmayı terk edeceksin; şunu bil ki, sen, sadece bir uyarıcısın; her şeyde yetkili olan Allah'tır.[483]

13. Bir de onlar senin için, "Kur'an'ı kendi uydurdu" mu diyorlar. Onlara de ki: "Eğer sizler, söylediklerinizde samimi iseniz, haydi, Allah'tan başka, istediğiniz kimseleri de çağırın; onun benzeri, 10 sure de siz getirin bakalım."[484]

14. Kesinlikle, onlar size getiremeyeceklerdir. Artık biliniz ki, Kur'an, Allah'ın ilmiyle indirilmiştir ve ilah / efendi yok, sadece O var. Artık sizler, tüm varlığınızla teslim olmayacak mısınız?

15. Her kim sadece dünya hayatını ve onun cazibesini isterse, Biz onlara çalışmalarının karşılığını, dünyada tam olarak veririz ve bu hususta kendilerine hiçbir haksızlık yapılmaz.

16. Ama onlar, sonraki hayatta öyle değil, onlar için orada, ancak can yakıcı sıkıntı vardır ve onların dünyada kazanmış oldukları şeyler orada bir hiç olmuştur ve bütün yaptıkları boşa gitmiştir.[485]

---

483 (52:12) Bak. İsrâ Suresi 90-93.

484 (52:13) Ortak koşucuların her çağdaki ortak özelliği, elçilerin Allah'tan getirdikleri ayetlere değil de Allah'ın ayetleri dışındaki kendi sözlerine itibar etmeleridir. Kur'an'ı tebliğ eden son Peygamber'in tebliğ ettiği Kur'an'a karşı çıkan ortak koşucular da Peygamber'in tebliğ ettiği Kur'an'ı değil de kendisinden bir şeyler söylemesini isterlerdi ve Kur'an'ı tebliğ eden Peygamber'e bile, Kur'an'ı devre dışı bıraktırmak isterlerdi.

Ne yazık ki, Peygamber'in vefatından yıllar sonra, aynı ortak koşucular ve uzantıları, "Kur'an'a benzer 10 sure" uyduramadılar; ama, Peygamber adına, onlarca rivayet uydurarak, "Kur'an tek başına yeterli değildir, Kur'an her şeyi açıklamaz; bu rivayetler Kur'an'ı açıklıyor" diyerek, uydurdukları rivayetleri Kur'an'a eş tuttular ve bunu yaygınlaştırdılar. Sonra gelenler de bu tuzağa düşerek, "Kur'an'ı herkes anlayamaz, Kur'an meâli Kur'an yerine geçmez, Arapçasını okumak yeterli ve çok sevaptır" vs. gibi öğütler verdiler; kitaplar yazdılar. Bunların içinde sadece bağnaz ve cahil kişiler değil, adı sanı duyulmuş ünlü kişiler de vardır. Yunus Suresi 15, 37, 38; En'âm Suresi 50; Furkân Suresi 7, 8; İsrâ Suresi 73, 88, 90-93; Bakara Suresi 23; Tûr Suresi 33, 34. ayetlerini inceleyiniz.

485 (52:16) Bak. İsrâ Suresi 18-21; Şûrâ Suresi 20; Kasas Suresi 76,77; Âl'i İmrân Suresi 145.

17. Artık bundan sonra, Rabbinden bir kanıt üzere olan kimse, sadece dünyayı isteyen kimse gibi olur mu? O, daha önceden bir önder ve bir rahmet olan Musa'ın kitabını ve onun tanıklık ettiği Kur'an'ı okuyup araştırıyor. İşte onlar inanmış olanlardır. Kim gerçekleri görmezlikten gelip örterse, onlar ayrılıkçılardandır. Böylece onların varacakları yer ateştir. Bundan sonra sen, gerçekler konusunda kuşku içinde olma. Çünkü onlar, senin Rabbinden gelen gerçeklerdir. Fakat insanların çoğu inanmıyorlar.[486]

18. Allah hakkında asılsız şeyler söyleyenden ve onları yayandan daha zalim kim olabilir? Onlar Rabblerine arz olunacaklar ve tanıklar; "Rabbleri hakkında asılsız yalan söyleyenler işte şunlardır," diyecekler. Allah'ı anlamayıp rahmetten uzaklaşanlar kendilerine yazık edenler değil mi?

19. Onlar insanları Allah'ın dosdoğru yolundan döndürmeye çalışırlar, ve o yolu yalanlarla çarpıtırlar; ve onlar sonunda gerçekleri görmezlikten gelip örterler.[487]

20. Onlar yeryüzünde aciz olduklarının farkında değillerdir ve onlar Allah'ı bırakır, O'ndan başkalarını evliya edinirler, onların sıkıntıları artıkça artar. Onlar Kur'an'ın anlaşılmasını işitmeye tahammül edemiyorlar ve gerçekleri de görmüş değiller.

21. İşte bunlar, kendilerini zarara uğratan kimselerdir ve onlar uydurdukları rivayetlerle gerçeklerden uşaklaşanlardır.

22. Kuşkusuz onların gerçeklerden bir karşılıkları yoktur ve onlar sonunda en çok zarara uğrayanlardandır.

23. Muhakkak ki, inanıp, iyi ve güzel işler üretenler ve Rablerine içtenlikle bağlı olanlar, işte onlar huzur ve mutluluk içindedirler ve durumlarını değiştirmedikçe de devamlı o durumdadırlar.

24. İnanan ve inanmayan olarak, bu iki gurubun örneği, göreme-

---

486 (52:17) Bak. Zümer Suresi 9; İsrâ Suresi 97, 98; Fâtır Suresi 8.

487 (52:19) Nahl Suresi 116; Bakara Suresi 79; Âl'i İmrân Suresi 78; En'âm Suresi 21, 93, 144, 157; A'râf Suresi 37; Yunus Suresi 17; Ankebût Suresi 68; Saff Suresi 7. ayetleri inceleyiniz.

yen ve işitemeyen kimselerin durumu ile, gören ve işiten kimselerin durumu gibidir. Bunlar biyolojik olarak, hiç aynı olur mu? Öyleyse hâlâ düşünüp ibret almaz mısınız?[488]

TUFAN

25. Dikkatinizi çekerim! Biz Nûh'u halkına elçi olarak görevlendirdik de Nûh halkına: "Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım,"

26. "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Üzerinize korkunç bir azabın gelmesinden korkarım," demişti.[489]

27. Halkından, gerçekleri reddeden ileri gelenler; "Nûh, sen de bizim gibi bir insansın. Senin bizden farklı herhangi bir üstünlüğün de yoktur. Senin bu söylediklerine, alt tabaka insanlardan başkasının inandığını da görmüyoruz. Hem biz senin yalan söylediğini düşünüyoruz," dediler.

28. Nûh dedi ki: "Ey kavmim, siz hiç düşündünüz mü? Ya ben Rabbimden gelen apaçık bir bilgiye, bir kanıta sahip isem ve O, bana bir bilgi vermiş de siz bunları kavrayamıyorsanız? O zaman ne olacak? Siz Rabbimden gelen bir iyiliği istemiyorsanız, sizi ona ben mi zorlayacağım?"

29. "Ey halkım, Allah'ın bana bildirdikleriyle sizi uyarmam karşılığında, sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Benim ücretim ancak Allah'tan gelir. Siz küçük görüyorsunuz diye inananları da kovamam; çünkü onlar, Rableriyle karşılaşacaklarını çok iyi biliyorlar. Ama, ben sizi bilgisiz ve bilinçsiz kimseler olarak görüyorum."[490]

---

488 (52:24) Bak. Haşr Suresi 20; Fâtır Suresi 19-24; Ankebût Suresi 25; Bakara Suresi 166.

489 (52:26) Nûh Peygamber'le ilgili, A'râf Suresi 59-64; Yunus Suresi 71-73; Hûd Suresi 25-48; Enbiyâ Suresi 76, 77; Müminûn Suresi 23-28; Furkân Suresi 37; Ankebût Suresi 14, 15; Sâffât Suresi 75-82; Kamer Suresi 9-15. ayetlerini inceleyiniz.

Tufan ile ilgili *Kitab-ı Mukaddes*, Tekvin, 6/1-22; 7/1-24; 8/1-21'i inceleyiniz ve Kur'an ayetleri ile karşılaştırınız.

490 (52:29) Bak. En'âm Suresi 52, 53 Kehf Suresi 28.

30."Ey halkım, siz istiyorsunuz diye Allah'a gönülden inananları kovarsam o zaman O'na karşı kim bana yardım edebilir; siz hiç düşünmez misiniz?"

31. "Hem Ben size, Allah'ın hazinelerinin yanımda olduğunu söylemiyorum, gaybı da bilmiyorum, melek olduğumu da ileri sürmüyorum. Sizin horlayıp küçük gördüğünüz kimseler için, 'Allah bunlara bir iyilik vermeyecek' de diyemem. Onların kalplerinde olan gizli düşüncelerini Allah daha iyi bilir. Ben inananları yanımdan kovarsam, Allah'a karşı nankörlük etmiş olurum."[491]

32. Halkının ileri gelenleri; "Ey Nûh! Sen bizimle tartıştın ve bizimle tartışmayı oldukça uzattın. Bu anlattıkların gerçek ve sen de yalan söylemiyorsan, haydi bizi tehdit ettiğin azabı getir de görelim bakalım," dediler.

33. Nûh; "O azabı ben değil, dilediği takdirde, sizin başınıza ancak Allah getirebilir. Ve azap gelince de siz ona asla engel olamazsınız;"

34. "Ey halkımın ileri gelenleri! Sizlere öğüt vermek istesem de, sizler Allah'ın gerçeklerinden saptıkça o öğütlerin size hiçbir yararı olmayacaktır. Sizin Rabbiniz Allah'tır ve siz sonunda O'na döndürüleceksiniz," dedi.

ORTAK KOŞUCULAR BU ANLATILAN TARİHSEL OLAYA İNANAMADILAR

35. Ortak koşanlar bu aktarılan gerçekleri, senin uydurduğunu mu söylüyorlar? De ki: "Eğer onları ben uydurduysam, o zaman benim suçum bana aittir ve ben sizin günahlarınızdan sorumlu değilim."

36. Nûh'a şöyle vahyedildi: "Kuşkusuz halkından şu ana kadar inanmış olanların dışında hiç kimse, asla sana inanmıyor / güvenmiyor. O bakımdan sen, onların yapmış oldukları tutumlardan dolayı umutsuzluğa kapılma."

37. "Gözetimimiz altında sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap; inanmayarak kendilerine yazık edenler hakkında bana başvuruda bulunma; hiç kuşku yok ki, onlar suda boğulacaklardır."

---

491 (52:31) En'âm Suresi 50; Yunus Suresi 15, 37, 38; Furkân Suresi 7, 8; İsrâ Suresi 88, 90-93; Bakara Suresi 23; Tûr Suresi 33, 34. ayetlerini inceleyiniz.

38. Nûh gemiyi yaparken halkının ileri gelenleri yanından her geçtiklerinde, Nûh ile alay ediyorlardı. Nûh onlara; "Şimdi siz bizimle alay ederseniz, o zaman bizi alaya aldığınız gibi, biz de sizi alaya alacağız," dedi.

39. "Artık o rezil edici azabın kime geleceğini ve mahvedici azap kimin başına geleceğini yakında göreceksiniz."

40. Nihayet emrimizle sular gökten ve yerden coşup, yükselmeye başlayınca, Nûh'a dedik ki: "Ey Nûh! Evcil hayvanlarından, her türden birer çifti; daha önce aleyhinde hüküm verilmiş olan hariç, aileni ve inananları gemiye bindir." Zaten Nûh'a inanmış olanlar çok az kişiydi.

41. Nûh, inananlara dedi ki: "Gemiye binin. Geminin gitmesi de durması da tamamen Allah'ın kontrolündedir. Rabbim çok bağışlayandır, çok esirgeyendir."

42. Gemi, içindekileri dağ gibi dalgaların arasından geçirirken, bir kenarda tek başına duran oğluna, Nûh şöyle seslendi: "Yavrum! Gel bizimle birlikte gemiye bin, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerle beraber olma."

43. Oğlu dedi ki: "Beni sudan koruyacak bir tepeye sığınırım, onlar beni korur." Nûh dedi ki: "Oğlum bugün, Allah'ın azabından koruyacak hiçbir şey yoktur; ancak O'nun rahmetine sığınanlar hariç," Dalgalar Nûh ile oğlu arasından geçti; Nûh'un oğlu da boğulanların arasındaydı.

44. Sonunda; "Ey yer suyunu yut, ey gök sen de tut," denildi. Su çekildi, karar yerine getirildi, gemi de Cudi üzerine oturdu ve gemidekiler "Allah'ın ayetlerini karartıp alaya alanlar, bizden uzak olsunlar!" diye haykırdılar.[492]

---

492 (52:40-44) İsrailiyat kültürünün etkisiyle, yaygın olan kanaat, Nûh tufanının tüm dünyayı kapsadığı şeklindedir. Bu doğru değildir. Tufan, sadece Nûh'un kavmi ve bölgesiyle sınırlı idi. Tufan genel kabul edilirse, o çağın dünyasındaki tüm kavimler ve onlara gelen elçilerin tümünün helâk olması gerekir ki böyle bir durum Kur'an gerçeklerine aykırıdır. Ayrıca tufanla ilgili bak. Kamer Suresi 13; Müminûn Suresi 27. ve Nûh Suresi 5-28. ayetler.

45. Nûh Rabbine yakardı: "Ey Rabbim, oğlum benim ailemdendi. Senin verdiğin söz ise elbette gerçektir ve Sen en doğru kararı verensin."

46. Allah buyurdu: "Ey Nûh, o senin ailenden olamaz, çünkü onun yaptığı iyi bir amel değildir. Bilmediğin bir konuda benden istekte bulunman makbul bir davranış değildir. Ben seni cahillerden olmaman için, gerçeklerle uyarıyorum."[493]

47. Nûh dedi ki: "Rabbim, bilgim olmayan bir konuda senden istekte bulunduğum için beni bağışla. Sen beni bağışlamaz ve bana acımazsan kaybedenlerden olurum."

48. Allah buyurdu: "Ey Nûh! Sana ve seninle birlikte olan topluluğa bizden selam / esenlik ve bereketlerle gemiden inin. İleride kendilerini bol nimetlerle yararlandıracağımız, fakat nankörlükleri yüzünden kendilerine tarafımızdan acıklı bir azap dokunduracağımız nice topluluklar gelecektir."

49. İşte bu olaylar, sana vahyettiğimiz / bildirdiğimiz geçmişin haberleridir. Bundan önce ne sen ne de senin halkın bundan haberliydi. Sen tüm güçlüklere göğüs gererek uyarmana devam et. Muhakkak ki, kötülüklerden sakınan, ortak koşmayanlar için, sonunda Allah'ın koruması vardır.

HÛD

50. Âd halkına kardeşleri Hûd'u elçi olarak gönderdik. Hûd halkına dedi ki: "Ey halkım! Yalnızca Allah'a kul olun. Sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur. Sizler asılsız rivayetler söyleyenlere inanıyorsunuz."

51. "Ey halkım, Allah'ın bana bildirdikleriyle sizi uyarmam karşılığında, sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Benim ücretim beni yaratan üzerinedir. Buna akıl erdiremiyor musunuz?"

---

493 (52:46) İnanmayıp, Allah'a ortak koşulursa, peygamber oğlu ya da yakını olmak bile insanı kurtaramaz. Peygamberlerden şefaat bekleyenler ve ders almak isteyenler için, bu Kur'an ayetleri bir uyarıdır. Peygamberler, hiçbir günahkârı kurtaramazlar. Ne Hz. İbrahim babasını, ne Hz. Nûh oğlunu, ne de Hz. Lût eşini kurtarabildi.

52. "Ey halkım, Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra da kulluk için O'na yönelin ki, gökten üzerinize bol rahmet yağdırsın ve size verdiği nimetlerini bereketlendirdikçe bereketlendirsin. Sakın yanlışlarınızda ısrar edip size tebliğ ettiklerime arkanızı dönmeyin."

53. Hûd'un halkı dediler ki: "Ey Hûd, sen bize inandırıcı kesin bir kanıt getirmedin. Biz, sırf senin sözünle ilahlarımızı / efendilerimizi bırakacak değiliz. Zaten senin anlattıklarına da inanmıyoruz."

54-55. "Ancak, biz sana galiba bizim ilahlarımızdan / efendilerimizden biri, seni fena halde hırpalamış, diyebiliriz." Bunun üzerine Hûd dedi ki: "Ben Allah'ı tanık tutuyorum, siz de tanık olun ki, ben O'ndan başkasından, sizin ortak koştuğunuz efendilerinizden uzağım. Hepiniz bana yalanlar düzdünüz, sonra da, benim gösterdiklerimi göremediniz."

56. "Ben yalnızca, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a güvenip dayandım. Tüm yaratıklar Allah'ın kontrolü altındadır. Rabbimin yolu dosdoğru yolun ta kendisidir."

57. "Ben size, Rabbimin bana gönderdiği gerçekleri apaçık tebliğ ettim. Bundan sonra, eğer gerçeklerden yüzçevirirseniz ve inkârda ısrar ederseniz, Rabbim isterse sizin yerinize başka bir halk getirir ve siz Allah'a hiçbir zarar da veremezsiniz. Çünkü benim Rabbim her şeyi gözetip kontrol edendir."

58. Emrimiz gelince Hûd'u ve beraberindeki inananları Allah'tan bir rahmetle, dehşetli bir azaptan kurtardık.

59. İşte Âd halkı böyleydi. Rablerinin ayetlerini reddettiler, elçilerine isyan ettiler ve her inatçı zorbanın peşinden gittiler.

60. Onlar hem dünya hayatında ve hem diriliş gününde rahmetten uzak kaldılar. Kısacası, Âd halkı, Rablerinin gerçeklerini görmezlikten gelip örtenlerden oldular. Dikkat edin, Hûd'un kavmi Âd, yaptıkları yüzünden yok olup gitmedi mi?[494]

---

494 (52:60) Bak. Hâkka Suresi 6, 7; Ayrıca bak. Şuarâ Suresi 123 ve dipnotu.

SALİH

61. Semûd halkına da kardeşleri Salih'i elçi olarak gönderdik. Salih halkına dedi ki: "Ey halkım, sadece Allah'a kul olun, sizin için Allah'tan başka ilah yoktur. O sizi yeryüzünde yarattı ve sizi orada geçimlendirdi. Artık ondan bağışlanma dileyin sonra da hatalarınızdan pişmanlık duyarak bir daha yapmamak üzere O'na tövbe edin. Muhakkak ki, benim Rabbim kullarına çok yakındır ve tövbeleri kabul edendir."

62. Halkı dediler ki: "Ey Salih! Kesinlikle sen, bundan önce, içimizde gelecek için umut vadeden, güvendiğimiz biriydin. Şimdi sen bize, atalarımızın kulluk ettiklerine, bizim kulluk etmemizi mi yasaklıyorsun? Doğrusu senin, bize kulluk etmemizi önerdiğin şey hakkında kuşku içindeyiz."

63. Salih dedi ki: "Ey halkım, ya ben Rabbimden gelen apaçık bir kanıt üzerindeysem ve Allah bana bir elçilik görevi vermişse? Bu durumda O'nun bana verdiği bu görevi yapmaz, O'na isyan edersem, Allah'tan başka bana yardımcı olacak kimdir, hiç düşündünüz mü? Demek ki, bu tutumunuzla siz bana zarar vermekten başka bir şey yapmıyorsunuz."

64. "Ey halkım! İşte Allah'ın size sunduğu, kamuya ait dişi deve, sizin için onda ayetler / ibretler vardır. Artık onu bırakın Allah'ın arzında yayılsın ve ona kötlük için dokunmayın, sonra sizi bir felaket yakalayıverir.

65. Fakat uyarılara rağmen Salih'in halkı, dişi deveyi / kamuya ait olanı, zorla kendilerine mal ettiler. O zaman Salih dedi ki: "Ey halkım! Yurdunuzda sayılı günlerinizi çıkarınız için harcayın bakalım. Böylece yalan olmayan sözler yerine gelecektir."

66. Emrimiz gelince, Salih'i ve beraberinde inanmış olanları Allah'tan bir rahmet ile o günün felaketinden kurtardık. Kuşkusuz senin Rabbin çok güçlü ve mutlak galip olandır.

67. Ve o zorbaları, sarsıntılı korkunç bir ses yakalayıverdi de evlerinde korkudan ödleri patlayıp yüzüstü yığılıp kaldılar.

68. Sanki orada daha önce hiç oturmamışlar ve eğlenmemişlerdi.

Dikkat edin, Semûd halkı Rablerinden gelen gerçekleri örtbas ettikleri için böyle oldu. Aklınızı başınıza toplayın! Semûd halkı, bir daha gelmemek üzere kaybolup gitti.[495]

İBRAHİM'E ÇOCUK MÜJDESİ

69. Doğrusu elçilerimiz, İbrahim'e müjde veren haberler ile geldiklerinde dediler ki: "Selâm olsun". İbrahim de, "Size de selâm olsun" dedi. Sevinçle hemen değerli bir armağan takdim etti.[496]

---

495 (52:68) Salih ve Semûd halkıyla ilgili bak. Şuarâ Suresi 160 ve dipnotu.

496 (52:69) Bizim burada "değerli bir hediye takdim etti" şeklinde anlamlandırdığımız **"bi ı'clin hanîz"** tamlaması ve aşağı yukarı tüm Kur'an çevirilerinde, "kızartılmış bir buzağı getirdi" şeklinde yer alır. Burada "I'clin" sözcüğüne "buzağı";"hanîz" sözcüğüne de "kızartılmış" anlamı verilince, doğal olarak da "kızartılmış buzağı" anlamı çıkmaktadır. Aynı sözcük, Zâriyât Suresi 26. ayette; "Bi ı'clin semîn" şeklinde geçer ve "semiz bir buzağı getirdi" şeklinde çevrilir. "I'clin" sözcüğü, bu ayette, "hanîz" kelimesiyle, Zâriyât Suresi'nde de "semîn" kelimesiyle nitelendirilmiştir. *Lisanü-l-Arab*, c. 2, s. 624, vd. ve c. 4 s. 692, vd.; *El Müfredât*, 133 ve 243. s. da. "hanîz" sözcüğü, "arıtılmış, içindeki katkıları çıkartılmış, saflaştırılmış / katkısız hale getirilmiş," anlamında, "semin" sözcüğü ise, "güç kaynağı"anlamındadır. "Hanîz" ve "semîn" sözcükleri iki ayrı sözcük ama, "ı'clin" sözcüğünü, anlam bakımından tamamlayan, pekiştiren ve kuvvetlendiren kelimelerdir. Yani arıtılmış, saf hale getirilmiş bir nesnedir ve bu nesne, bir "güç kaynağı"dır. Değer ifade eden bir eşyadır; güç ifade eden bir nesnedir.

A'râf Suresi 148. ayette zikredilen "ı'clin"in (yani buzağının) gerçek değil, değerli eşyalar / altını vs. eritilerek yapılmış bir buzağı heykeli olduğunu da dikkate alarak;"ı'clin" sözcüğünün, gerçek anlamı olan "buzağı" anlamıyla değil de mecaz anlamıyla değerlendirilmesinin Kur'an'ın evrenselliği açısından uygun olduğu düşüncesindeyim. Zira Kur'an'ın anlatım şekli çok anlamlı, çok katmanlı ve çağrışımlıdır ki böylece o, okuyanın zihnini ve düşüncesini, daima ileriye, daima en doğruyu bulmaya yöneltir.

İbrahim Peygamber, kendisine verilen çok önemli bir müjdenin karşılığı olarak, aynı önemde ve değerde bir armağan ile karşılık vermek istiyor. Bu karşılık ister kızartılmış bir buzağı ikramı olsun, ister bir altın olsun, isterse başka bir şey olsun fark etmez. Kur'an'ın / vahyin, sınırsız anlamı ve evrenselliği bakımından hepsinin doğru olduğunu düşünüyorum. Önemli olan, Kur'an'ın mesajı ve ne demek istediğidir. Yoksa, "herkes, ayrı ayrı manalar veriyor" vehmine kapılırsak, Kur'an'dan hiçbir şey anlayamayız. >>

70. Ama, elçiler ona hiç itibar etmeyince, İbrahim şaşırdı ve içinde bir korku hissetti. Elçiler İbrahim'in telaşlandığını görünce; "Korkma! Biz esasen Lût kavmine gönderildik," dediler.

71. Sonra da İbrahim'e, İshak'ı ve İshak'ın oğlu Yakup'u müjdelediler. O esnada, yanlarında ayakta duran İbrahim'in hanımı, bu habere gülüverdi;

72. "Yok canım, daha neler! Benim yaşım ilerlemiş ve şu kocam da ihtiyarlamış iken, ben mi, çocuk sahibi olacağım! Bu kesinlikle şaşılacak bir şey," dedi.

73. Elçiler: "Şaşırma, her iş Allah'tandır. Allah'ın rahmeti ve bereketi Hak ehlinin üzerinedir. Muhakkak ki, Allah övgüye en layık olandır, cömertliği de en bol olandır."[497]

74. Böylece İbrahim'e bir çocuk müjdesi verilince, onun korkuları kaybolup gitti ve Lût kavmi ile ilgili gerçeklerimiz hakkında tartışmaya başladı.

75. Gerçekten İbrahim, çok yufka yürekli ve kendisini içtenlikle Allah'a adamış biriydi.

76. Elçiler; "Ey İbrahim! Bundan vazgeç, muhakkak ki, onunla ilgili Rabbinin emri geldi ve kesinlikle Lût halkı, geri çevrilmesi mümkün olmayan bir azabı hak etmişlerdir," dediler.[498]

LÛT VE HALKI

77. Ne zaman ki, elçilerimiz Lût'a geldiler, Lût'un onlar yüzünden içi daraldı, kaygılandı ve onlara da bir açıklama yapmaktan çekinerek, "Bu çok zor bir gün," diye kendi kendine mırıldandı.

>> Şunu da belirtmekte yarar var; elçiler, İbrahim Peygamber'in ikramını / hediyesini kabul etmiyorlar, çünkü Allah'ın elçileri getirdikleri haberler karşılığında bir ücret, bir hediye almazlar, onların ücreti Allah'tandır. (Bak bu surenin 29 ve 50. ayetlerine.)

497 (52:73) Burada **"Hak ehli"** olarak anlamlandırdığımız, kelimelerin Arapçası **"ehlel-beyt"** tamlamasıdır. Ayrıca bak. Kasas Suresi12; Ahzâp Suresi 33.

498 (52:76) İbrahim Peygamber'le ilgili, tüm Kur'an'daki ayetler için, bak. Şuarâ Suresi 69 ve dipnotu.

78. Önceden beri kötülükler içinde olan kavminin adamları ona geldiklerinde, Lût onlara: "Ey halkım! İşte şunlar halkımın kızları, onlar sizin için daha temiz ve daha meşrudur, Allah'tan korkun, konuklarıma karşı beni rezil etmeyin. Lütfen! İçinizde aklı başında bir adam yok mu?" dedi.[499]

79. Dediler ki: "Doğrusu sen de biliyorsun ki, gerçekten, senin halkının kızlarıyla bizim bir işimiz olmaz. Muhakkak ki, sen bizim ne istediğimizi elbette biliyorsun."

80. Lût dedi ki: "Keşke, size karşı koyabilecek bir güce ya da bana destek olacak güçlü bir taraftara sahip olsaydım,"

81. Dediler ki: "Ey Lût! Muhakkak ki, biz senin Rabbinin elçileriyiz. Onlar sana asla dokunamazlar. Sen, gecenin bir yarısında ailen ile birlikte burayı terket; inananlardan hiç kimse geride kalmasın ancak kendi hanımın hariç, kuşkusuz onların başına gelecek bela, hanımının başına da gelecektir. Muhakkak ki, onlara belirlenen belanın vakti sabahtır; sabah vakti yakın değil mi?"

---

499 (52:78) Bu ayette, "İşte şunlar halkımın kızları" diye anlamlandırdığını cümlenin Arapçası şöyle: "Hâ ülâi benâtî". Kelime kelime anlamı, "işte şunlar kızlarım" demektir ve aşağı yukarı meâllerde aynen böyle geçer. M. Hamdi Yazır'ın *"Hak Dini Kur'an Dili"* isimli meâli ve Diyanet Yayınları 86/A *"Kur'an'ı Kerim ve Açıklamalı Meâli"* isimli meâlde ayet aynen, "işte şunlar kızlarım" diye anlamlandırdıktan sonra, dipnotla şu açıklamayı yaparlar: "Bazı müfessirlere göre, Hz. Lût'un halkına evlenmelerini tavsiye ettiği kızlarından maksat kendi öz kızları değil, çünkü Lût'un iki kızı vardı, her peygamber kendi kavminin büyüğü ve manevi babası olduğundan Hz. Lût, "işte bunlar kızlarım" demiştir. Hamdi Yazır'ın dipnotu da böyledir. Bana göre açıklama doğru, Ben de öyle düşündüğüm için zaten ayeti anlamlandırırken "işte şunlar halkımın kızları" diye anlamlandırdım.

Benim burada esas dikkat çekmek istediğim şudur: Meâller, Muhammed Peygamber'le ilgili geçen "peygamber kadınları" şeklindeki Kur'an ayetlerini, "bunlar peygamberin hanımları değil, peygamber onların manevi babası, sorumlusu olduğu için böyle deniyor" diye açıklamazlar. Hepsi, eski ya da yeni müfessirler ve meâl yapanlar, elbirliği ile, "Peygamber'in evlendiği hanımları" diye tercüme ederler ve böylece "peygamber birçok hanımla evli" yalanı ve iftiralarına Kur'an'ı destek yaparlar. Ne büyük vebal! Bak. Aynı meâllerin Ahzâp Suresi 28-32 ayetleri.

82. Böylece emrimiz geldiğinde, üzerlerine yağmur gibi taşlar yağarak, oranın altını üstüne getirdiler.

83. Onlar senin Rabbin nezdinde ayarlanmıştır. Buna benzer olaylar, zalimlerden hiç de uzak değildir.[500]

ŞUAYB VE MEDYEN HALKI

84. Ve Medyen halkına da kardeşleri Şuayb' ı elçi olarak gönderdik. Şuayb halkına dedi ki: "Ey halkım! Sadece Allah'a kul olun, sizin Allah'tan başka bir ilahınız / bir efendiniz, yoktur. Ölçerken ve tartarken, hile yapmayın. Ben sizleri hep mal-mülk peşinde görüyorum ve ben sizin haksızlıkla elde ettiğiniz kazancın, bir gün sizi çepeçevre saran bir azap olmasından korkuyorum."

85. "Ey halkım, ölçerken ve tartarken ölçeği tam ve doğru olarak ayarlayın. İnsanların ürettiklerini yok pahasına almayın, çalmayın ve yeryüzünde / ülkede bozgunculuk çıkaran olmayın."

86. "Eğer, gerçekten inanıyorsanız çabanızla, alın terinizle kazandıklarınızın helal kârı sizin için daha hayırlıdır / daha iyidir. Ben sizi uyarıyorum ve ben sizin üzerinize bir denetçi, bir koruyucu da değilim."

87. Halkı; "Ey Şuayb! Atalarımızın kulluk ettiği şeyleri terk etmemizi ve mallarımızı istediğimiz gibi alıp-satmamızın yasaklanmasını sana salatın mı / dinin mi, düzenin mi emrediyor? Sen aslında yumuşak huylu ve aklı başında birisin," dediler.

88. Şuayb dedi ki: "Ey Halkım! Siz benim Rabbimden apaçık kanıtlar üzere olduğumu ve benim onun tarafından güzel bir rızıkla rızıklandırıldığımı görüyorsunuz. Benim sizlere "yapmayın" dediğim şeyleri, kendim yapmak istemiyorum. Sizden istenilen ticaretinize mâni olmak değil, sadece, ona karıştırdığınız hile-hurdayı, gücümün yettiğince düzeltmeye çalışıyorum. Bunda başarılı olabilmem de ancak Allah'a bağlıdır. Çünkü ben işin sonucunu sadece O'na havale ediyorum ve yalnızca O'na sığınıyorum."

89. "Ey Halkım! Ben size Allah'ın buyruklarını bildirdiğimden

---

500 (52:82-83) Lût ve kavmi ile ilgili tüm Kur'an ayetleri için, bak. Şuarâ Suresi 160 ve dipnotu.

dolayı, bana karşı çıkışınız, sakın sizi, Nûh halkının veya Hûd halkının yahut Salih halkının başına gelenler gibi bir felakete uğratmasın. Üstelik Lût halkının başına gelen korkunç felaketin yankıları da hâlâ sürüyor."

90. "Ey halkım! Rabbinizden bağışlanma dileyin, yaptığınız hatalardan pişmanlık duyarak, bir daha yapmamak üzere tövbe edi. Muhakkak ki, Rabbim çok affedicidir, tövbe edenleri sevendir."

91. Halkı, "Ey Şuayb! Senin söylediklerinin birçoğundan, hiçbir şey anlamıyoruz. Hem sen aramızda, önde gelen insanlardan biri de değilsin. Kaldı ki, senin bizden farklı bir üstünlüğün de yok. Eğer, kabilenden çekinmeseydik, kesinlikle, seni recm ederdik / kafanı taşlarla ezerdik," dediler.[501]

92. Şuayb dedi ki: "Ey halkım! Kabilem size göre Allah'tan daha mı güçlüdür ki, Allah'ın buyruklarını göz ardı ediyorsunuz? Rabbim, sizin tüm yaptıklarınızı kuşatandır."

93. "Ey halkım, siz, elinizden geleni arkanıza koymayın; kuşkusuz ben görevimi yapıyorum ve yapmaya da devam edeceğim. Mahvedici azabın kimin başına geleceğini ve kimin yalancı olduğunu hep beraber göreceğiz. Bekleyin, ben de sizinle birlikte bekleyeceğim."

94. Ve emrimiz gelince, Şuayb'ı ve onunla birlikte olan inanmış kimseleri, Allah'tan bir iyilik olarak kurtardık. Allah'ın ayetlerini kararlanları korkunç bir gürültü yakaladı ve yurtlarında / evlerinde dizüstü çöküp kaldılar.

95. Sanki orada hiç yaşamamışlar gibi. Aklınızı başınıza toplayın! Semûd halkı neden yok edildiyse, Medyen halkı da aynı gerekçeyle yok edildi.[502]

---

501 (52:91) Recm / taşlayarak cezalandırma, müşriklerin usulüdür. İslam'da böyle bir uygulama yoktur. Ama, Peygamber'e karşı çıkan müşrikler, onun vefatından sonra, Peygamber adına hadisler üreterek recm / taşlama cezasını İslam'a sokmaya çalıştılar. Günümüz müşrikleri de bunu savunuyorlar. Ayrıca bak. Yâ-Sîn Suresi 26, 27.

502 (52:95) Şuayb Peygamber'le ilgili, tüm ayetler için bak. Şuarâ Suresi 176 ve dipnotu.

MUSA VE FİRAVUN

96-97. Doğrusu Musa'yı kanıtlarımızla ve apaçık bir yetkiyle, firavun ve ileri gelenlerine gönderdik. Fakat onlar firavunun emirlerine tabi oldular. Halbuki firavunun emirleri akla ve mantığa tamamen tersti.[503]

98. Bu yüzden firavun kıyâmete giden yolda kavmine öncülük etmektedir. Böylece onları ateşe götürüyor ve götürdüğü yer ne kötü bir yerdir.

99. Böylece onlar dünyada rahmetten uzaklaştılar; kıyâmete giden yolda onların birbirlerine yardımı ne kötü bir yardımdır.[504]

TARİHSEL OLAYLAR DERS ALMAK İÇİNDİR

100. İşte bunlar geçmiş medeniyetlerden haberlerdir. Sana onların öykülerinden bildiriyoruz. Onların kalıntılarından bugüne kadar ayakta kalanlar da var, tamamen kaybolup gitmiş olanları da vardır.

101. Biz onlara haksızlık yapmadık; onlar kendi kendilerine haksızlık ettiler. Onlara gerçeklerimiz anlatıldığında onlar, Allah'ı bırakıp, O'na ortak ettikleri şeylere yöneldiler. Böylece onlar edindikleri ilahlar / efendiler yüzünden gerçeklere ulaşamadılar, aslında onlar, kendilerinin yok oluşlarını hızlandırmaktan başka bir işe yaramadı.

102. Rabbini anlamayıp, O'na ortak koşmakta olan halkların kentleri, işte böyle yok oldular. Muhakkak ki, o zalimler can yakıcı ve şiddetli sıkıntılara yakalandılar.[505]

103. İşte bu anlatılanlarda öte dünyanın azabından korkan kimseler için dersler vardır. İşte o gün insanlar toplanmış olacak ve işte o gün hesaplar görülmüş olacaktır.

104. Biz o günü ancak, belli bir süre için erteliyoruz.

---

503 (52:96-97) Musa Peygamber ile ilgili, Kur'an ayetleri, bak. Şuarâ Suresi 9 ve dipnotu.

504 (52:99) Fecr Suresi 6-13; Müzzemmil Suresi 16; Nâziât Suresi 21-26; Kasas Suresi 39-42; Mü'min Suresi 45, 46. ayetleri inceleyiniz.

505 (52:102) Ankebût Suresi 40; Fussılet Suresi 46; Nahl Suresi 118; Kehf Suresi 49; Nisâ Suresi 40; Tevbe Suresi 70. ayetleri inceleyiniz.

105. O gün geldiğinde, hiç kimse söz söyleyemeyecek, bütün her şeyde yetkili sadece O'dur. Ve o gün, bir araya toplanan insanlardan bir kısmı mutsuz, bir kısmı da mutlu olacaktır.

106. İşte o mutsuz olanlar cehennemî sıkıntılar içindedirler. Onların öfkeli sıkıntıları öylesine dehşetli olacak ki, nefes alış verişlerinde bile, korkunç hırıltılı bir inleme vardır.[506]

107. İşte dünyada, gökler ve yer durdukça, Rablerinin istediği şekilde durumlarını düzeltmeyenler, orada sürekli ve böylesi bir azap içinde olacaklardır. Kuşkusuz Rabbin, dilediği her şey için, en doğrusunu yapandır.

108. Mutlu olanlar ise, huzur içindedirler. Onlar da dünyada, gökler ve yer durdukça, Rablerinin istediği şekilde hareket etmelerinden dolayı, orada sürekli ve böylesi bir mutluluk içinde olacaklardır. Bu onlara Rabbin tükenmez bir lütfudur.

ALLAH, MUHAMMED PEYGAMBER'İ UYARIYOR

109. Bundan sonra şunların / ortak koşanların ibadet ettikleri şey hakkında içinde bir kuşku kalmasın. Onlar ancak önceki atalarının ibadet ettikleri gibi ibadet ediyorlar. Muhakkak ki, Biz, onların hak ettiklerini de eksiksiz olarak vereceğiz.[507]

110. Doğrusu Biz Musa'ya da kitap verdik, fakat ondaki gerçekler hakkında ayrılığa düştüler. Geçmişten beri gelen Rabbine ait kelimeleri yok saydılar, elbette onlar kendi aralarında kararsızdılar Doğrusu onlar, o gerçekler hakkında kuşkular içinde kaldılar.[508]

111. Muhakkak ki, Rabbin her birine onların yaptıklarının karşılığını elbette verecektir. Çünkü O, onların yapmakta oldukları şeyleri ne sebeple yaptıklarından haberdardır.

---

506 (52:106) Meâric Suresi 8, 9; Vâkıa Suresi 1-6; İbrahim Suresi 48; Furkân Suresi 26; Müminûn Suresi 16; Nebe Suresi 38; Mürselât Suresi 35, 36; Kâf Suresi 27, 28; Sebe Suresi 31-33. inceleyiniz.

507 (52:109) Bakara Suresi 170, 272, 281; Mâide Suresi 104; Zuhruf Suresi 23; Zilzâl Suresi 7, 8; Ahkâf Suresi 19; Zümer Suresi 10, 70; Âl'i İmrân Suresi 57, 161, 185; Nisâ Suresi 173; Nahl Suresi 111. ayetleri inceleyiniz.

508 (52:110) Şûrâ Suresi 14; Bakara Suresi 213; Fâtır Suresi 45; Fussılet Suresi 45; Tâ-Hâ Suresi 129. ayetleri inceleyiniz.

112. Bundan sonra sen, emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Seninle beraber tabi olan kimseler de öyle olsunlar ve haddi aşmayın. Muhakkak ki, O, yapmış olduğunuz şeyleri ne sebeple yaptığınızı görmektedir.

113. Ortak koşarak kendilerine zarar veren kimselere eğilim göstermeyin. Sonra size de onların sıkıntısı dokunur. Sizin Allah'tan başka evliyanız / efendiniz yoktur. Sonra size yardım edilmez.

114. Gündüz, sabahtan akşama kadar ve gece, akşamdan sabaha kadar, her an Hak'ka bağlılık bilinciyle hareket edin. Muhakkak ki, iyilikler kötülükleri giderir. İşte bu, düşünenler için; idrak edenler için bir hatırlatmadır.[509]

115. Sabırlı ol / güçlüklere karşı göğüs ger. Muhakkak ki, Allah iyilikler ve güzellikler üretenlerin karşılığını boşa çıkarmaz.

116. Aslında, sizlerden önceki kuşaklardan aklı başında olanlar, yeryüzünde kargaşayı önlemeye çalışsalardı olmaz mıydı? Ancak onlardan kurtuluşu Bizde bulanlardan çok azı öyle yaptı. Ortak koşarak kendi çıkarlarına hareket eden kimseler ise, mal, mülk, makam şımarıklığına tabi oldular ve onlar mücrimlerden oldular.

117. Rabbin o memleket halklarına durup dururken zulmeden, helâk eden değildir. O, insanların düzeltici, iyi kimseler olmasını ister.

118. Eğer Rabbin dileseydi, elbette insanları tek bir inanç topluluğu yapardı. Ama onları iradelerinde özgür kıldığı için, onlar ayrılık içinde olmayı bırakmazlar.[510]

119. Ancak Rabbinin rahmetini / gerçeği bilinçli olarak kavrayanlar ayrılığa düşmezler. İşte onlar yaratılışı tam olarak anlamak için çaba harcarlar ve zaten bu hususta Rabbinin kelimesi / Kur'an'ı tamamlanmıştır. Elbette onu anlamayanlar, kendi cehaletlerinin cehenneminde kalırlar ve tanıdığınız, tanımadığınız insanlardan çoğu da o durumdadırlar.

120. İşte geçmiş elçilerin haberlerinden sana hepsini aktarıyoruz.

---

509 (52:114) Salat ile ilgili bak. Tâ-Hâ Suresi 14 ve dipnotu.

510 (52:118) Bak. Yunus Suresi 99.

Onların içindeki haberlerle senin kavrayışın daha da sağlamlaşıyor ve bunların içinde sana gerçekler, öğütler ve inananlar için de hatırlatmalar geldi.

121-122. İnanmayan kimselere de ki: "Siz bidikleriniz üzere amel ediyorsunuz, biz de bildiklerimiz üzere amel ediyoruz. Siz de düşünün, biz de düşünelim."[511]

123. Göklerde ve yerde görünmeyen ve bilinmeyen ne varsa hepsi Allah'a aittir ve tüm işler-oluşlar sonunda Allah'a döner. Artık Allah'ın kulu olduğunuzu anlayın. Rabbin, yapmış olduğunuz şeylerden habersiz değildir.

İniş Sırası: 53
YUSUF SURESİ
Sure No: 12

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Râ. İşte, açıklanmış o kitabın ayetleri.

2. Muhakkak ki, Biz onu, okunan, kolayca anlaşılan olarak, sunduk. Umulur ki, siz aklınızla düşünür iyice anlarsınız.[512]

---

511 (52:121-122) Bak. Zümer Suresi 39, 40; Kâfirûn Suresi 1-6.

512 (53:2) Bu **"İnnâ enzelnâ Hû, Kur'anen Arabiyyen"** ayeti, birçok meâlde "Biz onu Arapça bir Kur'an olarak **indirdik**" şeklinde yer alır. Kur'an meâlini okuyan bir insan, doğal olarak "Allah Kur'an'ı Arapça olarak indirmiş" diye inanır. Acaba Allah, vahyi, Arapça harflerle yazılmış olarak mı indirdi? Tüm dünyadaki ve tabi ki Türkiye'deki, meâl, çeviri ve tefsir yapan kimselere, bu soruyu sorsanız, hiçbirinin "Allah vahyini Arapça harflerle yazılı olarak indirdi" diyeceğini sanmıyorum.

Buna rağmen acaba, neden meâllerde "Arapça bir Kur'an olarak indi" şeklinde çevriliyor. Ayetin sonu; "umulur ki siz, aklınızla düşünerek iyice anlarsınız" şeklinde bitiyor. Kanaatimce, biz Müslümanlar, Kur'an'ı aklımızla, mantığımızla, düşünerek, tefekkür ederek anlamak istemiyoruz. Bu bağlamda şunu kesin olarak bilmeliyiz ki, Allah vahyini hiçbir peygambere, yazılı olarak indirmediği gibi, son peygambere de, "Arapça yazarak" indirmiş değidir. (Bak. En'âm Suresi 7. ayet.) Kaldı ki, Yusuf olayı daha önceki peygamberlere de vahiy olarak indirildi. Ama o peygamberler Arap değildi ve lisanları da Arapça >>

3. Biz bu Kur'an'ı / bu okunanı, sana vahyetmekle kıssaların en güzelini sana bildiriyoruz. Oysa sen daha önce bunları elbette bilenlerden değildin.[513]

4. Bir gün Yusuf, babası Yakup'a: "Ey Babacığım! Ben rüyamda on bir yıldız, güneş ve ay'ı bana secde ediyorlar olarak gördüm," dedi.[514]

>> değildi. Bak. *Kitab-ı Mukaddes*, Tekvin bölümü, 37-46. Yusuf olayını ayrıntılı olarak anlatır. Kur'an, en son gelen vahiydir ve kendinden önce gelen vahiyleri de içinde toplamıştır.

Yusuf Suresi'nin bu 2. ayeti ve Kur'an'da geçen benzer ayetleri anlamlandırmadaki yanılgı kanaatimce, ayette geçen **"Arabiyyen"** kelimesinden kaynaklanmaktadır. Arap dilbilgisinde otorite kabul edilen *Lisanü-l-Arab*, "A-r-b" mad. 153 vd., "Arabiyyen" sözcüğüyle ilgili şunları söyler: "Arabiyyen" kelimesini yalnızca, "Arap lisanı", "Arapça" olarak açıklamak doğru değildir. Çünkü sözcük, "Arabe" kökünden türeme olduğu kadar, "Arube" kökünden de türemiştir. "Arube" kökünden türetilmiş olarak değerlendirildiğinde anlamı, "Fasahat-Fasih"/Anlaşılır şekilde açık konuşmak; pürüzsüz konuşmak; konuşulanın net anlaşılır olması, vs. demektir. Demek ki, "Arabiyyen" kelimesinin anlamı sadece "Arapça" demek değilmiş. Ama çevirilerde hep "Kur'an Arapça olarak indirildi" diye yazılır, çevrilir. Okuyan da doğal olarak öyle algılıyor.

Allah vahyi, Arapça yazarak yani, virgülüyle, noktasıyla, cümlesiyle, göndermemiştir. Allah, peygamberlerine ve dolayısıyla son peygamberine, vahyini, nasıl gönderdiğini Kur'an'da açıkça anlatmaktadır. Bakınız, Şuâra Suresi 193-195 ve dipnotu, Necm Suresi 5-10 ve dipnotu. Bu bağlamda şu ayetleri de inceleyiniz: Fussilet Suresi 3, 44; Zuhruf Suresi 2-3; Nahl Suresi 103; Şûrâ Suresi 7; Ra'd Suresi 37; Şuarâ Suresi 193-195, 198, 199; Tâ-Hâ Suresi 113.

513 (53:3) Dikkat! Bu Kur'an ayetinden öğreniyoruz ki, Allah, peygamberine bildirmese, peygamber bilemez, Ayrıca bak. Kasas Suresi 86; Şûrâ Suresi 52; Kâf Suresi 22. Peygamber'i, her şeyi kendiliğinden bilen, kendiliğinden yapan ve dinin kurucusuymuş gibigösterip, gece gündüz ağızlarından düşürmeyenler acaba bu Kur'an ayetlerinden habersizler midir?

Hûd Suresi 109. ayet durumu şöyle açıklıyor: "Sakın, şunların/dindar geçinen ortak koşucuların, yapmış olduğu ibadetten dolayı, onların ortak koşuculuğu hakkında kuşkuya kapılma! Çünkü onlar, atalarının ibadet ettiği gibi, ibadet ediyorlar." Herhalde konu anlaşılmıştır. Demek ki, Allah, "olayların en güzelini; en ders alıcı olanını" bizlere açıklamakla, her şeyi "en güzel bir şekilde anlatıyor; açıklıyor" Siz onların gece-gündüz, Peygamber'i övdüklerine(!) bakmayın! Siz Peygamber'in bize emaneti olan Kur'an'ı anlamaya çalışın.

514 (53:4) Bak. Fetih Suresi 27; Enfâl Suresi 43, 44; Sâffât Suresi 102.

5. Babası Yakup dedi ki: "Ey yavrum! Sakın bana anlattıklarını kardeşlerine anlatma, olur ki, kıskanırlar ve sana karşı sinsi bir tuzak kurarlar. Muhakkak ki, şeytanî haller insanlar için apaçık bir düşmanlıktır."

6. "Unutma ki, Rabbin seni seçecek ve yüceltecektir. Sana olayların yorumunu öğretecek ve daha önceki ataların İbrahim ve İshak üzerinde nimetini tamamladığı gibi, sana ve Yakup soyuna da tamamlayacaktır. Muhakkak ki, Rabbin her şeyi bilendir, her şey hakkında en doğru kararı verendir."

YUSUF OLAYINDA DERSLER VARDIR

7. Doğrusu, Yusuf ve kardeşlerinin olayını araştıranlar için dersler vardır.

8. Yusuf'un kardeşleri kendi aralarında; "Babamız, Yusuf ve kardeşini bizden daha çok seviyor. Halbuki biz birbirimize tutkun kalabalık bir aileyiz; doğrusu bu davranışıyla babamız çok haksız bir tutum içindedir," diye tartıştılar.[515]

9. Aralarından biri dedi ki: "Yusuf'u öldürelim, ya da çok uzak bir yere götürüp bırakalım. Böylece babamızın ilgisi ve sevgisi bize yönelir ve aile içi huzursuzluğumuz da düzelmiş olur ve böylece mutlu bir aile oluruz."[516]

10. Kardeşlerden bir başkası da şu teklifte bulundu: "Yusuf'u öldürmeyelim. Eğer, mutlaka bir şey yapmaya kararlıysak, onu bir kuyuya atalım. Böylece en azından yoldan geçen kervanlardan biri onu bulup götürebilir."

11. Bu teklif oy birliği ile kabul edildi. Yusuf'u gezdirmek bahanesi ile babasından izin istediler. Babaları isteksiz olunca dediler ki:

---

515 (53:8) Kur'an'ın ilkeleri, eskimeyen, değişmeyen çağlar boyu insanlar için, en sağlam bir kılavuzdur. Burada Yüce Allah, bir ailede çocuklar arasında ayırım yapılamayacağını, yapılırsa nasıl bir durumla karşılanabileceğini, ayırım yapanın peygamber de olsa, gereği neyse yapılacağını, Yakup Peygamber'in şahsında, en güzel bir şekilde gösteriyor. Ancak, yapılmış hatalara rağmen Allah'a sığınarak sabredilirse, sonunda büyük bir mutluluğa ulaşılacağını da gösteriyor.

516 (53:9) Bak. Felâk Suresi 1-5.

"Ey babamız! Sen Yusuf için neden bize güvenmiyorsun? Oysa biz onun iyiliğini istemekteyiz."

12. "Yarın Yusuf'u bizimle beraber gönder ki, kırlarda koşup oynasın. Kuşkusuz biz onun koruyucularıyız."

13. Babaları dedi ki: "Yusuf'u götürmeniz beni kaygılandırıyor. Çünkü, haberiniz yokken, onu bir kurdun kapmasından korkarım."

14. Dediler ki: "Biz kalabalık bir grup olduğumuz halde, Yusuf'u kurt kaparsa, o zaman gerçekten biz aciz, beceriksiz kişilerden sayılırız."

15. Böylece kardeşleri topluca karar verip, Yusuf'u kuyuya atmak üzere yola çıktıklarında, Biz Yusuf'a; "Onların bu yaptıklarını, hiç farkında olmayacakları bir zamanda, sen onlara anlatacaksın," diye vahyettik / bildirdik.[517]

16. Nihayet planlarını geçekleştirip, akşamleyin eve döndüklerinde, yalandan ağlaşarak babalarına;

17. "Ey babamız! Biz yarışmak üzere uzaklaşmıştık. Yusuf'u da eşyalarımızın yanında bırakmıştık. Ne yazık ki, geldiğimizde Yusuf'u kurt kapmış. Biz, doğru konuşsak bile, haklı olarak sen bize inanmayacaksın," dediler.

18. Yusuf'un gömleğine yalandan kan bulaştırmışlardı. Babaları Yakup dedi ki: "Söylediklerinız hiç de inandırıcı değil, anlaşılan nefsiniz sizi bir işe sürüklemiş. Artık bana düşen bu acıya güzelce katlanmaktır. Sizin bu yaptıklarınıza karşı, yardımına sığınılacak olan ancak Allah'tır."

19. Sonunda, yoldan geçen bir kafile geldi; yolculardan birini su almak için kuyuya gönderdiler. Yolcu gelip kovasını kuyuya sarkıtınca, kuyunun içinde Yusuf'u gördü: "Hey gelin! Kuyuda bir çocuk var!" diye bağırdı. Sonra da Yusuf'u kuyudan çıkardılar ve onu yolda bulduklarını gizlediler. Sanki kendilerinin satacakları bir köleymiş gibi götürdüler. Ancak, onların ne yapacaklarını Allah, çok iyi biliyordu.

---

517 (53:15) Bak. Kasas Suresi 77; Musa Peygamber'in annesine de vahyedilmişti. Ayrıca Hz. İsa ile ilgili bak. Meryem Suresi 30-33.

20. Yolcular Mısır'a geldiklerinde, Yusuf'u bir an önce ellerinden çıkarmak için, ilk taliplisine ve ucuz bir fiyata, birkaç dirheme sattılar.

21. Yusuf'u satın alan Mısırlı, onu evine getirdi, hanımına, "Ona iyi bak, olur ki bize yararı dokunur, belki de onu evlat ediniriz," dedi. Böylece Yusuf'u o yerde yerleştirip ona olayların yorumunu da öğrettik. Kuşkusuz Allah işini kesinlikle sonuçlandırandır. Fakat insanların çoğu bu gerçeği kavrayamıyor, bilemiyorlar.

22. Yusuf büyüyüp olgunluk çağına gelince, Biz onun ilmini ve karar verme yeteneğini geliştirdik. İşte güzel davrananları biz böyle ödüllendiririz.

23. Günlerden bir gün evin hanımı, oldukça sempatik bir genç olan Yusuf'tan yararlanmak istedi. Onu çağırdı, kapıyı kilitledi ve "Haydi gel, beraber olalım!" diye istekte bulundu. Yusuf telaşla; "Asla! Öyle bir şey yapmaktan Allah'a sığınırım. O benim Rabbimdir / efendimdir. Beni güzel bir yere yerleştirdi. Kuşkusuz nankörler kurtuluşa eremez," dedi.

24. Doğrusu o Yusuf'u çok arzulamıştı. Eğer, Rabbinden bir uyarı işareti görmeseydi, Yusuf da kadını arzulamıştı. Böylece o, kötülük ve fenalıktan kendini uzak tuttu. Muhakkak ki o, Bizim has kullarımızdandı.

25. Bu arada Yusuf kurtulmak için kapıya doğru koştu, kadın da arkasından koştu ve Yusuf'u arkadan çekince gömleği yırtıldı. Tam bu sırada kapıda kadının beyiyle karşılaştılar. Kadın şaşkınlıkla, beyine; "Senin ailene sarkıntılık etmek isteyen bu kişinin cezası ne olmalıdır? Hapsedilmesi veya acı bir işkenceyle cezalandırılması gerekmez mi?" dedi.

26. Yusuf da; "Yalan söylüyor, aslında o benden istekte bulundu." diye kendini savundu. Ve orada bulunan aileden bir kişi; "Eğer, Yusuf'un gömleği ön taraftan yırtılmışsa, kadın doğruyu söylüyor, Yusuf ise bir yalancıdır;"

27. "Yok eğer, gömleği arkadan yırtılmışsa, o zaman kadın yalancı, Yusuf doğru söylüyor," diye bir öneride bulundu.

28. Baktılar, Yusuf'un gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu görünce, kocası kadına; "Bu, siz kadınların planıdır. Sizin planınız gerçekten çok yamandır," dedi ve ekledi:

29. "Ey Yusuf, sen bu olayı unut. Aramızda kalsın. Ey kadınım sen de yaptıklarından dolayı özür dile. Çünkü sen, suçlusun."

30. Şehirde olayı duyan birtakım kadınlar: "Azizin / yetkilinin hanımı, hizmetçisini baştan çıkarmaya kalkmış, ne ayıp! Besbelli ki, kadın iyice şaşırmış!" şeklinde dedikodu yapmaya başlamışlardı.

31. Dedikodulardan epeyce rahatsız olan kadın, bir parti düzenledi ve dedikodu yapan tüm kadınları partiye davet etti. Onlar için çok lüks bir salon hazırladı. Konukların her birine meyve ile birlikte birer de bıçak verdi. Konuk kadınlar, bıçakla meyvelerini soymakla meşgul iken, ev sahibesi kadın, Yusuf'u çağırdı, ona; "Konukların yanına gir," dedi. Yusuf içeriye girip de konuk kadınlar Yusuf'u görünce, öyle etkilendiler ki, heyecandan meyve bıçakları ile ellerini kestiler ve "Aman Allah! Bu bir köle değil; bu ancak asil bir bir prenstir," dediler.

32. Bu sefer ev sahibesi kadın, "İşte sizin beni suçlamış olduğunuz kişi budur. Ben, onunla birlikte olmak istedim. Fakat o, masum bir tavırla beni reddetti. Yemin olsun! Kendisine emrettiğimi yapmazsa, zindana atılacak ve aşağılanacaktır," dedi.

33. O zaman Yusuf; "Rabbim, zindana atılmam onların benden istedikleri şeyden daha hayırlıdır / daha iyidir. Eğer onların planlarını benden uzaklaştırmazsan, ben de onlara meyledip, cahillerden olurum," dedi.

34. Böylece Yusuf Rabbine uyanlardan oldu. Sonra da onların hilelerinden uzak durdu. Muhakkak ki, Allah en iyi işitendir, en iyi bilendir.

35. Sonra onlar, Yusuf'un suçsuzluğuna dair kesin kanıtları görmelerine rağmen, yine de onun belli bir süre hapiste kalmasını istediler.

36. Yusuf'la beraber, başka bir suçtan, iki genç daha hapse girdiler. Bir gün, onlardan biri dedi ki: "Rüyamda ben kendimi alkollü içki üretir olarak gördüm." Diğeri de dedi ki: "Rüyamda, ben de başımın üzerinde bir ekmek taşıdığımı ve kuşların onu yediğini gördüm. Sen, bizim bu rüyalarımızı bize yorumlayıver. Muhakkak ki, biz senin bu konularda çok yetenekli olduğunu görüyoruz."

YUSUF ÖNCE GERÇEKLERİ TEBLİĞ EDİYOR

37. Yusuf dedi ki: "Yemek yeme vaktiniz gelmeden önce, rüyalarınızın yorumlarını size bildireceğim. Ama şunu bilin ki, bunların bilgisini bana Rabbim öğretti. Ben, Allah'a inanmayan bir kavmin inancında değilim, onlar Allah'a ortaklar koşuyorlar, sonraki hayatla ilgili gerçekleri görmezlikten geliyorlar."

38. "Ben atalarım İbrahim, İshak ve Yakup'un yoluna tabiyim. Kesinlikle bizim, hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmamız olmaz. İşte bu bize ve insanlara Allah'ın bir lütfudur / bir iyiliğidir. Ne yazık ki, insanların çoğu, bunun kıymetini bilip Allah'a teşekkür etmezler."

39. "Ey benim hapis arkadaşlarım! Ayrı ayrı bir çok rabbler mi, / efendiler mi, daha iyidir, yoksa karşı konulmaz bir güce sahip olan tek Allah mı, daha iyidir?"

40. "Sizin Allah'ı bırakıp, O'ndan başkasına kulluk ettiğiniz şeyler, atalarınızın ve sizin çeşitli isimlerle isimlendirdiğiniz şeylerden başka bir şey değildir. Allah kanıtlanmış delillerin dışında bir şey indirmez. Hükümler sadece Allah'ındır. Emrolunan odur ki, kulluk sadece O'nadır, O'ndan başkasına kulluk yoktur. İşte dosdoğru din / dosdoğru yol budur. Ne var ki, insanların çoğu bunun böyle olduğunu bilmiyorlar."

SONRA RÜYALARI YORUMLUYOR

41. "Gelelim rüyalarınızın yorumuna: Ey benim hapishane arkadaşlarım! Sizlerden rüyasında alkollü içki gören akadaş, eskiden olduğu gibi, Rabbine / efendisine içki servisi yapmaya devam edecek; diğer arkadaş ise, çarmıha gerilecek ve kuşlar onun başından yiyecek. İşte sorduğunuz rüyaların yorumu bundan ibarettir."

42. Bu arada Yusuf, hapisten çıkacağını düşündüğü arkadaşına; "Rabbine / efendine benim durumumu hatırlat," dedi. Fakat şeytanî halleri, nefsi, efendisine / krala, ondan bahsetmeyi unutturdu da, böylece Yusuf uzun seneler daha hapiste kaldı.[518]

---

518 (53:42) "Yardım yalnızca Allah'tan istenir." Ama peygamber de olsa, insandır. Yardımın yalnızca Allah'tan isteneceğine dair Bak. Fâtiha Suresi 5; En'âm Suresi 17; Enfâl Suresi 17; Yunus Suresi 107; ve Şuarâ Suresi 77-82. ayetler ve Kur'an boyu geçen ilgili ayetleri inceleyiniz.

KRALIN RÜYASI

43. Bir gün kral, üst düzey adamlarını toplayarak dedi ki: "Ben rüyamda yedi semiz ineği, yedi zayıf ineğin yediğini, ayrıca yedi yeşil başak ve bir o kadar da kurumuş başak gördüm. Ey ileri gelenler! Eğer aranızda rüyaları yorumlayan biri varsa, bu rüyamın ne anlama geldiğini bana yorumlasın."

44. İleri gelenler; "Bunlar karmakarışık rüyalardır. Biz böyle karışık rüyaların yorumunu bilemeyiz," dediler.

45. İki kişiden hapisten kurtulmuş olanın aklına, seneler sonra ve bu nedenle Yusuf geldi ve "Ey kral! Beni, hapisteki Yusuf'la görüştürürseniz, görmüş olduğunuz rüyanın yorumunu ben size bildirebilirim," dedi.

46. Kraldan onay aldıktan sonra, hapishaneye gidip; Yusuf'a: "Ey özü sözü doğru arkadaşım! Bize, rüyada görülen yedi zayıf ineğin, yedi semiz ineği yediğini ve yedi yeşil başak ve bir o kadar da kuru başağın ne anlama geldiği hakkında bir yorum yap! Ben de doğru ve isabetli yorumunu insanlara / yetkililere bildireyim. Umarım onlar da doğruyu öğrenirler," dedi.

47. Yusuf dedi ki: "Sözünü ettiğiniz rüyanın yorumu şöyle: Yedi yıl bolluk olacak; bu yıllar boyunca ekip biçtiğiniz ürününüzün her yıl ihtiyacınız kadarını aldıktan sonra, geri kalan kısmını depolarda saklayın."

48. "Sonra, bolluğun ardından yedi kurak yıl gelecek ve o zaman da depolardaki ürünün, tohumluk için ayırdığınız çok az bir kısmı hariç, geri kalanını o kurak yıllar boyunca kullanın."

49. "Bu yıllardan sonra da öyle bolluk ve bereketli yıllar gelecek ki, insanlar için verimli, yararlı yıllar olacak."

50. Hapis arkadaşı, Yusuf'un bu yorumunu krala anlatınca kral, "Yusuf'u bana getirin," dedi. Haberci, hapishaneye gelip durumu anlatınca, Yusuf ona; "Efendine git de sor bakalım, parmaklarını kesen o kadınların derdi neydi? Kuşkusuz benim Rabbim, o kadınların hilelerini çok iyi bilmektedir," dedi.

51. Haberci durumu krala arz edince, kral kadınları toplayıp:

"Yusuf ile birlikte olduğunuzda onun hakkında ne konuşuyordunuz?" diye sordu. Dediler ki: "Allah için hayır! Biz Yusuf'tan bir kötülük görmedik!" Bunun üzerine, esas iftirayı yapan, yetkili kişinin hanımı da dedi ki: "Gerçek artık ortaya çıktı ve her şey belli oldu. İtiraf ediyorum ki, Yusuf'u ben yoldan çıkarmaya çalışmıştım. Yusuf'un bu olayda hiçbir suçu yoktu. Muhakkak ki o, doğru söyleyenlerdendi."

52. Yusuf dedi ki, işte tekrar yargılanmak isteyişimin nedeni, "Evinde yetiştiğim kişinin, evde olmadığı bir zamanda benim ona ihanet etmediğimi herkesin bilmesi içindir. Muhakkak ki, karanlık emeller içinde olanlar, hainler Allah'a yol bulamazlar."

53. "Bununla beraber ben, nefsimi tamamen temize çıkardığımı ileri sürmüyorum. Kuşkusuz insan nefsi, aşırı bir şekilde kötülüğe meyillidir. Ama ben, Rabbimin bana acıdığını, beni koruduğunu söylüyorum; kuşkusuz benim Rabbim çok bağışlayandır, çok acıyandır."

YUSUF HAPİSTEN ÇIKIYOR

54. Kral, "Yusuf'u bana getirin, onu kendim için danışman yapayım," dedi. Onunla konuştuğunda da; "Yusuf artık sen, bugünden itibaren yanımızda yüksek makam sahibi, itibarlı ve güvenilir birisin," dedi.

55. Yusuf dedi ki: "Beni ülkenin hazinelerinden sorumlu kıl. Muhakkak ki, ben hazineyi iyi korur ve ekonomiyi iyi yönetirim."

56. İşte böylece, ülkede Yusuf için makam, iktidar sağladık. O, orada tam yetkiyle hareket ediyordu. İsteyen kimse bizim rahmetimizden nasiplenir ve özünden davrananların karşılıkları boşa gitmez.

57. İman eden kimseler için ve kötülüklerden sakınıp ortak koşmayanlar için, elbette sonunda daha hayırlı karşılıklar vardır.

RÜYA GERÇEK OLDU

58. Yusuf'un yorumladığı rüya aynen gerçekleşti. Yusuf, bolluk senelerinde gerekli tedbirleri aldı. Nihayet kriz yılları başlayınca, ülkenin her tarafından yardım istemek için akınlar başladı. Bu arada Yusuf'un kardeşleri de yardım almak için geldiler ve Yusuf'un huzuruna çıktılar. Yusuf kardeşlerini tanıdı; fakat onlar Yusuf'u tanımadılar.

59. Yusuf kardeşlerinin yüklerini hazırlattıktan sonra, gidecekleri sırada şöyle dedi: "Bir dahaki gelişinizde, diğer kardeşinizi de getirin. Görüyorsunuz, ben yardımı bol veriyor, ev sahipliğini de iyi yapıyorum."

60. "Eğer öbür gelişinizde onu bana getirmezseniz, artık benden size bir ölçek bile yardım yoktur. Ve bir daha bana uğramayın."

61. Dediler ki: "O kardeşimizi buraya getirmek hususunda babasını ikna etmeye çalışacağız. Kuşkun olmasın ki buna çalışacağız."

62. Yusuf, emrindeki adamlara da şöyle dedi: "Bunların getirdikleri sermayelerini yüklerinin içine geri koyun. Olur ki, ailelerine döndüklerinde bunları görüp belki yardım almak için tekrar gelirler."

63. Babalarına döndüklerinde, "Ey babamız, eğer kardeşimizi götürmezsek, bundan böyle bize erzak vermeyecekler. Kardeşimizi bizimle yolla da tekrar erzak alalım. Biz kardeşimizi çok iyi koruyacağız," dediler.

64. Babaları Yakup; "Daha önce kardeşiniz Yusuf için size ne kadar güvendiysem, şimdi Bünyamin hakkında da size, ancak o kadar güvenirim. Ben onu Allah'a emanet ediyorum. Allah en iyi koruyucudur ve Allah esirgeyenlerin en esirgeyenidir," dedi.

65. Yardım yüklerini açınca, sermayelerinin kendilerine geri verilmiş olduğunu gördüler ve "Ey babamız, daha ne isteriz? Bak sermayemiz de bize geri verilmiş. Bununla ailemiz için tekrar yardım alırız. Kardeşimizi korur ve bir deve yükü daha fazladan erzak alırız. Çünkü bu getirdiğimiz erzak, bize yetecek kadar değildir," dediler.

66. Babaları: "Elinizde olmayan çaresiz kalma durumunuz hariç, Bünyamin'i sağ salim getireceğinize dair bana Allah adına sağlam bir söz vermezseniz, onu sizinle beraber göndermem." Hepsi birden babalarına söz verdiler ve "söylediklerimize Allah tanıktır," dediler.

67. Bunun üzerine babaları şu tavsiyede bulundu: "Yavrularım, şehre girerken hepiniz aynı kapıdan girmeyin; ayrı ayrı kapılardan girin. Ne var ki, Allah'ın önceden belirlediği bir şeyi de ben sizden savamam. Hüküm Allah'ındır. Ben yalnız Allah'a güvendim. Güvenenler sadece Allah'a güvenmeli."

68. Babalarının kendilerine tavsiyede bulunduğu gibi, şehre ayrı ayrı kapılardan girdiler. Fakat babalarının bu tavsiyesi çocuklarını Allah'ın hiçbir takdirinden kurtaramazdı; babaları Yakup, çocuklarından bunu istemekle, ancak içindeki bir dileği açığa vurmuştu. Kuşkusuz Yakup, Bizim kendisine öğrettiğimiz belli bir bilgiye sahipti; fakat insanların çoğu bunun farkında değillerdi.

69. Kardeşler, Yusuf'un huzuruna girdiklerinde, Yusuf öz kardeşi Bünyamin'i yanına yaklaştırdı ve kimsenin duymayacağı bir sesle ona, "Ben senin Yusuf kardeşinim; sen olacaklardan üzülme," dedi.

70. Yusuf, kardeşlerin yükünü hazırlattığı sırada, bir su kabını kardeşi Bünyamin'in yükünün içine koydu. Kafile hareket ettikten bir müddet sonra, adamlarından birini gönderdi ve adam arkalarından; "Ey kervan sahipleri! Sizler hırsızlıkla suçlanıyorsunuz" diye kafileyi durdurdu.

71. Yusuf'un kardeşleri onlara dönerek, "Neyi kaybettiniz?" dediler.

72. Yusuf'un muhafızları: "Kralın su tası kayboldu. Onu arıyoruz. Kim onu getirirse ona bir deve yükü ödül verilecektir!" İçlerinden biri de onu onayladı.

73. Kardeşler; "Allah'a yemin olsun ki, biz buraya bozgunculuk çıkarmaya, hırsızlık yapmaya gelmedik, siz de biliyorsunuz ki, biz hırsız da değiliz," dediler,

74. Muhafızlar; "Peki, yalan söylüyorsanız onun cezası nedir?" dediler.

75. Kardeşler; "Onun cezası, kayıp eşya kimin yükünde bulunursa o kişi tutuklanır. Biz suçluları böyle cezalandırırız," dediler.

76. Bunun üzerine Yusuf, önce aramaya öbür kardeşlerinin yüklerinden başladı ve en sonunda aranan su kabını kardeşi Bünyamin'in yükünden çıkardı. İşte, Biz Yusuf'a böyle bir planı öğretmiştik. Çünkü, kralın yasasını uygulasaydı, kardeşini alıkoyamazdı; ancak Allah'ın dilemesi başka. Biz içtenlikle dileyen herkesi derecelerle yükseltiriz. Her bilenin üstünde daha iyi bir bilen vardır.

77. Kardeşleri; "Eğer Bünyamin bunu çalmışsa, daha önce kardeşi de çalmıştı," dediler. Yusuf onlara belli etmeden içinden kendi ken-

dine; "Siz gerçekten kötüsünüz. Allah anlattığınız şeyin içyüzünü daha iyi bilir," diye mırıldandı.

78. Kardeşler dediler ki: "Sayın Başkan, bunun oldukça yaşlı bir babası var; onun yerine bizden birimizi alıkoyun. Biz seni iyilik edenlerden olduğunu görüyoruz."

79. Yusuf;"Kayıp eşya kimin yükünde bulundu ise, ondan başkasını alıkoymaktan Allah'a sığınırım, o zaman ben yasalara karşı gelmiş olurum," dedi.

80. Kardeşler, Yusuf'tan ümitlerini kesince, durum değerlendirmesi yapmak üzere tenha bir kenara çekildiler, tartışmaya başladılar. En büyükleri: "Babanızın sizden Allah adına bir söz aldığını ve daha önce Yusuf konusunda da işlediğiniz suçu bilmiyor musunuz? Yemin olsun, babam bana izin verinceye yahut Allah, çözüm yolu için bana bir kolaylık verinceye kadar buradan ayrılmayacağım. Allah, en iyi karar verendir."

81. "Siz babanıza dönün ve 'Ey babamız, oğlun hırsızlık yaptı. Biz ancak bildiğimiz şeye tanıklık ediyoruz. Gizli yapılan ve haberimiz olmadan işlenen bir şeyi önleyemezdik.' deyin."

82. "'İstersen Mısır halkına ve beraber geldiğimiz kafiledeki kişilere sorabilirsin. Biz gerçekten doğruyu anlatıyoruz,' deyin," dedi.

83. Kardeşler döndüler, ağabeylerinin tembihlediklerini aynen babalarına anlattılar. Babaları; "Hayır evlatlarım, size inanmıyorum. Nefisleriniz sizi yine bir işe sürüklemiş. Bana düşen artık güzelce sabretmektir. Olur ki, Allah bana onları topluca getirir. Çünkü Allah, her şeyi bilendir, en doğru kararı verendir," dedi.

84. Ve onlardan yüz çevirdi ve "Ah Yusuf'um ah! Yazık oldu Yusuf'a!" diye sızlandı. Üzüntüden gözlerine ak düştü, acısını, kederini içine gömdü.

85. Evlatları; "Babacığım, Sen hâlâ Yusuf, Yusuf deyip duruyorsun; böyle devam edersen, Allah'a yemin olsun ki ya hasta düşeceksin ya da helâk olup gideceksin," dediler.

86. Babaları Yakup: "Evlatlarım beni rahat bırakın! Ben kahrımı ve tasamı ancak Allah'a arz ederim, ben sizin bilmediğiniz şeyleri, Allah'ın bildirmesiyle biliyorum;"

ALLAH'TAN ÜMİT KESİLMEZ

87. "Ey evlatlarım! Gidin, Yusuf'u ve kardeşini iyice araştırın. Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. İnkârcı topluluklardan başkası Allah'ın rahmetinden umut kesmez," dedi.

88. Bunun üzerine kardeşler tekrar Mısır'a gittiler, Yusuf'un huzuruna çıktılar ve "Sayın Başkan, biz ve ailemiz çok darlık ve sıkıntı çekmekteyiz. Bu yüzden yeterli bir sermaye ile gelemedik ama sen sermayemizin karşılığı yanında bize yardım da et. Allah karşılıksız yardım edenleri ödüllendirir," dediler

89. Yusuf; "Sizler cahilliğiniz yüzünden Yusuf ve kardeşine neler yaptığınızı biliyorsunuz değil mi," dedi.

90. Kardeşler; "Yoksa sen Yusuf musun?" dediler. Yusuf da, "Evet, ben Yusuf'um, bu da kardeşimdir. Allah bize, birbirimize kavuşmayı lütfetti. Hiç kuşkusuz içtenlikle Allah'a teslim olur ve güçlüklere karşı göğüs gererse, kesinlikle Allah has kullarını ödülsüz bırakmaz," dedi.

91. Kardeşleri; "Allah'a yemin olsun ki, Allah seni bizden üstün tutmuştur. Biz gerçekten hatalıydık," dediler.

92. Yusuf; "Bugün size ayıplama ve azarlama yoktur. Allah sizi affetsin. Allah, merhamet edenlerin en merhametlisidir;"

93. "Kardeşlerim, şu benim gömleğimi alın babama gösterin. Babam onu görünce gözü gönlü açılsın; sıkıntısı, üzüntüsü gitsin ve sonra da tüm ailenizle birlikte bana gelin," dedi.

94. Kardeşleri Mısır'dan hareket edince babaları Yakup, yanında bulunanlara; "Size yemin olsun ki, eğer bana bu iyice bunamış falan demezseniz emin olun, ben Yusuf'un kokusunu hissediyor gibiyim," dedi.

95. Yakup'un yanındakiler, "Yakup, Allah'a yemin olsun sen hâlâ, eski şaşkınlığından kendini bir türlü kurtaramadın," dediler.

96. Ne zaman evlatları müjdeyi getirip de Yusuf'un gömleğini babasının gözü önüne konunca, babasının gözü-gönlü açıldı; tüm üzüntüsü, sıkıntısı geçti, kendine geldi ve "Ben size Allah'ın izniyle, sizin bilmediğiniz şeyleri ben biliyorum dememiş miydim?" diyerek sevincini belirtti.

97. Evlatları; "Ey babamız, suçumuzdan dolayı bizleri affet; çünkü biz gerçekten çok büyük bir suç işledik," dediler.

98. Babaları; "Siz suçunuz için Rabbinizden bağışlanma dileyin; çünkü benim Rabbim, çok bağışlayandır, çok acıyandır," dedi.

MUTLU SON

99. Nihayet, tüm Yakup ailesi Mısır'a gidip, Yusuf'un yanına vardıklarında Yusuf, anne ve babasına hasretle sarıldı, kucakladı ve "Allah'ın izniyle, güven içinde Mısır'a hoş geldiniz," dedi.

100. Ana ve babasını kendi makamına oturttu. Sonra hepsi birden, Yusuf'a kavuşturan Rableri için secdeye kapandılar. Yusuf dedi ki: "Ey babacığım! İşte bu, daha önceden görmüş olduğum rüyanın gerçekleşmesidir. Gerçekten, Rabbim onu, gerçekleştirdi. Şeytanî haller benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra ve Rabbim beni hapishaneden çıkarmakla ve sizi çölden getirmekle, doğrusu bana çok iyilikte bulundu. Gerçekten benim Rabbim, dileyen herkes için çok şefkatlidir. Hiç kuşkusuz benim Rabbim, her şeyi en iyi bilendir, en doğru kararı verendir."

YUSUF'UN TEŞEKKÜR DUASI

101. "Ey Rabbim, sen bana kesinlikle iktidardan pay verdin ve olayların yorumunu öğrettin. Ey yerin ve göklerin yaratıcısı Rabbim! Sen benim dünya ve ahirette işlerimi yoluna koyansın, sensin benim velim, sahibim. Benim canımı Müslüman olarak al ve beni hoşnut olduğun kulların arasına koy."

İŞTE YUSUF OLAYININ GERÇEĞİ

102. İşte bu Yusuf olayı, senin daha önce bilmediğin, geçmişte yaşanmış gerçek haberlerdir. Bunları sana vahyediyoruz / anlatıyoruz. Kardeşleri topluca karar alıp Yusuf'a tuzak kurarlarken, sen onların yanında değildin ki bunları bilesin.[519]

103. O bakımdan sen bunları şiddetle arzu etsen de, insanların çoğu bu anlattıklarına inanıcı değildir.

519 (53:102) Bak. Âl'i İmrân Suresi 44; Kasas Suresi 44-47; Sâd Suresi 69, 70.

104. Halbuki sen bunları, onlardan bir çıkar sağlamak, bir ücret almak için, kendin uydurmuyorsun. Bu Yusuf olayı, tüm dünya halkları için, ibret alınması gereken bir derstir; bir öğüttür.

105. Bununla beraber göklerde ve yerde ders alınacak o kadar çok şeyler var ki, ama insanlar onlarla hiç ilgilenmezler.

106. Ve insanların çoğu, şirk koşmadan Allah'a inanmazlar.[520]

107. Ortak koşucular, Allah tarafından kuşatıcı bir felaketin kendilerine çatmayacağından emin mi oldular ya da farkında olmadan dünyanın sonunun aniden gelmesi karşısında kendilerini garantiye mi aldılar?

108. Ortak koşuculara de ki: "Benim yolum şudur: Ben Allah'a çağırıyorum. Ben ve beni izleyenler aydınlık bir yol üzerindeyiz. Ben Allah'ı ortaklardan tenzih ederim. Ben asla ortak koşanlardan değilim."

109. Ve Bizim senden önce de seçip vahyettiğimiz elçilerimiz, kent halklarının arasından seçtiğimiz adamlardan başkası değildi. Ortak koşucu inkârcılar, yeryüzünü dolaşıp kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduklarına bakmazlar mı? Allah'a ortak koşmaktan sakınanlar için ahiret yurdu kesinlikle daha hayırlıdır / daha iyidir; aklınızla düşünmez misiniz?

110. Ne zaman ki gönderdiğimiz elçiler, umutlarının son noktasına geldiler ve kendilerinin yalancı çıkarıldığını sandılar, işte o zaman, onlara zaferimiz geldi. Nitekim Biz dileyen / benden umudunu kesmeyen herkesi kurtarırız. Ama, azabımız da suçlular topluluğundan asla geri çevrilmez.

---

520 (53:106) Bu ayetin mesajı çok düşündürücüdür. Şirk, ortak demektir. Müşrik ise ortak koşan demektir. Allah'a ortak koşmak demek Allah'a ait vasıflarla, kuluna ait vasıfları denk tutmak; aynı kabul etmektir. Örneğin, Allah'a ait Kur'an ayeti ile, kuluna ait bir sözü aynı tutmak, Allah'a şirk koşmaktır. Şirk koşmak, öyle Allah'ı, inkâr eden kimseler değil, tam tersi Allah adını çok sık kullanan kişilere mahsustur. Zümer Suresi 3; Ankebût Suresi 61; Lokman Suresi 25; Zuhruf Suresi 87; Yunus Suresi 31, 32; Müminûn Suresi 84-89. ayetleri inceleyiniz.

111. Dikkatinizi çekerim! Daha önceki elçilerin ve halkların kıssalarında, aklını kullananlar için, ders alınacak pek çok ibretler vardır. Bu Kur'an, uydurma bir hadis değildir; Aksine bu Hadis / bu Kur'an kendisinden önce gelenleri içinde toplayan ve her şeyin ayrıntılı açıklayıcısı ve inanan bir toplum için de bir yol gösterici ve bir Rahmettir.[521]

İniş Sırası: 54
HİCR SURESİ
Sure No: 15

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Râ. İşte, o kitap ve apaçık okunan ayetler.

2. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, zaman gelecek, keşke teslim olanlardan olsaydık, diye istekte bulunacaklardır.[522]

3. Onları bırak! Onlar kul hakkı yiyorlar, çıkar peşinde koşuyorlar ve amaçsız umutlarıyla oyalanıyorlar. Sonra onlar gerçeği öğrenecekler.[523]

4. Ülkeleri Biz helâk etmeyiz; ancak kitapta yazılı malum nedenlerden dolayı, o ülkeler kendilerini helâke sürükler.[524]

5. Helâkı hak etmiş bir topluluk, ecelini ne öne alabilir ne de geciktirebilir.[525]

---

521 (53:111) "Kur'an, uydurma bir Hadis değildir" Bak. Lokman Suresi 6, 7; Câsiye Suresi 6. Ayrıca *Kitab-ı Mukaddes*, Tekvin bölümü, 37-46. Yusuf olayını ayrıntılı olarak anlatır. Kur'an, kendinden önce gelen kitapları onaylar ve düzeltir. Çünkü Kur'an, en son gelen vahiydir.

522 (54:2) Bak. Şuarâ Suresi 200-209; İbrahim Suresi 44.

523 (54:3) Tekâsür Suresi 1-8 ayetlerini inceleyiniz.

524 (54:4) Kur'an'da helâk olmuş kavimlerin "kitapta yazılı malum nedenler"ine bakınız inceleyiniz.

525 (54:5) Bak. A'râf Suresi 34, 135, 185; Fâtır Suresi 13, 45; Ankebût Suresi 53; Yunus Suresi 11; Nahl Suresi 61; Müminûn Suresi 43; En'âm Suresi 2, 60.

6-7. Ortak koşucular; "Ey kendisine Zikir / Kur'an, indirildiğini söyleyen kişi! Muhakkak ki, sen kesinlikle cinlenmişsin. Eğer sen doğru söyleyenlerdensen, bize meleklerle beraber gelseydin yâ!" diye alay ettiler.[526]

8. Ancak gerçek şu ki, Biz melekleri / varlıktaki doğal güçleri, indirmeyiz. Siz bunu anlayan olmadınız.[527]

9. Muhakkak ki, indirdiğimiz Zikir / Kur'an, Bizimdir ve muhakkak ki, onu koruyan da Biziz.[528]

10-11. Doğrusu Biz senden önceki, birbirini izleyen evvelki toplumlara da elçiler gönderdik. Onlara elçilerden biri geldi mi, onlar hemen onu alay konusu ederlerdi.

12-13. Ortak koşanların kalplerinde elçiye karşı, işte böyle tavırlar

---

526 (54:6-7) Bak. Kamer Suresi 9, 24; Şuarâ Suresi 27, 153, 154; Zâriyât Suresi 39, 52; Sâffât Suresi 35, 36; Duhân Suresi 2, 14; Kalem Suresi 51; Tûr Suresi 29; Tekvîr Suresi 22.

527 (54:8) Melek kelimesi ile ilgili Fâtır Suresi 1. ayet ve dipnotu lütfen okuyunuz.

528 (54:9) Daha önceki elçilerine gönderdiği kitapların, insan sözleriyle karıştırılıp değiştirildiğini çok iyi bilen Yüce Allah, aynı durumun Kur'an'ın da başına geleceğini bildiği için, Kur'an'ı koruma görevini, bizzat kendisinin yapacağını vurgulayarak açıklıyor. Nitekim Peygamber sağken bile, "Kur'an'ı değiştir" diye istekte bulunan, hatta "sen cinlenmişsin, sen delirmişsin" (bu surenin 7. Ayeti) gibi çirkin ve hakaret dolu sözler söyleyen ortak koşucular, Peygamber'in vefatından sonra da bu niyetlerinden vazgeçmediler. Peygamber'den sonra dört halife olarak bilinenlerden üçünü şehit ettiler, biri de hayatının sonuna kadar bunlarla mücadele etti. Devam eden yıllarda Kur'an düşmanlığı had safhaya ulaştı.

Kur'an'a ve Peygamber'e düşmanlığı sabit Emevi aşiretinin önderleri, Kur'an'a ve Peygamber'e samimi olarak inananların tamamına yakınının ve Peygamber torunlarının katledileceği bir dönem başlattılar. Bu Kur'an düşmanı ortama rağmen Yüce Allah, Kur'an'ını söz verdiği gibi korudu.

Her ne kadar bugünkü Müslümanların yaygın olarak inanıp, yaşamaya çalıştıkları İslam, o günlerde oluşturulmuş Kur'an dışı rivayetlerin din olarak yaşandığı İslam ise de, Kur'an, hem Müslümanların Kur'an dışı yaygın inançlarını, hem Hıristiyanların İncil dışı yaygın inançlarını ve hem de Yahudilerin Tevrat dışı yaygın inançlarını bilimsel olarak düzelterek orijinalliğini ve tazeliğini korumaktadır. Bu en büyük gerçektir ve Allah sözünde sadıktır.

vardı. Onlar ona inanmadılar. Böylece onlar, daha önceki gelip geçenlerin sünnetini / davranışlarını uyguladılar.

14-15. Eğer ortak koşanların üzerine gökten bir kapı açsak, sonra da onlar oraya yükselseler, derler ki: "Bizim gözlerimiz karardı, başımız döndü, belki de biz büyülenmiş bir topluluk olduk."

16. Dikkatinizi çekerim! Biz, uzayda gezegenler var ettik ve orayı, araştırıp gözlemleyenler için donattık.

17-18. Hak'tan, bilimden uzaklaşmış her bir koyu cahilden, Biz orayı koruduk. Ancak oranın bilgisine sahip olan kimse hariç. Artık o, apaçık alev saçan bir sütunu takip eder.

19. Yeryüzünü yayıp yaşam için elverişli hale getirdik ve içine derin kökleri olan dağları yerleştirdik ve orada bir ölçüye göre ayarlanmış her şeyden bitirdik.[529]

20. Orada, hem sizin yararlanacağınız geçim kaynaklarını hem de sizin dışınızdakilerin rızıklarını oluşturduk.

21. Ve hiç kuşkusuz, her şeyin kaynağı Bizim yanımızdadır ve Biz onu, ancak bir ölçü ile indiririz.[530]

22. Biz rüzgârları taşıyıcılar olarak göndeririz de, böylece gökte bir su oluşturup indiririz. Sonra siz onunla su ihtiyacınızı giderirsiniz. O suyu yeraltı kaynaklarında tutan da siz değilsiniz.

23. Muhakkak ki Biz, elbette hayat vereniz, ölümü gerçekleştireniz ve kalacak olan sadece Biziz.[531]

24. Doğrusu Biz, sizden önce gelmiş olanların da ve sizden sonra gelecek olanların da ne yapıp ettiklerini biliriz.

25. Muhakkak ki, senin Rabbin / seni koruyup-kollayan O'dur. O, onları kıyâmet gününde toplayacaktır. Muhakkak ki O, ilmiyle tüm varlığa hakim olandır.

529 (54:19) Bak. Zâriyât Suresi 48; Nebe Suresi 7; Lokman Suresi 10; Nahl Suresi 15; Enbiyâ Suresi 31; A'râf Suresi 10.

530 (54:21) Bak. Ra'd Suresi 8; Kamer Suresi 49; Şûrâ Suresi 27; Hûd Suresi 6; Abese Suresi 24-32.

531 (54:23) Bak. Meryem Suresi 40; Mü'min Suresi 16; Âl'i İmrân Suresi 180; Hadîd Suresi 3, 10; Rahman Suresi 26, 27.

İNSAN NEDEN YARATILDI

26-27. Andolsun ki insanın, görünen kısmını bir özden, dönüşüp değişen, şekillenebilen bir maddeden, cann / görünmeyen kısmını, yakıcı enerjiden yarattık.[532]

28. Senin Rabbin evrendeki tüm güçler için, "Muhakkak ki Ben, bir özden, dönüşüp değişen, şekillenebilen bir maddeden bir beşer yaratacağım."[533]

29. "Onu düzenleyip biçimlendirdiğimde ve onun içine ruhumdan üflediğimde / ona can verdiğimde, artık tüm gücünüzle ona teslim olun," dedi.[534]

30-31. Böylece evrendeki tüm güçler, onların hepsi teslim oldu; ancak iblis / insan vesvesesi, teslim olanlarla beraber olmaktan kaçındı.

32. Dedi ki: "Yâ iblis! / ey insan vesvesesi! Sen neden teslim olanlarla beraber olmadın?"

33. İblis: "Bir özden, dönüşüp değişen, şekillenebilen bir maddeden yarattığın bir beşere teslimiyet içinde olamam," dedi.

---

532 (54:26-27) Secde Suresi 7, 8; Hacc Suresi 5; Ankebût Suresi 19, 20; Nûh Suresi 14-18; Nur Suresi 45; Kıyâmet Suresi 37; Nahl Suresi 4; İnsan Suresi 2, 3; Müminûn Suresi 12-15. ayetleri inceleyiniz.

533 (54: 28) Melek kavramı ile ilgili, Fâtır Suresi 1. ayet ve dipnotu, lütfen okuyun.

534 (54:29) "Ruh" kelimesinin geleneksel ve yaygın anlamı, Kur'an'daki anlamıyla örtüşmez. Kur'an'da "ruh" kelimesinin, vahiy, nefes, bilgi, can ve buyruk anlamlarına geldiğini görürüz. İnsan, yaratıldıktan sonra, Allah can verip, (ruhundan, enerjisinden, nefesinden üfleyip) tüm bilgilerini, buyruklarını (ruhunu) bir bilgisayar programı gibi, insanın genetik yapısına yüklemiştir. Allah'ın buyruklarını içeren "ruh" (bilgi), genetik yapının sistem programı gibi olup, eğitim ve öğretimle gelişebilecek şekilde programlanmıştır.

Eğer bu programlanmış temiz sistem, bir virüsle, yani, şirkle / ortak koşucu düşüncelerle bozulursa, yozlaşır ve sistem (ruh) özelliğini ve işlevini kaybeder. Temiz ve güzel düşünceler ve davranışlarla, iyi alışkanlıklarla beslenen sistem (ruh) ise, doğal yaratılışı doğrultusunda gelişerek, sonsuz mutluluğa ulaşır. (Bak. En'âm Suresi 122; Enfâl Suresi 24; İsrâ Suresi 85; Sâd Suresi 72.

34-35. "Öyleyse oradan çık, bundan böyle kuşkusuz sen dışlandın ve muhakkak ki, hesap gününe kadar dışlanma, senin üzerine yaftalandı."

36. İblis; "Rabbim! Yeniden diriltilecekleri güne kadar, onları azdırmak için, bana süre tanı!" dedi.

37-38. Denildi: "Doğrusu sen bilinen vaktin gününe kadar, süre tanınanlardansın."

39. İblis, "Rabbim! Ben, azdırma işlevimden dolayı, yeryüzünde onlar için kötülükleri elbette cazip göstereceğim ve elbette onları topluca azdıracağım."

40. "Ancak, onlardan tüm içtenliği ile sadece Sana kulluk edenler hariç," dedi.

41. Buyurdu ki: "İşte bu, dosdoğru Benim yolum üzere olanların yoludur."

42. "Elbette, sadece Bana kulluk edenlere karşı senin bir gücün yoktur. Ancak sana uyan azgınlara gücün yeter."

43. "Muhakkak ki, sana uyanların hepsinin bulunduğu yer, cehaletin cehennemidir."

44. Oranın birçok giriş yeri vardır ve onlar durumlarına göre her biri bir girişten gireceklerdir.[535]

45. Sadece Allah'a kulluk edenler ise, en güzel bahçelerde huzur içindedirler.

46. Onlara, "Güvenlik ve esenlik içinde girin oraya" denilecek.

47. Biz, onların göğüslerindeki kıskançlığı kaldıracağız ve onlar, en modern koltuklarda karşılıklı oturan dostlar olacaklardır.

48. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz ve oradan da çıkarılacak değillerdir.[536]

---

535 (54:44) Bak. Tüm Kur'an'daki Âdem-İblis olayı ile ilgili, Tâ-Hâ Suresi 14 ve dipnotu.

536 (54:48) Bak. A'râf Suresi 42, 43; Kehf Suresi 107, 108; Muhammed Suresi 15; Sâd Suresi 54.

49. Kullarıma haber ver, elbette Ben mağfiret edenim, çok esirgeyenim.

50. Beni anlayamayanlar can yakıcı bir azabın sıkıntısını çekerler.

İBRAHİM'İN KONUKLARINI ANLAT

51. Onlara İbrahim'in konuklarından da haber ver.

52. Hani onlar İbrahim'in yanına geldiklerinde, "Selam!" demişlerdi. O da, "Ben, sizi tanımıyorum, sizden çekiniyorum?" demişti.

53. Konuklar; "Korkma! Biz sana bilgi sahibi olacak bir oğul müjdesi vermeye geldik," dediler.

54. İbrahim; "Ben ileri yaşıma rağmen, bana mı çocuk müjdesi veriyorsunuz? Neye dayanarak bana bu müjdeyi veriyorsunuz?" dedi.

55. Konuklar; "Biz Hak'ka dayanarak bu müjdeyi veriyoruz, sakın umutsuzluğa kapılanlardan olma," dediler.

56. Bunun üzerine İbrahim; "Haklısınız, Rabbimin rahmetinden ancak şaşkınlar umut keser," dedi.

57. Sonra da, "Ey elçiler! Asıl işiniz nedir?" dedi.

58. Elçiler; "Muhakkak ki, Biz günaha batmış bir topluma gönderildik," dediler.

59-60. "Ancak, Lût ailesi ve ona inananların hepsi kurtulacak, sadece Lût'un karısı hariç, onu Biz takdir ettik. Muhakkak ki o, suçlularla beraber kalanlardan olacak," dediler.

61-62. Elçiler, Lût'un evine geldiklerinde Lût, "Ben sizleri tanıyamadım. Herhalde başka bir kavimdensiniz?" dedi.

63. Elçiler: "Telaşlanma! Biz sana, inanmayanların kuşkulanıp durdukları şeyi haber vermeye geldik."

64. " Evet, biz sana, gerçekleşecek olanı haber vermeye geldik ve hiç kuşkusuz biz kesinlikle doğru söyleyenlerdeniz."

65. "Hemen gece yarısı, inananlarla birlikte aileni yola çıkar ve sen de onları arkalarından takip et. Sizden hiçbiriniz oyalanmasın ve size söylenen yere kadar, durmadan devam edin."

66. İşte Biz, Lût'a, "Sabahleyin mücrimlerin tümü yerle bir olacak" şeklindeki kararımızı, böyle bildirdik.

67. Kent halkının sapkınları Lût'un evine, sevinerek gelmişlerdi.

68-69. Lût onlara: "'Bunlar benim konuklarım, sakın beni onlara karşı rezil etmeyin; Allah'tan korkun,"'dedi."

70. Onlar da, "Ey Lût, biz seni, başkalarının işine karışmaktan menetmemiş miydik?" dediler.

71. Lût; "Eğer siz doğal olanı yapmak istiyorsanız, işte şunlar halkımın kızları," dedi.

72. Elbette sen ömrünü gerçekleri anlamak içinde geçirirken, muhakkak ki, onlar iğrenç bir şehvet sarhoşluğu içerisinde bocalayıp duruyorladı.

73. Böyleyken sabahın alacakaranlığında o korkunç gürültü, onları yakalayıverdi.

74. Sonra da, Bizim uyarılarımıza kuşku ile yaklaşanların üzerine sertleşmiş taşlar yağdırarak, oranın altını üstüne getirdik.[537]

75. Kuşkusuz, bunda düşünce sahibi kimseler için dersler vardır.

76. Muhakkak ki, o harabeler hâlâ işleyen bir yol üzerinde durmaktadır.

77. Muhakkak ki, inananlar için bunda dersler vardır.

78. Doğrusu Eyke halkı da kesinlikle şirk koşarak gerçeklerden uzaklaşmışlardı.

79. Onlara da gerçeklerimizi açıklayan önder kişiler gelmişti. Ama onlar da Bizim uyarılarımızı anlamayıp, rahmetten uzaklaştılar.

HİCR HALKI

80. Doğrusu Hicr halkı da gönderilen elçileri yalanladılar.

81. Biz onlara gerçeklerimizi bildirmiştik, ama onlar oralı olmadılar, o gerçeklerden yüz çevirdiler.

---

537 (54:74) Ayrıca bak. Hûd Suresi 69-76; Sâffât Suresi 133-138.

82. Onlar kayaları yontarak kendilerine sağlam ve güvenli evler yapıyorlardı.

83-84. Ama bir sabah, o korkunç gürültülü ses, onları yakalayıverdi de, doğrusu yaptıkları şeylerin hiçbirisi kendilerini kurtarmaya yaramadı.

85. Biz, gökleri, yeryüzünü ve onlarda olan her şeyi, gerçek bir amaç ile yarattık. Muhakkak ki, o ecel vakti elbette gelecektir. Sen hoşgörülü davran, güzellikler içinde ol![538]

86. Muhakkak ki O, senin Rabbindir, tüm varlığı yaratandır, tüm varlıktaki ilmin sahibidir.

87-88. Sakın onlardan çıkar peşindeki çiftlere verip yararlandırdığımız şeylere gözünü dikme, onların haline özenme. Andolsun, Biz sana değerli birçok şeyi ve Yüce Kur'an'ı verdik. Sen mü'minler için koruyucu ol![539]

89. De ki: "Muhakkak ki ben, evet ben, gerçekleri apaçık tebliğ ederek uyaranım."[540]

90-91. Biz Kur'an'ı indirirken gerçekleri engelleyenler gibi, o kimseler de, Kur'an'dan kendi çıkarlarına geleni alıp diğerlerini gözardı yaptılar.[541]

92-93. Bundan sonra senin Rabbin elbette onların tümünü yapmış oldukları şeylerden dolayı sorgulayacaktır.

94. Artık emrolunduğun şeyleri açıkça bildir ve ortak koşanlardan uzak dur.

---

538 (54:85) Bak. Necm Suresi 31; Sâd Suresi 27; Müminûn Suresi 115, 116.

539 (54:87-88) Bak. Duhâ Suresi 1-11; İnşirâh Suresi 1-8.

Hâkka Suresi 17. ayetin dipnotunu, lütfen okuyunuz. Ayette geçen, **"seb'ân"** kelimesinin sözcük anlamı, "yedi(7)"dir. Ama burada mecazen, çokluktan kinayedir.

540 (54:89) Bak. Tâ-Hâ Suresi 131; Şuarâ Suresi 215.

541 (54:90-91) Bak. En'âm Suresi 93, 159; Müminûn Suresi 53; Âl'i İmrân Suresi 105.

95. Muhakkak ki, seninle alay edenlere karşı Bizim gerçeklerimiz sana yeterlidir.

96. Kendilerinin var ettikleri başka ilahlara / başka efendilere, Allah ile beraber yönelen kimseler, neyin ne olduğunu pek yakında öğreneceklerdir.

97. Andolsun, onların sana söyledikleri şeylerden ötürü göğsünün daraldığını, Biz biliyoruz.

98. Artık sen Rabbini överek tüm noksan sıfatlardan arındır ve tüm varlığınla teslim olanlardan ol!

99. Ölüm sana gelinceye kadar sadece Rabbine kul ol!

İniş Sırası: 55
EN'ÂM SURESİ
Sure No: 6

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Övme ve övülme hakkı Allah'ındır. Çünkü O, gökleri ve yeryüzünü yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var edendir. Ama bunca kanıttan sonra, gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, yaratılanları övmeyi Rablerini övmekle eş tutarlar.[542]

2. O Rab ki, sizi topraktan / bir özden yarattı; sonra size bir yaşama süresi takdir etti ve o sürenin ne zaman son bulacağını bilen de O'dur. Ama böyle iken, siz hâlâ O'ndan kuşkulanıyorsunuz.

3. O Allah ki, göklerdekileri de, yerdekileri de yaratandır; sizin gizlediklerinizi de, açıkladıklarınızı da bilir ve hatta sizin yapıp edeceğiniz şeyleri de bilendir.

4. Yaratılanları övmeyi Rablerini övmekle eş tutanlara, Rablerinin ayetlerinden, onlara bir ayet anlatılsa, hemen onlar, onu anlamaktan yüzçevirirler.

---

542 (55:1) Bak. Fâtiha Suresi 1-4. Ayrıca, Zulumat / karanlıklar ve nur / ışık ile ilgili bak. Bakara Suresi 257.

5. Böylece onlar kendilerine gelen Kur'an ayetlerini yalanladılar. Ama, onların yalanlamış oldukları şeyin haberleri pek yakında, kendilerine gelecektir.

6. Onlar hiç düşünmezler mi? Kendilerinden önceki ülkeler halklarından, ayetlerimizi yalanlayan nicelerini helâk ettik. Size verdiklerimizden daha fazlasını onlara vermiştik. Kendilerine gökten yağmur yağdırıp bol bol ürünler vermiş, ülkelerini akarsularla bereketlendirmiştik. Ama onlar, ayetlerimizi yalanlayarak suçlu duruma düştüler. Bu yüzden de yok olmayı hak ettiler ve onlardan sonra başka nesiller meydana getirdik.

7. Eğer sana kağıtlar üzerine yazılı bir kitap indirseydik, böylece ona elleriyle dokunsalardı, gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, yine de derlerdi ki: "Muhakkak ki bu, sadece bir göz boyamacadır, apaçık bir aldatmacadır."[543]

8. "Bu ona / Muhammed'e, bir melek tarafından indirilseydi yâ!" dediler. Eğer Biz onu bir melekle indirseydik, bu sefer de emrin / buyruğun sahibini isterlerdi, sonra da bakmazlardı, hiç oralı olmazlardı.

9. Eğer elçiyi, bir melek kılsaydık, yine de onu bir adam şekline dönüştürürdük. Ama onlar düştükleri kuşkuya yine düşeceklerdi, "Biz senin melek olduğunu nereden bilelim," derlerdi.[544]

---

543 (55:7-8) Dikkat! Bu Kur'an ayetinden de anlıyoruz ki, Vahiy / Kur'an ayetleri, bir kağıt üzerine ya da bir nesne üzerine yazılarak indirilmemiştir ve en önemlisi bir **Melek** aracılığı ile de gönderilmemiştir, ama müşrikler, bir meleğin getirmesi gerekir diye düşünüyorlar. (Ayrıca bak. Müddessir Suresi 52; Furkân Suresi 7, 8; Müminûn Suresi 24, 25). Demek ki vahyin melek aracılığıyla geldiğini düşünmek, hele hele dillendirmek, müşriklik / ortak koşuculuk oluyor. Çünkü 8. ayetin bize bildirdiğine göre, müşrikler, vahyi bir meleğin getirmesini istiyorlar, bekliyorlar.

Bu Kur'an ayeti bize açık-seçik bunu bildiriyor. Ancak bu müşrikler, Peygamber'in vefatından sonra "vahiy bir melek tarafından getirildi" düşüncesini tekrar ortaya attılar. Peygamber'e vahyi Cebrail adında bir meleğin getirdiğini yazıp, söylediler ve kitaplara yazdılar. Müslümanlara da bu müşrik inancını benimsettiler. Aman dikkat!

Vahiy nasıl geldi bak. İsrâ Suresi 1; Necm Suresi 1-10; Şuarâ Suresi 193-195 ve bunların dipnotları.

544 (55:9) Bak. Hicr Suresi 8, 14, 15; Furkân Suresi 22; İsrâ Suresi 90-95; Âl'i İmrân Suresi 164.

10. Doğrusu senden önceki elçilerle de alay edildi. Ne var ki, alaya aldıkları gerçek, alay edenleri çepeçevre kuşatıverdi.[545]

11. De ki: "Yeryüzünü dolaşın, sonra da elçileri yalanlayan, alaya alanların başlarına neler geldiğini bir görün."

ÖLDÜRÜCÜ SORULAR

12. Sor onlara: "Göklerde ve yerde olan bütün her şey kimindir?" cevap ver: "Allah'ındır." O Allah ki, rahmetiyle her şey üzerindedir, her şeyi kaplamıştır. Gelmesinden asla kuşku olmayan 'diriliş günü'nde elbette O sizi toplayacaktır; elçiyi yalanlayanlar, alaya alanlar, kendilerine zarar veren kimselerdir. Onlara asla güvenilmez.

13. Gece barınan ne varsa, gündüz barınan ne varsa hepsi O'nundur. O, her şeyi işitir ve her şeydeki ilmin sahibidir.

14. De ki: "Ben Allah'tan başkasını mı, koruyucu edineyim? O gökleri ve yeri yaratandır. O yedirip besleyendir, ama kendisi yemeyendir." De ki: "Muhakkak ki ben, öncelikle barış ve huzur üzere olan bir kimse olmakla emrolundum ve bana ortak koşanlardan olma denildi."

15. De ki: "Eğer ben Rabbimin dediklerini yapmazsam, O'na karşı çıkarsam büyük günün azabından korkarım."

16. Kim Rabbinin buyruklarına karşı gelmekten uzak durursa, o gün, kesinlikle O'nun merhametini bulur. İşte apaçık kurtuluş budur.

17. Eğer Allah seni bir sıkıntıya sokmuşsa, artık onu O'dan başkası gideremez ve eğer Allah sana bir hayır dokundurmuşsa, o da O'ndandır, işte O her şeydeki kudrettir.

18. O, kullarının üstünde otorite sahibidir ve O, tüm varlığa hakim olandır ve tüm varlıktan haber verendir.

19. De ki: "Allah'tan daha büyük, daha sağlam bir tanık var mı?" De ki: "Aramızda benim elçiliğime Allah tanıktır ki, sizi ve ulaştığı herkesi, tüm insanları onunla uyarmam için, bana bu Kur'an vahye-

---

545 (55:10) Bak. Zuhruf Suresi 6-8; Tevbe Suresi 65; En'âm Suresi 33, 34.

dildi. Siz gerçekten Allah ile beraber başka bir ilah / başka bir efendi olduğuna mı tanıklık ediyorsunuz?" De ki: "Ben asla tanıklık etmem. Tek ilah / tek efendi, O'dur ve ben sizin Allah'a otak koştuğunuz şeylerden kesinlikle uzağım."

20. Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler, senin elçiliğini, kendi çocuklarını bildikleri gibi bilirler. Ama onlar önyargılı kişiliğe sahip oldukları için gerçeği söylemezler, öyle ki onlar mü'min olamazlar.[546]

21. Allah adına yalan uyduranlar ve o yalanları yayanlar ya da O'nun ayetlerini yalanlayandan daha zalim olan kim olabilir? Doğrusu o zalimler kurtuluş bulamazlar.[547]

22. Onların hepsini bir araya topladığımızda, ortak koşan o kimselere sorulur: "Hani, peşlerinden gittiğiniz ortaklarınız nerede?"[548]

23. Artık onların uyduracakları bir şey yoktur; ancak şöyle diyecekler: "Rabbimiz olan Allah'a yemin olsun ki, biz ortak koşanlardan değildik."[549]

24. Bak, kendi aleyhlerine nasıl da yalan söylediler! Onlar uydurdukları şeyler yüzünden gerçeklerden sapmışlardır.

25. Onlardan seni dinler gibi yapıp dinlemeyenler vardır. Onlar anlattığın gerçekleri anlamazlar. Onların şirkle kirlenmiş düşünceleri kalplerini örtmüş ve kulaklarını duyarsız hale getirmiştir; bu yüzden sen, ortak koşanlara gerçekleri apaçık kanıtlarla açıklasan yine de inanmak istemezler. Hatta sana geldiklerinde seninle tartışmaya kalkarlar. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, derler ki: "Bu anlattıkların geçmiştekilerin de anlattıkları hikâyelerdir, boş şeylerdir." [550]

---

546 (55:20) Bak. Bakara Suresi 146.

547 (55:21) Âl'İmrân Suresi 78; Bakara Suresi 79; Mâide Suresi 18. ayetleri inceleyiniz.

548 (55:22) Bak. Mü'min Suresi 69-76.

549 (55:23) Ayrıca Nahl Suresi 35-38. ayetleri inceleyiniz.

550 (55:25) Bak. Muhammed Suresi 26-29; Tûr Suresi 13-16.

26. Böylece onlar kendileri uzaklaştıkları gibi, başkalarını da senden ve Kur'an'dan uzaklaştırırlar. Oysa hiç farkında olmadan kendilerini mahvediyorlar. Ama, bunun bilincinde değiller.

27. Eğer sen, o ateş üzere olanların durumlarını görsen, onlar şöyle diyecekler: "Eyvah! Keşke dünyaya geri döndürülsek de, Rabbimizin ayetlerini yalanlamasak ve inananlardan olsak."

28. Hayıır! Onlar gizledikleri ve yalanladıkları şeyler, apaçık karşılarına çıkıverince böyle diyecek, tam tersi, eğer onlar tekrar geri dönmüş olsalar, eski bildikleri şeye devam ederler ve muhakkak onlar, elbette yine gerçekleri yalanlarlar ve,

29. Derler ki: "Yaşantımız sadece dünyadadır ve biz bir daha da diriltilecek değiliz."

30. Eğer sen onların Rablerine karşı durdukları o durumlarını görsen, onlara buyrulur ki: "İnkâr ettiğiniz şu yeniden diriliş gerçek değil miymiş?" Diyecekler ki: "Evet, Rabbimize and olsun gerçekmiş." Yeniden buyrulur ki: "Tatmakta olduğunuz bu azap, gerçekleri görmezlikten gelip örtmeniz yüzündendir."[551]

31. Diriliş gününü yalanlayarak, Allah'a hesap vereceklerini reddedenler, kesinlikle kayba uğrayıp acı çekerler. Hatta onlara saat vakti / ölüm vakti, ansızın geldiği zaman, "Bizim için sadece dünya hayatı vardır" diyenler, günah işlediklerini anlayacaklar ve "Dünyada hayatımızı boşa harcamışız, yazıklar olsun bize!" diyecekler. Dikkat edin! Yaşarken bu günahın farkına varmamak ne korkunç bir gaflettir.

32. Halbuki dünya hayatı, sadece bir oyun ve bir eğlence yeri değildir. Kötülüklerden sakınanlar, ortak koşmayanlar için, elbette sonraki hayat için bir hayır yeridir. Hâlâ akıl edip bu gerçeği anlamayacak mısınız?[552]

33. Doğrusu Biz biliyoruz ki, elbette ortak koşanlar söyledikleri

---

551 (55:30) Bak. Âl'i İmrân Suresi 14, 15; Kasas Suresi 83, 84.

552 (55:32) Bak. Bakara Suresi 86; Mülk Suresi 5.

sözlerle seni üzüyorlar, yalanlıyorlar Aslında onlar seni yalanlamıyorlar, fakat o zalimler Allah'ın ayetlerine karşı cihat ediyorlar.[553]

34. Doğrusu senden önceki elçilerin tebliğ ettikleri ayetlerimiz de yalanlandı. Ama onlar, yalanlanmalarına ve eziyet görmelerine rağmen, yardımımız gelene kadar, onların baskılarına göğüslerini siper ettiler. Allah'ın kelimelerini / buyruklarını değiştirecek yoktur. Zaten, o elçilerin karşılaştıkları haberlerden sana bilgiler gelmişti.

35. Eğer, onların yalanlayıp yüz çevirmeleri sana ağır olduysa, haydi gücün varsa, yerin altına bir tünel aç ya da göğe çıkabilecek bir merdiven yap. Sonra da onları hidayete erdirmek için oradan bir kanıt getir. Eğer onlar Allah'ı anlamak isteselerdi, elbette onların hepsi Hak yol üzere olurlardı. Artık bundan sonra sakın cahilce düşüncelere kapılma.[554]

36. Muhakkak ki, seni içtenlikle dinleyen kimseler kabul ederler. Ceset haline gelmiş duyarsızların durumu Allah'a kalmıştır. Sonunda onlar O'na döndürüleceklerdir.

37. Dediler ki: "Ona / elçiye Rabbinden bir ayet indirilseydi yâ!" De ki: "Muhakkak ki, Allah'ın ayeti, tüm kudretiyle üzerinizde / vücudunuzda sunulmuştur. Fakat onların çoğu bilmiyorlar."[555]

38. Ayrıca, yeryüzünde irili-ufaklı hareket eden canlılardan ve gökyüzünde kanatlarıyla uçan kuşlardan her biri, ancak sizin gibi bir topluluktur, bir ayettir. Biz evren kitabının içinde hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonunda her şey Rablerinde haşrolunacaktır.

39. Ayetlerimizi yalanlayan o kimseler, cehaletin karanlığında kalıp, gerçekleri göremeyenlerdir; gerçekleri konuşamayanlardır. İs-

---

553 (55:33) Ortak koşucuların Peygamber'in şahsına değil Allah'ın Kur'an'ına düşman olduklarını bu ayet açıklıyor. Nitekim Peygamber'in vefatından seneler sonra, ortak koşucuların uzantıları Peygamber'i sahiplendiler, adına ürettikleri çelişkili rivayetleri, düşman oldukları Allah'ın Kur'an'ına bile bile ortak yaptılar. Bak. Fâtır Suresi 4; Âl'i İmrân Suresi 184.

554 (55:35) Peygamberler, hiç kimseyi hidayete erdiremezler; ancak, içtenlikle isteyeni Allah hidayete ulaştırır. Bak. Ankebût Suresi 50, 51.

555 (55:37) Bak. Ra'd Suresi 27.

teyen kimse Allah'ın gerçeklerinden kendi cehaletine sapar, isteyen kimse de Hak'kın dosdoğru yolu üzerine olur.

40. De ki: "Siz düşündünüz mü? Eğer size Allah'tan bir sıkıntı gelse ya da ölüm anı gelip çatsa, eğer siz dürüst kimseler iseniz söyleyin bakalım, Allah'tan başkasına mı yalvarırsınız?"[556]

41. Hayır, yalvaracağınız sadece O'dur. O'na gönülden isteyerek yalvardığınızda sıkıntılarınızı kaldırır ve böylelikle ortak koştuğunuz şeyleri unutursunuz.

42. Doğrusu senden önce de toplumlara elçiler gönderdik. Dinlemediler. Sonra da onları zorluklar ve darlıklarda bıraktık. Belki onlar gönülden yakarırlar diye.[557]

43. En azından onların, başlarına bu tür sıkıntılar geldiği zaman, Allah'a boyun bükerek yalvarmaları gerekmez miydi? Fakat, onların kalpleri gerçeği aramada iyice katılaşmış, şeytanî halleri / nefisleri de, yaptıklarını kendilerine cazip göstermişti.

44. Onlar kendilerine yaptığımız uyarılarımızı gözardı etmelerine, unutmalarına rağmen, yine de Biz onlara varlıktaki tüm nimetlerimizi bol bol verdik. Ama onlar verdiğimiz şeylerle rahatlayıp Bizi anlamadılar. Artık refah içinde her şey yolunda giderken, ansızın, Biz de onları yakalayıverdik. Bu seferde onlar tam bir hayal kırıklığı içine düşüverdiler.

45. Şirk koşarak zalimlik eden toplumun kökü işte böyle birden kesiliverir. Tüm varlıktaki nimetlerin sahibi âlemlerin Rabbidir, övülme hakkı O'nundur.[558]

ÖLDÜRÜCÜ SORULAR

46. De ki: "Hiç düşündünüz mü? Eğer Allah sizin görme ve işitme duyularınızı yok etse, kalplerinizi, belleğinizi kapasa, onları size Allah'tan başka hangi ilah / hangi efendi geri getirebilir?" Bak! Biz kanıtlarımızı nasıl açıklıyoruz? Yine de onlar uzak duruyorlar.

---

556 (55:40) Bak. A'râf Suresi 189-195; Yunus Suresi 22, 23; İsrâ Suresi 67.

557 (55:42) Bak. Yunus Suresi 47; Nahl Suresi 36; İbrahim Suresi 4.

558 (55:45) Bak. Fâtiha Suresi 2.

47. De ki: "Düşündünüz mü? Eğer Allah'ın azabı size ansızın veya açık olarak gelse, şirk koşarak kendilerine zarar verenlerden başkası mı helâk olacak?"[559]

48. Biz elçileri, sadece, müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Artık kim inanıp kendini düzeltirse, onlara bir korku yoktur ve onlar, üzülmezler de.[560]

49. Ayetlerimizi yalanlayan kimseler ise, gerçekleri bırakıp kendi cehaletlerine saptıkları için, onlara azap dokunacaktır.

PEYGAMBER KENDİNİ TANITIYOR

50. De ki: "Ben size, Allah'ın hazineleri benim yanımda demiyorum; gaybı / görünmeyeni, bilinmeyeni de bilmem; ben size, bir melek / bir güç sahibi olduğumu da söylemiyorum. Ben, sadece bana vahyedilen gerçeklere tabi olurum." De ki: "Hiç gerçekleri gören ile görmeyen bir olur mu? Hâlâ mı aklınızla düşünmeyeceksiniz?"[561]

51. Rabbine karşı ortak koşmayıp, saygı duyan kimseleri, sen Kur'an ile uyar; onların O'ndan başka bir velisi ve bir şefaatçisi yoktur. Umulur ki, onlar kötülüklerden sakınır, ortak koşmazlar.[562]

52. Rablerine yönelen kimseleri kovma. Onlar sabah-akşam O'nun gerçeklerini anlamak isterler. Onların davranışlarından senin üzerine bir sorumluluk yoktur; senin davranışlarından da onlar üze-

---

559 (55:47) Bak. Yunus Suresi 31, 32.

560 (55:48) Elçilerin görevlerinin "müjdelemek" ve "uyarmak" olduğu ile ilgili hatırlatmalar, Kur'an boyu çok sık tekrarlanır. Bak. İsrâ Suresi 9, 105; Bakara Suresi 119, 213, 223; Nisâ Suresi 138, 165; Kehf Suresi 2, 56; Meryem Suresi 39, 97; Hacc Suresi 27, 34; Sebe Suresi 28; Fâtır Suresi 23, 24; Zümer Suresi 17; Furkân Suresi 56; Ahzâb Suresi 45; Fetih Suresi 8; Mâide Suresi 19; A'râf Suresi 188; Yunus Suresi 2, 87; Ahkâf Suresi 9, 21; İbrahim Suresi 44; Şuarâ Suresi 115, 214; Mü'min Suresi 18; Sâd Suresi 70; Enbiyâ Suresi 45; Yâ-Sîn Suresi 11 vs.

561 (55:50) Bak. Hûd Suresi 25-31; İsrâ Suresi 90-93; En'âm Suresi 37; A'râf Suresi 158, 188; Furkân Suresi 7, 8; 20-22; Yunus Suresi 15; Ahkâf Suresi 9.

562 (55:51) Bak. Bakara Suresi 48.

rine bir sorumluluk yoktur. Artık onları kovarsan o zaman sen de zalimlerden olursun.[563]

53. Biz onlardan kimini, kimine sebep göstererek iç yüzlerini işte böyle açığa çıkarırız. Onlar; "Allah'ın aramızdan kendilerine nimetler verdiği kimseler şunlar mıymış?" diye alay ederler. Allah, lütfedilen nimetlerin karşılığını ödeyenleri, en iyi bilen değil mi?[564]

54. Ayetlerimize içtenlikle inanan kimseler, sana geldiği zaman, "selâmün aleyküm / barış, huzur sizinle olsun! Rabbiniz merhameti kendisi üzerine aldı. Sizden kim cehalet nedeniyle bir kötülük işler, sonra da yaptıklarından pişmanlık duyar dönerse, ondan sonra bir daha yapmamak üzere ıslah olursa, muhakkak ki, Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir."[565]

55. İşte böyle, ayetlerimizi açık-seçik açıklıyoruz ki, suçlular gittikleri yolu seçsinler.

56. De ki: "Muhakkak ki ben, sizin Allah'ı bırakıp da, kendinize göre başkalarına kulluk ettiğiniz kimselere kulluk etmekten men edildim." De ki: "Ben sizin arzularınıza tabi olmam. Eğer tabi olursam, gerçeklerden sapmış olurum ve ben bir daha asla doğru yolu bulamam."[566]

57. De ki: "Muhakkak ki, ben Rabbimden gelen bir kanıta dayanmaktayım, siz ise onu yalanlamaktasınız. Sizin benden acil olarak istediğiniz şey benim elimde değil. Onun kararı ancak Allah'a aittir. Hak olanı O gerçekleştirir ve O bütün her şeyi en iyi bir şekilde açığa çıkarır."[567]

---

563 (55:52) Ayrıca, elçiye uyarı için, Abese Suresi 1-12. ayetleri inceleyiniz.

564 (55:53) Bak. Nahl Suresi 71; Rûm Suresi 28; Zuhruf Suresi 32; Alak Suresi 6-8.

565 (55:54) Bak. Nisâ Suresi 17.

566 (55:56) Ayrıca bak. Mü'min Suresi 66; Şûrâ Suresi 52 ve Duhâ Suresi 6, 7, 8; Kâfirûn Suresi 1-6.

567 (55:57) Bak. Enfâl Suresi 32; Ahkâf Suresi 21-23; Ankebût Suresi 53.

58. De ki: "Eğer, o acil olarak benden istediğiniz şey benim elimde olsaydı, sizinle aramızda iş, kesinlikle bir karara bağlanırdı ve Allah, haksızlık edenleri en iyi bilendir."

59. Gaybın / görünmeyen bilinmeyen âlemin bilgisi, O'nun yanındadır. O'ndan başkası onu bildiremez. Karada ve denizde var olan her şeydeki ilmin sahibi O'dur. O'nun bilgisi dışında bir yaprak bile dalından düşmez; toprağın altındaki bir tohum, kuru ya da yaş, hiçbir şey yoktur ki, hepsi gerçek olarak, ancak apaçık evren kitabının içinde olmasın.

60. Geceleyin sizi ölü gibi uyutan ve gündüzleri yaptığınız her şeyi bilen, sonra, belirlenmiş yaşam sürenizi tamamlamak için, sizi uykudan tekrar uyandıran O'dur. Sonra dönüşünüz O'nadır. Sonra yapmış olduğunuz şeyleri O size haber verecektir.

61. O, kullarının üzerinde mutlak otorite sahibidir. Sizin üzerinize koruyucular sunulmuştur; hatta sizden birisine ölüm vakti geldiği zaman, elçilerimizin / organların, hücrelerin, ölümü hemen orada gerçekleşiverir. Onlar sunulan görevin dışına çıkmazlar.

62. Sonra onlar, gerçek sahipleri olan Allah'a dönerler. Aklınızı başınıza toplayın! Hüküm O'nundur ve O, hesabı en çabuk görendir.

63. De ki: "Cehaletin karanlığından sizi kim kurtarır? Her an her yerde, gösterişsiz ve içtenlikle O'na yönelirseniz, elbette sizi ondan O kurtarır. O zaman elbette siz yardım edeni bilir ve O'na teşekkür edenlerden olursunuz."[568]

64. De ki: "Cehaletin her türlü sıkıntılarından, siz Allah'ı gereği gibi anlamakla kurtulursunuz. Ama ne yazık ki, Allah'a ortaklar ediniyorsunuz."

65. De ki: "Güç, kudret O'dur. Sizin kendinizin sıkıntıda kalması ya da bulunduğunuz yerlerde sıkıntılarda kalmanız, sizlerin ayrılıkçı gruplara, mezhep, tarikat, cemaat vs., bölünüp, birbirinizi kötülüklere sürüklemenizdendir. Bak! Ayetlerimizi açık-seçik nasıl açıklıyoruz. Umulur ki, sizler iyice anlayıp kavrarsınız."

---

568 (55:63) Bak. Yunus Suresi 12, 22; İsrâ Suresi 67.

66. Senin kavmin onları / Kur'an'ı yalanladı. De ki, "Ben sizin vekiliniz değilim."[569]

67. Her haberin gerçekleşeceği bir zaman vardır ki, ileride bu gerçeği siz de öğreneceksiniz.

GERÇEKLERE SAYGISIZLIK YAPANLARDAN UZAK DUR

68. Ayetlerimiz hakkında ileri geri konuşan kimseleri gördüğün zaman, artık onlardan uzak dur. Hatta ondan başka bir hadis hakkında ileri geri konuşanlardan da uzak dur. Amma şeytanî halin / nefsin, bunu sana unutturabilir. Hatırladıktan sonra, artık o zalimler topluluğuyla birlikte oturma![570]

69. Gerçi, kötülüklerden sakınan, ortak koşmayan kimseler üzerine, onların yaptıkları şeyden bir sorumluluk yoktur, ama, belki yanlarından ayrılma onlar için, kötülüklerden sakınırlar, ortak koşmazlar diye bir uyarı olur

70. Dinlerini / düzenlerini bir oyun ve bir eğlence edinen kimselerden uzak dur. Onlar yaşamlarında aldanma içinde olan kimselerdir. Yaptıkları şeyler nedeniyle kendilerine yazık edenlere gerçekleri hatırlat. Onlara Allah'tan başka bir yardım eden olmaz; şefaat eden de yoktur. Onların hepsine adil bir yol göstersen, ondan uzak dururlar. İşte onlar, yapmış oldukları şeylerden dolayı, gerçeklerden yararlanmayıp, kendilerine yazık edenlerdir. Onlar için kaynar bir içecek vardır ve onlar gerçekleri görmezlikten gelip örtmüş olmaları nedeniyle acı verici sıkıntılar içindedirler.[571]

71. De ki: "Allah'ı bırakıp da, bize bir faydası olmayan ve bizi koruması da olmayan şeylere mi kul olalım? Allah bize dosdoğru yolu gösterdikten sonra, tekrar eski ortak koşucu halimize mi dönelim? Yeryüzünde şaşırmış şeytanî hallerine / nefislerine uyan o kimseler gibi mi olalım? O halde olanlar, arkadaşlarını kendi gittikleri yolun doğru olduğunu söyleyip aldatırlar. Muhakkak ki, dosdoğru yol Allah'ın gösterdiği yoldur ve biz, âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim olmakla emrolunduk."

---

569 (55: 66) Bak. Furkân Suresi 30.

570 (55:68) Bak. Nisâ Suresi 140.

571 (55:70) Bak. Hicr Suresi 3; Zuhruf Suresi 83; Nisâ Suresi 63.

72. Her an salatı ikame edin / her an Allah'a bağlılık bilinciyle hareket edin ve O'na karşı kötülüklerden sakının, ortak koşmayın. Huzuruna varıp toplanacağınız zat, O'dur.

73. O ki, gökleri ve yeri Hak ile yarattı ve "Ol"[572] dediği gün her şey yok olacaktır. O'nun sözü Hak'tır. Kıyâmet duyurusu yapıldığı gün, mülk / otorite tümüyle O'na aittir. Görünen ve görünmeyen âlemdeki ilmin sahibi O'dur ve O, tüm varlığa hakim olan, her varlıktan gerçekleri haber verendir.

İBRAHİM BABASINI UYARIYOR

74. İbrahim, babası Azer'e; "Baba, putlardan ilahlar mı ediniyorsunuz? Doğrusu ben, seni ve halkını apaçık bir sapkınlık içinde görüyorum," demişti.

75. İşte böylece İbrahim, göklerin ve yerin melekûtunu / evrendeki güçlerin sahibini, anlamak ve emin olmak için gözlemlemeye başladı.[573]

---

572 (55:73) Allah'ın "Ol" buyruğu ile ilgili, bak. Yâ-Sîn Suresi 82; Enbiyâ Suresi 30.

573 (55:75) Bu Kur'an ayetleri, İbrahim Peygamber'in şahsında, insanlara çok önemli ipuçları veriyor. Demek ki, evreni ve içindekileri inceleyen ve araştıranlar, Allah'ı daha bilinçli kavrama şansına sahiptirler. Tıpkı İbrahim Peygamber'in yaptığı gibi. "İbrahim'de sizin için güzel bir örneklik vardır." Bak. Mümtehine Suresi 4 ve 6. ayetler.

Ayrıca, Kur'an ayetinde geçen, **"melekût"** sözcüğü, "melek" ve çoğulu "melâike" sözcükleriyle aynı kökten, "melk" kökünden türemiş olup, "güçler" vs. anlamlarına gelmektedir. Burada olduğu gibi, Kur'an'ın birçok ayetinde, evren ve içindeki yaratılmış varlıklar "melekût" / melekler, olarak zikredilir. Zaten devam eden ayetlerde, "yıldız" "ay" "güneş" vs. zikrediliyor.

Yani evrendeki bu varlıkların "melekut" / melekler, olarak vasıflandırıldıkları çok açık. Melek kavramının, kültürümüzdeki klasik anlayışla kesinlikle düşünülmemesi gerekir. Yüce Allah, Kur'an'da, insan için ve insan yararına olmak üzere yarattığı tüm varlıkları "melek" sözcüğü ile ifade buyurmaktadır.

Bu bağlamda evren ve içindeki yaratılmış varlıklar "melekût" / melekler, olarak zikredildiği gibi, ayrıca, farklı zihinsel ve organsal fonksiyonları olan iradesiz yaratılmışlar da melek olarak vasıflandırılır. Unutmayalım, melek >>

76. Bu bağlamda, gecenin karanlığı üzerine çökünce İbrahim, bir yıldız gördü ve "Bu benim Rabbimdir!" diye söylendi. Fakat yıldız batınca, "Ben bırakıp gidenleri sevmem," dedi.[574]

77. Sonra da, ay'ı doğarken gördü; "Bu benim Rabbimdir!" dedi. Fakat o da batınca, "Eğer Rabbim bana doğru yolu göstermezse, ben de şu yoldan sapmış halktan biri gibi olacağım," dedi.

78. Karmakarışık düşünceler içindeyken, güneşi, doğarken gördü. "Bu benim Rabbimdir, bu daha büyüktür," dedi. Fakat o da batınca, dedi ki: "Ey halkım, muhakkak ki, ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım;"

79. "Ben, bir hanif / ortaksız, tek bir yaratıcıya bağlı olarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan var eden o güce çevirdim ve ben artık, asla ortak koşanlardan değilim."

80. Halkı putları için, İbrahim ile tartıştı. İbrahim dedi ki: "Siz, Allah hakkında benimle, o bağlandığınız putlar için mi tartışıyorsunuz? Allah bana dosdoğru yolu gösterdi. Sizin O'na ortak koştuğunuz şeylerden benim bir korkum yok. Ancak benim istediğim şey Rabbimin gerçekleridir. Benim Rabbim her şeyi ilmiyle kuşatandır. Hâlâ aklınızla düşünmeyecek misiniz?"

81. "O bağlandığınız putlar hakkında, size hiçbir kanıt indirilmediği halde, siz Allah'a ortak koşmaktan korkmuyorsunuz da, nasıl olur da ben sizin putlarınızdan korkarım? Şayet bildiğiniz bir şey varsa söyleyin bakalım, ikisinden / Allah ve putlardan, güvenilir olan, daha gerçek olan hangisidir?"

82. İçtenlikle inanmışlar imanlarını ortak koşarak kirletmezler. İşte onlar güvenilir olanlardır ve onlar doğru yolu bulanlardır.[575]

>> sözcüğünün terim olarak anlamı; Yüce Allah'ın insan yararına programladığı ve bu program dahilinde hareket eden, hiç aykırı hareket etmeyen iradesiz varlıklar olarak düşünülmelidir. Özetle, Rab tarafından programlanmış ve o programdan sapmayan yaratılmış tüm iradesiz varlıklar melek olarak vasıflandırılmaktadır.

574 (55:76) Bak. Sâffât Suresi 88, 89.

575 (55:82) "Zulüm" kelimesinin "ortak koşma" anlamına geldiği ile ilgili bak. Lokman Suresi 13. ayet.

83. İşte bu, halkına karşı, Bizim İbrahim'e sunduğumuz akıl yürütme yöntemiydi. Bizi anlamak isteyen kimseyi Biz derece derece yükseltiriz. Muhakkak ki, senin Rabbin, tüm varlığa ilmiyle hakim olandır.

84. Biz İbrahim'e oğlu İshak'ı ve torunu Yakup'u da bağışladık. Her biri dosdoğru yolumuz üzereydi. Daha önce Nûh da dosdoğru yolumuz üzereydi ve onun neslinden Davud, Süleyman, Eyyub, Yusuf, Musa ve Harun da dosdoğru yolumuz üzereydi. İşte böylece onlar karşılığımız olan, iyilik, güzellik sahibi kimselerden oldular.

85. Zekeriyya, Yahya, İsa ve İlyas da dosdoğru yolumuz üzereydi. Hepsi de iyilikler ve güzellikler üreten kimselerdi.

86. İsmail, El-Yasa', Yunus ve Lût da dosdoğru yolumuz üzereydi. her birini halklarına önder yaptık.

87. Onların ataları ve onların nesilleri ve onların kardeşleri, onlar, Bizi tercih ettiler ve onlar dosdoğru yolda Bizim gerçeklerimizi rehber edindiler.

88. İşte bu Allah'a yol bulmadır, O'nun kullarından dileyen kimse, dosdoğru yolu bulur. Eğer onlar, ortak koşmuş olsalardı, kesinlikle yapmış oldukları şeylerin tümü boşa giderdi.

89. İşte onlar, kendilerine kitap, hüküm ve nebîlik verdiğimiz kimselerdir. Bundan sonra şunlar / elçiye karşı çıkanlar bu gerçekleri görmezlikten gelirlerse, doğrusu bunları görmezlikten gelmeyecek bir toplumu onların yerine getiririz.

90. İşte o nebîler, Allah'ın yolunda olan kimselerdi. Artık sen de onların gittiği yolda ol ve de ki: "Ben anlattıklarımdan dolayı sizden bir ücret, bir karşılık istemiyorum. Muhakkak ki bu Kur'an sadece size değil, tüm insanlar için gerçekleri hatırlatmadır."[576]

91. "Allah bir beşer üzerine hiçbir şey indirmemiştir," demekle onlar, Allah'ı takdir edemediler, O'nu hakkıyla anlayamadılar. De ki:

---

576 (55:89-90) Ayrıca, Şuarâ Suresi 109-180; Furkân Suresi 56, 57; Şûrâ Suresi 23; Yusuf Suresi 72, 104; Sebe Suresi 47; Yâ-Sîn Suresi 21; Sâd Suresi 86; Hûd Suresi 29, 51; Kalem Suresi 46; Tûr Suresi 40. ayetlerini inceleyiniz.

"İnsanlar için bir ışık ve bir yol gösterici olarak Musa'ya gelen kitabı kim indirdi? Ki siz onu, kağıtlara yazıp kendinize çıkar malzemesi yaptınız, birçoğunu da gizlediniz. Siz ve atalarınızın bilmediği birçok gerçeği size öğreten kimdir?" De ki: "Allah'tır." Sonra da bırak onlar daldıkları saplantılarında oyalanadursunlar.

92. Bu Kur'an, bir kitaptır ki, onu Biz indirdik. O, içindekileri doğrulanmış kutlu bir kitaptır. Onu, sana uyanlara ve beldelerinde oturanlara ve bütün her yerde olan kimselere; gerçekleri açıklayıp uyarman için indirdik. Ahirete inanan kimseler ona da inanırlar ve onlar salatlarını / Allah'a olan bağlılıklarını her an muhafaza ederler.[577]

93. "Allah böyle buyuruyor" diye Allah'a karşı bir şey uyduran ya da kendisine bir şey bildirilmemişken, "Bana Allah bildiriyor" diyen, "Allah'ın sunduklarının benzerini, ben de sunacağım" diyen kimseden, daha zalim olan kimdir! O zalimler, kendilerindeki gücün azaldığını, canlarının çıkmakta olduğunu ve can çekişmenin boğucu acılarının uzadıkça uzadığını ve tüm bunların ölümün habercileri olduğunu anladıklarında, sen o zalimlerin halini bir göreceksin. Her zaman Allah hakkında gerçek dışı şeyler uydurmaları nedeniyle ve Allah'ın ayetlerine karşı büyüklük taslamalarından dolayı, o zalimlerin o an içinde bulundukları bu durum rezil edici bir azaptır.[578]

94. Doğrusu, sizi tek başına yarattığımız gibi, yine tek başına Bize

---

577 (55:92) Kur'an'da çok sık geçen **"salat"** kelimesi, çok anlamlı bir sözcük olup, "uyluğunu hareket ettirmek, ayağa kalkmak, çabalamak, **şirke karşı çıkmak,** destek olmak / yardım etmek, çok çalışmak, okumak-okutmak, **öğrenmek,** bağlantı kurmak, dua etmek," vs. anlamlarının hepsini kapsar ve Kur'an'da geçtiği yerlere göre bu anlamlar verilir. Bu bağlamda burada geçen **"salat"** sözcüğü, Allah'a hakkıyla bağlanmak, Allah'ı gereği gibi takdir etmek vs. anlamlarınadır ki yukarıda "Allah'ı gereği gibi takdir etmediler" buyruluyor. (Bak 91. Ayet)

Ayrıca, Muhammed Peygamber'in ve onun tebliğ ettiği Kur'an'ın, yalnızca Arap toplumuna ve onun yaşadığı yerlere gelmediğini, tüm dünya insanlarına yönelik olduğu ile ilgili, Sebe Suresi 28; En'âm Suresi 19; A'râf Suresi 158; Mâide Suresi 44-47; Ahkâf Suresi 12. ayetleri inceleyiniz.

578 (55:93) "Melek" kavramıyla ilgili, En'âm Suresi 75. ayeti ve dipnotu, Fâtır Suresi 1. Ayet ve dipnotu lütfen okuyun.

geleceksiniz. Size verdiğimiz şeylerin hepsini ve hayallerini kurduklarınızın tümünü geride bırakacaksınız. Size şefaat edeceğini sandığınız o ortak koşucular ortada olmayacaklar. Aranızda bir bağ kalmadı. Onlar sizi bırakıp gitti.[579]

95. Muhakkak ki, Allah toprağa atılan tohumu ve çekirdeği yararak filiz haline getirendir. Ölüden diriyi çıkarandır, diriden ölüyü çıkarandır. İşte sizin Allah'ınız budur. Öyleyse nasıl olur da aldatılabiliyorsunuz.

96. Yararak aydınlığı ortaya çıkarandır. O, geceyi dinlenme olarak, güneşi ve ay'ı bir hesap aracı olarak düzenleyendir. İşte bunlar ilmin sahibi olan en üstün iradenin takdiridir.[580]

97. Karada ve denizde karanlıklar bastırınca, yollarınızı bulasınız diye yıldızları sizin için var eden O'dur. Doğrusu, bilgi sahibi olmak isteyen bir toplum için, ayetler en ince ayrıntısına kadar açıklandı.

98. O ki, sizi tek bir nefs'ten inşa etti. Sonra emanet olarak kalacağınız ve devamlı olarak duracağınız bir yer var etti. Doğrusu, kavrama yeteneği olan bir toplum için, ayetler en ince ayrıntısına kadar açıklandı.

99. O'dur ki, gökten suyu indiren ve onunla her çeşit bitkiyi çıkaran. Sonra da ondan yeşillikler oluşturan, ondan da iç içe geçmiş tomurcuklar var eden, böylece, hurma ağacının dallarından sarkmış hurma salkımları, birbirine benzeyen ve benzemeyen üzüm, zeytin ve nar bahçeleri var edendir. Onların herbirinin meyvelerine ve olgunlaşmalarına bakın! Muhakkak ki, bütün bunlarda inanan bir toplum için dersler vardır.

100. Onlar tanımlayamadıkları şeyleri Allah'a ortaklar yaptılar. Hâlbuki onları da yaratan O'dur. Bir bilgileri olmadan O'na oğullar ve kızlar yakıştırdılar. Hâşâ! O, ortak koşucuların vasıflandırdıkları şeylerden çok uzaktır.

101. O, göklerin ve yerin benzersiz yaratıcısıdır. O'na nasıl çocuk

---

579 (55:94) Bak. Bakara Suresi 48, 166, 167; Kehf Suresi 48; Ankebût Suresi 25; Şuarâ Suresi 87-91; İbrahim Suresi 22.

580 (55:96) Rahman Suresi 5; Yunus Suresi 5; Bakara Suresi 189.

yakıştırılır. O'nun bir eşi olmaz. Her şeyi yaratan O'dur ve O bütün her şeyi ilmiyle kuşatandır.

102. İşte sizin Rabbiniz olan Allah budur. İlah / efendi yoktur. sadece O vardır. O, her şeyi yaratandır. Artık O'na kulluk edin! Her şeye karşı dayanıp, güvenilecek tek vekil O'dur.

103. Bizim gözlerimiz Onu göremez, fakat O, bütün her şeyi görür ve O, bütün lütufların sahibidir, her varlıktan haber verendir.

104. Doğrusu Rabbiniz, sizde görme, kavrama yeteneği oluşturdu.[581] Bundan sonra kim gerçeği görür, kavrarsa kendi yararınadır; kim de gerçeği görmezse, artık o da kendi aleyhinedir. Ben sizin koruyucunuz değilim.[582]

105. Böylece dersine iyi çalışmış desinler diye,[583] ayetleri en ince ayrıntısına kadar sana açıklıyoruz. Bilmek isteyen bir topluluk için de, o gerçekleri kanıtlarıyla açıklıyoruz.

106. Sen Rabbinden sana vahyedilen Kur'an'a uy! İlah / efendi yok. Sadece O var. sen, ortak koşuculardan olma![584]

107. Eğer onlar Allah'ı anlamada istekli olsalardı, ortak koşanlardan olmazlardı. Biz, seni onların üzerine bir koruyucu yapmadık ve sen, onların savunucusu da değilsin.

108. Onların Allah'tan başka yöneldikleri, değer verdikleri şeylere hakaret etmeyin, sonra onlar da bilgisizce bir düşmanlık içinde Allah'a hakaret ederler. İşte böyle, her toplum kendi yaptıklarını cazip görür, doğru görür. Sonunda, onların dönüşü Rablerinedir; artık, yapmış oldukları şeyleri O, kendilerine haber verecektir.

109. Müşrikler, kendileri için bir işaret geldiği takdirde, inanacaklarına dair olanca gayretleriyle Allah adına yemin ederler. De ki: "Muhakkak ki her şey, Allah'a ait işaretlerdir; ama siz anlamak iste-

---

581 (55:104) Bak. Yusuf Suresi 108; A'râf Suresi 203; İsrâ Suresi 102; Kasas Suresi 43; Câsiye Suresi 20; Hacc Suresi 46.

582 (55:104) Bak. Şûrâ Suresi 48; Ğâşiye Suresi 21, 22.

583 (55:105) Bak. Furkân Suresi 4, 5.

584 (55:106) Bak. Nahl Suresi 125.

miyorsunuz." Muhakkak ki, o işaretler geldiği zaman da onlar iman etmediler.

110. Onlar, Bize inanmamaya, daha ilk baştan önyargılı oldukları için, onların kalpleri ve düşünceleri tersine, kendi cehaletlerine dönüktür. Bizi terk etmeleri yüzünden, onlar inançsızlık çırpınışları içinde bocalayıp dururlar.

111. Eğer Biz, ön yargıları kalıplaşmış olanlara, doğanın tüm güçlerini önlerine indirsek, ölüler kalkıp onlara konuşsa ve bütün her şeyi karşılarında toplasak, Allah'ı anlamayı isteyenler hariç, onlar yine de inananlardan olmazlardı. Fakat onların çoğu cahilliklerinden; bilgisizliklerinden dolayı böyledir.

112. İşte böylece Biz tüm peygamberlere şeytanca davranışları bir düşman olarak bildirdik. Tanıdığınız ve tanımadığınız kimseler birbirlerini aldatmak için, yaldızlı sözlerle telkinde bulunurlar. Eğer onlar öyle yapıyorsa o yaptıkları şey, senin Rabbinin istemesi değildir. Artık onlara uyma, onların uydurdukları şeylere de uyma.

113. Ahirete bilinçli olarak inanmayan kimselerin kalpleri yaldızlı rivayetlere meyleder. Onlar o durumlardan hoşlanırlar. Onlar bu yaptıklarıyla yanlışa, günaha devam etmekteler.

114. Ben Allah'ın Kur'an'ından başka bir hakem / bir gözetici mi arayayım? O, Kur'an'da her şeyi açıklamış olarak kitabı size indirdi. Kendilerine kitap verilen kimseler de bilirler ki, gerçekten o Kur'an sana Rabbinden indirilmiştir. Sakın bundan sonra şüphe edenlerden olma.[585]

115. Ve Rabbinin kelimesi / Kur'an'ı, doğruluk bakımından ve adalet bakımından eksiksiz tamamlanmıştır. Allah'ın kelimelerinde / Kur'an'ında O'nun kelimelerini değiştirmek olmaz. Allah, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

---

585 (55:114) Kur'an ayetleri, Müslümanları da kapsar. Çünkü artık, Müslümanlar da kitap sahibidirler. Kişisel rivayetleri, Allah tarafından indirilmiş Kur'an ile bir tutarak İslam dininin kaynağı yapmanın, çok büyük bir vebal olduğunu artık anlayalım. Bak. Bakara Suresi 211; ayrıca, dinadamlarıyla ilgili bak. Hadîd Suresi 27; Tevbe Suresi 31-35. ayetleri inceleyiniz.

116. Eğer yeryüzündeki; etrafındaki kimselerin çoğuna uyarsan, Allah'ın yolundan seni saptırırlar. Onlar sadece söylentilere, rivayetlere tabi olurlar ve onlar yalan sözler söylerler.[586]

117. Elbette senin Rabbin, yolundan sapanları da dosdoğru yolda olanları da en iyi bilendir.

118. Eğer siz, O'nun ayetlerine inanmışsanız, üzerlerine Allah'ın ismi zikredilmiş olanlardan yiyiniz.[587]

119. Siz neden haram diye Allah'ın ismini zikretmediği şeylerden yemiyorsunuz? Halbuki, mecbur kalmanız hariç, üzerinize haram olan şeyler size açık-seçik olarak açıklandı. Ne yazık ki, bir çokları bilgisizce kendi arzularına uyarak haramlaştırıyorlar, saptırıyorlar. Muhakkak ki, senin Rabbin evet O, haddi aşanları çok iyi bilmektedir.[588]

120. Açıktan ya da gizliden arzunuza uyarak "Şu haramdır, şu helaldir" diyerek günah işlemeyi bırakın! Muhakkak ki, söylentilere göre hüküm verip, günah işleyenler, işlemiş oldukları günahtan dolayı cezalandırılacaklardır.

121. Allah'ın, üzerine 'haram' diye kesinlikle ismini zikretmiş olduğu şeylerden yemeyiniz. Çünkü o, yoldan sapmadır, ortak koşmadır. Muhakkak ki, şeytanlaşmış / hak yoldan sapmış kimseler kendi dostlarını yanıltmak için telkinde bulunurlar, çaba harcarlar. Eğer onlara uyarsanız, elbette siz de ortak koşanlardan olursunuz.

122. Bir ölü gibi duyarsızken, bir ışık / bir bilgi ile kendisini duyarlı hale getirdiğimiz ve böylece, insanlar içinde onun durumunu itibarlı kıldığımız bir kimse, cehaletin karanlığında kalıp o durumdan çıkamayan bir kimse gibi olur mu? İşte gerçekleri görmezlikten gelenlerin yapmış oldukları günahlar kendilerine cazip gelir.

---

586 (55:116) Bak. A'râf Suresi 17, 102, 131, 187; Yunus Suresi 55, 60; Hûd Suresi 17; Yusuf Suresi 21, 38, 40, 68,103; Ra'd Suresi 1; Nahl Suresi 38; İsrâ Suresi 89; Furkân Suresi 50; Rûm Suresi 6, 30; Sebe Suresi 28; Mü'min Suresi 57, 59, 61; Câsiye Suresi 26; Mâide Suresi 59.

587 (55:118) Bak. Nahl Suresi 114-116.

588 (55:119) En'âm Suresi 145; Nahl Suresi 115; Bakara Suresi 173; Mâide Suresi 3-5. ayetleri inceleyiniz.

123. İşte böylece, cehaletin karanlığında kalmış her ülke içindeki kodomanlar, orada rüşvetçi, töhmetli, kibirlilik içinde kaldılar. Onlar ancak kendilerine zarar verdiler ve onlar kendilerinin ve çevrelerinin farkında olamadılar.

124. Onlara bir ayet sunulduğu zaman, dediler ki: "Allah'ın elçisine verilen şeylerin benzeri bize de verilmedikçe asla iman etmeyiz." Allah elçilik görevini nereye vereceğini en iyi bilendir. Allah'a ait gerçekleri küçük gören günahkar kimselerin, çevirmiş oldukları hileler nedeniyle başlarına şiddetli sıkıntılar gelecektir.[589]

125. Artık kim Allah'ı anlamayı isterse, o doğru yola ulaşır. Böylece onun gönlü İslam'a / barışa ve huzura açılır. Kim de gerçeklerden sapmayı isterse, onun da gönlü kuşkular, sıkıntılar içinde olur. Sanki gökte bir boşlukta kalır gibi göğsü daralır. İşte cehaletin pisliği, kirliliği üzere kalanlar, Allah'a inanmazlar, güvenmezler.[590]

126. Bu, dosdoğru Rabbinin yoludur. Böylece Biz, düşünen, öğüt alan bir toplum için, ayetlerimizi en ince ayrıntısına kadar açıkladık.[591]

127. Rablerine ait olan gerçekleri düşünen, öğüt alanlar için, barış, huzur ve esenlik yurdu vardır; yapmış oldukları şeylerden ötürü de, onların velisi Allah'tır.

128. Onların tümü bir araya toplandığı gün onlara; "Ey görünmez

---

589 (55:124) İsrâ Suresi 90-93; Ankebût Suresi 50, 51, 52. ayetleri inceleyiniz.

590 (55:125) Allah'ın "gökte bir boşlukta kalır gibi göğsü daralır" benzeri çarpıcı örnekleri, aynı zamanda bilimsel bir gerçeğe işaret ediyor. Bilindiği gibi, atmosferde, basınç azalacağından nefes almak güçleşir. Özel cihaz olmadan insan nefes alamaz. Allah'ın Kur'an'da verdiği örnekler, bilgili toplumlar için önemli ipuçlarıdır. Ayrıca, **rics** ile ilgili bak. Yunus Suresi 100.

Bu arada yeri gelmişken şunu hatırlatalım, Peygamber'i yedi kat göklere çıkaran cahiller, miraç olayını(!) tezgahlarken, herhalde bu ayeti hesap edemediler. Ama miraç geceleri tertipleyerek Müslümanları kandıranlara ne demeli!!! Onları da Allah'a havale edelim. "cehaletin pisliği, kirliliği üzere kalanlar, Allah'a inanmazlar, güvenmezler."

591 (55:126) Bak. Hûd Suresi 1-4.

topluluklar! / ey gizli teşkilatlar! Sizler insanlardan çoğuna haksızlıklar yaptınız," denilecek. Onların bilinen, tanınan teşkilat sorumluları, "Rabbimiz, bizler beraber çalıştık; birlikte yaptık. Şimdi, bizler için belirlediğin sürenin sonuna geldik," diyecekler. Buyrulacak ki: "Bulunduğunuz yerlerde yakıp-yıkıcı hallerinize devam ettiğinizden dolayı, Allah'ın gerçeklerini istemediniz." Muhakkak ki, senin Rabbin tüm varlığa hakim olandır, her şeyi en iyi bilendir.

129. İşte böyle! Zalimler, yapmış oldukları şeyler nedeniyle bir birlerinin destekçileridir.

130. Ey gelmiş-geçmiş, gizliden ve açıktan görev yapmış topluluklar! / yöneticiler! Sizin üzerinize düşen görevlerle ilgili ayetlerimi haber veren ve bu gününüzün gelip çatacağı hususunda sizi uyaran elçiler size gelmedi mi? Derler ki: "Evet geldiler, biz kendi aleyhimize tanıklık ederiz." Onlar dünya hayatına aldandılar ve onlar gerçekleri örtbas ettiklerine dair, kendi aleyhlerine tanık oldular.[592]

131. İşte ülkelerinde bir zalimlik içinde olup, ora halkını yıkıma sürükleyenler, Rabbin gerçekleri üzere olmazlar ve onlar orada bir gaflet içindedirler.

132. Herkes için yaptıkları emeklere göre dereceler vardır. Senin Rabbin, onların yapmış oldukları şeylerden habersiz değildir.

133. Senin Rabbin hiçbir şeye muhtaç değildir; engin merhamet sahibidir. Sizi nasıl başkalarının yerine getirmişse, dilerse sizi yok eder ve sizden sonra da sizin yerinize başkalarını getirir.

134. Muhakkak ki, size sözü edilen hesap günü, mutlaka gelecektir ve siz, onun gelmesini engellemeye asla güç yetiremezsiniz.

135. De ki: "Ey halkım! Siz mekanlarınızda ortak koşucu faaliyetlerinizi yapıyorsunuz, ben de tebliğ görevimi yapıyorum. Sonunda bu yerler kime ait olacak, pek yakında öğreneceksiniz. Muhakkak ki, şirk koşarak kendi zararlarına iş yapanlar orada mutlu olamazlar."

136. Şirk koşanlar, üretmiş oldukları ürünlerden ve besledikleri hayvanlardan Allah için de bir pay oluşturuyorlardı. Böylece onlar kendi ortak koşucu inançlarına göre; "Bu Allah için, bu da ortaklarımız / efendilerimiz içindir" derlerdi. Ortak koştukları için olan

592 (55:130) Bak. Bakara Suresi 86; Mülk Suresi 8-11; Mü'min Suresi 51, 52.

Allah'a ulaşmaz, fakat Allah için ayırdıkları ortak koştuklarına / efendilerine ulaşırdı. Ne kötü bir hüküm, ne acayip bir paylaşım.

137. Böylece ortak koşanlardan birçoğu için, onlara kendi çocuklarını öldürmek büyüleyici geldi. Onların ortakları / din adamları, hem kendilerine inananları mahvetti hem de yaptıklarını onlara dinlerinin emriymiş gibi gösterdi. Eğer onlar Allah'a ortak koşmasalardı böyle yapmazlardı. Artık onlardan ve onların uydurdukları şeylerden uzak dur.

138. Onlar / din adamları, dediler ki: "Şu hayvanlar ve şu ürünler yasaktır. Bunları bizim istediğimizden başkası yiyemez. Şu hayvanlara da binilmesi, sırtlarında yük taşınması yasaktır." Ve onlar, üzerlerine Allah'ın haram olarak ismini zikretmediği hayvanları da, O'na iftira ederek haramlaştırdılar. Uydurmuş oldukları şeyler nedeniyle onlar cezalandırılacaklardır.

139. Onlar / din adamları, dediler ki: "Şu hayvanların karınlarındaki yavrular sadece erkeklerinize helâldir; kadınlarınıza haramdır. Şayet o yavru ölü olarak doğarsa, o zaman ortaklaşa ondan yiyebilirler." Onların böylesi nitelemeleri kendilerini cezalandıracaktır. Muhakkak ki, Allah tüm varlığa ilmiyle hakim olandır.[593]

140. Cahillikleri nedeniyle bilgisizce, akılsızca kendi evlatlarını / kız çocuklarını katledenler / toplum hayatından koparanlar ve Allah'ın kadınlara verdikleri rızıkları haram sayanlar ve Allah adına uydurmalar üreten kimseler kesinlikle zarardadır. Kesinlikle onlar kendi anlayışlarına sapanlardır ve kesinlikle onlar doğru yolda olmayanlardır.[594]

141. Çardaklı-çardaksız üzüm bahçelerini, hurma ağaçlarını, beslendiğiniz çeşitli ziraat ürünlerini, zeytinleri, narları, birbirine benzeyen ve benzemeyen tüm her şeyi var eden Allah'tır. Siz, ürün verdiği zaman bunların meyvesinden yiyin, elde ettiğiniz ürünün vergisini de verin, taşkınlık yapmayın, vergisini kaçırmayın, doğrusu taşkınlık yapanlarda Allah sevgisi yoktur.

---

593 (55:139) Bak. Mâide Suresi 103.

594 (55:140) Kız çocuklarını öldürmekle ilgili bak. Nahl Suresi 57-59; Tekvîr Suresi 8, 9 ve dipnotu.

142. Yüklerinizi taşıyan ve etlerinden, yünlerinden yararlandığınız hayvanları da var eden Allah'tır. Allah'ın size rızık olarak vermiş olduğu şeylerden yiyin ve şeytanın / haktan uzaklaştıranların telkinlerine tabi olmayın. Muhakkak ki, şeytanlaşmış kişiler sizin için apaçık bir düşmandır.

143. Allah adına haram uyduranlar şöyle der: Hayvanlardan sekiz eş yaratıldı. Koyunlardan iki keçilerden iki. De ki: "O, onlardan iki erkek olanını mı, haram kıldı, iki dişi olanını mı, haram kıldı ? Yoksa iki dişinin doğmamış yavrularını mı haram kıldı? Eğer doğru söylediğinizi iddia ediyorsanız, bir ilminiz varsa bana haber verin."

144. Develerden iki, sığırlardan iki. De ki: "O, onlardan iki erkek olanını mı, haram kıldı, iki dişi olanını mı, haram kıldı ? Yoksa iki dişinin doğmamış yavrularını mı haram kıldı? Yoksa siz Allah'ın, haram-helal ile ilgili, bildirdiği gerçeklere tanık mı oldunuz? Böylece, insanları bilgisizce gerçeklerden saptırmak için, bir yalan uydurup, uydurduğu yalanı da Allah'a mal edenden daha zalim olan kimdir? Muhakkak ki, Allah'ın gerçeklerini karartan bir topluluk doğru yolu bulamaz."[595]

145. De ki: "Bana vahyedilenler; bildirilenler içinde sizin haram dediğiniz şeyler hakkında haram edilmiş bir şey yoktur. Ancak, Allah'ın haram olarak bildirdikleri şunlardır: Ölmüş hayvan, akıtılmış kan, hınzır olmuş et / bozulmuş et, artık o ricstir / sağlık için zararlıdır. Ve bir ortak koşma adeti olan, Allah'tan başkası adına kesilen hayvan. Ancak, kim zor durumda kalırsa, haddi aşmadan bunlardan yiyebilir." Muhakkak ki, senin Rabbin çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.[596]

146. Hâdû / doğru yolu biz gösteririz diyen kahinlerin / din adamlarının; "Tüm tırnaklı hayvanları, sığır ve davarların yağlarını -bun-

---

595 (55:144) Bak. Nahl Suresi 116.

596 (55:145) Bakara Suresi 172,1 73; Hacc Suresi 30 ve Nahl Suresi 115; Mâide Suresi 4, 5. ayetleri inceleyiniz. Allah, yarattığı her şeyi insan için yaratmıştır ve Allah, canlı-cansız, hiçbir kötü, çirkin, yararsız ve **pis** bir şey yaratmamıştır. Allah'ın yarattığı güzel ve temiz şeyleri, çirkinleştiren, pisleştiren, >>

ların sırtlarındaki ve bağırsaklarındaki yağlar ve kemiklerindeki ilikler hariç- haramlaştırdık," demelerini Biz yasakladık. İşte, Biz onları haddi aşmaları nedeniyle, cezalandıracağız. Muhakkak ki, Biz sözümüzü tutanlarız.[597]

147. Bundan sonra eğer seni yalanlarlarsa, de ki: "Rabbiniz tü-

---

>> haramlaştıran insanlardır / din adamlarıdır. Öncelikle, Kur'an ayetlerinin doğru anlamlarının bilinmesi çok önemlidir. O bakımdan Kur'an ayetlerini rivayetlere dayanarak değil, bizzat Kur'an'ın kendi ayetleriyle ve bilimin ortaya koyduğu verilerden destek alarak doğru anlamlandırmaya çalışmalıyız. Bugün artık herkes tarafından kesin olarak bilinmektedir ki, İsrailiyat inanç kültüründen rivayetler, rivayet tefsirciliği yoluyla İslam kültürüne geçmiş ve Kur'an ayetleri, özellikle ehli kitap ile ilgili ayetler, bu rivayetler doğrultusunda anlamlandırılmıştır.

Bu Kur'an ayetini, ayetin bizzat kendisini inceleyerek ve bilimsel verileri de göz önüne alarak değerlendirdiğimizde, hayret verici bir durumla karşılaşırız. Arapça Kur'an ayeti şöyle der: "meyteten, ev demen mesfûhan, ev **lahme hınzîr.** Fe innehû ricsün." Burada geçen bütün sözcükleri analiz edersek, belli bir hayvanın ölüsü, belli bir hayvanın akıtılmış kanı, belli bir hayvanın **eti** değil, ölmüş **herhangi bir hayvan** (bu inek de olabilir, domuz da olabilir, koyun da olabilir, tavuk da olabilir vs.) kastediliyor. Bu bağlamda "lahme hınzîr"daki, "hınzîr" kelimesi, "lahm" / Et, isminin sıfatı'dır. Yani "lahme hınzîr", (etin bozulmuş, zararlı hale gelmiş hali, insan sağlığına zarar verecek hale gelmiş et, pis et) anlamındadır. "Lahm" sözcüğü, belirtisiz bir isim olunca, belli bir hayvanı anlatmış olamaz. Herhangi bir hayvanın kokmuş, bozulmuş, sağlığa zararlı hale gelmiş eti, yani "hınzır et" demek olur.

Şimdi, bilimsel araştırmaların, Kur'an ayetlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olan şu bilgilerine bakalım: "Mikroorganizmaların besinlerle etkileşimi **zararlı** yönde olabilir... Mikroorganizmaların besin maddelerinde kontrol dışı çoğalmaları, besin maddelerinin **bozulmasına** ve kalitesinin düşmesine neden olur. Besin maddelerine işlenmeleri esnasında bulaşan patojen mikroorganizmalar, direkt veya toksinleri yoluyla insanlarda ciddi hastalıklara yol açabilirler." (Ayşim Çotuk-Esra İlhan-Sungur, *Genel Mikrobiyoloji Laboratuvar Yöntemleri*, s. 143.)

597 (55:146) Hadi-Hudâ, Allah'ın güzel isimlerindendir. "Hidayete erdirici, yol gösterici" anlamlarına gelir. Ancak, bazı hahamlar, papazlar, mollalar, şeyhler vs. din adına kendileri haramlar helâller üreterek, "bunları Allah söylüyor" derler. Kendi elleriyle yazdıklarını, Allah'a izafe ederek, Allah'ın güzel isimlerini istismar edenleri, Kur'an **Hadû**'leşmiş olarak vasıflandırır. "Yahudi" kavramı da bu Hadû sözcüğünden türemedir. Bak. Nisâ Suresi 160, 161; Bakara Suresi 174-176.

kenmez merhamet sahibidir; açıklanan bu gerçeklerden sonra kötülüklerine devam eden günâhkarların cezası asla geri çevrilmez."

148. Ortak koşan kimseler derler ki: "Eğer Allah isteseydi, biz de ortak koşmazdık, atalarımız da ortak koşmazlardı ve biz, hiçbir şeyi de haram etmezdik." İşte, onlardan önceki ortak koşanlar da aynı yalanı söylediler. Hatta Bize ortaklar edindikleri için çok sıkıntılar çektiler. De ki: "Bu söylediklerinizin doğru olduğuna dair bize sunabileceğiniz bilimsel bir kanıtınız var mı elinizde? Eğer varsa onu bize gösterin. Fakat Siz zanna / söylentilere, rivayetlere tabi oldunuz ve siz ancak yalan-yanlış, atıp-tutuyorsunuz."[598]

149. De ki: "Bundan sonra Allah için kesin kanıtlar üzere olun. Eğer sizler gerçekleri anlamada istekli olursanız, elbette hepiniz doğru yolu bulursunuz."

150. De ki: "Haydin! Allah adına haram ettiğiniz şeyler için, 'bunları Allah haram etti' diye tanıklık edecek şahitlerinizi getirin." Eğer onlar yalan yere tanıklık edecek olurlarsa, sen onların yalan şahitliğine kanma! Sakın ayetlerimizi yalanlayanların ve ahirete bilinçli olarak inanmayanların arzularına tabi olma! Onlar, Rablerinin kelâmıyla, başkalarının sözlerini denk tutarlar.[599]

ON EMİR

151-152. De ki: "Rabbinizin size neleri haram ettiğini, gelin size anlatayım. Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anaya-babaya güzel davranın; yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı katletmeyin; sizi de onları da Allah besliyor. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Allah'ın yasak ettiği cana kıymayın, Hak nedeniyle, savaş, mahkeme kararı vs. haricinde. Erginlik çağına erişinceye kadar yetimin malına yaklaşmayın, onu en güzel bir şekilde koruyun. Ölçülü ve adaletli olun. Kişiye gücünün dışında sorumluluk yüklemeyin. Konuştuğunuz zaman, akrabanız aleyhine bile olsa, mutlaka doğru söyleyin. Allah adına verdiğiniz sözü yerine getirin. İşte Allah'ın size

598 (55:148) Bak. Nahl Suresi 35; Zuhruf Suresi 20.

599 (55:150) Bu Kur'an ayetine göre, Allah'ın haram kılmadığı şeyleri haram kılanlar, Allah'a ortak koşmuş oluyor. Ayrıca bak. Şûrâ Suresi 21.

önerdikleri bunlardır. Umulur ki, siz akıl edersiniz, düşünürsünüz, ders alırsınız."[600]

153. İşte bunları yapmaktır benim dosdoğru yolum. Bu yola uyun! Başka yollara uymayın ki, Allah'ın yolundan sizi parçalamasınlar. İşte, Allah'ın size önerdiği yol budur. Umulur ki siz, mutlu olmak için Allah'ın yolunda bütünleşirsiniz.

154. Nitekim Biz Musa'ya verdiğimiz kitapta da, bunları tam olarak en güzel ve her şeyi en ayrıntılı olarak açıkladık ki, o da bir rahmet ve bir kılavuzdu. Umulur ki, onlar Rabblerine kovuşacaklarına inanırlar.[601]

155. Bu Kur'an, kutlu bir kitaptır; onu Biz indirdik. Artık bundan böyle onun bildirdiklerine tabi olun ve kötülüklerden sakının, Allah'a ortak koşmayın. Umulur ki, O'nun merhametine kavuşursunuz.[602]

156-157. Ortak koşanlar diyorlar ki: "Bize Kitap indirilmedi; daha önceden iki topluluğa indirilmiştir. Bizim, o kitaplarda yazılı olanlardan haberimiz yok, eğer bize de kitap indirilmiş olsaydı, biz kesinlikle, onlardan daha çok doğru yolda olurduk." İşte size, Rabbinizden bir açıklama, bir rahmet ve bir yol gösterici gelmiş bulunuyor. Artık, Allah'ın ayetlerini yalanlayandan ve insanların onu anlamasına engel olandan daha zalim olan kimdir? Ayetlerimizin anlaşılmasına mâni olan kimseleri, engel olmaları yüzünden azabın en müthişiyle cezalandıracağız.[603]

158. Onlar kendilerindeki güçlerin varlığına ya da Rablerinin kendilerine verdiklerine ya da Rablerinin kendilerindeki ayetlerine, Rab-

---

600 (55:151-152) Buradaki (151 ve 152. ayetlerde) zikredilenler Kur'an'ın değişik surelerinde de anlatılır. Bak. Bakara Suresi 83, 84, 220.; İsrâ Suresi 23, 24, 31; Lokman Suresi 14, 15; Furkân Suresi 68-71; Fecr Suresi 17-20; Mutaffifîn Suresi 1-6.

601 (55:154) Bak. Ahkâf Suresi 12, 30; A'râf Suresi 145; Mâide Suresi 44-47.

602 (55:155) Bak. A'râf Suresi 157; Şûrâ Suresi 13; Şuarâ Suresi 192-199; Hûd Suresi 1 ve 17.

603 (55:156-157) Bak. Sâffât Suresi 167-170.

lerinin ayetlerinin her zaman kendilerine sunulduğuna bakıp da düşünmezler mi? Ortak koşucu inançlarının kendilerine bir yararı olmaz, önceki atalarının inançlarının da kendilerine bir yararı olmaz. De ki: "Gözlemleyin bakalım. Muhakkak ki, biz de gözlemlemekteyiz."

159. Muhakkak ki, dinlerini ayrı ayrı yaptılar, (Yahudilik, Hıristiyanlık, Müslümanlık) onu da, mezhep, tarikat, cemaat diye böldüler. Senin tebliğ ettiğin dinin hiçbir şekilde onlarla ilişkisi yoktur. Muhakkak ki, Allah'ın emirleri, onların yaptıkları şeyler değildir. Halbuki, yapmış oldukları şeylerin gerçeğini, Allah onlara haber vermiştir.[604]

160. Kim yararlı işler yaparsa, artık kat kat onun karşılığını bulur ve kim kötülükler içinde olursa, artık o da misliyle karşılığını bulur ve onlar o hiç haksızlığa uğratılmazlar.[605]

161. Deki: "Muhakkak ki, Rabbim beni dosdoğru bir yola yönlendirdi, dimdik ayakta olan bir dine, şirksiz ve birlik üzere olan İbrahim'in dinine; onun yoluna, o hiçbir şekilde ortak koşanlardan olmadı."[606]

162. De ki: "Muhakkak ki, salatım / Allah'a bağlılığım, tüm varlığımın sistemi, hayatım, ölümüm âlemlerin Rabbi / Efendisi, Allah'a aittir."

163. "O'nun ortağı yoktur ve böylece ben, öncelikle barıştan, huzurdan yana olmakla emrolundum."[607]

164. De ki: "Allah her şeyin Rabbi / Efendisi iken, ben O'ndan başka bir Rab / bir Efendi mi edineyim? Her kişi, kendi yaptığından sorumludur. Hiç kimse bir başkasının suçundan sorumlu değildir. So-

---

604 (55:159) Bak. Âl'i İmrân Suresi 105; Muminûn Suresi 52, 53; Enbiyâ Suresi 92, 93; Rûm Suresi 32.

605 (55:160) Bak. Mü'min Suresi 38-44; Nahl Suresi 97; Kehf Suresi 88; Bakara Suresi 62; Mâide Suresi 69; Furkân Suresi 70, 71; Meryem Suresi 60; Kasas Suresi 67, 80.

606 (55:161) Bak. Hacc Suresi 78; Bakara Suresi 130-132; Âl'i İmrân Suresi 95; Nisâ Suresi 125.

607 (55:162-163) Bak. En'âm Suresi 14; Zümer Suresi 12.

nunda Rabbinize döndürüleceksiniz. Dikkat edin! Ayrılığa düştüğünüz konularla ilgili şeyleri O size Kur'an'da haber vermiştir."[608]

165. O sizi yeryüzünde halifeler olarak var etti, birbirinizi farklı derecelerle yükseltti. Size verilen şeylerde siz gerçeği anlama içinde olun. Muhakkak ki, Allah mağfiret edendir, tüm varlığı var edendir.[609]

İniş Sırası: 56
SÂFFÂT SURESİ
Sure No: 6

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Dizi dizi dizilenlere; peş peşe inen ayetlere,

2. Gerçekleri açık-seçik açıklayan ayetlere,

3. Bir öğüt, bir uyarı olarak okunan Kur'an ayetlerine, dikkatinizi çekerim!

4. Muhakkak ki, sizin ilahınız kesinlikle tektir.

5. O, göklerin, yerin ve aralarındakilerin Rabbidir; doğuların da Rabbidir.[610]

6. Biz dünya semasını yıldızlarla donattık.[611]

7. Hak'tan, bilimden uzaklaşmış aykırı her düşünce sahibi, bütün herşeyi Bizim koruduğumuzu anlayamaz.[612]

8. Mele-i âlâ-ya / Kur'an'ın yüce haberlerine, bilimsel düşünceye kulak vermeyenler; her taraftan dışlanırlar.[613]

---

608 (55:164) Bak. Bakara Suresi 123; Lokman Suresi 33; İsrâ Suresi 15; Zümer Suresi 7; Necm Suresi 38; Abese Suresi 33-37; Sebe Suresi 25, 26.

609 (55:165) Bak. Zuhruf Suresi 32; Nahl Suresi 71; İsrâ Suresi 21.

610 (56:5) Bak. Meâric Suresi 40; Rahman Suresi 17.

611 (56:6) Bak. Mülk Suresi 5; Hicr Suresi 16.

612 (56:7) Bak. Hicr Suresi 17.

613 (56:8-9) Mele-i âlâ sözcüğü ile ilgili, Sâd Suresi 67-70 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

9. Kaybetmişlik içinde olurlar ve elbette onlar sürekli sıkıntılarda kalırlar.

10. Kim Kur'an'ın yüce haberlerinden bir bilgiyi çalıp, sonra da onu kendi çıkarı için kullanırsa, o alev saçan bir ateşe tabi olmuşur.

11. Şimdi onlara sor, yaratmadaki güç sahibi onlar mı, yoksa herkesi yaratan güç sahibi Biz miyiz? Muhakkak ki, Biz onları bir özden / toprak-su karışımı bir çamurdan yarattık.[614]

12. Çok ilginç! Yaratılıştaki bu engin güce, sen hayretler içindesin, onlar ise umursamıyorlar.

13. Onlara gerçekleri anlayın denildiği zaman, kendilerinin yaratılışını anlamak için derin düşünce içinde olmazlar.

14. Tüm yaratılışın ayetlerini / işaretlerini görün denildiği zaman da, hiç oralı olmazlar, önemsemezler.

15-17. Derler ki: "Bu, anlatılanlar apaçık bir aldatmadır, biz ölüp, toz-toprak olduktan sonra mı, tekrar diriltilecekmişiz? Üstelik bizden önceki atalarımız da mı, diriltileceklermiş."[615]

18. De ki, "Evet, diriltileceksiniz; ama siz, gerçekleri umursamıyorsunuz."

19. Kuşkusuz o diriliş anı, sadece müthiş bir komut sesinden ibaret olacaktır. O zaman, işte sizler, kendinizi diriltilmiş olarak göreceksiniz.

20. O zaman "Eyvah bizlere! İşte bu, din günüdür / hesap günüdür," diyeceksiniz.

21. Evet, işte bu, sizin yalanlamış olduğunuz fasıl günüdür / inananlarla, inanmayanları ayırt etme günüdür.[616]

---

614 (56:11) Bak. Mü'min Suresi 57; Nâziât Suresi 27-33; Yâ-Sîn Suresi 81; Ra'd Suresi 2-5; Secde Suresi 7; Müminûn Suresi 12; Nur Suresi 45; Rûm Suresi 20.

615 (56:15-17) Bak. Yâ-Sîn Suresi 77-82; Kâf Suresi 2, 3; İsrâ Suresi 98; Müminûn Suresi 35, 82; Vâkıa Suresi 47; Nâziât Suresi 11.

616 (56:21) Bak. Fâtiha Suresi 4; İnfitâr Suresi 15-19; Mürselât Suresi 11-15.

22-24. O gün ortak koşanlar, işbirlikçileri ve Allah ile birlikte bağlandıkları efendileri, toplanacak, tutuklanacak ve onların hepsi sorgulanacaktır. Sonra da cehennemin yolu onlara gösterilecektir.[617]

25-26. Bu arada onlara sorulur: "Size ne oldu? Neden birbirinize yardım etmiyorsunuz?" Hayır, edemezler; onlar bugün, hepsi tümüyle teslim olmuşlardır.

27-28. Ancak, kendi aralarında birbirlerini sorgulayıp suçlarlar; müritler efendilerine; "Siz bize doğruları anlattığınızı ve Hak'tan yana olduğunuzu söyleyerek yaklaşıyordunuz," derler.

29. Efendileri(!) de onlara: "Aslında siz doğru dürüst inanmış kimseler değildiniz;"

30. "Biz sizi zorla çağırmış da değiliz; bizim böyle bir yetkimiz yoktu. Fakat siz azmış, cahil, haksızlığı alışkanlık haline getirmiş bir topluluktunuz;"

31-32. "Onun için Rabbimizin sözü bize hak oldu; artık hak ettiğimiz cezayı hep beraber çekeceğiz. Evet, yanlış yola gitmeniz için biz sizi kışkırttık, ama, zaten biz yanlış yoldaydık," derler.[618]

33-34. Böylece o gün onlar, azapta birleşirler. İşte, Biz suçluları böyle itiraf ettireceğiz.

35. Ortak koşanlara "La ilahe illa Allah" (İlah / efendi yoktur, Allah vardır) denildiğinde, büyükleniyorlardı.

36. "Biz ilahlarımızı / efendilerimizi, mecnun bir şair için mi terk edeceğiz?" diyorlardı.[619]

---

617 (56:22-24) "Zülm" sözcüğünün, "şirk" anlamına da geldiği ile ilgili bak. Lokman Suresi 13; En'âm Suresi 82.

618 (56:31-32) Bak. Ahzâb Suresi 67, 68; A'râf Suresi 16, 17, 38; Sebe Suresi 31-33; Mü'min Suresi 47, 48; İbrahim Suresi 22; Sâd Suresi 82-85; Hicr Suresi 39-44.

619 (56:35-36) Hz. Muhammed, ortak koşuculara, **"Lâ ilahe illâ Allah"** (Allah'tan başka ilah / efendi yok) dediği zaman, ona, "deli, cinlenmiş", "sen kafayı mı yedin" diye tepki gösteriyorlardı. Peygamber'in vefatından sonra, aynı ortak koşucular, "Lâ ilahe illâ Allah" kelimesine Hz. Muhammed'in ismini eklediler, elçiyi "efendi" yaptılar ve ortak koşucu inançlarını inananlara benimsettiler. Bak. Yusuf Suresi 106: "İnananların çoğu, ortak koşmadan inanmazlar."

37. Hayır, hayır asla! Sizin "deli şair" dediğiniz elçi, gerçeği getirdi ve o, gerçekleri tebliğ eden tüm elçileri doğruladı.

38. Hiç kuşkusuz, sunulan gerçekleri kabul etmeyenler, kesinlikle can yakıcı sıkıntıları tadacaklardır.

39. Sizler ancak, yapmış olduğunuz kötü şeylerin karşılığı ile cezalandırılacaksınız.

40-44. Allah'a ortak koşmadan inanmış has kullar, böyle bir azabı tatmayacaklardır. Onlara, kendilerine bildirilen rızık ve meyveler ikram edilecek ve nimeti bol bahçelerde lüks koltuklar üzerinde karşılıklı olarak oturacaklardır.

45-47. Onlara, kaynağından doldurulmuş, içenler için lezzet veren dupduru içecekler sunulur; o içeceklerin içinde insana zarar verici bir katkı maddesi yoktur.[620]

48. Çevrelerinde kendilerine ait kusursuz görüntüler vardır.

49. Onlar hiç şirke / pisliğe bulaşmadan özlerini korumuş, süt beyazı gibidirler.

50. Böylece onlar birbirleriyle anılarını paylaşırlar.

51-52. İçlerinden biri anlatır: "Benim bir yakınım vardı; derdi ki: 'Sen gerçekten yeniden dirilmeyi doğrulayanlardan mısın?'"

53. "'Biz ölüp toprak ve kemik olduğumuz zaman mı, yeniden diriltilip hesaba çekileceğiz?'"

54. "Şimdi onun nerede olduğunu biliyor musunuz?"

55. Şimdi o can yakıcı sıkıntılar içindedir.

56. Devam eder: "Allah'a yemin olsun ki, ona uyup gerçeği gözardı etseydim o beni de helâk edecekti."

57. Eğer Rabbimin nimeti olmasaydı, ben de oraya getirilenlerden olacaktım.

58-59-60. Şimdi biz ilk ölümümüzden başka, bir daha ölmeyecek

---

620 (56:45-47) Bak. Muhammed Suresi 15; Tûr Suresi 22-28; İnsan Suresi 5-22; Vâkıa Suresi 10-40.

değil miyiz? Azaba uğrayacaklardan da değiliz. İşte bu en büyük kurtuluştur.

61. Çalışanlar artık işte bu büyük kurtuluş için çalışsınlar.

KARAR SİZİN

62. Şimdi, Allah'tan indirilen bu gerçekler mi iyidir? Yoksa zararlı, amaçsız, sorun çıkaran mal-mülk tukusu mu?[621]

63. Biz o mal-mülk tukusunu bir fitne / bir sınav aracı kıldık.

64. Kuşkusuz, o sorun çıkaran mal-mülk tutkusu, aslında içinden çıkılamayacak can yakıcı sıkıntılardır.

65. Sanki o mal-mülk tutkusu, şeytanî davranışların başlangıcının filizlendiği, körüklendiği bir ortam yeri gibidir.

66. İşte zalimler ondan beslenirler, böylece onlar mal-mülk tutkusunun verdiği haksız şeylerle karınlarını doldururlar.

67. Sonra da, muhakkak onlar için, kendileri aleyhine, kızgınlıklar, öfkeler gibi karmakarışık durumlar.

68. Sonra onlar, tekrar can yakıcı sıkıntılar içine dönerler.

69-70. Doğrusu onlar, atalarını gerçeklerden sapmış buldukları halde, ona rağmen kendileri onların peşinden gidiyorlar, körü körüne taklit ediyorlar.

71. Dikkatinizi çekerim! Onlardan önceki kuşaklardan çoğu da, aynı hatayı yaparak hak yoldan saptılar.

---

621 (56:62) Burada "sorun çıkaran mal-mülk tutkusu" diye anlamlandırdığım sözcüğün Arapçası, "Secer" sözcüğüdür. Secer kelimesi normalde "Ağaç" anlamında kullanılmaktadır. Ancak Kur'an'da geçen yerlerde esas anlamıyla değil mecaz anlamında kullanılmaktadır. Secer sözcüğü, ağaç anlamının dışında şu anlamlara da gelmektedir. "Hicazlılar, buğday, arpa ve hurmaya secer derler. "Secer" sözcüğü, "ihtilaf" ve "sarf etme" anlamlarında da kullanılır. Çünkü ihtilafların, problemlerin çoğu mal-mülk yüzündendir. En çok harcaması yapılan da maldır." (İbni Manzur, *Lisanü'l-Arab,* c. 5, s. 32, 33. Şcr. Mad.) Bak. Nisâ suresi, 65. ayette, secer kelimesi "sorun çıkarma, ihtilaf vs." anlamlarına gelir. Ebu Sa'id'e göre ise, "Secer, gümüş ve her türlü canlı hayvan" anlamına gelir. (Zebidi, *Tacü'l-Arus,* c. 13, s. 476.)

72. Halbuki, Biz onlara kendi içlerinden tehlikeyi haber veren, uyaran elçiler gönderdik.[622]

73-74. Bak! Uyarıldıkları halde, atalarını körü körüne taklit edenlerin sonu nasıl oldu? Aklınızı başınıza toplayın! Ancak, atalarını körü körüne taklit etmeyen, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayan, samimi olarak Allah'a kulluk edenlerin sonu mutlu olur.

NÛH PEYGAMBER

75. Doğrusu, Nûh bize samimi olarak dua etmişti de Biz ona, nasıl karşılık vermiştik.

76-77. Biz Nûh'u ve ailesini o büyük sıkıntıdan kurtardık ve neslini devam ettirdik.

78. Biz, Nûh olayını, sonraki kuşaklara, bir ibret dersi yaptık.

79. Kuşaklar boyunca Nûh'a selam olsun!

80. Biz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz.

81. Nûh, Bizim samimi olarak inanmış kullarımızdandı.[623]

82. Sonra Bizi anlamayan diğerleri, kendi cehaletleri yüzünden suda boğulup gittiler.

İBRAHİM PEYGAMBER

83. Kuşkusuz, İbrahim de Nûh'un yolundaydı.

84. O, Rabbine tertemiz, samimi bir kalp ile geldi.

85. İbrahim babasına ve halkına şöyle demişti ki: "Nedir sizin kulluk ettikleriniz?"[624]

86. "Siz, Allah'tan ayrı bir takım ilahlara / efendilere mi bağlanıyorsunuz?"

---

622 (56:72) Dikkat! İnananlara önderlik yapanlar, geçmişte ataların "dört Hak mezhep" "Sünnet yolu" "Ehli sünnet" ve "Cemaat" gibi uygulamalarının yanlışlarını bildikleri halde, inatla, körü körüne yanlışta ısrar ederler. Can yakıcı ateşe rağmen, ne büyük bir cesaret(!) Aklı olana Kur'an, harika bir elçidir bir uyarıcıdır.

623 (56:81) Nûh ile ilgili tüm haberler, bak. Şuarâ Suresi 105 ve dipnotu.

624 (56:85-89) En'âm Suresi 76-82. ayetleri inceleyiniz.

87. "Peki, sizin âlemlerin Rabbi / Efendisi hakkında düşünceniz nedir?"

88. Sonra yıldızlara bir göz attı.

89. Sonra da, "Bu saçma düşüncelerinizden fena sıkıldım," dedi.

90. Bunun üzerine halk, İbrahim'e arkalarını dönüp yanından uzaklaştılar.

91. İbrahim gizlice, onların ilah diye taptıklarının yanına vardı. Sonra dedi ki: "Yemez misiniz?"

92. "Neyiniz var da konuşmuyorsunuz?"

93. Sonra onlara iyice yaklaşarak tüm gücüyle vurarak kırdı döktü.

94. Halk, olayı duyar duymaz hemen İbrahim'i yakalayıp sorguya çektiler.

95. İbrahim; "Ellerinizle yaptığınız şeylere mi kulluk ediyorsunuz?"

96. "Halbuki, sizi ve yapmış olduğunuz şeyleri yaratan Allah'tır," dedi.

97. Halkın ileri gelenleri; "Şunun neyi var neyi yok hepsine el koyalım, böylece canını yakacak bir sıkıntının içine sokalım," dediler.

98. Böylece ona bir tuzak kurmak istediler. Ama Biz de onları başarısız kıldık.

99. İbrahim dedi ki: "Bana sadece Rabbim yol gösterir; muhakkak ki, ben O'nun bildirdikleri üzere hareket ederim."

100. İbrahim; "Rabbim, bana salihlerden birini bağışla," diye dua etti.

101. Böylece ona iyi huylu bir oğul müjdeledik.

AYRILIK ACISI

102. Artık çocuk kendi başına çalışabilecek olgunluğa ulaşınca, İbrahim: "Ey oğul! Kuşkusuz ben görüyorum ki, bu ıssız, sakin yerde, içim parçalanarak ben seni terk etmek zorunda kalacağım. Düşün bakalım, bu konuda senin görüşün nedir?" Dedi ki: "Ey ba-

bacığım! Sen emrolunacağın şeyi yap! İnşallah beni saygı gösterenlerden ve sen yokken de, güçlüklere karşı göğüs gerenlerden bulacaksın."

103. Böylece baba-oğul, her ikisi de teslimiyet içinde olup anlaştılar. İbrahim onu yalnızlık içinde yüzüstü bıraktı.

104-105. Biz ona şöyle seslendik: "Ey İbrahim! Kesinlikle sen, öngörülerini, düşündüklerini dosdoğru olarak gerçekleştirdin. Muhakkak ki, Bize tüm özüyle bağlı olanları Biz ödüllendiririz."[625]

---

625 (56:100-105) Tüm dinsel kaynaklarda, bu arada tefsir ve Kur'an çevirilerinde, "Hz. İbrahim'in oğlu İsmail'i kurban etmeye kalktığı, fakat bıçağın kesmediği, bu arada Allah'ın, kurbanlık bir koç göndererek İsmail'in kurban edilmekten kurtardığı" yazılıdır. Tabi ki bu yazılanlar, değişik rivayetlere ve Kur'an ayetinin bu rivayetlere göre yorumlanmasına dayandırılıyor.

Ancak, rivayet ve rivayet tefsirlerinde, İsmail'in kurban edildiği yazılırken ve böyle meşhur olmuşken *Kitab-ı Mukaddes* metinlerinde İshak'ın kurban edildiği yazılıdır. Şöyle: "Tanrı, İbrahim'i denedi. "İbrahim!" diye seslendi. İbrahim, "Buradayım!" dedi. Tanrı, "İshak'ı, sevdiğin biricik oğlunu al, Moriya bölgesine git, oğlunu yakmalık sunu olarak sun." İbrahim sabah erkenden kalktı, yakmalık sunu için yardığı odunları eşeğine yükledi. Yanına ateşi, bıçağı ve oğlu İshak'ı aldı. Tanrı'nın kendisine belirttiği yere doğru yola çıktı. Tanrı'nın kendisine söylediği yere varınca İbrahim bir sunak yaptı, üzerine odun dizdi. Oğlu İshak'ı bağlayıp sunaktaki odunların üzerine yatırdı. Onu boğazlamak için uzanıp bıçağı aldı. Ama Rabbin meleği göklerden, "İbrahim, İbrahim!" diye seslendi. İbrahim, "İşte buradayım!" diye karşılık verdi. Melek, "Çocuğa dokunma" dedi, "Ona hiçbir şey yapma. Şimdi, Tanrı'dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin." İbrahim çevresine bakınca, boynuzları sık çalılara takılmış bir koç gördü. Gidip koçu getirdi. Oğlunun yerine onu yakmalık sunu olarak sundu..." (*Kitab-ı Mukaddes*, Bölüm. 22)

Kitab-ı Mukaddes'de anlatılan bu kurban olayı, Peygamber adına rivayetler üretilerek İshak yerine İsmail koyularak, İslam'a aktarılmış ve Kur'an ayetleri de rivayetlere göre tefsir edilmiş ve çevrilmiştir. "Kur'an'ı, hadisler açıklar" diyerek de Müslümanları inandırmışlardır.

Taberi ve Razi'nin yazdığına göre, *Kitab-ı Mukaddes*'teki bu olay'ı, İsmail'e uyarlayan ve Kur'an ayetini çarpıtmaya destek yapan rivayetin, Muaviye tarafından ortaya sürülmesi çok manidardır. Şöyle ki: "İbni Cerir şöyle bir hadis rivayet eder: "Bana Muhammed İbniAmmar er-Razi'nin Sünabihi'den rivayetine göre, o şöyle anlatmıştı: Muaviye bin Ebu Süfyan'ın yanında idik. Boğazlanması emredilenin İsmail mi, yoksa İshak mı olduğu konusu soruldu. Muaviye, "tam bilenine düştünüz" deyip, şöyle devam etti: "Allah resûlünün >>

106. Gerçekten himayeye muhtaç bir çocuğu Allah için yapayalnız, yüzüstü bırakıp gitmek, elbette apaçık bir sınavdı.

107. Biz de büyük bir ödülle / İshak ile, onu evlat hasretinden kurtardık.

108. Biz gelecek kuşaklar için İbrahim'i bir örnek kıldık.

>> yanında idik; birisi ona geldi ve 'Ey Allah'ın elçisi! Ey iki boğazlanmışın oğlu, Allah'ın sana verdiklerinden bana da ver' dedi. Allah resûlü güldüler." Biz, Muaviye'ye, "Ey Mü'minlerin emiri! İki boğazlanmış nedir?" diye sorduk. Muaviye şöyle cevap verdi: "Abdülmuttalip, zemzemin kazılmasını emrettiğinde, şayet Allah bu iki işi kendisine nasip ederse çocuklarından birini boğazlamayı adamıştı. Çekilen kurada, Abdullah çıktı. Dayıları, Abdullah'ın bağazlanmasının yerine 100 deve fidye vererek onu boğazlanmaktan kurtardılar. Abdülmuttalip, Abdullah'ın fidyesi olarak 100 deve kurban etti. İkinci kurban ise İsmail'dir."

İşte, İsmail'in kurban edilmesiyle ilgili rivayetin kaynağı Ebu Süfyan'ın oğlu Muaviye'dir. İslam alimleri(!) ise, kurban edilme olayında ikiye ayrılmışlardır. Bazısı İsmail diyor, bazısı da İshak diyor. Ancak, bu kurban olayı ile ilgili olarak, Kur'an'a başvurduğumuzda hiç de yazılanlar ve söylenenler gibi olmadığını görüyoruz. Şöyle ki: Öncelikle, konuyla ilgili Kur'an ayetlerine bakalım. Sâffât Suresi 99. ve 100. ayetlerle, İbrahim'in "kuşkusuz ben Rabbimin bildikleri üzere hareket edeceğim" diyerek Allah'a yöneldiği, kendini Allah'ın hizmetine adadığı ve "Rabbim bana salihlerden birini bağışla!" diyerek Salih bir evlat istediği buyrulur. İbrahim'in bu duasından, o dönemde henüz çocuğu olmadığı anlaşılmaktadır. 101. ayetteki, duası üzerine, İbrahim'e hemen bir oğul müjdesi verildiği anlamı çıkartılmamalıdır. Oğul müjdesi, İbrahim Peygamber'e yaşlılık çağında verilmiştir. (Bak. Hûd Suresi70-73)

Sâffât Suresi 102. ayetteki İbrahim'in: "Ey oğul! Kuşkusuz ben görüyorum ki, bu ıssız yerde içim parçalanarak ben seni terk etmek zorunda kalacağım," ifadeleri içinde, üzerinde önemle durulması gereken sözcük, **"Ezbehu"** sözcüğüdür. Bu kelime "zebh" kökünden türemedir. **"Zebh"** sözcüğünün esas anlamı, "şaklamak, herhangi bir şeyden parça koparmak" demektir. Daha sonraları "boğazdan kesme" anlamında kullanılır olmuştur. "Zebh" sözcüğü mecazen "helâk" anlamında kullanılır. Zira boğazın kesilmesi, bir canlıyı helâke götürmenin en seri yoludur. (*Lisanü-l-Arab*, c. 3, s. 486-488, Zbh, mad.; *Tacü-l-Arus*, c. 4, s. 38-41, zbh, mad.) (Ayrıca bak. Neml Suresi 21. Ayet)

Kur'an ayetinden anladığımıza göre, İbrahim, henüz çocuk yaşta, bakıma, himayeye muhtaç bir çağda olan oğlunu, ıssız, tarıma elverişsiz bir bölgede bırakıp, görev yeri Kenan bölgesine gitmek niyetindedir. Ancak, bu durumu henüz çocuk yaştaki oğluna nasıl anlatacağı hususunda kararsızdır. İbrahim oğlu >>

109. Çağlar boyunca İbrahim'e selam olsun.[626]

110. İşte Biz iyilik, güzellik üretenleri böyle ödüllendiririz.

111. Kuşkusuz İbrahim bizim, bilinçli olarak inanan kullarımızdandı.

112. Biz Ona, İsmail'den hüzünle ayrılmasına karşılık, İshak'ı müjdeledik, salihlerden bir peygamber olarak.

113. Biz ona ve İshak'a da bol bol iyilikte bulunduk. Her ikisinin soylarından iyilik, güzellik üretenler de var; açıkça kendilerine haksızlık edenler de...

MUSA VE HARUN

114. Doğrusu Biz, Musa'yı ve Harun'u da nebîlik ile şereflendirdik.

115. Ve hem onları ve hem de halklarını, o büyük sıkıntıdan kurtardık.

116. Biz Musa ve Harun'a yardım ettik de onlar galip geldiler.

117. O ikisine açık-seçik yol gösteren o kitabı / Tevrat'ı verdik.

118. Her ikisini de, dosdoğru yola yönlendirdik.

>> İsmail'i yanına alarak, dolaşmaya çıkar ve bu konuyu onunla konuşur, tartışır. Baba ile oğlu arasında 102. ayetin bildirdiği konuşma geçer.

Kur'an ayetlerinin bize anlattığı, İbrahim ile oğlu İsmail arasında geçen bu konuşmadan anlaşılmaktadır ki, İbrahim Peygamber'in elçilik görevine devam etmek için, Kenan bölgesine gitmesi gerekmektedir. Allah'ın, İbrahim'e o bölgeye gitmesi için emir buyurduğu anlaşılıyor. İbrahim de oğluna bu olayı anlatarak onunla anlaşmak ister. İsmail de olgunluk gösterir. İbrahim de kendinden bir parça kopmuş gibi hisseder. Zaten ayette geçen "kurban kesmek" diye çevrilen **"Ezbuhu"** kelimesi "herhangi bir şeyden parça koparmak" anlamına gelmektedir. Oğlunun ayrılık acısını içinde hisseden İbrahim, çocuk denecek yaştaki oğlunu dağlık, taşlık, ıssız, bir beldede yapayalnız, yüzüstü bırakıp, Mekke'den ayrılıyor. Kur'an ayetlerinin anlatmak istediği olay (Allah daha iyi bilir) işte budur. Sonra Allah, bu evlat acısını unutturmak için, ilerlemiş yaşına rağmen, İshak'ı ona karşılık olarak bağışlamıştır. Zaten 106, 107 ve 112. ayetler bunu açıkça vurgular.

626 (56:109) İbrahim ile ilgili tüm haberler için bak. Şuarâ Suresi 69 ve dipnotu.

119. Biz, her ikisinin mücadelesini, sonraki kuşaklara ders olarak bıraktık.

120. Nesiller boyunca Musa'ya ve Harun'a selam olsun!

121. Biz iyilik ve güzellik üretenleri işte böyle ödüllendiririz.

122. Kuşkusuz Musa ve Harun bizim içtenlikle inanan kullarımızdandı.[627]

İLYAS PEYGAMBER

123. Muhakkak ki, İlyas da kesinlikle gönderilen elçilerdendir.

124. İlyas halkına; "Allah'a karşı ortaklar edinmekten sakınmaz mısınız?"

125-126. "En güzeli, en mükemmeli yaratan, sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbi olan Allah'ı bırakıp, Baal putuna mı kulluk ediyorsunuz?" deyince;[628]

127-128. Ortak koşanlar, İlyas Peygamber'i yalanlamışlardı da bu yüzden onlar, azabı hak edenlerden olmuşlardı. Ancak, Allah'a ortak koşmayan has kulların böyle bir sıkıntısı yok.

129. Biz, sonrakiler için İlyas'ı da kalıcı kıldık.

130. Nesiller boyu İlyas'a selam olsun!

131. İyilik ve güzellik üretenleri Biz, işte böyle ödüllendiririz.

132. İlyas bizim içtenlikle inanan kullarımızdandı.

LÛT PEYGAMBER

133. Doğrusu Lût da gönderilen elçilerdendir.[629]

134-136. Yok edilecekler arasında kalan yaşlı bir kadın / Lût'un eşi dışında, Biz Lût'u ve ailesini topluca kurtardık. Sonra diğerlerinin hepsini yerle bir ettik.

---

627 (56:122) Musa ile ilgili bak. Şuarâ Suresi 9 ve dipnotu.

628 (56:125-126) "Sami toplumlarında "Efendi" anlamına gelen "Baal", Kenanlıların, kendilerine bereket sağladığına inandıkları ve bu yüzden kulluk ettikleri / bağlandıkları efendilerinin adı. Araplarda, eşlerden erkek olana, yani kocaya 'baal' derler. Sözcüğün türevleri Kur'an'da, Bakara Suresi 228; Hûd Suresi 72; Nûr Suresi 31. ayetlerde geçer ve buralarda "koca" anlamındadır.

629 (56:133) Lût ile ilgili haberler için bak. Şuarâ Suresi 160 ve dipnotu.

137-138. Şimdi siz, onların kalıntılarının, yıkıntılarının yanından gece-gündüz gelip geçiyorsunuz; ders almak için aklınızı kullanmaz mısınız?

YUNUS PEYGAMBER

139. Muhakkak ki, Yunus da gönderilen elçilerdendi.[630]

140. Hani o, görevini terk edip bir gemiyle kaçmak istemişti.

141. Ancak, yolcu sayısı fazla olduğu için, yolcular, gemiye kura ile alınıyordu da Yunus kaybedip, gemiye binememişti.

142. Bu yüzden hutu / bunalımı, sıkıntısı, onu, dayanılmaz duruma sokmuştu da, o, yaptığına pişman olmuştu.

143-144. Eğer Yunus, Allah'tan bağışlanma dilemeseydi, o hut / o sıkıntı; o bunalım kesinlikle, ömrünün sonuna kadar onun içinde kalacaktı.

145-146. Nihayet Yunus, sıkıntı, bunalım içinde, açık alanda, can yakıcı sıcakta halsiz, bitkin bir durumda dolaşırken, Bizim eserimiz olan yaprakları geniş bir ağacın gölgesine sığınmıştı.

147. Sonra Biz onu, görevinin başına, yüz bin ya da daha fazla olan kavmine tekrar elçi olarak gönderdik.

148. Sonunda kavmi inandılar, Biz de onları yaşamlarının sonuna kadar nimetlendirdik.

ORTAK KOŞUCULAR, KADINLARI ERKEKLERDEN AŞAĞI GÖRÜR

149. Şimdi ortak koşuculara sor: Kız çocukları Rabbin için de erkek çocukları onlar için mi?

150. Yoksa, Biz melekleri dişi yaratmışız (!) da, ortak koşucular bu yaratılışa tanık mı olmuşlar?

151. Gözünüzü açın! Elbette onların söyledikleri, kendi uydurmalarıdır, iftiralarıdır.

---

630 (56:139-148) Bak. Kalem Suresi 48-50; Kehf Suresi 63. Ayrıca "Hut" sözcüğünün anlamı ile ilgili, A'râf Suresi 163 ve dipnotu okuyunuz.

152. Onlar, "Allah çocuk edindi" dediler. Muhakkak ki onlar, kesinlikle yalancılardır.

153. Onlar, Allah'ın kız çocuklarını, erkek çocuklarına tercih ettiği yalanını da söylediler.

154. Ne oluyor size, nasıl karar veriyorsunuz?

155. Siz hiç gerçekleri düşünüp anlamak istemez misiniz?

156. Yoksa öyle olduğuna dair, elinizde açık, geçerli bir belgeniz mi var?

157. Eğer doğru söylediğinizi iddia ediyorsanız, o zaman getirin yazılı belgenizi!

158. Onlar, daha da ileri giderek, Allah ile gizli güçler arasında bir soy bağı olduğu iftirasını da ortaya attılar. Halbuki gizli güçler de, muhakkak ki, Allah'ın huzurunda toplanacaklarını bilirler.[631]

159. Allah, noksan sıfatlardan arınıktır, onların iftira ettikleri şeylerden çok uzaktır.

160. Ancak tüm içtenliği ileAllah'a kul olanlar, Allah'ı böyle nitelemezler.

161-162. Artık siz ve kulluk etmiş olduğunuz şeyler, O'nun aleyhine kimseyi azdırıp saptıramazlar.

163. Ancak cehaletin cehenneminde olan kimseler, O'nun yolundan saparlar.[632]

164. Bizi anlamakta olan, sadece o has kullar için, malum bir makam vardır.

165. Muhakkak ki Biz, elbette Biz dizi dizi dizenleriz; parça parça indirenleriz.

---

631 (56:158) Bak. Kasas Suresi 61; Rûm Suresi 16; En'âm Suresi 100; Şuarâ Suresi 98.

632 (56:161-163) Bak. A'râf Suresi 16,17; İsrâ Suresi 62-65.

166. Muhakkak ki Biz, elbette Biz tüm noksan sıfatlardan arınıkız.

167-168. Elbette şöyle söyleyenler de olacak: Keşke daha önceden Kur'an bizde de olsaydı.

169. Elbette biz de Allah'ın has kulları olurduk.

170. Böylece o Kur'an'ı görmezlikten gelenler, artık çok yakın bir zamanda bilirler.[633]

171. Doğrusu, elçilikle görevli kullarımız hakkında Bizim kelimemiz geçmişti.

172-173. Muhakkak ki onlar, elbette başaracaklardır ve kesinlikle onlar Bizim gücümüzle üstün gelecektir.[634]

174-175. Sen bir süre için onlardan uzak dur ve onları gözetle! Belki onlar yakın bir zamanda gerçekleri görürler.

176. Onlar, şimdi de azabımızı acele mi istiyorlar?

177. Azap, geceleyin tepelerine inince, uyarılara aldırış etmeyenlerin sabahı ne kötü olur!

178. Yine de sen bir süreye kadar onlardan uzak dur!

179. Ve onları gözetle; onlar yakında göreceklerdir.

180. Gücün, kudretin ve yenilmezliğin sahibi olan senin Rabbin, onların nitelemelerinden çok yücedir.

181. Selam, tüm elçilere;

182. Hamd / övgü, âlemlerin Rabbi olan Allah'a olsun![635]

---

633 (56:170) Bak. Fâtır Suresi 42, 43; En'âm Suresi 155-157.

634 (56:171-173) Bak. Mücâdele Suresi 21; Muhammed Suresi 7; Fetih Suresi 4; Âl'i İmrân Suresi 139; Mü'min Suresi 51.

635 (56:182) Bak. Fâtiha Suresi 2-4.

İniş Sırası: 57
LOKMAN SURESİ
Sure No: 31

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Mîm.

2. İşte, en doğru ilkeler içeren kitabın ayetleri.

3. O iyilik, güzellik üretenler için bir rahmet ve bir doğru yol rehberidir.

4. İyilik-güzellik üreten kimseler, salatı ikame ederler / toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutarlar; Kazandıklarının vergisini verirler ve onlar öte dünyaya kesin olarak inanırlar.

5. İşte onlar, Rablerinden dosdoğru bir yol üzeredir ve işte onlar, mutluluğu yakalayanlardır.[636]

ASILSIZ HİKÂYELERLE
İNSANLARI UYUTANLARA
ACI BİR AZAP VAR

6. İnsanlardan kimi, Kur'an gerçeklerini saptırmak için, hiçbir bilimsel dayanağı olmayan asılsız hadislerle insanları oyalarlar. İşte bunlara alçaltıcı bir azap vardır.[637]

7. Bu asılsız hadisleri anlatanlara, Kur'an ayetleri anlatıldığı zaman, sanki kulakları sağırmış da anlatılan ayetlerimizi hiç duymamış gibi, üstelik büyüklük, bilgiçlik taslayarak dönüp giderler. İşte olanlara, can yakıcı bir azabı müjdele![638]

---

636 (57:5) Bak, Bakara Suresi 2- 5, 112, 195; Neml Suresi 2-4; Mâide Suresi 85; A'râf Suresi 56; Ankebût Suresi 69; Yâ-Sîn Suresi 6.

637 (57:6) Geleceğin bilgisine sahip âlemlerin Rabbi, bu Kur'an ayetiyle, bizleri uyarıyor.

638 (57:7) Bak, Fussılet Suresi 5, 26; En'âm Suresi 25; Müminûn Suresi 66-67.

8-9. Kuşkusuz içtenlikle inanıp, iyi ve güzel işler üretenler için, işte onlar için, durumlarında bir değişiklik olmadığı takdirde, nimetleri bol bahçelerdedirler. Bu, Allah'ın verdiği hak bir sözdür. Allah çok güçlüdür, en doğru karar verendir.

10. Allah gökleri, hiçbir dayanak olmadan yaratmış, sarsılmaması için de yeryüzüne sağlam ve yüksek dağlar yerleştirmiş ve içine her çeşit canlıdan yaratıp yaymıştır.ve gökten bir yağmur yağdırıp, orada her çeşit bitkilerden çifter çifter bitirmiştir.[639]

11. İşte tüm bunlar Allah'ın yaratmasıdır. Haydi gösterin bakalım, Allah'tan başka İlah / efendi edindikleriniz neler yaratmış? Aslında Allah'ın ayetlerini karartanlar apaçık bir sapkınlık içindedirler.[640]

LOKMAN

12. Dikkatinizi çekerim! Biz, Lokman'a "Kendine verilen nimetlerin karşılığını öde!" diye hikmet verdik. Kim, Allah'ın verdiklerinin karşılığını öderse, kuşkusuz, ödediği şey, kendisi içindir; kim nankörlük ederse, elbette Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Kuşkusuz Allah, tükenmez övgüye layık olandır.

HİKMET NEDİR? LOKMAN EVLADINA
HİKMETLİ DAVRANIŞLARI ANLATIYOR

13. Bir zaman, Lokman çocuğu için, ona şöyle öğüt verdi: "Ey evlat! Allah'a asla ortak koşma! çünkü ortak koşmak, kesinlikle, büyük bir zulümdür,"

---

639 (57:10) Jeolojik bulgular, dağların yeryüzünde gördüğümüz kütleleri kadar, yeraltına doğru ilerleyen bir uzantılarının olduğunu, bu şekilde dağların, yeryüzü tabakalarının birleşim noktalarında, yer üstüne ve yer altına doğru uzanarak bu tabakaları birbirine perçinlediğini kanıtlamışlardır. Dağlar bu şekilde yer kabuğunu sabitleyerek, onun magma tabakası üzerinde ya da kendi tabakaları arasında kaymasını engeller. Kur'an dağların bu işlevini "kazık"lara benzeterek işaret eder. Dağların bu sabitleyici özelliğine bilimsel olarak "izostasi" denir. Ayrıca bak. Nebe Suresi 6, 7; Enbiyâ Suresi 31; Nahl Suresi 15; Nâziât Suresi 32-33, 49.

640 (57:11) Bak. Sebe Suresi 22-23; Ahkâf Suresi 3-4; Hacc Suresi 73; Ra'd Suresi 2.

16. "Ey evlat! Yaptığın-iyilik ya da kötülük-minnacık bile olsa, bir kayanın içinde ya da göklerde veya yerin dibinde gizlense de Allah, onu getirir terazine koyar; çünkü Allah, ufacık şeyleri bile görür ve her şeyden haberdar olur."[641]

17. "Ey evlat! Salatı ikame et[642] / her an Allah'a bağlılık bilinci üzere ol; onun için çaba harca! Ve ma'rufu / herkesin iyilik olarak kabul ettiği ortak değerleri savun, münkerden / hiç kimsenin onaylamadığı kötülüklerden vazgeçirmeye çalış! Başına gelecek her türlü kötü felâkete karşı da sabırlı / dirençli ol! Kuşkusuz, bunlar azimli olmayı gerektiren çabalardır."[643]

18. "İnsanları küçümseyerek büyüklük taslama! kendini onlardan üstün görerek ortalarda dolaşma! Allah, kendini beğenip övünenlerden hoşlanmaz."

19. "Davranışlarında samimi ve doğal ol! Emreder gibi ses tonunu yükseltme! çünkü kulağa hoş gelmeyen en çirkin ses, eşek anırmasıdır."[644]

TANRI'NIN ÖĞÜT VE UYARILARI

14. Biz insana, annesine ve babasına güzel davranmasını öğütledik. Annesi onu karnında büyük bir güçlükle taşımıştır; iki yıl süt emzirmiştir. Onun için anne ve babanıza karşılığını ödeyin, dönüş Bana'dır;[645]

---

641 (57:16) Bak. Enbiyâ Suresi 47; Zilzal Suresi 7-8; Sebe Suresi 3-4; En'âm Suresi 59; Kehf Suresi 49; İsrâ Suresi 13-14.

DİKKAT! Konu bütünlüğünü sağlamak için, 16, 17, 18. ayetler 13. ayetten sonraya konmuştur.

642 (57:17) Bak. Lokman'ın evladına öğüdü olarak geçen "salatı ikame" etmeyi, Tâ-Hâ Suresi 14'de Allah, Musa Peygamber'e öğütlüyor. Demek ki, Lokman, evladına Allah'ın buyruğunu, hikmetini öğütlemiş; yani peygamberler, Allah'ın buyruklarını öğütlerler, kendi kişisel sözlerini değil.

643 (57:17) Bak. A'râf Suresi 157; Âl'i İmrân Suresi 104, 110, 114; Tevbe Suresi 67, 71; Hacc Suresi 41.

644 (57:19) Lokman'ın evladına öğüt verdiği hikmetler, İsrâ ve Furkân Surelerinde detaylı anlatılır. Bak. İsrâ Suresi 22-38; Furkân Suresi 63-76.

645 (57:14) Bak. Ahkâf Suresi 15, 17. Ayrıca ana-baba ile ilgili şu ayetleri de inceleyiniz: Bakara Suresi 83; En'âm Suresi 151; İsrâ Suresi 23-24.

15. Eğer, anne ve baban, Allah hakkında bilgisizce / cahilce, Allah'a ortak koşman için sana baskı yaparlarsa, onların bu sözlerine uyma! Allah'a ortak koşmayanların yoluna uy! Ancak, buna rağmen, normal ilişkilerinizde onlara iyi davran! Sonunda dönüşünüz Bana'dır ve Ben, yaptığınız her şeyi size haber vereceğim.[646]

20. Allah'ın, göklerdeki ve yeryüzündeki tüm varlıkları ve imkânları sizin yararlanmanız için boyun eğdirdiğini, açık ya da gizli olarak nimetlerini bol bol verdiğini görmüyor musunuz? Buna rağmen, insanlardan kimi, doğru bir bilgiye ve aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın Allah hakkında tartışıp dururlar.

21. Böyle insanlara: "Allah'ın indirdiği bilgi ve hikmet dolu Kitab'a uyun!" denildiğin de onlar, "Hayır! Biz atalarımızın üzerinde olduğu geleneğe uyarız" Peki, ya onlar şeytanî hallere uymuş, Hakk'tan uzaklaşmış ve sizi alev püskürten bir ateşin azabına çağırıyor olsa da mı?[647]

22. Halbuki, kim Allah'a teslim olarak yönünü ataların yaptığına değil, Allah'ın buyruklarını yapmaya yöneltirse, işte o, en sağlam, en garanti kulpa tutunmuş olur. Çünkü, tüm işler sonunda Allah'a varır.

23. Kim de gerçeği örtbas ederse, onun reddetmesi seni üzmesin! Onlar nasıl olsa, sonunda bize dönecekler ve Biz, onlara, yapmış oldukları şeyleri haber vereceğiz; kuşkusuz Allah, kalplerdeki en gizli düşünceleri bilendir.

24. Biz onları, dünyada bir süre yararlandırırız; sonra, gerçeği örtbas ettikleri için, çok ağır bir cezaya çarptıracağız.

25. İşin ilginci sen onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorarsan, kesinlikle sana "Allah yarattı," diyecekler. De ki, o zaman, "Övgü / karşılık ödeme, Allah içindir" Ama onların çoğu bunun ne anlama geldiğini bilmezler.[648]

---

646 (57:15) Bak. Ankebût Suresi 8.

Dikkat! 14 ve 15. Ayetlerin yerini değişmesi. Konu bütünlüğünü sağlamak okuyucunun konuyu daha iyi kavramasını sağlamak içindir.

647 (57:21) Bak. Bakara Suresi 170; Zuhruf Suresi 23-24; Mâide Suresi 104; Hacc Suresi 3.

648 (57:25) Bak. Ankebût Suresi 61, 63.

26-27. Göklerdeki ve yeryüzündeki olanların tümünü var eden Allah' dır. Öyle ki, yeryüzünün tüm ağaçları kalem olsa, denizlere de yedi deniz eklenerek, mürekkep olsa, Allah'ın var ettiklerini yazmakla, Allah'ın kelimeleri tükenmez; çünkü Allah, çok üstüntür, çok bilgedir, övügüye / karşılık ödemeye, en çok layık olandır.[649]

28. Tüm insanlar olarak sizin yaratılışınız ve yeniden diriltilmeniz, tek bir nefsin yaratılışı ve diriltilişi gibidir. Kuşkusuz Allah, her şeyi işitir ve her şeyi görür.

29. Allah'ın geceyi gündüze, gündüzü de geceye dönüştürdüğünü ve güneşi ve ayı bu oluşumu sağlamak için, onları emrine boyun eğdirdiğini ve her biri, süresi belirlenmiş bir vakte kadar böyle devam edip gideceğini ve kuşkusuz, tüm bu olaylar, Allah'ın kontrolü altında cereyan ettiğini hiç düşünmez misiniz?

30. İşte böyle, çünkü, Allah gerçeğin ta kendisidir. Allah'ın dışındaki bağlanılanlar batıldır / safsatadır. Muhakkak ki, Allah en yüce ve en büyüktür.

31. Varlığının kanıtlarını size göstermek için, Allah'ın suya koyduğu yasa gereği, gemilerin denizde yüzüp gittiğini görmez misiniz? Her güçlüğe göğüs geren ve şükreden için bunda dersler vardır.

32. O gemiler denizde, korkunç dalgalara yakalandığında, ortak koşucular dini sadece Allah'a özgü kılarak, Allah'a yalvarmaya başlarlar. Onları karaya çıkartıp kurtardığımız zaman, bir kısmı, orta bir yol tutar; ayetlerimizi ön yargılı nankörlerden başkası reddetmez.[650]

33. Ey İnsanlar! Rabbinize ortak koşmaktan sakının; Ana-babanın çocuğuna, çocuğun da ana, babasına yardım edemeyeceği bir günü düşünün. Allah'ın sözü gerçektir. Dünya hayatı sizi aldatmasın ve asla Allah'a karşı büyüklenip, gururlanmayın.[651]

---

649 (57:26-27) Bak. Kehf Suresi 109.

650 (57:32) Bak İsrâ Suresi 67; Ankebût Suresi 65; Yunus Suresi 22-23.

651 (57:33) Bak. Fâtır Suresi 5; Bakara Suresi 48; Âl'i İmrân Suresi 78; Nisâ Suresi 120; İsrâ Suresi 64; Hadîd Suresi 13-14.

34. Muhakkak ki, zamanın bilgisi Allah'a aittir. Yağmurun yağışı ve rahimlerdekinin meydana gelişi O'nun bilgisiyledir. Kişi yarın ne kazanır bilemez ve kişi yeryüzünde nerede ölecek bilemez. Allah en iyi bilendir, her şeyden haberdar olandır.[652]

İniş Sırası: 58
SEBE SURESİ
Sure No: 34

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hamd / övgü, göklerdeki ve yerdeki olan şeylerin sahibi ve yaratıcısı olan Allah'ın hakkıdır. Öteki dünyada da Hamd / övgü, O'nadır ve O, en doğru karar verendir; her şeyden haberdar olandır.[653]

2. Öyle ki, yere giren ve ondan çıkan her şeyi; gökten inen ve göğe yükselen şeylerin tümünü O bilir ve O, engin merhamet sahibidir; pişman olan kullarını bağışlayandır.

3-4. Gerçeği örtbas eden kimseler, "Dünyanın sonu hiçbir zaman gelmeyecek," derler. De ki, "Hayır! Gaybı bilen Rabbime andolsun ki, dünyanın sonu kesinlikle gelecektir. Göklerde ve yerde küçücük bir şey bile O'nun bilgisi dışında olamaz. Hatta çok daha küçük ya da daha büyük ne varsa hepsi, açık-seçik olarak kitabın içinde açıklanmıştır ki içtenlikle inanıp, iyi ve güzel işler üreten kimseler, emeklerinin karşılığının ne olduğunu bilsinler; işte onlar için, bir bağışlanma ve nimetleri bol bir cennet vardır.[654]

5. Ayetlerimizin anlaşılmasını engellemek için yarışırcasına koşuşturan o kimselere, işte onlara, can yakıcı kötü bir azap vardır.

---

652 (57:34) Kıyâmetin kopacağı anın sadece Allah'ın bileceği ile ilgili, bak. A'râf Suresi 187; Ahzâb Suresi 63; Nâziât Suresi 42; Tâ-Hâ Suresi 15; Allah'ın rahimlerde olanı bilmesiyle ilgili, bak. Hacc Suresi 5; Yağmuru yağdırmasıyla ilgili, bak. Rûm Suresi 19, 27, 49, 50; Ankebût Suresi 63.

653 (58:1) Bak. Fâtiha Suresi 2; Kasas Suresi 70; Kehf Suresi 1.

654 (58:3-4) Bak. Lokman Suresi 16; Enbiyâ Suresi 47; Zilzâl Suresi 7-8; En'âm Suresi 59; Kehf Suresi 49; İsrâ Suresi 13-4.

BİLİMSEL DÜŞÜNENLER KUR'AN'I DAHA İYİ ANLAR

6. Bilimsel düşünceye sahib olan kimseler de görüyorlar ki Rabbinden sana indirilen Kur'an, gerçeğin ta kendisidir ve o Kur'an, en üstün ve en çok övgüye layık olan Allah'ın dosdoğru yoluna yöneltir.[655]

7. Gerçeği görmezlikten gelip örten kimseler dediler ki: "Sizi bildiklerinizden ayırmaya çalışan, öldükten sanra, Muhakkak ki siz yeni bir yaratılış içinde olacaksınız," diye haberler veren bir adamı size gösterelim mi?

8. Bu adam, Allah'a karşı iftiralarda bulunuyor, bildiklerimizi yalanlıyor, yoksa onda bir delilik mi var? Hayır, tam tersi, böyle düşünenler, öte dünyaya da inanmazlar ve kendi sıkıntıları içinde, gerçeklerden uzaklaşıp sapıtıyorlar.[656]

9. Peki, onlar, göklerdekileri, yerdekileri ve çevrelerindeki olup biten şeyleri hiç düşünmezler mi / görmezler mi? Biz istersek onları yerin dibine de batırıveririz; ya da gökten üzerlerine kütleler indiriveririz. Kuşkusuz bunlarda düşünen, gerçeği bilinçli olarak kavramak isteyen her bir kul için, dersler vardır.[657]

DAVUD VE SÜLEYMAN PEYGAMBERLER ÖRNEĞİ

10. Doğrusu, Biz, Davud'u bilgilendirmiştik de[658] o uçanlarla beraber, dağlara bakarak, inceleyerek, Rabbine daha bilinçli bir kul olarak, yönelmişti ve Bizim ona verdiğimiz bilgi sayesinde en sert, en güç şeyleri bile savabiliyor; üstesinden gelebiliyordu.[659]

---

655 (58:6) Bak. Âl'i İmrân Suresi 18; İsrâ Suresi 105-109; Kasas Suresi 52-55; En'âm Suresi 114; Yunus Suresi 94-95.

656 (58:7-8) Bak. Câsiye Suresi 24.

657 (58:9) Bak. Yâ-Sîn Suresi 81; Mü'min Suresi 56; Kıyâmet Suresi 36-40.

658 (58:10) Bak. Neml Suresi 15; Enbiyâ Suresi 78-82.

659 (58:10) Demir anlamı verilen, **"Hadid"** sözcüğünün daha başka anlamları da bulunmaktadır. Şöyle ki, "iki şey birbirine karışmasın diye o iki şey arasına konulan ara / sınır." "herhangi bir şeyin son noktası," "defetmek, savmak, engel olmak," "bir şeyi başka bir şeyden ayırabilmek" ve "demir cevheri," >>

11. Sizler de en yoğun, en sert saldırılara karşı her çeşitten koruma araçları yapın. Kuşkusuz, Ben yaptığınız her işi gözetlemekteyim,[660]

12. Süleyman'ı da rüzgârdan yararlanması için bilgilendirmiştik de Süleyman, gündüz yolculuğu bir aylık, gece yolculuğu da bir aylık uzaklıktaki bir mesafeyi, rüzgâr desteğindeki deniz araçlarıyla taşıdığı bakır madenini daha hızlı bir şekilde ülkesine getirebiliyordu.[661] Rabbinin bilgilendirmesiyle Süleyman, ecnebilerden / yabancılardan çalıştırmak için ustalar, işçiler getirtmişti. Onlardan kim çalışma disiplinine uymaz kaytarırsa Süleyman onu çetin bir cezaya çaptırırdı.[662]

13. O bakımdan, onlar, Süleyman'ın istediği her şeyi, örneğin, mihraplar, heykeller, derin havuzlar ve çok büyük kazanlardan ne isterse yaparlardı. Ey Davut ailesi! Nimetlerin karşılığını ödemek için çalışın! Ancak, kullardan, verilen nimetlerin karşılığını ödeyen çok azdır.

>> "demirci, kapıcı, hapishane gardiyanı"vs. (*Lisanü-l-Arab,* c. 2, s. 353-356; **Tacü-l-Arûs,** c. 4, s. 410-413; "Hdd" mad.)

Görüldüğü gibi **"Hadid"** sözcüğünün birden fazla anlamı vardır. Biz burada, Kur'an ayetinin anlam bütünlüğüne daha yakın olduğu düşüncesiyle, "Saldırıları savmak, saldırganları yola getirmek" karşılığından hareketle, anlamlandırdık; "Hadid" sözcüğü ile ilgili, bak. Kâf Suresi 22 ve Hadîd Suresi 25 ve dipnotu.

660 (58:11) Bak. Enbiyâ Suresi 78, 79, 80.

661 (58:12) 10 ve 11. ayetlerde Davud Peygamber'i, 12 ve 14. ayetlerde de Süleyman Peygamber'i, Yüce Allah, şükreden / sahip oldukları nimetin karşılığını ödeyen iki has **kul** olarak tanımlıyor ve onlara nasıl yardım ettiğini örneklerle anlatıyor. Bu ayette de Allah'ın bahşettiği bilgi sayesinde, Süleyman Peygamber'in rüzgârdan nasıl yararlandığını anlatıyor. Süleyman Peygamber'in yaşadığı, bölgede bakır madeni olmadığı, bu maddenin gemilerle uzaklardan, özellikle de Kıbrıs'tan getirttiği anlaşılıyor. Çok ilginç **"Kıbrıs"** sözcüğünün de **bakır** anlamına geldiği ifade ediliyor. (Bak. *Tebyinü-l-Kur'an,* c. 6, s. 83.) Ayrıca Süleyman Peygamber'in rüzgârlardan nasıl yararlandığı ile ilgili bak. Enbiyâ Suresi 81-82.

662 (58:12) Bu ayetlerde bahsedilen **"Cinn"** ve **"Şeytan"** kavramlarının, geleneğimizde ve kültürümüzde anlatılan ve öyle inanılan Cinn-Şeytan değildir. Süleyman Peygamber'in emrinde çalışan ecnebi / yabancı işçilerdir. Cinn sözcüğü ile ilgili bak. Cinn Suresi 1-2 ve dipnotu.

14. Ne zaman Biz, Süleyman'ın ölümüne karar verdik; onun ölümünü Süleyman'ın emrinde çalışan yabancılardan sakladılar. Ancak, Süleyman'ın iktidarını, gücünü, içten içten, gizliden gizliye, devirmeye çalışan, dâbbetü-l arz / köstebekler, gizli güçler, onun öldüğünü ifşa ettiler; işte o zaman emrinde çalışan yabancılar, Süleyman'ın ölümünü öğrenmiş oldular ve hepsi işi bıraktılar. Eğer yabancı çalışanlar, Süleyman'ın ölümünü daha önceden bilmiş olsalardı, zorla, istemeyerek çok ağır şartlarda çalışmış oldukları işi daha o zaman bırakırlardı.[663]

SEBE HALKI

15. Doğrusu, kendilerine verilen nimetlere şükretmeyen Sebe halkı ve içinde yaşadıkları ülke için, düşünen kullara / insanlara, bir ders vardır. Sağlı sollu, iki taraftan uzanmış, bol ürün veren bahçeler, bostanlar... Size verilen rızıklardan yiyin ve nimetlerin karşılığını Rabbinize ödeyin! İşte size, verimli, bereketli, cennet gibi bir ülke ve çok bağışlayan bir Rab![664]

---

663 (58:14) Bak. Sâd Suresi 30-40; Bakara Suresi 102.

664 (58:15) Sebe, Güney Arabistan'da yer alan ve halkı ticaretle uğraşan bir ülke idi. M.Ö.1100 yıllarında çok güçlü bir duruma geldi ve bin yıla yakın bir süre Arabistan'da hüküm sürdü. Sebeliler, bir taraftan Afrika kıyıları, Hindistan, uzakdoğu ve Arabistan'ın iç kısımlarını da içine alan yerlerde olduğu gibi, Mısır, Suriye, Yunanistan ve Roma'ya yönelik ticareti de ellerinde tutuyorlardı.

Sebe, M.Ö. 650-115yıllarında, "Mukarribin" diye anılan, kendileri ile Tanrı arasında bir yakınlık olduğunu iddia eden, "Kahin Krallar" tarafından yönetiliyordu. "Melik-Melike" denilen Sebe Kralları, ülkeyi daha çok meşverete dayalı bir yönetimle idare ederlerdi.

M.S. 300 yıllarında, Sebe Krallığı, Sebe Kavminin önde gelen Kabilelerinden biri olan Himyeri Kabilesinin yönetimi altına girdi. Sonu gelmez kabile savaşları devam etti. Parçalandılar. M.S. 523'de Yemen'in Yahudi Kralı Zû-Nuvas, Necran inananlarını, çukurlara doldurarak ateşe verdi ve feci şekilde katletti. Bu katliam olayının intikamını almak için, Habeşistan Krallığı, Yemen'i işgal etti ve Yemen'e hakim oldu. M.S. 575 yılında, Yemen, İranlıların eline geçti. Yemen Meliki Bâzan İslam'ı Kabul etti. M.S. 628'de onların yönetimi sona erdi." *(Ana Britanica Ansiklopedisi)*

Ne yazık ki, bugün, hâlâ bu bölgelerdeki durum, dünden farklı değil. Bu insanlar, Allah'ın uyarılarından hâlâ ders çıkaramıyorlar mı?

16. Fakat Sebe halkı, Rablerinin verdiği rızıklarla şımardılar ama şükretmediler / karşılığını ödemediler. Biz de bir yer sarsıntısıyla Arimin / barajın sularını üzerlerine salıverdik de sular, sağlı-sollu, iki koldan uzanmış bol ürün veren bahçelerini, bostanlarını kaplayıverdi. O güzelim verimli, tatlı meyveli, bol ürünlü bahçeler, bostanlar, verimsiz, acı, tatsız meyve veren içinde birazda çöl ağaçları bulunan harap olmuş iki bahçeye dönüşüverdi.

17. Bunu onlara, Rablerine nankörlüklerinin cezası yaptık. Biz, verdiklerimize nankörlük edenlerden başkasını mı, cezalandıracaktık?

18. Onlar, kendileriyle yakınlarındaki bol rızık verdiğimiz şehirler arasında ticari ilişkiler oluşturdular ve oralarla gece-gündüz güvenlik içinde planlı, programlı ticarî seferler düzenliyorlardı."[665]

19. Ama onlar, kendilerine verilenlerle şımardılar ve daha da çok kazanma adına, ülkeleri sömürmeye kalktılar, bunu da "Rabbimiz ticaretimizi genişletti," diyerek, kendilerine yazık ettiler. Biz de onları paramparça ettik ve her parçasını ibret verici olaylar kıldık. Kuşkusuz bunda gereğince çaba gösteren, yeterince nimetlerin karşılığını ödeyen herkes için, elbette dersler vardır.

20. Dikkatinizi çekerim! Rabbin, ta yaratılışta İblise söylettirdiği kuruntuyu, vesveseyi Sebe halkı üzerinde doğruladı. İçtenlikle inanan bir grup hariç, diğer hepsi iblise uydular.[666]

21. Halbuki İblisin onlar üzerine hiçbir yaptırım gücü yoktu; ama Biz, kim öte dünyaya bilinçli olarak inanıyor, kim de ondan kuşku içinde bulunuyor, bu durumu ortaya çıkarmak için, İblise / insan ves-

---

665 (58:18) Allah, İslamiyet gelmeden önce Mekkelilere de aynı kolaylıkları sağladığını, Peygamber'e karşı çıkan Mekkeli müşriklere ve dolayısıyla tüm insanlara hatırlatarak Kur'an'ı örtbas edip nankörlük ederseniz sonunuz Sebeliler gibi olur uyarısında bulunur. Bak. Kureyş Suresi 1-4; Fil Suresi 1-5.

666 (58:20) "Rabbin başlangıçta iblise temsili olarak söylettirdiği kuruntu, vesvese nedir?" için bak. A'râf Suresi 16-17; Sâd Suresi 82-83; Hicr Suresi 39-40; Tâ-Hâ Suresi 115-120; Bakara Suresi 30-37. ayetleri inceleyiniz.

vesesine bu görevi yüklemiştik. Senin Rabbin her şey üzerinde gözetici ve koruyucudur.

22. Ortak koşuculara de ki, "Allah'tan başka, yardım edebileceğini iddia ettiğiniz kimselere, istediğiniz kadar yalvarın onlar, göklerdeki ve yerdeki, en ufak bir şeye bile güçleri yetmez. Onların, göklerin ve yer yüzünün yönetiminde de bir ortaklıkları yoktur. Ve Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur."[667]

23. Zaten, Allah'ın kendisine, bir şefaatçi / bir yardımcı da gerekmez; ancak O, yardımı hak eden kimse için kendisi yardım eder. Nihayet, akılları başlarına gelince, ortak koşucular: "Rabbiniz ne Buyurdu?" diye sorarlar; yardımı hak edenler de: 'Gerçeği' ve "O, çok yücedir, çok büyüktür," derler.

24. Ortak koşuculara sor, "Göklerden ve yeryüzünden size servet verip rızıklandıran kimdir?" Derler ki, "Allah." Öyle ise, "İkimizden birimiz ya doğru yoldadır ya da açık bir dalalet / sapkınlık içindedir."

25. De ki, "Siz, bizim işlemiş olduğumuz suçlarımızdan sorumlu değilsiniz, biz de sizin yapmış olduğunuz şeylerden sorumlu değiliz."[668]

26. De ki, "Rabbimiz hepimizi bir araya toplayacak ve sonra aramızda kimin doğru yolda olduğunu açıklığa kavuşturacaktır. Allah en iyi açıklığa kavuşturan ve her şeyi en iyi bilendir."

27. De ki, "Allah'tan başka yardım edeceğini iddia ettiğiniz ortakları bana gösterin bakalım! Hayır! öyle bir şey yok! Bilakis O, hiçbir ortağa ihtiyacı olmayacak kadar güçlü ve en doğru karar veren Allah'tır."

---

667 (58:22) Bak. Yunus Suresi 41, 107; Fâtır Suresi 13; Kâfirûn Suresi 1-6; İsrâ Suresi 57; Tevbe Suresi 31.

668 (58:25) Bak. İsrâ Suresi 15; Kâfirûn Suresi 1-6; ayetleri inceleyiniz. Ancak, cahil / bilgisiz insanları bile bile kandıranlar, kendi günahları yanında kandırdıklarının günahlarından bir pay alırlar. Bak. Nahl Suresi 25.

MUHAMMED, TÜM İNSANLAR İÇİN GÖNDERİLMİŞ BİR PEYGAMBERİDİR

28. Biz seni, tüm insanlar için bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ama, insanların çoğu bunun böyle olduğunu bilmezler.[669]

29. Derler ki, "Vaad ettiklerin doğru ise bunlar ne zaman olacak."

30. De ki, "Onun gelmesiyle ilgili size bir vakit belirlenmiştir ki, geldiği zaman o vakitten ne bir saat geri kalabilirsiniz ne de bir saat ileri geçebilirsiniz"[670]

31. Allah'ın ayetlerini örtbas eden kimseler, "Biz, senin ne bu ne kıyâmetle ilgili anlattığın Kur'an haberlerine ne de daha önceki anlattıklarına kesinlikle inanmayız" diye direttiler. Sen o Kur'an haberlerini karartanları, reddedenleri, tutuklanmış olarak Rablerinin huzuruna getirildiklerin de birbirleriyle laf dalaşı yaptıklarını bir görsen! Onlardan kandırılanlar, kandıranlara, "Sizin kandırıcı söylemleriniz olmasaydı, kesinlikle bizler, inanan kişiler olurduk," diye çıkışırlar.[671]

32. Kandıranlar da onlara, "Size, yol gösterici Kur'an geldikten sonra, onu anlayarak okudunuz da sizi ondan biz mi çevirdik? Tam tersi! Asıl suçlu sizlersiniz," diye karşılık verirler.

33. Kananlar da onlara, "Hayır! Asıl suçlu sizdiniz. Çünkü, ortak koşucu düşüncelerinizi gece-gündüz bize telkin ederek, Allah'ın ayetlerini örtbas etmemizi ve O'na ortaklar edinmemizi emrediyordunuz" derler. Onlar azabı gördüklerinde içlerinde pişmanlık duya-

---

669 (58:28) Hz. Muhammed tüm insanların peygamberidir. Fakat Müslümanlar bilinçsizce onun sadece kendilerinin peygamberi olduğunu zannederek evrenselliğini engellerler ve Allah'ın, "Ancak insanların çoğu bilmezler" buyruğunun muhatabı olurlar. Bak. A'râf Suresi 158; Enbiyâ Suresi 107; En'âm Suresi 19; Furkân Suresi 1; Şûrâ Suresi 7; Ahzâb Suresi 45-48; Yâ-Sîn Suresi 2-6; Fâtır Suresi 24.

670 (58:30) Bak. A'râf Suresi 187; Şûrâ Suresi 18; En'âm Suresi 116; Nûh Suresi 4; Hûd Suresi 104-105.

671 (58:31) Bak. A'râf Suresi 38-39; İbrahim Suresi 21; Ahzâb Suresi 66-68; Mü'min Suresi 47-48; Kasas Suresi 63; Nisâ Suresi 97-98.

caklar. Biz gerçekleri karartanların boyunlarına prangalar vuracağız. Onlar ancak yaptıklarının karşılığını göreceklerdir.

34-35. Bir Ülkeye, bir kente vs. Bizim uyarılarımızı anlatan bir uyarıcı, bir elçi gelmişse, illâki oranın çıkar sahipleri karşı çıkarak: "Siz kim oluyorsunuz! Biz sizi ve anlattığınız şeyleri reddediyoruz; kabul etmiyoruz. Hem biz, servet bakımından çok güçlüyüz ve bizim korumalarımız da çoktur; Bize kimse dokunamaz." derlerdi.[672]

36. De ki, "Kuşkusuz Rabbim, isteyen kimse için rızkı bol bol verir ve dilerse de yok ediverir." Ama insanların çoğu bilmezler.

37. Sizi, Bana yaklaştıracak olan mallarınızın çokluğu ya da çocuklarınızın / korumalarınızın çokluğu değildir; Bana yaklaştıracak olan, ancak, içtenlikle o malları o çocukları toplum yararına iyi ve güzel işlerde kullanmaktır. İşte onlar, evet onlar için, yaptıklarının karşılığı katlanarak verilir ve onlar, bulundukları yerde huzur ve güvenlik içinde olurlar.

38. Ayetlerimizin etkisini azaltmak, hükümsüz kılmak için yarışan servet ve güç sahipleri de işte onlar azap içinde kıvranacaklardır.

39. De ki, "Evet! Kuşkusuz Rabbim, kullardan isteyen herkes için rızkı bol bol verir; ama, dilerse de yok ediverir. Allah'ın size verdiklerinden siz de toplum yararına verirseniz, Allah onun yerine fazlasıyla koyar; çünkü Allah, rızkı verenin ta kendisidir."

40. Kıyâmet günü Allah, ortak koşanların hepsini toplayacak, sonra da var ettiği güçlere: "Size tapanlar, aha! Şunlar mıydı?" diyecek.[673]

41. Yaratılmış güçler; "Sen noksan sıfatlardan arınıksın! Bizim velimiz Sensin! Tam tersi onlar, tanımadıkları varlıklara tapıyorlardı. Çoğu onlara inanmışlardı," diyecekler.

42. O gün kimse, kimseye ne yarar ve ne de zarar verecek du-

---

672 (58:34-35) Bak. Müddessir Suresi 11-17; Şuarâ Suresi 111; Hûd Suresi 27; A'râf Suresi 75-76; En'âm Suresi 123; İsrâ Suresi 16; Müminûn Suresi 55-56; Tevbe Suresi 55.

673 (58:40) Bak. Furkân Suresi 17; Mâide Suresi 116.

rumda değildir. Biz, gerçekleri karartanlara: "Yalanlayıp durduğunuz ateşin azabını tadın!" diyeceğiz.

43. Ve kendilerine açık açık kanıtlarla ayetlerimiz açıklandığında, onlar: "Bu adam, sizi, atalarınızın yapageldiği ibadet şeklinden çevirmek isteyen biridir ve bu adamın, gerçek diye size anlattıkları da atalarınızın ibadet şeklini kötülemek için uydurulmuş bir iftiradır," dediler. Gerçekleri örtbas edenler, reddedenler kendilerine gelen hak için, "bunlar, ancak büyülenmiş birinin lafları olabilir" dediler.[674]

44. Biz, ortak koşuculara, okuyup da onda, seni ya da Kur'an'ı eleştirebilecekleri kitaplar vermedik ki ve Biz onların daha önceki atalarına da böyle diyen bir uyarıcı da göndermiş değiliz ki elçiyi büyücü, Kur'an ayetlerini de sihir ve uydurulmuş iftira diye yalanlıyorlar.

45. Ama, onlardan önceki ortak koşucular da yalanladılar. Hem de bunlar öncekilere verdiğimiz güç ve imkânların onda birine bile ulaşmış değiller. Ama onlar o güç ve servetlerine rağmen elçilerimizi ve ayetlerimizi yalanlamanın karşılığı nasılmış gördüler.[675]

46-47. Onlara de ki, "Size bir öneride bulunayım. Allah için tek tek ya da grup grup kalkın sonra da hemşeriniz Muhammed'in, cinlenmiş / büyülenmiş olmadığını, onun sadece, başınıza gelecek çok şiddetli bir azaptan önce sizi uyaran bir uyarıcı olduğunu tekrar tekrar düşünün. Ve ben, sizi uyardığımın karşılığında sizden herhangi bir ücret de istemiyorum. Benim ücretimi ancak Allah verir. Ve Allah kesinlikle her şeye tanıktır."[676]

48. De ki, "Hiç kuşkusuz benim Rabbim gerçek olanı, olduğu gibi ortaya koyar. O tüm gizemleri bilendir."

49. De ki, "Hakk / Kur'an gerçekleri gelmiştir; artık batıl / atalar geleneği ise ne yeni bir şey ortaya koyabilir ne de eskiyi geri getirebilir."[677]

---

674 (58:43) Bak. Sâd Suresi 4-8.

675 (58:45) Bak. Rûm Suresi 35; Zuhruf Suresi 21; Mü'min Suresi 82.

676 (58:46-47) Bak. Furkân Suresi 56-57; Şûrâ Suresi 23; Yusuf Suresi 104; Şuarâ Suresi 109, 145, 164, 180; Yâ-Sîn Suresi 21; Sâd Suresi 86; Yunus Suresi 72; Hûd Suresi 29, 51; Kalem Suresi 46; Tûr Suresi 40.

677 (58:49) Bak. Enbiyâ Suresi 18; İsrâ Suresi 81.

50. De ki, "Ben yanlış bir şey yaparsam o benim kendi kusurumdandır ve benim dosdoğru yolu bulmam da Rabbimin bana vahyettiği Kur'an sayesindedir. Kuşkusuz, Allah çok yakınımızdadır ve her şeyi işitir."[678]

SON PİŞMANLIK YARAR SAĞLAMAZ

51. Sen ortak koşucuların korkuya kapıldıkları anı bir görsen; o zaman kaçamak da yoktur. Artık onlar, can damarlarından yakalanmışlardır.

52. Her şey bittikten sonra, "Ahirete inandık," diye yalvaracaklar ama artık çok geç, dünya artık çok gerilerde kalmadı mı?

53. Halbuki onlar, dünyada iken ahireti kesin olarak yalanlıyorlardı. Cahilce uzaktan atıp tutuyorlardı.

54. Sonunda arzuladıkları şeylerden yoksun bırakılırlar. Kendilerinden önceki benzerlerine de aynı şey yapılmıştı. Çünkü onlar aşırı bir kuşku içinde idiler.

İniş Sırası: 59
ZÜMER (Topluluklar) SURESİ
Sure No: 39

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Bu Kur'an, en güçlü en doğru karar veren Allah tarafından indirilmiştir.[679]

2. Muhakkak ki, Biz sana o Kur'an'da tüm gerçekleri sunduk. Bundan sonra tüm içtenliğinizle Allah'ın kulu olduğunuzu anlayın, dinin / düzenin de O'na ait olduğunu bilin.[680]

---

678 (58:50) Bak. Bakara Suresi 186; Mücâdele Suresi 7.

679 (59:1) Bak. Şuarâ Suresi 192-195; Fussılet Suresi 2, 41-42; Hicr Suresi 9; İsrâ Suresi 105.

680 (59:2) Bak. Zümer Suresi 11-16; Mü'min Suresi 14, 65; Beyyine Suresi 5; Ahkâf Suresi 27-28; Nisâ Suresi 145-146; Kehf Suresi 110.

3. Gözünüzü açın! Arı-duru din Allah'a aittir. Allah'tan başkasını evliya edinenler şöyle derler: "Biz, onlara kulluk etmiyoruz; ancak, onlar bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye onlara bağlanıyoruz;" Onlar, aralarında, tüm varlıktaki hakimiyet sahibinin Allah olduğu hakkında ayrılığa düştüler. Muhakka ki, gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, yalancı kimselerdir. Onlar Allah'ın hidayetinden uzaktırlar.[681]

4. Eğer Allah bir çocuk edinmek isteseydi yarattıkları şeylerden dilediğini seçerdi. Allah böyle bir şeyden kesinlikle uzaktır. O, karşı konulmaz bir güce sahip tek Allah'tır.[682]

5. Allah, göklerdekileri ve yeryüzündekileri uyumlu bir düzen içinde yarattı. O, geceyi gündüzün üzerine sarıyor ve gündüzü de gecenin üzerine örtüyor. Güneş ve Ay da O'nun koyduğu uyumlu düzene boyun eğmiş olarak, her biri belli bir vakte kadar işlevini sürdürecektir. Unutmayın! Allah her şeyden güçlüdür, çok bağışlayandır.

İLK ÇOĞALMA EŞEYSİZ ÜREMEYLEDİR

6. Allah sizi tek bir nefs olarak yarattı; sonra da o nefsi bölerek erkek-dişi olarak var kıldı.[683] Sizin için büyükbaş ve küçükbaş hayvanlardan, erkek ve dişi olmak üzere sekiz eş var etti. Şimdi de sizi, annelerinizin karnındaki üç karanlık içinde[684] gelişiminizi sürdürerek yaratıyor. İşte sizin Rabbiniz olan Allah, bütün bunları bir düzen içinde programlayan iradedir, güçtür. Mülk O'na aittir; O'ndan başka İlah / Efendi yoktur. Durum bu iken, nasıl oluyor da sizi Allah'tan uzaklaştıranlara kanıyorsunuz? Hayret!!! Sizin aklınız yok mu?

7. Siz gerçekleri görmezlikten gelip örterseniz bilin ki Allah'ın size ihtiyacı yok; ama sizden her birinizin Allah'a kesinlikle ihtiyacı vardır. O, kullarının nankörlük etmesinden hoşlanmaz. Eğer verdik-

---

681 (59:3) Bak. Fâtır Suresi 40; Sebe Suresi 31-3, 40-41; Sâffât Suresi 22-24; Sâd Suresi 59-60; Nahl Suresi 36; Enbiyâ Suresi 25.

682 (59:4) Bak. Enbiyâ Suresi 17, 26-28; Zuhruf Suresi 81-82; Meryem Suresi 34-37, 88-93.

683 (59:6) Bak. Nisâ Suresi 1; A'râf Suresi 189; Hac Suresi 5; Ayrıca sekiz hayvan için bak. En'âm Suresi 143, 144.

684 (59:6) Fallop tüpü, rahim duvarı bölgesi, içi sıvı dolu kese.

lerinin karşılığını öderseniz, sizden hoşnut olur. Hiç kimse başka bir kimsenin suçundan sorumlu tutulmaz. Sonunda dönüşünüz Rabbinizedir ve O, size, yapmış olduklarınızı haber verecektir. Kuşkusuz Allah, içinizdeki sakladıklarınızı çok iyi bilir.[685]

8. İnsana bir sıkıntı dokundu mu hemen Rabbine yönelerek O'na yalvarır. Sonra, Allah insana bir iyilik verdi mi daha önce yalvarmış olduğunu unutur da Allah'ın yolundan saptırmak için O'na ortaklar edinir. De ki: "Sen gerçeği örterek biraz yararlan (!) bakalım! Kuşkusuz sen ateşin arkadaşı olmaya adaysın!"[686]

9. Böyle kişiliksiz birisi ile, geceleyin kalkarak gönülden teslimiyet içinde Allah'a içtenlikle dua eden öte dünya sorumluluğunun bilincinde olan ve Rabbinin iyiliğini uman birisi, aynı olur mu? De ki, "Hiç bilenlerle bilmeyenler eşit olur mu?" Bunları ancak Allah'a ortak koşmaktan sakınan akıl sahipleri düşünür.[687]

10. De ki, "Ey inanan kullar! Rabbinize ortak koşmaktan sakının. Bu dünya hayatında iyilikler ve güzellikler üreten kimseler için güzellik vardır. Allah'ın arzı geniştir. Kuşkusuz, güzellikler uğrunda çaba harcayanların ödülü hesapsız olarak verilecektir.

11. De ki, Muhakkak ki bana dinin / düzenin O'na ait olduğunu bilerek Allah'a kul olmam emredildi.

12. Ve öncelikle barış ve huzur üzere olmam emredildi.

13. De ki, "Eğer ben, Rabbimin buyruklarına karşı gelirsem büyük günün azabından korkarım."

14. De ki, "Ben Allah'ın kuluyum, kesinlikle din O'na aittir."

15. Artık siz de Allah'a kulluğunuzu anlayın, O'nun gerçeklerinden başka bir şey istemeyin. De ki, "Muhakkak zarar eden kimseler, kendilerini ve yakınlarını da ölünceye kadar zarara sürüklerler. Gözünüzü açın!" İşte bu apaçık bir hüsrandır.

---

685 (59:7) Bak. İbrahim Suresi 7-8; Kehf Suresi 29.

686 (59:8) Bak. İsrâ Suresi 67; Yunus Suresi 12; İbrahim Suresi 30; Lokman Suresi 24.

687 (59:9) Bak. Âl'i İmrân Suresi 113-114; Müzzemmil Suresi 6.

16. Onlar her yönden ateş hattındadır. İşte, Allah kullarını bu tehlikeden koruyor. Ey kullarım! Kötülüklerden sakının, ortak koşmayın.

17. Gerçeklerden saptıran kimselere kul olmaktan sakınanlara ve sadece Allah'a yönelenlere; onlar için müjdeler vardır. Artık onlar kulluğu anlamanın sevincindedirler.

18. Onlar ki sözü dinlerler, sonra da en güzel şekilde uygularlar; işte onlar, Allah'ın dosdoğru yoluna yönelmiş kimselerdir ve işte onlar, kavrama yeteneği olan kimselerdir.

PEYGAMBER GÜNÂHKARI KURTARABİLİR Mİ?

19. Ey elçi! Cezası kesinleşmiş ve ateşi hakketmiş olanı sen mi kurtaracaksın?

20. Hayır! Kurtaramazsın. Ama, Rabblerinin kelâmını anlayıp, en güzel şekilde uygulayanlar için, altlarından ırmaklar akan katlı köşkler vardır; bu Allah'ın verdiği sözdür. Kuşkusuz Allah, verdiği sözden caymaz.

21. Allah'ın gökten bir yağmur yağdırıp onun suyunu yeryüzü kaynaklarına ulaştırdığını sonra onunla yemyeşil bitkiler çıkardığını ve sonra da o yemyeşil bitkileri kurutup sararmış bir hale getirdiğini sonra da o sararmış, kurumuş bitkileri çerçöpe çevirdiğini görmüyor musunuz? Kuşkusuz, bütün bunlarda, Allah'ı bilinçli olarak kavramak isteyenler için dersler vardır.

22. Bu örnekleri düşünüp, doğruya yönelen kimsenin göğsünü Allah, İslam'a, / barışa esenliğe açarsa o kimse, Rabbinden bir ışık üzerinde olmaz mı? Allah'ın ayrıntılı olarak örneklediği bunca kanıta rağmen kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun! Böyleleri apaçık bir sapkınlık içindedirler.

EN GÜZEL HADİS KUR'AN'DIR

23. Allah, Hadis'in en güzelini indirdi. O benzeşen çok anlamlı bir kitaptır. Rablerine saygı duyanlar, Allah'ın bu en güzel Hadisini okuyup anlayınca tüyleri diken diken olur. Sonra tüm benliği, Allah'ın verdiği öğütlerle tatmin olur. İşte bu, Allah'ın yol göstermesi-

dir. Allah, isteyen herkesi ona yöneltir. Sapkınlıkta direnen bir kimseye de rehber bulunmaz.[688]

24. Peki, kıyâmet günü Allah'ın Hadis'ini karartanlara "tadın bakalım yapıp ettiklerinizin karşılığını" denilirken, o kötü azaptan onları kim koruyacak?

25. Onlardan öncekiler de ayetlerimizi yalanladılar ve ceza onların beklemedikleri bir zamanda gelivermişti.

26. Böylece Allah, yalanlayanlara dünya hayatında da rezilliği tattırmıştı. Ama ahiret azabı çok daha büyüktür. Keşke yaşarken bunu bilebilseler.

27. Dikkatinizi çekerim! Biz bu Kur'an'da, insanlar düşünüp öğüt alsınlar diye her türden örnek verdik.[689]

28. Öyle bir Kur'an' ki çelişkisiz, pürüzsüz, kolayca okunup anlaşılabilir. Umulur ki insanlar, okuyup öğüt alırlar da korunurlar.[690]

29. Allah bir örnek verdi. Bir adam ki onda ortak koşma var, zorbalık yapmak var ve bir kişi de var ki barış ve huzur üzeredir. Bu örnekteki ikisi aynı olur mu? Hamd / övgü sadece Allah'ın hakkıdır; fakat birçoğu bunun böyle olduğunu bilmezler de başkalarını da överler.[691]

30. Muhakkak ki sen de öleceksin ve muhakkak ki onlarda ölecek.

31. Sonra siz, kıyâmet günü Rabbinizin huzurunda hesaplaşacaksınız.[692]

---

688 (59:23) Kur'an'ın, Zikr, Furkân vs. gibi isimlerinden biri de Hadis'tir. Bak. A'râf Suresi 185; Nisâ Suresi 87; Câsiye Suresi 6; Vâkıa Suresi 81; Benzer anlamlı (Müteşabih) ile ilgili, bak. Âl'i İmrân Suresi 7; Kur'an'ın dili mecaz anlatımlıdır, bak. Târık Suresi 1, 2 ve dipnotu.

689 (59:27) Bak. Rûm Suresi 28; Ankebût Suresi 43; En'âm Suresi 38.

690 (59:28) Bizim de Kur'an'ı anlayarak okumamız şart. Bak. Yusuf Suresi 2, 3; Zuhruf Suresi 2, 3 ve Fussılet Suresi 3, 4, 44; ayetleri inceleyiniz.

691 (59:29) Bak. Nahl Suresi 75,76; Enbiyâ Suresi 22; Müminûn Suresi 91.

692 (59:30-31) Bak. Enbiyâ Suresi 34.

32. Öyle ise, Allah hakkında yalan söyleyen ve kendisine doğrular geldiğinde onu yalanlayandan daha zalim kim olabilir? Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler için cehennemde yer mi yok?

ORTAK KOŞUCULAR PEYGAMBER'İN ÖLMESİNİ BEKLİYORLAR

33. Gerçek geldiğinde, onu doğrulayan kimseler, işte onlar kötülüklerden sakınırlar, ortak koşmazlar.

34. Elbette onlar, Rabblerine olan gerçeklerden başka bir şey istemezler. İşte güzel davrananlar için ödüller vardır.

35. O da, onların yapmış oldukları hataların Allah tarafından örtülmesi ve işledikleri iyiliklerin karşılığının da en güzel bir şekilde verilmesidir.

ALLAH'IN ORTAK KOŞUCULARA SORULARI

36. Ortak koşucular seni Allah'tan başkalarıyla korkutuyorlar. Allah kuluna yetmez mi? Allah'tan uzaklaşıp yoldan çıkan kimseye artık yol gösterecek yoktur.

37. Allah'a yaklaşmak isteyeni de hiç kimse yoldan çıkaramaz. Allah, sapkınlıkta direnen kimselere adaleti sağlamak için layık oldukları cezayı verecek kadar güçlü değil midir?

38. Ve sen ortak koşuculara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, kesinlikle "Allah" derler. De ki, "Peki, Allah ile birlikte yardım istedikleriniz hakkında ne düşünüyorsunuz? Eğer Allah bana bir zarar vermek istese sizin yardım istedikleriniz Allah'ın bana vereceği zararı önleyebilirler mi? Ya da Allah bana bir iyilik dilese sizin eş koştuklarınız Allah'ın bu iyiliğini giderebilirler mi?" De ki, "Allah bana yeter." Güvenenler Allah'a güvensinler.

39-40. De ki, "Ey kavmim! Bulunduğunuz hal üzere çalışın bakalım, ben de çalışıyorum. Alçaltıcı azap kime geliyormuş ve sürekli azabı kim hak ediyormuş yakında bileceksiniz."[693]

41. Kuşkusuz, haberlerin gerçek nedenini insanlar öğrensin diye

---

693 (59:39-40) Bak. Hûd Suresi 54-56.

Biz bu Kur'an'ı, sana gerçek olarak indirdik. Kim doğruyu öğrenirse kendisi içindir. Kim saparsa da kendisi aleyhine sapmış olur. Sen olanların savunucusu değilsin.[694]

42. Ölüm anında nefisler Allah'a tam teslimiyet içindedir. Uyku hali ölüm gibi değildir. Bedenleri canlı tutan O'dur. Ölüm O'nun takdiridir. Belli bir zaman içinde yerine getirilir. Muhakkak ki aklı ile düşünen bir toplum için bunda ders vardır.[695]

43. Yoksa onlar, Allah'tan başka şefaatçiler mi ediniyorlar? De ki, "O şefaat edindikleriniz, hiçbir şeye güç yetiremez ve akıl erdiremez olsalar da mı onlardan şefaat bekliyorsunuz?

44. De ki, "Şefaat etme hakkı tümüyle Allah'a aittir." Çünkü, göktekilerin ve yerdekilerin yönetimi Allah'a aittir. Üstelik sonunda O'na döndürüleceksiniz.[696]

45. Allah, ortaksız tek başına anıldığı zaman, ahirete bilinçli olarak inanmayanların içlerine sıkıntı basar, fakat onlar şefaat bekledikleri anıldığı zaman yüzleri gülüverir.[697]

46. De ki, "Ey gökleri ve yeri yoktan var eden, geçmişi ve geleceği bilen Allah'ım! Kullarının kendi aralarında çekişip durdukları şeyler hakkındaki kararı, Sen vereceksin."[698]

47. Eğer ortak koşarak kendilerine zarar verenler yeryüzündeki şeylerin tamamına ve hatta onunla birlikte bir o kadarına daha sahip olsalar bile, kıyâmet gününün dehşet verici azabından kurtulmak için sahip oldukları tüm varlıklarını bedel olarak kesinlikle verirlerdi. Çünkü hiç tahmin etmedikleri şeyler Allah tarafından karşılarına çıkarılıverecektir.

48. Dünyadayken kazandıkları tüm kötülükler ortaya dökülecek ve alay konusu ettikleri şeyler ise kendilerini çepeçevre sarıverecektir.

---

694 (59:41) Bak. Yunus Suresi 108; Hûd Suresi 12; Ra'd Suresi 40.

695 (59:42) Bak. En'âm Suresi 60, 61.

696 (59:44) Bak. Bakara Suresi 48.

697 (59:45) Bak. İsrâ Suresi 46; Mü'min Suresi 12.

698 (59:46) Bak. Bakara Suresi 113; Nahl Suresi 64, 124; Şûrâ Suresi 10; Mü'min Suresi 12.

49. İnsan, başına bir felâket, bir sıkıntı geldi mi, hemen bize yalvarır; ancak, onu, o sıkıntıdan kurtardığımız zaman ise; "Ben kendi bilgim ve becerimle o sıkıntıyı atlattım," der. Hayır! Aslında, o bir imtihandır velâkin insanların çoğu, bunun imtihan olduğunu bilmezler.

50-51. Gerçekten, daha önceki ortak koşucular da aynı şeyi söylemişlerdi. Ancak kazandıkları şeylerin kendilerine hiçbir yararı dokunmadı; sonunda bilgiçlik ve bencillik taslamaları kendi zararlarına oldu. Şunlardan / sizlerden, bilgiçlik-bencillik taslayan kimselerin de yaptıkları kendilerine zarar verecektir.

52. Bilmiyorlar mı rızkı bol bol veren de, kısarak veren de Allah'tır? İnanan bir toplum için bunda dersler vardır.[699]

BÜYÜK UMUT

53-54. De ki, "Ey Kendilerine karşı kötülük edip aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü Allah, tüm günahları affedicidir. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir." Ancak, size azap gelmeden önce Rabbinize teslim olun ve O'nun buyruklarına kulak verin; aksi takdirde yardım göremezsiniz.[700]

55-56. Hiç beklemediğiniz bir anda azap / felâket sizi yakalamadan önce, Rabbinizden size indirilen şeyleri en güzel bir şekilde uygulayın! Ki, "Allah'a karşı aşırı gitmemden dolayı bana yazıklar olsun! Gerçekten ben, Allah'ın ayetlerini umursamayanlardandım."

57-58-59. "Allah beni doğruya iletseydi kesinlikle sakınanlardan biri olacaktım," yahut azabı / felâketi gördüğünüz an, "Keşke, dünyaya dönmek için bir şansım daha olsaydı da güzel davrananlardan olsaydım," diye itiraf edilecek ve "Hayır! Sana ayetlerim geldi, fakat

---

699 (59:52) Bak. Sebe Suresi 15-21, 34-42.

700 (59:53-54) Allah'a ortak koşmak, bağışlanmayan bir günahtır. Nisâ Suresi 48, 116; Zümer Suresi 65, 66; ayetleri inceleyin. Allah, içtenlikle tövbe ile beraber, buyruklarına uyanları bağışlar. Bak. Tevbe Suresi 104; Nisâ Suresi 110, 145-146; Mâide Suresi 73-74; Burûç Suresi 10; "Allah'tan ümit kesilmez" bak. Yusuf Suresi 87.

sen onları yalanladın, büyüklük tasladın ve inkârcılardan oldun," denilecek bir hesap günü gelmeden önce, Rabbinizden size indirilen şeyleri, en güzel bir şekilde uygulayın!

60. Kıyâmet günü, Allah adına yalan uyduranların suratlarını morarmış olarak görürsün. Allah adına yalan rivayetler uyduranlar için Cehennem, uygun bir yer değil midir?[701]

61. Allah, takva sahiplerini / Allah adına yalan söylemekten sakınanları kurtuluşa erdirip, esenliğe kavuşturur ve onlar asla üzülmezler de.

62. Allah, her şeyin yaratıcısıdır ve O, yarattığı her şey üzerine vekildir.

63. Göklerin ve yerin mutlak yönetimi O'na aittir. Allah'ın ayetlerini örtbas edenler, işte asıl kaybedenler onlar olacaktır.

64. De ki, "Ey ortak koşucu cahiller! Durum böyle iken, siz beni, Allah'tan başkasına kulluk etmeye mi teşvik ediyorsunuz?"[702]

65-66. Dikkatinizi çekerim! Sana ve senden önce gelen elçilere şöyle vahyedildi: "Eğer Allah'a ortak koşarsanız tüm yaptıklarınız boşa gider ve mutlaka kaybedenlerden olursunuz. O bakımdan ortak koşmadan Allah'a kul olun ve verdiği nimetin karşılığını ödeyin!"

67. Ortak koşucular Allah'ı gereği gibi algılayıp kavrayamadılar. Diriliş günü yeryüzü tamamen onun tasarrufundadır; gökler de O'nun kudretiyle dürülmüş olacaktır. Allah yüceler yücesidir ve onların ortak koştuklarından çok uzaktır.[703]

68. Sûr'a üfürülünce / çağrı yapılınca göklerdekiler ve yeryüzündekiler çarpılıp bayılacaklar, ancak Allah'ın has kulları / ortak koşmayanlar bu sarsıntıdan etkilenmeyecekler. Sonra Sûr'a tekrar üflenir

---

701 (59:60) Bak. Âl'i İmrân Suresi 106-107; Yunus Suresi 27.

702 (59:64) Bak. En'âm Suresi 56,71; Mü'min Suresi 66; Kehf Suresi 105.

703 (59:67) Bak. En'âm Suresi 91; Hacc Suresi 74; Bakara Suresi 28.

/ ikinci çağrı yapılır, o zaman, o çarpılıp bayılanlarda kalkacak birbirlerine bakışacaklar.[704]

69. Yeryüzü Rabbinin nuruyla / ışığıyla aydınlanacak herkesin dünyada yaptıklarının kaydı / kitabı ortaya konacak. Nebîler ve tanıklar getirilecek. Aralarında adil bir şekilde karar verilecek ve onlara asla haksızlık yapılmayacaktır.

70. Her kişiye yaptığının karşılığı tam olarak verilecektir. Çünkü Allah, onların yapmış olduğu her şeyi en iyi bilendir.[705]

71. Gerçekleri örtbas edenler, gruplar halinde cehenneme sevk edileceklerdir. Oraya vardıklarında cehennemin kapıları açılacak ve cehennem bekçileri onlara, "Size Rabbinizin ayetlerini okuyan ve bu gününüzle karşılaşacağınız konusunda sizi uyaran elçiler gelmemiş miydi?" diyecekler. Onlar da: "Evet, geldi, ama, 'ceza' sözü, inkârcılar hakkında gerçekleşmiştir," diye karşılık verirler.

72. "Temelli kalacağınız cehennemin kapılarından girin. Büyüklük taslayanların sonu ne de kötüymüş!" denecek.

73. Rablerini sayıp dinleyenler de gruplar halinde cennete sevk edileceklerdir. Onlar da oraya vardıklarında cennetin kapıları açılacak ve cennetin bekçileri onlara, "Size selam olsun; hoş geldiniz! Haydi, temelli kalmak üzere cennete giriniz," diyecekler.

74. Onlar da: "Bize verdiği sözü gerçekleştiren ve bu yeri / cenneti bize miras bırakan ve cennette dilediğimiz yerde oturmamızı sağlayan Allah'a hamd / övgüler olsun! İyi işler üretenlerin ödülü ne güzelmiş!" derler.

75. Sen bütün her yeri kuşatan, bütün varlığı tutan o gücü görürsün. Rabbin varlıktaki tüm güçlerin sahibidir. Artık insanların aralarında adaletli bir şekilde karar verilmiştir ve "Âlemlerin Rabbi olan Allah'a övgüler olsun," denir.

---

704 (59:68) Bak. Mü'min Suresi 11; Nâziât Suresi 13-14.

705 (59:70) Bak. İsrâ Suresi 13-14; Kehf Suresi 49.

İniş Sırası: 60
MÜ'MİN (İnanan) SURESİ[706]
Sure No: 40

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hâ, Mîm.

2. Bu Kur'an, en güçlü her şeyi bilen Allah tarafından indirilmiştir.

3. O, günahları bağışlayan, tövbeleri kabul eden, cezası şiddetli, ikramı sonsuzdur. O'ndan başka İlah / Efendi yoktur; dönüş O'nadır.

4. Allah'ın ayetleri hakkında, ancak gerçekleri örtbas edenler tartışır; onların, uluslararası şehirlerde gezip dolaşmaları seni aldatmasın.

5. Onlardan önce Nûh halkı da yalanladı ve onlardan sonrakiler de mezheplere / gruplara ayrıldılar. Atalarının inancında giden her toplum, kendilerine gelen elçilerin anlattıklarını kabul etmeyip, onlara karşı çıktılar. Hakk'tan geleni engellemek ve kendi geleneksel inançlarını, onun yerine koymak için mücadele ettiler. Bu yüzden azap onları nasıl da kıskıvrak yakalayıvermişti.

6. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimselerin üzerine Rabbin kelimesi, böylece Hakk oldu. Kuşkusuz onlar ateş halkıdır.

7. En yüce makam sahibinin emanetini / vahyini tebliğ eden elçiler ve onun etrafındaki kimseler, Rabblerini överek O'nu, tüm noksanlıklardan uzak tutarlar ve O'na içtenlikle inanırlar. O'ndan bağışlanma dilerler: "Rabbimiz, Sen rahmetinle ve ilminle her şeyi kuşatansın; içtenlikle tövbe eden ve Sen'in yoluna tabi olanlar olarak bizi bağışla ve bizi ateşin azabından koru."

---

706 (60:Başlık) Bu surenin bir başka adı, **"Gafir Suresi"** (Bağışlayan Suresi)dir. Hâ-Mîm harfleri, 40-46. surelerinin başında da bulunur.

8. "Rabbimiz, atalarımızdan, eşlerimizden ve çocuklarımızdan iyi ve güzel işler üretmiş olanları, söz verdiğin Adn cennetlerine girdir; kuşkusuz Sen, evet Sen, en sağlam; en doğru karar verensin."

9. "Rabbimiz, bizleri kötülüklerden koru; Sen, kötülüklerden kimi korursan o gün ona kesinlikle, merhamet etmişsindir. İşte odur en büyük lütuf; en büyük mutluluk."

10. Kuşkusuz, gerçekleri örtbas etmiş olan kimselere de şöyle seslenilecek: Allah'ın acıması, sizin kendinize olan öfkenizden daha büyüktür. Siz iman etmeniz için davet edildiğinizde, gerçekleri görmezlikten gelip reddediyordunuz.

11. Derler ki: "Rabbimiz! Sen bize tekrar tekrar ölümü hatırlattın ve tekrar tekrar yaşamın ne olduğunu anlattın. Artık biz günahlarımızı anladık. Bundan sonra gerçeklerin yolunda olmak için bir çıkış var mı?[707]

12. Kuşkusuz, sizin bu durumunuzun nedeni: "Ortağı olmayan tek bir Allah'a çağrıldığınız zaman, siz o çağrıyı görmezlikten gelip reddederdiniz ve O'na ortak koşarak inanırdınız. Artık, şimdi karar yüceler yücesi olan Allah'a aittir."

13. O Allah ki, size ayetlerini açıklıyor ve size gökten bir rızk indiriyor; ama bundan, Allah'a ortak koşarak inanan öğüt almıyor.

14. Eğer gerçekleri görmezlikten gelme inadınızdan vazgeçmek istiyorsanız, bundan sonra tüm içtenliğinizle Allah'a yönelin ve dinin / düzenin O'na ait olduğunu anlayın.[708]

15. O, dereceleri yükseltendir; O, en yüksek, en yüce makam sahibidir ve O, öte dünyadaki buluşma gününün dehşetini haber vermek için, kendi işi olan vahyi kullarından seçtiği kimselere ilka edendir.

16. Buluşma günü insanlar, yerlerinden fırlayarak kalkarlar ve onların hiçbir şeyi Allah'tan gizli kalmaz. Allah; "Bugün yönetim kime

707 (60:11) Bak. Zümer Suresi 68, 69; Nâziât Suresi 13-14. Ayrıca bak. Mülk Suresi 4. Ayet. Bu ayetteki (iki) sözcüğü, çokluktan kinaye olarak, "gözünü göğe çevir, tekrar, tekrar bak" anlamına gelmektedir.

708 (60:14) Bak. Zümer Suresi 11-12.

aittir?" diye sorar ve" gücü her şeye yeten, hiçbir ortağı olmayan, tek olan Allah'a aittir," diye de yanıtlar.

17. O gün her bir nefs / her kişi, kazandığının iyi ya da kötü-karşılığını tastamam alır. O gün haksızlık diye bir şey yoktur. Muhakkak ki, Allah hesabı çok çabuk görendir.

18. O halde, yüreklerin ağıza geleceği, yutkundukça yutkunulacak olan, yaklaşan o dehşet günü hakkında, ortak koşucuları uyar; çünkü o gün, ortak koşanlar için ne candan bir dost, ne de sözü dinlenir bir yardımcı yoktur.

19. Onların hainlikleri gözlerinden bellidir; içlerinde gizledikleri gerçek değildir.

20. Allah, adaletle karar verir. Sizin ortak koştuklarınız ise, hiçbir şey hakkında karar veremezler. Kuşkusuz Allah, en iyi işitendir, en iyi görendir.

21. Onlar, yer yüzünde dolaşmazlar mı? Kendilerinden önce yaşamış ortak koşan kimselerin sonları nasıl olmuş, bakıp da görmezler mi? Onlar, hem kuvvet bakımından ve hem de yeryüzünde bıraktıkları uygarlık eserleri bakımından kendilerinden çok daha görkemli idi. Fakat ortak koşucu tutumları yüzünden Allah onları yakalayıverdi ve onlar için Allah'tan bir koruyucu da olmadı.

22. Kuşkusuz bunun nedeni, onlara elçiler apaçık kanıtlar getirmişlerdi de onlar, bu kanıtları görmezlikten geldiler. Bu yüzden Allah da onları yakalayıverdi. Kuşkusuz Allah, kuvvetçe çok güçlüdür, cezalandırması da çok çetindir.

GEÇMİŞTEN ÖRNEK

23-24. Dikkatinizi çekerim! Biz Musa'yı, firavun'a, Haman'a ve Karun'a ayetlerimizle ve apaçık bir yetkiyle göndermiştik de onlar: "Bu, yalancı bir sihirbazdır," demişlerdi.[709]

---

709 (60:23-24) Allah'ın elçileri Hz. Musa ve kardeşi Hz. Harun'a karşı çıkanların başında Firavun, Karun ve Haman üçlüsü, geliyordu. Bunlardan, Firavun, siyasal gücü, Karun ekonomik gücü ve Haman askeri gücü temsil ediyorlardı. Bak. Ankebût Suresi 39; Hûd Suresi 96-97.

25. Musa, tarafımızdan bir gerçek ile, onlara geldiğinde, onlar şöyle dediler: "Musa ile birlikte iman etmiş kimselerin oğullarını öldüreceğiz; kadınlarına da kötülük yapmak için, sağ bırakacağız;" Allah'ın ayetlerini reddedenlerin planı, hep kötülükten başka bir şey değildir.[710]

26. Firavun, "Bırakın beni de Musa'yı öldüreyim; o da Rabbine yalvarsın bakalım! Rabbi onu kurtarabilecek mi? Ben, Musa'nın, sizin düzeninizi değiştireceğinden ve ülkemizde darbe yapacağından endişeleniyorum," dedi.

27. Bunun üzerine Musa; "Ben hesap gününe inanmayan, kendilerinde bir güç ve büyüklük gören her zorba kişiden, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a sığınırım," dedi.

İNANMIŞ BİR ADAM MUSA'YI DESTEKLİYOR

28. Bu arada firavun ailesinden olup da inancını gizleyen, inanmış bir adam, dedi ki: "Ey firavun! Siz, 'benim Rabbim Allah'tır' diyen bir adamı mı öldüreceksiniz? Üstelik o size, Rabbinizden apaçık kanıtlar getirmiş iken? Eğer Musa yalancı ise, çok sürmez, yalanı kendi aleyhine oluverir; yok eğer, doğru söylüyorsa, sizi tehdit ettiklerinin bir kısmı başınıza gelebilir. Kuşkusuz, Allah, kendisi adına yalan söyleyen yalancıları, doğruya yöneltmez."[711]

29. "Ey halkım, yönetim bugün sizindir ve ülkede siz egemensiniz. Ancak, Allah'ın azabı bize gelirse, Allah'ın azabına karşı bize kim yardım edebilir?" deyince, firavun, adamın sözünü keserek, "Ben size kendi görüşümden başkasını göstermiyorum ve ben sizi, doğru yoldan başkasına da yöneltmiyorum," dedi.

30-31. İnanmış adam devamla, "Ey halkım! Doğrusu ben sizin Nûh halkının, Âd, Semûd ve onlardan sonra yalanlayan toplumların başlarına gelen gibi, benzer bir sonuca uğramanızdan korkuyorum. Elbette, Allah kullarına haksızlık etmek istemez."

32. "Ey Halkım! Gerçekten, sizin için korkunç bir felâketin yaşanacağı bir günden korkuyorum."

---

710 (60:25) Bak. Bakara Suresi 49.

711 (60:28) Bak. Tâ-Hâ Suresi 127.

33. "O gün arkanızı dönüp kaçmaya çalışacaksınız ama, O zaman sizi Allah'ın azabından kurtaracak kimse yoktur. Yoldan sapmış kimselere, artık bir yol gösteren bulunmaz."

34. Yemin olsun! Daha önce Yusuf da size apaçık delillerle gelmişti; fakat Yusuf'un size getirdiği mesajı sürekli olarak kuşku ile karşılamıştınız. Nihayet Yusuf ölünce, "Allah ondan sonra elçi göndermeyecektir / Yusuf son elçidir," demiştiniz. Allah, kuşkuda sınırı aşanları işte böyle şaşırtır.

35. Allah'ın ayetlerine karşı hiçbir kanıta sahip olmadan tartışanlar hem Allah katında ve hem de inananlar katında büyük bir öfkeyle karşılanır. Her büyüklük taslayan zorbanın kalbi Allah'ın rahmetinden işte böyle uzakta kalır.

36-37. Bu arada firavun alaylı bir tavırla: "Ey Haman! Göklerin yollarına erişmem için, bana bir kule yap, belki, Musa'nın ilahının / efendisinin kim olduğunu öğrenebiliriz(!) Doğrusu, ben Musa'nın bir yalancı olduğuna inanıyorum" dedi. Firavunun verdiği bu alaycı örnek kendisine hoş geldi de iyice sapıttı. Firavunun planı elbette boşa çıkacaktı.[712]

38. İnanan adam ısrarla uyarısını sürdürdü: "Ey halkım, siz benim söylediklerime kulak verin ki, size doğru yolu göstereyim."

39. "Ey halkım, bu dünya hayatı geçici bir geçinme yeridir. Öte dünya ise, ebedi bir duraktır."

40. "Kim bir kötülük işlerse kendisine ancak işlediği kötülük kadar bir ceza verilir. Erkek veya kadın, kim inanıp, iyi ve güzel işler üretirse, onlar cennete girerler ve orada sonsuz olarak nimetlenirler."

41. "Ey halkım! Ben sizi kurtuluşa çağırırken, siz beni ateşe mi, çağırıyorsunuz?"

42. "Siz beni, ortağı olmayan tek Allah'ı reddetmeye ve hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyleri ona ortak koşmaya çağırıyorsunuz. Ben ise sizi, O en güçlü ve bağışlayıcı olan tek Allah'a çağırıyorum."

---

712 (60:37) Firavun ve adamları, Musa ile alay ediyor. Ortak koşucular tarih boyunca, elçilerle alay etmişlerdir. Ayrıca bak. Yâ-Sîn Suresi 20-28.

43. "Gerçek şu ki, beni kendisine çağırdığınız şeyin ne dünyada ne de ahirette bir dayanağı yoktur. Kuşkusuz hepimizin dönüşü Allah'adır. Hiç kuşkusuz Allah'a ortak koşanlar cehennemi boylayacaktır."

44. "Siz benim bu söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız ve ben işimi Allah'a havale ediyorum. Kuşkusuz, Allah kullarını en iyi görendir."

45-46. Allah, inanmış adamı, firavunun adamlarının planladıkları kötülüklerden korudu. Ama, firavunu ve yakınlarını suda boğulma azabı kuşatıverdi. Kıyâmet vakti geldiğinde de firavun ve yakınları azabın en şiddetlisi olan ateşe girecekler ve onlar sabah-akşam / her an, orada kalacaklar.

CEHENNEMDE ÇEKİŞME

47. Onlar ateş içinde birbirlerini suçlarlarken, güçsüzler / kandırılan kimseler, büyüklük taslayanlara / kandıranlara: "Biz, sizin sözlerinize kanmıştık, şimdi siz, bu ateşin / bu can yakıcı azabın bir parçasını olsun savabilir misiniz?" diyecekler.

48. Onlar da; "Hepimiz ateşin içindeyiz. Kuşkusuz, Allah, kulları arasında kararını vermiştir," derler.

49. Ateşin bekçilerine de şöyle seslenecekler: "Ne olur Rabbinize ricada bulunun da hiç değilse bir gün olsun, bizden azabı hafifletsin."

50. Onlar: "Peki, elçileriniz size şu içinde bulunduğunuz durumu açıklayan kanıtlar, deliller getirmemişler miydi?" diye soracaklar. Onlar da: "Evet getirmişlerdi" derler. Bunun üzerine onlar, "Öyleyse Rabbinize kendiniz yalvarın," diyecekler. Ama artık çok geç. Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelenlerin o saatten sonra yalvarmaları boşunadır.

51. Hiç kuşkusuz Biz elçilerimize ve inananlara hem dünya hayatında, hem de sonrasında, şahitlerin tanıklık edecekleri günde kesinlikle yardım ederiz.

52. Ama o gün, Allah'ın ayetlerini karartanların özür dilemeleri bir yarar sağlamaz, artık lanet de en kötü kalma yeri de onlar içindir.

53-54. Dikkatinizi çekerim! Biz, Musa'ya da dosdoğru yolu gösteren Tevrat'ı verdik ve İsrailoğulları'na o kitabı miras bıraktık ki, aklını kullananlar için, bir kılavuz ve hatırlatma olsun diye.

55. Artık sen azimle mücadelene devam et. Muhakkak ki, Allah'ın sözü gerçektir. Düştüğün hataları anla bir daha yapmamak için gayret göster ve Rabbini sabah-akşam / her an, överek noksan sıfatlardan arındır.

56. Ellerinde hiçbir bilimsel kanıt olmadan, Allah'ın ayetleri hakkında tartışan ortak koşucuların, içlerinde asla tatmin olmayacakları bir büyüklük kuruntusu vardır. Sen böyle bir duygudan Allah'a sığın. Allah her şeyi işiten ve her şeyi görendir.

57. Elbette göklerin ve yerin yaratılması, insanın yaratılışından daha büyük bir şeydir. Ne var ki insanların çoğu bunun bilincinde değildir.

58. Gören ile görmeyen bir olmaz. İnanıp, iyi ve güzel işler üretenlerle, çalışmayıp hiçbir şey üretmeyenler de bir olmaz. Ne dar düşünüyorsunuz!

59. Kuşkusuz dünyanın sonu mutlaka gelecektir, bunda asla kuşku yoktur. Ne var ki insanların birçoğu bilinçli olarak inanmıyor.

60. Halbuki Rabbiniz der ki, "Bana dua edin / Benimle iletişim kurun. Ben de size karşılık vereyim. Büyüklük taslayıp benimle iletişim kurmaktan kaçınan kimseler, aşağılanmış olarak cehenneme gireceklerdir."

61. Geceyi dinlenmeniz için yaratan ve gündüzü de çalışmanız için aydınlık kılan Allah'tır. Allah insanlara karşı büyük iyilik sahibidir, fakat insanların çoğu kendilerine verilen bu nimetlerin sahibine teşekkür etmezler.

62-63. Halbuki sizin Rabbiniz işte böyle bir Allah'tır. O, her şeyin yaratıcısıdır; O'ndan başka yardım edecek bir ilah / bir efendi, yoktur. Hayret! Nasıl olup da Allah hakkında aldanabiliyorsunuz? Büyüklük taslayarak Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelenler, işte böyle aldanıyorlar.

64. Oysa, yeryüzünü sizin için bir yaşam yeri ve göğü / atmosferi

de bir kubbe şeklinde kılan Allah'tır. Sizi biçimlendirip biçiminizi güzel yapan ve sizi besinli gıdalarla besleyen Allah'tır. İşte Rabbiniz olan Allah böyle bir iradedir. Alemlerin Rabbi olan Allah yüceler yücesidir!

65. Allah, asla ölmez, O diridir; Allah'tan başka yardım edecek bir ilah yoktur. Dini böylesi bir Allah'a ait kılarak, aracı koymadan, O'na dua edin. Her türlü övgüyü âlemlerin Rabbi olan Allah'a yapın.

66. Ortak koşuculara de ki, "Bana Rabbimden apaçık kanıtlar geldikten sonra, sizin Allah'a ortak ederek taptıklarınıza tapmam bana yasaklandı ve bana evrenlerin Rabbi olan Allah'a teslim olmam buyuruldu."

67-68. Sizi önce topraktan, sonra küçücük bir spermden, sonra ana rahmine asılı duran bir alaktan / dölütten, sonra sizi bir bebek olarak annelerinizin karnından çıkaran Allah'tır. Daha sonra, gelişip olgunlaşmanız ve ihtiyarlamanız için sizi yaşatan, içinizden bazılarının canını daha erken alan Allah'tır. Sizi belirlenmiş bir yaşa ulaştırıyor ki, aklınızla düşünüp Allah'ı kavrayasınız. Çünkü, dirilten ve öldüren Allah'tır. Allah herhangi bir işi diledi mi, ona "Ol" der, o da hemen oluverir.[713]

69. Allah'ın ayetlerini, herkes anlayamaz diye tartışanlara bakmaz mısın? Nasıl da gerçeklerin dışına çıkıp gereksiz konuşuyorlar?

70. Onlar kitabı ve elçilerimiz yoluyla gönderdiğimiz vahyi / bilgiyi anlaşılmaz kılıyorlar. Onlar ileride yanıldıklarını görecekler.

71-72. Ve boyunlarında prangalar ve zincirlerle kaynar suya sürüklenecekler, sonra da ateşe atılacaklar.

73-74. Sonra, onlara şöyle denilecek: "Nerede ortak koştuklarınız? Allah'tan başkasına bağlandıklarınız nerede?" Ortak koşucular:" Onlar bizi terk ettiler. Meğer biz daha önce boş şeylerden yardım istiyormuşuz," diyecekler. Sapkınlıkta direnen inkârcıların sonu işte böyle olacak.

75-76. Onlara, "Yeryüzünde Allah'ın ayetlerine karşı büyüklük

---

713 (60:67-68) Hacc Suresi 5; Secde Suresi 7, 8, 9. ayetleri inceleyiniz. Ayrıca bak. Yâ-Sîn Suresi 82.

taslıyordunuz. Şimdi, sürekli kalmak üzere cehennemin kapılarından giriniz. Büyüklük taslayanların yeri ne de kötüdür," denilecek.

77. Ortak koşucuların yalanlamalarına karşı sen sabret / azimle mücadelene devam et Allah'ın sözü gerçektir. Söz verdiğimiz cezalandırmanın bir kısmını belki sana gösteririz, belki de seni vefat ettiririz fark etmez. Sonunda onlar bize döndürüleceklerdir.

78. Dikkatinizi çekerim! Senden önce de elçiler gönderdik. Onların bir kısmından sana söz ettik, bir kısmını da sana anlatmadık. Şunu bil ki, o elçilerden hiçbirisi, Allah'ın izniyle aldıkları vahiy dışında, kendiliklerinden bir ayet / bir kanıt, getirmediler. Allah'ın vahyi gelince de onu, aynen, tebliğ ettiler. İşte o zaman elçinin tebliğ ettiğini değil de batılı / rivayetleri seçenler zarara uğrayacaklardır.

79-80. Bir kısmına binesiniz, bir kısmından da beslenesiniz diye sizin için hayvanlar var eden Allah'tır ve o hayvanlarda sizin için daha nice yararlar vardır. Siz gönlünüzün istediği gibi onlardan yararlanırsınız. Onlarla ve gemilerle yolculuklar yaparsınız.

81. Allah size ayetlerini işte böyle açıklıyor. Şimdi siz, Allah'ın açıkladığı bu ayetlerin hangisini gerçek dışı sayabilirsiniz?

82. Ortak koşucu inkârcılar yeryüzünde dolaşıp, kendilerinden daha çok, daha güçlü, yer yüzünde bıraktıkları yapıtlar daha sağlam olan, öncekilerin sonu nasıl olmuştur hiç düşünmezler mi? Ortak koşmaları yüzünden, onların kazandıkları şeyler kendilerine hiçbir yarar sağlamadı.

83. Elçilerimiz onlara apaçık beyanlarla geldiklerinde bilgiçlik taslayarak, elçilerin getirdiklerini küçümsediler. Ama küçümsedikleri şey kendilerini çepeçevre sarıverdi.

84. Sonra da onlar, ne zaman azabımızı gördüler, "Artık sadece Allah'a inandık; O Tek'tir ve biz ortak koşmuş olduklarımızı reddediyoruz," derler.

85. Ama, azabımızı gördüklerinde inanmış olmaları kendilerine bir yarar sağlamaz. Çünkü bu, daha önceki ortak koşucu kullar hakkında Allah'ın sürekli bir uygulamasıdır ve işte o zaman, Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelenler zarara uğramış olacaklardır.

İniş Sırası: 61
FUSSILET (Açıklanmış) SURESİ
Sure No: 41

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hâ, Mîm.

2-3. Esirgeyen, Bağışlayan Allah tarafından indirilmiş bir kitap ki, bilgi sahibi olacak bir toplum için, onun ayetleri açıklanmış, kolayca anlaşılabilen bir Kur'andır.

4. Kur'an hem gerçekleri müjdeler; hem de gerçeklerle uyarır. Ama, çokları ondan yüz çevirirler; Böylece onlar duymazlıktan gelirler,[714]

5. Derler ki: "Senin bizi davet ettiğin şeylere, bizim kalplerimiz kapalı ve kulaklarımız tıkalıdır. Bundan böyle seninle aramızda bir ilişki kalmamıştır; artık sen kendi işine, biz de kendi işimize.

6. De ki: Muhakkak ki, ben de sizin gibi bir beşerim, bir insanım. Bana "ilahınız, tek bir ilahtır" diye vahyediliyor. Bundan sonra O'na yönelin ve O'ndan bağışlanma dileyin, ortak koşup kendinize yazık etmeyin.

7. Ortak koşan kimseler, zihinlerini ortak koşucu düşüncelerden temizlemezler ve onlar sonunda gerçekleri görmezlikten gelip örterler.

8. Muhakkak ki, inanıp toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimselere, kesintisiz bir ödül vardır.

9. De ki, Gerçekten sizler, yerküresini iki evrede yaratan Allah'ı mı görmezlikten geliyorsunuz ve O'na ortaklar ediniyorsunuz? O, tüm evreni yaratan ve içindekileri bir uyum içinde düzenleyip, programlayandır.

---

714 (61:3-4) "Kur'an'en Arabiyyen" sözcüğü ile ilgili, Yusuf Suresi 2 ve dipnotu okuyunuz. Ayrıca şu ayetleri inceleyiniz: Fussilet Suresi 44; Zuhruf Suresi 2-3; Nahl Suresi 103; Şûrâ Suresi 7; Ra'd Suresi 37; Şuarâ Suresi 193-195, 198, 199; Tâ-Hâ Suresi 113.

10. O, yerküresinin içine, denge unsuru dağlar yerleştirdi ve orayı bolluk ve bereketli kıldı. Orada yaşayıp isteyenler için rızıklarını dört mevsime göre ayarladı.[715]

11. Sonra da gaz halindeki göğe yönelerek, göğe ve yere, "isteyerek veya istemeyerek gelin," dedi. Onlar da "İsteyerek geldik," dediler.[716]

12. Böylece orayı da iki evrede yedi gök olmak üzere meydana getirdi ve her göğe kendi yasalarını koydu, dünya göğünü de yıldızlarla süsledi ve bir koruma sistemiyle donattı. İşte bu, en üstün, en güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın takdiridir, düzenlemesidir.[717]

TARİHTEN BİR HATIRLATMA

13. Bundan sonra gerçeklerden yüz çeviririlerse de ki: "Sizi Âd ve Semûd kavimleri gibi cehaletin içinde boğulup giden cahillerden olmayasınız diye size gerçekleri açıklayıp uyardık.

14. Gönderdiğimiz elçiler, onlara: "Allah'tan başkasına kul olmayınız" diye arkalarından ve önlerinden gelerek / her an, uyarıda bulunmuşlardı. Onlar dediler ki, "Eğer Rabbimiz isteseydi bir melek gönderirdi. Bu yüzden biz sizin getirmiş olduğunuz şeyleri reddediyoruz."

15. Âd halkı, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve "Bizden daha güçlü kim var?" diye böbürlendiler. Kendilerini yaratan Allah'ın daha güçlü olduğunu hiç düşünemediler? Onlar ayetlerimizi bile bile reddetmişlerdi.

---

715 (61: 9-10) Ayrıca evrenin yaratılış "günleri" için, Secde Suresi 5; Meâric Suresi 4. ayetleri inceleyiniz.

716 (61:11) Bak. Enbiyâ suresi, 32, 33.

717 (61:12) Bugün bilimsel araştırmalar, dünya atmosferinin üst üste dizilmiş farklı katmanlardan meydana geldiğini ortaya koymuştur. Üstelik ayette bildirildiği gibi, atmosfer tam yedi katmandan oluşmaktadır. Dünyaya en yakın katman, Troposferdir. Bunun üzerinde sırayla, Stratosfer, Ozonosfer, Mezosfer, Termosfer, İyonosfer, Ekzosfer adlı katmanlar bulunur. Bu tabakaların her birinin insanlar ve yeryüzündeki tüm canlılar açısından çok büyük yaşamsal görevleri vardır. Yağmurların oluşmasından, zararlı ışınların engellenmesine, radyo dalgalarının yansıtılmasından, gök taşlarının zararsız hale getirilmesine kadar, her tabakanın kendine özgü belirli bir işlevi bulunmaktadır.

16. Bu yüzden Biz de, onlara, dünya hayatında aşağılayıcı azabı tattırmak için, uğursuz olarak nitelendirdikleri günlerde üzerlerine dondurucu bir rüzgâr estirdik. Elbette ahiret azabı çok daha korkunç olacak ve onlara hiç kimse yardım da edemeyecektir.

17. Semûd halkını da uyarmış ve onlara dosdoğru yolu göstermiştik. Ne var ki onlar bilgisizliği, bilime tercih ettiler. Sonunda yaptıklarına karşılık, alçaltıcı azabın yıldırımı onları yakalayıverdi.

18. Ve Biz, inanıp, Allah'a ortak koşmaktan sakınanları kurtardık.

VÜCUT ORGANLARININ TANIKLIĞI

19-20. Gün gelecek Allah'a düşmanlık edenler can yakıcı sıkıntılarıyla huzurda toplanacaklar. Artık onlar ateşe sevk edilecekler.

20. Hatta oraya geldiklerinde, kulakları, gözleri ve derileri yapıp ettikleri şeyler hakkında, kendi aleyhlerine tanıklık edeceklerdir.

21. Onlar kendi derilerine derler ki: "Niçin aleyhimizde tanıklık ettiniz?" Derileri de; "Her şeyi konuşturan Allah bizi de konuşturdu. Bizi ilk defa O yarattı ve işte şimdi de O'na döndürüldük," diyecekler.

22. Sizler "Bizden güçlü kim var" diye böbürlenirken gözlerinizin, kulaklarınızın ve derilerinizin kendi aleyhinizde tanıklık yapabileceğini aklınızın ucundan bile geçirmiyordunuz. İşin ilginci, yaptıklarınızdan birçoğunu da Allah'ın bilemeyeceğini zannediyordunuz.[718]

23. Rabbiniz hakkında beslediğiniz bu zann / bu yanlış düşünce var ya! İşte sizi mahveden o oldu ve işte siz, kendinize zarar verip, acı çekenlerden oldunuz.

24. Şimdi bu apaçık uyarıya rağmen, eğer Allah'a ortak koşmaya ve uyarıları yalanlamaya devam ederseniz, artık varacağınız yerin ateş olduğu ortada. O zaman, pişmanlık ve özür istekleri kabul görmeyecektir.

---

718 (61:19-22) Ayrıca bak. Nur Suresi 24.

25. Onlar, kötü niyetli bir takım arkadaşlar edindiler de o kötü arkadaşlar, çevrelerinde olup biten her şeyi kendilerine süslü gösterdiler. O bakımdan kendilerinden önce gelip geçmiş, tanıdık ve tanımadık topluluklar için geçerli olan söz, onlar için de geçerlidir. Doğrusu onlar da kendilerine yazık ettiler.

26. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, Bu Kur'an'ı dinlemeyin, yaygara yaparak anlaşılmasına engel olun. Belki siz başarırsınız.[719]

27. Kur'an'ın anlaşılmasına engel olanlara çok şiddetli bir azabı tattıracağız ve yaptıklarının en kötüsüyle onlara karşılık vereceğiz.

28. Onların cezası ateştir. İşte ayetlerimizin anlaşılmasına bile bile engel olanların karşılığı ateş olacaktır ve ateş onların ebedi yurdu olacaktır.

29. O zaman onlar, "Rabbimiz, tanıdığımız ve tanımadığımız kimselerden bizi saptıranları bize göster, onları ayaklarımızın altına alalım da en alçak olanlardan olsunlar," diyecekler.

30-32. "Kuşkusuz, Rabbimiz Allah'tır" deyip, sonra da istikametini düzeltenlere Kur'an ayetleri, sürekli ahiretle ilgili haberleri; "Korkmayın, üzülmeyin, size söz verilen cennetle sevinin, dünya yaşamınız içinde de ahiret yaşamınız hakkında da biz sizin yol göstericileriniz. Cennette canınızın çektiği ve istediğiniz her şey, esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın bir ikramı olarak size sunulur ve orada istediğiniz her şey sizin içindir," diye bildirmektedirler.

33. Ortağı olmayan Allah'a çağıran, iyi ve güzel işler üreten ve "Ben Allah'a teslim olanlardanım," diyenden daha güzel sözlü kim olabilir?

34-35. İyilik ile kötülük bir olmaz. Sen kötü davranana, en güzel bir şekilde karşılık ver. O zaman görürsün ki, seninle arasında düş-

---

719 (61: 26) Ortak koşucuların vahyin geldiği günlerde, Peygamber'e karşı Kur'an'ı engellemeleri böyle. Sonraki yüzyıllarda Kur'an'ı engelleme taktikleri ise şöyle: "Kur'an'ı herkes anlayamaz, Kur'an'ı anlamak için şu kadar ilme gereksinim vardır, meâl Kur'an yerine geçmez. Kur'an'ın sadece Arapçasını okumak çok büyük sevaptır. Okumasan da yazılarına bakmak ibadettir" vs.

manlık bulunan kişi, sana karşı sımsıcak bir dost gibi oluvermiştir. Bu, kötülüğü iyilikle savmadır. Böylesi bir davranış durumunu ancak, güçlüklere karşı göğüs geren ve olgunlaşmış büyük pay sahibi kimseler yapabilirler.

36. Eğer şeytandan / vesveseden, gelen herhangi kötü bir düşünce, seni dürtecek olursa, hemen Allah'ın buyruklarına sarıl. Çünkü Allah en iyi işitendir, en iyi bilendir.

37. Gece ve gündüz, güneş ve ay, O'nun gücünün ve varlığının kanıtlarıdır. Güneşe ve aya tapmayın. Eğer siz, Allah'a kul olmak istiyorsanız, güneşi ve ayı yaratan Allah'a kulluk edin.

38. Allah'a boyun eğmekten büyüklenip, O'nun yarattıklarına tapanlar, bilsinler ki, Rabbinin yarattıkları gece-gündüz / her an, hiç usanmadan, O'nun koyduğu yasaya boyun eğerek görevlerine devam etmekteler.

39. Sen toprağı, kupkuru, ölü gibi cansız görürsün ama onun üzerine yağmur yağdığı zaman, o kupkuru toprak yumuşar, kabarır, canlanır. İşte bu da Allah'ın gücünün, kudretinin ve varlığının delillerindendir. Kuşkusuz, kuru toprağa hayat veren güç ve irade sahibi, kesinlikle ölmüşleri de diriltir. Çünkü O, her şeye güç yetirendir.

40. Tüm bu delillerimizi görmezlikten gelen kimseler, bizden gizli kalmazlar. Şimdi düşünün, kıyâmet gününde ateşe atılacak olan mı, yoksa huzurumuza güven içinde gelecek olan mı daha iyidir? Siz düşünüp taşınıp tercihinizi yapın. Kuşkusuz Allah, sizin yapmış olduğunuz her şeyi çok iyi görendir.

41. Müşrikler / ortak koşanlar, Kur'an kendilerine geldiğinde onu bilerek görmezlikten geldiler. Halbuki o, eşsiz yücelikte bir kitaptır.

42. O Kur'an'ın bildirdiklerini geçmişte ve gelecekte çürütecek hiçbir şey yoktur. Çünkü Kur'an, her türlü övgüye layık ve en doğru kararı veren Allah tarafından indirilmedir.

43. Ortak koşucuların senin için söyledikleri, daha öncekilerin, kendilerine gelen elçilere söylediklerinin tıpkısının aynısıdır. Kuşkusuz senin Rabbin hem çok bağışlayandır hem de hak edene cezasını verendir.

44. Eğer Kur'an Araplara, Arapçadan başka bir dilde tebliğ edilseydi, o zaman onlar diyeceklerdi ki, "Onun ayetleri, anlayacağımız dilde açıklansaydı yâ!" Arap'a anlamadığı yabancı bir dilde anlatılır mı?" De ki: İster Arapça anlatılsın; isterse başka bir dilde anlatılsın, Kur'an, iman eden kimseler için bir yol göstericidir; bir şifadır. İnanmak istemeyenlere gelince, Kur'an, ortak koşucu Araplara, Arapça tebliğ edilmesine rağmen, sanki çok uzak bir yerden bağırıyorlar da ne dediklerini anlamıyorlar; sanki kulakları sağırmış gibi duyarsız kaldılar."[720]

45. Dikkatinizi çekerim! Biz, kitabı / Tevrat'ı, Musa'ya da kendi dilinde okuttuk ama inkâr eden Yahudiler de, aynen Araplar gibi, onda anlaşmazlığa düştüler. Eğer Rabbinin daha önceden vermiş olduğu bir söz olmasaydı, onların aralarında kesinlikle hüküm verilmiş olurdu. Gerçekten de ortak koşucular, Kur'an hakkında derin bir kuşku içindedirler.

46. Her kim iyi ve güzel bir şey üretirse kendi yararınadır. Kim de kötü işler yaparsa kendi zararınadır. Senin Rabbin, kullara asla haksızlık yapmaz.

47. Dünyanın sonunun bilgisi Allah'ın takdirindedir. Allah'ın bilgisi olmadan meyvelerden hiçbiri kabuklarından çıkamaz, hiçbir dişi hamile kalamaz ve doğum yapamaz. Allah, "Hani benim ortaklarım nerede?" diye ortak koşuculara seslendiği gün, onlar: "Bizden hiçbirimiz onları göremiyoruz," diye yanıt verirler.[721]

48. Böylece, dünyada, bağlanıp şefaat umdukları, kendilerinden uzaklaşıp kaybolacaklardır. Artık, kendileri kaçacak, sığınacak bir yerlerinin de olmadığını anlarlar.

---

720 (61:44) Ne yazık ki, "Kur'an Arapça gelmiştir. Arapçadan başka dillere çevrilemez. Arapça kavram karşılıkları Türkçede ya da başka dillerde yoktur" gibi yönlendirmelerle Müslümanlar, yüzyıllarca Kur'an'ı anlamaktan geri bırakılmıştır. Bu Kur'an ayeti "Kur'an Arapçadan başka bir dile çevrilemez" diyenlerin tam tersine, Kur'an'ı her milletin kendi diline çevirmek zorunluluğunu açıklar niteliktedir. Bak. Yusuf Suresi 2, 3; Şuarâ Suresi 198-200; Zuhruf Suresi 2, 3.

721 (61:47) Ayrıca, Tâ-Hâ Suresi 15; Lokman Suresi 4. ayetleri inceleyiniz.

49. İnsan, bir iyilik istemekten usanmaz. Ama kendisine bir kötülük dokunuverse karamsarlığa kapılır, üzülür.

50. Eğer, sıkıntısının ardından kendisine bizden bir rahatlama gelse, "Bu benim hakkımdır, dünyanın sonunun da geleceğini sanmam. Rabbime döndürülürsem de O'nun katında benim için daha güzel şeyler vardır," der. Biz, gerçekleri örtbas edenlere, örtbas ettikleri şeyin gerçeğini haber vereceğiz ve onlara çok kötü bir azaptan tattıracağız.

51. Biz, insana bir bolluk, bir rahatlama verdiğimizde o, Biz'den yüz çevirip yan çizer. Ama başına bir darlık, bir sıkıntı geldiğinde de sürekli Biz'e yalvarır durur.

52. Ortak koşuculara de ki: Şayet bu Kur'an, Allah tarafından indirilmişse, sonra siz de onu reddetmişseniz, yalanlamışsanız, o zaman durumunuzun ne olacağını hiç düşündünüz mü? Kur'an'a ön yargılı olarak tavır koyandan daha akılsız kim olabilir?

53. Kur'an'ın gerçek olduğu insanlara apaçık oluncaya kadar, varlığımızın belgelerini onlara hem kendi öz benliklerinde hem de dış dünyada / evrende göstereceğiz. Rabbinin her şeyi bir kanıt olarak size göstermesi yeterli değil mi?

54. Gözünüzü açın! Aslında ortak koşucular, Rablerinin huzurunda hesaba çekileceklerinden kuşku içindedirler. Dikkatli olun! Kesinlikle Allah, her şeyi ilmiyle kuşatmıştır.

İniş Sırası: 62
ŞÛRÂ (Danışma) SURESİ
Sure No: 42

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. Hâ, Mîm, Â'yn, Sîn, Kâf.

3. En güçlü ve tüm varlığa hakim olan Allah, sana ve senden önceki kimselere de gerçekleri, işte böyle bildirir.

4. Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa tümü O'na aittir. O, öyle uludur; öyle büyüktür.

5. Sanki göklerdekiler, O'nun yüceliğinden dolayı, tir tir titrerler, evrende var olan tüm güçler, O'nu noksan sıfatlardan arındırırlar, Rablerinin koyduğu yasaya göre hareket ederler ve yeryüzündekiler için görevlerini aksatmadan yaparlar. Gözünüzü açın! Allah, O'dur ki, tüm varlığı yoktan var eden ve esirgeyendir.

6. Allah'ı bırakıp da başkalarını evliya edinen kimseleri, bizzat Allah gözetlemektedir. Sen onların üzerine bir vekil değilsin.

7. İşte, Biz sana kolayca anlaşılır bir Kur'an vahyettik ki senin cahiliye inançlarını esas kabul edenleri ve onların etrafındaki kimseleri uyarman ve gelmesinde asla kuşku olmayan toplanma gününü de haber vermen için. O gün bir grup huzur ve mutluluk içindedir; bir grup da can yakıcı sıkıntılar içindedirler.[722]

8. Eğer Allah isteseydi elbette onları tek bir inanç toplumu olarak oluştururdu. Fakat O'nun rahmetini anlamak isteyen kimseler, o tarafa dahil olur. Şirk koşarak kendisine yazık eden kimselere gelince, elbette onlar için bir veli ve bir yardımcı yoktur.

9. Yoksa, onlar Allah'tan başka evliya mı edindiler? Halbuki veli Allah'tır. Ölüleri O diriltir ve O her şeye güç yetirendir.

10. Siz bir konu hakkında anlaşmazlığa düştüğünüzde, onun gerçeğini Allah'ın Kur'an'ında arayın. İşte benim Rabbim olan Allah'ın Kitabı odur. Ben O'na güvendim ve O'na yöneldim.

11. O, gökleri ve yeri hiç yoktan yarattı ve O, kendinizden ve hayvanlardan eşler kıldı. Böylece siz O'nun koyduğu düzen içinde üreyip çoğalıyorsunuz. Ama O, hiçbir şeye benzemez. O, en iyi işiten ve en iyi görendir.

12. Göklerin ve yerin hazinelerinin anahtarları O'ndadır. O, çalışıp isteyene rızkı bol verir, çalışmayandan da kısar. Kuşkusuz Allah, her şeyi en iyi bilendir.

DİNİN ORTAK DEĞERLERİNİ AYAKTA TUTMAK

13. Dinden / varoluş düzeninden Nûh'a tavsiye edilen şeyler, sizin için de kural haline getirildi, ki, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya da aynı

---

722 (62:7) Yusuf Suresi 2, 3 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Ayrıca Zümer Suresi 28; Zuhruf Suresi 2, 3 ve Fussılet Suresi 44. ayetleri inceleyiniz.

şeyleri tavsiye ettik, sana da aynı şeyleri vahyediyoruz. Şöyle ki: Dini dosdoğru anlayın ve anlatın, onda ayrılığa düşmeyin. Fakat senin onları çağırdığın bu gerçek, ortak koşanların çıkarlarına ters geldi, onlar bu gerçeklere uymadılar. Artık dileyen kimse Allah'ın gerçeklerini seçer, ona yönelir. Her şeyiyle O'na yönelen kimselere de gerçeklere ulaşmak vardır.

14. Sırf aralarındaki kıskançlık yüzünden, kendilerine gelen ilmi anlayamadılar, sonra da ayrılığa düşüp bölündüler. Eğer önceden onlara gelen Rabbinin kelimelerini yok saymasalardı, elbette onlar aralarında gerçeklere icabet ederlerdi. Elbette onlardan sonra da kitabın gerçeklerine kuşkular içinde kalanlar olacaktır.

15. Sen çağrına devam et ve emrolunduğun gibi, dinin evrensel kurallarını dosdoğru tebliğ et; ortak koşucuların arzularına, telkinlerine uyma ve onlara de ki: "Ben, Allah'ın indirdiği her kitaba iman ettim ve ben aranızda adil bir şekilde davranmakla emrolundum. Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Hepimiz kendi yaptıklarımızdan sorumluyuz. Bu yüzden bizimle sizin aranızda tartışmayı gerektirecek hiçbir sebep yoktur. Allah bizi bir araya topladığı gün, aramızdaki anlaşmazlığı çözecektir. Sonunda dönüş O'nadır.

16. Elçinin bildirdiği bu gerçeklerden sonra, hâlâ, Allah'ın buyrukları hakkında tartışanların kanıtları, Rableri yanında geçersizdir. Üstelik onlara bir ceza ve çetin bir azap vardır.

17-18. Gerçekleri açıklayan kitabı ve adalet ölçüsünü indiren Allah'tır. Kıyâmetin kopacağına inanmayanlar, onun hemen gelmesini senden istiyorlar. Kıyâmetin kopuş zamanını sen nereden bileceksin; belki de onun kopuş zamanı çok yakındır. Kıyâmetin kopacağına inananlar, ondan kaygı duyarlar ve onun gerçek olduğunu bilirler. Dikkat edin! Kıyâmetin kopacağı hakkında kuşku duyanlar, çok büyük bir yanılgı içindedirler.

19. Allah kullarına çok cömerttir ve O, dünyada, çalışan herkese ayırım yapmadan karşılığını verir. Allah çok güçlüdür ve mutlak galiptir.

20. Kim ahiret için bir üretim yaparsa, onun üretimini arttırırız. Kim de sadece dünya için yatırım yapmak isterse, ona da veririz; ancak onun ahirette bir payı olmaz.

DİNE İLAVE YAPMAK AZAPTIR

21. Yoksa, Allah'ın dininde olmayan şeyleri din yapan, onların ortakları mı var? Eğer Allah'ın erteleme konusunda daha önce verilmiş bir sözü olmasaydı, onlar arasında elbette karar verilirdi. Hiç kuşkusuz, Allah'ın dinini karartanlara acı bir azap vardır.[723]

22. Yaptıkları bu yanlışlar tepelerine inerken, Allah'ın dinini karartanların korkudan titreştiklerini görürsün. İnanıp, iyi ve güzel işler üretenler ise, huzur ve mutluluk içindedirler. Onlar Rableri katında diledikleri her şeyi alırlar. İşte bu, en büyük lütuftur.

23. İşte bu Allah'ın kullarına müjdesidir ki, Allah, iyi ve güzel işler üreten kullarına müjdeliyor. De ki: "Ben sizden, tebliğ ettiklerim karşılığında bir ücret istemiyorum. Sadece birbirinize sevgiyle yaklaşmanızı istiyorum." Kim birbirine güzel ve sevgiyle yaklaşırsa, Allah onun sevgisini daha da artırarak güçlendirir. Kuşkusuz Allah bağışlayandır, yapılanların karşılığını takdir edendir.

24. Yoksa onlar, Allah hakkında bir yalan mı uydurdu diyorlar? Eğer öyle bir şey olsa senin de kalbini mühürleyiverir ve o asılsız sözleri yok eder ve kendi kelimeleriyle hakkı gerçekleştirir. Muhakkak ki O, gönüllerdeki en gizli şeyleri bilir.

25. O ki, kullarının tövbelerini kabul eden, günahlarını bağışlayan ve yapmakta olduğunuz şeyleri bilendir.

26. O, inanıp, iyi ve güzel işler üretenlerin çağrısına yanıt verir ve lütfundan onların iyiliklerini daha da arttırır. Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelenlere ise, çok şiddetli bir ceza vardır.

27. Eğer kulların yaşamaları için gerekli olan rızkı Allah geniş tutsaydı, yeryüzünde daha çok taşkınlık içinde olurlardı. Fakat herşey bir ölçü ile sunulur, O'nun dilediğinden başka bir şey yoktur. Muhakkak ki O, kullarının durumunu en iyi bilendir, çok iyi görendir.

28. Bundan sonra ümitsiz olmayın, kullarına rahmetini sunan O'dur ve O'nun rahmeti geniştir. Dost olan ve her türlü övgüye layık olan O'dur.

---

723 (62:21) Ayrıca, Tevbe Suresi 31-34; Ahzâb Suresi 67, 68. ayetleri inceleyiniz.

29. Gökleri ve yeryüzünü yaratması ve oralarda irili-ufaklı, çeşit çeşit canlıdan yaratıp yayması, O'nun varlığının delillerindendir. O dilediği zaman bunları bir araya toplamaya da gücü yetendir.

BAŞA GELEN FELÂKET
KİŞİNİN KENDİ YAPTIĞININ KARŞILIĞIDIR

30. Sizin başınıza gelen her felâket, kendi ellerinizle yaptıklarınızın bir sonucudur. Bununla birlikte birçoğunu da Allah affediyor.

31. Siz yeryüzünde Allah'ı aciz bırakamazsınız. Sizin Allah'tan başka bir dostunuz ve yardımcınız da yoktur.

32. Suya koyduğu yasa gereği, denizde dağlar gibi akıp giden gemiler de Allah'ın varlığının ve gücünün işaretlerindendir.

33. O, isterse rüzgârı durdurur / suya koyduğu yasayı kaldırır ve o yelkenli gemiler suyun üzerinde hareketsiz kalır veya suyun dibine batar. Bunda her çaba gösteren ve elde ettiği nimetlerin karşılığını ödeyen kişi için dersler vardır.

34-35. Yahut yaptıkları kötülükler yüzünden geminin içindekileri yok eder; birçoğunu da kurtarırız ki, ayetlerimiz hakkında tartışanlar, kendileri için kaçacak bir yer olmadığını anlasınlar.

36. Size verilen her şey, sadece dünya hayatının geçici kazanımlarıdır. Ama içtenlikle inananlar ve Rablerine güvenenler için, Allah'ın yanında bulunanlar daha kalıcıdır.

ŞÛRÂ (DANIŞMA)

37. Onlar ki, büyüklenmekten, günahlardan ve ve haddi aşmaktan kaçınırlar ve öfkelendikleri zaman öfkelerine hakim olurlar, onlar affedicidirler.

38. Onlar hep Rablerine icabet ederler ve hep Hakka bağlılık bilinciyle haraket ederler, onlar işlerini aralarında şûrâ ile / toplanıp konuşarak, ortak bir karar alarak yaparlar. Onlar kendilerine verilen nimetlerin sahibini bilip paylaşım yaparlar.

39. Onlar, başlarına bir şey geldiğinde, bir saldırıya uğradıklarında onu defetmede birbirleriyle yardımlaşırlar.

40. Kötülüğün cezası ona denk bir cezadır; ancak kim affederse ve yanlışı düzeltirse onun ödülü Allah'a aittir. Muhakkak ki, haksızlık yapanlarda Allah sevgisi yoktur.

41. Kim yardım eder görünür, sonra da haksızlık yaparsa, işte onlar kendi aleyhlerine bir yoldadır.

42. İnsanlara haksızlık eden kimselerin gittiği yolda gidenler ve yeryüzünde haksızca zorbalık yapanlar, işte onlar, acı bir azapla cezalandırılır.

43. Fakat her kim güçlüklere karşı göğüs gerer ve bağışlayıcı olursa, işte bu en onurlu işlerdendir.

44. Kim bile bile Allah'ın yolundan saparsa, artık bundan sonra, onun için bir dost, bir yardımcı yoktur; bir koruyucu da yoktur. Onlar ağır cezaya çarptırıldıklarında, bu sefer de; "Bize bir şans daha yok mu?" dediklerini görürsün.

45. Onların aşağılanmış ve başları yere eğilmiş vaziyette acı veren bir sıkıntı içinde, göz ucuyla çevrelerine bakındıklarını görürsün. Güven içinde olanlar da, onlara bakarak; "Hem kendilerine hem ailelerine yazık ettiler. Ama gerçek kayıp, kıyâmet gününün kaybıdır. Kendilerine yazık etmiş olanlar sürekli bir azaba mahkum olmuştur," derler.

46. Onlara, Allah'tan başka yardım edecek bir dostları da yoktur. Allah'ın yolundan bile bile sapmış bir kimseye, bir yol göstermek de imkânsızdır.

47. Allah tarafından geri çevrilmesi asla olmayacak bir gün gelmezden önce, Rabbinizin buyruklarına uyun; onları göz ardı etmeyin. O gün sığınacak bir yeriniz olmayacak. Yaptıklarınızı inkâr etmek de mümkün olmayacak.

48. Bundan sonra eğer gerçeklerden yüzçeviririlerse, Biz seni onlar üzerine bir koruyucu olarak göndermedik. Sana düşen sadece duyurmaktır. Biz insana tarafımızdan bir rahmet tattırdığımız zaman onunla sevinir; ama kendi yaptıklarının bir sonucu olarak başlarına bir kötülük gelse, o zaman da insan hemen gerçekleri görmezlikten gelir.

49-50. Göklerin ve yerin yönetimi Allah'ındır. Allah dilediği her şeyi yaratır. Dilediğine kız çocuk, dilediğine de erkek çocuk verir. Yahut hem erkek hem kız olarak verir. İstediğini de kısır kılar. Allah en iyi bilendir, her şeye güç yetirendir.

51. Allah'ın bir beşerle yüz yüze konuşması olmaz. Ancak bir vahiy yoluyla varlık perdesinin arkasından, izniyle seçtiği bir elçiye dilediği şeyi vahyeder. Kuşkusuz O, ilmiyle yücedir ve tüm varlığa hakimdir.

52. İşte böylece, Biz sana da kendi işimizden olan bir Ruh / bir Kur'an vahyettik. Sen daha önce kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Biz o Kur'an'ı, inanmak isteyen kullarımızı doğruya ulaştıran bir ışık kıldık. Sen elbette dosdoğru bir yola kılavuzluk ediyorsun.[724]

53. Göklerde ve yerde bulunan her şeyin sahibi, Allah'ın dosdoğru yoluna kılavuzluk ediyorsun. Aklınızı başınıza toplayın! Kesinlikle tüm varlıkta her an var olan işleyiş, Allah'a aittir.

İniş Sırası: 63
ZUHRUF (Değerler) SURESİ
Sure No: 43

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hâ, Mîm.

2-3. Açıklanmış bu Kur'an'a and olsun ki, Biz onu, kolayca anlaşılan bir Kur'an kıldık.Umulur ki, siz aklınızla düşünürsünüz.[725]

724 (62:52) Ruh'un ne anlama geldiğine dair, Nahl Suresi 102, Şuarâ Suresi 193, Hicr Suresi 29; Mü'min Suresi 15. ayetlerini inceleyiniz. Aynı zamanda bu Kur'an ayeti ile, Hz. Muhammed'in peygamberlikten önceki durumunu da öğrenmiş bulunuyoruz. Bak. Duhâ Suresi 7.

725 (63:2-3) "Kur'an'nen Arabiyyen" sözcüğü ile ilgili, Yusuf Suresi 2 ve dipnotu okuyunuz.Ayrıca şu ayetleri inceleyiniz: Fussılet Suresi 3, 44; Nahl Suresi 103; Şûrâ Suresi 7; Ra'd Suresi 37; Tâ-Hâ Suresi 103; Şuarâ Suresi 193-195, 198, 199.

4. Muhakkak ki o, tüm indirilen kitapları içinde toplayan ana kitaptır. Kuşkusuz o bizim yanımızda çok yücedir ve o, en doğru, en sağlam yasaları içerir.

5. Ey ortak koşucular! Siz, sınırı aşan bir toplumsunuz diye sizi Kur'an ile uyarmaktan, vaz mı geçelim?

6-7. Biz, sizden evvelki milletlerin her birine de peygamberler gönderdik. Fakat, onlar da sizin gibi kendilerine gelen peygamberlerle alay ettiler.

8. Biz, peygamberlerle alay eden o toplumların sizden daha güçlü olanlarını bile yok ettiğimizle ilgili haberleri kitabın içerisinde verdik.

9. Dikkatinizi çekerim! Sen ortak koşanlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, onlar;" Elbette, en güçlü ve her şeyi bilen Allah yarattı," derler.

10. O Allah ki, yeryüzünü sizin yaşam koşullarınıza göre var etti ve dolaşıp gitmeniz için de orada yollar kıldı.

11. O Allah ki, gökten bir ölçüye göre su indirip de onunla ölü / kupkuru bir toprağa can verendir. İşte siz de mezarlarınızdan böyle canlandırılıp, çıkarılacaksınız.[726]

12-14. O Allah ki, bütün çiftleri yarattı ve binesiniz diye sizin için gemiler ve hayvanlardan binekler var etti ki, onlara bindiğiniz zaman da Rabbinizin size olan nimetini düşünerek; "Bunları bizim buyruğumuza veren çok yücedir. Yoksa bunlara bizim gücümüz yetmezdi ve biz sonunda Rabbimize döneceğiz," demeniz içindir.

---

726 (63:11) Bu Kur'an ayeti yağmurun bir ölçüye göre yağdığını bildiriyor. Gerçekten de bu durum bilimsel araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bilimsel ölçümlere göre, yeryüzünden bir saniyede 16 milyon ton su buharlaşmaktadır. Bir yılda bu miktar 513 trilyon ton suya ulaşır.

Bu aynı zamanda bir senede dünyaya yağan yağmur miktarıdır. Yani su, sürekli bir denge içinde "bir ölçüye göre" dönüp durmaktadır. Yeryüzündeki hayatın devamı da bu su döngüsü sayesinde sağlanır. Bu miktarda çok küçük bir değişiklik bile olsa kısa bir zaman sonra büyük bir ekolojik dengesizlik ortaya çıkacak bu da yaşamın sonunu getirecektir. Fakat hiçbir zaman böyle olmuyor. Yağmur, Kur'an ayetinde bildirildiği gibi, yeryüzüne her sene aynı miktarda yağmaya devam ediyor. Ayrıca bak. Şûrâ Suresi 27.

15-16. Böyleyken ortak koşucular, Allah'ın kendilerine verdiği bunca nimetlerin karşılığını ödeme yerine, üstelik Allah'ın yarattıklarından kimilerini, Allah'ın kızları saydılar. Yoksa, Allah yarattıklarından kızları kendisine ayırdı da erkekleri size mi verdi? Gerçekten insan, çok nankördür.

17. Oysa, Rahman olan Allah'a yakıştırdıkları kız çocuğunu, ortak koşuculardan birine "Müjde bir kızın oldu" diye haber versen, hemen morali bozulur, yüzü simsiyah kesilir, utancından yerin dibine girecek olur.[727]

18. Kendilerince, kavga-savaş edemeyen, sadece evin erkeğinin süsü olarak düşündükleri kızlarını Allah'a mı yakıştırıyorlar?

19. Onlar, Rahman'ın kulları olan melekleri de dişi yaptılar. O iftiracılar acaba, meleklerin yaratılışlarına mı tanık oldular? Onların bu sözleri, kendi aleyhlerine delil olmak üzere kaydedilecek ve sorguya çekileceklerdir.

20. Hatta onlar, "Rahman dileseydi biz onlara tapmazdık," dediler. Onların bu sözlerinin hiçbir bilimsel dayanağı yoktur. Onlar sadece uyduruyorlar.

21-22. Yoksa, ortak koşuculara, bundan önce bir kitap verdik de bu söylediklerini ona mı dayandırıyorlar? Hayır! Tam tersi, onlar; "Biz atalarımızı bir dini gelenek üzerinde bulduk ve işte biz de onların izinden gidiyoruz," derler.

23. Biz, senden önce de hangi memlekete bir uyarıcı göndermişsek, tıpkı ortak koşucuların ileri gelenleri gibi, oranın çıkar çevreleri de, "Biz, atalarımızı bir dini gelenek üzerinde bulduk ve işte biz de onların izinden gidiyoruz," derlerdi.

24. Gönderilen elçi de, "Ben size atalarınızın geleneksel dininden daha doğrusunu getirmiş olsam, yine de mi kabul etmezsiniz?" derdi. Ortak koşucular da: "Evet! Biz sizin tebliğ ettiğiniz dini kabul etmiyoruz," derlerdi.

---

727 (63:17) Bu Kur'an ayeti, İslam öncesi Arap toplumunun kadına bakışını yansıtıyor. Bu bakış açısının, Peygamber'in vefatından seneler sonra yeniden Kur'an'daki kadınlarla ilgili yorumlara da yansıdığını üzülerek görmekteyiz. Bak. Nisâ Suresi 34 ve Nebe Suresi 31-34.

25. Bunun üzerine Biz de onları yakaladık ve hak ettikleri cezayı verdik. Yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu görün.

İBRAHİM PEYGAMBERİN BIRAKTIĞI

26. İbrahim de babasına ve halkına demişti ki, "Ben, sizin geleneksel atalar dininizi izlemekten vazgeçtim, ondan uzaklaştım."

27. "Ben, sadece beni yoktan var eden ve hiçbir ortağı olmayana kulluk ediyorum; O, bana doğru yolu gösterecektir."

28. İbrahim, bu sözünü, kendisinden sonra gelecek kuşaklara, bir ilke kıldı ki onlar, Allah'a ortak koşmaktan dönsünler, vazgeçsinler.

29. Doğrusu Ben, şunları da/ortak koşucu Arapları da ve onların atalarını da kendilerine hakkı tebliğ eden apaçık bir elçi gelene kadar geçindirdim.

30-31. Fakat onlar, Kur'an kendilerine geldiği zaman, "Bu bir büyücü sözüdür ve biz kesinlikle onu kabul etmiyoruz," ve "Bu Kur'an, şu iki kentin, ünlü ve varlıklı iki adamından birine indirilmeli değil miydi?" dediler.[728]

32. Rabbinin kime elçilik verip vermeyeceğine onlar mı karar veriyorlar? Dünyada onların geçim rızıklarını Biz veriyoruz; işlerinde birbirleriyle yardımlaşsınlar diye de kimini ötekinden yetenek bakımından farklı kıldık. Rabbinin iyiliği, onların hezeyanlarından çok daha iyidir.

33-34. Eğer insanlar, farklı yetenekte değil de tek düze bir toplum olsaydı, Rahman'ı inkâr edenlerin evlerinin tavanlarını, kapılarını, binip çıkacakları asansörlerini ve lüks koltuklarını gümüşten donatırdık.

35. Daha nice gösterişli şeylerle cazip hale getirirdik. Ama tüm bunlar bu dünya hayatının geçici konforudur. Ahiret hayatının konforu Rabbinin katında, o, saygılı olan makbul kimseler içindir.

36-37. Kim Rahman'ın Kur'an'ını göz ardı ederek ondan yüz çevirirse, artık onun arkadaşı, şeytanlaşmış, haktan uzaklaşmış biridir; ve o, onları yoldan çıkarır. İşin ilginci onlar, kendilerinin doğru yolda olduklarını sanırlar.

---

728 (63:30-31) Bak. Sâd Suresi 4-8. ayetleri inceleyiniz.

38. Sonunda, onlar bize geldiklerinde, kendilerini hak yoldan çıkaran arkadaşlarına, "Keşke benimle senin aranda doğu ile batı arası kadar uzaklık olsaydı; meğer sen ne kötü bir arkadaşmışsın!" diyecekler.

39. "Hiç kuşkusuz siz, Rahman'ın Kur'an'ını karartttığınız için, bugün pişmanlığınız size bir yarar sağlamaz; kesinlikle siz, cezayı hakketmiş olacaksınız," denecek.

40. Kulaklarını gerçeğe kapatmış sağıra, sen mi işittireceksin yahut gözünü gerçeğe kapatmış körü ya da apaçık bir dalalette olanı sen mi yola getireceksin?

41-42. Biz, ya seni vefat ettirdikten sonra, onları cezalandırırız yahut onlara yönelttiğimiz tehdidi sana gösteririz. Kuşkusuz Bizim onlara gücümüz yeter.

43. Şimdilik sen, sana vahyedilene sımsıkı sarıl; çünkü sen dosdoğru yoldasın.

44. Muhakkak ki, sana vahyedilen bu Kur'an hem senin için ve hem de halkın için / insanlar için bir öğüttür; bir uyarıdır. Siz ondan sorumlu tutulacaksınız.

45. Senden önce gönderdiğimiz elçileri araştır bakalım: "Onlara Rahman'ın dışında kulluk edilecek, bağlanılacak ilahlar / efendiler söylemiş miyiz?"

46-47. Örneğin; Musa'yı ayetlerimizle firavuna ve adamlarına gönderdiğimiz zaman Musa, "Ben âlemlerin Rabbinin elçisiyim," demişti de onlar, Musa'ya gülüşüvermişlerdi.

48. Biz, firavun ve adamlarına, birbirinden büyük işaretler gösterdik ve belki akıllarını başlarına alırlar, dönerler diye de başlarına ibret için çeşitli felâketler getirdik.

49. Başlarına felâket gelince de bu sefer Musa'ya, "Ey büyücü! Sana verdiği söz aşkına, bizim için Rabbine dua ediver. Söz veriyoruz; biz bundan sonra doğru yola geleceğiz," dediler.

50. Fakat, firavun ve adamlarının başlarına gelen felâketi giderdiğimizde, hemen sözlerinden cayıverdiler.

51. Üstelik firavun, halkına: "Ey halkım! Görmüyor musunuz? Mısır'ın tüm mülkü ve yönetimi ve şu akıp giden nehir bana ait değil mi?"

52. "Yahut ben, şu zavallı ve konuşmaktan aciz olan adamdan / Musa'dan daha üstün, daha güçlü değil miyim?"

53. "Musa, kendisinin Allah'ın elçisi olduğunu söylüyor. Öyle ise, neden ona altınlar dolusu bir hazine verilmiyor yahut neden yanında hizmetinde bulunan melekler yok?"

54. Böylece firavun, halkını yanılttı ve halkı da ona uydu. Zaten onlar yoldan saptırılmış anlayışsız bir topluluktu.

55. Firavun ve adamları, ayetlerimize karşı direnmede ısrar edince, onları yaptıklarının karşılığı olarak cezalandırdık; hepsi suda boğuldular.

56. Ve Biz onları, sonradan gelecek kuşaklar için, ibret verici bir ders kıldık.

57. Senden önce elçi olarak gönderdiğimiz, Meryem oğlu İsa'yı da bir örnek olarak gösterince, senin halkın, tıpkı firavun gibi, çok şiddetli tepki gösterdiler.

58. "Bizim ilahlarımız mı daha iyidir, yoksa Meryem oğlu İsa mı?" diye alay ettiler. Onların sana karşı böyle davranmaları, seni tahrik edip, seninle kavga zemini hazırlamak içindir. Aslında onlar kavgacı bir toplumdur.

59. Meryem oğlu İsa, Bizim kendisine elçilik verdiğimiz ve İsrailoğulları için örnek kılınan bir kuldan başka bir şey değildir.

60. Eğer Biz isteseydik, sizleri, kesinlikle, yeryüzünde birbiri ardına gelen melekler / robotlar kılardık. Buna da gücümüz yeter.

61-62. Hiç kuşkusuz kudretimle, babasız olarak dünyaya getirdiğim İsa, kesinlikle dünyanın sonunu da getirebileceğimin apaçık bir kanıtıdır. Öyleyse, sakın dünyanın sonu hakkında kuşkuya düşmeyin, buyruklarıma uyun. Çünkü dosdoğru yol budur. Sakın şeytan / haktan uzaklaştıranlar, sizi şaşırtmasın. Çünkü onlar sizin için açık bir düşmandır.

63. İsa, apaçık ayetlerimizle İsrailoğullarına geldiğinde şöyle demişti: "Size sevgi ve dürüstlüğü öğütleyen ilkeleri ve ayrılığa düştüğünüz konulara açıklama getirmem için, elçi olarak görevlendirildim. Allah'ın azabından sakının ve O'nun bana bildirdiği buyruklarına uyunuz,"

64. "Hiç kuşkusuz Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir, sadece Allah'a kul olunuz; işte dosdoğru yol budur."

65. Ama, İsrailoğulları İsa hakkında aralarında mezheplere / gruplara ayrıldılar, ayrılığa düştüler. Dehşet verici bir günün azabından dolayı, İsa hakkında gerçekleri karartanların vay haline!

66-67. Onlar farkında değilken, kıyâmet vaktinin kendilerine ansızın gelmesini mi bekliyorlar? O gün geldiğinde, Allah'a ortak koşmayanlar dışında, dostlar bile birbirlerine yabancılaşacaklar.

İNSAN İÇİN MUTLU VE MUTSUZ SON

68-69. Ey ayetlerime inanıp teslim olmuş kullarım! Bugün size korku ve tasalanma yoktur.

70. Sizler, hepiniz sevinçli ve huzurlu olarak; girin mutluluk bahçesine;

71. Sizlere içecekler altın tepsilerle sunulacak; orada canlarınızın çektiği ve gözlerinizin hoşlandığı her şey vardır ve siz orada sürekli kalacaksınız.

72-73. İşte bu, Allah'a ortak koşmadan inanıp, ürettiğiniz iyi ve güzel şeylerin karşılığı olarak, sizi mirasçı kıldığımız cennettir. Orada yemeniz için bol meyveler vardır.

74. Kuşkusuz mücrimler / ayetlerimizi bile bile örtbas edenler sürekli cehennemde, azap içinde olacaklardır.

75. Onlardan azapları hafifletilmez ve onlar orada çaresizdirler, ümitsizdirler.

76. Biz ayetlerimizi bile bile karartanlara haksızlık etmedik, ama onlar kendi kendilerine haksızlık ettiler.

77. Onlar ateşte acı içinde kıvranırken: "Ey sahibimiz olan Rab-

bimiz! Artık bizim canımızı al, diye bağıracaklar; ama, "Siz hep böyle kalacaksınız," denecek.

GERÇEKLERİ KABULLENMEK ZORDUR

78. Bakın, Biz size kesinlikle hak olanı / doğru olanı getirdik; ama çoğunuz doğrulardan hoşlanmıyorsunuz.

79. Sanki, ortak koşucular işi garantiye mi almışlar? Halbuki garanti olan, Bizim hak olarak / doğru olarak bildirdiklerimizdir.

80. Yoksa onlar, Bizim, kendilerinin gizli gizli konuştuklarını duymadığımızı mı sanıyorlar? Hayır, tam tersi, duyuyoruz ve üstelik hepsini yanlarında bulunan elçilerimiz kaydetmektedirler.

81. "Rahmanın çocuğu var" diyen ortak koşuculara de ki; "Eğer Rahman'ın bir çocuğu olsaydı, ona saygı duyanların ilki ben olurdum, ki, asla böyle bir şey mümkün değildir."

82. O, noksan sıfatlardan arınıktır. Göklerin, yerin ve arşın Rabbidir. O, ortak koşucuların vasıflandırdıkları şeylerden çok uzaktır.

83. Sen bırak o ortak koşucuları, kendilerine söz verilen günlerine kavuşuncaya kadar dalıp gitsinler, oynayıp oyalansınlar.

84. O, göklerin de ilahıdır / efendisidir, yerin de ilahıdır / efendisidir. O, en doğru karar verendir her şeyi en iyi bilendir.

85. O göklerin, yeryüzünün ve aralarındakilerin yönetimine sahip olandır; yüceler yücesidir. Dünyanın sonunun bilgisini de O bilir. Siz sonunda O'na döndürüleceksiniz.

86. O'ndan başka yalvarıp durdukları şeyler de şefaat edemezler. Ancak her şeye tanık olan Allah şefaat eder. Onlar bunu çok iyi bilirler.

87. Çünkü, onlara, sizi kim yarattı diye sorsan, kesinlikle, "Allah yarattı" derler. Öyle ise, Allah'tan başkasının da şefaat edeceğine nasıl aldanıyorsunuz?

88-89. "Ey Rabbim! Bunlar güvenilmez bir topluluktur," denilmesi üzerine, Allah: "Şimdilik siz o ortak koşuculara aldırmayın. 'Size esenlikler dilerim,' deyin; onlar yakında işin iç yüzünü bileceklerler."

İniş Sırası: 64
DUHÂN (Duman) SURESİ
Sure No: 44

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hâ, Mîm.

2-3. Açıklanmış bu kitaba and olsun ki! Biz Kur'an'ı, kutlu bir gecede indirmeye başladık. Çünkü Biz, uyaran idik.[729]

4-5-6. Kur'an'ın içindeki hikmetli her bir emir, tarafımızdan bir buyruktur. Çünkü Rabbinden bir iyilik olarak Biz, elçi gönderen idik. Kuşkusuz Allah, en iyi işiten, en iyi bilendir.

7-8. Eğer bilinçli olarak inanmışsanız Allah, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir. O'ndan başka ilah / efendi yoktur. Yaşatan da öldüren de O'dur; O, sizin de önceki atalarınızın da Rabbidir.

9. Fakat ortak koşanlar sürekli bir kuşku içinde oyalanıp duruyorlar.

10-12. Şimdi sen, gökyüzünün açık bir şekilde toz-duman olacağı ve onun insanları çepeçevre saracağı bir günün geleceğini gözetle; o çok sıkıntı verici bir azaptır. O zaman ortak koşucular: "Ey Rabbimiz! Bizden bu azabı kaldır; biz artık kesinlikle inananlar olacağız" diye feryat edecekler.

13-14. Halbuki, kendilerine uyarımızı açıklayan bir elçi gelmişti. Ama nerede ortak koşucularda öğüt almak. Onlar uyarılarımızdan yüz çevirdiler. Üstelik elçi için; "Bu, birileri tarafından beyni yıkanmış bir mecnundur, bir delidir," dediler.

15. Her şeye rağmen Biz, onların üzerlerinden azabı birazcık kaldırıversek, onlar, yine eski inkârcılıklarına dönüverirler.

16. Ama o büyük yakalama ile yakaladığımız gün, hiç kuşkusuz, Biz döneklere azabımızı tattıracağız.

---

729 (64:3) Bak. Kadr Suresi 3; İsrâ Suresi 1.

TARİHTEN BİR HATIRLATMA

17-18. Dikkatinizi çekerim! Biz onlardan önce firavun halkını imtihan etmiştik; onlara çok şerefli bir elçi gitmişti de, o, "Allah'ın kullarını bana teslim edin; çünkü ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim."

19. "Allah'ın buyruklarına karşı büyüklük taslamayın. Ben size apaçık bir yetkiyle gelmiş bulunuyorum."

20. "Sizin bana sataşmanızdan benim de Rabbim sizin de Rabbiniz olan Allah'a sığınıyorum."

21. "Şayet bana inanmıyorsanız, bari beni rahat bırakın."

22. Sonra da; "Ey Rabbim bunlar suça batmış bir topluluk," diye Rabbinden yardım istemişti.

23. Bunun üzerine Allah buyurdu: "Ey Musa! Kullarımla gece yola çık. Ama tedbirli olun. Çünkü siz izleneceksiniz."

24. "Sen, nehri hızlı bir şekilde terk et. Kuşkusuz onlar suda boğulmaya mahkûm bir ordudur."

25-26-27. Firavun ve adamları geride bahçeler, pınarlar, ekinler, lüks konaklar, yüksek makamlar, zevk ve sefasını sürdükleri nice servetler bıraktılar.

28. İşte böyle, Biz onların geride bıraktıklarının hepsine, başka bir topluluğu mirasçı kıldık.

29. Netice olarak ne göktekiler ve ne de yerdekiler, firavun ve adamlarının arkasından ağlamadı ve onlara süre de tanınmadı.

30-31. Dikkatinizi çekerim! Biz İsrailoğullarını, acımasız bir diktatör olan firavunun alçaltıcı zulmünden kurtarmıştık, çünkü o, üstünlük taslayan bir zorbaydı.

32-33. And olsun! Biz, İsrailoğullarını bir bilgiye sahip kıldığımız için, diğer halklar üzerine fazlalıklı kıldık. Biz onlar için, sınav aracı olarak, apaçık ayetler sunduk.

34-35-36. Şunlar da / ortak koşucu Araplar da: "Sadece bir kez ölürüz, yeniden diriltilecek de değiliz. Şayet söylediklerimiz doğru ise, atalarımızı geri getirin bakalım," diyorlar.

37. Peki, onlar mı güçlü, yoksa Tubba halkı ya da onlardan öncekiler mi daha güçlüydü? Onlar ortak koştukları için, Biz, onları yok etmiştik.[730]

38. Biz gökleri, yeryüzünü ve aralarındakileri boş yere yaratmadık.

39. Biz onları sadece hakkı / gerçeği, araştırıp Rablerini tanımak için yarattık. Ne var ki onların çoğu bilmiyorlar.

40. Kuşkusuz ortak koşucuların hepsi, ayırma günü / hesap günü topluca buluşacaklardır.

41. O gün, bir dost, bir dostu adına Allah'tan gelebilecek hiçbir şeyi bertaraf edemez ve onlara hiçbir yardım da yapılmayacaktır.

42. Ancak Allah'ın koruması altında olanlar hariç. Kuşkusuz Allah en güçlü ve engin merhamet sahibi olandır.

43-44. Zakkum ağacı, üzerinde vebal taşıyanların yiyeceği olacaktır.

45-46. O, erimiş maden örneği, karınlarda fokur fokur kaynar, tıpkı sıcak suyun kaynaması gibi.

47. Şu ortak koşucu büyüklük taslayanı, üzerinde vebal taşıyanı alev alev ateşe sürükleyin.

48. Sonra, başına, azap veren o alev alev ateşten dökün.

49-50. Sonra da "Tat bakalım; sen kendini çok üstün ve çok şerefli görüyordun. İşte bu, kuşkulanıp alaya alıp durduğunuz şeydir," denilecek.

51. Ama Allah'a ortak koşmaktan sakınanlar ise, güvenlikli bir yerdedirler.

52. Bahçelerde ve pınar başlarında.

---

730 (64:37) Tubba halkı, Kur'an'da zikredilen ve Allah'ın ayetlerini ve elçilerini yalanladıkları için cezalandırılmış Âd, Semûd halkları gibi inkârlarından ötürü yok edilmiş bir topluluktur.

53. İçleri ve dış görünüşleri pırıl pırıl ve umutludurlar.

54. İşte böyle! Onlar Bizi anlayanlarla beraberdirler, bakışları saf ve tertemizdir.

55. Tam bir güvenlik içinde, canlarının çektiği her çeşitten meyveyi isterler.

56-57. Orada ilk ölümden başka ölüm tatmazlar. Onlar Rablerinin bir lütfu olarak alevli ateşin sıkıntısından korunmuştur. İşte en büyük kurtuluş budur.

58. İşte Biz, bu gerçekleri herkesin kendi lisanı ile kolaylaştırıp, anlaşılır kıldık. Umulur ki, bunları düşünür ona göre hareket edersiniz.

59. O halde gerçekleri anlamak için gözlemleyin; kuşkusuz onlar da gözlemlesinler.

İniş Sırası: 65
CÂSİYE (Diz Çöküş) SURESİ
Sure No: 45

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hâ. Mîm.

2. Bu Kur'an, en güçlü ve en doğru karar veren, Allah tarafından indirilmiştir.

3. Kuşkusuz inananlar için, göklerde ve yerde ibret alınacak göstergeler vardır.

4. Ayrıca, sizin yaratılışınızda ve yeryüzüne yaydığı irili –ufaklı tüm canlılarda, bilinçli olarak inanmış bir toplum için, ders alınacak göstergeler vardır.

5. Gece ile gündüzün arka arkaya gelmesinde ve Allah'ın gökten bir yağmur indirip, onunla kupkuru / ölmüş toprağı canlandırmasında ve rüzgârların değişik yönlerden esmesinde, aklı ile düşünen bir toplum için, ayetler / göstergeler vardır.

"KUR'AN HADİS'TİR"

6. İşte bunlar, Allah'ın ders alınacak göstergeleri! Biz sana onları gerçek olarak bildiriyoruz. Artık onlar, Allah ve O'nun ayetlerinden sonra, hangi hadise inanacaklar?[731]

7. Yazıklar olsun, uydurulmuş hadise inanan yalancı iftiracıya!

8. Ona, Allah'ın ayetleri anlatılınca dinler de, sonra, sanki onu hiç duymamış gibi, gururundan yine bildiğini okur. Artık ona can yakıcı bir azabı müjdele!

9. O, ayetlerimizden gerçeği öğrendiği zaman da, ona itibar etmez; gerçeği örtmeye çalışır. İşte onlar için alçaltıcı bir azap var;

10. Arkasından da cehennem! Artık ne kazandıkları şeyler, ne de, Allah yanında bağlandıkları veliler, efendiler, onlara hiçbir yarar sağlamaz. Azabın en büyüğü onlaradır.

11. İşte bu, Kur'an'ın bir yol göstermesidir. Rab'lerinin ayetlerini örtbas eden kimselere, onlar için, büyük bir azap vardır.

DOĞADAKİ AYETLERDEN
AKLINI KULLANANLAR YARARLANIR

12. Allah ki, denizi sizin için var etti; orada gemilerin yüzebilmesi için, kendi buyruğu ile suya kaldırma yasası koydu; ki, siz O'nun nimetlerinden yararlanasınız diye; umulur ki siz bunların karşılığını ödersiniz.

13. Allah, göklerde ne varsa, yerde ne varsa, kendinden bir iyilik olarak, hepsini sizin için var etti. Düşünen bir topluluk için kesinlikle bunda dersler vardır.

14. İman etmiş kimselere söyle: Kamuya zarar vermiyorlarsa yap-

---

731 (65:6) Geçmişin ve geleceğin bilgisine sahip Yüce Allah, ortak koşuculara; "Allah'tan ve ayetlerinden başka hangi Hadise inanıyorlar?" diye sorduktan sonra, 7 ve 8. ayetlerde "Allah'ın ayetlerini yok sayıp, yalan yere uydurulmuş rivayetlere inananların vay haline!" buyurması, Kur'an'ı tek başına yeterli görmeyenlere, Kur'an'ın evrensel bir cevabı niteliğindedir. Bak. En'âm Suresi 112, 113, 114; Yusuf Suresi 111; Nisâ Suresi 87; A'râf Suresi 185.

mış oldukları şeyler nedeniyle bir topluluğu cezalandırmaya kalkmasınlar; bağışlasınlar.[732]

15. Kim iyi ve güzel işler üretirse kendi iyiliğinedir, kim de kötülük işlerse kendi zararınadır. Sonunda hepiniz Rabbinize döndürüleceksiniz.

16. Dikkatinizi çekerim! Biz İsrailoğullarına Kitap, yasalar ve nebilik / peygamberlik vermiş ve onları tertemiz yiyeceklerle rızıklandırmıştık. Bu yüzden onları, dünya halklarından fazlalıklı kılmıştık.

17. Biz onlara kendi işimizden olan buyruklarımızı net bir şekilde ulaştırdık. Fakat onlar kendilerine bilimsel gerçekler geldikten sonra, sırf aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler. Kuşkusuz Rabbin ayrılığa düştükleri konularda, kıyâmet günü onların arasında kararını verecektir.

18. Sonra seni de, buyruklarımızdan, evrensel yasaların tebliğ edicisi kıldık. O bakımdan sen o yasalara tabi ol! Bilimden yoksun kimselerin hevasına / arzularına uyma.

19. Çünkü o bilgisiz kişiler, sana hiçbir şeyce katkı sağlayamazlar. Sana ancak Allah'ın buyrukları katkı sağlar. Hiç kuşkusuz, bilgisiz kişiler, birbirlerinin velileridir / yardımcılarıdır. Allah da buyruklarına uyanların velisidir.

20. İşte, bu Kur'an, insanlar için yol gösterici bir kılavuzdur ve kesin bilgi ve kavrayışa sahip bir toplum için de bir rahmettir.

21. Yoksa, kötülük yapan kimseler, yaşarlarken veya öldüklerinde kendilerini, inanıp, iyi ve güzel işler üreten kimselerle aynı mı tutacağımızı sanıyorlar? Ne olumsuz bir değerlendirme!

---

732 (65:14) "Kamu zararına" olarak anlamlandırılan cümlenin Arapçası. **"Eyyâmellah"** bire bir "Allah'ın Günleri" demektir. Ancak bu sözcük burada mecaz anlamındadır. Araplar, önemli tarihsel ve toplumsal olaylar için, **"Eyyamü-l-Arap"** derlerdi. Bilindiği gibi Allah'a izafe edilen bu gibi sözcükler örneğin "Beytullah (Allah'ın Evi)," "Yedullah (Allah'ın eli)," "Nâkatullah (Allah'ın Devesi)" gibi burada da mecazen, "Eyyâmellah" kamuyla ilgili bir duruma kinayedir. Bak konuyla ilgili, Şuarâ Suresi 155 ve dipnotu okuyunuz. Ayrıca bak. İbrahim Suresi 5.

22. Halbuki Allah, gökleri ve yeryüzünü bir amaç için yarattı ki, her kişi, kendi kazandığının karşılığını haksızlığa uğramadan alsın.

23. Kendisini vazgeçilmez sanan kimseyi gördün mü? Allah'ın bilgi üzere olan yolunu bırakıp, kendi cahalet anlayışına saplanmış; bu yüzden de kulakları ve düşüncesi duyarsız hale gelmiş ve basireti bağlanmıştır. O bakımdan onun işi Allah'a kalmıştır. Hala kafanızı çalıştırmayacak mısınız?[733]

24. Onlar derler ki, "Hayat sadece yaşadığımız dünya hayatıdır. Yaşarız ve ölürüz. Bizi sadece, doğal zaman akışı yok eder." Onların bu konuda hiçbir bilgileri yoktur. Onlar sadece varsayıma göre değerlendirme yapıyorlar.

25. Onlara açık açık bilimsel kanıtlarımız anlatıldığında da, onların: "Doğru söylüyorsanız, haydi, atalarımızı geri getirin," demekten başka gerekçeleri yoktur.

26. De ki: "Sizi Allah yaşatır, sonra da öldürür. Sonra, gerçekleşmesinde asla kuşku olmayan diriliş gününde sizi bir araya toplayacaktır. Fakat insanların çoğu böyle olacağının bilincinde değildir."

27. Göklerin ve yeryüzünün sahibi ve yönetimi Allah'a aittir. Dünyanın sonu gerçekleştiği gün, işte o gün, gerçekleri reddedenler üzülecekler, pişman olacaklardır.

28-29. O gün her bir toplumu diz çökmüş halde görürsün. Her toplum bireyleri kendileri hakkında tutulmuş kayıtlarla yüzleşmeye çağrılacak ve "Bugün siz, dünyada yapmış olduklarınızın karşılığı ile yüz yüzesiniz. İşte yüzünüze karşı gerçeği açıklayan kendi kitabınız. Çünkü, biz dünyada yaptıklarınızın tümünü kaydediyorduk," denilecek.

30. İnanıp, iyi ve güzel işler üretenleri, Rableri mutluluk yurduna girdirecektir. İşte net kurtuluş budur.

---

733 (65:23) Çok ilginç. Demek ki kendilerinin vazgeçilmezliğini zannedenlerin yani egolarını ilahlaştıranların "işitme duyusu, bilinci kilitleniyor ve görüşü perdeleniyor." Bunun için de kendilerini uyaranları algılayamıyorlar. Çünkü büyüklenerek arzularının tutsağı olmuşlardır. Halbuki "Büyüklük, sadece âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir."

31-32. Gerçekleri örtbas edenlere şöyle denilecek: "Peki, ayetlerimiz size anlatılmadı mı da siz büyüklenip suçlu bir topluluk oldunuz?" Size; "Hiç kuşkusuz Allah'ın sözü haktır. Kıyâmet saatinde de kuşku yoktur," dendiğinde siz; "Kıyâmetin ne olduğunu bilmiyoruz. Biz onun sadece bir zann'dan / sanıdan ibaret olduğunu sanıyoruz ve biz bu konuda kesin bir bilgi elde etmiş de değiliz," derdiniz.

33. O gün, yaptıkları tüm kötülükler, işte böyle karşılarına dikilecek ve dünyada alay etmekte oldukları şey kendilerini kuşatıverecektir.

34. Onlara şöyle denecek: "Dünyada sizler, bu gününüzle karşılaşmanızı unuttuğunuz için, biz de bugün sizi unutuyoruz. Yeriniz de ateştir ve sizin bir yardımcınız da olmayacaktır."

35. "Çünkü siz, Allah'ın ayetlerini umursamadınız ve dünya yaşamı sizi aldattı." Sonuç olarak, o gün onlar, ateşten çıkarılmaz ve özürleri de dinlenmez.

36. Tüm övgüler göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve âlemlerin Rabbi olan Allah'ın hakkıdır.

37. Göklerde de yeryüzünde de büyüklük Allah'a aittir. Allah en güçlü olandır, en doğru karar verendir.

İniş Sırası: 66
AHKÂF (Kum Yığınları) SURESİ
Sure No: 46

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hâ. Mîm.

2. Bu Kur'an, en güçlü, en sağlam ve en doğru karar veren Allah tarafından indirilmiştir.

3. Biz gökleri, yeri ve onlardaki her şeyi, ancak hak ile ve sonu belli bir vakit olarak yarattık. Ama gerçeği reddedenler uyarıldıkları şeylerden yüz çevirmişlerdir.

4. De ki: "Allah'tan başkasından yardım istediklerinizi hiç düşün-

dünüz mü? Gösterin bakalım onlar yeryüzünde neyi yaratmışlar? Yoksa, o yardım beklediklerinizin göklerde bir ortaklığı mı var? Eğer söylediklerinizde doğru ise, o dediklerinizi içeren, daha önce size verilmiş bir kitap veya bilimsel bir kanıt getirin!"

5. Sadece Allah'tan değil de kıyâmet gününe kadar kendilerine hiçbir cevap veremeyecek olan kimselerden yardım bekleyenden daha şaşkın, daha akılsız kim olabilir? İşin ilginci, yardım bekledikleri kimseler, onlara yardım edeceklerinden habersizdirler.

6. Üstelik insanlar kıyâmet günü bir araya toplandıklarında, yardım bekledikleri kimseler, kendilerine düşman olacaklar ve kendilerinden yardım istendiğini reddedeceklerdir.

7. Ayetlerimiz onlara açık-seçik anlatıldığında onları örtbas edenler, kendilerine gelen gerçek için, "Açıkçası bu anlatılanlar, bir büyücü sözünden başka bir şey değildir,"

8. "Onları Muhammed kendisi uyduruyor," derlerdi. Ortak koşuculara de ki: "Eğer onları ben uydurmuş olsam, bunun için Allah'tan bana gelecek cezaya siz engel olamazsınız; kaldı ki, sizin Kur'an ayetleri hakkında söylediğiniz iftiraları, en iyi bilen de Allah'tır. Benimle sizin aranızda tanık olarak Allah yeter. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir."

9. De ki: "Ben elçilerin ilki değilim, benden önce de birçok elçiler geldi. Bana ve size ne olacağını da bilmem. Ben ancak Allah'ın bana bildirdiklerini tebliğ ediyorum. Ben apaçık bir uyarıcıdan başka bir şey değilim."[734]

10. De ki: "Siz hiç düşündünüz mü, ya bu Kur'an, Allah tarafından gönderilmiş ise ve siz de onu inkâr etmişseniz ve İsrailoğullarından bir bilgin tanık da, Kur'an'da anlatılanların bir benzerini /

734 (66:8-9) Kur'an, Hz. Muhammed'in yaşamını ve mücadelesini ayrıntılarıyla anlatır. Kur'an bilgisinden yoksun insanların anladıkları Hz. Muhammed ile Kur'an'ın anlattığı Hz. Muhammed arasında dikkat çekecek kadar fark vardır. Peygamber'i doğru anlamak dini doğru anlamanın baş koşuludur. Peygamber'i yanlış anlamak dini yanlış anlamaktır. Bak. Furkân Suresi 4-6; A'râf Suresi 158, 188; Âl'i İmrân Suresi 199; En'âm Suresi 114.

Tevrat'ta görüp, Kur'an'a inanmışken, siz büyüklük taslayıp yüz çevirmişseniz, haliniz ne olacak? Kuşkusuz, Allah nankör topluluğu doğru yola iletmez."

11. Gerçeği örtbas edenler, gerçeklere inanmış kimseler için, "Eğer, gerçek diye anlatılanlarda iyi bir çıkar olsaydı, ona herkesten önce biz koşardık" dediler. Ama bu sefer de Kur'an'ın gösterdiği dosdoğru gerçeklere karşı, "Bunlar, eskilerin söylediği masallardır" demeye başladılar.

12. Kur'an'dan önce de bir yol gösterici, bir rahmet olarak, Musa'ya gönderdiğimiz Kitap vardı. Bu da kolayca anlaşılan bir lisanla tastik edici bir kitaptı. Zalim kimseleri gerçekleri açıklayıp uyardı, güzel davranışta olanlara da müjdeler verdi.[735]

13. Kuşkusuz Rabbimiz Allah'tır, diyenlere sonra da dosdoğru hareket edenlere, artık onlara korku yoktur ve onlar üzülmezler de.

14. İşte onlar huzur ve mutluluk içinde olan kimselerdir. Durumlarını değiştirmedikleri sürece devamlı o hal içinde kalıcıdırlar.

"OLGUNLUK ÇAĞI, KIRK YAŞTIR"

15. Biz insana, anne ve babasına güzel davranmasını öğütledik. Annesi onu karnında güçlükle taşıdı, acı çekerek doğurdu. Çocuğun ana karnında taşınması ile sütten kesilmesi otuz aydır. Nihayet o kırk yaşına gelip, olgunluk çağına ulaşınca; "Rabbim bana, anneme ve babama verdiğin iyiliğe teşekkür etmeye ve hoşnut olacağın yararlı işler yapmaya beni yönelt. Benim soyumu ıslah et. Kuşkusuz ben tövbe edip, sana teslim olanlardanım," demelidir.[736]

735 (66:12) Bak. Fussılet Suresi 44; Zuhruf Suresi 3; Yusuf Suresi 2-3, ve dipnotu.

736 (66:15) Bu ayet, bir insanın ana karnında ne kadar zamanda oluştuğunu, doğduktan sonra, bebeklik süresini ve olgunluk süresini kesin olarak bildirmektedir. Kur'an hamilelik dönemiyle emzirme süresinin toplamının 30 ay olduğunu bildiriyor. Lokman Suresi 14. ayeti, emzirme süresini 24 ay olarak bildiriyor. Emzirme süresi 24 ay olunca, bebeğin ana karnında sadece 6 ay canlı olduğunun kabul edildiği anlaşılır.

Demek ki, döllenmeden sonraki ilk üç ay, ceninin henüz insan sayılabilecek bir canlı halinde olmadığı anlaşılıyor. Kur'an'daki ayetlerle bilimin ortaya >>

16. İşte o durumda olanların yapmış oldukları şeylerin en güzelini kabul edeceğiz. Onların hatalarını bağışlayacağız. Onlar cennet halkı içindedirler. Bu vadedilmiş olan dosdoğru bir sözdür.

17. Ama kırk yaşına gelmiş, anne ve babasının kendilerini uyarmasına karşın; "Öf size, benden önce nice kuşaklar gelmiş-geçmiş olmasına rağmen, benim yeniden diriltileceğimi mi iddia ediyorsunuz?" derse. Buna karşı anne ve babası da Allah'a sığınarak "Yazık olur sana; ne olur gel inat etme, bize güven, Allah'ın sözü gerçektir," diye samimiyetle uyardıkları halde, o insan, "Bunlar boş laflar, daha öncekilerin uydurdukları öykülerden başka bir şey değildir" diye inkârında diretirse,

18. İşte onlar, kendilerinden önceki gelip geçmiş, tanınan-tanınmayan milletler içinde üzerlerine azap sözü hak olmuş kimseler gibidirler. Muhakkak ki, onlar kaybedenlerdir.

19. Herkes için yaptıklarına karşılık dereceler vardır. Onlara haksızlık yapılmadan yaptıklarının karşılığı tam olarak ödenir.

20. Uyarıları reddedenler, ateş üzerine sürüleceği gün, onlara şöyle denilecek: "Dünya hayatında tüm güzel şeylerinizi boşa harcayıp, onların zevkini sürdünüz. Yeryüzünde haksız yere büyüklenmenizin ve yoldan sapmanızın karşılığında bugün alçaltıcı azabı göreceksiniz."

>> koyduğu sonuçların bire bir örtüşmesi dikkat çekicidir. Ayrıca bu ayet, insanın doğumundan kırk yaşına kadarki süreyi, olgunlaşma süresi olarak tanımlıyor.

Zayıf ve çelişkili rivayetlere itibar edenler, olgunluk çağını 12 yaş olarak gösterirler. Bu Kur'an ayeti, henüz çocukların oyun çağı denebilecek 12 yaşını olgunluk çağı gösterenleri yalanlıyor. Allah, kimin cenneti hak ettiğini en iyi bilendir. 16. ayete göre Allah, 40 yaşına varmadan, kimin canını alırsa, o kişinin cennete girebileceğini ve ancak 40 yaşına geldikten sonra, yani olgunluk çağına geldikten sonra, sorumlu tutacağını işaret buyuruyor. (Bak. Fâtır Suresi 37.)

Allah çok geniş merhamet sahibidir ve Allah'ın dini İslam, insan fıtratına uygundur. Fakat dini içinden çıkılmaz hale getirenler, 40 yaş süresini dinsel sorumluluk olarak çok bulmakta sanki insanların cennet yerine cehenneme gitmelerinden sevinç duymaktalar.

GEÇMİŞTEN BİR ÖRNEK

21. Âd kavminin kardeşi Hûd'u düşünün. O, kendinden önce ve sonra gelip geçmiş elçilerin de uyarıda bulunduğu Ahkaf / kum tepecikleri üzerine yerleşmiş halkına; "Ey Halkım! Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Ben sizin büyük bir günün azabına uğramanızdan korkarım," diye uyarıda bulunmuştu.

22. Halkı da; "Ey Hûd! Sen bizi ilahlarımızdan / efendilerimizden vaz geçirmek için mi geldin? Eğer söylediklerin doğru ise, bizi tehdit ettiğin azabı getir bakalım," dediler.

23. Hûd Peygamber de; "Azabın ne zaman geleceğini Allah bilir. Ben sadece bana bildirilen şeyi size tebliğ ediyorum; fakat, sizin benim bildirdiklerimi algılayabilecek bir toplum olmadığınızı da görüyorum," dedi.

24-25. Sonunda, yaklaşan felâketin yayılarak vadilerine yönelmiş olduğunu gördüklerinde, "Herhalde bu, bize yağmur yağdıracak bir buluttur," dediler. Hayır, tam tersi, o, sizin hemen gelmesi için meydan okuduğunuz azabın ta kendisidir. Rabbinin buyruğu ile her şeyi yerle bir edecek. Nitekim, sabah olunca harabeye dönmüş evlerinden başka bir şey görünmüyordu. Biz, inkârda ileri gitmiş suçlu bir toplumu, işte böyle cezalandırırız.

26. Ey ortak koşucular, dikkat edin! Size vermediğimiz güç ve serveti onlara vermiştik. Onlara da işitme ve görme organları ile akıl da vermiştik. Ama ne işitme ne görme duyuları ve ne de akılları onlara hiçbir yarar sağlamadı. Çünkü onlar, uyarıldıklarında Allah'ın ayetlerini alaya alıyorlardı. Ama alay ettikleri şeyler kendilerini çepeçevre kuşatıverdi.

27. Dikkatinizi çekerim! Biz komşunuz olan ülkeleri de helâke uğrattık. Belki dönerler diye helâk etmeden önce onlara uyarıcı kanıtlarımızı defalarca açıklamıştık.

28. Allah'a varmada aracı olmak amacıyla edindikleri ilahlar / efendiler, onların başlarına gelen azabı savmalı değil miydi? Aksine, Allah'a yaklaştırsın diye bağlandıkları ilahlar / efendiler, onları terk ettiler. İşte bunlar, ortak koşucuların yalanlarıdır / uydurmakta oldukları şeylerdir.

MÜSLÜMANLIKLARINI GİZLEYEN YABANCILAR

29. Hani ecnebilerden, yabancılardan Kur'an'ı dinlemek arzusunda olan bir grubu Biz sana yönlendirmiştik de, onlar, Kur'an okunmaya / anlatılmaya başlayınca birbirlerine, "Susun, dinleyin" demişler ve Kur'an'ı dinledikten sonra kabilelerine birer uyarıcı olarak dönmüşlerdi.

30. Onlar kabilelerine dönünce: "Ey halkımız! Biz Musa'dan sonra indirilen ve kendisinden önce gelen kitapları da doğrulayan ve dosdoğru yolu gösteren bir Kur'an dinledik,"

31. "Ey halkımız! Allah'ın davetçisinin çağrısını kabul edin ve O'na inanın ki, Allah sizin günahlarınızı bağışlasın ve sizi acı bir azaptan korusun,"[737]

32. Her kim Allah'ın davetçisinin çağrısını kabul etmezse, bilsin ki, hiç kimse, yeryüzünde Allah'ı aciz bırakacak değildir. Onların Allah'tan başka dostları da olmaz. Onlar apaçık bir sapkınlık içinde olurlar," demişlerdi.

33. Gökleri ve yeri yaratan ve bunları yaratmakla da yorulmayan Allah'ın, ölüleri diriltebileceğini, artık ortak koşucular hiç düşünmezler mi? Evet, Hiç kuşkusuz Allah, her şeye güç yetirendir.[738]

34. Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelenler, ateşe sunuldukları gün: "Bu gerçek değil mi?" diye kendilerine sorulur. Onlar da "Evet, Rabbimize yemin olsun gerçekmiş," derler. Allah; "O halde gerçeği bile bile reddetmiş olduğunuzdan ötürü azabı tadın," der.

35. Karar ve azim sahibi elçiler, nasıl direnç gösterdilerse, sen de

---

737 (66:29-31) Cinn Suresi 1-15 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Ayrıca "Cinn" kavramı ile ilgili daha geniş bilgi için, *Tebyinü-l- Kur'an,* c. 3, s. 187, vd.

738 (66: 33) Kur'an kendinden önce gelen vahileri içinde toplayan bir kitaptır. Dolayısıyla önceki gelen vahiylerin insanlar tarafından tahrif edilmiş olanları düzeltmiş oluyor. Bu bağlamda, "Kutsal Kitap, yaratılış 2/2 de şöyle der: Gök ve yer bütün ögeleriyle tamamlandı. **Yedinci güne** gelindiğinde Tanrı yapmakta olan işi bitirdi; **Yaptığı işten o gün dinlendi...**" İşte bu ayette Allah, tahrif edilmiş Vahyi, düzelterek doğrusunu bildirmiş oluyor ki Yahudiler Kur'an'a bakarak yanlış bildiklerini düzelsinler diye. Ayrıca bak. Kâf Suresi 38

direnç göster ve gerçeği reddedenler için acele etme. Onlar, kendilerine söz verilen kıyâmet başlarına geldiğinde, sanki dünyada gündüzün bir saati kadar kaldıklarını sanırlar. Bu bir duyurudur. Yoldan çıkmış topluluklardan başkası mı yok edilir?

İniş Sırası: 67
ZÂRİYÂT (Rüzgârlar) SURESİ
Sure No: 51

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-6. Tozu dumana katarak savuran rüzgârlara, yağmur yüklü bulutlara, denizlerde akıp giden gemilere ve işleri paylaştıranlara dikkatinizi çekerim ki, size sözü edilen azap, kesinlikle doğrudur ve hiç kuşkusuz ceza günü muhakkak olacaktır.

7-9. Mükemmel bir ahenkle hareket eden yörüngelere sahip göğe de dikkatinizi çekerim ki, siz ortak koşucular, elçi ve Kur'an hakkında dayanaksız ve iftira dolu sözler söylüyorsunuz. Hak sözden uzaklaşanlar da, işte, bu yüzden uzaklaşıyor.

10-12. Kahrolası yalancı düzenbazlar, bir cahillik içinde bilinçsizce, "Hesap günü ne zaman?" diye alaylı bir tavırla sorup duruyorlar.

13-14. O gün onlar, ateşe atılacaklar ve "Ateşin acı azabını tadın, dünyada alay konusu ettiğiniz şey, budur işte!" denecek.

15-16. Hiç kuşkusuz, Allah'ın azabından sakınanlar, Rablerinin kendilerine verdiği cennetlerde, pınar başlarındadır. Çünkü onlar dünyada iyilikler, güzellikler üretenlerdi.

17-18. Onlar, geceleyin erkenden kalkarlar, seher vakitlerinde Rablerinden bağışlanma dilerlerdi.

19. Onlar, Allah'ın kendilerine verdiği mal ve servette, ihtiyacı olanların da bir hakkı olduğunun bilincinde idiler.

20-21. İşte, bilinçli olarak inananlar için, insanın bizzat kendi yaratılış sistemlerinde ve yer küresinde, ibret verici kanıtlar vardır. Hâlâ düşünmeyecek misiniz?

22. Sizin rızkınız da ve sizin uyarıldığınız felâket de göktedir.

23. Göğün ve yerin Rabbine yemin olsun ki, sizin konuşmanız nasıl bir gerçek ise, bütün bu anlatılanlar da öyle gerçektir.

"İBRAHİM'İN KONUKLARI"

24. İbrahim'in saygıdeğer konuklarının haberini, sana anlatayım mı?

25. Hani konuklar İbrahim'in yanına girip de "Selam" demişlerdi. İbrahim de onlara "Selam" demişti. Bu arada, "hiç tanımadığım bir kavimden" diye gönlünden geçirmiş,

26. Bunun üzerine İbrahim, onlara sezdirmeden eşine gitti de, değerli bir hediye ile gelmişti.

27. Sonra o değerli hediyeyi, konuklara takdim etti ve "Kabul etmez misiniz?" dedi.

28. Sonra, onlardan çekinmişti. İbrahim'in telaşlandığını anlayan konuklar, "Korkma / telaşlanma" dediler ve İbrahim'e bilgi sahibi olacak bir oğul müjdesi vermişlerdi.

29. Bu müjdeyi duyan İbrahim'in hanımı, şaşırmış bir vaziyette, "Nasıl olur! Ben doğum yaşı geçmiş, ihtiyar bir kadınım" diye bir çığlık atmıştı.

30. O zaman konuklar da; "Rabbin buyruğu böyle! Kuşkusuz senin Rabbin, en doğru karar verendir, her şeyi en iyi bilendir," demişlerdi.

31. Bunun üzerine İbrahim; "Ey elçiler! O zaman sizin asıl gönderilmenize sebep nedir?" diye sorunca,

32. Elçiler: "Aslında biz mücrim / suçlu bir topluluğa gönderildik.

33-34. O suçlu toplumun üzerlerine, çamurdan sertleştirilmiş taşlar, sınır tanımaz suçlu azgınlar için, Rabbin tarafından işaretlenerek indirilecek," dediler.

35. Biz o suçlu toplum içinden, inanmış olan kimseleri çıkarmıştık.

36. Zaten Biz, o toplumda, Bize teslim olanlardan / Müslümanlardan, bir evin dışında, hiç kimseyi bulamadık.[739]

37. Biz o yörede, can yakıcı azaptan korkacaklar için, orada bir ibret, bir kalıntı bıraktık.

MUSA

38-39. Musa'nın mücadelesinde de ibret alınacak dersler vardır. Biz Musa'yı apaçık bir yetkiyle firavuna göndermiştik de o, iktidarına güvenerek sırt çevirmiş ve Musa için: "Bu, ya bir büyücü, ya da bir delidir," demişti.

40. Ama Biz onu ve askerlerini yakalayıp suda boğarken, o, pişmanlık duyarak, kendini suçluyordu.

HÛD

41-42. Hûd Peygamber'in kavmi, Âd halkında da ibret alınacak dersler vardır. Biz Âd halkının üzerlerine korkunç bir hortum göndermiştik de üzerinden geçtiği her şeyi toz toprak edip savuruyor, hiçbir canlı bırakmıyordu.

SALİH

43. Salih Peygamber'in kavmi, Semûd'da da ibret alınacak dersler vardır. Biz Semûd halkına, "Belli bir süreye kadar, verdiğimiz nimetlerden yararlanın bakalım!" demiştik.

44-45. Ama onlar, Rablerinin buyruklarına karşı geldiler de kendilerini göz göre göre yıldırım çarpıvermişti de onlar ne kalkıp kaçabildiler ne de kendilerine yardım eden olmuştu.

46. Daha önce de Nûh halkını helâk etmiştik. Çünkü onlar da yoldan çıkmış bir topluluktu.

47. Bir de gökyüzüne bakın! Biz onu kudretimizle inşa ettik ve hiç kuşkusuz onu, genişletende Biziz.[740]

---

739 (67:36) Bak. Ankebût Suresi 31, 32; Hûd Suresi 69-76. Lût Peygamber'in içinde yaşadığı toplumun tek Müslüman evi, Lût Peygamber'in evi. Fakat Lût Peygamber'in kendi eşi de inanmıyordu.

740 (67:47) Yirminci yüzyılın başlarına dek bilim dünyasında geçerli tek görüş, "Evrenin başlangıcından beri durağan bir yapıya sahip olduğu" şeklindeydi. Ancak, gelişen teknoloji sayesinde gerçekleştirilen araştırma, gözlem >>

48-49. Yeryüzü; onu da üzerinde var olan her şeyiyle, Biz döşedik; Biz, ne güzel döşeyiciyiz. Biz, her şeyi çift olarak yarattık. Umulur ki, bütün bu anlatılanları düşünüp, ders alırsınız.

50-51. Öyleyse ey insanlar! Allah'ın öğüt ve uyarılarını dikkate alın! Ben Allah'ın uyarılarını size tebliğ etmek için, gönderildim, Allah ile beraber başka ilahlar / efendiler edinmeyin. Haberiniz olsun ben, Allah tarafından görevlendirilmiş apaçık bir uyarıcıyım.

52-53. İşte böyle! Bunlardan öncekiler de kendilerine gelen elçilere, "Bu bir büyücüdür" ya da "Bu bir delidir" demişlerdi. Hayret! Onlar bu sözü, kuşaktan kuşağa birbirlerine mi tavsiye ettiler. Doğrusu onlar azgın bir topluluktur.

54-55. O bakımdan sen, ortak koşucuların senin için söylediklerine boş ver. Bu yüzden sen kınanacak değilsin. Sen, ilgi duyanlara öğüt ver. Çünkü öğüt vermek inananlara yarar sağlar.

56. Ben, tanıdığınız ve tanımadığınız, gelmiş-geçmiş herkesi, sadece bana kul olmaları için yarattım.

57-58. Ben, sizlerden ne bir yiyecek istiyorum ne de beni yedirip içirmenizi istiyorum. Tam tersi, herkesin rızkını bol bol veren Ben'im ve Ben, güç ve kuvvet sahibi olan Allah'ım.

59. O bakımdan, ortak koşarak kendilerine yazık eden kimselere, tıpkı daha önceki benzerlerinin suç payına benzer bir suç payları vardır. Bu yüzden azap için acele etmelerine gerek yok.

60. Ama buyruklarımızı örtbas edenlerin, reddedenlerin, kendilerine vaat edilen günün azabından dolayı, vay haline!

>> ve hesaplamalar, evrenin bir başlangıcı olduğunu ve sürekli olarak "genişlediğini" ortaya koymuştur. Bilim adamları kullandıkları dev teleskoplarla ve uzay araştırmalarıyla gökyüzünü incelerken, yıldızların ve galaksilerin sürekli olarak birbirlerinden uzaklaştıklarını keşfettiler. Her şeyin sürekli olarak birbirinden uzaklaştığı bir evren ise sürekli "genişleyen bir evren" anlamına gelmekteydi. İlerleyen yıllardaki bilimsel çalışmalar ve gözlemler, evrenin sürekli olarak genişlediğini kesin olarak kanıtladı.

Bu durum hiç kimse tarafından bilinmezken, Yüce Tanrı, bu Kur'an ayetiyle bu gerçeğe işaret ediyor. Bilimsel gelişmeler Kur'an'ın daha iyi anlaşılmasını sağlar ve Kur'an'ı en iyi bilim adamları anlar. Milyarlarca yıl önce evreni "Ol" sözüyle bir anda yaratan Allah (Bak. Nahl Suresi 40 ve Yâ-Sîn Suresi 82) evreni zaman ve mekân boyutları içinde sürekli genişletmektedir.

İniş Sırası: 68
GAŞİYE (Dehşeti Herşeyi Saran) SURESİ
Sure No: 88

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Dehşeti ve telaşı herkesi saracak olan kıyâmetin hadisi / haberi sana ulaştı mı?

2. O gün bazı kişiler perişan vaziyettedir.

3. Sanki çok ağır bir yük taşımış da yorgun düşmüş gibidir.

4-5. Onlar kızgın bir ateşe girecek ve kaynar bir sudan içecek olanlardır.

6. Onların, boğazı yırtan kuru bir dikenden başka bir yiyecekleri de olmayacaktır.

7. O da ne doyuracak ne de açlığı giderecektir.

8-10. O gün bazı kişiler de var ki, yaptıkları iyi ve güzel işlerden ötürü, çok güzel bir bahçe içinde, nimetlerle mutlu ve hoşnut olacaklardır.

11. Onlar orada, hiçbir boş ve gereksiz söz işitmeyecekler.

12-16. Orada akan çağlayanlar, yüksek konaklar, serilmiş halılar, döşenmiş yastıklar ve servise hazır bardaklar vardır.

17. Peki, öldükten sonra dirilmeye akıllarını erdiremeyen ortak koşucular, develerin nasıl yaratıldığını / yağmur yüklü bulutların nasıl oluştuğunu,

18. Göğün nasıl yükseltildiğini,

19. Dağların nasıl dikildiğini,

20. Yeryüzünün nasıl yayılıp döşendiğini hiç düşünmüyorlar mı?

21. Ortak koşuculara bunları hatırlat, çünkü sen sadece bir hatırlatıcısın / bir uyarıcısın.

22. Sen onlara, bunları zorla kabul ettirecek bir zorba değilsin.

23. Ama senin hatırlatmalarına kim yüz çevirir ve reddederse,

24. Allah onları en büyük azapla cezalandıracaktır.

25. Nasıl olsa, onlar, bize döneceklerdir.

26. O zaman, onların hesaplarını görmek de bize düşer.

İniş Sırası: 69
KEHF (Mağara) SURESİ
Sure No: 18

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Tüm övgüler Allah'ın hakkıdır. Allah, içinde hiçbir çelişki, hiçbir uyumsuzluk olmayan Kur'an'ı, kulu Muhammed'e indirdi; ki,

2-3-4. İyi ve güzel işler üreten mü'minlere, içinde sonsuza dek kalacakları güzel bir ödülü müjdelesin ve "Allah çocuk edindi" diyenleri, Allah'tan gelecek şiddetli bir cezaya karşı uyarsın diye

5. "Allah çocuk edindi" diyenlerin, buna dair, ne kendilerinin ne de babalarının / papalarının hiçbir bilimsel dayanakları yoktur. Onların ağızlarından çıkan böylesi bir kelime, ne büyük bir iftiradır. Onların, bu konuda söyledikleri kocaman bir yalandır.[741]

6. Ortak koşucular bu Hadis'e / bu Kur'an'a, inanmıyorlar diye şimdi sen, onların bu davranışları üzerine, neredeyse kendini perişan edeceksin, üzüleceksin![742]

7. Boş yere üzülme, Biz, insanlardan kimlerin daha güzel, daha dürüst davranacağını ayırt etmek için, yeryüzünü bir cazibe yeri kıldık.

8. Bununla beraber şu da kesin ki, Biz, yeryüzünün cazibesini, sonunda çorak bir toprak haline dönüştüreceğiz.

---

741 (69:4-5) Bak. Yunus Suresi 68; İhlâs Suresi 1-4; Meryem Suresi 88; Sâffât Suresi 149-159; Bakara Suresi 116; Mâide Suresi 17; Tevbe Suresi 30.

742 (69:6) Bak. Şuarâ Suresi 3.

MAĞARA ARKADAŞLARININ ÖYKÜSÜ

9. Yoksa, göstergelerimizden olan mağara arkadaşları ve sayısını, sen şaşırtıcı bir olay mı sandın!

10. Hani, Allah'a ortak koşan bir topluma karşı çıkan bir grup genç, büyük bir mağaraya sığınmışlardı da; "Rabbimiz! Katından bize bir iyilik ver ve başımıza gelen bu durumdan dolayı bize bir kurtuluş yolu göster," diye yakarmışlardı.

11-12. Bunun üzerine, Biz de, onların duyularını uyuşturarak mağarada sayılı yıllar boyunca uyuttuk. Sonra da, orada kaldıkları sürenin en doğru hesabını, iki tarafa bildirmek için, onları yeniden uyandırdık.[743]

13-14. Biz, sana, onların haberlerini doğru olarak naklediyoruz. Gerçekten onlar, Rablerine içtenlikle inanmış bir grup gençti. Bize imanları arttıkça hidayet buldular; ve onlar Bizimle gönül bağı kurdular. Onlar, Allah'tan başka ilahlar edinen bir topluma baş kaldırarak; "Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbi! Biz ondan başkasını ilah / efendi olarak tanımayız. Aksi takdirde boş, saçma-sapan şeyler konuşmuş oluruz,"

15. "Ey halkımız, sizler, Allah'tan başka ilahlar /efendiler edindiniz; Allah'tan başka edindiğiniz ilahlar hakkında kesin bir kanıt getirebilir misiniz? Asla! Öyle ise, Allah üzerine bir iftira, bir yalan uydurandan daha yanıltıcı kim olabilir?" dediler.

16. Onlar kendi aralarında: "Mademki biz halka ve onların Allah'tan başka kölelik ettikleri efendilerine meydan okuyarak onlardan uzaklaştık; öyleyse, geniş bir mağaraya sığınalım; ki, Rabbimiz

---

743 (69:11) Halk arasındaki yaygın söylenişiyle, **"Yedi Uyuyanlar"** diye bilinir. Allah, belirli sayıdaki inanmış genci, yaşadıkları çağdaki zalim ve despot yönetimden korumuştur. Burada bunun öyküsü anlatılıyor. Allah, uzun yıllar sonra yeniden uyandırdığı bu gençlerle, dünya son bulduktan sonra insanları yeniden diriltebileceğinin kanıtını göstermiştir.

Tıp dünyasında uygulanan, insanın duyularını ilaç vererek uyuşturup uyutarak, istedikleri zaman tekrar uyandırma olarak adlandırılan "Anestezi" olayına da işaret etmiş olabilir. Kur'an, bilim adamlarına önemli ipuçları verir.

bizim için iyilikler nasip etsin ve başımıza gelen bu işimizden dolayı başarı ve kolaylık sağlasın," dediler.

17. Onlar geniş mağaranın öyle bir yerinde uyutuldular ki, güneş doğarken sağ taraflarını, batarken de sol taraflarını yalayıp geçtiğini görürsün. İşte bu, Allah'ın göstergelerindendi. Dosdoğru yola yönelen kimselere Allah işte böyle yardım eder; kim de sapkınlığa yönelirse, ona Allah'tan başka yol gösterecek bir yardımcı bulunmaz.

18. Sen onları uyanık sanırdın. Halbuki onlar uyutulmuşlardı. Biz onları sağ yanlarına ve sol yanlarına dönmelerini sağlardık. Köpekleri de mağaranın girişinde, ön ayaklarını uzatmış yatmakta idi. Eğer, sen onların durumlarını görseydin, içini bir korku kaplar, kesinlikle onlardan korkup kaçardın.

19. İşte böyle! Nihayet, durumlarını kendi aralarında konuşup tartışmaları için, Biz, onları yeniden uyandırdık. Aralarından biri, "Ne kadar zaman uyuduk," diye sordu. Öbürleri, "Bir gün veya daha az bir zaman," dediler. Bir başkası, "Boş verin ne kadar uyuduğumuzu, onu Rabbimiz daha iyi bilir. Şimdi birimiz şu gümüş para ile şehre alışverişe gitsin de en temiz yiyeceklerden bir şeyler alıp gelsin. Yalnız dikkatli olsun, kimseyi kuşkulandırmasın."

20. "Eğer halk bizi fark ederse ya taşlarla öldürürler ya da zorla kendi ortak koşucu geleneklerine döndürürler. O takdirde bizler bir daha asla kurtuluşa eremeyiz," dedi.

21. Böylece, Allah'ın verdiği sözün gerçek olduğunu ve yeniden diriliş hakkında hiçbir kuşkunun olmadığını bilmeleri için, yıllar sonra uyandırılan gençlerin durumlarından insanları haberdar ettik. O sıralarda halk onlarla ilgili olarak kendi aralarında tartışıyorlardı: Bir kısmı, "Buraya bir türbe yapalım onları kutsallaştıralım," dedi. Gençlerin Allah'a ortak koşmadan inanan kişiler olduğunu bilenler ise, "Hayır! Biz buraya bir mescit / bir okul, bir eğitim-öğretim yeri yapacağız ki, yeniden dirilişe canlı bir örnek olsun ve gelecek kuşakları bilinçlendirelim," dediler. Onlar kendi aralarında böyle tartışırken, Rableri, onların durumunu daha iyi biliyordu.

22. Ayrıca mağarada kalan gençlerin sayıları hakkında, çağlar boyu insanlar çelişkili tahminlerde bulunuyorlar, rivayetler üretiyor-

lar. Bazıları, "Onlar üç kişi idi, dördüncüleri köpekleri idi," derken, bazıları da "Onlar beş kişilerdi, altıncıları köpekleri idi," diyorlar, bir başkaları ise "Onlar yedi kişilerdi, sekizincileri köpekleriydi," diyorlar. Sen "Onların sayısını en iyi bilen Rabbimdir," de. Mağara gençleri hakkında doğru bilgiye sahip olanlar çok azdır. Herkes tahmin yürütüyor. Sen bu konuda, onlarla ciddi bir tartışmaya girme ve mağara gençleri hakkında, ileri geri tahminde bulunan hiç kimseye de bu konuyla ilgili bir şey sorma.[744]

23-24. Hiçbir şey için, "İnşallah" demeden, "Bunu yarın yapacağım," deme. Eğer "İnşallah" demeyi unutursan, Rabbini hatırladığında, "Belki Rabbim en yakın bir zamanda, beni daha iyiye ulaştırır," de.

25. Ayrıca, gençlerin mağarada kalma süreleri ile ilgili tahminde bulunanlar; "Onlar mağarada üç yüz yıl, artı dokuz kaldılar" derler.

26. De ki: "Gençlerin mağarada ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir." Göklerin ve yerin tüm gizli bilgilerini Allah bilir. O ne güzel görendir! Ne güzel işitendir! Onların Allah'tan başka bir yardımcısı yoktur. Allah, yönetimine birilerini ortak etmez.

27. Mağara gençleri hakkında, Rabbin sana Kur'an'da ne bildirmiş ise, sen ona bak! Gerçek olan odur. Rabbinin sözlerini değiştirecek yoktur; ve O'ndan başka sığınacak da birini bulamazsın.

28. Sen, Rablerinin rızasını dileyerek, sabah-akşam O'nun buyrukları doğrultusunda kulluk etmeye çalışanlarla birlikte ol! Sanal dünyanın cazibesine kapılıp, yoksul fakat sabah-akşam Rablerini ananları göz ardı etme. Kalplerini mühürleyip, Kur'an'ı anlamalarına engel olan kodamanların arzularına uyma. Onların işi gücü, tahminde bulunarak, rivayet üretmektir.

29. De ki: "Mağara gençleri hakkında size anlattıklarım, Rabbinizden gelen gerçeklerdir." İster inansınlar ister inkâr etsinler. Biz, ayetlerimizi örtbas eden nankörlere, öyle bir ateş hazırladık ki, ken-

---

744 (69:21-22) Demek ki bu Kur'an ayetleri, bu olay ile ilgili halk arasında yaygın olarak bilinen 7 sayısının, sadece bir rivayet / söylenti olduğunu açıkça bildiriyor. Ayrıca bak. Bakara Suresi 259, 260.

dilerini dumandan bir duvar çepeçevre saracaktır. Susuzluktan feryat ederek, ne zaman yardım isteseler erimiş maden gibi, yüzleri haşlayan bir su kendilerine sunulur. Ne kötü bir içecek ne kötü bir son.

30. İnanıp iyi ve güzel işler üretenlere gelince, kuşkusuz, kim en güzel bir iş üretirse, onun ödülünü elbette vereceğiz.

31. Onlar için, içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleri vardır. Onlar orada altından bileziklerle süslenecekler, ince ve kalın ipekten dokunmuş yeşil giysiler giyecekler, lüks koltuklarda oturacaklardır. Ne güzel bir karşılık ve ne güzel bir mekân.

32-33. Yeryüzünün cezbedici olanaklarına kendilerini kaptırıp, öte dünyayı unutanlara şu iki adamın örneğini hatırlat. Adamlardan birisinin iki üzüm bahçesi vardı, her iki üzüm bağının da etrafı hurma ağaçlarıyla çevriliydi, iki bahçenin orta yerine de çeşitli ürünlerden ekmişti ve tam ortasından da bir akar su geçiyordu. Her iki bahçe de sulandığı için, bol ürün veriyordu.

34. Bu iki bahçenin sahibi adam, artık çok varlık sahibi olmuştu! Bir gün, her zaman beraber olduğu arkadaşına, "Ben artık şimdi mal, servet bakımından senden daha zenginim ve adam sayısı olarak da senden çok daha güçlüyüm," dedi.

35. Övüne övüne, büyük bir gurura ve nefsine yenik düşerek bahçesine girdi ve "Bu bahçeleri hiçbir gücün ortadan kaldırabileceğini sanmıyorum,"[745]

36. "Ben, dünyanın sonunun geleceğini de zannetmiyorum. Ama eğer, Rabbime döndürülürsem orada daha iyisini bulacağımdan eminim," dedi.

37. Kendisiyle konuştuğu arkadaşı, adama; "Şimdi sen, insanı, önce topraktan var eden, sonra da bir damla sıvıdan yaratan, daha sonra, bir adam şekline getiren Rabbinin iradesini yok sayıp, O'nu, inkâr mı ediyorsun?"

38. "İşte nefsine yenik düşerek inkâr ettiğin o irade, o güç benim Rabbimdir, ben Rabbimin iradesini, gücünü hiçbir zaman yok sayarak, O'na başkasını ortak etmem,"

---

745 (69:35) Bak. Kalem Suresi 10-35.

39. "Sen bahçene girdiğinde, 'Maşallah, bu, Allah'ın bana bir bağışıdır; çünkü 'güç ve kuvvet ancak Allah'tandır' demen gerekmez miydi? Gerçi sen beni, servet bakımından daha fakir ve çevremi de daha az görüyor olabilirsin ama,"

40-41. "Belki Rabbim bana, senin bahçenden daha iyisini verir ve olur ki, senin bahçene gökten bir felâket gönderir de bakarsın yerle bir oluverir ya da Rabbim, bahçenin suyunu gideriverir de su olmayınca bahçen, kupkuru bir toprağa dönüşüverir," dedi.

42. Nitekim aradan bir zaman geçtikten sonra, gelen bir afet, bahçenin tümünü yok ediverdi. Adam, bahçesinin alt üst olmuş çardakları karşısında, çektiği emeklere içi yanarak, ellerini ovuşturup, "Keşke Rabbime karşı büyüklük taslayarak, hiçbir şeyi ortak koşmasaydım," diye çırpınmaya başladı.

43. Allah'tan başka kendisine yardım edecek bir destekçi de bulamadı. Kendi kendini de kurtaramadı.

44. İşte o an, güç, irade ve egemenlik, varlığı gerçek olan Allah'ındır. Allah, en iyi ödülü ve en iyi sonucu verendir.

45. Dünya yaşamının cazibesine kapılanları, dünya yaşamının geçici olduğu konusunda, şu olayı da örnek vererek uyar: "Gökten indirdiğimiz yağmur ile yeryüzünde yetişen bitkiler canlanır, dalları, yaprakları birbirine karışır. Ama bir müddet sonra doğadaki bu canlılık, bir de bakarsın, rüzgârın savurduğu kupkuru çer çöp haline gelmiştir. Kuşkusuz Allah, her şeyin üzerinde bir güce sahip olandır.

46. Servet ve çocuklar, dünya yaşamının geçici süsüdür; cazibesidir. Ama sürekli kalacak olan iyi ve güzel işler, Rabbinin yanında bir ödül olarak da bir umut olarak da çok daha iyidir.

47. Dağları silip götürdüğümüz ve yeryüzünü çırılçıplak dümdüz bir duruma getirdiğimiz gün, bir tanesini bile bırakmadan, tüm insanları huzurumuzda toplayacağız.

48. Onlar sırayla Rabbine arz olunduklarında, Biz, ilk başta sizi nasıl çırılçıplak yarattıysak, şimdi de huzuruma öyle geldiniz. Oysa, sürekli söyleyip durduğumuz böylesi bir buluşma vaadini siz umursamıyordunuz ya da bunu gerçekleştiremeyeceğimizi ileri sürüyordunuz.

"ALLAH KİMSEYE HAKSIZLIK ETMEZ"

49. Artık herkesin dünyada işlediklerini içeren kitap kendilerine verildiğinde, suçluların kendi kitaplarını okuyup, dehşetle korkuya kapıldıklarını ve, "Eyvah! Vay başımıza gelenlere! Bu ne biçim kitap, küçük-büyük hiçbir şey bırakmadan, dünyada işlediklerimizin hepsini bir bir sayıp dökmüş," diye panikliklerini göreceksin. Böylece herkes dünyada yaptığı her şeyi, önünde hazır bulacaktır. O bakımdan senin Rabbin, hiç kimseye haksızlık etmez.

50. İşte ahirette neler olacağını şimdiden haber verdiğimiz gibi, insan yaratılmadan önce de olacakları haber vermiştik: Hani Biz, yarattığımız tüm güçlere, "Âdem'e / hiç yoktan var edeceğim insana, boyun eğin" demiştik de, hepsi boyun eğeceklerini söylemişler, ancak İblis / vesvese itiraz etmişti; o görünmeyenden / enerjiden yaratılmıştı. Böylece İblis, Rablerinin buyruğuna itirazda bulunacakların temsilcisi olmuştu. Şimdi siz, benim buyruklarımı bırakıp da İblisi / vesvesenizi ya da iblisleşmiş kişileri, kendinize yol gösterici, yardım edici dostlar mı ediniyorsunuz; hem de onlar, sizi dosdoğru yoldan saptıran apaçık bir düşman olduğu halde... Nefislerine kananlar, kendi zararlarına iş yapanlar için ne kötü bir bedel ödeme bu![746]

51. Ben, onları ne göklerin ve yerin yaratılışına ne de kendilerinin yaratılışına tanık yaptım. Ben, hiçbir işte onları, asla yardımcı edinmiş de değilim.

52. O gün Allah, "Benim adıma sizi yoldan çıkaran sözde ortaklarımı, haydi çağırın" diyecek. Sonra onlar, ortak koştuklarını çağıracaklar, ama onlar kendilerine karşılık veremeyecek. Çünkü Biz o gün, onların arasına, aşılması güç bir uçurum koymuşuzdur.

53. O gün suçlular ateşi görünce, başlarına neler geleceğini, artık iyice anlayacaklar; fakat ondan kaçacak bir yer de bulamayacaklar.

54. İşte böyle! Biz, bu Kur'an'da insanlar için, her örnekten, her şeyi ayrıntısına kadar açıkladık. Fakat insan, çoğu zaman düşünme yerine, tartışmaya çok daha düşkündür.

---

746 (69:50) Konuyla ilgili bak. Sâd Suresi 71-74; A'râf Suresi 11-25; Tâ-Hâ Suresi 115-117, 119-120; İsrâ Suresi 61-65; Hicr Suresi 26, 28, 43; Bakara Suresi 30-35.

55. Kendilerine Kur'an anlatıldığında, insanların onu anlamak istemelerine ya da Rablerinden bağışlanma dilemelerine mani olan şey, sadece, öncekilerin sünnetini / uygulamasını kendilerine esas kabul etmeleri ya da başlarına bir felâketin gelmesini beklemeleridir.

56. Oysa ki, gönderilmiş Kur'an'ı Biz, sadece müjdeleyici ve uyarıcı olmak üzere gönderdik. Ama gerçekleri örtbas eden kimseler, gerçek olanı, gerçek olmayan rivayetlerle saptırmak için mücadele ediyorlar; ve onlar ayetlerimi ve uyarıldıkları şeyleri ciddiye almıyorlar.

57. Rabbinin ayetleri ile uyarılıp hatırlatma yapıldığında, onu yeterli görmeyip sırt çeviren, Kendi yaptıklarını da dikkate almayan kimseden, daha çok kendisine yazık eden kim olabilir? Bu tutumlarıyla onlar, Kur'an ile kendi aralarına bir perde koyarlar. Bu nedenle de akılları / bilinçleri Kur'an ayetlerini anlayamaz, kulaklarının duymak istememesi de / Kur'an'ı tek başına yeterli görmemeleri de işte bu yüzdendir. Sen böylelerine Kur'an'ı anlatsan da, bu zihniyetle onlar, onu asla anlamak istemezler,

58. Bununla beraber, sonsuz merhamet sahibi olan Rabbin çok bağışlayıcıdır. Eğer Rabbin, yaptıkları yüzünden onları hemen hesaba çekseydi, azabı çabuklaştırırdı. Ancak Allah, düzelmeleri için onlara belirli bir süre tanır ki, o süre bittiğinde, artık onlar, azaptan kurtulmak için bir çıkış yolu bulamazlar.

59. İşte Biz, haksızlık ettikleri için yok ettiğimiz toplumların hepsine, yok etmeden önce, doğru yola gelmeleri için belli bir süre tanımıştık.

MUSA VE YOL ARKADAŞI

60. Hani Musa heyecanla arkadaşı gence şöyle demişti: "Bilge kişi ile buluşacağım yere ulaşıncaya kadar, hiç durmayacağım; isterse seneler geçsin!"[747]

---

747 (69:60) "....Bilge kişi ile ikimizin buluşacağı..." diye anlamlandırılan cümlenin Arapçası, **"mecmea'l-bahreyni."** Tercümesi, "iki denizin birleştiği" yer demektir. Ancak burada "Bahr / deniz" kelimesi mecaz anlamındadır. Çünkü "Bahr" sözcüğü, "Genişlik, açık yüzlülük, çok bilgili, saygın kişi, vs." demektir. Bak. *Lisanü'l-Arab;* c. 1, s. 332-335; ve *Tâcu'l-Arûs;* c. 6, s. 51.
Türkçede de bilgili kişiler için, "derya gibi adam!" ya da "adam derya!" >>

61. O ikisinin hut'u / doyumsuz aşırı heyecanları, kendi aralarında kararlaştırdıkları buluşma yerine ulaştıklarını unutturdu; bilge kişinin kaldığı sığınak çoktan geride kalmasına rağmen yola devam ettiler.

62. Böylece buluşma yerlerini geçip gittiler de. Musa genç yoldaşına; "Bu yolculuğumuz bizi bir hayli yordu; acıktık, haydi azığımızı getir," dedi.

63. Yol arkadaşı genç; "Bak şu işe! Geçtiğimiz büyük kayaya sığındığımızda, hut'umu / yorgunluğumu, sıkıntımı unutmuştum; ancak onu söylememi şeytan / nefsim bana unutturdu. Ama acayip bir şekilde bilge kişinin yolunda sıkıntım yok olup gitti," deyince,[748]

64-65. Musa; "İşte aradığımız buluşma yeri orası idi," dedi ve hemen geldikleri yolu takip ederek geri döndüler. Orada, kullarımızdan bir kul buldular ki, Biz ona bir rahmet vermiş ve tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.

ALLAH'IN RAHMET VE BİLGİ VERDİĞİ KUL İLE MUSA

66. Musa bilge kişiye, "Sana öğretilen aydınlatıcı bilgileri, senin de bana öğretmen için, seninle birlikte olabilir miyim," deyince,

67-68. Bilge kişi; "Sen benimle birlikte olmaya katlanamazsın; iç yüzünü bilmediğin bir şeye, nasıl katlanacaksın?" dedi.

69. Musa da; "İnşallah beni sabırlı biri olarak bulacaksın ve ben senin yapacağın hiçbir şeye de sesimi çıkarmayacağım," dedi.

70. Bilge kişi; "Musa, madem ki, sen benimle beraber gelmek istiyorsun; o halde ben sana anlatmadıkça, hiçbir şey hakkında bana soru sormayacaksın," dedi.

71. Böylece anlaştılar ve beraberce yürüdüler; hareket etmekte

---

>> deriz. Hal böyle olunca, Kur'an ayetinde geçen, "mecmea'l-bahreyni / iki denizin birleştiği yer" demek olmayıp, "iki bilgin kişinin buluştuğu" anlamında olduğu açıktır. Zaten, devam eden ayetlerden Musa'nın buluştuğu bilge kişiden çok şeyler öğrendiğini okuyoruz. Mecaz ile ilgili, Târık Suresi 1. ve dipnotu. okuyunuz.

748 (69:63) Ayrıca **'Hut'** sözcüğü ile ilgili, Kalem Suresi 48; Sâffât Suresi 139-148; A'râf Suresi 163 ve dipnotu okuyunuz.

olan bir gemiye kadar geldiler ve geminin içine girdiler. Bilge kişi, gemide bir delik açarak, geminin ve içindekilerin gitmesine engel oldu. Musa bu duruma şaşırıp, "Gemiyi batırıp, yolcuları boğmak için mi yaptın onu? Gerçekten yaptığın bu şey çok kötü bir şey," dedi.

72. Bilge kişi; "Musa, ben sana benimle beraber olmaya dayanamazsın dememiş miydim," diye karşılık verdi.

73. Musa; "Unuttum özür dilerim. Bundan dolayı beni kınama ve işimde bana güçlük çıkarma," dedi.

74. Yine beraberce yürüdüler; derken bir delikanlı hakkında hüküm / karar verilmesi gereken bir yere geldiler. Bilge kişi, delikanlı hakkında ölüm kararı verip uygulattı. Bu duruma bir anlam veremeyen Musa yine, "Bir kimseyi öldürmemiş, suçsuz bir delikanlıyı, neden ölüme mahkûm ettin. Gerçekten sen, çok acımasız bir iş yaptın," dedi.

75. Bilge kişi; "Musa, ben sana benimle beraber olmaya asla dayanamazsın dememiş miydim," diye tekrarladı.

76. Musa; "Tekrar özür dilerim. Eğer, sana bir daha bir şey sorarsam, o zaman artık benimle arkadaşlık etme. Artık sana söyleyecek bir sözüm kalmaz," dedi.

77. Yeniden beraberce yollarına devam ettiler. Nihayet bir kasabaya geldiler ve kasaba halkından yiyecek istediler. Fakat hiç kimse onlara yiyecek vermedi. Bu arada, neredeyse yıkılmak üzere olan bir duvarı, bilge kişi iyice onarıp sağlamlaştırdı. Musa yine dayanamayıp, "İsteseydin duvarı onardığın için kasaba halkından açlığımızı gidermek için bir yiyecek alabilirdin," dedi.

78. Bilge kişi: "Musa, artık bu, benim seninle olan beraberliğimin sonudur. Şimdi dayanamadığın o şeylerin iç yüzünü sana bir bir açıklayacağım."

79. "İlk olay, geminin gitmesine engel olmam. Gemide olanlar, denizde çalışan yoksul balıkçılardı. Gidecekleri yerde gemilere zorla el koyan zorba bir kral vardı. İşte bu nedenle geminin gitmesine engel oldum."

80-81. "İkinci olay, suçsuz dediğin delikanlıya gelince, onun anne

ve babası, saygı duyulan iki inanmış kişiydiler. Delikanlı onları zorla inançlarından döndürmek için baskı yapıyor, şiddet kullanıyordu. İşte bu nedenle böyle bir cezayı hak etti. Ümit ediyoruz ki, Rableri onun yerine kendilerine ondan daha temiz ve daha merhametli birini verir"

82. "Üçüncü olay, onardığım duvar ise, o kasabadaki iki yetim çocuğa aitti. Duvarın altında o çocuklara ait bir hazine vardı. Ailesi de çok saygın kişilerdi. İşte onun için Rabbinden bir rahmet / bir iyilik olmak üzere o çocuklar büyüyüp olgunluk çağına gelince, hazinelerini kendilerinin çıkarmalarını diledi ve ben o duvarı onarma işini kendi irademle yapmadım. İşte bunlar, senin dayanamadığın şeylerin açıklamasıdır."

ZÜLKARNEYN / İKİ ŞEHRİN SAHİBİ

83. Sana, Zülkarneyn'den[749] / iki şehrin sahibinden soruyorlar. De ki: "Size ondan bir hatırlatma sunacağım." (Rabbim buyuruyor ki:)

---

749 (69:83) "Zülkarneyn" sözcüğü, "Karneyn" sözcüğü "karn" sözcüğünün tesniyesidir. Başındaki "Zû" edattır. Zû edatı ve Karneyn sözcüğünden oluşmuş bir tamlamadır. "Karn": Büyük çadır, boynuz, çağ, bir araya gelmiş toplumun yaşadığı yer (şehir, kasaba, köy vs.) anlamlarına gelmektedir. Bak. *Lisânü'l-Arab*, c. 7, s. 336-340 ve *el Müfredât*, "Karn" mad.

Buna göre "Zülkarneyn" "iki çadır sahibi; iki çağ sahibi; iki şehir sahibi" vs. anlamına gelir. Kur'an'da "Karn" sözcüğü ve türevleri genellikle şehir, kasaba nesil vs. anlamlarına gelmektedir. Örnek olarak, Muhammed Peygamber'in elçiliğini hazmedemeyen ortak koşucular: "...Kur'an **İki şehir**'den bir büyük adama indirilmeliydi" dediler. (Zuhruf Suresi 31) Buradaki "İki şehir" sözcüğünün Arapçası, **"el Karyeteyni"**dir. O gün ortak koşucular, Mekke ve Tâif şehirlerinden birinin yöneticisini kastediyorlardı. Ayrıca Yâ-Sîn Suresi 13. Ayette "...onlara **kasaba** halkını örnek ver..." derken, buradaki "Kasaba" sözcüğünün Arapçası da, **"el Karyeteyni"**dir.

Bütün bunları dikkate aldığımızda buradaki "Zülkarneyn" sözcüğüne "iki şehir sahibi" ya da "iki çağ sahibi"anlamını vermek Kur'an'ın anlam bütünlüğüne daha uygundur. İki şehirden maksat, Mekke ve Medine şehirleridir ya da tebliğ ettiği evrensel mesaj açısından, Doğu ve Batı medeniyetleridir. Sahibide son peygamber Muhammed Aleyhisselamdır.Yani burada Zülkarneyn ile son Nebî Muhammed, iki şehir ile de Mekke ve Medine kastediliyor. Bu demektir ki bu iki şehir dünyadaki tüm insanlığın şehirleridir. Çünkü son peygamber tüm insanlara gelmiştir.

84-85. "Biz o iki şehrin sahibine, o yerlerde kesinlikle güç ve iktidar hazırladık; ve ona her şeyden bir sebep verdik; o da bir sebebi takip etti."

86. Hatta güneşin battığı / daha önce gelen vahiylerin karartıldığı, yere ulaştığında, orada o vahiy'leri çarpıtılmış olarak buldu ve orada, bunları çarpıtan, saptıran bir topluluk ile de karşılaştı. Biz dedik ki: "Ey Zülkarneyn / ey iki şehrin sahibi! Onları ister kendi hallerine bırakırsın ister güzelce uyarırsın."

87. O da onlara; "Kim ortak koşarsa, haksızlık, bozgunculuk yaparsa, kendine yazık edenlerden olur; ve onlar Rabblerinden uzaklaşır; böylece onlar görülmedik cezaları hak ederler."

88-89. "Ama her kim de, ortak koşmaz, haksızlık ve bozgunculuk yapmaz, iyi ve güzel işler üretirse, işte onlara da en güzel bir karşılık vardır; ve biz de onların işlerini kolaylaştıracağız," dedi. Sonra da başka bir sebebi takip etti.

90. Hatta güneşin doğduğu / vahyin ilk geldiği yere döndüğünde, vahyin o toplum üzerinde aydınlatıcı etkisini buldu; ki, onlar için Biz, vahyin önüne bir engel koymamıştık.[750]

91-92. İşte böyle! Gerçekten Biz, Zülkarneyn'in / iki şehrin sahibinin takip ettiği sebeblerin tamamı bilgice, Bizim buyruklarımızdandı. Sonra o yine başka bir sebebi takip etti.

YE'CÜC VE ME'CÜC / SÖZ DİNLEMEZ İKİ KARŞIT GRUP

93. Hatta iki sedd[751]/ arasına ulaştığında, önlerinde bir kavim buldu ki, hemen hemen antlaşma yapacak, barış sağlayacak bir durumda değil gibiydiler.

---

750 (69:86 ve 90) Güneş, Kur'an'da genellikle mecaz anlamında kullanılır, hep vahiy ve Kur'an'dan kinayedir. Zaten Kur'an'ın isimlerinden biride **Işık**'tır. "Güneşin Battığı" cümlesi de daha önce gelmiş vahiylerin insanlar tarafından çarpıtılması ve ortadan kaldırılmasından kinayedir. Bak mecaz ile ilgili Târık Suresi 1 ve dipnotu.

751 (69:93) "Sedd" sözcüğü: "İki şeyin aralığını kapatma, gediği kapatma, kargaşayı önleme" demektir. Fiil olarak kullanıldığında ise, "kargaşayı >>

94. Onlar dediler ki, Ey Zülkarneyn / ey iki şehrin sahibi, Ye'cuc ve Me'cuc / yakıp-yıkan; kanun-nizam tanımayanlar bu yerlerde terör estirerek huzursuzluk yapıyorlar; onlarla bizim aramızda bir antlaşma, bir sözleşme yapıversen de karşılığında da biz sana bir ücret ödesek olur mu?"[752]

95. Dedi ki: "Rabbimin bana verdikleri güç ve imkân, sizin bana vereceklerinizden daha hayırlıdır. Şimdi siz tüm gücünüzle bana destek olun da, sizinle onlar arasında çok sağlam bir sözleşme yapayım."[753]

96-97. "Bana, onların bozgunculuğunu defetmek, engel olmak ile ilgili düşüncelerinizi söyleyin; hatta onu her iki tarafın kabul edebileceği bir metin halinde bana getirin; ben de ona son şeklini vereyim de, artık o söz dinlemez toplum, sağlamca yapılmış bu antlaşmaya ne bir itiraz edebilsin ne de onu delmeye güç yetirebilsin."[754]

>> önledi; düzeltti; barışı sağladı; belgeledi; belgeye bağladı" anlamlarına gelmektedir. (Bak. *Lisanü'l-Arab;* c. 4, s. 530.)

İki sedd / iki antlaşma ile, Muhammed Peygamber'in hicretin ilk yıllarında Medine halkıyla yaptığı ve "Medine antlaşması" olarak tarihte yerini alan antlaşma ve hicretin yedinci yılında Mekke'lilerle Hûdeybiye'de yaptığı "Hûdeybiye antlaşması" olarak bilinen iki antlaşmaya işaret ediyor olabilir. İki toplum, Medine ve Mekke toplumlarıdır. İki antlaşma arası ise, Hayber'in fethidir. Söz dinlemez, söz anlamaz kavimden, Mekke ve Medine toplumlarına nazaran buradaki toplumun daha anlayışsız, barışa daha kapalı bir toplum olmaları kastediliyor.

752 (69:94) Kur'an'daki Arapça olmayan kelimelerin araştırmasıyla ilgili çalışmalarda, "Ye'cuc ve Me'cuc" sözcüklerinin "Harut-Marut" sözcükleri gibi yabancı olduğu sonradan Arapçalaştıkları tespit edilmiştir. Bu sözcükler, gerek Arapça olsun, gerekse İbranice, Aremce ya da eski Yunanca olsun, ortak anlamı, "saldırgan, Kanun-nizam tanımayan, yakıp-yıkıcı"dır. Sanki, çağımızdaki her türlü terörist akımın tıpkısının aynısı gibidir. Bak. Enbiyâ Suresi 96 ve dipnotu.

753 (69:95) Sebe Melikesi'nin Hz. Süleyman'a gönderdiği hediyelere karşı, Hz. Süleyman'ın verdiği cevapta aynı. Bak. Neml Suresi 36.

754 (69:96) Burada "Defetmek, engel olmak" diye anlamlandırdığımız sözcüğün Arapçası, **"el Hadid"**dir. Kur'an meâllerinde "Demir" anlamı verilen, "Hadid" sözcüğünün daha başka anlamları da vardır. Şöyle ki, "iki şey arasına konulan ara / sınır, herhangi bir şeyin son noktası, defetmek, savmak, engel olmak, bir şeyi başka bir şeyden ayırma, demir cevheri, demirci, kapıcı, >>

98. Sonra da Zülkarneyn / iki şehrin sahibi, dedi ki: "Bu yapılan antlaşma Rabbimden bir iyiliktir. Artık kim bu antlaşmaya uymaz, onu delmeye kalkarsa, Rabbim onları yerin dibine geçirir. Rabbim söylediğini kesinlikle gerçekleştirir."

99. Biz kıyâmet günü insanları kendi hallerine bırakırız da onlar, dalgalar halinde birbirlerine girerler. Sonra duyuru yaparak, onların hepsini bir araya toplarız.

100-101. Ayetlerimizi örtbas edenler için Biz, o gün onlara cehennemi genişlettikçe genişleteceğiz. Çünkü o kimseler, Benim uyarıcı ayetlerime karşı gözlerini kapatmış, işitmeye de tahammülleri yoktu.

102. Ayetlerimi örtbas eden o kimseler, Beni değil de, Benim yarattığım kullarımı kendilerine evliya edinerek kurtulacaklarını mı sanıyorlar? Hiç kuşkusuz ayetlerimizi örtbas edenlerin varacakları yer cehennem olacaktır.

103. De ki: "Yaptıkları işler bakımından en çok zarara uğrayacakları size haber vereyim mi?"

104. "Onlar, iyi bir iş yaptıklarını zannettikleri halde, tüm çabaları boşa gitmiş olan kimselerdir."

105. İşte onlar, Rablerinin ayetlerini örtbas edip de yaptıkları bu işten hesap sorulmayacağını sanan kimselerdir. Bu yüzden onların iyi diye yaptıkları tüm işler boşa gitmiştir ve diriliş gününde onların yaptıklarının hiçbir değeri yoktur.

106. İşte ayetlerimi örtbas etmeleri ve elçilerimi alaya almaları yüzünden onlar ceza olarak cehennemi hak etmişlerdir.

107-108. Ama inanıp, iyi ve güzel işler üretenlere gelince, onlar da, Firdevs cennetlerinde / neşe ve mutluluk dolu bahçelerde yaşamayı hak etmişlerdir. Onlar oradan hiç çıkmak istemezler.

>> hapishane gardiyanı vs." (*Lisanü-l-Arab*, c. 2, s. 353-356; *Tacü-l-Arûs*, c. 4, s. 410-413; "Hdd" mad.)

Görüldüğü gibi "Hadid"sözcüğünün birden fazla anlamı vardır. "Hadid" sözcüğünün ne anlama geldiği ile ilgili, bak. Hadîd Suresi 25; Kâf Suresi 22. Ayrıca "Hudud" kelimesi için bak. Nisâ Suresi 13.

109. De ki: "Rabbimin kelimeleri için okyanuslar mürekkep olsa ve hatta bir o kadarını da ilave etsek, okyanuslar tükenir; ama Rabbimin kelimeleri tükenmez."

110. De ki: "Ben de sizin gibi bir insanım, ancak bana şöyle vahyedildi: "İlahınız / efendiniz tek bir ilah / tek bir efendidir. Onun için, her kim Rabbine kavuşmayı arzu ederse, iyi ve güzel bir iş üretsin; ve Rabbine kullukta hiç kimseyi ortak etmesin."

İniş Sırası: 70
NAHL (Bal Arısı) SURESİ
Sure No: 16

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Allah'ın azap emri mutlaka gelecektir. Onu istemekte acele etmeyin. Allah, onların ortak koştukları şeylerden çok yücedir ve O, noksan sıfatlardan uzaktır.

2. Allah, kullarından dilediği kimseye, kendi işinden olan Ruh ile / vahiy ile, haber veren ayetleri indirir de, o ayetlerle şöyle uyarır: "Ben'den başka ilah / efendi yoktur; o halde sadece Bana kulluk edin ve azabımdan sakının."

3. Allah, gökleri ve yeri uyumlu olarak yarattı. Allah, onların ortak koştukları şeylerden çok yücedir

4. O insanı küçücük bir sıvıdan yaratır; ama insan zamanla, O'nun apaçık bir hasmıymış gibi oluverir.

5-6. Büyükbaş-küçükbaş hayvanlar! Onları da Allah yaratır. Onlarda sizin için birçok yararlar vardır; yünlerinden, derilerinden vs. giysiler yapıp korunursunuz; etinden, sütünden vs. beslenirsiniz; ve onları sabahleyin otlatmaya götürürken, akşamleyin de barınaklarına getirirken, onlarda sizin için bir güzellik vardır.

7. Onlar, sizin zorlukla taşıyabileceğiniz yüklerinizi uzak yerlere taşırlar. Kuşkusuz Rabbiniz çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

8. Allah ayrıca, binmeniz için atları, katırları ve eşekleri yarattı ve daha sizin bilmediğiniz şeyleri de yaratıyor.[755]

9. Yolun doğrusu Allah'a aittir. Yolun eğrisi de vardır. Eğer Allah'a kalsa toptan sizi doğruya kılavuzlar; ama tercihi size bırakmıştır.

10-11. Gökten sizin için yağan yağmur da, Allah'ın koyduğu yasa gereğidir. Onunla sizin ve hayvanlarınızın su ihtiyacı karşılanır ve yine sizin yetiştirdiğiniz ve yetiştirmediğiniz ürünleriniz, zeytin, hurma ağaçlarınız, üzümler ve her çeşit meyveleriniz, bitkiler ve ağaçlar, otlaklıklar onunla sulanmaktadır. Kuşkusuz düşünen bir toplum için bunda elbette ibret vardır.

12. Allah geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin yararlanabileceğiniz bir amaç için yarattı. Yıldızlar da Allah'ın koyduğu yasaya göre hareket ederler. Kuşkusuz aklını çalıştıran bir toplum için, elbette bunda dersler vardır.

13. Allah, yeryüzünde yarattığı rengârenk şeyleri de sizin için yaratmıştır. Kuşkusuz öğüt alan bir toplum için, elbette bunda da dersler vardır.

---

755 (70:8) Kur'an'ın en önemli özelliği; hitap şeklinin, örneklerinin, geldiği toplumun anlama ve algılama seviyesine göre olmasıdır. Ancak gelecek nesiller ve başka toplumlar için de işaretlerini verir ki her toplum kendi anlama ve algılama gücü nispetinde Kur'an'dan yararlansın ve ihtiyaçlarını kendileri bulsun.

Kur'an'a bilimsel olarak bakanlar ve aklını işletenler, Tanrı'nın doğadaki ayetlerinden yararlanırlar. Teknoloji, sanayi, ziraat, ekonomi vs. gibi, buluşlar ve gelişmelerle de ödüllerini alırlar. Kur'an'ın, indiği topluma hitap şekline takılıp kalan toplumlar ise o günün toplum bilinci açısından Kur'an'a bakarlar.

Bu ayette Allah, o günün toplumunun algılayabileceği "taşıt araçlarını" verdikten sonra, "daha bilmediğiniz birçok şeyi de yaratır" buyuruyor. O günün toplumu için hayal bile edilemeyen fakat bugünün toplumları için doğal olan tren, otomobil, helikopter, uçak, uzay gemisi vs. gibi, bu ayette, "daha bilmediğiniz birçok şeyi de yaratır" şeklinde işaret ediliyor. Tüm modern taşıt araçlarının yaratılması için gerekli olan insan beyni, fizik, kimya yasaları ve maddelerin hepsi, Allah tarafından evrende yaratılmıştır. Bilimin ve bilinçlerin gelişmesiyle aklını kullanan toplumlar, Allah'ın doğadaki bu ayetlerini buldular ve yararlandılar. Ayrıca bak. Yâ-Sîn Suresi 41, 42.

14. O Allah ki, denizi de sizin yararlanmanız için yaratmıştır; ondan taptaze yiyecekler ve takınmanız için süs eşyaları çıkarırsınız. Suya koyduğu kaldırma gücü yasası ile gemilerin denizi yara yara akıp gittiğini görmektesiniz. Böylece, deniz ticareti sayesinde Allah'ın lütfettiği rızıklardan yararlanırsınız. Umulur ki, sizler, Allah'ın verdiği bunca nimetlerin karşılığını ödersiniz.

15-16. Allah, sizi sarsmasın diye yeryüzüne, kökleri derinlere kadar uzanan dağları yerleştirdi; ve siz yolunuzu bulasınız diye de, nehirler. yollar ve daha nice olanaklar sağladı; ve onlar yıldızla da, yollarını doğrulturlar.

17. O halde, ey Allah'a ortak koşanlar! Yaratan Allah ile yaratamayan ortak koştuklarınız aynı olur mu? Siz hiç düşünmez misiniz?

18. Siz, Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, saymakla bitiremezsiniz. Gerçekten Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

19. Allah, sizin gizlediklerinizi de açıkladıklarınızı da bilir.

20-21. Allah'ın dışında yardım istediğiniz kimseler, hiçbir şey yaratamazlar, tam tersi kendileri yaratılmışlardır. Hem onlar ölüdürler, diri değildirler. onlar, ne zaman dirileceklerini de bilmezler.

22-23. Sizin ilahınız / efendiniz, tek bir ilahtır / tek bir efendidir. Öte dünyaya içtenlikle inanmayanlar kendileri büyüklük tasladıklarından dolayı, onların düşünceleri kirlenmiştir. Kuşkusuz Allah, onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da hep bilir. Tanrı, büyüklük taslayan kimseleri sevmez.

24. Büyüklük taslayanlara, "Rabbinizin indirdiği şey nedir?" denildiğinde de alay ederek "Öncekilerin masalları..." derler.

25. Bunlar, kıyâmet gününde, kendi günahlarının tamamını, ayrıca, bilgisizlik yüzünden saptırdıkları kimselerin günahlarından da bir kısmını, kesinlikle yüklenecekler. Dikkatli olun, onların yüklendikleri şey ne kötüdür.[756]

---

756 (70:25) Normalde kimse kimsenin günahını yüklenmez. Bak. Sebe Suresi 25. Ancak, burada söz konusu olan saf, temiz insanları bile bile kandıranlardır.

26. Daha önceki ortak koşucular da elçileri yalanlamışlar ve onlara tuzaklar kurmuşlardı; ancak kurdukları tuzak temelinden çökerek, hiç beklemedikleri bir anda felâket tepelerine inivermişti.

27. Sonra, kıyâmet gününde de onlar rezil olacaktır; ve onlara, "Uğrunda, inananlarla tartışıp mücadele verdiğiniz ortaklar nerede?" diye sorulacak. Kendilerine bilgi verilenler de şöyle diyecekler: "Bugün rezillik ve kötülük gerçekleri örtbas edenlerin üzerinedir."

28. Gerçekleri örten kimseler, kendi nefislerine haksızlık edenler olarak, doğal güçleri tükenip vefat ederlerken, şöyle diyerek teslim olurlar: "Bizim niyetimiz kötülük yapmak değildi." Hayır! Kuşkusuz Allah, sizin yapmış olduğunuz şeyin ne niyetle olduğunu, çok iyi bilir.

29. O bakımdan, "girin bakalım, içinde kalmak üzere, cehennemin kapılarından. Kibirlenenlerin, büyüklük taslayanların yeri ne kötüdür," denilecek.

30. Büyüklük taslamaktan sakınanlara, "Rabbinizin indirdiği şey nedir?" denildiğinde "Bizim hayrımıza; bizim iyiliğimize olan şeyler," derler. Bu dünyada iyi davrananlar için güzellik vardır. Öte dünya da ise, çok daha güzeli vardır. Gerçekten Allah'ın azabından sakınıp büyüklük taslamayanların yurdu ne güzeldir.

31. Orası içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleridir. Onlar için, orada istedikleri her şey vardır. Büyüklük taslamayanları Allah, işte böyle ödüllendirecektir.

32. Allah'ın ödüllendireceği kimseler huzur içinde, doğal güçleri tükenip vefat ederlerken, onlara, "Size selâm olsun; yapmış olduğunuz iyi ve güzel işlerin karşılığı olarak girin cennete" denilecek.

33. Ortak koşucular neyi bekliyorlar? Meleklerin kendilerine gelmesini(!) ya da Rabbinin azap emrinin gelmesini mi bekliyorlar? Kendilerinden önceki ortak koşanlar da böyle yaptılar. Allah onlara haksızlık etmedi; ama onlar ortak koşarak kendilerine yazık ettiler.

34. Sonunda yapmış olduklarının kötü sonuçları kendilerine dokundu ve alay edip durdukları azap da onları çepeçevre kuşatıverdi.

ORTAK KOŞANLAR, HERŞEYİ ALLAH'A HAVALE EDER
TANRI'NIN BUNA YANITI

35. Ortak koşanlar derler ki, "Eğer Allah isteseydi, biz ondan başkasına kulluk etmezdik; atalarımız da etmezdi; ve biz, O'nun haram etmediği hiçbir şeyi de haram etmezdik." Kendilerinden önceki ortak koşucular da böyle yaptılar. Elçilerin görevi her şeyi açık-seçik tebliğ etmek değil mi?[757]

36. Kesinlikle Biz, her bir toplum içinde, "Yalnızca Allah'a kulluk edin; güç ve iktidar sahiplerine kulluk etmekten kaçının" diye bir elçi çıkardık. Ama, onlardan kimi Allah'ın yoluna girdi, kimi de sapkınlıkta kalmağa devam etti. Şimdi yeryüzünü dolaşın da, Allah'ın buyruklarını yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu görün.[758]

37. Sen onların doğruyu bulmaları için uğraşsan da onlar, kesinlikle Allah'ın dosdoğru yolunu bulamazlar ve onlar için bir yardımcı da olmaz.

38. Çünkü onlar; "Allah, ölmüş olan kimseyi diriltmez" diye tüm güçleriyle Allah'a yemin ederler. Hayır, tam tersi, ölüleri yeniden diriltecek; bu Allah'ın verdiği gerçek bir sözdür. Ancak insanların çoğu bunu anlamak istemiyorlar.

39. Allah, ölüleri yeniden diriltecek; o zaman yeniden dirilmede yanılgıya düştüklerini anlayacaklar; ve yeniden dirilmeyi inkâr edenler de yalancı olduklarını öğreneceklerdir.

40. Ölüleri diriltmek Bize zor gelmez, çünkü Biz, bir şeyin olmasını istediğimiz zaman, ona sözümüz, sadece "Ol," deriz ve o da olur.[759]

41-42. Allah'a ortak koşmadıkları için, haksızlığa uğratılıp, sonra da göç ettirilen kimseler elbette gittikleri yerde güzel bir şekilde yerleşirler. Çünkü onlar, güçlüklere karşı çaba harcarlar, ve hep Rablerine güvenip dayanırlar. Bilmiş olun ki, kesinlikle, onların öte dünyada ödülleri daha büyüktür.

---

757 (70:35) Ayrıca bak. En'âm Suresi 23, 24 ve 148.

758 (70:36) Allah, her topluma bir elçi göndermiştir. Bak. Yunus Suresi 47; İbrahim Suresi 4; En'âm Suresi 42.

759 (70:40) Ayrıca bak. Enbiyâ Suresi 30; Yâ-Sîn Suresi 82.

43-44. Biz, senden önceki vahyettiğimiz elçileri de sadece apaçık kanıtlarla ve yazılı belgelerle, onlara gönderdik; eğer bilmiyorlarsa Tevrat ve İncil bilenlere sorsunlar. Sana da Kur'an'ı indirdik; umulur ki, insanlar, kendileri için indirilmiş olan Kur'an'ı, iyice düşünüp anlarlar.

45-46. Ya şimdi, kötülükler üretmek için, türlü-çeşitli hileler yapan kimseler, yaptıkları yüzünden, Allah'ın kendilerini yerin dibine geçirmesinden, ya da hiç beklemedikleri bir felâketin başlarına gelmesinden, yahut da gezip-dolaşırken; işe-güce dalmışken felâketin kendilerini yakalayıvermesinden emin mi oldular? Üstelik, onların böylesi bir âfeti önlemeye de güçleri yetmez.

47. Veya yaptıklarından dolayı, sürekli bir korku ve endişenin kendilerini yakalayıvermesinden emin mi oldular? Herşeye rağmen sizin Rabbiniz çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

48. Kötülük planları yapanlar, Allah'ın yaratmış olduğu şeylere bakmıyorlar mı? Kendi gölgeleri bile, Allah'ın koyduğu yasaya uyarak, sağa-sola ve arkaya-öne dönüp dolaşırlar?

49-50. Göklerdeki ve yeryüzündeki irili-ufaklı tüm canlılar ve evrenin tüm güçleri, Rablerinin programladığı yasaya boyun eğerler ve onlar asla programlanmış düzenin dışına çıkmazlar. Onlar, kendilerini programlayan Rablerinden çekinirler ve O'nun koyduğu yasaya aynen uyarlar.

'TEK ALLAH VARDIR VE DİN DE
YALNIZCA ALLAH'INDIR'

51. Allah Buyurur ki; "İki ilah edinmeyin, O, tek bir ilah'tır / tek bir efendidir. O halde, sadece O'nun kulu olun!"

52. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nun yarattıklarıdır. Din de sadece O'nun buyurduklarıdır. Durum bu iken, siz, Allah'ı bırakıp da, O'nun yarattıklarından mı kurtuluş bekliyorsunuz?[760]

53. Sizin sahip olduğunuz nimetlerden ne varsa, hepsi Allah'tandır. Nitekim, siz bir sıkıntıya uğradığınız zaman hemen Allah'tan yardım istersiniz.

---

760 (70:52) Ayrıca, Zümer Suresi 11-15. ayetleri inceleyiniz.

54-55. Ama sonra! Allah, o sıkıntıyı giderdiği zaman, içinizden bir kısmı kendilerine yapılan iyiliğe nankörlük ederek, Rablerine ortak koşmaya devam ederler. Haydi, bir süre daha yararlanın bakalım! Yakında öğreneceksiniz!

ORTAK KOŞUCULAR UYDURUKÇU VE CİNSİYET AYIRIMCISIDIR

56. Ortak koşucular, kendilerine verdiğimiz rızklardan bilinçsizce, bir de ortak koştukları şeylere pay ayırırlar. Allah'a and olsun ki, onlar, bu uydurdukları şeyler nedeniyle, kesinlikle sorgulanacaklardır.

57. Onlar, kız çocuklarını Allah'a uygun görüyorlar. Asla! Allah bundan uzaktır. Kendilerine de pek heveslendikleri erkek çocuklarını layık görüyorlar.

62. Ortak koşucular, hem hoşlanmadıkları şeyleri Allah'a uygun görüyorlar; hem de güzelliklerin kendilerine ait olduğu yalanını söylüyorlar. Doğrusu onlar için ateş vardır; ve onlar ateşe öncelikli olarak atılacaklardır.[761]

58. Onlardan, bu zihniyette olan birine, "Bir kız çocuğun oldu" diye müjdelesen, sinirinden yüzü mosmor olur.

59. Kendisine müjdelenen sanki çok kötü (!) bir şeymiş gibi, onu toplumdan gizlemeye çalışır. Şimdi o doğan kız çocuğunu, aşağılanma pahasına (!) sahiplensin mi, yoksa kimseye göstermeden toprağa mı gömsün! Dikkat edin! Uyguladıkları bu gelenek ne dehşet verici bir karardır.[762]

60. Bu dehşet verici kötü örnek, öte dünyaya inanmayan kimseler içindir. En güzel örnekler Allah'ın bildirdikleridir. Çünkü O, üstündür, en doğru karar verendir.

761 (70:62) DİKKAT! 62. Ayet 57. Ayetten sonraya gelmiştir. okuyanın konu bütünlüğünü daha iyi kavraması içindir.

762 (70:58-59) Bu ayetler, Kur'an'ın geldiği zaman Arap toplumunun zihinsel durumunun kadına bakışını yansıtıyor. Bu zihinsel düşünce, sonraki yıllarda, Kur'an yorumlarına da yansıyacak ve çağımızın en güncel problemine neden olacaktır. Bak. En'âm Suresi 136; Zuhruf Suresi 17, 19; Sâffât Suresi 151, 154; Necm Suresi 21, 22.

61. Eğer, Allah insanları yanlış işleri nedeniyle hemen cezalandırıvermiş olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı kalmazdı. Fakat onları belirlenmiş bir süreye kadar erteler. Sürelerinin sonu geldiği zaman da, artık, ne bir saat öne alınır ne de ertelenir.

63. And olsun! Senden önceki toplumlara da elçiler gönderdik. Fakat şeytanî hallerde olanlar o toplumlara, kendi ürettikleri rivayetleri cazip gösterdiler de onlar, elçilerinin tebliğ ettiği gerçeklere inanmadılar. İşte bugün de, rivayetleri cazip gösterenler, onlar gibi olanların dostlarıdır. Onlar için can yakıcı bir azap vardır.

64. Biz, sana bu Kur'an'ı indirdik ki, onun içinde anlaşmazlığa düştüğünüz şeylerin gerçeği vardır ve onda inanmak isteyenler için yol gösterme vardır; iyilik vardır.

YİYİP-İÇTİKLERİMİZİ KİM VERİYOR?

65. Gökten yağmuru indiren, böylece onunla kupkuru toprağa yaşam veren, sonra da ondan rızıklar veren Allah'tır. İşiten bir toplum için, kuşkusuz bunda bir ders vardır.

66. Kuşkusuz, sizler için hayvanlarda kesinlikle dersler vardır. Siz onlardan gelen şeylerle beslenirsiniz; onların karnında sindirilmiş gıdadan süzülüp gelen o tertemiz sütü içersiniz.

67. Hurmalardan, üzümlerden, meyvelerden, hem yiyecek güzel bir rızık, hem de içecek olarak yararlanırsınız. İşte aklını kullanan bir toplum için, kesinlikle bunda dersler vardır.[763]

'BAL ARISINA ÖĞRETİLEN'

68-69. Rabbin bal arısına vahyetti: Dağlarda, ağaçlarda ve çardaklarda yuvalar edinmesini, çiçeklerin, meyvelerin özünden yemesini, Rabbinin yollarından kolayca yol almasını, sonra da, o türlü çeşitli renklerdeki çiçeklerin özünden aldığını karnından çıkarmasını; onun içerisinde insanlar için şifalar vardır. Kesinlikle düşünen, araştıran bir toplum için, bunda alınacak bir ders var.

70. Allah sizi yarattı; sonra ölümünüze kadar size süre verdi; sonra sizler yaşlanır bir ihtiyar haline dönersiniz ve bir şey bilirken bilmez

---

763 (70:67) Bak. Bakara Suresi 219; Nisâ Suresi 43; Mâide Suresi 90, 91.

hale gelirsiniz. Muhakkak ki, bilginin de, güç ve kudretin de sahibi Allah'tır.[764]

71. Allah, birbirlerinizden yararlanmanız için sizlere rızıklar veriyor. Ama bazılarınız kendilerine verilen rızıkların karşılığını, sözleşmeyle çalıştırdıkları kimselere eşit seviyede vermezler. Şimdi onlar, Allah'ın verdiği nimeti mi esirgiyorlar?

75. Allah size şöyle bir örnek verir. Hiçbir şeyde kendi iradesi olmayan, başkalarının malı haline getirilmiş bir köle ile, Allah'ın sayesinde çalışıp-kazandığı helal rızklardan, gizliden ve açıktan ihtiyacı olanlara harcayan biri... Hiç bu ikisinin durumu eşit olur mu? Tüm övgüler, her türlü rızkı bizlere veren, Allah içindir. Ne yazık ki, çoğu kimseler bilmezler.[765]

76. Allah, şu iki adamı da örnek verir: Bunlardan birisi dilsiz / beceriksiz, ona ne iş versen yapamaz; dolayısıyla işverenine yük olan bir kişidir: Ötekisi ise, ne iş versen, adil bir şekilde, dürüstçe gereğini yerine getiren bir kişidir. Şimdi bu ikisine aynı hakkı vermek, eşit ya da âdaletli olur mu?

72. Allah, kendi cinsinizden sizler için eşler var etti. Birbirinize eşler olmanızdan dolayı sizlere çocuklar ve torunlar bağışladı ve size tertemiz rızklar verdi. Hâlâ boş hurafelere inanıp, Allah'ın nimetlerini görmezlikten mi geliyorsunuz?

73. Allah'ı bırakıp da, göklerden ve yerden kendiniz için hiçbir rızk meydana getiremeyen aciz varlıklara mı bağlanıyorsunuz?

74. Artık Allah'ı, ortak koştuğunuz şeylere benzeterek örnekler vermeye kalkmayın; çünkü Allah, sınırsız bilgisiyle her şeyi bilir; siz ise, sınırlı bilginizle her şeyi bilemezsiniz.

77. Göklerdeki ve yerdeki bilinmeyenleri, Allah bilmektedir. Kıyâmetin gerçekleşmesi de Allah için, göz açıp kapama zamanı kadar veya daha kısadır. Kesinlikle Allah, her şey üzerine güç yetirendir.

---

764 (70:70) Bak. Hacc Suresi 5; Yâ-Sîn Suresi 68; Rûm Suresi 54.

765 (70:75-76) DİKKAT! 75 ve 76. Ayetler 71. Ayetten sonraya gelmiştir. okuyanın konu bütünlüğünü daha iyi kavraması içindir.

78. Allah sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmez olarak çıkarır da, size işitme, görme duyuları ve kavrayıp, algılama yeteneği verir; umulur ki, sizler, sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını Allah'a ödersiniz.

79. Bir yasaya boyun eğmiş olarak, göğün boşluğunda uçanları görmüyorlar mı? Onları, Allah'ın doğaya koyduğu yasadan başkası tutmuyor. İnanıp, araştıracak bir toplum için bunda dersler vardır.[766]

80. Allah evlerinizi sizin için bir huzur yeri kıldı; ve hayvan derilerinden gerek göç ettiğiniz ve gerekse yerleşik olduğunuz günlerde çadır evler ve ayrıca, sizin için, yünlerinden ve kıllarından da bir süreye kadar kullanabileceğiniz giysiler, döşemelikler ve eşyalar kıldı.

81. Allah, yarattığı şeylerden sizin için, gölgelikler, dağlarda sığınaklar; sizi sıcaktan koruyacak elbiseler ve savaşlarda giyeceğiniz zırhlar kıldı. İşte Allah, ihtiyaç duyduğunuz her şeyi üzerinizde böyle tamamlıyor. Umulur ki, sizler, tüm benliğinizle sadece O'na teslim olursunuz.

82. Bütün bu gerçeklere rağmen yüz çevirirlerse, artık senin üzerine düşen, sadece bunları apaçık tebliğ etmektir.

83. Ortak koşucular, Allah'ın tüm bu nimetlerini biliyorlar, ama bile bile onları inkâr ediyorlar. Onların çoğu gerçekleri örtbas ederler.

84. Gün gelecek her toplumdan bir tanık ortaya çıkaracağız; sonra gerçekleri örtbas edenler için ne özürleri kabul edilecek ne de onlardan mazeret sunmaları istenecek.

85. Gerçekleri karartarak kendilerine yazık eden kimseler, yaptıklarının karşılığı olarak azabı gördüklerinde, artık onlardan azap hafifletilmez ve onlara süre de tanınmaz.

86. İşte o ortak koşan kimseler, ortak koşmuş oldukları efendilerini gördüklerinde, "Rabbimiz, işte şunlar, senden ayrı olarak kendilerinden yardım istediğimiz ortaklarımız!" diyecekler. Ortak koştukları da onlara: "Kesinlikle siz yalancılarsınız," diye karşılık verecekler.[767]

---

766 (70:79) Ayrıca bak. Ra'd Suresi 2.

767 (70:86) Ayrıca bak. Yunus Suresi 28 ve 29. ayetler.

87. Ortak koşucular, o gün tamamıyla Allah'a teslim olmuşlar ve ortak koştukları şeyler de kendilerini terk edip gitmişlerdir.

88. Gerçekleri örtbas ederek, insanların Allah'ın buyruklarını anlamasına engel olan kimseler, işte onlar, yaptıkları bozgunculuk yüzünden azapları kat kat ziyadeleşecektir.

89. Gün gelecek her bir toplum içinden, kendi aleyhlerine tanıklık edecek bir şahit ortaya çıkaracağız. Şunlara da / seni yalanlayan ortak koşuculara da seni tanık olarak getireceğiz. Biz sana bu Kur'an'ı, her şeyi açıklayan bir yol gösterici ve bir rahmet ve Allah'a teslim olanlar için de bir müjde olarak indirdik.[768]

KUR'AN HERŞEYİ AÇIKLAR VE YOL GÖSTERİR

90. Haberiniz olsun! Allah, adaletli davranmayı, iyileştirip güzelleştirmeyi ve sahip olduklarınızı yakınlardan başlayarak paylaşmayı buyurur. Her türlü çirkinlikten, her çeşit kötülükten ve aşırılıkların tümünden kaçınmanızı ister. Düşünüp öğüt almanız için, işte Allah size böyle yol gösterir.

91. Sözleşme yaptığınız zaman, Allah adına yaptığınız sözleşmeyi yerine getirin. Kesin olarak anlaşıp uygulamaya koyduktan sonra, sözleşmelerinizi bozmayın; çünkü siz, sözleşmekle, kesin olarak Allah'ı kendinize bir kefil kılmış oluyorsunuz. Çünkü Allah, yapmış olduğunuz her şeyi bilmektedir.

92. Yaptığınız sözleşmeyi bozarsanız, ipliğini sağlamca büktükten sonra, onu tekrar çözen kişinin durumuna düşersiniz. Bir topluluk, öteki bir topluluktan daha güçlü diye antlaşmalarınızı aranızda bir aldatma aracı edinmeyin. Kuşkusuz Allah, sizi bununla imtihan ediyor. Allah anlaşmazlığa düştüğünüz konuları, diriliş günü size mutlaka açıklayacaktır.

93. Eğer Allah isteseydi, kesinlikle sizi tek bir toplum kılardı. Fakat sizi özgür bıraktı; isteyen yanlış yola sapar; isteyen de dosdoğru yolda gider. Ancak unutmayın! Herkes yapmış olduğu şeylerden hesaba çekilecektir.

768 (70:89) Bak. Furkân Suresi 30.

94. Antlaşmalarınızı aranızda bir aldatma aracı olarak kullanmayın Sonra, sağlıklı, dengeli, huzurlu yaşantınız, kargaşaya dönüşüverir ve Allah adına yaptığınız antlaşmadan caydığınız için, felâket üstüne felâket yaşarsınız.

95. O bakımdan, Allah adına yaptığınız antlaşmalardan küçük çıkarlar karşılığında caymayın. Eğer bilirseniz, böyle yapmanız sizin için, Allah yanında daha iyidir.

96. Unutmayın! Sizin dünyada sahip olduğunuz şeyler tükenir; fakat Allah'ın yanındakiler asla tükenmez. Güçlüklere karşı göğüs gerenlere ödülleri, yaptıklarının çok daha güzeli ile karşılık vereceğiz.

97. Erkek ya da kadın her kim, toplum için yararlı bir iş üretir ve onlar güvenilir de birileri ise, kesinlikle onlar, sorunsuz bir hayat yaşarlar ve kesinlikle Biz, onların yapmış olduklarının karşılığını da en güzel bir şekilde ödüllendiririz.[769]

KUR'AN'I NASIL OKUMALIYIZ?

98. Kur'an'ı okumaya başladığınızda, onu anlamaya engel olan şeytanı / ortak koşucu şeyleri, zihninizden ve yanınızdan kovun! Allah ile baş başa olun!

99-100. Gerçi şeytanın / ortak koşucu kişi ve düşüncenin, bilinçli olarak inanmış ve Rabbinden başkasına güvenip, bağlanmamış kimseler üzerine hiçbir etkisi ve yetkisi olamaz. Onun etkisi ve yetkisi ancak, ortak koşucu kşileri ve rivayetleri kendilerine rehber edinen kimseler üzerinedir.

KUR'AN KENDİ KENDİNİ AÇIKLAYAN BİR KİTAPTIR
ORTAK KOŞANLAR BUNU ANLAMAZ

101. Biz bir yerdeki ayeti, indirdiğimiz başka bir ayet ile açıklayıp tamamladığımızda, ortak koşucular; "Sen bir uydurukçudan başka bir şey değilsin," diye elçiyi suçladılar. Halbuki Allah, ayetleri ne sebeple indirdiğini en iyi bilendir. Ama hayır! Ortak koşanların çoğu öyle olduğunu bilmezler.

---

769 (70:97) Bak. Nebe Suresi 31-34.

102. Onlara deki: "O'nun indirdiği ayetler, Rabbinden gerçekle indirilmiş Allah'ın arınmış bilgisidir. Ki o, iman edenlerin imanlarını güçlendirir ve Allah'a teslim olanlar için de, bir yol gösterici ve müjdedir.[770]

ORTAK KOŞUCULAR "MUHAMMED'E KUR'AN'I BİR ADAM ÖĞRETİYOR" DİYORLAR

103. Ortak koşucuların; "Bunları Muhammed'e bir insan öğretiyor," dediklerini kesinlikle biliyoruz. Ona öğrettiğini söyledikleri kişinin lisanı yabancıdır; Muhammed o kişinin dilini bilmez. Halbuki elçi, ayetleri apaçık, kolaylıkla anlaşılır Arapça bir lisan ile tebliğ ediyor.[771]

104-105. Allah'ın ayetlerine inanmayan kimseler, Allah'ın dosdoğru yolunu bulamazlar; Allah'ın ayetlerine inanmayanlar, ancak yalan rivayet uydururlar. İşte onlar, yalancıların ta kendileridir. Onlar için can yakıcı bir azap vardır.

106. Allah'ın ayetlerine içten inanmış fakat baskı yüzünden sözle imandan dönmüş kimse hariç, kim gönülden, isteyerek Allah'ın ayet-

770 (70:102) "Allah'ın arınmış bilgisi" diye çevrilen sözcüğün Arapçası, **"Ruhu'l-Gudüs"** "Ruh" ve "gudüs" sözcüklerinden oluşan bu tamlamanın, "Ruh" kelimesi, Kur'an'da "can, vahiy, bilgi" vs. anlamlarına gelmektedir. "Gudüs" kelimesi ise, ister "temizlik" anlamına gelen "guds", isterse Allah'ın isimlerinden olan "Guddüs" olsun, tüm kirliliklerden arınmış, temizlenmiş anlamlarına gelmektedir. Böylece, Kur'an ayetinde geçen, "Ruhu'l- Gudüs" tamlamasının anlamı, "Allah'ın ruhu, Allah'ın vahyi, Allah'ın bilgisi" anlamlarına gelmektedir. Daha geniş açıklama için bak. Şuarâ Suresi, 193-195. ayetler ve dipnotu.

771 (70:103) Hz. Muhammed, daha önce gelen kitaplardan bahseden Kur'an ayetlerini, kitap ehline (Yahudi ve Hristiyan) anlattığı zaman onların şaşırıp kaldıkları gibi, Araplar da Kur'an ayetleri karşısında şaşırdılar ve o çağda tanınmış ehli kitap bir zatı örnek göstererek, "Muhammed'e bunları o zat öğretiyor" diye propaganda yaparak, inananların kafasını karıştırmaya çalıştılar. Allah; "Bahsettikleri kişi Arapça bilmez, Muhammed de o zatın dilini bilmez, arada tercüman da olmadığına göre, o zat nasıl öğretebilir? Halbuki, gönderdiğimiz vahyi elçi Muhammed, kendi dili olan Arapça ile tebliğ ediyor." buyurarak yalancıların propagandalarını boşa çıkarıyordu. Bak. Fussılet Suresi 44; Yusuf Suresi 2-3 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

lerini örtbas eder ve bile bile Allah'a iftira ederse, kendileri Allah'ı anlamaktan uzaklaşır ve onlar çok büyük bir azabı hak eder.

107. İşte bu onların, dünya yaşamını aşırı sevmeleri, sonraki yaşamı ise, göz ardı etmeleri nedeniyledir; ve hiç kuşkusuz gerçekleri örtbas eden bir topluluk Allah'a yol bulamaz.

108-109. İşte bu yüzden onların kalpleri, işitmeleri ve algılamaları Allah'ı anlamaya kapalıdır; ve işte onlar gaflet içinde olanlardır. Ne yazık ki, onlar öte dünyada da rezil olacaklardır.[772]

110. Sonra, kuşkusuz senin Rabbin, baskı ve işkence yüzünden göç eden kimselere, gerçeği anlamada direnç gösterme ve bu uğurda çaba harcama gücü verendir; ve hiç kuşkusuz senin Rabbin kesinlikle bağışlayandır, merhamet edendir.

111. Gün gelir, baskı ve işkence yapanların hepsi, bir de bakmışsın, kendi kendileriyle mücadele etmeye başlarlar; ve onların yaptığı haksızlık yanlarına kalmaz; herkese yaptıklarının karşılığı tastamam ödettirilir.

112-113. Allah konuyla ilgili bir kenti örnek verir. Bu kent, asayiş bakımdan güvenli ve halkı birlik içinde idi; her yerden ekonomik gelir oraya bolca geliyordu; Ama zamanla onlar şımardılar, gruplaştılar, Allah'ın verdiği nimetlere karşı iyilik bilmez oldular. Buna rağmen içlerinden yol gösterici bir elçi kendilerine geldi; fakat onlar elçiyi de dinlemediler, yalanladılar; ortak koşmaya, çekişmeye devam ettiler de, yaptıkları yanlışlar yüzünden kente gelen ekonomik gelirler kesildi, kıtlık, açlık, kargaşa ve korku dolu bir sıkıntı onları yakalayıverdi.[773]

114. O bakımdan siz, Allah'ın size rızık olarak verdiği şeylerden güzelce ve dürüst bir şekilde yararlanın ve Allah'ın nimetlerinin karşılığını ödeyin ve yalnızca O'nun kulu olduğunuzu unutmayın![774]

---

772 (70:108) Bak. Bakara Suresi 7.

773 (70:112-113) Burada örnek verilen Kent ve Halkı için, Sebe Suresi 15-21; ve 34. ayetleri inceleyiniz.

774 (70:114-115) Bakara Suresi 173; Mâide Suresi 4 ve 5; En'âm Suresi 145; ayetleri ve dipnotu lütfen okuyunuz.

115. Allah size yalnızca ölmüş hayvan, kan, hınzır et / kokmuş zararlı pis et ve Allah'tan başkası için adananları haram kılmıştır. Bununla birlikte, kim çaresiz kalıp bunlardan yemek zorunda kalırsa, yaşaması için ve sağlığını tehlikeye sokmamak koşuluyla yiyebilir. Çünkü Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

116-117. Kendi dilinizle söylediğiniz yalanlara; rivayetlere dayanarak, "Şu helaldir, bu haramdır," demeyin. Çünkü yalanı Allah'ın üzerine atarak O'na iftira etmiş olursunuz. Yalanı Allah'ın üzerine atarak iftira edenler iflah olmazlar. Bu, çok az bir çıkar uğruna, kendileri için, can yakıcı bir azabı tatmak olur.[775]

118. Biz sana anlatmış olduğumuz "Allah'a yapılan bu iftiraları", daha önceden, Yahudileşmiş kimselere de, yapmamaları için yasaklamıştık. Biz onlara haksızlık etmedik; fakat onlar, yalanlarını Allah'a mal ederek kendilerine yazık ediyorlardı.

119. Buna rağmen senin Rabbin, bilgisizlik yüzünden kötülük işleyen, sonra da, ardından içtenlikle pişman olan ve yapmış olduğu kötülüğü düzelten kimseleri, bundan sonra kesinlikle bağışlayandır, esirgeyendir.

İBRAHİMİN ÖRNEKLİĞİ

120-121. Kuşkusuz İbrahim, ortak koşuculuktan uzaklaşmış, sadece Allah'a teslim olarak, ortak koşuculuğa karşı bayrak açmış bir öncü idi; kendisi bir daha asla ortak koşanlardan olmadı; ve o,Allah'ın nimetlerinin karşılığını ödeyen biriydi; bu yüzden de Allah, onu seçti ve dosdoğru bir yola yöneltti;

122-123. O, Allah'ın buyruklarını yaşamında hep iyilikler-güzelliklerle değerlendirdi; sonunda da makbul kişilerden oldu. Sonuç olarak, sana vahyediyoruz ki, sen de Allah'a tam bir teslimiyetle teslim olan İbrahim'in yoluna tabi ol! O asla ortak koşanlardan olmadı.[776]

---

775 (70:116-117) Allah'ın haram etmediği şeyleri, Allah ve peygamber adına uydurdukları sayısız rivayetlerle haramlaştıranlar, bu Kur'an ayetine göre can yakıcı azabı tadacaklardır. Ayrıca bak. En'âm Suresi 145, 150; Bakara Suresi 173; Mâide Suresi 3 ve dipnotu; Şûrâ Suresi 21.

776 (70:123) Hz. Muhammed de Hz. İbrahim'in dinini anlattı. Enbiyâ Suresi 73; Hacc Suresi 78. ayetleri inceleyiniz.

124. Kuşkusuz cumartesi yasağı İbrahimin uygulamasından değildi. Allah'a dinlenme günü isnat eden Yahudiler, Hıristiyanlarla, onun hakkında tartışmaya girdiler. Gerçek şu ki, onların tartışıyor oldukları şeyler hakkında Rabbin, kıyâmet günü aralarında kesinlikle karar verecektir.[777]

125. Sen Rabbinin yoluna doğruluğu kanıtlanmış ilkelerle ve kırıcı olmayan bir üslupla çağır; onlarla en güzel bir yöntem ile tartış. Rabbin, kendi yolundan sapanları da doğru yolda olanları da en iyi bilendir.

126. Eğer herhangi bir durumda, karşılık vermek zorunda kalırsanız, size yapılanın aynısıyla karşılık verin. Bu, güçlüklere karşı göğüs gerenler için, daha doğru bir davranıştır.

127. Sen güçlüklere göğsünü siper et. Sana güçlüklere karşı dirençli olma gücünü veren Allah'tır. Ortak koşucuların tutumlarından dolayı üzülme ve onların tuzaklarından da endişelenme.

128. Çünkü Allash, buyruklarını uygulayanlarla beraberdir ve onlar, iyileştiren, güzelleştiren, yapıcı olan kimselerdir.

---

777 (70:124) Allah'a "dinlenme günü" isnadı Yahudilerin Kutsal Kitabın da şöyle geçer: "Gök ve yer bütün ögeleriyle tamamlandı. Yedinci güne / Cumartesi gününe gelindiğinde Tanrı işi bitirdi o gün dinlendi. Yedinci günü kutsal bir gün olarak belirledi. Çünkü Tanrı o gün yarattığı bütün işi bitirip dinlendi" (*Kutsal Kitap;* "Dünyanın yaratılışı" say. 3) İşte bu yüzden Yahudiler Cumartesi gününü dinlenme günü ve ibadet günü olarak kabul ederler.

Bu durumu, Yahudilerle Hıristiyanlar aralarında uzun senelerce tartıştılar; en sonunda Papalık buna itiraz ederek Pazar gününü Kutsal ilan etti. Bu durumlar henüz Kur'an gelmeden ve Muhammed Peygamber olmadan önceydi. Kur'an bunları düzeltiyor. İbrahim'in dininde böyle bir uygulama yoktu; özel olarak bir gün kusallığa ve ibadete ayrılmaz. 123. Ayette Muhammed Peygamber'e hitaben "...Sen de İbrahim'in yoluna tabi ol! O asla ortak koşanlardan olmadı." Buyurarak sen onların yaptığı gibi özel kutsal gün, özel bir ibadet günü icat etme ikazını yapıyor. Ama ne yazık ki Müslümanlar Yahudilere ve Hıristiyanlara özenerek, Cuma gününü kutsal ilan ettiler. Özel ibadet günü yaptılar. Müslümanlara kabul ettirebilmek içinde Cuma günü ile ilgili onlarca rivayet ürettiler.

İniş Sırası: 71
NÛH SURESİ
Sure No: 71

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Dikkatinizi çekerim! Biz, onlara can yakıcı bir felâket gelmezden önce, sen halkı uyar; diye Nûh'u kavmine elçi gönderdik.

2. Nûh halkına; "Ey halkım! Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım,"

3-4. "Sadece Allah'a kulluk edin ve O'nun azabından sakının ve benim Allah adına tebliğ ettiklerime uyun ki, Allah yaptığınız kötülükleri bağışlasın ve sizi belirlenmiş bir süreye kadar ertelesin; zira "Allah'ın belirlediği sürenin vakti gelince, erteleme olmaz. Keşke bunu bir bilebilseniz," dedi.

5. Nûh, halkının inanmamaktaki ısrarlı tutumuna karşı sözlerini sürdürdü: Ey Rabbim! Ben halkımı gece gündüz uyardım.

6. Ne var ki, uyarım onların benden uzaklaşmalarından başka bir şeye yaramadı.

7. Ne zaman, Senin, onları bağışlayacağını söylediysem, onlar, duymazlıktan geldiler, arkalarını dönüp gittiler, hiç oralı olmadılar. Büyüklendikçe büyüklendiler.

8-9. Sonra, onlara daha açık anlattım; haykırarak ilan ettim. Daha sonra, gizliden gizliye de konuştum.

10. Onlara dedim ki, "Ey halkım! Rabbinizden bağışlanma dileyin; Rabbiniz çok bağışlayandır."

11-12. Size gökten bol yağmur yağdırsın, servetinizi ve çocuklarınızı çoğaltsın, size bahçeler ve ırmaklar versin.

13. Size ne oluyor ki, Allah'a büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz?

14. Oysa sizi evreler halinde / aşama aşama yaratan O'dur.

15. Allah'ın yedi göğü tabakalar halinde nasıl yarattığını hiç düşünmez misiniz?

16. Ayı, gökler içinde bir ışık, güneşi de bir ışık kaynağı kıldı.

17-18. Allah sizi topraktan bir bitki çıkarır gibi çıkardı. Sonra yine oraya döndürecek ve sizi tekrar topraktan çıkaracaktır.[778]

19-20. Yeryüzünde geniş yollar edinip dolaşasınız diye Allah, yeryüzünü sizin için bir yaşam yeri kıldı.

21. Nûh dedi ki: "Rabbim, halkım bana karşı geldiler ve serveti, çocukları çok olan birisinin peşinden gittiler. Hâlbuki onun serveti de çocukları da kendisi için hüsrandır."

22. "Hatta bana karşı büyük kumpaslar kurdular."

23-24. "'İlahlarınız / efendileriniz, Vedd, Suva, Yeğus, Yeuk ve Nesr'i,[779] sakın bırakmayın' diyerek, halkı bana karşı tahrik ettiler." Halkın kafasını karıştırdılar ve çok kişiyi saptırdılar; kendileri de şirk koşarak sapkınlardan oldular; ama şirk koşarak yanlış yapanlar ancak kendi zararlarını arttırırlar.

25. Onlar, kendi hataları yüzünden boğuldular da ateşe girdiler; kendilerine Allah'tan başka bir yardımcı da bulamadılar

NÛH'UN BEDDUASI VE DUASI

26. Nûh; "Rabbim, gerçekleri görmezlikten gelenleri bu yerlerde bırakma;"

27. "Zira Sen onları bırakırsan, kullarını saptırmaya devam ederler ve gerçekleri görmezlikten gelen çocuklar yetiştirirler."

28. "Rabbim, beni, anamı, babamı, evime inanan olarak giren erkek ve kadınları bağışla; şirk koşarak kendi zararlarına iş yapanların neslini çoğaltma," diye yakardı.

---

778 (71:17-18) Bak. Bakara Suresi 28.

779 (71:23) Bu isimler, Nûh'un halkının kutsallaştırıp putlaştırdıkları kişilerdir, varlıklardır. Demek ki insanlık sonsuza kadar peygamberlerini ya da değerli insanlarını kutsallaştırıp putlaştırma bâtıl inancından vazgeçmeyecek. Kur'an da insanlığı bu ortak koşucu inanıştan vazgeçirmek için, sürekli uyarıda bulunan bir yol gösterici olacaktır.

Kavminin Nûh Peygamber'e yaptığının aynısını, Müşrik Araplar Muhammed Peygamber'e yapmışlardır. (Sâd Suresi 1-8.) Nûh kavminin Vedd, Suva, Yeğus, Yeuk ve Nesr' adlı kutsalları gibi Müşrik Araplarında Lât, Menât ve Uzza, adlı kutsalları vardı. (Bak. Necm Suresi 19, 20.) Her çağda kutsalların isim ve şekilleri değişir amaçları değişmez. Günümüzde de "şeyh, hazret, efendi, Allah dostu" vs. şeklinde ifade edilir, söylenir.

İniş Sırası: 72
İBRAHİM SURESİ
Sure No: 14

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Râ. Bir Kur'an ki, onu sana Biz indirdik. Rablerinin izniyle insanları cehaletin karanlığından gerçeklerin aydınlığına çıkarması için. En güçlü ve en çok övgüye layık olan Allah'ın yoluna...

2. O Allah ki, göklerde ne varsa, yerde ne varsa hepsi O'nundur. Gerçekleri görmezlikten gelip, şiddetli sıkıntılar içinde olanların vay haline!

3. Onlar, sonlarını düşünmeden dünya hayatının sevgisiyle oyalanırlar. Allah yolunda olanlara engel olurlar ve doğru olmayan rivayetlerin peşinden koşarlar. Böylece onlar gerçeklerden uzaklaşırlar.

HER ELÇİ KENDİ ANA DİLİYLE TEBLİĞ ETTİ

4. Gönderdiğimiz her bir elçi, kendi milletine, sadece kendi ana diliyle gerçeklerimizi apaçık tebliğ etti. Artık bundan sonra isteyen kimse, Allah'ın gerçeklerinden sapar ve isteyen kimse de gerçeklere giden yolu bulur ve en güçlünün, tüm varlığa hakim olanın Allah olduğunu anlar.[780]

5. Doğrusu Musa'yı da halkını karanlıktan aydınlığa / esaretten özgürlüğe çıkar ve onlara başlarından geçen sıkıntılı günleri anımsat. diye elçi olarak gönderdik. Muhakkak ki, bunda her türlü güçlüklere göğüs geren ve sürekli Allah'ın bahşettiği nimetlerin karşılığını ödeyen herkes için, alınacak dersler vardır.[781]

---

780 (72:4) "Kur'an Arapçadan başka bir dile çevrilemez" diyenlerin vay haline! Bak. Nahl Suresi 36; Yunus Suresi 47; Zuhruf Suresi 2-3. Yusuf Suresi 2. ve dipnotu; Fussılet Suresi 44.

781 (72:5) "Başlarından geçen sıkıntılı günleri" diye anlamlandırılan cümlenin Arapçası **"Eyyam Allah** / Allah'ın Günleri" demektir. Ama burada mecaz anlamında olup tarihte milletlerin başlarından geçen, acı veya tatlı önemli olayları anlatmadan kinayedir. Bak. Câsiye Suresi 14 ve dipnotu.

6. Musa halkına şöyle dedi: "Allah'ın size yaptığı iyiliği hatırlayın. O sizin, firavun ve adamlarının zulmünden kurtulmanızı sağladı. Hani bir vakit, firavun ve adamları size işkencenin en ağırını uyguluyordu da, oğullarınızı köleleştiriyor, kadınlarınıza çirkin davranışlarda bulunuyorlardı. İşte bu, Rabbinizin size çok büyük bir sınavıydı."

7. "Hatırlayın, Rabbiniz şöyle duyurmuştu: 'Eğer verdiklerimin karşılığını öderseniz, elbette size daha fazlası verilir ve şayet iyilikbilmezlik ederseniz, kesinlikle siz şiddetli sıkıntılar içinde kalırsınız.'"

8. Musa devamla: "Ey halkım! Siz ve yeryüzünde bulunanların tümü, Allah'ın verdiklerine nankörlük etseniz, şu muhakkak ki, Allah, çok zengindir ve O, en çok övgüye layık olandır."

9. Sizden önce gelmiş Nûh kavmi, Âd ve Semûd kavimlerinin haberleri size gelmedi mi? Gerçekleri kanıtlarıyla apaçık açıklayan, kendilerinden olan elçiler onlara gelmişti. Fakat onlar elçileri konuşturmadılar; dediler ki: "Biz sizin bize anlattığınız şeyleri reddediyoruz. Çünkü, sizin bizi davet ettiğiniz şey konusunda kuşku içindeyiz."

10. Elçiler de onlara: "Gökleri ve yeri yaratan Allah'tan mı kuşkulanıyorsunuz? Halbuki O, sizin günahlarınızı bağışlamak ve sizi süresi belirlenmiş bir zamana kadar yaşatmak için, size çağrı yapıyor," demişlerdi. Onlar da elçilere, "Siz de bizim gibi birer insansınız, siz bizi atalarımızın geleneksel inancından çevirmek istiyorsunuz. Bu iddianızı neye dayandırıyorsunuz, hadi bize açık bir kanıt getirin," demişlerdi.

11. Elçiler de onlara şöyle dediler: "Evet! Biz elbette sizin gibi birer insanız. Ancak, Allah kullarından dilediği kimseleri elçilikle onurlandırır. Allah'ın bilgisi olmadıkça bizim size bir kanıt getirmemiz olanaksızdır. İnananlar yalnızca Allah'a dayanıp, güvenirler."

12. "Hem biz ne diye Allah'a güvenmeyelim ki, O bize ne yapıp ne yapmayacağımız tüm yolları gösterdi; sizin bize yaptığınız eziyetlere karşı, elbette biz, yılmadan çabamızı sürdüreceğiz ve inananlar olarak hep Allah'a güvenip, dayanacağız."

13. Bu sefer Allah'ın ayetlerini reddedenler elçilere dediler ki: "Ya tam olarak atalarımızın geleneksel inancına geri dönersiniz ya da sizi yurdumuzdan kovarız!" O zaman Rableri elçilerine şöyle vahyetti: "Ortak koşarak kendilerine yazık edenler elbette helâk olup giderler."

14. "Onlardan sonra sizleri o yerlere yerleştireceğiz. İşte bu, gücüme ve kudretime boyun eğenlere sözümdür."

15. Allah'ın gücüne ve kudretine boyun eğenler fetihle başarılı oldu; zorbalıklarında inat eden ortak koşanlar ise, kaybedenlerden oldular.

16-17. Ardından da cehennem!.. Onlar orada, tadı iğrenç su içecekler; onu yutmaya çalışacaklar, ama boğazlarından geçiremeyecekler. Ölüm her yandan üzerlerine çökecek, ama ölemeyecekler. Nihayet can yakıcı bir azap!..

18. Rablerinin ayetlerini örtbas edenlerin örneği şöyle:Onların yaptıkları tüm işler, fırtınalı bir günde şiddetli bir rüzgârın bir ateş külünü savurması gibi savrulup gitmesine benzer. Kazandıklarından hiçbir şey ellerinde kalmaz. İşte gerçek kayıp budur.

19-20. Allah'ın gökleri ve yeri bir düzen ile yarattığını görmez misin? Böylesi bir güç sahibi olan Allah, istese sizi yok eder ve yerinize yepyeni birilerini yaratır. Bu, Allah'a hiç de zor gelmez.

21. Onlar, hep birlikte Allah'ın huzuruna çıkarıldıklarında, kananlar, kandıranlara şöyle diyecek: "Kuşkusuz bizler dünyada size tabi olmuş bir mürid idik. Peki, şimdi siz, Allah'ın azabından, bizleri koruyabilecek misiniz?" Onlar da şöyle cevaplayacak: "Ne yapalım, Allah bize bir yol gösterseydi, biz de size gösterirdik. Şimdi, sızlansak da sabretsek de bizim için fark etmez. Çünkü bizim için kurtuluş yok."

22. Hesapları görülüp her şey bitince de şeytan / kandıran şöyle diyecek: "Kuşkusuz, Allah size gerçek olanı vaat etmişti; ben de size bir vaatte bulundum; ama şimdi ben yalancı çıktım. Zaten benim sizin üzerinize herhangi zorlayıcı bir yetkim de yoktu. Ancak ben sizi davet ettim; siz de koşa koşa bana geldiniz. Bu yüzden siz beni

kınamayı bırakın da kendinizi kınayın. Artık şimdi ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni... Aslında önceden de, ben sizin Allah'a ortak koşmanızı istemedim." Kuşkusuz şirk koşarak kendilerine yazık edenlere acı verici bir azap vardır.

23. İnanan ve güzel işler üretenler, Rablerinin izniyle altlarından ırmaklar akan, sürekli kalacakları cennetlere konulacaktır. Onların, orada birbirlerine temennileri "Selâm!"dır.

24. Bakmaz mısın Allah nasıl bir örnek veriyor? Hoş bir söz, kökü sağlam, dalları yukarıya doğru uzanmış, görkemli bir ağaç gibidir.

25-26. Ki, böylesi bir ağaç, Rabbinin izniyle, her mevsim meyvesini verir. Buna karşın çirkin, kötü bir söz, kökü çürümüş, dalları kurumuş, dokunsan yıkılacak bir ağaç gibidir. İşte Allah, insanlar düşünsün ders çıkarsınlar diye böyle örnekler veriyor.

27. Allah, içtenlikle inananları, sözlerinin tutarlı, sağlam olması nedeniyle destekler. Ortak koşarak kendilerine yazık edenler sapkınlıkta bırakılır. Allah, herkesin kendi isteğiyle tercih ettiği şeyi yapar.

28-29. Allah'ın ayetlerini örterek, toplumlarını kargaşaya sevk eden ve yurtlarını cehenneme çeviren kimseleri görmez misin? Onlar o cehennemi sıkıntılarda boğulacaklardır; ne acı bir son!

30. Onlar, insanları Allah'ın ayetlerinden saptırmak için, O'na ortaklar kılıyorlar. Onlara de ki: Çıkarınız için aldatın bakalım! Kuşkusuz varacağınız yer ateştir.

31. Kullarıma anlat: Hiçbir alış-verişin ve dostluğun yarar sağlamadığı bir gün gelmeden önce, iman edenlerden olsunlar; salatı ikame etsinler / Allah'a ortak koşmama bilincini ayakta tutsunlar ve kendilerine vermiş olduğumuz rızklardan, gizliden ya da açıktan, paylaşımcı olsunlar.

32. O Allah ki, gökleri ve yeri yarattı; yukarıdan yağmur indirdi; onunla rızık için yerden çeşitli ürünler çıkardı; sizin için nehirler oluşturdu, koyduğu yasa gereği, gemilerin denizlerde akıp gitmelerini sağladı.

33. Aynı şekilde, koyduğu yasa gereği, yörüngelerinde düzenli seyreden güneşi ve ayı, birbiri ardınca gelen geceyi ve gündüzü de sizin için var etti.

34. Siz, Allah'ın nimetlerini saymakla bitiremezsiniz. Allah size, istediğiniz şeylerin hepsinden verdi. Ama insan çok kere iyilik bilmez ve çok kere de kendi zararına iş yapandır.

İBRAHİM'İN DUASI

35. İbrahim bir zaman şöyle dedi: "Rabbim, bu beldeyi bir güven yeri kıl; beni ve oğullarımı putlaştırılmış şeylere kulluk etmemizden uzak tut!"

36. "Rabbim, onlar yüzünden birçok insan yoldan çıkıyor. Bundan böyle kim benim tebliğ ettiğime uyarsa, o benin yolumdadır; kim de karşı gelirse, artık, bağışlayan da, merhamet eden de Sensin!"

37. "Rabbim! Salatı ikame etmek için / ortak koşuculuğa karşı mücadele için, Sen'in korunmuş evinin / düzeninin temelinin atıldığı, tarıma elverişsiz bir vadiye, oğlumu yerleştirdim. Rabbim! İnsanların gönüllerini ona / onlara karşı meyledici kıl ve onu / onları ürünlerle rızıklandır; umulur ki, o / onlar, verdiğin nimetlerin karşılığını öderler."[782]

38. "Ey Rabbim! Kuşkusuz, Sen bizim gizlediğimizi de, açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Sen'den gizli kalmaz."

39. "İhtiyarlık halimde bana İsmail'i ve İshak'ı verdin; sonsuz övgüler Sana olsun! Kuşkusuz benim Rabbim seslenişimi çok iyi işitendir."

40. "Rabbim, beni ve soyumdan gelecekleri salatı ikame etmiş / Sana ortak koşmadan bağlanmış olanlardan kıl. Rabbim dualarımı kabul Buyur."

---

782 (72:37) "Putçuluğa karşı mücadele etsin" diye anlamlandırılan cümlenin Arapçası şöyle: **"li yükımus salate"** Meâllerde bu cümle "namazı kılsınlar" diye geçer. Bu doğru değildir. Olay İbrahim Peygamber'in oğlu İsmail'i Allah'ın yönlendirmesi ile Mekke'ye getirip oraya yerleştirmesiyle ilgilidir. Ki bu olay daha Muhammed Peygamber doğmadan, yaklaşık 2000-3000 yıl önce geçen bir olaydır. Hz. İbrahim, bilindiği gibi putçuluğa karşı mücadele vermiş sembol bir isimdir. Hz. İbrahim, oğlu İsmail'in'de aynı şekilde putçuluğa karşı mücadele etmesini Allah'tan niyaz ediyor. Salat kelimesinin anlamlarından biri de, "Tağuta, putçuluğa ve ortak koşuculuğa karşı mücadele" demektir. **"Salat"** kelimesinin anlamlarıyla ilgili, Tâ-Hâ Suresi 14. ve dipnotu okuyunuz.

41. "Rabbim, hesabın görüleceği gün, beni, anamı, babamı ve inananları bağışla!"

ALLAH'IN YANITI

42. Sakın, ortak koşucuların yapmakta olduklarından Allah'ı habersiz sanma! O, onları sadece, gözlerin dehşetten donup kalacağı bir güne kadar ertelemektedir.

43. O gün onlar hiç kimseye, hatta kendilerine bile bakmazlar, kafalarını dikmiş bir halde koşuştururlar; yüreklerinde de bir bencillik vardır.

44. Sen azabın kendilerine geleceği gün hakkında insanları uyar. O gün ortak koşarak kendilerine yazık edenler şöyle diyecek: "Rabbimiz bizi yakın bir süreye kadar ertele de senin çağrına uyalım ve elçilerin tebliğ ettiklerine tabi olalım." Fakat onlara şöyle denecek: "Daha önce siz, kendiniz için, sonunuzun gelmeyeceğine dair yemin etmemiş miydiniz?"

45. "Hem siz, daha önce şirk koşarak kendilerine yazık etmiş olanların yurtlarında oturmuştunuz ve onların başına neler geldiğini de size apaçık bildirmiştik. Üstelik size onlardan örnekler de vermiştik."

46. Gerçekten onlar tuzaklarını kurmuşlardı; ama onların kurdukları tuzaklar Allah'ın bilgisi dâhilinde idi. Tuzakları dağları yerinden oynatacak kadar olsa bile neye yarar!..

47. O halde sakın sen, Allah'ın elçilerine verdiği sözden cayacağını sanma. Allah elbette üstündür, kimsenin yaptığını yanına bırakmaz.

48-49. O gün, yeryüzü başka bir yeryüzüne, gökler de başka göklere dönüştürülecektir. Ve herkes tek ve her şeye üstün olan Allah'ın huzuruna getirilecek ve o gün suçlular, zincirlere vurulmuş olarak görülecektir.[783]

50. Onların giysileri katrandan olacak ve yüzlerini de ateş kaplayacaktır.

---

783 (72: 48-49) Yeryüzü ve göklerin başka bir şekil alacağı ile ilgili bak. Hâkka Suresi 17. ve dipnotu lütfen okuyunuz.

51. Allah her nefsi, kendi yapmış olduğu ile karşı karşıya getirecektir. Kuşkusuz Allah, hesabı çok çabuk görendir.

KUR'AN TÜM İNSANLARA ÇAĞRIDIR

52. İşte bu Kur'an, onunla uyarılsınlar, Allah'ın yalnız tek bir ilah / tek bir efendi olduğunu bilsinler, aklını işletenler iyice düşünüp öğüt alsınlar diye tüm insanlığa bir duyurudur / bir çağrıdır.

İniş Sırası: 73
ENBİYÂ (Peygamberler) SURESİ
Sure No: 21

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. İnsanlar için, hesap vermelerinin zamanı yaklaşmakta; ama onlar, tam bir vurdum duymazlık içinde gerçeklere sırt çeviriyorlar.

2-3. Ortak koşanlara, ne zaman Rablerinden yeni bir Kur'an buyruğu gelse ya da Kur'an'dan anlatsan, onu sadece dinlemiş görünmek için dinlerler; kalpleri hep umursamazlık, gaflet içindedir. Üstelik onlar; "Bu / Muhammed, bizim gibi bir insan değil mi? O halde, böyle olduğunu bilip dururken, göz göre göre, büyülenmiş bir adamın peşinden mi gidiyorsunuz? diye gizli gizli fısıltı şeklinde yayarlar.[784]

4. Deki: "Benim Rabbim, göktekilerin ve yerdekilerin fısıldadıkları her sözü bilir. O, her şeyi duyar ve her şeyi bilir."

---

784 (73:2) Hz. Muhammed, Nebî-Resûl olarak görevlendirilip tebliğe başladığı zaman, Mekke müşrikleri olarak bilinen Ebu Cehil, Ebu Süfyan, Ebu Leheb, Velid bin Muğire ve yandaşları Kur'an'ın Allah'tan gelen bir kitap olamayacağını ileri sürüyorlar ve "Kur'an'ı Muhammed uyduruyor" diyerek, Kur'an'ın buyruklarını reddediyorlardı. Ona karşılık atalarından gelen tarihsel ve kültürel yapıyı din diye savunuyorlardı. (Hûd Suresi 12; İsrâ Suresi 90-95; Furkân Suresi 7, 8; Teğâbün Suresi 6. ayetleri inceleyiniz). Kur'an ayetleri, geldiği çağda olduğu gibi, bugün de güncelliğini koruyor, yarın da koruyacaktır. Çünkü her çağda geçmişin tarihsel ve kültürel yapısını dinleştiren ve ona" bağlı önderler vardır ve var olacaktır.

5. Ortak koşanlar; "Hayır, hayır! Bu söyledikleri saçma sapan boş hayaller; yok yok! O bunları kendisi uyduruyor; belki de o bir şairdir, o, elçi olduğunu söylüyorsa, öncekilere gönderilen gibi, bize bir kanıt getirse ya!" diye aralarında tartışırlar.

6. Daha önce helâk olmuş şehir halkları, kendilerine gelen elçilerin getirdikleri kanıtlardan hiç birine inanmamışlardı. Şimdi bunlar mı inanacaklar?

7. Biz, senden önce de vahyettiğimiz adamlardan elçiler gönderdik; eğer, bilmiyorlarsa, vahiy bilgisi olanlara sorsunlar.[785]

8. Biz, elçileri, yemek yemeyen bir beden kılmadık; ve onlar ölümsüz de değillerdir.

9. Biz, elçilere verdiğimiz sözü yerine getirdik; sonuç olarak da elçiler ve onlara inanan kimseler kurtuldu; aşırı giderek haddi aşanlar ise, yok oldular.

SON PİŞMANLIK FAYDA VERMEZ

10. Dikkatinizi çekerim! Size, içinde sizin için öğüt, uyarı, hatırlatma olan bir Kitap / bir Kur'an indirdik. Hâlâ aklınızı başınıza almayacak mısınız?

11. Aklını kullanmayarak kendi zararlarına iş yapan nice kent halkları, uyarılara kulak vermedikleri için, mahvolup gittiler; onlardan sonra da yerlerine başka toplumları var ettik.

12. Yok olmuş kentlerin halkları, felâketimizin geleceğini hissettiklerinde, oradan hızla uzaklaşıp kaçmaya çalışıyorlardı.

13. Kaçmaya çalışmayın! Lüks ve savurganlık içinde yaşadığınız meskenlerinize dönün. Çünkü felâketi orada tadacaksınız.

14. O zaman onlar: "Eyvah! Yazıklar olsun bize! Meğer biz gerçekten kendi kendimizi aldatanlarmışız," diye feryat edecekler

15. İşte onların feryatları böylece devam etti. Hatta bir tükenmişlik içinde yıkılıp gittiler.

---

785 (73:7) Bak. Yusuf Suresi 109.

16. Ve Biz göğü, yeryüzünü ve ikisi arasındakileri, boş yere, amaçsız olarak yaratmadık.

17-18. Eğer, Biz onları boş yere, amaçsız bir şey olarak yaratsaydık, yine de Biz, kesinlikle, tarafımızdan ona uygun şekilde tasarlayıp yapardık. Ama boş yere oyuncak olsun diye değil, Bilakis onu hak ile yarattık; Biz, hakkı, batılın üzerine fırlatırız da, bir de bakmışsın onlar, yok olup gitmişlerdir. Allah'ı, boş ve amaçsız bir şeyler yaratmakla vasıflandıranların vay haline!

19-20. Halbuki göklerde ve yeryüzünde kim varsa hepsi, O'na aittir ve O'na ait olanların tümü Allah'a kulluk etmekten büyüklenmezler ve yorulmazlar; onlar, gece ve gündüz / her an, aralıksız, O'nu noksan sıfatlardan arındırırlar.

İKİ İLAH OLSAYDI DÜZEN BOZULURDU

21. Yoksa ortak koşucular yeryüzünde Allah'tan başka ilahlar / efendiler edindiler de, ölüleri mezarlarından onlar mı diriltecekler?

22-23. Eğer, göklerde ve yerde, Allah'tan başka ayrı ayrı ilahlar olsaydı, o zaman ikisi arasındaki en ufak bir anlaşmazlık, yerin ve göklerin düzenini bozardı. O bakımdan, egemenlik ve yönetimin Rabbi / efendisi sadece Allah'tır ve O, ortak koşucuların nitelendirmelerinden çok çok uzaktır. O, yapmış olduğu şeylerden sorumlu tutulamaz; ama insanlar, yaptıklarından sorumlu tutulacaklardır.

24. Yoksa ortak koşucular, Allah'ın yanında başka ilahlar / başka efendiler mi ediniyorlar? De ki: "O zaman onlarla ilgili geçerli kanıtınızı getirin. Allah'tan başka ilah olmadığına dair, benim ve benimle beraber olanların ve benden öncekilerin kanıtı, işte bu Kur'an'dır." Ne yazık ki, onların çoğu, Kur'an'ı anlamadıkları için ondan yüz çeviriyorlar.

25. Biz, senden önce gönderdiğimiz her bir elçiye; "Allah'tan başka ilah / efendi yoktur; o bakımdan sadece Bana kulluk ediniz," diye bildirmişizdir.

26. Durum bu iken ortak koşanlar yine de "Rahman çocuk edindi" dediler. Halbuki O, noksan sıfatlardan arınıktır; tam tersi, Rahmanın çocukları dedikleri, Rahman tarafından yaratılıp ödüllendirilmiş kullardır.[786]

---

786 (73:26) Bak. Nebe Suresi 37.

27. Onlar Rahman'ın sözünün; O'nun programının dışına çıkmazlar ve hep O'nun buyruğu ile hareket ederler.

28. Rahman olan Allah, onların yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. O'nun buyruğundan başkasına uyanlar ondan şefaat / yardım bulamazlar ve onlar O'nun buyruğunun dışına çıkma korkusundan dolayı tir tir titrerler.[787]

29. Onlardan kim, "Ondan başka ben de ilahım; ben de efendiyim" derse, bundan sonra onun karşılığı cehennemdir. İşte, şirk koşarak ilahlık taslayanların cezası budur.

"BAŞLANGIÇDA GÖKLER VE YER BİTİŞİKTİ;
HER ŞEY SUDAN CANLI KILINDI"

30. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, gökler ve yer bitişik durumda iken, Bizim onları nasıl ayırıp düzenlediğimize ve her şeyi sudan canlı kıldığımıza bakıp da düşünmezler mi? Hâlâ inanmayacaklar mı?[788]

31. Biz yeryüzü içinde dağları bir denge unsuru olarak oluşturduk ve orada dağlar arasında geniş yollar kıldık. Umulur ki, onlar gerçeklere yol bulurlar.

32. Biz gökyüzünü korunmuş bir kubbe olarak oluşturduk. Fakat onlar gökyüzündeki ayetleri / gezegenleri, araştırmaktan yüz çevirdiler.[789]

---

787 (73:28) Bakara Suresi 48 ve Zuhruf Suresi 86. ayetleri inceleyiniz.

788 (73:30) Kur'an'ın verdiği bu bilgi çağdaş bilimin bulguları ile tam tamına örtüşmektedir. Bugün Astrofiziğin ulaştığı kesin sonuç, tüm evrenin madde ve zaman boyutlarıyla birlikte, bir sıfır anında büyük bir patlama ile var olduğudur. "Büyük Patlama" orijinal adıyla "Big Bang" teorisi, artık bugün teori olmaktan çıkmış gerçek olmuştur. Çünkü tüm evrenin yaklaşık 15 milyar yıl kadar önce büyük bir patlama sonucu yoktan var olduğu artık bu gün bilimsel olarak kanıtlanmıştır. "Büyük Patlama" olayı, evrenin varoluşu ve başlangıcı konusunda tüm bilim çevrelerinin görüş birliği halinde olduğu yegâne bilimsel gerçektir. (En'âm Suresi 101, 102 ve Zâriyât Suresi 47-49. Fussılet Suresi 9, 10, 11, 12. ayetleri inceleyiniz.)

789 (73:32) Gökyüzünün bu özelliği 20. yüzyıldaki bilimsel araştırmalarla kanıtlanmıştır. Yerküremizi çepeçevre kuşatan atmosfer, yaşamın devamı için son derece önemli işlevleri yerine getirir. Dünyaya doğru yaklaşan irili ufaklı pek çok gök taşını eriterek yok eder ve bunların yeryüzüne düşerek canlılara büyük zararlar vermesini engeller. Ayrıca uzayın soğuğundan koruduğu ve güneşin zararlı ışınlarına engel olduğu gibi bildiğimiz, bilmediğimiz daha pekçok yararları vardır.

33. Oysa ki, geceyi ve gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı yaratan Allah'tır. O'nun koyduğu yasa gereği, bütün hepsi, kendi yörüngesinde uyum içinde seyrediyorlar.[790]

"HER CANLI ÖLÜMÜ TADACAKTIR"
NEBÎ-RESÜLLER DE ÖLÜMLÜDÜR

34. Biz, senden önce de hiçbir insanı ölümsüz kılmadık. Şimdi sen öleceksin de ortak koşucular ölmeyecekler mi?

35. Her canlı mutlaka ölümü tadacaktır. Siz, iyi ve kötü olaylardan ders çıkarın, sonunda hepiniz Bize döndürüleceksiniz.

36. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, seni gördükleri zaman, "İlahlarınıza / efendilerinize dil uzatan adam bu mu?" diye seninle alay ederler. Böylece onlar, Rahman olan Allah'ın uyarısını örtbas ederler.

37. İnsanın yapısında acelecilik vardır. Sizlere tüm ayetlerimi göstereceğim. Artık acele etmeyin.

38. Fakat ortak koşucular; "Eğer anlattıkların doğru ise, bu vaad ne zaman gerçekleşecek," derler.

39. Gerçekleri görmezlikten gelenler, tepeden tırnağa çektikleri acı sıkıntıların nedenini keşke bilmiş olsalardı, böyle davranmazlardı. Ama o durumda olanların yardımcıları da yoktur.

40. Aslında, o, onlara ansızın gelecek de kendilerini şaşkına çevirecektir. Ama, onu ne geri çevirmeye güçleri yetecek ne de kendilerine süre verilecektir.

41. Gerçek şu ki! Senden önceki elçilerle de alay edildi. Ama, elçilerle alay edenleri, alay konusu ettikleri şey, çepeçevre sarıvermişti.

---

790 (73:33) Bu Kur'an ayetinde bildirilen gerçekler, çağımızdaki astronomik gözlemlerle kanıtlanmıştır. Astronomi uzmanlarının hesaplarına göre Güneş, Solar Apex adı verilen bir yörünge boyunca "Vega Yıldızı" doğrultusunda saatte 720 bin km'lik bir hızla hareket etmektedir. Bu, Güneş'in günde 17 milyon 280 bin km yol kat ettiği anlamına gelir. Güneş ile birlikte onun çekim sistemi içindeki tüm gezegenler ve uyduları da aynı mesafeyi kat ederler ve birbirine zarar vermeden uyum içinde hareket ederler. Bak. Yâ-Sîn Suresi 38.

GÜÇ KİMDE?

42. De ki: "Gece ve gündüz / her an, Rahmandan / Esirgeyen ve Bağışlayandan başka sizi koruyan kim? Ne yazık ki, onlar Rablerinin uyarılarından yüz çeviriyorlar.

43. Yoksa, onların kendilerini koruyacak, Biz'den başka bir ilahları / bir efendileri mi var? Onların efendi edindiklerinin, kendilerine bile yardıma güçleri yetmez; ve Biz'den onlara bir destek de yoktur.

44. Halbuki, onları da, atalarını da, yaşamları boyunca geçimlendiren Biziz. Hatta kendilerine uzun süre ömür de verildi. Peki, yeryüzünde onları nasıl var ettiğimize ve şimdi etrafındakilerin nasıl yaşlanıp gittiklerine bakıp da düşünmezler mi? Onlar, mutlak galip, mutlak üstün güç sahibini hâlâ anlamıyorlar mı?

45. De ki: "Ben sizi, vahiy ile / Allah'ın bildirdikleri ile uyarıyorum." Ama ne kadar uyarılsalar da, duyarsızlar çağrıyı duymazdan gelirler.

46. Fakat, kendilerine Rabbinin azabından ufacık bir esinti dokunsa, "Vay bize, gerçekten biz, nankörlermişiz," diye sızlanmaya başlarlar.

47. Biz, kıyâmet gününde adalet terazileri kuracağız. Öyle ki, hiçbir kimse, hiçbir şeyle haksızlığa uğratılmayacak; ve küçücük bir şey bile olsa, onu, adalet terazisine koyacağız. Hesap görücü olarak, Biz yeteriz.

MUSA VE HARUN

48. Dikkatinizi çekerim! Biz Musa'ya ve Harun'a Furkan'ı / doğruyu yanlıştan ayıranı verdik ki, Allah'ın azabından sakınıp, koruması altına girmek isteyenler için bir ışık ve bir öğüt olsun.

49. O sakınanlar ki, görmedikleri halde Rablerine derin bir saygı duyarlar ve kıyâmet vaktinin dehşetinden içleri titrer.

İBRAHİM

50. Ey Kitap sahipleri! İşte, bu Kur'an da, Bizim indirdiğimiz kutlu bir öğüttür. Şimdi siz bunu mu inkâr ediyorsunuz?

51. And olsun, daha önce de İbrahim, Bizim kendisine sunduğumuz öğütlerle gerçeği anlama ve kavrama olgunluğuna ulaştı ve o nedenle bilinçli olarak Bizi bilenlerden oldu.

52-53. Hani o, babasına ve kavmine, "Şu temsilciler de neyin nesidir ki, sizler, devamlı onlara tapıyorsunuz?" deyince; onlar "Biz atalarımızı bunlara tapar bulduk," demişlerdi.

54. İbrahim; "Vallahi! Siz ve atalarınız apaçık bir sapkınlık içine düşmüşsünüz," dedi.

55. Bu sefer halkı; "İbrahim, sen bize doğruyu mu söylüyorsun, yoksa bizimle dalga mı geçiyorsun?" dediler.

56. İbrahim, "Hayır, tam tersi çok ciddiyim. Sizin Rabbiniz, göklerin ve yerin Rabbidir. Ve onları yaratan O'dur. Ben size bunu anlatmaya çalışıyorum," dedi

57. "Allah'a yemin olsun ki, siz buradan gider gitmez, hemen ardınızdan putlarınıza karşı bir plan uygulayacağım," diye içinden kendi kendine mırıldandı.

58. Sonra planını uyguladı, putların hepsini kırdı döktü; ancak, belki ona danışırlar (!) diye en büyük puta dokunmadı.[791]

59. Ertesi günü durumu gören halk; "İlahlarımıza bunu yapan kimse, kuşkusuz o, nankörlerden biri olmalı." dediler

60. Halktan bazıları; "İlahlarımızı diline dolayan bir delikanlı işittik, ona İbrahim deniyormuş," dediler.

61. Halktan ileri gelenler: "O halde onu hemen bulup getirin. Halkın huzurunda onu sorgulayalım."

62. Bulup getirdiler ve "Ey İbrahim! İlahlarımıza bunu sen mi yaptın?" dediler.

63. İbrahim; "Belki şu büyükleri yapmış olabilir. Eğer konuşabiliyorsa, haydin ona sorun," dedi.

---

791 (73:58) Hz. İbrahim'in, küçük putları kırıp, en büyük putu kırmaması, puta tapar halkı düşünmeye sevk etme, akletme amacına yönelik bir eylemdi. "İbrahim'de sizin için güzel bir örnek vardır" bak. Mümtehine Suresi 4.

64. Beklemedikleri cevap karşısında vicdanları kendilerine, "Gerçekten bizler haksızlık edenleriz," dedi.

65. Ama sonra, tekrar eski düşüncelerine döndüler ve "İbrahim, bunların konuşamadığını sen de çok iyi bilirsin!" dediler.

66. Bu sefer İbrahim, "O halde, Allah'ı bırakıp da konuşamayan ve size hiçbir yararı olmayan, koruması da olmayan şeylere mi tapıyorsunuz?"

67. "Yazıklar olsun size ve Allah'a ortak koştuklarınıza! Sizin aklınız yok mu?" dedi.

68. Dediler ki, "Eğer bizler bir şey yapacaksak, onun canını öyle bir yakalım ki, ilahlarımıza yaptıklarının öcünü alalım."

69-70. Böylece onlar, İbrahim'e bir kumpas kurmak istediler de Biz; "Ey kızgınlar! İbrahim'e karşı soğukkanlı ve barış sever olun!" dedik; ama onlar, kendilerini ortak koşarak zarara uğratanlar kıldılar.

71-72. İbrahim ve Lût kurtuluşu Biz'de buldular; ve Biz, İbrahim'i tüm insanlar için kendisinde bolluk ve bereket olan topraklara ulaştırdık; ve ona İshak'ı ve İshak'a da Yakub'u bağışladık ve hepsini de toplumları için iyi ve güzel işler üreten kimseler kıldık.

73. Onlar, buyruklarımız doğrultusunda doğru yolu gösteren önderler oldular. Biz onlara, iyilikler yapmalarını, salatı ikame etmelerini / ortak koşmadan Allah'a bağlılık bilinci içinde olmalarını ve zekâtı vermelerini / arınıp paylaşmalarını ve sadece Biz'e kul olmalarını vahyettik.[792]

LÛT

74. Lût'a gelince, sunduğumuz bilgiyi ve ilkeleri anlayanlardandı; ve o da, kurtuluşu Biz'de buldu. Lût'un bulunduğu kentte yüz kızartıcı kötülükler yapılmakta idi. Gerçekten ora halkı, iğrenç işler yapan bozguncu bir topluluktu.

---

792 (73:73) Bak. Bakara Suresi 128; Nahl Suresi 120-123; Hacc Suresi 78. İbrahim Peygamber'le ilgili tüm Kur'an ayetleri için, Şuarâ Suresi 69 ve dipnotu inceleyiniz.

75. Lût, esirgediklerimiz içindeydi. Çünkü o, toplumun iyiliği ve güzelliği için çalışanlardandı.

NÛH

76. Daha önceden Nûh da Bize çağrıda bulunmuştu da çağrısına karşılık vermiştik. Sonra da Biz, kendisini, iman etmiş ailesini ve inananları büyük sıkıntıdan / tufandan kurtarmıştık.

77. Ayetlerimizi yalanlayan topluluğa karşı Nûh, sunduğumuz ayetlerimizle yardım buldu. Doğrusu Nûh'un kavmi, gerçeği kabul etmede direnen kötü bir topluluk idi. Bu yüzden hepsi suda boğulmayı hak etmişlerdi.

DAVUD VE SÜLEYMAN

78. Davud ve Süleyman... İkisi bir zaman, halka ait koyunların, ekili bir tarlada yayılıp, içindeki ürüne verdikleri zararla ilgili karar vermişlerdi. Biz, onların kararlarının tanıkları idik.

79-80. İşte Süleyman'a onu Biz kavrattık; çünkü Biz, her birine bilim ve onu uygulama yöntemini vermiştik. Bunlar sayesinde Davud, dağları ve uçanları beraberce inceleyerek Allah'ı noksan sıfatlardan arındırma bilincine ulaştı; ve o, Bizim öğrettiklerimizle sıkıntılardan ve tehlikelerden korunacak giysiler yaptı. Sizler de bilim ve bilimsel yöntemlerle kendiniz için sanatlar, icatlar yapıyorsunuz. Bütün bunları Bizim öğrettiğimiz bilim ve bilimsel yöntemlerle yapmaktasınız. Ama sizler, tüm bunların fâilini / sahibini bilinçli olarak tanıyıp karşılığını ödeyenler misiniz?

81. Süleyman da verdiğimiz bilgi sayesinde, rüzgarları inceleyerek, onun esintisine göre yelkenlerini ayarlayıp, gideceği yere kolaylıkla ve hızlı bir şekilde ulaşırdı. Ve her şeyi Bizim bahşettiğimiz bilgi sayesinde gerçekleştiriyordu.

82. Ayrıca onun için dalgıçlık yapan, ve bunun yanında başka işlerde çalışan kimselerin, şeytanlaşmış tutum ve davranışlarından Süleyman, Bizim öğrettiğimiz bilgi ve yöntem sayesinde, kendisini koruyabilmişti.[793]

---

793 (73:82) Bak. Sebe Suresi 10-13; Neml Suresi 15, 16; Sâd Suresi 36.

EYYUB-İSMAİL-İDRİS-ZÜLKİFL

83. Eyyub da bir zaman, "Rabbim, bana dert gelip çattı; Sen acıyanların en acıyanısın," diye Rabbine çağrıda bulunmuştu.

84. Eyyub kurtuluşu Biz de bulmuştu ve başına gelen tüm sıkıntılara rağmen, kulluk görevini hep hatırladı ve Allah'tan bir rahmet olarak da ailesine, yakınlarına ve onların bir misline, Allah'ın yardımıyla kavuşmuştu.

85-86. İsmail, İdris ve Zelkifl... Hepsi güçlüklere karşı dirençli kişilerdendi; onları rahmetimizin içine / peygamberlerimizin içine dahil ettik. Çünkü onlar toplumları için iyilik ve güzellik üreten kimselerdi.

YUNUS

87. Zannûn...[794] Hani Yunus da, öfkelenip görevini terk edip gitmişti, ve Tanrı'nın kendisini başıboş bırakacağını sanmıştı. Derken, içine düştüğü karamsarlıkla; "Senden başka ilah yok. Seni tüm noksan sıfatlardan arındırırım. Gerçekten ben yanlış yaparak kendime yazık edenlerden oldum," diye Allah'a yakarmıştı.

88. Yunus'da kurtuluşu Biz'de bulmuştu da, içine düştüğü karamsarlıktan; bunalımdan Allah'ın yardımıyla kurtulmuştu. İşte içtenlikle inananlar kurtuluşu Allah'da bulurlar.

ZEKERİYYA VE YAHYA

89. Zekeriyya!... Hani o Rabbine; "Rabbim, beni tek başına bırakma! Sen varislerin en hayırlısısın" diye yakarmıştı.[795]

90. Zekeriyya'da kurtuluşu Bizde bulmuştu; Allah'ın yardımıyla eşi doğuma elverişli hale gelmişti de, Yahya'yı doğurmuştu. Kuşkusuz onlar iyi ve güzel işlerde yarışıyorlardı ve onlar, hem umutluyken ve hem de umutsuzken bizimle sürekli iletişim kurarlardı ve kesinlikle Bize derin saygı duyarlardı.

---

794 (73:87) "Zannûn" (N sahibi) Yunus Peygamber için söylenir. Bak. Kalem Suresi 48. Sâffât Suresi, 140-148.

795 (73:89) Bak. Â'li İmrân Suresi 38-41; Meryem Suresi 2-11.

MERYEM VE OĞLU İSA

91. O, kötülüklerden en güzel bir şekilde korunan, Meryem, Biz onu vahiy ile bilgilendirdik. Onu ve oğlu İsa'yı tüm insanlar için bir ayet / bir delil kıldık.[796]

92. Muhakkak ki, bu sizin milletiniz tek bir millettir. Ben de sizin Rabbinizim. Artık sizler, Benim kulum olduğunuzu anlayın.

93. Ama onlar, buyruklarımın anlayışı hakkında kendi aralarında bölündüler. Ama hepsi bize dönecekler.[797]

94. Artık kim birlik, barış ve güzellik yolunda çalışırsa, o mü'minlerden olur. İşte o yolda çaba içinde olanlar gerçekleri görmezlikten gelmezler. Muhakkak ki, yazıcılarımız yapılanları onun için kaydederler.

95. Ama mezheplere, cemaatlere vs. bölünerek, yıkıma uğramış bir memleket halkının, orada huzur bulması haramdır / olanaksızdır. Çünkü onlar bu koşullarda asla huzur bulamazlar.

96. Hatta bölünmüş bir yerde, kanun-nizam tanımayan, yakıp-yıkıcı hareketler ortaya çıkar ve onlar, bütün her yere acımasızca saldırırlar.[798]

---

796 (73:91) Bak. Meryem Suresi 16-35; Tahrîm Suresi 12; Nisâ Suresi 171; Â'li İmrân Suresi 42, 43.

797 (73:93) Bak. Müminûn Suresi 51, 52, 53; Mâide Suresi 48; En'âm Suresi 159; Âl'i İmrân Suresi 105.

798 (73:96) Bizim "kanun-nizam tanımaz, yakıp-yıkıcı" diye anlamlandırdığımız kavramın Kur'an ayetindeki yazılışı **"ye'cüc ve me'cüc"** şeklindedir. Bu sözcüklerin gerek kökeniyle, gerekse anlamlarıyla ilgili pek çok tarihsel ve inançsal rivayet üretilmiştir. Örneğin, "ye'cüc ve me'cüc" sözcüklerinin kökeniyle ilgili dilcilerden bir bölümü sözcüklerin Arapça olmadığını, Arapçaya başka dil ve kültürlerden girdiğini söylemişlerdir. (el-Cevâlikî, *el-Muarreb*; Dr. Semih Ebû Muğulî, *Fi'l-Kur'an'i min Külli Lisân.*) Bazı dilbilimciler ise Arapça olduğunu söyler. (*Lisanü'l-Arab;* c. 8, s. 204. Ayrıca bak. Derveze, *et-Tefsîrü'l-Hadis*)

Yahudi ve Hıristiyan kültür kaynaklarında da, "ye'cüc ve me'cüc" sözcüklerini çağrıştıran kelimeler vardır. Örneğin, Yuhanna'nın "Vahiy" bölümü, 20/7-8;de "gog ve magog" olarak geçmektedir. Gerek Yahudi ve Hıristiyan kültür kaynaklarında geçen "gog ve magog" sözcüklerinin ve gerekse Kur'an da >>

97. Hakk söz ortaya çıktığında, gerçekleri görmezlikten gelen kimselerin durumları gözlerinden belli olur. Onlar: "Yazıklar olsun bize, gerçekten biz, bunlardan duyarsızlık içindeymişiz. Ne yazık ki, biz zalimlerden olmuşuz."

98. Doğrusu sizin durumunuz ve Allah'ı bırakıp da kulluk ettiğiniz efendileriniz, kendi gafletinizin cehenneminde sizi yakar; sizler hep beraber orada yanacaksınız.

99-100. Eğer onlar ilah / efendi olsalardı, onların cehenneme girmemeleri gerekirdi. Halbuki durumlarını değiştirmedikleri sürece, hepsi oraya girecekler ve sonsuza dek kalacaklardır. Öyle ki, onlar orada inim inim inleyecekler ve hiçbir şey de işitmeyecekler.

101-102. Kuşkusuz, yaptıkları iyi ve güzel şeylere karşılık, Bizden kendilerine güzellikler takdir edilen kimseler, cehennemden uzaklaştırılacaklardır. Onlar cehennemin uğultusunu duymayacak, canlarının istediği nimetler içinde sonsuza dek kalacaklardır.

103. O en büyük korku onları endişelendirmeyecek, çünkü onlar varlıktaki tüm güçlerin sahibine bağlanmışlardır. Size vaat edilen gününüz işte bu!

104. Günü geldiğinde, kitap yapraklarının dürüldüğü gibi, göğü düreceğiz. Tıpkı ilk yarattığımız gibi, tarafımızdan verilen bir söz olarak, onu yeniden düzenleyeceğiz. Kuşkusuz tüm bunları yapacak olan Biziz.

ELÇİ MUHAMMED, TÜM İNSANLARIN PEYGAMBERİDİR

105. Doğrusu, Tevrat'tan sonra, Zebur'da da yazmıştık. Muhakkak ki, yeryüzünde salih kullar, Allah'ın buyruklarının varisleridir, diye.

106. Muhakkak ki, bunların içinde kulluk bilincine erişmiş bir toplum için elbette bir mesaj vardır.

>> geçen "ye'cüc ve me'cüc" kavramının örtüşük anlamları, "Laf anlamaz, söz dinlemez, yakıp-yıkan, söz geçirilemeyen, kanun-nizam tanımayan, kontrol dışıdır. Günümüzde acımasız her türlü terör vs. gruplarını çağrıştırmaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca bu tür gruplar her zaman varolmuştur. Bunlar medeni olmayan, kendileriyle asla iletişim kurulamayan, huzurlu ve medeni toplumları huzursuz eden, fanatik, bağnaz kalabalıklardır. Bak. Kehf Suresi 94-97.

107. Biz seni de, tüm insanlara bir rahmet / bir tebliğci, olmaktanbaşka bir şey için göndermedik.

108. De ki: "Bana ilahınızın tek bir ilah olduğu bildirildi. Artık O'na teslim olup, barış ve huzur içinde olmaz mısınız?"

109. Eğer kabul etmezlerse de ki: "Hiçbir ayırım yapmadan gerçekleri size bildirdim. Artık, size vaad edilen şey, yakın mı uzak mı bilemem!"

110. "Muhakkak ki O, açıkladığınızı da gizlediklerinizi de bilir."

111. "Bilmiyorum; belki de tehdit olunduğunuzun geciktirilmesi, sizin için, bir gerçeği açığa çıkarmadır ya da belli bir süreye kadar yararlanmadır."

112. De ki: "Rabb hakk ile hükmeder; Rabbimiz esirgeyen, bağışlayandır; Sizin nitelendirmiş olduğunuz şeylere karşı kendisinden yardım istenecek olandır."

İniş Sırası: 74
MÜMİNÛN (Güvene Kavuşanlar) SURESİ
Sure No: 23

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Doğrusu mü'minler kurtulanlardır.

2. O kimseler, salatlarında / yardımlaşmalarında gösterişsiz ve içtenliklidir.[799]

3. Onlar, boş ve aslı olmayan sözlerden yüzçevirmişlerdir.

4. Onlar ki, temizlenmek ve paylaşmak için çalışırlar.

5. Onlar, namuslarını ve onurlarını korurlar.

6. Onlar, ancak nikah akdi ile / sözleşmeyle sahip oldukları eşleriyle ilişki kurarlar. Bundan dolayı onlar kınanmazlar.[800]

---

799 (74:2) Salatla ilgili, Mâûn Suresi ve dipnotu okuyunuz.

800 (74:6) Bak. Nisâ Suresi 22-25. Ayrıca **"mâ meleket eyman"** ile ilgili, Meâric Suresi 29-30 ve dipnotu okuyunuz.

7. Artık kim bunun ötesine giderse, işte onlar haddi aşanlardır.

8. Onlar ki, emanetlere ve verdikleri sözlere uyanlardır.

9. Onlar salavatlarını / Hakk'a bağlılık bilinçlerini muhafaza ederler.

10. İşte onlar, Allah'ın buyruklarının varisleridir.

11. Onlar ki, Firdevs cennetinin varisleridir. Onlar orada sürekli kalıcıdırlar.

İNSANIN MADDESİ VE YARATILIŞ AŞAMASI

12. Doğrusu Biz insanı toprağın bileşenlerinden / özünden yarattık.[801]

---

801 (74:12) Buradaki "bileşenlerinden" olarak çevirdiğim kelimenin Arapçası **"sülâle"**dir. "Soyağacı"da denilen bu kelime, bilindiği gibi soy bağı ile birbirine bağlı yakınları ifade eder. "Biz, insanı bir sülâleden yarattık..." derken, buradaki "sülâle"den ne anlayacağız? Kur'an kendi kendini açıklayan bir kitap olduğu için ona bakarak öğreneceğiz. İnsan yaratılışı ile ilgili Kur'an'daki diğer bilgilere baktığımızda ne anlama geldiğini kolaylıkla anlarız.

Şöyle ki: Hacc Suresi 5. ayette, "Biz insanı **Turab**'tan / topraktan yarattık." Hicr Suresi 26-27'de: "Biz insanı **Salsal**'dan / kurumuş çamurdan, Hemeinmesnûn'dan / balçıktan yarattık." Burada (Muminûn Suresinde) de **Tınn**'dan / aşamalar geçiren bir özden yarattık" deniliyor. Bütün bunlar yani Turab, Salsal, Hame, Tınn, kelimelerini toprağın sülâlesi olarak kabul edebiliriz.

"Toprağın Sülâlesi" özünde neleri toplamıştır ki Yüce Tanrı ondan mükemmel bir varlık ortaya çıkarmıştır. İşte toprağı oluşturan elementler : "Karbon, azot, oksijen, hidrojen, amonyak; inorganik mineraller (alimünyum, demir, silikon, iyot, manganez, kurşun, fosfor, bakır, gümüş, çinko, kükürt, kalsiyum, potasyum, magnezyum, sodyum, klor) vitaminler ve organik maddelerden (aminoasit, lipid, protein.) Toprağı oluşturan bu birimlerin insan vücudundaki dağılımı da şöyle: Kalp kaslarımızın % 75'i, beynimizin % 83'ü, akciğerimizin % 86'sı, kanımızın % 83'ü karaciğerimizin % 85'i sudur.

Bu durumda insan vücudunun % 65'i oksijen, % 10'u hidrojendir. % 18'i karbon, % 3'ü azot, % 1,5'i kalsiyum, % 1'i fosfor, geri kalanı da diğer elementlerden oluşmuştur. Bütün bu bilimsel veriler bize, Allah'ın insanı topraktan rastgele yaratmadığını ayette buyurulduğu gibi, toprağın "sülâlesinden" belli ölçüyle belirleyerek yarattığını göstermektedir.

Zira insan vücudunda yaklaşık 2 kg. kalsiyum vardır. Eğer bu miktar vücudumuzda azalırsa bir elmayı ısırmamız dişlerimizin parçalanmasıyla sonuçlanabilir. Vücudumuzun 120 gr. kadar potasyuma ihtiyacı vardır. Bunun >>

13. Sonra, o özü, sağlam, güvenli bir ortamda bir nutfe / döllenmiş yumurta kıldık.

14. Sonra, döllenmiş yumurtayı bir alaka'ya / embriyoya dönüştürdük. Böylece embriyoyu oluşturduk ve embriyoda kemikler meydana getirdik. Kemiğe et giydirdik. Sonunda Biz onu bir canlı olarak yarattık. İşte bütün bu aşamaların en güzel şekilde yaratıcısı olan Allah'ın gücü ve şânı ne yücedir.[802]

15. Bundan sonra siz,vaktiniz gelince, kesinlikle öleceksiniz.

16. Sonra da hiç kuşku yoktur ki, siz, kıyâmet günü yeniden diriltileceksiniz.

17. Dikkatinizi çekerim! Biz sizlerde yedi idrak oluşturduk. Biz boş bir şey yaratan değiliz.[803]

>> eksikliği kas ağrıları, kramplar, yorgunluk, bağırsak rahatsızlıkları, kalp çarpması olarak kendini gösterir. Çinkoya olan ihtiyacımız 23 gr. dır. Bu küçük miktarın eksikliği hafıza kaybı, cinsel yetersizlik, hareket gücümüzün azalması, koku, tat alma duyusunun zayıflamasıyla kendini gösterir.

Bugün bilimin ortaya koyduğu gerçek şu: "İnsanın ve toprağın temel yapı birimleri aynıdır. Yüce Tanrı'nın "Biz insanı topraktan yarattık" dediği toprak işte böyle. "Allah'ın sizi **topraktan yaratması** ve sonra yayılıp çoğalan insanlar olmanız **Alah'ın ayetlerindendir.**" (Rûm Suresi 20).

802 (74:14) Bebeğin anne karnındaki embriyolojik gelişiminin ilk evresini oluşturan, erkek spermi ile kadın yumurtası birleşerek bebeğin ilk özünü oluşturur. Bu olaya biyolojide "zigot" adı verilir. Gelişmeye başlayan zigot, büyümesini boşlukta değil, rahim duvarına yapışarak geliştirir. İşte Tıp dilinde kullanılan "embriyo" kelimesini, Kur'an'daki "alak" kelimesinin karşılığı olarak kullandık. Zira "alak" kelimesinin Arapçadaki anlamı, "Bir yere asılıp tutunan şey" demektir. Hatta "alak" kelimesi asıl olarak deriye yapışarak kan emen sülükler için kullanılır. Ayrıca yaratılışla ilgili bak. Hac Suresi 5; Hicr Suresi 26-27; Alak Suresi 2 ve dipnotu.

803 (74:17) 12. ayette, Yüce Allah, "Biz insanı bir sülâleden yarattık" derken, insanın fiziki kısmını meydana getiren toprak ve oluşumlarını anlatmıştı. 17. Ayette de, "Biz üstünüzde yedi idrak yarattık" derken insanın görünmeyen kısmını yani beş duyu ile algıladığımız duyumlar, akıl ve düşünce oluşumunu anlatıyor. (Bak. M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili, Kur'an Meâli*, 17. ayet.) Zira Allah insanın madde / fiziki kısmını yani görünen kısmını toprak ve onun bileşiminden, akıl, düşünce, vicdan, sevgi, şefkat, kin, gibi görünmeyen kısmını da Cann'dan / dumansız ateşten yani enerjiden yaratmıştır. Görünen yapısı topraktan, görünmeyen yapısı enerjiden olmak üzere ikisi bir arada insan denilen varlığı oluşturuyor. Bak. Hicr Suresi 26-27.

18. Biz yukarıdan bir ölçüde yağmur indiririz de, onu yeryüzünde depolarız. Hiç kuşkusuz Bizim onu yağdırmamaya da gücümüz yeter.

19. Böylece o yağmur sayesinde sizler, hurma bahçeleri ve üzüm bağları vs. meydana getirirsiniz ve onların meyvelerinden bolca yararlanıp, beslenirsiniz.

20. Bir ağaç ki, Tûr-i Sînâ'da biter, yağ ve yiyenlere bir katık da sağlar.[804]

21-22. Muhakkak ki, hayvanlarda da, sizin için elbette dersler vardır. Onlardan çıkan sütten içersiniz; ve onlardan beslenirsiniz ve siz onlardan daha birçok yararlar sağlarsınız, gemiler üzerinde yüklerinizi taşıdığınız gibi, onların üzerinde de taşırsınız

NÛH'UN GEMİSİ

23. Dikkatinizi çekerim! Biz Nûh'u halkına, elçi olarak göndermiştik de Nûh; "Ey Halkım, Allah'a kulluk ediniz. Sizin için O'ndan başka bir ilah / bir efendi yoktur. Hâlâ, başkalarını ilah edinmekten vazgeçmeyecek misiniz?" demişti.

24. Bunun üzerine halkından gerçekleri kabullenemeyen mevki sahipleri; "Nûh da sizin gibi bir insandan başka bir şey değil; o size karşı üstünlük taslamak istiyor; eğer Allah isteseydi, kesinlikle meleklerden birini indirirdi. Kaldı ki biz, önceki atalarımızdan bu konuda bir şey duymadık;"[805]

25. "Herhalde Nûh kafasını oynatmış bir adamdır. Hele bir süreye kadar onu gözetleyelim," diye halkı yanıltmaya çalıştılar.

---

804 (74:20) Bak. Tîn Suresi 1 vd. Burada ismi verilmeyen ve nitelikleri açıklanan ağaç, burada zeytin olarak açıkça yazılır. Kur'an kendi kendini açıklar.

805 (74:24) Ortak koşucuların, çağlar boyu tüm Nebî-Resûllere karşı ortak itirazları şudur: "Biz, önceki atalarımızdan bu konuda bir şey duymadık." Geçmiştekilerin böylesi sözleriyle günümüzde geçmişi körü körüne taklit edenlerin sözlerinin birebir örtüşmesi dikkat çekicidir. Günümüzdekilerin de dedikleri şöyle: "Atalarımız böyle uyguladılar, şu kadar yıldır da uygulama böyle, bundan vazgeçmeyiz." Tüm çağlardaki, Nebî-Resûllere karşı çıkanların sözleri hep aynı. Nebî-Resûl Nûh'a söylenen "Sizde bizim gibi bir beşer / bir insansınız" sözleri, asırlar sonra birebir Arap müşrikleri tarafından Nebî-Resûl Muhammed'e söylenmiştir. Bak. Sâd Suresi 4-8; Fâtır Suresi 7-8; Yunus Suresi 15.

26. Nûh da; "Rabbim, yalanlamalarına karşılık bana yardım et," dedi.

27. Biz de Nûh'a şöyle vahyettik: "Bizim gözetimimiz ve bilgilendirmemizle gemiyi yap; ve hareket emrimiz gelip de geminin kazanı kaynamaya başlayınca, evcil hayvanlarından birer çift ile, ailenden reddedenler hariç diğerlerini geminin içine al. Reddederek kendi zararlarına iş yapmış olanlar hakkında Bana başvuruda bulunma; Çünkü onlar, yaptıkları yüzünden suda boğulacaklardır."[806]

28. Sen ve beraberindekiler gemiye bindiğinizde deyin ki:'Tüm övgüler, ortak koşarak kendilerine yazık eden topluluktan bizi kurtaran Allah'a olsun!"

29. De ki: Rabbim, beni bereketli bir yere indir. Sen, nereye indirileceğini en iyi bilensin."

30. Kuşkusuz, Nûh ve kavminin başına gelenlerde, ibret alacaklar için dersler vardır. Muhakkak ki, Biz kesinlikle, ortak koşanları açığa çıkaranlarız.

31. Sonra Biz, onlardan sonra, başka bir kuşak var ettik.

32. Yeni gelen kuşağa da kendi içlerinden bir elçi gönderdik. O da halkına; "Allah'a kulluk ediniz, sizin için, O'ndan başka bir ilah / bir efendi yoktur. Hâlâ başkalarını ilah edinmekten vazgeçmeyecek misiniz?" demişti.

33-34. Fakat, dünya hayatında kendilerine nimetler verdiğimiz halde, gerçekleri reddedip, ahiret hayatını umursamayan kavminin ileri gelenleri şöyle dedi: "Bu da sizin gibi bir beşerden başka bir şey değil, yediğiniz şeylerden yiyor; içtiğiniz şeylerden içiyor. Şayet kendiniz gibi bir beşere tabi olursanız kesinlikle kaybedenlerden olursunuz."

35. "Bu adam, siz öldükten toprak ve kemik haline dönüştükten sonra mı, sizin mezardan çıkarılacağınızı va'dediyor?

36. Heyhât! Sizin için va'dedilen bu hikaye, kesinlikle imkânsızdır, imkânsız!"

37."Yaşantımız sadece dünya hayatından ibarettir; yaşarız ve ölürüz o kadar. Biz öldükten sonra bir daha dirilecek de değiliz."

806 (74:27) Hûd Suresi 40 ve 44; Kamer Suresi 13. ayetleri inceleyiniz.

38. "Elçiyim diyen o kişi, Allah üzerine iftira eden, yalancı bir adamdır. Biz o yalancı adama inanacak değiliz."

39. Elçi de; "Rabbim, halkın yalanlamalarına karşılık bana yardım et," diyordu.

40. Allah buyurdu: "Kesinlikle onlar, kısa bir zaman sonra pişmanlık duyanlardan olacaklardır."

41. Nitekim, söz verilen korkunç ses onları hak ettikleri şekilde yakaladı ve böylece onları süprüntü yığını haline getiriverdi. Böylece, ortak koşarak kendi zararlarına iş yapan toplum mahvolup gitti.

42. Sonra, onların ardından başka kuşaklar var ettik.

43. Hiçbir toplumun, kendi yok oluş süresi öne alınmaz; ve ertelenmez de.

44. Sonra biz, birbiri ardından elçilerimizi gönderdik. Ama her bir topluma elçileri geldiğinde, onu yalanladılar; onlar, Bizim buyruklarımıza değil, kendi ürettiklerine tabi oldular da, ibret teşkil edecek şekilde yok olup gittiler. Böylece buyruklarıma inanmayan topluluklar mahvolup gitti.

MUSA VE HARUN

45-46. Sonra Biz, Musa'yı ve kardeşi Harun'u, ayetlerimizle ve apaçık bir yetkiyle, firavun ve adamlarına, elçiler olarak gönderdik; ama firavun ve adamları büyüklendiler ve ululuk taslayan bir topluluk oldular.

47. Bu yüzden dediler ki: "Musa ve Harun'un halkı bize kölelik ederken, şimdi bizler, elçi diye bizim gibi iki beşere mi inanacak mışız?"

48. Böylece her ikisini yalanladılar da bu yüzden helâk edilenlerden oldular.

49. Dikkatinizi çekerim! Biz Musa'ya, o kitabı / Tevrat'ı verdik ki, kendi halkı, doğru yola girsin diye...

50. Ve Meryem oğlu İsa'yı ve annesini de bir ayet kıldık ve ikisini yaşamaya elverişli ve suyu olan bir tepeye yerleştirmiştik.

KUR'AN BİRLEŞTİRİCİ, MEZHEPLER AYIRIMCI

51. Ey Elçiler! Tertemiz haller üzere olun; ve insanlık yararına işler üretin. Kuşkusuz Ben, yapmış olduğunuz şeyleri çok iyi bilmekteyim.

52. Siz, insanlık olarak tek bir ümmetiniz; Ben de sizin Rabbinizim. O halde hepiniz, Bana karşı ortak koşmaktan sakının.

53. Ama insanlar, emrolundukları gerçekler hakkında bölündüler / mezheplere, tarikatlara, cemaatlere ayrıldılar; ve her grup kendi inandıklarıyla avunup övünür.[807]

54. Şimdi sen onları bir zamana kadar kendi yanılgılarıyla; kendi cehaletleriyle baş başa bırak.

55-56. Acaba onlar, mallarıyla ve çocuklarıyla destekleneceklerini, yardım bulacaklarını mı zannediyorlar? Ne yazık ki onlar işin farkına varamıyorlar.

57. İşin aslı şu: Rablerine olan saygıdan dolayı, O'na karşı bir kusur işlemekten, titizlikle sakınanlar;

58-59. Rablerinin ayetlerine içtenlikle inananlar; ve Rablerine ortak koşmayanlar...

60. Rablerine kesinlikle döneceklerinin bilinciyle, verdiklerini gönülden verenler...

61. İşte onlar, iyiliklerde yarışanlardır ve işte onlar bu yarışta önde olanlardır.

62. Biz, hiçbir kimseyi, gücünün yettiğinden başkası ile sorumlu tutmayız. Gerçek şu ki, herkesin yaptığı iş, tarafımızdan anında kaydedilir ve işte bu yüzden onlar, asla haksızlığa uğratılmazlar.[808]

63-64. Ne var ki, servetleri ve çocuklarıyla şımaranların akılları, yaptıkları yanlışların kayda alındığının farkında değildir. Bu yüzden

---

807 (74:50-53) Bak. Enbiyâ Suresi 91-97; Âl'i İmrân Suresi 105; En'âm Suresi 159.

808 (74:62) Bak. Bakara Suresi 233, 285, 286; A'râf Suresi 42, 43; En'âm Suresi 152; Talâk Suresi 7.

onlar yaptıkları yanlışlara devam ederler. Ama Biz, onların mallarını ve çocuklarını ellerinden alıverdiğimizde, hemen feryadı basarlar.

65. Boş yere feryat etmeyin; bu durumda siz Bizden hiçbir yardım göremezsiniz.

66-67. Size gerçekleri anlatan ayetlerim okunduğu / anlatıldığı zaman, büyükleniyor; anlamak istemiyor ve hiç oralı olmuyorsunuz; ve gece-gündüz, hezeyanlar / asılsız hikayeler savuruyorsunuz.

68. Peki, onlar bu Kur'an'ı anlamaya hiç çalışmıyorlar mı? Yoksa daha önce atalarına gelmeyen bir şey mi kendilerine geldi?

69. Ya da kendilerine gönderilen elçiyi doğru olarak bilemedikleri için mi, onlar onun getirdiğini anlamaya çalışmıyorlar?

70. Yoksa elçide bir anormallik olduğunu mu söylüyorlar? Hayır, elçi onlara doğru olanı getirmişti. Ne var ki, ortak koşucuların çoğu gerçeklerden hoşlanmazlar.

71. Eğer gerçekler, ortak koşucuların arzularına göre uygulansaydı, gökler, yer ve içlerindeki kimseler kesinlikle kargaşa yaşardı. Aslında, Biz onlara, öğüt alacakları Kur'an'ı gönderdik, ama onlardan çoğu, kendi iyiliklerine olan Kur'an'dan yüz çeviriyorlar; anlamak istemiyorlar

72. Yoksa sen, Allah'ın ayetlerini tebliğ etmekle, onlardan bir maaş mı istiyorsun? Rabbinin vereceği çok daha hayırlıdır. Çünkü O, rızık verenlerin en iyisidir.

73. Gerçek şu ki, sen onları dosdoğru bir yola çağırıyorsun.

74. Ama, bilinçli olarak öte dünya sorumluluğunu taşımayanlar dosdoğru yoldan sapıyorlar.

75. Eğer Biz, mal ve çocuklarıyla şımaranlara acıyıp başlarına gelen sıkıntıları gideriversek, yine de onlar kesinlikle azgınlıklarında inat eder, hiçbir şey görmezler.

76. Dikkatinizi çekerim! Biz onları, akılları başlarına gelir diye sıkıntıya düşürsek, yine de onlar ders alıp, Rablerine içtenlikle boyun eğerek yakarmazlar.

77. Hatta Biz, onları içinden çıkılmaz bir sıkıntıya düşürüversek, bu sefer şaşırıp ümitsizliğe kapılıverirler.

78. Halbuki, ders alasınız diye Allah size, işitme, görme duyuları ve akıl vermiştir. Ama Allah'ın verdiği bu nimetlerden ne kadar da az yararlanıyorsunuz!

79-80. Sizi yeryüzünde üretip çoğaltan ve yayan, sizi yaşatan, öldüren Allah'tır. Gecenin ve gündüzün birbirini takip etmesi de O'nun buyruğuyladır. Siz kıyâmet günü, O'nun huzurunda toplanacaksınız. Siz hiç düşünüp aklınızı kullanmayacak mısınız?

ORTAK KOŞAN DA "ALLAH" DER

81. Aslında ortak koşucular, öncekilerin söylediklerinin aynısını tekrar ederek şöyle derler:

82. "Biz öldüğümüz, toprak ve kemik olduğumuz zaman mı, gerçekten biz mi diriltileceğiz?"

83. "And olsun! Daha önce atalarımız da aynı şeyle tehdit edilmişti. Bu söylenenler, daha öncekilerin uydurdukları masallardan başka bir şey değildir."[809]

84. Ortak koşuculara de ki: "Eğer çok biliyorsanız söyleyin bakalım, yeryüzü ve içinde bulunanlar kime aittir?"

85. Onlar, "Allah'a aittir," diyecekler. O zaman de ki: "O halde var oluşu düşünüp o açıdan bu aleme bakmaz mısınız?"

86. Yine sor: "Yedi göğü programlayıp yasalarını koyan, ve yüce yönetimin efendisi kimdir?"

87. Onlar yine, "Allah" diyecekler. O zaman de ki: "Öyle ise, Allah'a ortak koşmaktan sakınmayacak mısınız?"

88. Tekrar sor: "Eğer biliyorsanız söyleyin bakalım, her şeyin mülkiyeti ve yönetimi elinde olan ve her şeyi koruyup kollayan, herkese mülkünden bol bol veren, fakat kendisi korunup kollanmayan ve hiç kimseye ihtiyacı olmayan kimdir?"

---

809 (74:81-83) Bak. Nâziât Suresi 10-12; Yâ-Sîn Suresi 77-79; Sâffât Suresi 16, 53; Kâf Suresi 2-3; Secde Suresi 10; İsrâ Suresi 49, 98; Müminûn Suresi 35.

89. Ortak koşucular yine, "Allah" derler. De ki: "Öyleyse nasıl oluyor da O'nun hakkında kuşku duyuyorsunuz?"[810]

90. Aslında Biz onlara doğru olanı bildirdik; ama onlar kesinlikle yalan söylemekteler.

91. Allah bir çocuk filan edinmemiştir ve Allah kendisine bir yardımcı ilah / bir yardımcı yönetici de edinmemiştir. Eğer öyle olsaydı, her ilah / her yönetici kendi yarattığı şeyleri yönetmeye kalkardı. Ve yönetim için birbirlerine üstünlük kurma çekişmesine girerlerdi. Allah, ortak koşucuların yakıştırdıkları şeylerden çok uzaktır.[811]

92. Allah tüm gizli olanları da, açık olanları da bilendir; Allah onların ortak koştukları şeylerden çok yücedir.

93-94. De ki: "Rabbim, eğer onlara verilen tehdit sözünü, ben hayatta iken gerçekleştirirsen, bu durumda beni, ortak koşarak kendilerine zarar veren o toplum içinde bulundurma."

95-96. Hiç kuşkusuz Bizim elbette, vaad edileni / söz verileni sana göstermeye gücümüz yeter. Sen kötülüğü en güzel bir şekilde defet. Biz ortak koşucuların yakıştırmakta oldukları şeyleri çok iyi bilmekteyiz.

97-98. De ki: "Rabbim, şeytanların / haktan uzaklaştırıcıların kışkırtmalarından senin buyruklarına sığınırım. Ve onların yanımda bulunmalarından da sana sığınırım, Rabbim."

99-100. "Öldükten sonra toprak ve kemik olduktan sonra mı diriltileceğiz?" diyenlerden birine nihayet ölüm gelip çattığı zaman; "Rabbim, beni dünya yaşamına geri döndür de toplum için iyi ve güzel işler yapayım," der. Hayır. Artık bunlar zamanı geçmiş sözlerdir. Diriltilecekleri güne kadar, onların arkalarında geri dönüşe mâni bir berzah / bir engel vardır.

101. Yeniden diriliş için sûr'a üfürüldüğünde, işte o gün, artık ara-

---

810 (74:89) Bak. Lokman Suresi 25; Ankebût Suresi 61, 63.

811 (74:91) Bak. Enbiyâ Suresi 22; İsrâ Suresi 40, 42-43; Sâffât Suresi 149-159; Yunus Suresi 68; Neml Suresi 87; Mâide Suresi 72-73; Tevbe Suresi 30-31.

larındaki soy-sop / akrabalık bağı fayda vermez ve onlar birbirleriyle de ilgilenemezler.

102. İşte o zaman kimin iyilik tartıları ağır gelirse, onlar kurtulacaklardır.

103. Kimlerin de kötülük tartıları ağır gelirse, işte onlar, kendilerine yazık edenlerdir. Ve onlar cehennemde ebedi kalacak olanlardır.

104. Onlar orada perişan durumda iken, ateş yüzlerini yalayacaktır.

105. Allah kendilerine soracak: "Ayetlerim size okunurken / anlatılırken siz onları yalanlıyordunuz değil mi?"

106. İnkârcılar; "Rabbimiz! Aşırılığımıza yenik düştük ve yanılgıya düşmüş bir toplum haline geldik."

107. "Rabbimiz, bizi buradan çıkar. Eğer bir daha aynısını yaparsak, işte o zaman gerçekten biz, nankörlerden oluruz," diye yalvaracaklar.

108. Onlara denecek: "Durun durduğunuz yerde, artık konuşacak bir şeyiniz yoktur."

109. "Kuşkusuz kullarımdan bir grup, 'Rabbimiz, biz inandık, bizi bağışla, bize merhamet et, sen merhamet edenlerin en merhametlisisin' derdi de..."

110. "Siz onları alaya alıyordunuz; işte onları alaya almanız / küçümsemeniz, Benim Kur'an'ımı size terk ettirdi / unutturdu."

111. "Kuşkusuz bugün ben, bana inanan kullarıma, sabretmelerinin / güçlüklere göğüs germelerinin karşılığını verdim. Kazançlı çıkanlar işte bunlardır."

112. Allah, ortak koşucu inkârcılara sorar: "Yeryüzünde kaç yıl yaşadınız / kaldınız?"

113. Onlar, "Bir gün veya daha az bir süre kaldık," dediler.

114. Allah dedi ki: "Siz gerçekten çok az bir süre kaldınız, keşke dünyada iken bunun farkına varabilseydiniz."

115. "Bizim sizi öylesine / boş yere yarattığımızı ve bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?"

116. İşte mutlak mülkün sahibi olan Allah, çok yücedir. O'ndan başka İlah / efendi yoktur ve O, yüce yönetimin Rabbidir / efendisidir.

117. Her kim, hiçbir delile sahip olmadığı halde. Allah ile birlikte başka bir ilaha / başka bir efendiye yakarırsa, bilsin ki o kimsenin hesabı Rabbinin katındadır. Kuşkusuz inkâr edenler mutlu sona ulaşamazlar.

118. Sen şöyle yakar: "Rabbim, beni bağışla bana merhamet et; Sen, merhamet edenlerin en hayırlısısın / en iyisisin."

İniş Sırası: 75
SECDE SURESİ
Sure No: 32

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif. Lâm. Mîm.

2. Doğruluğundan asla kuşku olmayan bu Kitap, âlemlerin Rabbinden indirilmiştir.[812]

3. Ortak koşanlar, "Onu, uydurdu" mu diyorlar? Hayır, asla! Bu Kitap, Rabbinden gelen gerçektir. Senden önce kendilerine bir uyarıcıdan gelmiş olup da, gerçeklerden uzaklaşmış bir toplumun / toplumların uyarılması içindir. Umulur ki, onlar bu sayede, gerçeğin yolunu bulurlar.[813]

GERÇEĞİ İNDİREN RAB KİM?

4. Allah ! Ki O, gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri altı evrede yaratan ve sonra yarattıkları üzerinde tam otoritesini kurandır. Sizin için O'ndan başka bir veli ve bir şefaatçi yoktur. Siz hiç mantıklı düşünmez misiniz?

5-6. O, gökten yere; tüm evrendeki varoluşu yerli yerinde düzen-

---

812 (75:2) Bak. Bakara Suresi 2; Kehf Suresi 1; Zümer Suresi 27-28; Nisâ Suresi 82; Enbiyâ Suresi 5; Furkân Suresi 4; Ahkâf Suresi 8; Yunus Suresi 35-38; Hicr Suresi 26-29

813 (75:3) Bak. Yâ-Sîn Suresi 6.

ledi. Sonra da, o varoluşun miktarını, sizin sayınızdan bin yıl olan bir günde, bizzat kendisi ortaya çıkardı. İşte, görüneni de görünmeyeni de bilen, üstün, her şeye güç yetiren ve merhameti sonsuz olan Allah, budur.[814]

7-8. O Allah ki, yarattığı her bir şeyi en güzel yarattı ve insanı yoktan var etmeye çamurdan / toprağın özünden; bir sülaleden başladı; sonra da onun soyunu, bir zerre kadar küçücük bir damla sudan oluşturdu.[815]

9. Sonra, onu, aşama aşama düzenleyip bir seviyeye getirdi ve sonra da kendi ruhundan üfledi / kendi enerjisinden can verdi. Ve sizin için, işiten kulaklar, gören gözler ve algılayan beyin oluşturdu. Sahip olduğunuz bütün bu nimetlerin karşılığını ne az ödüyorsunuz.

10. Üstelik bir de, "Biz toprağa karışıp kaybolduktan sonra, yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz?" diyorsunuz. Aslında onlar, Rablerinin huzuruna çıkma nedenini örtbas eden inkârcılardır.[816]

11. De ki: "Yaşam gücü; yani tüm beyinsel ve hücresel melekeler ölünce, size verilmiş olan vekalet de; yani 'size tayin edilmiş ecel süresi' vakti de gelince, siz hemen vefat edersiniz. Sonra da, hesap vermek üzere, Rabbinize döndürüleceksiniz"[817]

---

814 (75: 5-6) "Bin yıl" ifadesi, mecaz anlamında bir sözcüktür. Çokluktan, hatta sonsuzluktan kinayedir. Ayrıca, Meâric Suresi 4; Hac Suresi 47; Kadr Suresi 3 ve dipnotu inceleyiniz.

815 (75:7) "Sülâle" ile ilgili bak. Müminûn Suresi 12-14 ve dipnotu. Ayrıca bak. Hicr Suresi 26-29; Tîn Suresi 4-6; Mü'min Suresi 64.

816 (75:10) Bak. Yâ-Sîn Suresi 77, 78.

817 (75:11) Bu 11. Ayette, "yaşam gücü; yani tüm beyinsel ve hücresel melekeler ölünce siz hemen vefat edersiniz." diye anlamlandırılan Kur'an metni şöyle: **"Yeteveffâküm melekül mevti."** Ayette geçen **"Mevt"** sözcüğünün anlamı ölümdür. Meallerde, başındaki **melek** sözcüğüne geleneksel anlamını vererek **"Ölüm meleği** canınızı alır" şeklinde yer almaktadır.

Böylesi bir anlamlandırma da **"Azrail"** adında bir melek inancını ortaya çıkarmış ve asırlarca (bugün de dahil olmak üzere) bu inanç sürüp gitmektedir. Geleneklerimizden ve kültürümüzden kaynaklanan böylesi bir inanç Kur'an'a göre doğru değildir. Çünkü "Allah, kendi işini kimseye havale etmez ve yardımcısı da yoktur. "Melek" sözcüğünün anlamıyla ilgili, Fâtır Suresi 1 ve dipnotu; Hâkka Suresi 17 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

ÇOK GEÇ

12. Sen, Rablerinin huzuruna çıkma nedenini örtbas eden suçluları, o zaman, Rableri huzurunda başları öne eğilmiş olarak; "Rabbimiz, gördük ve duyduk; ne olur bizi tekrar dünyaya döndür de, iyi ve güzel işler yapalım. Artık biz kesin olarak inandık," derlerken bir görsen.[818]

13. Eğer onlar, Bizim sunduğumuz gerçeği anlamayı isteselerdi, kesinlikle hepsi, o yola ulaşırdı. Fakat, Benim sunduğum "hak sözü" istemediler. Bu yüzden, geçmişte ve gelecekte "hak sözü istemeyen" tüm insanlar cehennemi doldurmayı hak ederler.[819]

14. Onlara şöyle diyeceğiz: "Böylece, bu gününüzle karşılaşmayı umursamadığınızdan dolayı tadın azabı. Kuşkusuz siz "hak sözü" istemeyip Bizi unuttunuz. Ve şimdi yaptıklarınızın karşılığı olarak tadın sonsuzluk azabını bakalım!"

15. Hiç kuşkusuz ayetlerimize inanmış olanlar ise, ayetlerimiz kendilerine hatırlatıldığında, saygıdan boyun eğerek teslimiyet gösterirler ve hiç büyüklük taslamadan, Rablerini överek noksan sıfatlardan arındırırlar.

16. Ve onlar her nerede ve hangi durumda olurlarsa olsunlar, hep saygıyla ve umut içinde Rablerine dua ederler; ve onlar kendilerine verdiğimiz rızıklardan toplum yararına harcama yaparlar.

17. Yapmış oldukları şeylerin karşılığı bir ödülün öbür dünyadaki mahiyetini, kendileri için ne mutluluklar gizlediğini bir kimse, bu dünyada algılayamaz; bilemez.[820]

18. Öyle ya! Mü'mim / güvenilir bir kimse ile fasık / güvenilmeyen, bozguncu bir kimsenin yapmış olduklarına karşılık olarak alacağı ödül aynı olur mu? Bunlar elbette aynı değildir.

19. İşte, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten güvenilir kim-

---

818 (75:12) Bak. En'âm Suresi 27, 28.

819 (75:13) Bak. Yunus Suresi 99, 100. "Geçmişte ve gelecekte" diye anlamdırılan "Cinn" sözcüğü ile ilgili bak. Cinn Suresi 1-2 ve dipnotu.

820 (75:17) Bak. Tûr Suresi 21-22; Bakara Suresi 25 ve dipnotu.

seler için, yaptıklarının bir karşılığı olarak, onların ağırlanma yeri cennet-ül me'va / bahçeli konaklardır.

20. Güvenilmeyen, bozguncu kimselerin, işlediklerinin bir karşılığı olarak ağırlanma yeri de, nar-ül me'va / ateş / dayanılmaz sıkıntı veren konaklardır. Onlar oradan her çıkmak istediklerinde, tekrar oraya çevrilirler. Ve onlara, "Yalanlayıp durduğunuz ateşin azabını tadın," denir.

21. Hiç kuşkusuz, inkârlarından dönerler diye Biz onlara, büyük azaptan / cehennem azabından önce, yakın azabı / dünya azabını tattırırız.

22. Rabbinin ayetleri kendisine hatırlatılınca, onları umursamayandan daha akılsız kim olabilir? Bizim adaletimiz gereği suçlular, elbette yaptıklarının karşılığını ödeyeceklerdir.

23-25. Dikkatinizi çekerim ki, sana / size indirdiğimizin aynısını, Biz kitap olarak Musa'ya da verdik ve o kitabı, İsrailoğulları için bir yol gösterici yaptık. Onlardan içtenlikle çaba harcayan ve ayetlerimize kesin olarak inananları, buyruklarımız doğrultusunda yol gösteren önderler kıldık. Kitap sahiplerinin ayrılığa düştükleri konularda senin Rabbin, diriliş günü onların arasında karar verecektir.

26. Şimdi, yok edilmiş yurtları üzerlerinde gezip dolaştıkları, kendilerinden önceki nice nesilleri helâk etmiş olmamız, onları doğru yola yöneltmedi mi? Kuşkusuz bunda dersler vardır. Hâlâ mı dinlemiyorlar?

27. Kupkuru toprağı yağmurla sulayarak, kendilerinin ve hayvanlarının yedikleri ürünleri çıkardığımızı da mı görmüyorlar? Hâlâ mı kavrayamıyorlar?

28. Üstelik, "Sözleriniz doğru ise, söylediğin zafer ne zaman gerçekleşecek?" diye meydan okuyorlar.

29. De ki: "O zafer gerçekleştiği gün, ayetlerimizi örtbas edenlere bir yarar sağlamayacaktır; kendilerine bir başka şans da tanınmayacaktır."

30. Artık sen onlarla dalaşma; gözetle; zaten onlar da gözetlemektedirler.

İniş Sırası: 76
TÛR (Sina Dağı) SURESİ
Sure No: 52

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. And olsun Tûr'a[821]

2-3. İnce deri levhalar içindeki, satır satır yazılmış kitaba;

4. Bolca bereketlendirilmiş eve / Mescid'i Haram'a;

5-8. Yükseltilmiş gök kubbe ve suları kabarmış deniz; kanıttır ki, hiç kuşkusuz Rabbinin azabı, gerçekleşecektir. Ve onu engelleyecek hiçbir güç yoktur.

9. O gün, gök sarsıldıkça sarsılacak,

10. Dağlar yürütüldükçe yürütülecektir.

11-12. Boş uğraş / sadece çıkarları için, oynayıp / oyalanıp duran yalanlayıcıların, o gün vay haline![822]

13. O gün yalanlayıcılar, cehennem ateşine itildikçe itilecekler,

14. İşte, yalanlamakta olduğunuz ateş budur.

15. Peki, şimdi siz, buna da mı, "Bu bir büyüdür / bir aldatmacadır" diyeceksiniz; yoksa, bu gerçekliliği görmezden mi geleceksiniz?

16. Haydi yaslanın o ateşe, ister dayanın ister dayanmayın sizin için değişmeyecektir. Kuşkusuz siz yapmış olduğunuz şeylerin cezasını çekmektesiniz.

17. Kuşkusuz, yalanlamaktan sakınan kadın ve erkekler, bahçeler ve nimetler içindedir.

---

821 (76:1) Tûr, Allah'ın Musa'ya peygamberliğini ve ilk vahyini bildirdiği dağın adı olarak meşhur olmuştur. Bak, A'râf Suresi 171; Bakara Suresi 63, 93; Nisâ Suresi 154.

822 (76:11-12) Bak, Neml Suresi 88; Kehf Suresi 47-48; Tâ-Hâ Suresi 105-107; Vâkıa Suresi 5; Hâkka Suresi 14; Meâric Suresi 9; Mürselât Suresi 10; Nebe Suresi 20; Tekvîr Suresi 3; Kâriah Suresi 5.

18. Onlar Rablerinin kendilerine vermiş olduğu şeylerle mutluluk içindedirler. Rableri onları ateşin azabından korumuştur.

19-20. Onlara, sıra sıra dizilmiş lüks koltuklar üzerine yaslanmış olarak, "Dünyada yapmış olduğunuz güzel şeylere karşılık olarak, afiyetle yiyin, için," denecek ve Biz içtenlikle inanıp iyi ve güzel işler yapan erkek ve kadınları sevdikleri eşleriyle buluşturacağız.

21-22. Ayrıca, soylarından da inanmış olan kimseleri onlara katacağız ve Biz, onların yaptıklarından hiçbir şeyi eksiltmeyiz. Çünkü herkes kendi yapmış olduğunun karşılığını görecektir. Onlara canlarının istediği meyve ve etten bol bol ikram edilecektir.[823]

23-24. Onlar orada karşılıklı birbirlerine ikramda bulunurlar. Ve orada ne bir saçmalama vardır ne de günaha girme. Çevrelerinde kendilerine hizmet eden, sanki gün yüzü görmemiş, pırıl pırıl hizmetliler vardır.[824]

25-28. Onlar birbirlerine dünyadaki anılarından bahsederler: "Daha önce biz aile çevremiz içinde bile, Allah'ın azabından endişe ile ürperirdik, Allah bize iyilik etti de insanın iliklerine kadar işleyen alevli ateşten korudu. Biz dünyada sadece Allah'a yalvarırdık. Çünkü O, iyilik edenin, esirgeyenin ve koruyanın ta kendisidir."

29. Sen bu gerçekleri insanlara duyur, hatırlat. Rabbinin sana olan nimeti / elçiliği sayesinde sen ne bir kahinsin ne de bir delisin.

30. Yoksa o müşrikler, "Muhammed bir şairdir, yakında başına bir felâketin geleceği kaçınılmaz," mı diyorlar?

31. Onlara de ki: "Siz benim başıma bir felâket gelecek diye bekleyedurun; ben de sizinle birlikte, sizin sonunuzun nasıl olacağını beklemekteyim."

32. Acaba onlara "Muhammed delidir, şairdir" şeklindeki saçma

---

823 (76:21-22) Cennetteki nimetlerin, dünya hayatındakiler gibi nitelendirilmesi esasında bizim anlayışımıza ve algılayışımıza uygun hitap edebilmek içindir. Cennetteki nimetler, bizim sınırlı anlayışımız ve algılayışımızın çok çok ötesindedir ve bizim onların mahiyetini anlayıp algılamamız olanaksızdır. Bak. Secde Suresi 17; Bakara Suresi 25.

824 (76:23-24) Bak. Vâkıa Suresi 12-38; Ahkâf Suresi 14; Sâffât Suresi 45.

sapan sözleri, onların hayalleri mi emrediyor, yoksa bunlar azgın bir topluluk mu?

33. Yoksa, "O Kur'an'ı Muhammed kendisi uydurdu," mu diyorlar? Hayır, aslında onlar inanmıyorlar.

34. Peki, o zaman, eğer onlar, sözlerinin eri iseler, bu Kur'an benzeri bir hadis getirsinler.[825]

35-37. Yoksa o müşrikler, bir yaratan olmaksızın mı dünyaya geldiler? Yoksa kendi kendilerini mi yarattılar? Ya da gökleri ve yeri onlar mı yarattı? Yoksa Rabbinin hazineleri onların kontrolündedir de göktekileri ve yerdekileri onlar mı besliyor? Hayır, aslında onlar, hiçbir bilimsel kanıta, değere, inanmayan şüphecilerdir.

38. Yoksa, kendilerine özgü bir merdivenleri / bir aygıtları var da dinleyeceklerini onunla mı dinliyorlar? Şayet varsa öyle bir şey, o zaman onları dinleyenler açık bir kanıt getirsin.

39. Yoksa kızlar Allah'a, oğullar kendilerine mi?

40. Yoksa, uyarman karşılığında sen onlardan bir ücret istiyorsun da bu yüzden onlar ağır bir borç altında mı kalıyorlar?

41. Yoksa onlar, gaybın / bilinmeyenlerin bilgisine sahipler de kendileri mi yazıyorlar?

42. Yoksa onlar, gerçeği örtbas etmek için sinsi bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Asıl tuzağa düşecekler gerçekleri örtbas edenler olacaktır.

43. Yoksa, onların, Allah'tan başka ilahları / efendileri mi vardır? Allah onların ortak koştukları şeylerden çok uzaktır.

---

825 (76:34) Allah'ın ayetlerine karşı çıkan müşrik Araplara Allah, bu Kur'an ayeti ile aklınızı başınıza toplayın buyuruyor. Ama Peygamber'in tebliğ ettiği Kur'an vahyine, o günkü Mekke müşrikleri Ebu Cehil, Ebu Süfyan, Ebu Leheb, As bin Vail ve yandaşları yine de karşı çıktılar.

Yüzyıllar sonra, aynı müşrik Arapların çocukları ve torunları, Peygamber adına uydurdukları çelişkili rivayetleri, **hadis** diyerek Kur'an ayetleri yanında ikinci bir din kaynağı yaptılar. Kur'an'ın **hadis** olduğundan habersiz Müslümanları da buna inandırdılar. En'âm Suresi 112-114; Yusuf Suresi 111; Fâtır Suresi 43. ayetleri inceleyiniz.

44. Onlar, gökten düşmekte olan bir parça görseler, "Bunlar birbiri üstüne yığılmış bulut kümeleridir" derler.

45. Sen onları çaresiz kalacakları güne kadar, kendi hallerine bırak.

46. O gün kurdukları sinsi planları kendilerine hiçbir yarar sağlamayacak ve onlar yardım da görmeyeceklerdir.

47. Evet, kuşkusuz gerçekleri karartanlara, ahiret azabından başka, dünyada da bir azap vardır. Velakin, onların çoğu bunun farkında değiller.

48-49. Rabbinin hükmü yerine gelinceye kadar sen mücadelene devam et. Kuşkusuz, sen bizim gözetimimiz altındasın. Kıyam ettiğin sırada ve geceleyin yıldızlar kaybolana kadar Rabbini överek tüm noksan sıfatlardan arındır; uzak tut.

İniş Sırası: 77
MÜLK (Yönetim) SURESİ
Sure No: 67

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Her şeyin yönetimi elinde olan Allah, tüm noksan sıfatlardan arınıktır; ve O, her şeye güç yetirendir.[826]

2. O ki, yaratan, hayat veren ve öldürendir; siz bu gerçeği anlamak için çaba harcayın; sizden hanginiz gerçeği anlama içinde olursa, en güzel en yararlı ameli işlemiş olur; ve o, bağışlanmayı en çok hak edendir.

3. O ki, gökleri yedi katman olarak yarattı. Rahmanın yaratmış olduğu katmanlar içinde bir uyumsuzluk göremezsin. Haydi, bakışlarını göğe doğru çevir; onda herhangi bir çatlak, bir uyumsuzluk görebiliyor musun?

826 (77:1) Bak. A'râf Suresi 158; İsrâ Suresi 111; Hacc Suresi 56; Furkân Suresi 2, 26; Mü'min Suresi 16; Fâtır Suresi 13; Fetih Suresi 14; Bakara Suresi 107; En'âm Suresi 73.

4. Sonra, yine tekrar tekrar bakışlarını gökyüzüne çevir; göz aradığı çatlaklığı, uyumsuzluğu bulamadan, bitkin ve yorulmuş olarak sana geri dönecektir.

5-6. Dikkatinizi çekerim! Biz dünya semasını, parlayan yıldızlarla süsledik; ama bilimsel olarak onları araştırıp anlamaya çalışma yerine, şeytanlar / Hakk'tan, gerçeklerden uzaklaştıran kimseler, varsayımlar üreterek, yıldızları aldatma malzemesi kılarlar. Rablerinin, bir amaç için yarattıklarını örtbas eden kimseler için hazırlanmış, alev saçan cehennemî bir azab yeri vardır; orası ne korkunç bir dönüş yeridir.[827]

7-8. Onlar, oraya atıldıklarında, onun öyle bir kaynayışını işitecekler ki, cehennemin korkunç uğultusu, neredeyse patlayacak bir haldedir. İçine bir grup atıldıkça, onun bekçileri onlara; "Size bir uyarıcı gelmedi mi?" diye soracaklar.

9. Onlar da; "Evet, kesinlikle bize bir uyarıcı elçi geldi; ama biz onu yalanladık ve şöyle dedik: "Allah hiçbir şey indirmemiştir. Siz ancak büyük bir sapkınlık içindesiniz,"

10. Onlar;"Eğer biz, o uyarıcı elçileri dinlemiş olsaydık ya da aklımızı çalıştırmış olsaydık, şimdi biz, şu alevli ateşin içindeki kimselerle birlikte olmazdık," diyecekler.

11. Onlar suçlarını işte böyle itiraf edecekler. Alevli ateşin içindeki aldatıcılar, artık Allah'ın rahmetinden uzaklaşmışlardır.

12. Hiç kuşkusuz, görmedikleri halde, Rablerinin varlığına tüm içtenliğiyle inananlara; kesinlikle onlara, bir bağışlanma ve büyük bir ödül vardır.

13. Siz düşündüğünüzü ister gizli tutun, isterseniz açıkça söyleyin, hiç kuşkunuz olmasın ki, Allah, içinizdeki en gizli düşünceleri dahi bilir.

14. Gözünüzü açın! Hiç yaratan yarattığını bilmez mi? O, yarat-

---

827 (77:5) Ayrıca, Hicr Suresi 16, 17, 18 ve Sâffât Suresi 6-10. Fussılet Suresi 12; Cinn Suresi 8-10 ayetleri inceleyiniz.

tıklarına her türlü olanağı sunan; ve her şeylerinden haberdar olandır.

15. O Allah ki, yerküreyi sizin yaşam koşullarınıza uygun şekilde oluşturdu. Onun üzerinde dolaşın, araştırın ve Allah'ın sizin için yarattığı rızkları bulup, beslenin. Unutmayın son dönüş O'nadır.

16. Ey ortak koşucular! Yoksa siz, yerküresinin ansızın sallanmaya başlayıp, sizi yerin dibine batırmayacağına dair, gökte olduğunu sandığınızdan bir güvence mi aldınız?

17. Yahut gökte olduğunu sandığınızın, üstünüze yukarıdan taş yağdıran bir kasırga göndermeyeceğine dair bir güvenceniz mi var? Artık, gerçeklerle nasıl uyarıldığınızı yakında bileceksiniz.[828]

18. Dikkat edin! Daha önceki ortak koşucular da, yalanlamışlardı. Ama karşılığı nasıl oldu!

AKLI OLANLARA DÜŞÜNDÜRÜCÜ SORULAR

19. Ortak koşucular, üstlerindeki düzenli, dizi dizi süzülerek uçanlara hiç bakmazlar mı? Onları orada tutan şey, sadece Rahman olan Allah'ın doğaya koyduğu yasadır. Kuşkusuz O, her şeyin nedenini çok iyi görür.

20. Yoksa Rahman olan Allah'ın dışında, size yardım edecek olan o kimseler, şu yandaşlarınız mı? Kuşkusuz gerçeği örtbas edenler, ancak bir gurur içindedirler.

21. Peki, eğer Allah, size verdiği rızkı kesiverse, size rızk verebi-

---

828 (77:16-17) Ortak koşanlar, Allah'ın gökyüzünde olduğuna inanırlar. O yüzden Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın gökte Allah'ın yanında olduğuna inanırlar. Buna karşılık Müslümanlar da Hz. Muhammed'in **Miraç**'ta göklere çıktığını, Allah ile gökte konuştuğuna inanırlar.

Tüm dünya insanları, Allah'ın yukarılarda olduğu inancına öylesine inandırılmış ki doğal olarak Allah'ı anarken hep yukarıya bakarlar. Dua ederken ellerin yukarıya kalkması, çaresiz duruma düşüldüğünde yukarılara bakarak yakarmak, Allahtan gelen kitaplara, "semavi kitaplar" denmesi hep böylesi bir inançtan kaynaklanmaktadır. Bunlar mecaz anlamlı ya da örf ve kültür kaynaklı inançlardır; yoksa Allah mekândan münezzehtir.

lecek olan kimdir? Hayır, hayır, gerçekten onlar, aşırı bir nefret ve azgınlık içinde inada kapılmışlar.

22. Peki, varılacak yere yüzüstü sürünerek gitmek mi, yoksa dosdoğru yol üzerinde, düzgün bir biçimde yürüyerek gitmek mi daha doğrudur?

23. De ki: "Sizi yoktan var eden ve size işitme, görme duyuları ve düşünüp algılamak için beyin veren Allah'tır. Ama siz, Allah'ın verdiği bu nimetlerin karşılığını çok az ödüyorsunuz."

24. De ki, "Sizi yeryüzünde üretip, çoğaltan Allah'tır. Ve siz O'nun huzurunda toplanacaksınız."

25. Ortak koşanlar derler ki: "Bizi korkuttuğun bu sözler, eğer doğru ise, bunların ne zaman gerçekleşeceğini de söyle."

26. Onlara de ki: "İstediğiniz bu bilgiyi Allah bilir; ben sadece Allah'ın bana bildirdikleriyle sizi apaçık bilgilendiren uyarıcı bir elçiyim."

27. Ama, azabın yaklaştığını gördükleri zaman, gerçeği reddedenlerin suratları simsiyah olacak ve onlara, "İşte, ha bire isteyip durduğunuz şey budur!" denecek.

28. De ki, "Hiç düşündünüz mü? Diyelim ki, Allah beni ve benimle birlikte olan kimseleri yok etti ya da bize acıdı; peki, Allah'ın buyruklarını örtbas eden siz inkârcıları, can yakıcı azaptan kim kurtaracak?"

29. De ki: "Merhameti sonsuz olan Allah kurtarır." İşte biz yalnız O'na inanırız ve yalnız O'na güveniriz. Artık, kimin gerçekten apaçık bir aldanış üzere olduğunu yakında bileceksiniz."

30. Onlara şunu da hatırlat: "Hiç düşündünüz mü, bir sabah kalktığınızda, akan suyunuz yerin dibine çekiliverse, fışkırıp akan suları size kim getirebilir?"[829]

---

829 (77:30) Bak. Vâkıa Suresi 68-69.

İniş Sırası: 78
HÂKKA SURESİ
Sure No: 69

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. O gerçekleşecek olan!

2. Nedir o gerçekleşecek olan şey?

3. Sen nereden idrak edeceksin o gerçekleşecek olan şeyi?

4. Semûd ve Âd halkı, başlarına gelecek o dehşet verici gerçeği yalanladılar.[830]

5. Bu yüzden Semûd halkı, korkunç ses çıkaran bir sarsıntı ile yok edildi.

6. Âd halkı ise, gürültülü ve dehşet saçan bir kasırga ile yok ediliverdi.

7-8. O dehşet saçan kasırgayı Allah, yedi gece ve sekiz gün boyunca, onlar üzerine musallat ediverdi. Bir de bakmışsın Âd kavmi orada çürüyüp içi boşalmış hurma gövdeleri gibi yere yıkıla kalmışlar. Şimdi onlardan arkada kalan bir kalıntı görebiliyor musunuz?

9. Firavun, ondan öncekiler ve yerle bir edilen kentlerde oturanlar da aynı hatayı yapmışlardı;

10. Rabbin elçilerinin bildirdiklerine karşı çıkmışlardı. Bu yüzden Allah, onları şiddeti arttıkça artan bir felâketle yakalayıvermişti.[831]

11-12. Oysa, tufan'da sular kabarıp her yeri kaplayınca, akıp giden geminin içindekileri Biz kurtarmıştık. Bunu da düşünesiniz, duyup dinlediklerinizi algılayasınız diye sizin için bir ibret dersi kılmıştık.[832]

---

830 (78:4) Bak. Kâriah Suresi 1-2 ve devamı.

831 (78:9-10) Bak. Tevbe Suresi 70.

832 (78:11) Bak. İsrâ Suresi 3.

İŞTE GERÇEKLEŞECEK OLAN ŞEY

13-16. Yeniden diriliş için, ilk duyuru yapıldığında, yeryüzü ve dağlar, bir sarsıntıyla birbirine çarpılarak paramparça olacak ve onun arkasından, o gün gök yarılacak, düzen bozulacak, her şey alt-üst olacaktır. İşte o gün, gerçekleşecek olan şey, gerçekleşmiştir.

17. Dünya evrenindeki tüm varlıklar, tüm güçler o gün, kendi görevlerini tamamlayacak, onların yerini, onlardan daha üstün, daha mükemmel yeni güçler, yeni varlıklar alacaktır ve en yüce makam sahibi Rabbinin gücünü, iradesini yansıtma görevini, artık bu yeni oluşum güçleri yüklenecektir.[833]

---

833 (78:17) Bu 17. Ayet, tüm tefsir ve meâllerde: "Melekler göğün etrafındadır / çevresindedir. O gün Rabbinin arşını, bunların üstünde **sekiz** melek yüklenir." şeklindedir. Böylesi bir çeviri, "Allah'ın arş üzerine oturmuş, sekiz melekte onu taşıyormuş" gibi bir anlamı çağrıştırır ki böyle bir taşıma eyleminde ortada bir varlık olması gerekir. Kur'an ayetinde böyle bir çağrışımı işaret edecek bir anlam asla yoktur. Çünkü Allah, aman, -mekan, cisim, varlık, yön vs. her türlü noksan sıfatlardan arınıktır.

Durum böyle iken ayette geçen **"Semaniye"** sözcüğüne, **sekiz** (8) anlamı yüklenmiş; ayetin başındaki **"Meleke"** sözcüğü ile de birleştirerek, "Sekiz Melek" gibi bir anlam yükletilmiş sonra gelenlerde bunu aynen taklit etmişler, bizlerde düşünmeden, araştırmadan, çağımızda bu kervana katılmışız.

Oysa Kur'an **"Semen"** sözcüğünün ne anlamda kullanıldığını bize açıklamaktadır. Üç önek verelim. Birinci örnek: Yusuf Suresi 20. Ayet "veşeravhu bi **semenin**-bahsin -derahime -mağdûdâd.." (Yusufu, az bir değere, bir kaç dirheme sattılar.) İkinci örnek: Bakara Suresi 41. ayet "...ve lâ teşterû bi âyâtî **semenen** qalîlen" (ayetlerimizi az bir değer karşılığı satmayın.) Üçüncü örnek: Â'li İmrân Suresi 187. ayet "...veşterav bihi **semenen** qalîla..." (...onu az bir değere değiştirdiler.) Her üç Kur'an ayeti örneğinde de, **"Semen"** sözcüğü, **"Bir şeyi bir şey karşılığında değiştirmek"** anlamındadır. Lütfen ayetleri inceleyiniz.

Demek ki bu ayette (17. ayette) de **"Semen"** sözcüğü, **sekiz** anlamına değil, ayetin konusuyla da uyum halinde olarak, bugünkü yeryüzü ve evren yok olduktan sonra, onların yerine yeni bir oluşumun, değişimin yer alacağı anlamındadır. Zaten bu değişimin olacağı açıklanıyor. (Bak. İbrahim Suresi 48-51; Enbiyâ Suresi 104; Me'âric Suresi 41.) Aslında "Semen" sözcüğü, "...bir malın satışı karşılığı alınacak olan değer / semen" olarak, ilmihal kitaplarında yazılıdır. (Bak. *Tam İlmihal* s. 294; Ayrıca **semen** ile ilgili bak. *Lisanu'l-Arab*, c.1, s.705-707; *Tacu'l-Arûs*, c. 18, s. 97-99, "smn" mad.; *Tebyînü'l-Kur'an*, c. 8, s.119 vd.)

Kur'an da kıyâmet koparken yeryüzünün ve evrenin durumunu anlatan onlarca ayet vardır. Bak. Kehf Suresi 47-48; Tûr Suresi 9-12; Zümer Suresi 68; Vâkıa Suresi 5; Me'âric Suresi 9; Müzzemmil Suresi 14 vs.

18. O gün siz, hesap için Allah'a arz olunacaksınız ve sizden hiçbir şey gizli kalmayacaktır.

19-20. O gün, dünyada işledikleri en ince ayrıntısına kadar kayda alınmış kitabı sağ tarafından verilen kişi; "İşte kitabım; alın okuyun! Çünkü ben, zaten, böyle bir hesaplaşma ile karşılaşacağımı tahmin ediyordum," diyecek.

21-23. Artık o kişi, yüksek bir cennette, meyveleri ulaşılabilecek yakınlıkta, mutlu bir yaşantı içindedir.

24. Onlara, "Dünyada yaptığınız iyi ve güzel işlerden ötürü, afiyetle yiyiniz, içiniz," denecek.

25. O gün, dünyada işledikleri en ince ayrıntısına kadar kayda alınmış kitabı sol tarafından verilen kişi de: "Eyvâh! Keşke kitabım bana verilmeseydi!"

26. "Keşke hesabımın ne olduğunu öğrenmeseydim!"

27. "Keşke ölüm ile her şey bitmiş olsaydı!"

28. "Param / servetim de bir işe yaramadı."

29. "Yetkim-otoritem de yok olup gitti; tüm gücümü yitirdim," diye feryat edecek.

30-32. Ama şöyle denilecek: "Onu yakalayın, bağlayın, sonra cehenneme sallayın, sonra yetmiş arşın uzunluğunda bir zincire vurun."

33. Çünkü o, Yüce Allah'a gereği gibi inanmıyordu.

34. Yoksullara yedirmeye de yanaşmıyordu.

35. Bu yüzden, bugün onun buralarda bir acıyanı yoktur.

36-37. Onun, 'ğıslin'den başka hiçbir yiyeceği de yoktur ki, o ğıslin, ancak günahkârların / suçluların yiyeceğidir.[834]

---

834 (78:36) "Ğıslin" Cehennemlikler için çok iğrenç bir yiyecek. Kur'an çevirilerinde genel olarak "irin" olarak çevrilmiştir. Biz kelimenin kendisini tercih ettik.

38-39. Ey insanlar! Gördüklerinize ve görmediklerinize dikkatinizi çekerim ki,

40. Hiç kuşkusuz, bu Kur'an haberleri, şerefli bir elçinin tebliğ ettiği sözdür.[835]

41. Ama o söz, bir şairin söylediği gibi bir söz değildir; ne az inanıyorsunuz?

42. O söz, bir kâhinin söylediği gibi bir söz de değildir; ne dar düşünüyorsunuz?

43. Elçinin tebliğ ettiği o sözün bilgisi, âlemlerin Rabbinden indirilmedir.

44-47. Eğer elçi, kendi sözlerini, Bizim sözümüz olarak söylemeye kalkışsaydı, ondan dolayı Biz onu, kesinlikle yakalar, yalanını başına çarpardık; sonra da ondan vahyi keserdik. Ve sizden hiç kimse de buna engel olamazdı.[836]

48. Hiç kuşkusuz bu Kur'an, korunmak, sakınmak isteyenler için bir öğüttür.

49. Biz, içinizden o Kur'an'ı yalanlayanları; anlamak istemeyenleri çok iyi biliyoruz.

50. Kuşkusuz Kur'an, gerçeği örtbas edenler için, bir sıkıntı kaynağıdır.

51. Hiç kuşkusuz Kur'an, kesin bilginin ta kendisidir.

52. O halde, Sen, ulu Rabbinin ismini tüm noksan sıfatlardan uzak tut.

---

835 (78:40) Ayrıca bak. Tekvîr Suresi 19-22.

836 (78:44-47) Bu apaçık Kur'an ayetlerine rağmen, Peygamber'e atfen söylenen çelişkili sözleri, "peygamber söyledi" demek ne büyük bir vebaldir ne korkunç bir cehalettir. Allah'ı gereği gibi anlamadan ve Allah adına, "Allah'ın ayetlerini saptıranlardan daha zalim kim olabilir." Allah affetsin.

İniş Sırası: 79
ME'ÂRİC SURESİ
Sure No: 70

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ortak koşuculardan bir sorgulayıcı, "Gerçekleşecek azap ne zaman?" diye alaylı bir şekilde sorar.

2-3-4. O azap, gerçeği reddedenler, örtbas edenler içindir; tüm var oluşun sahibi Allah tarafından gerçekleştirilecektir; ve geldiği zaman hiç kimse ona engel olamayacak; ve miktarı elli bin yıl / uzun bir zaman, sonra canlı ve cansız, tüm güçler, tüm varoluş tekrar kendisine geri döneceklerdir.[837]

5. Sen şimdi moralini bozmadan güzelce güçlüklere göğüs ger, mücadelene devam et.

6. Kuşkusuz, ortak koşucular, o azabı çok uzak görüyorlar;

7. Ama Biz onu çok yakın görüyoruz.

8-9. O gün gök erimiş maden gibi, dağlar da atılmış yün gibi olacak.

10-14. O gün en yakın dost, en yakın dostunun halini-hatırını soramayacaktır. Sadece onlar, birbirlerine bakacaklar; suçlu o gün azaptan kurtulmak için, evlatlarını, eşini, kardeşini, kendisini barındıranları ve yeryüzünde bulunanların hepsini, fidye / rüşvet olarak verip kurtulmak ister.[838]

15-16. Ama ne mümkün! Kuşkusuz o, suçlunun kafa derisini soyan,

---

837 (79:1-4) Aslında "...elli bin yıl..." ifadesi, mecaz anlamındadır ve "çokluktan, hatta uzun yıllar" anlamlarından kinayedir Böylesi bir anlatım, bizim anlama ve algılama seviyemize hitap ile ilgilidir. Yoksa Allah "sayılardan ya da uzunluk-kısalık" gibi şeylerden münezzehtir. (Secde Suresi 5. Hacc Suresi 47 ve Kadr Suresi 3 ve dipnotu inceleyiniz.)

838 (79:10-14) Bak. Hacc Suresi 1-2; Müminûn Suresi 101; Abese Suresi 734-37; Yunus Suresi 54; Ra'd Suresi 18; Zümer Suresi 47; Âl'i İmrân Suresi 91; Mâide Suresi 36.

17-18. Sırtını gerçeğe döneni ve yüz çevireni, sırf kendi çıkarı için servet yığanı çağıran, alevli bir ateştir.

19. İşin gerçeği şu ki, insan, hırslı ve huysuz bir yapıda yaratılmıştır.

20. Başına bir sıkıntı bir darlık geldi mi, feryat eder, sızlanır.

21. Ama kendisine hayırlı / iyi bir olanak verildi mi, başkasına en küçük bir yardımda bulunmaz.

22. Ancak, musallin / toplumsal sorumluluk taşıyan, destek sağlayan öyle değil.

23. Böyleleri, salatlarında / toplumsal desteklerinde, yardımlarında devamlıdırlar.

24-25. Bunlar, mallarında / kazandıklarında, isteyen ve istemekten çekinen ihtiyaç sahipleri için, belli bir hak olduğunu bilirler.

26. Onlar, din gününü / hesap gününü içtenlikle doğrularlar;

27-28. Ve onlar, Rablerinin azabından ürperirler; çünkü onlar, Rablerinin azabından kurtulmanın garantisinin olup olmayacağı endişesini taşırlar.

29-30. Onlar, meşru olmayan ilişkilerde bulunmazlar; ancak, yeminleriyle sahip oldukları; yasallaştırdıkları yani nikahlandıkları eşleri hariç; onlar bundan dolayı da kınanmazlar.[839]

---

839 (79:29-30) Bu ayetler, (29-30) genelde meâllerde şöyle çevrilmiştir: "Onlar, -ırzlarını koruyanlar- ancak, **eşlerine ve cariyelerine** karşı müstesnaçünkü onlar kınanmazlar." (*Kur'an'ı Kerim ve Meâli*, T. Diyanet Vakfı yy.)

Öncelikle şunu belirtelim, Arapça bir kelime olan **"cariye"** Kur'an ayetinde geçmez. Ayette geçen cümle şöyle: "Mâ meleket eymanühüm." Anlamı ise "yeminleştiklerinizle, sözleştiklerinizle sahip olduğunuz şeyle" demektir. Kur'an ayetinde **"cariye"** diye bir sözcük geçmemesine rağmen, Alimlerimiz(!) bu sözcüğü Kur'an'a kurnazlıkla ya da cehaletle sokmuşlar. Sonra gelenlerde, düşünmeden aynen taklit etmişlerdir.

30. ayette geçen, "İlla alâ ezvâcihim **ev** mâ meleket eymanühüm..." Ayetinde geçen **"ev"** bağlacına **"ve"** anlamı yükletilince, ayette iki kişiden bahsediliyormuş gibi bir anlam ortaya çıkıyor. Birincisi, **ezvac**, ikincisi, **mâ meleket eymanühüm**. Birincisine **eşler,** ikincisine de **cariyeler,** olarak anlam veriliyor. Halbuki ayette iki kişiden bahsedilmiyor; sadece **zevcenin,** (eşin) meşruiye->>

31. Ama kim bu meşru / yasal yolu aşarsa, işte onlar, haddi aşanların ta kendileridir.

32. Onlar, emanetlerini / toplumsal sorumluluklarını ve verdikleri sözleri yerine getirirler.

33. Onlar, tanıklıklarını tam bir dürüstlükle yaparlar.

34. Onlar, salatlarını / toplumsal yardımlarını, desteklerini muhafaza ederler korurlar.

35. İşte bunlar cennetlerde ağırlanacaklardır.

36-37. Ortak koşucu inkârcılara ne oluyor da senin sağından ve solundan gruplar halinde gelerek, senin açığını arayıp, yanındakilerin kafalarını karıştırıyorlar?

38. Onlardan her biri, kendilerinin de nimet cennetine girdirileceklerini mi umuyorlar?

39. Hayır, hayır! Hiç ummasınlar; kuşkusuz Biz onları, kendilerinin de bilip durdukları şeyden yarattık.[840]

40-41. O halde işin gerçeği onların umdukları gibi değil; doğuların ve batıların Rabbine / efendisine and olsun ki; hiç kuşkusuz Bizim onları yok edip, yerlerine onlardan daha iyilerini getirmeye kesinlikle gücümüz yeter ve kimsenin de bizi engellemeye gücü yetmez.

42. Bırak o ortak koşucu inkârcıları, kendilerine söz verilen güne kavuşmalarına kadar oynayıp, oyalansınlar.

43-44. O gün, onlar dikili duran bir şeye koşuyorlar gibi, gözleri dönmüş, yüzlerini utanç bürümüş olarak, İşte bu, gerçekleri örtbas edenler için, söz verilmiş olan gündür.

>> tinden / yasallaşmasından bahsediliyor. Halbuki ayette geçen **"Ev"** bağlacı, **yani** anlamındadır. Bu taktirde ayette, iki kişi değil sadece zevcenin yani eşin meşruiyeti / yasallığı anlatılmış olur. Ayet, "Ancak, kendi eşleri üzerine, **yani** sadece meşru yolla yeminleştikleriyle /s özleştikleriyle, nikahlandıklarıyla ilişki kurabilirler." anlamındadır. İşte **cariyelik ve kölelik** İslam alimleri(!) tarafından Kur'an ayetlerine böylesi bir kurnazlıkla sokulunca, İslam'ın kesinlikle ortadan kaldırdığı, yasakladığı, **cariyelik ve kölelik** ne yazık ki kurumlaştırılmış ve uygulattırmıştır.

Zina suçuyla ilgili bak. Nur Suresi 2-3. İşin ilginci hâlâ Kur'an meâllerinde "cariye" olarak yazılmaktadır. Bak. Nisâ Suresi 3, 25; Nur Suresi 31-32; (*Kur'an'ı Kerim ve Meâli*, T. Diyanet Vakfı yy.)

840 (79:39) "Bildikleri şey" için bak. Secde Suresi 8; Mürselât Suresi 20.

İniş Sırası: 80
NEBE (Haber) SURESİ
Sure No: 78

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ortak koşanlar, neyi sorgulayıp soruşturuyorlar?

2-3. Onlar, kendisi hakkında ayrılığa düştükleri, o büyük haberi mi / Kur'an'ı mı soruşturuyorlar?[841]

4. Hayır, hayır! Onlar yakında bilecekler!

5. Evet, evet! Kesinlikle, yakında onlar bilecek!

6-7. Biz, yeryüzünü düzenleyip yaşam koşullarınıza uygun halde oluşturmadık mı? Dağları, yerin derinliklerine uzanan, bir kazık yapmadık mı?[842]

8. Sizi, çiftler halinde yaratmadık mı?

9-10-11. Uykunuzu bir dinlenme ve geceyi dinlenmeniz için bir örtü ve gündüzü de geçiminizi sağlama zamanı kılmadık mı?

12-13. Üstünüze sapasağlam yedi kat gök inşa edip ve oraya parıl parıl parlayan, aydınlatıcı ve ısıtıcı bir kandil / bir güneş yerleştirmedik mi?

14-16. Ürünler, bitkiler, ağaçlar, sarmaş dolaş bahçeler yetiştirmek için, bulutlardan şarıl şarıl bir yağmur indirmedik mi?

17. Aklınızı başınıza toplayın! Haklı ile haksızı ayırma günü, kesin olarak kararlaştırılmıştır.

18-20. Kıyâmetin vakti geldiği gün, yeniden diriliş için duyuru

---

841 (80:2) Bak. "Büyük Haberin" Kur'an olduğu' na dair, Sâd Suresi 67, 68. ayetler.

842 (80:6-7) Bak. Lokman Suresi 10. Ayrıca, Rabbimiz, 6. ayetten 16. Ayete kadar sormuş olduğu sorular gibi değişik konularda yeri geldikçe uyarmak için sorular sorar (Kıyâmet Suresi 37-40; Yâ-Sîn Suresi 78-82) ve hatırlatmalar yapar. Rûm Suresi 21, 48; Leyl Suresi 1-4; Ra'd Suresi 4. ayetleri inceleyiniz.

yapılacak ve gökyüzü birer kapı gibi açılacak ve dağlar yürütülüp bir serap gibi olacak ve hepiniz grup grup geleceksiniz.

21-22. Kuşkusuz Kur'an hakkında, ayrılığa düşenlerin varış yeri olan cehennem, onları pusuda beklemektedir.

23-24-25-26. Onlar, orada ne bir içecek ne de serinlik bir yer bulabileceklerdir. Durumlarına uygun olan bir ceza olarak, sadece kaynar su ve iğrenç bir irin içeceklerdir.

27. Çünkü onlar, böylesi bir hesap gününü umursamazlardı.

28. Bu nedenle de ayetlerimizin anlaşılmasını sürekli engelliyorlardı; yalanlıyorlardı.

29. Oysa ki, Biz, onların yapmış oldukları her şeyi ayrıntısına kadar kayda alıyorduk.

30. Haydi, tadın azabı, artık bundan böyle, size azabı artırmaktan başka bir şey yapacak değiliz.

31-34. Hiç kuşkusuz takva sahipleri için / Allah'ın ayetlerini yalanlamaktan sakınanlar için mutluluk ve kurtuluş vardır. Onlar için etrafı duvarlarla çevrilmiş, taneleri hep aynı seviyede olgunlaşmış üzüm bağları, bahçeler ve içleri dolu dolu içecek kaplar vardır.[843]

---

843 (80: 31-34) "Takva sahipleri / Allah'ın ayetlerini yalanlamaktan sakınanlar için, mutluluk ve kurtuluş vardır. Onlar için etrafı duvarlarla çevrilmiş, taneleri hep bir sevide olgunlaşmış üzüm bağları, bahçeler" diye anlamlandırdığımız ayetler, aşağı yukarı tüm Kur'an meâlleri ve tefsirlerde: "Takva sahipleri için... bahçeler, üzüm bağları, göğüsleri tomurcuk gibi kabarmış yaşıt kızlar" diye çevrilmiştir. Burada **"Hadika"**nın çoğulu olan **"Hadâik"** etrafı çevrilmiş bahçeler, **"İ'neb"**in çoğulu olan **"a'nâb"** üzüm, üzüm bağları; hemen arkasından gelen **"Kâibe"**nin çoğulu **"Kevaib"** ve **"Tirb"**in çoğulu **"Etrab," "Kevâibe etrâben"** apaçık olarak, üzüm bağlarındaki üzümlerin aynı seviyedeki tanelerinin her birinin olgunlaşması, lezzetli hale gelmesi ve bunların cennet ehline ikram edilmesi anlamına gelmez mi?

Ancak geçmiş tefsirciler ve çevirmenler, bunu "göğüsleri tomurcuk gibi kabarmış yaşıt kızlar" diye çevirmişler sonra gelenler de sorgulamadan, düşünmeden aynen taklit etmişlerdir.

Güzel bir deyim vardır "Dervişin fikri neyse, zikri de odur," diye. Birileri çıkıp, "Kur'an sadece erkekler için mi geldi?", "Cennette erkeklere öyle de>>

35. Onlar orada ne boş bir söz ne de yalan bir konuşma duymazlar.

36. Bütün bunlar Rabbinden, kendilerine, yaptıklarının bir karşılığıdır; bir ödülüdür.

37. Bu ödül, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbi olan Rahmandandır. O gün hiçbir kimse, O'nun huzurunda konuşmaya güç yetiremez.

38-39. O gün, Ruh / tüm canlar ve melekler / haber veren Kur'an ayetleri, tanık olarak karşılarında saf tutacaklardır. Rahmanın kendisine konuşmak için izin verdiği kimse de; "İşte bu, Hakk gündür" diye gerçeği itiraf edecektir. Artık dileyen kimse Rabbine doğru bir yol tutsun.

40. Aklınızı başınıza alın! Biz, sizi yakın bir azab ile uyarıyoruz; o gün kişi, dünyada iken ne yapıp ne yapmadıklarına bakacak; ve büyük haber Kur'an hakkında ayrılığa düşenler, onun gerçekliğini örtbas edenler; "Ah! Keşke, diriltilmeyip, bir toprak olarak kalsaydım," diyecekler.[844]

>> kadınlara nasıl?" diye sormaz mı? "Çamı devirip, sonra kaldırmaya çalışmaktansa", Kur'an ayetlerine, Kur'an'ın mantığıyla ve bilimsel bir açıdan bakmak daha doğru bir yaklaşım olmaz mı?

"Kadınları dövdürenler, taşlatanlar, kadınları özel günlerinde Kur'an okumaktan men edenler" kadınlara cennetteki nimetleri de çok görmektedirler. Antik çağ ve cahiliye Arap toplumunun kadına bakış açısı ne yazık ki bilerek ya da bilmeyerek, Kur'an yorumlarına yansıtılmıştır.

Kur'an ayetlerini erkekler lehine anlamlandırmışlar. Sanki Allah, Kur'an'ı ve dini erkeklere göndermiş gibi bir algı oluşturmuşlar. Sanki kadınlar ancak erkeklerin izin verdiği kadar dindar olabilirler. Onun içindir ki, yüzlerce yıldır kendilerini Müslüman olarak tanımlayan toplulukların hiç birinde Kur'an tefsiri yazan, Kur'an'ı yorumlamaya teşebbüs eden tek bir kadın çıkmamıştır. Çünkü tarih boyunca dini tekeline alan din adamları ve çıkar sahibi gruplar, yönetimler asla buna izin vermemişlerdir. Böylesi zihniyetlerin ortadan kalkması için kadınların Kur'an'a sahip çıkmaları çok büyük önem arz etmektedir.

844 (80:38-40) Şu ayetleri inceleyiniz: Sâffât Suresi 1-5, 164-165; Meryem Suresi 64-65; Fecr Suresi 21-23; Hûd Suresi 105; Hâkka Suresi 27; Nisâ Suresi 42.

İniş Sırası: 81
NÂZİÂT (Söküp Çıkaran) SURESİ
Sure No: 79

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. Koyu cehaletten; boğucu bilgi kirliliğinden çekip çıkaran ve bunu yavaş yavaş, sindire sindire yapan, Kur'an ayetleri kanıttır.[845]

3-5. Yörüngelerinde, hiçbir karışıklık olmadan, bir düzen içinde yüzenlere ve böylece, buyruklara boyun eğip yarışırcasına akıp gidenlere dikkatinizi çekerim!

6-7. Kıyâmetin başladığı gün, bu uyumlu düzen sarsıldıkça sarsılacak; arkasından, daha büyük bir sarsıntı onu izleyecektir.

8-9. O gün, reddedenlerin kalpleri; yürekleri hızlı hızlı çarpacak, gözleri utançtan dona kalacaktır.

---

845 (81:1-2) Kur'an ayetinde geçen, **"Neze'a"** sözcüğünün çoğulu olan **"en-Nâziât"** "sökerek çekenler, çekip çıkaranlar" anlamına gelmektedir. **"Ğarqan"** sözcüğü de "suda boğarcasına" anlamındadır. İkisi bir arada **"en-Nâziât'i ğarqan"** "suda boğarcasına çekenler" anlamındadır. Suda boğulurcasına sözcüğü, mecaz anlamlı bir ifadedir. Koyu cahillikten, karanlıktan, bilgisizlikten, yaşamın sıkıntılarından, bunalımlarından söküp çıkarmaktan, çekip çıkarmaktan kinaye. **"Ne şe ta"** sözcüğünün çoğulu olan **"en-Neşâtât"** "yavaş yavaş hareket ettirme, kolaylaştırma, gayrete getirme" anlamınadır.(*Lisanu'l-Arab,* c. 8, s. 518-520, "Nza" md. ve s. 557-560, "Nşt" md. *Tebyinü'l-Kur'an,* c. 8, s. 200 vd.) Kur'an, insanın hayatını kolaylaştıran cahaletten, bilgisizlikten çekip çıkaran, tehlikeleri göstererek, o tehlikelerden yavaş yavaş, kolaylıkla söküp çıkaran bir kitaptır. Allah, Kur'an'ın insanlar için ne denli hayati bir önem arz ettiğini mecaz yoluyla anlatıyor. Evren ile ilgili ayetler de aynı mecazî üslup ile anlatılmaktadır.

Genel olarak, Kur'an'ın anlatımı mecazlıdır; dolayısıyla Kur'an mecaz yoluyla anlatımın zengin dilini kullanarak benzetmeler, örnekler, sembolleştirmelerle, gerçeği işaret eden bir hüviyet kazanır. Böylesi bir zengin anlatıma sahip olan Kur'an, çoklu anlatımlara izin verdiği için, bir anlatım özgürlüğü ve bilinci verir insana. Bak. Târık Suresi 1-2 ve dipnot. Ayrıca, Kur'an'ın Mü'minler ve ortak koşucular üzerindeki etkileri ile ilgili, İsrâ Suresi 9-10, 41, 46; Fâtır Suresi 12; Şuarâ Suresi 200; Hicr Suresi 12; Meryem Suresi 97; Kehf Suresi 2; Neml Suresi 1-3. ayetlerini inceleyiniz.

10-11. O zaman onlar," E, şimdi biz, tekrar eski halimize mi döndürüldük? Hem de kemikler çürümüş, un-ufak toprak olmuşken, öyle mi?"

12. "Öyleyse yandık! Çünkü bu durum bizim çok zararımıza bir dönüştür," diyecekler.

13. Hiç kuşkusuz, bütün bunlar, sadece tek bir komut sesiyle olacaktır.

14. Bir de bakmışsın herkes dirilmiş, hepsi toplantı yerindedir.

MUSA VE FİRAVUN

15. Musa'nın başından geçen olayların haberleri sana geldi değil mi?

16. Hani bir zaman Rabbi, kutlu vadi Tuva'da, ona şöyle seslenmişti:

17. "Firavuna git; kuşkusuz o, aşırı derecede azıttı."

18-19. Ona de ki: "Azgın düşüncelerden temizlenmek ister misin? Sana, Rabbinin buyruklarını bildireyim; olur ki, O'na karşı yanlış yapmaktan sakınırsın,"

20. Böylece Musa firavuna, Rabbinin vahyini, mesajını tebliğ etti.

21. Ama firavun, yalanladı ve sinirlendi.

22-24. Sonra da arkasını dönüp hızla uzaklaştı ve adamlarını toplayıp onlara:" Sizin en yüce Rabbiniz / efendiniz benim," diye haykırdı.

25. O kendisine ilahlık nispet etti; bu yüzden onun cezalandırılışını, önceki ve sonraki kuşaklara bir ibret dersi yaptık.

26. Kuşkusuz, bunda, Allah'ı bilinçli olarak kavrayan kimseler için, dersler vardır.

KİM YARATIRSA RAB / EFENDİ ODUR!
İŞTE ALLAH'IN YARATICILIĞININ KANITLARI

27-28. Ey insanlar! Sizi yaratmak mı daha zor, yoksa göğü yaratmak mı? Onu, Rabb olan Allah inşa etti; direksiz olarak yükseltti ve bir düzene soktu.

29. Gecesini kararttı, kuşluğunu / aydınlığını ortaya çıkardı.

30. Bundan sonra, tüm canlıların yaşam koşullarına uygun olmak üzere, yer küresini yumurta şeklinde var etti.[846]

31-32. Onda suyunu ve otlağını / yeşilliklerini çıkardı; sarsılmaması için üzerine dağları sağlam bir şekilde yerleştirdi.

33. Bütün bunları, sizin ve hayvanlarınızın yararlanması için var etti.

TANRININ UYARISI

34. Karşı konulmaz büyük sarsıntı / kıyâmet geldiği zaman,

35. İşte o gün insan, dünyada, neyin uğrunda çaba harcadığını anlayacaktır.

36-39. Aşırı giden ve dünya hayatını ahiret hayatına tercih eden kimse için alevli ateş, kendisine açıkça gösterilecek ve hiç kuşkusuz o alevli ateş, onun barınak yeri olacaktır.

40-41. Ama her kim de Rabbinin huzurunda hesap vermenin sorumluluğu ile kendisini yanlış, boş, yararsız şeylerden alıkoymuşsa, hiç kuşkusuz cennet, o kimsenin barınak yeri olacaktır.

42. Ortak koşucular, "Saat vakti / dünyanın sonu, ne zaman gelip çatacak?" diye sana soruyorlar.

43. Sen, o saatin vaktini / dünyanın sonunu, nereden bilip, bildireceksin!

44. Onu, en sonunda, kimin bildireceğinin bilgisi, Rabbin yanındadır.

---

846 (81:30) Bu Kur'an ayetindeki **"dahaha"** kelimesi, "yumurta şeklini andıran "elipsoid" anlamına gelir. Kur'an vahyinin geldiği çağda ve daha sonraları (14.yy.'a kadar) dünyanın düz ve sabit bir nokta halinde olduğu düşüncesi egemendi. Eski Kur'an yorumcularının kafasında doğa bilimleri ve bu bilimlerle ilgi kavramlar hakkında bir düşünce, bir bilgi olmadığı için Kur'an ayetindeki "dahaha" kelimesini,"yerküreyi yaydı" "yerküreyi döşedi" vs. şeklinde çevirmişlerdir. Bugün de çoğu çevirilerde bu durum aynen devam ettirilmektedir. Her şeye rağmen eski tefsirciler mazur görülebilir. Ama, bilimin Kur'an ile örtüşen apaçık gerçeklerine karşın bazı çağdaş yorumcuların bilime değil de taklide itibar etmeleri düşündürücü.

45. Senin görevin sadece, kıyâmetin kopacağına dair saygıyla ürperti duyanları uyarmaktır.

46. Kıyâmetin koptuğu gün onlar, sanki dünyada bir akşam ya da bir kuşluk vakti kadar kaldıklarını sanacaklar.

İniş Sırası: 82
İNFİTÂR (Yarılma) SURESİ
Sure No: 82

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Gök yarılıp parçalandığı zaman,

2. Yıldızlar / gezegenler dökülüp saçıldığı zaman,

3. Denizler kabartılıp taşırıldığı zaman,

4. Mezardakiler diriltildikleri zaman,

5. Her bir kişi, neyi yaptığını neyi yapmadığını bilmiş olacaktır.

6. Ey insan! Engin cömertliğin sahibi olan Rabbine karşı, seni aldatan nedir?

7-8. O Rab ki, seni yarattı, biçimlendirdi, kusursuz bir ölçüyle şekillendirdi ve mükemmel bir biçimde seni meydana getirdi.[847]

9. Hayır, hayır! Aslında siz, yargı gününü yalanlıyorsunuz.

10-11. Ama üzerinizde / belleğinizde, kesinlikle, işlediklerinizi yazan, depolayan, muhafaza eden bir sistem vardır;

12. O sistem, yaptığınız / düşündüğünüz her şeyi biliyor olarak var edildi.

13. Hiç kuşkusuz makbul kişiler, nimeti bol bahçelerdedir.

14. Kötülüğe batmış kişiler ise, can yakıcı sıkıntı içinde olacaktır.

---

847 (82:7-8) Bak. Hac Suresi 5.

15-16. Onlar, din günü / yargı günü oraya atılacaklar ve oradan hiçbir yere kaçıp kurtulamayacaklardır.[848]

17. Din gününün / yargı gününün ne olduğunu sen idrak edebilir misin?

18. Evet, idrak edebilir misin din gününün ne olduğunu?

19. O gün, bir kimse başka bir kimseye yardım edemeyecek ve o gün tüm buyruk sadece Allah'a ait olacaktır.

İniş Sırası: 83
İNŞİKÂK (Yarılma) SURESİ
Sure No: 84

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. Gökyüzü, yarılıp, parçalandığında ve Rabbini dinleyip buyruğu gerçekleştirildiğinde;

3-5. Yeryüzü, içindeki şeylerin tümünü boşaltıp, dümdüz edildiğinde ve Rabbini dinleyip, buyruğu gerçekleştirildiğinde;

6. Ey insan! Sen Rabbinin buyruklarını anlamak için çaba üstüne çaba harca, sonunda O'na varacaksın.

7-9. O zaman, sicili temiz olan, kolay bir hesapla yargılanacak ve sevinçli olarak yakınlarıyla birlikte olacaktır.

10-12. Ama sicili bozuk olan kimseye gelince, o "Yetiş ey ölüm" diye feryat edecek, ama, çılgın ateşe atılacaktır.

13-15. Halbuki o, dünyada yakınlarıyla birlikte gayet neşeliydi ve Rabbine döneceğini asla aklının ucundan bile geçirmemişti; ama, Rabbi onu çok iyi gözetlemekteydi.

16-18. Şafağın aydınlığına, geceye ve gecenin çöken karanlığına ve dolunay şeklini alan Ay'a and olsun ki,

19. Kesinlikle sicili bozuk olanlar, kademe kademe artan bir azapla karşılaşacaklar.

848 (82:15) Din Günü için bak. Fâtiha Suresi 4. ve Müddessir Suresi 46.

20. Peki, durum böyleyken sicili bozuk olanlar neye dayanarak inanmıyorlar?

21-22. Onlar, Kur'an ayetleri anlatıldığında boyun eğip, ikna olmuyorlar. Tam tersi onlar, onu örtbas edip yalanlıyorlar.

23. Oysa Allah, onların içlerinde gizlediklerini çok iyi biliyor.

24. Sen ortak koşucu inkârcılara can yakıcı bir azabı haber ver.

25. İnanıp, iyi ve güzel işler üretenlere de tükenmeyen bir ödülü müjdele.

İniş Sırası: 84
RÛM (Romalılar) SURESİ
Sure No: 30

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Mîm.

2. Romalılar üstünlük sağladı.

3-4. Yeryüzünün en sorunlu yerinde. Bu üstünlüklerinden sonra, seneler içinde üstünlükleri koybolup gidecek. Önceden olanlarda ve sonradan olacaklarda ve tüm varlıkta işleyişin Allah'a ait olduğunu bilirseniz o zaman ferahlar, mü'minler olursunuz.

5. Yardım isteyen kimse Allah'ın yardımını bulur. O, en üstün, mutlak galip ve engin merhamet sahibidir.

6. Bu Allah'ın vaadidir; Allah vaadinden caymaz. Fakat insanların birçoğu, bunun bilincinde değiller.

7. Onlar dünya yaşamında görünenleri bilirler; onlar sonraki yaşamlarından gafildirler.

8. İnsanlar, kendi vicdanlarında hiç düşünmezler mi? Allah, gökleri, yeri ve onlarda olan her şeyi, bir uyum, bir düzen ile ve belirlenmiş bir süreye bağlı olarak yaratmıştır? Ama insanlardan bir çoğu, Rablerinin uyarısını dikkate almayıp, gerçekleri görmezlikten gelip örtüyorlar.

9. Peki bunlar! Yeryüzünde hiç gezip-dolaşmazlar mı? Baksalar ya! Kendilerinden önce, gerçekleri örten kimselerin sonlarının nasıl olduğuna!.. Öncekiler kendilerinden daha güçlü ve yeryüzünde bıraktıkları eserler de çok daha görkemliydi; onlar, bunların imar etmiş olduğu şeylerden daha çok imar etmişlerdi; elçileri onlara, açık-seçik kanıtlarla gelmişlerdi. Demek ki, Allah, onları durup dururken yok etmedi; fakat onlar, gerçeği örtbas ederek, kendi yok oluşlarını kendileri hazırladı.

10. Sonra da kötülük yapanların sonu, çok kötü oldu; çünkü onlar Allah'ın ayetlerini yalanladılar ve onlarla alay ettiler.[849]

VAR OLUŞ YASASI ŞÖYLE İŞLER

11. Yaratılış Allah'tan başlar, sonra O'nunla devam ettirilir; sonra tekrar O'na döndürülürsünüz.

12. Kıyâmetin kopma vakti geldiği gün, suçluların ümüdi kesilir;

13. Çünkü ortak koştuklarından kendilerine şefaat edecek kimse yoktur; onlar gerçekleri görmezlikten gelip örttüklerinden dolayı, ortak koşanlardan oldular.

14. Zaten kıyâmetin kopma vakti geldiği gün, evet o gün, hepsi birbirinden ayrılacaklar.

15. İnanıp, toplum yararına iyi ve güzel işler üretenler, güzel bir bahçe içinde mutlu ve neşelidirler.

16. Ama gerçekleri görmezlikten gelip örtenler ve ayetlerimizi yalanlayanlar, sonunda Allah ile kavuşmayı anlayamazlar. Böylece onlar mahrumiyetler içinde kalırlar.

YAPILMASI GEREKEN

17-18. Gece-gündüz, Allah'ın ayetlerini, göstergelerini anlama içinde olun ve O'nu noksan sıfatlardan arındırın. Göklerdekiler de,

---

849 (84:9-10) Ayrıca bak: En'âm Suresi 6, 11; Mü'min Suresi 21, 82; Yusuf Suresi 109; Nahl Suresi 36; Hac Suresi 46; Ankebût Suresi 20; Muhammed Suresi 10; Âl-i İmrân Suresi 137.

yerdekiler de kesinlikle O'nu noksan sıfatlardan arındırarak överler; sizler de gün boyu, O'nu övün.[850]

19. O cansızdan canlı çıkarır; canlıdan da cansız çıkarır. Kupkuru, ölmüş toprağa hayat verir. İşte diriliş günü sizler de böyle çıkartılacaksınız.

20. Sizin topraktan yaratılışınız, sonra bir beşer olarak çoğalıp, yayılmanız, O'nun ayetlerindendir;

21. Huzur bulmanız ve aranızda bir sevgi ve bir merhamet bağı oluşturmanız için, kendi türünüzden eşler var etmesi de O'nun ayetlerindendir; Kuşkusuz bunlarda var oluşu düşünüp anlamak isteyen bir toplum için dersler vardır.

22. Göklerin ve yerin yaratılışı, dillerinizin ve görünüşlerinizin ayrı ayrı oluşu da O'nun ayetlerindendir; Kuşkusuz bunda, araştırıp anlamak isteyen bilginler için ayetler vardır, kanıtlar vardır.[851]

23. Uyuyup dinlenmeniz, çalışıp kazanmanız için, geceyi ve gündüzü yaratması da, yine O'nun ayetlerindendir. Kuşkusuz duyarlı bir toplum için, bunda da ayetler vardır, dersler vardır.

24. Gök gürlemesini size, hem bir korku hem de bir umut olarak göstermesi ve yukardan bir yağmur yağdırarak, onunla kupkuru ölmüş toprağı canlandırması da, O'nun ayetlerindendir; Kuşkusuz aklını işletecek bir toplum için, bunda ibretler vardır, dersler vardır.

25. Göğün ve yerin, O'nun koyduğu yasa gereği ayakta durması da, sonra sizi bir çağrı ile çağırdığı zaman, sizin hemen topraktan çıkıvermeniz de, O'nun ayetlerindendir.[852]

---

850 (84:17) "Sübhân," "Tesbih" aynı kökten türemedir. Anlamı ise, "Allah'ı tüm sıfatlarıyla tanımak ve tanıtmak" demektir. Yani O'nu, her türlü noksan sıfatlardan arındırarak yüceltmektir. Ayrıca Hûd Suresi 114; İsrâ Suresi 78 ve Nur Suresi 58; Tâ-Hâ Suresi 130; Âl'i İmrân Suresi 130; Vâkıa Suresi 74; Hicr Suresi 98; Furkân 58; Hâkka Suresi 52; Ahzâb Suresi 41-42. ayetleri inceleyiniz.

851 (84:22) Geleneksel kabullerde yaygın olarak şu düşünce hâkimdir: "Allah Kur'an'ı Arapça olarak göndermiştir. Cennet dili Arapçadır. Dolayısıyla Arapça kutsal bir dildir." Bu gibi düşünce ve görüşler Kur'an'ın bu ve benzeri ayetleriyle çelişir. Gerçek şu ki dilleri de hep Allah yaratmıştır ve bunlar Allah'ın kudretinin birer ayetleridir. O bakımdan, bir ulusun dili, öbür ulusların dilinden üstündür, kutsaldır demek Tanrı'nın Kur'an'daki ayetlerine meydan okumaktır.

852 (84: 25) Ayrıca bak: Fâtır Suresi 41; Hacc Suresi 65.

26. Göklerde ve yerde her ne varsa, O'nun ayetlerindendir; hepsi O'nun koyduğu yasa gereği ayakta dururlar.

27. Yaratılışı başlatan, sonra O'nu devam ettiren O'dur; ve bu, O'na göre çok kolaydır. Göklerde ve yerde, buna dair sayısız örnekler vardır. Çünkü O, her şeye güç yetiren ve en iyi yasa koyandır.

İNSANA DAİR BİR ÖRNEK

28. Allah size, kendi konumunuzdan şöyle bir örnek verir: Siz, sözleşmenizle çalıştırdığınız elemanları, size rızık olarak verdiğimiz servetinize eşit hakka sahip ortaklar olarak kabul eder misiniz? Kendiniz, eşit hakka sahip ortaklarınıza davrandığınız gibi, onlara da aynı şekilde davranır mısınız? Aklını çalıştıracak bir toplum için, ayetleri işte böyle detaylandırırız.

29. Ama, gel gör ki, Allah'ın ayetlerini karartanlar, bilgisizce kendi kafalarına göre hareket ederler. Bilime dayalı gerçeği bırakıp, bilim dışı rivayetlere saplananları, kim yola getirebilir? Böylelerine, cehaletleri nedeniyle yardım etme şansı da yoktur.

TÜM ZAMANLARIN DİNİ;
FITRAT DİNİ VE HİZİP / GRUP DİNLERİ (!)

30. Ortak koşucu inançları terk ederek, sadece tek Allah'a yönelen biri olarak, sen yönünü, dine / yasaya odakla! Çünkü o, Allah'ın yaratılış yasadır; insanlar o dine / o yasaya uyumlu olarak yaratılmıştır. Allah'ın yaratılış yasasında değişiklik olmaz. İşte tüm zamanların değişmeyen dini / yasası budur. Fakat insanların çoğu, bunun böyle olduğunu bilmiyorlar.[853]

---

853 (84:30) Allah bu Kur'an ayetiyle, Hz. Peygamber'i Kur'an dinine yönlendiriyor. Onun adına üretilen çelişkili rivayetlerle, Müslümanları yanlış yönlendirmek, bu Kur'an ayetine göre ne büyük bir yanılgı ve sorumluluktur. Yalnızca Allah'ı Rab kabul etmemize en büyük engeli, yüzyılların biriktirip getirdiği genel kabullerin, zihinlerimizi ve kalplerimizi perdelemesi ve kirletmesi teşkil ediyor. İslam, hiç kimsenin tekeline alamayacağı ve hiç kimsenin de kendisini dışında göremeyeceği yaratılış sistemidir. İslam, tüm peygamberlerin tebliğ ettikleri dinin ortak adıdır. Alah'ın koyduğu yasalarda bir değişiklik olmaz. Fâtır Suresi 42, 43; Ahzâp Suresi 38, 60-62; Fetih Suresi 22, 23; Mü'min Suresi 83-85. ayetleri inceleyiniz.

31. Varoluş dinine / yasasına yönelenler olarak, ondan başkasına yönelmekten sakının; salatı ikame edin / varoluş yasasını ayakta tutun; ve ortak koşanlardan olmayın.

32. Ortak koşanlar, dinlerini gruplaştıran kimselerden oldular; ve mezheplere, tarikatlara, cemaatlere vs. bölündüler. Her biri kendi grubuyla övünmektedir.[854]

33-34. Ama bu insanlar, başlarına bir sıkıntı gelince de, hemen Rabblerine yalvarırlar; O'na yönelirler. Sonra, bir iyilik olarak, kendilerini o sıkıntıdan kurtarınca da, onlardan bir kısmı tekrar grubuna döner ve Bizim yapmış olduğumuz iyiliğe nankörlük ederek, Rablerine ortak koşmaya devam ederler. Edin bakalım! İleride bileceksiniz.

35. Yoksa Biz, gruplara / cemaatlere, vs. kesin bir yetki, kesin bir delil mi indirdik de, onlar bu yetkiye, bu delile dayanarak, ortak koşmayı sürekli dillendirip duruyorlar?

36. Biz insanlara bir iyilikte bulunduğumuz zaman, onlar, ona sevinirler; ama kendi elleriyle yapmış oldukları bir yanlış yüzünden başlarına bir sıkıntı gelse, hemen umutsuzluğa kapılıverirler.

37. Görmüyorlar mı? Hiç kuşkusuz Allah isteyip çalışan kimse için rızkı bolca yayar ve çalıştığının karşılığını takdir eder. Kuşkusuz içtenlikle inanan bir toplum için bunda dersler vardır.

38. O zaman, siz de akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa yardım edin. Allah'a yönelmek isteyen kimseler için, böylesi daha iyidir; işte onlar mutluluğu yakalayanlardır.

39. İnsanların mallarından elde ettiğiniz riba'dan / haksız kazançtan, vermiş olduğunuz yardımlar, Allah yanında size artı bir kazanç

---

854 (84:32) Bir önceki ayette Allah, "insanları kendi dinine uyumlu yarattığını ve Hz. Peygamber'i de kendi dinine yönelttiğini" bildirmektedir. Bu Kur'an ayetiyle de ortak koşanların, Allah'ın "insana uyumlu dinini," parça parça mezheplere / hiziplere ayırdığını ve mezhep mensuplarının da "Allah'ın yarattığını" değiştirerek, kendilerine göre inançlar oluşturduklarını, ibret verici bir şekilde bizlere bildiriyor. Bak. En'âm Suresi 159; Âl'i İmrân Suresi 105; Ra'd Suresi 36.

sağlamaz. Zekattan / meşrû kazançtan, vermiş olduğunuz vergiler, işte onlar, Allah yanında, kat kat kazancınızı arttırır.[855]

40. Allah O'dur ki, sizi yaratan, sonra size rızkınızı veren, sonra sizi öldüren ve sonra da sizi yeniden diriltecek olandır. Peki, sizin Allah'a ortak koşarak bağlandıklarınız içinde, bunlardan herhangi birini yapabilen kimse var mı? Allah, onların ortak koştukları şeylerden arınmıştır ve O, çok yücedir.

41. İnsanlar, kendi elleriyle yapmış oldukları tahribat yüzünden, karada ve denizde doğal dengeyi bozuyorlar. Yaptıkları yanlışın belki farkına varırlar da dönerler diye onların kötü sonuçlarını Allah, zaman zaman kendilerine tattırıyor.

---

855 (84:39) Bu Kur'an ayetindeki **"Zekat"** kelimesi, yaygın olarak bildiğimiz ve uyguladığımız, "malın kırkta birini" yoksula verme şeklindeki, dar anlamında değildir. Burada **"Riba"** kelimesi ile **"Zekat"** kelimesi anlamca karşıttır. Karşıt sözcükler çoğu zaman anlamları daha canlı ve kısa yoldan belirtmeye yarar. "Burada Riba"dan ne kastediliyor ya da ne anlıyorsak, "Zekat", onun zıddı tam tersidir. "Riba," "Zekat" her ikisi de arttırmak anlamına gelir. Ancak, "Riba," kirleterek, sömürerek, üretmeden kişisel çıkar için vergi kaçırarak arttırmak; "Zekat" ise kişisel çıkar gözetmeden refahı ve zenginliği topluma yaymak için çalışıp, üretip ve kazandığının karşılığını, devlete vergisini vererek arttırmadır. Yani "Riba," kirleterek arttırmak," Zekat" ise temizleyerek arttırmaktır. "Zekat" kavramının, malın kırkta birini yoksula vermek olarak daraltılıp dondurulması üretme ve çalışma teşebbüsüne bir bakıma engel olmuştur. Müslümanları "Bir lokma bir hırka" tembelliğine itmiştir. Daha fazlasını vermenin önünü kesmiştir.

Eğer zekat vermek bir ibadet ise -ki öyledir- o zaman zengin olmak için, çok çalışmanın, kazanmanın, üretmenin ibadet olduğu bilincini taşımak ve çalışmayanın, üretmeyenin insanlıkla, İslamlıkla ilgisinin olmadığını bilmek gerekir. Gel gör ki bugünkü algılanış şekliyle zekatın uygulandığı ülkelerin geri oluşu, Kur'an kavramlarının evrensel anlamlarından ne kadar uzak anlaşıldığının apaçık kanıtı durumundadır. Kaldı ki Allah'ın dini İslam, sadece kendilerini Müslüman olarak tanımlayan toplumların değil, evrensel olup tüm insanların dinidir. Kur'an'ın evrensel kurallarından yararlanmanın toplumlar için ödülü, her yönüyle güç ve refahtır. Ancak bu güç ve refah, riba / sömürerek haksız kazanç elde ederek değil, zekât / paylaşarak, devletini güçlendirerek olursa toplum için, insanlık için yararlı olur. Aksi takdirde, toplum, insanlık "şeytan çarpmışa" döner, ekonomik krizden ve kargaşadan kurtulamaz. Ayrıca bak. Bakara Suresi 275.

42. De ki: "Yeryüzünde dolaşın da aynı yanlışları yapan, daha öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakın! Onların çoğu ortak koşanlardandı."

43. Öyleyse, Allah tarafından ertelenmesi asla söz konusu olmayan bir gün gelmeden önce, sen yönünü, tüm zamanların değişmeyen dinine / varoluş yasasına odakla! Zira o gün, herkesin ne yapıp ne yapmadığı ayrı ayrı ortaya konacaktır.

44-45. Kim gerçeği görmezlikten gelip örterse, onun gerçeği örtmesi kendi aleyhinedir; kim de toplum yararına iyi ve güzel işler üretirse, kendisi için iyi bir yer hazırlamış olur; çünkü, ortak koşmadan inanıp, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimselere Allah lütfundan ödüllendirecektir. Muhakkak ki, gerçeği örtenlerde Allah sevgisi olmaz.

47. And olsun! Senden önce de kendi toplumlarına elçiler gönderdik de, onlar, onlara gerçekleri apaçık kanıtlarla sundular. Gerçeği örterek suç işleyen kimseleri cezalandırmak ve içtenlikle inananlara da yardım etmek Bizim üzerimize bir haktır.[856]

46. Rüzgârların yağmur habercisi olarak esmesi ve yağmurun yağması ve suya koyduğu yasa gereği gemilerin yüzmesi ve sizin denizlerden rızık aramanız, tüm bunlar, Allah'ın ayetlerindendir; umulur ki, size verilen bunca nimetin karşılığını ödersiniz.

48-49. Allah, rüzgârları estirir, onunla bulutları harekete geçirir, sonra gökyüzünde onları dilediği şekilde yayıp parçalar, sonra da onları bir bulut kümesi kılar; bir de bakarsın, sen onların arasından yağmurun yağdığını görürsün. Nihayet o, kullarından dileyen kimselerin üzerine isabet ettiğinde, onlar müjde almış gibi sevince boğulurlar. Halbuki ondan önce, üzerlerine yağmur yağmadan önce, iyice ümitlerini kesmişlerdi.[857]

50. Allah'ın yağmurunun yansımalarına bakınız! Yeryüzünü ölü-

---

856 (84: 47) DİKKAT! Konu bütünlüğünü sağlamak için, 46. ayet sırası ile 47. ayet sırası yer değiştirmiştir.

857 (84:48) Ayrıca, Hicr Suresi 22 ve Furkân Suresi 48; Bakara Suresi 164. ayetleri inceleyiniz.

münden sonra nasıl canlandırıyor? Hiç kuşkusuz Allah, ölüleri de böyle diriltecektir; ve O, her şeye güç yetirendir.

51. Biz, bir rüzgâr estirsek de, yağmur yağdırmadığımız zaman, yeryüzünün sararıp solduğunu görürsün! Bundaki gerçekleri görmezlikten gelenler, ondan sonra hemen nankörlük etmeye başlarlar.

52. Ölü gibi duyarsızlaşanlara sen, çağrıyı elbette işittiremezsin; gerçeğe kulaklarını tıkayan sağırlara da işittiremezsin.[858]

53. Sen, söylentileri gerçek sanıp, Kur'an bilgisine kör olanları da, aydınlatamazsın. Sen ancak ayetlerimizi anlayıp inanacak kimselere işittirebilirsin. İşte onlar, barışçıl, huzurlu kimselerdir.

54. Allah O'dur ki, sizi zayıf, hiçbir şey yapamaz biri olarak yaratan, ondan sonra güçlü-kuvvetli biri kılan, ondan sonra tekrar zayıf, güçsüz ve ihtiyarlık haline dönüştürendir. Allah dilediği her şeyi yaratır ve O, ilmiyle var edendir; en üstün güç sahibidir.

55. Saat vakti gelip, kıyâmet koptuğu gün, suçlular, bir saatten fazla kalmadıklarına dair yemin ederler. İşte onlar böyle yanılgıya düşüyorlar.[859]

56. Oysa bilgi sahibi olmuş ve içtenlikle inanmış kimseler şöyle derler: "Kesinlikle siz, Allah'ın Kur'an'ının da haber verdiği, yeniden diriliş gününe kadar kaldınız. İşte bu, yeniden diriliş günüdür; ama siz, onu öğrenmemekte direttiniz."

57. Artık kıyâmet günü, gerçekleri karartanların özür dilemeleri de bir yarar sağlamayacak ve kendilerini aklama istekleri de kabul görmeyecektir.

58. Dikkatinizi çekerim! Biz bu Kur'an'ın içinde, insanlar için, her türlü örneği vurguladık. Ama, sen onlara sağlam bir kanıt da getirsen, gerçekleri örtbas eden kimseler, kesinlikle şöyle derler: "Siz ancak boş şeylerle uğraşıyorsunuz."

---

858 (84: 52) Çok ilginç, Allah, ölülerin duymadıklarını, işitmediklerini söylüyor. Kur'an bilgisinden yoksun cahiller, ölülere "Yâ Sîn" okutturarak "insanları Allah yolundan uzaklaştırıyorlar." Bu Kur'an ayetinde, gerçeği / Kur'an'ı anlamak istemeyenleri Allah, mecaz anlamda, ölüler olarak vasıflandırıyor.

859 (84: 55) Ayrıca bak. Nâziât Suresi 46.

59. Kur'an bilgilerini, öğrenmemekte, anlamamakta direten kimseler, kalplerini Allah'a, işte böyle kapatırlar.

60. Şimdi sen güçlüklere karşı mücadelene devam et. Kuşkun olmasın ki, Allah'ın sözü, bilgisi gerçektir. Gerçekleri anlamamakta, öğrenmemekte diretenler, sakın, seni gevşekliğe sevk etmesin.

İniş Sırası: 85
ANKEBÛT (Örümcek) SURESİ
Sure No: 29

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Mîm.

2. İnsanlar, söylemleri ile eylemlerinin örtüşüp örtüşmediğine bakılmadan, sadece "inandık" demekle kurtulacaklarını mı sanıyorlar?[860]

3. Doğrusu onlardan önceki kimseler çok çetin sıkıntılardan geçtiler. Böylece Allah, onlardan özü-sözü bir olanlarla yalancıları belli ediyordu.

4. Yoksa, "İnanıyorum" diyerek, istediği kötülüğü yapanlar, Bizi atlatacaklarını mı sanıyor? Ne kötü karar veriyorlar!

5. Allah'ın huzuruna dönecek olan kimse, bilmelidir ki, Allah'ın tayin ettiği vakit kesinlikle gelecektir. O, en iyi işiten ve en iyi bilendir.

6. Allah için, çalışıyorum diyen kimse, aslında kendisi için çaba göstermiş olur. Çünkü Allah, herkesten zengindir, hiç kimsenin çabasına muhtaç değildir.

7. İçtenlikle inanan ve toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimselerin hatalarını elbette örteriz; ve kesinlikle onlara, yapmış olduklarının daha güzeliyle karşılık veririz.

---

860 (85:2) Demek ki insanları, sadece söylediklerine göre değil, sözleri ile eylemleri birbiriyle ne kadar örtüşüyor, ona göre değerlendirmek gerekir. Ayrıca, Âl'i İmrân Suresi 142; 179; Bakara Suresi 214; Tevbe Suresi 16; Muhammed Suresi 31. ayetleri inceleyiniz.

8. Biz insana, anne ve babasına güzel davranmasını tavsiye ettik. Ancak onlar, bilgisizce, körükörüne, senin Allah'a ortak koşman için uğraşırlarsa, o zaman onların bu sözüne uyma! Dönüşünüz banadır. O zaman yapmış olduğunuz şeyin nedeni size haber verilecektir.[861]

9. İçtenlikle inanan ve toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimseler, kesinlikle onlar, makbul kişiler arasına gireceklerdir.

10-11. Kimi insanlar da "Allah'a inandık" der, fakat bir eziyete, bir işkenceye tabi tutulduğu zaman, insanların yaptığı bu eziyeti, bu işkenceyi, Allah'ın azabı gibi tanıtıverir de, "Bu eziyet Allah'tandır" der. Ama Rabbinden bir yardım, bir zafer gelse, bu sefer de şöyle derler: "Bu zaferi sizinle beraber, biz kazandık." Allah, herkesin içinde sakladıkları en gizli düşünceleri bilmez mi? Allah, elbette, içtenlikle inananları da bilir, ikiyüzlü olanları da bilir.

12. Gerçeği örtbas eden kimseler, iman etmiş kimseler için, "Siz bizim tarafı tutun, biz sizin hatalarınızı kesinlikle yükleniriz," dediler. Halbuki, onlar, inananların hatalarından hiçbir şey yüklenecek değillerdir. Kuşkusuz onlar, kesinlikle yalan söylüyorlar.

13. Ama onlar, kendi hatalarını ve kendi hatalarıyla birlikte, kandırdıkları kişilerin veballerinden de bir kısmını yükleneceklerdir. Ve onlar uydurmuş oldukları bu iftiralardan dolayı, kıyâmet günü, kesinlikle sorumlu tutulacaklardır.[862]

ÖNCEKİ PEYGAMBERLERİN HAYATINDAN DERSLER: NÛH

14-15. Dikkatinizi çekerim! Biz, Nûh'u kavmine elçi olarak göndermiştik. Nûh, onların içinde, elli yılı hariç uzun yıllar sıkıntılı bir mücadele hayatı geçirmişti de, onlar, Nûh'u yalanladılar. Derken

---

861 (85:8) Bak. Lokman Suresi 14, 15.

862 (85:13) İnsanların yaşamlarında kendi özgür iradeleriyle işledikleri günahlar ve sevaplar, ancak kendi sorumluluklarındadır. Kimse kimsenin günah yükünü çekmez; kimse kimsenin sorumluluğunu yüklenemez. (En'âm Suresi 164). Fakat, başkalarının kötülük işlemesine neden olan kişi, kötülük işlemesine sebep olduğu kişinin kötülüğünden bir pay alacaktır. Çünkü o kişinin, o günahı işlemesine neden olmuştur. (Nisâ Suresi 85 ve En'âm Suresi 164. ayetleri inceleyiniz.)

tufan onları yakalayıverdi. Ama Biz, Nûh'u ve gemide bulunanları kurtardık ve bu olayı tüm insanlık için bir ders kıldık.[863]

İBRAHİM

16-17. İbrahim de halkını; "Sadece Allah'a kulluk edin ve O'na ortaklar edinmekten sakının. Böyle davranmanız, sizin için daha iyidir; eğer bilirseniz. Halbuki sizler Allah'ı bırakıp, bir takım putlara tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Oysa Allah adına taptığınız putlar, hiçbir zaman size bir rızk verme gücüne sahip değillerdir. Onun için, sadece Allah'a kul olun ve rızkı sadece O'ndan isteyin ve sahip olduğunuz nimetlerin karşılığını da O'na ödeyin, hesap vermek için, dönüp dolaşıp, O'nun huzuruna döndürüleceksiniz," diye uyardığında;[864]

24. Halkının İbrahim'e verdiği cevap, "Öldürün onu ya da canını yakın, işkence edin!" demek oldu. Ancak İbrahim, onların can yakıcı işkencesinden Allah'a tam teslimiyetle kurtuldu. Kuşkusuz, inanan bir toplum için bunda dersler vardır.

---

863 (85:14-15) 14. Ayetteki **"fihim elfe senetin illâ hamsîne âmen"** cümlesi," Nûh onların arasında, bin yıldan elli yıl eksik kaldı" şeklinde anlamlandırılmıştır. Halbuki Kur'an'ın diğer ayetleri ve tarihsel kaynakları incelediğimizde, burada geçen, "elfe sene / bin sene" ifadesi, sayısal bir ifade olarak değil, muhataba sürenin çok uzun yıllar olduğunu anlatmak için mecaz anlamında bir ifadedir.

Yani Nûh'un 950 sene yaşadığını değil, uzun süre kavmiyle sıkıntılı geçen mücadelesini Muhammed Peygamber'e, dolayısıyla bizlere anlatmak içindir. Nitekim, ayetin sonu "...Nûh olayını, tüm insanlık için bir ders kıldık" diye tamamlanıyor. (Konuyla ilgili bak. *Lisnu'l-Arab*, 4/720, "sene, maddesi"; *Tebyinü'l Kur'an*, c. 8, s. 335 ve dv. Kurtubî, *el-Camiu lî Ahkâmil-Kur'an*.)

Kur'an da "bin yıl" geçen ayetlere bak. Kadr Suresi 2; Hacc Suresi 47; Bakara Suresi 96; Meâric Suresi 4; Secde Suresi 5.

Ayrıca, Nûh'un mücadelesi ile ilgili, Nûh Suresi 1-28. Kamer Suresi 9-15; Yâ-Sîn Suresi 41-44; Hâkka Suresi 11-12. Âl'i İmrân Suresi 33-34; Nisâ Suresi 163; A'râf Suresi 59-64; EnbiyâSuresi 76-77; Yunus Suresi 71-73; En'âm Suresi 84; Müminûn Suresi 23-30; Sâffât Suresi 75-82; Furkân Suresi 37; Şuarâ Suresi 105-123. ayetleri inceleyiniz.

864 (85:17) DİKKAT! Konu bütünlüğünü sağlamak, okuyucunun daha iyi anlamasını kolaylaytırmak bakımından, 18. Ayet- 23. Ayet sıralaması, 40. Ayetten sonraya konmuştur.

25. İbrahim halkına; "Sizler kendi aranızda dünya yaşamına aşırı sevgi ve muhabbet beslediğinizden dolayı, Allah'ı bırakıp putları çıkar amaçlı kullanıyorsunuz. Ama sonra, kıyâmet gününde kiminiz kiminize küfredecek, kiminiz kiminizi de lanetleyecektir; ve varacağınız yer de can yakıcı bir sıkıntı yeridir ve kesinlikle sizin için yardımcı da olmayacaktır," dedi.[865]

26. İbrahim'in bu etkili konuşması üzerine bir tek Lût, ona inandı Bundan sonra İbrahim; "Ben artık Rabbime iltica ediciyim. Kuşkusuz O, evet O, üstündür, en doğru kararı verendir," dedi.

27. Biz, İbrahim'e İshak'ı ve İshak'a da Yakub'u bağışladık. Soyuna peygamberlik ve kitap verdik. Ona ödülünü bu dünyada verdik ve kuşkusuz o, öteki dünyada da makbul kişilerdendir.

LÛT

28-29. Lût da halkına; "Gerçekten siz, çok çirkin bir iş yapıyorsunuz; sizden önce halklardan hiçbiri böyle bir hayasızlık yapmadı; cidden siz, hep böyle çirkin ilişkiler kurup, yolları keserek ve toplantılarınızda her türlü edepsizliği yaparak mı devam edeceksiniz?" dediğinde, halkı ona cevap veremedi; sadece, "Eğer söylediklerin doğru ise, haydi Allah'ın azabını getir bakalım!" diyebildi.

30. Bunun üzerine Lût; "Yârab! Şu iğrenç bozguncu topluluğa karşı bana yardım et," diye yakardı.

31. Elçilerimiz, İbrahim'e müjde ile geldiklerinde, dediler ki: "Muhakkak ki, şu kasaba halkı helâk olacak, çünkü ora halkı iğrenç işler yaparak kendi yok oluşlarını hazırladılar."[866]

32. İbrahim de, "Orada Lût'da var" diye aklından geçirmişti de, "Orada kimin olduğunu en iyi bilen biziz. Kesinlikle Lût ve ehli kurtulacak, ancak karısı hariç; o helâk olacaklarla beraberdir," diye haber vermiştik.

33. Elçilerimiz Lût'a geldiklerinde, sapkın kişilerin davranışları

---

865 (85:25) Bak. Mümtahine Suresi 4- 6. ayetleri.

866 (85:31-32) Allah her şeyi konuşturur; bak. Fussılet Suresi 21; Nur Suresi 24. Her şeyi konuşturan Allah, burada kendisi adına Kur'an ayetlerini konuşturuyor. Kur'an ayetlerinin de elçi olduğu ile ilgili bak. Meryem Suresi 2-11, 19-26; Âl'i İmrân Suresi 42-47. Ayrıca çocuk müjdesi ve İbrahim'in Lût için endişelenmesi ile ilgili bak. Hûd Suresi 69-76.

nedeniyle, elçiler adına fenalaştı, zor durumda kaldı. Dediler ki: "Korkma, üzülme, biz seni ve aileni kurtaracağız; ancak eşin hariç; o yok olacaklar arasında kalacaktır."

34. "Haberin olsun, yapmış oldukları iğrenç işler yüzünden bu kentin halkı gökten bir pisliğin, bir felâketin indirilmesini hak etmişlerdir," dediler.

35. Doğrusu, aklını kullanacak toplumlar için apaçık bir ibret olarak, Biz oradan bazı kalıntılar bıraktık.

ŞUAYB VE BAŞKALARI

36. Medyen halkına da kardeşleri Şuayb dedi ki: ""Ey halkım! Artık Allah'ın kulu olduğunuzu anlayın ve son anınıza kadar O'na umut bağlayın ve bozgunculuk yaparak, ülkenin huzurunu bozmayın."[867]

37. Fakat onlar Şuayb'ı yalancılıkla suçladılar. Derken onlar, cehaletlerinin kurbanı oldular da, korkunç ses çıkaran bir depreme yakalanıverdiler ve evlerinde diz üstü çöküp kaldılar.

38. Âd ve Semûd kavimleri de elçileri yalanlamışlardı da, bu yüzden onların sonu da aynı olmuştu. Yaşadıkları yerlerdeki kalıntılar, kesinlikle sizin için, onların sonunun nasıl olduğunu, açık-seçik belli etmektedir. Şeytan / Hakk'tan uzaklaştırıcı kimseler, onlara yaptıkları yanlışları cazip göstermişti de, onları yoldan saptırmıştı. Halbuki kendileri, olayları gözlemleyip değerlendirebilecek kimseler idi.[868]

39. Karun, firavun ve Haman da ayetlerimizi yalanladıkları için helâk oldular. Dikkatinizi çekerim! Musa onlara apaçık kanıtlarla gitmişti; ancak onlar, ülkede büyüklük kompleksi içindeydiler; ama, kendilerinin helâk olmalarını önlemeye güç yetiremediler.[869]

---

867 (85:36) Bak. Hûd Suresi 84-95; Şuârâ Suresi 176.

868 (85:38) Bak. Hûd Suresi 50-68; Şuârâ Suresi 160.

869 (85:39) Hz. Musa'nın çağında Mısır'daki ortak koşucu üç önemli isim, Firavun, Karun ve Haman. Bunlar sırasıyla, politik, ekonomik ve askeri gücü temsil ediyordu. Allah'ın ayetlerini tebliğ eden Musa ve Harun'a karşı çıktılar, kendileri büyüklük tasladılar ve Allah'ın elçilerini küçümsediler. Bu yüzden kendi sonlarını kendileri hazırladılar. Bak. Mü'min Suresi 23, 24.

40. İşte, ayetlerimizi tebliğ eden elçilerimizi yalanlayan toplumların hepsi, işledikleri suçları yüzünden cezayı hak etmişlerdi. Onlardan kimi üzerlerine taşları savurup atan şiddetli bir fırtınaya tutuldu; kimini korkunç bir ses yakaladı; kimini, yerlerinde diz üstü çökerten bir felâket, kimi de suda boğuldu. Aslında onlara zulmeden Allah değildi; onlar, kendi zararlarına olarak işledikleri suçlar yüzünden, kendi yok oluşlarını hazırlamışlardı.

KISSALARDAN HİSSE

18. Eğer siz elçiyi yalanlarsanız, bilin ki, sizden önceki birtakım milletler de yalanlamıştı. Unutmayın, elçinin görevi, sadece, Allah'tan aldığını açıkça tebliğ etmekten başka bir şey değildir.[870]

19. Bakıp da düşünmüyorlar mı, Allah, yaratmayı nasıl başlatmış, sonra da nasıl devam ettiriyor? Kuşkusuz bu, Allah'a göre çok kolaydır.

20. De ki: "Yeryüzünü gezin dolaşın ve onların başlangıçta nasıl yoktan var edildiğini gözlemleyin, inceleyin de, Allah'ın sonraki yaratılışı da nasıl inşa edeceğini anlayıp kavrayın. Kuşkusuz Allah, her şeye güç yetirendir.

21. Unutmayın, cahilliği isteyen kimse belâdan, sıkıntıdan kurtulamaz; doğruluğu, araştırıp incelemeyi isteyen de esirgenir, korunur. sonunda O'na döndürüleceksiniz.

22. Gökte de yerde de gücün sahibi siz değilsiniz. Sizin Allah'tan başka bir veli ve bir yardımcınız yoktur.

23. Allah'ın ayetlerini görmemezlikten gelip örtbas edenler, ve Allah'a döndürülmeyi ummayanlar, işte onlar, Allah ile bağlarını koparanlardır; ve işte onlar için, can yakıcı bir azap vardır.

ÖRÜMCEĞİN ÖRNEKLİĞİ

41. Allah'tan başkasını evliya / efendi edinen kimselerin örneği, örümcek ağı örneği gibidir. Örümcek bir ev yapmıştır; ama yaptığı

---

870 (85: 18-23) DİKKAT! Konu bütünlüğünü sağlamak ve okuyucunun daha iyi anlaması, kavraması için, 18. ayetten 23. Ayetleri, 40. ayetten sonraya konmuştur.

ev kesinlikle, evlerin en çürüğüdür, en dayanıksızıdır. Keşke ortak koşanlar anlamış olsalar.[871]

42. Kuşkusuz Allah, ortak koşanların, kendisini bırakıp, hangi şeyden, kimlerden yardım istediklerini bilir. Çünkü O, en üstün bilgedir.

43. İşte bu örnekleri Biz, insanlar için vurguluyoruz; ama bu örneklerin ne demek istediğini, aklını kullanmayanlar anlayamaz; ancak aklını işletenler bilip anlarlar.

44. Kuşkusuz Allah, gökleri ve yeri uyumlu bir düzene göre yaratmıştır. Kuşkusuz, iman edecekler için, bu bir kanıttır.

SALAT KÖTÜLÜKLERDEN UZAKLAŞTIRIR

45. Kitaptan sana vahyedileni öğren! Salatı ikame et / öğrenmeye devam et! Kuşkusuz salat / öğrendiğin bilgiler, fahşa'dan ve münkerden / aşırılıklardan ve kötülüklerden seni uzaklaştırır, kesinlikle en büyük uyarı Allah'ın uyarısıdır. Allah, yapıp ettiğiniz her şeyi bilir.[872]

46. Onlar şirk koşarak gerçeği karartmadıkça, Kitap sahipleriyle en güzel olan yöntemden başkasıyla mücadele etmeyin ve deyin ki: "Biz, hem bize indirilene iman ettik, hem size indirilene iman ettik;

---

871 (85: 41-42) Bak. Zümer Suresi 3.

872 (85:45) Bu Kur'an ayetindeki "salat" kelimesi, bugün uygulanan beş vakit namaz anlamında değildir. Burada ki "salat" kelimesnin anlamı, ayetin başında da vurgulandığı gibi Kur'an öğrenmek onu anlayarak sürekli bilgilenmek ve uygulamaktır. Şirke ve kötülüğe bulaşmamak için bu şarttır. Eğer Kur'an bilgisinden yoksunsak ya da onu anlamadan sadece Arapçasını okumakla yetiniyorsak, her an şirk batağına düşmekle karşı karşıya kalınabilir. (Bak. Rûm Suresi 31.)

Eğer bu 45. ayetteki buyruğu, bugünkü belirli vakitlerde kılınan namaza indirgenirse, böyle bir namaz bize hangi şirki, hangi kötülüğü, Kur'an'da geçen kelime ile hangi "fahşai", hangi "münkeri" öğrenme bilincini verir?

Bu bilinci bize ancak hayatımızda sürekli var olan bir Kur'an bilgisi verebilir. Kaldı ki tüm dünyada bugün namaz kılan insanların azımsanmayacak bir çoğunluğu ne yazık ki, "fahşa"dan, "münker"den ve "şirk"ten kurtulamıyor. Ayrıca, İsrâ Suresi 78, 79 ve dipnotu; Mâûn Suresi 1-7 ve dipnotu okuyunuz.

Bizim ilahımız da, sizin ilahınız da aynıdır; ve biz, O'na teslim olmuşuzdur."

47. İşte böyle birleştirici kitabı / Kur'an'ı, Biz, sana indirdik. O bakımdan kendilerine kitap verdiklerimiz de ona inanır; şunlar da / Araplar da ona inanır; Arap olmayanlar da ona inanır. Gerçeği bilerek örtenler hariç, onlardan hiçbiri ayetlerimizi inkâr etmezler.

48. Çünkü bu Kur'an bilgileri sana gelmeden önce sen, herhangi bir kitaptan / Tevrat'tan ya da İncil'den vb. okumadın; ve elinle de o kitaplardan yazmış değilsin; eğer öyle olsaydı, o zaman, açık arayan kötü niyetliler için, kesinlikle bir bahane olurdu.[873]

49. Tam tersi, bilimsel düşünebilen kimselerin kalplerinde o ayetler çok açıktır. Ortak koşarak ayetlerimizi karartanlar hariç, hiç kimse, ayetlerimize bahane bulmak için çabalamaz.

50. Nitekim ortak koşucular: "Ona / elçi Muhammed'e, Rabbin-

---

873 (85: 48) Bu Kur'an ayeti (48. Ayet) anlam saptırması yaparak, Hz. Muhammedin "okuma-yazma bilmediği" iftirasına dayanak yapılmıştır. Yıllar boyu bunu yapanlar da öyle cahil kimseler falan değil, âlim-ülema-prof. Dediğimiz koca koca adamlardır.

Örneğin, şu an elimizde bulunan Diyanet Vakfı tarafından bastırılıp dağıtılan ve beş profesörün imzası bulunan "*Kur'an'ı Kerim ve Açıklamalı Meâli*"nde, bu 48. ayetin çevirisi ve dipnotu şöyle: "Sen bundan önce ne bir yazı okur, ne de elinle onu yazardın. Öyle olsaydı batıla uyanlar kuşku duyarlardı." Bu çevirinin dipnotu da şöyle: "Hz. Peygamber'in "ümmi," yani **okuma-yazma bilmeyen** bir kişi olmasının başlıca hikmeti bu ayette açıklanmış olmasıdır. Eğer Resûl-i Ekrem **okuma-yazma bilen** bir kişi olsaydı..." diye devam ediyor.

İşte böyle yazıyor bu alimlerimiz(!) Kur'an ayeti nasıl amacından saptırılıyor. Halbuki burada Yüce Allah, Muhammed Nebî'nin, kitap ehlinin elinde bulunan Tevrat'tan, İncil'den ya da daha önce gelmiş ilahi metinlerden herhangi birini okumadığını ve yazmadığını bildiriyor. Yoksa Peygamber'in okuma-yazma bilmediğini değil. Peygamber'in tebliğ ettiklerinin doğrudan Allah tarafından geldiğini anlatmak istiyor.

Diyanet Kurumunun yayınladığı bir meâl çevirisinde "Peygamber okuma yazma bilmiyordu" şeklindeki böylesi bir notun bugün (2020 de) hâlâ var olması, kendileri için çok büyük bir vebaldir. Bu surenin 68. Ayetinin sonu, bu vebali taşıyanlar için korkunç bir tehdid içerir. Şöyle: "...Allah'ın ayetlerini örtenler için, cehennemde yer mi yok?"

den ayetler indirilse yâ!" dediler. De ki: "O ayetler, zaten Allah tarafından indirilmedir; ben sadece, Allah'ın ayetlerini tebliğ eden, apaçık bir uyarıcıdan başka bir şey değilim."

51. Benim tarafımdan sana indirdiğimiz bu kitabın ayetlerini kendilerine anlatman onlara yeterli gelmiyor mu da, başka şeyler bekliyorlar? Kuşkusuz, inanacak bir toplum için, o kitabın içinde kesinlikle bir iyilik ve hatırlatma vardır.

52. De ki: "Sizinle benim aramda bir tanık olarak Allah yeter! O, göklerde ve yerde olan her şeyi bilir. Asılsız safsatalara inanıp, Allah'ın kitabındaki ayetleri örtenler, işte onlar, evet onlar, hayal kırıklığına uğrayacaklardır."

53. Bir de, senden azabı hemen getirmeni istiyorlar; eğer belirlenmiş bir vakti olmamış olsaydı, istedikleri azap onlara elbette gelmişti; ve o azap onlara ansızın gelecek, ama onlar farkında değiller.

54. Senden azabı hemen getirmeni istiyorlar; aslında, Allah'ın ayetlerini örtbas etmeleri nedeniyle, cehennem onları çepeçevre sarmış durumdadır.

55. Günü geldiğinde o azap, onları tepeden tırnağa saracak ve yapmış olduğunuz şeylerin karşılığı olarak, "Tadın azabı" denecek;

56. "Ey inanan kullarım! Benim yer kürem geniştir; o halde nerede bulunursanız bulunun, sadece bana kulluk edin."

57. Her bir canlı ölümü tadacak; sonra da Bize döndürüleceksiniz.

58-59. İçtenlikle inanıp, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimseler, elbette onlar, içinde sürekli kalacakları ve altlarından ırmaklar akan cennet köşklerine yerleşeceklerdir. Sadece Rablerine güvenerek, güçlüklere karşı çalışanların ödülü ne güzeldir.

TÜM CANLILARIN RIZKINI ALLAH VERİR

60. İrili ufaklı nice canlılar var ki, yiyeceğini yanında taşımaz; biriktirecek durumda da değildir; ama onlar da, siz de, Allah'ın var ettiği rızıkla beslenirsiniz ve O, her şeyi duyar ve her şeyi bilir.

62. Allah, kullarından dileyen herkes için, rızkı bolca yaymış ve onlar için ayarlamıştır. Kuşkusuz Allah, her şeyin nedenini en iyi bilendir.[874]

ORTAK KOŞANLAR DA "ALLAH" DERLER

61. Dikkatinizi çekerim! Ortak koşanlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı? Güneş'i ve Ay'ı kullarının yararlanmasına sunan kimdir?" diye sorsan, kesinlikle "Allah," diye karşılık verirler. İyi de nasıl oluyor da Allah'a ortaklar koşabiliyorlar.

63. Yine onlara, "Gökten yağmuru yağdırıp, onunla kupkuru toprağı canlandıran kimdir?" diye sorsan, kesinlikle yine "Allah" derler. Ama ortak koşanların çoğu aklıyla düşünmez. De ki: "Tüm övgüler, yalnızca Allah içindir."

64. Unutmayın, bu dünya yaşamı, sadece bir oyun ve eğlence yeri değildir. Sonraki yurt için hazırlık yeridir. Sürekli olan orasıdır; keşke böyle olduğunu bir bilseler.[875]

65-66. Ortak koşanlar gemiye bindiklerinde, bir tehlikeyle karşılaşınca, Allah'a dua ederler, içten gelen bir inançla O'na yönelirler. Fakat onlar, Allah'ın yardımıyla kurtulup, karaya çıktıklarında, tekrar ortak koşmaya başlarlar. Onlar, verdiklerimize nankörlük etsinler ve zevklensinler bakalım! İleride bilecekler.[876]

MEKKE'Yİ YÖNETENLER VEBAL ALTINDA

67. Çevrelerinde insanlar kaçırılıp, tedhiş hareketleri devam ederken, Bizim, haremi / Mekke'yi bir güvenlik yeri kıldığımızı görmüyorlar mı? Hâlâ bâtıla / rivayetlere inanıp, Allah'ın nimeti olan Kur'an ayetlerini örtmeye devam mı edecekler?

68. Allah adına bir yalan uydurarak iftira eden ya da kendilerine

---

874 (85:62) DİKKAT! 62. Ayet konu bütünlüğü için 60. Ayetten sonraya konmuştur.

875 (85:64) Ayrıca bak. En'âm Suresi 32; Hadîd Suresi 20; Muhammed Suresi 36-39.

876 (85:65-66) Konuyla ilgili ve insan psikolojisini ortaya koyan şu ayetleri de inceleyin, İsrâ Suresi 67; Yunus Suresi 12; Nahl Suresi 53-54.

gelen Kur'an ayetlerini karartarak yalan sayan kimselerden daha ortak koşucu kim olabilir? Allah'ın ayetlerini örtenler için, cehennemde yer mi yok?

69. Biz, buyruklarımız doğrultusunda çaba harcayanları elbette, kendi yolumuza kılavuzlarız. Kuşkusuz Allah, güzel davrananlarla beraberdir.

İniş Sırası: 86
MUTAFFİFÎN (Hile Yapan) SURESİ
Sure No: 83

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hile yaparak aldatmayı alışkanlık edinmiş olanların vay haline!

2-3. Onlar, insanlardan kendileri için alırlarken ölçüyü fazla tutarlar; fakat onlara verirken eksik tutarlar.

4-6. Peki, insanları aldatanlar, büyük bir günde hesap vermek için, yeniden diriltiltileceklerini hiç düşünmüyorlar mı? O gün tüm insanlar, âlemlerin Rabbi için hazır olacaklardır.

7. Hayır! Hayır! Bilakis, aldatmayı alışkanlık haline getirenlerin kaydı, kesinlikle Siccinde'dir.

8. Sen siccin nedir; bilir misin?

9. O, suçlunun işlediği her suçun, madde madde yazılmış olduğu bir dosyadır.

10-11. Din Günü'nü yalanlayan kimseler, yalanladıkları için, o gün onların vay haline![877]

12. Aşırı derecede ileri gitmiş her bir günahkardan başkası, hesap gününü yalanlamaz.

13. Onlara ayetlerimiz anlatıldığında, "öncekilerin öyküleridir" derler.

---

877 (86:11) Din günü ile ilgili ayrıca, Fâtiha Suresi 4; Müddessir Suresi 48; Mâûn Suresi 1 ve İnfitâr Suresi 15, 16. ayetleri inceleyiniz.

14. Hayır! Hayır! İşin aslı onların düşündüğü gibi değil, tam tersi, haksız olarak kazanmış oldukları şeyler, onların kalplerini karartmış; bilinçlerini kirletmiştir.

15. Hayır! Hayır! Kuşkusuz o gün onlar, Rablerinden kesinlikle utanacaklardır.

16-17. Sonra onlar, alevli ateşe yaslanacaklar; sonra da; "İşte bu, sizin yalanlamakta olduğunuz şeydir," denecek.

İYİLİK VE GÜZELLİK ÜRETENLER

18. Hayıır! Hiç kuşkusuz, iyilik ve güzellik üretenlerin kaydı da İlliyyin'dedir.

19. Sen İlliyyin nedir; bilir misin?

20.-21. O, iyilik ve güzellik üretenlerin işlediği her iyiliğin, madde madde yazılmış olduğu bir dosyadır, ki, yaklaştırılmışlar ona tanık olurlar.

22-23. Kuşkusuz, iyilik ve güzellik üretenler, kesinlikle nimet bahçelerinin içinde, lüks koltuklar üzerinde seyre dalarlar.

24-25-26. Onların yüzlerinde, kavuştukları nimetlerin sevincini görürsün. Onlara, katkısız, ağzı hiç açılmamış mis kokulu bir içecekten sunulur.

27-28. O içeceğin karışımı tesnim'dir; ki o tesnim, yaklaştırılmış olanların içeceği bir pınardandır. Yarışanlar, işte böyle bir amaç için yarışmalıdırlar.

DAVRANIŞLARA DİKKAT!

29. Hile yoluyla haksız kazanç elde eden suçlular, güvenilir, dürüst kimselerle alay ederlerdi.

30. Onlarla karşılaştıklarında, birbirlerine kaş-göz işareti yaparak dalga geçerlerdi.

31. Evlerine dönerlerken de, yaptıklarından zevk alarak dönüyorlardı.

32. Onları her gördüklerinde de, "Ha işte şunlar var yâ! Kesinlikle şaşkın zavallılar!" derlerdi.

33. Halbuki onlar, kendilerinin üzerine, bekçiler olarak gönderilmemişlerdi.

34-35. İşte, bugün de güvenilir, dürüst kimseler, koltukları üzerinde, gerçekleri bile bile örtbas edenlere gülümseyerek bakıyorlar.

36. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin cezaları, kendi yaptıkları şeyler yüzünden değil mi?

İniş Sırası: 87
BAKARA SURESİ
Sure No: 2

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lam, Mim.

2. İşte bu Kur'an! Onun içinde anlatılanlarda asla kuşku yoktur. Sakınmak; korunmak; arınmak isteyenler için, bir yol göstericidir.

MÜ'MİN (GÜVENİLİR KİŞİ)

3. Sakınmak; korunmak; arınmak isteyenler, gaybe / algılanamayan gerçekliğe inanırlar, salatı ikame ederler / sosyal yardımlaşmayı ayakta tutarlar, kendilerine rızık olarak verdiklerimizden toplumsal yardımlaşma için destek payı ayırırlar.

4. Onlar, Muhammed'e indirilen Kur'an'a ve Muhammed'den önce indirilen Tevrat, İncil ve diğerlerine inanırlar ve onlar sonraki hayatı bilinçli olarak kavrarlar ve hiç kuşku duymazlar.

5. İşte bunlar, Rablerinden dosdoğru bir yol üzeredir ve işte bunlar, istediği mutluluğa kavuşanlardır.[878]

KÂFİR (BİLEREK GERÇEĞİ ÖRTEN)

6. Hiç kuşkusuz, bilerek gerçeği örten kimseler, hangi inançtan olursa olsun, hepsi müsavidir / hepsi aynıdır; onları uyarsan da, uyarmasan da gerçeği kabul etmezler; inanmazlar.

---

878 (87:5) Bak. Lokman Suresi 3, 4, 5.

7. Onlar, Allah'ın Kur'an'ını anlama konusuna, kalplerini ve kulaklarını kapatmışlar; gözlerine de bir perde çekmişlerdir. Ve kesinlikle onlar, çok büyük bir azabı hak etmişlerdir.

MÜNAFIK (İKİYÜZLÜ KİŞİ)

8. Kimi insanlar da "Allah'a ve ahiret gününe inandık" derler; ama onlar, güvenilir kimseler değildir.[879]

9. Onlar, inanmış kimseleri, Allah ile aldatmaya çalışırlar. Aslında onlar, kendilerini aldatıyorlar da; bunun farkında değiller.

10. Onların kalpleri, düşünceleri hastalıklıdır; onlar Allah ile aldatmaya devam ettikçe, düşünsel hastalıkları daha da artar ve yalan söylemiş olmaları nedeniyle de onlar, can yakıcı azabı hak ederler.

11. İkiyüzlülere; "Yeryüzünde ya da ülkede, kargaşa çıkarmayın" denildiğinde, "Biz düzelticileriz, biz barış ve esenlik için çabalıyoruz," derler.

12. Sakın aldanmayın! Hiç kuşkusuz onlar, evet onlar, ortalığı karıştıranların ta kendileridir. Ama bunun bilincinde değildirler.

13. Onlara; "Siz de, içtenlikle inanmış insanlar gibi, samimi olarak inanın," denildiğinde, "Biz de o akılsızların inandıkları gibi mi inanalım?" derler. Dikkat edin! Asıl akılsız olanlar kendileridir; ama bunun farkına varamıyorlar.

14. Bunlar, güvenilir, dürüst kimselerle bir araya geldikleri zaman, "Biz de inanıyoruz" derler; ama, kendileri gibi şeytanlaşmış olanlarla beraber olduklarında, "Kuşkusuz biz sizinle beraberiz; biz onlarla alay ediyoruz; dalga geçiyoruz," derler.

15. Böyle kimseler, alaycı tutumları nedeniyle, Allah'ın buyruklarını da ciddiye almazlar. Onlar zamanlarını, kendi aşırılıkları içinde boş yere harcayıp giderler.

16. İşte onlar, doğruluk ve samimiyet yerine, ikiyüzlülüğü tercih

879 (87:8-20) Kur'an'ın değişik surelerinde ikiyüzlülerden çok sık bahseder. Bazılarını sunalım: Nisâ Suresi 61-63, 138, 139, 145; Muhammed Suresi 25, 26; Fetih Suresi 11 Hucurât Suresi 14. Münafikûn Suresi 1-8. Münafıklarla ilgili ayrıca, Mücâdele, Enfâl, Haşr, Tevbe, Mâide Surelerine de bakabilirsiniz.

eden kimselerdir. Ama onların bu alış-verişleri; bu tercihleri, kendilerine yararlı bir şey kazandırmaz; ve onları doğru yola da ulaştırmaz.

17. Onların örneği, yanıp sönen bir alev ateşi gibidir; şöyle ki; adam, karanlık bir gecede bir ateş yakar; yanan ateşin alevleri çevresini aydınlatır; tam o sırada ateş söner ve ışıkları gidiverir; kendileri de kopkoyu karanlıklar içinde, hiçbir şeyi göremez halde kalıverir.

18. İşte ikiyüzlüler, Allah'ın yol gösterici ışığı Kur'an'ı anlamaya kalplerini ve kulaklarını kapattıkları için, duymayan bir sağır, konuşamayan bir dilsiz ve bir görme özürlü gibidir; bu yüzden onlar, gerçeğe, dürüstlüğe dönemiyorlar.

19. Ya da ikiyüzlülerin örneği, gökten boşanan bir yağmura tutulmuş bir kimse gibidir; şöyle ki, kapkaranlık bir gecede, dehşet verici gök gürültüsü, çakan şimşekler ve gökten sağanak halinde boşanan bir yağmur altında, yıldırımlardan ölüm korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkayan kimseye benzer. Allah, gerçekleri örtbas eden ikiyüzlü inkârcıları, işte böyle örnekler.

20. Çakan şimşeğin ışıkları gibi, ışık saçan Kur'an ayetleri, ikiyüzlülerin düşüncelerini alt-üst eder; ama yine de ondan yararlanmaya çalışırlar. Fakat, cehaletin karanlığı üzerlerine çöktüğü için, oldukları yerde sayarlar. Eğer Allah, istese, onların işitme ve görme duyularını gideriverir. Çünkü Allah, her şeye güç yetirendir.

KANITLI UYARI VE ORTAK KOŞUCULARA BİR ÖNERİ

21. Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk edin! Umulur ki, O'nun koruması altına girmiş ve azabından sakınmış olursunuz.

22. O Rab ki, yeryüzünü sizin yaşamınız için yayıp döşedi ve göğü de korunmanız için bir tavan yaptı. Gökten yağmur yağdırıp, size yerden beslenebileceğiniz çeşitli ürünler çıkardı. Ve siz, bunları bildiğiniz halde, tutup da Allah ile birlikte bir başkasını ortak edinmeyin![880]

---

880 (87:22) Bak. Zuhruf Suresi 10; Zâriyât Suresi 47-48; Nebe Suresi 6-7; Yunus Süresi/18; Neml Suresi 16.

23. Eğer, kulumuz Muhammed'e indirdiğimiz Kur'an'dan bir kuşku içindeyseniz ve eğer bu kuşkunuzda ciddi iseniz, haydi, siz de o Kur'an ayetlerine benzer bir sûre getirin bakalım! Üstelik, Allah ile birlikte bağlandığınız efendilerinizi de yardıma çağırın.

24. Eğer bunu yapamazsanız -ki hiçbir zaman yapamayacaksınız- o zaman, ayetlerimizi örtbas edenler için hazırlanmış ve yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının.

25. İçtenlikle inanıp iyi ve güzel işler üretenlere müjdele! Kendileri için altlarından ırmaklar akan bahçeler vardır. Oradaki meyvelerden ikram edildiğinde onlar, "Bunlar, daha önce bize ikram edilen nimetlerdir," diyecekler; cennetteki bu nimetler onlara, dünyadakilerinin tıpkısının aynısı gibi ikram edilecektir. Onlar için, orada tertemiz arkadaşlar da vardır ve onlar orada sürekli kalacaklardır.[881]

26. Kuşkusuz Allah, gerçeği açıklamak için, bir sivrisineği hatta çok daha küçük olan bir şeyi bile örnek vermekten çekinmez. Rablerine koşulsuz güvenenler, Rablerinin böyle bir örneği neden verdiğini bilirler. Gerçekleri örtenler ise, "Allah bu örnek ile ne demek istedi?" diye kuşku duyarlar. Bu örnekle birçok kişi şaşırır. Birçokları da dosdoğru yola yönelir. Allah'ın verdiği böyle bir örneğe ancak fasıklar / bozguncular şaşırırlar.[882]

27. Onlar, Allah adına verdiği bir anlaşmadan cayarlar, Allah'ın birleştirilmesini buyurduğu şeyleri ayırmaya, parçalamaya çalışırlar ve yeryüzünde ya da ülkede, sürekli fitne çıkarırlar. İşte rezil olacaklar bunlardır.

---

881 (87:25) Cennetteki nimetlerin, dünya hayatındakiler gibi nitelendirilmesi, esasında bizim anlayışımıza ve algılayışımıza uygun hitap edebilmek içindir. Cennetteki nimetler, bizim sınırlı anlayışımız ve algılayışımızın çok çok ötesindedir ve bizim onların mahiyetini anlayıp algılamamız olanaksızdır. Bak. Tûr Suresi 21-22; Secde Suresi 17.

882 (87:26) Allah'ın Kur'an da verdiği her türden örnek, inananlar için büyük bir moral kaynağı, ortak koşucu ve ikiyüzlüler için de şaşırtıcıdır. Nitekim Allah'ın kendi gücünü ve kudretini anlatmak için, Kur'an'da örneklediği varlıklar üzerindeki düşünme ve araştırmalar, insanları şaşırtan fakat insanlık yararına buluşlar ve gelişmelere vesile olmaktadır. Ankebût Suresi 43; Müddessir Suresi 31 ve Kıyâmet Suresi 4. ayet ve dipnotu inceleyiniz.

28. Ey ortak koşucu bozguncular! Sizler ölüler iken / daha yokken, sizi hayata getiren, sonra sizi öldürecek olan, sonra kıyâmet günü, yeniden diriltecek olan, sonra da kendisine döndürüleceğiniz Allah'a nasıl olur da nankörlük edersiniz?

29. O, yeryüzünde olan şeylerin tümünü, sizin için var etti. Sonra gökyüzünü, tüm yasalarıyla birlikte yedi katman olarak düzenledi. O, her şeyin nedenini en iyi bilendir.[883]

ALLAH, "HİÇ YOKKEN HAYATA GELMEYİ" VE NANKÖRLÜĞÜN NEDENİNİ HATIRLATIYOR

30. Hani Rabbin meleklere / yaratılmış iradesiz varlıklara; "Kuşkusuz Ben, yeryüzünde, işleyici, düzenleyici bir halife / irade sahibi, yetkili ve sorumlu birini var kılacağım" demişti; o zaman, onlar dediler ki: "Orada, yeryüzünde bozgunculuk yapacak, ve kanlar dökecek birini mi var kılacaksın? Oysa biz, seni överek yüceltiyor ve buyruklarını, yasalarını aynen uyguluyoruz." Rab buyurdu: "Ben sizin bilmediğiniz; bilemeyeceğiniz şeylerdeki ilmin sahibiyim."[884]

ALLAH İLMİN SAHİBİ OLDUĞUNU KANITLIYOR

31. Rab önce, Âdem'e / hiç yoktan var kılacağı insana, varlığın tümünü isimlendirmeyi öğretti; sonra da onları, meleklere / iradesiz varlıklara sunarak; "Eğer siz, 'bozgunculuk yapacak, kanlar dökecek...' gibi sözlerinizi kendiliğinizden bir bilgiye sahip olarak söylediyseniz ve bunda doğrucularsanız, haydin, şunların da / varlıkların da isimlerini Bana haber verin bakalım!"[885]

---

883 (87:29) Bugün bilimsel araştırmalar, dünya atmosferinin üst üste dizilmiş birbirinden farklı tam yedi katmandan meydana geldiğini ortaya koymuştur.

884 (87:30-33) Allah tüm yarattığı varlıkları konuşturur. Allah için iletişim sorunu olmaz. Varlıklar da kendi lisan-ı halleriyle Allah'ı zikrederler. Allah yaratacağı insanın olumsuz özelliklerini, niteliklerini kendisi değil de yarattığı varlıklar vasıtasıyla haber veriyor. Çünkü Allah olumsuzluklardan hoşlanmaz. Allah'ın her şeyi konuşturabileceği ile ilgili bak. Fussılet Suresi 19-21; Nur Suresi 24.

885 (87:31) Âdem'in anlamı "hiçlik, var olanın zıddı, yok olan, yokluk"dur. Burada söz konusu olan, hiç yoktan var edilmiş insanın bilgilendirilmiş özelliğidir. Yani Âdem, vücutlanmış kendi başına bir varlık değil, bilgili, bilgi öğrenmiş ve vücutlanmış insan demektir. Kültürümüzde "Adam gibi Adam" "Sen daha Adam olamamışsın" vb. deyimlerinin ifade ettiği anlamlardır. Bu bağlamda >>

32. Melekler / iradesiz varlıklar dediler ki: "Hâşâ! Sen her türlü noksanlıklardan uzaksın! Bizim ilmimiz yoktur; biz ancak Senin bize öğretmiş olduğun ilme, yasaya tabiyiz; muhakkak ki, ilmin sahibi Sensin ve Sen, en doğru yasayı koyansın."

33. Rab buyurdu: "Ey Âdem! / Ey bilgilendirilmiş insan! Onlara / iradesiz varlıklara, kendilerinin isimlerini haber ver! Onlara, kendilerinin isimleri haber verilince, Rab dedi ki: "Göklerin ve yerin gizemlerinin ve sizin açıkça bildiklerinizin ve henüz daha bilemeyip, açıklayamadıklarınızın ilminin sahibi Benim; demedim mi size?"

DOĞA GÜÇLERİNİN ÂDEM'E BOYUN EĞMESİ VE İNSANIN NEFSİNİN KENDİSİNE NANKÖRLÜK ETMESİ

34. O zaman Biz, Meleklere / iradesiz tüm varlıklara, şöyle dedik: "Âdem için / bilgili insan için, boyun eğici olun!" Hepsi bu buyruğu onayladı: ancak İblis / insan nefsi onaylamadı; yan çizdi; böylece o, büyüklük taslamanın, nankörlük etmenin simgesi oldu.

35. Biz dedik ki: ""Ey Âdem! / Ey bilgilenmiş insan! Sen ve eşin / kadın-erkek, yeryüzü bahçesine yerleşin; huzur içinde olun! Orada sizin için var ettiğim şeylerden bol bol yararlanın. Hiç biriniz, şu şecere / insanlığın ortak malına; hakkınız olmayana; sorun yaratan şeye sahiplenmeye kalkmayın! Sonra başınıza iş açar, kendinize yazık edenlerden olursunuz.[886]

>> bilgisiz, cahil toplumlar sürü toplumlardır; bilgili toplumlar ise, ileri, **Adam** olmuş toplumlardır. Evrende ve yeryüzünde var olan hiç bir yaratılmış, eşyayı isimlendirme ya da kendiliğinden kavram geliştirme özelliğine sahip değildir. Bu yetenek bu özellik, Rab tarafından, sadece yoktan var ettiği insana verilmiştir. Âdem, kavramıyla ilgili detay için, Nisâ Suresi 1 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Allah'ın insanı yaratmadan önce Kur'an'ı öğrettiği ile ilgili bak. Rahman Suresi 1-4. Burada "1-Rahman, 2- Kur'an'ı öğretti, 3-İnsanı yarattı, 4-Açıklamasını belletti." şeklindedir.

886 (87:35) Bak. 22. ayet "O Rab ki yeryüzünü sizin yaşamınız için yayıp döşedi." 29. Ayet: "O, yeryüzünde olan şeylerin tümünü, sizin için var etti." Secerin Kur'an'daki anlamı için bak. Nisâ Suresi 65. "...ikiyüzlüler, aralarındaki secerin / ihtilafın, sorunun çözümünde seni hakem tayin ederek..."

İBLİS / NEFİS İŞ BAŞINDA

36. Derken, şeytan / nefisleri, onları tahrik etti de, böylece ikisi de bulundukları bolluk, bostanlık içindeki huzurlu durumdan dışarı çıktılar. Biz de onlara: Siz şeytana / nefsinize uyarak kendi kendinize düşmanlık ettiniz; artık, yeryüzü sizler için bir barınma yeridir ve orada bir zamana kadar yararlanma vardır," dedik.

37. Âdem / bilgilendirilmiş insan, Rabbinin öğrettiği kelimelerden hatasını anladı; hemen tövbe etti. Çünkü, Rabb, hatasını anlayıp içtenlikle dönenlerin tövbesini kabul eder.

38. Biz dedik ki, şeytana / nefsine uyan herkes, alçaltıcı, onur kırıcı aşağılık durumlara düşer. Artık bir kılavuz olarak, Benden size bir yol gösterici / Kur'an, geldiğinde, kim o yol gösterici Kur'an'ı anlayıp, uygularsa, onlar için bir korku yoktur ve onlar, nefislerine (iblise) uyarak da üzülmeyeceklerdir."

39. "Ama, ayetlerimizi yalanlayıp, gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, işte onlar, ateş çemberi içindedir ve onlar bu durumlarına devam ettikleri sürece, sonsuza dek o halde kalacaklardır."

"YAHUDİLER! İNDİRİLEN KUR'AN'A İNANIN"

40. Ey İsrailoğulları! Size yaptığım iyilikleri hatırlayın! Ve, "Size, Benden bir yol gösterici / Kur'an geldiğinde, kim o yol göstericiyi anlayıp, uygularsa, onlar için bir korku yoktur" sözümü yerine getirin ki, sizin sözünüz kabul görsün ve siz, yalnızca bana yönelin ve saygılı olun![887]

41. Elinizdeki Tevrat'ın doğrularını içinde toplayan, gönderdiğim Kur'an'a inanın ve onu göz ardı ederek örtbas edenlerin öncüsü olmayın; ayetlerimi çok az bir değer karşılığı da olsa, çıkarlarınıza alet etmeyin ve sadece korunmak, arınmak için uygulayın.

---

887 (87:40) Yüce Allah, Surenin başından itibaren, **mü'min** (güvenilir kişi) **kâfir** (bilerek gerçeği örten kişi) **münâfık** (ikiyüzlü kişi) gibi insanın özelliklerinden, niteliklerinden söze başlayıp, sonra da bir parantez açarak, 30. ayetten 40. ayete kadar insanı var etmeden önce, var edeceği insanın yeryüzünde neler yapabileceği ile ilgili bilgilendiriyor. Bu temsili yaratılış söyleşisinden hemen sonra, İsrailoğulları ile ilgili anlatıma geçmesi, dikkat çekici.

42. Hak olanı, batıl olanla kirletmeyin; siz bilip durduğunuz halde, gerçeği gizliyorsunuz.

43. Salatı ikame edin / Hakk'a bağlılık bilincini ayakta tutun ve zekâtı verin / kendinizde olanı paylaşarak arının ve rükû edenlerle beraber rükû edin / ve Allah'a şirk koşmayanlarla beraber, siz de şirk koşmayın.[888]

44. Ey din adamları! Sizler, insanlara iyiliği, güzelliği emrediyorsunuz da, kendinizi unutuyor musunuz? Üstelik siz, kitabı da okuyorsunuz; sizler hâlâ aklınızla düşünmeyecek misiniz?

45-46. Sabırla / güçlüklere karşı çaba harcayarak ve salatla / Allah'a bağlılık bilinciyle yardım isteyin; kuşkusuz, kesinlikle büyük olan; saygı duyulması gereken sadece O'dur. O'na bağlılık bilinciyle saygı duyanlar, Rabb'lerine kavuşacaklarına ve O'na döneceklerine inanmış kimselerdir.

47. Ey İsrailoğulları! Size yaptığım iyilikleri hatırlayın! Kuşkusuz siz, Benim sayemde tüm varlık üzerinde herkesten fazla bilgi sahibi oldunuz.

48. Allah'ın azabından sakının ki, bir kimsenin başka bir kimse adına hiçbir şey yapamayacağı, kimseden bir şefaatçinin kabul edilmeyeceği; kimseden bir kurtuluş bedeli alınmayacağı ve onlara yardımın da edilmeyeceği bir günde, korunabilesiniz.[889]

İSRAİLOĞULLARINA YAPILAN İYİLİKLERİ KUR'AN HATIRLATIYOR

49. Hatırlayın! Bir zaman, firavun ve adamlarına karşı siz, kurtuluşu Ben'de bulmuştunuz. Onlar, size işkencenin her çeşidini uyguluyor, oğullarınızı ailelerinden koparıp köleleştiriyor; kızlarınıza da utanç verici şeyler yapıyorlardı. Aslında size bu yapılanlarda, Rabbinizi bilinçli olarak anlamanız için, çok büyük bir sınav vardı.

---

888 (87:43) Kitap sahiplerinin "Tevrat ve İncili ikamesi" ile ilgili bak. Mâide Suresi 66, 67; Ayette geçen "Verkeû Maar-râkiûn" kelimesinin, ne anlama geldiği ile ilgili bak. Mürselât Suresi 48, ve dipnotu. Ayrıca bak. Hacc Suresi 77.

889 (87:47-48) Bak. Bakara Suresi 122-123. Peygamberler dahil hiç kimsenin şefaat edemeyeceğine dair bak. Meryem Suresi 87; Enbiyâ Suresi 28; Sebe Suresi 23; Zümer Suresi 86; Necm Suresi 25, 26; Nebe Suresi 37.

50. Benim sayemde tüm varlık üzerinde herkesten fazla bilgi sahibi olduğunuz için denizin suları çekildiği zaman denizden geçip kurtuldunuz; denizin suları geri gelince de, firavun ve adamları, gözlerinizin önünde suda boğulmuşlardı.

51. Hani Biz, buyruklarımı bildirmek için, kırk gece Musa ile sözleşmiştik, sonra siz onun yokluğunda, topladığınız değerli maddeyi / altını ilah edinip ortak koşarak kendinize yazık edenlerden olmuştunuz.[890]

52. Sonra Biz, yaptıklarınızın yanlış olduğunu anlar, iyiliğimin kıymetini bilirsiniz diye sizi bağışlamıştık.

53. Hatırlayın! Dosdoğru yolda gitmeniz için, Biz Musa'ya, Furkan'ı / doğru ile yanlışı ayıran ilkeleri içeren kitabı / Tevrat'ı verdik.

54. Musa, Allah'tan aldıklarını kavmine tebliğ etti: "Ey halkım! Kuşkusuz sizler, maddeye tapma nedeniyle, ortak koşarak kendinize yazık ettiniz. Gelin size her türlü iyilikleri yapan Yaratıcınıza tövbe edin de, nefsinizi / gururunuzu; iblisinizi öldürün. Böyle davranmanız, yaratıcınız yanında, sizin için daha iyidir. O, sizin tövbenizi kabul eder. Kuşkusuz O, evet O, tövbeleri en çok kabul edendir; engin merhamet sahibidir."

55. Hatırlayın, siz şöyle de demiştiniz: "Ey Musa! Bize Allah'ı açıkça göstermedikçe, sana asla inanmayız." Bunun üzerine sizi o yıldırım yakalayıverdi de, siz, olduğunuz yerde donup kaldınız, şoka girdiniz.[891]

---

890 (87:51) "Topladığınız değerli maddeyi / altını" diye anlamlandırılan Kur'an'ın Arapçası **"l'cle"**dir. Bu sözcüğün anlamı için, Hûd Suresi 69 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Bak. Tâ-Hâ Suresi 83-98; A'râf Suresi 148-154 ve dipnotu.

891 (87:55) Burada Kur'an bize gündelik yaşamımız için kılavuzluk ediyor. İnsan çıplak gözle görmediği şeylere kolay kolay inanmaz. Onun için insan, gözüyle göremediği yüce yaratıcıya, peygamberler veya kutsallaştırdığı varlıklar aracılığıyla ya da birtakım kanıtlar yoluyla ulaşmaya meyillidir. Bu ayette, Musa zamanındaki Yahudiler Allah'ın varlığına inanmak için, gözleriyle görebilecekleri bir kanıt istiyorlar. Ayrıca, yıldırım çarpması olayı, o günkü ve daha sonraki kuşaklar için Allah'ı görmeden inanmam diyenlere, onun varlığının kudretini gösteren bir uyarıdır. Bir sonraki 57. ayette geçen "mevtikum"(ölümünüz) sözcüğü, gerçek ölümü değil, feci şekilde bir korku halini, şok olmak gibi bir durumdan kinaye bir mecaz ifadedir. Nitekim Allah, uyku durumunu da ölüme benzetir. En'âm Suresi 60; Zümer Suresi 42. ayetleri inceleyiniz.

56. Sonra Biz, iyiliğimin kıymetini bilirsiniz diye ölümcül şokun ardından sizi, yeniden normal halinize döndürmüştük.

57. Hatırlayın, sıcaktan korunmanız için, bulutların gölgesiyle sizi rahatlatmış ve size menna ve bıldırcın eti gibi yiyecekler lütfetmiş, "Verdiğimiz temiz rızklardan yiyin" demiştik. Biz haksızlık yapmayız; fakat onlar, ortak koşarak kendilerine haksızlık yaptılar.[892]

58. Hatırlayın; "Şu kente girin; oranın olanaklarından bol bol yararlanın. Kente girerken, taşkınlık yapmadan, saygıyla girin ve 'yaptığı yardımlardan dolayı işimizi kolaylaştıran Allah'a övgüler olsun,' deyin ki, hatalarınızı sizin için bağışlayalım. Biz, iyilik-güzellik yapanlara nimetlerimizi daha da arttırırız," demiştik.

59. Ancak onlardan ortak koşarak kendi zararlarına iş yapan kimseler buyruklarımı çarpıttılar, sözü, kendilerine söylenenden başka bir anlayışa dönüştürdüler Biz de buyruklarımı çarpıttıklarından dolayı, o ortak koşucu kimselerin üzerine yukarıdan bir felâket indirdik.

60. Hatırlayın! Musa, kavmi için su aramıştı da Biz dedik ki: "Sana bildirdiklerim ile taş kesilmiş, anlayışsız toplumuna örnek ol; oralarda, on iki kuyu kazıp su çıkarın da, her topluluk kendi içeceği su kuyusunu bilsin; Allah'ın rızkından yiyin-için ve aranızda kargaşalık, bozgunculuk çıkarmayın."[893]

61. Hatırlayın! Siz şöyle de demiştiniz: "Ey Musa! Artık biz, tek bir çeşit yiyeceğe dayanamayacağız. Rabbine dua et de bize fasulye, kabak, sarımsak, mercimek, soğan gibi toprağın bitirdiğinden versin." Musa da; "Allah'ın size verdiklerini beğenmeyip, daha başkalarıyla değiştirmek mi istiyorsunuz? O halde aşağılanarak Mısır'a geri dönün; orada istediğinizi bulabilirsiniz!" demişti. Böylece onlar üzerlerindeki o hallerden dolayı, Allah'a karşı öfke nedeniyle alçaklık ve aşağılanma durumuna düştüler. Bu yüzden onlar, Allah'ın ayetle-

---

892 (87:57) "Menna" kelimesini İsrâiloğullarının doyumsuz isteklerine karşı, Tanrı'nın onlara lütfettiği beslenme maddelerinin genel adı olarak düşünüyorum. Aşağı yukarı tüm Türkçe Kur'an çevirilerinde, "kudret helvası" olarak geçen "menna" kelimesini, ben orijinal şekliyle bıraktım.

893 (87:60) Bak. A'râf Suresi 160 ve dipnotu.

rini görmezlikten gelip örttüler ve suçsuz yere peygamberleri öldürdüler. Böylece, isyanları yüzünden haddi aşanlardan oldular.[894]

62. Kuşkusuz, inandım diyen ve Yahudiyim diyen ve Hıristiyanım diyen ve Sâbî'yim / geleneksel inancımı terk ettim, diyen kimselerden her kim, Allah'a ve ahiret gününe içtenlikle inanır, toplum için / insanlık için iyi ve güzel işler üretirse, elbette onların, Rableri katında ödülleri vardır; ve onlara bir korku ve bir üzülme de yoktur.

63. Ey İsrailoğulları! Sizin üstünüzü, önderinizi Tur'a çağırıp, Bizim, size söylediklerimizi hatırlayın! Şöyle demiştik: "Size verdiğimiz buyruklara sıkı sıkıya sarılın ve içindekileri iyice düşünüp uygulayın; umulur ki, Allah'ın koruması altına girer, azabından sakınırsınız."

64. Buna rağmen siz, yüz çevirdiniz; buyruklarımı çarpıttınız. Eğer, Allah'ın lütfu ve merhameti olmasaydı, kesinlikle siz, kaybedenlerden olurdunuz.

65. Dikkat edin! Sizden sebt'ti / dinlenme gününü, ortaya atanları siz elbette biliyorsunuz. İşte Biz onlar için, "Ortalıkta dolaşan taklitçi maymunlar gibi olun!" dedik.[895]

---

894 (87:61) Bak. Mâide Suresi 69. Kur'an, İsrailoğullarının şahsında, insanlık için çok önemli bir konuda yol gösteriyor: Özgürlük aç kalma pahasına da olsa hiçbir şeyle değişilemez. Özgürlüğün kıymeti çok iyi bilinmeli, istismar edilmemelidir. Yahudiler Mısır'da, firavunun acımasız zulmünden kurtulup, Sina çölünde özgürlüklerine kavuşunca, bir süre sonra Mısır'daki nimetleri özlemeye başladılar. Özgürlüklerini aşırı derecede istismar ettiler, Allah'ın kendilerine lütfettiği iyilikleri unuttular, ayetlerini inkâr ettiler, çarpıttılar, kendi sözleri ile değiştirdiler ve eylemlerini, Allah'ın gönderdiği peygamberleri öldürmeye kadar vardırdılar. Bu yüzden de Tanrı tarafından lanetlendiler. Kuşkusuz özgürlüğün kıymetini bilen, Allah'ın ayetlerini inkâr etmeyen Yahudiler ve diğerleri bu lanetin dışındadır ve "onlar için bir korku da yoktur."

895 (87:65) Sebt; Sabat; Şabat Günü, için *Tevrat*'ta şöyle yazar: "Şabat gününü kutsal sayarak anımsa, Tanrın Rabbe, Sabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların, aranızdaki yabancılar dahil, **hiç bir iş yapmayacaksınız.** Çünkü Ben **Rab** yeri, göğü, denizi ve bütün canlıları altı günde yarattım; **yedinci gün dinlendim.** Bu yüzden Şabat gününü kutsadım ve kutsal bir gün olarak belirledim." (*Kutsal Kitap*, Mısırdan çıkış 20/8-11) Şimdi dikkat! Aşağı yukarı tüm Kur'an çevirilerinde bu ayet (65. Ayet ve Kur'an da sebt sözcüğünün geçtiği ayetler) şöyle çevrili: "içinizde sebtte >>

66. Biz, bu benzetmeyi, o günün insanları ve sonra gelecekler için bir uyarı ve Allah'ın azabından korunmak isteyenler için de bir öğüt kıldık.

67. Hatırlayın! Musa halkına; "Allah size bir buzağı boğazlamanızı buyuruyor," demişti de halkı: "Sen bizimle alay mı ediyorsun?" dediler, Musa: "Ben cahillerden olmaktan; Allah'a sığınırım,"dedi.

68. Dediler ki: "O zaman, Rabbine bizim için dua et de bu buzağı neyin nesiymiş, kesin olarak bize açıklasın," dediler. Musa: "Rabbim diyor ki, o buzağı ne çok yaşlıdır ne de çok körpedir; bu ikisi arası bir buzağıdır. Hadi, sizden istenileni yapın artık," dedi.

69. Onlar, "Musa! Rabbine bizim için dua et de onun renginin ne olduğunu da bize açıklasın" dediler. Musa dedi ki: "Rabbim diyor ki, kuşkusuz o, bakanların içini ferahlatan, parlak, sapsarı bir buzağıdır."

70. Yine dediler ki, "Musa! Bu buzağı bize, teşbih gibi geldi / başka bir şeye benzetme gibi geldi; Bizim için Rabbine tekrar dua et, onu bize ayrıntılı olarak açıklasın da, inşaallah, biz, yönlendirildiğimiz dosdoğru yolu, kesinlikle bulmuş olalım.

71. Musa; "Allah diyor ki, o buzağı, ne koşularak tarla sürer ne de ürünleri sular, bağsızdır ve hiç alacası yoktur," dedi. Onlar, "İşte şimdi gerçeği getirdin" dediler ve sonunda buna ikna oldular. Neredeyse kabul etmeyeceklerdi.

72. Hatırlayın! Musa, bir kişiyi öldürmüştü de, siz onun durumunu gizlemeye çalışıyordunuz; oysa, Allah, sizin gizlemeye çalıştığınız şeyi, açığa çıkaracaktı.

>> Cumartesi gününde istirahat yasağını çiğneyenleri ya da azgınlık edenleri ya da sınırları aşanları siz bilirsiniz. İşte bundan dolayı Biz onlara aşağılık maymunlar olun, dedik." Bu çevirilerden, "Allah altı gün çalışıp yedinci gün dinlendi" inancından kaynaklanan, Cumartesi günü yasağını Allah onaylamış olup(!) uymayanları aşağılık maymunlar olarak lanetlemiş gibi bir izlenim ortaya çıkıyor.

Halbuki Allah böyle bir inanç ve uygulamanın doğru olmadığını, bu anlayışın "sözü, kendilerine söylenenden başka bir anlayışa dönüştürdüklerini" çarpıtma olduğunu ve doğrusunu Kur'an'da düzelttiğini açıklıyor:"And olsun! Gökleri ve yeri **altı günde** yarattık ve **Biz hiçbir yorgunluk da duymadık.**" (Kâf Suresi 38) Bak. A'râf Suresi 163-166; Nisâ Suresi 154; Mâide Suresi 60.

73. O bakımdan, "Öldürülen kişi yüzünden gelecek bazı sıkıntılar nedeniyle", Biz, "Musa'yı o kişilerden uzaklaştırın," dedik. İşte Allah, umutları bitmiş çaresizlere işaretlerini böyle gösterir. Umulur ki, siz aklınızla düşünürsünüz.

74. Sonra bunun ardından kalpleriniz yine katılaştı; taş gibi oldu, hatta daha da katı oldu. Kuşkusuz, öyle kayalar vardır ki, içlerinde bol su vardır; çatlayınca da ondan sular fışkırır, bazı taşlar bile, Allah'a olan saygıdan dolayı yerinden koparlar, Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.

KALPLERİ KATILAŞMIŞ YANİ İBLİSLEŞMİŞ ZİHNİYET HİÇ BİR HATIRLATMAYI KABUL ETMEZ

75. O kalpleri taş gibi katılaşmışların, sizin anlattıklarınıza inanıp tatmin olacaklarını mı bekliyorsunuz? Dikkat edin! Onlardan bir grup, Allah'ın kelâmını dinlerler, sonra hemen ardından onu akıllarıyla düşünmeden kendi anlayışlarına göre değiştirirler.

76. Ve içtenlikle inananların yanına geldiklerinde, "Biz de inanıyoruz" derler ve kendi aralarında baş başa kaldıkları zaman, "Allah'ın aleyhinizde açıklamış olduğu şeyleri, Rabbinizin indinde, aleyhinize delil olarak kullanmaları için mi, tutup onlara söylüyorsunuz? Sizin aklınız yok mu? Kafanız çalışmıyor mu?" diye yandaşlarına baskı yaparlar.

77. Acaba onlar, kendilerinin gizledikleri ve açıkladıkları her şeyi, Allah'ın, kesinlikle bildiğini, bilmiyorlar mı?

RİVAYETLERİ DİN DİYE ANLATANLAR

78. Onların aralarında Kitap'ı hiç okumayan ümmîler de var. O bakımdan onlar, Kitap'ta ne var ne yok bilmezler; bütün bildikleri uydurma rivayetler, kulaktan dolma söylentilerdir. Ama işin ilginci onlar bildiklerini zannediyorlar.[896]

79. Onlar, kendi ürettikleri rivayetleri, görüşleri, elleriyle kitaplara

---

896 (87:78) Burada **"Ümmi"** kelimesiyle *Tevrat* ve *İncil*'i hiç okumamış, kimseler kastedilmektedir. Ümmî kelimesi için ayrıca, Âl'i İmrân Suresi 20; A'râf Suresi 157, 158; Cuma Suresi 2. ayetlerini inceleyiniz.

yazıp, sonra da sırf para kazanmak, çıkar sağlamak için, "İşte bu Allah'tandır, Allah'ın ayetlerini açıklıyor," diye insanlara anlatırlar; onlara yazıklar olsun! Vay, kendi elleriyle yazıp, bu Allah'tandır diyenlere! Ve yazıklar olsun, bu yolla kazandıkları şeylere!

80. Onlar derler ki, "Sayılı birkaç günden başka bize asla cehennem ateşi dokunmayacak." De ki: "Siz, Allah'ın kendisinden böyle bir garanti sözü mü aldınız? -ki, Allah sözünden asla caymaz.- Yoksa kendiniz uydurup, "Allah böyle diyor" diye bilmediğiniz şeyleri Allah adına mı söylüyorsunuz?"

81. Hayır! Asla! İş onların dediği gibi değil, gerçek şudur: Kim insanları Allah adına kandırıp suç işlemiş ve kendi hatası kendisini çepeçevre kuşatmışsa, işte onlar ateş sakinleridir. Onlar cehennemde sonsuza dek kalacaklardır.

82. Ancak, içtenlikle inanıp topluma yönelik iyi ve güzel işler üretenler ise, işte onlar da cennet sakinleridir. Onlar orada sürekli kalacaklardır.

"ON EMİR"

83-84. Hatırlayın! Bir zamanlar İsrailoğulları, Bizim adımıza şöyle söz vermişlerdi: Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceğiz; anaya-babaya, yakınlara, yetimlere ve yoksullara iyilik yapacağız; insanlara güzeli, doğruyu söyleyeceğiz; Salatı ikame edeceğiz / Hakk'a bağlılık bilinciyle destekleşeceğiz; zekâtı / kazancımızın vergisini vereceğiz; Birbirimizin kanlarını dökmeyeceğiz; birbirimizi yurtlarımızdan çıkarmayacağız. Sonra siz, bu söylediklerinize de tanıklık ettiniz ve onayladınız. Ama sonra!.. Sizden çok azı hariç, sözünüzden döndünüz ve sizler döneklerden oldunuz.

85. Sonrakiler! İşte sizler, kendinizden olanları bile öldürüyor, içinizden bir grubu yurtlarından çıkarıyor; onlar aleyhinde kötülük ve düşmanlık yapmakta iş birliği yapıyorsunuz. Üstelik, onlar size tutsak olarak gelirlerse de, kurtulma bedeli almaya kalkışıyorsunuz. Halbuki siz, birbirinizi yurdunuzdan çıkarmayı yasaklamıştınız. Peki, siz, Kitap'tan işinize gelene inanıyor, işinize gelmeyenleri de görmemezlikten gelip örtbas mı ediyorsunuz? Şu halde, sizden böyle davrananlar, dünya hayatında rezil olmaktan başka ne kazanırlar? Onlar

kıyâmet gününde de azabın en şiddetlisine uğratılacaktır. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.

86. Sözlerinden cayarak tersini yapanlar, dünya hayatını, ahiret hayatına tercih eden kimselerdir. Bu yüzden onların cezaları hafifletilmeyecek ve kendilerine yardım da edilmeyecektir.

87. Dikkatinizi çekerim! Biz, Musa'ya o Kitap'ı verdik ve ondan sonra, ardı sıra elçiler gönderdik; Meryem oğlu İsa'yı da apaçık kanıt yaptık ve onun elçiliğini vahiy ile destekledik. Ama, Yahudilerin ileri gelenleri siz, nefsinizin hoşlanmadığı bir buyruk ile bir elçi size geldiğinde, her defasında büyüklenmediniz mi? Onlardan kimini yalanladınız, kimini de öldürdünüz.[897]

88. Şöyle de dediniz: "Bizim kalbimiz o anlatılanlara karşı kapalıdır." Böylece, gerçekleri görmezlikten gelip örttüklerinden dolayı onlar, Allah'ın rahmetinden uzaklaştılar; Bu yüzden çok azı hariç inanmazlar.

TEVRAT'IN ASLI, KUR'AN'IN İÇİNDEDİR MUHAMMED'İ KISKANDIKLARI İÇİN KUR'AN'A KARŞILAR

89. Nitekim onlar, ellerindeki Kitap'ın doğrularını onaylamış bir Kur'an, Allah tarafından kendilerine gelince, ki onlar daha önce gerçeği göremeyenler için yardım isteyip dururlarken, şimdi ellerindekini de onaylayan, Kur'an kendilerine gelince, bu sefer onu, kendileri görmezlikten gelip örtbas etmekteler. Kur'an gerçeğini örtbas edenler, Allah'ın rahmetinden uzaklaşırlar.

90. Allah, kullarından Muhammed'e elçilik lütfedince, Yahudilerin ileri gelenlerinin, onu kıskandıkları için, ona indirilen Kur'an'ı görmezlikten gelip örtbas etmeleri ve onu kendi çıkarları için malzeme yapmaları ne çirkin bir şeydir! Bu yüzdendir ki, onlar, felâket üstüne felâkete uğradılar. Gerçekleri örtbas edenler için, aşağılayıcı bir azap vardır.

---

897 (87:87) Bak. Meryem Suresi 17. Nahl Suresi 102; Burada "vahiy ile destekledik" diye anlamlandırdığımız, **"Ruhul Kudüs"** tamlamasıdır. "Ruhul Kudüs" ile ilgili olarak, Şuarâ Suresi 193'de "Ruhul Kudüs Cebrail mi?" dipnotunu lütfen okuyunuz.

91. Onlara, "Allah'ın indirdiği Kur'an'a da inanın" denildiğinde, "Biz sadece bize indirilen Tevrat'a inanırız" diyerek, Kur'an'ı reddettiler. Oysa Kur'an, "İnanıyoruz" dedikleri Tevrat'ı da içinde toplayan bir gerçektir. De ki: "Peki, Tevrat'a samimi olarak inanmış idiyseniz, niçin, daha önce, Allah'ın gönderdiği peygamberleri öldürüyordunuz?

92. Dikkatinizi çekerim! Musa size apaçık kanıtlar getirmişti; ama sonra siz, onun arkasından altına / maddeye tapmaya başladınız. Böylece sizler Allah'a ortak koşanlardan oldunuz.

93. Oysa o zaman Biz, sizin üstünüzü; sizin önderinizi, Tur'a çağırmış ve size şöyle söylemiştik: "Size verdiğim şeyleri dinleyin, iyice anlayın!" Ama onlar, "Dinledik ama kabul etmiyoruz;" diye; aşırı gittiler. Gerçeği bile bile reddetmelerinden dolayı, altına / maddeye bağlılıkları, onların beyinlerine öyle bir yerleşmiş ki, söküp atamıyorlardı. De ki: Ey çağdaş Yahudi ileri gelenleri! Eğer sizler böyle bir inanca, atalarınızdan dolayı inanıyorsanız, böylesi bir inanç size ne kötü, ne yanlış şeyler emrediyor.

94. De ki: "Sizler, kendinizi Allah yanında, diğer insanlardan daha özel, daha ayrıcalıklı görüyorsanız, cennetin de size ait olduğu inancındaysanız, eğer bundan da eminseniz, haydi, hemen ölümü isteyin bakalım!" [898]

95. Ama onlar, kendi elleriyle işledikleri yanlışlar yüzünden, ölümü asla istemezler. Allah gerçekleri karartanları çok iyi bilir.

96. Kesinlikle, onları yaşamlarında insanların en aç gözlüsü olarak bulursun; ve öyle kimseler ortak koşanlardandır. Eğer yaşatılmış olsalar, onlardan her biri sonsuza dek yaşamak ister. Ama onların uzun yaşamış olmaları, kendilerini azaptan uzaklaştıracak bir neden değildir. Allah onların yapmış oldukları şeyleri görmektedir.

---

898 (87:94) Şu ayetleri inceleyiniz, Bakara Suresi 111, 112; Cuma Suresi 6, 7; Mâide Suresi 18. Ayrıca burada anlatılan altından buzağı, Musa ve İsrail oğulları ile ilgili detayları, A'râf ve Tâ-Hâ Surelerinde okuyabilirsiniz.

CİBRİL, CEBRÂİL DEĞİL BİZZAT KUR'AN'IN İSİMLERİNDENDİR MİKÂLE, ELÇİ MUHAMMED'E VERİLEN SIFATTIR

97. De ki, "Cibrîl'e / Kur'an'a, düşman olan bir kimse, şunu bilmelidir ki, Kur'an, önceki gelen kitapların onaylayıcısı, içtenlikle inanmak isteyenler için bir yol gösterici ve bir müjdedir; ki, o Kur'an'ı, Allah bilgisi olarak, senin belleğine, Biz indirdik."

98. Her kim, Allah'a, yarattığı tüm varlık güçlerine, elçilerine ve Cibrîl'e / Kur'an'a ve Mîkâl'e / elçi Muhammed'e, düşman olursa, kuşkusuz gerçekleri örtbas edenler için Allah'da bir düşmandır.[899]

---

899 (87:97-98) 97 ve 98. ayetlerde geçen **"Cibrîl"** ve **"Mîkâle"**nin, büyük meleklerden olduğu kabulü, kültürümüze ve inancımıza yerleştirilmiş, yüzyıllarca bugünde dahil olmak üzere Müslümanlar öyle inanmaktadır. Çünkü "Cebrail ve Mikail'in" iki melek olduğuyla ilgili, birbiriyle çelişkili onlarca rivayet üretilmiştir. Bu iki sözcük, bu rivayetlerde iki büyük melek olarak kurgulanmış ve kitaplara öyle yazılmıştır. (Bak. Kurtubî, *el-Câmiu lî Ahkâmi'l -Kur'an;* İbni Kesir, Buhari vs.) İsrailiyat kültür ve inancından, İslam düşüncesine sokulmuş olduğu bugün artık herkes tarafından bilinmektedir. (Bak. *Kitab-ı Mukaddes;* Daniel, 10/1-21; 12/1-13; Yahuda, 5-14; Vahiy/7-9; ayrıca bak. *Kitab-ı Mukaddes;* Mika bölümü, s. 1143)

Sözcük Kur'an'da **Cebrail** şeklinde geçmez. Cibrîl olarak geçen bu kelime, Bakara Suresinin 97 ve 98. ayetlerinde ve Tahrîm Suresi 4. ayette olmak üzere Kur'an'da 3 kez geçmektedir.

"Cibrîl" sözcüğü, İbranice, "Cibr/Cebr" ve "îl" sözcüklerinden oluşmuş bir tamlamadır. "Cibr / Cebr" "güç, güçlü, onarım vs." "îl" sözcüğü de İbranice de "Allah" demektir. Böylece Cibrîl tamlaması, "Allah'ın gücü-kudreti," "Allah'ın onarımı" vs. anlamlarına gelmektedir.

İbranice bir sözcük olan **"Mikâil"** ise, "İsrailoğullarını düşmanlarından koruyan, kahraman, büyük kurtarıcı" vs. anlamlarına gelmektedir. Cibrîl ve Mikâil ile igili bak. *Lisanü'l-Arab,* c. 2, s. 14-18; *Tâcü'l-Arus,* c. 6, s. 158-162; El-Müfredât, s. 85-86, "cbr"mad.; *Tebyînü'l-Kur'an,* c. 9, s. 168-179.)

Allah vahiy ile yanlışları çarpıtmaları onarır, düzeltir. Cibrîl sözcüğü, **Kur'an'ın isimlerindendir.** Allah, vahyi elçilerinin kalbine / beynine aracısız ve doğrudan "ilka" etmiştir, yerleştirmiştir. (Bak. Şuarâ Suresi 193-195 ayetleri ve dipnotu lütfen okuyun.) Zaten, 99. ayet, her şeyi açıklıyor. "Kesin olarak, apaçık ayetleri sana **Biz indirdik**..." buyuruluyor. Eğer biz, Cibrîl'i, kişiselleştirip, "Cebrail indirdi" dersek bu 99. ayet ve daha onlarca Kur'an ayetiyle çelişkiye düşeriz. Cibrîl indiren değil **inendir** yani vahiy'dir, Kur'an ayetleridir>>

99. Dikkatinizi çekerim! Biz sana apaçık ayetler indirdik; ayetleri, düşüncesi kirli bozgunculardan başkası örtbas etmez.

100. Onlar, bir sözleşme akdi yaptıkları her defasında, onlardan bir grup, yapmış oldukları sözleşmeden caymadılar mı? Aslında onların çoğu güvenilmez kimselerdir.

101. Allah tarafından atanan bir elçi, onlara, ellerindeki Kitap'ın doğrularını onaylayan bir Kur'an getirince, Kitap ehlinden bir grup, sanki bilmiyorlarmış gibi, Allah'ın Kitabı'nı görmezlikten geldiler.

"HARÛT VE MARÛT"
BOZGUNCULAR Hz. SÜLEYMAN'A DA İFTİRA ATTILAR

102. Kitap ehlinden bir grup, Süleyman'ın yönetimi hakkında, şeytanların / düşmanların uydurduğu şeylerin peşine düştüler. Oysa, Süleyman, hiçbir zaman gerçeklerden sapmadı.[900] Ama, Süleyman'a düşman olanlar, insanlara doğru olmayan bilgiler öğreterek, gerçekleri saptırıyorlardı. Bu sözlerin de, Babil'deki Harut ve Marut adlı tanınmış iki bilge Kral'a indirilen ilahi sözler olduğunu söyleyerek

---

>> Bu Kur'an ayetlerinde yüce Allah, İsrailoğullarının / kitap sahiplerinin zihinlerindeki "Davud soyundan gelecek Kral Mika'nın, ulus için bir umut ve ulusa barış getireceği" algısına dikkat çekerek, Muhammed Peygamber'in tüm insanlar için bir hidayet ve kurtuluş kaynağı olan Kur'an'ın tebliğcisi bir elçi olduğunu **vurgulayarak** "eğer Cibrîl'e / Kur'an'a ve Mîkâle / elçi Muhammed'e" düşmanlık ederseniz, Allah'a da düşmanlık etmiş olursunuz." buyuruyor. Sözcük Kur'an'da "Mîkâle" olarak geçer ve Muhammed Peygamber'in, bu Surenin (Bakara) 151ve152; Tevbe Suresi 128; Âl'i İmrân Suresi 164'te anlatılan özellikleridir. Yani bu Kur'an ayetinde zikredilen "Mîkâle" Muhammed Peygamber'in niteliğidir.

900 (87:102) Süleyman Peygamber hakkında yazılıp okunanlardan bir örnek sunalım: "...Süleyman'ın, kral kızlarından 700 karısı ve 300 cariyesi vardı... karıları onu başka **ilahların** ardınca yürümek üzere **saptırdılar.** Böylece Süleyman Saydalıların tanrıçası **Aştoret**'e ve Amonluların iğrenç ilahı **Molek'e taptı**...Süleyman **Rabb'ın yolundan saptı**..." (*Kutsal Kitap,* 1. Krallar; 11/1-43.) İşte Kur'an, Süleyman Peygamber hakkında söylenenlerin doğru olmadığını söyleyip düzeltiyor. Süleyman'ın yönetimine karşı olanlar, Babil'de "Harut ve Marut" adlı iki bilge kraldan öğrendiklerini ters-yüz ederek insanları kışkırttıkları anlaşılıyor. Kur'an, Süleyman'ın sapmadığını kesin bir şekilde söylüyor. Sapanların, bunları uyduranlar olduğunu bildiriyor.

insanları kandırıyorlardı. Halbuki o ikisi, "kuşkusuz bizim öğrettiklerimiz, insanlar arasında fitne çıkarma malzemesi değildir; öğrendiklerinizi gerçek dışı olarak kullanmayın" demedikçe hiçbir kimseye bir şey öğretmiş değillerdi. Buna rağmen şeytanlaşmış kişiler, tam tersini yaparak, öğrendiklerini, ailelerin arasını açmak ya da insanlar arasında ayırımcılık yapmak için kullanıyorlardı. Böylece onlar yararlı olanları değil, zararlı olan şeyleri öğretiyorlardı. Ancak onlar, Allah bilincine ve bilgisine sahip olanlara, onunla hiçbir zarar veremezlerdi. Dikkatinizi çekerim! Kim gerçekleri değiştirip, çarpıtıp, çıkarları için kullanırsa, bilmelidirler ki, kesinlikle onların ahirette hiçbir nasipleri olmayacaktır; onlar, çıkarları karşılığında, kendi nefislerini sattıkları şeyin çok kötü olduğunu keşke bilebilselerdi.

103. Eğer onlar, içtenlikle inanıp, insanlara zarar vermekten sakınmış olsalardı, elbette, Allah'tan alacakları ödül çok daha hayırlı; çok daha iyi olurdu; eğer bilmiş olsalardı.

"TEK KİŞİ YÖNETİMİ SIKINTI VERİR"

104. Ey içtenlikle inananlar! Sorumluluk yüklenmiş kimselere ""Raina" yani "bizi koyun sürüsü gibi tek başına güt; bize efendilik yap" demeyin. "Unzurna" yani "bizimle müzakere et; bizi de dinleyip görüşümüzü al!" deyin. Bu gerçeği görmezlikten gelip örtenler için, acı verici bir sıkıntı ve istenileni elde edememe var.[901]

105. Kitap ehlinden ve müşriklerden gerçekleri örtbas eden kimseler, sizin, Rabbinizden indirilen gerçekler üzere olmanızı istemezler. Allah ise, ayetlerini anlamak isteyen kimselere rahmetini ulaştırır. Allah, büyük lütuf sahibidir.

106. Biz, koşullara uygun, daha iyisini ya da daha üstününü getirmedikçe bir kanıtı; bir sistemi değiştirmeyiz; ya da silmeyiz; yok etmeyiz. Bilmez misin, Allah her şeye güç yetirendir?

107. Bilmez misin, hiç kuşkusuz, göklerin ve yerin mülkü ve yönetimi Allah'ındır ve sizin için Allah'tan başka bir koruyucu ve bir yardımcı yoktur?

---

901 (87:104) "Rainâ" sözcüğü ile ilgili, Nisâ Suresi 46; Nur Suresi 63; Mâide Suresi 13, 41 ayetleri inceleyiniz.

108. Yoksa, ey ortak koşucular! Daha öncekilerin Musa'yı sorguladıkları gibi, siz de elçiyi sorgulamak mı istiyorsunuz? Kim Allah'ın teklik inancını, ortak koşuculuğa çevirirse, artık o, dosdoğru yoldan sapmış olur.

109. Kitap sahiplerinden birçoğu, gerçeği açık-seçik bilmelerine rağmen, sırf kendi nefislerinin kıskançlıkları yüzünden, sizi inancınızdan vazgeçirip, tekrar Allah'a orak koşmaya döndürmek isterler. Buna rağmen siz, onlar hakkında Allah emrini verinceye kadar, onlara karşı bir bağışlama ve bir düzeltme anlayışı içinde olun! Kuşkusuz Allah her şeye güç yetirendir.

110. Siz, salatı ikame edin / siz Allah'a bağlılık bilinciyle sosyal destek kurumları oluşturun ve zekatınızı verin / kazancınızın vergisini verin, unutmayın, kendiniz için verdiğiniz her sosyal yardımın, her ekonomik desteğin karşılığını hiç kuşkusuz Allah yanında, katlanarak bulacaksınız. Allah yaptığınız her şeyi görür.

111. Bir de onlar şöyle derler: "Yahudi ve Hıristiyanlardan başkası asla cennete giremeyecek" Bu, onların kuruntularıdır. Onlara deki: "Doğru söylüyor ve söylediklerinizde samimi iseniz, haydin kanıtınızı getirin bakalım!"[902]

112. Hayır! İş öyle değil. Doğrusu, Yahudi olsun, Hıristiyan olsun, Müslüman olsun, kim toplum için, insanlık için iyilik yaparak kendini Allah'a ortak koşmadan teslim ederse, onun ödülü Rabbinin yanındadır; onlara, hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.

113. Yahudilerin din adamları, Hıristiyanlar hakkında, "Onlar tutarlı bir inanca sahip değiller" dedi; Hıristiyanların din adamları da, "Yahudiler tutarlı bir inanca sahip değiller" dedi. Oysa, onlar, Tev-

---

902 (87:111-113) İslamiyetten önce, Yahudi ve Hıristiyan din adamları kendi aralarında inanç kavgası yaparlarken, İslamiyet geldikten sonra İslamiyete karşı birlikte cephe almışlardır. Kur'an'ın, "...siz onlara karşı bir bağışlama ve bir düzeltme anlayışı içinde olun! Onların tartıştıkları şey hakkında aralarında yargıyı, kıyâmet gününde Allah verecektir" buyruğuna rağmen, mezheplerin, tarikatların, cemaatlerin ve bazı Müslüman din adamlarının (!) "Müslümanlardan başkası cennete giremez" şeklinde onlarla inanç kavgasına girmeleri calib-i dikkattir.

rat'ta ve İncil'de böyle bir şeyin olmadığını okuyup duruyorlar. Tevrat ve İncil bilgisinden yoksun halk da, din adamlarının söylediklerini tekrar eder. Onların tartıştıkları şey hakkında, aralarında yargıyı, kıyâmet gününde Allah verecektir.

TERÖRİSTLERE, OKULLARI VE KAMU ARAÇLARINI NEDEN TAHRİP ETTİRİRLER?

114. Kamuya ait eğitim ve toplantı yerlerinde[903] Allah'ın varlığının, birliğinin göstergelerinin öğrenilmesine engel olan ve oraları yakıp-yıkmaya çalışan kimseden daha kendi zararına iş yapan kim olabilir? Aslında onların korktukları, oralara gidenlerin aydınlanmasından başka bir şey değildir. Bunlar dünyada bir rezillik içindedir; ahirette de onlar için, çok büyük bir azap vardır.

115. Hiç kuşkusuz, bir yerdeki kamuya ait toplantı yerlerini tahrip etmekle hiçbir şey elde edilmez; çünkü doğudaki gelişmeler de, batıdaki gelişmeler de ve daha başka yerlerdekiler de, Allah içindir. Nereye yönelirseniz yönelin orada Allah'ın varlığının ve birliğinin göstergeleri vardır. Kuşkusuz Allah, ilmiyle her yeri kuşatmıştır.[904]

116. Ortak koşanlar "Allah bir çocuk edindi" dediler. Hâşâ! Allah, yaratılmışlara özgü böylesi niteliklerden arınıktır; tam tersi, göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Hepsi O'nun koyduğu yasaya boyun eğerler.[905]

117. O, gökleri ve yeri hiç yoktan var edendir. Ve O, bir işin olmasına karar verdiği zaman, ona sadece "Ol," der ve o şey de anında oluverir.

---

903 (87:114) Kur'an ayetinde geçen **"Mescid"** çoğulu **"Mesacid"** kelimesi, bugün bildiğimiz gördüğümüz mescidler camiler değildir. Kur'an ayetlerini anlamlandırırken bu durumu göz önünde bulundurmak gerekir. Aksi halde yanılabiliriz. Bilindiği gibi, mescid toplantı yeri demektir. Allah'a göre tüm yeryüzü bir mesciddir, toplantı yeridir. "Mescid" sözcüğü ile ilgili, Tevbe Suresi 107, 108. Cin Suresi 18, 19; Hac Suresi 40. ayetleri inceleyiniz.

904 (87:115) Ayrıca bak. Bakara Suresi 142, 177; Rahman Suresi 17.

905 (87:116) Yunus Suresi 68; Enbiyâ Suresi 26-28; Meryem Suresi 88-95; Nisâ Suresi 171; En'âm Suresi 101; Tevbe Suresi 30-31; Mâide Suresi 18, 72, 73, 116; İhlâs Suresi 1-5. ayetlerini inceleyiniz.

118. Tanrısal bilgiden yoksun ortak koşucular: "Allah bizimle doğrudan konuşsa veya bize de bir ayet gönderseydi yâ!" derler. İşte, daha önce Tanrı bilgisinden yoksun olanlar da onların dediklerinin tıpkısının aynısını demişlerdi. Onların kalpleri; düşünceleri birbiriyle örtüşüyor. Dikkatinizi çekerim! Kesin ve doğru bilgi ile bilgilenmek isteyen bir toplum için, ayetlerimiz açık-seçik olarak ortadadır.

119. Hiç kuşku yok ki, Biz seni, Kur'an ile müjdelemen ve uyarman için gönderdik. Cehennem halkından sen sorumlu değilsin.

120. Yahûdâ / yalnız biz yol gösteririz; Nasârâ / yalnız biz yardım ederiz, diyenlerin yoluna / tarikatına, mezhebine, inanç sistemine vs. uymadıkça asla senden / Kur'an anlatandan hoşlanmazlar. Onlara de ki: "Kuşkusuz o yol, Kur'an'ın gösterdiği yoldur." Eğer sen, vahiy yoluyla gelen bunca bilgiden sonra, onların arzularına göre ürettikleri söylentilere uyarsan, o zaman, Allah'tan sana bir yardım ve bir koruma olmaz.

121. Kendilerine Kitap / Tevrat, İncil, ve Kur'an, verdiğimiz kimseler, onu okurlar ve onun anlatmak istediği gerçeği iyice özümserlerse, işte onlar, "en doğru yolun, Allah'ın gösterdiği yol olduğuna" inanırlar. Tevrat, İncil ve Kur'an'daki gerçekleri örtbas eden kimseler, işte onlar, evet onlar, zarara uğrayanların ta kendileridir.

122. Ey İsrailoğulları! Size yaptığım iyilikleri hatırlayın! Kuşkusuz siz, Benim sayemde tüm varlık üzerinde herkesten fazla bilgi sahibi oldunuz.

123. Allah'ın azabından sakının ki, bir kimsenin, başka bir kimse adına hiçbir şey yapamayacağı, kimseden bir şefaatçinin kabul edilmeyeceği; kimseden bir kurtuluş bedeli alınmayacağı ve onlara yardımın da edilmeyeceği bir günde, korunabilesiniz.[906]

Hz. İBRAHİM'İN ÖNDERLİĞİ

124. Hatırlayın, bir zaman Rabbi İbrahim'i, kelimelerle; vahiy

---

906 (87:122-123) Bak. Bakara Suresi 47-48 aynı ikazı yapıyor. Ayrıca Peygamberler dahil hiç kimsenin şefaat edemeyeceği ile ilgili bak. Meryem Suresi 87; Enbiyâ Suresi 28; Sebe Suresi 23; Zümer Suresi 86; Necm Suresi 25, 26; Nebe Suresi 37.

yoluyla eğitip-öğretti; o da onları tam olarak kavrayıp teslim olunca, Rab, "Ben seni insanlar için bir önder kıldım" dedi. İbrahim de, "Soyumdan da..." deyince, bu sefer Rab, "Benim sözüm, gerçekleri kararlanları kapsamaz" buyurdu.[907]

125. Hatırlayın, Biz Beyt'i / Ev'i, insanlığın sorunlarını çözmek için, bir toplanma ve korunaklı bir güven yeri kıldık. Siz de İbrahim'in makamından, insanlık için, bir destek sağlayın. Biz, İbrahim ve oğlu İsmail'e şöyle tembih ettik: "Buraya gelip dolaşanlar, çalışmalara yoğun olarak odaklananlar, birbirlerine saygıyla davrananlar için, Beyt'imi / Ev'imi, ortak koşuculuktan uzak tutun."[908]

126. O zaman İbrahim şöyle yakarmıştı: "Rabbim, bu yere gelen halkı, ortak koşucu düşüncelerden emin kıl ve gerçeklerin bilgisiyle faydalandır; Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselerden eyle!" Allah buyurdu: Kim gerçekleri görmezlikten gelip örterse, o biraz nimetlenir, ama sonra, dayanılmaz sıkıntılara maruz kalır ve çok kötü bir durumda olur.

İBRAHİM'İN DUASI YÜZYILLAR SONRA GERÇEKLEŞİYOR

127. Hatırlayın! İbrahim, Beyt'ten / Ev'den, evrensel toplanma amacının ilkesel temellerini insanlık için ilan ederken İsmail ile birlikte şöyle dua ettiler: "Ey Rabbimiz bizden kabul buyur; kuşkusuz Sen, evet Sen, işittirensin, ilminle her yeri kuşatansın."[909]

128. "Rabbimiz, Sana teslim olup, esenlik ve mutluluk üzere olanlardan kıl bizi ve soyumuzdan gelenleri de, Seni anlayıp teslim olanlardan eyle! Rabbimiz, gerçekleri anlayıp kavramadaki yöntemleri

---

907 (87:124) Allah'ın İbrahim'i eğitip-öğretmesi ile ilgili bak. Bakara Suresi 260. Ayrıca Enbiyâ Suresi 51-73 ayetleri inceleyiniz.

908 (87:125) Ayetlerde geçen **"Beyt / Ev"** sözcüğü ile ilgili, Âl'i İmrân Suresi 96 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Ayrıca konuyla ilgili Hac Suresi 24-30 ayetlerini inceleyiniz.

909 (87:127-129) Hz. İbrahim'in bu duası, yüzyıllar sonra aynı yerde doğup büyüyen ve son nebî olarak görevlendirilen Muhammed ile gerçekleşiyor. Hz. İbrahim'in dualarıyla ilgili bak. İbrahim Suresi 35-41; Sâffât Suresi 83-113; Şuarâ Suresi 69-80.

bize göster. Hatalarımızdan döndüğümüzde bizi bağışla. Kuşkusuz Sen, hatalardan dönenlerin tövbelerini kabul edensin; engin merhamet sahibisin."

129. "Rabbimiz, onların içinden bir elçi gönder de, onlara ayetlerini anlatsın, kitabın ortak koşuculuğu engelleyecek ilkelerini tebliğ etsin ve onlar, ortak koşucu düşüncelerden temizlenip arınsınlar. Kuşkusuz Sen, en güçlü, en sağlam kararı verensin."

130. Kendi kişiliğini yozlaştırmış kimseden ya da milletten başka, kim İbrahim'in yolundan; onun ilan ettiği evrensel ilkelerden yüz çevirir? Dikkatinizi çekerim! Biz, dünyada onu, önder olarak seçtik; hiç kuşkusuz ki o, ahirette de kesinlikle makbul kişilerdendir.

131. Çünkü Rabbi ona; "İslam'ı / barış ve mutluluğu tavsiye edenlerden ol," diye buyurduğunda, İbrahim; "Âlemlerin Rabbi için, İslam'ı / barış ve mutluluğu tavsiye edenlerden oldum," dedi.

132. Böylece İbrahim, İslam'ı / barış ve mutluluğu, kendi oğullarına tavsiye ettiği gibi Yakub'da çocuklarına şöyle tavsiye etti: "Ey oğullarım! Kuşkusuz Allah, İslam Dini'ni / barış ve huzur düzenini, sizin için seçti; artık başka dinlerden sakının! Siz ancak, Müslümanlar olun! "

133. Yakub'a ölüm hali gelip çattığında ve çocuklarına; "Ben öldükten sonra kime kulluk edeceksiniz? diye sorduğunda, onlar da; "Bizler de tüm varlığımızla, senin ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak gibi, tek bir ilaha kulluk edeceğiz; ve biz O'na ait Müslümanlarız," dediklerinde, sanki sizler bunun tanıkları mı idiniz?

134. İşte tarihe mal olmuş bir toplum! Onlar yaptıklarından kendileri sorumludur; siz de kazandıklarınızdan kendiniz sorumlusunuz. Sizler, onların yapmış oldukları şeylerden sorumlu değilsiniz.

İBRAHİM'İN YOLU

135. Yahudi din adamları dediler ki: "Bizim yolumuzda olursanız, doğru yolu bulursunuz." Hıristiyan din adamları da, "Bizim yolumuzda olursanız doğru yolu bulursunuz" dediler. Sen de ki: Hayır! Hepimiz, İbrahim'in yolunda, onun şirkten arınmış birlik yolu üzerinde olalım. O, asla, Allah ile birlikte başka ortaklar edinmemiştir.

136. "Biz, Allah'a ortaksız iman ettiğimiz gibi, bize indirilen Kur'an'a, İbrahim'e, İsmail'e İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilenlere, Musa'ya, İsa'ya ve Rablerinden nebîlere gelenlerin hepsine iman ettik; Onların birini diğerinden ayırt etmeyiz; ve biz O'na ait Müslümanlarız," deyin.

137. Eğer onlar, sizin iman ettiğiniz gibi, böyle iman ederlerse kesinlikle doğru yolda olurlar. Yok şayet, böyle iman etmemişlerse, hiç kuşku yok ki, onlar, derin bir ayrılık ve çekişme içindedirler. Böyle olanlara karşı Allah sana yeter; ve O, en iyi işitendir, en iyi bilendir.

138. İşte, Allah'ın gösterdiği yol böyle! Allah'tan daha güzel bir yolu, kim, gösterebilir? Biz, böylesi bir yolu gösteren Allah'a kulluk edenleriz."

"KIRAL'DAN ÇOK KIRALCI OLMAK"
HERKES KENDİ YAPTIĞINDAN SORUMLU OLACAK

139. De ki: "Ey inanıyorum diyenler! Sizler birbirinizle Allah hakkında mı tartışıyorsunuz? Oysa Allah, tüm insanların ortak Rabbidir. Herkesin yaptıkları; inandıkları kendisinedir. Doğru olan, Allah'a hiçbir şeyi ortak etmeden, tüm içtenliğinizle bağlı olmanızdır."

140. Yoksa sizler, "İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve torunları, bir Yahudi din adamının ya da bir Hıristiyan din adamının inandığı gibi mi inanıyordu" diyorsunuz? De ki, "Siz mi daha iyi biliyorsunuz, yoksa Allah mı?" Tevrat'ın içindeki gerçekleri bilip gördükten sonra, gerçeği bilerek saklayan kimseden daha zâlim; daha ortak koşucu kim olabilir? Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.[910]

141. Onlar tarihe mal olmuş bir toplum! Onların yaptıkları kendilerine; sizin kazandıklarınız da sizedir. Sizler, onların yapmış oldukları şeylerden sorumlu değilsiniz.

---

910 (87:140) Soruyu güncelleyerek şöyle de sorabiliriz: Ey Müslüman topluluklar; Hz. Muhammed'i bir mezhep imamının, bir tarikat şeyhinin, bir cemaat liderinin ya da bir Müslüman din adamının (!) inandığı gibi mi inanıyordu sanıyorsunuz? İlmin sahibi sizler misiniz yoksa Allah mı? Kur'an'ın içindeki gerçekleri bilip gördükten sonra, bile bile saklayan kimseden daha zalim; daha ortak koşucu kim olabir? Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.

KIBLE / HEDEF-YER-MEKÂN-YÖN

142. İnsanlardan akıl erdiremeyen kimseler diyecekler ki: "Onlara, kıblelerini / yerlerini, yani Mekke'yi, terk ettirip buralara / Medine'ye getiren sebep nedir?" De ki, "Doğu da, batı da, her yer, her yön Allah'ındır. O, dosdoğru yol üzere olmak isteyen kimseyi, hedefine ulaştırandır."[911]

---

911 (87:142-177) Kıble, Ka-Be-Le (ل-ب-ق) harflerinden oluşmuş bir fiildir. kabile, mukabele kelimeleri de aynı kökten türemedir (Bak. Yusuf Suresi 26; Vâkıa Suresi 16; Hicr Suresi 13.)

Arap dilinde otorite kabul edilen Rağıp, *El-Müfredat*'ın da: "Kişilerin, ya doğrudan ya da ilgi gösterme veya endişe duyma noktasında, niyeti, amacı azmi bir şeye **yöneltme,** veya sevgi ve saygı duyma noktasında **yönlerini birbirlerine cevirmeleri**" diye yazar. (Rağıp, *El-Müfredat,* KBL mad)

Razi'de *Tefsir-ül-Kebir* 'inde şunları yazar: "Araplar konuşmalarında 'Onun sığınacak bir **kıblesi (yeri)** yoktur.' Bir Arap atasözünde de: 'Falanca, falancaya olan sevgisinden dolayı **kıblesini (yerini)** değiştirdi' şeklinde kullanmışlardır."

Fakat hepsi bir yana, Yunus Suresi 87. ayet **kıble** kelimesinin tam anlamını net bir şekilde açıklamaktadır. Şöyle: "Biz de Musa'ya ve kardeşine şöyle vahyettik: Halkınız için Mısır'da evler tutun; evlerinizi salatı ikame edeceğiniz / gelen vahyi öğreteceğiniz bir **kıble** yani bir **sığınak,** bir **mekân** yerleri **kılın**; inananlara da müjdeleyin." (Yunus Suresi 87)

Musa Peygamber'in Mısır'da olduğu yıllarda namazda yönelinecek ortada ne Kudüs ne Süleyman ne de Süleyman mabedi vardı. Dolayısıyla burada **kıble** kendisine namazda dönülecek bir yön değil, firavun sistemine, Firavun dinine karşı Musa ve kardeşi Harun'un tebliğ ettiği vahiy ile İsrail halkının yöneleceği yeni bir hayat nizamı, yeni bir yol, yeni bir yön, yeni bir hedef çiziyor.

Allah'ın dilemesiyle Medine'ye gelmiş Muhammed Peygamber ve beraberindekiler, Medine'de yaşayan kitap ehli tarafından "Sizi kıblenizden, yani yerinizden-yurdunuzdan-Mekke'den buralara gelmenize neden olan şey nedir? Siz hangi **kıble** üzeresiniz yani hangi **din** üzeresiniz. Kıblenizin yani dininizin kuralları nedir? Gelin Yahudi ya da Hıristiyan inancını kabul edin hidayete ermiş olursunuz;" gibi sorularla karşılaştılar. (Bak 135. ayet)

İşte böyle bir ortamda Muhammed Peygamber, kendisinin ve inananların nasıl bir topluluk oluşturacaklarını bu sıkıştırmalara karşı ne cevap verecekle-rini, kendi dinleri için gerekli olan kuralların, (sosyal-siyasal-ailevi-ekonomi-hukuk vs.) ne olacağını merakla beklemekte ve ellerini gökyüzüne açarak tüm benliği ile dua etmekte Rabbinden bu konulardaki gelecek Vahyi beklemektedir. Bu konulardaki Vahiyler çok geçmeden gelecek ve Allah bu beklentideki >>

143. Böylece, elçi size şahit / örnek olsun; siz de insanlara şahitler / örnekler olasınız diye sizi orta yolu izleyen bir topluluk kıldık. Size Medine'yi yeni bir kıble yani yeni sığınacak bir yer kılmamız; kimin elçiye içtenlikle bağlı olduğunun, kimin de bunu göze alamayarak gerisin geri döneceğinin ortaya çıkması içindi. Bu, Allah'ın yol gösterdiği kimselerden başkası için, çok büyük bir sınavdı. Başaranlar geride bıraktıkları için sakın üzülmesin. Allah, sizin kendisine duyduğunuz güveni boşa çıkarmayacaktır. Kuşkusuz Allah kullarına karşı çok şefkatli, çok merhametlidir

144. Biz senin, tüm benliğinle tekrar geldiğin yere, yani Mekke'ye, dönmek için telaşlanıp durduğunu kesinlikle görüyoruz. Biz seni oraya, arzu ettiğin kıbleye / yere döndüreceğiz. Sen şimdi yönünü; niyetini Beyt'e / Din'e odakla ve benliğinin tam merkezine yerleştir. Sizler de yönünüzü; niyetinizi[912] Din'e odaklayın. Kuşku-

---

>> İşte böyle bir ortamda Muhammed Peygamber, kendisinin ve inananların nasıl bir topluluk oluşturacaklarını bu sıkıştırmalara karşı ne cevap verecekle-rini, kendi dinleri için gerekli olan kuralların, (sosyal-siyasal-ailevi-ekonomi-hukuk vs.) ne olacağını merakla beklemekte ve ellerini gökyüzüne açarak tüm benliği ile dua etmekte Rabbinden bu konulardaki gelecek Vahyi beklemektedir. Bu konulardaki Vahiyler çok geçmeden gelecek ve Allah bu beklentideki evrensel ilkeleri peş peşe gönderecek, Muhammed Peygamber ve inananlara kıblelerini öğretecek ve onların topluluğunun (ümmeten vasaten) aşırılıktan uzak, dengeli orta bir topluluk olduğu sıfatını belirleyecek ve nimetini tamamlayarak tüm insanlara tanıklar yapacaktır.

Böylece İbrahim'in temellerini attığı Beyt'in-dinin tamamlanmış evrenselliğini son nebî Muhammed aracılığı ile insanlığa ulaştıracaktır. Bakara Suresi 142-150. ayetler arası kısımları bu tarihsel arka plan çerçevesinde anlamaya çalışalım. Bu bağlamda, Bakara Suresi 140-177 arasında geçen **kıble, din, vech, şatra, millet** kavramları **yön, hayat sistemi, yol, yüz, yer** vs. anlamlarınadır.

912 (87:144) Burada "yönünü, niyetinizi" diye anlamlandırılan sözcük, **"Vech"**dir ve "yüz-cephe-taraf-yön-ilke-niyet-vs. anlamlarına gelmektedir. "Dine odakla ve benliğinin tam merkezine" diye anlamlandırılan sözcük **"Şatra"** sözcüğüdür "bir şeyin tam merkezi, ortası, göbeği, anlamına gelir. 144, 149 ve 150. Ayetlerde **"Şatrel Mescid-il-Haram"** şeklinde yer alır. "Yüzünü Mescid-i Haram'ın tam merkezine dönmek" yani İbrahim ve İsmail'in ilkelerini tebliğ ettiği Beyt'e yani enrensel dine, tüm benliğini vermek ve nerede olunursa olunsun Allah'a tam anlamıyla teslim olmuş bir durum üzere yaşamak anlamında bir mecaz ifadedir.

suz, kendilerine kitap verilmiş olanlar bu durumun Rablerinden gelen bir vahiy; bir gerçek olduğunu çok iyi bilirler. Allah onların yapmış oldukları şeylerden asla habersiz değildir.

145. Sen, kitap verilmiş olanların ileri gelenlerine, her türlü kanıtı getirsen, onlar, senin kıblene / dinine uymazlar; sen de onların kıblesine / ortak koştukları dine uyacak değilsin. Zaten onların kendi içlerinde kıbleleri / dinleri parçalanmış mezheplerdir; onlar birbirlerinin kıblesine / mezhebine uymazlar. Eğer sana gelen bu doğru bilgiden sonra, onların, kendi arzularına göre uydurduklarına "bunlar da hak" dersen, o zaman sen de, gerçeği karartanlardan olmuş olursun.

146. Kendilerine kitap verilenler, senin, Nebi-Resûl olduğunu, kendi öz çocuklarını tanıdıkları gibi tanırlar. Ama onların önderleri, bilip durdukları halde, gerçeği saklarlar.

147. Onların tutumları yanlış; gerçek, Rabbinden gelendir. Sakın, sen tereddüt edenlerden olma!

148. Herkesin yöneldiği bir görüş vardır; herkes kendi görüşünü savunur. Siz, iyilikleri, güzellikleri savunun. Nerede yaşamış olursanız olun sonunda, hepiniz hesap vermek üzere Allah'ın huzurunda toplanacaksınız. Hiç kuşkusuz Allah, her şey üzerine güç yetirendir.

149. Her nerede yaşarsan yaşa, yönünü; niyetini Beyt'e / Din'e odakla ve benliğinin tam merkezine yerleştir. Çünkü bu buyruk, kesinlikle Rabbinden gelen bir gerçektir. Allah yapmış olduğunuz şeylerden habersiz değildir.

150. Evet, her nerede yaşarsanız yaşayın, yönünüzü; niyetinizi Beyt'e / Din'e odaklayın ve benliğinizin tam merkezine yerleştirin. Sizler de her nerede yaşarsanız yaşayın, yönünüz, niyetiniz, yaşantınız Din'in ilkeleri üzerine olsun ki, gerçeği karartanlar hariç, insanların sizi istismar edecekleri, aleyhinize bir delil bulunmuş olmasın. Onlardan korkmayın; Benim sevgimi kaybetmekten sakının ki, Ben de üzerinizdeki vahiy nimetimi tamamlayayım ve böylece sizler, dosdoğru yola yöneltilmiş olun.

151. İşte size, kendi içinizden, kendiniz gibi bir insan olan, bir elçi gönderdik. O, size ayetlerimizi okuyor; tebliğ ediyor ve siz onlarla ortak koşucu düşüncelerinizden temizleniyor, kitabı ve hikmeti yani iyi ve güzel şeyleri bildirmek, kötü ve olumsuz şeyleri de en-

gellemek için konmuş ilkeleri; öğütleri, uyarıları ve müjdeleri öğreniyor; ve siz daha önce bilmediğiniz şeyleri bilmiş oluyorsunuz.[913]

152. Öyle ise, Bana teşekkür edin; Bana nankörlük etmeyin; siz Beni hatırlayın ki, Ben de sizi hatırlayayım.

153. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Sabırla, yani güçlüklere göğüs gererek ve salatla, yani çaba sarf ederek Allah'tan yardım isteyin. Kuşkusuz Allah, güçlüklere karşı göğüs gerenlerle beraberdir.

154. Vatanları ve özgürlükleri uğrunda öldürülenlere, "ölüler" demeyin; aksine onlar hayat boyu anıldıkları için, yaşamaktadırlar. Fakat siz, böyle olduğunun bilincinde değilsiniz.[914]

155-156. Elbette Biz, korku ve açlık türü bir şeylerle, mallardan canlardan ve ürünlerden de bir kayıpla sizi deneriz. İşte başlarına böylesi bir felâket geldiği zaman: "Biz zaten Allah'a aitiz ve sonunda yine O'na dönücüyüz" diyerek güçlüklere karşı göğüs geren kimseleri müjdele!

157. İşte böyleleri için, Rablerinden bir destek ve bir iyilik vardır. Ve işte onlar başarıya ulaşanların ta kendileridir.

---

913 (87:151) İbrahim Peygamber, Mekke'de dinin ilkesel temellerini Allah'ın bildirdiği gibi atarken oğlu İsmail ile birlikte şu duayı yapmışlardı. (129. Ayet) "Rabbimiz, onların içinden **bir elçi** gönder de onlara ayetlerini okusun kitabı ve hikmeti yani ortak koşuculuğu engelleyecek iyilik ve güzellik ilkelerini tebliğ etsin ve onlar temizlenip arınsınlar." İşte bu 151. Ayet, yapılmış bu duanın, 2500-3000 yıl sonra karşılığını bulmuş muhteşem yanıtını vermektedir. "Allah duaları kabul edendir."

DİKKAT! 158. Ayet konu bütünlüğünü sağlamak okuyucunun konuyu daha iyi anlamasını sağlamak nedeniyle 196. Ayetten sonraya konmuştur.

914 (87:154) Burada "vatanları ve özgürlükleri uğrunda..." diye anlamlandırdığımız cümlenin Arapçası "fî sebîlillah" Allah yolunda demektir. Kur'an'da geçen ve Allah'a atfedilen bütün ifadeler, kamuya veya insanlığa ait anlamınadır. Örneğin, "Beytullah / Allah'ın Evi," "Kelâmullah / Allah'ın Kelâmı" gibi ifadeler genelde tüm insanları özelde ise kamuyu ilgilendiren ifadelerdir. Burada verilen anlam konu ile de uyumludur. Çünkü konu, vatanlarından uzaklaştırılmış özgürlükleri ellerinden alınmak istenen bir toplum ile ilgilidir. Allah'a atfedilenlerin kamuya ait olduğu ile ilgili, Enfâl Suresi 1 ve dipnotu okuyunuz.

DİKKAT! 158. Ayet Hac ve umre ile ilgili olduğundan, konu bütünlüğünü sağlamak okuyucunun anlamasını kolaylaştırmak için konuyla ilgili 196. Ayetten sonraya konmuştur.

159. Kuşkusuz, indirdiğimiz apaçık kanıtlar ve dosdoğru yol, Kitap'da, insanlar için, açık-seçik açıklandıktan sonra, bunları gizleyen kimseler, işte onlar, evet onlar, Allah'ın rahmetinden uzaklaşırlar; ve insanlar tarafından da dışlanırlar.

160. Ancak, hatalarından dönen, yaptıkları yanlışları düzelten ve gerçeği açıklayanlar bunun dışındadır. İşte bunların tövbelerini Allah kabul eder. Çünkü Allah, hatalarından dönenleri, rahmeti nedeniyle bağışlayandır.

161-162. Ammâ, ayetlerimizi örtenlere, gizleyenlere gelince, İşte onlar, Allah'ın rahmetinden uaklaşmış olurlar. Onlar durumlarını düzeltmedikleri sürece, doğal güçlerin ve insanların tümünün laneti onların üzerine olur; ve bu lanet yaftası onlardan hiç silinmez ve onlar nazar-ı dikkate alınmazlar. İşte onlar, iyilik bilmez nankörler olarak ölüp giden kimselerdir.

EVREN DE TANRININ KİTABIDIR. EVRENDEKİ AYETLER TANRININ VARLIK VE BİRLİĞİNİN KANITLARIDIR

163. Tüm insanların ilahı, tek bir İlah'dır. Başka ilah yoktur, esirgeyen bağışlayan olarak, sadece, O var.

164. Kuşkusuz, göklerin ve yerin yaratılışında, gecenin ve gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanların yararına olan şeyleri denizde taşıyıp giden gemilerde, Allah'ın gökten yağmur yağdırıp da onunla kupkuru hale gelmiş toprağı canlandırmasında ve yeryüzüne irili-ufaklı her çeşit canlıdan yaymasında, rüzgârları değişik yönlerden estirip, gök ile yer arasında hazır bekleyen bulutları evirip çevirmesinde, akıllarını işleten bir toplum için, tüm bunlar elbette, O'nun varlığı ve birliği ile ilgili kanıtlardır.

165. İnsanlardan kimi, Allah'tan başkasını bir ilah; bir efendi ediniyor da, onları Allah'ı sever gibi seviyor. Oysa içtenlikle inanmış kimseler, en çok Allah'ı sever. Bağlandıklarını, Allah'ı sever gibi seven zalimler, azabı gördükleri zaman, tüm gücün Allah'da olduğunu ve Allah'ın azabının da çok çetin olduğunu keşke önceden fark edip görebilseler.[915]

---

915 (87:165) Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili* adlı meâlinin aynı ayetin dipnotunda şunu söyler: "Peygamberlere ve evliyalara aşırı derecede övgü ve sevgi, besleyenler de bu ayetin kapsamı içindedirler."

ÖTE DÜNYADA EFENDİLER İLE MÜRİTLERİN DURUMU

166. İşte o zaman, efendiler / Allah'ı sever gibi sevdikleri, azabı görünce, müritlerinden hızla uzaklaşırlar; artık aralarındaki tüm bağlar kopup parçalanmıştır.

167. Müritler de / sevenler de şöyle diyecekler: "Ah keşke, dünyaya dönmek için bir şansımız olsa da, dünyada iken Allah'tan çok sevdiklerimizin, şimdi bizden uzaklaştıkları gibi, biz de onlardan uzaklaşsaydık." İşte böyle! Allah onlara, Allah'tan başkasına bağlanmanın korkunç bir yanılgı ve bir üzüntü kaynağı olduğunu gösterecektir ve artık onlar ateşten çıkacak değillerdir.

168. Ey İnsanlar! Yeryüzünde Allah'ın size verdiği helal ve temiz olan şeylerden yiyiniz; şeytanın / Hak yoldan uzaklaştıranların peşinden gitmeyiniz; çünkü onlar, kesinlikle sizin için apaçık bir düşmandır.

169. Hak'tan uzaklaştıranlar size, hep pişman olacağınız kötü ve çirkin şeyleri söyletir, Allah hakkında bilmeden, öğrenmeden konuşmanızı emreder.

"ATALARIMIZIN YOLUNDAN ŞAŞMAYIZ"

170. Allah'ı sever gibi kulunu sevenlere, "Allah'ın indirdiği Kur'an'a, uyun" denildiğinde, "Yok! Atalarımız ne uygulamışlarsa, biz ona uyarız" derler. Peki, ataları hiçbir şeyi akıllarıyla düşünmemiş; körü körüne inanmış ve doğru yolda da değillerse de mi, uyacaklar?[916]

---

916 (87:170) Rivayetleri "akıllarıyla düşünmeden, körü körüne inanmış" çağımızdaki din önderlerine(!): "Allah'ın indirdiği Kur'an'a, uyun" denildiğinde, "Bize Kur'an yeter anlayışıyla peygamberimizi, onun sünnetini dikkate almadan Müslümanca yaşamaya çalışmak mümkün değildir. Kur'an ile sünnetin arasına mesafe koyularak ebedi kurtuluşa ulaşılamaz" derler.

O zaman bunlara verilecek cevap da şöyle: "Ya o sünnet dediğiniz Peygamber sünneti değilse! Ya da o rivayetler Peygamber sözü değilse!" 171. Ayet durumu açıklıyor: "Gerçeği örtüp de **atalarını** körü körüne taklit eden kimselerin durumu, çobanın bağırıp çağırmasını anlamayan **hayvanların** durumuna benzer" 165. ayet de uyarıyor: "Bağlandıklarını, Allah'ı sever gibi seven zalimler, azabı gördükleri zaman, tüm gücün Allah'da olduğunu ve Allah'ın azabının da çok çetin olduğunu keşke önceden fark edip görebilseler?"

171. Gerçeği örtüp de, ataları körü körüne taklit eden kimselerin örneği, sadece bağırıp çağırmadan başkasını işitmeyen, anlamayan hayvanların durumuna benzer. Kulakları var duymaz, dilleri var konuşmaz, gözleri var görmez; bu yüzden onlar, akledip düşünemezler.

SAĞLIĞA ZARARLI BESİNLER YASAKLANIR

172. Ey inananlar! Size verdiğimiz tertemiz rızıklardan yiyin; eğer siz, sadece Allah'a kulluk ediyorsanız, verdiği rızıklar için, O'na teşekkür edin.

173. Kuşkusuz, sizin vücut ve düşünsel sağlığınız için yasaklanan şeyler şunlardır: ölmüş hayvan leşi, kan, hınzır et / kokuşmuş, zararlı hale gelmiş et ve Allah'tan başkası adına kesilenler. Her kim bunlardan yemek zorunda kalırsa, sağlığını tehlikeye sokmadan, yaşamını devam ettirecek kadar ve "Allah'tan başkası adına kesileni" helal saymadan, yemesinde bir sakınca yoktur. Kuşkusuz, Allah bağışlayandır, engin merhamet sahibidir.[917]

174. Allah'ın indirdiği kitaptan (Tevrat, İncil ve Kur'an'dan) bir şeyi gizleyip ve bunu çıkar elde etmek için yapanlar, işte onlar, karınlarına ateş dolduruyorlar. Kıyâmet gününde onlar Allah'ın rahmetinden uzak kalacak ve onlar aklanıp bağışlanmayacaktır. Onlar için acı verici bir azap vardır.

175. Gerçeği gizleyip çıkar elde edenler doğruluk ve dürüslük yerine sapkınlığı, bağışlanmayı bırakıp azabı satın alan kimselerdir. Bunlar ateşe karşı ne kadar da cesurdurlar (!)

176. İşte böyle! Allah gerçeği içeren Kur'an'ı indirmiştir ve Allah'ın indirdiği Kur'an hakkında ayrılığa düşenler kesinlikle derin bir parçalanma ve çekişme içindedirler

177. Yüzlerinizi doğuya ve batıya döndürüp yönelmeniz doğru bir kişi olduğunuzu göstermez. Fakat doğru kişi olmak, Allah ile her an beraber olduğunuza, sonraki gününüze, tüm varlıktaki Hakk'ın gücüne, Kitap'ın Hakk olduğuna ve peygamberlere içtenlikle inan-

---

917 (87:173) Ayrıca, Nahl Suresi 115; Hac Suresi 30; En'âm Suresi 145 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

maktır. Bunun yanında, yakınlara, yetimlere, muhtaçlara, yoksullara, yolda kalmışlara yardım etmek ve cehalet tutsaklığındakileri gerçeğin bilgisiyle aydınlatmak, salatı ikame etmek / her an Hakk'a bağlılık bilinciyle hareket etmek, kazancının vergisini vermek, sözleştikleri vakit sözlerinde durmak, sıkıntılı zamanlarda zorluklara karşı göğüs germektir. İşte doğru kişiler bunlardır; işte onlar kötülüklerden sakınan Allah'a ortak koşmayanlardır.

TETİKÇİLİĞE KARŞI ETKİLİ VE CAYDIRICI ÖNLEM

178. Ey inananlar! Öldürme de sizin üzerinize kısas / aynıyla karşılık yazılıdır. Özgür kişiye karşı özgür, köleye karşı köle, kadına karşı kadın... Ancak, ölenin yakını, katili bir şey karşılığı bağışlarsa, o zaman görev ölen kişinin hakkını kamunun takip etmesi ve ölen kişinin hakkını adil bir şekilde belirlemesi ve öldüren tarafın da bu kararı güzellikle kabullenmesidir. Bu durum, öldüren için bir iyiliktir. Ama her kim bundan sonra kan davası güderse, artık o kişi en ağır ceza ile cezalandırılır.[918]

---

918 (87:178) Bu Kur'an ayetinde: "Özgür kişiye karşı özgür, köleye karşı köle, kadına karşı kadın" yani bir özgür kişiye karşı bir özgür kişi, bir köleye karşı bir köle, bir kadına karşı bir kadın kısas yapılır buyrulmaktadır.

O zaman akla şu sorular gelir. Özgür bir erkek bir kadını ya da bir kadın bir erkeği yahut bir köle bir özgür kişiyi ya da özgür bir kişi bir köleyi öldürürse, durum ne olur? Eğer bu gibi durumların cevabı insanlara bırakılırsa herkes kendi çıkarına göre uygulamalar yapar ve bu uygulamaları da, peygamber adına rivayetler uydurarak dine fatura eder.

O bakımdan Yüce Allah hiçbir şeyi hiçbir zaman Kur'an da yarım bırakmamıştır. Eğer Kur'an'da bir yerde bir şey buyrulmuşsa ve o şeyde yanlış anlaşılmalara neden oluyorsa mutlaka Kur'an'ın başka bir yerinde onun açıklaması vardır. Çünkü "Kur'an kendi kendini açıklayan bir kitaptır." O bakımdan, özgürün köleyi, kadının erkeği ya da erkeğin kadını öldürmesi, bunların **kısas** yani aynıyla cezalandırılmalarını geçersiz kılmaz. Onun için öldürülen kim olursa olsun öldüren katil ya da katiller o ölen kişiden daha fazla bir yaşama hakkına sahip değillerdir. İşte buradaki durumu açıklamak için Mâide Suresi 45. Ayeti "en-nefse, bin-nefsi / cana can" buyurarak kısasda arananın **can eşitliği** olduğunu açıklığa kavuşturmuş. Yaşam hakkının, "özgür, köle, kadın- erkek vs." herkes için aynı olduğu ve **kısasın** yani "aynıyla karşılığın bu **eşitliğe** dayandığını bütün çıplaklığı ile açıklamıştır. Mâide Suresi 45; İsrâ Suresi 33; Şûrâ Suresi 40. ayetleri inceleyiniz.

179. Ey akıl sahipleri! Sizin için kısasta / aynıyla karşılıkta, hayat kurtarma vardır. Umulur ki, böylece siz, suç işlemekten korunursunuz.

"VASİYET ETMEK"

180. Sizden birine, ölüm vakti geldiği zaman, eğer bir iyilikte bulunacaksa, sizin üzerinize düşen şudur; anaya-babaya ve yakın akrabalara, toplumda bilinen örfe uygun vasiyette bulunmaktır. Bu vasiyet, ayrılığa düşmekten sakınanlar, mal-mülk kavgasına girmekten korkanlar üzerine, Allah tarafından önerilmiş bir gerçektir.[919]

181. Artık, her kim bu öneriyi duyduktan sonra, onu kendi anlayışına göre değiştirip uygularsa, vebali, onu değiştirenlere aittir. Kuşkusuz Allah, her şeyi en iyi işitendir, en iyi bilendir.

182. Ama bir kimse, vasiyette bulunan kişinin yanlış veya haksız bir vasiyet yapmasından endişelenip de, tarafların arasını bulup düzeltirse, bundan dolayı da ona, bir vebal yoktur. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

183. Ey inananlar! Sıyam / sıkıntıları gidermek, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı. Umulur ki, siz sıkıntılarınızı giderir ve onların kötülüklerinden korunursunuz.[920]

---

919 (87:180) Bu ayetin ayrıntılı açıklaması için, Nisâ Suresi 7-14 ve 176. ayetleri inceleyiniz.

920 (87:183) Kur'an ayetinde geçen Arapça **"sıyam, tekili savm"** sözcüğü, Farsça bir kelime olan **oruç** diye çevrilerek, kelimeye "sabahın belli bir vaktinden, akşamın belli bir vakti arasında yememe içmeme cinsel ilişkide bulunmama" gibi bir anlam yüklenince Kur'an'ın demek istediği anlamdan uzaklaşılmış, daraltılmış ve yüzyıllarca uygulanan bugünkü geleneksel durum ortaya çıkmıştır.

"Savm çoğulu **sıyam"** kelimesi ne anlama gelmekte ve Allah bize ne anlatmak istemektedir? Kur'an'ın Arapçasında geçen kelimenin anlamını doğru olarak anlarsak Allah'ın **kullarına** ne anlatmak istediğini de açık-seçik-anlamış oluruz. Çünkü "Kur'an kendi kendini açıklayan bir kitaptır."

Kur'an'da **"Savm"** kelimesinin geçtiği ayetlerden üç örnek sunalım. **Birinci örnek:** Meryem Suresi 26. Ayet. Burada Meryem, babası belli olmayan bir çocuk dünyaya getiriyor. Meryem toplumun ve yakınlarının kendisine karşı alacakları tavrın **sıkıntısını** ve üzüntüsünü yaşıyor. Sıkıntı nasıl çözülecek ve >>

184. Günler sınırlıdır. Artık sizden kim sıkıntılarda kalır ya da bir arayış üzere olursa, o sınırlı günleri, gerçeklerden başka şeylerle geçirmesin ve gücünün yettiğince de çaresizlik içinde olan kimselerin sıkıntılarını gidersin. Bundan sonra kim, samimi olarak hayırlarını, yardımlarını artırırsa, artık onun için hayırlı olan şeyler vardır. Eğer siz bilirseniz, hayırlı kimselerden olmak istiyorsanız, sıkıntıları gidermeye devam edin.

>> ne gibi bir önlem alınacak? Allah, izlenecek yolu bildiriyor; "Meryem! Bugün insan cinsinden hiç kimse ile bu durumu konuşmayacaksın, tartışmayacaksın. **Susacaksın** sana sorarlarsa, "Ben Rahmana **savm** adadım" de. İşte savmın buradaki anlamı o koşullarda bu büyük sorunu ve sıkıntıyı savmanın yolu olarak, susmak ve kimse ile konuşmamaktır. **İkinci örnek:** Mücâdele (Tartışma) Suresi 1-4. ayetleri. Burada, erkek egemen bir toplum, kadının sosyal hayatla ilişkisi yok ve kadın kocasının boyunduruğu altında yaşıyor. İşte böylesi bir ortamda Müslüman bir erkek, Müslüman hanımına **zihar** yapıyor. Zihar sözcüğü, "sen benim anam gibisin" demektir. Bu sözü hanımına söyleyen bir erkek, hanımıyla tamamen ailevi meşru ilişkilerini keser. Bu o toplumda uygulanan bir gelenektir. Bu durumda erkek her türlü şeyi yapma hakkına sahip ama kadın, erkeğin izni olmadan boşanma da dahil olmak üzere hiçbir hakka sahip değil. Bu durumdan bunalan Müslüman kadın Peygamber'e geliyor, kocasından şikayette bulunarak sıkıntısını onunla tartışıyor. -Zaten Kur'an suresinin adı da, "Tartışma Suresidir"- Peygamber, Müslüman kadının mantıklı konuşması karşısında, sıkıntının nasıl giderileceğine dair bir vahiy gelmediği için ve kadının şikayet ettiği konu içinde bulunduğu toplumun bir geleneği olduğu için Peygamber çaresiz. İşte tam bu sırada Allah, vahiy yoluyla Peygamber'e: "Ey Nebî! Kadının kocası hakkında seninle olan tartışmasını ve Allah'a şikayetini işitiyorum" buyuruyor ve kadının haklı olduğunu onaylıyor. Bu ailevi sıkıntının ve yanlış geleneğin ortadan kaldırılması için yapılması gerekeni elçiye bildiriyor. "...erkek bu geleneği terk etmek için, **iki ay** aralıksız **savm** yapsın. Yani bu yanlış geleneği tamamen zihninden atmak için **iki ay** aralıksız eğitime tabi tutulsun ve cehalet geleneğinden kurtulsun ya da **altmış yoksulun sıkıntısını gidersin.**" **Üçüncü örnek:** Nisâ Suresi 92. Ayet. Burada, bir kişi istemeyerek ya da hata ile bir kişiyi öldürmüştür. Allah böyle bir olayla ilgili ne yapılması gerektiğini ayrıntılı olarak açıklıyor ve sonunu da şöyle tamamlıyor: "...öldüren aklanmak için **iki ay** aralıksız **sıyam** yapsın," Cani, yaptığı işin çok kötü olduğunu anlamak ve cehaletten kurtulmak için **iki ay** aralıksız eğitilsin, bilinçlensin. Bu üç örnekte de görüyoruz ki **bir sıkıntı** var ve bu sıkıntının çözülmesi var. Dikkat edecek olursak sıkıntılardan birincisi, babasız bir çocuğun dünyaya gelişi, ikincisi, geleneklerin katı olduğu bir toplumsal düzende ailevi bir sıkıntı, diğeri ise, suçsuz yere öldürülmüş bir adam. Her üç örnekte **sıkıntı** ayrı olmasına >>

185. Aşırı sıcak ve geceyi aydınlatan dolunay, ki, Kur'an, böyle bir gecede[921] indirildi. O Kur'a'nın içinde, insanlar için apaçık kanıtlarla yol gösterme vardır; Hakk ile batılı, doğru ile yanlışı ayırt etme vardır. Bundan sonra sizden kim, dolunay gecesi indirilen Kur'an'a tanık olursa, artık tüm sıkıntılarını onda gidersin, Böylece sizden kim sıkıntılarda kalır ya da bir arayış üzere olursa, o sınırlı günleri, Kur'an ile bilinçlenmekten başka şeyle geçirmesin. Allah'ın iradesinde sizlere kolaylık vardır ve o iradede sizlere zorluk yoktur. Siz, Kur'an'ın doğruyu yanlıştan ayıran ilkelerini öğrenin ki, sizi

>> rağmen, **çözüm aynı.** O da insanlığın en temel sorunlarının başında gelen kölelik, açlık işsizlik, ailevi sorunlar ve yanlış geleneklere bağlılık gibi **sıkıntıların giderilmesi** ve bunun içinde toplumu **bilinçlendirmek;** yani Allah'ın yol gösterici Kur'an'ının ayetlerini iyi anlamak, yerel ve uluslararası sıkıntıları destekleşerek çözmek.

Demek ki **oruç** olarak çevrilen Arapça **savm** sözcüğünün anlamının **aç kalmak** değil, insanlığın en büyük sorunu olan **açlığı,** işsizliği, tutsaklığı vs. **gidermek, savmak** olduğu anlaşılıyor.

İşte Bakara Suresi183. ayetle başlayan ve devam eden ayetler Kur'an'ın bu evrensel bakış açısı doğrultusunda anlamlandırılmıştır. Bak. Bakara Suresi 196; Mâide Suresi 95; Meryem Suresi 26; Nisâ Suresi 92; Mücâdele Suresi 4.

Meâllerde Bakara Suresi 183. Ayetin çevirisi şöyle: "Ey inananlar! Sizden öncekilere **oruç** farz kılındığı gibi size de farz kılındı." Böylesi bir çeviriyi okuyan bir kişi, aklına takılan şu soruyu sorar ve yanıt bekler: "Acaba bizden öncekilere farz kılınan **oruç** nedir ve **oruç** nasıl uygulanmıştır ki aynısı bize de **farz** kılınmış? Onlara göre orucun **anlamı** nedir?"

İşte bizden öncekilere **farz** kılınan **orucun anlamı**: "...Rab buyurdu: Benim istediğim **oruç,** haksız yere zincire, boyunduruğa vurulanları / köleleri **salıvermek,** ezilenleri **özgürlüğe** kavuşturmaktır. **Yiyeceğinizi açla paylaşmak,** barınaksız yoksulları evinize almak, **çıplak gördüğünüzü giydirmek,** yakınlarınızdan yardımınızı esirgememektir... **Açlar** uğruna kendinizi feda etmek, **yoksulların** gereksinimini **karşılamaktır**..." (*Kutsal Kitap,* Yeşaya, 58 / 2-14. s. 914-915) Demek ki **oruç,** bizden öncekilere aç kalmak değil **açlığı savmak** olarak **farz** kılınmış; İşte bize de aynısı farz kılınmıştır. Dikkat etmemiz gereken, Kur'an ayetlerini yaşadığımız ve uyguladığımız yanlışlara destek yapmak değil, yanlış geleneklerimizi ve yanlış yaşantımızı Kur'an ayetleri ile düzeltmektir.

921 (87:185) Bak. İsrâ Suresi 1. Ayet, "...kulunu gece yürüttü." Kadr Suresi 1. Ayet. "Kur'an kadr gecesinde indirildi..." Duhân Suresi 3. Ayet. "Kur'an kutlu bir gecede indirildi."

dosdoğru şeyler üzerine yönlendiren Allah'ın büyüklüğünü anlayasınız ve böylece size yol gösterdiği için de, O'na teşekkür edesiniz.

186. Kullarım sana Beni sorarlar; kesinlikle Ben onlara yakınım, çağırdıkları zaman çağıranın davetine her an yanıt veririm. Artık onlar Beni kabullensinler ve Bana iman etsinler. Umulur ki onlar buyruklarımı doğru anlayıp, doğruyu yanlıştan ayırabilme olgunluğuna ulaşırlar.[922]

187. Sizler karanlıktan / cahaletten, sıkıntılardan sakınıp ehil kimseler olun. Sizler kadınlara kötü davranmayın, çirkin söz söylemeyin. Onlar sizi tamamlayandır; siz de onları tamamlayansınız. Allah'ı çok iyi tanıyın. Muhakkak ki, siz kendinize ihanet etmiş olmaktasınız. Artık siz yaptığınız yanlışlardan dönüp tövbe edin ve bağışlanma isteyin. Böylece onlarla ilişkilerinizi birlikte yürütün, beraberce yiyin, için ve Allah'ın sizin için lütfettiği Kur'an'da yazılı olan buyruklarını okuyun, araştırın. Hatta cehalet karanlığından, aydınlığın bilincine ulaşıncaya kadar. Sonra da karanlığın / cahaletin sıkıntılarını terk edin, kötülüklerinden sakının ve onlarla olan bu ilişkileri bozmayın ve siz teslimiyet içinde olmaya odaklanın. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır, Artık O'na olan yakınlığı bırakmayın. İşte Allah insanlar için ayetlerini böyle açıklıyor. Umulur ki, onlar kötülüklerden sakınır, bilinçlenip korunurlar.

188. Eğer siz bilinçli olursanız, insanların mallarından, kamu malından, biraz çalarak, günah işleyerek, yetki sahibi kimselere rüşvet vererek yemezsiniz ve kendi mallarınızı da aranızda haksız nedenlerle yemezsiniz

189. Sana ehil olmaktan sorarlar. De ki: Ehil olma, insanların zaman içinde hacc için / senelik olağan toplantı için bilgi sahibi olmasıdır. Hacca / senelik olağan toplantıya, hazırlıksız, eski bilişlerle gitmek iyi bir davranış değildir. İyi davranış, toplantı yerine, hazırlıklı, bilinçli olarak gitmek ve kötülüklerden sakınıp Allah'a ortak koşmamaktır. Umulur ki, siz kurtuluşa erersiniz.[923]

---

922 (87:186) Kullara yakınlıkla ilgili ayrıca, Mücâdele Suresi 7; Kâf Suresi 16; Hûd Suresi 61; Hadîd Suresi 4. ayetleri inceleyiniz.

923 (87:189) "Bu ayette geçen "Ehille" sözcüğü gökteki Ay'ın hilal şekli olarak değerlendirilerek, ayet içinde geçen **"Hacc"** sözcüğü ile de birleştirile- >>

190. Vatan ve özgürlüğünüze karşı size savaş açanlarla siz de savaşın. Ama haddi aşmayın. Çünkü haddi aşanlarda Allah sevgisi yoktur.[924]

191. Size savaş açanları nerede yakalarsanız onları etkisiz hale getirin. Sizi vatanınızdan çıkarmak isteyenlere fırsat vermeyin; işgal etmişlerse siz de onları çıkarmak için savaşın. Fitne / başkaldırı, isyan öldürmekten daha tehlikelidir. Ancak kontrolünüz altındaki bölgelerde olanlar size bir teslimiyet içinde olurlarsa, onlara dokunmayın. Eğer onlar size başkaldırır savaş açarlarsa, siz de en acımasız şekilde karşılık verin. İşte bunlar gerçekleri görmezlikten gelenlere / vatan hainlerine karşı yapılması gerekenlerdir.

192. Bundan sonra eğer onlar yaptıklarından içtenlikle vazgeçerlerse, kuşkusuz, Allah'ın izni ve merhametiyle onlar, devletin koruması altındadır.

193. Tek bir fitneci; isyancı kalmayana kadar ve barışçıl bir düzenin Allah'a ait olduğunun anlaşılmasına kadar, o isyancılarla mü-

---

>> lerek "Sana hilallerden sorarlar" diye anlamlandırılmıştır. Hacc sözcüğünün lügat anlamı, "kastetmek, ayak basmak, bir yere defalarca gitmek, bir şeyi kafaya koyup onu yapmak vs."dir. Bak. *Lisanü-l-Arab;* c. 2, s. 326-327, Hacc mad.; *Tâcu-l-Arûs;* c. 3. s. 324, Hacc mad.; *Tebyînu-l-Kur'an;* c. 9 s. 269-270; 296. Ben Hacc sözcüğünü meâllendirirken, "bir yere defalarca gitmek" anlamını da göz önünde bulundurarak ve metne sadık kalarak, her sene mutlaka gidilmesi gerektiğini düşünerek, "senelik olağan toplantı "diye anlamlandırdım. "Arapça metinde...evlere tersinden girme, evlere doğru kapıdan girme" şeklindeki cümleler bilindiği gibi mecaz cümlelerdir. Biz mecaz anlamlarını tercih ettik.

924 (87:190) Dikkat!! **Savm** ya da **sıyamın** anlamını hatırlayalım. Savm ya da sıyam: **"Sıkıntıları savmak, gerekli önlemleri almak"** idi. Bu ayette, sorun ya da sıkıntı nedir? Sıkıntı açılan **savaş,** peki bu savaşın sıkıntısını savmak için gerekli önlemi almak nedir? Bu sıkıntıyı gidermek ve korunmak için, "Sizin de savaşmanızdır. **"Sıyam"** kelimesinin gerçek anlamını bilirsek her şey yerli yerine oturmuş olur. Bak. 183. ayet ve dipnotu.

Bu ayette geçen **"fî sebîlillah"** "Allah yolunda" demektir. Biz, "sizin vatan ve özgürlüğünüze karşı" diye mecazen anlamlandırdık. Çünkü kamu adına yani halk adına yapılan şey, mecazen **Hakk** adına yapılmış demektir. 195. ayet ve 154.ayet ve dipnotu lütfen okuyun! Ayrıca, "sizinle savaşmayanla siz de savaşmayın" ile ilgili bak. Mümtahine Suresi 8-9.

cadele edin. Eğer içtenlikle teslimiyet içinde olurlarsa, onların yararınadır. Ancak zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur.

194. Taraflar arasında dokunulmazlık antlaşması karşılıklıdır. Anlaşmalar ve anlaşmazlıklar karşılıklıdır. Bu durumda, kim antlaşmayı bozar size saldırırsa, siz de ona aynı şekilde karşılık verin. Allah'ın buyruklarını uygulayın, O'na ortak koşmayın. Muhakkak ki, ortak koşmayanlar, buyruklarını uygulayanlar, Allah'ın yanlarında olduğunu bilirler.

195. Allah yolunda / vatan savunması için, bütçe ayırın. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Akıllı olun! Muhakkak ki, güzel davrananlar, aklıyla hareket edenler Allah'ı severek kavrayanlardır.

196. Haccı / senelik olağan toplantıyı ve umreyi / ara toplantıları, Allah adına insanlığın her türlü sıkıntısını çözmek için tamamlayın. Eğer siz engelleyici bir durumla karşılaşırsanız, o zaman hedy'leri / destek paylarını, kolay yoldan toplantı organize merkezine ulaştırın; yardımın güvenli bir şekilde yerine ulaşmasını sağlayın ve zorluklarla karşılaşılsa da, başınız sıkıntıda olsa da yardımlar yerine teslim edilinceye kadar başından ayrılmayın. İçinizden bir marazı olan ya da başı dertte olup da yardım gönderemeyen kimsenin yapması gereken şey, sıyam yapmak / birinin sıkıntısını gidermek, o da bağış ya da başka yararlı bir şey yapmaktır. Artık güven ortamına kavuştuğunuzda, umre / ara toplantı nedeniyle, hacca / senelik olağan toplantıya kadar orada kalmış ve bu arada bir kazanç elde etmiş ise, toplantı organize merkezine, kazandıklarından kolayına gidenden bir miktar yardımda bulunsun. Yardımda bulunamayanlar ise, üç günü hacc da / yıllık olağan toplatıda, yedi günü de döndüğü zaman ülkesinde, toplam on gün olmak üzere sıyam etmelidir / sıkıntıda olan çaresizlerin sıkıntısını gidermelidir. Bu uygulama, ailesi Mescid'i Haram'da oturmayanlar içindir. Kötülüklerden sakının, Allah'a ortak koşmayın. Bilenlerden olun. Doğrusu Allah'ın buyruklarını anlayamayanlar çok şiddetli sıkıntılarda kalırlar

158. Muhakkak ki, Allah'ın işaretlerini, ilkelerini anlayanlar saflık ve cömertlik içindedir. İşte hac için / senelik olağan toplantı veya umre / ara toplantı için Beyt'e gelenlerin Allah'ın bu işaretlerini, il-

kelerini samimiyetle anlamak, araştırmak için dolaşmalarında bir sakınca yoktur. Kim hayırlı işler için dolaşırsa, böylece o ilmin sahibinin ve şükredilecek olanın Allah olduğu bilincine varır.[925]

HACC / SENELİK OLAĞAN TOPLANTI AYLARI

197. Hac / senelik olağan toplantı, bilinen, programlanan aylardadır. Kim o aylardan birinde hacca / senelik toplantıya gidecek ise, bilsin ki, toplantı süresince refes / kadınlara kötü davranmak, birbirinize kırıcı söz söylemek yok, fusuk / tahrikçilik, bozgunculuk etmek yok, cidal / kavga, dövüş yapmak yoktur. Allah'ın bu buyruklarına uymanız sizin için hayırdan başka bir şey değildir. Allah'ın bu gerçeklerini bilenler, gerçeğin bilgisiyle hazırlanırlar ve hazırlıkların en hayırlısı da, Allah'a ortak koşmamak bilincine ulaşmaktır. Ey aklını gerçeklere göre işletenler! Kötülüklerden sakının, Bana ortak koşmayın.[926]

---

925 (87:158) DİKKAT! 158. ayet konu bütünlüğünü sağlamak okuyucunun konuyu iyi anlaması için 196. ayetten sonraya konmuştur. İbrahim ve oğlu İsmail tarafından Beytin / evrensel dinin temellerinin atıldığı ile ilgili bak. Enbiyâ Suresi 71; Bakara Suresi 127.

926 (87:197) Haccın amacı, dünyadaki inanmış-inanmamış tüm insanların her türlü sorunlarının görüşülüp karara bağlanıp uygulanması için yıllık toplantıdır. Hacc için verilen paralar da bu yönde harcanmalıdır. İslam dini, sadece Arapların ya da Müslüman kimliği taşıyan toplumların değil tüm insanların dinidir. Hacc da Allah'ın dininin kurallarından biridir. O bakımdan hacc, tüm dünya insanlarının temsilcilerinin insanlığın sorunlarını görüşmek için gelmeleri mecbur kılınan bir uygulamadır. Bugünkü Hacc uygulaması, Kur'an'ın Âl'i İmrân Suresi 96-97. ayetleri ile örtüşmez. Yani bugünkü uygulama Kur'an'a göre değil, Kur'an dışı kaynaklara göre yapılmaktadır ve Müslümanlar dahil insanlığın hiçbir sıkıntısını gidermesine yönelik değildir. Haccda toplanan paralar da insanlığın sorunları için harcanması gerekirken sadece bir siyasal devletin tasarrufu altında nereye harcandığı bilinmemektedir.

Tüm zamanların bilgisine sahip olan âlemlerin Rabbi, kuşkusuz haccın gelecekte ne şekil alacağını en iyi bilendir. O bakımdan, tüm dünya insanlarının sıkıntılarının, problemlerinin görüşülüp, tartışılıp, adil bir çözüme kavuşturulması için en az senede bir defa bir araya gelmelerini adeta zorunlu hale getirir. Hacc olayı, hızla artan dünya nüfusuna ve devlet sayısına göre birkaç aya bölüştürülebilir. (Bakara Suresi 189) Allah'ın buyrukları, insan yaşamının pratikleri ile örtüşür, hiç bir katı ve zorlama kural içermez. Zorluk insanların anlayışlarından kaynaklanır. Ayrıca bak. Tevbe Suresi 37; Hacc Suresi 25-30; Âl'i İmrân Suresi 96, 97.

198. Rabbinizden meşrû bir hak olarak, hacda / senelik toplantıda, ticari anlaşmalar yapmakta sizin için bir sakınca yoktur. Artık siz, korunmuş şiarların / gerçek bilgilerin yanında, Allah'ı anma bilgileri ile de faziletlendiğiniz / donatıldığınız zaman, artık O'nu, öğrendiğiniz gibi dosdoğru, ortaksız olarak anın. Çünkü sizler önceden ortak koşucu bir yanılgı içinde olan kimselerdiniz.

199. Bundan sonra artık tüm insanlar olarak coşkuyla öğrendiğiniz gerçeklerle kendinizi geliştirenlerden olun ve Allah'tan bağışlanma dileyin; kuşkusuz Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.

200. Artık sizler toplantı usullerine uygun olarak görevinizi ve bilinçlenmenizi tamamladığınız zaman, Allah bilincine ulaşmış kimseler olarak, kendi çıkarlarınızı düşündüğünüz kadar, hatta daha çok, Allah adına insanlığın çıkarlarını da düşünün. Çünkü insanlardan kimi, sadece kendi çıkarlarını ister. Böyle davrananlar için sonraki toplantıda kendilerine bir pay yoktur.

201. İnsanlardan kimileri de, "Rabbimiz! Bize hem kendi insanımız için, hem de öteki insanlar için yararlı çalışmalar nasip et ve dünyanın yakıcı sorunlarından bizi uzak tut," derler.

202. İşte böylelerinin çalışmalarından dolayı, Allah rahmetiyle insanlığı korumaktadır. Allah'ın hesabı çok hızlıdır.

HACC DÖNÜŞÜ VE SONRASI TUTUMLAR

203. Sayılı günlerde / toplantı programı kapsamında, Allah ile bilinçlendikten sonra, artık acelesi olan kimse, iki gün içinde ülkesine dönmek isterse, onun için bir sakınca yoktur. Daha sonra dönmek isteyenler için de bir sakınca yoktur. Artık kötülüklerden sakınan kimselerden olun ve Allah'a ortak koşmayın. Biliniz ki, sizler O'na döndürüleceksiniz.

HACCI / SENELİK TOPLANTIYI KÖTÜYE KULLANANLAR DA VARDIR

204. Toplantıya katılan insanlardan kimi, dünya yaşamı hakkında Allah rızasını da öne sürererek öyle sözler söyler ki, hayret edersin! Sanki onu, Allah bilincini kalbine iyice yerleştirmiş sanırsın. Ama o yaman bir düşmandır.

205. O kimse ülkesine dönüp işlerinin başına geçti mi, orada bozgunculuk içinde, kültür ürünleriyle gelecek nesilleri yeryüzünde soysuzlaştırmak için çalışır. Bozgunculuk içinde olanlarda Allah sevgisi yoktur.

206. Ona; "Kötülüklerden sakın, Allah bilinciyle hareket et," denildiği zaman da, siyasî, ekonomik, askerî güç üstünlüğü onu hata yapmaya sevk eder. Bu nedenle onun durumu cehaletin cehennemidir; gerçekten içinde bulunduğu cehalet hali ne kötüdür.

HACCI / SENELİK TOPLANTIYI
İYİYE KULLANANLAR DA VARDIR

207. Toplantıya katılan insanlardan kimi de var ki, Allah'ın rızasını kazanmak için, hem kendi insanının hem de dünyadaki insanlığın hizmetine kendisini feda eder. Böylesi kulların hizmet aşkı, Allah'ın şefkatini anlama bilincinden kaynaklanır.

208. Ey inanmış olanlar! Hepiniz barış, huzur ve güvenlik içinde olun. Şeytani durumlara tabi olmayın. Muhakkak ki, o durumda olan kişi ve kurumlar sizlerin arasını açan apaçık bir düşmandır.

209. Apaçık kanıtlar size sunulduktan sonra, o durumdakilere uyarsanız perişan olursunuz. Artık varlığın yüce sahibini ve tüm varlığa hakim olanın Allah olduğunu bilin.

210. Onlar Allah'ın karanlıklar içinden doğa güçlerini indirip işi bitirivermesini mi bekliyorlar? Onlar varlıktaki tüm işleyişin Allah'ın koyduğu yasaya göre döndürüldüğünü hiç düşünmezler mi?[927]

211. İsrailoğullarına sor. Biz onlara, nice apaçık kanıtlardan sunduk. Kim kendilerine gelen o kanıtlardan sonra, Allah'ın ayetini değiştirirse, Muhakkak ki Allah'ın azabı çok şiddetli olur.

212. Allah'ın ayetlerini örterek değiştiren kimseler, çekici yaşantılarında hep kendi çıkarları için hareket ederler ve içtenlikle inanmış

---

927 (87:210) Genellikle Müslüman kimliğine sahip ülkelerdeki insanların birçoğu, çalışıp çabalamayı pek sevmezler, her şeyi Allah'a havale ederler ve Allah'ın yapıvermesini isterler. İnanmayanların birçoğu da çıplak gözle göremedikleri şeylere kolay kolay inanmak istemezler.

kimseleri küçümserler. Aşırılıklardan sakınan kimseler ise, yaşamlarının son gününe kadar üstün meziyetlerini korurlar. Allah dileyen herkese rızkı verendir; O'nun rızkı sınırsızdır.

"İNSANLAR TEK BİR MİLLETTİ"

213. İnsanlar başlangıçta tek bir ümmet idi. Allah, iyilik ve güzellikleri müjdeleyen, kötülük ve çirkinliklerden uyaran nebîler görevlendirdi ve onlara gerçeği içeren kitap indirdi ki, insanlar arası ilişkileri düzenlemede ve kendi içlerinde anlaşmazlığa düştükleri konularda hakem olsun diye. Ancak kitap verilenler, kendilerine apaçık kanıtlar sunulduktan sonra, o kanıtlar hakkında anlaşmazlığa düştüler ve kendi aralarında kıskançlıklar, düşmanlıklar oluştu; kendi içlerinde anlaşmazlığa düştükleri şey için Allah, kendi izniyle tekrar gerçeği indirdi; ancak inanmış olan kimseler doğru yolu buldu. Kuşkusuz, dosdoğru yolu isteyen kimseye, Allah doğru yolu gösterir.

214. Yoksa, sizden önce gelip geçen kimselerin mücadeleleri ve başlarına gelen sıkıntıların benzeri başınıza geldiğinde, siz hiç mücadele etmeden, çaba sarfetmeden huzur bulacağınızı mı sanıyorsunuz? Onlar öyle can yakıcı sıkıntılar, dayanılmaz darlık ve zorluklarla mücadele ettiler ki, hatta elçi ve yanındaki iman etmiş kimseler neredeyse; "Allah'ın yardımı ne zaman!" demeye başladılar. Gözünüzü açın! Kendi üzerine düşenleri yapanlara, her zaman Allah'ın yardımı yakın değil midir?

243. Ölüm korkusuyla yurtlarını terk eden binlerce kişiyi görmez misiniz? Onlar başlarına gelen sıkıntılar yüzünden ölüp ölüp dirilmişlerdi, sonra da Allah onları çektikleri sıkıntılardan kurtardı. Allah insanlara iyilik eder, ancak insanların çoğu O'na, karşılığını ödemez.

244. Allah yolunda, saldırıya uğradığınızda hak ve özgürlüğünüzü korumak için savaşın. Bilesiniz ki, Allah, her şeyi işitir ve her şeyi bilir.[928]

---

928 (87:244) DİKKAT! 243 ve 244. ayetleri konu bütünlüğü içinde, 214. ayetten sonraya koyduk. Böylece okuyucu konu bütünlüğünü daha iyi kavramış olsun diye. Aynı düşünceyle, 215. ayeti 218. ayetten sonraya ve 245 ve 254. ayetleride 220. ayetten sonraya koyduk.

216. Gerektiğinde savaş size zorunlu kılındı. Gerçi o size hoş gelmez; ama sizin hoşlanmadığınız bir şey, sonuçta sizin iyiliğinize olabilir ve sizin hoşlandığınız bir şey de, sizin aleyhinize olabilir. Önceden siz bilemezken, Allah bilir.

217. Dokunulmaz kılınan ayda savaş serbest mi oldu diye sana soruyorlar. De ki, o ayda savaş çok büyük bir suçtur. Ama, insanların Allah'a şirk koşmadan inanmalarına engel olmak ve bu nedenle gerçeği örtmek ve Dokunulmaz Bölge halkını oradan çıkarmak, Allah yanında daha büyük suçtur. Çünkü baskı ve bozgunculuk öldürmekten daha büyüktür. Eğer onlar güçleri yetse, sizi yolunuzdan döndürünceye kadar sizinle savaşmaktan geri durmazlar. Sizden de her kim, baskı yüzünden dinini bırakıp cehalete dönerse ve o kimse, gerçeği örtmüş olarak ölürse, işte onların tüm yaptıkları dünyada ve ahirette boşa gider ve işte onlar ateş halkı olur ve orada sürekli kalır.

218. Hiç kuşkusuz, içtenlikle inananlar ve göç edip Allah için gerçeği anlamak ve anlatmakta çaba harcayanlar, işte onlar da Allah'ın rahmetini umanlardır. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

TOPLUMSAL PAYLAŞIM VE SOSYAL İLİŞKİLERLE İLGİLİ SORULAR VE YANITLAR

215. Kimlere bağış yapılacağını sana soruyorlar? De ki: "Yapacağınız bağış, bir iyilik olarak, ana-baba, yakınlar, öksüzler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Unutmayın iyilik olarak her ne yaparsanız, kuşkusuz Allah, onu bilir."[929]

219. Uyuşturucu vb. den[930] ve çarparak, kolaycılıkla elde edilen kazançlardan sana soruyorlar! De ki: "Her ikisi de büyük bir suçtur.

---

929 (87:215) Bak. Rûm Suresi 38, 39; Tevbe Suresi 60.

930 (87:219) "Uyuşturucudan" diye, anlamlandırılan sözcüğün Arapçası **"Hamr"**dır. Hamr, aslında **"örtmek"** anlamındadır. Meâllerde "...şarap, sarhoş edici" vs. şeklinde çevrilmektedir. Aslında ayet burada kullanıcıdan çok satana, insanları zehirleyerek para kazanana dikkat çekiyor ve bunun çok büyük bir suç çok büyük bir günah olduğuna işaret ediyor. "Çarparak, kolaycılıkla" diye anlamlandırılan sözcüğün Arapçası **"Meysir"**dir. "Meysir" (yusr ya da yesar) sözcüğün anlamı, "kolaycılıkla, zahmetsiz, çarparak" mal, kazanç elde etmek" demektir. Ayrıca, Nisâ Suresi 43; Mâide Suresi 90, 91. ayetleri inceleyiniz.

Çünkü insanlara zarar vererek çıkar sağlanıyor; o bakımdan, her ikisinden de elde edilen menfaatler en büyük suçtur." Sana bağışın neden yapılacağını da soruyorlar! De ki: "Helâl kazançtan" İşte böyle açıklıyor Allah ayetlerini ki, sizler, dünya ve ahiret hakkı için yaptığınız paylaşımları ona göre düşünüp hareket edesiniz.

220. Bir de toplumla bağları kopmuş kimsesizlerin durumundan sana soruyorlar! De ki: "Onlar için en iyisi durumlarını iyileştirmedir; ıslah etmedir. Eğer onların durumlarını iyileştirip topluma kazandırırsanız, artık onlar sizin en yakınlarınızdır; ama durumları iyileştirilmezse, Allah biliyor ki, onlar toplumun / ailenin huzurunu bozucu kimseler olurlar. Eğer siz doğru olanı uygularsanız, kesinlikle sizin güçlüklerinizi Allah giderir. Kuşkusuz Allah güçlüdür, en doğru karar verendir.

221. Durumları iyileştirilip güven duyulacak hale gelinceye kadar, bozgunculuk yapacak ortak koşan kadınları toplum içine / aileniz içine katmanız uygun olmaz. Velev ki, size acayip gelse de, durumu iyileştirilmiş, güvenilir, çaresiz bir kadın, ıslah olmamış ortak koşucu bir kadından daha güvenlidir. Öte yandan, durumları iyileştirilip güven duyulacak hale gelinceye kadar, bozgunculuk yapacak ortak koşan erkekleri toplum içine / aileniz içine katmanız uygun olmaz. Velev ki, size acayip gelse de, durumu iyileştirilmiş, güvenilir, çaresiz bir erkek, ıslah olmamış ortak koşucu bir erkekten daha güvenlidir. Çünkü, ıslah olmamış ortak koşucular; güvenilmez kimseler, sizi sıkıntıya, huzursuzluğa bulaştırırlar; durumu iyileştirilmiş güvenilir kimseler ise, Allah'ın izniyle, huzura ve mutluluğa çağırırlar. İşte Allah ayetlerini insanlar için, böyle açıklıyor. Umulur ki, onlar, düşünüp öğüt alırlar.

245. Kim helâl kazancından Allah için yani toplumsal huzur için, gönülden güzel bir şekilde harcama yaparsa, Allah ona verdiğinin karşılığını birçok kez katlayarak artırır. Azaltan da çoğaltan da Allah'tır; sonunda O'na döndürüleceksiniz.[931]

---

931 (87:245) DİKKAT! 245. ayet, konu bütünlüğünü sağlamak okuyucunun daha iyi kavraması için 221. ayetten sonraya konmuştur.

KADINLARDA AY HALİ

222. Sana hayızdan soruyorlar. De ki, "O kadınlara özgü bir sıkıntıdır; onun için hayızlıyken kadınlarla ilişkiden uzak durun ve temizleninceye kadar da onlara yanaşmayın. Temizlendikten sonra, onlarla olan meşrû ilişkilerinizi sürdürün. Kuşkusuz yaptığı hatalardan içtenlikle dönenleri de, temizlenenleri de Allah sever."

223. Kadınlar, tohum ekilerek ürün alınan biyolojik bir tarladır. O halde ekin tarlanızdan iyi ve sağlıklı bir ürün almak için, önceden nasıl özen gösteriyorsanız, kendi ilişkiniz için de aynı özeni gösterin. Allah'ın buyruklarını iyi anlayın ve hiç kuşkusuz, O'na kavuşacağınızı da bilin. Allah'ın buyruklarına güven duyanlara müjdeler olsun!

ALLAH İLE ALDATMAK

224. Kendinizi iyilik sever, dürüst ve insanların arasını düzeltici göstererek, Allah'ı yeminleriniz için bir siper yapmayın. Allah her şeyi işitir ve her şeyi bilir.

225. Allah sizi, bilinçsiz-kasıtsız yaptığınız yeminlerinizden dolayı sorumlu tutmaz; fakat, kasıtlı olarak, bile bile yapmış olduğunuz yeminlerinizden sorumlu tutar. Allah, çok bağışlayıcıdır; çok hoşgörülüdür.[932]

BOŞANMA

226. Herhangi bir nedenle eşinden ayrılmaya yemin eden kimseler acele etmeden dört ay bekleyebilirler. Daha sonra karar değiştirir vazgeçerlerse, Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.[933]

227. Yok eğer, bu süre içinde de boşanmada kararlı iseler, sonucuna katlanırlar. Hiç kuşkusuz Allah, her şeyi işiten ve her şeyi bilendir.

228. Eşlerinden ayrılmış kadınlar, ayrıldıktan sonra, üç adet görme süresi beklerler; ve eğer hamileyseler, hamile olduklarını gizlemeleri kendileri için doğru olmaz. Dürüst ve sonunu düşünen bir

---

932 (87:225) Ayrıca bak. Ahzâb Suresi 5; Mâide Suresi 89.

933 (87:226) 226'dan 237 ve 240-242 arası konu edilen bu Kur'an ayetlerini, Talâk Suresi 1-9. ayetleriyle beraber inceleyiniz.

kadın, hamile olduğunu gizlemez. Eğer, üç adet görme süresi içinde, eşler barışmak isterlerse, yeniden birleşmeleri en doğal haklarıdır. Ancak, bilinen durum nedeniyle onlar kendi aralarında yeniden sorun yaşamamak için birlikte gayret etmeliler, ki, bu durumda erkekler kadınlardan daha çok gayret etmelidir. Allah en sağlam ve en doğru karar verendir.

229. Böylece, geri dönülebilir boşanma, iki kezdir. Bundan sonrası, meşru yollarla ya evliliği devam ettirmek ya da iyilikle, güzellikle ayrılmaktır. Eğer ayrılma olursa, malca herkes hakkı olanı alır. Ancak, eşler mal paylaşımında anlaşamazlarsa, mahkeme, eşlerin haklarını gözeterek mal paylaşımını ve boşanmayı gerçekleştirir. İşte bunlar Allah'ın öğüt ve uyarılarıdır. Bunlara dikkat edin! Kim Allah'ın öğüt ve uyarılarını göz ardı ederse, işte onlar kendilerine yazık edenlerdir.

230. Eşler kesin olarak ayrıldıktan sonra, artık birleşmeleri helal değildir. Ancak, eş / kadın ya da erkek, başka biriyle evlenip, ondan da boşanırsa, meşrû aile düzenini ciddi olarak sürdürebileceklerine inanıp, karar verdikleri taktirde, eşlerin tekrar birbirlerine dönmelerinde bir sakınca yoktur. İşte bunlar, Allah'ın sınırlarıdır / öğütleridir. Bilmek, öğrenmek isteyen bir toplum için Allah, öğütlerini işte böyle açıklıyor.[934]

231. Ayrıldığınız kadınlar, bekleme sürelerinin sonuna geldiklerinde, siz, meşru nedenlerle ilişkilerinizi sürdürün ya da onları davranışlarında özgür bırakın. Özgürlük haklarına müdahale ederek, zararlarına, onlara baskı ve işkence yapmayın. Bunu yapan kimse, kesinlikle kendisine yazık etmiş olur. Sakın Allah'ın buyruklarını gözardı etmeyin. Allah'ın size verdiği nimetlerini ve size öğüt vermek için indirdiği kitabı ve hikmeti iyi anlayın. Allah'ı incitmekten sakının ve bilin ki, Allah her şeyi bilir.

232. Ayrıldığınız kadınlar, bekleme sürelerini bitirdikten sonra, meşru olan yollarla, kendi aralarında anlaştıkları taktirde, başkala-

---

934 (87:230) Bu ayetin üç aylık bekleme ve anlaşma süresi çarpıtılarak, "üç kere boşadım" şekline indirgenmiştir. geleneksel kültürümüzde yaygın olarak uygulanan bir inançtır.

rıyla evlenecekler diye onlara engel olmayın. Sizden, Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere, Allah, işte böyle öğüt veriyor. Bu öğüde kulak vermeniz, sizin için daha sağlıklı ve daha sorunsuzdur. Siz bilemezsiniz, ama Allah bilir.

233. Ayrılan eşler, süt çocuklarının emzirme süresini tamamlamak isterlerse, anne bebeğini iki yıl emzirebilir. Bu durumda, bebeğin tüm maddi gereksinimlerini, çocuğun babası karşılar. Ancak bu, babanın maddi durumuna göredir. Kimse kapasitesinin üzerinde sorumlu tutulmaz. Ne anne çocuğu yüzünden ne de baba çocuğu yüzünden zarara sokulmalıdır. Mirasçı için de aynı kural geçerlidir. Anne ve baba, karşılıklı konuşarak, anlaşarak iki yıl dolmadan, bebeği sütten kesmek isterlerse, ikisine de bir vebal yoktur. Ya da aralarında anlaşarak, çocuklarını süt anneye emzirtmek / bakıcıya vermek isterlerse, ücretini uygun bir biçimde ödedikleri takdirde, kendilerine bir vebal yoktur. Allah'ın öğütlerini dikkate alın ve bilin ki Allah, kesinlikle, yapmış olduğunuz her şeyi görür.

234. Sizden ölen erkeklerin geride bıraktıkları eşleri, dört ay on gün beklerler. Sürelerini doldurunca, artık kendileri için uygun gördüklerini, meşru olarak yapmalarında size düşen bir şey yoktur. Allah yapmış olduğunuz her şeyden haberlidir.

235. Bekleme süreleri içindeki kadınlara, açıktan evlenme teklifinde bulunmanız, ya da bu niyetinizi içinizde tutmanızda bir sakınca yoktur. Allah, sizin, onlar hakkındaki düşüncenizi bilir. Onlarla uygun ve meşru bir şekilde konuşma amacının dışında, gizlice sözleşip meşru olmayan davranışlarda bulunmayın, bekleme süreleri dolmadan onlarla nikâhlanmaya kalkışmayın. Öyleyse bundan sakının; bilin ki, Allah, içinizde olanı bilir. Yine bilin ki, Allah, çok bağışlayıcıdır, çok hoşgörülüdür.

236. Henüz sözlü iken ve herhangi bir mehir belirlemeden ayrılırsanız, size bir mehir ödeme zorunluluğu yoktur. Ancak, bu durumda onlara, birtakım maddi destekte bulunulabilir. Varlıklı olan, kendi gücü oranında, yoksul da kendi gücü oranında, örfe uygun bir ödeme yapabilir. Bu, güzel düşünüp, güzel davrananlar üzerine bir haktır.

237. Mehr'i kararlaştırdıktan sonra, fakat birleşmeden önce, kadınlardan ayrılmışsanız, kendilerine söz verdiğiniz mehrin yarısını vermelisiniz. Ancak, kadın hakkından vazgeçerse veya koca mehrin tümünü kadına vermek isterse başka. Ama, erkeğin, mehrin tamamını kadına bırakması daha makbul bir davranıştır. Aranızdaki dostluğu unutmayın. Allah yaptıklarınızı görendir.

240. Ve sizden ölüp de geride eş bırakan erkekler, eşlerinin bir yıl boyunca, geçimlerinin sağlanmasını ve evden çıkarılmamasını vasiyet etsinler. Eğer bu süre dolmadan eşler, kendi istekleriyle evden ayrılmak isterler ve kendileri için meşru olanı yapmak isterlerse, bunda sizin için bir sorumluluk yoktur. Allah güçlüdür, en iyi karar verendir.[935]

241. Boşanmış kadınlar için de örfe uygun bir geçim yardımı yapılmalı. Bu, makbul kişiler için bir haktır.

242. İşte Allah, ayetlerini size, böyle açıklıyor Umulur ki, aklınızla düşünür gerçeği iyice kavrarsınız.

"EN HAYIRLI EN ÖNCELİKLİ ŞEY EĞİTİM-ÖĞRETİMDİR"

238. Salavat'ı yani toplumsal dayanışmayı, yardımlaşmayı ve salat-ı vusta'yı[936] yani en önemlisi eğitim-öğretim dayanışmasını, muhafaza edin, koruyun; ve toplumu bilinçlendirmeye Allah için, hep birlikte kıyam edin; seferber olun.[937]

---

935 (87:240) DİKKAT! 240, 241, 242 ayetleri konu ve anlam bütünlüğünü sağlamak için 237. ayetten sonraya konmuştur. 243 ve 244. ayetler, 214. ayetten sonraya konmuştur. 245. ayet de 221. ayetten sonraya konmuştur.

936 (87:238-239) Bu ayetlerde geçen "salat" kelimeleri, geleneksel olarak uygulanan ve Farsça'dan dilimize yerleşmiş **namaz** olarak düşünüldüğü için buradaki **salat** sözcükleri; "Namazlar ve orta namaz" diye çevrilmiştir. Eğer Kur'an'da geçen "salat" kelimesi ve türevlerinin hepsi, bugün uygulanan ve algılanan şeklindeki namaz anlamında ise yürüyerek veya vasıta üzerinde nasıl namaz kılınacak. Eğer Ruku yani eğilme, secde yani yere kapanma, namazda mutlaka yapılması gereken şartlar ise (ki ilmihal kitaplarında böyle yazılı) yürürken ya da binek üzerinde bu şartların hiçbirisi yoktur.

Ayette "korkarsanız, tehlike anında" diyor. Eğer "zaruret vardır, korku namazıdır, böyle anlarda bu şartlar uygulanmaz" deniliyorsa ve namazın kazası varsa ya da tek başına da kılındığına göre, korku ve tehlike anlarında >>

239. Eğer, eğitim-öğretim yapılan yere bir saldırı durumundan korkunuz varsa, güvenli bir yere taşınarak ve kendi aranızda sözlü olarak eğitim-öğretime devam edin. Güvenliği sağladığınız zaman da, artık bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği gibi, Allah'ın öğütlerini, buyruklarını öğrenmeye devam edin.

TALUT'UN KOMUTAN SEÇİLMESİNDEKİ EN ÖNEMLİ ÖLÇÜ EĞİTİMLİ VE BİLGİLİ OLMASIDIR

246. Düşünsene! Musa'dan sonra, İsrailoğullarından ileri gelenler, peygamberlerine; "Bize bir komutan seç de, onun komutasında düşmanlara karşı Allah rızası için savaşalım" demişlerdi. O zaman peygamberleri; "Şayet savaşmak zorunlu hale getirilmiş olsa, acaba siz, savaşmaktan vazgeçiverir misiniz?" demişti de, Onlar; "Neden vazgeçelim ki, bizler yurdumuzdan çıkartılmış ve çocuklarımızdan uzaklaştırılmış durumda iken, niye savaşmayalım ki?" demişlerdi. Ama kendilerine savaşmak için emir gelince, pek azı hariç, döneklik yaptılar. Allah dönekleri çok iyi bilir.

>> herkes gider evinde kılabilir. Eğer, ilmihal kitaplarında yazıldığı gibi namazın kazası varsa bu korku durumlarında kazaya bırakılabilir. O zaman Allah, niye böyle korku anlarında "gidin evlerinizde tek başınıza namazınızı kılın" ya da "kazaya bırakın" buyurmuyor da "korkarsanız, yürüyerek, binek üzerinde devam edin" buyuruyor? Demek ki bu ayetlerde geçen "salat" kelimeleri, bugün uygulanan şekliyle namaz anlamında değil, Peygamber'e gelen vahyin her şartta aralıksız öğrenilmesi, kavranması vs. anlamındadır. Yani eğitim ve öğretimde engel yoktur. Çünkü öğrenme, en az iki kişi arasında bir öğretmen, bir de öğrenen arasındadır. Kur'an'a karşı çıkan ortak koşucular, o günlerde sürekli Peygamber'i ve inananları gözetliyorlar ve rahatsız ediyorlardı. Böyle şartlarda bile onların dikkatini çekmeden "yürüyerek ve binek üzerinde" de olsa vahyi öğrenmeyi yani eğitim ve öğretime devam etmeyi buyurarak yol gösteriyor.

Bu ayeti günümüze uyarlayacak olursak, teröristler çocuklarımız okumasın cahil kalsın diye köy okullarını yakıp tahrip ediyorlar öğretmenlerimizi kaçırıyorlar ve şehit ediyorlar. İşte böylesi tehlikelerde bile eğitime ara verilmiyor. Teröristlerin tehdidi altındaki çocuklarımızın eğitimini daha güvenli bir yerlere taşıyarak sağlıyoruz. Sonra güvenliği sağladığımızda çocuklarımızı tekrar kendi okullarında eğitmeye devam ediyoruz.

İşte Yüce Allah neyin ne olacağını çok iyi bildiği için bizlere çıkış yöntemlerini gösteriyor. Kur'an'ın yol göstericiliği işte böyledir. (Nisâ Suresi 101, 102, 103 ve dipnotu, lütfen okuyun.)

937 (87:238) Bak. Hacc Suresi 40.

247. Peygamberleri onlara dedi ki: "Allah'ın izniyle Talut size komutan olarak seçildi." Bu sefer de; "Talut bizim üzerimizde nasıl buyruk sahibi olabilir? Üstelik o, malca da zengin biri değil. Biz komutanlığa ondan daha çok hak sahibiyiz," diye karşı çıktılar. Peygamberleri şöyle cevap verdi: "Kuşkusuz Allah onu bilgi ve beden / eğitim gücü olarak sizden üstün kılmıştır ve o nedenle Talut, sizin üzerinize komutan olarak seçilmiştir. Hem Allah'ın istediği, yönetime ehil olan atanır. Allah ilmiyle her şeyi kuşatmıştır."

248. Tekrar Peygamberleri onlara dedi ki: "Talut'un komutanlığının kanıtı, sandığın size gelmesidir. Onun içinde Rabbinizden bir sekîne / yazılmış Tevrat tabletleri ve Musa ve Harun ailesinin geriye bıraktığı bir bakiye vardır. O sandığı güçlü varlıklar taşıyordu. Eğer inanmak istiyorsanız elbette bu, sizi ikna edecek bir kanıttır."[938]

249. Nihayet Talut, askerler ile yola çıkmadan onlara şöyle dedi: "Allah'ın izniyle siz, bir nehrin suyu ile imtihan edileceksiniz. Kim nehrin suyundan kana kana içerse, benimle gelmesin; ancak eliyle bir avuç kadar içen hariç, kim onun suyundan içmez ise, o benimle gelsin." Ancak onlardan pek azı hariç, onun suyundan içtiler; bu yüzden de nehri geçmeyip kaldılar. Talut ve beraberindeki emri yerine getirmiş askerler nehri geçtiklerinde, aralarından bazısı: "Bugün bizim Calut ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yok denecek kadar az kaldı" dedi; Allah'a kavuşacaklarını düşünen kimseler de: "Sayıca az nice topluluk, Allah'ın yardımıyla, nice sayıca çok toplulukları yenmişlerdir. Allah güçlüklere karşı göğüs gerenlerle beraberdir," diye cevap verdiler;

250. Ve Calut ve ordusuyla savaşa başlamadan önce hep birlikte; "Rabbimiz, bize direnme gücü ver, ayaklarımızı sağlam tut ve inkârcılar topluluğuna karşı bize yardım et" diye dua ettiler.

251. Sonunda Talut'un ordusu Allah'ın izniyle, Calut'un ordusunu

---

938 (87:248) İçinde Hz. Musa'ya gelen vahyin yazılı olduğu ağır Tevrat tabletleri bulunan bir sandığı o günün taşıyıcıları ne ise örneğin öküz, eşek, at, katır, deve vs. taşıyordu. İşte burada Yüce Allah yarattığı bu hayvanları melek olarak vasıflandırıyor. Burada "Güçlü varlıklar" diye anlamlandırılan **"Melâike"** "melek" sözcüğünün çoğuludur. Melek ile ilgili ayrıntılı bilgi için, Târık Suresi 1. ve dipnotu lütfen okuyunuz.

bozguna uğrattı; Davud düşman ordusunun komutanı olan Calut'u öldürdü; ve Allah, Davud'un yönetmeye ve zulüm ve fesadı önlemeye layık biri olduğunu gösterdi; ve ona yönetme bilgisi ve savaşma tekniği öğretildi. Eğer Allah, bir kısım insanların zulümlerini, başka bir kısım insanlarla defetmeseydi, yeryüzü bozgunculuk, ikilik içinde kalırdı. Ama Allah tüm yarattıklarına karşı lütuf sahibidir.

252. İşte geçmişte yaşanan ve her türlü kuşku ve hatadan arınmış olarak sana anlattığımız bu bilgiler, Allah'ı bilinçli olarak anlamanın kanıtlarıdır. Hiç kuşkusuz sen, kesinlikle gönderilmiş elçilerdensin.

253. O işaret olunan elçilerin hepsini de Biz gönderdik. Onlara birbirinden farklı olmak üzere, kimini kiminden fazlalıklı kıldık. Allah onlardan kimine doğrudan konuştu; kiminin derecelerini yükselttik; Meryem oğlu İsa'ya da açıklayıcı kanıtlar sunduk ve onun durumunu Ruhul Kudüs / sapasağlam, tertemiz vahiy ile destekledik. Eğer onlardan sonra gelen kimseleri Allah özgür bırakmasaydı, onlar birbirlerini öldüremezlerdi. Ama onlardan sonra gelen topluluklar kendilerine apaçık deliller geldikten sonra ayrılığa düştüler. Onlardan kimisi inandı, kimisi reddetti. Eğer Allah özgür bırakmasaydı onlar böyle yapamazlardı. Ne var ki, insanlar kendi özgür iradeleriyle ne yapmak isterlerse, Allah o yönde yaratır.[939]

254. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin olmayacağı bir gün gelmeden önce, size rızık olarak verdiklerimizden siz de toplum yararına harcama yapın; gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, işte onlar nankörlük edenlerdir.

---

939 (87:253) "Peygamberlik Allah vergisidir. Hiçbir kimse kendi gayreti ile Peygamber olmamıştır, olamaz. Allah gönderdiği elçilerin elde ettikleri derecelerin, üstünlüklerin sırf Allah tarafından verildiğinin iyice anlaşılması bakımından, "Biz üstün kıldık", "Allah konuştu", "Biz yükselttik", "Biz verdik", "Biz destekledik" buyurarak hem peygamberlik makamının Allah vergisi olduğu açıklanmış, hem de peygamberleri olağanüstü överek şirk bataklığına düşülmemesi hatırlatılmıştır. "(M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, c. 2, s. 149.)

Peygamberleri bölüşerek, Allah'ın her bir elçisine verdiği görev ve yeteneği istismar ederek, peygamberler yarıştırılmaz. Görev olarak elçiler arasında fark yoktur. Hepsi Allah tarafından görevlendirilmiştir ve hepsi Allah'ın ayetlerini tebliğ etmişlerdir. (Bak. Bakara Suresi 285; Âl'i İmrân Suresi 84. Ayrıca Ruhul Kudüs ile ilgili bak. Meryem Suresi 17; Şuarâ Suresi 193 ve dipnotu.)

ALLAH DERKEN NE ANLIYORUZ? NE ANLAMALIYIZ?
İŞTE YANITI

255. Allah ilah değildir! Sadece O'dur. O, daima diri olan, daima yöneten koruyan ve denetleyendir. O' nda uyku da, uyuklama da yoktur. Göklerdeki ve yerdekilerin tümünü O yaratmıştır. O, izin vermediği halde, O'nun yanında başkasından şefaatte bulunmak kimin haddine! Şefaat yetkisi sadece O'na aittir; çünkü O, yarattıklarının geçmişte yaptıklarını ve gelecekte yapacaklarını bilir; insan ise, sadece kendi yaşadığı ortamdakilerin durumlarını bilebilir; ondan başkasını bilemez. O'nun bilgisi gökleri ve yeri kaplamıştır; o bakımdan, her ikisini de bir düzen içinde koruyup-kollamak, O'na hiç de zor gelmez. İşte O, öyle ulu, öyle azametlidir.[940]

"DİN HAKKINDA ZORLAMA YOKTUR"

256. Din hakkında zorlayıcılık yoktur. Çünkü, aklını kullanan için, neyin doğru neyin yanlış olduğu kesinlikle açıklanmıştır. Artık kim ortak koşucu düşünceleri telkin eden kişi ve kurumları reddeder, Allah'a ortak koşmadan inanırsa, kesinlikle o sapmayan dosdoğru bir yola girmiştir. İşitmek isteyene işittiren ve bilmek isteyene bildiren Allah'tır.[941]

257. Allah, ortak koşmadan inananların velisidir. Onları, bilgisizliğin karanlığından bilimin aydınlığına çıkarır. O'nun buyruklarını

---

940 (87:255) İşte **"Allah"** dendiği zaman bu anlatılan şekliyle anlayıp, algılayıp inanmak gerekir. Arapça Allah yazısı Allah'ın kendisi değildir. O kelimeyi dilimizde tekrarlamak da değildir. Anlatılan vasıflara sahip bir yaratıcı iradenin buyruklarını yapmaktır. Ayrıca bak. İhlâs Suresi 1-5; Haşr Suresi 22-24.

941 (87:256) "Ortak koşucu düşünceleri telkin eden kişi ve kurumlar" diye anlamlandırılan kavram Kur'an ayetinde **"Tağut"** olarak geçen sözcüktür. "Tağut," nefsimiz dahil, tüm şeytanî düşünceleri telkin eden ve Allah'a ortak koşma düşüncesini ve kültürünü yayan, kişi, kurum, cemaat, mezhep vs. bağlılarının vasıfları anlamına gelir. Allah "Din hakkında zorlamanın olmadığını" açıkça beyan buyurmasına rağmen zikredilenler sürekli Allah'ın buyruğunun tam tersini yaparlar ve dini zorlaştırıp içinden çıkılmaz duruma getirirler. (Mâide Suresi 48; En'âm Suresi 114; Yunus Suresi 99; Ğaşiye Suresi 22. ayetleri inceleyiniz.)

örtbas edenlerin evliyası ise, Tağut'tur / ortak koşucu düşünceleri telkin eden kişi ve kurumlardır; ortak koşanları bilimin aydınlığından çıkarıp, cehaletin bataklığına batırır. İşte onlar can yakıcı sıkıntı topluluklarıdır ve sürekli sıkıntı içindedirler.

İBRAHİM ORTAYA ATTIĞI SAVI KABUL ETTİRMEK İÇİN, AKILCI VE KANITA DAYALI BİR YÖNTEM KULLANIYOR

258. Allah'ın ona verdikleriyle, kendisini her şeyin hükümdarı sanan kimseye baksana! İbrahim ile Rabbi hakkında kanıt yarışına kalkışıyor. İbrahim ona, "Benim Rabbim O'dur ki, hem diriltir hem öldürür" deyince, o da; "Ben de diriltir ve öldürürüm" der. Bu sefer İbrahim; "Allah güneşi doğudan getiriyor, haydi sen de onu batıdan getir bakalım!" deyince, gerçeği görmezlikten gelip örten kişi, şaşırıp donakalır. Gerçekleri karartan ve kanıt getiremeyen hayalci toplumlar Allah'ın dosdoğru yolunu bulamazlar.

ALLAH, SADECE "DİRİLTEN DE, ÖLDÜREN DE BENİM" DEMEKLE KALMAZ, KANITINI DA SUNAR

259. Şunun gibi bir kimseye baksana! O kimse bir kente uğramıştı; o kent, yıkılmış, yerle bir olmuş duruyordu; manzara karşısında; "Böylesine harap olmuş bir kentin ölmüş-gitmiş halkını, Allah yeniden nasıl diriltecek? Hiç mümkün değil diriltemez!" dedi. Bunun üzerine Allah o kişiyi yüz sene uyuttu; sonra uyandırdı ve sordu: "Ne kadar uyudun?" O kişi: "Bir gün yahut günün bir kısmı kadar"dedi. Allah buyurdu: "Hayır! Sen, yüz sene uyudun, ama yiyeceğine ve içeceğine bak, hâlâ bozulmamış! Eşeğine de bak! Onun kemiklerini nasıl yerli yerince düzenliyoruz; sonra da onlara nasıl et giydiriyoruz? İşte bunlar yeniden diriltebileceğimizin senin şahsında, insanlar için deneysel bir kanıtıdır." Böylece o kişi, kendisi için her şey açıkseçik ortaya çıkınca, "Şimdi çok daha iyi biliyorum ki, hiç kuşkusuz Allah, her şeye güç yetirenmiş," dedi.[942]

260. Bir zaman İbrahim Rabbine: "Rabbim! Ölüleri nasıl diriltti-ğini bana göster" demişti. Allah buyurdu: "Yoksa inanmadın mı?" İbrahim: ""Hayır! İnandım; ama kalbimin iyice tatmin olması için

---

942 (87:259) Ayrıca, Kehf Suresi 19-25. ayetleri inceleyiniz.

görmek isterim" dedi. Allah buyurdu: "Öyleyse dört tane kuş yakala ve kendin onları iyice tanıdıktan sonra, her bir dağın üzerine onlardan birer parça dağıt; sonra da onları kendine çağır. Kuşlar sana uçarak geleceklerdir. Bilesin ki, Allah çok güçlüdür, Yaratıcı iradesini deneyle kanıtlayandır."[943]

YARDIMLARINIZI BAŞA KAKMAYIN
GÖSTERİŞ İÇİN YARDIM YAPMAYIN

261. Mallarını, toplum yararına Allah için harcayanların örneği, tek bir tohum tanesi örneği gibidir ki, bir tohumdan yedi başak oluşmuş ve her bir başakta da yüz 'tane' vardır. Allah dileyen kimse için, daha da arttırır. Allah çok cömerttir; ilmiyle her şeyi kuşatmıştır.

262. Mallarını, toplum yararına Allah için harcayan, sonra, verdiklerini başa kakıp yüze vurmayan kimselerin Rableri yanında ödülleri vardır. Onlara bir korku yoktur ve onlar sıkıntı da çekmeyeceklerdir.

263. Yapıcı bir söz ve kişisel hataları bağışlama, başa kakılan bir yardımdan çok daha iyidir. Allah hiçbir şeye muhtaç olmayandır; hoşgörü sahibidir.

264. Ey inananlar! Yardımlarınızı başa kakmakla ve yüze vurmakla boşa çıkarmayın. Halka gösteriş için yardımda bulunan kişi gibi olmayın. Allah'a ve ahiret gününe olan inancınızı yok etmeyin. Yoksa böyle olanın durumu, üzerinde toz toprak biriken bir kayaya benzer ki, sağanak halinde yağan bir yağmur, o kayanın toz toprağını

---

943 (87:260) İnsan, gözüyle görmediği şeylere kolay kolay inanmaz. Hz. İbrahim Allah'a kesin bir iman ile inanmasına rağmen yine de gözleriyle görerek tatmin olmak istiyor. Allah, Hz. İbrahim'in bu isteğini ve kendi gücünü örneklediği olay ile gösteriyor. Bu Kur'an ayetinde Allah, kalbi tatmin edecek bilimsel düşüncenin deney ve tecrübe sonucu elde edilebileceğini İbrahim'e öğretiyor.

Böylece Allah, yeniden ölüleri diriltebileceğini deneysel olarak göstermiş oluyor. Bu Kur'an ayeti bize diyor ki bilimsel bilgi, deney ve tecrübeye dayanan bilgidir ve bilimsel bilgiye de sorgulamakla başlanır. Ne yazık ki Kur'an'ın demek istedikleri ile Müslümanların Kur'an'a bakışları arasında sıra dağlar var. ("İbrahim'de sizin için güzel bir örnek vardır." Bak. Mümtehine Suresi 4 ve 6. ayetler.)

alıp götürür. Yaptıkları yardımı gösteriş için yapanlar, verdiklerinden hiçbir sevap kazanamazlar. Gerçekleri görmezlikten gelip örten toplum Allah'a yol bulamaz.

265. Mallarından Allah'ın rızasını kazanmak ve toplum yararına gönülden isteyerek, gösterişsiz olarak harcayanların örneği de, bol yağmur yağdığında iki kat ürün veren; bol yağmur yağmasa da onun çisintisiyle bol ürün veren, yüksek verimli bir bahçe gibidir. Allah yapmış olduğunuz şeylerle size gerçeği gösteriyor.

266. Diyelim ki, sizden birinin, içinden sular akan, hurma ağaçlarından, üzüm bahçelerinden ve her çeşit meyvelerden oluşan bir bahçesi olsun. Bu durumda siz, kendinizin yaşlanmasını ve üzerinize ihtiyarlığın gelip çatmasını ister misiniz? Yahut o bahçenizin şiddetli bir kasırgayla veya bir ateş yangınıyla yok olup gitmesini arzu eder misiniz? İşte Allah size kanıtlarıyla gerçeği böyle açıklıyor. Umulur ki, siz, var oluşunuzun ve size verilenlerin sahibinin kim olduğunu iyice düşünürsünüz.

267. Ey içtenlikle iman etmiş olanlar! Yardım için harcadıklarınızı, ticari olarak kazandıklarınızın ve topraktan elde ettiğiniz ürünlerin temizlerinden, iyilerinden seçin. Kendinizin almayacağı kadar kötü olanları vermeye kalkışmayın. Tüm zenginliğin sahibinin ve yardımlarınızla size değer kazandıranın Allah olduğunu bilin!

"NEFSİNİZ SİZE CİMRİLİĞİ TELKİN EDER"

268. Şeytani halleriniz size yoksulluk korkusu verir ve cimriliği telkin eder. Allah ise size, kendisinden olan merhameti ve bol nimeti vaat eder. Allah'ın bilgisi sonsuz genişliktedir.

269. Dileyen; sorgulayan kimseye, derinlemesine anlama ve kavrama bilgisi verilir. Her kime anlama ve kavrama bilgisi verilmişse, kesinlikle o kimse, çok hayırlı çalışmalar içinde olur. Zaten, anlama ve kavrama bilgisi olanlardan başkası derinlemesine düşünmez.

270. Toplum yararına yaptığınız bir harcamayı ya da adadığınız bir adağı muhakkak Allah bilir. Nankörler için bir yardımcı yoktur.

271. Eğer sosyal yardımlarınızı gösterişe kaçmadan, açıktan ve-

rirseniz ne âlâ! Ama onu yoksullara hissettirmeden, gizliden verirseniz, sizin için çok daha iyi olur; ve bu samimi bağışınız, başınıza gelebilecek birtakım kötülükleri sizden defeder. Allah, yapmış olduğunuz şeylerin sonucunu haber verendir.

272. Ey elçi! İnsanları inandırmak senin görevin değildir. Ama Allah'ı bilinçli olarak anlamak isteyen kimselere de, yol gösterilir. Hayır olarak yaptığınız sosyal yardımlar sırf kendi iyiliğiniz içindir. Eğer, toplum yararına yaptığınız harcamaları sadece Allah'ın rızasını gözeterek yaparsanız, karşılığı size, sevgi, dostluk, kardeşlik vs. olarak döner ve asla size haksızlık edilmez.

273. Sosyal yardımlarınız, geçimini kazanmak için, yeryüzünde dilediği gibi dolaşmaya zaman ayıramayan, Allah adına, toplum ve insanlık yolundaki çalışmaları nedeniyle, kendileri bir yerlere kapanmış olan ihtiyaç sahiplerine olsun. Bunları tanımayanlar, onurlu davranışlarından dolayı, sanki onları zengin sanır. Sen onları yüzlerinden tanırsın. Onlar, onurlu kimseler oldukları için, insanlardan bir şey isteyemezler. Siz hayır olarak ne harcarsanız, kuşkusuz Allah onu bilir.

274. Mallarını her zaman, gizli ve açık olarak, toplum yararına harcayan kimseler, işte onların Rableri tarafından ödülleri, toplumsal barış, refah ve huzurdur. Onlar için toplumsal hiçbir korkutucu durum olmaz; ve onlar üzülmezler.

TİCARET İYİ, RİBA KÖTÜ

275. Riba / haksız kazanç yoluyla kendilerine çıkar sağlama peşinde olanlar, şeytanî halleriyle hareket ettikleri sürece iki yakaları bir araya gelmez. Onlar kendilerince şöyle bir gerekçe ileri sürerler: "Elbette alış-veriş çıkar sağlamak peşinde olmaktır" derler. Oysaki Allah için, alış-veriş normal, haksız kazanç yoluyla çıkar sağlamak yasaktır. Bundan böyle her kim, Rabbinden gelen öğütleri dinler, haksız kazanç elde etmekten vazgeçerse, geçmişi kendisine, hakkındaki hüküm ise, Allah'a kalmıştır. Ancak, her kim eski haline döner tekrar haksız yolla kazanmaya devam ederse, işte onlar can yakıcı sıkıntılarla iç içe olur ve durumları devam ettiği sürece daima sıkıntı içinde olacaklardır.

276. Allah, haksız kazanç ile elde edilenlerin bereketini yok eder ve dürüst yollardan kazanılanları, kat kat bereketlendirir. Gerçekleri örtbas eden her bir günahkar, Allah sevgisinden yoksun kalır.[944]

277. Kuşkusuz inanıp, toplum yararına değer üreten, salatı ikame eden / çalışıp helâl kazanç elde eden ve zekatı / ve kazandığının vergisini veren kimseler, onların Rableri tarafından ödülleri, toplumsal barış, refah ve huzurdur. Onlar için toplumsal hiçbir korkutucu durum olmaz; ve onlar üzülmezler.

278. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Eğer sizler, inanmış kişilerseniz, Allah'ın koruması altına girin; geride kalan haksız yoldan kazanma alışkanlığınızı bırakın.[945]

279. Yok eğer bırakmazsanız, Allah'a ve buyruklarını tebliğ eden elçisine bir savaş ilan etmiş olursunuz. Ama pişmanlık duyup dönerseniz, anaparanız yine sizindir. Böylece, ne siz haksızlık etmiş olursunuz ne de kendiniz haksızlığa uğramış olursunuz.

280. Şayet borçlu, borcunu ödeyemeyecek kadar zor durumda ise, durumunu düzeltinceye kadar süre tanıyın. Bununla beraber alacağınızı bağışlarsanız ve eğer bilinçli olarak düşünürseniz böylesi sizin için çok daha iyidir.

281. Allah'a döndürüleceğiniz günü unutmayın ve o gününün dehşetini düşünün; o zaman herkes kazandığının karşılığını bulur ve hiç kimse haksızlığa uğramaz.

TİCARİ İŞLEMLERİ
KAYDA GEÇİRMEK

282. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Belirli bir süre için, birbirinize borç verdiğiniz zaman, onu mutlaka yazarak belgelendiriniz.

---

944 (87:276) **"Riba** / Haksız kazanç"; sırf kişisel çıkar sağlamak için "herşeyi mubah görmek" ve bu yapılanı da ticaretin kuralı sanmak, toplumda cehalet, fuhuş, uyuşturucu, yoksulluk, istismar ve düşmanlığı körüklemeye yol açar. Böylesi olumsuzlukların yol açtığı ekonomik ve toplumsal krizi ise ancak şeytanlaşmış kişiler körükler. Ayrıca bak. Rûm Suresi 39 ve dipnotu.

945 (87:278) Bak. Rûm Suresi 37, 38, 39.

Aranızdaki alacak-verecek işini, adil bir yazıcıya / bir notere yazdırın. Borçlu kişi borcunu tam olarak söyleyip yazdırsın. Yazıcı da / noter de, Allah için, usulune uygun olarak her şeyi olduğu gibi yazsın. Rabbi olan Allah'ın azabından sakınsın da, eksik yazmasın. Eğer borçlu kişi, aklı ermez birisi ya da okuma-yazması yoksa, vekili onu tam tamına yazdırsın ve uygun bulduğunuz adamlarınızdan iki kişi de şahit olsun ki, şahitlerden biri yanılıp şaşırırsa, diğeri hatırlatsın. Eğer şahitlik edecek iki adamınız yoksa, doğruluğundan emin olduğunuz aklıbaşında birisi tanık olsun. Tanıklar tanık çağrıldıkları zaman, gitmemezlik etmesin. Siz taraflar da, borç az olsun çok olsun, ödeme tarihi ile birlikte miktarını yazdırmayı ihmal etmesin. Böyle yapmanız, Allah katında daha adaletli, tanıklık açısından daha sağlam ve kuşkuya düşmemeniz için daha uygundur. Ancak, alışverişiniz peşin olursa onu yazmamanızda bir sakınca yoktur. Ancak vadeli alışverişleriniz mutlaka yazılı ve tanıklı olsun; ne yazana ne de tanığa baskı yapılmasın. Eğer onlara baskı yaparsanız, kuşkusuz o davranışınız sizin için bir sapma olur. Allah'ın azabından sakının. Allah size öğretiyor. Allah her şeyi en iyi bilendir.

283. Eğer bir yolculukta iseniz ve bulunduğunuz yerde bir yazıcı / bir noter de yoksa, o taktirde borçlu, ödemeyi garantileyecek bir makbuz, veya bir senet imzalasın. Yok eğer birbirinize güvenmişseniz, borçlu, güveni istismar etmesin borcunu zamanında ödesin ve Rabbi olan Allah'ın azabından sakınsın. Bir de tanıklar bildiklerini saklamasın; kim bildiklerini saklarsa, kuşkusuz o kişi, içten pazarlıklı kötü niyetli biridir. Allah tüm yaptıklarınızı çok iyi bilir.

284. Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır. İçinizdekini gizleseniz de açıklasanız da Allah sizi ondan sorumlu tutar. Allah bağışlanmak isteyeni bağışlar, yanlışında ısrar edeni de cezalandırır. Allah'ın her şeye gücü yeter.

ELÇİLER ARASINDA AYRIM YAPILMAZ

285. Elçi, Rabbinden ne indirildi ise, ona inandı; mü'minler de inandı. Her biri, Allah'a ve yarattığı varlıktaki tüm güçlerine, indirdiği tüm kitaplarına, gönderdiği tüm elçilerine, elçilerinin hiçbiri arasında ayırım yapmayacaklarına iman ettiler ve şöyle dediler:

"Gerçeği duyduk ve kabul ettik; bağışlayan Sensin; Rabbimiz! Sonunda dönüş Sanadır."[946]

286. Allah bir kişiyi, başkasının yaptığından sorumlu tutmaz; sadece kendi gücü ölçüsünde yaptıklarından sorumlu tutar. O bakımdan herkes, iyi olarak ne kazanırsa kendi yararına, kötü olarak ne kazanırsa kendi zararınadır. "Rabbimiz! Unutur ya da hata yaparsak, bizi sorumlu tutma! Rabbimiz! Hataları yüzünden bizden önceki kimselere yüklediğin gibi, bize de ağır bir yük yükleme; Rabbimiz! Üstesinden gelemeyeceğimiz şeyleri bize yükletme! Bizi hoş gör! Bizi bağışla! Ve bize acı! Sen bizim Mevlamızsın; gerçekleri örtbas eden topluluklara karşı, doğruyu anlama ve anlatmada bize yardım et!

İniş Sırası: 88
ENFÂL SURESİ
Sure No: 8

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Sana savaşta elde edilenler hakkında soruyorlar. De ki: "Savaşta elde edilenler, hazineye aittir / kamu içindir. Eğer siz mü'min kişilerseniz, Allah'ın buyruklarına uyun ve elçisine itaat edin; aranızdaki anlaşmazlıkları düzeltin ve Allah'ın koruması altına girin."[947]

---

946 (87:285) Görüldüğü gibi Hz. Peygamber de inanlarla beraber Allah'a, Kitab'a, meleklere, peygamberlere ve peygamberler arasında ayırım yapmayacaklarına dair Allah'a söz veriyor. Hıristiyanlar, Yahudiler ve Müslümanlar, peygamberleri bölüşerek onlara tanrısal vasıflar yükleyip ve herkes kendi peygamberini diğer peygamberlerle üstünlük yarışına sokarak, peygamberlerin tebliğ ettikleri ayetlerle çelişirler. Allah ve ahiret bilinci ve sorumluluğu taşıyanlar için bunun vebalini ve sorumluluğunu düşünmek bile ürkütücüdür.

947 (88:1) Burada, "De ki savaşta elde edilenler, hazineye aittir / kamu içindir" şeklinde anlamlandırdığımız ifadenin, Kur'an metni şöyle: **"Kulil enfalu, lillahi verresûli."** Meâllerde çevirisi şöyle: "De ki savaş ganimetleri **Allah** ve **Resûl** içindir." Kur'an'da Allah'a ve elçiye atfedilen, özellikle Allah'a atfedilen şey, kamuya ya da tüm insanlığa ait anlamındadır. Örneğin."Beytullah / Allah'ın Evi" "Rasulullah / Allah'ın elçisi" "Nakatullah / Allah'ın devesi" "Kelâmuullah / Allah'ın Kur'an'ı" gibi. Bu ayette de >>

2-3. Kuşkusuz, mü'min kişiler şu kimselerdir ki, Allah anıldığında yürekleri ürperir ve O'nun ayetleri kendilerine anlatıldığında, moralleri daha da güçlenir ve onlar her durumda Rablerine güvenip dayanırlar. Salatı ikame ederler / toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutarlar ve kendilerine rızık olarak verilenlerden toplum yararına harcarlar.[948]

4. İşte onlar, evet onlar gerçekten mü'min kişilerdir. Onlar için, Rableri yanında yüksek dereceler, bağışlanma ve tükenmez bir rızık vardır.

5-6. Aranızda ganimetlerin paylaşılması için anlaşmazlık çıkaranlar; Rabbin seni savaş nedeniyle evinden çıkaracağında, seninle gelmek istemeyen mü'minlerden bir grup idi. Hatta savaş kesinleşip, düşmanın da silahlı olduğu ortaya çıkınca bunlar, sanki kendileri göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi, savaş hükümleri hakkında da seninle tartışmışlardı.

7-8. O zaman, Allah iki taraftan biriyle karşılaşacağınızı size haber verdiğinde, kesinlikle siz, sivil ve silahsız olan tarafı arzu ediyordunuz. Oysa Allah, buyruklarının doğruluğunu ortaya koymak ve gerçeği reddeden mücrimlerin batıl / ortak koşucu inançlarını kökünden çözmek, onlar istemeseler de, gerçeği tüm çıplaklığı ile ortaya çıkarmak istiyordu.[949]

9. Hani siz, savaşın korku ve heyecanına kapılıp, Rabbinizden yardım istiyordunuz da, Rab şöyle buyurmuştu: "Size sunulan gerçeklere icabet edin; kuşkusuz peş peşe gelen ayetler ve doğal güçlerden bir çoğu ile her an Ben size yardım etmekteyim."[950]

>> savaşta elde edilenlerin, "Allah'a ve Resûlüne" izafe edilmesi, onların hazineye/ kamuya ait olması anlamına gelmektedir.

948 (88:2-3) Bak. Hacc Suresi 34-35; Ra'd Suresi 28; Zümer Suresi 23; Mâide Suresi 83;

949 (88:7-8) Bak. Enbiyâ Suresi 18; İsrâ Suresi 81; Bakara Suresi 216; Tevbe Suresi 32-33.

950 (88:9) Burada, "...peşpeşe gelen ayetler ve doğal güçlerden bir çoğuyla her an Ben size yardım etmekteyim" şeklinde anlamlandırdığım ifadenin Kur'an metni şöyle: "mümiddükum bi elfin minel melâiketi mürdifîn" meâllerde çevirisi şöyle: "peşpeşe gelen **bin melekle** size yardım edeceğim" **Bin >>**

10. Bunlar, sırf moral olsun ve o sayede kalpleriniz sakinleşsin; içinizdeki korku yatışsın diye size yapılan yardımlardır. Ne yardım varsa hepsi, ancak Allah tarafındandır. Çünkü Allah, yüce iradesiyle tüm varlığa hakimdir.

11. Hatırlayın, O'na güvenmeniz için sizi tatlı bir uykuya daldırmış, temizlenmeniz, susuzluğunuzu gidermeniz için, gökten yağmur indirmiş ve şeytanî vesveselerinizin verdiği, azınlık korkusu ve umutsuzluğunu sizden gidermek için, gönüllerinizi birbirinize bağlamış ve böylece siz, dimdik ayakta kalabilmiştiniz.

12. İşte o zaman, Rabbiniz vahyettiği ayetlerle sizi bilgilendiriyor, içinizdeki doğal güçler, iradeniz, kalbiniz, duygu ve düşünceleriniz vs. moralman üst düzeye çıkıyor ve; "Kuşkusuz Allah bizimle beraberdir. İnananlar birbirinize destek olun! İnkar edenlerin kalplerine korku salın! Hücum edin! Yürüyün üzerlerine, vurun boyunlarına!" diyerek saldırıyordunuz.

13. Bunun nedeni, onların Allah'ın buyruklarını tebliğ eden elçisiyle savaşmalarıydı. Kim Allah'ın buyruklarına ve o buyrukları anlatan elçisine karşı gelirse, kuşkusuz çok çetin bir azap için, Allah birilerini vesile kılar.

14. İşte onlar, savaşın yenilgisini böyle tattılar ve Allah'ın buyruklarını reddederek elçisiyle savaşanlar, can yakıcı bir hezimete uğradılar.

15. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Size karşı düşmanca harekata

---

>> rakamı olarak çevrilen, **"Elf"** sözcüğü, "sonsuz, çok, **çokluğu** ifade etmek" gibi anlamlara da gelir, **melek** sözcüğünün ise geleneksel kültürlerde kurgulanıp anlatıldığının dışında değişik anlamlar içerdiği bilinmektedir. Burada da "doğal güçler" anlamındadır. Nitekim 10, 11 ve 12. ayetlerde açıklandığı gibi "moral duygusu" "**Yağmur** ve yağmuru oluşturan **bulutlar** ve savaş ortamında sakinleştiren **uyku** ve zihinsel, biyolojik fonksiyonlar gibi doğal güçlerdir yani birer melektir. Dikkat! Bu Sure'nin (Enfal) 41. Ayeti indirilenlerin Kur'an ayetleri olduğunu açıklıyor. Şöyle: "...iki topluluğun karşılaştığı gün, **kulumuza indirdiğimize** ve Allah'a inanmış idiyseniz...." buyurarak, buradaki "peşpeşe gelenlerin" ne olduğunu açığa kavuşturuyor. Ayrıca **melek** sözcüğü ile ilgili, Fâtır Suresi 1 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Ayrıca bak. Âl'i İmrân Suresi 123-127 ve154.)

geçen inkârcı bir toplulukla karşılaştığınızda, sakın onlardan korkup kaçmayın.[951]

16. Her kim böyle bir günde, taktik icabı geri çekilme ya da bir başka mevzide savaşmak gereğinin dışında arkasını döner ve savaşmaktan kaçarsa, o kimse, kesinlikle cezalandırılmayı hak etmiş olur ve o kişi en ağır bir şekilde yargılanır; onun alacağı ceza ne korkunçtur.

17-18. Hem siz durup dururken onlarla savaşmadınız; fakat Allah size savaşı meşrû kıldığı için onlarla savaştınız; ve onlara atarken de Allah'ın size verdiği güç ve moralle attınız ve mü'minler olarak da, güzel bir savaş tecrübesi edindiniz. Kuşkusuz işittiren de, bilgilendiren de Allah'tır. O'nun buyruklarını örterek elçisiyle savaşanların planları işte böyle boşa çıkar.[952]

19. Ey Allah'a ortak koşanlar! Cehaletten kurtulmak isterseniz, aydınlanma yolunu açacak bir fırsat işte size geldi. Eğer Allah'a ortak koşmaktan vazgeçerseniz, sizin için bu, hakkınızda çok daha hayırlıdır. Yok eğer ortak koşmada ısrar ederseniz, sonucuna katlanırsınız.

951 (88:15) Bak. Muhammed Suresi 4-6; Âl'i İmrân Suresi 139-141; Mü'min Suresi 51; Mücâdele Suresi 21; Sâffât Suresi 171-173.

952 (88:1-18) Bu surede inananlar ve ortak koşucular hakkında anlatılanlar Bedir Savaşı'yla ilgili olaylardır. Bedir Savaşı, Peygamber ve inananlarla Mekkeli ortak koşucular arasında yapılan ilk savaştır. Savaş, Medine de, "Bedir" denilen bir yerde yapıldığı için, bu isimle meşhur olmuştur. Peygamber'i ve inananları Mekke'den çıkaran müşrikler, onları Medine'de de rahat bırakmadılar. Ebu Cehil lakaplı müşrik komutasındaki Mekkeli müşriklerin önde gelenleri kalabalık bir orduyla Peygamber'i ve inananları imha etmek için gelmişlerdi.

Sayıları çok kalabalık olan müşrik ordusuyla, sayıları çok çok az olan inananlar topluluğu Bedir denilen yerde karşılaştılar. Peygamber'i ve inananları yok edeceklerine kesin olarak inanan müşrikler herhangi bir tersliğin olabileceğini akıllarının ucundan bile geçirmediler. Kesin kazanacakları zaferi önceden kutlayarak gitmişlerdi. Fakat Yüce Allah, tüm ümitlerini tersine çeviriverdi; çok az bir topluluğa yenildiler perişan oldular. Hatta komutanları Ebu Cehil burada öldürüldü.Surenin devam eden ayetleri savaşı ve savaşanların durumunu ayrıntılı olarak açıklar. Kur'an ayetleri evrensel olduğu için biz de bu Kur'an suresini okurken dersler çıkaracağız. Kendi toplumumuzun iç ve dış durumlarını ona göre değerlendireceğiz. Allah'a laf ile değil, içten inanacağız. Ayrıca bak. Âl'i İmrân Suresi 123.

O zaman, çokluğunuz da size hiçbir şey kazandırmaz. Çünkü Allah, ortak koşmadan inananlarla beraberdir.

"EN ŞERLİ İNSAN AKLI İLE DÜŞÜNMEYENDİR"

20-21. Ey inananlar! Allah'ın buyruklarına uyun ve elçisine itaat edin. Sizler, Allah'ın buyruklarını işitip durduğunuz halde ondan yüz çevirmeyin. Onları duyup da, hiç duymamış gibi davranan kimselerden olmayın!

22. Çünkü, yeryüzünde hareket eden canlıların en şerlisi; en tehlikelisi, Allah'ın buyruklarına kulaklarını kapatan, onları anlatmayan ve akıllarıyla düşünmeyen kimselerdir.

23. Eğer onlar Allah'ı akıllarıyla düşünerek bilmiş olsaydı, içlerinde hayırlı bir duygu oluşurdu; o zaman elbette onlar gerçeğe kulaklarını kapatmazlardı. Ama onlar, Allah'a ortak koşmaya devam ettikleri sürece, gerçekleri işitseler bile, yine aldırmazlar ve onlar kendi bildiklerini yaparlar.

VATANINA SAHİP ÇIKMAYAN PERİŞAN OLUR

24. Ey inananlar! Onurunuzla ve özgürce yaşamanız için, sizi savaşa çağırdıklarında, Allah için ve elçi için, davete icabet ediniz. Biliniz ki, Allah, kişinin kendi kalbinden kendisine daha yakındır. Şunu da biliniz ki, kesinlikle siz O'nun huzurunda toplanacaksınız.

25. Eğer savaşmaktan geri kalırsanız, öyle bir fitneden korkun ki, zararı sadece sizden savaşa gitmeyenlere dokunmakla kalmaz... ve bilin ki, acısını çok şiddetli bir şekilde çekersiniz.

26. Sizler, yeryüzünde her yönden güçsüz kalmış, ezilip horlanan ve güçlüler tarafından her an sömürülme endişesiyle yaşayan insanları düşünün. Allah onlara barınacak yurtlar ve her türlü imkânı verdi ki, kendilerine verilen bunca nimetin kıymetini bilsinler.

27-28. Ey inananlar! Verilen bunca nimeti biliyorsunuz. Sizler, Allah'ın buyrukları ve onları anlatan elçi hakkında ihanet içinde olmayın; emanetlerinize de ihanet etmeyin. Mallarınızın ve çocuklarınızın gerçek sahibinin Allah olduğunu bilin! Yüce karşılık O'nun katındandır.[953]

---

953 (88:28) Bak. Teğâbün Suresi 14-15; Münafikûn Suresi 9.

29. Ey Allah'a inananlar! Eğer Allah'a ortak koşmaktan sakınır, verdiği nimetlerin değerini bilirseniz, O size, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırt edecek bir anlayış kazandırır; kötülüklerinizi örter ve sizi bağışlar. Allah çok büyük iyilik sahibidir.

ELÇİ İÇİN SUİKAST PLANLARI

30. Gerçekleri ört-bas eden kimseler, seni hapsetmek veya öldürmek ya da bulunduğun yerden seni sürüp çıkarmak için, gizli suikast planları hazırlıyorlardı. Onlar plan yaparlarken, Allah da, onların planlarını önleyecek istihbari bilgileri bildiriyordu. Sinsi planlara karşı en yararlı önlem, Allah'ın bildirdikleridir.[954]

31. Gerçekleri örtenlere, planlarını bozucu bilgiler veren ayetlerimiz anlatıldığı zaman, alaylı ifadelerle, "Duyduk, ne var bunda, istesek biz de bunların aynısını söyleyebiliriz. Bunlar yeni bir şey değil, geçmişte söylenen masalların bir benzeridir," derler.

32. Onlar şöyle de demişlerdi: "Ey Allahım! Eğer bunlar gerçekten Senin tarafından idiyse, bizim üzerimize gökten taşlar yağdır ya da bize çok acıklı bir azap ver."

33. Sen onların içinde tebliğe devam ederken, Allah onlara azap edecek değildi; onlar, bağışlanma istedikleri sürece de, Allah onları cezalandıracak değildi.

34. Onlar Mescid-i Haram'dan / Korunmuş Bölge'den, inananları geri çevirip dururken bile, Allah onlara azap etmiş değildi. Üstelik onlar oranın sahipleri, yöneticileri de değildi; Mescid-i Haram'ın sahipleri, yöneticileri Allah'a ortak koşmadan inananlardır. Fakat çokları bunun bilincinde değiller.[955]

35. O zaman ortak koşanların El Beyt'teki salatları / Ka'be'deki toplumsal eylemleri, ancak el çırparak, ıslık çalarak elçiyi protesto etmeleri idi. Bu yüzden, gerçekleri görmezlikten gelmeleri nedeniyle onlar acı sıkıntılar tattılar.[956]

---

954 (88: 30) Ayrıca bak. Yunus Suresi 21; Âl'i İmrân Suresi 54.

955 (88:34) Bak. Fetih Suresi 25; Tevbe Suresi 17-18; Bakara Suresi 217.

956 (88:35) Bu Kur'an ayeti, tefsir ve tercümelerde aşağı yukarı "Onların Kabe'deki namazları ıslık çalmak, el çırpmaktan ibarettir" şeklindedir. "Salat" kelimesi "namaz kılmak" olarak anlamlandırılmaktadır. Ancak bu ayetin >>

36-37. Kuşkusuz, Allah'ın buyruklarını reddedip örtbas edenler, Kur'an'ın anlaşılmasını engellemek, Allah yolundan alıkoymak için, mallarını, olanaklarını bu yolda harcarlar; harcamaya da devam edecekler. Ama bu tutumları, sonunda kendileri için bir üzüntü, bir pişmanlık nedeni olacaktır. Ayetlerimizi reddedip örtbas eden kimseler, cehennemî sıkıntılar yüzünden toparlanmaya çalışacaklar; böylece kimi, Allah'a ortak koşma pisliğinden temizlenmek için gerçeği kabul edecek; kimisi de reddetmeleri nedeniyle cehennemî sıkıntılar içinde kalacaklardır. İşte bunlar, o üzüntüyü ve pişmanlığı duyacak olanlardır.

38. Ayetlerimizi reddedip örtbas eden kimselere de ki: "Eğer, ortak koşmaktan ve Kur'an'ın anlaşılmasını engellemekten vazgeçerseniz, geçmişte yapmış olduğunuz şeyler bağışlanır; yok, ortak koşmaya ve engellemeye devam ederseniz, daha öncekilere uygulanan ceza yasası, sizin için de geçerli olacaktır."

39-40. Tek bir fitneci kalmayıncaya ve toplum için tamamen barışçıl bir düzen sağlanıncaya kadar, fitnecilerle savaşın. Şayet vazgeçerlerse, kuşkusuz, vazgeçtiklerinden dolayı onlar, Allah'dan gelen gerçekleri anlayacaklardır. Yok vazgeçmezlerse, siz, koruyucunuzun Allah olduğunu biliniz. O en güzel koruyucu, en güzel yardımcıdır.[957]

BEDİR'DE YAŞANANLAR

41. İki topluluğun Bedir'de karşılaştıkları gün ve içtenlikle inananlar ile, inanmış gözükenlerin ayırt edildiği o gün de Allah'a ve kulumuza indirdiğimiz ayetlere içtenlikle iman etmişseniz biliniz ki, ganimet olarak elde etmiş olduğunuz şeylerin tamamı hazineye aittir;

>> konuyla ilgili anlatmak istediğini düşünecek olursak, "namaz kılma" anlamıyla uzaktan yakından bir ilgisi yoktur.

Kur'an'ın geneline ve Peygamber'in mücadelesine bakılacak olursa -müşrik Arapların vahyi engellemeleri, peygamberi protesto etmeleri, inananlara işkenceleri, en sonunda onu Mekke'den çıkarmaya kadar varan davranışları göz önüne alındığında- burada anlatılmak istenen, Peygamber'in tebliğini engellemek için müşrik Arapların ıslıkla, alkışlarla, bağırıp-çağırarak toplu protesto eylemidir. Günümüzdeki el çırpma, ıslık çalma, sıralara vurma gibi bir protesto şeklidir. Zaten Arapça **"Salat"** kelimesinin anlamlarından birisi de "toplusal eylem"dir. Mâûn Suresi 1-7 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

957 (88:39) Bak. Bakara Suresi 193.

kamu içindir. Onun beşte biri ise, sosyal destek için elçiye, yakınlara, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlaradır. Allah her şey üzerine güç yetirendir.[958]

42. O zaman siz, Bedir vadisinin Medine tarafına yerleşmiş, düşman ordusu da Mekke tarafına yerleşmişlerdi. Ticaret kervanı da sizden çok aşağılarda idi. Eğer siz yola çıkarken ticaret kervanının mallarını ele geçirmek niyetiyle değil de, silahlı düşman topluluğu ile savaşmaya gittiğinizi önceden bilseydiniz, hem bu buluşma yeri için, hem de şavaşıp savaşmama konusunda anlaşmazlığa düşecektiniz. Eğer siz kervanı vurmaya kalksaydınız, sivil ve silahsız insanları vurmuş olacaktınız. Oysaki Allah, savaşmak için olması gereken evrensel kuralları bildirmek istiyordu ki, ölen de şavaş kuralına göre ölsün, sağ kalan da savaş kuralına göre sağ kalsın. Allah her şeyi işiten, her şeyi bilendir.

43. O vakit sen düşman ordusunu rüyanda çok az görüyordun. Eğer onları çok görmüş olsaydın, korkacaktınız ve savaşıp savaşmama konusunda tereddüt edecek ve tartışmaya başlayacaktınız. Fakat Allah'ın yardımıyla, böylesi duygulardan uzaklaştınız. Kuşkusuz Allah, kalplerde olanı en iyi bilendir.[959]

44. Böylece savaşa korkmadan devam etmeniz için, onları beyninizde az olarak algılıyordunuz; onlar da zaten önemsemez; umursamaz bir algı içinde sizi küçümsüyordu. Allah, bildirmek istediği savaş kurallarını uygulatarak yerine getirecekti. Tüm varlığın işleyişinde özne Allah'tır ve sonunda tüm işler O'na döndürülür.

SAVAŞ KURALLARI

45-46. Ey içtenlikle inananlar! Düşmanımızla çarpışırken, başarılı olmanız için kararlı olun ve Allah'ı hiç hatırınızdan çıkarmayın ve savaş taktik ve kurallarını uygulayan elçiye / komutana itaatten ayrılmayın; emirleri tartışmayın; disiplinsizlik etmeyin. Sonra moraliniz bozulur gücünüzü kaybedersiniz. Güçlüklere karşı dirençli olun. Kuşkusuz güçlüklere karşı direnç gösterenler, Allah ile beraber olduklarının bilincindedir.

---

958 (88:41) Bu Surenin (Enfâl) 1. Ayeti ve dipnotuna lütfen bakınız.

959 (88:43) Bak. Âl'i İmrân Suresi 13.

"ZAFERİ KESİN GÖRÜP TEDBİRİ ELDEN BIRAKMAYIN"
"SAVAŞ İÇİN DIŞ TAHRİK VE TELKİNLERE KAPILMAYIN"

47. Şunlar gibi olmayın. Onlar, Allah'a ortak koşmayan, özgürce düşünen insanları, Allah yolundan men etmek için, kesin olarak zaferi kazanmış havasıyla, yurtlarından çıkmışlardı; ancak hezimete uğradılar. Allah, yapmış oldukları şey nedeniyle onları çepeçevre kuşatıvermişti.

48-49. O zaman, ikiyüzlüler ve ruh hastası kimseler; "Din diye inandıkları onları aldattı," diye Peygamber ve inananlar aleyhine savaş çığırtkanlığı yaparken, birileri de bu tahrikleri allayıp pullayarak şeytanî bir uslupla; "Bugün, insanlardan hiç kimse sizi yenemez, ben de kesinlikle sizin yanınızdayım," diye ateşi körüklüyordu. Ancak, iki ordu karşı karşıya gelip iş ciddileşince, aynı kişi bu sefer de; "Kusura bakmayın, benim sizinle bir ilgim yok, ben sizin görmediğinizi görüyorum ve ben, Allah'tan korkarım, Allah'ın cezası çok çetindir," diyerek, ağız değiştirip kaçmıştır. Halbuki, kim Allah'ın koyduğu ilkelere güvenip dayanırsa onlar kanmazlar. Çünkü kuşkusuz, en sağlam ve en doğru ilkelere hakim olan Allah'tır.

"ALLAH KULUNU CEZALANDIRMAZ"
"KUL KENDİ YAPTIĞININ KARŞILIĞINI GÖRÜR"

50-51. Allah'ın koyduğu ilkelere güvenmeyip örtbas eden kimselerin, ölümleri anındaki duygularını görebilseydiniz. Onların bilinçaltı güçleri geçmişte yapmış oldukları yanlışları yüzlerine vurarak,"İşte bu, sizin kendi ellerinizle yapmış olduğunuz şeylerdir; o nedenle şimdi karşılığını acı çekerek tadıyorsunuz," derler. Kuşkusuz Allah kullarına asla acı çektirmez; herkes kendi yaptığının karşılığını görür.

52. Tıpkı firavun, yandaşları ve onlardan öncekiler gibi. Onlar da Allah'ın ayetlerini anlamayıp, örtbas etmişlerdi de, o nedenle yapmış oldukları kötülüklerin cezasını görmüşlerdi. Kuşkusuz Allah'ın koyduğu ilkeler çok sağlamdır; bunu anlamayanlar çok sıkıntı çekerler.

53-54. İşte böyle! Bir kere, bir toplum, Allah'ın kendilerine nimet olarak verdiği buyruklarını, kendi çıkarları doğrultusunda değiştirinceye kadar, Allah o toplumu değiştirmiş değildir. Tıpkı firavun, yandaşları ve onlardan öncekiler gibi. Onlar Allah'ın kendilerine nimet

olarak verdiği ayetlerini anlamayıp, yalanladılar da, kendi yaptıkları yüzünden suda boğularak yok oldular. Onların hepsi Allah'ın verdiği nimetlere nankörlük eden kimselerdi. Kuşkusuz Allah çok iyi işitendir, en iyi bilendir.

İNSANLARIN EN GÜVENSİZİ GERÇEĞİ ÖRTENLERDİR
ANTLAŞMALARDA KARŞILIKLI GÜVEN ŞART

55-56. Hiç kuşkusuz yeryüzünde hareket eden canlıların en şerlisi; en tehlikelisi, Allah'ın kendilerine nimet olarak verdiği ayetleri örtbas eden kimselerdir; onlara asla güvenilmez. Onlar yaptıkları anlaşmalarına bağlı kalmazlar; her defasında antlaşmalarını hiç çekinmeden bozarlar.

57. Eğer savaş esnasında onları yakalarsan öyle ağır bir darbe vur ki, onlar gibi davranmak isteyen kimselere belki caydırıcı bir ders olur.

58-59. Şayet antlaşma yaptığınız bir topluluktan, antlaşmayı bozucu bir ihanet sezerseniz, antlaşmalarını gözden geçireceğinizi açıkça kendilerine bildirin. Kuşkusuz sözleşmelerini bozanlarda Allah sevgisi yoktur. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, kendilerinin güçlü olduğunu sanmasınlar. Doğrusu onlar kendi güçsüzlüklerini anlayamazlar.

BARIŞ İÇİN CAYDIRICI TEKNOLOJİYE SAHİP OLUN

60. Siz de düşmanlarınıza karşı gerektiği kadar kuvvet hazırlayın ve savaş için gelişmiş teknolojik araç-gereçler üretip, hazırlık yapın ki, böylece, hem gerçeklere karşı düşmanlık yapanları ve hem de kendi düşmanlarınızı ve ayrıca sizin bilemediğiniz daha başka düşmanları korkutup caydırabilesiniz. Ve unutmayın, savunma savaşı için yaptığınız her bir harcamanın karşılığı, size huzur ve refah olarak geri döner ve siz asla kaybetmezsiniz.

61. Eğer onlar içtenlikle barış için yaklaşırlarsa, siz de yaklaşın! Ve sadece Allah'a dayanıp, güvenin! Kuşkusuz Allah, her şeyi işiten, her şeyi bilendir.[960]

---

960 (88:63) Medine'deki iki köklü kabile Evs ve Hareç kabileleri. Bunlar birbirlerinin katıksız düşmanları idi. Müslüman olduktan sonra barıştılar beraberce Peygamber'e destek oldular. Bak. Âl'i İmrân Suresi 103; Mümtehine Suresi 7.

62-63. Şayet onlar, barış yapıyoruz diye sizi aldatmak isterlerse, Allah sana yeter. O ki, bizzat yardımıyla seni, inananlar ile güçlendirdi; onların arasındaki düşmanlığı giderip gönüllerini sevgiyle birleştirdi. Eğer yeryüzünde ne varsa hepsini topluca harcasaydın yine de sen onların arasındaki düşmanlığı giderip kalplerini birleştiremezdin. Ama onların gönüllerini birbirine kaynaştıran, birleştiren Allah'tır. Çünkü O, en güçlü ve her şeye hakim olandır.

SAVAŞ İÇİN ASKERİ EĞİTİM ÇOK ÖNEMLİ

64-65. Ey Nebî! Allah sana da yeter ve senin tebliğ ettiklerine uyan mü'minlere de yeter. Ancak, mü'minleri savaş için askeri eğitime tabi tut; onları teşvik et. Eğer sizden güçlüklere göğüs gerecek eğitimi almış yirmi kişi olursa, eğitimsiz iki yüz kişiyi yenebilir; eğer sizden askeri eğitim almış yüz kişi olursa gerçekleri örtbas edenlerden birçoklarını yenebilir. Çünkü onlar, bilgiden, eğitimden anlamayan bir topluluktur.[961]

66. Şimdi, Bedir savaşında, Allah, savaşmak için sizin zayıf / eğitimsiz olduğunuzu bildiğinden, size yardım ederek yükünüzü hafifletti. Bundan sonra siz, güçlüklere göğüs gerebilecek askeri eğitimi almış yüz kişi olursanız, eğitimsiz iki yüz kişiyi yenebilirsiniz. Sizden askeri eğitim almış bir ordu olursa, Allah'ın izniyle, iki orduyu yenebilir. Artık Allah, güçlüklere karşı koyabilecek eğitimi almışlarla beraberdir.[962]

SIRF ESİR ALMAK İÇİN SAVAŞILMAZ

67. Hiçbir nebî için, savaş kuralları dışında, kendisi için tutsaklar edinmesi doğru değildir. Siz dünya malı için tutsaklar edinmek istiyorsunuz; Allah ise, sizin sonraki yaşamınız için mutlu olmanızı diliyor. Allah son derece güçlüdür, en doğru kararı verendir.

---

961 (88:65) Eğitimin ve eğitilmiş insanın önemini vurguluyor. Bak. Bakara Suresi 249.

962 (88:66) Burada "...bir ordu, ...iki ordu."diye anlamlandırdığımız sözcüğün Arapçası tekili "**Elf** / bin" ikili "**Elfeyn** / iki bin" demektir. Ancak **bin** ifadesi, mecaz anlamında bir cümle olup çokluktan hatta sonsuzluktan kinayedir. Kadr Suresi 3 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Ayrıca bak. Meâric Suresi 4; Secde Suresi 5; Hacc Suresi 47.

68. Eğer "Yanılarak yaptıklarınızdan sorumlu değilsiniz" diye Allah'tan gelen bir buyruk olmasaydı, tutsaklardan aldığınız fidye, kesinlikle sizi çok büyük bir sıkıntıya sokardı.[963]

69. Artık ele geçirmiş olduğunuz ganimetlerden helâl ve hoş olarak yiyin; Allah'ın buyruklarını uygulayın; kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

TUTSAKLARA DOĞRULARI ANLATIN

70. Ey Nebî! Elinizdeki tutsaklara de ki: "Eğer siz gönüllerinizdeki; düşüncelerinizdeki düşmanca duygulardan vazgeçer, bir iyiliğe, bir sevgiye yönelirseniz, -ki, samimi olup olmadığınızı Allah bilir- O, sizden alınmış olan şeylerden çok daha hayırlısını size verir; kesinlikle sizin hatalarınızı bağışlar. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."

71. Yok eğer bir ihanet içinde olurlarsa, unutma ki tutsak olmadan önce, her türlü olanağa sahipken, Allah'ın buyruklarına karşı da ihanet içindeydiler. O da onları helâk etti. İlmiyle her şeye hakim olan Allah'ı anlayın artık.

GERÇEK DOSTLUK

72. Kuşkusuz Allah'ın buyruklarına içtenlikle inanan, ve o yolda mallarıyla, canlarıyla çaba harcayan, göç eden ve göç edenlere kapılarını açarak barındıran ve yardım eden kimseler, işte onlar, birbirlerinin velileridir; destekçileridir. İçtenlikle inandığı halde göç edemeyenler göç edinceye kadar hiçbir şeyle siz onların destekçileri değilsiniz. Bunula birlikte, inançla ilgili, sizden bir yardım isterlerse, yardım etmeniz sizin üzerinizde bir sorumluluktur. Ancak, bulundukları bir toplum aleyhine olmamak üzere, kendileriyle aranızda bir sözleşme yapın. Allah yapmakta olduğunuz şeyleri her an gözetlemektedir.

73. Kuşkusuz gerçekleri örtbas edenler de birbirlerinin destekçileridir. İnanıyorum diyenler siz eğer gerçekleri anlatmada, üzerinize düşeni yapmaz, birbirinize destekçi olmazsanız, yeryüzünde ikilikler, sıkıntılar ve büyük bir kargaşa meydana gelir.

---

963 (88:68) Bak. Ahzâb Suresi 5..

74. İşte bu yüzdendir ki, inananlar, Allah'ın buyruklarını anlatmak ve o yolda çaba harcamak için göç ettiler, geldikleri yerdeki inananlar onlara kapılarını açtılar, barındırdılar ve destek oldular. İşte onlar, evet onlar gerçekten inanmış kimselerdir; onlar için bağışlanma ve bol rızk vardır.

75. Sonradan inanıp göç edenler ve sizinle birlikte çaba gösterenler de artık sizinle aynı durumdadır. Ve onlar yakınlıkları bakımından Allah'ın kitabına göre, sizin dava yoldaşlarınızdır. Din kardeşleriniz-dir.[964]

---

964 (88:75) Bu Kur'an ayetinde geçen, "el-erham / yakınlık" kelimesinden hareketl, konuyla ilgisi olmayan ve konu dışına çıkarak "el-erham" kelimesi "kan bağı yakınlığı" olarak değerlendirilmiş ve halen de aynı şekilde devam etmektedir. Bu doğru değildir ve konuyu bağlamından koparark dışarıya çıkarmaktır.

Burada anlatılan konu, inananlar ve Allah için göç edenler. Yani, "Elçi ve yanındaki inananların Mekke'den Medine'ye hicretleridir. 72, 73, 74. ayetlerde zaten anlatılıyor, Peygamber'le beraber göç edenler var, sonradan göç edenler var. Burada Allah yolunda göç edenlerin yani inananların aralarındaki yakınlığın nasıl bir yakınlık olduğunu anlatıyor. Ve bunun da "Allah'ın Kitabına göre" olduğunu buyuruyor.

Peki, "Allah'ın Kitabına göre", inananlar arasındaki yakınlık nedir? Allah'ın Kitabından birkaç örnek vererek bunu açıklayabiliriz. Hucurât Suresi 9-10. ayetler "İnananlar birbirleriyle savaşırlarsa onların barıştırılmasından" bahsettikten sonra şöyle der: "İnananlar kardeştirler." Ahzâb Suresi 5. ayetinde "...Küçükken evlatlık bir çocuk edinirseniz, o çocuktan öz anne-babasını gizlemeyin; o öz anne ve babasını bilsin. Eğer çocuğun anne ve babası bilinmiyorsa "o zaman onlar sizin **din kardeşlerinizdir.**" buyrulur. Şuarâ Suresinde; Nûh, Hûd, Salih, Lût, Şuayb peygamberlerin kavimlerine elçi olarak gönderildiğini beyan ederken Allah: "**Kardeşleri Nûh,** Hûd, Salih, Lût, Şuayb onlara elçi olarak gönderildi" buyuruyor.

İşte Allah'ın Kitabında inananlar arasındaki **yakınlık** budur. İşte bu 75. ayette, inananlar arasındaki **yakınlık** vurgulanmıştır. 75. ayetteki **"el-erham"** kelimesi, "Kan bağı yakınlığı" olarak anlamlandırılarak **anlam** konu dışına çıkarılmış ve Kur'an ayetinin konusu bağlamından uzaklaştırılmıştır.

İniş Sırası: 89
ÂL'İ İMRÂN (İmrân Ailesi) SURESİ
Sure No: 3

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Mîm.

2. Başka ilah / başka efendi yok, sadece O var! O, daima diri olan, daima yöneten, koruyan ve denetleyendir.[965]

3. O, gerçeğin bilgisini içeren Kur'an'ı sana indirendir ve onun gerçek olduğunu tüm varlıktaki gücüyle tasdik etmiş olandır. O, yasalar kitabı Tevrat'ı ve sevgi ve hikmet kitabı İncil'i indirendir.[966]

4-5. O, tâ yaratılıştan beri insanlar için yol gösterendir; ve O, hak ile batılı, doğru ile yanlışı ayırt eden bilgileri sunandır. Kuşkusuz Allah'ın ayetlerini örtüp örtbas edenler, kesinlikle onlar, çok şiddetli bir sıkıntı içinde olanlardır. Allah, en şerefli ve tüm varlıktaki gücün sahibidir. Gökte ve yerde hiçbir şey O'na gizli kalmaz.

6. O sizi ana rahminde, nasıl isterse öyle şekillendirip vücutlandırandır. İlah / efendi yok, sadece O var. O, varoluşun yüce sahibidir ve tüm varlığa hakim olandır.

---

965 (89:2) Bak. Bakara Suresi 255; Haşr Suresi 22-23; İhlâs Suresi 1-4.

966 (89:3-4) Kur'an, Tanrısal mesajın sonuncusudur ve kendisinden önce gelen tüm ilahi metinleri isim ve içerikleriyle içinde toplayan bir kitaptır. (Bak., A'lâ Suresi 18-19; Enbiyâ Suresi 105.) Bu yüzden Kur'an, tüm insanların Kitabıdır. Kur'an'a inanmak aynı zamanda Tevrat'a, İncil'e ve tüm peygamberlere gelen diğer vahilere de inanmak demektir. Zaten Kur'an, daha önce gelen kitaplara ve elçilere inanmayı imanın temellerinden sayar. (Bak. Bakara Suresi 285; Nisâ Suresi 136.)

"Furkân" Kur'an'ın isimlerinden biri olmakla beraber tüm peygamberlere gelen kitapların, ortak bir sıfatı niteliğindedir. Bak. Enbiyâ Suresi 48; Bakara Suresi 53, 185; Furkân Suresi 1. "İki şeyi birbirinden ayırmak" anlamına gelen Furkân, fark kökünden türetilmiştir. Türkçemizde de kullandığımız "fark, tefrik, fırka, tefrika, vs. sözcükleri de aynı kökten gelmektedir.

7. O ki, tüm varlığı sana bir kitap olarak sundu. Ondaki ayetler, işaretler sapasağlamdır, değişmez. Onlar kitaptaki ana ilkelerdir. Diğerleri görünüşte ayrı gibi yorumlansa da özde aynıdır. Fakat kalplerinde gerçeklerden sapmaya meyilli olan kimseler, öze değil görünüşe tabi olurlar. Onların durumları ikiliğe isteklidir ve onların yorumları ikilik üzerinedir. Onlar Allah'ın ayetlerinin o açıklamalarını bilemezler. Ancak onu bilimde derinlemesine düşünüp araştıranlar bilir. Onlar derler ki: "Rabbimiz! Tüm gerçekler sana aittir, biz buna inandık." Ancak bunun böyle olduğunu akıl, düşünce ve bilim sahiplerinden başkaları düşünmezler.[967]

8. Onlar şöyle derler: "Rabbimiz! Bizi doğruya ulaştırdıktan sonra kalplerimizin sapmasına izin verme! Üzerimizden sevgini ve merhametini eksik etme; kuşkusuz Sen, sonsuz sevgi ve merhamet sahibisin."

9. "Rabbimiz! Gerçekleşmesinde asla kuşku olmayan hesap gününde insanları toplayacak olan Sensin. Hiç kuşkusuz Sen, asla sözünden caymazsın."

10. Doğrusu, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin ne mallarının çokluğu ne de çocuklarının / yandaşlarının çokluğu, Allah'tan

---

967 (89:7) "Muhkemât" "Hükümler, ilkeler, yasalar vs." demektir. "Bunlar kitabın anasıdır" yani bu ilkeler açık-seçiktir. Tefsire / yoruma gerek olmayan ve kişilere, toplumlara göre değişmeyen, tüm insanlar için ortak ilkelerdir, değerlerdir. Örneğin, **"Adalet"** ilkesi, tüm insanlık için ortak değerdir kişiye göre ya da toplumlara göre değişmez. İhlali kargaşa getirir.

"Müteşâbihât" ise "Benzeşen, değişik bir çok anlama gelebilen ayetlerdir, sözcüklerdir." (Bak. Zümer Suresi 23.) Çok anlamlı ayetleri anlamlandırırken niyet, bilgi ve bilinç düzeyi çok önemlidir. Örneğin **"Darabe"** sözcüğü "dövmek" anlamından başka "Örnek vermek, uzak tutmak, ayırmak, örtmek, kapamak, açıklamak" gibi anlamlara gelmektedir. İşte çok anlama gelen bu **"Darabe"** sözcüğü anlaşamayan, geçimsiz, ailelerle ilgili olarak Nisâ Suresi 34. ayette de geçer. Orada, "uzak tutmak, ayrılmak ya da örnek vererek uyarmak" gibi. Konusuna uygun öncelikli anlamı değilde "yola gelmezlerse dövün" gibi dövmek anlamı verilince, "ikiliğe meyilli olanlar, yorumlarını ikilik üzere yapmışlardır. O bakımdan, o ayetleri yorumlarken akıl, düşünce ve bilim sahibi olmak çok önemli. Yoksa bilinç düzeyi düşük, bilgisiz, cahil, "falan alim(!) öyle yazmış" diyerek Kur'an'daki o ayetleri bir malzeme olarak kullanabilirler.

gelebilecek bir felâketi asla savamaz; ve onlar, evet onlar o can yakıcı felâketi tadarlar.[968]

11. Tıpkı firavun, yakınları ve onlardan öncekiler gibi ki, onlar da ayetlerimizi yalanladılar; ve onlar gururları nedeniyle Allah'ı gereği gibi anlayamadılar. Allah'ı anlamayanlar çok şiddetli felâketlere maruz kalırlar.

BEDİR SAVAŞINDA YAŞANANLAR AÇIK BİR ÖRNEK

12. Gerçekleri örten kimselere de ki: "Siz de gerçekleri örtbas ettiğiniz için yenilgiye uğrayacaksınız ve cehennemi sıkıntılarla karşılaşacaksınız; o ne kötü bir durumdur."

13. Dikkatinizi çekerim! Bedir'de çarpışan iki grupta kesinlikle sizin için bir ders vardır. Bir grup, Allah'a ortak koşmadan inanıyordu ve bu yolda yaşadıkları yeri korumak ve özgürlükleri için savaşıyordu; diğer grup ise gerçeği örtüp reddedenler idi ve onlar da özgürce düşünenleri yok etmek için saldırıyorlardı. Onlar savaş başlamadan önce küçümsedikleri, azımsadıkları grubu şimdi kendilerinin iki katı olarak görüyorlardı. Allah, dileyen kimselere bizzat yardımını işte böyle teyit ediyordu Kuşkusuz düşünebilen beyinleri olanlar için kesinlikle bunda bir ibret dersi vardır.[969]

14. İnsanlara görünen, ilişki kurulan ve yararlanılan varlıklardan; çocuklar, kasalar dolusu altın ve gümüş, deste deste paralar, safkan atlar, son model binek araçlar, besi hayvanları ve her türden ürünler aşırı derecede çekici gelir. Bunlar dünya yaşamında yararlanılan geçici kazanımlardır. Ama, en güzel yararlanma, Allah'a ait olan kalıcı kazanımlara ulaşmaktır.

15. De ki: "Allah'a ortak koşmaktan sakınanlar için bu sayılanlardan daha hayırlı olanı, Allah'a ait kalıcı kazanımları size haber vereyim mi? İçinde sonsuza dek kalacakları altlarından ırmaklar akan cennetler, pak ve sevgi dolu arkadaşlıklar ve en önemlisi Allah'tan

---

968 (89:10-11) Konuyla ilgili bak. Meryem Suresi 77-82; Şuarâ Suresi 87-91; Nûh Suresi 25; Mü'min Suresi 45-46; Tebbet Suresi 1-5; Enfâl Suresi 52.

969 (89:13) Bak. Enfâl Suresi 42-43; Mü'min Suresi 51; Muhammed Suresi 7; Mücâdele Suresi 21; Sâffât Suresi 171-173; Fetih Suresi 4.

bir hoşnutluk... Allah, kulların yaptıklarını en iyi görendir ve karşılığını verendir."[970]

16-17. Allah'a ortak koşmaktan sakınanlar o kimseler ki, güçlüklere karşı göğüs gererler, özünde ve sözünde dosdoğru olurlar, gönüllerinde Allah bilincini sürekli diri tutarlar, paralarını toplum yararına harcarlar ve "Rabbimiz! Biz, inandık, güvendik; bizim suçumuzu bağışla ve bizi can yakıcı sıkıntılardan koru," diye seher vakitlerinde Allah'tan bağışlanma dilerler.

"İLAH-EFENDİ YOK! SADECE ALLAH VAR!"
"ALLAH TARAFINDAN İNDİRİLEN DİN, İSLAMDIR"

18. Allah. Kuşkusuz O, her an her yerde tanık olandır. İlah yok! Sadece O var! Ve O, varlıktaki tüm güçlere, ilmiyle adaleti ayakta tutandır. İlah yok! Sadece O var! O en güçlü ve tüm varlığa hakim olandır.

19. Kuşkusuz, ayetleri Allah tarafından indirilen din / yasa, İslam'dır / Allah'a teslimiyettir, barıştır. Ancak kendilerine bu bilgi gelmesine rağmen kitap verilenlerin / Yahudilerin, Hristiyanların ve Müslümanların barışa yanaşmayıp ayrılıkçılık etmeleri, mezheplere ayrılmaları, sırf aralarındaki kıskançlık ve dünyevî ihtirasları yüzündendir. Kim Allah'ın ayetlerini örterek İslam'ı / barışı reddederse, kuşkusuz verecekleri acı hesabı Allah çabuklaştırır.[971]

---

970 (89:14) Dilimize de yerleşmiş Arapça "**Nisa** / ناس" sözcüğü "**Ens**" kökünden türemiş **İns** / إنس "İnsan, insanlar" sözcüğü ile aynı köktendir. Sözcüğün anlamı: "Beş duyu ile hissedilen, bilinen, görünen, tanıdık, ilişki kurulabilen, sürekli ortada gözüken"dir. (*Lisanü-l-Arab,* c. 1, s. 241 ens-mad.)

Aslında bu sözcük, en geniş anlamıyla evrendeki tüm görünen varlıkları içine almasına rağmen sadece -kadın-erkek insanlara isim olarak meşhur olmuştur. Bu kur'an ayetindeki, **"Nisa"** sözcüğü, kadınlar anlamında değil kök anlamındadır. Yani,"...görünen, ilişki kurulabilen" anlamındadır. Eğer, kadınlar olarak alırsak, ayette sayılan kadın da dahil tüm meta sanki sadece erkeklere çekici kılınmış olur. Kadını o metanın içinde sayarsak ayette sayılan varlıklar kadınlara da çekici gelmezmiş gibi bir algı ortaya çıkmaktadır. Biz Arapça **"Nisa"** kelimesini, kök anlamını dikkate alarak anlamladırdık.

971 (89:19) Tüm Peygamberlerin tebliğ ettikleri dinin ortak adı olan İslam tüm insanlığın dinidir. (Bak. Âl'i İmrân Suresi 85; Mâide Suresi 3.) >>

20. Durum bu iken, sana bazı gerekçeler öne sürenlere: "Ben barışa yönelip Allah'a teslim oldum; benimle birlikte barışa yönelip teslim olacak kim?" de ve kitap verilenlere / Yahudi, Hıristiyan ve ümmilere / Araplara de ki: "Sizler de barışa yönelip Allah'a teslim oldunuz mu?" Eğer barışa yönelip Allah'a teslim olurlarsa artık onlar doğru yola girmişlerdir. Yok, kabul etmezlerse, sana düşen sadece tebliğ etmektir, duyurmaktır. Allah kulların yaptıklarını en iyi görendir.[972]

21. Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelip örten kimseleri, Allah'ın ayetlerini tebliğ eden peygamberleri öldürenleri ve insanlardan adaletle iş yapanların canına kıyanları bekleyen dayanılmaz acılardan kendilerini haberdar et.

22. İşte bunların dünyada yapmış oldukları tüm işler boşa gitmiştir, öte dünyada da hiçbir işe yaramayacaktır. Ve kesinlikle onlara bir yardım edici de olmayacaktır.

23. Kitaptan kendilerine pay çıkaranlara / din önderlerine (!) baksana! "Aranızdaki anlaşmazlıkları Allah'ın kitabına göre çözün,"

>> Allah'ın doğaya koyduğu yasalar nasıl ki yaratılışından itibaren hep aynı olup hiç değişmemiş ise insanlara gönderdiği İslam da hiç değişmemiştir, hep aynıdır.

İslam; kimsenin tekeline alamayacağı ve kimsenin kendisini dışında göremeyeceği yaratılış yasasıdır. Tüm peygamberler "Allah'a ortak koşmadan teslim olma" anlamına gelen ve toplumların huzur içinde yaşamalarının ilkelerini belirten" İslam dinini" tebliğ etmişlerdir. Bu anlamda İslam dini evrenseldir ve tüm insanlığın dinidir.

İslam sözcüğü, Silm, Salim, Selam, Teslim sözcüklerinin köküdür. "Silm" "Uzak tutma; korkudan, beladan, huzursuzluktan, mutsuzluktan, kavgadan, sıkıntıdan, tüm olumsuzluklardan uzak olma." demektir. (*Lisanu-l-Arab;* c. 4, s. 660.)

Hz. Muhammed'den sonra Kur'an'a inananlar da artık kitap sahibi olmuşlardır. Kur'an'ın buyrukları geçmişi, bugünü ve geleceği kapsadığı için artık Müslümanlar da Kur'an'daki, "Ehl-i Kitap / Kitap Sahipleri" hitabının aynı zamanda muhataplarıdır. Şu ayetleri inceleyiniz. En'âm Suresi 20; Bakara Suresi 89-90, 146; En'âm Suresi 14, 162-163; Zümer Suresi 12-13.

972 (89:20) "Ümmi" kelimesi için, Bakara Suresi 78; Cumua Suresi 2; A'râf Suresi 157-158 ve dipnotunu inceleyiniz.

diye davet edildiklerinde, onlardan bir grup hiç oralı olmadan arkalarını dönüp gidiyor.

24. Böyle davranmalarının nedeni "Cehennem ateşi bize asla dokunmaz; dokunsa da geçicidir, sayılı günlerdir," diye cenneti garanti görmeleridir. Uydurdukları yalan rivayetler onları dinleri hakkında işte böyle yanıltır.[973]

25. Peki, geleceğinden asla kuşku olmayan hesap gününde onları bir araya topladığımız zaman, yalan rivayetleri din kabul eden bu din adamlarının hali ne olacak? O gün herkes, olumlu-olumsuz yaptıklarının karşılığını tam olarak alacaktır ve hiç kimse haksızlığa uğratılmayacaktır.

"MÜLKÜN SAHİBİ ALLAH"

26. De ki: "Ey Mülkün ve yönetimin gerçek sahibi olan Allah'ım! Sen yönetimi, çalışıp hak eden kimseye verensin; zulmedip büyüklenen kimseden de çekip alansın. Sen ehil ve dürüst olan kimseyi onurlu kılansın; şımarmış kimseyi de rezil edensin. Sonuçta yetki Sen'in elindedir. Kuşkusuz Sen her şeye güç yetirensin."[974]

27. "Sen, geceyi gündüzün içine sokansın, gündüzü de gecenin içine katansın. Sen canlıyı cansızdan cansızı da canlıdan çıkaransın. Sen, çalışan kimseye hesapsız rızık verensin."

---

973 (89:23-24) Geçmiş ve günümüz Müslümanlarının çoğu, "Büyük günah işleyen Müslüman, günahı kadar cehennemde yanacak sonra çıkıp cennete girecektir (!)" gibi rivayetlere inanmaktalar. Kur'an'ın "nasıl olsa biz, sayılı günlerden başka, cehennemde kalmayacağız" haberiyle bire bir örtüşüyor. "Uydurulan rivayetler, dinleri hakkında kendilerini aldatıyor."

Kur'an'ın haberleri ne kadar güncel ve gerçek. Şu ayetleri inceleyiniz. Bakara Suresi 80-81; Mâide Suresi 18; En'âm Suresi 70; Fâtır Suresi 18.

974 (89:26) Tefsir ve meâllerde bu ayet şöyle anlamlandırılmıştır. "Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden alırsın" şeklinde anlamlandırılmıştır. Muaviye'nin oğlu Yezit, kral olduktan sonra ayetin bu şekildeki anlamlandırılmasına dayanarak, "Allah yönetimi bana verdi. Hüseyin Allah'ın ayetine aykırı davranıyor" diyerek kendi cinayetine ayeti malzeme yapmış Hz. Peygamber'in torunu Hüseyin'in başını kestirip halka teşhir etmiştir. (Bak. *Peygamberler Tarihi*, c. 1, s. 657.)

ÖNEMLİ SIRLARI DÜŞMANLA PAYLAŞMAYIN

28. Güvenilir kimseler, emin kimseleri bırakıp da gerçekleri görmezlikten gelip örtenleri sır dostları edinmesin. Onlarla böyle sır dostluğu yapan kimse, hiçbir şeyde Allah'ın güvenilir kullarından olamaz. Ancak düşmandan gelebilecek bir tehlikeden korunmak adına olursa başka! Allah, kendi nefsinizin yapabileceği bir yanlıştan sizi uyarıyor. Sonuçta bilgiye ulaşım Allah'tandır.[975]

29. De ki: "Siz, içinizdeki düşüncelerinizi gizleseniz de açıklasanız da zaten onları Allah bilmektedir ve O; göklerde ne varsa, yerde ne varsa hepsini biliyor. Allah, her şeye güç yetirendir."

30. Hesap günü her nefs, iyilik olarak ne yapmışsa, kötülük olarak ne yapmışsa hepsini karşısında hazır bulacaktır. O zaman kişi, işlemiş olduğu kötülükleri görünce; "Keşke bunlardan uzak dursaydım" diyecek. İşte Allah, kendi nefsinizin yapabileceği bir yanlıştan sizi uyarıyor. Allah kullara karşı çok şefkatlidir.

31. De ki: "Eğer siz Allah sevgisine ulaşmak istiyorsanız, benim tebliğ ettiklerime uyun ki Allah sizi sevsin ve suçlarınızı bağışlasın. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir."

32. De ki: "Allah'ın buyruklarına ve o buyrukları tebliğ eden elçiye uyun." Eğer yüz çevirirseniz, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerde Allah sevgisi olmaz.

YARATILIŞTAN Hz. İSA'NIN DOĞUMUNA KADAR İNSANLIĞIN DEĞİŞİM VE GELİŞİM AŞAMALARI

33-34. Kuşkusuz Âdem / insanlığın yaratılış başlangıcı ve Nûh ve İbrahim ailesi ve İmrân ailesi, Allah bunları, birbirinden süzülüp gelen bir insan soyu olarak, âlemlerin / uygarlığın değişim ve gelişim (saflaşma) aşamaları olarak belirledi. Allah, en iyi işiten, ilmiyle her şeyi bilendir.[976]

---

975 (89:28) Mücâdele Suresi 22; Mümtehine Suresi 1-3, 8-9; Nisâ Suresi 89, 138-139, 144; Tevbe Suresi 22-23, 71; Mâide Suresi 51-52, 57-58, 80-82; Âl'i İmrân Suresi 11. ayetlerini inceleyiniz.

976 (89:33-34) Buradaki Âdem sözcüğü, mümkün varlığın zıddı olan yokluk anlamındadır. Yani insan denen varlık yaratılmadan önceki yokluk, hiçlik anlamındadır. Yoktan var olmanın başlangıç safhasıdır. İyice anlaşılması >>

35. Bir zaman İmrân'ın eşi şöyle niyet etmişti: "Rabbim! Karnımdaki bebeği tamamıyla Senin yolunda hizmet için adadım; benim bu niyetimi kabul buyur; kuşkusuz Sen; evet Sen, işitensin, en iyi bilensin."

36. Derken bebeği doğurdu; -Allah onun ne doğuracağını biliyor olmasına rağmen,- İmrân'ın eşi: "Rabbim! Ben onu kız doğurdum; oysa erkek, kız gibi değil; ben ona Meryem ismini verdim ve ben onu Sana emanet ettim; onun soyundan gelenler, şeytanlaşmış kişilerin şerrinden uzak olsunlar," diye Rabbine yakardı.[977]

>> için şöyle diyebiliriz: Âdemi, Yüce Allah'ın yeryüzünde yaratacağı beşeri / insanı henüz yaratmadan önceki tasarımının / projesinin adı olarak düşünebiliriz. Yani hiç yoktan var olan insanın üst kimliğinin adıdır diyebiliriz.

İşte bu ayette, hiç yoktan var olan insan denilen canlının tarihsel süreç içindeki gelişim ve değişim dönemlerinin ara safhalarını işaret buyurmaktadır. Belirtisiz bir isim olarak zikredilen Âdem kelimesi, sandığımız ve bildiğimiz gibi bir peygamber ya da ilk insan olarak değil yoktan var edilen insan soyunun başlangıç aşamasıdır.

Bu aşamadan yani başlangıştan Nûh'a kadar geçen insanlık aşaması Nûh'tan, İbrahim ailesine (İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve oğullarına) kadar geçen aşama, İbrahim ailesinden, İmrân ailesine (İmrân kızı Meryem, Meryem oğlu İsa) kadar geçen zamanki insanlığın geçirdiği tarihsel gelişiminin aşamaları anlatılmak istenmektedir.

İnsanlığın bu aşama sürecinin şöyle devam edeceğini söyleyebiliriz. İsa'dan sonraki aşama onun müjdelediği Ahmet'e (Muhammed'e) kadarki zaman aşaması son aşama olarak da Muhammed Peygamber'den dünyanın sonuna kadar geçecek aşamadır.

İşte Âdemle, yani insanın yoktan var oluş başlangıç aşamasından dünyanın sonuna kadar gelmiş geçmiş ve gelecek tüm insanlığı kapsayan tarihsel aşamaları bu şekilde özetlenebilir. Bak. Ahzâb Suresi 7. ayete. Burada "peygamberlerden söz aldık" derken, Âdem'den söz edilmiyor. Yani Âdem, Nebî olarak geçmez. Nûh'tan başlıyor, Muhammed ile son buluyor Ayrıca konuyla ilgili, *"Kur'an'a göre Âdem Peygamber mi?"* ve *"Tanrı'nın Dilinden Elçisi Muhammed"* isimli kitaplarımızda konu ayrıntısıyla açıklanmıştır. Merak edenler yararlanabilir.

977 (89:36) İmrân'ın eşi, Allah'a adadığı karnındaki bebeğin kız olarak doğduğunu görünce bozuluyor, utanıyor, "erkek, kız gibi olmaz" diyor. Bu Kur'an ayeti, o günün toplumunun kadına bakış açısını bize yansıtıyor. Allah ise kadını erkekten aşağı gören zihniyete karşın, 42. ayette belirttiği üzere kadını / Meryem'i sonsuza dek tüm insanların sevgilisi kılıyor.

37. Böylece İmrân'nın eşi, Rabbinin gerçeklerini güzel bir şekilde kabul etti; Zekeriyya, Meryem'in bakımını üstlendi ve onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Zekeriyya, Meryem'in kaldığı odaya her girdiğinde onun yanında bir yiyecek bulurdu. Zekeriyya: "Meryem, bu yiyecek sana nereden geliyor?" diye sorduğunda, Meryem: "Bunlar, Allah tarafındandır; kuşkusuz Allah, dileyen herkese hesapsız rızk verendir," derdi.[978]

ZEKERİYYA'NIN DUASI VE YAHYA'NIN MÜJDESİ

38-39. Zekeriyya orada Rabbine yöneldi ve "Rabbim! Sana ait gerçekleri devam ettirecek tertemiz bir evlat bana bağışla! Kuşkusuz Sen, çağrıyı duyansın!" diye odanın içinde ayakta dua ederken, Allah'tan gelen vahiyler kendisinin çağrısına: "Haberin olsun! Allah'tan bir kelimeyi[979] / İsa'yı tasdik edecek ve has kullardan gayet bilgili ve bir önder ve bir peygamber olarak Yahya'yı Allah sana müjdeledi," diye Zekeriyya'nın çağrısını yanıtladı.[980]

40. Şaşkına dönen Zekeriyya dedi ki: "Rabbim! Benim için bir çocuk nasıl olur? Ben iyice ihtiyarlamış ve üstelik eşim de doğurgan değilken!!.." Allah buyurdu: Öyle! Allah planlamış olduğu şeyi gerçekleştirecektir."

---

978 (89:37) Burada Meryem'in, "Bunlar bana, Allah tarafındandır" ifadesindeki rızkın Allah katından olması, Meryem'e gökten mucize olarak yiyecek-içecek gelmiş anlamında değildir. Zekeriyya'nın da haberi yokken Meryem'e Allah rızası için habersizce yakınları tarafından yapılmış yardımları ifade eder. Genelde infak, sadaka, yardım Allah rızası için yapılır ve yapan kendisini çoğu kere gizler. Genel olarak bu tür yardımlar sorulduğunda "Allah verdi" denir. Ya da sokaktaki bir dilenciye, "Allah versin" diyerek, isteğini reddettiğimiz bir söz gibi. Yani kişi, Allah rızası için yapılan yardımın faili olarak "Allah'ı" gösterir. İşte Meryem, Allah rızası için kendisine getirilen bu yiyecekleri Zekeriyya, "bu sana nereden?" diye sorunca, Meryem, "felan veya filan verdi" demiyor da "Bunlar bana, Allah tarafındandır. Kuşkusuz Allah, dileyen herkese hesapsız rızk verendir" diye yanıtlıyor. Meryemle ilgili bak. Meryem Suresi 16-36.

979 (89:39) "Allah'tan bir kelime" ifadesinin Hz. İsa'yı kastettiği ile ilgili bak. bu Surenin (Âl'i İmrân) 45. ayetine. Ayrıca bak. Nisâ Suresi 171 Kur'an'da Yahya Peygamber'le ilgili bak. Meryem Suresi 12-15.

980 (89:38) Kur'an da Zekeriyya Peygamber ile ilgili bak. Meryem Suresi 3-15; Enbiyâ Suresi 89-90; İncil'de Zekariyya, bak. Luka,1/5-80.

41. Bu sefer Zekeriyya dedi: Rabbim! Bana bir işaret göster. Rab buyurdu: Sana işaretim, üç gün boyunca insanlara, Rablerini anmalarını ve sabah-akşam / her an O'nu noksan sıfatlardan uzak tutmalarını anlatmandır.[981]

42-43. Meryem ile ilgili olarak da, Allah'tan gelen Kur'an haberleri şöyle diyordu: "Ey Meryem! Kuşkusuz Allah seni saflaştırıp şirkten, kötülüklerden arındıracak ve seni tüm dünya kadınları üzerine seçkin bir konuma getirecek; sen Rabbinin buyruklarına gönülden bağlan ve O'na boyun eğip teslimiyet göster ve O'na ortak koşmayanlarla birlikte sen de ortak koşma!"[982]

45-46. "Ey Meryem! Allah, kendisinden bir kelimeyle seni müjdeliyor; onun ismi, Meryem oğlu İsa Mesih! ve o, yüksek mevkide bulunarak ve yetişkin biri olarak insanlara Allah'ın Buyruklarını tebliğ edecek ve o; dünyada ve ahirette itibarlı, şerefli, has kullardan ve Allah'a yaklaştırılanlardan olarak Allah'ın en büyük rızasına ulaşanlardan olacak"[983]

---

981 (89:41) Bak. Meryem Suresi 2-11.

982 (89:43-45) Buradaki (43 ve 45. Ayetlerdeki) melekler, vahiylerdir / Kur'an ayetleridir; dedikleri de o vahiylerin / ayetlerin anlattıklarıdır. Ayrıntılı bilgi için, Meryem Suresi 16-17 ve dipnotu lütfen okuyun. Ruku sözcüğüyle ilgili, Mürselât Suresi 48; İnşikâk Suresi 21; Bakara Suresi 43 ve Hacc Suresi 77. ayetleri inceleyiniz.

983 (89:45) Bu ayetler, Hıristiyanların ve bazı Müslümanların "Hz. İsa'nın kıyâmetin kopacağına yakın zamanda geleceği" ortak inancını kökünden reddedip düzeltiyor. Sanıldığı gibi İsa'nın, kıyâmet yaklaştığı zaman değil Meryem'in yaşadığı çağda geleceğini ve Allah'ın kitabı Tevrat'ı kendi sözleriyle değiştiren din adamlarını uyaracağını ve Tevrat'ı düzelteceğini Meryem'e bildiriyor.

Yani İsa Mesih'in o çağda geleceğini haber veriyor. Nitekim Hz. İsa da kendinden sonra kendisinin tebliğ ettiği Allah'ın kitabı olan İncil'i düzeltecek olan Kur'an'ı tebliğ ederek Hz. Muhammed'i haber veriyor. (Bak. Saf Suresi 6.) İsa Mesih, Allah'ın tasarlamış olduğu bir proje olduğu için Allah'ın "kelime"si olarak adlandırılmıştır. Allah, insanların Hz. İsa'yı istismar edeceklerini çok iyi bildiği için ve kendi kudretinin bir kanıtı olarak bir kadın olan Meryem tarafından dünyaya getirildiğini ve dolayısıyla bir insan olduğunu belirtmek için onu Kur'an'da sürekli "Meryem oğlu İsa" diye zikreder.

"Allah'tan bir kelime" ifadesinin Hz. İsa'yı kastettiği ile ilgili bak. Nisâ Suresi 171. Ayrıca bak. Nisâ Suresi 27-33. Burada **"yüksek mevki"** diye anlamlandırılan sözcüğün kökü "MHD" kelimelerinden oluşuyor. Bu kelimeler >>

47-48. Meryem de: "Rabbim! Bana bir beşer dokunmamışken benim için nasıl bir çocuk olabilir?" dedi. Allah buyurdu: "Öyle! Allah, planlamış olduğu bir şeyi yaratır; O, bir işin olmasını tasarladığı zaman, onun için "ol" der, o da anında oluverir" Allah ona kitabı, hikmeti / sağlıkla ilgili bilgileri, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek.[984]

ALLAH GEÇMİŞTE OLANLARI
HZ?MUHAMMED'E VAHİY İLE BİLDİRİYOR

44. İşte bu haberler, geçmişte yaşanan olaylardır. Onu sana haber veriyoruz. Meryem'i kim sorumluluğu altına alsın, ona kim baksın diye, akrabalar kendi aralarında oklarıyla kura çekerlerken sen onların yanında değildin; onlar bunu tartışırlarken de sen yanlarında değildin.[985]

İSA İSRAİLOĞULLARINA ELÇİ OLDUĞUNUN
KANITLARINI SUNUYOR

49. Ve bir elçi olarak İsa, İsrailoğulları'na: "Kuşkusuz ben, kesinlikle Rabbinizden bir kanıt ile size geldim; ben sizin için çamurdan kuş şekli gibi bir tütsülük yaparım, onun içine tütsü doldururum da Allah'ın izniyle o tütsü, hastalığı uçurur gider / iyileştirir ve ben, ölü gibileri; gerçeklere karşı duyarsızlaşmış olanları Allah'ın bana vahyettiği bilgilerle uyandırırım, canlandırırım. Ayrıca evlerinizdeki biriktirip yediğiniz şeylerin temiz, sağlıklı olup olmadıklarını size haber veririm; eğer inananlardansanız, güven duyanlardansanız bu anlatılanlar kesinlikle sizin için bir kanıttır.

>> **"el Mehdi"** olarak yazılırsa anlamı beşiktir. Eğer **"el Mühdi"** olarak yazılırsa "Yüksek mevki" anlamına gelmektedir. (Bak. *Lisanü-l- Arab* ve *Tâcu-l-Arus*, M.H.D md.) Bu kelime Kur'an Arapçasında "el Mehdi" diye harekelendirildiği için genelde ve geleneksel olarak "İsa'nın beşikte konuşturulduğu" anlamı verilmiştir. Ancak Allah'ın sünnetinde yeni doğmuş bir bebeğin insanlara ders verecek bir şekilde konuşması mümkün kılınmadığı için ancak büyüyüp yetişkin olarak peygamberlik mevkiine geldiği zaman konuşmuştur. O bakımdan "el Mühdi"yi "yüksek mevki" olarak anlamlandırmanın Kur'an'ın anlatmak istediğine ve Allah'ın sünnetine daha uygun olduğunu düşünüyorum.

984 (89:47) Bak. Meryem Suresi 16-22.

985 (89:44) DİKKAT! 44. ayet konu bütünlüğünü sağlamak için 47. ayetten sonraya konmuştur. Ayrıca geçmişte olanların Muhammed Peygamber'e anlatımları ile ilgili bak. Kasas Suresi 3, 46-47; Yusuf Suresi 102; Hûd Suresi 49.

50. Ayrıca elinizdeki Tevrat'tan, size haramlaştırılmış olanların bazısının helâl olduğunu, Rabbinizden onaylayıcı bir ayetle size geldim. Artık, Allah'a ortak koşmaktan sakının ve benim bildirdiğim şekilde uygulama yapın.

51. "Kuşkusuz Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Bundan böyle sadece O'na kul olun, dosdoğru yol işte budur" dedi.[986]

52. Bunun üzerine İsa, İsrailoğulları'nın inkârcılarında anlatılan bu gerçekleri reddetme durumlarını hissedince: "Allah'ın bildirdiği gerçekler için kim benim destekçilerim olur?" dedi. İsa'ya inananlar: "Allah'ın bildirdiği gerçekler için biz sana destekçileriz. Biz Allah'a koşulsuz inandık; tanık ol! Bu nedenle biz, O'na tam teslim olanlarız / Müslümanlarız," diye karşılık verdiler.[987]

53. Ve onlar: "Rabbimiz! Biz Sen'in indirdiğin gerçeklere inandık. Biz, elçi İsa'ya da tabi olduk; şimdi bizi tanıklar listesine yaz! "dediler.

İSA'YA SUİKAST

54. Öte yandan İsrailoğulları'nın inkârcıları İsa'ya suikast planı hazırladılar. Allah da bir plan hazırladı ve Allah'ın planı onların karanlık planlarından çok daha hayırlıdır.

55. Ve Allah planını İsa'ya şöyle anlattı: "Ey İsa! Gerçekleri reddederek sana suikast hazırlayan kimselerden seni kurtaracağım. Yanımda senin itibarını yükselteceğim ve seni normal ölümle vefat ettireceğim. Sana tabi olanları da kıyâmet gününe kadar, buyruklarımı reddedenlerin üstünde kılacağım. Sonra dönüşünüz Banadır; işte o zaman, kendi içinizde ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında, aranızda kararı Ben vereceğim."[988]

---

986 (89:51) Bak. Meryem Suresi 30-36.

987 (89:52) Bak. Mâide Suresi 111.

988 (89:55) Hz. İsa, 50. ayetin bildirdiğine göre "Tevrat'ı onaylamak ve düzeltmek için Allah'ın bir elçisi" olduğunu söylediği için Yahudi din adamları onu konuşturmayıp, öldürmek istediler. Bu Kur'an ayetinde de belirtildiğine göre Allah, Hz. İsa'yı suikastçı ve işkenceci Yahudi din adamlarının >>

56. Hasılı, gerçekleri reddeden kimseler dünyada da ahirette de çok şiddetli sıkıntılar içinde olurlar ve onların hiçbir yardımcıları da olmaz.

57. Amma, İsa'nın tebliğ ettiklerine inanıp iyi ve güzel işler üretenlere gelince, onlara ödülleri tastamam ödenir. Gerçekleri karartanlarda Allah sevgisi olmaz.

GERÇEK TEVRAT VE İNCİL KUR'AN'IN İÇİNDEDİR

58. İşte böyle! Biz bunları, önce gönderdiğimiz Tevrat ve İncil ayetlerinden okuyoruz ve onları içinde toplayan hikmetli Kur'an ile sana hatırlatıyoruz.

59. Hiç kuşkusuz, Allah'a göre İsa'nın doğum örnekliği, Âdem'in, yani hiç yoktan var edilen insanın örnekliği gibidir. Allah onu anasız-babasız, topraktan oluşturdu; sonra ona "Ol" dedi, böylece oluverdi.[989]

60. İşte, İsa hakkında Rabbinin bildirdiği gerçek budur. Sakın aslı olmayan söylentilere inanıp kuşkulananlardan olma!

>> elinden kurtarmış sonra da her insan gibi İsa'yı da bir daha geri dönmemek üzere vefat ettirmiştir.

Bu sefer roller değişti. Allah, Hz. Muhammed'e bu surenin 3. ayetinde, "Tevrat ve İncil'i onaylamak ve düzeltmek için sana bu Kur'an'ı gerçek olarak indirdik" diyor. Ama Yahudi din adamlarının Hz. İsa'ya gösterdikleri tepkinin aynısını bu sefer Hıristiyan din adamları Hz. Muhammed'e karşı gösterdiler.

İşin en çarpıcı yanı da Hıristiyanların, İsa'nın kıyâmet yaklaştığı zaman tekrar geleceğine dair olan inancına, bu Kur'an ayetine rağmen, bazı Müslüman din adamları da katılırlar. Allah'ın elçiler tarafından bildirilen buyruklarını değil de elçilere atfen uydurulan rivayetleri din zannedenler aynı noktada birleşiyorlar. Şu Kur'an ayetini inceleyin, Nisâ Suresi 157-158.

989 (89:59) Bu Kur'an ayetinde anlatılan Âdem'in temsili örneği, İsa'nın doğumu hakkında kuşkuya düşenlerin yanlış inançlarını düzeltmek ve Allah'ın yaratıcı gücünü anlatmak için verilmiş bir örnektir. İsa'nın da âdemoğulları gibi topraktan yaratıldığı, İsa'nın da bir âdemoğlu / insan olduğu, yaratılış açısından İsa'nın da diğer âdemoğullarından / hiç yoktan var edilen insanlardan bir farkının olmadığı dolayısıyla Allah'ın oğlu olmadığı anlatılmaktadır. Lütfen burada zikredilen Âdem kelimesinin yukarıdaki 33. ayette geçen Âdem kelimesi ile beraber ve surede anlatılan Meryem ve İsa ayetleriyle konuyu bir bütün olarak değerlendirelim. Bak. 33. ayet ve dipnotu.

61. Sana gelen bu bilgiden sonra; kim asılsız kanıtlar öne sürerek İsa hakkında seninle tartışmaya kalkarsa, onlara de ki: "Gelin bu gerçekleri kabul edin; evlatlarınız ve evlatlarımız, kadınlarınız ve kadınlarımız, sizler ve bizler hep beraber gerçek olana yönelelim. Çünkü yalan üzerine olanlar, bildirilen gerçekleri idrak edemeyip Allah'ın rahmetinden uzak kalırlar. "

62. İsa hakkında anlatılan kıssanın doğrusu işte budur. İlah, efendi diye bir şey yok; sadece Allah var! Ve hiç kuşkusuz Allah, kesinlikle O; çok güçlüdür, en doğru bilgiyi verendir.

63. Bu gerçekleri kabul etmeyip yüz çevirenlerin, bozgunculuk nedeniyle kabul etmediklerini Allah çok iyi bilmektedir.

O ZAMAN ORTAK İLKEMİZDE BİRLEŞELİM

64. De ki: "Ey Kitap sahipleri! O zaman, sizleri ve bizleri eşit kılan bir kelimede birleşelim! O kelime de şu: Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'tan başka bir Rab, bir efendi edinmeyelim." Eğer bunu da kabul etmeyip yüz çevirilerse, şöyle deyin: "Tanıklar olun! Biz, Allah'a ortak koşmadan teslim olanlarız!"

İBRAHİM PEYGAMBER NASIL İSTİSMAR EDİLDİ?

65. Ey kitap sahipleri! Kur'an'da anlatılanlar, Tevrat'ta da, İncil'de de varken, İbrahim hakkında asılsız gerekçeler öne sürerek niçin tartışıp duruyorsunuz? Oysa Tevrat da, İncil de, Kur'an da ondan sonra indirildi. Siz, bunu da mı düşünemiyorsunuz?

66. İşte sizler böylesiniz! Haydi hakkında biraz bilginiz olan bir konuda tartıştınız, ya hiçbir bilgiye sahip olamadığınız bir konuda niçin tartışıyorsunuz? Siz bilginin kaynağı değilsiniz. Bilginin kaynağı Allah'tır.

67. Bakın! İbrahim bir Yahudi'nin inandığı gibi, ya da bir Hristiyanın inandığı gibi inanmış değildi. Ama o, Tek Allah'a inanan bir Müslümandı; ve o, asla Allah'a ortak koşanlardan değildi.

68. Elbette ki İbrahim'e en yakın olan insanlar, onun tebliğ ettiği gerçekleri takip edenler, bu Nebî'dir diyenler ve onun Nebîliğine inanmış kimseler ve Allah'ı dost edinen mü'minlerdir.

69. Kitap sahiplerinin ileri gelenleri, din adamları, sizi gerçeklerden saptırmak istiyorlar; oysa ki, onlar sadece kendileri sapıtıyorlar da, bunun bilincinde değiller.

70. Ey Kitap sahiplerinden ileri gelenler; din adamları! Niçin Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelip örtbas ediyorsunuz? Halbuki sizler görüp duruyorsunuz.

71. Ey Kitap sahiplerinden ileri gelenler; din adamları! Niçin gerçek olanla asılsız olanı bulandırıyorsunuz da, gerçek olanı saklıyorsunuz. Halbuki sizler bilip duruyorsunuz.

72-74. Kitap sahiplerinden bir grup; din adamları, gerçek olanı şöyle bulandırıyorlar: "İnanan kimseler üzerine indirilene / Kur'an ayetlerine, gün boyu inanmış gibi gözükelim; sonra da onu akşam üzeri reddedelim. Böylece örnek oluruz da, belki o inananlar da dönerler; biz kendi dinimize, kendi yolumuza tabi olanlardan başkasına güvenmeyelim" derler. De ki: "Yol da; Din de Allah'ın Dinidir; O'nun yoludur; eğer onlar, size verilen şeylerin aynısının başkalarına da verildiğinden ya da Rabbinizin nezdinde, sizin onların aleyhine kanıtlar sunacağınızdan ötürü böyle davranıyorlarsa, onlara de ki: "Kuşkusuz lutuf / vahiy Allah'ın elindedir; Allah onu dilediği kuluna verir. Allah'ın ilmi sonsuzdur; O rahmetini, ilmini dileyen kimseye de ayırır. Allah büyük iyilik sahibidir.

HEPSİ BİR DEĞİL; İYİ DE VAR KÖTÜ DE VAR

75. Kitap verilenlerden öyle dürüst, öyle güvenilir kimseler de vardır ki; onlara kasalar dolusu para emanet etsen, sana onu eksiksiz geri verir. Fakat bazıları da var ki; tam tersi, ona bir lira emanet etsen, günlerce peşinde dolanmadıkça onu sana geri vermez. Böyle yapmasının gerekçesini olarak da: "Ümmilere / kitap sahibi olmayanlara karşı yaptığımızdan dolayı bize bir günah yoktur,"derler. Onlar biliyor olmalarına rağmen Allah üzerine yalan da söylerler.[990]

---

990 (89:75) Bu ayette olduğu gibi Yahudiler, Hıristiyanlar ile Arap halklarını ayırmak için ehl-i kitap / kitapları olanlar ve ümmi / kitapları olmayanlar tanımlaması yapılırdı. Yoksa geleneksel dinsel kitapların yazdıkları gibi Hz. Muhammed okuyup, yazma bilmiyor değildi. Ümmi kelimesi ile ilgili, Bakara Suresi 78; Âl'i İmrân Suresi 20; Cumua Suresi 2; A'râf Suresi 157, 158 ve dipnotunu inceleyiniz.

76. Hayır,hayır, iş öyle değil! Doğrusu, sözünde duran kimseler ve Allah üzerine yalan söylemekten sakınanlar, kuşkusuz o sakınanlarda, o sözünde duranlarda Allah sevgisi vardır.

77. Ancak, Allah adına verdikleri sözleri ve ettikleri yeminleri çıkarları için satan kimseler; işte onlar, kesinlikle onların ölünceye kadar Allah sevgisinden nasipleri yoktur. Kıyâmet gününde Allah sevgisi olmayanların yüzlerine hiç kimse bakmayacak, onlarla konuşmayacak ve onlar kendilerini temize çıkaramayacaklardır. Onlar için çok can yakıcı bir sıkıntı ve hiçbir pay elde edememişlik vardır.

TEVRAT'TA, İNCİL'DE, KUR'AN'DA OLMAYANI VAR GİBİ GÖSTERMEK

78. Onlardan bir grup din adamı vardır ki, Allah'ın kitabında olmayanı kitaptan sanasınız diye ağzını eğip-bükerek coşkulu bir dille onu, Allah'ın kelâmına benzetmeye çalışır; Allah'ın kitabında olmadığı halde, "Allah böyle buyuruyor," derler. Onlar biliyor olmalarına rağmen Allah üzerine yalan söylerler.[991]

79. Hâlbuki, Allah'ın kendisine Kitap, Bilgelik ve Peygamberlik verdiği hiçbir insan, kalkıp da insanlara, "Allah ile beraber bana da bağlanın" demez; ama okuyup öğrendikleri ve okutup öğrettikleri Allah'ın Kitabı gereğince, "Allah'tan başkasını Rabbler; efendiler edinmeyin," derler.

80. Ve onlar size, hiçbir zaman melekleri / varlıktaki doğal güçleri ve peygamberleri Rabbler, efendiler edinmenizi de emredemezler. Siz Allah'a teslim olup, Müslüman olduktan sonra, onlar size hiç, "Allah ile beraber bana da bağlanın" diye gerçeği örtmeyi emredebilir mi?[992]

81-82. Kaldı ki, bir zaman peygamberler, kendilerine sunulan kitabın gerçekleri üzerine olacaklarına, hikmet üzere olacaklarına, sonra gelen bir elçiye sadık kalacaklarına, ona inanıp aynı yolda birlikte hareket edeceklerine ve ona yardım edeceklerine dair, Allah'a söz vermişlerdi de, Allah: "Bu söylediklerinizi kabul ettiniz mi ve bu

991 (89:78) Bak. Bakara Suresi 79, 80.

992 (89:80) En'âm Suresi 23 ve 148; Nahl Suresi 35. ayetleri inceleyiniz.

ağır görevi üzerinize aldınız mı?" buyurdu. Peygamberler de: "Kabul ettik" demişlerdi. Bunun üzerine Allah: "O halde şahit olun, ben de sizinle beraber şahit olanlardanım," dedi. Artık, bundan sonra kim sözünden dönerse, işte onlar, yoldan çıkmış olur.[993]

ALLAH'IN GÖNDERDİĞİ DİNİ BIRAKIP
MEZHEBİ DİN EDİNMEK

83. O halde Din sınıfı (!), Allah'ın tüm peygamberlere gönderdiği Din'den başka bir Din, Yasadan başka bir Yasa mı arıyorlar? Oysa göklerde ve yerde olanların tümü, Allah'ın koyduğu Din'e, Yasaya teslim olmuşlardır ve sonuçta hepsi O'na döndürülecektir.

84. Şöyle deyin: "Biz Allah'a inandık. O'nun bize sunduğu Kur'an'a, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına sunduklarına, Musa'ya, İsa'ya ve Rableri tarafından tüm peygamberlere verdiklerine inandık; onlardan hiçbirini diğerinden ayrı görmeyiz ve biz O'na teslim olanlarız"[994]

85. Kim İslam'dan / barıştan, huzurdan başka bir Din; başka bir yol ararsa, onun o arayışı makbul değildir ve o sonunda kaybedenlerden olur.

86. Bir toplum, kendilerine apaçık kanıtların geldiğine ve elçilerin de Hak olduğuna tanıklık edip dururken ve bir de inanıyoruz dedikten sonra, gerçekleri örtbas ederse, o toplum Allah'a nasıl yol bulur? Gerçekleri karartan topluluklar Allah'a yol bulamaz.

87-88. İşte böyle toplumların cezası, Allah'ın, meleklerin / varlıktaki doğal güçlerin ve tüm insanların dışlanmışlığı onların üzerine olur; onlar durumlarını düzeltmedikçe, sürekli bu durumda kalırlar ve onlardaki sıkıntı hiç azalmaz ve onların yüzlerine de bakan olmaz.

89. Ancak, yaptıkları hatalardan pişmanlık duyup bir daha yapmayanlar ve bundan sonra da durumlarını düzeltenler başka. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

90. Ama inandık dedikten sonra gerçekleri örtbas etmeye devam

---

993 (89:81-82) Bak. Ahzâb Suresi 7, 8; Saff Suresi 6; Bakara Suresi 285.

994 (89:84) Ayrıca, Bakara Suresi 253, 285 ayetleri inceleyiniz.

eden, sonra da gerçeği örtmeyi daha da artırmış olan kimselerin pişman olup döndüklerini söylemeleri makbul değildir, onlar iflah olmaz sapkınlardır.

91. İşte o kimseler gerçekleri görmezlikten gelip bilerek örtenlerdir ve onlar gerçeği örtmelerinden dolayı ölene dek kaybetmişlerdir. Artık onlardan her birinin dünyalar dolusu altını olsa ve onun tümünü kurtuluş bedeli olarak verse, onların gerçeği örtbas etme durumlarını yine de ortadan kaldırmaz. Onlar can yakıcı sıkıntılardadır ve kesinlikle onları kurtaracak da yoktur.

İTİBAR SAHİBİ OLMAK

92. Sevdiğiniz şeylerden toplum yararına harcama yapmadıkça asla itibar sahibi sayılmazsınız. Sizin toplum yararına harcadığınız her bir şeyden mutlaka Allah bilgi sahibidir.

"HELÂLİ HARAM; HARAMI HELÂL YAPMAYIN"

93. Tevrat indirilmeden önce, Yakub'un, kendi nefsine haram ettiği şeyler dışında, İsrailoğulları için yiyeceklerin hepsi helâl idi derler. De ki: "Eğer doğruyu söylediğinizi iddia ediyorsanız, haydi Tevrat'ı getirin de ondan okuyup açıklayın bakalım!"

94. Bundan sonra kim kendisi helâli haram ya da haramı helâl yapıp o yalanını Allah üzerine atarsa, işte onlar gerçeği karartanlardır.

95. De ki: "Allah doğruyu söyler. Gelin, ortak koşmayı terk etmiş biri olarak İbrahim'in Dinine / yoluna; onun ilkelerine tabi olun; o, asla ortak koşanlardan değildi."[995]

995 (89:95-97) 96. ayette geçen **"Elbeyt"**in sözcük anlamı "Ev" demektir. Ancak burada sözcük anlamı değil mecaz anlamındadır. Genelde "**Beytullah** / Allah'ın evi" olarak söylenir. Allah'ın evi diye bir şey olamayacağına göre burada **"Ev"** kelimesi mecazi anlamdadır. Tıpkı, Fetih Suresi 10. ayette geçen **"Yedullahi** / Allah'ın eli" gibi. Allah'ın eli gibi bir durum söz konusu olamayacağına göre burada da **"El"** kelimesi aynen **"Ev"** kelimesi gibi sözcük anlamıyla değil mecazi olarak, "Allah'ın gücü, kudreti," anlamındadır. >>

İSLAM DİNİNİN EVRENSEL İLKELERİNİN TEMELİ İBRAHİM PEYGAMBER TARAFINDAN ATILDI

96. Kuşkusuz öncelikle Beyt / Ev, insanlara gerçekleri anlatmak için yapıldı ki, orası Mekke vadisidir; bereketli kılınmıştır ve tüm insanları doğru yola ulaştıracak ilkeler orada duyuruldu.

97. Orada buna dair apaçık kanıtlar vardır; İbrahim'in makamı vardır. Kim İbrahim'in orada ilan ettiği dine girerse güvende olur. Bir yol bularak oraya güç yetiren kimselerin, oraya gidip topluca dinin ortak ilkelerinde BİR olma eğitimi yapmaları, tüm insanlar üzerine Allah'ın bir hakkıdır. Kim gerçeği görmezlikten gelip örterse hiç kuşkusuz Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur. O bütün âlemlerden zengindir.

98. De ki, "Ey Kitap sahipleri! (Yahudilerin, Hristiyanların, Müslümanların önderleri) Niçin Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelip örtbas ediyorsunuz? Allah yaptıklarınızı görüp duruyor. "

99. De ki, "Ey Kitap sahipleri! (Yahudilerin, Hristiyanların, Müslümanların önderleri) İnananları Allah'ın dosdoğru yolundan niçin döndürüyorsunuz? Sizler gerçekleri görüp bildiğiniz halde, onları neden kandırıyorsunuz? Yaptıklarınızın hepsinden Allah'ın haberi var."

>> Biz burada **"Elbeyt"** kelimesine, 95. ayete bağlı olarak, **"Din"** anlamı verdik. Çünkü 95. ayette, "İbrahim'in dinine tabi olun" diyerek Allah, İbrahim'e o dinin kurumsal ve evrensel temelini ilk olarak Mekke'de attırdı. (Bak. Enbiyâ Suresi 71; Hacc Suresi 26-29; Bakara Suresi 127; İbrahim Suresi 37.) Allah o dini evrensel bir din, evrensel bir sistem olarak, Muhammed Peygamber'le yine Mekkede tamamlattı. (Bak. Mâide Suresi 3.)

İşte tüm dünya insanları Yahudiler, Hıristiyanlar, Müslümanlar ya da başka inançta olan insanlar "bu dine tabi olursanız, düyada ve ahirette, güvende olursunuz; bu dinden başka bir din aramaya kalkmayın ve Allah için o dini öğrenmek, uygulamak, tüm insanlar üzerine bir haktır", buyuruyor ve sadece Müslüman kimliğinde olan insanların değil inancı ne olursa olsun tüm insanların oraya gitmelerini kaynaşmalarını istiyor. Zaten devam eden ayetlerde "Kitabı tekeline alanların Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelerek, buna engel olduklarını deşifre ediyor.

100. Ey içtenlikle inananlar! Eğer kendilerini din sınıfı olarak kabul eden kitab sahiplerinden her hangi bir gruba uyarsanız, imanınızdan sonra sizi çevirirler kafir yaparlar; ortak koşucu yaparlar.[996]

101. Sizler ise, nasıl ortak koşarak kafir olursunuz; üstelik siz Allah'ın ayetlerini okuyup dururken ve O'nun elçisi / O'nun Kur'anı da aranızda iken? Kim Allah'ın Kur'an'ını tekrar tekrar okuyup anlamaya çalışırsa kesinlikle o, dosdoğru yolu bulmuş olur.[997]

102. Ey inananlar! Allah'a ortak koşmaktan sakının, onu hakkıyla anlamaya çalışın ve sizler sadece O'na teslim olanlar olarak can verin.

103. Hepiniz Allah'ın Kur'an'ını okuyup anlayarak KORUNUN. Bölünerek ayrılığa düşmeyin. Üzerinizdeki Allah'ın iyiliğini anımsayın. Bir vakit sizler, birbirinizin can düşmanları iken, O sizin kalplerinizin arasında sevgi bağı oluşturdu da, bu iyiliği sayesinde kardeşler oldunuz. Hem sizler tam bir cehalet yangının kenarında bulunuyordunuz da, O'nun ayetlerini öğrenerek o durumdan kurtuldunuz. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklıyor ki, sizler doğru yoldan ayrılmayasınız.[998]

ÇAĞDAŞ DEVLET VE AŞİRET TOPLULUĞU FARKI

104. İçinizden kamu yararına hizmet eden, herkesçe kabul gören, iyi ve güzel işleri emreden, kötülüğü ve çirkinliği herkesçe bilinen şeyleri engelleyen organize bir topluluk olsun! İşte böyle toplumlar, evet onlar mutlu yaşarlar.

996 (89:100) Bu Kur'an ayetini tüm dünya insanları, özellikle kendilerini Müslüman olarak tanımlayanların, beyinlerine iyice yerleştirmelerinde yarar vardır. Çünkü "dini meslek edinmiş" bir fırka, grub, cemaat, mezheb vs. -Bunlar, Hıristiyan, Yahudi, Müslüman ve herhangi bir dinsel inanç (!) grubu olabilir fak etmez- "imanınızdan sonra sizi kâfir; ortak koşucu yapabilir. Unutmayın, "Doğruluğundan asla kuşku olmayan bu Kur'an, arınmak isteyenler için bir klavuzdur, yol göstericidir." (Bakara Suresi 2.)

997 (89: 101) Bugün aramızdaki Allah'ın elçisi kim? Nisâ Suresi 59 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

998 (89:103-105) Allah'ın ayeti hiçbir yoruma gerek olmaksızın apaçık. Aklıyla düşünenler için bu Kur'an ayeti önemli bir kılavuz olabilir. Ayrıca bak. En'âm Suresi 153, 159; Müminûn Suresi 53; Rûm Suresi 31-32; Şûrâ Suresi 13.

105. Kendilerine böylesi açıklamalar geldikten sonra, ayrılık çıkarıp anlaşmazlığa düşen toplumlar gibi olmayın. İşte böyle toplumlar, evet kesinlikle onlar çok büyük bir sıkıntı içinde mutsuz yaşarlar.

106. İşte günleri mutlu ve huzur içinde olan toplum ile, günleri mutsuz ve sıkıntı içinde olan toplum... Günleri mutsuz ve sıkıntı içinde olanlara: "Siz inandıktan sonra gerçekleri örtüp, gruplara ayrıldınız hâ? İşte sizler, gerçeği örtbas edip gruplara ayrılmanız nedeniyle sıkıntıyı, mutsuzluğu tadıyorsunuz"[999]

107. Günleri mutlu ve huzur içinde olanlar; Allah'ın buyruklarını dikkate almaları nedeniyle mutlu, huzurlu ve sevgi içindedir. Onlar durumlarını değiştirmedikleri sürece sürekli mutluluk içinde olurlar.

108-109. İşte bunlar, Allah'ın ayetleridir; buyruklarıdır. Bunları sana gerçek olarak anlatıyoruz, bilgilendiriyoruz. Yoksa durup dururken Allah, yarattıklarına bir haksızlık yapmış değildir. Kaldı ki, göklerdekilerin ve yerdekilerin hepsi Allah içindir ve tüm işler Allah'a döndürülecektir.[1000]

ÖRNEK TOPLUM-ÖRNEK DEVLET

110. Sizler, insanlar için ortaya çıkarılmış örnek bir toplum olunuz ki; Allah'a ortak koşmadan inanmayı, kamu yararına hizmet etmeyi, herkesçe kabul gören iyi ve güzel işleri öğütleyip, kötülüğü ve çirkinliği herkesçe bilinen şeyleri de engelleyebilesiniz. Eğer kitap ehlinden olanlar Kur'an'a inanırlarsa, kesinlikle onlar da örnek bir toplum olur. Onların içlerinde inananlar var ama onlardan çoğu gerçek olanı asılsız olanla karıştırıyorlar.

111. O durumda olanlar gerçekler konusunda size asla bir sıkıntı veremezler, onlar ancak kendilerine zarar verirler. Onlar gerçek konusunda sizinle bir mücadeleye kalkışsalar arkalarını dönüp kaçarlar. Bu durumda onlara yardım eden de olmaz.

112. Onlar nerede bulunurlarsa hor görülür; ancak Allah'tan gelen

---

999 (89:106-107) Bak. Zümer Suresi 60; Yunus Suresi 26; Abese Suresi 38-41; Kıyâmet Suresi 22-25; Mutaffifîn Suresi 22-28; Rahman Suresi 41.

1000 (89:108) Ayrıca bak. Sâd Suresi 2-3; Lokman Suresi 3-5; Bakara Suresi 2-5.

bir ipe / bir gerçeğe tutunanlar ya da insanların tutundukları bir ipe / bir gerçeğe bağlananlar hariç. Hor görülenler, Allah'ın rahmetinden mahrum kalırlar ve üzerlerine meskenet damgası vurulur. Böyle olmalarının nedeni de, Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelip örtmüş olmaları ve Allah'ın peygamberlerini suçsuz yere öldürmeleri ve aşırı giderek asi olmalarıdır.

113. Ancak hepsi aynı değildir. Kitap sahiplerinden gerçeği ayağa kaldıran bir topluluk vardır ki, onlar geceleri Allah'ın ayetlerini okuyup araştırırlar ve onlar Allah'a tam bir teslimiyet içindedirler.

114. Allah'a ve ahiret gününe inanırlar ve kamu yararına hizmet için koşuştururlar, herkesçe kabul gören iyi ve güzel işleri öğütlerler, kötülüğü ve çirkinliği herkesçe bilinen şeyleri de engellemeye çalışırlar. işte onlar iyilerdendir.

115. Bunlar hayırdan, iyilikten başka bir şey yapmazlar. Asla gerçekleri görmezlikten gelip örtmezler. Allah'ı gerektiği gibi bilirler ve O'na ortak koşmaktan sakınırlar.[1001]

116. Ama gerçekleri görmezlikten gelip örten kimselerin, çocukları ve servetleri, kendilerine Allah katında asla bir yarar sağlamayacaktır. İşte onlar ateşin arkadaşlarıdır. Onlar durumlarını değiştirmedikleri sürece sürekli ateş hattındadır.

117. Gerçekleri örten kimselerin bu dünya hayatında yaptıkları yardımların örneği, söküp koparan sert bir rüzgarın, kendilerine yazık eden bir toplumun ekinlerini yok etme örneği gibidir. Allah onlara haksızlık etmiş değildir. Fakat onlar gerçekleri karartmalarından dolayı kendilerine yazık etmişlerdir.

İKİYÜZLÜLERLE SIRDAŞ OLMAYIN

118. Ey içtenlikle inananlar! Siz, güven duymadığınız başkalarını sırdaş edinmeyin; çünkü onlar, size yanlış yaptırmaktan, kargaşa yaratmaktan asla çekinmezler ve sizi sıkıntıya sokmak isterler. Dikkat edin! Onlar kıskançlıkla durmadan aleyhinizde konuşmalar yapmakta! İçlerinde saklamış oldukları kıskançlık ise çok daha büyüktür. Eğer siz aklınızı çalıştırırsanız, ayetlerimizle size durumu açıkça bildiriyoruz.

1001 (89:115) Bak. Hacc Suresi 17; Mâide Suresi 69.

119. Hâ!!!.. Sizler öyle samimi saf kimselersiniz ki, siz onlara sevgiyle yaklaşırsınız, ama onlarda size karşı sevgi yoktur. Siz Allah'ın gönderdiği tüm kitaplara içtenlikle inanırsınız; onlar ise, yüzünüze karşı "inandık" derler, ama kendi başlarına kaldıklarında size olan hasetliklerinden ötürü adeta parmaklarını yerler. De ki: "Öfkenizi, kıskançlığınızı öldürün; yok edin; Çünkü, içinizde sakladıklarınızı Allah çok iyi biliyor."

120. Eğer siz başarılı olsanız, size bir güzellik dokunsa, bu onlara üzüntü verir; ve eğer siz başarısız olsanız, size bir kötülük isabet etse, ondan dolayı da sevinirler. Şayet siz, güçlüklere karşı direnir ve Allah'ın ayetlerini iyi anlarsanız, onların hileleri hiçbir şeyle size zarar veremez. Kuşkusuz Allah, onların yapmakta oldukları şeyleri çepeçevre kuşatmıştır.

UHUD SAVAŞI: SAVAŞLA İLGİLİ EVRENSEL İLKELERİN İNDİRİLDİĞİ AYETLER

121. Hani bir vakit erkenden karargâhından hareket ederek savaş için mü'minleri en uygun mevzilere yerleştirmiştin. İşte o zaman Allah, her şeyi işitiyor, her şeyi biliyordu.[1002]

122. O sırada sizden iki takım,- Allah onların yardımcısı iken,- korkuya kapılıp panik ve bozguna dönüşmek üzerydi. İnananlar sadece Allah'a dayanmalı ve güvenmelidir.

1002 (89:121-122) Bu ayetlerle başlayan aşağı yukarı 170-171. Ayetlere kadar anlatılanlar, savaşla ilgili evrensel ilkelerin indirildiği ayetlerdir. Burada işaret edilen savaş Uhud Savaşı'dır. Bu savaş Medine'de Uhud Dağı eteklerinde yapıldığı için bu ismi almıştır.

Burada savaşın tüm boyutları, öncesi-sonrası etkileri, savaş içinde olanlar, savaşta askerlerin durumları vs. hasılı bugün savaşla ilgili yapılması ya da yapılmaması gerekli tüm ilkeleri vermektedir. Kur'an her yönden rehber kitaptır. İlk evrensel savaş ayetleri Bedir Savaşı'yla geldi ve taktiksel ve stratejik olarak uygulatıldı. Burada 123. ayet ile 127. ayet arası Bedir Savaşı'na atıfta bulunarak hatırlatma yapılıyor. Bedir Savaşı, Peygamber ve inananlarla Mekkeli ortak koşucular arasında yapılan ilk savaştır. Savaş, Medine de, Bedir denilen bir yerde yapıldığı için bu isimle meşhur olmuştur. (Bak Enfâl Suresi 1-18 ve dipnot) Uhud Savaşı da ikinci savaştır.

BEDİR SAVAŞINDA ALLAH'IN YARDIMI ÇOK AÇIKTI

123. Dikkatinizi çekerim! Siz çok az bir kuvvete sahipken, Bedir'de, Allah'ın yardımıyla siz savaşı kazanmıştınız. O halde siz Allah'ın koruması altına girin ki, böylece kendinize yapılan iyiliğe teşekkür etmiş olasınız.

124. O zaman savaşan mü'minlere şöyle diyordun: "İndirilmiş meleklerden / moral gücü veren ayetlerden üç bini ile, Rabbinizin size moral destek sağlaması, sizi aydınlatması kesin olarak size yeterli değil mi?"

125. Elbette yeterli!! Eğer siz, güçlüklere karşı göğüs gerer, direnir ve sadece Allah'a güvenip dayanırsanız, düşmanlar ansızın size gelseler bile her türlü savaş bilgisi içermiş ayetlerden beş binini Rabbiniz sizin imdadınıza ulaştırır.

126-127. Allah bunu size sırf moral olsun ve o sayede kalpleriniz sakinleşsin de ortak koşucu inkârcıların elebaşları sizin elinizle imha olsun ve onlar perişan olup bozguna uğrasın ve kaybeden kimseler olarak dönüp gitsinler diye yapıyor. Yoksa zafer, mutlak güç ve karar sahibi Allah'tandır.

128. İş ve oluştan senin elinde hiçbir şey yoktur. Artık onlar yaptıklarından dolayı ya pişmanlık duyup dönerler, ya da gerçeklerden uzak kalarak kendilerine yazık ederler.

129. Göklerde ve yerde olan ne varsa hepsi Allah'a aittir. Dileyen kimse için bağışlanma vardır. Dileyen kimse de gerçeklerden uzak kalır. Allah ise, Bağışlaması ve Merhameti sonsuz olandır.

"HAKSIZ KAZANÇ YEMEYİN"

130. Ey inananlar! Çalıp çırpıp biriktirerek riba / haksız kazanç yemeyin; Allah'ın buyruklarını dinleyin. Umulur ki, siz mutlu yaşarsınız.

131-132. Allah'ın buyruklarını görmezlikten gelip örtenler için hazırlanmış can yakıcı sıkıntılardan korunun. Allah'a itaat edin ve elçinin tebliğ ettiklerini uygulayın ki, mutlu bir yaşamınız olsun

133. Ve koşuşun, Rabbinizden bir bağışlanmaya ve eni göklerle yer genişliği kadar olan bir mutluluk bahçesine... orası Allah'ın buy-

ruklarını uygulayıp onları örtbas etmekten sakınanlar için hazırlanmıştır.

134-135. Onlar ki, bolluk içindeyken de darlık içindeyken de paylaşımcıdırlar, öfkelerini kontrol ederler ve insanların kusurlarını bağışlarlar; bir hata yaptıklarında yahut kendi nefislerine haksızlık ettiklerinde, hemen Allah'ı hatırlar ve yaptıkları hata için O'ndan bağışlanma dilerler. Zaten, hataları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki? Ve onlar, hatalarında ısrar etmezler. Güzel düşünüp, güzel davrananlarda Allah sevgisi vardır.

136. İşte onların ödülü, Rablerinden bir bağışlanma ve içinde sürekli kalacakları altından ırmaklar akan cennetlerdir. Güzel işler üretenlerin ödülü ne güzeldir.

137. Dikkatinizi çekerim! Sizden önce gelip geçmiş nice toplumlara da yasalar uygulandı. Yeryüzünü gezip dolaşın da Allah'ın buyruklarını yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu görün.

138. İşte bu Kur'an ayetleri tüm insanlar için bir açıklamadır ve bir yol göstermedir. Allah'a ortak koşmaktan sakınanlar için de bir öğüttür.

İŞLER İYİ GİTMEZSE HEMEN PANİĞE KAPILMAYIN

139. Çabanızda gevşeklik gösterip yılmayın. İşler iyi gitmeyince de üzülüp paniğe kapılmayın. Eğer içtenlikle inanmışsanız sonuçta galip olan siz olursunuz.

140-141. Eğer siz bir sıkıntıya düşmüşseniz, size sıkıntı veren toplum da benzeri bir sıkıntıya düşmüştür. Böyle sıkıntı günlerini Biz, insanlar arasında döndürür dururuz. Bu da içtenlikle inanmış kimseleri Allah'ın bildirmesi ve sizleri de bu duruma tanıklar etmesi içindir. Böylece Allah'a iman etmiş kimseler hatalarından arınma içinde olurlar; gerçekleri görmezlikten gelip diretenler ise, kendilerine yazık ederler.

142. Yoksa siz, aranızdaki samimi bir gayretle çaba harcayanlar ve zorluklara karşı içtenlikle göğüs gerenler hiç belli olmadan huzur bulacağınızı mı sanıyordunuz?[1003]

1003 (89:142) Bak. Ankebût Suresi 2, 3.

143. Dikkatinizi çekerim! Siz ölümle karşılaşmadan önce onu istiyordunuz; işte şimdi siz ona bakıyorsunuz ve görüyorsunuz; onunla burun buruna geldiniz.

MUHAMMED PEYGAMBER DE ÖLÜMLÜDÜR

144. Muhammed Allah'ın buyruklarını tebliğ eden bir elçiden başka bir şey değildir. Kesinlikle ondan önce de elçiler geldi. Şimdi, Muhammed ölür ya da öldürülürse, siz inancınızdan dönüp eski cehaletinize geri mi döneceksiniz? Dönekler Allah'a asla zarar veremez. Ama kendilerine yapılan iyiliklerin sahibini bilip teslim edenlere Allah'tan karşılıklar vardır.[1004]

145. Şunu bilin ki, Allah tarafından belirlenmiş olan vakit gelmeden hiçbir kimse ölmez. Kim dünya yararını isterse ona ondan veririz, kim ahiret yararını isterse ona da ondan veririz. Ve kendilerine verdiklerimizin karşılığını bilip teslim edenleri ödüllendireceğiz.

146-147. Unutmayın, peygamberlerden niceleri, kendilerini Rablerine teslim etmiş birçok kişilerle beraberce savaştı da, vatanları ve özgürlükleri yolunda başlarına gelen sıkıntılardan dolayı gevşemediler, yılmadılar, dağılmadılar. Onların söyledikleri şey: "Rabbimiz, hatalarımızdan dolayı bizi bağışla, işlerimizde bizi aşırılıktan koru. Savaş meydanlarında moralimizi ve cesaretimizi sabit tut, gerçekleri görmezlikten gelen topluluğa karşı bize yardım et," idi. Allah güçlüklere karşı göğüs gerenleri sever.

148. Sonunda onlar, davranışlarının hem dünya karşılığını hem de ahiretin güzel karşılığını Allah'tan aldılar. Allah, güzel düşünüp güzel davrananlardan hoşlanır.

149-150. Ey inanmış kimseler! Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlere uyarsanız siz tekrar eski ortak koşucu cehaletinize dönersiniz;

1004 (89:144) 139. Ayetten itibaren devam eden ayetler Uhud Savaşı'nda cereyan eden olaylara işaret etmektedir. Bu savaşta düşman taraf, Muhammed Peygamber öldü diye propaganda yaparak Müslümanların moralini bozmuşlardır. Müslümanlardan bazılarında savaşı terk etme durumuna gelmiştir. Bu ayetle Allah, Peygamber'i Allah'ın buyruklarını bildiren bir elçi olarak görmeyip ona tanrısal vasıflar izafe edenleri uyarıyor ve "Muhammed bir elçiden başka bir şey değidir; ondan önce de elçiler gelip geçti" buyuruyor.

o zaman da siz tamamen kaybedenlerden olursunuz. Dikkat edin! Sizin Sahibiniz Allah'tır ve O'nun yardımlarında hayır vardır.[1005]

151. Gerçekleri görmezlikten gelen kimseler, Allah'a ortak koştukları şeyler nedeniyle kalplerinde sürekli korku taşıyacaklardır. Çünkü o ortak koşulanlara hiçbir yetki sunulmuş değildir. Onların bulunduğu ortam kaynayan kazandır, ateştir. Ortak koşarak kendilerine yazık edenlerin ortamı ne korkunçtur.

KURAL VE DİSİPLİN YOKSA İNANÇLI DA OLUNSA YENİLGİ KAÇINILMAZ

152. Kesinlikle Allah verdiği sözü size doğruladı da, o sırada O'nun bilgisi dahilinde düşmanlarınızı kırıp geçiriyordunuz. Ama çok istediğiniz zaferi Allah size gösterdikten sonra rahatladınız, savaşla ilgili size verilen emirleri dinlemediniz, zafer sarhoşluğuna kapıldınız. Kiminiz savaş ganimetlerini istiyordu, kiminiz de ahireti. Sonra aklınızı başınıza getirmek için Allah, zaferi düşmanlarınız tarafına çeviriverince sizde sıkıntı başladı. Ama her şeye rağmen Allah, sizi yeniden rahatlattı. Allah inananlara karşı iyilik sahibidir.

153. O sırada siz bozguna uğrayıp savaş meydanını terk ediyordunuz, arkanıza bile dönüp bakmıyordunuz; elçi ise sizleri arkanızdan çağırıp duruyordu. Kazandığınız zaferin kıymetini anlamanız ve başınıza gelenlerden ders almanız için Allah size sıkıntı üstüne sıkıntı veriyordu. Allah'ın, yapmakta olduğunuz şeylerin hepsinden haberi vardı.

154. Sonra o sıkıntının ardından Allah, içinizden bir grubu sakinleştiren güven verici bir rahatlamayı üzerinize indirdi. Bir grup da kendi canlarının derdine düşmüş bilgisizce Allah hakkında ileri geri konuşuyor ve "Bu işte bizim bir yetkimiz, bir sorumluluğumuz var mı? " diyorlardı. De ki: "İşlerin tümü Allah içindir." Onlar, senin yüzüne karşı açıkça söyleyemediklerini içlerinde gizliyorlar, "Bizim bir yetkimiz ve sorumluluğumuz olsaydı, burada hiç kimse ölmezdi," diye düşünüyorlar. Onlara söyle, "Siz, evlerinizde kalmış olsaydınız bile, aranızda ölmesi takdir edilmiş olanlar, nerede ölmeleri takdir

---

1005 (89:150) Bak. Bakara Suresi 286.

edilmişse, oraya kadar kendiliklerinden giderlerdi. Allah, bütün bunları, içinizdeki ikiyüzlülerin içlerinde gizlediklerini açığa çıkarmak ve içtenlikle inananların kalplerindeki kuşkuları gidermek için yaptı. Çünkü Allah, içinizdeki en gizli düşünceleri bilir."

155. Uhud'da iki ordunun karşılaştığı gün içinizden savaşı terk edenler, sırf bozgunculuk yapmak için onların şeytanî halleri, nefisleri kendilerine vesvese vermişti. Ama Allah, yine de onları bağışladı. Çünkü Allah, gerçekten çok bağışlayandır, çok şefkat sahibidir.

156. Ey iman etmiş kimseler! Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler gibi olmayın. Onlar, uzun bir sefere ya da bir savaşa giden yakınları için şöyle derler: "Şayet gitmeyip yanımızda olsalardı ne ölürlerdi ne de öldürülürlerdi" İşte bu, onların kalplerinde taşıdıkları bir özlemdir; yoksa yaşatan da öldüren de Allah'tır. Allah yapmış olduğunuz her bir şeyi görüp duruyor.

157-158. Eğer Allah yolunda / vatan ve özgürlük uğrunda ölür ya da öldürülürseniz bilin ki; Allah'ın bir bağışlaması ve bir rahmeti kesinlikle onların dünyada kalıp elde edecekleri şeylerden çok daha hayırlıdır, çok daha iyidir. Unutmayın! Ölseniz de öldürülseniz de sonunda, kesinlikle Allah'a getirileceksiniz.

SORUMLU KİŞİ HOŞ GÖRÜLÜ, ORTAK KARAR ALAN VE CESARETLE UYGULAYAN OLMALIDIR

159. Savaşın o sıkıntılı anlarında Allah'ın bir rahmeti, bir iyiliği olarak, sen onlara yumuşak davrandın. Eğer onlara kaba ve otoriter davranmış olsaydın, kesinlikle yanında kimse kalmaz, dağılıp giderlerdi. Artık sen, onların hatalarını hoş gör; olanları Allah'a havale et! Ve yapacağınız işler hakkında onların da görüşlerini al. Karar verdin mi de artık Allah'a güven; çünkü Allah, kendisine güvenip dayananları sever.[1006]

160. Eğer siz yardımın Allah'ın bildirdiği ilkeleri uygulamada olduğunu anlarsanız, sizi yenecek hiçbir güç yoktur. Şayet O'nun bil-

---

1006 (89:159) Kur'an'ın bu ayetinden anlıyoruz ki Allah, Hz. Muhammed'in Kur'an vahyini bildirme görevinin dışındaki işlerde, yanındakilerle istişare etmesini istiyor. Ayrıca Peygamber'in en sıkıntılı anlarında bile yanındakilere yumuşak davrandığını öğreniyoruz.

dirdiği kuralları bırakırsanız, bundan sonra size Allah'tan başka kim yardım edecek? Öyleyse inananlar yalnızca Allah'ın bildirdiklerine güvenip uygulasınlar.

SORUMLU KİŞİ KAMU MALINDAN ÇALMAZ

161. Bir peygamber için kamu malından çalmak asla söz konusu değildir. Her kim kamu malından çalarsa, kıyâmet günü çaldığı şey boynunda asılı olarak gelir. Sonra da, herkese yaptığının karşılığı ödenir. Onlara haksızlık yapılmaz.

162-163. Allah'ın buyruklarına uyan bir kimse, O'nun buyruklarına karşı çıkan kimse gibi midir? Onun bulunduğu durum cehaletin cehennemidir; o ne kötü bir durumdur. Onlar Allah nezdinde farklı derecelere sahiptirler. Sizin yapmış olduğunuz şeyleri Allah görüp duruyor.

164. Dikkatinizi çekerim! Allah mü'minlere kendi içlerinden bir elçi göndermekle çok büyük bir iyilikte bulunmuştur ki, o elçi, Allah'ın ayetlerini tebliğ etti, onlar ortak koşucu düşüncelerden arındılar, kitabı ve güzel davranış ilkelerini öğrendiler. Halbuki onlar, daha önceden açık bir sapkınlık içindeydiler.

165. Böyle iken, Bedir Savaşı'nda düşmanlarınızın başına gelen hezimet üstüne hezimet, Uhud Savaşı'nda kendi başınıza gelince şaşırıp: "Başımıza bu hezimet nereden geldi?" diyorlar. De ki, "Başınıza gelen o hezimet, kendi kusurunuzdandır." Yoksa Allah her şeye güç yetirendir.

166-167. Uhud'da, iki ordunun savaştığı o gün başınıza gelenler Allah'ın bilgisi dahilinde idi. Başınıza gelenlerin nedeni de, hem içtenlikle inananların belli edilmesi ve hem de ikiyüzlülerin belli edilmesi içindi. İkiyüzlülere: "Gelin, vatanınız için savaşın ya da destekte bulunun," denildiğinde onlar: "Biz savaşmasını bilmeyiz, bilseydik elbette sizinle birlikte gelirdik," dediler. Onlar o gün imandan çok inkâra daha yakındılar. Onlar kalplerinde olmayanı ağızlarıyla söylüyorlardı. Hâlbuki Allah, onların içlerinde gizledikleri şeyi çok iyi biliyordu.

168. Savaş kaçakları toplanıp, savaşa giden arkadaşları için: "Eğer bizim sözümüzü dinlemiş olsalardı ölmezlerdi," diyorlar. Onlara de ki: "Eğer dürüst kimselerseniz, haydi ölümü kendinizden uzaklaştırın bakalım!"

ŞEHİTLER ÖLMEZ

169. Allah yolunda / vatan ve özgürlük uğrunda savaşırken öldürülenleri normal ölmüşler sanmayın. Tam tersi onlar, Rableri nezdinde sürekli anılarak, toplumları tarafından yaşatılmaktalar.[1007]

170-171. Onlar Allah'ın kendilerine vermiş olduğu şehitlik mertebesine ulaşmanın ve O'nun lutuflarını tatmanın mutluluğu içindeler; onlar kendilerini takip edecek olanlara da şunu müjdelerler: Onlara bir korku ve bir üzüntü yoktur. Kuşkusuz Allah, lütfundan ve nimetlerinden mü'minlerin ödüllerini zayi etmeyecektir.

172. O mü'minler ki, yaralı olmalarına rağmen Allah için elçinin buyruklarına icabet ettiler. İşte onlardan böylesi güzel davranışlarda bulunanlar ve Allah'a içtenlikle bağlı olduklarını kanıtlayanlar için çok büyük bir ödül vardır.

173. Öyle ki onlar, bozguncu insanların kendilerine: "Düşmanlarınız olan insanlar size karşı birleşip yeniden harekete geçeceklermiş, bu sefer onlardan korkun," dediklerinde, bu sözler, onların inançlarını coşturdu ve "Bize Allah yeter; o ne güzel güvencedir," diye yanıtladılar.

175. İşte o haberi getiren şeytan yani Hak'tan uzaklaşmış kişi sizi kendi yandaşlarıyla korkutuyor. Siz onlardan korkmayın. Eğer siz içtenlikle inanmışsanız Benim buyruklarıma karşı gelmekten sakının.

174. Böylece inanmış olanların kararlı ve inançlı tutumları karşısında düşman savaşma cesareti gösteremeyince, Allah'ın lutuf ve yardımıyla, morallerini bozmadan ve hiçbir kötü durumla karşılaşmadan, zayiatsız geri döndüler. Onlar bu davranışlarıyla Allah'ın hoşnut olduğu şeyi uygulamışlardı. Allah çok büyük lütuf sahibidir.[1008]

1007 (89:169-170) Burada "vatanları için" diye anlamlandırdığımız cümlenin Arapçası, "fî sebîlillah" "Allah yolunda" demektir. Kur'anda geçen ve Allah'a atfedilen bütün ifadeler, Kamuya veya insanlığa ait anlamınadır. Bak. Bakara Suresi 154 ve dipnotu.

1008 (89:174) DİKKAT! Anlam bütünlüğünü sağlamak için, 174. ayet, 175. ayetle yer değiştirmiştir.

176. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin o durumdaki koşuşturmaları seni üzmesin. Çünkü onlar hiçbir şeyle Allah'ın iradesine zarar veremezler. Onlar sonunda Allah'tan bir pay elde edemezler ve onlar çok büyük bir sıkıntı içindedirler.

177. Kuşkusuz o durumda olan kimseler, iman etme yerine gerçeği örtbas etmeyi tercih ediyorlar. Onlar hiçbir şeyle Allah'ın iradesine zarar veremezler ve onlar acı verici bir sıkıntı içindedirler.

178. Gerçeği görmezlikten gelip örtenler, kendilerine verilen zamanın sakın kendileri için hayır getireceğini sanmasınlar; çünkü onlar kendilerine tanınan zamanı hatalarını artırarak harcıyorlar. O nedenle onlar için alçaltıcı bir sıkıntı vardır.

179. Mü'minler kötü ve zararlı olanı, iyi ve yararlı olandan ayırt edinceye kadar, üzerinde olduğunuz sıkıntıyı Allah size bıraktıracak değildir ve Allah size bilmediğiniz şeyleri de bildirmemezlik etmez. Fakat Allah, seçtiği elçilerine gönderdiği vahiy yoluyla bilmediklerinizi size bildirir. O bakımdan Allah'a ve buyruklarını bildiren elçilerine inanın ve eğer inanıp korunursanız sizin için çok büyük yararlar vardır.

180. Allah'ın kendilerine verdiği şeylerden cimrilik eden kimseler, sanmasınlar ki, o davranışları kendileri için iyidir. Hayır! O, kendileri için kötü bir davranıştır. Cimrilik ettikleri şeyler, kıyâmet günü onların boyunlarında asılı olacaktır. Kaldı ki, göklerde ve yerde olanların mirası, mülkiyeti Allah'a aittir. İşte Allah, yapmamanız gereken şeyleri böyle bildirir.

181-182. Dikkatinizi çekerim! "Allah fakir, biz ise zenginiz," diyen kimselerin sözünü Allah işitti. Biz onların bu sözlerini ve peygamberleri suçsuz yere öldürmelerini yazacağız ve zamanı gelince de: "Yakıcı azabı tadın; işte bu, kendi yaptıklarınızın bir sonucudur." diye hatırlatacağız ki, Allah'ın kullarına durup dururken haksızlık ettiğini sanmasınlar; Allah, kullar için asla haksızlık edici değildir.

183. "Allah fakir, biz zenginiz" diyenler dediler ki: "Biz Allah'tan şöyle söz aldık: 'Bize ateşin yiyeceği bir kurban getirmedikçe, kesinlikle hiçbir elçiye inanmayın'" De ki: "Size benden önce de apaçık

kanıtlarla ve bu söylediklerinizi de getiren elçiler gelmişti. Eğer söylediklerniz doğru ise niçin onları öldürdünüz?"[1009]

184. Bundan sonra eğer seni yalanlarlarsa, kesinlikle senden önce apaçık kanıtlar, Zeburlar, ve aydınlatıcı kitap getiren elçileri de yalanlamışlardı.[1010]

187. Halbuki bir zaman Allah, kitap verilen kimselerden şöyle söz almıştı: "Kitapta olanları insanlara aynen açıklayacaksınız ve ondan hiçbir şeyi gizlemeyeceksiniz!" Ama onlar, kitapta olanları sakladılar, kendi sözlerini kitaptandır diye az bir değere sattılar. Onların yapmış oldukları bu değiş tokuş ne korkunç bir vebaldir.

188. Bu yaptıklarına sevinen ve onunla övünmekten zevk alan kimselerin zannetme ki, yapmış oldukları şey yanlarına kalacak. Onlar için acı verici sıkıntılar vardır.[1011]

YAŞAYAN HERKES ÖLECEK VE HESAP VERECEK

185. Herkes ölecektir. Ve yaptıklarının karşılığı - olumlu ya da olumsuz -Kıyâmet günü tastamam kendilerine verilecektir. O gün kim ateşten uzaklaştırılıp cennete konulursa işte o gerçek kurtuluşa kavuşmuştur. Dünya hayatının çıkarında olanlar aldanmadan başka bir şey elde edemezler.[1012]

186. Elbette sizler mallarınızla ve canlarınızla denenmiş olcaksınız; ve gerek sizden önce kitap verilenlerden, gerekse ortak koşuculardan bir çok moral bozucu, can sıkıcı sözler işiteceksiniz. Eğer

---

1009 (89:183) Eski bir Yahudi geleneği. Bak. *Kitab-ı Mukaddes;* Levililer, 9/22-24. Hakimler, 6/20, 21; 19, 20. Krallar-I, 18/36-40.

1010 (89:184) Zebur, Tanrı sevgisi anlamına gelmektedir. Allah'ın, Davud Peygamber'e gönderdiği kitaplardandır. Yahudiler, Zebur'dan Tanrı sevgisini dile getiren ilahiler söylerler.

1011 (89:187-188) DİKKAT! Konu bütünlüğünü sağlamak için, 187 ve 188. ayetler, 184. ayetten sonraya konmuştur. Burada 187. ayette, "Allah, kitap verilen kimselerden söz almıştı" derken, bu surenin (Âl'i İmrân) 81. ayetinde ve Ahzâb Suresinin 7. ayetinde, "Allah peygamberlerden söz almıştı" deniyor. Allah'ın söz alması mecaz anlamındadır. Mecaz ile ilgili bak. Târık Suresi 1-2 ve dipnotu.

1012 (89:185) Bak. Enbiyâ Suresi 35; Ankebût Suresi 57; Nisâ Suresi 78.

güçlüklere karşı göğüs gerer ve Allah'a ortak koşmaktan sakınırsanız gerçek kurtuluşa kavuşursunuz. İşte bu; azimli, kararlı olunması gereken işlerdendir.

ALLAH'A DUA VE İBADET ETMENİN ZAMANI, MEKÂNI VE VAKTİ YOKTUR

189-190. Göklerdekilerin ve yerdekilerin yönetimi Allah'a aittir. Hiç kuşkusuz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri peşinde gelip gitmesinde, aklını işletenler Allah'ın her şeye güç yetirdiğini idrak ederler.[1013]

191. O kimseler ki; ayaktayken, otururken, yatarken, gerek çalışırlarken ve gerekse istirahat durumlarında, her an, Allah'ı anarlar ve göklerin ve yerin yaratılışı hakkında düşünürler, araştırırlar ve: "Rabbimiz, Sen bunları boş yere yaratmadın, Sen tüm noksan sıfatlardan arınıksın, bizi nurunla aydınlat ve bizi can yakıcı sıkıntılardan koru."

192. "Rabbimiz! Kuşkusuz Sen'i bilinçli olarak idrak edemeyen kimse, cehaletin ateşine dahil olmuştur. Böylece o kimse kendisine yazık etmiştir; Sen'i anlamayarak kendilerine yazık edenler için bir yardımcı da yoktur."

193. "Rabbimiz! Doğrusu biz, 'Rabbinize bilinçli olarak inanın' diye çağıran bir davetçiyi işitip hemen inandık. Rabbimiz! Artık hatalarımızı anladık; kusurlarımızı bağışla, bizim hatalarımızı ört ve canımızı makbul kişilerinki gibi al."

194. "Rabbimiz! Elçilerin tarafından vadetmiş olduğun şeyleri bize de ver, kıyâmet gününde bizi üzüntülü bırakma! Hiç kuşkusuz Sen, verdiğin sözden caymazsın."

RABBİN YANITI

195. Bunun üzerine Rablerinin onlar için yanıtı şöyle: "Ben, kadın olsun erkek olsun ayırmaksızın sizden hiçbir çalışanın emeğini boşa gidermem. O nedenle, göç edenler, yurtlarından çıkarılanlar, inandıkları yolda işkenceye uğrayanlar, çaba harcayanlar ve bu uğurda

---

1013 (89:190) Evren de Tanrı'nın bir kitabıdır. Kur'an, evren kitabının ayetlerini akıllarıyla inceleyen bilim adamlarına önemli ipuçları verir. Bak. Bakara Suresi 164; Duhân Suresi 38-39; Sâd Suresi 27.

öldürülenlerin kusurlarını örteceğim ve Allah'tan bir karşılık olarak onları, altlarından ırmaklar akan bahçelere yerleştireceğim. Karşılığın en güzeli Allah katından olandır.

196-197. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin uluslararası gezip refah içinde dolaşmaları seni aldatmasın. Bu, geçici bir yararlanma ve sonunda varacakları yer cehennem! Orası ne sıkıntılı bir yer!

198. Ama Rablerine ortak koşmaktan sakınanlar için altlarından ırmaklar akan bahçeler vardır. Allah tarafından bir ikram olarak onlar orada sürekli kalacaklardır. Allah katından olanlar makbul kişiler için çok daha iyidir..

199. Kuşkusuz kitap verilenlerden, Allah'a inandıkları gibi size indirilen Kur'an'a ve kendilerine indirilen Tevrat'a ve İncil'e inanırlar; Allah'a karşı saygı içindedirler; Allah'ın ayetlerini çıkarları için az bir değere satmazlar değiştirmezler. İşte onlar, evet onların ödülleri Rableri katındandır. Kuşkusuz Allah hesabı çok çabuk görendir.

BAŞARMAK İÇİN BİRLİK OLUN

200. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Güçlüklere karşı göğüs gerin; birbirinize kenetlenin ve birlikte direnin ve Allah'a sığınıp korunun ki, başarılı olabilesiniz.[1014]

İniş Sırası: 90
AHZÂB (Hizipler) SURESİ
Sure No: 33

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-3. Ey Peygamber! Allah'a saygılı ol, yanlışa düşmekten sakın. Gerçeği görmezlikten gelip örtenlerin ve ikiyüzlü olanların sözlerine uyma. Rabbinden sana vahyedilen Kur'an'a uy. Yapmış olduğunuz her şeyden muhakkak Allah'ın haberi vardır. Çünkü Allah tüm varlığa hakim olandır ve ilmiyle her şeyi kuşatandır. Sen sadece Allah'a güven; bir güvence olarak Allah yeter.

1014 (89:200) Bak. Saff Suresi 4; Asr Suresi 1-3; Âl'i İmrân Suresi 103.

4-5. Allah nasıl ki, bir adam için, onun göğsünde iki kalp kılmamışsa, "zıhar yaptığınız" yani, annenize benzettiğiniz eşlerinizi de, sizin anneleriniz kılmamıştır. Sizin öyle söylemeniz, geleneksel inancınız nedeniyle laf olsun diye söylediklerinizdir. Allah ise, gerçeği söylüyor ve O, dosdoğru yola yöneltiyor. Bir de, size ait olmayanları, yani evlatlık için bakımını üstlendiklerinizi sizin öz çocuklarınız kılmadı. O bakımdan, onların kendi ana-babaları ile bağını koparmayın. Bu, Allah nezdinde / çocukta ve toplumda sorun yaratmaması için, daha doğrudur. Eğer onların ana-babaları bilinmiyorsa siz, onların bakıcı, koruyucu ailelerisiniz ve onlar sizin yakınlarınızdır. Bununla beraber, bilmeden yaptığınız hatalarda bir sorumluluk yoktur; fakat bilerek, isteyerek yaptıklarınızdan sorumlusunuz.[1015]

6. Nasıl ki, Peygamber, elçilik yönünden mü'minlere kendi canlarından daha öncelikli ise, onun koruması altında olan kadınlar da, saygı bakımından onların anaları konumundadır. Kanbağı akrabalar da Allah'ın kitabına göre, birbirlerine mirasta diğer mü'minlerden ve göç edenlerden daha önceliklidir. Bunların dışında, dostlarınızla yapmanız gereken bilinen uygulamalar, bu kitabın içinde satır satır yazılmıştır; açıklanmıştır.

1015 (90:4-5) Bu Kur'an ayetiyle Allah, Arapların kendilerince doğru zannettikleri bir geleneği ortadan kaldırıyor. "Zıhar yapmak"; "Sen bana anamın sırtı gibisin" yani, "anam bana nasıl haramsa, sen de bana haram oldun" demektir. Araplar arasındaki bir geleneğe göre bir kişi eşine bu sözü söylerse artık eşi annesi gibi sayılır, onunla normal aile ilişkisini kendisine haram sayardı. İşte bu davranışa "zıhar" deniyordu.

Zıhar yapılan kadını boşamak, kocanın keyfine kalır kadının zaten kendiliğinden kocasından boşanma hakkı da yoktu. Dolayısıyla kadınlar sürekli olarak erkeklerin böylesi bir baskı yöntemi altında yaşıyorlardı. Kur'an, bu insanlık dışı davranışı ortadan kaldırıyor. Kadının doğal haklarını koruyor. (Ayrıca, Mücâdele Suresi 2 ve 3. ayetleri inceleyiniz.)

Allah, kendinize ait olmasını istediğiniz yani bakımını üstlendiğiniz çocuklarınızın da sizi öz annesi-öz babası kılmadı. Onları, öz anne-babalarıyla bağlarını koparmayacak şekilde çağırın / eğitin. Böyle yapmanız Allah katında sizin için en doğrusudur en sorunsuz olanıdır buyuruyor. Öz anne ve babalarını erginlik çağına geldikten sonra öğrenen çocukların acı dramlarını günümüz toplumlarında yaşıyoruz. Unutmayın, "Allah gerçeği söyler ve O, dosdoğru yola yönlendirir."

7. Biz Peygamberleri, Nûh'u, İbrahim'i, Musa'yı, Meryem oğlu İsa'yı ve Muhammed'i peygamberlikle görevlendirdiğimizde kendilerini, sağlam bir sözle / vahiy ile güçlendireceğimiz sözünü vermiştik.[1016]

8. Böylece onlar vahiy / Tanrı Sözü ile özlerini ve sözlerini; düşüncelerini ve eylemlerini sorgulayarak doğrucular dan oldular. Ama gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, can yakıcı sıkıntılar içinde kaldılar.

AHZÂB / KARŞIT GRUPLAR

9. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Allah'ın size olan iyiliğini hatırlayın! Hani, ortak koşucuların birleşik ordusu, size geldiklerinde, Biz onların üzerine bir fırtına göndermiştik de, bu yüzden müşrik orduları orada hiçbir şey göremiyordu. Allah ise, sizin yapmakta olduğunuz her şeyi çok iyi görmekteydi.[1017]

10. O zaman ortak koşucuların birleşik orduları, bulunduğunuz yerin üst tarafından ve alt tarafından, tüm güçleriyle sizi kuşatma altına aldıklarında. Bu durumdan sizlerin gözü korkmuş, yürekleriniz ağzınıza gelmiş ve siz Allah hakkında kuşkuya kapılıp, şaçma-sapan şeyler söylüyordunuz.

11-12. İşte orada inananlar denemeden geçirilmiş ve çok şiddetli

---

1016 (90:7) Dikkat! Burada Âdem'den peygamber olarak söz edilmiyor. Nûh'tan başlıyor, Muhammed Peygamber ile son buluyor. Ayrıca bak. Âl'i İmrân Suresi 81 ve 187. ayetler. Allah'ın peygamberlere ağır sorumluluk verdiğini söylemesi ilgili Muhammed Peygamber için bak. Müzzemmil Suresi 5, "Biz senin üzerine **ağır** bir **söz** ilka edeceğiz / Biz seni vahiy ile güçlendireceğiz."

1017 (90:9) Peygamber'in ve inananların Mekke'den Medine'ye hicretlerinin 5. senesinde meydana gelen ve "Hendek Savaşı" olarak tarihe geçen ve diğer adıyla "Ahzâb Savaşı" diye de bilinen olaya işaret buyurmaktadır.

Bu savaş, Mekkeli müşrikler, cıvar kabilelerden topladıkları Bedevi ve Yahudi kabilelerinden oluşan birleşik bir kuvvetle savaştıkları için Ahzâb (Hizipler) adıyla anılmıştır. Bu hiziplerin (birleşik ordunun) komutanı Muaviye'nin babası, Ebu Süfyan idi. Peygamber'i ve inananları toptan yok etmek için Medine şehrini bir aya yakın muhasara altında tuttu. Umduğunu bulamadan geri dönüp gitti.

bir sarsıntıyla sarsılmışlardı. O sırada iki yüzlü olanlar ve kalplerinde cehalet hastalığı bulunan kimseler; "Allah ve elçisi bizi boş sözlerle aldatmışlar!" diyordu.[1018]

13. Onlardan başka bir grup da; "Ey Medine halkı! Artık sizin için burada durmanın bir anlamı yok; haydin, Medine'ye geri dönün!" diyordu. İçlerinden bir grup da, "evlerimiz gerçekten korumasız, tehlike altındadır," diyerek, peygamberden izin istiyordu; Oysa evleri tehlikede filan değildi. Tüm amaçları kaçmak idi.

14. Eğer düşman ordusu Medine'ye girip her taraftan üzerlerine saldırılsalardı; sonra da bunlardan fitne çıkarmaları / ajanlık yapmaları istenilseydi, derhal onu yerine getirirlerdi. Ancak evlerinde de çok az kalırlardı.

15. Halbuki onlar daha önce, düşmana karşı beraberce savaşıp, arkalarını dönüp kaçmayacaklarına dair Allah adına söz vermişlerdi. Allah adına verilmiş söz, kesin bir sorumluluktur.

16. Onlara De ki: "Eğer ölümden veya öldürülmekten kaçıyorsanız, kaçmak asla size yarar sağlamaz kaçsanız da yararlanacağınız süre çok azdır."

17. De ki: "Sizin koruyucunuz, sahibiniz kimdir? Eğer size bir sıkıntı gelmişse, sizi koruyacak olan Allah'tır ve size gelen her bir iyilik O'ndandır. Kesinlikle onlar Allah'tan başka bir koruyucu ve bir yardımcı bulamazlar."

18. Kuşkusuz, içinizden yandaşlarına; "Bizimle kalın, gitmeyin" diye onları savaş için engellemeye çalışanları Allah çok iyi biliyor. Zaten onlardan çok azı savaş için ancak gelirler.

19. Gelseler bile, duydukları aşırı kıskançlık yüzünden size ayakbağı olurlardı. Bunlar savaşta tehlikeyi görünce, sen onları, üzerine ölüm baygınlığı çökmüş kimse gibi, gözleri dönmüş bir halde sana baktıklarını görürsün. Ama tehlike geçince de, ganimetten pay koparmak için, aşırı övücü sözlerle size yaklaşmaya çalışırlar. İşte onlar

---

1018 (90:12) Ayrıca, Sebe Suresi 46; Necm Suresi 2; Tekvîr Suresi 22. ayetleri inceleyiniz.

güvenilir kimseler değillerdir. Bu yüzden onların Allah adına diye yaptıkları tüm işler boşa gider. Çünkü onlar Allah'ı hafife almışlardır.

20. Onlar sanıyorlar ki, birleşik düşman ordusu gitmedi. Eğer onlar yeniden gelecek olsa, kendilerinin Medine dışında, taşra Arapları içinde olmayı ve sizin haberlerinizi uzaktan takip etmeyi isterlerdi. Zaten içinizde kalacak olsalardı da çok azı hariç, pek savaşma niyetleri yoktu.

SAVAŞA GİTMEK İSTEMEYEN MÜNÂFIKLARA UYARI ELÇİNİN SAVAŞTAKİ CESARET ÖRNEKLİĞİ

21. Dikkatinizi çekerim! Birleşik düşman güçleri karşısındaki cesurca direnişte, Allah'ı ve ahiret gününü arzulamakta olup ve Allah'ı çokca anan kimseler için, Allah'ın elçisinde kesinlikle güzel bir örneklik vardır.[1019]

22. İçtenlikle inananlar, birleşik düşman ordusunu gördüklerinde, dediler ki: "Allah'ın ve O'nun buyruklarını bildiren elçisinin bize anlattıkları şey budur; elçinin tebliğ ettiği Allah'ın buyrukları doğru çıktı." Böylece ortak koşucuların birleşik ordusu, onların imanlarını ve Allah'a olan teslimiyetlerini artırmaktan başka bir şey yapmadı.

23. İşte içtenlikle inananlardan o yiğit erler, Allah'a vermiş oldukları sözü doğruladılar; kimi şehit oldu; kimi de şehit olmak için olanca gücüyle savaştı ve hiçbir zaman verdikleri sözü değiştirmeyi akıllarından geçirmediler.

24. Böylece Allah, özünde ve sözünde duranları, doğrulukları nedeniyle ödüllendirecektir. Eğer ikiyüzlüler azaptan kurtulmak isterse ve pişman olup hatalarından dönerlerse, onlara da Allah'tan karşılık vardır. Çünkü Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

25. Allah, gerçekleri görmezlikten gelip örten ortak koşucuları, savaşta umduklarını elde edemeden, kinleriyle birlikte defetti ve o dehşet verici savaş koşullarındaki Allah'ın uyarıları, mü'minlere yetti. Allah çok güçlüdür, mutlak galip olandır.

1019 (90:21) Ayrıca İbrahim Peygamber için kelimesi kelimesine aynı buyruk bak. Mümtehine Suresi 4 ve 6. ayetleri inceleyiniz.

VATANA İHANETİN CEZASI

26. Kitap ehlinden birleşik düşman ordusuyla işbirliği yapanların, savaş sonrası yüreklerini korku sarmış ve etrafı duvarlarla çevrili yerlerine çekilmişlerdi.[1020]

27. Daha sonra siz, vatana ihanetleri nedeniyle, onlardan bir kısmını öldürüyor, bir kısmını tutsak ediyor ve yerlerini, arazilerini, mallarını kamulaştırıyordunuz. Bir arazi ki, daha önce ona hiç ayak basmamıştınız Allah her şeye güç yetirendir.

SORUMLU KİŞİLERİN YAKINLARI DA SORUMLUDUR

28. Ey Peygamber! Kendi koruman; kendi sorumluluğun altında olanlara de ki: "Eğer siz, dünya hayatını ve onun cazibeli yaşantısını istemekteyseniz, gelin size bolca mal vereyim ve sizi kendi sorumluluğum altından güzel bir şekilde salıvereyim."

29. "Yok eğer siz, Allah'ı ve elçisinin tebliğ ettiklerini anlamak ve sonunda huzura kavuşmak istemekteyseniz, kuşkusuz sizden, iyileştirenler, güzelleştirenler içinde olanlara Allah'tan yüce bir karşılık vardır."

30-31. Ey Peygamber'in koruması ve sorumluluğu altındaki kadınlar! Sizden kim kamuya açık, yüz kızartıcı bir suç işlerse, suçu ikiye katlanır. Sizden kim de Allah için, elçisinin tebliğ ettiklerini anlar ve toplum adına iyi ve güzel işler üretirse, onun da ödülü ikiye katlanır. Ayrıca Biz onun için, bolca bir rızk da hazırlamışızdır. Allah'a göre bu çok kolaydır.

1020 (90:26) "Ehli Kitap'tan savaşta hizipler ordusuna destek olanlar" diye işaret edilen kimseler, Medinedeki Yahudi kabileleridir. Bunların Peygamber'le antlaşmaları vardı. Bunlardan ikisi daha önceden antlaşmayı bozmuş, hizipler grubuna dahil olmuştu. Beni Kureza adındaki Yahudi kabilesi antlaşmasını bozmamıştı. Ancak daha önce antlaşmayı bozan ve hiziplere katılan Beni Nadir, Yahudi kabilesinin kışkırtmasıyla antlaşmayı bozarak düşmanla işbirliğine girişti.

İşte ayette sözü edilen bu kabiledir. Bunlar Hz. Peygamber ile antlaşmalı oldukları halde savaşın en kritik anında düşmanla işbirliği yaparak onlara destek çıkmışlardı. Savaş sonrası, vatana ihanetlerinin cezasını çektiler. Haşr Suresi 2. ve dipnotu lütfen okuyun.

32. Ey Peygamber'in koruması ve sorumluluğu altındaki kadınlar! Konumunuz açısından siz diğer kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. O bakımdan, söz ve davranışlarınıza dikkat edin! Laubâli, yılışık ve ciddiyetsiz söz ve davranışlardan sakının ki, kötü kalpli birileri size karşı bir ümide kapılmasın! Konuşmalarınız ve davranışlarınız, konumunuza uygun, ağırbaşlı ve güzel olsun!

33. Evlerinizde ya da bulunduğunuz ortamlarda ağırbaşlı ve doğal olun! Önceki cahalet hallerinizdeki gibi, sorumsuzca davranıp açılıp-saçılmayın! Salatı ikame edin / her an Hak'ka bağlılık bilinciyle hareket edin; zekatınızı vererek / paylaşarak kendinizi arındırın. Allah'a itaat edin ve elçisinin tebliğ ettiklerini iyi anlayıp uygulayın. Muhakkak ki, Allah sizin şirk pisliğinden temizlenmenizi, Hak ehli olmanızı ve sizin gerçeklerle tertemiz arınmanızı istiyor.[1021]

34. Evlerinizde okunan, anlatılan Allah'ın ayetlerini ve iyiliği ve güzelliği öğütleyen ilkelerini iyice düşünün. Kuşkusuz Allah, kesinlikle her şeyin en doğru haberini verendir.

KADIN VE ERKEK, DAVRANIŞ VE SORUMLULUK BAKIMINDAN EŞİTTİR

35. Allah'ın buyruklarını kabul edip teslim olmuş kadınlar ve erkekler, bu buyrukları her şeyiyle uygulama yolunda olan güvenilir kadınlar ve erkekler, özü-sözü bir olan kadınlar ve erkekler, güçlüklere karşı göğüs geren kadınlar ve erkekler, alçak gönüllü kadınlar ve erkekler, yardım sever kadınlar ve erkekler, olumsuzlukları savan

---

1021 (90:33) Bu Kur'an ayetinde geçen, "Salat" kelimesi "Namaz" anlamında yani camide ya da tek başına yapılan bir amel anlamında değildir; salat, toplumsal ve bireysel yaşamın tüm alanlarını kapsayan ve insan davranışlarına toplumsal sorumluluk bilinci kazandıran bir eylemdir ve insan yaşamının asla terk edilemez bir amelidir. İnsan davranışı ile inancı paralelinde sürekli ikame olan, devam eden çok önemli bir ameldir.

Musalli ise salatı yani inandıklarını eylem haline getiren, toplumuna karşı sorumlu ve yararlı davranışta bulunan kişi demektir. Mâûn Suresi 1-7 ve dipnotu lütfen okuyun. Ayette geçen "beyt"in sözcük anlamı "ev" demektir. Ancak burada sözcük anlamı değil mecaz anlamındadır. Âl'i İmrân Suresi 96 ve dipnotu lütfen okuyun. "Ehlel beyt" kavramı kültürümüzde, Muhammed Peygamber'in ev halkı ve birinci derecedeki yakınları için söylenmektedir.

kadınlar ve erkekler, namuslarını koruyan kadınlar ve erkekler, Allah'ı çok anan kadınlar ve erkekler, Allah'tan bir bağışlanma ve çok büyük bir ödülü hak etmişlerdir.[1022]

36. Allah'ın buyruklarını uygulama yolunda olan güvenilir bir kadın ve güvenilir bir erkek için ayırım yoktur. Allah bir işe karar verip, elçisi de onu tebliğ ettiğinde, kesinlikle onlar, Allah'ın buyruklarının dışına çıkmazlar ve her kim, Allah'a ve O'nun buyruklarını tebliğ eden elçisine karşı çıkarsa, kesinlikle onlar apaçık bir sapkınlık içinde olurlar.

37. Hani sen, Allah'ın nimeti olarak gelmiş buyrukları, kadın-erkek herkese tebliğ ederken, onlara şöyle diyordun: "Eşinize sahip olun! Allah'ın buyruklarına karşı gelmekten sakının! Sonra Allah içinizde gizlediklerinizi açığa çıkarıverir. Siz insanların sözlerine önem veriyorsunuz; oysa çok daha önem vermeniz gereken, Allah'ın buyruklarıdır." "Onlardan biri eşiyle ilişkisini kesse de, ben onu eş edinsem" gibi bir arzuya, bir duyguya kapılmak asla olacak şey değildir. Kendilerine ait olmayan eşler hakkında, böyle bir arzu, böyle bir niyet besleyen mü'minlerin, bir günah, bir suç işlememeleri için Allah buyruklarını açıklamış oldu.[1023]

1022 (90:35) Bak. Âl'i İmrân Suresi 195.

1023 (90:37) Bu 37. ayetin tercümesi yıllar boyunca İslam'a ve Muhammed Peygamber'e saldırmak için bulunmaz bir malzeme olmuştur; bugün de aynı hızıyla devam etmektedir. Ne yazık ki bu fırsatı onlara sunan da tüm dünyadaki, mezhep, tarikat, cemaat ve din adamlarıdır.

Özetle hepimiz bu günahın sorumlularıyız. Arapçası, "emsik aleyke zevceke" olan ve "eşine sahip ol!", "eşini yanında tut" diye çevrilen bu cümledeki hitap şekli, sadece tek bir erkeği kastettiği şeklinde anlaşılmış ve buna göre anlamlandırılıp tefsir edilmiştir.

Halbuki Allah'ın, Muhammed Peygamber'e söylettirdiği bu hitap sadece belli tek bir erkek için değildir. Aynı hitap, kadın için de geçerlidir. Yani buradaki hitap, hem kadına hem de erkeğedir. Bu kural Arap dilinin özelliklerindendir. "Arap dilinde kelimelerde ve fiillerde erkeklik-dişilik özelliği vardır. Fakat kadın ve erkeğin toplu olarak bulunduğu yerde, erkek fiil kipleriyle hitap edilir. Bundan dolayı Kur'an'da erkek olarak geçen genel hitaplar, kadınları da kapsar. Bunlar yalnız erkeklere özgü değildir. Kur'an'ın genel emirleri hep böyledir." (Prof. Dr. Süleyman Ateş, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, c. 4, s. 2066) >>

38. Allah'ın farz kılmadığı / O'nun emrettiği hükümler içinde olmayan bir suçtan peygamber üzerine bir sorumluluk yoktur. Bundan önce geçen bütün peygamberler hakkında Allah'ın sünneti / uygulaması böyle idi. Allah'ın buyruğu belirlenmiş bir ölçüdür; kişiye göre değişmez.

39. O peygamberler ki, Allah'ın buyruklarını tebliğ ettiler, O'na karşı hep teslimiyet içinde oldular ve Allah'tan başka hiçbir kimseye teslimiyet göstermediler; onlar hesap görücü olarak sadece Allah'ı yeterli bildiler.

40. Muhammed, sizin adamlarınızdan hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur. Ve Allah her şeyi en doğrusunu bildirendir.

"PEYGAMBER'İN EŞİYLE EVLENMEYE KALKMAYIN"

53. Ey inananlar! Davet edilmedikçe, vakitli vakitsiz Peygamber'in evine girmeyin; ancak yemek için davet edilirseniz o zaman girin! Yemeği yedikten sonra da hemen dağılın! Sohbete dalıp sözü

>> Arap dilinin bu özelliğini herkes bilir ve uzun uzun anlatır. Ama çoğunlukla hiç kimse yazılan meâllerde bu kuralı uygulamaz, öncekilerin yazdıkları erkek egemen anlamlandırmaları taklit etmeye devam eder. Dolayısıyla bu ayetlerdeki hitap, özel olarak bir erkeğe değil erkek için "eşine sahip ol" ya da"eşini yanında tut" olduğu kadar, aynı şekilde kadın için de "eşini yanında tut", "eşine sahip ol" şeklinde anlamamız gerekir.

Duruma böyle bakıldığında Kur'an ayetinde "Zeyd" adında özel bir kişiye hitabın olmadığı, gün ışığı gibi ortaya çıkar. O zaman bu Zeyd-Zeynep olayı Kur'an'a niçin sokuldu? Araplarda evlatlık birinin, babasından boşanmış üvey annesi ile evlenme gibi iğrenç bir adet vardı. Kur'an bu mide bulandırıcı iğrenç geleneği "kötü, iğrenç, hayasız" bir adet diyerek ortadan kaldırdı. (Bak. Nisâ Suresi 22.)

Ne var ki Kur'an'ın kaldırdığı bu iğrenç adeti, Peygamber'in vefatından sonra başka bir yolla Peygamber'i alet ederek Kur'an'a soktular ve Kur'an'ı da alet ederek eski iğrenç geleneklerini yeniden yürürlüğe koydular.

Tüm dünya insanlarının peygamberi olan Muhammed aleyhisselamı, kadın düşkünü gibi gösteren zihniyetler de işte bunlardır. Onu "yüz erkek kadar cinsel enerjiye sahip" diyerek cinselliğe düşkün biri olarak gösteren zihniyetler, iğrenç geleneklerini yeniden canlandırmak ve uygulamak için kaynağı belli olmayan bir rivayet üreterek Peygamber'e Zeyd adında bir evlatlık(!) ve ona eş olarak da Zeynep adında birini yakıştırarak, Allah'ı da işin içine katarak bir >>

uzatmayın! Öyle davranmanız Peygamber'i rahatsız ediyor, fakat o, bu durumu size söylemekten çekiniyor. Ama Allah gerçeği bildirmekten çekinmez. Ayrıca, Peygamber'in koruması altındaki hanımlara bir şey soracağınızda da, edebinizle sorun. Böyle davranmanız hem sizin kalbiniz ve hem de onların kalpleri için daha dürüst bir davranıştır. Sizin, yanlış anlaşılacak bir davranışınızdan dolayı, Allah'ın elçisine sıkıntı vermeniz olamaz. Peygamber'den sonra, onun eşiyle nikahlanmanız da kesinlikle olamaz. Çünkü bu, Allah katında çok büyük bir vebâl olur.[1024]

>> senaryo yazmışlar ve çağlar boyu sözde ülema hazretleri de (!) bu senaryoyu oynamışlardır; ne yazık ki çağımızda bizler de bu kervana katılmışız.

Şahsen, Kur'an ayetlerinde verilen bu ve benzeri meâllendirmeleri okurken ve yazarken utancımdan yüzüm kızarıyordu. Ayetlerin anlamını yumşatmak adına yorum yapmak için "bin dereden su getirmeye" çalışıyorduk. Ama bu doğru mu diye düşünemiyorduk. Çünkü İslam alimleri(!) öyle yazmışlardı. "Çünkü"Kur'an'ı, rivayetler açıklar"(!) diye bilinçlerimizi gerçekleri anlamaya, araştırmaya, sorgulamaya, düşünmeye kapamışlardı. Bu surenin (Ahzâb) 5. Ayeti: "...kasıtlı olarak yapmış olduklarınız bir yana yanılarak yaptıklarınızda sizin üzerinize bir vebal yoktur. Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir" buyuruyor.

Şimdi ben kendi adıma şimdiye kadar "kasıtsız olarak, bilmeden" yapmış olduğum hatamdan dolayı, O'nun bağışlayıcılığına ve esirgeyiciliğine sığınarak hatamdan dönüyorum ve hatalarımı düzeltmekle ilgili çabalarım için de O'ndan yardım istiyorum. Yanıltığım kimseler için de açıkça söylüyorum. Peygamber'in Zeyd isminde bir evlatlığı yoktur ve hiç olmamıştır. Zeynep diye bir kişinin zaten olmadığı açık. Söyleyeceğim şudur ki: Tanrı'nın insana verdiği en değerli varlık olan aklınızı ve vicdanınızı aman kimselere kaptırmayın; onu kendiniz kullanın. Yanılsanız da kendi aklınızı özgürce kullanarak yanılın çünkü siz aklınızı özgür tutarsanız, aklınız ve vicdanınız sizi sonra o yanılgıdan kurtaracaktır; Allah'ın izniyle...

1024 (90:53) Demek ki Peygamber'in eşine ve yakınındaki hanımlara, çirkin davranışlarda bulunabilecek kişiler, özellikle inanmış gözüken münâfıklar varmış ki Allah bu uyarıları yapıyor. Demek ki 37. ayetteki uyarılar, Peygamber'in eşine bile göz dikebilecek zihniyetteki kişilerin tümü içindir.

İşte bu çarpık zihniyetin temsilcilerinin, kendi çıkarlarına Kur'an ayetini dayanak yapmak için Zeyd-Zeynep hikâyesini uydurdukları anlaşılıyor. Peygamber'in yanındaki inanmış kadınlara iftira ederek onu nasıl üzdükleri ile ilgili, Nur Suresi 11-21. ayetleri inceleyiniz.

DİKKAT UYARI! 40. ayetten sonra 53, 54, ve 55, 49, 50, 51, 52. ayetlerin sıralamalarının değişimleri konu bütünlüğünü sağlamak, içindir.

54. Siz bir şeyi açığa vursanız da gizleseniz de muhakkak Allah, her şeyi bilir.

55. Peygamber'in koruması altındaki kadınlarla, babaları, oğulları, kardeşleri, kardeşlerinin oğulları, diğer kadınlar ve kadın hizmetçilerin, teklifsiz, görüşmelerinde bir sakınca yoktur. Ey Peygamber'in koruması altındakiler Allah'ın azabından sakının, çünkü Allah, her şeye tanıktır.

NİŞANDAN AYRILMA

49. Ey inananlar! Güven duyduğunuz kadınlarla nikahladıktan sonra, kendileriyle ilişkiye girmeden ayrılırsanız, artık onların bir başkasıyla evlenmek için, iddet sürelerini beklemelerine gerek yoktur. Onlara hakları olanı verin ve güzellikle ayrılın.

MUHAMMED PEYGAMBER
"KORUYUCU AİLELİĞİ" İLK UYGULAYAN KİŞİDİR

50. Ey Peygamber! Sözleşmeyle nikahlı olduğun eşinin ve inandığından dolayı ailesinden kopup seninle birlikte göç eden ve Allah'ın sana emaneti olan kimsesiz kadınların, göç eden amcanın kızlarının, dayının kızlarının, halalarının kızlarının, teyzelerinin kızlarının ve kendi isteğiyle tüm mal varlığını sana / hazineye Allah rızası için bağışlayan inanmış göç eden kimsesiz kadınların korunma ve bakım sorumluluğu sana aittir. -Mal bağışlaması durumu, sorumlu olması nedeniyle, sadece Peygamber'e / hazineye aittir, kişisel değil- Biz diğer inananlara da, eşleri ve inandıkları için ailelerinden kopmuş kimsesiz kadınlar hakkında üzerlerine düşen sorumlulukları ayrıca bildirmiştik ki, sen, güç bir duruma düşmeyesin diye. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.[1025]

1025 (90:50) Yüce Allah bu Kur'an ayetleriyle, toplumsal yaşamın olmazsa olmaz sorunlarından biri olan kimsesiz, bakıma, himayeye muhtaç kadınların ve çocukların sorunlarının çözümü ile ilgili evrensel kuralları bildirmiş, elçisi Muhammed'e nasıl uygulayacağını da göstermiştir.

Böylece Muhammed Peygamber tarihte, kimsesiz kadınların ve çocukların korunması için "koruyucu aile kurumu"nu oluşturup uygulayan ilk kişi olmuştur. O birçok himayeye muhtaç kadın ve çocuğun bakımını üstlenmiş, onları ailesi kabul etmiştir. Ancak gel gör ki böylesi bir "koruyucu aile"liği akıllarının ucundan bile geçiremeyen ortaçağ Bedevileri, "dayılarının, amcalarının, >>

51. Sen, korunmaları, barınmaları gerekenlerden dilediğini kendi koruman altına alabilir, dilediğini de inananların koruması için yerleştirebilirsin. Böylece onlar hoşnut olurlar, sıkıntı çekmezler ve senin ayarlayıp organize etmene razı olurlar. Allah sizin kalbinizde olanı çok iyi bilir. Allah bilendir, şefkatlidir.

52. Artık, kimsesiz kadınların korunmasıyla ilgili gerekli düzen-

---

>> halalarının teyzelerinin" velhasıl tüm akrabalarının kızlarını, kadınlarını peygamber nikahladı(!) deyip, üstelik ayrıca Müslüman kadınlardan ve esir alınmış kadınlardan istediğini ve istediği kadarını alabileceğini de söylediler.

Allah'ın ona ayrıcalık yaptığı iftirasını bile yazdılar. Köleliğe savaş açmış Muhammed Peygamber'e, cariyesi var dediler. Hatta ondan bir çocuğunun olduğunu bile söyleyip, yazdılar. Peygamber'e birçok evlilik yaptı dediler ama bunların sayısında bile anlaşamadılar. Örneğin Ümmi Eymen için, hem hanımlarından biri dediler hem de Peygamber'in ağzından "Ümmü Eymen, annemden sonraki annem" dedirttiler. (Bak. *Tevhid-i Kur'an Meali*, s. 10) hem de azadlı cariyesi dediler. Hatta Peygamber'in azadlı cariyesi olan bu Ümmü Eymen'i daha önce Zeyd ile evlendirdiğini ve ondan Usame adlı oğlu olduğunu sonra da boşadığını (Bak. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, 37. ayetin tefsiri) daha sonra Zeyd'in birkaç kadınla daha evlendiğini onları da boşadığını en sonunda güya Peygamber'in halasının kızı Zeynep'le evlendirdiğini (!) yazdılar. "Nikah" kavramını cinsel ilişkiye indirgediler. Halbuki nikahın; korumak, kollamak, birlik olmak, birleşmek, katmak, aileye katılmak, eklemek, uygunluk vs. (Bak. *Tevhid-i Kur'an Meâli*, s. 10) gibi bir çok anlama geldiğini yok saydılar. Peygamber'in eşine bile göz dikebilecek zihniyettekiler, İşte bu çarpık zihniyetin temsilcileri, kendi zihniyetlerine dayanak yapmak için Kur'an ayetlerini çarpıttılar.

Tüm insanlık için gönderilmiş Muhammed Peygamber'i cinselliğe düşkün biri olarak gösterdiler. Çarpık zihniyetleri doğrultusunda onlarca rivayet ürettiler. Allah'ın, 53. ayetteki: "Davet edilmedikçe, vakitli vakitsiz, peygamberin evine girmeyin." "Peygamber'in koruması altındaki hanımlardan bir şey soracağınızda edebinizle sorun... Allah'ın elçisini üzmeye hakkınız yoktur," diye uyardığı kötü kalpli kişiler, Muhammed Peygamber'in tüm insanlara sunduğu gerçekleri çarpıtarak bu zülmü işlediler. Çünkü o gerçekler işlerine gelmedi, düzenlerinin bozulacağından korktular. Peygamberin eşine ve yakınlarına çirkin duygular besleyen, iftira atabilen (Bak. Nur Suresi 11-21) ortaçağ Bedevi münâfıklarının yıllar boyu temsilcileri, çarpık zihniyetlerini sürdürmeye devam etmekteler. Kalbinde minnacık Muhammed sevgisi bulunan kimselerin bu konuları deşifre etmeleri, halka anlatmaları bir insanlık ve Müslümanlık borcudur.

lemeyi, organizeyi yaptıktan sonra, artık bundan sonra sen, isteğine göre değiştiremezsin, düzeni bozamazsın. Ancak, bu düzenlemeden sonra iltica eden kimsesiz kadınlar gelirse, onlar doğrudan senin koruma sorumluluğundadır. Allah her şeyi gözetleyendir.[1026]

41-42. Ey inananlar! Allah'ı çok sık anarak sürekli bilincinizde tutun. Ve O'nu her an, eksik sıfatlardan arındırın.

43. O Allah ki, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için, indirdiği Kur'an ayetleriyle size yardım ediyor, yol gösteriyor ve içtenlikle inananları esirgiyor.

44. O'na kavuştukları gün, onlara," selam" diye iltifat edilecek ve kesinlikle onlar için bolca bir ödül hazırlanmıştır.

45-46. Ey Peygamber! Hiç kuşkusuz Biz seni, Allah'ın bilgisiyle Allah'a çağıran bir davetçi, bir tanık, bir müjdeleyici, bir uyarıcı ve aydınlatıcı bir elçi olarak gönderdik.

47. Sen, Allah'a koşulsuz inananlara, kendileri için, Allah'tan büyük bir ödül olduğunu müjdele.

48. Gerçekleri örten ortak koşuculara ve ikiyüzlülere boyun eğme, onların yapacakları eziyetlerden yılma. Sen, Allah'a güven; bir vekil olarak Allah yeter.

DÜŞMANA KARŞI PEYGAMBER'İ YALNIZ BIRAKIP CEPHEYİ TERK EDENLERE ALLAH'IN UYARISI

56. Kuşkusuz Allah, melekleriyle yani indirdiği Kur'an ayetleriyle, Peygamber'e yardım ediyor, yol gösteriyor, ona destek sağlıyor. Ey inananlar! Düşman güçlerine karşı siz de ona yardım edin, destek olun ve tam bir disiplinle onun güvenliğini sağlayın![1027]

1026 (90:52) Bak. Mümtehine Suresi 10, 12.

1027 (90:56) Bu Kur'an ayetleri olası bir düşman tehlikesine ya da kuşatmasına karşı, bir toplumun vatanını nasıl savunması gerektiği ile ilgili evrensel ilkeleri bildirmektedir. "Hendek Savaşı" ya da diğer adıyla "Ahzâb Savaşı" olarak tarihe geçmiş (bak. bu surenin 9. ve sonrası ayetlerine) ve uygulamasını da Medine savunmasıyla Peygamber'e yaptırmıştır. "Medine Savunması" Peygamber'in ve inananların Mekke'den Medine'ye hicretlerinin 5. senesinde meydana gelmiştir. Bu savaşın özelliği, Mekkeli müşriklerin cıvar kabilelerden >>

57. Çünkü Allah'ın buyruklarını dikkate almayan ve elçisini sıkıntıya sokan kimseler yaşamları boyunca ve sonrasında Allah'ın rahmetinden uzak kalırlar; onlar için alçaltıcı bir sıkıntı da vardır.

58. Ayrıca, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara, yapmadıkları bir şey nedeniyle sıkıntı verenler, kesinlikle apaçık bir suç işlemişler ve bir vebâl altına girmişlerdir.

KADINLAR-REŞİT KIZLAR DÜŞMAN TEHLİKESİNE KARŞI VATAN SAVUNMASINDA YERLERİNİ ALIRLAR

59-60. Ey Peygamber! Sen, hem kendi koruman altında olan kadın ve kızlara hem de mü'minlerin kadınlarına söyle: Üzerlerine

---

>> topladıkları Bedevi ve Yahudi kabilelerinden oluşan birleşik bir kuvvetle Medine şehrini kuşatılmasıdır. Bu birleşik düşman ordusunun komutanı Muaviye'nin babası, Ebu Süfyan idi. Peygamber'i ve inananları toptan yok etmek için, Medine'yi bir aya yakın kuşatma altında tuttu. İşte Kur'an ayetleri, böylesi bir düşmana ve içerideki işbirlikçilere karşı nasıl bir savunma yapılması gerektiğini, düşman propagandalarına kanan Müslümanların böylesi sıkıntılı bir durumda Peygamber'in yanında olmalarını, tam bir disiplinle onu desteklemelerini anlatıyor.

Ancak bu ayetler meâllendirilirken: "Allah ve melekler, Peygamber'e salavat getirirler, ey inananlar, siz de ona salavat getirin, teslimiyetle selam verin" diye anlamlandırılmıştır. "Desteklemek, yardım etmek" anlamlarına gelen "salla" fiilini "salavat getirmek" şeklinde anlamlandırarak, "Allah'ın, Peygamber'e salavat getirdiğini" söylemişlerdir. Böyle bir anlamlandırmanın, surenin ne konusuyla ne de içeriğiyle uzaktan yakından alakası yoktur. Bir defa surenin adı "Ahzâb"dır. Anlamı da karşıtlar, hizipler, aşırı gruplar vs. demektir.

Zaten Surenin ilk ayetinde ve 48. ayette, Allah, "...ortak koşucu inkârcılara ve münâfıklara boyun eğme, onların yapacakları eziyetlerden yılma" diyerek konuyu bizzat açıklıyor. İşte Medine şehrini kuşatma altına alarak Peygamber'i ve inananları sıkıntıya sokan onlara eziyet eden "Mekkeli müşrikler ve içerdeki münâfıklar", daha sonra Müslümanların düşüncelerini başka yönlere çekmek için, çarpık zihniyetleri doğrultusunda onlarca rivayet ürettiler. Kur'an ayetini örtbas ederek bir "Salavat sektörü" oluşmasına zemin hazırladılar.

Peygamber'i ve inananları toptan yok etmeye gelen ortaçağ müşrik ve Bedevi münâfıklarının yıllar boyu temsilciliğini yapanlar da çarpık zihniyetlerine bu ayeti dayanak yaparak, münâfıkların ortaya koyduğu "salavat" geleneğini sürdürmüşlerdir. Bu doğru değildir. Melek sözcüğünün anlamı ile ilgili, Fâtır Suresi 1. ve dipnotu lütfen okuyunuz.

cilbablarını yani üniformalarını giysinler. Bu onların hem birbirlerini tanıyarak birlikte hareket etmelerine, hem de içerdeki münâfıkların, ruh hastası grupların ve şehirde moral bozucu dedikodu yayıp ortalığı karıştıranların, olası bir tedhiş hareketlerine karşı bir savunma gücü oluşturmanın en elverişli ve caydırıcı olanıdır. Allah bağışlayandır, koruyandır. Eğer onlar eylemlerinden vazgeçmezlerse, seni onlarla kesin bir mücadeleye teşvik ederiz; o zaman da onlar senin bulunduğun bölgede çok kısa bir süre kalabilirler.[1028]

1028 (90:59-62) Bu Kur'an ayetlerini doğru olarak anlamak için, dışarıda düşman kuşatması içeride de düşman işbirlikçilerinin eziyetleri ile karşı karşıya kalmış bir toplumun neler yapması gerektiği ile ilgili buyruklar olarak değerlendirmek gerekir. Şimdi Kur'an ayetini doğru olarak anlamak için olayı hatırlayalım: Değişik hiziplerden, gruplardan oluşturulmuş büyük bir kuvvet, Peygamber'i ve inananları toptan yok etmek için Medine'ye kadar geliyor ve şehri kuşatıyor. Buna karşı Peygamber, inanan erkeklerden düşmana karşı savaşabilecek olanlarla beraber şehri savunmak için cephede yerini alıyor. Cephe gerisinde kalan kadınları, çocukları ve yaşlıları da güvenli olabilecek şekilde bir yerlere yerleştiriyor. Ancak kuşatma uzadıkça içerde ve cephede sıkıntılar başlıyor.

56. ayette işaret edildiği gibi inananlardan bazıları cepheyi terk ediyor bazıları da bahaneler arıyor. Peygamber, neredeyse bir avuç inananla yapayalnız kalıyor. (9-20. ayetleri lütfen bir daha okuyun.) En vahimi de içeride antlaşmasına uymayan Yahudi kabilesi, münâfıklar, ruh hastası gruplar dışarıdaki düşmanla işbirliğine girerek içerdeki savunmasız kadınlara, çocuklara tedhiş hareketine girişiyor eziyet etmeye başlıyorlar. Durum çok vahim bir hal alıyor, cephede dağılmalar, içerde de şiddet, terör ve eziyetler baş gösteriyor. Peygamber ve inananlar çok güç bir durumdalar. İşte böylesi bir durumda Allah, Peygamber'e ne yapacağını vahiy ile bildiriyor. "Ey Peygamber başta kendi yakının olan kadınlar olmak üzere inanan kadınlara söyle, organize olsunlar, birbirlerini tanımaları için de üzerlerine cilbablarını, yani dış elbiseleri üzerine üniforma sayılabilecek bir elbise giysinler ve şehirdeki bozgunculara karşı birbirlerini tanıyan organize bir savunma gücü oluştursunlar. Böylece hem kendilerini korusunlar hem de cephedekilere destek moral sağlasınlar" anlamında vahiyler indiriyor. Zaten devam eden ayetlerde, "eğer hizipçiler eylemlerine devam ederlerse seni onların başına musallat edeceğiz" buyuruyor.

Yani Yüce Allah, kadınların da tıpkı erkekler gibi yurt savunmasında -dolayısıyla her konuda- görev almaları gerektiğini işaret buyuruyor. Ancak bu ayetler meâllendirilirken: "Ey peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına dış örtülerini üstlerine almalarını söyle" şeklinde anlam verilerek ayet kadınların kapanmasına indirgeniyor. Halbuki kadınların kapanmasıyla >>

61-62. Hepsi vatan haini olarak, nerede ele geçirilirlerse yakalanır ve mutlaka cezalandırılır. Bu, daha önce gelip geçmiş vatan hainleri için uygulanmış Allah'ın sünnettidir, yasasıdır. Sen, Allah'ın sünnetinde, yasasında asla bir değişiklik bulamazsın.

ALLAH'TAN BAŞKASINA BAĞLANILMAZ
SON PİŞMANLIK YARAR SAĞLAMAZ

63. İnsanlar sana kıyâmetin kopacağı vakti soruyorlar. Ona ilişkin bilginin, Allah katında olduğunu söyle; şu an senin idrakın dışındadır. Ne bilirsin belki de kıyâmetin kopuş vakti yakın bir gelecektedir.[1029]

64-65. Kuşkusuz gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, Allah'ın rahmetinden uzak kalırlar ve onlar dayanılmaz sıkıntılar içinde olurlar. Durumlarını düzeltmedikleri sürece de, o durumdan asla kurtu-

---

>> ilgili bir anlamlandırmanın surenin ne konusuyla ne de içeriğiyle uzaktan yakından alakası yoktur.

Medine'yi kuşatma altına alarak Peygamber'i ve inananları sıkıntıya sokan, onlara eziyet eden "Mekkeli müşrikler ve içerdeki münâfıklar", daha sonra Müslümanların düşüncelerini başka yönlere çekmek için, Kur'an ayetini örtbas ettiler, çarpıttılar, onlarca rivayet ürettiler. 59. ayette geçen, "cilbab" kelimesinden hareketle, "kadınların tepeden tırnağa örtünmelerinin" zeminini hazırladılar.

Peygamber'i ve inananları toptan yok etmeye gelen ortaçağ müşrik ve Bedevi münâfıklarının yıllar boyu temsilciliğini yapanlar da çarpık zihniyetlerine bu ayeti dayanak yaparak, kadınları sosyal hayattan dışladılar. "Baş örtmek geleneğini" bir Kur'an buyruğu haline getirdiler.

1029 (90:63) Kur'an vahyinin geldiği çağdaki toplumun algılayamayacağı onların idrakları dışındaki gerçekleri Allah, "Benim indimde", "Benim yanımda"şeklinde ifade buyurmaktadır. Nasıl ki bugün bizim bildiklerimiz, bizden binlerce yıl önce yaşamış insanlar tarafından bilinmeyen, idrak edilemeyen fakat Allahın yanında olan bilgiler ise. Bizden çağlar sonra gelecek insanların bilecekleri bilgileri de şu an bizler bilemiyoruz çünkü idrakimizin dışındadır.

Ama şu an bizim idrakimizin dışındaki o bilgiler Allah'ın yanındadır, O biliyor. O bakımdan vahyin geldiği toplum için bilinmeyenleri, bilimin ve bilinç düzeyinin gelişmesine göre Allah, hangi çağda, hangi kuluna nasip etmiş ise "kıyâmetin kopacağı vakti" de dahil olmak üzere geçmişin bilinmeyenini gelecekte bilinir hale getirebilir. Bilim adamları, bugün için insan bilincinin % 10-20 kapasitesinin kullanıldığını söylüyorlar. İnsan bilincinin %90-100'ünün kullanıldığı çağların insanlarını düşünün.

lamazlar ve kendilerini kurtaracak ne bir veli ne de bir yardımcı bulabilirler.

66. Onlar kıyâmet günü, acı gerçekle yüz yüze kalınca da; "Eyvah! Keşke Allah'ın ayetlerini örtbas etmeseydik; keşke elçisine uyup tebliğ ettiklerini kabul etseydik," diyecekler.

67-68. O gün; "Eyvah! Keşke Allah'ın ayetlerini örtbas etmeseydik. Doğrusu biz, dini önderlerimize; efendilerimize ve büyüklerimize uyduk da onlar bizi doğru yoldan saptırdılar; Rabbimiz! Biz onların gerçeklerden uzak ve kopkoyu cahil olduklarını ve yüce rahmetinden uzaklaşmış olduğunu bilemedik," diyecekler.

69. Ey iman etmiş kimseler! Musa Peygamber'e eziyet eden kimseler gibi, siz de Muhammed Peygamber'e eziyet edenler olmayın; Musa, onların suçladıkları şeyden, Allah nezdinde aklandı. Musa, Allah katında şerefli; itibarlı biriydi.[1030]

70-71. Ey iman etmiş kimseler! Kötü, tutarsız söylemlerden sakının; kanıtlı; sağlam söz söyleyin ki, işleriniz düzelsin, hatalarınız bağışlansın. Kim Allah'a itaat eder ve elçisinin tebliğ ettiklerine uyarsa, gerçekten o, çok büyük bir mutlulukla mutlu olur.

72. Kuşkusuz Biz emaneti / mükemmel, kusursuz Kur'an'ı, yukarıdakilere ve aşağıdakilere / güçlülere ve güçsüzlere; varlıklılara ve yoksullara sunduk. Ama onlardan büyüklenen; kendini güçlü gören insan, o emaneti yani o Kur'an'ı kabullenmeye yanaşmadı; çekindi. Böylece o insan, kendine yazık edip cahillerden oldu; o emaneti / o Kur'an'ı kabul eden insan da, şefkatli, bilgili oldu.

73. Böylece ikiyüzlü erkekler ve ikiyüzlü kadınlar; ortak koşan erkekler ve ortak koşan kadınlar, Allah'ın emaneti Kur'an'ı kabullenemedikleri için, Allah'ın rahmetinden uzak kalacaklardır. Allah'a karşı yaptıkları hatayı anlayıp dönen mü'min erkekler ile mü'min kadınlar da bağışlanacaktır. Çünkü Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

1030 (90:69) İsa Peygamber'le ilgili bak. Âl'i İmrân Suresi 45.

İniş Sırası: 91
MÜMTEHİNE (Sorgulanan) SURESİ
Sure No: 60

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey iman etmiş kimseler! Benim buyruklarıma ihanet etmeyin ve size düşmanlık edenleri de dostlar sanmayın. Siz, sevdikleriniz nedeniyle düşmanınıza haber ulaştırıyorsunuz. Dikkat edin! Onlar, Hak'tan size gelen gerçekleri görmezlikten geliyorlar. Rabbiniz olan Allah'a inanıyorsunuz diye elçiyi ve sizi, doğduğunuz yerden çıkardılar. Sizler, Ben'im hoşnutluğumu istemek ve Ben'im yolumda bir çaba harcamaya çıkıyorsunuz; ama sevdikleriniz nedeniyle onlara gizliden haber uçuruyorsunuz. Oysa Ben, sizin içinizde gizlediklerinizi de, açıkladıklarınızı da çok iyi biliyorum. Sizden sır olanı açıklayan kimse, kesinlikle gerçeklerden sapmış olur.

2. O haber uçurduklarınız, sizi ele geçirseler, sizin için bir düşman kesilirler; elleriyle ve dilleriyle size işkence etmeye kalkarlar ve sizin gerçekleri reddetmenizi isterler.

3. Eğer siz, çocuklarınızı ve yakınlarınızı koruma endişesi ile yapıyorsanız, bilin ki, onların size asla bir yararı olmaz; kıyâmet gününde aranız ayrılacak. Allah sizin yapmış olduğunuz şeylere bakar.

"İBRAHİM'DE SİZİN İÇİN GÜZEL BİR ÖRNEK VARDIR"

4. Dikkatinizi çekerim! İbrahim ve onunla beraber olan kimselerde, sizin için, güzel bir örneklik vardır. Hani bir zaman İbrahim ve beraberindekiler toplumuna; "Biz, sizden ve sizin Allah'tan başka taptıklarınız şeylerden uzağız. Sizi ve taptıklarınızı tanımıyoruz.Tâ ki siz, Allah'a ortaksız inanıncaya kadar bizimle sizin aranızda sürekli olarak bir düşmanlık ve nefret var olacaktır," demişlerdi. İbrahim de babasına; "Ben senin için Allah'tan bağışlanma dileyeceğim, ama, Allah'tan sana gelecek olan hiçbir şeyi engellemeye benim gücüm yetmez," diyerek, yine de onu kin ve düşmanlıktan ayrı tut-

maya çalışmıştı. İbrahim ve yanındaki inananlar: "Rabbimiz! Sana güvendik, Sana yöneldik ve sonunda Sana döneceğiz;"[1031]

5. "Rabbimiz! Sen bizi, gerçeği örtbas edenler için bir fitne aracı kılma, bizi bağışla. Rabbimiz! Kuşkusuz Sen en üstün, en doğru karar verensin," diye dua etmişlerdi.

6. Gerçekten, Allah'a ve ahiret gününe dönmeyi bilinçli olarak arzu edenler için, İbrahim ve yanındakiler güzel bir örnektir. Kim de tersini yaparsa bilsin ki, Allah, sınırsız zengin ve en çok övgüye layık olandır.

7. Umulur ki sizinle, onlardan size düşmanlık eden kimseler arasında Allah'ın izniyle bir sevgi oluşuverir. Allah her şeye güç yetirendir ve Allah bağışlayandır; engin merhamet sahibidir.

8. Allah hakkında ve din hakkında sizinle kavga etmeyen ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik yapmanız ve adaletli bir şekilde davranmanız size yasak değildir. Çünkü Allah, adaletli davrananlardan hoşlanır.

9. Size yasak olan şey, Allah hakkında ve din hakkında sizinle kavga eden, sizi yurdunuzdan çıkaran ve çıkarılmanıza destek veren kimseleri dost edinmenizdir. İşte onlar zalimlerdir.

İLTİCA EDEN KADINLARIN DURUMU

10. Ey iman etmiş kimseler! İnandım diyerek göç eden kadınlar size iltica ettikleri zaman, -Allah onların inançlarını en iyi bilendir- siz o kadınları yine de, güvenlik soruşturmasından geçirin. Eğer onların güvenilir olduklarına kanaat getirirseniz, onları terk ettikleri yere geri göndermeyin. Artık iltica eden kadınlar, onlar için güvenli olmaz. Onlar için de, o kadınlar güvenli olmazlar. Onlara harcadıkları şeyi verin; eğer onları sığınmacı olarak kabul etmişseniz, o zaman onlara maaş bağlamanızda size bir sakınca yoktur. Eğer onlar gerçeği örtmüşlerse; doğru bilgi vermemişlerse, onları barındırmayın; ilişkileriniz dolayısıyla harcadıklarınızı geri isteyin, onlar da sizin

---

1031(91:4) Bak. Şuarâ Suresi 86, 87; Tevbe Suresi 114, 115; Lokman Suresi 15. Ayrıca 4. ve 6. ayetlerde Hz. İbrahim için söylenen "güzel örneklik", Hz. Muhammed için Ahzâb Suresi 21. ayette de aynen söyleniyor.

için, harcamış oldukları şeyi istesinler. İşte bu sizin aranızdaki Allah'ın hükmüdür; Allah her şeyi en iyi bilendir, en doğru kararı verendir.[1032]

11. Eğer yakınlarınızdan biri, sizi; ülkeyi terk edip kaçarsa ve siz de sıkıntıya girerseniz, onların yakınlarından gitmiş biriyle misillemede bulunun ve onlarla paylaşımı hakça yapın. Sizler Allah'a inanmış kimselerseniz, O'nun buyruklarını doğru anlayın, yanlışa düşmekten sakının.

12. Ey Nebî! Ey sorumlu! Can ve inanç güvenliği nedeniyle senden sığınma isteğinde bulunanlar şu şartlar üzere olsunlar: "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmasınlar, çalmasınlar, meşru olmayan ilişkide bulunmasınlar, çocuklarını öldürmesinler, yalan söyleyerek iftira etmesinler ve toplumsal iyilikler içeren yasaları çiğnemesinler ve sana

---

1032 (91:10) "Terk ettikleri yer" diye anlamlandırdığımız metnin Arapçası, **"el küffar"**dır. **Kâfir** sözcüğü ve türevleri Kur'an'da çok sık geçer. Bu sözcüğün yani "kafir-küffar" vs. sözcüklerinin anlamını doğru olarak bilmezsek yanlış değerlendirmeler kaçınılmaz olur.

"Kafir" sözcüğü, Müslümanların zihninde "Allah'ın varlığını inkâr eden" şeklinde anlaşılmakta ise de genel anlamı bunun ötesindedir. İnkâr, küfür yöntemlerinden sadece biri olabilir ama küfür sözcüğü sadece "Allah'n varlığını inkâr" anlamında değildir. Eğer sadece bu bakış açısı üzerinden değerlendirilirse oldukça hatalı sonuçlar verebilir. Çünkü "kafir" sözcüğü, "gerçeği örten" demektir. Allah'ın varlığını inkâr da gerçeğin örtülmesi veya reddedilmesidir.

Ancak, "kâfirlik" etmenin yani gerçekleri örtmenin inkâr dışındaki yöntemleri ise çok daha sinsidir. "Kafir" sözcüğü ve "kafirlik etme" ile ilgili birkaç örnek sunalım. "Doğru olanı yanlış aktarmak", "Doğru olana yanlışı karıştırarak hepsini doğru gibi sunmak", "yanlış olanı doğru olarak tanıtmak" ve nihayet "inkâr." görüldüğü gibi "küfür "sözcüğü sadece dinsel kavramla sınırlı değildir. Hayatın her aşamasında vardır. Örneğin birileri sana bir şey sorduğunda ya da herhangi bir ürünün tanıtımında bilerek yanlış bilgi verirseniz bu da küfür tanımı çerçevesindedir. Özetle anlamamız gereken şey "küfür" sözcüğü geleneksel olarak algıladığımız şekliyle sadece dinsel bir kavramla sınırlı değildir. Hayatın her aşamasında veya noktasında doğru bilgiyi ve gerçeği örtmek, baltalamaktır. İşte biz Kur'an ayetlerini böylesi bir bakış açısı yöntemiyle anlamlandırmaya çalıştık. Aksi halde geleneksel "kafir" anlayışı çerçevesinde değerlendirilirse, ki genelde öyle, o zaman çağımızdaki mü'min kadınların hep kendi Müslüman ülkelerinden (!) kaçarak, kâfir dedikleri ülkelere(!) sığınmak istemelerinin izahı gerekir.

asi olmasınlar. Bunlara uyacaklarına söz verirlerse onlara sığınma hakkı tanı ve onlar Allah'tan bağışlanma dilesinler. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.[1033]

13. Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın buyruklarına öfkeli kalmış, sonraki hayattan ümitsiz, mezardaki ölüler gibi gerçeklerden duyarsız hale gelmiş bir topluluğu veliler / yöneticiler edinmeyin.

İniş Sırası: 92
NİSÂ SURESİ
Sure No: 4

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey insanlar! Sizi hiç yoktan tek bir nefis olarak yaratan ve ondan da EŞ var eden ve ikisinden birçok erkek ve kadın meydana getiren Yaratıcınıza karşı saygılı olun. İnsanlık olarak, akrabalık bağlarınızı gözetin ve sürekli isteklerde bulunduğunuz Allah'a ortak koşmaktan sakının. Unutmayın! Allah sizi sürekli gözetlemektedir.[1034]

1033 (91:12) 'İnandım' diyerek iltica eden kadınların yerine getirmesi gereken bu maddelerin her biri evrensel birer ilkedir, bugünün ve yarının dünyasındaki yöneticiler için de geçerli bir sözleşme niteliğindedir.

1034 (92:1) Allah, yaratılış ile ilgili temel bilgiler veriyor. İnsan yaratılışında şu aşamaların geçtiğini öğreniyoruz: 1. Hiçbir şey yokken yani hiçken, "nefs" denilen bir varlık yaratılıyor. Bu varlık tek'tir. 2. Nefs denen bu tek varlıktan da bir eş var ediliyor. Bu ikisinden biri dişi diğeri erkek varlıklar meydana geliyor. 3. Bu iki varlık (erkek-dişi) birbiriyle eşleşiyor. Kadın-erkek olarak üreme ve yayılma başlıyor ve insan denen yaratık, canlıların en gelişmişi en mükemmeli, yaratılan her şeyin kendisine armağan edildiği bir varlık oluyor. 4. Yaratıcı, Rab sıfatıyla, tüm canlıların tabii ki insanın da tüm gereksinimlerini yaratıyor programlıyor. Canlıların yaşamları ile ilgili buyruk ve yasalarını koyuyor ve insan dışındaki tüm canlılar Rabbin koyduğu bu yasalara uyumlu olarak yaşamlarını sürdürüyor. Ancak insanların bu yasaları uygulayabilmesi için aralarından birini nebi-resûl atayarak buyruklarını onlara vahyediyor; onlar da, nebi-resûl olarak toplumuna tebliğ ediyor. Böylece Yaratıcı sürekli insanlıkla iletişim içinde oluyor ve onları gözetliyor. Zaten "kendisinden sürekli isteklerde bulunduğunuz Allah'a, ortak koşmaktan sakının, çünkü O, sizi sürekli gözetliyor" buyuruyor. >>

KİMSESİZ KADINLAR VE YETİM ÇOCUKLARI

2. Yetimlerin mallarını koruyun, temiz olanı pisleştirmeyin, yetimlerin mallarını kendi malınıza katarak yemeyin. Çünkü bu çok büyük bir haksızlık suçudur.

3. Eğer kimsesiz kadınların ve yetimlerin mallarını, kendilerinin

---

>> Burada dikkat edeceğimiz nokta, dinin varlık nedeninin insan olmasıdır. İnsan olmayınca zaten din olmaz. Demek ki insan olmayınca, insanı ön planda tutmak olmayınca, insana açıklamak, anlatmak olmayınca dinin var olmasının bir anlamı olmaz. Dinin varlık nedeni onu anlamak ve insanın hayatına yansıtmasıdır.

İkinci dikkat edeceğimiz nokta "Hiçlik" "Yokluk" kavramıdır. Bu kavramın Arapça sözcük olarak ifadesi "Âdem"dir. Yani "Âdem" "hiçlik", "yokluk" demektir. "Biz Âdem'den yaratıldık" demek "biz hiç yoktan yaratıldık" demektir. Yoksa bildiğimiz ve kitaplarda yazılanlar gibi Âdem bir insan da, tüm insanlar ondan yaratıldı demek değildir.

"Biz âdemoğluyuz" demek "Biz yoktan var edilen insan soyuyuz" demektir. Tamamen Yahudi din kültüründen rivayetler yoluyla Kur'an yorumlarına girmiş olduğu bilinen "Âdem-Havva" hikâyeleri, artık Kur'an ve bilim ışığında yeniden değerlendirilmelidir.

Dikkat etmemiz gereken belki de en önemli noktalardan biri de "hiç yoktan tek bir nefs olarak yaratılan ve ondan da aynısı var edilen" varlığın, dünyanın sadece tek bir bölgesinde, sadece bir erkek ve bir kadından yaratıldığı ve o yerden ve o ikisinden de dünyanın diğer yerlerine dağılmış olduğu değildir.

Öteki nefs dünyanın her yerinde ve her bölgesinde ayrı ayrı var edilmiştir. Yani bu yaratılış olayı bir tek varlık ve bir tek mekânda olmayıp yeryüzünün değişik kıtalarında, değişik soylarda ve boylarda, (bak. Hucurât Suresi, 13.) aynı anda ve Allah'ın taktir buyurduğu sayıda / ölçüde ayrı topluluklar olarak yaratılmıştır.

Bunun böyle olduğunu, Bakara Suresi 213. ayet çok açık beyan eder: "İnsanlar başlangıçta tek bir ümmetti." Dikkat edin, Allah, insanlar başlangıçta tek bir kişi idi demiyor. Bilindiği gibi ümmet kelimesi, çokluğu ve çeşitliliği ama tekdüzeliği anlatır. Yaratılış ise tek bir kişi gibi açıklanır. Bak. Lokman Suresi 28, "Tüm insanların yaradılışı ve yeniden dirilişi tek bir kişininki gibidir..." İlk yaratılışla ilgili Bak. Nûh Suresi 14, 17-18; Hicr Suresi 26-27; Tâ-Hâ Suresi 55; A'râf Suresi 189. İkinci aşama (ana-babadan olma) yaratılış ile ilgili bak. Alak Suresi 1-2; A'lâ Suresi 2; İnfitâr Suresi 7-8; Necm Suresi 45-46; Mü'min Suresi 67-68; Kehf Suresi 37; Müminûn Suresi 12-16; Hacc Suresi 5; Kıyâmet Suresi 36-40; İnsan Suresi 1-2 ayetleri inceleyiniz.

koruyamayacaklarından, idare edemeyeceklerinden korkarsanız; kadınlardan yetimleriyle beraber, ikişer-ikişer, üçer-üçer, dörder-dörder... bölüşerek, sahip çıkarak, onları korumanız altına alın! Eğer onlardan ikişer, üçer, dörder ve daha fazlasını, malları ve kendileriyle birlikte, bir arada adalet üzere korumaktan, idare etmekten korkarsanız, en azından bir tane kimsesiz kadının ve onun yetim çocuklarının korunmasını üstlenin ve bu durumu sözleşme ile kayıt altına alın. Olası bir haksızlığa meydan vermemek için böylesi en uygun olanıdır.

4. Korunmasını üstlendiğiniz kadınlara ve yetimlerine geçimleri için kendi mallarından harcayın; şayet onlar gönüllü olarak o mallardan bir kısmını size de bir ikram olarak vermişlerse siz de onu afiyetle yiyin.[1035]

1035 (92:3-4) Yüce Allah bu Kur'an ayetleriyle, insanlık tarihinin en temel sorunlarından biri olan kimsesiz, bakıma, himayeye muhtaç kadınların ve çocukların yani yetimlerin sorunlarının çözümü ile ilgili evrensel kuralları buyurmakta ve elçisi Muhammed'e dolayısıyla onun şahsında tüm insanlara, nasıl uygulanacağını da açıklamaktadır.

Hz. Muhammed, kendi sorumluluğu altında ve o günün koşullarına göre kimsesiz kadınları ve yetim çocuklarını ikişer-ikişer, üçer-üçer, dörder-dörder, bölüştürerek yani ne kadar kimsesiz yetimi korumak mümkünse ve adaletli olarak koruyabilecekse o kadar sahiplenilmesini şayet fazlasına imkânı yoksa en az bir tane yetimin sahiplenilmesini ve herkesin üzerine düşeni yapması lazım geldiğini ve bunun bir mecburiyet olduğunu söylemiştir.

Böylece Muhammed Peygamber, insanlığa "koruyucu aile"liği ve göç ederek sığınmacı durumuna gelenlerle ilgili ilkeleri tebliğ eden ve uygulamasını yapan ilk kişi olmuştur. O, bizzat kendisi de birçok himayeye muhtaç kadın ve çocuğun bakımını üstlenmiş, onları ailesine katmıştır. (Bak. Ahzâb Suresi 50 ve dipnot.)

Ancak gel gör ki böylesi bir "koruyucu aile"liği ve yurtlarından göç eden sığınmacılarla ilgili ilkeleri ve uygulamaları akıllarının ucundan bile geçiremeyenler, Kur'an ayetlerini çok evlilikle ilgili emirler (!), tavsiyeler (!) olarak anladılar ve anlamlandırdılar. Peygamber için birçok evlilik yaptı dediler. Nikah kavramını cinsel ilişkiye indirgediler. Halbuki nikahın; korumak, kollamak, birlik olmak, birleşmek, katmak, aileye katılmak, eklemek, uygunluk gibi bir çok anlamlara geldiğini yok saydılar. (Bak. *Lisanü'l-Arab, Tâcu'l-Ârus,* ilgili mad. Ayrıca bak. *Tevhid-i Kur'an Meali,* s. 10.) >>

5. Koruyasınız diye Allah adına üstlendiğiniz kimsesiz kadınlar ve yetimlerinin mallarını; aklı ermezlere, gereksiz yerlerde harcayarak çarçur edeceklere vermeyin. Bu mallarla onların geçimlerini sağlayın; giydirin, gereksinimlerini karşılayın ve örfe uygun olarak güzel bir şekilde eğitimlerini tamamlayın.

>> Kur'an ayetlerini, çelişkili rivayetlerin etkisiyle çarpıtarak, -Urve hadisi (!) olarak bilinen ve Hz. Ayşe'ye atfedilerek ortaya atılan ve Buhari, *"Kitabu't-Tefsir,"* bab 73, no. 96'da yer alan, ayrıca aynı rivayet Razi'nin *"Mefâtihu'l-Ğayb"*ında İkrime'den rivayetle sunulmuştur. Bilindiği gibi İkrime, İslam'ın ve Peygamber'in baş düşmanı Ebu Cehil'in oğludur.- çok evliliği ortaya atmışlardır. Onlar, Muhammed Peygamber'in tüm insanlara sunduğu evrensel gerçekleri çarpıtarak bu zulmü işlemişlerdir. Çünkü o gerçekler işlerine gelmedi, düzenlerinin bozulacağından korktular. Özetle bu Kur'an ayetleri evlenilecek kadınların sayısını belirleme değil, kimsesiz, bakıma, himayeye muhtaç göç eden kadınların ve yetimlerinin ya da iltica eden kimsesiz kadınların veya savaşlarda şehit olmuş kimselerin eşleri ve çocuklarının o günkü koşullarda Peygamber'in sorumluluğu altında nasıl korunabilecekleri ile ilgili evrensel buyruklardır.

Bu Kur'an buyruklarının bugün için anlamı ise bakıma ve korumaya muhtaç kadınlarımızın ya da vatan için şehit düşmüş şehitlerimizin dul ve yetimlerinin yada göç etmiş muhacirlerin devlet veya devletin o amaçla kurulmuş kurumlarının koruması altına alınmasıdır. Ayrıca ikişer, üçer ve dörder kelimelerinin (mesnâ-selase ve ruba') ne anlama geldiği ile ilgili, Fâtır Suresi 1. ve dipnotu lütfen okuyunuz.

"Nikah"(aile olabilecek durum) ve **"Rüşd"**(mali ve ailevi bakımdan kendi kendini idare edebilecek durum) kavramlarını aynı ayet içinde ifade buyuruyor. Bununla da yetinmiyor. "Deneyin, gözetleyin" buyuruyor. Acaba Allah, sadece ergenlik ile yetinmeyip ilaveten neden "deneyin, gözetleyin" buyuruyor. Çünkü Allah'a göre buluğa ermek, sorumluluk alabilecek olgunluğa erişmek demektir. Allah kadını seks aracı olarak yaratmamıştır. Yani kadın, erkeklerin cinsel ihtiyaçlarını giderme aracı değildir. Bu Surenin 1. ayetinde de vurgulandığı gibi erkek-kadın bir bütün olarak üreme ve üretme vasıtasıdır. Üreme ve üretme de sorumluluk gerektirir. O bakımdan, vücudun gelişmiş olması ergen olmak anlamını taşımıyor. İnsan ancak 18-20 yaşlarda ergenlik çağını tamamlıyor. Genç bir kız ya da erkek, akıl ve vücud yönünden ergin yaşa gelmesine rağmen Allah, bunu yeterli görmüyor, "deneyin" derken evlilik, mali ve idari konularda sorumluluk yüklenebilecek durumda mı? Ona dikkatimizi çekiyor. Bu duruma göre kız çocukları adet gördüklerinde ergen olmuş olmuyor. Adet, ergenlik çağının başlangıcını belirliyor, vücut adetten sonra gelişmesini sürdürüyor. Beyin ise 20 yaşlarında ergenliğe erişiyor, 40 yaşlarına kadar gelişiyor ve toplumsal sorumluluğa da bu yaşlarda ulaşıyor. (Bak. Ahkâf Suresi 15) <<

6. O yetim çocukları, erkek-kız, bir aile olabilecek olgunluğa gelinceye kadar deneyin, gözetleyin. Eğer siz, onların reşit oldukları yani kendi kendilerini idare edebilecekleri kesin kanaatine varmışsanız, kendilerine mallarını teslim edin. Sakın onlar büyüyünce mallarını geri alacaklar diye, o malları saçıp savurarak yemeye kalkmayın. Varlıklı olan kimse, malını ve yetimi koruduğu için bir ücret almasın; ihtiyacı olan ise, örfün gerekli kıldığı kadar uygun bir miktar ücret alabilir. Yetimlerin mallarını tanıklar yanında, noter huzurunda ve eksiksiz olarak teslim edin; hesap sorucu olarak Allah yeter.

7. Ana-baba ve akrabaların, geride bıraktıkları mirastan erkekler için bir pay vardır; kadınlar için bir pay vardır. Kalan miras ister az olsun ister çok olsun fark etmez. Bunlar farz kılınmış, meşru kılınmış paydır.

8. Eğer paylaşım olurken, uzak hısım-akrabalardan yetimler ve yoksullar da hazır bulunuyorlarsa, ondan kendilerine biraz bir şeyler verin ve onlarla örfe uygun akrabalıkları güçlendirmek için konuşmalar yapın.

9. Kendi çocuklarınız yetim ve kimsesiz kaldıkları zaman onların gelecekleri hakkında duyduğunuz endişeyi, başkalarının yetimleri için de duymalısınız ve yetimlere haksızlık etmekten korkup titremelisiniz. O halde Allah'ın buyruklarına karşı gelmekten sakının ve onlara güzel konuşup, dürüst davranın.

10. Yetimlerin mallarını gasp ederek yiyen kimseler, aslında onlar, kendi içlerinde acı verici bir bunalım içinde olurlar ve onlar kesinlikle canlarını feci şekilde yakacak korkunç bir felâkete toslarlar!

11. Allah, çocuklarınız hakkında size tavsiyede bulunuyor; erkek ve kız, her ikisi de kalan maldan misliyle / aynıyla pay alırlar. ikiden

---

>> "Kız çocukları adet görmeye başladıktan sonra evlenebilir" (!) düşüncesi, Allah'ın yaratılış sistemine aykırıdır. Kadını bir seks aracı gibi gösteren zihniyet burada da kendini ele veriyor. Bu zihniyetin kadınlarla ilgili Kur'an meâllendirmelerini okurken insanın yüzü kızarıyor.

Buluğa ermekle ilgili bak. En'âm Suresi 152. ayet ve İsrâ Suresi 34. Ayet. Bu iki ayette de kız ya da erkek çocukların mallarının ergenlik çağına kadar korunması sonra kendilerine iade edilmesiyle ilgilidir.

fazla kadın iseler, ölenin bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Ölen kişi ana ve baba ile birlikte çocuklar da bırakmışsa, ana-babanın her birine altıda bir; ölen kişinin, çocuğu yoksa, ana ve babası da ona varis oluyorsa, bu taktirde, annesi için üçte birdir. Eğer ölenin kardeşleri varsa, bu durumda annesine altıda bir hisse düşer. Bütün bu hisse dağılımı, ölenin ölmeden önceki yaptığı bir vasiyetin yerine getirilmesinden ve olası borçlarının ödenmesinden sonraki, geriye kalan maldandır. Babalarınız ve çocuklarınızdan hangisinin size fayda sağlama bakımından daha önde olduğunu, siz bilemezsiniz. Allah en iyi bilendir, en iyi karar verendir.[1036]

12. Eğer çocuk yoksa, kadının bıraktığı mirasın yarısı erkeğindir. Bir çocukları varsa, o zaman borçları ve ölmeden önce vasiyet ettikleri ödendikten sonra, geriye kalan malın dörtte biri sizindir. Eğer çocuk yoksa, erkeğin bıraktığı malın yarısı kadınındır. Çocuklarınız varsa, borçlarınız ve ölmeden önce vasiyet ettiğiniz miktar çıktıktan sonra, geriye kalan malınızın sekizde biri eşinizindir. Eğer ölen erkeğin veya kadının ana-babası ve çocukları olmayıp bir erkek veya bir kız kardeşi varsa, bu takdirde her birine altıda bir hisse düşer. Eğer kardeşler daha fazla iseler, o takdirde onlar mirasın üçte birine ortaktırlar. Bu paylaşım, ölmeden önce vasiyette bulunduğu hisselerin dağıtılmasından ve olası borçlarının ödenmesinden sonra uygulanır ki kimse haksızlığa uğramasın. Bütün bunlar, Allah'ın size bir önerisidir. Kuşkusuz Allah çok iyi bilir ve O, kullarına çok şefkatlidir.

127. Senden, kimsesiz kadınların ve yetimlerinin durumlarıyla ilgili açıklama istiyorlar. De ki: "Onların durumlarıyla ilgili açıklamayı Allah size bildiriyor: Yasal hakları olan mallarına el koyup, kendilerini korumanız altına almak istemediğiniz, kimsesiz kadınlara ve bakıma muhtaç çocuklarına adaletli davranmanız ve onlara güzelce bakmanız hakkındaki ilkeleri Allah, bu kitapta size açık-seçik açıklamıştır." Sizin iyilik olarak yaptığınız her şeyi, kuşkusuz Allah hakkıyla bilmektedir.[1037]

1036 (92:11) Bak. 7. ayet: "...mirastan erkekler için bir pay vardır; kadınlar için bir pay vardır. Kalan miras ister az olsun ister çok olsun fark etmez..."

1037 (92:127) DİKKAT! 127. ayet okuyucunun anlama bütünlüğünü sağlamak için, konuyla ilgili 12. ayetten sonraya konmuştur.

176. Senden ana-baba ve çocuk olmayan ailenin ölümden sonra geride bıraktıklarıyla ilgili açıklama istiyorlar. De ki: "Allah, o durumda olanlar hakkında size şu açıklamayı yapıyor: Çocuğu olmayan bir kimse ölür de geride bir kız kardeşi varsa, bıraktığının yarısı, kız kardeşinindir; ölen kişi, çocuğu olmayan bir kadınsa, erkek kardeş, ona varis olur. Eğer ölenin iki kız kardeşi varsa, bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Eğer erkekli-kadınlı daha fazla kardeş mevcutsa, erkek de kadın da mirastan adil bir şekilde pay alır." Şaşırmamanız için Allah size açıklama yapıyor. Allah her şeyi en iyi bilendir.[1038]

13. İşte bunlar Allah'ın öğütlediği sınırlardır. Kim Allah'a ve elçisinin tebliğ ettiği buyruklara uyarsa, o huzur bulur ve durumunu değiştirmediği sürece, kalıcı olmak üzere, sürekli refah içinde, huzurlu ve mutlu bir yaşam sürer. İşte en büyük mutluluk budur.

14. Kim Allah'a ve elçisinin bildirdiği buyruklara uymaz ve Allah'ın öğütlediği sınırları aşarsa, o da sürekli sorun yaşar ve can yakıcı bir sıkıntı içinde olur. Artık onun için alçaltıcı, rezil edici azap da budur.

15. Kadınlarınızdan, meşru olmayan ilişkide bulunduklarını iddia ettikleriniz aleyhine sizden dört tanık getirin; eğer yapılan uygunsuz fiili dört kişi gördüklerine tanıklık ederlerse, onlar yaptıkları bu hatayı bir daha yapmamak üzere Allah adına kesin bir söz verinceye kadar toplumsal ahlak düzenini korumak için o kadınları hapsedin, toplumdan tecrit edin.

16. İçinizden bu uygunsuz fiili işleyen, erkek-kadın, her iki tarafı da cezalandırın. Eğer onlar yaptıkları hatayı anlayıp dönerlerse ve ıslah olup durumlarını içtenlikle düzeltirlerse, artık onların cezalarını bağışlayın. Çünkü Allah, hatalarını anlayıp içtenlikle dönenleri bağışlayandır, çok merhamet edendir.[1039]

GEÇERLİ VE GEÇERSİZ TÖVBE

17. Kuşkusuz Allah'ın bağışladığı tövbe şudur. Cahillik nedeniyle bir hata yapıp, sonra da hatasını anlayıp hemen dönenlerin tövbesidir.

1038 (92:176) DİKKAT! 176. ayet Nisâ Suresi'nin son ayetidir. Konuyla ilgili olduğu için ve okuyucunun anlama bütünlüğünü sağlamak maksadıyla, buraya konmuştur.

1039 (92:16) Ayrıca, Nur Suresi 1-10. ayetleri inceleyiniz.

İşte Allah, böylelerinin tövbesini kabul eder. Allah, her şeyi en iyi bilendir, en doğru karar verendir.

18. Ama, sürekli suç işleyen; durmadan kötülük yapan, sonra da ölüm gelip kapısına dayanınca: "Ben artık şimdi tövbe ediyorum," diyenlerin tövbesi ile, ölünceye kadar bilerek gerçekleri örtenlerin tövbesi makbul değildir. İşte onlar, evet onlar Bizim uyarılarımızı anlayamadıkları için, can yakıcı bir azabı hak edenlerdir.[1040]

KADINLARIN HAKLARINA TECAVÜZ ETMEYİN

19. Ey iman etmiş kimseler! Kadınların haklarını zorla sahiplenmeye kalkmak size helal olmaz. Ortada aileyi küçük düşürücü, yüz kızartıcı bir durum yokken, verdiklerinizin birazını geri alabilmek için onlara iftira atmanız, baskı yapmanız da helal olmaz. Onlarla medeni ilişkiler içinde güzel geçinin; eğer onlarla aranıza bir soğukluk girmişse, olur ki, sizin hoş görmediğiniz bir şeyde Allah, onda birçok iyilikler kılmış olabilir.

20. Eğer eşinizden ayrılıp, başka bir eş ile evlenmek istiyorsanız, ayrılmak istediğiniz eşinize çok büyük miktarlarda mal vermiş iseniz bile, o maldan hiçbir şeyi geri almayın! Siz iftira ederek ve apaçık bir günah işleyerek verdiklerinizi geri mi alacaksınız?

21. Hem onu nasıl alırsınız? Siz birbirinizle içli dışlı olmuş ve üstelik o malları onlara verdiğinize dair sağlam bir söz de vermiştiniz!

KİMLERLE EVLENİLMEZ

22. Babalarınızın ayrıldığı üvey annelerinizle evlenmeyin. Kuşkusuz o büyük bir hayasızlık, iğrenç bir gelenek ve çok kötü bir adetti.[1041]

1040 (92:18) Ayrıca, Furkân Suresi 71; Yunus Suresi 90; Şûrâ Suresi 25; Âl'i İmrân Suresi 90-91. ayetleri inceleyiniz.

1041 (92:22) Araplarda evlatlık bir erkeğin, babasından boşanmış üvey annesi ile evlenme gibi iğrenç bir adetleri vardı. Kur'an bu mide bulandırıcı iğrenç geleneği "kötü, iğrenç, hayasız" bir adet diyerek ortadan kaldırdı.

Ancak ne yazık ki Kur'an'ın kaldırdığı bu iğrenç adeti, Peygamber'in vefatından sonra uydurdukları asılsız bir rivayet yoluyla Peygamber'e Zeyd adında bir evlatlık(!) uydurarak ve Peygamber'i alet ederek Kur'an'a soktular. (Bak. tüm Kur'an meâlleri, Ahzâb Suresi 37. ayeti) Bunu da yıllarca İslam alimi-uleması (!) yoluyla Müslümanlara benimsettiler. Ahzâb Suresi 37. ayet ve dipnotu lütfen okuyun.

23. Sizlere şunlarla evlenmek yasaklandı. Anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeşlerinizin kızları, süt anneleriniz, süt bacılarınız, kayın valideleriniz, üvey kızlarınız, evlatlarınızın eşleri gelinleriniz ve iki kız kardeşi bir arada almanız, işte bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır. Kuşkusuz Allah mağfiret edendir, bağışlayandır.

24. Mâ meleket eymanüküm / akitleşerek sözleştiğiniz nikahlı eşleriniz hariç, başkalarının nikâhı altındaki kadınlarla evlenmeniz de sizlere yasaklanmıştır. İşte bunlar Allah'ın size Kitab'da bildirdiği yasaklardır. Bunları titizlikle gözetin, meşru yollarla akitleşerek ve evlilik akdine dayalı olarak aranızdaki her türlü sözleşmeleri yerine getirerek meşru bir aile düzeni kurmak Allah'ın emridir. Kuşkusuz Allah, her şeyi en iyi bilen, tüm değerlere hakim olandır.[1042]

25. Sizden, ister erkek ister kız, evlenme olanakları olmayan güvenilir dürüst kimseleri, korumanız altındaki sığınmacılardan güvenilir gençlerle evlenebilir. Çünkü sizden, kadın ve erkek, kiminizin kiminizle evlenmesi doğal bir ihtiyaçtır. O bakımdan gizli ilişkilere girmemek, fuhuş yapmamak için, sorumlu yetkililerin onayıyla ve desteğiyle örfe uygun bir şekilde ve maddi haklarını da vererek evlendiriniz. Kendileri evlendirildiklerinde, eğer uygunsuz işler yaparlarsa, dürüstçe davranmadıklarından ötürü uygulanacak cezayı kendilerine bildirin. Sizden suç işlemekten korkan kimseler için

---

1042 (92:24) Genelde meâllerde: **"Mâ meleket eymanüküm"** ayeti, "sahip olduğunuz cariyeler" olarak çevrilir. Öncelikle şunu belirtelim, Arapça bir kelime olan **"cariye"** sözcüğü Kur'an ayetinde geçmez. Ayette geçen cümle şöyle:" Mâ meleket eymanüküm" Anlamı: "yeminleştiklerinizle, sözleştiklerinizle sahip olduğunuz şeyle" yani, sadece meşru yolla yeminleştiklerinizle, sözleştiklerinizle, nikahlandıklarınızla demektir. Kur'an ayetinde "cariye" diye bir sözcük geçmemesine rağmen koca koca alimlerimiz (!) bu sözcüğü Kur'an'a kurnazlıkla ya da cehaletle sokmuşlar, sonra gelenler de düşünmeden aynen taklit etmişlerdir. İşte, cariyelik ve kölelik Kur'an ayetlerine böylesi bir kurnazlıkla sokulmuştur. İslam'ın kesinlikle ortadan kaldırıp yasakladığı kölelik ve cariyelik, ne yazık ki İslam alimleri(!) tarafından, kurnazlıkla ya da cehaletle yeniden İslam'a sokularak, kurumsallaştırılmış ve uygulattırılmıştır.

İşin ilginci hâlâ Kur'an meâllerinde "cariye" olarak yazılmaktadır. Cariye sözcüğüyle ilgili ayrıntılı açıklama için, Meâric Suresi 29-30. ve dipnotu lütfen okuyunuz.

durum böyle! Eğer dürüstlükte sabırlı olursanız sizin için daha hayırlıdır. Allah çok bağışlayandır; engin merhamet sahibi olandır.[1043]

26. Allah size buyruklarını açıklamakla, sizden öncekilerin yanlış uygulamalarını size göstermek ve sizi hatalarınızdan döndürmek istiyor. Allah, her şeyi en iyi bilendir, en doğru ilkeyi koyandır.

27-28. Allah, sizi hatalarınızdan döndürmek ve yükünüzü sizden hafifletmek isterken; kötülük bataklığına saplanmış kimseler de, büyük bir azimle sizi kötülüğe meylettirmek isterler. Çünkü insan yaratılışı, kötülük yapmaya daha meyillidir.[1044]

29. Ey inanmış kimseler! Mallarınızı çalarak aranızda yemeyin; anlaşarak yapılan bir alışveriş olursa başka! Haram yiyerek kendinizi mahvetmeyin!. Kuşkusuz Allah, size karşı çok merhametlidir.

30-31. Kim zorla ve haksızlıkla bunu yaparsa, sonra kendisini dayanılmaz bir sıkıntı içine sokar ki, bu da Allah'ın yasasına göre çok doğaldır. Eğer siz, size yasaklanmış olan şeyleri çok büyük çapta yapmaktan kaçınırsanız, sizin kusurlarınızı örter ve sizi şerefli bir yere dahil ederiz.

1043 (92:25) Genelde meâllerde "sizden imanlı hür kadınlarla evlenmeye güç yetiremiyen" diye çevrilen cümledeki hitap şeklinin sadece erkekler için olduğu sanılmış ve o yönde anlamlandırılmıştır.

Halbuki Kur'an'nın bu hitap şekli, sadece erkekler için değildir. Aynı hitap, kadın içinde geçerlidir. Yani burada hitap, hem kadına hem de erkeğedir. Bu Arap dilinin özelliklerindendir. Arap dilindeki, "Kelimelerde ve fiillerde, erkek fiil kipleriyle hitap edilir. Bundan dolayı Kur'an'da erkek olarak geçen genel hitaplar, kadınları da kapsar. Bunlar yalnız erkeklere özgü değildir. Kur'an'ın genel emirleri hep böyledir." (Prof. Dr. Süleyman Ateş, *Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, c. 4, s. 2066.)

Arap dilinin bu özelliğini herkes bilir ve uzun uzun anlatır. Ama çoğunlukla hiç kimse uygulamaz, düşünmez, taklide devam eder. Dolayısıyla buradaki hitap özel olarak sadece "evlenmeye gücü olmayan" erkek için değil aynı şekilde "evlenmeye gücü olmayan" kadın için de geçerlidir ve bu yönde anlayıp anlamlandırmamız gerekir diye düşünüyorum. Aksi halde Kur'an sadece erkeklere hitap eden buyruklarmış şeklinde anlaşılır ki genelde böyledir ve tüm problemlerin ve yanlış anlaşılmaların kaynağı da bundandır.

1044 (92:27-28) Enbiyâ Suresi 37; Meâric Suresi 19-21. ayetlerini inceleyiniz.

KADIN DA ERKEK DE KENDİ ÇALIŞTIĞININ
KARŞILIĞINI ALIR

32. Allah'ın, kadın-erkek her birinize fazlalıklı, farklı olarak vermiş olduğu şeyleri arzulayıp durmayın! Erkekler çalıştıklarının karşılığını alırlar; kadınlar çalıştıklarının karşılığını alırlar. Siz çalışmalarınızın karşılığını Allah'tan isteyin! Kuşkusuz Allah, her şeyi en iyi bilendir.

33. Ayrıca Biz, ana-baba, yakın akrabalar ve resmi nikahlı eşlerin geride bıraktıkları şeylerden, erkeği de-kadını da hak sahibi kıldık; onlara kendi haklarını verin. Kuşkusuz Allah, her şeye en iyi tanıktır.

34. Erkekler kadınlar ile Allah'ın lütuflarından yararlanmak istediklerinden dolayı, onlar birbirlerinin doğal olarak yardımcılarıdır, koruyucularıdır ve bu nedenledir ki, onlar mallarından beraberce harcama yaparlar. Sonra da onlar iyilerden olma yolunda mutlu olurlar. Allah'ın koruduğu şeyleri, onlar da gelecekleri için korurlar ki, onlardan aykırılık içinde olabileceklerden endişe varsa, artık onlara bulundukları yerde beraberliğin önemini iyice vurgulayın, anlatın. Bundan sonra onlar anlatılan gerçeklere uyarlarsa, artık onlara başka bir yol göstermeyin. Muhakkak ki, Allah çok yücedir, çok büyüktür.[1045]

1045 (92:34) 34. ayette geçen **"darabe"** sözcüğünden hareketle, kadını dövmeyi bir Kur'an buyruğu haline getirmişlerdir. Halbuki dilimize **"dövün"** diye çevrilen "darabe" sözcüğü, Kur'an'da 58 yerde geçer ve bağlamına göre farklı anlamlara gelir: Seyahat etmek, dışarı çıkmak, vurmak, dövmek, örnek vermek, uzak tutmak / ayırmak, mahkûm olmak, kapamak, vurgulamak, örtmek, açıklamak gibi anlamların hepsi "darabe" sözcüğüne yüklenmiştir.

Geçmiş çevirmenlerin tamamına yakınının "o kadınları dövün" diye çevirdikleri ayetteki "darabe" sözcüğünü, çoğu çevirmenler yumuşatarak "azıcık dövün", "acıtmadan dövün" diye anlamlandırmışlardır. Kur'an dışı kaynaklardan gerekçeler sunmuşlardır. Oysa Kur'an'ın Arapçasında "acıtmadan dövün" diye bir anlam yoktur. Evet, ayette "darabe" sözcüğü geçiyor. Ama bu "dövün mü, yatırın mı, gönderin mi, ayrılın mı, yollayın mı, doğrayın mı, örnekleyin mi anlamına geliyor? Arapçada kitap darp etmek, kitap yayınlamak demektir. Arapçada **"Darb-ül-evvel"** deyimi ilk yaratıklar anlamına gelir. Öyleyse Kur'an'ın bu ayetinde geçen **"vadribuhünne"** kelimesi nasıl olur da "kadınları dövün" demek olabilir? >>

35. Eğer onların ayrılıkta kalmasından endişe duyarsanız, artık onları konuya hakim olan ehil makamlara gönderin. Onlar barışık yaşamayı istedikleri müddetçe, konuya hakim olan makamlar, onlara yadım ederler. Allah gerçekleri anlamak isteyenleri başarılı kılar. Muhakkak ki, Allah her şeyi en iyi bilendir, her şeyin iç yüzünden haberdar olandır.

128. Eğer bir kadın, kocasının geçimsizliğinden ya da kendisine kötü davranmasından korkarsa, artık onlar aralarında anlaşır, sıkıntılarını giderirlerse onlara bir günah yoktur. Barışmak her zaman yararlı olandır. Nefisler, bencil, ihtiraslı davranmaya daima meyillidir. Eğer, birbirinize sevgiyle, güzellikle yaklaşır ve bencillikten, ihtiraslardan sakınırsanız sizin için daha hayırlıdır. Muhakkak ki, Allah yapmış olduğunuz şeylerin hepsinden haberdardır.[1046]

129-130. Gönlünüzü, sevginizi tüm içtenliğinizle yansıtmaz, her daim onu boşlukta kalmış gibi bırakırsanız, velev ki çok istemiş olsanız da, kadınlarla aranızı sağlıklı bir şekilde düzeltmeye asla güç yetiremezsiniz. Eğer arayı düzeltmeye gönülden sevgiyle yaklaşır ve sevgide kusur etmekten sakınırsanız, Allah, bağışlayandır, esirgeyen-

---

>> Aynı şekilde, bu surenin (Nisâ)101. ayetinde **"Ve izâ darabtüm fil arzı"** cümlesi geçer ve bu "yerküresini dövün demek midir ki bir kadını darp etmek, "o kadını dövün" anlamına gelsin? "Ve izâ darabtüm fil arzı" cümlesi, "yeryüzünde sefere çıktığınızda" demektir. Yoksa "yeryüzünü dövün" demek değildir.

İşin en acı ve ilginç yanı da Kur'an ayetini "dövün" diye çevirenler: "Peygamberimiz eşlerinden (!) hiçbirini dövmemiştir, ümmetine de dövmemeyi tavsiye ediyor" diye notlar yazıyorlar. Bu zatlara göre güya Allah kadını dövün diyor, Peygamber de dövmeyin diyor. Hem de böyle söyleyenler cahil ya da bağnaz insanlar değil adı sanı belli alimlerimizdir(!) "...Allah ile elçilerinin arasını ayırmak isteyenlere acıklı bir azap hazırlanmıştır." (Bak. Nisâ Suresi 150.)

1046 (92:128) DİKKAT! Bu 128. ayet, 34. ayetin birebir aynısı olduğu için konu bütünlüğünü sağlamak için ve okuyucu her iki durumu da kolaylıkla değerlendirsin diye 128, 129 ve 130. ayetler, 35. ayetin altına konmuştur.

"Nüşüz" kelimesi, "serkeş, hırçın, aykırı, dikkafalı, geçimsiz, sorumluluk taşımayan, irtifa ve tümseklik" vs. anlamlarına gelmektedir. "Nüşüz" kelimesi, bu surenin 34. ayeti ve 128. ayetinde geçer. "Nüşüz" kelimesi, Bakara Suresi 259, Mücâdele Suresi 11 ve bu surenin 34 ve 128. ayetlerinde olmak üzere Kur'an'da dört kez geçmektedir ve bağlamına göre anlamlar verilmektedir.

dir. Her şeye rağmen, karı-koca ayrılırlarsa da, Allah her ikisini bol nimetiyle zenginleştirir; Allah cömertliğiyle tüm varlığa hakim olandır.

36. Siz sadece Allah'a kul olun ve hiçbir şeyi, O'na ortak etmeyin. Ana-babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya ve sözleşmeyle kabul ettiğiniz vatandaşlara güzel davranın. Allah kendini beğenmiş ve sürekli övünen kimselerden hoşlanmaz.

37. Kendini beğenmiş kimseler, üstelik cimridirler ve insanlara da cimriliği öğütlerler. Allah'ın kendilerine verdiği şeyleri paylaşmamak için başkalarından saklarlar. Allah'ın kendilerine verdiklerini örterek gizleyenlere alçaltıcı bir azap hazırlanmıştır.

38. Kendini beğenmiş cimri kimseler, verdiklerini de insanlara gösteriş olsun diye verirler. Yoksa, Allah'a ya da öte dünyaya inandıkları için değil, onlar çıkarlarını gözetirler. Kimin şeytan yani haktan uzaklaştırıcı, cimri, bir arkadaşı varsa, o, çok kötü bir arkadaşa sahip olmuştur.

39. Eğer bu kimseler, Allah'a ve ahiret gününe bilinçli olarak inansalardı ve Allah'ın kendilerine vermiş olduğu rızkı çıkarları için değil de, paylaşımcı olarak yoksullara da verselerdi, kendilerine ne zararı olurdu? Allah onların durumunu çok iyi bilmektedir.

40. Kesinlikle Allah, ufacık bile olsa, haksızlık yapmaz. Aksine, yapılan ufacık bir iyiliğin karşılığını katlayarak verir. Ayrıca kendi katından da büyük bir ödül verir.

41. Hesap gününde her toplumdan bir tanık getirdiğimizde, seni de cimri, paylaşmayan, çıkar için verenler üzerine tanık olarak getirdiğimizde, onların durumları ne olacak?[1047]

42. Gerçeği örtbas ederek gizleyen ve elçinin getirdiklerine karşı çıkan kimseler, hesap günü yerin dibine girmek isteyecekler. O gün onlar, Allah'ın hiçbir Hadisini gizleyemeyecekler.

43. Ey iman etmiş kimseler! Allah'a bağlılık bilincinizi terk et-

1047 (92:41) Bak. Furkân Suresi 30.

meyin ve siz gerçeği bilemeyecek kadar cehalet sarhoşluğu içindeyken konuşmayın ve sapkınlığa düşmeyin. Ancak bilincinizi temizleyerek doğru yolu bulun. Eğer sizde bir cehalet hastalığı varsa ya da bir arayış üzereyseniz veya sizden birileri kötü hallere düşer ya da şehvani bir duyguya kapılırsa, asla bir kirliliğe bulaşmasın; gerçeğin bilgisiyle temizlenip arının; böylece gücünüz ve yolunuz tertemiz, huzur veren bir mutluluğa ulaşsın. Kuşkusuz, Allah bağışlayandır, mağfiret edendir.[1048]

44-45. Kitaptan birazcık bir şeyler öğrenmiş din adamlarını görmüyor musun? Kendileri yalan yanlış şeyler öğreniyorlar da, sizi de doğru yoldan saptırmak istiyorlar. Allah biliyor ki, sizi doğru yoldan saptırmakla onlar size düşmanlık ediyorlar.Bir yol gösterici ve bir yardımcı olarak Allah'ın Kur'an'ı size yeter.

46. Yalnızca biz yol gösteririz diyen din adamları, kelimelerin asıl anlamını değiştirirler ve elçiye: "Dinledik karşı çıkıyoruz; sen de bizi dinle dinlemez olası! Rainâ / biz koyun sürüsü müyüz," diyorlar. Böyle kaba ve saygısızca davranacaklarına, saygılı bir dille, "biz seni dinledik ve kabul ettik unzurna / sen de bizi dinleyip görüşümüzü al!" deselerdi, elbette kendileri için daha iyi ve daha saygın olurdu. Ne var ki, onlar gerçeği bilerek örtmeleri nedeniyle Allah'ın rahmetinden uzaklaşmışlardır. Artık onların çok azı hariç hiç birine güvenilmez.[1049]

47. Ey kitap verilmiş kimseler! Elinizdeki kitabı düzeltici olarak indirdiğimiz Kur'an'ın haberlerine inanın ki, geçmişte sept'i / cumartesi'yi "dinlenme günü olarak ortaya atan gurubun gerçeklerden uzaklaştıkları gibi, siz de ortak koşarsanız, gerçeklerden uzaklaşırsınız. Yoksa, Allah'ın emri yerine getirilmiş olur.[1050]

48. Hiç kuşkusuz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Ama bunun dışında kalan hataları bağışlaması umulur. Kim

---

1048 (92:43) Ayrıca bak. Mâide Suresi 6.

1049 (92:46) Bak. Bakara Suresi 104; Nur Suresi 63; Mâide Suresi 13, 41.

1050 (92:47) Burada "yedinci günü "... dinlenme günü olarak ortaya atan grubun" diye anlamlandırılan cümle "... ashab-ı sebt"tir. "Sebt" kelimesi ilgili Bakara suresi 65. ayeti ve dipnotunu lütfen okuyun.

Allah'a ortak koşarsa, kesinlikle çok büyük bir iftira suçu işlemiş olur.[1051]

49. Kendi kendilerini temize çıkarıp duran kimselere baksana! Öyle kendi kendini temize çıkarmak olmaz. Temize çıkaran Allah'tır. Allah hiç kimseyi kıl payı haksızlığa uğratmaz.

50. Bak şu kendi kendilerini temize çıkarmaya çalışanlara! Nasıl da yalan uydurarak Allah'a iftirada bulunuyorlar. Apaçık bir suç kanıtı olarak bu onlara yeter.

51. Kitaptan birazcık bir şeyler nasiplenmiş kimselere baksana! Onlar, Kahinlere / din adamlarına ve Tağuta yani haktan uzaklaştırıcı kişilere inanırlar ve gerçeği örtbas eden ortak koşucular için "Bunlar, iman eden kimselerden daha doğru bir yoldadır," derler.

52. İşte böyle diyenler Allah'ın rahmetinden uzaklaşmışlardır. Kim Allah'ın rahmetinden uzaklaşırsa, artık onun için bir yardımcı da bulunmaz.

53. Yoksa mülkün sahibi onlar mı? Eğer öyle olsaydı, onlar insanlara bir çekirdeğin kırıntısını bile vermezlerdi.

54. Yoksa onlar, içtenlikle iman eden insanlara Allah'ın kendi lütfundan vermiş olduğu Kur'an'ı tebliğ eden elçiye karşı bir hasetlik içinde mi oluyorlar? Oysa Biz, İbrahim ailesine de kitap ve onda her türlü haksızlık ve kargaşayı önleyecek yasa ve ilkeler sunmuştuk ve onları çok büyük bir yönetim sahibi yaptık.

55. Ancak onlardan kimi ona inandı; kimisi de ondan men etmekte. O nedenle men edenler çılgın bir ateşin cehennemini hak ettiler.

56. Kuşkusuz ayetlerimizi görmezlikten gelip örtenler de, evet onlar da, yakında can yakıcı bir ateşe yaslanacaklar; öyle ki, ciltleri yandıkça azabı iyice tatmaları için sürekli ciltleri yenilenecektir. Kuşkusuz Allah tüm değerlerin sahibidir, tüm varlığa hakim olandır.

57. İnanıp toplum için yararlı işler üretenler ise, içinde sürekli

---

1051 (92:48) Bak. Nisâ Suresi 116.

kalmak üzere, altlarından ırmaklar akan bahçelerde yaşayacaklardır; onlar orada tertemiz arkadaşlarla beraberdir ve onlar tükenmez nimetler içinde olacaklardır.[1052]

EHİL VE ADİL YÖNETİCİ

58. Hiç kuşkusuz Allah, emanetlerin her işin uzmanına verilmesini ve insanlar arasında yöneticilik yaparken adaletle yönetmenizi emrediyor. Muhakkak ki Allah, doğru olanı en güzel bir şekilde bildirir. Kuşkusuz Allah, en iyi işitendir, en iyi görendir.

59. Ey inananlar! Allah'a ve elçisinin tebliğ ettiği buyruklara uyun ve sizden sorumluluğunun bilincinde olan ve adaletli davranan yöneticilere de uyun. Şayet herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz- gerçekten Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız-, onu, Allah'a ve elçiye / Kur'an'a götürün. Böyle yapmanızda hem bir iyilik vardır, hem de sorunu çözme bakımından daha güzeldir.[1053]

60. Sana indirilen Kur'an'a, ve senden önceki indirilen Tevrat'a,

---

1052 (92:57) Allah, cennet nimetlerinden ve cehennem azabından bahsederken, bizim dünyada algılayabildiğimiz varlıklar ile anlatır. Yoksa oradakiler çok daha farklıdır. (Bakara Suresi 24, 25, 26; Ra'd Suresi 35; Muhammed Suresi 15. ayetleri inceleyiniz.)

1053 (92:59) Allah bu ayette, "...herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz- gerçekten Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız-, onu, Allah'a ve elçiye götürün..." buyuruyor. Bugün aramızda elçi yok. O zaman anlaşmazlığa düşersek ki her zaman düşüyoruz. O zaman ne yapacağız? İşte bugün bizim yani insanlığın elçisi Kur'an'dır.

Bugün insanlık anlaşmazlığa düştüğü konuları Kur'an'a başvurarak çözecektir. Nasıl olacak bu? Diyelim ki yöneticilerin insanlara nasıl davranmaları gerektiği ile ilgili bir sorun yaşanıyor. Bu sorunun çözümü için Elçi'ye yani Kur'an'a baş vuralım. 58. ayet, "... Allah, emanetlerin her işin uzmanına verilmesini ve insanlar arasında yöneticilik yaparken adaletle yönetmenizi emrediyor." İşte Elçi bize ne yapacağımızı söyledi. Bundan sonrası insana aittir. Demek ki bugün insanlar, her türlü problemlerinin çözümü için Elçi'ye yani Kur'an'a başvurmalıdırlar. Elçi olarak Muhammed Peygamber'e de uyulmalı. Çünkü o Allah'ın buyruklarını bize ulaştıran peygamberdir. Elçi'nin bildirdiği Allah'ın gönderdiğidir. O gönderilene yani Kur'an'a uyulursa hem Allah'a hem de Kur'an'ı tebliğ eden Elçi'ye uyulmuş olunur. (Mâide Suresi 48, 49 ve 50. ayetleri inceleyiniz.) Bak. Şûrâ Suresi 37-39.

İncil'e inanıyoruz diyen kimseleri görmüyor musun? Tağut'u yani Hak-hukuk tanımayanı, hakem yapmak istiyorlar. Halbuki, kesinlikle böylelerini reddetmeleri kendilerine emredilmişti. Ve zaten şeytan yani hak-hukuk tanımayan da onları geri dönülmez bir sapkınlığa sürüklemek istiyor.

61. İkiyüzlülere," Allah'ın indirdiği ve elçinin tebliğ ettiği Kur'an'a giderek, sorunlarınızı çözüme kavuşturun" denildiğinde, o ikiyüzlülerin senden alabildiğine uzaklaştıklarını görürsün.

62. Ama, kendi hatalarının sonucu olarak, başlarına bir felâket gelse, hemen sana gelerek, "Bizim istediğimiz sadece arabuluculuk etmek ve barıştırmaktır," diyerek, nasıl da Allah adına yemin ederler!

63. Allah, o ikiyüzlülerin kalplerinde gizledikleri şeyi çok iyi bilmekte. Sen onlara aldırma, onları aydınlat ve onların nefislerini derinden etkileyecek bir söz söyle.

64. Biz her bir elçiyi, kendilerine, Allah adına uyulması dışında bir amaçla göndermedik. Eğer ikiyüzlüler, kendilerinin yaptıkları hatadan dolayı sana gelip," Kusurumuza bakma; Allah bizi affetsin," deselerdi, elbette Allah'ı, tövbeleri kabul eden, affeden ve esirgeyen olarak bulacaklardı.

65. Hayır, Rabbine and olsun ki, ikiyüzlüler aralarındaki şecer'in yani ihtilaflı konuların çözümünde, seni hakem tayin edip sonra da senin verdiğin kararı, içlerinde bir hoşnutsuzluk duymadan, içtenlikle kabul edip tam teslim olmadıkça, onlara güven olmaz.

66. Eğer Biz onlara, "Allah için canınızı feda edin" yahut "Yurdunuzu terk ederek göç edin" diye üzerlerine yazılı bir kural getirseydik, onlardan çok azı hariç bu çağrıya uymazlardı. Ama onlar, kendilerine öğütleneni yapsalardı, elbette bu onlar için daha iyi ve daha sağlam olurdu.

67-68. Ve o zaman Biz, kendilerine katımızdan çok büyük bir ödül de verirdik. Ve onlar kesinlikle dosdoğru bir yola yönelirlerdi.

69-70. Kim Allah'a ve elçinin tebliğ ettiği buyruklara uyarsa, işte onlar, Allah'ın kendilerine vahiy gönderdiği peygamberler, sıddıklar

/ özü sözü bir olanlar, şehitler ve makbul kimselerle beraber olacaklardır. Onlar ne güzel bir arkadaştır. İşte böylesi bir arkadaşlık, Allah'ın lütfudur. Her şeyi bilen olarak, Allah yeter.

VATAN SAVUNMASI

71. Ey Allah'a koşulsuz inananlar! Savunma tedbirlerinizi alın; gerektiği zaman, hızlı bir şekilde, küçük birlikler halinde ya da topyekun harekete geçin.

72. Kuşkusuz sizden savaşa gitmemek için ağırdan alacaklar da olacaktır. Eğer siz savaşta ters bir sonuçla, karşılaşsanız onlar, "Allah bize iyilik etti. Çünkü onlarla beraber bu felâkete tanık olmadık," diyecekler.

73. Fakat, Allah'ın yardımıyla bir zafer kazansanız, sanki önceden savaşla ilgili aranızda hiçbir konuşma olmamış gibi, "Keşke biz de sizinle birlikte olsaydık da bu başarıdan kendimize büyük bir pay koparsaydık," derler.

74. O halde, basit geçici dünya hayatına sonsuz hayatı tercih edecek kimseler, vatanlarını koruma yolunda savaşsınlar. Kim vatanını koruma yolunda savaşır da öldürülür yahut sağ kalırsa, kendileri büyük bir ödülü hak ederler.[1054]

75. Size ne oluyor da "Rabbimiz, yöneticileri acımasız olan bu memleketten bizi kurtaracak, bize sahip çıkacak ve bize yardım edecek birilerini gönder," diye yakaran çaresiz erkekler, kadınlar ve çocukları kurtarmak için, vatanınızı savunma yolunda savaşmıyorsunuz.

76. İçtenlikle inanmış kimseler vatanı savunmak için savaşırlar. Gerçekleri örtbas edenler ise, Tağut adına yani Hak-hukuk tanımayan kişi adına savaşırlar. O halde siz şeytanın yani şeytanlaşmış kişinin yandaşlarıyla savaşın. Esasen şeytanlaşmış, Hak hukuk tanımayan kişinin yandaşlarının amacı zayıftır; çıkar üzeredir.

1054 (92:74) Kur'an'ın bildirdiği savaş, toplumu savunma amacına yöneliktir ve belli kurallara bağlı bir savaştır. Yoksa eline bir silah alıp "Allah adına savaşıyorum" şeklinde değildir.

77. Sürekli savaş çığırtkanlığı yapıp, ortalığı gerenler için: "savaş çığırtkanlığı yapmayın, salatı ikame edin yani toplumsal barışı destekleyin ve zekâtı verin yani toplumsal barış için ekonomik destek sağlayın," denilen kimseleri görmüyor musun? Ne zaman ki savaşla ilgili buyruk gelip, savaş kesin bir görev haline gelince, bunlardan bir grup bu sefer de, Allah'tan korkar gibi, belki de daha fazla insanlardan korktular ve "Rabbimiz, neden bize savaşı zorunlu kıldın, daha sonraya erteleyemez miydin!" demeye başladılar. De ki: "Bu dünyanın çıkarı çok kısa sürelidir, Allah'ın azabından sakınan kişiler için, öteki dünya çok daha iyidir. Ve sizler kıl payı bir haksızlığa uğratılmayacaksınız."

ÖLÜMDEN KAÇIŞ YOK

78. Sizler, nerede olursanız olun ölüm sizi bulur. Hatta yüksek kaleler, sapasağlam binalar içinde olsanız da, ölüm sizde gerçekleşecektir. Eğer ölüm onlara iyi, güzel bir haldeyken gelse: "Bu Allah tarafındandır," derler; eğer kötü bir durumdayken isabet etse, "Bu senin yüzünden oldu" derler. De ki: "Gerçekleşen ölümlerin hepsi Allah tarafındandır." Şu topluluğa ne oluyor ki, Allah'ın hiçbir Hadisini, sözünü anlamazlıktan geliyorlar?

79. Sana iyilikten, güzellikten isabet eden her bir şey, Allah'tandır. Kötülük olarak başına gelen her bir şey de, kendi kusurundandır. Biz seni insanlara elçi olarak gönderdik. Buna da tanık olarak Allah yeter.[1055]

80. Kim elçinin tebliğ ettiklerine uyarsa, kesinlikle Allah'a uymuş olur. Kim de o gerçeklerden yüz çevirirse kendi cehaletinde kalır. Öyle ki sen, onları koruyan gerçekleri tebliğ etmekten başka bir şey için gönderilmedin.

81. Onlar sana karşı, "Kabul ettik, uyacağız" derler. Ama, yanından ayrıldıkları zaman, içlerinden bir grup çaktırmadan, senin söylediklerinden başkasını planlar. Allah onların planladıkları şeyleri

---

1055 (92:79) "Hayır da şer de Allah'tandır" diyerek bunu "imanın şartı" haline getiren din adamları, bu Kur'an ayetine ne derler acaba? Bak. Nisâ Suresi 136. ayet, imanın şartlarını açıklıyor. Burada "Hayır da şer de Allah'tandır" diye bir Kur'an buyruğu yok.

kaydediyor, biliyor. Sen onlara karşı önlemini al ve Allah'a güven; koruyucu olarak Allah'ın yeterli olduğunu bil.

82. Onlar hâlâ Kur'an'ın Allah tarafından geldiğini ya da onun içeriğini anlamayı düşünmeyecekler mi? Eğer o Kur'an, Allah'tan başkası tarafından olsaydı, kesinlikle onun içinde birçok çelişki bulacaklardı.[1056]

83. İkiyüzlülere, güvenlikle ilgili ya da korkutucu bir söylenti ulaştığında doğru mu yanlış mı demeden hemen onu yayıverirler. Halbuki onu elçiye ya da yetki sahibi birilerine iletselerdi, onlar elbette onu değerlendirir işin doğrusunu bilirlerdi. Eğer Allah'ın üzerinize olan esirgemesi olmasaydı, sizden pek azınız hariç, kesinlikle şeytanlaşmış münâfıklara uymuş gitmiştiniz.

84. Sen Allah'ın buyruklarını tebliğ etme yolunda mücadelene devam et; sen sadece kendi nefsinden sorumlu değilsin; inananları da mücadeleye teşvik et. Umulur ki, gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler Allah'a ortak koşmaktan vazgeçerler de, Allah'a karşı daha güç durumda kalmazlar ve o şiddetli azaptan uzak kalırlar.

85. Kim bir güzelliğe; bir iyiliğe aracılık ederse, onun sevabından, aracılık edene de bir pay vardır. Kim bir kötülüğe aracılık ederse, onun günahından, aracılık edene de bir hisse vardır. Allah her bir şeyin karşılığını verendir.

86. Size içtenlikle bir saygı ve iltifatta bulunulduğunda, siz de daha güzeliyle ya da aynısıyla karşılık verin. Kuşkusuz Allah, en ince ayrıntıyı bile hesaba katar.

87. Allah!... Ondan başka ilah yok, yalnız O var. Kıyâmet gününde kesinlikle sizi toplayacaktır, onda asla kuşku yoktur. En doğru bir hadisi, bir sözü Allah'tan başka kim söyleyebilir?[1057]

İNSAN HAKLARI EVRENSEL İLKELERİ

88. Sizler ikiliğe ayrılırsanız ikiyüzlülük içine düşmekten kurtulamazsınız ve bu tutumunuzdan dolayı da, Allah'ı anlamaktan uzak-

---

1056 (92:82) Yunus Suresi 24; Zümer Suresi 5; 27-28; Nâziât Suresi 30; Alak Suresi 2; Sâd Suresi 29; Kehf Suresi 1-4 ayetleri inceleyiniz.

1057 (92:87) Bak. Câsiye Suresi 6; A'râf Suresi 185.

laşırsınız. Kendi iradesiyle Allah'tan uzaklaşmış kimseyi, siz mi yola getirmek istiyorsunuz? Kim Allah'tan uzaklaşmışsa, siz onun için asla bir yol bulamazsınız.

89. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, sizin de aynı şekilde gerçekleri örtüp görmezlikten gelmenizi, kendileri gibi aynı seviyede olmanızı isterler. Onlar doğruluk yoluna gelinceye kadar, o durumda olanları, kendinize koruyucu yakınlar edinmeyin. Onlar doğruluk yolundan yüz çevirdikleri müddetçe, kendileriyle sırlarınızı paylaşmayın ve onlarla bir işbirliğine girişmeyin ve onları bulundukları hallerden kurtarmak için savaşın, mücadele edin.

90. Ancak, aranızda bir antlaşma bulunan toplumdan size sığınan, ya da ne sizinle ne de kendi toplumuyla savaşmak istemedikleri için, gönüllerinde bir arayışla size gelen kimselere dokunmayın. Allah onların durumunu biliyor; eğer onlar kötü niyetli iseler zaten size saldırırlar, başınıza tebelleş olurlar ve size zarar vermek isterler. Ama onlar size zarar vermekten uzak durur, sizinle savaşmazlar; saldırmazlar ve size gönülden teslim olurlarsa, o takdirde onlar aleyhine bir tutumu Allah size bir yol, bir yöntem kılmamıştır.

91. Bir de sırf kendi çıkarlarını gözetmek için, hem sizden emin olmak, hem de kendi toplumundan emin olmak isteyen başkaları da vardır ki, onlar çıkarları için çağrıldıklarında hemen o tarafa koşup fitne ve kargaşa çıkarmaya hazırdırlar. Eğer böyleleri sizden uzak durmaz, sizinle barış içinde olmaz ve size karşı saldırmaktan vazgeçmezlerse, işte o zaman kesinlikle siz, onlar aleyhine apaçık bir yetkiye sahip kılınırsınız ve onlar bulundukları yerde yakalanır ve gereken ceza ile cezalandırılır.

92. Bir mü'min bir mü'mini öldüremez; öldürürse cezasını[1058] çeker. Meğer ki hata ola! Kim bir mü'mini hata sonucu öldürmüşse, onun da kamu adına cezası vardır; ve ölenin tarafına verilmek üzere tatmin edici bir kan bedeli öder. İsterse ölen taraf bu bedeli almayarak bağışlayabilir. Eğer hata sonucu öldürülen kişi, size düşman bir topluluğa mensup bir mü'min ise, o zaman sizin karşılık olarak, özgür-

---

1058 (92:92) Cezası için bak. 93. ayete. Ayrıca bak. Bakara Suresi 178 ve dipnotu; Mâide Suresi 45.

lüğü elinden alınmış bir kişiyi serbest bırakmanız gerekir. Eğer hata sonucu öldürülen kişi, aranızda antlaşma olan bir topluluğa mensup bir mü'min ise, ölenin tarafına verilmek üzere tatmin edici bir kan bedeli öder ve özgürlüğü elinden alınmış bir kişiyi de özgürlüğüne kavuşturursunuz. Bunları bulamayan kimseye, Allah tarafından hatasının bağışlanması için, kamu adına cezası yanında, aralıksız iki ay sıyam[1059] yapar, yani iki ay aralıksız doğru ve aydınlatıcı bir eğitime tabi tutulur ki, yapmış olduğu hatayı iyice kavrayıp, bir daha yapmamak üzere dönsün. Kuşkusuz Allah ilmiyle tüm varlığa hakim olandır, en doğru ilkeleri koyandır.

93. Kim bir kişiyi bile bile, kasıtlı olarak öldürürse onun cezası, kalacağı yerdeki sürekli cehennemî sıkıntı olur. Böylece o, cehaleti yüzünden, kendini Allah'ın nimetlerinden mahrum eder; O'nun rahmetinden uzaklaşır ve kendisi için çok büyük bir sıkıntının zeminini hazırlamış olur.

94. Ey inanmış kimseler! Allah yolunda / vatan uğrunda vuruşmaya çıkacağınızda her şeyi iyiden iyiye araştırın, planlayın. Size teslim olma teklifinde bulunan kimseye, dünya çıkarına tamah ederek "Sana aman yok! Sen mü'min değilsin!" demeyin. Allah nezdinde ganimetler çoktur. Daha önce siz de onlar gibi düşünüyordunuz da, size anlatılan gerçekler üzerine Allah'ın lütfuna kavuştunuz. Onun için siz de, iyiden iyiye gerçeği açıklayın, anlatın! Kuşkusuz, Allah yaptığınız her şeyden haberdardır.

95-96. Emin vatandaşlardan, engelleyici özür sahibi olanlar dışında, oturanlarla / askere gitmeyenlerle, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda / vatan uğrunda çaba harcayan kimseler eşit olmaz. Mallarıyla ve canlarıyla çaba harcayanlar, gayret gösterenler; oturanlardan / askere gitmeyenlerden, derece / vatandaşlık bakımından Allah yanında; toplum nezdinde daha itibarlıdır. Allah güzelliği; cenneti herkes için vaat etmiştir; ama Allah, mallarıyla ve canlarıyla çaba harcayanları, gayret gösterenleri, oturanlar üzerine büyük bir ödülle fazlalıklı kılmıştır. Bu da, Allah tarafından verilen dereceler, bağışlanma ve rahmettir. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

1059 (92:92) İki ay savm için bak. Mücâdele Suresi 4.

97. Kuşkusuz mallarıyla ve canlarıyla çaba harcamayıp kendilerine yazık eden kimseler, ölümleri anında yaptıkları tüm işler eksiksiz ortaya konduğunda, kendilerindeki hafıza melekeleri; doğal güçler: "Siz neden bu haldesiniz?" diye konuşturulur. Onlar da: "Biz bu yerde gerçekleri anlamada bir zayıflık, bir çaresizlik içinde bırakıldık" derler. O zaman onlara: "Siz de oradan göç edenlerle beraber, göç etseydiniz yâ? Allah'ın arzı geniş değil miydi?" denir. İşte bu hallerde olanların durumu cehaletin cehennemidir; bu durumda olmak ne kötü bir haldir.[1060]

98-99. Ancak, gerçekten çaresizlik içinde olan, hiçbir çareye gücü yetmeyen ve göç etmeye de yol bulamayan erkekler, kadınlar ve çocuklar başkadır. İşte bu durumda olanları, umulur ki Allah affeder. Çünkü Allah, çok affedicidir, çok bağışlayandır.

100. Allah'ın bildirdiklerini anlatma yolunda göç etmek isteyen kimse, yeryüzünde gidecek çok yer bulur; çok geniş imkânlar da bulur. Kim Allah'ın elçisi gibi bir göç amacıyla evinden, yurdundan çıkar, sonra da kendisine ölüm vaki olursa, kesinlikle onun ödülü Allah'a aittir. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

SALAT / TOLUMSAL EYLEM, DESTEKLEŞME

101. Arazide çarpışma durumunda olduğunuz zaman düşmanın, üzerinize ani bir baskın yaparak sizi bozguna uğratmasından korkuyorsanız, salatı yani vahiy çalışmasını kısa tutmanızda size bir sorun olmaz. Çünkü ortak koşucu inkârcılar size, açıkça düşmanlık etmektedir.

1060 (92:97) Bu ayette geçen **"teveffa"** sözcüğünün kökü, **"vefâ"**dır. Anlamı, "tastamam verme, eksiltmeden yerine getirme" demektir. "Vefat" sözcüğü de bu kökten türemedir. "Vefat"ın anlamı ise "ölüm" demektir. Ölüme vefat denmesi Allah'ın kişiye verdiği ömrü; senesi, ay'ı, günü, saati, dakikası, saniyesi ile eksiksiz yaşatmasıdır.

Ölüm ile vefatın arasındaki fark, vefatın ölüm anından hemen önce yaşanan bir süreç olmasıdır. Bu süreçte Allah, insana yaşamındaki tüm yaptıklarını eksiksiz ortaya koyar. Bu ise insanın yapısına yaratılışta yerleştirilmiş olan, koruyucular, bellekler, elçiler / hafıza melekeleri vs. ile sağlanmaktadır. (Detaylı bilgi için bak. *Lisanü'l Arab;* c. 9, s. 362-364 ve *Tebyünü'l Kur'an;* c. 5, s. 476-479.) Vücut organlarımızın, doğal güçlerimizin konuşturulması ile ilgili bak. Fussılet Suresi 19-23.

102. Sen arazide onlarla birlikte olduğun zaman salatı, yani vahiy çalışmasını ikame edeceğinde onlardan bir grup silahları da yanlarında olarak, seninle birlikte çalışmaya katılsınlar. Bunlar secdelerini yaparken, yani saygıyla tüm dikkatlerini çalışmaya vermişken, diğer grup arkanızda durup güvenliğinizi sağlasın. Birinci grubun çalışması bittikten sonra çalışma yapmamış diğer grup, silahları da yanlarında olarak, gelsinler seninle çalışmaya başlasın. Bu sefer de çalışmasını tamamlayan ilk grup silahlarıyla çalışma yapan grubun arkasında durarak güvenliklerini sağlasın. Dikkatli olsunlar! Çünkü düşman ister ki siz, silahlarınızı ve teçhizatınızı bıraksanız da, ani bir baskın yapıversin! Bununla birlikte, yağmur ya da hastalık gibi sıkıntılardan dolayı silahlarınızı bırakmanızda bir sakınca yoktur. Ama yine de tedbiri elden bırakmayınız. Gerçeği görmezlikten gelip Allah'a ortak koşanlar, rezil edici bir azaba hazır olsunlar.

103. Bu koşullarda siz, salatı yani vahiy çalışmasını; eğitim öğretimi tamamladığınızda öğrendiklerinizi ister ayaktayken, ister yan yatarken, isterseniz otururken tekrarlayıp iyice anlamaya çalışın. Güvene kavuştuğunuzda da salata / vahyi öğrenmeye devam edin. Kuşkusuz salat yani vahyi öğrenme-öğretme vakitli planlı-programlı olarak, mü'minler üzerine farz kılınmış bir görevdir.[1061]

1061 (92:103) 101, 102, 103. ayetlerde geçen **"salat"** kelimesi, bugün kılınan uygulanan namaz olarak düşünüldüğü için "namaz kılmak", "namazın kısaltılması", vs. olarak anlamlandırılmıştır. Bu doğru değildir.

Çünkü öyle olursa Allah'ın Kur'an'da bizleri aydınlatmak için, ne anlatmak istediğini anlamamış oluruz. Böylece Allah'ın anlatmak istediği anlaşılmaz hale gelir. Halbuki salat, toplumla doğrudan ilişkilidir. Salatın özünü toplumsal eylem ve insanların toplumla olan çok yönlü ilişkileri oluşturur. Salat, dört duvar arasında yapılan ve adına namaz denilen bir ibadet şekli değildir. Salat toplumsal ve bireysel yaşamın tüm alanlarını kapsar. Örneğin aile, hukuk, ekonomi, siyaset, sağlık askeri vs. Salatın bir anlamı da eğitim-öğretimdir. 102. ayet, doğrudan Peygamber'in kendisine hitaptır. Peygamber seferde ve ordu ile birliktedir. Allah, Peygamber'e bu şartlarda vahyi nasıl öğreteceğini bildiriyor. Şöyle ki: "İnananları iki gruba ayırmasını, bir gruba öğretirken diğer grubun güvenliği sağlamasını; o grup çalışmasını bitirdikten sonra diğer grubun çalışmaya başlamasını, bu sefer de çalışması biten grubun güvenliği sağlamasını" buyuruyor.

Eğer bu ayetleri, bugün uygulanan şekliyle "namaz" olarak anlarsak bu >>

104. Size açıkça düşmanlık eden topluluğa karşı işi sıkı tutmakta gevşeklik göstermeyin. Eğer siz acı ve sıkıntı çekiyorsanız onlar da sizin gibi acı ve sıkıntı çekmekteler. Üstelik şehitlik, gazilik vs. gibi, onların ummadıkları şeyleri siz, Allah'tan umuyorsunuz. Allah ilmiyle tüm varlığa hakim olandır.

105-106. Biz sana tüm gerçekleri içeren bir Kur'an indirdik ki, insanlar arasında Allah'ın sana Kur'an'da gösterdikleri ile onları aydınlatasın, hüküm veresin... Sakın hainlik yapanlar için gönlünde bir husumet besleme. Allah'tan bağışlanma dile. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

SUÇ KİŞİSELDİR, BAŞKASINI BAĞLAMAZ

107. Kendi nefislerine hainlik eden kimseler adına mücadeleye kalkışma; çünkü hainliği, kötülüğü huy edinmiş bir günahkarda Allah sevgisi olmaz.

>> değişiklik nasıl olacak? Selam vermeden mi grup kalkacak? Peygamber birinci grup için selam verecek mi? İkinci gruba yeniden mi başlayacak? Yoksa birinci grup, birinci rekatı tamamladıktan sonra kendileri selam verip, ikinci grup da Peygamber selam vermeden doğrudan mı namaza duracaklar? vs. Bütün bunlar yanıt ister. Bu sorulara yanıt olarak, mezheplere dayanarak yapılan açıklamalar çok ilginç ve düşündürücüdür. İbret için kısa bir paragraf sunuyorum: "...birinci grup Peygamber'le ilk rekatı kılınca Peygamber ikinci rekatın başında ayakta bekler. Peygamber ayakta beklerken cemaat kendi namazlarını kılmaya devam eder ve iki rekatı tamamlayıp oradan ayrılırlar. İkinci grup gelir, ayakta bekleyen Peygamber'in arkasına durur, Peygamber onlarla ikinci rekatı tamamlar, iki rekatı tamamladığı için Peygamber ayağa kalkmaz. Oturarak cemaatı bekler, cemaat kalkar kendileri bir rekat daha kılarak iki rekatı tamamlar ve otururak onları bekleyen Peygamber'le beraber selamlarını verirler..." (Kur'an'ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meâli, çevirenler altı tane prof. Diyanet yy.) İşte böyle açıklıyor alimlerimiz (!) profesörlerimiz (!). Ben söyleyecek bir şey bulamıyorum. Karar sizin.

Halbuki bu ayetlerde apaçık anlatılmaktadır ki bir "öğreten" ve bir de "öğrenen" bahis konusudur. Yani eğitim-öğretim söz konusudur. 103. ayette de salatı bitirdiğinizde yani çalışmadan sonra öğrendiklerinizi her durumda tekrarlayın, unutmayın, pekiştirin, iyice anlamaya çalışın. Normale dönüp güvenliğe kavuştuğunuzda da belirlediğimiz vakitlerde, normal olarak vahiy çalışmalarınıza devam edin buyruluyor.

Belirlenen vakitler için bak. Nur Suresi 58. ayet. Ayrıca bak. Bakara Suresi 238, 239. Ayrıca salat ile ilgili ayrıntılı bilgi için bak. Mâûn Suresi ve dipnotu. lütfen okuyunuz.

108. Onlar yaptıkları kötülükleri insanlardan gizlemeye çalışırlar da, Allah'tan gizlenemeyeceğini düşünmezler. Halbuki onlar, hainliklerini gizlemek için Allah'ın razı olmadığı sözleri planlarken Allah kendileriyle beraberdir ve onların yapmakta oldukları şeylerin tümünü Allah, çepeçevre kuşatmıştır.

109. Diyelim ki siz, dünya yaşamında onlar adına mücadele ettiniz. Peki, kıyâmet gününde kim onlar adına mücadele ediverecek ya da kim onları savunuverecek?

110. Halbuki kim bir kötülük işler veya kendi nefsine hainlik yapar, sonra da kendisi Allah'tan içtenlikle bağışlanma dilerse, o kimse, Allah'ı çok affedici ve çok esirgeyici bulur.

111. Kim bir suç işlerse, bunu ancak kendi aleyhine işlemiş olur. Allah ilmiyle tüm varlığa hakim olandır.

112. Kim bir hata veya bir suç işler, sonra da o işlediği suçu suçsuz birinin üzerine atarsa, kuşkusuz o kimse, bir iftira ve apaçık bir günah daha yüklenmiş olur.

KUR'AN'IN NE DEDİĞİNİ BİLMEZSEK KANDIRIRLAR PEYGAMBERİ BİLE KANDIRMAYA ÇALIŞTILAR

113. Eğer Allah rahmetini / Kur'an'ını sana lütfetmeseydi, kendi nefislerine hainlik edenlerden bir grup seni bile kandırabilirlerdi. Ama onlar sadece kendilerini kandırırlar, sana hiçbir zarar veremezler. Çünkü Allah sana Kur'an'da bozgunculuğu engelleyen ilkeleri indirmekte ve bilmediğin şeyleri sana bildirmektedir. O bakımdan Allah'ın üzerindeki lütfu gerçekten çok büyüktür.

114. Onların gizli kapaklı yaptıkları planlamaların çoğunda hayır yoktur. Ancak dürüstçe bir yardımlaşmayı veya herkesçe bilinen bir iyilik yapmayı veya insanların arasını düzeltmeyi iş edinen kimselerin yaptığı planlama hayırlı olur. Kim Allah'ın rızasını umarak böyle bir şeyi yaparsa, gelecekte büyük bir ödülü hak eder.

115. Kim de kendisine dosdoğru yol açıklandıktan sonra, elçiye karşı çıkar ve mü'minlerin yolundan başka bir yola giderse, o da kendi seçtiği yola gitmiş olur ki, o gidişle cehaletin cehennemine yaslanır. O ne kötü bir durumdur.

ALLAH'A ORTAK KOŞMANIN AFFI YOKTUR

116. Allah, kendisine ortak koşanları bağışlamaz; ama dileyen kimseler için bunun dışında kalan hataları bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa artık o, gerçeklerden uzaklaşıp kendi cehaletine sapmış olur.

117. Ortak koşanlar, Allah'ın dışında hayal güçleriyle putlaştırdıkları başka tanrıçalara bağlanıyorlar ve onlar sadece merit şeytanın yani kudurmuş nefislerin isteklerine yöneliyorlar.

118-119. Şeytani halde olanlar, elbette Allah'ın rahmetinden uzaklaşırlar ve derler ki: "Kesinlikle kullarından bir kısmını azdıracağım ve mutlaka onlar gerçeklerden sapmış olacaklar ve onlar gerçek dışı, asılsız rivayetler peşine düşecekler; onlar işleyişin, fıtratın gerçeklerini anlayamayacaklar ve onlar Allah'ın yaratmadaki düzenini, gerçeklerini başka anlamlara değiştirecekler." Kim Allah'ın rahmetinden uzaklaşır şeytanî halleri yani nefsini kılavuz edinirse, artık o apaçık bir zararla kaybedenlerden olur.[1062]

120-121. Şeytan yani gerçeklerden uzaklaştıran vesvese, onlara vadeder, ümitlendirir; fakat vesvese onlara boş bir aldatmacadan başka bir şey vadetmez. İşte onların durumu cehaletin cehennemidir ve onlar böylesi bir sıkıntıdan kurtulmaya bir çare de bulamazlar.

122. İçtenlikle iman edenler, toplum yararına iyi ve güzel işler üretenler ise, onlar huzur ve mutluluk içinde olurlar ve devamlı o halde kalırlar. Bu, Allah'ın vadettiği bir gerçektir. Allah'tan daha doğru bir sözlü kim olabilir?

123-124. Ne sizin ürettiğiniz rivayetler, kuruntular doğrudur; ne de kitab ehlinin ürettiği rivayetler ve kuruntular doğrudur. Doğru odur ki, kim bir yanlış yaparsa onun cezasını görür ve ona Allah'tan başka yardım edecek, sahip çıkacak da bulunmaz ve erkek olsun, kadın olsun, her kim de içtenlikle inanır, toplum yararına iyi ve güzel işler üretirse, işte onlar cennete girerler ve onlar en küçük bir haksızlığa da uğratılmazlar.

1062 (92:118-119) Allah'ın vücut organlarımızı konuşturduğu ile ilgili bak. Fussılet Suresi 19-23. İblis ile ilgili bak. Sâd Suresi 80-85; A'râf Suresi 16-22; İsrâ Suresi 64-65.

125. En güzel bir yolda olan kimse odur ki, iyileştiren, güzelleştiren biri olarak, Allah için yönünü barıştan, esenlikten yana çeviren ve bir hanif yani eski ortak koşucu inancından dönüp ortağı olmayan tek Allah'a teslim olan İbrahim'in yolunu izleyen kimsedir. Çünkü, Allah İbrahim'i sonraki kuşaklar için bir önder edinmişti.[1063]

126. Göklerde olanların ve yerde olanların tümü Allah'a aittir. Allah her bir şeyi kuşatıcıdır.[1064]

131. Göklerde ne varsa, yerde ne varsa hepsi Allah'a aittir. Dikkatinizi çekerim! Biz, sizden önce kendilerine kitap verilenlere de size de "Allah'ı bilinçli olarak anlayın ve O'na ortak koşmaktan sakının; eğer gerçeği örtbas ederseniz, bilesiniz ki, göklerde ne varsa, yerde ne varsa hepsi Allah'ındır; kuşkusuz Allah, hiç kimseye muhtaç değildir, O en çok övgüye layık olandır" diye tekrar tekrar tavsiye ettik.

132. Evet, Göklerde olanların ve yerde olanların tümü Allah'a aittir ve bütün her şeyde yetkili olan Allah'tır.

133-134. Ey İnsanlar! Eğer Allah dilerse sizi yok eder, yerinize başkalarını getirir; Allah'ın gücü buna yeter. Kim dünya ödülünü isterse bilsin ki, hem dünya ödülü, hem de ahiret ödülü Allah katındadır. Allah en iyi işiten, en iyi görendir.

ADALETTEN AYRILMAYIN

135. Ey inananlar! Toplumsal adaleti titizlikle ayakta tutun; Allah için bildiklerinizi dosdoğru anlatarak adaleti gözetenlerden olun. İster kendiniz veya ananız-babanız ya da yakınlarınız aleyhine olsun, isterse varlıklı ya da yoksul olsun ki, Allah her iki tarafı sizden daha iyi gözetir; onun için kişisel çıkar ve duygularınıza kapılarak adaletten ayrılmayın. Eğer gerçeği saklarsanız veya doğruyu söylemekten çekinirseniz bilesiniz ki, Allah yapmış olduğunuz her şeyden haberdardır.

1063 (92:125) Bak. Âl'i İmrân Suresi 67. İbrahim Peygamber ile ilgili Kur'an'da geçen tüm sureler için bak. Şuârâ Suresi 69 ve dipnotu.

1064 (92:126) Dikkat! Konu bütünlüğünü sağlamak, okuyucunun konuyu daha iyi anlaması ve kavraması için 127. ayeti 12. ayetin altına 128, 129 ve 130. ayetleri de 35. ayetin altına koydum.

İMANIN KOŞULU

136. Ey inananlar! Allah'ın her an sizinle birlikte olduğuna, onun elçisine ve o elçiye parça parça sunulan Kur'an ayetlerinin bildirdiklerine, ve daha önceden indirilen kitapların bildirdiklerine inanın. Kim Allah'ı ve O'nun varlıktaki gücünü ve O'nun tüm varlığı açıklayan kitaplarını, bunları tebliğ eden elçilerini ve sonunda hesap vereceği günü görmezlikten gelip örtbas ederse, kesinlikle o kimse, gerçeklerden uzaklaşıp kendi cehaletine sapmış olur.[1065]

İKİYÜZLÜLÜK İÇİNDE OLANLARA GÜVENİLMEZ

137. Kuşkusuz inandık deyip sonra gerçeği örtbas edenler, sonra tekrar inandım deyip sonra tekrar gerçeği görmezlikten gelip örtenler, sonra da gerçeği örtbas etmede çok daha ileri giden kimseler, Allah'ı gereği gibi anlamış olamazlar, onlar bağışlanmayı hak edemezler ve onlar dosdoğru bir yola da hidayet bulamazlar.

138-139. İkiyüzlü olanlara can yakıcı sıkıntılar olduğunu haber ver. Onlar her bakımdan güvenilir olanların dışında, gerçekleri görmezlikten gelip bilerek örtenleri dostlar, sırdaşlar ediniyorlar; onlarda bir değer bir yücelik mi arıyorlar? Oysa, değerlerin de, yüceliklerin de hepsi Allah'a aittir.

140. Dikkatinizi çekerim! Kur'an da size şunu da bildirdik: Allah'ın ayetlerini duyurduğunuzda, anlattığınızda, gerçekleri görmezlikten gelip bilerek reddederlerse ve onları alaya alıp önemsemezlerse o kimseler, gerçeklerden başka sözleri bırakmadıkları müddetçe, siz onlarla beraber oturmayın; eğer otururşanız siz de onlar gibisinizdir. Kuşkusuz Allah'ın ayetlerini anlamayan ikiyüzlüler ve gerçekleri görmezlikten gelip bilerek reddedenler, hepsi cehaletin cehennemindedirler.

141. İkiyüzlüler size karşı sinsilik içindedirler. Öyle ki siz, Allah'ın yardımıyla bir başarı elde etmiş olsanız, onlar: "Biz de sizinle

---

1065 (92:136) Bu ayet imanın koşullarını net olarak açıklıyor. Buna, Kur'an'da olmayan (bak. Nisâ Suresi 79) ve Kur'an'a ters olan "hayır da şer de Allah'tandır" cümlesini rivayetlere dayanarak ilave etmişler ve Kur'an ayetini örtbas etmişlerdir. Ayetin sonu ilginç "... kim... görmezlikten gelip örtbas ederse kesinlikle o kimse, gerçeklerden uzaklaşıp kendi cehaletine sapmış olur."

beraber değil miydik?" derler. Ama gerçeği bilerek reddeden ortak koşucular için bir kurtuluş olsa, bu sefer de onlara: "Biz sizden daha fazla uğraşmadık mı, biz sizi inananlardan kurtarmadık mı?" derler. Allah tüm olanlara hakimdir. Gün gelecek aranızdaki gerçek ortaya çıkacaktır. Gerçekleri görmezlikten gelip reddedenler, Allah'ı gereği gibi algılayamadıkları için, aslâ mü'minlik üzere bir yol bulamazlar.

142. İkiyüzlüler sizi Allah ile aldatmaya çalışırlar. Oysa onlar kendilerini, O'nunla aldatırlar. Salata yani toplumsal yardımlaşmaya da, isteksiz davranırlar[1066] zaten yardım etseler de, insanlara gösteriş için yaparlar; yoksa az da olsa Allah'ın rızasını düşünmezler.[1067]

143. Böylece onlar kararsız, "Yok onlarla olmaz, yok bunlarla olmaz," deyip, iki arada bir derede bocalama içindedirler. Kim Allah'ın gerçeklerinden saparsa, o asla doğru bir yol bulamaz.

144-145. Ey inananlar! Her bakımdan güvenilir olanların dışında, gerçekleri görmezlikten gelip bilerek örtenleri, dostlar, sırdaşlar edinmeyin. Böyle yapmakla, siz aleyhinize Allah'ı apaçık bir kanıt mı kılmak istiyorsunuz? Kuşkusuz ikiyüzlülük içinde olanlar, sıkıntı çekme bakımından, aşağının en aşağısı içindedirler; bu yüzden onlara asla bir yardımcı da bulamazsın.

146. Ancak yaptıkları hatayı anlayıp içtenlikle dönenler, ıslah

---

1066 (92:142) Bu Kur'an ayeti de "Onlar namaza kalktıklarında üşene üşene kalkarlar," şeklinde çevriliyor. Kur'an'da geçen her "salat" kelimesini düşünmeden bugün kılınan namaz anlamında çevrilince ayetin anlatmak istediği doğal olarak anlaşılmaz hale getiriliyor. Bu ayette, ikiyüzlülerin "salata isteksiz oldukları, salat etseler de gösteriş için yaptıkları" buyruluyor. Eğer "salat", namaz anlamında ise ve eğer namaz tek başına evde de kılınabiliyorsa ikiyüzlü kişi, ne diye üşene üşene ya da isteksiz olarak gitsin ki? "Kusura bakmayın işim var ben evde kılacağım" diyebilir ve ikiyüzlüler böylesi yalanları iyi de becerirler. Salat toplumsal bir eylemdir. O bakımdan ikiyüzlüler toplumsal yardımlaşma ve destekleşmede isteksiz davranırlar ve yardımlarını da gösteriş için, çıkar için yaparlar.

İşte Allah, ikiyüzlülerin bu durumunu açığa çıkarıyor. Salat ile ilgili bak. aynı surenin 101, 102, ve 103. ayetleri ve dipnotu; Bakara Suresi 238, 239. Ayrıca Mâûn Suresi 4-7 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

1067 (92:142) Bak. Bakara Suresi 8-9.

olanlar ve Allah'ın bildirdiklerine sımsıkı sarılanlar ve bu yönde Allah için içtenlikli olanlar, işte onlar, güvenilir kişilerle beraber olurlar ve onlar Allah'ın güvenilir kişilere sunduğu çok büyük bir ödüle kavuşurlar.

147. Eğer siz kendinize verilenlerin sahibini bilir teşekkür ederseniz ve siz O'na içtenlikle inanırsanız, Allah sizi neden cezalandırsın ki? Allah, her yapılanın karşılığını eksiksiz verendir ve her şeyi en iyi bilendir.

148. Allah, kötülüğü dile dolayıp yaygara yapılmasından hoşlanmaz. Bunu ancak zalim kimseler yapar. Allah her şeyi işitir her şeyi bilir.

149. Ama iyi olan bir şeyi, siz ister açıklayın isterse onu gizli tutun fark etmez; yeter ki siz, yaptığınız bir hatadan dolayı Allah'tan bağışlanma dileyin, çünkü hataları bağışlayan tek yetkili kudret Allah'tır.

ALLAH VE ELÇİLER HAKKINDA YANLIŞ GÖRÜŞLER

150-151. O kimseler ki, hem Allah'ı hem de tüm elçilerini görmezlikten gelip reddedenler, bir de, "Allah böyle buyuruyor, peygamber de şöyle buyuruyor," deyip, Allah ile elçilerini birbirinden ayırmak isteyenler, ve nihayet, "Elçilerden bazılarını kabul ederiz, bazılarını kabul etmeyiz," diyerek kendi aralarında böyle bir yol tutmak isteyenler... İşte bunlar, evet onlar gerçek kafirlerdir. Yani Hak olanı görmezlikten gelip bilerek örtenlerdir. Hak olanı bilerek örtenler için, aşağılayıcı bir azab hazırlamışızdır.

DOĞRU OLAN GÖRÜŞ

152. Allah'a inanırlar ve O'nun buyruklarını tebliğ eden tüm elçilerine inanırlar ve onlardan birini ötekilerden ayırmazlar. İşte onlar Allah'ın kendilerine vereceği ödülü hak edenlerdir. Allah, çok bağışlayıcı, çok esirgeyici olandır.[1068]

KİTAP EHLİ ELÇİYE SORUYOR

153-154. Kitap ehli senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyor. Hatırlayın İsrailoğulları, bundan daha büyüğünü Musa'dan

---

1068 (92:152) Bak. Bakara Suresi 253, 285.

istemişlerdi: "Bize Allah'ı açık bir şekilde göster" demişlerdi de, haksız tutumları nedeniyle yıldırım şokunu yaşamışlardı.[1069] Sonra kendilerine apaçık kanıtlar gelmesine rağmen, tutup da altından buzağıyı ilah edinmişlerdi. Sonra söz vermeleri nedeniyle, Biz onları affettik. Tur Dağı'nda verdiklerimizle Musa'yı onların üstüne apaçık bir yetkiyle görevlendirdik ve onlara: "Kapıdan saygı göstererek girin; yedinci günü, dinlenme günü olarak ortaya atmayın" dedik. Böylece, onlardan sorumluluklarını bildiren kesin bir söz almıştık.[1070]

155. Fakat onlar, verdikleri sözde durmadılar. Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelip örtbas ettiler. Nebîleri suçsuz yere öldürdüler ve "Bizim böyle şeylere kalplerimiz kapalıdır" dediler. Tam tersi, onlar gerçeği örtmeleri nedeniyle kalpleri Allah'ın ayetlerini anlamaya kapalıdır. Bu yüzden çok azı hariç iman etmezler.[1071]

İSA'YI ÖLDÜREMEDİLER

156-157. Onlardan gerçeği örtenler, Meryem hakkında çok büyük bir yalan söylediler ve onlar, Allah'ın elçisi Meryem oğlu İsa Mesih'i, "Öldürdük," dediler. Halbuki onlar İsa'yı öldüremediler ve onu çarmıha germediler; fakat İsa, onlar için benzetildi. Gerçekten onda anlaşmazlığa düşenler, kesinlikle onun hakkında bir kuşku içinde kaldılar ve olanlar hakkında gerçek bir bilgiye ulaşamadılar, sadece asılsız söylentilere tabi oldular. Onlar İsa'yı, kesinlikle öldüremediler.[1072]

158. Aksine Allah onu, bizzat kendisi kurtararak itibarını yükseltti. Allah her şeyde en üstündür, en doğru kararı verendir.

159. Kitap ehlinden her biri ölümlerinden önce, Kur'an'ın İsa

---

1069 (92:153) Müşriklerde aynısını,"bize gökten yazılı bir kitap indir" dediler. Bak. En'âm Suresi 7-8. Yıldırım çapmasıyla ilgili bak. Bakara Suresi 55-56. Altını ilah edinme ile ilgili bak. Bakara Suresi 51-52.

1070 (92:154) Burada anlatılan olaylarla ilgili ayrıca bak. Bakara Suresi 58-59; 63-65 dipnotu; A'râf Suresi 163.

1071 (92:155) Bak. Mâide Suresi 13.

1072 (92:157) Kur'an, gerçek Tevrat'ı ve gerçek İncil'i içerisinde toplamıştır. 157. ayet ve devam eden ayetler düşünenler için ne büyük bir lütuftur.

hakkında verdiği bu haberlere kesinlikle inanmalıdırlar; aksi halde kıyâmet günü bu haberler kendileri aleyhine bir tanık olur.

DİNİ MESLEK EDİNENLERİN TUTUMU

160. Sadece biz yol gösteririz diyen ve insanlar için helal kılınmış tertemiz şeyleri onlara haram kılan Kahinlerin, Din adamlarının haksızca tutumları yüzünden bir çok kimseler, Allah'ın dosdoğru haberlerini anlamaktan geri kalıyor.

161. Öte yandan onlar, kesinlikle yasak edilmesine rağmen, riba yani haksız kazanç peşinde oluyorlar ve o yolla insanların mallarını gasp ediyorlar ve insanları asılsız boş söylentilerle aldatıyorlar Onlardan gerçekleri görmezlikten gelip örtenler için, can yakıcı bir sıkıntı vardır.

DİNİ MESLEK EDİNMEYENLERİN TUTUMU

162. Ama, onlardan bilim insanı olanlar ve içtenlikle inananlar, senden önce indirilen vahiy kitaplarının haberleri yanında, sana indirilen Kur'an haberlerine de inanırlar ve Salatı ikame ederler yani her an Allah'a bağlılık bilinciyle hareket ederler ve zihinlerini temizleyip, ulaştığı gerçek bilgileri paylaşırlar ve Allah'a ve ahiret gününe içtenlikle inanırlar. İşte onlara Allah'ın vereceği çok büyük bir ödül vardır.

ÖNCEKİ NEBÎLERE VAHYEDİLENİN AYNISI
NEBÎ MUHAMMEDE DE VAHYEDİLDİ

163. Kuşkusuz Biz sana vahyettiğimiz gibi, Nûh'a ve ondan sonraki Nebîlerden, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a da vahyettik. Davud'a da Zebur'u vahyettik.

164. Senden önce gelip de sana kıssalarını anlattığımız elçilere de, sana kıssalarını anlatmadığımız elçilere de vahyettik. Allah Musa'nın kıssasını kelimelerle, ayrıntılı olarak anlattı.

ELÇİLERİN GÖNDERİLİŞ NEDENİ

165. Elçiler, insanlar mutluluk içinde yaşasınlar diye Allah'tan gelen haberleri açıklayıp müjdelemek ve onları Allah'ın buyruklarına

karşı olmamaları için uyarmak, sonra da elçilerin tebliğ ettikleri deliller üzere Allah'ın tüm varlığa hakim ve her şeyin mutlak galibi olduğunu anlatmak için görevlendirilmişlerdir.

166. Öyle ki, sana indirilmiş olan Kur'an haberlerini bizzat Allah, kendi bilgisinden ve kendi gücüyle indirdiğine tanıklık eder. Tanık olarak da Allah yeter.

167. Kuşkusuz gerçeği görmezlikten gelip örtenler ve Allah'ın ayetlerini anlamaya çalışanlara engel olanlar gerçeklerden uzaklaşıp kendi cehaletlerine sapmışlardır.

168-169. Kuşkusuz gerçeği görmezlikten gelip örtenler ve ortak koşarak kendilerine yazık edenler, Allah'ın rahmetinden uzaklaşmışlardır; onlar bağışlanma içinde olamazlar ve onlar dosdoğru bir yol da bulamazlar. Ancak onların yolu cehennemi sıkıntılardır ve durumlarını değiştirmedikleri sürece de sürekli o hal içindedirler. Allah'ın dosdoğru yolunu önemsemeyenler işte bu halde olurlar.

"TESLİS (ÜÇLEME)" VE KİTAP SAHİPLERİNE ÇAĞRI

170. Ey insanlar! Kesinlikle elçi size, Rabbinizden gerçek olanı getirmiştir. Kendi iyiliğiniz için, elçinin getirdiğine güvenin. Eğer gerçeği görmezlikten gelip örterseniz bilin ki, göklerde olanların ve yerde olanların Allah'a ait olduğunu ve bilginin kaynağının ve tüm varlığa hakim olanın Allah olduğunu anlayamazsınız.

171. Ey Kitap sahipleri ! Siz din hakkında yalan yanlış şeylerde olmayın ve Allah'ın bildirdikleri dışında bir şey söylemeyin! Kuşkusuz Meryem oğlu İsa Mesih, sadece Allah'ın buyruklarını bildiren elçisi ve kendinden bir bilgi olarak Meryem'e haber verdiği, müjdelediği kelimesinden başka bir şey değildir. Artık, Allah'ın elçilerinin tebliğ ettiği haberlere güvenin. "Üç" (Baba-Oğul-Ruh), demeyin; kendi yararınız için bundan vazgeçin. Allah tek bir ilahtır. O noksan sıfatlardan arınıktır. O çocuk edinmez. Göklerde ne varsa, yerde ne varsa her şey O'nundur ve Allah bütün her şeyde yetkili olandır.[1073]

1073 (92:171) İsa ile ilgili bak. Meryem Suresi 16-39; Mâide Suresi 110-119. Ayrıca Âl'i İmrân Suresi 45 ve 46. ayetler ve dipnotu okuyunuz.

172. İsa Mesih, hiçbir zaman yakınlaştırılmış meleklerden olmadığını ve Allah'ın bir kulu olduğunu söylemekten asla çekinmezdi. Kim onun kul olduğunu söylemekten çekinir ve büyüklük taslarsa, yarın onların hepsi Allah'ın huzurunda toplanacaklardır.

173. İşte o zaman, İsa Mesih'in Allah'ın bir kulu ve elçisi olduğunu söylemekten çekinmeyenlere, Allah ödüllerini eksiksiz verecek ve lütfundan onlara daha fazlasını ödeyecektir. Ama büyüklük taslayıp söylemekten çekinenler ise, can yakıcı bir azapla cezalandırılacaklar ve onlar, kendileri için Allah'tan başka ne bir veli ve ne de bir yardımcı bulamayacaklardır.

174-175. Ey İnsanlar! Dikkatinizi çekerim! Rabbinizden size bir kanıt geldi ve size apaçık bir Kur'an indirdik. Allah'a koşulsuz inanıp, Kur'an'ın gerçeklerine içtenlikle uyanlar, işte onlar Allah'ın rahmetini kendi içlerinde bulurlar, fazilet sahibi olurlar ve onlar dosdoğru bir yola yönelirler.

176. (Dikkat! 176. ayet, konu bütünlüğünü sağlamak için, 13. ayetten sonraya konmuştur.)

İniş Sırası: 93
ZİLZÂL (Deprem) SURESİ
Sure No: 99

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2-3. Yerküre dehşet verici bir depremle sarsılacak, toprak içinde ne varsa ortaya çıkaracak, insan; "Ne oluyor bu yeryüzüne "diye şaşıracak.[1074]

4-5. O gün Rabbin toprağı konuşturacak ve yerküresi tüm olup bitenleri haber verecek.

6. İşte o gün insanlar, dünyada işlemiş oldukları amellerin karşılığını görmek için, panik içinde koşuşturacaklar.

1074 (93:1) Bak. Hacc Suresi 1, 2.

7-8. Artık, kim en ufacık bir iyilik yapmışsa onun karşılığını görecek; kim de en ufacık bir kötülükte bulunmuşsa onun karşılığını görecektir.

İniş Sırası: 94
HADÎD SURESİ
Sure No: 57

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Göklerdeki ve yerdeki olan herşey, Allah'ın koyduğu yasaya göre hareket eder; O'nu noksan sıfatlardan uzak tutarlar. O, en üstün ve en doğru yasa koyucudur.

ALLAH DEYİNCE NE ANLAMALIYIZ?

2. Göklerin ve yerin yönetimi O'nundur. Yaşatan da, öldüren de O'dur. O her şeye güç yetirendir.

3. Evveli olmayan da, sonu olmayan da O'dur. Yarattıklarıyla açık olan, zatıyla gizli olan O'dur. Bütün her şeydeki bilginin kaynağı O'dur.

4-5. O, gökleri ve yeri altı evrede yaratan, sonra da yarattıkları üzerine egemenliğini kurandır. Göklerin ve yerin yönetimi O'nundur. Yerin içine ne girer, ondan ne çıkar, gökten ne iner, oraya ne yükselir, tüm varlıkta işler-oluşlar Allah'ın bilgisiyledir. Nerede olursanız olun O, sizinle beraberdir. Allah, yapmakta olduğunuz her şeyi görür.[1075]

6. Allah, geceyi gündüzün içine sokan, gündüzü de gecenin içine sarandır. O, içinizde gizlediklerinizi de bilendir.

7. İşte böyle bir Allah ile beraber olduğunuza iman edin ve buyruklarını tebliğ eden elçisine güvenin. Sahip olduğunuz varlığın gerçek sahibini anlayın ve siz de toplum yararına harcama yapın. Sizden

---

1075 (94:4-5) "Altı evre" ile ilgili bak. Secde Suresi 5; Fussılet Suresi 9, 10; Meâric Suresi 4. "Yerin içine ne girer, göğe ne yükselir" ile ilgili bak. Sebe Suresi 1-2. Ayrıca bak. Kâf Suresi 16; Bakara Suresi 186.

kim Allah ile beraber olduğuna içtenlikle inanıp, toplum yararına harcama yaparsa, onlar için büyük bir ödül vardır.

8. Hâ! Siz Allah'a iman etmiş değildiniz; imanınız da yoktu. Elçi, Rabbinize iman etmeniz için, sizi davet etti. Siz de inandığınıza dair kesin söz verdiniz. Eğer siz gerçekten iman etmişseniz sözünüzde durun.

9. O Allah ki, sizi cehaletin karanlığından gerçeklerin aydınlığına çıkarmak için, kulu Muhammed'e, apaçık ayetler indirmiştir. Kuşkusuz Allah, sizdeki niteliklerin sahibidir, sizi özünden varedendir.

10. Size ne oluyor ki, göklerde ve yerde olan her şey Allah'ın olmasına rağmen, Allah için toplum yararına harcama yapmıyorsunuz? Sizden fetihten önce harcayıp savaşanlar, diğerleriyle eşit olmaz. Onların derecesi, fetihten sonra harcayıp savaşanlardan daha üstün olur. Allah herkese güzel olanı vaat eder. Yapmış olduğunuz her şeyden Allah'ın haberi vardır.

11. Kim Allah için toplum yararına güzel bir çaba harcarsa, Allah o kimsenin harcadığını katlayarak arttırır. Ayrıca onun için onur verici bir ödül de vardır.

18. Kuşkusuz özü-sözü doğru erkekler ve özü-sözü doğru kadınlar, Allah için toplum yararına harcama yapanlardır. Allah da onların harcadıklarının karşılığını katlayarak verendir; ayrıca onlar için onur verici bir ödül de vardır.[1076]

19. Allah'a ve buyruklarını tebliğ eden elçilerine içtenlikle inananlar, işte onlar, evet onlar Rableri yanında özü-sözü doğru olanlardır ve Allah için harcadıklarına şahit olunanlardır; kesinlikle onların ödülleri ve aydınlatan ışıkları vardır. Ayetlerimizi görmezlikten gelip örtenler ve yalanlayanlara gelince, işte onlar da alevli ateşin arkadaşlarıdır.

12. Gün gelir, inanan kadınların ve inanan erkeklerin Allah için

1076 (94: 18-19) DİKKAT! 18 ve 19. ayetler konu bütünlüğünü sağlamak okuyucunun anlamasına yardımcı olmak amacıyla, 11. ayetten sonraya konmuştur.

harcadığı çabaları, yaptıkları harcamaları, kendilerinin ışığı olarak, onların önlerini ve çevrelerini aydınlatır olarak görürsün. Ödülleri de; "Bu gün size içinde sonsuza dek kalacağınız ve altlarından ırmaklar akan bahçeler vardır; orada sürekli huzur içindesiniz," diye müjdelenir. İşte en büyük kurtuluş odur.

13. O gün, ikiyüzlü erkekler ve ikiyüzlü kadınlar, inananlara derler ki: "Bizi gözetin de, ışığınızdan biz de yararlanalım; biz de gerçeği görelim." Onlara; "Dünyaya dönün de size ışık olacak bir çaba harcayın" denilir; sonra da inananlarla ikiyüzlüler arasına, kapısı olan bir duvar çekilir ki, duvarın iç tarafında mutluluk vardır; dış tarafında ise, can yakıcı bir sıkıntı vardır.

14-15. İkiyüzlüler orada, "Biz sizinle beraber değil miydik?" diye bağrışırlar. İnananlar da; "Evet beraberdik, fakat siz çıkarınızı gözettiniz, asılsız söylentilerle, kuruntularla kendinizi ateşe attınız; Allah'ın emri ölüm gelinceye kadar o kuruntular ile o söylentiler ile aldatıldınız; Allah'ın ayetleri hakkında kuşkuya düşürüldünüz, siz de gururlandınız; büyüklük tasladınız, böylece gururunuz sizi aldattı; işte o zaman siz gerçekleri görmezlikten gelip örttünüz; o durumlarla senli benli oldunuz ve o can yakıcı yerinizi, bu kötü sonu hazırladınız. Bugün artık ne sizden ne de gerçeği örtenlerden bir kurtuluş bedeli kabul edilmez," derler.

İNANDIM DİYENLERE ÇAĞRI!

16. Ya şu iman etmiş kimseler için, Allah'ı gereği gibi düşünmenin ve Hak'tan indirilen Kur'an'ı akıllarıyla anlamanın vakti gelmedi mi? Sakın onlar da daha önce kendilerine kitap verilmiş olanlar gibi olmasın; onlar, kendilerine kitap verildikten uzun bir zaman sonra, onu terk ettiler, kuruntuların, söylentilerin peşine düştüler. Bu yüzden de kalpleri katılaştı, bir çoğu da yoldan saptı.

17. Biliniz ki, Allah ölümünden sonra yeryüzünü diriltiyor. Sizi de öyle diriltecek. İşte size ayetlerimizi böyle açıklıyoruz. Umulur ki aklınızla düşünürsünüz.

20. Sizler dünya hayatını sadece bir oyun, eğlence ve süslenme yeri olarak biliyorsunuz; aranızda servetinizin ve çocuklarınızın çokluğuyla övünüyorsunuz. Tıpkı ürünleriyle övünen, tarlasını sulayan

yağmurdan hoşlanan çiftçilerin örneği gibi. Ne var ki, daha sonra o ürün kuruyup sararıp çerçöp haline geliverince; sonunda o ürün sahibinde şiddetli bir sıkıntı başlar. Aklınızı başınıza toplayın! Bağışlanma ve mutluluk Allah'tandır. Dünya hayatı sadece servet biriktirm, gururlanma ve övünme yeri değildir.[1077]

21. Sizler, Rabbinizden bir bağışlanma üzere koşuşturun; o bağışlanmanın mutluluğu, huzuru, göklerin ve yerin genişliği kadardır. Dileyen kimseler Allah'ın bu lütfuna kavuşabilir. Allah'a inanan ve buyruklarını tebliğ eden elçilerine inanan kimseler için mutluluk vardır; huzur vardır. Çünkü Allah, o geniş mutluluğun, huzurun sahibidir.

22. Yeryüzünde meydana gelen ve sizin de başınıza gelen hiçbir felâket yoktur ki, o felâket meydana gelmeden önce, onu önlemenin çaresi bu kitabın içinde yazılmış olmasın. Kuşkusuz bu Allah'a göre çok kolaydır.

23. O bakımdan siz bir şey elde edemediğinizde üzüntüye kapılıp bir kenara çekilmeyin; çaresini araştırın. Size verilenlerin de sahibini bilin; şımarmayın; Çünkü, Allah kendini beğenip şımaran kimseleri sevmez.

24. Cimri olan kimseler, insanlara da cimriliği öğütlerler. Her kim cimrilik ederse bilsin ki, tüm varlığın sahibi Allah'tır ve O, en çok övgüye layık olandır.

HER ŞEYİN ÖLÇÜSÜ VE SINIRI BELİRLENMİŞTİR

25. And olsun! Gönderdiğimiz elçilere indirdiğimiz kitaplarda Biz, dünyada ve ahirette ne olup ne olmayacağını açık-seçik kanıtlarla sunduk. Biz o kitapların içinde ölçüyü ve sınırı da bildirdik ki,

---

1077 (94:20) Burada "çiftçiler" olarak çevrilen kelimenin Arapçası, **"el küffar"**dır. Bu kelime **"kâfir"** kelimesinin türevidir. Kâfir kelimesinin anlamı "örtmek"tir. Çiftçiler toprağı sürerken örttükleri için Araplar çiftçilere "kâfir" derler. Bu ayette kelime gerçek anlamıyla kullanılmıştır. Kur'an da geçen "kafir" ve türevleri gerçeği bile bile örten, örtbas eden kimseler için kullanılır. Ayrıca gerçek olanı inkâr etmek, reddetmek anlamlarında da kullanılır. Kâfir sözcüğüyle ilgili, Mümtehine Suresi 10. ayet ve dipnotu okuyun.

insanlık kendi yararı için, toplumsal adaleti kuvvetle yerine getirsin ve onu titizlikle ayakta tutsun. Böylece Allah, insanların bilmedikleri şeyleri bilmeleri için, o elçileri ve kitapları insanlara yardımcı olarak gönderdi. Kuşkusuz Allah, tüm varlığı sapasağlam ayakta tutan değerlerin yüce sahibidir.[1078]

26. And olsun! Nûh'u ve İbrahim'i de gönderdik. O ikisinden nesiller kıldık. Onların içinde kitabı anlatan nebîler oldu. Anlattıkları kimselerden bazıları gerçeklere yöneldi; birçokları da sapanlardan oldu.

27. Sonra, onların ardı sıra elçilerimizi art arda gönderdik ve Meryem oğlu İsa'yı da elçi olarak arkalarından gönderdik ve ona İncil'i verdik. Kalplerinde şefkat ve merhamet olanlar, İsa'nın anlattığı gerçeklere tabi oldular. Bazıları da, Allah'ın rızasını istiyoruz diye bir din adamlığı sınıfı icad ettiler. Onun da gereğini yerine getirmediler. Ancak, Biz böyle bir din adamlığı sınıfını onların üzerine yazmamıştık. Onlardan içtenlikle iman etmiş olanlara karşılığını vereceğiz; Fakat onlardan bir çoğu sapanlardan oldu.[1079]

28. Ey iman etmiş kimseler! Allah'a ortak koşmaktan sakının; elçisinin tebliğ ettiği Kur'an'a inanın ki, Allah size, rahmetinden iki pay versin; ve size, aydınlığında yürüyeceğiniz bir ışık lütfetsin ve sizin tüm yaptığınız hataları bağışlasın. Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

29. Kitap sahipleri bilmiyorlar mı ki, hiç kimse, Allah'ın lütfettikleri üzerine herhangi bir şey takdir edemezler. Ve lütuf Allah'ın elindedir; onu dileyen kimseye verir ve Allah büyük lütuf sahibidir.

1078 (94:25) Kur'an meâllerinde "Demir" anlamı verilen, **"hadid"** sözcüğünün daha başka anlamları da bulunmaktadır; "demir" anlamı bunlardan sadece biridir. Şöyle ki "iki şey arasına konulan ara, herhangi bir şeyin son noktası, defetmek, savmak, engel olmak, bir şeyi başka bir şeyden ayırma, sınır, demir cevheri, demirci, kapıcı, hapishane gardiyanı vs." (*Lisanü-l-Arab*, c. 2, s. 353-356; *Tacü-l-Arûs*, c. 4, s. 410-413; "Hdd" mad.) Görüldüğü gibi "hadid" sözcüğünün birden fazla anlamı vardır. "Hadid" sözcüğünün ne anlama geldiği ile ilgili bak. Kâf Suresi 22. Ayrıca **"hudud"** kelimesi için bak. Nisâ Suresi 13.

1079 (94:27) Ayrıca bak. Tevbe Suresi 34, 35.

İniş Sırası: 95
MUHAMMED SURESİ
Sure No: 47

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. O din adamları sınıfı ki, gerçekleri örterler ve Allah'ın yolundan; O'nun ayetlerini anlamaktan yüzçevirirler. Kesinlikle onların yapmış olduğu tüm işler boştur.

2. İnanmış kimseler, toplum yararına iyi ve düzeltici işler üretirler ve Muhammed'e indirilen Kur'an'a inanırlar, onu anlamaya çalışırlar. Ki o Kur'an, Rablerinden gelen gerçektir. Onu anlayıp uygulayanlar kötülüklerden uzak kalır ve düşünceleri ortak koşuculuktan temizlenir.

3. İşte böyle! Kuşkusuz gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, rivayetlere; boş söylentilere uyarlar; inanmış kimseler ise, Rablerinden Hak olarak indirilen Kur'an'a uyarlar. İşte Allah, insanlar için durum vaziyeti, onlara örneklerle böyle vurgular.

4. Siz de, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerle karşılaşıp münakaşaya girerseniz hemen onlara, bağlandıkları şeyin yanlış olduğunu iyice vurgulayın. Onlara inanacakları gerçeği örnekli olarak anlatın; tâ ki onlar, ağırlıklarını yani ortak koşucu düşüncelerini zihinlerinden atıncaya kadar, onlarla mücadeleyi sürdürün ve onlara gerçeği anlatmada, ne yapılması gerekiyorsa en sağlam bir şekilde onu yapın. Şayet onlar Allah'ı ortaksız olarak anlamayı isterlerse, elbette karşılığını bulurlar. Siz birbirinizi gerçekleri anlamak için düşünmeye sevk edin. Kur'an'ın bildirdiği gerçekleri anlama ve anlatma yolunda ömür tüketenlerin çalışmaları asla boşa gitmez.

5-6. Onlar dosdoğru yolu bulanlardır; düşünceleri ortak koşuculuktan temizlenmiş olanlardır. Ve onlar gerçeklere arif olmuşlardır; yani bilinçlenmişlerdir; onlar huzurlu ve mutlu yaşamayı hak edenlerdendir.[1080]

1080 (95:6) "Huzur ve mutluluk cennetinin" nitelikleri 15. ayette açıklanıyor.

7-8. Ey inananmış kimseler! Eğer siz yardımlaşır ve Allah'ın buyruklarını uygularsanız, Allah'ın yardımını bulursunuz ve O sizi zor durumda bırakmaz. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, kesinlikle onlar, zor durumda kalır ve onların yaptıkları tüm işler boşa gider.

9. İşte böyle! Çünkü gerçeği örtenler, Allah'ın indirdiği Kur'an'ın anlaşılmasından hoşlanmazlar. Bu yüzden onların yaptıkları tüm işler boştur.

10. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, yeryüzünde seyahat etmiyorlar mı? Kendilerinden önceki o durumda olanların sonu nasıl olmuş, düşünseler ya! Kendileri gibi onlar da Allah'ın indirdiği gerçeği görmezlikten gelmişlerdi de, Allah üzerlerine felâketler yağdırmıştı. Allah'ın Kur'an'ını anlamsız kılıp örtenler için de, benzer son kaçınılmazdır.

11. İşte böyle! Kuşkusuz iman etmiş kimseler, koruyucularının Allah olduğunu bilirler. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler ise, koruyucularının Allah olduğunu idrak etmezler.

12. Kuşkusuz içtenlikle iman eden, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimselerin yaşamları, huzurlu ve mutlu bir akıcılık içindedir. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler ise, hayvanlar gibi yerler-içerler kendi çıkarlarının peşinde koşarlar ve kesinlikle onlar hep yakıp yıkıcı durumdadırlar.

13. Seni vatanından çıkaran Mekkeli müşriklerden çok daha güçlü nice kent halkları, onların hepsi helâk olup gittiler. Ama helâk olurken, onlara hiçbir yardım eden çıkmadı.

14. Şimdi, Rabbinden gelen apaçık ayetlere uyan kimse, kendi arzusuna, kendi çıkarına göre üretilmiş rivayetlere tabi olan ve bu yanlış davranışı kendisine cazip gelen kimse gibi midir?

15. Kötülüklerden sakınıp Allah'a ortak koşmayanlara söz verilen cennetin örneği şöyle: Orada dupduru akan sular, alabildiğine bol, tadı hiç bozulmayan sütler, süzme ballar, içenler için tadı damakta üzüm şıraları ve ayrıca orada türlü çeşitli meyveler ve en önemlisi Rablerinden bir bağışlanma... Şimdi, böyle nimetler içinde yaşayanların durumu ile, sürekli can yakıcı sıkıntılarla kıvranan ve bağırsak-

larını parça parça edecek olan bir kaynar sudan içirilen kimsenin durumu aynı olur mu?[1081]

16. Ortak koşanlardan seni can kulağı ile dinler gibi görünenler, senin yanından ayrıldıkları zaman, derste beraber olduğu inananların kafasını bulandırmak için; "O, az önce anlattığı bilgiyle ne demek istedi ki," diye kuşku yaratırlar. İşte böyle kimseler kendi çıkarlarına tabi oldukları için, onların kalpleri, elçinin tebliğ ettiği Kur'an bilgisine kapalıdır.

17. Dosdoğru yolda ilerleyen kimselerin gerçeği anlamaları artar, hidayet bulurlar ve onlar gerçeği anlatırlar, kötülüklerden sakınırlar, Allah'a ortak koşmazlar.

18. Kendi çıkarlarına tabi olanlar, gerçekleri anlamak için hiç düşünmezler mi? Kıyâmet vaktinin ansızın gelip çatmasını mı bekliyorlar? O an gelip çatınca, gerçeği anlamanın ne yararı olur? Aslında düşünenler için, kesinlikle onun işaretleri gelmiştir. Artık kendilerine sunulan gerçekleri anlasınlar.

19. Sadece Allah vardır; ilah, efendi yoktur, artık bu gerçeği bilin! Hem sen kendi günahın için, hem de inanan kadınlar ve inanan erkekler kendi günahları için bağışlanma dileyin. Allah, sizin gezip dolaştığınız yeri de bilir, varıp duracağınız yeri de bilir.

İKİYÜZLÜ DAVRANIŞ

20. İkiyüzlüler, iman eden kimselere; "Keşke savaşla ilgili, bir bölüm indirilse" derler. Ne zaman ki, kesin hükümler içeren bir bölüm indirilip ve onun içinde savaştan da söz edilince, bu sefer hasta ruhluların, düşünceleri kirli olanların, tam da kendilerine yaraşır durumda, tıpkı ölüm baygınlığı geçiren bir kimsenin bakışı gibi, sana baktıklarını görürsün.

21. Halbuki emir kesinleştiğinde, herkesin yararına olduğu bilinen

---

1081 (95:15) Allah, cennet nimetlerinden ve cehennem azabından bahsederken, bizim dünyada algılayabildiğimiz varlıklar ve duygular ile anlatır. Yoksa oradakiler çok daha farklı ve benzersiz. Bakara Suresi 24, 25, 26; Ra'd Suresi 35; Nisâ Suresi 57; Vâkıa Suresi 19; Tûr Suresi 21-25; Hûd Suresi 23. ayetleri inceleyiniz.

bir söze itaat etmeleri, saygı duymaları gerekirdi. Eğer onlar, Allah'ın buyruğuna bağlılık gösterseydiler, elbette kendileri için daha hayırlı olurdu.

22. Demek ki onlar, yönetimi ele geçirseler, ülkede kargaşa çıkarmayı ve akrabalık bağlarını koparmayı, birlik inancını parçalamayı mı umuyorlar?[1082]

23-24. İşte öyle yapanlar, evet onlar, Allah'ın rahmetinden uzaklaşmış kimselerdir. Onların kulakları var gerçekleri duymaz, gözleri var gerçekleri görmez. Peki bunlar, Kur'an'ın ne dediğini hiç düşünmezler mi? Yoksa kendilerinde akıl tutukluğu mu var?

25. Kuşkusuz, dosdoğru yol kendilerine açıkça gösterildikten sonra, tekrar eski ortak koşucu adetlerine geri dönen kimseler, şeytanî hallere sürüklenirler ve boş ümitlerle oyalanırlar.

26. İşte şeytanî hallere sürüklenenler, Allah'ın indirdiği Kur'an'dan uzak duran kimselere şöyle derler: "Bazı işlerde sizinle iş birliği halinde olacağız." Oysa Allah, onların gizlediklerini bilmektedir.

1082 (95:22) Ayette geçen **"tevelleytüm"** sözcüğü, **"tevelli"** kelimesinin türevlerindendir. Anlamı, "sırtını dönmek, sürekli engellemek, karşı çıkmak" anlamına geldiği gibi "velayet" türevinden hareketle, "yönetimi ele geçirmek, işbaşına geçmek" anlamlarına da gelmektedir. (Bak. *Hak Dini Kur'an Dili*, Muhammed suresi, 22. ayet dipnotu.)

Dolayısıyla bu ayetin baş kısmı, "Eğer, siz işbaşına geçerseniz..." şeklinde de anlaşılabilir. Her iki anlamda da durum değişmez. Nitekim Hz. Muhammed'in vefatından kısa süre sonra, "işbaşına geçen"ve cahiliye dönemi kabilecilik ve liderlik ihtiraslarını hortlatanları anımsayın. Bu hasta ruhlu kişilerin yönetimi ele geçirdikten sonra Arap örf ve adetlerini nasıl din diye Müslümanlara dikte ettiklerini, Müslümanlar arasına nasıl ayrılık tohumları attıklarını, birliğin, beraberliğin paramparça edildiğini düşünün.

Allah bu ayetle aklı ile düşünenlere, gelecekte neler olabileceğini işaret buyurmuş. 23. ayette böyle olanları lanetliyor. Ne yazık ki "rahmetten uzaklaşmış" bu kişiler tarafından dikte ettirilen tarihsel ve kültürel olaylar, bir din buyruğu, bir Kur'an buyruğu gibi "Müslüman âlemi" denilen topluluklara benimsetilmiştir. Bunu benimseten ve kuşaktan kuşağa taşıyanlar da, "icat edilmiş bu din sınıfının" erleridir. Halbuki Allah, "böyle bir din sınıfı" yazmamıştır.

27-28. Şeytani hallere sürüklenenler, kendilerine ölümün habercileri gelip çattığı zaman, onlar, arkalarında bıraktıklarının yüzlerine nasıl vurulacağını anlayacaklardır. İşte onlar, Allah'ın hoşlanmadığı şeylerin peşine düştüler ve O'nun rızasından uzaklaştılar. Bu nedenle onlar, tüm yaptıklarını boşa çıkardılar.[1083]

29. Düşünceleri kirli, kötü kalpli kimseler, yoksa gizledikleri nefret dolu kinlerini, Allah'ın asla açığa çıkaramayacağını mı sanırlar?

30. Eğer Biz dileseydik onları sana gösterirdik de, sen onları yüzlerinden hemencecik tanıyıverirdin; ama sen dikkat ederek, onları davranışlarından ve konuşmalarından kendin tanımalısın. Allah tüm yaptıklarınızı zaten biliyor.

31. Elbette Biz, sizden içtenlikle çaba gösterenleri ve güçlüklere karşı göğüs gerenleri belli edinceye kadar sizi de, haberlerinizi de deneyeceğiz.

32. Kuşkusuz gerçekleri görmezlikten gelenler ve Allah'ın dosdoğru yolunda olanları engellemeye çalışanlar, Allah'ın buyruklarını açıklayıp yol gösteren elçiye karşı duranlar, Allah'a hiçbir şeyle, asla zarar veremezler. Aksine kendilerinin tüm yaptıkları boşa gider.

33. Ey inananlar! Allah'a itaat edin ve elçinin tebliğ ettiklerine uyun ki, çalışmalarınızı işe yaramaz hale getirmeyin.

34. Kuşkusuz gerçekleri görmezlikten gelip örtenler ve Allah'ın dosdoğru yolunda olanları engellemeye çalışanlar, sonra da tövbe etmeden inkârcılar olarak ölenler, kesinlikle onlar, Allah'ın bağışlamasından mahrum kalırlar.

35. Sakın af dilemeyi ihmal etmeyin; iş işten geçtikten sonra esenlik dilemeye kalkmayın. Allah her an sizinle beraberdir ve O, sizin af dilemenizi asla boşa çıkarmaz.

36. Dikkatli olun! Dünya yaşamını sadece bir oyun ve sadece bir

---

1083 (95:27) Ayette **"haberciler"** diye anlamlandırılan "melekler" kelimesi için bak. Fâtır Suresi 1. ve dipnotu. Yine ayette "vurulmak" diye anlamlandırılan **"darabe"** sözcüğünün değişik anlamları için, Nisâ Suresi 34 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

eğlence haline getirmeyin. Eğer içtenlikle inanırsanız, kötülüklerden, yanlışlardan sakınırsanız size karşılığı verilir ve sizden mallarınızın tamamı da istenmiyor.

37. Eğer sizden mallarınızın tamamı istenmiş olsaydı ve siz buna zorlansaydınız, cimrilik eder vermezdiniz. O zaman siz, içinizde gizlediğiniz nefret dolu kininizle açığa çıkıverirdiniz.

38. İşte bu yüzden sizler, mallarınızdan gönüllü olarak Allah adına yani toplum yararına harcamaya çağrılmaktasınız. Öyleyken içinizden bir kısmınız yine de cimrilik etmektedir. Kim cimrilik ederse kendi zararına cimrilik etmiş olur. Allah zengindir, yoksul olan sizlersiniz. Eğer Allah için toplumsal yardımlaşmadan kaçınırsanız, Allah sizin yerinize başka bir topluluk getirir, sonra onlar sizin gibi cimrilik etmezler.

İniş Sırası: 96
RA'D (Gök Gürültüsü) SURESİ
Sure No: 13

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Elif, Lâm, Mîm, Râ. İşte şunlar evren kitabının ayetleridir ki, onlar sana, Rabbin olan Allah'tan indirilen bir gerçektir. Ama insanların pek çoğu gerçek olana inanmıyor.

EVREN ALLAH'IN KİTABIDIR İÇİNDEKİLER DE ALLAH'IN AYETLERİDİR

2. O Allah ki, şu gördüğünüz gökleri direksiz olarak yükselten, sonra var ettiği tüm varlık üzerine egemenliğini kuran, güneşe ve aya yasalarını koyandır ki, her biri vakti belirlenmiş bir süre için, yörüngelerinde akıp gider. Allah, tüm var oluşu düzenleyip yönetendir; O, ayetleriyle gerçekleri ayrıntılı olarak açıklıyor. Umulur ki siz, Rabbiniz olan Allah'ı bilinçli olarak kavrar ve gerçek olana inanırsınız.[1084]

1084 (96:2) Bak. Secde Suresi 5.

3. O Allah ki, yeryüzünü yayıp döşedi, yaşam için elverişli duruma getirdi, orada sağlam dağlar, akan sular ve erkekli dişili türlü çeşit meyveler var kıldı, geceyi ve gündüzü oluşturdu. Kuşkusuz işte bunlarda, düşünüp araştıran bir toplum için dersler vardır.

4. Allah yeryüzünde birbirine yakın kıtalar ve her kıtaya özgü birbirine benzeyen ve benzemeyen ziraat ürünleri, üzüm bahçeleri, aynı kökten çıkan çeşitli hurmalıklar var etti. Bunların hepsi aynı topraktan çıkıp, aynı su ile sulanıyor. Ama Allah bunların tatlarını, lezzetlerini kimini kiminden farklı kıldı. İşte aklını çalıştıran bir toplum için, elbette bunda alınacak dersler vardır.

5. Eğer, bunlara inanmayanlara hayret ediyorsan, asıl onların; "Biz toprak olduğumuz zaman mı, yeniden yaratılmış olacağız?" demelerine hayret etmelisin. İşte onlar, Rablerinin sunduğu akli delilleri görmezlikten gelip örten kimselerdir. İşte onlar, cehaletlerine bağlanıp gidenlerdir. İşte onlar, can yakıcı sıkıntılara sahiptirler ve onlar sürekli o durumda kalanlardır.

6. İşte o durumda olanlar; senden öncelikle iyilik ve güzellik yerine, kötülükleri istemede acele ediyorlar. Dikkatinizi çekerim! Onlardan önce gelip-geçenlerin de can yakıcı sıkıntıları vardı. Ama, senin Rabbin, kendi zararlarına iş yapan insanlar için de af sahibidir ve kuşkusuz senin Rabbin, kesinlikle şiddetli sıkıntılarda kalanları da affeder.

PEYGAMBERDEN MUCİZE BEKLEMEK GERÇEĞİ ÖRTMEKTİR

7. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler; "Rabbinden ona, bizi tatmin edecek bir işaret indirilmeli değil miydi!" diyorlar. Senin görevin sadece uyarmaktır; mucize getirmek değil ve sen tüm toplumlar için bir yol göstericisin.

8. Allah, bütün dişilerin taşıdığı şeyi ve rahimlerdeki gebelik sürelerinin uzun ya da kısa olanını bilir. Çünkü O'nun katında bütün her şey bir ölçü iledir.[1085]

1085 (96:8) Bak Hadîd Suresi 25."...Biz ölçüyü indirdik...."

9. Allah görüleni de görülmeyeni de, açıkta olanı da gizlinin gizlisini de bilendir. Kudretinin büyüklüğü sınırsızdır; yüceliği de sonsuzdur ve noksan sıfatlardan arınıktır.

10. Siz konuşmalarınızı aranızda ister gizliden yapın ister açıktan; isterseniz gecenin karanlığında gizlenin, isterseniz gündüzün aydınlığında gezip dolaşın fark etmez. Allah'a göre aynıdır.

11. Kesinlikle Allah, yapılanların ve yapılacakların bir takipçisidir. İşleyişin Allah'a ait olduğu bilincinde olanlar, onun bildirdikleriyle korunurlar. Muhakkak ki bir toplum; zihinsel bir değişim içinde olmaz ve o toplum Allah'ın buyruklarını anlama bilincine erişmezse, felâketlere batmış bir toplum olur. Artık o toplumun kötü gidişini durduracak yoktur ve o toplum için Allah'tan başka bir koruyup kollayan da olmaz.

12-13. O'dur size korku ve umut olarak şimşeği gösteren ve yağmur yüklü bulutları oluşturup taşıyan. Gök gürültüsü O'nun şanının, yüceliğinin sesidir; diğer doğa güçleri de O'nun kudret ve varlığının delilleridir. O yıldırımlar gönderir de dilediği yerlere isabet ederler. Bütün bunlara rağmen ortak koşanlar Allah hakkında tartışıp duruyorlar. Oysa O, gücüyle tüm varlığı kuşatmıştır.[1086]

14. Gerçek çağrı kesinlikle Allah'adır. O'nu bırakıp da yalvarıp durdukları başka kimseler, kesinlikle onlara hiçbir şeyle yanıt veremezler. Onların durumu, suya doğru iki avucunu açıp da ağzıma su gelsin diye bekleyip duran kimse gibidir ki, su onun ağzına gelmez. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin yalvarıp durdukları şeyler de, işte böyle boş bir hayaldir, gerçeklerden sapmadan başka bir şey değildir.

15. Halbuki göklerde ve yerde ne varsa, onların gölgeleri de dâhil olmak üzere hepsi ve her an, şöyle ya da böyle, sadece Allah'a boyun eğip teslimiyet gösterirler.

1086 (96:12-13) Allah'ı yüceltmeyen hiçbir varlık yoktur. Bak. İsrâ Suresi 44; Allah, yarattıklarının tümüyle konuşur ve konuşturur. Bak. Fussılet Suresi 21-22.

ALLAH'I BİLİNÇLİ OLARAK
KAVRAYIP ALGILAMAK

16. De ki: "Gökleri ve yeri düzenleyen kimdir?" De ki: "Allah'tır." Onlara söyle: "Allah'ı bırakıp da kendilerine bile yarar ya da zarar verme gücüne sahip olamayan birtakım şeylere yönelip, Allah'tan başka efendi mi, evliya mı edinirsiniz?" De ki: "Hiç gören ile görmeyen bir olur mu? Ya da, karanlıkla aydınlık aynı olur mu?" Yoksa Allah'a ortak koştukları şeyler, Allah'ın yarattığı gibi, kendilerinin yaratılışına benzer bir şey mi yaratmış? De ki: "Her şeyin yaratıcısı Allah'tır ve O, erişilmez gücü olan tek Allah'tır."

17. O şöyle bir örnek verir: Allah, gökten yağmur yağdırır; dereler, vadiler yağan yağmurla dolar taşar, sel olur akarken, üzerlerinde köpükler oluşur, seller bu köpükleri alıp götürür ve hiçbir işe yaramadan kaybolur giderler. Ama kalan sulardan tüm yaratıklar yararlanır. Aynı şekilde, süs eşyaları veya başka şeyler için ateşte erittiğiniz değerli madenlerin üzerinde de benzer köpükler, tortular oluşur, onlar da işe yaramaz, atılır. Ama geri de kalandan insanlar yararlanırlar. İşte, gerçek olan ile gerçek olmayan arasındaki farkı Allah, böyle örneklerle vurgular.

18. Rableri olan Allah'a yönelenler için güzellikler vardır. O'na yönelmeyen kimseler, yeryüzünde bulunanların tamamı onların olsa, beraberinde bir mislini daha isterler. O nedenle onlar kurtulamayanlardır. İşte onlar, kesinlikle yanlış bir hesabın içindedirler. Onların durumları cehaletin cehennemidir; bulundukları durum ne kötü.

19. Şimdi Rabbinden sana indirilen Kur'an'ı anlayıp, bilen kimse, onu görmezlikten gelen, anlamayan kimse gibi midir? Kuşkusuz bunu kavrama yeteneğine sahip, aklı ile düşünenler bilir.

KUR'AN'I ANLAYIP BİLEN KİMSELER

20. O kimseler, Allah adına verdikleri sözü tam olarak yerine getirirler ve sözleşmelerini bozmazlar.

21. Onlar, yardımlaşmada, Allah'ın kendilerine emir buyurduğu şekilde yardımlaşırlar. Rablerine içtenlikle saygı beslerler ve yanlış hesaplardan kötü düşüncelerden kaçınırlar.

22. Onlar, Rablerinin rızasını umarak güçlüklere karşı göğüs ge-

rerler, salatı ikame ederler yani toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutarlar, kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli ve açık, toplum yararına harcama yaparlar ve böylece onlar kötülüğü iyilik ile savarlar ve işte bunlar, mutlu sonu hak etmiş olanlar...

23-24. O mutlu son, Adn cennetleridir... Üstelik, atalarından, eşlerinden ve çocuklarından toplum yararına iyi ve güzel işler üretenler de Adn cennetlerinde, onlarla beraber olacaklardır. Bunlar kapıdan her girişlerinde, görevliler yanlarına yaklaşarak: "Selam olsun size! Dünyada tüm olumsuzluklara göğüs gererek karşı koyduğunuzun ödülü olan bu mutlu son, ne güzel!" diyecekler.

25. Ama, Allah adına verilmiş sözü, sözleşme haline getirdikten sonra bozan kimseler ve Allah'ın emir buyurduğu şekilde yardımlaşmayı kesenler ve ülkede bozgunculuk yapanlar. İşte bunlar, kesinlikle rahmetten uzaklaşmışlardır ve kesinlikle onlar, ülkelere kötülük ederler.

26. Allah, dileyen herkes için rızkı bollaştırmış ve ölçülendirmiştir. Ama onlar, mutluluğu dünya hayatının çıkarlarında ararlar; Oysa dünya hayatı, ahiret hayatı yanında sadece gelip geçici bir kazanımdır.

27-28. Gerçeği görmezlikten gelip örtenler; "Rabbinden ona, bizi tatmin edecek bir işaret indirilmeli değil miydi!" diyorlar. Onlara de ki: "Kuşkusuz, dileyen Allah'ın gerçeklerini bırakıp sapkın olur, dileyen kimse de, O'na yönelip doğru yolu bulur." İçtenlikle inanarak O'na yönelenlerin kalpleri Allah'ın Kur'an'ıyla tatmin olur. Gözünüzü açın! Kalpler ancak Allah'ın Kur'an'ını bilinçli olarak anlayıp uygulamakla tatmin olur.

29. İçtenlikle inanıp, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimseler, kesinlikle onlar, hoş şeyler peşindedirler ve onlar iyilik ve güzellik yolunda giderler.

30. İşte, kendilerinden önceki atalarının inançlarının yolundan giden bir toplum içinden, Biz seni elçi olarak gönderdik ki, sana bildirdiğimiz gerçekleri onlara açıklayasın diye... Onlar Rahmanı yani esirgeyen ve bağışlayanı görmezlikten geliyorlar. Deki: "O Rahman, benim Rabbimdir. O'ndan başka ilah yoktur. Ben yalnızca O'na dayanıyorum ve sadece O'na yöneliyorum."

31. "Rabbinden ona bir ayet indirilmeli değil miydi?" diyen ortak koşucular, "Tamam o bir Kur'an, o zaman haydi onunla dağlar yürütülsün ya da yer parçalansın ya da ölüler konuşturulsun bakalım!" diye alay ederler. Hayır, düşündükleri gibi değil, varlıktaki tüm işler Allah'ın yasasına göre yürür. İman etmiş kimseler hala umutsuzluk içindeler mi? Şayet tüm insanlar Allah'ı anlamada bilinçli olsalar, elbette doğru yolu bulurlar. Ancak gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin üzerinde, elleriyle yaptıkları yüzünden, kendi ülkelerinden ya da yakın komşu ülkelerden musibetler; sıkıntılar eksik olmaz. Allah'ın sözü yerine gelinceye kadar da devam eder ve Allah'ın yasası değiştirilemez.

32. And olsun, senden önceki elçilerle de alay edildi. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlere, gerçeği anlamaları için süre tanınır, sonra, gerçeği örtmede ısrar edenler, kendilerini yakalayan felâketin nasıl olduğunu görürler.

33. Peki, yaptıkları şeyler nedeniyle herkesi gözetleyen o zat kimdir? Onlar Allah'a ortaklar yakıştırıyorlar. Onlara söyle: "Haydi, Allah'a yakıştırdığınız ortaklara birer isim verin bakalım, ne isim vereceksiniz?" Yoksa yeryüzünde kendilerinin bilmedikleri şeyler hakkında onlar size bir haber mi veriyor? Ya da açıkça söylüyorlar mı? Aslında gerçeği görmezlikten gelip örtenler için, kuruntuları, gururları kendilerine cazip geldi de, onları doğru yoldan alıkoydu. Kim Allah'ın gerçeklerinden saparsa, artık ona bir yol gösteren olmaz.

34. Onların dünyadaki yaşamları sıkıntılıdır; ahiret yaşantıları ise, çok daha sıkıntılıdır. Böyle kimseler, Allah'ın koruyuculuğunu da anlamış değillerdir.

35. Gerçekleri örtmekten sakınanlara söz verilen bahçe örneği şöyle: İçinden sular akan, yiyecekleri, meyveleri ve gölgelikleri sürekli olan bahçeler... İşte gerçekleri örtmekten sakınanların sonu. Gerçeği görmezlikten gelip örtenlerin sonu ise, can yakıcı sıkıntı ve huzursuzluktur.[1087]

1087 (96:35) Allah, öbür dünya için cennet nimetlerinden bahsederken, bizim bu dünyada algılayabildiğimiz varlıklar ve duygular ile anlatır. Yoksa oradakiler çok daha farklı ve benzersiz. Bakara Suresi 24, 25, 26; Nisâ Suresi 57; Vâkıa Suresi 19; Tûr Suresi 21-25; Hûd Suresi 23; Muhammed Suresi 15. ayetleri inceleyiniz.

36. Kendilerine verdiğimiz kitabı anlayanlar, sana indirilen Kur'an'a sevinirler. Aşırı grupçulardan bazıları da reddederler. De ki: "Ben, Allah'a kul olmakla ve O'na ortak koşmamakla emrolundum. Sizi de O'na ortak koşmamaya davet ediyorum; dönüş O'nadır."

37. Kur'an'da indirilen hükümler, işte böyle net anlaşılır şekildedir. Sana vahiy ile gelen bilgiden sonra, onların arzularına; ürettikleri rivayetlere, uyarsan, Kur'an'ın hükümlerini anlayamazsın ve senin için Allah'tan bir yardım ve bir koruma da olmaz.[1088]

38-39. And olsun! Biz senden önce de elçiler gönderdik ve onlara eşler ve çocuklar kıldık. Bir elçinin kendiliğinden bir ayet getirmesi olanaksızdır. Elçi ancak Allah'ın vahyini, bilgisini getirir. Her sonlunun süresi yazılıdır, bellidir. Süresini tamamlayanlar ortadan kalkar, yok olur. Tamamlamayanlar da sabit kalır, devam eder. Ancak, ana yazılım bilgisi Allah'a aittir ve O'nun kontrolünde cereyan eder.

40. Kuşkusuz kendilerine vaad ettiğimiz kimselerin bazısını sen görsen de görmesen de, onların bazısı hayatta olsalar da vefat etmiş olsalar da, seni ilgilendirmez. Senin görevin tebliğ etmekten başka bir şey değildir. Yargılama işi Bize aittir.

41. Görmüyorlar mı yerkürede meydana getirdiklerimizi ve onun etrafından neler eksilttiğimizi... Karar veren Allah'tır ve O'nun vermiş olduğu kararı engelleyecek yoktur. O hesabı çabuk görür.

42. Onlardan önceki ortak koşanlar da kendilerince çare aradılar. Oysaki bütün çareler Allah'tadır. O, herkesin ne yaptığını çok iyi bilir. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, bu dünyanın sonunun ne olacağını yakında bileceklerdir.

43. Gerçeği görmezlikten gelip örtenler; "Sen gönderilmiş bir elçi değilsin!" diyorlar. Onlara deki: "Benimle sizin aranızda, elçiliğime tanık olarak, Allah ve bir de kendisinde kitabın bilgisi olan kimse yeter."

1088 (96:37) "Net, anlaşılır "olarak çevrilen **"Arabiyyen"** sözcüğünün anlamı için, Yusuf Suresi 2 ve dipnotu lütfen okuyun; ayrıca bak. Zümer Suresi 28; Zuhruf Suresi 2, 3; Fussılet Suresi 44.

İniş Sırası: 97
RAHMAN SURESİ
Sure No: 55

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Rahman, çok merhametli olan Allah,

2. Kur'an'ı, yani kâinat kitabının içindekileri öğretti.

3. İnsanı yarattı.

4. Ona beyanı, yani her şeyin açıklamasını öğretti.

ŞÖYLE Kİ,

5-6. Güneş ve ay, Rahman olan Allah'ın yaptığı hesap ile, yasa ile hareket eder, yıldızlar ve ağaçlar da O'na boyun eğer; O'nun koyduğu yasaya göre hareket eder.[1089]

7. Rahman olan Allah, gökyüzünü yükseltti ve bütün her şeyini bir ölçüyle düzenledi.

8. Artık ölçüden şaşmayın, haddi aşmayın.

1089 (97:5-6) Bu Kur'an ayetinde bildirilen gerçekler, çağımızdaki astronomik gözlemlerle kanıtlanmıştır. Astronomi uzmanlarının hesaplarına göre Güneş, Solar Apex adı verilen bir yörünge boyunca "Vega Yıldızı" doğrultusunda saatte 720 bin km'lik bir hızla hareket etmektedir. Bu, Güneş'in günde 17 milyon 280 bin km. yol katettiği anlamına gelir. Güneşle birlikte onun çekim sistemi içindeki tüm gezegenler ve uyduları da aynı mesafeyi katederler.

Ayrıca yıldızlar da buna benzer planlı ve ölçülü bir harekete sahiptirler. Tüm gök cisimleri çok ince hesaplarla saptanmış yörüngelere sahiptir. Milyonlarca yıldır her biri kendi yörüngesinde diğerleriyle kusursuz bir uyum ve düzen içinde akıp gitmektedir. (Bak. 21-33; 36-38)

Kur'an'ın indirildiği çağda insanlık, kilometrelerce uzakları gözlemleyecek teleskoplara, gelişmiş gözlem teknolojisine, modern fizik ve astronomi bilgilerine sahip değildi. Dolayısıyla ayette bildirilen "Güneşin ve ayın hareketlerini bir yasaya bağladık, yıldızlar da Allah'ın buyruğuna boyun eğerler" gibi ifadeleri o dönemde bilimsel olarak tespit edebilmek olanaksızdı. Ancak o çağda indirilen Kur'an, bu gerçekleri işaret ediyordu. Allah'ın Kur'an'da bildirdikleri, bilgili toplumlar için bir rehberdir.

9. Ölçüyü adaletle ayakta tutun ve ölçüyü, düzeni bozmayın.

10. Rahman olan Allah, yeryüzünü de, orada yaşayan tüm canlıların yaşamasına elverişli bir şekilde düzenledi.

11. Orada her çeşitten meyveler, salkımlı hurma ağaçları,

12. Filizlenip dal veren tahumlar ve hoş kokulu bitkiler varetti.

13. Şimdi siz, Rabbiniz olan Rahman'ın nimetlerinin hangisini yalanlıyorsunuz?

RAHMAN OLAN ALLAH,
ÖĞRETMEYE DEVAM EDİYOR

14-15. Rahman olan Allah, insanın görünen fiziksel yapısını, bir öz taşıyan, dönüşüp, gelişip şekillenen pişmiş kuru bir balçıktan yarattı; görünmeyen zihinsel ve ruhsal yapısını da yakıcı enerjiden yarattı.[1090]

16. Şimdi siz, kendinizi yaratan Rabbinizin, hangi gücünü yalanlıyorsunuz?

17. Rahman olan Allah, iki doğunun ve iki batının Rabbidir.[1091]

18. Şimdi siz, yerküresini iki doğulu ve iki batılı olarak var eden Rabbinizin sonsuz gücünün hangisini yalanlıyorsunuz?

19-20. O, birbirine kavuşacak iki okyanusu salıverdi, ama ikisinin arasına da bir perde koydu, suları birbirine karışmaz.[1092]

1090 (97:15) Bak. Hicr Suresi 27.

1091 (97:17) Daha önceki çağlarda, bu Kur'an ayetinin geldiği çağda ve hatta 14. yüzyıla kadar insanlar dünyanın düz, tepsi gibi olduğunu zannediyorlardı. Bilindiği gibi dünyanın yuvarlak olduğunu Kopernik adlı bilim adamı ortaya çıkarmıştır. Geçmiş tefsirciler, kitaplarında dünyanın düz olduğunu yazabilmişlerdir. (Bak. Taberi tefsiri.) Bunu Müslümanların o çağlarda özellikle evren ile ilgili Kur'an ayetlerinin ne demek istediğini anlamaktan ne kadar uzak olduklarının bir kanıtı olarak düşünebiliriz. Kur'an bilim adamlarına yol gösterir ya da bilimin ilerlemesi Kur'an'ın anlaşılmasına yardımcı oluyor.

1092 (97:20) Kur'an ayetinde bildirilen denizlerin bu özelliği, okyanus bilimcileri tarafından kanıtlanmıştır. "Yüzey gerilimi" adı verilen fiziksel bir güç nedeniyle denizlerin suyunun karışmadığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır. İki >>

21. Şimdi siz, bu iki denizin suyunu karıştırmayan Rabbinizin, hangi gücünü yalanlıyorsunuz?

22. İki denizden de inci ve mercan çıkar.

23. Şimdi siz, Rabbinizin, hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

24. Denizde yüzen, dağlar gibi gemiler de Rabbinizin suya koyduğu kaldırma yasası sayesinde akıp gitmektedir.

25. Şimdi siz, Rabbinizin eşsiz kudretinin hangisini yalanlıyorsunuz?

HERKES ÖLECEK SADECE ALLAH KALACAK

26. Aklınızı başınıza toplayın! Yeryüzü üzerindeki herkes, ölümlüdür.

27. Kalıcı olan sadece Allah; cömert ve yüce kudret sahibi Rab!

28. Şimdi siz, ölümsüz olan Rabbinizi mi yalanlıyorsunuz?

29. Göklerde ve yerde olan herkes, Rahman olan Allah'tan ister; O, günün her vakti bir iş ve oluştadır.

30. Şimdi siz, Rabbinizin hangi işini yalanlıyorsunuz?

31. Ey kendilerini vazgeçilmez görenler! Elbette sizler de sorgulanacaksınız.

32. Şimdi sizi sorgulayacak olan Rabbinizin hangi eylemini yalanlıyorsunuz?

33. Ey görünen-görünmeyen, tanınan-tanımayan insan topluluğu! Göklerin ve yerin çaplarından; katmanlarından geçmeye gücünüz yetiyorsa, haydi onlardan geçin bakalım! Ama geçemezsiniz! Ancak Rahman olan Allah'ın öğrettiği bir bilgi gücüyle geçebilirsiniz.[1093]

>> denizin sularının farklı yoğunluklarından kaynaklanan "yüzey gerilimi"; büyük dalgalar, güçlü akıntılar ve gelgitler olmasına rağmen ince bir hidrojen sülfat katmanı iki denizin sularının birbirine karışmasını önlüyor. Ayrıca Furkân Suresi 53. ayette "... suyu tatlı olan ile suyu tuzlu olan" diye detaylandırıyor. Lütfen bu iki ayeti birlikte inceleyelim.

1093 (94:33) "Cinn" kavramı çok değişik kültür ve inançlarda olduğu gibi bizim kültürümüzde de yaygın bir inanç olarak insandan bağımsız, insan üstü varlıklar olarak algılanır. Kur'an ayetlerini bu anlayışa göre anlamlandırınca doğal olarak yanlışlara düşmemiz kaçınılmaz oluyor. Cinn sözcüğü, aslında, "görünmez, örtülü, güç vs." demektir. >>

34. Şimdi siz, Rabbinizin erişilmez gücünün hangisini yalanlıyorsunuz?

35. Çünkü siz orada, yakıcı bir alev ve bunaltıcı bir gaz ile karşılaşırsınız ki, bir koruyucu ile desteklenmezseniz geçemezsiniz.

36. Şimdi siz, Rabbinizin lütfettiği hangi iyiliklerini yalanlıyorsunuz?

SONUNDA NELER OLACAK

37. Sonunda gök yarılıp da, bir yağ gibi eriyip, bir gül gibi kızardığı zaman...

38. Sizler, Rabbinizin hangi gücünü yalanlayabilirsiniz?

39. İşte o gün, gelmiş-geçmiş hiç kimse, bir başkasının suçundan sorumlu tutulmayacak.

40. Şimdi siz, Rabbinizin hangi eylemini yalanlıyabilirsiniz?

41. O gün suçlular yüzlerinden tanınacak ve yaka paça götürülecekler...

42. Şimdi siz, Rabbinizin hangi haberini yalanlıyorsunuz?

43. Götürüldükleri yer, suçluların yalanlayıp durduğu cehaletlerinin cehennemidir.

>> Cinn sözcüğünün karşıtı da **"İns"** sözcüğüdür ki o da "görünen, örtülü olmayan vs." anlamındadır. Bu surenin 14 ve 15. ayetlerinde "Allah, insanın görünen fiziksel yapısını bir öz taşıyan, dönüşüp, gelişip şekillenen bir biçimde yarattığını, görünmeyen zihinsel ve ruhsal yapısını da yakıcı enerjiden yarattığını" buyuruyor. Demek ki biz insanlar, görünen ve görünmeyen (ins ve cinn) iki varlığın bütünüyüz. Yani cinn denilen varlık insandan bağımsız ayrı bir varlık değildir. Kur'an'da cinn, "yabancı, kimliği belirsiz, ajan, enerji, elektrik, ışın vs." anlamlarında kullanılır.

Bilindiği gibi iki karşıt anlamlı sözcük (örneğin,"iyi-kötü, gece-gündüz, canlı-cansız, aşağı-yukarı, ak-kara, dünya-ahiret, akşam-sabah)birlikte kullanıldığı zaman, anlamlarında farklılaşmalar olur. Örneğin, "sabah-akşam beraberiz" dediğimizde "her an beraberiz" anlaşılır.

İşte, iki karşıt anlamlı olan "ins" ve "cinn" kelimeleri de birlikte bir kalıp olarak kullanıldığında, "gördüğünüz-görmediğiniz; bildiğiniz-bilmediğiniz, tanıdığınız-tanımadığınız vs." anlamlarına gelmektedir. Ayrıca, "cinn" kavramı ile ilgili Cinn Suresi 1-2 ve dipnotu, lütfen okuyun.

44. Onlar orada, şiddetli, can yakıcı sıkıntılar içinde çırpınıp duracaklar.

45. Şimdi siz, Rabbinizin hangi yaptırımını yalanlayacaksınız?

GERÇEGİ YALANLAMAYANLARIN
DURUMU

46. Rablerine ait olan kavramları, kendilerine nispet etmekten sakınan kimseler için, iki cennet vardır.

47. Şimdi siz, Rabbinizin hangi cennetini yalanlayabilirsiniz?

48. Bu iki cennette de çeşit çeşit meyve ağaçları vardır.

49. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayacaksınız?

50. O iki cennette de akıp giden iki pınar vardır.

51. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

52. İkisinde de her çeşit meyveden çifter çifter vardır.

53. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayacaksınız?

54. O ağaçların meyve yüklü dalları, lüks koltuklara yaslanmış cennet sakinlerinin, kolaylıkla erişebilecekleri yakınlıktadır.

55. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

56. O cennetlerde, daha önce gelmiş-geçmiş hiç kimsenin görmediği, temas etmediği güzellikleri seyreden bakışlar vardır.

57. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

58. Sanki onlar yakut ve mercan gibi ışıl ışıldırlar.

59. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

60. İyilik ve güzelliğin ödülü, yalnızca iyilik ve güzellik değil midir?

61. Şimdi siz, Rabbinizin hangi iyiliklerini yalanlayacaksınız?

62. O iki cennetten başka, iki cennet daha vardır.

63. Şimdi siz, Rabbinizin cennetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz?

64. Bu iki cennet de yemyeşildir.

65. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

66. Bu ikisinde de kaynayıp fışkıran iki pınar vardır.

67. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

68. Her iki cennette de hurmalar, narlar ve her çeşitten meyveler vardır.

69. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyacaksınız?

70. O meyveler içinde, tadına doyum olmayan güzellikler vardır.

71. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

72. Çardaklardan sarkmış iri olgun taneli üzümler,

73. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

74. Onlardan önce gelmiş-geçmiş hiç kimse, asla bu meyveler gibisini tatmamıştır.

75. Şimdi siz, Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?

76. Cennet sakinleri, yemyeşil döşemeli lüks koltuklar üzerine kurulmuşlardır.[1094]

77. Şimdi sizler, Rabbinizin bu apaçık haberlerinin hangisini yalanlayabilirsiniz?

78. Sonsuz ikram ve kudret sahibi Rabbin, tüm varlıkta işte böyle yüceliğini gösterir.

1094 (97:76) Kur'an'da anlatılan çoğu olaylar ve nimetler mecaz anlatımlıdır Ancak cennettekileri bizim anlayıp algılamamız için, düyadakilerle kıyas yapılıyor. Yoksa cennetteki nimetler ve olayların her yönüyle dünyadakilerden çok farklı olduğu beyan edilmektedir. Bak.Târık Suresi 3 ve dipnotu. Bu surenin, 70; 72; 74; 76. ayetlerinin anlatmak istedikleri ile ilgili bak. Nebe Suresi 31-34.ve dipnotu, lütfen okuyunuz.

İniş Sırası: 98
İNSAN SURESİ
Sure No: 76

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. İnsan oluşumu için çok uzun bir zaman geçti mi? Evet geçti! O bu aşamalar sürecinde, henüz insan ismi ile anılan bir şey değildi.[1095]

2. Biz insanı, iki hücrenin karışımıyla, evreden evreye geçen bir nutfeden yarattık da onu, işitici ve görücü kıldık.[1096]

1095 (98:1) İnsan evrenin ve yerkürenin yaratılışından çok sonraları yaratılmıştır. Evren yaratılıp içindekiler düzenlendikten çok sonra canlıların yaratılma aşamasına geçilmiştir. Canlılar da bir çok aşamalardan geçerek yaratılmıştır; canlıların yaratılış aşamasının geçirdiği zaman içerisinde insana doğru gelinmiştir. İşte bu zaman süresi içinde insan, en son ve mükemmel biçimini almıştır.

Aslı **"insiyan"** olan **"insan"** sözcüğü Arapça **"ens"** kökünden türemiştir. Sözcüğün anlamı: "Beş duyu ile hissedilen, bilinen, görünen, tanıdık, ilişki kurulabilen, sürekli ortada gözüken..."vs. demektir. (*Lisanü-l-Arab*, c.1, s. 241. ens-mad.) Aslında insan sözcüğü, en geniş anlamıyla, evrendeki tüm görünen varlıkları içine almasına rağmen, sadece kadın-erkek canlı varlıklara, yani bize, bir kimlik ismi olarak meşhur olmuştur. İnsan henüz ortada görünen bir varlık, yani insan olmadan önce, Tın, Salsal, Hame, Mesnun. Cânn. vs. yani, toprak, pişirilmiş çamur, kupkuru balçık, çınlayan kil, işlenmiş çamur ve yakıcı enerji vs. gibi maddelerin oluşum aşamalarından geçmiş ve "nefs" denilen bir varlık oluşmuştur. Bu varlık tek'tir ve ismi ve cinsiyeti henüz yoktur.

Bak. Nisâ Suresi 1. ayet ve dip notunu lütfen okuyun. Ayrıca, bu ilk evreler için şu ayetleri inceleyiniz: Nûh Suresi 14,17-18; Hicr Suresi 26-27; Tâ-Hâ Suresi 55; A'râf Suresi 189. Artık nefs denen bu tek varlıktan, birbirinin tıpkısının aynısı, iki varlık meydana gelir 2. ayette de bir erkek ve bir dişiden meydana gelen bu ikinci aşama anlatılıyor.

1096 (98:2) Görünür hale gelen ve insan adını alan bu varlık, erkek sperm hücresi ile kadın yumurtalık hücresinin karışımından meydana gelmektedir. Artık başlangıçta Allah'ın koyduğu bu yasa, insanlığın sonuna kadar aynen devam edecektir.

"Allah'ın yasasında bir değişiklik olmaz" bir erkek ve bir dişiden >>

3. Kuşkusuz Biz ona, izlemesi gereken yolu da gösterdik. Artık o, ya kendisini yaratan Rabbine teslim olur, verdiği nimetlere teşekkür eder ya da yaratıcısını görmezlikten gelip nankörlük eder.

İNSAN DÜNYADA DA AHİRETTE DE
MUTLU OLMAYI KENDİSİ HAZIRLAR

4. Kuşkusuz yaratıcısını görmezlikten gelip verdiği nimetlere nankörlük edenler, can yakıcı sıkıntıları, içinden çıkılmaz sorunları, bunalımları kendi elleriyle hazırlamış olurlar.

5. Ama, ebrar, yani kendisini yaratan Rabbine teslim olan ve verdiği nimetlere teşekkür eden iyi ve dürüst kimseler, hoş, dolu dolu, tertemiz bir hayat yaşarlar.

6. Bir yaşam ki, Allah'ın kulları böylesi bir yaşamın huzurunu, sevincini yüreklerinde hissederler ve bu huzur artarak yaşam boyu devam eder.

7. Çünkü onlar, verdikleri sözü tam olarak yerine getirirler ve kötülüğü, cehaleti yaygın olan bir ortamdan olabildiğince uzak dururlar.

8-9. Onlar, yoksulu, öksüzü ve tutsağı sevgiyle ve isteyerek yedirip giydirirler ve şöyle derler: "Biz sadece Allah rızası için yedirip giydiriyoruz. Bundan dolayı da sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür beklemeyiz."

10. "Kuşkusuz biz, Rabbimize karşı bir umursamazlığa kapılmaktan ve cehaletin sıkıntılı durumlarına düşmekten her zaman korkarız."

11. Böylece onlar, Allah'ın izniyle, cehaletin kötülüğünden, sıkıntılarından korunmuş olurlar;

12. Güçlüklere karşı göğüs germeleri nedeniyle de onlar, huzurlu, neşeli bir yaşamı hak ederler.

>> meydana gelen bu ikinci aşama ile ilgili, Nisâ Suresi 1. ayet ve dipnotu lütfen okuyun. Ayrıca şu ayetleri inceleyin: Alak Suresi 1-2; A'lâ Suresi 2; İnfitâr Suresi 7-8; Necm Suresi 45-46; Mü'min Suresi 67-68; Kehf Suresi 37; Müminûn Suresi 12-16; Hacc Suresi 5; Kıyâmet Suresi 36-40; İnsan Suresi 1-2.

13-14. Onlar, sonraki yaşamlarında da lüks koltuklar üzerine kurulacaklar ve üzerlerine cennet ağaçlarının gölgesi vurmuş ve meyveleri de iyice yaklaştırılmış olacaktır. Onlar cennette ne kavurucu bir güneş ısısı ne de dondurucu bir soğuk hissedeceklerdir.

15-17. Onlara gümüşten tepsiler üzerinde tadına doyum olmayan içecekler, tam istedikleri ölçüde doldurulmuş şeffaf bardaklarla servis edileektir.

18. O bardakların içindeki tadına doyum olmayan içecekler, "selsebil" adı verilen bir kaynaktandır.

19. Onlara servis yapan gençleri gördüğünde, sanırsın ki, etrafa saçılmış pırıl pırıl inci taneleridir.

20. Nereye bakarsan bak, Rabbinin tükenmez nimetini ve mülkünün büyüklüğünü görürsün.

21. Üstlerinde ince ve parlak ipekten giysiler, kollarında gümüşten bilezikler ve Rableri tarafından sunulmuş tertemiz içecekler vardır.

22. İşte bunlar, sizin dünyada yaptığınız güzel işlerin ödülü ve çabalarınızın karşılığı olacaktır.

"RAHMAN, KUR'AN'I VE BEYANI ÖĞRETTİ"
ANLAŞILIP UYGULANSIN DİYE
ONU BÖLÜM BÖLÜM İNDİRDİ

23. Hiç kuşkusuz bu bilgileri Biz haber veriyoruz. Kur'an'ı, anlaşılıp uygulanacak bir kitap olarak, bölüm bölüm sana Biz indirdik Biz!

24. Artık Rabbinin tüm varlıktaki hakimiyetini iyice kavraman için sabırlı ol ve gerçekleri görmezlikten gelen ortak koşucuların yanlış uygulamalarına uyma.

25. Sen Rabbini, varlıktaki tüm işaretleriyle, sabahtan akşama; her an, anlamaya çalış.

26. Geceleri de O'na teslimiyet içinde ol ve uzun gece boyunca O'nu her türlü noksan sıfattan arındır.

27. Kuşkusuz şunlar kolaycılığı seviyorlar da, yüklendikleri ağır sorumluluğu ihmal ediyorlar.

28. Onları Biz yarattık ve Biz onların yaratılışını kusursuz yaptık. Onlar, Bizi ve örneklediklerimizi anlamak için istekli olurlarsa bir değişim içinde olurlar.

29. Kuşkusuz bütün bunlar bir uyarıdır; bir hatırlatmadır. Artık bundan sonra kim gerçeği anlamada sorumluluk taşırsa, onlar Rabbinin yolundadır.

30. Şunu bilin ki, bir kimse kendisi istemedikçe, Allah hiç kimseyi kendi yoluna iletmez. Kuşkusuz Allah, her şeyi bilendir, en doğru karar verendir.[1097]

31. Allah'ı anlamada bilinçli olanlar, O'nun rahmeti içine girerler; Allah'ı ve uyarılarını karartan zalimler ise, can yakıcı azabı kendileri için hazırlamış olurlar.

İniş Sırası: 99
TALÂK SURESİ
Sure No: 65

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey Nebî! Kadınlar boşandığı zaman, bekleme sürelerine dikkat etsinler ve bu süreyi dikkatlice hesaplasınlar. Rabbiniz olan Allah'a karşı yanlış yapmaktan sakının. Onları evlerinden çıkarmayın, onlar da evlerini terk etmesinler. Ancak bilerek yüz kızartıcı bir iş yapmaları hariç. İşte bunlar sizin toplumsal yaşamınızı esenlikli kılacak, Allah'ın sınırlarıdır, kim Allah'ın sınırlarını gözardı ederse, kesinlikle kendi zararına iş yapmış olur. Bilemezsiniz, umulur ki bundan sonra Allah, daha güzel bir kapı açmış olabilir.[1098]

2-3. Böylece onlar bekleme sürelerinin sonuna yaklaştıklarında, örfe uygun olarak ya evliliklerine devam ederler ya da yine örfe göre; mahkemece ayrılsınlar. İki kişi de bu ayrılığa tanıklık etsin; tanıklar mahkemede taraf tutmasın, tanıklığı Allah için adaletle yerine getir-

1097 (98:30) Hadîd Suresi 22, 23 ve 24. ayetleri inceleyiniz.

1098 (99:1-5) Ayrıca bak. Bakara Suresi 231-232; 228-229.

sinler. İşte bu, Allah'a ve ahiret gününe bilinçli olarak inanan kimseler için bir hatırlatmadır. Kim Allah'ın öğütlerini dinlerse, Allah ona bir çıkış yolu gösterir ve ona hiç beklemediği bir yerden bir kapı açar. Kim Allah'a içtenlikle güvenirse, Allah ona yeter. Kuşkusuz Allah, tüm varlıktaki işleyişi gerçekleştirendir. Kesinlikle Allah, her şey için bir ölçü kılmıştır

4-5. Adet olmuş ya da olacak kadınların bekleme sürelerinin kaç gün olacağından kuşkulu iseniz, onların bekleme süreleri üç aydır. Hamile olan kadınların bekleme süresi ise, doğumla beraber sona erer. Kim Allah'ın öğüdünü dinlerse, Allah onun işini kolaylaştırır. İşte bunlar, Allah'ın size indirdiği buyruklarıdır. Kim Allah'ın buyruklarına uyarsa, Allah onun kötülüklerini örter ve ödülünü büyütür.

6. İddet sürelerini bekleyen kadınlara, imkânlarınızın elverdiği ölçüde, oturduğunuz evde bir oda ayırın. Onları rahatsız edip hayatlarını zehir etmeyin. Eğer hamile iseler, doğum yapana kadar onların geçimlerini sağlayın. Doğumdan sonra, annesi çocuğu emzirirse, onun masraflarını da karşılayın. Bu hususta aranızda güzelce anlaşın. Eğer, çocuğun emzirilmesi ya da bakımıyla ilgili aranızda bir anlaşmazlık olursa, giderler babaya ait olmak üzere, çocuğa bir süt anne ya da bakıcı bir kadın tutabilirsiniz.[1099]

7. Varlıklı olan kimse, varlığı ölçüsünde versin. Dar gelirli olan da kendi durumu ölçüsünde versin. Allah bir kimseyi, verdiğinden başka bir şeyle sorumlu tutmaz. Allah, her bir sıkıntıdan sonra, bir kolaylık var edendir.

8-9. Nice memleket halkı, Rabbin buyruklarına ve o buyrukları tebliğ eden elçilere karşı çıktı. Bu yüzden yaptıkları kendilerine çok pahalıya mal oldu. Böylece onlar, hiç hesap etmedikleri sıkıntılara maruz kaldılar da, sonları görülmemiş bir felâkete uğrayarak acı çekmek oldu.

10. Allah'ın buyruklarını gözardı edenler, en çetin sıkıntıları kendi

---

1099 (99:6-7) Bak. Bakara Suresi 233-236, 286. Ayrıca bak. İnşirâh Suresi 5, 6.

elleriyle hazırlamış olur. Artık Allah'ın öğütlerini tutun da sıkıntılarınızdan korunun. Ey aklını işleten inanmış kimseler! İşte, Allah size bir Kur'an indirdi.

11. Siz, cehaletin karanlığından, gerçeklerin aydınlığına çıkın diye, siz, inanmış kimselerden olup, toplum yararına iyi ve güzel işler üretin diye, Allah'ın ayetlerini size açık açık anlatan bir elçi gönderdi. Kim Allah'a ortaksız inanır, toplum için iyi ve güzel işler üretirse, Allah'ın izniyle onlar huzurlu, mutlu bir yaşam içinde olurlar ve durumlarını değiştirmedikleri sürece de, mutlulukları sonuna kadar devam eder. Böylece onlar Allah'ın en güzel lütfuna kavuşmuş olurlar.

12. O Allah ki, yedi göğü yaratan ve yer küreden de onların benzerini var edendir. Allah, yasalarıyla onların arasında tam bir uyum sağlayandır. Biliniz ki Allah, her şeydeki kudrettir ve hiç kuşkusuz, Allah her şeyi ilmiyle kuşatmıştır.[1100]

İniş Sırası: 100
BEYYİNE (Kanıt) SURESİ
Sure No: 98

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Kitap verilenlerden ve ortak koşanlardan, gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, kendilerine apaçık kanıtlar sunulduğu halde, asla gerçekleri kabul eden olmadılar.

2. Halbuki, Allah tarafından gönderilmiş bir elçi, o apaçık kanıtları kendilerine tertemiz sahifelerden okuyor; anlatıyor.

3. O tertemiz sahifelerin içinde, en doğru bilgiler, en sağlam kanıtlar yazılıdır.

4. Apaçık kanıtların, dosdoğru bilgilerin kendilerine verildiği o kitabı okuyup anlayan kimseler, ondan sonra ayrılığa düşmezler.

1100 (99:12) "Yedi gök" için, bak. Bakara Suresi 29. ayet ve dipnotu.

5. Onlar, Allah'a kul olmaktan başka emirlere uymazlar, Allah'ın tek Allah ve dinin de O'na ait olduğunun en içten bilinci içinde olurlar, salatı, yani toplumsal destekleşmeyi ayakta tutarlar ve zekâtı, yani kazandıklarının vergisini verirler. İşte, toplumsal barış ve dayanışmayı ayakta tutan din, yani düzen de budur.[1101]

6. Kuşkusuz kitap verilenlerden ve ortak koşanlardan, gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, durumlarını düzeltmedikleri taktirde, sürekli cehaletin cehennemi içindedirler. İşte onlar, evet onlar, toplumların en şerlileridir.

7. Kuşkusuz içtenlikle inanıp, insanlar için iyi ve güzel işler üretenler de, toplumların en iyileridir.

1101 (100:4-5) Bak. Bakara Suresi 213; Âl'i İmrân Suresi 86. "Dini sadece Allah'a has kılmak için..." bak. Zümer Suresi 11-18; Mü'min Suresi 14, 65; A'râf Suresi 29.

Bu ayetler, Hendek diğer adıyla Ahzap savaşında, savaşın en kritik devresinde, antlaşmalarını bozarak, düşman güçleriyle işbirliği yapan, "Beni Nadir Yahudi kabilesi"ne yapılan kuşatmayı anlatıyor. Olayın, bunların şahsında tüm insanlık için evrensel bir mesaj olduğunu bildiriyor.

Kur'an ayetlerinin ışığında olayı özetlersek: Hz. Peygamber Medine'ye geldiği zaman, Kitap ehli olan Yahudilerle, birbirleri aleyhine hiçbir şey yapmayacakları, birbirlerinin düşmanlarıyla iş birliği yapmayacakları vb. şeklinde, barış içinde beraberce yaşama amaçlı bir sözleşme yaptılar ve bunu uzun süre uyguladılar.

Ancak, İslamiyet'in günden güne ilerlemesi, Mekke'deki ortak koşucu Arapları endişelendirdi. Allah ve Peygamber düşmanı müşrik Araplar, başta Mekke'nin lideri Ebu Süfyan ve yandaşları, Medineli işbirlikçileri yanında, Yahudilerle de iş birliğine giriştiler ve beraberce Peygamber ve inananlar aleyhine faaliyette bulunmaya başladılar. Hatta o kadar ileri gittiler ki, inananlara sabotajlar düzenlemeye başladılar ve Peygamber'e suikast girişimi planları yapmaya kadar işi ileri götürdüler.

Peygamber sözleşmeyi kendilerine hatırlatmasına rağmen, dışarıdaki inkârcılara ve içerdeki ikiyüzlülere güvenerek, Peygamber'in ikazına aldırış etmediler. İşte o zaman Allah'tan gelen emirle Peygamber, onların yerlerine yığınak yaptı. Sözleşmelerine uymayan Yahudi kabilesi, işin ciddiyetini görüp, umdukları desteği de bulamayınca, "Allah'ın kalplerine verdiği korkuyla" kendiliklerinden yurtlarını terk ettiler. Peygamber, onlardan kalan malları göçmen sahabelerin yoksullarına pay etti. Zengin olanlara vermedi. Samimi sahabeler buna razı olup sevinirlerken, ikiyüzlü sahabeler Peygamber'e itirazda bulundular. Kur'an ayetlerinden gerçekleri okuyalım.

8. Onların yaşamları, Rablerinin yardımıyla, huzur ve mutluluk içinde geçip gider. Durumlarını devam ettirdikleri sürece de sürekli o halde kalırlar. Allah onlardan hoşnut, onlar da Allah'tan hoşnut olarak! Rablerine ortak koşmaktan ürperti duyan kimselerin ödülü, işte böyledir.

İniş Sırası: 101
HAŞR (Yığınak) SURESİ
Sure No: 59

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Göklerde ne varsa, yerde ne varsa hepsi, Allah'ın buyruğuna boyun eğer; O'nun koyduğu yasaya göre hareket eder. O, her şeyin mutlak galibidir ve tüm varlığa hâkim olandır.

2. Kitap ehlinden, O'nun buyruklarını örtbas eden; yaptıkları antlaşmayı bozan kimseler, ilk yığınakta kendi yurtlarından çıkmak zorunda kaldılar. Siz onların karşı koymadan, yurtlarını terk edeceklerini hiç düşünmüyordunuz. Onlar da, korunaklı, güvenli yerlerinin dışarıdan gelecek saldırılara karşı, kendilerini koruyacağını zannediyorlardı. Onların bu zanları, asıl korunaklı yerin Allah olduğunu anlamalarına engel oldu. Böylece hiç zannetmedikleri bir şekilde Allah onların kalplerine bir korku, bir endişe saldı da, bulundukları yerin etrafına inananların yığınak yapmalarının telaşına kapıldılar ve evlerini, yurtlarını bizzat kendi elleriyle yakıp yıkmaya kalktılar. Ey aklı ile düşünenler, siz bundan ibret dersi çıkarın.

3. Eğer onlar, Allah'ın takdiriyle, yurtlarını kendiliklerinden terk etmemiş olsalardı, kesinlikle onlar, dünya yaşamında çok daha fazla mahrumiyetler içinde kalabilirler ve kesinlikle onların sonraki yaşamları çok daha acı sıkıntılar içinde olabilirdi.

4. Kuşkusuz onların böylesi bir durumla karşılaşmalarının nedeni, Allah'ın buyruklarına ve onu tebliğ eden elçisine düşmanca cephe almalarıydı. Allah'ın buyruklarına düşmanca davranan kimseler, kuşkusuz, Allah'ı anlamada daha çok sıkıntılarda kalırlar.

5. Siz, onların ekonomik güvencesi olan hurma ağaçlarından ne kesmişseniz ya da onlara hiç dokunmamışsanız, bütün bunlar Allah'ın bilgisiyledir. Bunun nedeni de, bozguncuların, yapılan kuşatmanın dünya malı için, mal-mülk ele geçirmek için yapıldığını düşünmemeleri içindir.[1102]

6. Onların bırakıp gittikleri ve Allah'ın elçisinin sorumluluğunda kalan şeylere gelince siz onları, savaşarak ya da çaba harcayarak elde etmiş değilsiniz. Fakat Allah, elçilerini, bozgunculuk yapan kimselere karşı musallat eder ve savaşmadan da üstün kılar. Allah her şeye güç yetirendir.

7. O kasaba halkından kalıp da Allah'ın elçisinin sorumluluğuna geçmiş olan mallar, kamu için hazineye aittir; elçi de onları, yakınlara, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlara sosyal destek amacıyla harcar. Böylece, toplumsal denge sağlansın ve içinizden zenginleriniz daha da zenginleşip, baskıcı bir güç haline gelmesin. O bakımdan elçi, size ne verdiyse onu alın; vermediyse de vazgeçin. Allah'ın azabından sakının; çünkü Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

8. O mallar öncelikle, göç edenlerin yoksulları için harcanır. Onlar ki, Allah'ın lütuf ve rızasını isteyerek Allah'ın buyruklarına inanıp ve onu tebliğ eden elçisini destekledikleri için, yurtlarından çıkarılmış ve malları ellerinden alınarak yoksun bırakılmışlardır. İşte onlar, özü-sözü doğru onlardır.

9. Hicretten önce, Medine'de iman edenler, daha sonra Mekke'den hicret ederek gelenleri içtenlikle severler ve onlara verilenlerden dolayı, içlerinde bir kıskançlık duymazlar. Hatta kendileri ihtiyaç içinde bile olsalar yine de onları, kendilerinden önde tutarlar; kim nefislerinin cimriliğinden korunmuşsa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.

1102 (101:5) Yüce Allah, burada insanlığa çok önemli bir mesaj veriyor. Şöyle ki, eğer Allah, hurmalıkların kesilmesine izin vermemiş olsaydı, hem "Beni Nadir" Yahudi kabilesi hem de inananlar, savaşın Yahudi kabilesi bozgunculuk yaptığı, sözleşmelerini bozdukları, düşmanla işbirliği yaptıkları için değil de, onların mallarını almak için yapıldığını sanacaklardı ve öyle propaganda edeceklerdi. Nitekim, devam eden ayetlerde görülecektir ki, orada elde edilenlerin dağılımı hakkında inananlar arasında sorun çıkaranlar bile olmuştur.

10. Onlardan sonra gelenler de, "Rabbimiz bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla; onlara karşı kalbimizde bir kin bırakma. Rabbimiz, kuşkusuz sen çok şefkatlisin, çok esirgeyensin," derler.[1103]

İKİYÜZLÜLERİN TAHRİKÇİ TUTUMU

11. Sen ortalığa nifak saçan ikiyüzlüleri görmüyor musun? Onlar, kitap sahibi olanlardan gerçekleri örtbas eden dostlarına; "Yemin olsun! Eğer siz çıkartılacak olursanız biz de sizinle birlikte çıkarız ve biz sizden başkasıyla asla beraber olmayız. Eğer onlar, sizinle savaşırlarsa, kesinlikle sizi destekler ve size yardım ederiz" diyorlar. Allah tanıktır ki, o ikiyüzlüler kesinlikle yalancıdırlar.[1104]

12. Eğer kesinkes çıkartılsalar, onlarla birlikte çıkmazlar; eğer onlar savaşmak zorunda kalsalar, onlara yardım etmezler, desteklemezler; yardım etseler de kesinlikle arkalarını dönüp kaçarlar, sonra onların yardımı da olmaz.

13. İkiyüzlüler, kesinlikle Allah'tan daha çok sizden korkarlar. Çünkü onlar, anlayışsız, çıkarlarını düşünen bir topluluktur.

14. Onlar, açıkça sizin karşınıza çıkıp toplu halde, göğüs göğüse savaşmazlar, ancak ya yer altından ya da tahkim ettikleri sağlam kaleler arkasından savaşmak isterler. Aslında onların kendi aralarındaki çekişmeleri çok yamandır. Sen onları sanırsın ki birlik beraberlik içindeler, halbuki onlar kendi aralarında darmadağınıktırlar. İşte böyle! Çünkü onlar, akıllarını kullanmayan bir topluluktur.

15. Onların durumu, kendilerinden kısa bir süre önce geçmiş ve yaptıklarının cezasını tatmış olanların durumu gibidir ve onlar o acı verici felâketi haketmişlerdi.

1103 (101:9-10) Bu Kur'an ayetleri, Ensar (Mekke'den göç eden Müslümanlara yardım eden Medineli ilk Müslümanlar) ile Muhacirler (Mekke'den ilk göç eden Müslümanlar) arasındaki kardeşliğe işaret ediyor. Müslümanlar, dinsel kitaplarda bu kardeşliği, Peygamber'in kendiliğinden yaptığını naklederler, anlatırlar. Hâlbuki Peygamber Allah'ın buyruklarını uyguluyordu.

1104 (101:11) Sahabe için bak. Ahzâb Suresi 12; Necm Suresi 2; Tekvîr Suresi 22; Münâfikûn Suresi 1-11.

16. İkiyüzlülerin tutumu tıpkı şeytanî hallerde olanların davranışı gibidir; zira, o zihniyette olanlar insana: "Boş ver söylenenleri reddet; kabul etme!" der, o insan da ona inanıp, inkâr edince, bu sefer; "Kuşkusuz ben senden uzağım; çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım," diyerek, sıvışıp gider.

17. İşte onlar, bu tutumlarını sürdürdükleri sürece, her ikisinin de sonu, can yakıcı sıkıntıların içinde kalmaktır. İşte kendi zararlarına iş yapanların, insanları aldatanların ve aldananların cezası budur.

GÜZEL ŞEYLER DÜŞÜNÜN, ALLAH'I UNUTMAYIN

18. Ey inanmış kimseler! Şeytani tutumlardan sakının, Allah'a ortak koşmayın. Her bir kişi, yarın için ne güzellik yapacağını düşünsün. Kuşkusuz Allah'ın, yapmış olduğunuz şeylerin hepsinden haberi vardır.

19. Sakın Allah'ı unutan kimseler gibi olmayın, onlar çıkarları için, kendi kişiliklerini unuttular. İşte onlar, gerçeği bırakıp, kendi cehaletlerine sapanlardır.

20. Kuşkusuz, yakıp-yıkıcı, sıkıntı verici toplulukla, huzura kavuşmuş bir topluluk aynı değildir. Huzura kavuşmuş topluluklar, onlar refah düzeyleri yüksek olanlardır.

KUR'AN'IN ÖNEMİ

21. Eğer Biz, bu Kur'an'ı bir dağa indirip, o dağı Kur'an'dan sorumlu kılsaydık, Allah'ı unutan kimselerin tam tersi, Allah'a olan derin saygısından ötürü o dağın, tam bir teslimiyet içinde paramparça olduğunu görürdün. Biz bu örnekleri, insanlar iyice düşünüp anlasınlar diye vurguluyoruz; umulur ki, onlar düşünürler.

ALLAH

22. O, Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. O, tüm görünenlerdeki ve görünmeyenlerdeki ilmin sahibidir, O, çok esirgeyendir, çok bağışlayandır.[1105]

1105 (101:22-24) Gözümüzle göremediğimiz Yüce Tanrı, bu Kur'an ayetleriyle, kendisinin varlığını ve vasıflarını net bir şekilde açıklıyor. Ayrıca bak. İhlâs Suresi 1-4.

23. O, Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. O, Melik'tir / tüm varlığı yönetendir, kutsal olandır, barış ve esenlik verendir, Güvenilendir, koruyup gözetendir, en üstün olandır, güç kullanandır, büyüklükte benzeri olmayandır, Allah, ortak koşucuların, ortak koştukları şeylerden çok uzaktır

24. O Allah ki, yoktan vareden ve şekil verendir. Tüm güzelliklerdeki isimlerin sahibidir. Göklerde ve yerde olanların hepsi, O'nun yasalarına titizlikle uyarlar; boyun eğerler. O, mutlak galip, tüm varlığa hakim olandır.

İniş Sırası: 102
NUR (Işık) SURESİ
Sure No: 24

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Bir sure ki, onu Biz indirdik ve uygulanmasını Biz zorunlu kıldık. Onun içindeki ayetleri de açık-seçik, anlaşılır olarak sunduk. Umulur ki düşünürsünüz.

2. Kendi isteğiyle zina eden kadına ve zina eden erkeğe, onlardan her birine ağırlaştırıcı bir ceza uygulanır. Eğer Allah'a ve ahiret gününe bilinçli olarak inanıyorsanız, verilen ağır ceza nedeniyle, onlara olan acıma duygunuz, Allah'ın dini yani hayat sistemi hakkında sizi yanlış düşüncelere sevk etmesin. Hem mahkemece verilen karar, güvenilir kişilerden bir grubun tanıklık etmesiyledir.[1106]

1106 (102:2) Kur'an ayetinde geçen sözcüklerden, **"zâniye"** "zina eden kadın, **"zânî,"** "zina eden erkek" demektir. Ancak ayette, kadın için, "mezniyye" sözcüğü denmeyip, **"Zâniye"** sözcüğünün söylenmesi, çok dikkat çekicidir. Çünkü, **"mezniyye"** sözcüğü de, "zina edilen kadın" demektir. Ama bu "zorla kendisine tecavüz edilen kadın" anlamındadır. Kur'an'da yer alan sözcük, "zaniye" ise, kadının kendi isteği ile bu işi yapması anlamındadır. Demek ki, zorla tecavüze uğrayan bir kadına herhangi bir cezanın verilmeyeceğine dikkat çekmek için "zaniye" sözcüğü kullanılmış, "mezniyye" sözcüğü kullanılmamıştır.

Kur'an'da, zina eden kimselerin cezası, açık seçik bildirilmiştir. Sağlıklı aile yapısını ve toplumsal düzeni korumaya yönelik Kur'an'ın, böylesi bir caydırma önlemi, zaman içinde, **"Recm"** / taşlama cezasına çevrilmiştir. >>

3. Zina eden bir erkek, kendi isteğiyle zina eden bir kadından başkasıyla birlikte olamaz. Ya da, kendi isteğiyle zina eden bir kadın, zina eden bir erkekten başkasıyla birlikte olamaz. Öte yandan aynı şekilde, ortak koşucu bir erkek, ortak koşucu bir kadından başkasıyla uyum sağlayamaz. Ya da ortak koşucu bir kadın, ortak koşucu bir erkekten başkasıyla uyum sağlamaz. Güvenilir, dürüst kimseler ise, böyle bir yaşam tarzını kendilerine yasak ederler.

4. Namusuyla yaşayanlara zina suçu atıp, sonra dört dürüst tanık getiremeyen kimselere, onlara ağırlaştırıcı bir ceza uygulanır ve hiçbir şekilde onların tanıklığı kabul görmez. Çünkü onlar, dürüst olmayı bırakıp, iftira atmayı meslek edinmişlerdir.

5. Ancak, yaptığı hatadan sonra, suçunu itiraf edip içtenlikle özür dileyen ve yapmış olduğu iftirayı toplum önünde düzelten kimseler, böylesi cezadan hariçtir. Kuşkusuz, Allah çok bağışlayandır, çok merhamet sahibidir.

6-7. Eşlerine zina suçu atıp, kendilerinden başka da görgü tanıkları yoksa, onların kendi tanıklıkları şöyle olur: eşlerden iftiraya uğrayan koca, kendisinin doğru söylediğine dair dört kez yemin ederek Allah'ı tanık gösterip ve beşincide de: "Şayet o yalan söyleyenlerden ise Allah'ın laneti kendi üzerinedir," der.

8-9. Bu sefer de, eşlerden iftiraya uğrayan kadın, kocasının yalan söylediğine dair, dört kez yemin ederek Allah'ı tanık gösterip ve beşincide de, "Eğer o doğru söyleyenlerden ise, Allah'ın azabı benim üzerimedir;" derse, kendilerine verilecek ceza düşer.

10. Ya Allah'ın sizi bağışlaması ve acıması olmasaydı!.. Kuşkusuz Allah, hatalarını anlayıp içtenlikle özür dileyenlerin özrünü kabul edendir ve en doğru kararı verendir.

>> Yahudi kültüründen (Bak. Tesniye sayfa, 22-25) İslam'a, rivayetler yoluyla sokulmuş, "İslam hukuku"(!) "şeriat hukuku"(!) gibi isimler altında, bir Kur'an buyruğuymuş gibi Müslümanlara sunulmuştur. (Bak. Diyanet Vakfı Yayınları: *Kur'an'ı Kerim Meâli,* Nur Suresi ayet 2'nin parantez içi notu. Sanırım sonraki baskılarında kaldırıldı, bu dipnot.) Ayrıca bak. (*Dört Mezhebin Fıkıh Kitabı*, 7/97).

SAHABE İÇİNDEKİ İFTİRACILAR

11. Kuşkusuz, yalan haberi getirenler, sizin içinizden bir gruptur. Ama bu yalan haber sanmayın ki, sizin için bir kötülüktür; tam tersi her duyduğunuz haberi araştırmadan inanmamanız bakımından, belki sizin için iyi bir ders olur. İftirayı yayanlardan her biri, yaptıkları suçun karşılığı cezayı çekecektir. Bu iftirayı tezgahlayan gruba gelince, cezanın büyüğü onlaradır.[1107]

12. Siz inanmış erkekler ve inanmış kadınlar, bu iftira haberini duyduğunuzda, kendi aranızda hayra yorarak, "Böyle bir şey olamaz! Bu, apaçık bir iftiradır," demeniz gerekmez miydi?

13. Bu iftirayı ortaya atanların, ona dair dört görgü tanığı getirmeleri gerekmez miydi? Madem ki tanıkları getiremediler, o halde onlar, Allah yanında yalancıların ta kendileridir.

14. Eğer, Allah lütfedip rahmetiyle dünyada doğruyu göstermemiş olmasaydı, kapıldığınız o iftira yaygarasından ötürü, ahirette size mutlak büyük bir azap dokunurdu.

15. Çünkü sizler o iğrenç iftirayı dilinize dolamış ve hakkında doğru dürüst bir bilginiz olmayan bu asılsız haberi, ağızlarınızda geveleyip durmuştunuz. Bu yaptığınız yaygarayı da önemsiz, basit bir şey sanmıştınız. Oysa o, Allah yanında çok büyük bir vebaldir.

1107 (102:11) "Uyduruk yalan haber" diye anlamlandırılan sözcük **"İfk"** sözcüğüdür. Bu sözcüğün anlamı; gerçek olanın saptırılması, yani, yalan, iftira vs. demektir. Burada anlatılan olay, rivayetlerden hareketle Peygamber'in eşi Hz. Ayşe'ye atılan bir iftira olarak meşhur olmuştur. Ancak, Kur'an isim vermez, çünkü Kur'an ayetleri evrensel olduğu için, olay tüm zamanlar için geçerlidir.

Ama öyle ya da böyle, ilginçtir ki, Peygamber sağken, bizzat yanı başında bulunan ve sahabe denilen bir grup, bu iğrenç iftirayı yapabilmişlerdir. Demek ki, Peygamber'in yanındakilerin hepsi, dürüst kişiler değilmiş.

Ayetten anladığımıza göre, Peygamber'in yanında bulunan ikiyüzlü inkârcıların yaptıkları iftira ve propagandanın etkisine bakın ki, en samimi inananları bile kandırabilmişlerdir. Bu grubun, Peygamber'in vefatından sonra, aynı amaca yönelik olarak İslam'a neler yaptıkları tarihsel olaylarla ortada iken, bunların uydurup ürettikleri çelişkili rivayetleri araştırıp düşünmeden, dinin kaynağı gibi görenlere, "Ya Allah sizi bağışlamaz ve acımazsa, haliniz ne olacak?" demekten başka ne söylenebilir ki?

16. Halbuki bu iftirayı duyar duymaz, "Bunu konuşup yaymamız doğru değildir; hâşâ! Bu çok büyük bir iftiradır," demeniz gerekmez miydi?

17. Eğer içtenlikle inanmış kişilerseniz, bir daha buna benzer bir şeyi asla yapmayasınız diye Allah sizi uyarıyor.

18. Allah, size ayetlerini işte böyle açıklıyor. Kuşkusuz Allah, ilmiyle her şeye hakim olandır.

19. Kuşkusuz inananların içinde kötü ve çirkin şeylerin yayılmasından hoşlanan kimseler, kesinlikle onlar, bu dünya yaşamında da, ahirette de can yakıcı sıkıntılar içinde kalırlar. Sizin bilmediklerinizi Allah bilir.

20. Eğer Allah'ın sizi bağışlaması ve acıması olmasaydı ve Allah çok şefkatli ve çok merhametli olmasaydı, haliniz nice olurdu!

HER SÖYLENENE İNANILMAZ

21. Ey iman etmiş kimseler! Şeytanın yani gerçeklerden uzaklaştıranların, yalanlarına kanmayın. Kim gerçeklerden uzaklaştıranların yalanlarına kanarsa, muhakkak o, kötülüğe, yanlışa ve yüz kızartıcı durumlara sürükler. Eğer, Allah'ın sizi bağışlaması ve acıması olmasaydı, sizden hiçbiriniz, bu iftira olayına körü körüne inanmaktan dolayı, asla aklanamazdı. Ama Allah, iftiraya uğrayan suçsuz kimseleri aklar, temize çıkarır. Allah en iyi işitendir, her şeyi en iyi bilendir.

22. Sizlerden saygın ve servet sahibi olanlar, yakınlara, yoksunlara ve Allah yolunda göç edenlere, bilmeden yaptıkları hata yüzünden, yardım etmekte kusur etmesinler, affedici olsunlar, hoşgörülü olsunlar. Allah'ın sizin için bağışladığı sevgiyi yok etmesinler. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

23. Kuşkusuz kötülüklerden habersiz iyilikler, güzellikler yolunda olan dürüst kadınlara iftira atanlar, dünya yaşamında da ahiret yaşamında da lanetlenirler ve kesinlikle onlar, çok büyük sıkıntılarda kalırlar.

24. Gün gelecek, onların dilleri, elleri ve ayakları, yapmış oldukları iftira ile ilgili, kendi aleyhlerine tanıklık edeceklerdir.[1108]

1108 (102:24) Ayrıca bak. Fussılet Suresi 19-22.

25. O gün Allah, hak ettikleri cezanın karşılığını tastamam kendilerine verdiğinde, kuşkusuz apaçık gerçeğin, Allah olduğunu bileceklerdir.

26. Düşüncesi kirli olanlar, düşüncesi kirlilik içinde olanlar ile uyum sağlar. Düşüncesi temiz olanlar ise tertemiz düşünenler ile uyum sağlar. İşte kalpleri ve düşünceleri temiz olanlar, kalpleri ve düşünceleri hastalıklı olan iftiracıların söyledikleri şeylerden uzaktırlar. Onlar için bir bağışlanma ve bolca rızık vardır.

ÖZEL ALAN İÇİN DAVRANIŞ KURALLARI

27. Ey iman etmiş kimseler! Kendi evinizden başka evlere, yani özel alanlara, sahibine haber vermeden ve izin almadan girmeyiniz. Mantıklı düşünürseniz, böyle davranmanız sizin için daha iyidir.

28. Eğer özel alanda, oranın sahiplerinden birilerini bulamazsanız oraya girmeyin; size izin verilmedikçe de oraya girmeyin. Şayet size "geri dönün!" denilirse, hemen dönüp gidin. Sizin için en uygun olanı budur. Allah, yapmış olduğunuz şeylerin nedenini en iyi bilendir.

KAMUSAL VE TOPLUMSAL ALAN İÇİN
DAVRANIŞ KURALLARI

29. Size ait olmayan, ancak ortak kullanıma açık toplumsal alanlarda, kendiniz için odalar ayırtmışsanız, oraya girmenizde bir sakınca yoktur. Allah, sizin açıkça yaptıklarınızı da, gizli olarak yaptıklarınızı da çok iyi bilir.

30. Mü'min erkeklere söyle, toplumsal ve kamusal alanlarda bakışlarıyla, davranışlarıyla etrafı rahatsız etmesinler; toplumsal ahlak kurallarını muhafaza etsinler. Bu, onlar için daha erdemli bir davranıştır. Kuşkusuz Allah'ın yapmakta olduğunuz her şeyden haberi vardır.

31. Mü'min kadınlara söyle, toplumsal ve kamusal alanlarda bakışlarıyla, davranışlarıyla etrafı rahatsız etmesinler; toplumsal ahlak kurallarını muhafaza etsinler, zinetlerini yani bedenlerini teşhir etmesinler, açık olmayan mahrem yerlerinden başka, örtüleriyle göğüslerinin üzerini kapatsınlar. Ancak, özel alana giren, kocaları, babaları, kayın babaları, oğulları, kendi oğulları, kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kadın kadına olan-

lar, sözleşmeyle çalıştırdıkları hizmetli kadınlar, cinsel iktidara sahip olmayan erkekler, kadınların mahrem yerlerini henüz anlamayan çocuklar, işte bunların yanında serbesttirler. Artık onlar, özel yerlerde ve toplumsal alanlarda, bedenlerinde gizledikleri değerleri bilsinler ve uygunsuz hareketlerle onları ayaklar altına almasınlar. Ey güvenilir erkekler ve kadınlar! Hepiniz Allah'ın buyruklarına kulak verin ve hatalarınızdan dönüş yapın ki, mutlu ve huzurlu olabilesiniz.[1109]

YAŞLI BAYANLAR TOPLUM İÇİNDE DE ÖZEL ALANDA DA SERBESTTİRLER
HAREMLİK SELAMLIK YOKTUR, DÜRÜSTLÜK VARDIR

60. Öte yandan evlenme beklentisi kalmamış, yaşça ilerlemiş kadınların, elbiselerini çıkarıp zinetlerini, bedenlerini açığa vurmala-

---

1109 (102:30-31) Bu Kur'an ayetleri çok açık olarak, kadın olsun erkek olsun ayırım yapmadan toplum içinde ve kamusal alanda beraber bulunurken, beraber çalışırken cinsel tahrike fırsat vermeyecek, sarkıntılığa, edepsizliğe yol açmayacak, mutlu, insanca ve güven içinde bir ilişki sürdürebilmelerinin, ya da özel alan dediğimiz alanda, yani nikah düşmeyen kişiler arasında nasıl serbestçe davranabileceklerinin ilkelerini, davranış kurallarını bildirmektedir.

Ancak, gel gör ki, bu ayetler meâllendirilirken; **"vel yedrıbne bi humurihinne alâ cuyûbihinne..."** cümlesi adeta cımbızla çekilip alınıp, ayette geçen **"hımar / örtü"** kelimesinden hareketle, "başörtülerini yakalarının üzerine kadar örtsünler" diye, anlamlandırılmaktadır. Böyle bir anlamlandırmanın, surenin ne konusuyla ne de içeriğiyle uzaktan yakından alakası vardır.

Bu Sure'nin 11. ayetinde, "Haberiniz olsun, uyduruk yalan haberi getirenler, sizin içinizden bir gruptur...." diye, Allah'ın haber verdiği, iftira ve yalan üretmede uzman münâfıklar, Muhammed Peygamber'in tüm insanlara sunduğu gerçekleri çarpıtarak bu zülmü işlemişlerdir. Çünkü o gerçekler işlerine gelmedi, düzenlerinin bozulacağından korktular ve bu doğrultuda onlarca rivayet ürettiler. Kur'an ayetini örtbas ederek kadınları sosyal hayattan koparmanın zeminini hazırladılar.

Peygamber'in yanıbaşında yalan ve iftira uyduran Orta Çağ bedevi münâfıklarının yıllar boyu temsilciliğini yapanlar da çarpık zihniyetlerine bu ayeti dayanak yaparak, kadınları sosyal hayattan dışlama aracı olarak kullandılar. Kur'an'ın Nur Suresi'ne / Işık Suresi'ne "Başörtüsü Suresi" dediler. Böylece onlar, aslında kadınların başlarını örtme yanında onların bilincini ve "Allah'ın ışığını" örtmeye uğraştılar.

Halbuki, "iftiracı ortak koşucular istemese de Allah nurunu / ışığını tamamlamıştır." 57. Ayet şu ikazı yapar: "Sakın Allah'ın buyruklarını örtbas edenlerin yeryüzünde O'nu aciz bırakacaklarını sanmayın. Onların varacağı yer ateştir."

rında kendilerine bir günah yoktur. Olgun davranmaları, kesinlikle kendilerinin iyiliğinedir. Allah her şeyi en iyi işitendir, en iyi bilendir.[1110]

61. Görme özürlüyle, yürüyemeyecek duruma gelmiş topalla ve hastayla birlikte olmakta bir mahzur yoktur. Siz de kendi evlerinizde, babalarınızın evlerinde, annelerinizin evlerinde, kardeşlerinizin evlerinde, kız kardeşlerinizin evlerinde, amcalarınızın evlerinde, halalarınızın evlerinde, dayılarınızın evlerinde, teyzelerinizin evlerinde, bakıcı olduğunuz evlerde ve arkadaşlarınızın evlerinde beraberce yahut ayrı ayrı yemenizde de bir günah yoktur. Bir eve girdiğinizde, Allah'tan güzel, mutlu bir yaşam dileyerek merhabalaşınız. Allah size ayetleri işte böyle açıklar ki, aklınızla düşünüp, iyice anlayasınız diye.

32. Sizden yani kendi vatandaşlarınızdan bakıma muhtaç dul kadınları ve fakir olan erkek ve kadın vatandaşlarınızdan toplum yararına iyi ve güzel işler üretebilecekleri koruma altına alınız, geçimleri için onlara iş olağanı sağlayınız. Allah lütfundan bolca verendir, ilmiyle sonsuz olandır.

33. Öte yandan sığınmacı olup da henüz bir korunma, yasal bir oturum olanağı bulamayan kimseler, Allah'ın yardımıyla böyle bir olanağa kavuşuncaya kadar dürüst davransınlar, uyum içinde olsunlar. Sığınmacılardan oturum belgesi isteyenlerden, şayet siz onlarda bir iyi hal durumu görüyorsanız, onlarla hemen yasal bir sözleşme yapın, maddesel destek sağlayın ve sizin sahip olduğunuz tüm yasal haklara onları da sahip kılın. Dünya hayatının çıkarlarını elde edeceğiz diye durumlarını yasallaştırmak isteyen gençleri taşkınlığa, çirkinliğe, yasal olmayan yollara zorlamayın. Kim onları yanlış yollara zorlarsa bilsin ki, Allah, zorlayanları sorumlu tutar, zorlananları ise bağışlar ve merhamet eder.

34. Dikkatinizi çekerim! Biz size, her şeyi açık-seçik anlatan ayetler, sizden önce geçmiş kimselerden örnekler sunduk. Allah'ın azabından sakınıp, buyruklarını yapanlar için, bunlar bir öğüttür.

1110 (102:60-61) DİKKAT! 60 ve 61. ayetler. Konu bütünlüğünü sağlamak ve okuyucunun konuyu iyice kavraması için, 31. ayetten sonraya konmuştur.

"ALLAH'IN IŞIĞININ ÖRNEĞİ"

35. Göklerin ve yerin ışığı; enerjisi Allah'ındır. O'nun ışığının, enerjisinin örneği, sanki içinde fitil bulunan bir lamba, camı inci gibi parlayan bir yıldız ki, ne doğuda ne de batıda böyle bir şey olmamış, yakıtı sanki mübarek bir ağaçtan, bir zeytinden elde edilen yağdan tutuşturuluyor ki, o da bir ateşle tutuşturulmuş değil, ama ışık veriyor; hem de ışık üzerine ışık veriyor. İşte Allah, insanlar için örnekleri böyle vurgular, dileyen herkes Allah'ın ışıklı aydınlık yolunda ilerler Allah bütün her şeydeki ilmin sahibidir.

36-37. İşte, Allah'ın bilgisini, ışığını, O'nun varlıktaki tüm ismini evlerin içinde düşünen, tefekkür eden, yücelten, gece-gündüz, devamlı olarak O'nu noksan sıfatlardan arındıran adamlar vardır. Öyle ki, ne bir ticaret, ne bir alış-veriş onları, Allah'ın ışığından, Kur'an'ından, toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutmaktan, kazandıklarının vergisini vermekten alıkoymaz. Çünkü onlar, kalplerin ve gözlerin dehşetten ters döneceği bir günden korkarlar.

38. Yapmış oldukları şey için, Allah onlara en güzel karşılığı verir ve onlara lütfunu artırır. Allah, hak eden herkese hesapsız rızık verendir.

39. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimselerin yaptıkları işler çöldeki serap gibidir. Susayan kimse, çöldeki serabı su sanır; hatta zanneder ki, suyu buldu; fakat oraya vardığında hiçbir şey bulamaz. İşte gerçeği görmezlikten gelenler, yanıbaşlarındaki Allah'ı tanımaları da böyledir. Böylece onlar, Allah'ın uzaklarda olduğunu hesap eder. Hesabın hızlısı, doğrusu Allah'ındır.

40. Ya da gerçeği görmezlikten gelip örtenlerin durumu, engin bir denizin içindeki zifiri karanlık gibidir. Dalga üstüne dalgalar, yukarıda bulutlar, her tarafı kaplamış karanlıklar; öyle ki, elini uzatsa onu göremez. İşte, Allah'ın Kur'an'ından bir ışık alamayan kimse, artık o ışıktan kendisi için hiçbir şey bulamaz.

41-42. Göklerde ve yerde olanların ve saflar halinde uçanların Allah'ın kudretini gösterdiklerini, her birinin kesinlikle Allah'a bağlılık içinde olduklarını bildiklerini görmez misin? Allah tüm varlığın işleyişinde fail olandır, ilmin sahibidir. Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır ve sonuçta hepsi Allah'a dönecektir.

43. Allah'ın, bulutları nasıl var ettiğine, sonra onları bir araya getirdiğine, sonra da üst üste topladığına ve o bulutlar arasından yağmuru çıkardığına bakıp da düşünmez misiniz? Baksana Allah, yukarıda dağlar gibi yığdığı o bulutlardan dolu indiriyor da o hak edenlere felâket oluyor; hak etmeyenlerden de uzaklaşıyor ve o bulutlardan şimşekler çıkıyor da, onun ışığı neredeyse gözlerinizin ferini alıyor.

44. Allah'ın geceyi gündüze, gündüzü de geceye döndürdüğünü görüp de düşünmez misiniz? Kuşkusuz, düşünüp görebilenler için, kesinlikle bunda bir ibret dersi vardır.

"SU HAYATTIR"

45. Allah, küçük-büyük, her hareket edeni sudan canlı kıldı. Onlardan kimi karnı üzerinde sürünür, kimi iki ayakları üzerinde, kimi de dört ayakları üzerinde yürürler. Allah, istediği gibi yaratıyor. Kuşkusuz O, her şeye güç yetirendir.[1111]

46. Dikkatinizi çekerim! Biz her şeyi apaçık bildiren ayetler indirmiş bulunuyoruz. Artık dileyen kimse Allah'a yol bulur ve dosdoğru gerçeğin yolu üzere olur.

İKİYÜZLÜLERE GÜVENİLMEZ

47. İkiyüzlülük içinde olanlar; "Allah'a ve elçinin tebliğ ettiklerine inandık ve itaat ettik," derler. İşte bunu dedikten sonra da, onlardan bir grup kendi bildiklerini yaparlar ve işte onlar bu nedenle güvenilir kişiler değildirler.

48-49. Onlar, aralarındaki bir sorunun çözümü için, "Allah'ın bildirdikleri ve elçisinin tebliğ ettikleri doğrultusunda çözelim" diye davet edildiğinde, onlardan bir grup, yüz çevirip gitmezler. Ama eğer, kararın kendi istekleri doğrultusunda verileceğini bilseler, o davete koşa koşa giderler.

50. Onların kalplerinde bir hastalık mı var? Yoksa kuşku içindeler mi? Ya da Allah'ın elçisinin kendilerine haksızlık edeceğinden mi

1111 (102:45) Bugün insan vücudunun %70-80'nin su olduğu, bir hücrenin %40'nın su olduğu, bilim tarafından kanıtlanmıştır. Kur'an bilim adamlarına kılavuzluk eder ya da bilimin gelişmesi Kur'an ayetlerinin daha iyi anlaşılmasına vesile olur.

korkmaktalar? Hayır, hayır onlar, işte onlar Allah'ın ayetlerini karartanlardır

51. Kuşkusuz, aralarındaki bir sorunun çözümü için, "Allah'ın bildirdikleri ve elçisinin tebliğ ettikleri doğrultusunda çözelim" diye davet edildikleri zaman, mü'minlerin, güvenilir kişilerin sözü; "İşittik ve itaat ettik" demekten başka bir şey değildir. İşte onlar, evet onlar mutluluğu yakalayanlardır

52. Kim Allah'a itaat eder ve elçisinin tebliğ ettiklerine uyar, Allah'ı incitmekten ve O'na ortak koşmaktan sakınırsa, İşte onlar, evet onlar en yüksek kazanca sahip olurlar.[1112]

53. İkiyüzlüler, sen kendilerine emrettiğin taktirde savaşa çıkacaklarına dair, olanca gayretleriyle Allah'a yemin ederler. De ki: "Abartmayın, durumunuz herkesçe bilinmekte, kuşkusuz Allah'ın yapmış olduğunuz her şeyden haberi vardır."

54. De ki: "Allah'a itaat edin ve elçinin tebliğ ettiklerine uyun." Eğer yüz çevirirseniz, ona düşen şey, kendisine verilen görevi yerine getirmektir. Size düşen şey de, kendi sorumluluğunuzun gereğini yerine getirmektir. Eğer elçinin tebliğ ettiklerine uyarsanız doğruyu bulursunuz. Elçinin üzerine düşen şey sadece, apaçık tebliğ etmekten başka bir şey değildir.

55. Sizden içtenlikle inanmış ve toplum yararına iyi ve güzel işler üretmiş kimseler, Allah'ın söz verdiği güzelliklere kavuşanlardır. Onlar ki, yeryüzünde kendilerinden önceki kimselerin, kendilerine gelen elçilerin tebliğ ettikleri gerçeklere uydukları gibi uyarlar. Onlar ki, razı oldukları, inandıkları dinlerini yani yaşam sistemlerini dosdoğru bir şekilde uygulayıp aktarırlar ve elbette onlar, korkularını güvene çevirirler, Allah'a içtenlikle kulluk ederler ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Bundan sonra kim elçinin tebliğ ettiği gerçekleri

---

1112 (102:52) Ayette geçen **"faizûn"** sözcüğü, "faiz" sözcüğünün türevlerinden olup, Kur'an'da geçtiği yerlerde hep olumlu olarak geçer. Bak. Haşr Suresi 20; Tevbe Suresi 20; "Hak üzere hareket ederek en yüksek dereceye, en yüksek kazanca ulaşmak" demektir. Bunun tam tersi olan "riba" sözcüğü de, "çaba sarf etmeden, haksız olarak en yüksek kazancı elde etmek"demektir. Bak. Rûm Suresi 39; Bakara Suresi 275.

görmezlikten gelip örterse, işte onlar, evet onlar gerçekleri saptıran bozgunculardır.

56. Esirgenip korunabilmeniz için, salatı ikame edin, yani her an Allah'a bağlılık bilinciyle toplumsal destekleşmeyi ayakta tutun, kazancınızın vergisini verin, ve elçinin tebliğ ettiklerine uyun.

57. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimselerin, yeryüzünde yenilemeyeceklerini sanmayın. Onlar hep ateşle oynarlar; ne tehlikeli bir durumdur o.

58. Ey iman etmiş kimseler! Sözleşmelerinizle sahip olduğunuz hizmetçileriniz ve ergenlik yaşına gelmemiş çocuklarınız, şu üç vakitte sizden izin almadan yanınıza habersiz gelmesinler. O vakitler şunlardır: Sabah eğitim çalışmasına başlamadan önce, akşam eğitim çalışmasını bitirdikten sonra ve öğle vakti dinlenmeye çekildiğinizde. Bunlar sizin uygun durumda olmadığınız özel vakitlerinizdir. Bu vakitler dışında birbirinizle olan iletişiminizde bir sakınca yoktur. Allah size her türlü davranış kurallarını işte böyle açıklar. Allah bilgisiyle her şeye hakim olandır.[1113]

59. Sizin olgunluk çağındaki kendi çocuklarınız da, bu üç özel vakitte izinsiz gelmesinler, kendilerinden öncekiler gibi izin istesinler. Allah size her türlü davranış kurallarını işte böyle açıklar. Allah bilgisiyle her şeye hakim olandır.[1114]

1113 (102:58) Önemli Uyarı! Bu Kur'an ayetinin bildirdiği üç durum, Kur'an vahyinin geldiği coğrafyadaki topluma hitap eder gözüküyor. Ancak Kur'an'ın buyrukları evrensel olup tüm dünya insanlarını kapsar. Tüm dünya insanları Arabistan koşullarında yaşamadığına göre, önemli olan üç durum olarak bildirilen değil, Kur'an'ın vermek istediği toplumsal ve ailsel davranış ve iletişim ilkeleri mesajıdır.

Kur'an'ın en önemli özelliği, içeriğinin çok farklı iklimlere, apayrı alışkanlık ve kültürlerin olduğu geniş bir coğrafyada yaşayan insanların tümüne hitap edebilecek esneklikte ve her topluma uyarlanabilir ve uygulanabilir olmasıdır. Ayette geçen **"salat"** kelimesi ile ilgili bak. Mâûn Suresi 1-7, ve dipnotu. Ayrıca Nisâ Suresi 101-103 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

1114 (102:59) DİKKAT! 60. ve 61. ayetler konu bütünlüğü için ve okuyucunun konuyu iyi kavramasını sağlamak açısından, 31. ayetten sonraya konmuştur. Lütfen oraya bakın.

62. Hiç kuşkusuz içtenlikle inanmış kimseler, Allah'a ve buyruklarını tebliğ eden elçisine gönülden inanmış olanlardır. Onlar, elçi ile beraber bir iş üzere toplandıklarında, elçi izin verinceye kadar toplantıyı terk etmezler. Allah'a ve buyruklarını tebliğ eden elçisine içtenlikle inanan kimseler, işte onlar, bazı önemli işleri nedeniyle senden izin isterlerse, onlardan dilediğin kimse için izin ver, onları Allah bağışlar. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

63. Elçinin sizi bir toplantıya çağırmasını, kendi aranızda, birbirinize yaptığınız bir çağrı gibi algılamayın. Kuşkusuz, sizin içinizden, birbirinizin arkasına saklanarak kaytaranları Allah biliyor. Allah'ın uyarılarına aykırı davrananlar, başlarına bir felâketin gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar.[1115]

64. Unutmayın! Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'a aittir. Allah, sizin ne yaptığınızı çok iyi bilir. Bir gün kendisine döndürüldüğünüzde, Allah, yapmış olduğunuz şeyleri size haber verecektir. Allah, her şeyi en iyi bilendir

İniş Sırası: 103
HACC SURESİ
Sure No: 22

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey insanlar! Sizi koruyup-gözetene, eğitip-öğretene saygılı olun; ortak koşmaktan sakının. Çünkü kıyâmetin depremi dehşet verici bir şeydir.

2. O gün, her emzirenin, emzirdiğinden uzaklaştığını; her hamile olanın, karnındakini düşürdüğünü göreceksin. Sen insanları o gün sanki sarhoşmuş gibi görürsün, halbuki onlar sarhoş filan değillerdir. Ama bütün bunlar Allah'ın azabının çok dehşet verici olacağındandır.[1116]

1115 (102:63) Bak. Hucurât Suresi 1-5, Cumua Suresi 11.

1116 (103:2) Bak. Zilzal Suresi 1-8; Hâkka Suresi 13-17; Vâkıa Suresi 1-6; Neml Suresi 87; Müzzemmil Suresi 14-18; Nâziât Suresi 6-9.

BİLGİSİZLİK DOĞRULARDAN UZAKLAŞTIRIR

3. İnsanlardan kimi bir bigiye dayanmaksızın, Allah hakkında tartışır dururlar. Onların hepsi bir azılı şeytanın yani gerçeklerden uzaklaştıran bir cahilin ya da aşırı bir düşüncenin peşinden giderler.

4. Halbuki şeytan hakkında, yani gerçeklerden uzaklaştıran şey hakkında: "Kuşkusuz, kim ona yakınlık gösterip peşinden giderse, kesinlikle onu saptırır ve onu çok sıkıntılı mahrumiyetlere sürükler," diye daha ilk yaratılışta yazılmıştı; haber verilmişti.[1117]

İNSAN YARATILIŞINI UNUTMAMALI
"İLİM KENDİNİ BİLMEKTİR"

5. Ey insanlar! Eğer öldükten sonra yeniden diriliş hakkında bir kuşku içindeyseniz, Biz size, kendi varoluşunuzu, açık-seçik anlatalım: Biz sizin ilk var oluşunuzu topraktan yarattık.[1118] Sonra, şimdiki var oluşunuzu, bir damlacık spermden, sonra bir alakadan, yani döllenip yapışandan, sonra biçimi kısmen belli kısmen belirsiz bir et parçasından oluştururuz ki,[1119] onu isteğimiz doğrultusunda belli bir süre

---

1117 (103:3-4) Bu ayette zikredilen **"şeytan'ı merîd"** "iblis"tir. Yüce Allah, daha insanı yaratmadan, iblis olgusunun, yaratacağı insanın yaşam boyu varlığında nasıl bir işlevi olacağını, Âdem-Melek-İblis simgeleri ile, temsili bir söyleşi şeklinde haber vermişti. Bu temsili söyleşi ile ilgili bak. Sâd Suresi 81-85; A'râf Suresi 16-22; Tâ-Hâ Suresi 115-123; İsrâ Suresi 61-65. Bakara Suresi 30-39. ayetleri.

1118 (103:5) Yüce Allah'ın "Biz insanı topraktan yarattık" dediği "toprak" nedir? Nasıl bir maddedir ki, ondan mükemmel bir varlık oluşturmuştur?

Toprak dediğimiz madde özetle; karbon, azot, oksijen, hidrojen, amonyak, inorganik minareller (alimünyum, demir, silikon, iyot, manganez, kurşun, fosfor, bakır, gümüş, çinko, kükürt, kalsiyum, potasyum, sodyum, klor gibi) vitaminler ve organik maddelerden (karbonhidrat, lipid, protein) oluşmuştur. Toprağı oluşturan bu birimlerin hepsi insan vücudunda vardır ve insan vücuduna dağılımı şöyledir: Kalp kaslarının %75'i, beynimizin %83'ü, akciğerimizin %86'sı, kanımızın %83'ü, karaciğerimizin %85'i sudur. Bu durumda yaklaşık olarak insan vücudunun %65'i oksijen, %10'u hidrojen, %18 karbon, %3 azot, %1, 5 kalsiyum, %1 fosfor ve geri kalan diğer elementlerden oluşmuştur.

İşte insanın görünen fiziksel ve maddesel kısmı bu birimlerden oluşmuş topraktan var edilmiştir ve var edilmeye devam etmektedir. Görünmeyen zihinsel / ruhsal kısmı (akıl, duygu, düşünce, vesvese, melek, iblis ve şeytan vs. kısmı da) enerjiden var edildi. Bak. Nisâ Suresi 1 ve dipnotu.

1119 (103:5) Bu ayette, insanın anne karnında, birinden diğerine farklılaşan>>

rahimlerde tutarız, sonra bir bebek olarak sizi çıkarırız. Sonra da sizi bir gelişim içinde büyütüp olgunlaştırırız ve sizden kiminizi önceden vefat ettiririz, kiminizi de ömrünüzün en ihtiyar noktasına kadar ulaştırırız ki, bu yaşa gelinceye kadar her şeyleri yapar ve bilirken, o yaştan sonra yapamaz ve bilemez durumda olursunuz. Şayet yeniden diriliş için, hâlâ bir kuşkunuz varsa, şunu da düşünün ki, siz yeryüzünü kupkuru bir vaziyette görürsünüz; ama üzerine yağmuru yağdırdığımızda harekete geçer kıpırdar, kabarır ve bir de bakarsın her taraf canlanmış, yemyeşil, her çeşitten güzel, iç açıcı bitkiler bitivermiştir.

6. İşte Allah! Muhakkak gerçek olan O'dur. Çünkü ölüleri O diriltir ve O, her şeye güç yetirendir.

7. Asla kuşku yoktur ki, dünyanın sonu mutlaka gelecek ve muhakkak Allah, mezarlardaki ölmüşleri yeniden diriltecektir.

8-9. İnsanlardan kimi bir bigiye, bir kanıta ve aydınlatıcı bir vahiy kitabına dayanmaksızın, Allah hakkında tartışır dururlar. Onların böyle davranmaları, bilgiçlik taslayarak insanları Allah'ın aydınlatıcı kitabından uzaklaştırmak içindir. Böyle insanlar için, yaşamları boyunca rezillik vardır; kıyâmet gününde de can yakıcı azabı tatmak vardır.

>> üç ayrı evrede, 1-küçücük bir spermden, 2-embriyo'dan, 3-biçimi belli-belirsiz bir dölütten meydana geldiğine işaret edilmektedir.

Gerçekten de bugün modern biyoloji, bebeğin anne karnındaki embriyolojik gelişiminin üç farklı devrede gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Tıp dilinde "trimester" yani "üç dönem" olarak tanımlanan bu evreler bebeğin farklı gelişim aşamalarını içerir.

1. Preembriyonik evre: İlk evrede sperm bölünerek çoğalır. Sonra kendini rahim duvarına asar.

2. Embriyonik evre: İkinci evre toplam 5,5 hafta sürer ve bu süreye "canlı embriyo" adı verilir.

3. Fetal evre: Üçüncü olan bu evre gebeliğin sekizinci haftasından itibaren başlar, doğuma dek sürer.

Kur'an, bilim adamlarına ışık tutar ve bilim Kur'an'ın daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur. Tanrı'nın Kur'an'da verdiği örnekler, aklını kullanan bilgili toplumlara yararlanacakları ipuçları verir.

10. İşte çektiğin ya da çekeceğin bu sıkıntılar, senin kendi ellerinle yapmış olduğun hatalar yüzündendir. Yoksa Allah, kulları için zulmedici değildir.

ALLAH'A ŞEKİL ÜZERE İNANMAK SAPKINLIKTIR

11-12. İnsanlardan kimi de Allah'a şekil üzere kulluk ederler, inanırlar. Eğer işleri iyi giderse sevinir, mutlu olur; ama sıkıntılı bir durumla karşılaşsa, hemen tavrı değişiverir. O zaman Allah'ı bırakıp kendisine yararı ve zararı olmayan şeylerden beklentilere başlar. İşte sapkınlığın en aşırısı budur. Böylece o kimse hem dünyasını hem de ahiretini kaybetmiş olur. İşte apaçık kayıp budur.

13. Çünkü o kimse, faydasına olan Allah'a değil de, zararına olan şeylere yalvarıyor. Yalvardığı şey de, kesinlikle çok kötü bir dost ve çok kötü bir yoldaşdır.

14. Kuşkusuz Allah'a ortak koşmadan inanıp, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimseler, akıp giden yaşamlarını huzur ve mutluluk içinde geçirirler. Çünkü Allah, mutlu yaşamanın kurallarını böyle irade buyurmuştur.

15. Her kim, Allah'ın dünyada ve ahirette kendisine asla yardın etmeyeceğini sanıyorsa, o kimse, varlığın yüce sebebini anlamaya odaklansın. Sonra o öfkeli, kötümser düşüncelerini bıraksın. Böylece gerçekleri bakıp görsün.

16. İşte Biz, varlığın yaratılış sebebini apaçık ayetlerle sunduk. Kim gerçekleri anlamayı isterse, muhakkak ki, Allah yol gösterendir.

KÜLTÜRLERİ DİNLEŞTİRMİŞ ÖNDERLER
ALLAH'I AYRIŞTIRIRLAR

17-18. İman ettim diyen kimselerin önderleri, Yahudileşmiş kimselerin önderleri, Sâbîlerin önderleri, Hıristiyanlaşmış kimselerin önderleri ve Mecûsilerin önderleri ve aşırı şekilde ortak koşmayı öneren kimseler, kıyâmet gününe kadar kendi aralarında Allah hakkında ayrışıyorlar. Bunlar yüzünden insanların çoğu gerçeği anlayamadıkları için sıkıntı içindeler. Kuşkusuz Allah her şeye tanıktır. Onlar bakıp da hiç düşünmezler mi? Göklerde olanlar ve yerde olanlar,

güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ne varsa ve hatta insanlardan çoğu muhakkak ki, Allah'ın yasalarına boyun eğmekteler. Kim Allah'ı anlamada ilgisiz ve kayıtsız kalırsa, artık o kimsyi, onurlu kılacak kimse yoktur. Kuşkusuz fail olan Allah'tır ve var olan herşey O'nun dilemesiyle olur.[1120]

İKİ KARŞIT TARAF: MÜ'MİN İLE KÂFİR TARAFIN İÇSEL VE DIŞSAL DURUMU

19-20. Şunlar, Rableri yani koruyup-gözetenleri, öğretip-terbiye edenleri hakkında çekişen iki karşıt taraf. Bunlardan gerçeği görmezlikten gelip örten tarafın, kendilerinde can yakıcı sıkıntıdan bir durum vardır. Onların kafalarında hep yakıcı yıkıcı-düşünceler vardır. O sebeple onların, içsel ve dışsal durumlarında hep kötülüğe düşkünlük vardır.

21-22. Onlar, her zaman sertlikten, işkenceden yanadırlar, her defasında o durumlardan dönmeyi arzulasalar da hep aynı şeyi yaparlar. Onlar can yakıcı işkence edinmeyi zevk edinmişlerdir.

23-24. Öte yandan, Allah'a içtenlikle inanıp, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten tarafın durumuna gelince, onlar akıp giden yaşamları boyunca, bulundukları yerde hep huzur ve mutluluğu isterler ve orada herkesin onurlu ve refah içinde olmalarını ve yaşam seviyelerinin değerli olmasını isterler. Onlar, hep güzel ve hoş söz söylemeye ve en çok övgüye layık olan Allah'ın dosdoğru yoluna yöneltirler.

"TÜM DÜNYA İNSANLARININ HACCA GELMELERİNİ ENGELLEMEK ZALİMLİKTİR"

25. Kafirlik eden kimseler, yani Allah'ın ayetlerini görmezlikten gelip örtenler, insanların Mescid-i Haram'a gelmesini engeller ve Allah yolundan alıkoyar. Halbuki Biz orayı, hem bölge halkı için hem de dışarıdan gelecek tüm insanlar için eşit olarak toplanma yeri kıldık. Kim tüm insanların orada hacc için toplanmalarına mani olmak isterse zalimdir; haksızdır. Bu nedenle onlar, can yakıcı azabı tadacaklardır.

1120 (103:17) Bak. Âl'i İmrân Suresi 113-115, 199; Bakara Suresi 62.

26. Çünkü Biz o zaman, hac için toplanılacak Beyt'in yerini belirlemiş ve İbrahime: "Bana hiçbir şeyi ortak koşma; dolaşanlar, gerçeğin arayışı içine olanlar, şirke karşı kıyam edenler, Allah'a ortak koşmadan boyun eğip saygı duyanlar için, evimi temiz tut; düzenimi saptırma," demiştik.[1121]

27. Hac nedeniyle, yani uluslararası toplantı sebebiyle tüm insanların buraya gelmelerini ilan et de, gerek gelişmiş olan, ya da gelişmek üzere olan veya derin yoksulluk içinde bulunan tüm toplumların adamları, yöneticileri hepsi, buraya gelsinler.

28-29. Onlar için yararlar sağlayacak, sosyal, kültürel, politik, askeri ve ekonomik vs. görüş alış-verişinde bulunsunlar; belirlenmiş, programlanmış hac günleri içinde, Allah adına düşündürme, bilgilendirme sunumları yapsınlar, sonra da ortak koşucu düşüncelerinden temizlensinler; hac için toplanan rızıklardan her çeşit mallardan, paralardan hem toplantıya gelenlerin yemeleri için harcasınlar hem de fakirlere yedirsinler, açlık içindeki toplumlara destek sağlasınlar, bu hususta kararlar alsınlar, sözler versinler, aldıkları kararları, verdikleri sözleri yerine getirsinler. Hac günleri bitince de, herkesin ortak değeri olan tarihsel mekanları ders çıkarmak için dolaşsınlar.

30. İşte, hac'ın uygulanışı ile ilgili Allah'ın emri böyle. Kim Allah'ın emrini saptırmaz saygılı olursa, böylece o kimse, kendisini eğitip-öğreten Allah'ına ait olan gerçeklere mutlulukla ulaşır. Tüm hayvanların etleri size helal kılındı. Ancak size bildirilen sağlıksız, zararlı hale gelmiş etler hariç. Artık, ortak koşuculuk pisliğinden ve asılsız sözlerden, rivayetlerden vazgeçin.[1122]

31. Allah için O'na ortak koşanlardan olmayın, tek Allah'a yönelenler olun. Kim Allah'a ortak koşarsa, sanki o, yükseklerden düşüp kuşlar tarafından kapışılmış ya da rüzgârın onu uzak bir yere sürükleyip attığı bir şey gibidir.

1121 (103:26) Beyt sözcüğü ile ilgili, Âl'i İmrân Suresi 96 ve dipnotu lütfen okuyunuz. Ayrıca bak. Bakara Suresi 124-134.

1122 (103:30) Nahl Suresi 115; Bakara Suresi 172; Mâide Suresi 4-5; En'âm Suresi 145 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

32. İşte ortak koşanlar için Allah'ın örneklemesi böyle. Kim Allah'ın varlıktaki işaretlerini anlamak için azimli olursa, kuşkusuz o kimse, kötülüklerden sakınan, ortak koşmayan bir düşünceye sahip olur.

33. Yaşadığınız müddetçe, Allah'ın varlıktaki işaretlerini anlamaya çalışmanızda sizin için yararlar vardır. Sonuçta, varlıktaki her yer, Allah'ın eskimez düzeninin bir uzantısıdır.

34. Her toplumun bir uygulama yöntemi vardır ve her toplum, Bizim kendilerini rızıklandırdığımız her çeşitten nimetleri ve Allah'ın varlıktaki isimlerini kendi yöntemlerine, kendi usullerine göre düşünür ve uygular. Ancak her toplumun ilahı aynı ilahtır, bir tek ilahtır. Artık hepiniz O'na teslim olun. Tek Tanrı'ya gönülden teslim olanlara ne mutlu![1123]

35. Onlar, Allah'ın varlıktaki isimlerini düşündükçe yürekleri ürperir, başlarına gelen sıkıntılara göğüs gererler, salatı ikame ederler yani toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeyleri paylaşırlar.

36. Bedenler, fiziki yapılar var ya, Biz onları, Allah'ın işleyiş düzeninin göstergeleri kıldık. Sizin onları anlayıp araştırmanızda yararlar vardır. Artık Allah'ın varlıktaki isimlerini ve nimetlerini belli bir düzen, belli bir sistem içinde düşünün. Sonra da bizim, sizin için sunduğumuz nimetlerden beslenin ve herkesi de faydalandırın ki, böylece siz, Allah'a karşı teşekkür borcunuzu yerine getirmiş olasınız.

37. Gerçi, o her çeşitten verdiğiniz mallar, besinler, paralar vs. Allah'a ulaşacak değildir. Ama sizin içtenlikle paylaştığınız niyetiniz Allah'a ulaşır. Size o nimetler sunuldu ki, böylece sizi doğru yola ulaştıran Allah'ın yüceliğini anlayasınız. Allah'ın yüceliğini anlayarak iyilikler ve güzellikler üretenlere ne mutlu![1124]

38. Kuşkusuz içtenlikle inanmış olanlar, Allah'ın buyurduğu ilkelerle korunurlar. Şu da var ki, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin hiçbirinde Allah sevgisi yoktur.

1123 (103:34) Bak. Mâide Suresi 48.

1124 (103:37) En'âm Suresi 119-121. ayetlerini inceleyiniz.

SİLAHLI GÜÇLER NEDEN GEREKLİDİR

39. Kendilerine savaş açılan, ülke ve toplum sorumluları için, savaş kararı alıp uygulamaları meşru kılındı. Nedeni de, onlara zalimce baskılar yapılması, haksız yere saldırılar düzenlenmesidir. Kuşkusuz vatanlarını canları pahasına savunanlar Allah'ın yardımına sığınırlar. Çünkü onlar, kesinlikle güç sahibinin Allah olduğunu bilirler.

40. Hiçbir neden yokken, ülkeye ve topluma ihanet vs. gibi, sırf inançları yüzünden insanlar, yurtlarından çıkartılamazlar. Eğer Allah'ın yasası gereği, kimi insanların yaptığı haksızlıklar, diğer kimi insanlar tarafından defedilmeseydi, kesinlikle oranın savamiu yani tüm tarımsal ürünleri ve biyeun yani tüm ekonomik alışveriş-merkezleri ve salavâtun yani tüm toplumsal destek kurumları (sağlık, adalet, eğitim, güvenlik vs.) ve mesâcidün yani ülkenin idari ve yönetim meclisleri, kurumları, ki oradan halka hizmetin işleri yürütülür- hepsi yerle bir edilirdi. Kim Allah'ın buyruklarını yerine getirirse, kesinlikle Allah, ona yardım eder. Kuşkusuz Allah, mutlak güç sahibidir; çok üstündür.[1125]

41. Yeryüzünde güç ve imkân sahibi olan kimseler, eğer buyruklarımı bilinçli olarak kavrayıp, anlamış olsalar, salatı, yani toplumsal destek ve yardım kurumlarını oluştururlar ve zekatı yani vergileri adaletle toplarlar, ma'rufu yani toplumun bilinen ortak değerlerini titizlikle korurlar ve münkeri yani toplumsal beraberliğe engel kötülükleri uzaklaştırırlar; sonuç olarak onlar, insanlara hizmeti, Allah'a hizmet bilirler.

1125 (103:40) Muhammed Peygamber ve inananlar, "Biz Rab olarak Allah'ı biliriz... Bizim Rabbimiz Allah'tır, ondan başkası değil," dedikleri için, sırf inançları nedeniyle yurtlarından çıkartıldılar.

Öte yandan, Medine'de düşmanla işbirliği yaparak beraberce yaşadığı vatana ve topluma ihanet eden bir kabile, ihanetleri nedeniyle ülkeden çıkartıldılar. Bak Haşr suresi, 2-8 ve 11-17. ayetleri inceleyiniz.

Yüce Allah'ın insanlığa öğrettiği çok önemli ilkelerden biri de hiç kimse inancından dolayı ikinci sınıf muamelesi göremez ve hiç kimse inancından dolayı kendi vatanından kovulamaz. Bu aynı zamanda yaşadığı vatanına ve toplumuna ihaneti kesinleşmiş, kanıtlanmış olanların da cezasız kalamayacakları ve gerekirse vatanı terk edebilecekleri ilkesidir. Allah'ın buyrukları her çağda günceldir. Ama insanlar örtücüdür. Ayrıca bak. Bakara Suresi 114, 115.

MADDİ VEYA MANEVİ TÜM ÇIKAR SAHİPLERİ GERÇEKLERİ SÖYLEYENLERİ SUSTURMAK İSTERLER

42-44. Eğer çıkar sahipleri seni yalanlıyorlarsa, bil ki, onlardan önce Nûh halkı, Âd ve Semûd halkları ve İbrahim'in halkı, Lût kavmi ve Şuayb'ın Medyen vatandaşları da elçileri yalanlamışlardı. Musa da yalanlanmıştı. Doğrusu o yalanlayanlara imkân ve zaman tanınmasına rağmen, gerçekleri görmezlikten gelip örttüler. Sonra da kendi çıkarları peşine düştüler. Gerçeği örtüp, çıkarları peşinde gidenlerin sonu nasıl oldu görün!

45. Nitekim, gerçekleri karartan, örten kent halklarından niceleri, cehaletleri yüzünden kendilerine yazık ettiler. Şimdi onlardan arta kalanlar, tavanları üzerine çökmüş duvarlar, terk edilmiş su kaynakları ve harabe haline gelmiş görkemli saraylarının kalıntıları...

46. Peki, insanlar yeryüzünde hiç gezip-dolaşmazlar mı? Kendileri için, bu kalıntıları düşünüp ders alacak beyinleri yok mu, ya da işitecek kulakları, görecek gözleri?.. Ama gerçek şu ki, asıl körlük, gözlerin körlüğü değil; kalplerin körlüğüdür, düşüncelerin kirliliğidir.

47. Düşünceleri kirli olanlar "azabı hemen getirsene" diye seninle alay ederler. Azap gelecektir, zira Allah'ın işleyen düzeninde asla geri kalma olmaz. Size göre çok uzun olan zaman, Rabbine göre çok kısadır.[1126]

48. Ülke halklarından niceleri, doğrusu onlara, gerçeği anlamaları için zaman tanınmasına rağmen onlar, gerçekleri kararttılar, örttüler sonra da cehaletleri yüzünden kendi çıkarları peşine düştüler. Halbuki sonunda Bana gelecekler.

49-50. De ki: "Ey insanlar! Ben sizin için, Allah'ın buyruklarını, apaçık tebliğ eden bir uyarıcıyım. Allah'ın buyruklarına içtenlikle inanan, ve toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimselere, Allah'tan hem bir bağışlanma hem de bol rızık vardır."

1126 (103:47) "... size göre çok uzun olan, Rabbine göre çok kısadır" diye çevrilen cümle, "Rabbine göre bir gün, sizin saydıklarınızdan bin yıl gibidir," diye de anlamlandırılır. "Bin yıl-Bir gün" ile ilgili, Secde Suresi 5; Meâric Suresi 4; Kadr Suresi 3 ve dipnotu lütfen inceleyiniz.

51. Ayetlerimizi anlamayıp, rivayetlerle etkisiz hale getirmek için koşturup duranlara gelince, işte onlar, ateş hattındadır.

PEYGAMBERLERE VAHİY NASIL GELİR?
VAHİY HAKKINDA KİMLER KUŞKU YARATIR?

52. Allah'ın, senden önce gönderdiği elçiler ve peygamberler de dahil olmak üzere, hiçbir insan yoktur ki, gönlünden güzel bir şey arzu ettiği zaman, şeytanî haller, yani vesveseler, onların o güzel arzularını bulandırma girişiminde bulunmuş olmasın. İşte bu nedenledir ki Allah, elçilerine ve peygamberlerine vahyi ilka edeceğinde, tüm şeytanî halleri, vesveseleri, onların zihinlerinden giderir, yok eder, sonra da, hiçbir insani duygu ve düşünce ihtimali bulunmayacak şekilde, ayetlerini peygamberlerin belleğine sapasağlam, saf olarak ilka eder, yerleştirir. Allah ilmiyle herşeye hakim olandır.[1127]

53. Ancak, düşünceleri betonlaşmış, kalplerinde bir hastalık bulunan kimseler, vahiy hakkında kuşku yaratmak için, şeytanî hallerin, yani vesveselerin, arzuları bulandırma özelliğini bir fitne, bir çarpıtma aracı yapmak için çalışırlar. Kuşkusuz, gerçekleri karartanlar, örtenler kesinlikle iflah olmaz bir karşıtlık içindedirler.

54. Bilimsel düşünce sahibi kimseler ise, vahyin, bilginin nasıl elde edildiğini bilirler ve Rablerinden bir gerçek olduğuna inanırlar. Böylece onların kalpleri tam bir eminlik içindedir. Kuşkusuz, bilinçli olarak inanmış kimseler, elbette Allah'ın dosdoğru yolundadırlar.

55. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler ise, vahiy'den, Kur'an'dan sürekli kuşku içindedir. Hatta onlar, ansızın kendilerine gelecek o saat vaktine, o ölüm anına kadar ya da hiçbir kurtuluş umudunun kalmadığı bir günün azabı gelip çatıncaya kadar...

56-57. Mülkün sahibi olan Allah, o gün, onların aralarında kararı verir. Artık, içtenlikle iman etmiş ve toplum yararına iyi ve güzel işler üretmiş kimseler, nimetlerle huzur ve mutluluk içinde olacaklardır. Gerçekleri görmezlikten gelip ayetlerimizi yalanlayan, kuşku duyan kimseler ise, mahrumiyetlerle can yakıcı sıkıntılar içinde olacaklardır.

1127 (103:52) Ayrıca, Şuârâ Suresi 193-196 ve dipnotu lütfen okuyunuz.

58. Allah'ın bildirdiklerinin arayışı doğrultusunda göç eden, yol alan, sonra da o yolda ölen ya da öldürülen kimseler, kesinlikle onlar Allah'ın güzel, tertemiz bir rızkıyla rızıklandırılır. Kuşkusuz Allah, rızk verenlerin en hayırlısıdır, en iyisidir.

59. Kesinlikle onlar, hoşnut oldukları bir yere dahil edileceklerdir. Kuşkusuz Allah, her şeyi en iyi bilendir, kullarına çok şefkatli olandır.

60-61. İşte böyle! Kim haksız yere eziyet görür de, eziyet edene, aynı şekilde eziyetle karşılık verilmezse, ardından da ona eziyete devam edilirse, elbette Allah, haksızlığa uğrayanı affer, bağışlar; elbetteki Allah, onun yardımcısıdır ve Allah bunu yapacak güçtedir. Çünkü Allah, geceyi gündüzün içine sokan, gündüzü de gecenin içine sokandır. Allah her şeyi en iyi işitendir, en iyi bilendir.

62. İşte Allah budur. O Hakk olandır; tam adaleti sağlayandır. Doğrusu O'nun bildirdiklerini bırakıp, O'ndan başkasının bildirdiği rivayetlere yönelmek, batıldır; doğru değildir. Kuşkusuz Allah, evet O, ilmiyle ve tüm yarattıklarıyla uludur; büyüktür.

63. Allah, gökten yağmuru nasıl yağdırıyor, sonra da yeryüzünü nasıl yeşertiyor, hiç düşünmez misiniz? Kuşkusuz Allah, ince bir şekilde her varlıkla gerçeği haber verir; bildirir.

64. Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Kuşkusuz, hiç kimseye muhtaç olmayıp zengin olan da, en çok övgüye layık olan da Allah'tır.

65. Yeryüzünde ne varsa, her şeyi ve suya koyduğu yasa nedeniyle denizde akıp giden gemileri, yere düşmemesi için tuttuğu gökyüzünü, tüm bunları Allah'ın sizin için böyle yatattığını hiç düşünmez misiniz? Muhakkak ki Allah, insanlara karşı çok şefkatlidir, çok merhametlidir.

66. Size hayat veren, sonra sizi öldürecek olan ve sonra sizi yeniden diriltecek olan O'dur. Ama insan ne yazık ki, bu gerçeği görmezlikten geliyor, örtüyor.

67. Her toplumun bir uygulama yöntemi vardır. Onlar uygulamasını kendi yöntemine, kendi usulüne göre yapar. Artık bundan sonra,

bu konuda seninle tartışmasınlar. Sen onları, Rab birliğine çağır. Zira sen, kesinlikle dosdoğru bir yol üzeresin.[1128]

68-69. Eğer onlar bu konuda seninle tartışırlarsa de ki: "Ne yapmaya çalıştığınızı Allah çok iyi biliyor. Sizin kendi içinizde karşı çıkıp durduğunuz şey hakkında, kıyâmet günü Allah, aranızda kararı verir".

70. Gökte ne varsa ve yerde ne varsa hepsini Allah'ın bildiğini bilmez misin? Kuşkusuz bunlar evren kitabının içindedir; elbette bunları bilmek Allah'a göre çok kolaydır.

71. Seninle tartışanlar, Allah'ın dışında öyle şeylere kulluk ediyorlar ki, Allah, o kulluk ettiklerine öyle bir yetki indirmedi ve bu konuyla ilgili, kendilerinde de hiçbir bilgi yoktur. Şirk koşarak Allah'ın ayetlerini karartanlar için bir yardımcı olmaz.

72. Ayetlerimiz birer kanıt olarak onlara açıklandığı zaman, gerçekleri görmezlikten gelip örten kimselerin yüzlerindeki inkârcılığı, hoşnutsuzluğu hemen anlarsın. O nedenle onlar, ayetlerimizi kendilerine anlatan kimselere, neredeyse saldırıverecekler gibi olurlar. De ki: "Şu tavrınızdan daha kötüsünü size haber vereyim mi, bundan sonrası ateştir." Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimselere Allah'ın vaadi budur ki, ne berbat bir sondur.

ALLAH'IN DIŞINDA BAĞLANILANLAR "BİR SİNEK DAHİ YARATAMAZLAR"

73. Ey İnsanlar! Size vurgulayıcı bir örnek veriliyor. Şimdi onu can kulağıyla dinleyin: "Sizin, Allah'a eş koşarak kulluk ettiklerinizin, bağlandıklarınızın hepsi bir araya gelip toplansalar, bir sinek bile yaratamazlar. Şayet sinek, onlardan birine bir zarar verse, onun verdiği o zarara bile engel olamazlar. Bağlananlar da zavallı, bağlandıkları da zavallı!"

74. İnsanlar Allah'ı hakkıyla algılayamadılar, O'nun gücünü, kudretini gereği gibi anlayamadılar, Oysa ki Allah, kesinlikle tüm varlığı kudretiyle ayakta tutan ve tüm nitelikleriyle varlığın sahibi olandır.

1128 (103:67) Bu ayeti yukarıda geçen 34. ayet ile beraber değerlendirin.

75. Allah, meleklerden de, yani yarattığı varlıklardan da uyarmak için elçiler seçer; insanlardan da elçiler seçer. Kuşkusuz Allah, her şeyi en iyi işitendir, en iyi görendir.[1129]

76. Allah, onların önceden yaptıklarını da sonradan yapacaklarını da çok iyi bilir. En sonunda bütün işler Allah'a döndürülür.

77. Ey inananlar! Allah'ı birleyin, O'na boyun eğip teslim olun ve yalnızca Rabbinize kulluk edin, hayırlı, güzel işler yapın ki, mutlu olabilesiniz.[1130]

78. Allah'ı hakkıyla tanımada bilinçli, kararlı ve aşk ile gayret gösterin. O size doğru ile yanlışı ayırabileceğiniz seçiciliği verdi ve dinde, yani varlığın yaratılış ilkeleri hakkında size bir zorluk da kılmadı. Atanız İbrahim'in yol gösterdiği gibi, Allah'ı tanıyanlardan olun. Sizi, gerek daha önceki kitaplarda ve gerekse Kur'an'da Müslümanlar olarak isimlendiren O'dur. Bunun içindir ki, elçi sizin üzerinize bir tanık olsun; siz de tüm insanlar üzerine tanıklar olasınız. Öyleyse, salatı ikame edin, yani Hakka bağlılık bilinciyle, insanlık ilişkilerini ayakta tutun ve zekatı verin, yani kazandıklarınızın vergisini tam olarak verin ve Allah'ın Kur'an'ını gönülden anlamaya çalışın. O'dur sizin Mevlanız O, ne güzel Mevla, ne güzel yardımcıdır!

1129 (103:75) Bu Kur'an ayetinde geçen, "Allah meleklerden elçiler seçer..." ayetinden önce, 73. ayette, "Ey insanlar size vurgulayıcı bir örnek veriliyor onu can kulağıyla dinleyin..." diye başlayıp yarattığı varlıklardan birini, "bir sineği" insanları uyarmak için örnek vermesi, hemen arkasından da, bu ayetle (75. ayetle) "Allah meleklerden elçiler seçer," buyurması, burada yarattığı bir varlık olan sineği, "seçtiği bir elçi" yani bir melek olarak nitelediğini göstermektedir. Ayrıca bak Bakara Suresi 248. ayet. Orada da sandığı taşıyan hayvanlar melek olarak niteleniyor. "Melek" sözcüğü ile ilgili, Fâtır Suresi 1. ayeti ve dipnotu lütfen okuyun.

1130 (103:77) Bak. Mürselât Suresi 48, 50; Bakara Suresi 43.

İniş Sırası: 104
MÜNÂFİKÛN (İkiyüzlüler) SURESİ
Sure No: 63

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. İkiyüzlüler sana geldikleri zaman; "Şahitlik ederiz ki, kesinlikle sen, Allah'ın elçisisin," diye gösteriş yaparlar. Allah biliyor ki, elbette sen, O'nun elçisisin ve yine Allah şahittir ki ikiyüzlüler, kesinlikle yalancıdırlar.

2. Onlar yeminlerini, gösterişli söylemlerini, ikiyüzlülüklerine kalkan yaparlar. Böylece Allah'ın yolundan yan çizerler, esas amaçlarını gizlerler. Doğrusu onların yapmış oldukları şey, çok kötü bir tutumdur.[1131]

3. İşte onların böyle davranmalarının nedeni, inanmış gibi görünüp, sonra da gerçekleri örtmelerinden dolayıdır. Böylece onlar, kalplerini gerçeklere kapatırlar. Bu yüzden de onlar, gerçekleri idrak edemezler, sağlıklı düşünemezler.

4. Sen onları gördüğün zaman, onların dış görünüşleri ve konuşmalarını dinlediğinde de sözleri, seni hayrete düşürür. Sanki onlar her şeyi biliyormuş gibi konuşurlar; ama onlar söylediklerinin manalarını anlamaktan uzaktırlar. Onlar kendilerini haklı göstermek için bağırarak konuşurlar. Onlar hep bir düşmanlık içindedirler. Bu yüzden onlara karşı dikkatli olun. Onlar Allah'ı gereği gibi anlamaktan uzaktırlar ve onlar her daim gerçekleri ters yüz ederler.

5. Böyle olanlara, "Affedilmeniz için, Allah'ın elçisinin tebliğ ettiği Kur'an'a gelin, onu anlayın" denildiği zaman, onlar başlarını çevirirler, önemsemezler. Onların gerçeklerden kaçtığını ve büyüklük, bilgiçlik tasladıklarını görürsün.

6. Onları affedilmeleri için, gerçeğe, Kur'an'a çağırsan da, çağırmasan da fark etmez. Onlar tutumlarını değiştirmedikçe, Allah'ın af-

---

1131 (104:2) Bak. Mücâdele Suresi 16.

fediciliğini, Kur'an'ını anlamaları zordur. Çünkü, bozguncular topluluğu Allah'a yol bulamazlar.

7. İkiyüzlüler, Allah'ın elçisinin yanına gidenlere, Kur'an'ı öğrenmeye, anlamaya çalışan kimselere,"Hiçbir harcamada, hiçbir destekte bulunmayın; tâ ki, dağılıp gitsinler," derler. Oysa göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır; ama ikiyüzlüler bu gerçeği algılayamazlar.

8. Yine o ikiyüzlüler, "Şehirdeki güçlü ve varlıklı olan, elbette güçsüz ve yoksul olanı oradan çıkarır, geri döndürür," derler. Oysa, gücün ve varlığın sahibi Allah'tır. Bu gerçeği ancak elçi ve içtenlikle inananlar bilir, ama ikiyüzlüler bilmek istemezler.

İŞ İŞTEN GEÇMEDEN

9. Ey iman etmiş kimseler! Mallarınız sizi aldatmasın, çocuklarınız sizi Allah'ın buyruklarını düşünmekten alıkoymasın. İşte böyle olanlar, evet onlar kaybedenlerdir.

10. Size ölüm vakti gelince; "Rabbim! Bana biraz daha yaşama süresi ver de, yoksullara yardım ederek, makbul kullarından olayım," demeden önce, size rızk olarak verdiklerimizden paylaşın.

11. Kişiye ölüm vakti geldiğinde, Allah'ın ertelemesi olmaz ve yapmanız gereken şeyleri Allah, size önceden haber veriyor.

İniş Sırası: 105
MÜCÂDELE (Tartışma) SURESİ
Sure No: 58

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

KOCASI HAKKINDA, PEYGAMBERLE TARTIŞAN İNANMIŞ BİR KADIN

1. Dikkatinizi çekerim! Kocasının kendisine uyguladığı tutum hakkında seninle tartışan ve Allah adına şikâyette bulunan kadının söylediklerini Allah işitti. Zaten, ikinizin arasında geçen hararetli tartışmayı Allah işitiyor. Kuşkusuz Allah, her şeyi işitir, her şeyi görür.

KADINA ŞİDDETİ ÖNLEMENİN YOLU, GELENEĞİN YANLIŞLARINDAN KURTULMAKLA OLUR

2. Sizden zihar ile, yani "sen artık benim annem gibisin" diyerek, eşleriyle ailesel ilişkilerini kesen kocalar, bilsinler ki, eşleri olan kadınlar onların anneleri değildir. Onların anneleri ancak onları doğurmuş olanlardır. Kuşkusuz onların söyledikleri uydurma bir sözdür ve kesinlikle kötü bir gelenektir. Bununla birlikte Allah, elbette affedicidir, bağışlayıcıdır.[1132]

3. Zihar ile yani "sen artık benim annem gibisin" diyerek, kadınlardan ilişkilerini kesip, sonra da söyledikleri sözden cayan kimseler, eşiyle bir araya gelmeden önce, kötü geleneklerin köleliğinden, zihnini arındırıp, gerçekçi, sevgi dolu bir özgürlüğe kavuşsun. İşte size öğütlenen budur. Sizin yaptığınız her şeyden Allah'ın haberi vardır.

GERÇEĞİ ÖĞRENEREK BİLİNÇLENME

4. Ancak, geleneğin köleliğinden kurtulma yolunu bulamayan, bilemeyen kimse, eşiyle tekrar bir araya gelmeden önce iki ay sıyam yapsın, yani iki ay boyunca gerçeği öğrenme eğitimi alarak bilinçlensin ve aralıksız altmış aç kişinin karnını doyurarak onların açlığını savsın, gidersin. İşte bunlar, Allah'a bilinçli olarak inanmanız ve elçisinin tebliğ ettillklerine güvenmeniz içindir ve işte bunlar Allah'ın ölçüleridir. Gerçeği görmezlikten gelip örtenler için, can yakıcı sıkıntılar vardır.[1133]

1132 (105:1-2) "Zıhar": "Sen artık benim annem gibisin ya da sen bana anamın sırtı gibisin" demektir. Araplar arasındaki geleneğe göre, bir kişi eşine bu sözü söyleyince, artık eşi annesi gibi sayılır ve onu kendisine haramlaştırırdı. İşte bu davranışa "zıhar" deniyordu.

Zıhar yapılan kadın, kocasına yaklaşamadığı gibi, kocasından boşanamadığı için de başkasıyla da evlenemiyordu. Dolayısıyla, bu gelenek nedeniyle, kadınlar, sürekli olarak erkeklerin böyle bir baskı yöntemi altında yaşıyorlardı.

Bu Kur'an ayeti, bu insanlık dışı geleneği protesto eden ve Peygamber'le tartışan inanmış bir kadın sahabenin tutumunu örnekliyor ve Allah bu kadının davranışını onaylıyor. **"Zıhar"** yapanlar için yemin edenlere de çözüm öneriyor. Ayrıca bak. Ahzab Suresi 4.

Bu Kur'an ayeti bu gün bize, din adına, geleneklerle zihinleri köleleştirilmiş kadınların, tıpkı bu cesur sahabe kadın gibi davranmalarını öğütlüyor.

1133 (105:4) Bu ayette, eşine **"zıhar"** yapmak, yani "sen benim anam >>

5. Allah'ın koyduğu ve elçisinin tebliğ ettiği ölçülere karşı çıkanlar perişan olur. Kendilerinden önce karşı çıkanlar da perişan olmuşlardı. Halbuki Biz onlara da, gerçeği anlamaları için, ayetlerimizi açık-seçik olarak indirmiştik. Gerçeği görmezlikten gelip örtenler için, rezil edici bir sıkıntı vardır.

6. Gün gelecek Allah onların tümünü yeniden diriltecek ve yapmış oldukları şeyleri onlara haber verecektir. Onlar yaptıklarını unutsa da, Allah onun hiç birini unutmaz. Allah her şey üzerine tam bir tanıktır.

ALLAH HER AN YANIMIZDADIR

7. Göklerde olan şeyleri ve yerde olan şeyleri, Allah'ın bildiğini hiç düşünmez misiniz? Üç kişi değil, onlardan dört kişinin fısıltılı konuştukları yerde, muhakkak onların yanında O vardır; beş değil, onlardan altıncılarının gizli konuştukları yerde, muhakkak yanlarında O vardır; Bundan çok az ya da çok fazla olması fark etmez, onlar nerede olursa olsunlar O, hep onlarla beraberdir. Sonunda yapmış oldukları şeyler, kıyâmet günü kendilerine bildirilecektir. Çünkü Allah, her şeydeki bilginin sahibidir.[1134]

ELÇİYE KARŞI İSYAN HAZIRLIĞI

8. Şunlara baksana! Gizli işler çevirmekten men edildikleri halde, hâlâ men edildikleri şeyi gizliden yapmaya devam ediyorlar; Kötülük yapmayı, düşmanca davranmayı ve elçiye karşı isyan etmeyi fısıldaşıyorlar. Sana geldiklerinde de, seni alayımsı bir şekilde selamlıyorlar ve kendi aralarında da; "Bu söylediklerimizden dolayı, Allah bizi cezalandırsa yâ!" diye dalga geçiyorlar. Söyledikleri ve yaptıkları şeyler nedeniyle, onların içinde bulundukları durum cehaletin cehennemidir; ne iğrenç bir durum!

9. Ey inanmış kimseler! Kendi aranızdaki sohbetlerinizde, ayırımcılık yaparak günah işlemeyin, hiç kimseye düşmanlık içinde ol-

---

>> gibisin" diyerek eşiyle ilişkisini kesip, sonra tekrar birleşmek isteyen kimselere, işte bunlar öneriliyor. Ayrıca, **sıyam** ile ilgili bak. Nisâ Suresi 92. Bakara Suresi 184-187.

1134 (105:7) Bak. Bakara Suresi 186; Kâf Suresi 16.

mayın, elçiye, yani onun tebliğ ettiklerini anlamaya karşı isyankar davranmayın, iyilik, güzellik ve yararlı şeyler üzere sohbet edin ve kötü, yanlış şeyler yapmaktan sakının ki, huzurunda toplanacağınız Allah'a mahcup olmayasınız.

10. Kuşkusuz, gizli, fiskoslu toplantı veya sohbet yapanlar şeytanlaşmış kimselerdendir; onların böyle davranmalarının nedeni, sırf içtenlikle inanmış kimselerin moralini bozmak, onları sıkıntıya sokmak içindir. Ama, yalnızca Allah'a güvenip dayanan içtenlikle inanmış kimselere, Allah'ın izniyle, onlar hiçbir şekilde zarar veremezler.

TOPLANTILAR HERKESE AÇIK VE ŞEFFAF OLMALIDIR

11. Ey inanmış kimseler! Size, "toplantılarda herkese yer verin, çoğalın" denildiği zaman, herkesi davet edin, çoğalın ki, Allah da sizi çoğaltsın. Bu yönde "gayret edin" denildiği zaman da, canla başla gayret edin ki, Allah'ın yardımıyla güvenilirliğiniz artsın ve bilgi bakımından dereceniz yükselsin. Kuşkusuz Allah, yapmış olduğunuz her şeyden haberdardır.

ÖZEL GÖRÜŞMELER DIŞARIYA SIZDIRILMAZ

12. Ey inanmış kimseler! Elçiye özel bir şey söylemek istediğiniz zaman, artık aranızdaki özel görüşmeye içten sadakatla bağlanın, dışarıya sızdırmayın. İşte bu sizin için daha yararlıdır ve daha sorunsuzdur. Ama bu gizliliğe sadık kalmazsanız, Allah sizi affetsin!

13. Aranızdaki özel görüşmelere içtenlikle sadık kalmaktan ve size takdim edilen önerilerden çekiniyor musunuz? O zaman size düşen, üstesinden gelemeyeceğiniz şeylerden ötürü, Allah'a tövbe edin, salatı ikame edin, yani toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutun ve zekâtı yani verginizi verin; Allah'a itaat edin ve elçisinin tebliğ ettiklerine uyun. Allah yapmış olduğunuz her şeyden haberdardır.

14-15. İkiyüzlü kişileri görmüyor musunuz? Alah'ın buyruklarına karşı kin besleyen bir topluluğu kendilerine koruyucu edinmek istiyorlar. Aslında o ikiyüzlüler tam olarak ne sizden yanadır ne de onlardan yanadır. Çünkü ikiyüzlüler, çıkarları için, bile bile her türlü yalanı söylerler. Kuşkusuz onların yapmış oldukları bu tutum, çok

kötü bir şeydir. Bu yüzden, böyle davrananlar, Allah'ın çok şiddetli bir felâketine hazır olsunlar.

16. Onlar yeminlerini, ikiyüzlülüklerine siper yaparlar. Böylece onlar, Allah'ın yolundan yan çizerler, esas amaçlarını gizlerler. Doğrusu onlar, rezil edici bir sıkıntı içindedirler.[1135]

17. Onların ne malları ne de çocukları, Allah'tan gelebilecek bir sıkıntıyı, bir felâketi, asla onlardan defedemezler. İşte onlar ateş hattındadır ve onlar, durumlarını düzeltmedikleri taktirde, sürekli o sıkıntılar ve o felâketler içinde kalacaklardır.

18. Allah onların tümünü yeniden dirilttiği gün, kuşkusuz kendilerinin doğru bir şey üzere olduklarını zanneden ikiyüzlüler, size muhalefet ettikleri gibi, Allah'a da muhalefet edeceklerini sanıyorlar. Uyanık olun! Kesinlikle onlar, evet onlar iflah olmaz yalancılardır.

19. Şeytan, yani nefisleri dahil, gerçek olandan uzaklaştıran her türlü şey, onların akıllarını tutsak etti de Allah'ın zikrini, yani Allah'ın Kur'an'ını anlamayı onlara terk ettirdi. İşte onlar şeytana, yani gerçek olandan uzaklaştıran hiziplere, cemaatlere bağlı olanlardır. Gözünüzü açın! Şeytan, yani gerçek olandan uzaklaştıran hizipler, cemaatler vs. daima hüsrana, başarısızlığa uğrayanlardır.

20. Kuşkusuz, Allah'ın koyduğu ve elçisinin tebliğ ettiği haddi, ölçüyü aşan kimseler, işte onlar, hep aşağılayıcı rezillik içindedirler.

21. Allah'ın yazdığı ve elçisinin tebliğ ettiği ölçü şu: "Daima galip olan Allah'tır." Çünkü Allah, tüm varlığa hükmeden kudrettir ve tüm varlığın yüce sahibidir.

22. Allah'a inanmış ve sonunda yaptıklarından hesap vereceğine de içtenlikle inanmış bir toplum bireyi bulamazsın ki, o, Allah'ın yazdığı ve elçisinin de tebliğ ettiği sınırları, ölçüleri aşan birileriyle, toplumunun sırlarını açıklayacak kadar senli-benli olsun. Bunlar, ister ana-babaları veya çocukları, ister kardeşleri veya aşiretleri olsalar

---

1135 (105:16) Bak. Münâfikûn Suresi 2.

bile! İşte onlar güvenilir kişiliklerini gönüllerine iyice kazımış ve bir ruhla, yani sapasağlam bir vahiy bilgisi ile desteklemişlerdir. Onlar, akıp giden yaşamlarında huzurlu, mutlu bir hayata dahil olurlar ve durumlarını değiştirmedikleri sürece de, o halde kalırlar. Böylece Allah onlardan, onlar da Allah'tan hoşnut olarak. İşte onlar her şeyiyle sadece Allah'a bağlı olanlardır. Akıllı olun! Her şeyiyle sadece Allah'a bağlı olanlar mutluluğu hak ederler.[1136]

İniş Sırası: 106
HUCURÂT SURESİ
Sure No: 49

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey iman etmiş kimseler! Allah'tan gelen bilgiyi, O'nun elçisi tebliğ ederken araya girmeyin; konuşmasını kesmekten sakının, Allah'a ortak koşmayın. Kuşkusuz, Allah her şeyi işitiyor ve herşeyi biliyor.

2. Ey iman etmiş kimseler! Nebi, Allah'tan gelen bilgiyi tebliğ ederken yüksek sesle konuşarak gürültü yapmayın. Siz kendi aranızda bağıra-çağıra konuştuğunuz gibi, Nebi, tanrısal bilgiyi sunarken de, kendi aranızda konuşarak vaktinizi boşa geçirirseniz bilinçlenemezsiniz, gelen tanrısal bilgiyi kavrayamazsınız.

3. Kuşkusuz, Allah'ın elçisi gelen tanrısal bilgiyi sunarken, yanında seslerini kısanlar, onu dikkatle dinleyenler, işte onlar, Allah'a ortak koşmaktan sakınmak için, tüm kalpleriyle Allah'ı bilinçli olarak anlamada gayret gösteren kimselerdir. Elbette onlar için bir bağışlanma ve yüce bir karşılık vardır.

4. Ama, odaların, toplantı yerinin arka taraflarından araya girip, senin konuşmanı kesen kimseler, çoğunlukla tanrısal bilginin önemini akıllarıyla düşünmeyenlerdir.

1136 (105:22) Ruh'un anlamı için, Hicr Suresi 29; İsrâ Suresi 85; Mü'min Suresi 15. ayetlerini inceleyiniz.

5. Sen onlara gerçeği ortaya koyuncaya kadar, eğer onlar sabırlı olsalardı, kendi bildikleriyle inat edip araya girip durmasalardı, elbette kendileri için daha hayırlı, daha yararlı olurdu ve esirgeyip bağışlayanın Allah olduğunu anlarlardı.

KANITLANMAMIŞ BİR HABERİN PEŞİNE DÜŞÜLMEZ

6. Ey iman etmiş kimseler! Size bölücü, bozguncu bir haber gelirse, o haberi, emin oluncaya kadar araştırın. Yoksa bilgisizlik nedeniyle bir topluma sataşırsınız da, yapmış olduğunuz şeyden pişmanlık duyarsınız.[1137]

7-8. Hem biliniz ki, Allah'ın elçisi içinizdedir. Eğer elçi, işlerden bir çoğunda vahyi yani Kur'an'ı bırakıp da, sizin söylemlerinize uymuş olsaydı, kesinlikle siz sıkıntıya düşerdiniz. Fakat sizlerin gerçeği kabul edip, tasdik etmeniz, böylece gönüllerinizin aydınlanmasıyla Allah sevgisine kavuşmanız ve bunun yanında, sizlerin, gerçeği görmezlikten gelmeyi, bölücülüğü, bozgunculuğu ve isyan etmeyi kötü görmeniz, hep Allah'ın Kur'an'ı sayesindedir. İşte onlar, aklıyla düşünme olgunluğuna ulaşmış kimselerdir ve işte bu, Allah'tan bir lütuf ve bir nimettir. Allah, ilmiyle herşeyi kuşatandır ve tüm varlığa hakim olandır.[1138]

İNANANLAR ARASINDA ARABULUCU OLUN, SALDIRGAN TARAFI BİRLİKTE DURDURUN

9. İnananlardan iki taraf, birbirleriyle savaşırlarsa, hemen ikisi

---

1137 (106:6) Bu ayetin işaret ettiği gerçek, tüm insanlar için evrensel bir uyarıdır.

1138 (106:7-8) Dikkat! Bugün, bizim aramızdaki Elçi, Kur'an'dır. Eğer biz işlerimizi Kur'an'a değil de, Kur'an'ı kendi işlerimize uydurmaya çalışırsak. Sıkıntıya düşeriz. Fazla söze gerek yok. Müslüman âlemi denilen milletlerin durumuna bakarsak, bu Kur'an ayetini daha iyi anlamış oluruz. Onlar Kur'an'ı anlamayı bırakıp, adına rivayetler üreterek, Elçi'yi kendilerine uydurmuşlardır. Bu nedenle, elbette sıkıntılarla boğuşacaklardır, ki, bu Allah'n bir kuralıdır. "Allah'ın kuralında değişiklik olmaz."

Allah'ın buyruğunu tekrar hatırlayalım: "Eğer elçi, işlerden bir çoğunda vahyi yani Kur'an'ı bırakıp da, sizin söylemlerinize uymuş olsaydı, kesinlikle siz sıkıntıya düşerdiniz."

arasında arabuluculuk yapıp barışı sağlayın. Şayet, taraflardan biri barışa yanaşmaz, ötekine saldırıya devam ederse, o zaman saldırgan taraf barışı kabul edinceye kadar, hep birlikte ona karşı savaşın. Eğer saldırgan taraf barışı kabul eder, saldırmaktan vazgeçerse, hemen taraflar arasında adeletli bir şekilde barışı sağlayın ve ayırım yapmadan her iki tarafın da haklarını gözetin. Kuşkusuz, adeletli davranıp, hakları gözetenlerde Allah sevgisi vardır.

10. Kuşkusuz, güvenilir olmak bir kardeşliktir. O halde kardeşleriniz arasında ara bulucu olun. Allah için adaletten ayrılmayın, umulur ki siz, esirgenirsiniz.[1139]

11. Ey iman etmiş kimseler! Bir erkek topluluğu başka bir erkek topluluktan alay ederek, aşağılayarak konuşmasın. Kim bilir, belki alay edilenler iyi bir topluluk olabilir ya da bir takım kadınlar, başka bir takım kadınlardan alay ederek konuşmasın, kim bilir, belki alay edilen kadınlar iyi birileri olabilir. Kişiliklerinizi incitici ithamlarda bulunmayın; birbirinize kötü lakaplar, kötü isimler takarak çağırmayın. Güvenilir bir kişi olarak anılma yerine, arabozucu, bölücü gibi isimlerle anılmak ne kötü bir şeydir. Yaptıkları hatalardan pişman olup dönmeyen kimseler, işte onlar kendilerine yazık edenlerdir.

"KURUNTUDAN KAÇININ, İNSANLARIN KUSURLARI İLE UĞRAŞMAYIN"

12. Ey iman etmiş kimseler! Bir çok zandan, kuruntudan kaçının. Zira öyle kuruntular var ki, sizi kötülüklere sürükleyip, sıkıntıya sokabilir. İnsanların kusurlarını, açıklarını ortaya çıkaracağız diye uğraşmayın, kiminiz, kiminizin dedikodusunu yapmasın. Sizden biriniz, ölmüş bir kardeşinizin etini yemekten hoşlanır mısınız? İşte bakın, onu iğrenç buldunuz! O halde, Allah'ın buyruklarını gözardı etmeyin, kuruntulardan, dedikodulardan, kusur aramalardan vazgeçin. Kuşkusuz Allah, hatalarını anlayıp pişman olanların tövbelerini kabul edendir, esirgeyip bağışlayandır.

1139 (106:9-10) Kur'an, insanlara yol gösterici bir kitaptır. Bu Kur'an ayetleri, "inananlar arasındaki" diyerek tüm inananları kapsayan evrensel bir çağrı yapıyor. Kur'an yaşadığımız olayların pratik çözümlerini gösteren emsalsiz bir kılavuzdur.

ÖNCE İNSAN OLMANIN
BİLİNCİNE VARMAK

13. Ey insanlar! Biz sizi kadın ve erkek olarak, yani insan olarak yarattık ve sizi, ilişkiler kurup tanışmak, paylaşmak için çoğaltıp, halklar, uluslar kıldık. Hiç kuşkusuz, sizin en erdemliniz, en değerliniz, Allah'ın buyruklarını gözardı etmeyen ve yanlışlara düşmekten en çok sakınanızdır. Kuşkusuz Allah, ilmiyle herşeyi kuşatan ve gerçek olanı baber verendir.[1140]

MÜSLÜMANLIK SÖZLE DEĞİL,
EYLEMLE BELLİ OLUR

14. Bilgisiz Araplar "inandık," dediler. De ki, "siz henüz inanmış değilsiniz; Ama teslim olduk, Müslüman olduk deyin. Çünkü siz,tüm kalbinizle inanmış, emin olmuş değilsiniz. Eğer siz içtenlikle Allah'a itaat ederseniz ve O'nun elçisinin tebliğ ettiklerine tabi olursanız, işlerinizden, mevcut durumunuzdan hiçbir şey kaybetmiş olmazsınız. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir."

15. Tüm kalbleriyle iman etmiş, emin olmuş olanlar şu kimseler ki, onlar, Allah'a inandıktan ve elçisinin tebliğ ettiklerine tabi olduktan sonra, asla inandıklarında kuşkuya düşmezler ve Allah'ın buyrukları doğrultusunda canlarıyla, mallarıyla gerçeği anlamak ve anlatmak için, çaba harcarlar. İşte onlar özü-sözü doğru, kalplerine imanın iyice yerleştiği kimseler.

PEYGAMBERDEN BEKLENMEZ,
ALLAH'TAN BEKLENİR

16. De ki, Siz dininizin yani varlığınızın ve varlık yasalarının Allah'a ait olduğunu biliyor musunuz? Göklerdeki ve yerdeki olan bütün herşeyi ilmiyle var eden Allah'tır ve Allah, herşeydeki ilmin sahibidir.

17. Bilgisiz Araplar, Müslüman olduklarından dolayı sana minnattar oluyorlar, memnuniyetlerini sana bildiriyorlar. Deki: siz islam

---

1140 (106:13) Bak. Nisâ Suresi 1. ve dipnotu lütfen okuyunuz.

üzere olduğunuz için, bana minnettar olmayın, siz islamınızı bana borçlu değilsiniz. Tam tersi, eğer özünüz ve sözünüz doğru kimselerseniz, size dosdoğru yolu gösteren ve sizi islama kavuşturan Allah'a minnettar olun, siz islamınızı O'na borçlusunuz.

18. Kuşkusuz, göklerdeki ve yeryüzündeki daha bilinmeyen ne varsa, Allah ilmiyle onları bilir ve Allah, yapmış olduğunuz şeylerin nedenini her zaman size gösterendir.

İniş Sırası: 107
TAHRÎM (Yasaklama) SURESİ
Sure No: 66

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey Nebî!. Sen, sözleşmeyle korumasını üstlendiğin sığınmacı kadınların rızasını istiyorum, diye Allah'ın helâl kılmış olduğu şeyi, sen, niçin haramlaştırıyorsun? Oysa koruyan da, bağışlayan da Allah'tır.[1141]

2. Allah sizin, meşru olarak yapmış olduğunuz sözleşmelerinize, yeminlerinize uymanızı farz kıldı. Allah sizin sahibinizdir; koruyucunuzdur ve O, her şeyi en iyi bilendir, en doğru karar verendir.

PEYGAMBER, KUR'AN'DAKİ GERÇEKLERİ AÇIKLIYOR

3. Nebî, kendi sorumluluğu altındaki sığınmacı kadınlardan bazılarına, bilmedikleri bir Hadis'in / bir Kur'an buyruğunun, ayrıntılı anlamını, onlara açıkladığı zaman, bazısının ondan bilgisi vardı; bazısının da bilgisi yoktu. Ondan haberi olmayanlar dedi ki: "Bunu sana kim haber verdi" Nebî dedi: "Her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan Allah, onu bana bildirdi"

4. Eğer kalpleriniz bilmeden gerçeklerden kayarsa, işte her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan Allah'a tövbe edin. Şayet sizler

---

1141 (107:1) Dikkat! Kimsesiz, bakıma muhtaç kadınların ve çocuklarının korunması ile ilgili, Ahzâb Suresi 50. ayeti ve dipnotu, lütfen okuyunuz. Nisâ Suresi 3-4. ayetleri ve dipnotu inceleyiniz.

birbirinizle yardımlaşır, dayanışma içinde olursanız, o yardım arayan kimse muhakkak ki, Allah'ın yardımını bulur ve böylece, iyilik sever mü'minler ve Allah'ın indirdiği Kur'an bilgileri, onun yardımcısı olur, artık bundan sonra o, varlıktaki güçlerin sahibini açık bir şekilde anlamış olur.[1142]

5. Öyle ise sizden, eski cahiliye hallerini bırakıp, Rabbini anlamak isteyen bir kimse olursa, o değişim içinde olan, hayırlı, teslim olmuş, içtenlikle inanmış, gönülden bağlanmış, Allah'a kulluk idrakinde olan, hatalarından dönüp tövbe eden, önceki cehalet hallerinden ayrılmış ve anadan doğma tertemiz bir aile olur.

HERKES İÇİN ÖNEMLİ UYARI

6. Ey iman etmiş kimseler! Kendinizi ve sorumlu olduklarınızı, kahredici bir sıkıntıdan koruyun; o sıkıntı hallerinin nedeni, insanları yakan cehalet, duyarsız hale gelmiş kalpler, merhametsiz tutumlar, doğa güçlerine karşı kötü ve insafsız davranış halleridir. İşte böylesi hallerden korunun, Allah'ın buyruklarına karşı bozgunculuk yapmayın ve sorumlu olduğunuz şeyleri yerine getirin.

7. Ey gerçekleri görmezlikten gelip örtenler! Hiçbir zaman mazeretlere sığınmayın. Ne yapmışsanız, ancak onun karşılığını bulacaksınız.

8. Ey iman etmiş kimseler! İçten samimi bir dönüşle Allah'a tövbe edin. Umulur ki, Rabbiniz kusurlarınızı sizden örter ve siz, bir su gibi akıp giden yaşamınızda huzur içinde olursunuz. Allah'ın haberlerini bildirenlere ve onlarla beraber içtenlikle iman eden kimselere hiçbir zaman hüzün yoktur. Onlar her yönleriyle aydınlığa koşarlar ve şöyle derler: "Rabbimiz! Bizi aydınlığa ulaştır ve bize mağfiretini anlamamızı sağla, kuşkusuz, Sen herşeye güç yetirensin."

9. Ey Nebî, ey gerçekleri bildiren! Kendilerinde, ikiyüzlülük, ger-

---

1142 (107:4) "Allah'ın indirdiği Kur'an" diye anlamlandırdığım kelimenin Arapçası **"Cibril"** olarak geçmektedir. "Cibril" kelimesi ile ilgili, Bakara Suresi 97 ve 98. ayetlere ve dipnotu, lütfen okuyunuz. Ayrıca, "varlıktaki güçler" diye anlamlandırılan kelimenin Arapçası, **"Melaike"** olarak geçmektedir. "Melaike" kelimesi ile ilgili, Fâtır Suresi 1. ve dipnotu lütfen okuyunuz.

çekleri görmezlikten gelip örtme ve çirkin, kaba, davranış halleri olanlara, gerçekleri anlatmak için çaba harca. Onların barınağı cehaletin cehennemidir ve böylesi durum ne kötü bir haldir.

GERÇEĞİ REDDEDEN KADINLAR İÇİN İKİ ÖRNEK

10. Gerçeği görmezlikten gelip örten kadınlar için, Nûh'un hanımı ve Lût'un hanımı, çarpıcı bir örnektir. Onlar Allah'ın iki peygamberinin, Nûh ve Lût'un eşleriydi. Ama onlar, kocalarının peygamberliklerine inanmadılar, ihanet ettiler. Bu yüzden Allah' tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadılar ve o ikisine denildi ki: "Hadi, felâketin cehenneminde helâk olanlarla birlikte helâk olun."

İÇTENLİKLE İNANAN KADINLAR İÇİN İKİ ÖRNEK

11. İçtenlikle inanmış kadınlar için de, firavunun hanımı, Allah'a inanmakla ilgili, çarpıcı bir örnektir. O da, kendisini ilah ilan eden firavunun eşiydi. Bir zaman o şöyle dedi: "Rabbim, Beni huzura kavuştur, firavundan ve onun kötü işlerinden koru; beni şu kendilerine yazık eden topluluktan kurtar."

12. İmrân kızı Meryem, o da içtenlikle inananlar için çarpıcı bir örnektir, ki, o güzel bir şekilde korundu. Biz onu vahiy ile bilgilendirdik, o da Rabbinin kelimelerini ve kitaplarını doğruladı ve içten samimi olarak uyanlardan oldu.

İniş Sırası: 108
TEĞÂBÜN (Aldanma) SURESİ
Sure No: 64

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Göklerde ne varsa, yeryüzünde ne varsa hepsi, Allah'ın yüce iradesinin gücünü gösterir. Bütün herşey O'nun eseridir; varlıktaki tüm övgüler, tüm nitelikler O'nun içindir ve O herşeydeki gücün sahibidir.

2. Sizi yaratan O'dur. Ancak, sizden bütün bunları görmezlikten gelip örtenler olduğu gibi, sizden bunlara bakıp inanmış kimseler de vardır. Allah, sizin yapmış olduğunuz her şeyi görür.

3. Allah, gökleri ve yeryüzünü birbiriyle uyumlu bir şekilde yarattı; sizi biçimlendirdi ve size en güzel şekli verdi. Sonunda dönüp varılacak yer O'nadır.

4. Allah, göklerde ne varsa, yeryüzünde ne varsa hepsini bilir ve O, sizin gizlediklerinizi de açığa vurduklarınızı da bilir. Üstelik O, gönüllerinizden geçirdiklerinizi de bilir.

5. Sizden önceki, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerin haberleri size gelmedi mi? Onlar varlıktaki işleyişi kavramada sorumsuzdular, bu yüzden onlar en acı sıkıntıları tattılar.

6. İşte böyle! Çünkü, kendilerinden olan elçiler onlara, yaratılışla ilgili, apaçık kanıtlarla açıklamalar getirdiler. Ama onlar, "bir insan mı bize doğru yolu gösterecekmiş?" diyerek, gerçekleri görmezlikten gelip örttüler, kendi gerçek dışı görüşlerinde ısrar ettiler ve Allah'ı anlamada uzak kaldılar. Halbuki Allah, tüm varlığın sahibidir ve varlıktaki tüm övgüler, tüm nitelikler Allah içindir.

7. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, öldükten sonra, asla yeniden diriltilmeyeceklerini iddia ederler. De ki: "Hayır, hayır!! Kesinlikle siz yeniden diriltileceksiniz, sonra da, yapmış olduğunuz şeyler, Rabbim tarafından kesinlikle size haber verilecektir. İşte bunlar Allah'a göre çok kolaydır.

8. O halde sizler, Allah'a ve elçisine indirdiğimiz aydınlatıcı Kur'an'a inanın. Allah yapmış olduğunuz her şeyden haberdardır.

9. Toplantı günü için, hepiniz biraraya geldiği zaman, işte o gün, kimin aldanıp, kimin aldattığının haberi verilecektir. O bakım dan kim Allah'a içtenlikle inanır ve aldatmadan iyi ve güzel bir iş üretirse, onların kusurları örtülür ve onların su gibi akıp giden yaşamları huzurlu bir ortama dahil edilir ve durumlarını değiştirmedikleri sürece, devamlı o halde kalırlar. İşte büyük kurtuluş budur.

10. Gerçeği görmezlikten gelip örtenler ve ayetlerimizi yalanlayanlar, işte onlar, can yakıcı sıkıntılar içindeki toplumlardır. Onlar durumlarını değiştirmedikleri sürece devamlı can yakıcı sorunlarla boğuşurlar. Böylesi bir durun ne berbat bir haldir.

11. Unutmayın, başa gelen herbir can yakıcı sorundan mutlaka, Allah bilgi sahibidir. Kim Allah'a koşulsuz inanırsa, onun kalbi doğruya yönelir ve böylece o, herşeydeki ilmin sahibinin Allah olduğunu bilir.

12. O bakımdan ,Allah'a koşulsuz itaat edin ve elçinin tebliğ ettiğini uygulayın. Eğer siz, geriye eski bildiklerinize devam ederseniz, bilin ki, kuşkusuz elçimizin görevi, açık-seçik olarak buyruklarımızı tebliğ etmektir.

13. Allah var, O'ndan başka tanrı yoktur. İşte bu gerçeği anlayıp tüm varlığıyla O'na güvenip dayananlar samimi olarak inanmıştır.

14-15. Ey iman etmiş kimseler! Eşlerden ve çocuklardan size karşı, gizlice düşmanla işbirliği içinde olanlar vardır. Onlara karşı uyanık olun. Ancak, hatalarını anlar, pişman olurlarsa, onları bağışlayın. Kuşkusuz Allah bağışlayandır, acıyandır. Unutmayın, mallarınız ve çocuklarınız, asıl Allah'a bağlanmanız bakımından, sizin için bir sınav aracıdır. Herşeyden daha çok Allah'a bağlı olanlar için, yüce bir karşılık vardır.[1143]

16. Artık kötülüklerden sakının, Allah'a ortak koşmayın, gücün sahibi siz değilsiniz. Allah'ı dinleyin ve itaat edin; kendinizin iyiliği için paylaşın. Kim kendini, nefsinin hırsından, cimriliğinden korursa, işte onlar mutluluğa erişenlerdir.

17-18. Eğer cimrilik yapmaz paylaşırsanız, Allah'a güzel bir ödünç verilmiş olur. O'da sizin için katlanarak geri ödenir ve sizin kusurlarınız bağışlanır. Allah, iyiliğe karşılık verendir, çok şefkatlidir. O, gizliyi de açık olanı da çok iyi bilendir ve O, her şeye galiptir, en doğru karar verendir.

1143 (108:14-15) Kur'an güncel ve yaşadığımız hayatın tam kendisidir. O bakımdan, Kur'an'ın uyarılarına dikkat edenler, her türlü olumlu ve olumsuzlukları önceden haber alır ve durumunu düzeltir.

İniş Sırası: 109
SAFF (Düzenli) SURESİ
Sure No: 61

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Göklerde ne varsa, yeryüzünde ne varsa hepsi, Allah'ın yüce iradesinin gücünü gösterir. O, her şeye üstündür, tüm varlığa hakim olandır.

2-3. Ey iman etmiş kimseler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah yanında çok büyük bir sorumluluktur.

4. Kuşkusuz, içlerinde Allah ve vatan sevgisi olan halklar, Allah ve vatanları uğrunda düzenli bir birliktelik içinde mücadele ederler. Sanki onlar, kaynaşmış, kenetlenmiş bedenler gibidirler."

MUSA'NIN HALKI DÜZENSİZ, BAŞINA BUYRUKTU

5. Bir zaman Musa halkına şöyle demişti: "Ey halkım! Sizler benim Allah'ın elçisi olduğumu bildiğiniz halde, neden bana eziyet ediyorsunuz?" Ama onlar, Musa'yı dinlemeyip doğru yoldan sapanlar oldular. Böylece onların kalpleri Allah'ın buyruklarını anlamaktan uzaklaştı. Allah'ın buyruklarını bırakıp, kendi anlayışlarına göre hareket eden bozguncu bir halk, Allah'a yol bulamaz.[1144]

İSA PEYGAMBER, MUHAMMED PEYGAMBER'İN GELECEĞİNİ HABER VERİYOR

6. Bir zaman Meryem oğlu İsa'da şöyle demişti: "Ey İsrailoğulları! Ben size gönderilmiş Allah'ın elçisiyim. Benden önce gelen Tevrat'ın doğrulayıcısıyım ve benden sonra gelecek bir elçiyi de

---

1144 (109:5) Bak. Ahzâb Suresi 69-71; İsrailoğullarının Musa'ya yaptıkları eziyet hatırlatılarak, aynı eziyetin Muhammed Peygamber'e yapılmamasını hatırlatıyor.

müjdeleyenim, ki, onun ismi Ahmet'tir." Böylece İsa, apaçık kanıtları kendilerine getirince, onlar, "açıkçası bu bir aldatmacadır" dediler.[1145]

7. Allah'ın buyruklarına karşı yalan rivayet uyduran kimseden daha zalim, daha ortak koşucu kimdir. Halbuki onlar İslama, yani barışa ve huzura davet ediliyordu. Ortak koşucu bir toplum, asla Allah'a yol bulamaz.

ALLAH IŞIĞINI MUHAMMED
PEYGAMBER İLE TAMAMLADI

8. Ortak koşanlar, Allah'ın ışığını, Kur'an gerçeğini ağızlarıyla, kendilerinin uydurduğu rivayetlerle söndürmek, yoksaymak istiyorlar. Gerçeği görmezlikten gelip örtenler, istedikleri kadar çabalasalar da, Allah ışığını, Kur'an'ını tamamlamıştır.

9. Ortak koşanlar hiç istemeseler de, din üzerine ne varsa, onun tamamını kendilerine açıklamak için, dinin gerçeğini ve doğrusunu anlatmakla görevli elçisini gönderen Allah'tır.[1146]

10-11. Ey iman etmiş kimseler! Can yakıcı sıkıntılardan sizi kurtaracak yüce bir alış-verişi size söyleyeyim mi? Allah'a ortaksız inanın ve elçisinin tebliğ ettiklerini uygulayın. Allah için, toplumu aydınlatma yolunda mallarınızla ve canlarınızla çaba harcayın. Eğer bilirseniz, işte bu sizin için daha hayırlıdır.

12. Böylece hatalarınız sizin için bağışlanır, su gibi akıp giden yaşamınız huzurlu, mutlu bir ortama dahil edilir ve tertemiz bir ortamda huzura ermenin mutluluğunu yaşarsınız. İşte en büyük kurtuluş budur.

13. Dahası, ounla sevineceğiniz bir başkası, yakın bir fetih ve Allah'tan bir zafer... İçtenlikle inananlara müjdeler olsun.

1145 (109:6) Ahmed kelimesi kök olarak, **Mahmud, Muhammed** kelimeleriyle aynı kökten gelmektedir. Ahmed kelimesi, İbranicede **"Paraklitos"** olarak geçer.

1146 (109:9) Ayrıca bak. Fetih Suresi 28; Tevbe Suresi 33.

14. Ey inanmış kimseler! Allah'ın buyruklarını anlatanların yardımcıları olun. Hani Meryem oğlu İsa Havarilere şöyle demişti: "Allah'ın buyruklarını tebliğ ederken benim yardımcılarım kimdir" Bunun üzerine Havariler de şöyle dediler: "Allah için biz yardımcılarız, destekçileriz" O zaman İsrailoğullarından bir grup iman etti. Bir grup da gerçeği görmezlikten gelip reddetti. İman etmiş olanlar, onların düşmanlıklarına karşı Bizim gücümüzü kavradılar da, böylece yardım edeceklerini açıkça ilan etmiş oldular.[1147]

İniş Sırası: 110
CUMUA (Toplantı) SURESİ
Sure No: 62

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Göklerde ne varsa, yeryüzünde ne varsa hepsi, Melik yani tüm varlığı yöneten, Kuddüs her türlü kirlilikten, noksanlıktan arınmış, Aziz, her şeye üstün, Hakim, en doğru karar veren sıfatlarının sahibi Allah'ın yüce gücünü gösterir.

2-3. O Allah ki, ümmiler,[1148] yani kendilerine vahiy anlatılmamış, hiç vahiy kitabı okumamış toplum, ki o toplum, apaçık sapkın, ortak koşucu bir zihniyete sahipti. İşte böyle bir toplum içinde, onlardan kendileri gibi ümmi, yani hiç vahiy kitabı okumamış, bir elçi ortaya

---

1147 109:14) Bak. Âl'i İmrân Suresi 52-53.

1148 (110:2) "Ümmî" kelimesi, "okuma-yazma bilmeyen" anlamında değildir. Değişik anlamlarının yanında en başta geleni, "ehli kitap olmayan" yani kendilerine vahiy anlatılmamış, vahiy kitaplarını okumamış vs.'dir.

Bu bağlamda o zamanlar vahiy kitaplarından hiçbirini okumamış olan Araplara, " ümmi" denirdi. Muhammed Peygamber de, yaşadığı toplumun bir üyesi olduğu için, doğal olarak o da ümmilerdendi, yani daha önce gelen vahiy kitaplarının hiçbirini okumamış biriydi. (Bak. Şûrâ Suresi 52. ayet ve Kasas Suresi 86. ayet) "Ümmi" kelimesi ile ilgili, Bakara Suresi 78; Â'li İmrân Suresi 20; A'râf Suresi 157-158. ayetler ve dipnotu okuyunuz.

çıkardı. O elçi, ortak koşucu düşüncelerden nasıl arınıp temizleneceklerini, tüm varlığın bir kitab olduğunu ve varlığa konulmuş toplumsal ilkeleri ve doğa yasalarını öğreten Allah'ın ayetlerini, onlar üzerine ve onlardan başka tüm dünya insanları için tebliğ etti. O Allah ki, tüm varlıktaki işleyişin sahibi ve tüm varlığa hakim olandır.

4. İşte elçi göndermesi, Allah'ın insanlara iyiliğidir ve Allah, ayetlerini tebliğ edecek o elçiyi bizzat kendisi seçer. Allah, çok büyük iyilik sahibidir.

5. Tevrat'ın, İncilin, Kur'an'ın vd. sorumluluğunu yüklenen, sonra da, yüklendiği şeyin anlamını bilmeyen kimsenin örneği; ne taşıdığını bilmeyen eşeğin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini tek başına anlaşılmaz diye yalan söyleyen toplumlara ne kötü bir örnek. Ortak koşarak zalimlik yapan bir toplum Allah'a yol bulamaz.[1149]

6. De ki, "Ey kendilerini doğru yolu göstermekle yükümlü kılan din önderleri! Siz kendinizi, Allah'ın dostları ve yardımcıları olarak gösterip, başka insanlardan ayrıcalıklı olduğunuzu iddia ediyorsanız ve bu söylediklerinizde samimi iseniz, haydi, Allah'a kavuşmak için, hemen ölümü isteyin bakalım![1150]

7. Kendi elleriyle gerçeği değiştirip takdim etmeleri nedeniyle, onlar hiçbir zaman ölümü temenni etmezler. Allah gerçekleri karartanları çok iyi bilir.

8. De ki; "kuşkusuz siz ölümden kaçıyorsunuz, onu istemiyorsunuz; ama siz o ölümle, mutlaka yüz yüze geleceksiniz. Sonra da gizliyi de açığı da bilen Allah'a döndürüleceksiniz. Artık O, size tüm yaptıklarınızı haber verecektir."

1149 (110:5) Kur'an ayetleri, Yahudileri de, Hıristiyanım diyenleri de, Müslümanın diyenleri de kapsar. Artık Kur'an, 2. ve 3. ayetlerin hükmüne göre, tüm insanların kitabıdır, Musa'ya gelen vahiy kitabı Tevrat da, İsa'ya gelen vahiy İncil de Kur'an'ın içindedir. Bu bağlamda, son nebî Muhammed de tüm insanların elçisidir. Çünkü Kur'an, sadece geldiği çağın insanlarına değil, dünün, bugünün ve yarının insanlarına da hitap eder.

1150 (110:6) Ayrıca bak. Bakara Suresi 94-96; Mâide Suresi 18.

"YEVM'ÜL CUMUA / TOPLANTI GÜNÜ"

9. Ey iman etmiş kimseler! Toplantı günü salat için, yani toplumsal yardımlaşma ve ekonomik destekleşme için, çağrıldığınızda, Allah için yardımlaşmaya hemen koşun ve alış-verişe araverin. Eğer bilirseniz bunda, kesinlikle sizin için bir hayır vardır.

10. Salat, yani yardımlaşma oturumu, biter bitmez de, hemen iş yerlerine dağılın, Allah'ın lütfundan nasibinizi arayın ve tüm varlıktaki nimetlerin sahibinin Allah olduğunu, her an hatırlayın. Umulur ki siz, zafere kavuşursunuz, mutlu olursunuz.[1151]

1151 (110:9-11) Bu Kur'an ayetleri üzerine hep beraber düşünelim: Kur'an ayetinde geçen **"cumua"** kelimesi, bildiğimiz haftanın yedi gününden biri olan "cuma günü"müdür? Hayır, değildir. Çünkü, "Cumua" kelimesi, "toplantı, genel toplantı," demektir. **"Yevmül cumua,"** "toplantı günü" demektir.

Bu Kur'an ayetlerinin çevirisi yapılırken çok ince bir anlam saptırması ile karşı karşıyayız. Eğer Kur'an ayetindeki **"yevmül cumua"** kelimesini bugün anladığımız ve uyguladığımız haftanın "cuma günü" ya da "cuma namazı" olarak kabul edersek, o zaman, sahabe, yani peygamberin yanındaki inananlar, ticaret kervanını ya da bir eğlenceyi duyunca, nasıl olur da namazı, hutbeyi, Peygamber'i bırakıp giderler? Kaldı ki, bu Kur'an ayetleri Mekke'nin fethi hazırlıklarının arefesinde gelmiştir. Zaten bundan sonraki sure de Fetih suresi'dir. Yani iniş sırasına göre bu ayetler İslam'ın son zamanlarına doğru gelmiştir. Aşağı yukarı, İslam'ın başlamasından 20-21 sene sonra gelmiştir. Buna rağmen inananlar namazı, Peygamber'i nasıl olur da bırakıp giderler?

Bu Kur'an ayetleri, Mekke'nin fethi hazırlıkları toplantısını işaret buyuruyor ve sefer için, yardım ve destek fonu oluşturma toplantısıdır. Salata çağrı bunun içindir. Bu Kur'an ayetlerinde geçen "cumua" ve "salat" kelimelerinin, bugün geleneksel olarak uygulanan cuma namazı ile uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Kur'an çok açık olarak ifade ediyor ki, bu toplantı fetih için, yardım ve destek fonu oluşturma toplantısıdır.

O bakımdan toplantı çıkar amaçlı olmadığı için, toplantıya gelen münâfık sahabeler, toplantıyı terk ediyorlar ve Peygamber'i desteksiz ortada bırakıyorlar. Allah da onları; Allah adına toplum için yapılacak destek, çıkar amaçlı ticaretten ve nefse hoş gelecek beklentileren daha hayırlıdır diye uyarıyor. Kur'an ayetleri üzerinde çok derin düşünüp, araştırıp Kur'an'ın murad ettiği anlamları ortaya koymalı ve evrensellik kuralına uyarak devlet ve toplum yaşamımızla da bütünleştirerek onu güncellemeliyiz. Yoksa, "atalarımız böyle uygulamış, bin dört yüz yıldan beri uygulama böyledir" gibi, Kur'an'a da aykırı sözler, uygulamalar, bizleri Allah indinde sorumluluktan kurtaramaz. En doğrusunu Allah bilir.

11. Durum böle iken bazıları, çıkar amaçlı bir ticaret ve nefislerini okşayacak bir eğlence beklediklerinden, toplantı da bunu göremeyince, Salatı, yani yardımlaşma toplantısını, terk edip gittiler ve seni desteksiz bıraktılar. Onlara de ki: "Allah adına toplum için olan şeyler, çıkar amaçlı ticaretten ve nefsani beklentilerden çok daha hayırlıdır ve rızıkların en hayırlısı da Allah için toplum yararına olanıdır."

İniş Sırası: 111
FETİH SURESİ
Sure No: 48

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Hiç kuşkusuz Biz sana, senin aracılığınla, tüm insanları şirkten, cehaletten arındıracak, apaçık bir aydınlanma kapısı açtık.[1152]

2-3. Bunun için Allah, senin geçmiş ve gelecek kusurlarından ne varsa bağışlayacak, ve nimetini, yani sana verilen nebîlik görevini tamamlayacak ve seni dosdoğru bir yola çıkarıp. örnek olacak mükemmel bir zaferle, sana yardımını noktalayacaktır.

4. O Allah ki, Gerçeklerden emin olanların kalplerine güven ve moral duygusunu indirendir ve inanma yolunda beraber hareket

---

1152 (111:1-5) Fetih Suresi'nin birinci ayetinden itibaren okurken, **"Hûdeybiye olayı"** denilen tarihsel olayı, Peygamber'in ve inananların içinde bulundukları sıkıntılı durumu göz önünde bulundurarak değerlendirmek gerekir. Bu ayetle Allah, Peygamber'e gelecekle ilgili bir yol haritası çizerek kendisine moral veriyor, görevinin sonlarına geldiğini işaret buyuruyor ve kendisine görevinin zaferle sonuçlanacağını haber veriyor.

Gerçekten de Mekke'nin fethinden çok kısa bir süre sonra vahiy tamamlanıyor ve Peygamber vefat ediyor. Peygamber'in yanındaki inananların durumunu da devam eden ayetlerle açıklıyor.

Bugün için biz bu ayetlerden ne anlayacağız? Bu ayetler Peygamber'in şahsında tüm insanlara da hitap ediyor. Bireysel ve toplumsal olarak insanlar, ortak koşucu cehalet yolunu bırakıp, açılan bu bilim ve aydınlık yolunu takip ederse, büyük bir olasalıkla, aynı yardıma mazhar olmaları umulur.

edenlerin imanlarını güçlendirendir. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır ve Allah, ilmiyle tüm varlığa hakim olandır.

5. İçtenlikle inanan erkeklerin ve içtenlikle inanan kadınların su gibi akıp giden yaşamları huzur ve mutluluk içinde olur ve durumlarını değiştirmedikleri taktirde, devamlı o halde kalır ve onların kusurları kendilerinden silinir. İşte Allah yanında yüce kurtuluş budur.

6. Öte yandan, ikiyüzlü erkekler ve ikiyüzlü kadınlar, ortak koşan erkekler ve ortak koşan kadınlar, sıkıntı ve endişe içinde olurlar, Onların Allah hakkındaki düşünceleri hep vesveseli ya da işkillidir ve onların bu tutumları hep kötülük döngüsü üzerinedir. Onlar Allah'a karşı öfke ve kin duyarlar. Bu tutumlarıyla onlar Allah'ın rahmetinden uzaklaşırlar. Onlar için can yakıcı sıkıntılar vardır ve bu kötü durumun hazırlayıcıları da kendileridir.

7. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır ve Allah, mutlak olan gücüyle tüm varlığa hakim olandır.

8. Doğrusu Biz seni, Bizim gönderdiğimiz gerçeklere tanıklık etmen, onlarla müjdelemen ve gerçeklere çağrı yapıp uyarman için gönderdik.

9. Allah'ın sizin ile birlikte olduğuna iman edin ve O'nun elçisine güvenin; ona karşı düştüğünüz yanlışlardan vazgeçin, ona saygılı olun ve onun tebliğ ettiği gerçekleri anlamak için, gece-gündüz, gayret gösterin.

ELÇİYE BAĞLILIK ALLAH'A BAĞLILIK DEMEKTİR

10. Kuşkusuz sana bağlılık sözü veren kimseler, aslın da Allah'ın buyruklarına bağlılık sözü vermiş olur. Çünkü, Allah'ın gücü ve sözü, herkesin gücünün ve sözünün çok üstündedir. O bakımdan kim verdiği sözden cayarsa, kendi zararına caymış olur; kim de Allah'ın buyruklarını uygulayıp yerine getirirse o da, Allah'ın vereceği yüce bir ödülü hak etmiş olur.[1153]

1153 (111:10) "Allah'ın gücü ve sözü, herkesin gücünün ve sözünün çok üstündedir "diye anlamlandırılan ayetin Arapçası şöyle: **"... yedullahi fevka eydîhim"** kelime kelime anlamı, "Allah'ın eli onların elinin üstündedir." Meallerde bu tür anlamladırmalar da vardır. >>

11. Araplardan sana muhalefet edenler, seninle gelmeyenler, diyecekler ki, "Mallarımıza, aile ve çocuklarımıza olan düşkünlüğümüz, bizi seninle birlikte gelmekten alıkoydu; özür dileriz; ne olur bizi bağışla!" Onlar, kalplerinde olmayanı dilleriyle söylüyorlar. Onlara deki: "Eğer size bir yarar ya da bir zarar vermek istense, şimdi size, Allah'tan başka kim sahip çıkar? Allah, yapmış olduğunuz şeylerin hepsinden haberdardır."

12. Aslında siz, elçinin ve inananların ailelerine ve çocuklarına bir daha hiç dönemeyeceklerini düşündünüz ve böyle düşünmeniz sizin gönlünüze hoş göründü de, kötü kuruntu sizi yanılttı ve siz kendi kendinizi çıkmaza sokan bir topluluk oldunuz.

13. Kim Allah'ın buyruklarına inanmaz ve elçisine güvenmezse, kuşkusuz Bizi anlamaktan uzak kalır. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, kendilerine acı verici bir sıkıntı hazırlamış olur.

14. Göklerin ve yerin egemenliği Allah'ındır. İsteyen kimse için bağışlanma vardır, isteyen kimse de acı verici sıkıntılarında kalır. Allah ise, bağışlayandır, esirgeyendir.

15. Ne zamanki siz, faraza, ganimet toplamaya gitmiş olsaydınız, Sizinle sefere gelmeyen o muhalifler, bu sefer şöyle derler: ""İzin verin biz de sizinle beraber gelelim." Böylece daha önceki söylediklerinin tam tersini söylemek isterler. İşte Allah'ın daha önceki, "onlar kalplerinde olmayanı dilleriyle söylüyorlar" diye Buyurduğu gerçek budur. De ki: "Siz böylesi kaypaklığınızla asla bizimle beraber gelemezsiniz." Bu sefer de diyecekler ki, "Hayır hayır, siz bizi kıskanıyorsunuz." Hayır öyle değil, işin doğrusu şu: "çok azı hariç, onlar söz dinlemez, şartlanmış kimselerdir.

16. O muhalif Araplara de ki: ""Hazır olun! siz yakında çok güçlü, çok savaşçı bir topluluğa karşı çarpışmaya çağrılacaksınız; ya onlarla

---

>> Ancak, bilindiği gibi Allah'a bir el izafe edilmesi söz konusu olmadığına göre, açıktır ki, bu cümle mecaz bir cümledir. Burada **"yedullahi"**, "Allah'ın gücü, kudreti" şeklinde anlamlandırılmıştır. Buradaki "yedullahi" kelimesi tıpkı "Beytullah / Allah'ın Evi"; "Nâgatullah / Allah'ın devesi" gibidir. Bunlarla ilgili bilgi için, Âl'i İmrân Suresi 96.'nın dipnotu; Şuârâ Suresi 155 ve dipnotu lütfen okuyun.

savaşırsınız ya da onlara teslim olursunuz. Eğer Allah adına emirlere itaat ederseniz güzel bir karşılık bulursunuz. Ama, daha önceden yaptığınız gibi, yine yan çizerseniz, o zaman sizi onur kırıcı yaptırımlar bekliyor.

17. Gerçeği görmeyenleri, kararsızlık içinde olanları ve dengesiz, hasta ruhlu kimseleri savaş için zorlamak doğru değildir. Kim Allah'ın buyruklarına uyar ve O'nun elçisine güvenirse, su gibi akıp giden yaşamında sağlıklı ve huzur içinde olur; kim de aksini yaparsa, onu da onur kırıcı yaptırımlar bekliyor.[1154]

HÛDEYBİYE ANTLAŞMASI

18-19. And olsun, ağacın altında[1155] sana bağlılık sözü verdiklerinde, inananlar Allah'ı hoşnut etti. Allah onların kalplerinde olanı bil-

---

1154 (111:17) Burada "Gerçeği göremeyenleri, kararsızlık içinde olanları, dengesiz, hasta ruhlu kimseleri savaş için zorlamak doğru değildir," diye anlamlandırılan ayet; "A'maya, topala, hastaya, savaşa katılmada zorlama yok" şeklinde de çevrilebilir ve tüm meallerde bu şekilde çevrilmiştir. Arapça metne baktığımızda bu çeviriler tamamen doğrudur ve zaten uygulamada da böylesi özürlüler askere alınmamaktadır.

O zaman mesele ne? Mesele şu: 11. ayetten 16. ayete kadar anlatılan şu: "Peygamber sefere çıkıyor, fakat Araplardan bir grup bahaneler uydurarak sefere katılmıyor. Allah bize bunların, tabii ki, evrensel anlamda, bunlar gibi olanların, kişilik ve ruh yapılarını anlatıyor. Bu tür insanlar, mal, can korkusuyla seferden kaçan, ganimet, maddi çıkar olunca hemen gelmek isteyen, bir önceki dediklerinden vazgeçip, bir sonra tam tersini söyleyebilen, kelime oyunları yapan, kendilerine ciddi bir görev vermek istendiğinde kaypaklık gösteren vs.vs. gibi, kişilik zaafları olan tiplerdir.

İşte 17. ayetteki, "A'ma, topal, hasta" olarak geçen sıfatlar, bunların kişilik yapılarına göndermeyle, "A'ma / gerçeği görmeyen; topal / kararsız, kaypak; hasta / dengesiz, hasta ruhlu" gibi, mecaz anlatımla, böylesi tiplerin de askere alınmalarının sakıncalı olabileceğine işaret eder. (En doğrusunu Allah bilir.)

Burada kelimelerin mecaz anlamlarının dikkate alınarak anlamlandırılmasının konu ve anlam bütünlüğü itibariyle daha isabetli ve anlaşılır olduğunu düşünüyorum. Çünkü kelimeler gerçek anlamlarıyla çevrilince, yukarıdan itibaren anlatılan konu kopuyor, başkalaşmış oluyor ve Kur'an'ın konu bütünlüğü içinde ne demek istediği anlaşılmaz hale geliyor.

1155 (111:18) Ayette anılan ağaç, Hûdeybiye'de, Kur'an'daki ifadeyle **"Mekke vadisi"** denilen yerde, Peygamber'le, inananlar arasındaki tarihsel birlik ve beraberlik dayanışmasının yapıldığı yerdeki ağaçtır. Bu olay, **>>**

diği için, onların üzerine sakinlik ve barış duygusunu indirdi de, onlar yakın bir gelecekte bir kapı açılacağını ve bir çok ganimetlere kavuşacaklarını anladılar. Allah herşeye üstündür, tüm varlığa hakim olandır.

20. Allah'ın size vaad ettiği bir çok ganimetlere bu antlaşmayla kavuştunuz. Böylece Allah vaadini sizin için acil olarak gerçekleştirdi ve işte, size saldıracak olan insanlar güçlerini sizden geri çekti. Tüm bunlar, inananlar için bir kanıt oldu ve Allah sizi dosdoğru bir yola yönlendirdi.

21. Bunun nedeni, kesinlikle, Allah'ın bütün her şeyi gücüyle kuşatmasıdır. O'nun üzerine başkası asla güç yetiremez ve Allah, her şey üzerine güç yetirendir.

22. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, eğer barışa yanaşmayıp sizinle çarpışmış olsalardı, mutlaka kaybedeceklerdi; sonra da kendilerini koruyacak ne bir dost ne de bir yardımcı bulamayacaklardı.

23. Allah'ın varlıktaki işleyiş yasaları, geçmişten geleceğe hep

---

>> Hicret'in altıncı senesindeki tarihsel bir olaydır. Bu olay, **"Ridvan biatı"** ya da **"Hûdeybiye sözleşmesi"** olarak tarihte yerini almıştır.

Hicret'in 6. yılı zilkade ayında, Kâbe'yi ziyaret amacıyla Peygamber ve inananlar yola çıktılar. Hûdeybiye denilen yere geldiklerinde, Mekke'deki, ortak koşucu Araplar, Peygamber ve inananların yolunu kestiler ve Mescid-i Harama girmelerine engel oldular. Peygamber ve yanındakiler, henüz Mekke'ye hâkim olan ortak koşucu Arapların elebaşlarıyla görüşmek, niyetlerinin savaşmak değil, sadece Kâbe'yi ziyaret edip dönmek olduğunu anlatmak istediler, ama onlar dinlemediler. Hava birden sertleşti ve çok kritik bir safhaya girdi. Başta Hz. Peygamber olmak üzere inananlar çok gergindi. Amaçları savaşmak olmadığı için silahları da yoktu. Hz. Peygamber, Allah'tan gelen vahiyler ile inananları sakinleştirdi ve onlarla birlik ve beraberlik içinde hareket etmeleri için onlardan söz aldı; inananlar da Allah adına elçiye söz verdiler.

Mekkeli ortak koşucu Araplarla, uzun tartışmalardan sonra 10 yıllık bir barış anlaşması imzalandı. Bu anlaşma maddelerinin en önemlilerinden biri de, Kâbe ziyaretinin bir yıl sonraya ertelenmesi idi. 26. ayette de bildirildiği üzere, tüm tahriklere rağmen anlaşma imzalandı.

İnananlar için geri dönmek çok zor oldu. Ama Allah devam eden ayetlerle inananlara müjdeler veriyordu. Bir yıl gibi kısa bir sürede bu müjdeler gerçekleşti, Mekke Müslümanların eline geçti. Fetih gerçekleşti. (Bak. 18-27. ayetler)

aynı devam eder gider. Allah'ın sünnetinde, yani işleyiş yasalarında asla bir değişiklik bulamazsınız.[1156]

24. Mekke vadisinde / Hûdeybiye'de, siz onlarla başarılı bir barış antlaşması yaptıktan sonra, Allah, sizinle onlar arasındaki savaşı defetmiştir. Allah yapmış olduğunuz şeylerde en doğruyu gösterendir.

25. Gerçekleri örtenler, Mescid'i Haramdan sizi men edenler, hediyelerin, yani insanî yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaşmasına mani olanlar onlardır. Eğer Mekke'de, kendilerini tanımadığınız inanmış erkeklere ve inanmış kadınlara bilmeden zarar vermeniz nedeniyle üzüntü yaşamanız ve töhmet altında kalmanız olasılığı olmasaydı ya da tanımadığınız oradaki inananlar sizin yanınızda olsalardı, gerçekleri görmezlikten gelen o ortak koşuculara can yakıcı sıkıntılar vardı. Allah dileyen kimseleri rahmetinin kapsamına alır.

ŞİDDETE YÖNELEN KİNDAR KİŞİLER CAHİLDİR, GERÇEĞİ ÖRTÜCÜDÜR

26. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, kalplerinde cehalet bağnazlığı, kin, öfke ve şiddet hallerini taşırlar. Gerçeği anlatan elçi ve inanmış olanlar ise, kalplerinde Allah'ın verdiği sakinlik, hoşgörü ve barış hallerini taşırlar ve onlar, kötülüklerden, kışkırtmalardan sakınırlar, barışla ilgili kelimeleri benimserler. İşte onlar, barış içinde yaşamaya çok daha layıktırlar. Allah her şeydeki bilginin sahibidir.

27. And olsun ki, gerçek olması nedeniyle, Allah elçisinin beklentisini doğruladı. Elbette ki, Allah'ın dilemesiyle, kafalarınız şirkten temizlenmiş olarak, korkmadan, emin bir şekilde, korunmuş bölgeye dahil edileceksiniz. Böylece bilmediğiniz şeyleri öğreneceksiniz. Artık bundan böyle yakında bir aydınlanma kapısı açılmış oldu.

28. O ki, din üzerine ne varsa, onun tamamını, kendilerine açıklamak için, dinin gerçeğini ve doğrusunu anlatmakla görevli elçisini gönderdi. Buna tanık olarak da Allah yeter.[1157]

1156 (111:22-23) Allah'ın Sünneti'nin değişmeyeceği ile ilgili bak. Fâtır Suresi 42-43; Ahzâb Suresi 38, 60-62; İsrâ Suresi 76-77; Mü'min Suresi 83-85.

1157 (111:28) Ayrıca bak. Saff Suresi 9; Tevbe Suresi 33.

29. Muhammed Allah'ın elçisidir. onun tebliğ ettiklerine içtenlikle inananlar, gerçeklerin örtülmesine karşı tavırları çok şiddetlidir; ama onlar, kendi aralarında merhametli ve sevecendirler. Sen onları, Allah'a ortaksız inananlar, O'na boyun eğip teslim olanlar olarak görürsün ki, onların teslimiyet işaretleri yüzlerindeki hoşnutluk ve huzurdur. Onlar hep Allah'ın lütfunu ve rızasını isterler. Onların, Tevrat'taki ve İncildeki örnekleri de böyledir ki, Onlar, Tevrat'a, İncil'e ve Kur'an'a ekinin tek bir tohumu gibi inanırlar. Tohum yarılarak filizini çıkarır, derken gövdesini güçlendirir, derken dallar haline gelip yayılır; işte bu durum ziraatçilerinde hoşuna giden bir haldir. Bu örnek tüm dünyadaki inanç sahiplerinin, Allah'ın Birliği üzere olduklarını anlatırken, Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, kin ve öfke içindedirler. Bununla birlikte onlardan koşulsuz inanıp iyi ve güzel işler üreten kimselere, Allah'tan bir bağışlanma ve yüce bir karşılık vardır.

İniş Sırası: 112
MÂİDE (Sofra) SURESİ
Sure No: 5

Bismillahirrahmanirrahîm

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1. Ey iman etmiş kimseler! Anlaşmanız nedeniyle verdiğiniz sözü yerine getiriniz. Size okunmuş, açıklanmış olan şeyler hariç, hastalıklı olmayan hayvanlar size helâl edildi. Artık helâl olan şeyleri kendinize haramlaştırmayın. Kuşkusuz Allah tüm varlığa hakim olandır; her şey O'nun iradesiyledir.[1158]

1158 (112:1) Burada "hastalıklı olmayan tüm hayvanlar" diye anlamlandırdığımız cümlenin Arapçası, **"behimetü-l en'am"** terkibinden oluşmuş bir cümledir. Bunlardan **"behime"** sözcüğünün anlamı, "kusursuz, lekesiz, körlük, topallık, uyuzluk vs. gibi hastalığı, kusuru olmayan" demektir. (Bak. *Lisanü'l Arab*, "bhm." Mad.)

Türkçemizde kullandığımız **"müphem"** sözcüğü de aynı kökten türemedir ki, anlamı "anlaşılmayan, kime ait olduğu bilinmeyen, bulanık vs." dir. **"en'am"** kelimesi ise, "hayvanlar" anlamınadır. Bilindiği gibi aynı kelimeyle >>

2. Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın helâl ve haramla ilgili koyduğu ilkeleri değiştirmeyin. Yasak ayı, yani hayvanların üreme ve büyüme ayını, yok saymayın. Yasak ay, yani hayvanların üremesi ve büyümesi ayı, sona erince serbestçe davranın. Bağışlayacağınız hediyeleri ve bunların sağlıklı olup olmadıklarını gözden kaçırmayın. Kendilerince inandıkları Rablerinin rızasını ve hoşnutluğunu kazanmak için, Mescid-i Harama gelen bir topluma, korunmuş sistemin güvenli kapılarını kapatmayın. Onlara karşı düşmanlık duymanız, sakın onların Mescid-i Harama / güvenli bölgeye gelmelerine engel olmasın. Onlarla iyilikte ve insani değerleri korumada beraber olun; kin ve düşmanlık üzerine olmayın. Allah'ın koruması altına girin. Kuşkusuz Allah, en çetin sıkıntıları bile kolaylıkla giderendir.

3. Size şu durumda olanlar sakıncalıdır: Kendiliğinden ölmüş olan ölü hayvan, kan, hınzır et, yani kokmuş zararlı hale gelmiş et. Ya da boğulmuş, bir yerden düşüp ölmüş, boynuzlanmış, yırtıcı hayvan tarafından parçalanıp leş haline gelmiş vb. olanlar. Bunun yanında, Allah'tan başkası adına kesilenler, adananlar; kutsallaştırılmış nesneler ve kişiler adına boğazlananlar, şans oyunu için alınıp kesilenler, işte bunlar gerçeklerden sapmaktır. Gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, bu günden itibaren, dininizin / düzeninizin yok edilemeyeceğinden ümitlerini kesmişlerdir. Artık onlardan korkmayın, dininizin yani düzeninizin yozlaştırılmasından korkun. Bugün sizin için, insanlık için dininizi, yani takip edeceğiniz yolu, uygulayacağınız düzeni son şekline getirdim ve size olan nimetimi, buyruklarımı tamamladım ve sizin için "İslâme Dinen" yani barış yoluna, huzur düzenine razı oldum.[1159]

>> anılan Kur'an'da bir sure vardır. "En'am Suresi" Bu surede hayvanların detayına bakabilirsiniz. (Bak. En'âm suresi, 141-145)

Burada (Mâide 1. ayette) **"behimetü'l en'am"** terkibinde dikkatinizi çekmek istediğim bir husus var. Yüce Allah'ın tek başına, "Size en'am helal kılındı" yani tek başına "size şu şu hayvanlar helal kılındı" demeyip de, **"behime"** yani, hastalığı olmayan "sözcüğünü "en'am" yani, "hayvanlar"sözcüğüne terkip yapıp "behimetü'l en'am" şeklinde beraber buyurmuş olması çok manidardır.

Demek ki yasak olan hayvanların **"eti"** değil, yasak olan, haram olan, hayvanların hastalıklı, kokuşmuş sağlığa zararlı etleridir.

1159 (112:3) Bu ayeti, En'âm Suresi 145. ve dipnotu; Bakara Suresi 173; Nahl Suresi 115. ayetle beraber inceleyiniz.

4. Kendileri için neyin haram yani sakıncalı olmadığını sana soruyorlar. De ki, temiz, zararsız olan tüm şeyler sizin için haram, sakıncalı değildir. Allah'ın size öğrettikleri gibi, sizin de öğretip-eğiterek yetiştirdiğiniz avcı hayvanlarının sizin için yakaladıklarını da, üzerlerine Allah'ın ismini anarak yiyiniz. Allah'ın buyruklarını göz ardı etmekten sakınınız; kuşkusuz Allah, tüm gerekenleri hızlı bir şekilde sunar.

5. Size, temiz, zararsız olan tüm şeyler her zaman helâldir. Kitap verilenlerin ürettiği yiyecekler size, sizin ürettiğiniz yiyecekler de onlara helâldir. Gizli ve yasak olmayan yollara başvurmadan yaptığınız alışverişlerde, güzelce ücretleri ödendiği takdirde, mü'minlerin malları kitap verilenlere, kitap verilenlerin malları da mü'minlere helâldir. Kim inandığı halde gerçeği görmezlikten gelip örterse, kesinlikle onun yaptığı tüm işler boşa gider ve sonun da o, kaybedenlerden olur.

6. Ey iman etmiş kimseler! Allah'a bağlılık bilincinizi ayakta tutunuz; artık ileriye doğru gücünüzü ve yolunuzu gerçeğin bilgisiyle arındırın ve kafanızdaki cahiliye bilişinizi temizleyin. Eğer sizde bir cehalet hastalığı varsa ya da bir arayış üzereyseniz veya sizden birileri kötü hallere düşer ya da şehvani bir duyguya kapılırsa, asla bir kirliliğe bulaşmasın; gerçeğin bilgisiyle temizlenip arınsın; böylece onunla, gücünüz ve yolunuz tertemiz, huzur veren bir mutluluğa ulaşsın. Allah sizlere güçlük çıkarmak istemez; ama O, her an sizin temizlik içinde olmanızı ister. O size nimetini / vahyini tastamam sundu. Umulur ki sizler bunun kıymetini bilir ve O'na teşekkür edenlerden olursunuz.[1160]

7. Allah'ın, size olan iyiliklerini düşünün ve "işittik, itaat ettik" dediğinizde, sizin, O'na bağlılık sözü vermiş olduğunuzu unutmayın. Allah'ın koruması altına girin. Kuşkusuz Allah, içinizde olanları bilir.[1161]

1160 (112:6) Ayrıca bak. Nisâ Suresi 43.

1161 (112:7) Bak. Bakara Suresi 285.

"ADALETTEN AYRILMAYIN"

8. Ey iman etmiş kimseler! Allah için kamu adına tanıklık edenler olarak, adaleti ayakta tutanlar olunuz. Bir topluluğa olan kininiz sizi, adaletsiz davranmaya sevk etmesin. Hukuk kurallarına göre davranın. Adil olmak, toplumsal ve bireysel ayırımcılıktan kaçınmanın en sağlam yoludur. Allah'ın buyruklarını göz ardı etmekten sakının. Kuşkusuz, yapmış olduğunuz her şeyden Allah'ın haberi vardır.

9. Allah, iman edip toplumsal adaleti ayakta tutan kimselere, onlar için bir kurtuluş ve huzur içinde bir yaşamı büyük bir ödül olarak vadeder.

10. Ayetlerimizi görmezlikten gelip örtenler ve yalanlayan kimseler, işte onlar, toplumsal sıkıntıların, felâketlerin sahipleridir.

ALLAH'IN YARDIMINI HİÇ BİR ŞEKİLDE AKILDAN ÇIKARMAYIN

11. Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın size olan iyiliğini düşünün. Hani bir topluluk, sizi yolunuzdan döndürmek için güç kullanmaya niyetlenmişlerdi de, Allah'ın yardımıyla yapılan barış anlaşması sayesinde, onlar güçlerini sizden geri çekmişlerdi. Kötülüklerden sakının, Allah'a ortak koşmayın. Mü'minler sadece Allah'a dayanıp, güvenirler.[1162]

İSRAİLOĞULLARI'NIN KARAKTERİ

12. Dikkatinizi çekerim! İsrailoğulları, buyruklarımı tutacaklarına dair, Allah'a bağlılık sözü vermişlerdi. Onlar on iki kabileydi; Allah'ın buyruğuyla her kabilenin başına bir sorumlu atanmıştı. Allah buyurdu: "Ben sizinle beraberim; eğer siz salatı ikame ederseniz, yani toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutarsanız ve zekâtı verirseniz, yani kazancınızın vergisini öderseniz ve elçilerime güvenir, kendilerine yardımlarınızı, desteklerinizi esirgemezseniz ve bütün bunları, Allah adına yapıp, O'na olan borcunuzu, bağlılık sözünüzü güzel bir şekilde öderseniz, kusurlarınız sizden silinir ve siz akıp giden yaşamınızda huzurlu, mutlu bir ortam içinde olursunuz. Artık bundan

---

1162 (112:11) Bak. Fetih Suresi 21-25.

sonra, sizlerden kim buyruklarımı görmezlikten gelip örterse, kesinlikle kendi cahillik anlayışlarına sapmış olur. "[1163]

13. Öyle ki onlar, verdikleri bağlılık sözünde durmadılar. Bu yüzden Biz'i anlayamadıkları için rahmetten uzaklaştılar ve kalplerini kaskatı yaptılar. Onlar kelimelerin, buyruklarımızın anlamlarını değiştirip, çıkarları doğrultusunda anlamlara dönüştürdüler; o nedenle kendilerine hatırlatılan gerçeklerin sözlerini yok sayıp göz ardı ettiler. Onlardan az bir kısmı hariç, sen onların hep hainlik peşinde olduklarını görürsün. Ama sen onlara yine de hoşgörülü davran ve gerçekleri anlat. Kuşkusuz güzel davrananlarda Allah sevgisi vardır.[1164]

"HIRİSTİYANIM DİYENLER"

14. "Biz Nasarayız, yani İsa'nın yardımcılarıyız diyen kimselerden de bağlılık sözü verenler olmuştu. Ama onlar da kendilerine hatırlatılan gerçeklerin sözlerini yok sayıp göz ardı ettiler. Böylece onlar, son günlerine kadar, kendi aralarına kin ve düşmanlık soktular. Belki gelecekte, yapmış oldukları sanatlarla, Allah'ın gerçekleri onlara açıklanır.

YAHUDİLERE, HIRİSTİYANLARA VE DİĞERLERİNE ÇAĞRI

15. Ey kitap sahipleri! Haberiniz olsun, Kitaptan / Tevrat'tan, İncil'den ve diğerlerinden, gizlenmiş olan, bilmediğiniz birçok şeyleri sizlere açıklayan ve birçok şeylerden de bağışlandığınızı anlatan elçimiz sizlere geldi. Dikkatinizi çekerim! Sizlere, Allah'tan aydınlatıcı bir ışık ve gerçekleri apaçık anlatan bir kitap, bir Kur'an geldi.

16. Allah'ın Kur'an'ını anlayıp uygulayan kimseler, ondaki gerçeklerle esenlik yollarına ulaşırlar ve onlar, Allah'ın izniyle ortak koşucu karanlıktan, gerçeğin aydınlığına çıkarak, dosdoğru bir yola yönelirler.

1163 (112:12) İsrailoğullarının Allah'a bağlılık sözü verdiği ile ilgili, bak. Bakara Suresi 63, 83-84; 93; Âl'i İmrân Suresi 187; Nisâ Suresi 154-155; Mâide Suresi 80; Kur'an ayetinde geçen "on iki kabile" ile ilgili *Mukaddes Kitap*, Çölde Sayım, 1/1-16 vd. On iki kabilenin ismi, başlarına atanan sorumlular ve isimleri, Allah'ın buyruğu ile Musa Peygamber tarafından atandığı, vs. ayrıntılı olarak anlatılır.

1164 (112:13) Bak. Nisâ Suresi 46.

"İSA, ALLAH'TIR" DEMEK ÇOK BÜYÜK BİR YANILGI

17. Dikkatinizi çekerim! Meryem oğlu Mesih "Allah'ın kendisidir" diyenler, gerçeği görmezlikten gelip örtenlerdir. Sor onlara: "Bütün her şeyde irade sahibi olan, güç sahibi olan kimdir?" ve yanıtla: "Meryem oğlu Mesih ve onun annesi ve yeryüzünde olan her şey yok olup gidiyor." Gökler de, yeryüzün de ve ikisi arasında ne varsa, hepsinde güç ve irade sahibi olan Allah'tır. O dilediği şeyi istediği gibi yaratır ve Allah, her şeye güç yetirendir.

ALLAH'I BÖLÜŞEMEYENLER

18. Yahudilerin ve Hıristiyanların önderleri dediler ki: "Biz Allah'ın çocuklarıyız ve O'nun sevdikleriyiz, yalnız biz yol gösteririz, yalnız biz yardımcı oluruz." De ki: "O zaman niçin kusurlarınız nedeniyle sıkıntılar çekiyorsunuz? Hayır, söylediklerinizdoğru değil, tam tersi, siz de diğer insanlar gibi, Allah'ın yarattığı bir beşersiniz." Suçlu olan herkes için yargılanma vardır; af dileyen kimse için de bağışlanma vardır. Göklerde, yerde ve aralarında ne varsa hepsinde söz sahibi Allah'tır ve sonunda herkes O'na dönecektir.[1165]

HZ. MUHAMMED KİTAP EHLİNİN DE ELÇİSİDİR

19. Ey Kitap sahipleri! İsrailoğulları soyundan gelen elçilerin kesilmesi üzerine, artık bize bir uyarıcı ve bir müjdeleyici elçi gelmedi, diyorsunuz. İşte size elçimiz geldi ve size geçmişin sizinle ilgili haberlerini açıklıyor. Allah her şeyden elçi seçmeye gücü yetendir.

ELÇİ MUHAMMED, KİTAP EHLİNE AÇIKLIYOR

20. Hani bir zaman Musa halkına şöyle demişti: "Ey halkım! Allah'ın size olan iyiliğini hatırlayın; zira O, içinizden gerçekleri bildiren nebiler çıkardı; ve sizi, kölelikten özgürlüğe kavuşturdu; sizler hiçbir şey bilmezken sizlere, âlemlerin gerçeklerini sundu."

1165 (112:18) Geçmişte, İslam'dan önce, Yahudi din adamları ile Hıristiyan din adamları arasında böylesi bir rakabet vardı. İslamdan sonra ve çağımızda da bu rakabet, Müslüman din adamları ile Yahudi ve Hıristiyan din adamları arasında sürdüğü gibi, Müslümanlar arasında bu gelenek "Allah dostları" olarak ileri sürülen kişilerce devam ettiriliyor. Böyle bir şeyin doğru olmadığını ayetin devamında yine Allah bildiriyor.

21. "Ey Halkım! Allah'ın, sizin için yazdığı bereketli topraklara yerleşin. Sakın geçmişteki sıkıntılı ve kötü hallerinize dönmeyin, yoksa acılara dönmüş olursunuz."

22. Musa'nın halkı: "Ey Musa, orada cebbar / terörist bir topluluk var, onlar oradan çıkmadıkça biz oraya asla girmeyiz. Eğer onlar oradan çıkarlarsa, o zaman elbette oraya gireriz," dediler.

23. Allah'ın kendilerini cesaretlendirip korkuyu üzerlerinden atan iki adam dedi ki: "Onların üzerine korkmadan, şehrin kapısını zorlayarak girelim; oraya bir defa girdik mi artık biz üstünlüğü sağlarsınız. Eğer gerçekten inanıyorsak Allah'ı kendimize vekil edelim."

24. Fakat onlar: "Ey Musa, onlar orada oldukça biz asla hiçbir zaman oraya girmeyiz. Haydi, Rabbin sana yardım etsin ve sen git onlarla savaş, biz burada bekleriz," diye diretmişlerdi.

25. Musa dedi ki: "Rabbim! Kendimden ve kardeşimden başkasına söz dinletemiyorum, gerçeklerden sapmış gruplarla bizim aramızda farklılık var."

26. Allah buyurdu: "Ey Musa! Onlar, o bereketli topraklardan kırk yıl, bir nesil boyu men edilmişlerdir. Artık onlar, yeryüzünde yersiz-yurtsuz şaşkın bir vaziyette dolaşacaklardır. Gerçeklerden sapmış gruplar için, sen kendini üzme!"

ÂDEM'İN İKİ OĞLU DEĞİL, "İKİ ÂDEMOĞLU"

27-28. Onlara iki âdemoğlu haberinin doğrusunu anlat. Hani bir zaman, biri gerçeklerden sapmış, diğeri gerçek üzere olan iki âdemoğlu, Allah'a yakınlaşmayı anlamak için birer kurban yani yakınlık sunmuşlardı da, gerçek üzere olanınki kabul edilmiş, gerçeklerden sapmış olanınki kabul edilmemişti. Sapmış olan dedi ki: "Mutlaka seni öldüreceğim" Kurbanı kabul edilen de, dedi ki: "Allah kötülüklerden sakınıp, gerçek üzere olanınkini kabul eder; eğer sen beni öldürmeye teşebbüs edersen, ben sana asla karşılık verecek değilim. Çünkü ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım."[1166]

1166 (112:27-32) 27. ayette geçen **"ibney âdeme"** ifadesinin, "belirtisiz isim tamlaması," olarak herhangi **"iki âdemoğlu"** olarak çevrilmesi gerekirken, "belirtili isim tamlaması" şekline dönüştürerek, "Âdem'in iki oğlu" diye tercüme edilmiştir. 13. ayette Allah, Yahudi ileri gelenleriyle ilgili, "onlar >>

29. "Ben kendi günahım için tövbe etmek isterken, sen, hem beni öldürme günahı hem de kendi günahından dolayı, cehennem ateşinde yanarsın ve işte gerçekleri karartarak kendi zararına iş yapanların cezası da bu olur" dedi.

30. Ama o kendi nefsine uydu, kardeşini öldürmek için davrandı ve tuttu onu öldürdü. Böylece o acı çekenlerden oldu.[1167]

31. O acı içinde kıvranırken, Allah tarafından bir karga ortaya çıktı, yeri eşelemeye başladı. Böylece o, kardeşinin cesedine ne yapması gerektiğini, kargaya bakarak anladı ve dedi ki: "Yazıklar olsun

---

>> kelimelerin yerlerini değiştirirler" buyurur. Ne yazık ki, Müslümanların ileri gelenleri de kelimelerin yerini değiştirerek aynı yolu izlemişlerdir. Burada 12. ayetten 34. ayete kadar, Elçi Muhammed, çağdaş Yahudilere, geçmişte Musa ile İsrailoğullarının arasında geçenleri açıkladıktan sonra, Yahudilerin yanlış bildikleri bir olayı Allah, elçisi Muhammed'e: "Sen, onlardan iki âdemoğlunun haberinin doğrusunu da onlara anlat" buyuruyor. Elçi Muhammed de onlara doğrusunu anlatıyor. Burada İsrailoğulları muhatap alındığına göre, bu iki kişi "Âdem'in iki oğlu" değil, İsrâiloğullarından biri uyumlu, dürüst, biri saldırgan hazımsız iki kişidir. Zaten devam eden ayetler İsrailoğulları ile devam ediyor.

1167 (112:30-31) Dikkat! 30 ve 31. ayette geçen **"ahihi,"** "kardeş" kelimeleri bir anneden doğmuş kardeşler anlamında değildir. İsrailoğullarından sıradan iki vatandaştır. Kur'an bu şekildeki yakınlıkları **"ahi"** "kardeş" kelimesi ile ifade eder. Örneğin, **"Ehûhum Hûd,"** "Âd halkına da kardeşleri Hûd'u elçi olarak gönderdik"; **"ehûhum Salih"**, "Semûd halkına da kardeşleri Salih'i..."; **"innemel mü'minûne ihvetün,"** "Mü'minler kardeştir" gibi (Hucurât 10; Ankebût 36; Şuarâ 124, 142, 177. ayetleri inceleyiniz). İşte numaralarını verdiğim bu ayetlerde geçen "kardeş" ifadesi ne anlama geliyorsa, Burada, 30 ve 31. ayette geçen "kardeş" ifadesi de aynı anlamdadır. Özetle buralarda geçen "kardeş" kelimeleri bir anneden doğan kişiler değil, bir kavme, bir topluma mensup kişi ya da kişiler demektir. Aynı tarikata mensup olanların birbirlerine **"ihvan"** diye hitap ettiklerini biliyoruz. 25. ayette geçen, Musa'nın; "Rabbim, ben, kendim ve kardeşimden başkasına" diye başlayan cümlesindeki "ahi" kelimesi aynı anneden doğma kardeş anlamındadır. Çünkü aynı anneden doğma kardeş için o kardeşin ismi de zikredilir. Burada zikredilmemiş ama biliyoruz ki, "Harun" ismi Musa'nın kardeşi olarak Kur'an'ın bir çok yerinde geçer. Örneğin Tâ-Hâ Suresi 30. ayet "Harun'e ahi", "Kardeşim Harun" diye geçer. Yani "ahi" kelimesinin aynı anneden doğma kardeş anlamına kullanıldığı zaman o kardeşin ismi de açıkça zikredilir.

bana! Kardeşimin cesedine ne yapacağım konusunda, şu kargadan bile acizmişim, diyerek pişman olanlardan olmuştu.[1168]

32. İşte bundan dolayı Biz, İsrailoğulları'na: "Kim kendi çıkarı için ya da yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak amacıyla suçsuz bir kimseyi öldürürse, tüm insanları öldürmüş gibi olur; kim bir insanın yaşaması için çaba harcarsa, tüm insanların yaşaması için çaba harcamış gibi olur," diye bildirmiştik. Emin olun! Elçilerimiz onlara, işte böylesi apaçık gerçekleri bildirmek için gelmişlerdi. Ama sonra, içlerinden birçoğu, bütün bu uyarılara rağmen, hâlâ yeryüzünde suçsuz yere kan döküp kargaşalık çıkarıyorlar.

İÇERDE MEŞRU DÜZENE SAVAŞ AÇANLARIN CEZASI

33. Kuşkusuz, Allah'a ve elçisine yani Meşru Düzen'e karşı savaş açan ve ülke içinde kargaşa yaratmaya çalışan kimselerin cezası, öldürülmeleri veya yargılanarak idam edilmeleri ya da ellerindeki tüm varlıklarına el konarak güç kaynaklarının kesilmesi veya bulundukları yerden sürgün edilmelerinden başka bir şey değildir. İşte bu onların yaşamlarında kasıtlı olarak yapmış oldukları suçlarından dolayıdır ve onlar sonraki yaşamlarında da çok büyük sıkıntılar içinde olacaktır.[1169]

34. Ancak, yaptıkları hatayı anlayıp, daha önceden pişman olup meşru otoriteye teslim olanlar bu ceza uygulamasının dışındadır. Unutmayın! Allah çok esirgeyendir, çok bağışlayandır.

1168 (112:31) Karganın öğrettiğini düşünürsek, demek ki âdemoğlunun doğadaki yaratıklardan öğreneceği daha çok şeyler var.

1169 (112:33) 33. ayette geçen **"tukattaa eydîhim ve ercülühum min hılâfin"** cümlesinin birebir tercümesi, "ellerinin ve ayaklarının çapraz kesilmesi" demektir ve meâllerde bu şekilde yer almaktadır. Aynı ifadeyi, Musa Peygamber'e inanan sihirbazlar için, firavunun ağzından çıkan sözler olarak görüyoruz. A'râf Suresi 124; Tâ-Hâ Suresi 71; Şuarâ Suresi 49. ayetleri inceleyiniz. Ben bu ifadeyi, Kur'an bütünlüğü içinde, mecaz anlamında "ellerindeki tüm varlıklarına el konarak güç kaynaklarının kesilmesi" olarak anlamlandırdım. Çünkü meşru düzene isyan etmiş binlerce teröristin elleri ayakları çaprazlama kesilmiş bir halde sokaklarda dolaştığı düşünülebilir mi?

ALLAH'IN UYARISI

35. Ey iman etmiş kimseler! Kötülüklerden, yanlış hareketlerden sakının, Allah'a ortak koşmayın. Allah'a yakınlığı devam ettirmek için, O'nun gösterdiği yolu takip edin ve o yolda çaba harcayın, gayret gösterin ki, siz mutlu olabilesiniz.[1170]

36. Kuşkusuz, gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, yeryüzünde ne varsa ve bir o kadarı daha onların olsa, Kıyâmet gününün mahrumiyetlerinden, sıkıntılarından kurtulmak için, hepsini bedel olarak verseler, yine de kendilerinden kabul edilmez. Onlar o halleriyle can yakıcı sıkıntılar içinde kalırlar.

37. Onlar o can yakıcı sıkıntılı durumdan çıkmak, kurtulmak isterler; ama onlar o durumdan dışarı çıkamazlar ve onların bulundukları durumları hep sıkıntılıdır.

BİREYİN VE KAMUNUN MALINI ÇALAN HIRSIZIN CEZASI

38. Bireyin malını gasp eden, kamunun malını çalan, hırsız erkeğin ve hırsız kadının, toplumla ilişkilerini kesin; işten el çektirin ve işledikleri suça karşılık Allah adına, toplum için, caydırıcı bir önlem ve ibret verici bir ders olmak üzere cezalandırın. Allah, en üstün ve en doğru yasa koyucudur.[1171]

1170 (112:35) Bu Kur'an ayeti, meâllerde şöyle anlamlandırılmıştır: "Ey iman edenler! Allah'tan korkun, O'na yaklaşmaya çalışın, ya da O'na yaklaştıracak vesile arayın, yol arayın." Bunu okuyan bir Müslüman ne yapar? Allah'a ulaşmak için, Kur'an dışında vesileler aramaya kalkar ki, işte bilerek ya da bilmeyerek sapmalar, saptırmalar böyle ortaya çıkmıştır. Örneğin, "vesile aramak" anlamından hareketle, "Allah'a ulaştıracak" diye, ölü veya diri birçok kişi aracı yapılmıştır.

Halbuki, O'na ulaştıracak, yaklaştıracak vesile, yol O'nun buyruklarıdır, yani Kur'an'ıdır. Onu iyi anlar, iyi kavrar ve o yolda gayret gösterilirse mutlu olunabilir. Kur'an insan fıtratına, insan yaşamına uygun ilkeler içeren bir kitaptır. Kur'an meallerini okurken, aklına, fıtratına ve yaşam koşullarına uymuyorsa, onun üzerinde aklınla düşün vicdanınla karar ver, bil ki, bu kararın Kur'an'a daha uygundur. Yoksa körü körüne her okunan, düşünmeden taklit etmeye kalkılırsa, kendimizi kandırmaktan başka bir şey yapmış olmayız.

1171 (112:38) Kur'an'an ayetinde geçen **"faktaû eydiyehumâ"** deyişinin birebir tercümesi, "ellerini kesin" demektir. Ve genelde meâllendirmeler böyle. Ancak, bilindiği üzere Kur'an genelde mecaz anlatımlıdır. Dolayısıyla, >>

39. Bununla beraber, kim işlediği hatalardan ve yaptığı zararlardan sonra pişmanlık duyar dönerse ve durumunu düzeltip ıslah olursa, kuşkusuz ki Allah, tövbeleri kabul edendir ve kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

40. Göklerin ve yerin sahibinin Allah olduğunu bilmez misiniz? Artık isteyen kimse, kendi cehaletinin sıkıntılarını çeker ve dileyen kimse de, bağışlayanın bilincine varır ve her şeydeki gücün sahibinin Allah olduğunu bilir.

41. Ey Elçi! Gerçekleri örtbas etmekle uğraşan kimseler seni üzmesin! Onlar dilleriyle "inandık" derler, ama kalplerinden inanmış değiller. Yahudileşmiş din önderlerinin yalanlarını dinleyen kimseler, senin yanına gelemeyen başka bir gruba ajanlık yapmak için seni dinlemeye gelirler. Yahudileşmiş din önderleri de, onlara: "Kelimelerin gerçek anlamlarını değiştirip farklı anlamlar yükleyerek, size şu şekilde anlatırlarsa kabul edin; böyle anlatmazlarsa kesinlikle kabul etmeyin," diye tembih ederler. Allah'ın buyruklarını anlamak istemeyen bir kimse, fitnecilikte, bozgunculukta aşırı gitmişse, artık ona, Allah'tan hiç bir şeyi asla kabul ettiremezsiniz. Allah'ı anlamak istemeyen kimselerin ise, kalpleri bir arınma, bir temizlenme içinde olmaz. Onlar için dünyada bir rezillik ve öte dünyada da çok büyük bir azap vardır.[1172]

42. O yalanlara kulak verenler ve hep haksız kazanç ile beslenenler eğer sana gelirlerse onlara adaletle davran ya da uzak dur. Onlar-

---

>> buradaki "ellerini kesin" deki "kesin" ifadesi.gerçekten ellerin kesilmesi olmayıp mecaz anlamdadır. Suçu sabit ise, cezalandırarak toplumla ilişkisini kesmek, kamu çalışanı ise işten çıkarmak vs. Kur'an anlayışına daha uygundur. Bu Sure'nin (Mâide) 64. ayetinde "Allah'ın eli bağlıdır" ve "O'nun iki eli de açık" ifadeleri geçer. Kur'an'ın genelinde buna benzer örnekler çoktur. Bir örnek verelim. Fetih Suresi 20. ayet, **"ve keffe eydiye -en-nâs"**, "insanların ellerini çekti". Buradaki eller, insanların esas eli değil, mecaz anlamdadır. Aynı durum. Fetih 10. ayet, **"yedullahi fevka eydihim"**, "Allah'ın eli onların elinin üstündedir" gibi. Allah'a el izafe edilemeyeceğine göre buralarda **"el"** ifadesinin mecaz anlamda olduğu açıktır. Mecaz anlatım ile ilgili, Târık Suresi 1-3. ayetler ve dipnotu lütfen okuyunuz.

1172 (112:41) Bak. Nisâ Suresi 46; Bakara Suresi 104; Mâide Suresi 13.

dan uzak durursan, sana asla bir şey yapamazlar. Eğer onlar hakkında bir karar vereceksen, adil bir karar ver. Kuşkusuz, adaletten ayrılmayan kimselerde Allah sevgisi vardır.

"TEVRAT DA ALLAH TARAFINDAN İNDİRİLDİ"

43. Hem içinde Allah'ın hükmü yazılı olan Tevrat yanlarında dururken, ne diye hükümleri sana soruyorlar, sonra da arkalarını dönüp gidiyorlar? İşte onlar güvenilir kimseler değillerdir.

44. Kuşkusuz, Tevrat'ı da Biz indirdik. İçinde doğru bir yola yönlendiren ve aydınlatıcı bir ışık vardır. Allah'a teslim olmuş nebiler onunla hüküm veriyorlardı. Ayrıca hidayete erenler, kendilerini Rablerine adamış olanlar ve ilim sahipleri, hep Allah'ın kitabındaki korunmuş gerçekler üzere hareket ederlerdi ve kendileri de onun tanıkları olmuşlardı. Artık sizi aldatan insanlardan korkmayın, buyruklarımı göz ardı etmekten korkun. Küçük çıkarlarınıza, ayetlerimi âlet etmeyin; kim Allah'ın indirdiği gerçeklerle hareket etmezse, işte onlar, evet onlar kafirlerdir, yani gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerdir.

TEVRAT'TA KISAS UYGULAMASI

45. Biz, Tevrat'ta onlara şöyle bildirdik: "Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve bu tür yaralar birbirine kısastır yani ödeşmedir. Bununla beraber kim ödeşme hakkından vazgeçerse o, kendi kusurlarının örtülmesi için bir bedel olur. Kim Allah'ın indirdiği gerçeklerle hareket etmezse, işte onlar, evet onlar zalimlerdir yani gerçekleri karartanlardır.[1173]

"İNCİL DE ALLAH TARAFINDAN İNDİRİLDİ"

46-47. Sonra da, önceki Peygamberlerin arkasından, onların yolunu izlemek üzere ve ellerindeki Tevrat'ı da doğrulayıcı olarak Meryemoğlu İsa'yı gönderdik. İsa'ya, İçinde kötülüklerden sakındırıcı bir ışık, bir öğüt olan ve yol gösteren Tevrat'ı da tasdik eden İncil'i verdik ki, İncil'e inananlar onun içindeki Allah'ın indirdiği gerçekler üzere hareket etsinler. Kim Allah'ın indirdiği gerçeklerle hareket etmezse, işte onlar, evet onlar fasıklardır yani yoldan sapanlardır.

1173 (112:45) Bak. Bakara Suresi 178, 179.

"KUR'AN DA ALLAH TARAFINDAN İNDİRİLDİ"
TÜM VAHİY KİTAPLARI KUR'AN'DA TOPLANMIŞTIR

48. Sana da bu kitabı / bu Kur'an'ı gerçek olarak indirdik ki, önceki gelen vahiy kitaplarının içindeki onaylanmış gerçeklerin hepsi, korunmuş olarak, Kur'an'ın içinde toplanmıştır. Sen kitap sahibi olanlar arasında, Allah'tan indirilen gerçekler üzere ol. Hak'tan sana gelen bu gerçekleri bırakıp onların kendi arzularına göre yazdıklarına uyma. Biz sana indirdiğimiz gerçekleri, sizden her bir toplum için, kendi koşullarına göre uygulayacağı bir yola, bir yönteme uygun olarak oluşturduk. Bununla birlikte tüm toplumların ortak uygulayacakları bir ana yolu da, yani evrensel ilkeleri de oluşturduk. Eğer Allah isteseydi, sizi, her şeyi aynı yapan tekdüze bir toplum yapardı; ama size sunulan bu gerçekliği anlayıp uygulayasınız diye böyle yaptı. Öyleyse, haydi durmayın! Hem kendi toplumunuz, hem de insanlık için yararlı işlerde birbirinizle yarışın; hepinizin dönüşü Allah'adır. Artık ayrılığa düştüğünüz şeylerle uğraşıp durmayın; kıyâmet günü, onların gerçek durumunu Allah size bildirecektir.[1174]

49. Kitap sahibi olanlar arasında sen, Allah'tan indirilen gerçekler üzere ol, onların kendi arzularına göre yazdıklarına uyma. Onlara dikkat et! Allah'ın indirdiklerinin bir kısmından seni şaşırtıp ikiliğe düşürmesinler. Onlar yüz çevirseler de, sen Allah'ın indirdiği gerçekler üzere ol. Bil ki onlar, birtakım suçları nedeniyle, sanki Allah'tan felâketlerini istiyorlar. Doğrusu insanlardan birçokları, kesinlikle sapkınlaşmış kimselerdir.

50. Onlar hâlâ cahiliye döneminin uygulamalarını mı istiyorlar? Gerçeği anlamak isteyen bir toplum için, kim Allah'tan daha güzel bir hüküm verebilir?

51. Ey iman etmiş kimseler! Hidayete yalnız biz ulaştırırız diyen ve yalnız biz yardım ederiz diyen din önderlerini veliler edinmeyiniz. Onlar birbirlerinin velileridir. Sizden kim onları veliler edinirse, elbette o da onlardan olur. Kuşkusuz gerçekleri karartan gruplar, Allah'a yönlendiremezler.

1174 (112:48) Bak. Âl'i İmrân Suresi 3. Ayrıca her toplum için bir yol, yöntem ve ortak ilkeler belirledik ile ilgili bak. Hacc Suresi 34.

55. Kuşkusuz sizin veliniz Allah'tan başkası değildir. O'nun elçisi, ve içtenlikle inanmış kimseler Allah'ı veli edinmişlerdir. O inananlar ki, salatı ikame ederler, yani toplumsal yardımlaşmayı ayakta tutarlar, zekâtı yani kazançlarının vergisini verirler ve onlar, Allah'a ortak koşmazlar.[1175]

52. Sen, kalplerinde münâfıklık hastalığı olanları, o gerçekleri kararan grupların içinde koşuşturup durduklarını görürsün. Onlar: "Açıkçası, durum tersine dönüverirse, bize bir sıkıntının dokunmasından korkuyoruz," derler. Belki Allah, tarafından bir buyruk ya da bir çıkış kapısı getiriverir de, onlar, içlerinde gizlemiş oldukları düşünceler nedeniyle pişmanlık duyar hale gelirler.

53. İman etmiş kimseler derler ki: "Şunlar mı bizimle beraber olduklarına dair, olanca güçleriyle, Allah a yemin eden kimseler?" Ne yazık ki, onların tüm eylemleri boşa gitmiştir ve onlar kaybedenlerdir.

54. Ey inanmış kimseler! Sizden kim, dinini yani varoluş yasalarını bırakır eski inançlarına dönerse, elbette, Allah'tan varoluş yasalarını uygulayan bir toplum gelecektir. Onlar birbirlerine sevgi üzere olurlar ve inananlara karşı alçak gönüllüdürler. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlere karşı da, tavizsizdirler ve Allah yolunda / topluma gerçekleri anlatma yolunda tüm çabalarını harcarlar ve bu yolda hiçbir kınayanın kınamasından çekinmezler. İşte, isteyen kimselere, Allah'ın verdiği lütuf böyledir ve Allah ilminde sonsuz olandır.

56. Kim Allah'a ve O'nun elçisinin tebliğ ettiklerine dönerse ve iman etmiş kimselerle beraber olursa, artık onlar Allah'ın yoluna girmiş olur ve onlar galip gelenlerden olurlar.

57. Ey inanmış kimseler! Siz, sizden önce kitap verilen kimselerden, dininizi / düzeninizi bir çıkar ve bir eğlence konusu yapanları ve gerçekleri görmezlikten gelip örtenleri veliler edinmeyiniz. Eğer inanmış kimselerseniz, böylesi durumlardan sakının, Allah'a ortak koşmayın.

1175 (112:55) DİKKAT! Anlam bütünlüğünü ve okuyucunun daha iyi kavramasını sağlamak için, 55. ayet, 51. ayetten sonraya konmuştur.

58. Siz, onları salata / ortak koşmadan Allah'a bağlanmaya, davet ettiğiniz zaman, onu ciddiye almazlar ve çıkarlarını düşünürler. Kuşkusuz onların böyle davranmalarının nedeni, akıllarıyla düşünmeyen bir topluluk olmalarındandır.

59. De ki: "Ey Kitap sahipleri! Bizim, Allah'a ve bize indirilen Kur'an'a ve önceden indirilen Tevrat'a ve İncil'e inanmamız mı sizi sıkıntıya sokuyor? Doğrusu, sizin çoğunuz gerçekleri bırakıp bozgunculuk yapmaktasınız."

60. De ki: "Allah yanında, bundan daha sıkıntı veren kötü durumları size haber vereyim mi? " Allah'ın buyruklarını anlamayıp rahmetinden uzaklaşanlar ve onlardan, sorgulamadan körü körüne taklitçilik edenler ve hınzırlaşmış, yani zararlı ve şirk pisliğine saplanmış olanlar, Tağut'a yani güç ve iktidar sahiplerine uşaklık yapanlardır. İşte böylelerinin bulundukları bir yerde kötülükler vardır ve dosdoğru yoldan en çok sapanlar bunlardır.

61. Bunlar, sizin yanınıza geldikleri zaman "Biz de inandık" derler. Halbuki onlar oraya inkârcı olarak girerler ve kesinlikle oradan inkârcı olarak çıkarlar. Ama Allah, onların içlerinde gizlemiş oldukları şeyi çok iyi bilmektedir.

62. Onlardan birçoğunun suç işlemekte, tahrikçilik yapmakta ve çalıp çırparak yiyicilikte yarıştıklarını görürsün. Yapmış oldukları şey kesinlikle çok kötüdür.

DİN ADAMLARI(!) KÖTÜLÜKLERE SESSİZ KALIRLAR

63. Peki, Rabbin yolundayız diyenler ve doğruları biz haber veririz diyenler, yani din adamları, onları suç işleyecek sözlerden ve çalıp çırparak yiyicilikten uzaklaştırsalardı yâ!!! Onların din adına üretmiş oldukları şey kesinlikle çok kötüdür.

64. Yahuda, doğru yola biz ulaştırırız diyenler, "Allah'ın gücü ve irade yetkisi bizdedir", dediler. Onlar kendi irade ettiklerini, Allah'ın iradesi olarak söylemeleri yüzünden, rahmetten uzaklaştılar. Tam tersi, O'nun gücü ve iradesi her yerdedir ve bizzat O, dilediği gibi lütfeder. O bakımdan, Rabbinden sana indirilen Kur'an'ın anlaşılması, onlardan bir çoğunun azgınlığını ve gerçekleri örtbas etmelerini

artırır. Onlar, indirdiğimiz Kur'an'a karşı durumlarını değiştirmedikçe, kıyâmet gününe kadar kin ve düşmanlık içindeki o hallerinde kalırlar ve Allah'ın içinizdeki kin ve düşmanlık ateşini söndürün dediği o savaş ateşini her zaman yakarlar ve onlar yeryüzünde bozgunculuk yapmak için sürekli koşuştururlar. Bozgunculuk için koşuşturanlarda ise, Allah sevgisi yoktur.

65. Eğer kitap sahipleri, Allah'a içtenlikle inanırlar ve O'na ortak koşmaktan sakınırlarsa, elbette onlardan kusurları örtülür ve onlar bol nimetlerle mutlu ve huzurlu bir ortama dahil olurlar.

66. Ve eğer Kitap sahipleri, Tevrat'ın, İncil'in ve Rablerinden kendilerine indirilen Kur'an'ın aynı kaynaktan olduğunu idrak edip uygulamış olsalar, elbette onlar, Kur'an'daki bilgilerden yararlanırlar ve onlar bulundukları her yerde ılımlı ve huzurlu bir topluluk olurlar. Ama onlardan bir çoğu kötülükten başka bir şey yapmıyorlar.

ELÇİ, ALLAH'TAN GELENİ
AYRIM YAPMADAN HERKESE TEBLİĞ EDER

67. Ey Elçi! Rabbinden sana indirilen Kur'an'ı tebliğ et ve eğer bunu yapmazsan, o zaman sen, O'nun buyruklarını tebliğ etmemiş olursun; sen tebliğ görevini yaparsan, Allah seni insanların taşkınlıklarından korur. Kuşkusuz gerçekleri örten topluluklar Allah'a yol bulamazlar.

68. De ki: "Ey Kitap sahipleri! Tevrat'ın, İncil'in ve Rabbinizden size indirilen Kur'an'ın aynı kaynaktan olduğunu idrak edip uygulamadıkça, siz sağlam bir inanç temeli üzerinde olmazsınız." Ne var ki, Rabbinden sana indirilen Kur'an'ın anlaşılması, onlardan bir çoğunun azgınlığını ve gerçekleri örtbas etmelerini artırıyor. Artık, gerçekleri görmezlikten gelip örten toplumlar için, kendini sıkıntıya sokma!

TÜM İNSANLAR İÇİN KURTULUŞ REÇETESİ

69. Kuşkusuz, inandım diyen Müslüman din önderleri, ve hâdûlar; Yahudi'yim diyen din önderleri, sabiûn; kültür ve gelenekleri din gören tüm mezhep önderleri ve nasarâ hristiyanım diyen din önderleri, bunlardan her kim Allah'a ortak koşmaz ve sonunda yapılanların

hesabının verileceği bir güne içtenlikle inanır, toplum ve insanlık yararına iyi ve güzel işler üretirse, artık onlar için bir korku yoktur ve onlar üzülmeyecekler de.[1176]

İSRAİLOĞULLARI'NIN ÇOĞU ÇIKARCIDIR

70. Dikkatinizi çekerim! İsrailoğulları buyruklarımızı tutacaklarına dair söz vermişlerdi ve Biz onlara buyruklarımızı tebliğ eden elçiler göndermiştik. Ama, elçiler onlara her gelişinde, tebliğ ettikleri gerçekler, kendilerinin çıkarlarına gelmediğinden dolayı, onlardan bir kısmını yalanladılar; bir kısmını da öldürdüler.

71. Onlar bu şekilde davranmakla, toplumsal bir başkaldırının olmayacağını sanmışlardı da, bildirdiğimiz gerçekleri görmezden ve duymazdan gelmişlerdi. Sonra onlar yaptıklarından pişmanlık duyup Allah'a tövbe ettiler. Ama sonra onlardan bir çoğu, yine de, bildirdiğimiz gerçekleri görmezden ve duymazdan geldiler. Oysa Allah, onlara yapmaları gereken her şeyi göstermişti.

ALLAH'IN ELÇİSİ İSA, HIRİSTİYANLARI UYARIYOR

72. And olsun! "Meryem oğlu Mesih / İsa, Allah'ın kendisidir," diyenler, gerçeği örttüler. Oysa İsa Mesih şöyle der: "Ey İsrailoğulları! Benim de Rabbim olan, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kul olun; kim Allah'a şirk koşarsa, kesinlikle Allah ona cennetini haram eder ve onun varacağı yer ateştir. Şirk koşarak kendine yazık edenler için, yardım eden de olmaz."

73. And olsun! "Allah, üçün üçüncüsüdür," diyenler, gerçeği örttüler. Oysa "tek ilahtan başka ilah yoktur." Eğer, "Allah, üçün üçüncüsüdür" dedikleri sözlerinden, inançlarından vazgeçmezlerse, gerçeği örtmelerinden dolayı kesinlikle onlar can yakıcı sıkıntılar çekeceklerdir.[1177]

1176 (112:69) Bak. Hadîd suresi 27. ayet: "Biz böyle bir din adamlığı sınıfı yazmadık... onlar kendileri icat ettiler, ona da hakkıyla riayet etmediler... Ancak Biz onlardan içtenlikle inanmış olanlarına ödüllerini vereceğiz; ama birçoğu bozguncudur." Ayrıca bak. Bakara Suresi 62; Âl'i İmrân Suresi 113, 114, 115, 199. ve Hacc Suresi 67-69.

1177 (112:73) Kur'an ayetinin, **"kâlû inne allah'u, sâlisu selâsetin"**, "Allah, üçün üçüncüsüdür diyenler" diye ifade buyurduğu, Hz. İsa'nın vefatından sonra, Yahudi kâhinlerinden Pavlos'un ortaya attığı, Hıristiyanlık Kilise'sinin **"Teslis"** "Üçleme" yani, "Baba-Oğul-Ruh" inancıdır. Kur'an ayeti ile bunu düzeltiyor. Nisâ Suresi 171-175. ayetleri inceleyin.

74. Hâlâ onlar, yanlışlarından dönüp, Allah'tan bağışlanma dilemeyecekler mi? Allah çok bağışlayandır; çok esirgeyendir.

KUR'AN İSA HAKKINDAKİ YANILGILARI DÜZELTİYOR

75. Meryem oğlu Mesih / İsa, sadece bir elçiden başka bir şey değildir. İsa'dan önce de elçiler gelip geçmiştir; onun annesi de özü-sözü dosdoğru bir kadındı. Her ikisi de insan olarak, yemek yerlerdi. Bakın, doğru olan, kanıtlarla nasıl açık-seçik anlatılıyor? Buna rağmen bakın, aslı-esası olmayan söylentilere, onlar nasıl inandırılıyor.

76. De ki, "Siz Allah'ın bildirdiği gerçeği bırakıp da, hiçbir şeye bir yararı olmayan ve size de bir faydası ve koruması olmayan kullar durumundakilerin, aslı-esası olmayan söylentilerine mi itibar ediyorsunuz? " Oysa Allah, evet O, doğru olanı bildiren ve duyurandır.[1178]

77. De ki: "Ey Kitap sahipleri! Siz, dininiz hakkında gerçek dışı söylentilere kapılmayın, daha önce sapmış ve birçoklarını da saptırmış, böylece dosdoğru yoldan çıkmış bir toplumun, bir cemaatin, bir mezhebin arzuları, görüşleri peşinden gitmeyin."

78. İsrailoğulları'ndan, Davud'un ve Meryem oğlu İsa'nın dillendirdikleri, tebliğ ettikleri gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, Allah'ın rahmetinden uzaklaştılar. İşte bu, onların gerçeklere karşı çıkmaları ve aşırılık içinde olmaları nedeniyleydi.

79. Onlar, kendi yaptıkları bir kötülükten de vazgeçmezlerdi. Yapmış oldukları şey, çok kötü bir davranıştı.

80. Onlardan birçoğunu, gerçekleri örtenleri koruyucu önder edindiklerini görürsün. Onlar nefsinin, yani arzularının ve çıkarlarının kendilerine telkin ettiği kötü şeyleri yaparlar. Bu davranışlarından dolayı onlar, Allah'ın gerçeklerinden yoksun kalırlar ve durumlarını değiştirmedikleri sürece de devamlı sıkıntılar ve mahrumiyetler içindedirler.

1178 (112:75) 73. ayette belirtildiği üzere, Hıristiyanlar, "Meryem oğlu Mesih İsa, Allah" diyorlardı. Allah onların bu yanılgılarını kesin bir örnekle düzeltiyor. "İsa da, diğer elçiler gibi bir insandı, yemek yerdi... Hâşa! Allah olsaydı böyle bir şeye ihtiyaç duymazdı." Bak. Meryem Suresi 16-40; Âl'i İmrân Suresi 33-63.

81. Eğer onlar, Allah'a ve O'nun haberlerini tebliğ eden Nebîlere ve onlara indirilen gerçeklere inanmış olsalardı, elbette gerçekleri örtenleri koruyucu önderler edinmezlerdi; ama onlardan birçoğu gerçekleri saptırıcıdırlar.

İYİ ÖNDERLER VE KÖTÜ ÖNDERLER

82. Samimi olarak inanmış kimselere, insanlar içinde en çok düşmanca davrananlar, Yahudileşmiş din önderleriyle, ortak koşucu din önderlerini bulursun. İçtenlikle inanmış kimseler için, kendilerine sevgice en yakın olanlar ise: "Biz, samimi bir arayış içinde olanların yardımcılarıyız," diyen kimseleri bulursun. İşte bu, onların gerçeği öğrenmek için hep arayış içinde olduklarından ve kendilerini Hakka adayan din önderleri olmalarındandır ve onlarda asla büyüklenme yoktur.

İYİ ÖNDERLERİN DANRANIŞLARI

83-84. Onlar, elçiye indirilen Kur'an ayetlerini dinledikleri zaman, gerçekten, Kur'an'da anlatılanların, kendilerinin bildikleri ve inandıkları gerçeklerle örtüşmesinden duydukları sevinçle, gözlerinin yaşla dolduğunu görürsün. Onlar şöyle derler: "Biz Rabbimize iman ettik; artık biz de gerçeklere tanıklık edenlerle beraberiz. Bize gelen şeyler gerçek iken, biz ne diye Allah'a iman etmeyelim! Bizim Rabbimizden arzumuz, iyilik sever, barış sever kimselerle beraber olabilmektir."

85. Böylece onların, Allah'a inanıp, O'nun gerçeklerini anlattıklarından dolayı, karşılık olarak, akıp giden yaşamları boyunca bulundukları yerde, huzur vardır, mutluluk vardır ve durumlarını değiştirmedikleri sürece, devamlı o hallerde kalacaklardır. İşte iyilikler, güzellikler yolunda olanların karşılığı budur.

86. Ama gerçekleri görmezlikten gelip örtenler ve ayetlerimizi yalan sayanlar ise, işte onlar, can yakıcı sıkıntıların, dayanılmaz acıların sahipleridirler.

"ALLAH'IN HARAM ETMEDİĞİNİ, HARAM ETMEYİN"

87-88. Ey iman etmiş kimseler! Allah'ın sizin için helâl etmiş olduğu yaşamın her türlü nimetlerini, haramlaştırmayınız; aşırı da git-

meyiniz. Çünkü aşırı gidenlerde Allah sevgisi yoktur. Allah'ın size rızık olarak verdiği nimetleri, helâl ve temiz olarak yiyin. Allah'a ortak koşmaktan sakının ki, Sizler, o nedenle güvenilir kimseler olunuz.

89. Allah, gelişigüzel, dil alışkanlığı olarak ağzınızdan çıkan yeminlerinizden dolayı, sizi sorumlu tutmaz; ancak, sözleşmeleriniz sebebiyle yaptığınız yeminlerinizden sizi sorumlu tutar. Böylesi yaptığınız yemini bozarsanız, bedel olarak karşılığı, günlük ailenize yedirdiğinizin ortalamasıyla, on yoksulu doyurmak yahut onları giydirmek, ya da eğitim olanağı olmayan, zihni köleleştirilmiş birine eğitim olanağı sağlamak. Bunları yapmaya imkânı yoksa, üç gün savım etmek, yani yaptığının yanlış olduğunu anlaması için, üç gün doğru bilgi ile bilinçlenmek. İşte, bilerek ettiğiniz yeminlerinizi bozmanın, bedel olarak karşılığı böyle! Ama esas olan, sözleşmeleriniz için yaptığınız yeminlerinizi bozmamaktır. İşte Allah size ayetlerini, ne yapmanız gerektiği ile ilgili buyruklarını böyle açıklıyor. Umulur ki sizler, O'nun buyruklarını uygulayarak karşılığını görür ve O'na teşekkür edersiniz.[1179]

SARHOŞLUK

90. Ey iman etmiş kimseler! Kuşkusuz hamr, yani aklınızın çalışmasını örten her şey, ve meysir, yani kumar ve haksız kazanç yoluyla elde edilerek yapılan yardımlar ve ensab, yani türbeler vs. gibi kutsallaştırılmış şeylerden bir beklenti umularak kesilenler, şirke götürebilecek düşünce kirliliğidir ki, bunlar şeytanî hallerdir, yani Hak'tan uzaklaştıran eylemlerdir. Artık böyle durumlardan kaçının ki, sizler şirke bulaşmaktan yakayı kurtarabilesiniz.[1180]

1179 (112:89) Bugün insanları, özellikle gençleri cehaletten, kölelikten kurtarmanın en önemli aracının eğitim olduğunu düşünüyorum. Teröre bulaşmış gençlerin genelde eğitimsiz oldukları veya geri kalmış toplumların bilgisizlikleri gözönüne getirilirse, Kur'an ayetlerinin yaşanan gerçeklere hitap ettiği kolaylıkla anlaşılır. Ayrıca yeminlerle ilgili, Mücâdele Suresi 3 ve 4. ayetleri inceleyiniz.

1180 (112:90) "Meysir" sözcüğü, "deve kesmek"anlamındaki (y-s-r.) kökünün türevlerindendir. (*Lisanü'l-Arab*, c. 7, s. 452-455)

İslam öncesi Araplarda şöyle bir gelenek vardı: Yoksullara yardım etmek için, belli sayıda kişiler toplanıp bir deve satın alırlar ve kesip parçalara bölerlerdi. Genellikle 28 parçaya böler ve sonra kura çekmek için 10 adet fal oku >>

91. Kuşkusuz şeytanî haller, yani Hak'tan uzaklaştırıcı eylemler, aklınızın çalışmasını örten her şey, kumar ve haksızlıkla elde edilen şeyler, sizlerin arasına nefreti ve düşmanlığı sokar ve sizi Allah'ın buyruklarını anlamaktan ve salattan, yani her an O'na bağlı kalmak bilincinden uzak tutar. Artık bu zararlı alışkanlıklardan vazgeçeceksiniz değil mi?[1181]

92. Allah'ın buyruklarına uyun ve o buyrukları tebliğ eden elçiye itaat edin ve her an bilinçli olun. Artık bundan sonra siz, gerçeklerden yüz çevirirseniz, biliniz ki, elçimizin üzerindeki görev, buyruklarımızı açıkça tebliğ etmektir.

93. İnanıp, toplum yararına iyi ve güzel işler üreten kimseler, emin olarak zararlı şeylerden sakınır ve iyi ve güzel şeyler yapar, sonra da bunları en güzel bir şekilde güvenli olarak korurlarsa, artık daha önceki yiyip içtiklerinden dolayı, kendileri üzerine bir günah yoktur. Toplum yararına iyilikler ve güzellikler üreten kimselerde Allah sevgisi vardır.

>> bulundururlardı. Bu okların her birinin ayrı ismi vardı ve her bir oka hisse sahiplerinin isimleri ve payları yazılırdı.

Ancak her okun payı eşit değildi. Örneğin, birinci oka 1 pay, ikinci oka 2 pay... devamla yedinci oka 7 pay verilir, geri kalan son üç oka pay verilmeyip boş bırakılırdı. Bu oklar **"rebate"** denilen bir torbaya konur ve torba, tarafsız bir kişiye teslim edilirdi. Bu kişi torbadaki okları teker teker çekerdi. (Tıpkı tombala çeker gibi) Hisse sahiplerinden adına ok çıkan kimse, o ok üzerinde yazılı olan payını alırdı. Boş olan oklar kime çıkarsa onlar hiçbir pay alamazlardı ve kesilen devenin parasını da bunlar öderlerdi.

Kendilerine pay çıkan kimseler, aldıkları paylarını yoksullara dağıtırlardı. Kendileri yemezdi. **Ezlam,** işte böylesi bir eylemle yapılan yardımlardır.

Ensab, Allah'a ulaştırdıklarına inandıkları putlarının mekânlarıydı ve bu işi bu mekânlarda içkiler içerek yapıyorlardı. Bu Kur'an ayetleriyle Allah, yardımların helâl kazaçla yapılmasını bildiriyor. Zaten aynı sürenin 87 ve 88. ayetlerinde "Allah'ın size helâl kıldığı temiz şeyleri haramlaştırmayın... Allah'ın size verdiği rızıklardan helal ve temiz olarak yiyin..." buyrulmaktadır. İşte, 90 ve 91. ayetler, 87 ve 88. ayetlerin bir bakıma açıklamasını içeriyor.

Kur'an'ı iyi anlamak için, ayetlerin birbirleriyle bağlantılarına dikkat etmek gerekir. Çünkü "Kur'an kendi kendini açıklayan" bir kitaptır. Ayrıca bak. Bakara Suresi 219.

1181 (112:91) Bak. Nisâ Suresi 43.

KİMSE GÖRMESE DE ALLAH GÖRÜR

94. Ey iman etmiş kimseler! Elinizde her türlü fırsat varken, yasak olan bir şeyi, kimsenin görmediği, bilmediği yerlerde ki elbette Allah bilir, kendisinden korkan bir kimsenin yapmaması gereken şeyi, Allah size açıklıyor. Artık bundan sonra, kim sınırı aşarsa, kesinlikle onun için, altından kalkamayacağı sıkıntılar, acı verici mahrumiyetler vardır.

İŞTE ALLAH'IN AÇIKLAMALARI

95. Ey iman etmiş kimseler! Sizler yasaklanmış, koruma altına alınmış hayvanları öldürmeyin; sizden her kim, onu bile bile öldürürse, cezası şudur: Öldürdüğü şeye denk bir karşılığı, bulunduğu yerin idari merkezine bir hedi, yani bir bağış olarak ödemesi, ya da bedel olarak yoksul kimseleri doyurması veya sıyam etmesi, yani yaptığının yanlış olduğunu eğiterek bilinçlendirilmesi, ki, işlemiş olduğunun vebalini tatsın. Bunlardan hangisinin uygulanacağına mahkemece karar verilir. Umulur ki, geçmişte yapmış olduğunuz hatalardan Allah'ın buyruklarını yerine getirerek affedilirsiniz. Ancak, Allah'ın buyruklarını dinlemeyen ve suçu tekrarlayan kimseler de, en ağır cezayı hak ederler. Kesinlikle en güçlü, en sağlam buyrukların sahibi Allah'tır ve O'nun buyruklarına göre, suçun sahibi cezasını öyle ya da böyle, mutlaka çeker.

96. Öte yandan deniz ürünlerini avlamak ve onları yemek sizlere ve yolculukta bir yiyecek olarak serbest kılındı. Ancak, yasaklanmış, koruma altına alınmış kara hayvanlarını, yasak süresi boyunca avlamak sizlere yasak edildi. Allah'ın buyruklarını göz ardı etmeyin, hepiniz O'nun huzurunda toplanacaksınız.

97. Allah, evrensel ilkelerin ilk duyurulduğu korunmuş Evin, yani dinin yani düzenin merkezini / Ka'beyi, tüm insanlık için, ortak koşuculuğa karşı bir ayağa kalkış, canlıları ve doğayı koruma ayı ve insani yardım için etiketlenmiş ve etiketlenmemiş hediyelikler, bağışlar yeri kıldı. Böylece sizler biliniz ki, göklerdeki olan şeyleri de ve yerdeki olan şeyleri de kuşkusuz Allah biliyor ve kuşkusuz Allah, bütün her şeydeki ilmin sahibidir.[1182]

1182 (112:97) Bak. Hacc Suresi 33, 34.

98. Her şeyin sahibinin Allah olduğunu bilin de, şiddetli sıkıntılarda kalmayın. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

99. Bilin ki, elçinin üzerindeki görev, sadece Allah'ın buyruklarını tebliğ etmekten başka bir şey değildir. Allah ise, sizin açıkladığınız şeyleri de gizlemiş olduğunuz şeyleri de bilir.

100. De ki: "Kötülüğün yaygın olması seni hayrete düşürse de, kötü zararlı olanla, faydalı temiz olan aynı değildir." Ey kavrama ve ayırt etme yeteneğine sahip olanlar! Kötülüklerden sakının, Allah'a şirk koşmayın, umulur ki siz kurtuluşa erersiniz.

ALLAH KUR'AN DA GEREKEN HER ŞEYİ AÇIKLAMIŞTIR

101. Ey iman etmiş kimseler! Size açıklandığında, moralinizi bozacak, geçmişte yaptığınız şeylerden sorup durmayın ve eğer ondan soruyorsanız, Kur'an'da gereken her şey size açıklanmıştır. Allah onlardan sizi affetti. Çünkü Allah çok affedicidir, çok hoşgörülüdür.

102. Dikkatinizi çekerim! Sizden önce bir topluluk geçmişiyle ilgili sorular sormuştu da, sonra verilen cevaplar hoşlarına gitmeyince, gerçekleri görmezlikten gelip örttüler.

GELENEK VE KÜLTÜR İNSAN ÜRÜNÜDÜR
ALLAH BUYRUĞU DEĞİL

103. Bahîre'den, sâibe'den, vâsile'den ve hâm'dan, hiçbiri için yapılan uygulamaları Allah emretmemiştir. Fakat gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, yalanlar yayarak, Allah emretti diye iftirada bulunuyorlar. Onların çoğu aklıyla düşünmezler.[1183]

1183 (112:103) Kur'an, geleneklerin dinleşmesini onaylamaz ve birçok dinleştirilmiş geleneği ortadan kaldırarak başka toplumlara örnek olmuştur. Birtakım hayvanları Allah adına putlara kurban etmek, bazılarını putlar adına salıvermek geleneği bir inanç halinde idi. **"Bahira"**; beş defa doğuran ve beşinci yavrusu dişi olan deveye denir ve artık bundan sonra yük taşıması günah sayılırdı. Bunun kulağı çizilir, sütünü insanlar içmez, putlara bırakılırdı. **"Saibe"**; putlar adına salıverilen ve sütünden sadece konukların yararlandığı deveye verilen isimdi. **"Vâsile"**; biri erkek, biri dişi olmak üzere ikiz doğuran hayvana denirdi. Erkek yavruyu putlara adarlardı. **"Hâm"**; On nesli dölleyen erkek deveye denirdi. Bundan sonra, artık yük taşıması günah diye serbest bırakılırdı. Atalarından süregelen bu uygulamayı da, Allah'ın bir emri olarak nesilden nesile aktarırlardı.

104. Onlara, Allah'ın indirdiği ve elçinin tebliğ ettiği Kur'an üzere olun denildiğinde: "Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey, ya da ehli sünnet mezhebinin görüşleri vs. bize yeter!" derler. Peki, ataları, ya da mezhep görüşleri, gerçeği tam olarak bilmiyor ve söyledikleri doğru olmasa da onların yolundan mı gideceksiniz?

105. Ey iman etmiş kimseler! Siz kendiniz düşünün. Atalarınızı taklit etmeyi bırakın. Siz kendiniz doğruyu bulursanız, ataların yanlışları size bir zarar veremez. Hepinizin varacağı yer Allah'adır. O zaman Allah, sizlerin yapmış olduğu şeyleri size açıklayacaktır.

VASİYET

106. Ey iman etmiş kimseler! Sizden birinize ölüm vakti gelip çattığı o vasiyet anında, sizden dürüst, adalet sahibi iki kişi aranızda tanıklar olsun. Ya da şayet sizler, yurt dışında bulunuyor ve bu sırada da ölüm gelip size çatmışsa, o zaman da yakınınız olmasa da, vasiyetinize iki kişiyi tanık tutun. Eğer bu kişilerden kuşku duyuyorsanız, salattan, yani tanıklık için yaptıkları yardımdan sonra, bunları bekletin, ikramda bulunun ve Allah adına şöyle söz alın: "Akraba dahi olsa, tanıklığımızı hiçbir çıkar karşılığı değiştirmeyeceğimize, Allah adına yaptığımız tanıklığımızı gizlemeyeceğimize, aksi takdirde, suç işlemiş olacağımıza yemin ederiz."[1184]

107. Buna rağmen, eğer tercih edilen bu iki tanığın, yeminlerine aykırı olarak, yalan söyleme vs. gibi bir suç işledikleri anlaşılırsa, o zaman, vasiyeti veren tarafa daha yakın olan iki tanık onların yerine getirilir. Bu yeni tanıklar da: "Biz tanıklığımızda öncekiler gib sözümüzden caymayacağımıza, tanıklığımızı dosdoğru yapacağımıza, herkesin hakkını olduğu gibi söyleyeceğimize, aksi takdirde zalimlerden olacağımıza yemin ederiz" diye Allah adına yemin ederler.

108. İşte böyle bir uygulama, onların, söz verdikleri gibi tanıklıklarını aynen yerine getirmeleri ve yeminlerinden sonra onların reddedilmesi korkusundan dolayıdır. Artık Allah'a ortak koşmayın,

---

1184 (112:106-108) Bu ayetlerde belirtilen "miras hukuku", bugün noterler ve miras hukuku ile ilgili mahkemeler vasıtasıyla, kurumsal olarak, en güzel şekilde uygulanmaktadır. Din demek, düzen demektir, sistem demektir. Sistem ise, cezasıyla-ödülüyle, kural ve kurumlar bütünüdür.

kötülüklerden sakının ve buyruklarına kulak verin; bozguncular topluluğu Allah'a yol bulamazlar.

ELÇİLER KENDİLİKLERİNDEN BİLEMEZLER
ALLAH'IN BİLDİRDİKLERİNİ SÖYLERLER

109. Gün gelecek Allah, elçileri toplayacak ve onlara: "Sizden sonra neler olduğunu yanıtlayabilir misiniz?" diyecek; onlar da şöyle diyecekler: "Bizden sonra neler olduğunu kesinlikle biz bilemeyiz; kuşkusuz Sen, geçmişin ve geleceğin bilgisinin sahibi Sensin."

GÜN GELECEK ALLAH,
ELÇİ İSA'YA YAPTIKLARINI HATIRLATACAK

110. O zaman Allah buyuracak ki: "Ey Meryem oğlu İsa! Senin üzerindeki ve annenin üzerindeki nimetimi, iyiliğimi hatırla! Ben seni, Ruh'ul-Kudüs, yani tertemiz vahiy ile destekledim de sen, yüksek makamda ve yetişkin biri olarak insanlara konuştun. Sana evren kitabının içindekileri, hikmeti, yani evrendeki sağlıkla vs. ile ilgili bilgileri, Tevrat ve İncil'i öğrettik. Hatırla, Benim bilgim ile, teknoloji üreterek, çamurdan kuş şekli gibi yapıyordun ve onun içine üflüyordun da iznimle hastaların rahatsızlıkları uçup gidiyordu, iyileşiyordu. Benim sana vahyettiğim bilgi ile, gerçeği göremeyen ölü gibi duyarsız insanları canlandırıyordun. O zaman sen, İsrailoğulları'na gerçeklerimizi apaçık kanıtlarla onlattığında, onlar senden uzaklaştılar, sonra da gerçekleri görmezlikten gelip örten kâhinler / din adamları: "Bunlar apaçık bir büyüden başka bir şey değildir," dediler.[1185]

111. Hatırla, havariler için, "Bana inansınlar, elçime de güvensinler" diye sana vahyetmiştim. Onlar da: "İman ettik, sen de tanık ol, biz tam bir teslimiyetle, barış ve huzur üzere olanlardan olduk" demişlerdi.

SOFRA

112. O zaman havariler: "Ey Meryem oğlu İsa! Rabbinin sana güç vermesiyle, sen bize gökten bir sofra indirebilir misin? " demişlerdi

---

1185 (112:110) Ayrıca İsa ile ilgili, Âl'i İmrân Suresi 45-55; Meryem Suresi 16-40. ayetleri inceleyiniz. Ve **"Ruhul Kudüs"** ile ilgili, Nahl Suresi 102; Şuarâ Suresi 193. ve dipnotu lütfen okuyun.

de, sen: "eğer sizler inanmış kimselerseniz Allah'a takvalı olun, O'na ortak koşmayınız" demiştin.[1186]

113. Bunun üzerine onlar: "Biz istedik ki, ondan yiyelim, kalplerimiz emin olsun ve senin bize kesin doğruyu anlattığını bilelim ve biz de tüm bu olanların tanıklarından olalım." demişlerdi.

114. Meryem oğlu İsa'da: "Allah'ım! Sen bizim Rabbimizsin. Bize gökten bir sofra indir ki, Senin kudretinin bir göstergesi olarak, şimdiki ve sonraki nesiller için, bir bayram olsun; bizi rızıklandır, Sen rızık verenlerin en hayırlısısın" diye dua etmişti.[1187]

115. Allah buyurdu: "Zaten yediğiniz, içtiğiniz her şeyi, sizin üzerinize indiren Benim. Bunlar, kudretimin birer göstergesidir. Artık bundan sonra sizden her kim rızıklarımı görmezlikten gelip örterse, o Benim rızıklarımı anlamamanın sıkıntısında kalır ki, dünyadaki insanlardan hiç biri böylesi bir mahrumiyet sıkıntısı çekmiş olmaz."

ALLAH'IN İSA'YI SORGULAMASI VE İSA'NIN YANITI

116. Bu sefer Allah buyuracak: "Ey Meryem oğlu İsa! Sen insanlara, Allah'ın yanında beni ve annemi de ilahlar, Rabler edinin dedin mi?" İsa şöyle cevap verecek: "Hâşâ! Böyle bir söylemden sana sığınırım; Sen noksan sıfatlardan uzaksın; gerçek olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Ben böyle bir söz söylemişsem, zaten Sen onu bilirdin. Sen benim ne düşündüğümü çok iyi bilirsin; ama ben senin düşündüklerini bilemem. Kuşkusuz benim düşünce sınırlarımı aşan bilinmeyen âlemin sahibi Sensin."[1188]

1186 (112:112) Savaşmak istemeyen İsrailoğulları da Musa'ya: "Rabbin sana yardım etsin de git sen savaş, biz burada bekleriz" demişlerdi. Bak. bu surenin (Mâide) 24. ayeti.

1187 (112:114) İnsanlar gözleriyle görmediklerine kolay kolay inanmazlar. Bak. Bakara Suresi 210.

1188 (112:116) Bugün Hıristiyanım diyenlerin elindeki İncil, Hz. İsa'nın gökten ineceğini ve tüm insanları kurtaracağını çok sık tekrar eder. Doğal olarak İncil'e inananlar buna da inanmaktalar. Bunun yanında, bazı Müslümanlar da mezhep görüşlerinden hareketle, Hz. İsa'nın tekrar dünyaya gelip insanları düzelteceğine inanırlar. Bunun doğru olmadığını, İsa'yı, ahrette Allah'ın nasıl sorgulayacağını ve İsa'nın verdiği yanıtı bildiren bu Kur'an ayeti, saptırılan görüşleri düzeltiyor. Kur'an, gerçek Tevrat'ı ve gerçek İncil'i içinde toplamış son vahiydir.

117. Ben insanlara sadece senin bana emrettiğin: "Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin" dedim. Ben, onların içinde bulunduğum sürece, onlar üzerine bir tanık idim. Ancak Sen beni vefat ettirdikten sonra artık, onların üzerine gözetleyici Sen idin. Zaten Sen, her yerde her an hazır ve tanık olansın."

118. "Elbette onlar senin kullarındır; onları yargılayan da Sensin, bağışlayan da Sensin. Sen, tüm değerlerin yüce sahibisin, en doğru kararı verensin."

SON SÖZ ALLAH'IN

119. Allah buyurdu: "İşte bu, her an, özü de, sözü de doğruluk içinde hareket edip yararlı olanların tutumudur. Onlar, su gibi akıp giden yaşamları boyunca huzur ve mutluluk içindir ve onlar durumlarını değiştirmedikleri sürece, devamlı o haldedirler. Onlar Allah'ın rızasını kazananlardır ve O'nun rızası üzere hareket edenlerdir. İşte en büyük kurtuluş budur."

120. Göklerin, yerin ve bunların içinde bulunan her şeyin sahibi Allah'tır ve O, her şeye güç yetirendir.

İniş Sırası: 113
TEVBE SURESİ
Sure No: 9

1. Allah'tan gelen buyrukları tebliğ eden elçisinden, sözleşmeler yaptığınız ortak koşuculara kesin bir tebligattır, ültimatomdur.[1189]

2. Ey ortak koşanlar! Bundan böyle bu yerlerde dört ay boyu, serbestçe karar vermeniz için özgürce düşünüp taşının. Artık durumu

---

1189 (113:1) Kur'an'da "Allah'tan ve elçisinden" şeklinde çevrilen ifadeler, anlam kaymasına uğratılarak çok istismar edilmektedir. Sanki Allah ile elçi ayrı ayrı şeyler söylüyormuşlar gibi bir anlayışı Müslümanlar arasında yaygınlaştırmışlar ve sanki, Allah'tan Kur'an, elçiden de hadis gibi bir inanca çevirmişlerdir. Böylece, Kur'an-sünnet ikilemi, bir Allah buyruğu (!) inancına dönüştürülmüştür.

Hâlbuki elçi, Allah'ın gönderdiklerini aynen tebliğ edendir. Elçinin bildirdiği Allah'ın buyurduğudur. Allah'ın buyruğuna uyulunca hem Allah'a ve hem de>>

anlayın, biliniz ki Allah aciz değildir; aciz olan sizlersiniz. Kuşkusuz gerçeği görmezlikten gelip örtenler, Allah'ı anlama konusunda acınacak bir yanılgı içindedirler.

3. Bir de bu en büyük toplantı günü, Allah'tan gelen buyrukları tebliğ eden elçisinden tüm insanlara bir duyuru var. Ey insanlar! Muhakkak ki şirk koşanlar, Allah'ı ve O'nun elçisini anlamaktan uzak kalırlar. Eğer ortak koşmaktan vazgeçer, bir daha dönmemek üzere tövbe ederseniz, artık onda sizin için bir hayır vardır; yok eğer, Allah'a şirk koşmaya devam ederseniz biliniz ki siz Allah'ı aciz bırakacak değilsiniz. Gerçeği görmezlikten gelip şirk koşan kimselere can yakıcı sıkıntılar olduğu duyurulur.

4. Ancak, müşriklerden sizinle antlaşma yapmış olanların, daha sonra onlardan antlaşma koşullarına aynen uyanların ve size karşı saldıranlarla iş birliği yapmamış ve arka da çıkmamış olanların antlaşmalarını süresi bitinceye kadar tamamlayın. Kuşkusuz haksızlıklardan sakınanlarda Allah sevgisi vardır.

5. Verilen dört aylık süre sona erdiğinde de, müşriklere gerçeği anlatmak için, mücadeleye devam edin ve nerede olursa olsun onlara gerçekleri anlatmaya gayret gösterin. Onlarla ilişki kurun, kendinize çekin ve her yerde onları gözetleyin. Eğer onlar bir daha dönmemek üzere tövbe ederlerse, salatı ikame ederlerse, yani barışa, huzura yardımcı olurlarsa ve zekatı, yani vergilerini verirlerse, artık onları Hak yolunda bırakın. Kuşkusuz, Allah çok bağışlayandır; engin merhamet sahibidir.[1190]

>> o buyruğu tebliğ eden elçiye uyulmuş olur. Yani Allah ve elçi ayrı ayrı şeyler söylemiş değillerdir. "Elçi," Allah'tan aldığı vahyi aynen tebliğ eden kişidir. Uyulması emredilen elçi, kendisi adına değil, göndericisi olan Allah adına konuşmaktadır. Bu yüzden elçinin söylediği Allah'ın buyurduğudur. Bu Kur'an ayeti, bunu çok açık bir şekilde anlatmaktadır.

Çünkü, Allah bu ayeti, elçisi Muhammed'e danışarak ortaklaşa hazırlamadığına göre, Allah'tan sonra elçinin anılmasının tek nedeni, Allah'tan gelen bu vahyi, elçinin aynen tebliğ etmesidir. Elçiyi, Allah'ın yanında ikinci bir hüküm kaynağı yapmak gibi bir algı oluşturmak ve Allah ile elçisini ayrı ayrı şeyler söylüyormuş gibi göstermek inkârcılığın ve ortak koşma hastalığının açık bir belirtisidir. Nisâ Suresi 150, 151 ve En'âm Suresi 112-114. ayetleri inceleyiniz.

1190 (113:5) Salat ile ilgili, Mâûn Suresi 1-7. ayetler ve dipnotu; Nisâ Suresi 101, 102, 103. ayetler ve dipnotu lütfen okuyunuz.

6. Eğer, ortak koşanlardan biri sizden yardım isterse, Allah'ın kelâmını anlatmak için ona yardım edin, sonra da o tatmin oluncaya kadar ona anlatın. Çünkü onlar gerçekleri bilmeyen bir topluluktur.

7. Saldırgan müşrikler için, Allah yanında ve O'nun elçisi yanında nasıl geçerli bir antlaşma olabilir? Ancak güvenli bölgede, saldırmazlık antlaşması yaptıklarınız hariç. Onlar antlaşma koşullarına bağlı kaldıkları sürece, siz de bağlı kalın. Kuşkusuz haksızlıklardan sakınanlarda Allah sevgisi vardır.

8. Evet nasıl olabilir ki, eğer onlar üstün gelselerdi, sizin hakkınızda ne verdikleri söze ve yaptıkları yemine bağlı kalırlardı, ne de geçerli bir antlaşmaya... Şimdi zor durumda iken, onlar konuşmalarıyla sizi inandırmaya çalışırlar. Ama, kalpleri tam tersini ister. Onların çoğu çıkarcı, bozguncu kimselerdir.

9. Onlar, Allah'ın ayetlerini çıkarları için, az bir değere satarlar da, insanları Allah'ın yolundan alıkoyarlar. Kuşkusuz onların yapmış oldukları çok kötü bir şeydir.[1191]

10. Güvenilir kişiler gibi, onların yeminlerine ve antlaşmalarına bağlı kalıp gözetmesi yoktur. İşte onlar hak-hukuk tanımaz saldırganlardır.

11. Ancak, bir daha yapmamak üzere tövbe edenler, salatı ikame edenler, yani barışa, huzura yardımcı olanlar ve zekâtı, yani vergilerini verenler, artık Hak yolda sizinle yoldaş olurlar. Bilgilenmek isteyen bir toplum için, Bizim ayetlerimiz son derece açıktır.

12. Eğer onlar, verdikleri sözden sonra yeminlerini bozarlar ve sizinle düzeniniz hakkında inatlaşmaya kalkarlarsa, artık onlar gerçeği görmezlikten gelip örtmede ileri giderek kendilerini mahvetmiş olurlar. Doğrusu onlarda, ettikleri yeminin bilinci yoktur. Umulur ki onlar hatalarının farkına varıp vazgeçerler.

13. Gözünüzü açın! Yeminlerini bozan, elçiyi bulunduğu yerden çıkarmaya kalkışan ve saldırıyı size karşı ilk defa başlatan bir toplu-

---

1191 (113:9) Burada "az bir değer" olarak çevrilen sözcüğün Arapçası **"semenen galîlen"**dir. "Semenen" sözcüğü ile ilgili, Hâkka Suresi 17. ayet ve dipnotu, lütfen okuyunuz.

luğa karşı mücadele etmez misiniz? Yoksa onlara içten saygı ve sevgi mi besliyorsunuz? Unutmayın, gerçek olan Allah'tır; eğer inanmış kimselerseniz, öncelikle Allah'a sevgi ve saygı besleyiniz.

14-15. Onlara gerçekleri anlatmak için mücadele edin ki, sizin gayretinizle Allah onları azap verici cehaletten kurtarsın. İnanmış bir topluluğun gönüllerinde iyileştirme vardır. Onlarda ise, cehaletin rezil edici sıkıntısı ve kini vardır. O bakımdan sizler, onlara karşı yardımcı olunuz ki, onların kalplerindeki kin ve nefret gitsin. İçtenlikle hatasından dönmek isteyen kimse yaptığı hatalardan pişman olur tövbe ederse, Allah onun kalbindeki kin ve nefreti giderir. Allah tüm varlığa ilmiyle hakim olandır.

16. Yoksa siz, terk edilmiş olduğunuzu mu sanıyorsunuz? Sizden gerçekler için çaba harcayan kimseleri Allah bilmiyor mu? Onlar Allah'tan başkasına sığınmazlar ve o elçiden ve inananlardan başkasını da sırdaş, dost edinmezler. Allah yapmış olduğunuz her şeyden haberdardır.

KA'BE'NİN BAKIM VE ORGANİZASYONU
TÜM İNANANLARA AİTTİR
GELİRİ İSE, DÜNYADAKİ TÜM YOKSULLAR İÇİNDİR

17. Ortak koşanlar, gerçekleri görmezlikten gelip örttüklerine, kendi vicdanlarında tanıklık edip dururken, Allah'ın mescitlerinin yani kamuya ait yerlerin bakım ve yönetimini sahiplenmeleri olacak şey değildir. Onlar çalışmalarını kendi çıkarları için yaparlar, o yüzden yaptıklarının hepsi boşa gider. Onlar devamlı ateş içindedirler.[1192]

1192 (113:17-18) Dikkat! 17 ve 18. ayetlerde geçen ya da Kur'an bütünlüğü içinde geçen "mescit" kelimelerini anlarken, bu günkü, günümüzdeki mescitler gibi düşünülmemelidir. Örneğin Mescid-i Haram, ya da Mescid-i Nebevî denildiğinde, onların bu günkü şekilleri, yapıları gibi anlaşılmamalıdır. Onlar bu günkü yapılarına Emevi, Abbasi, Selçuklu, Osmanlı ve Suudiler döneminde getirilmişlerdir.

Mescit, genel anlamıyla toplantı yapılan yer demektir. Kur'an'ın geldiği çağdaki insanlar için bu sözcüğün anlamı, toplantı yapmak için belirlenmiş yerlerdir. Buralar, basit kerpiçten çevrilmiş yerler veya ağaçtan yapılma basit çardaklar ya da hiçbir yapı olmayıp bir ağaç gölgeliği ya da toplantıya elverişli başka bir yerdir. Önemli olan yapılarının şekli değil, kullanım amaçlarıdır. Allah'a göre yeryüzü bir mescittir. Cinn Suresi 18-19. ayetlerini incele.

HAC ORGANİZASYONUNDA GÖREV ALACAK ÜYELERİN ÖZELLİKLERİ

18. Kuşkusuz Allah'ın mescitlerini yani kamu adına, insanlık adına olan toplantı yerlerini düzenleyip yöneten kimseler, Allah'a iman eden, sonunda yaptığı işin hesabını vereceğine inanan, salatı ikame eden, yani Allah'a bağlılık bilinciyle topluma, insanlığa hizmet eden ve zekâtı, yani temizlenme içinde olup kazancının vergisini veren ve hiç kimseden korkmadan, çekinmeden Allah'ın buyruklarını uygulayanlardan başkası değildir. İşte bunlar Hak üzere düzenleyip yönetenlerdir.

İSLAM ÖNCESİ VE ÇAĞIMIZDA HAC TOPLANTISINI YÖNETENLERE UYARI

19. Ey Ka'be'yi yönetenler! Siz hacılara zemzem suyu dağıtmayı ve Mescid'i Haram'ın bakımını yapmayı ve hizmetlerini görmeyi, Allah'a iman eden, sonunda yaptığı işin hesabını vereceğine inanan ve Allah yolunda gerçekleri anlatmak için çaba harcayan kimseler gibi mi tutuyorsunuz? Bunlar, Allah yanında aynı değildir. Şirk koşan, kendi çıkarları için iş yapan zalimler topluluğunu Allah hidayete erdirmez.

20. İman etmiş, Allah bilincine ulaşmak için göç etmiş, malları ve canlarıyla Allah yolunda çaba harcamış kimseler, Allah yanında derece bakımından en büyüktür. İşte, kazançlı çıkanlar onlardır.[1193]

21-22. Onlara müjdeler olsun! Onlar Rabblerini tanırlar, rahmeti nedeniyle tüm varlığın ondan olduğunu idrak ederler ve onlar bir huzur ve hoşnutluk içindedirler. Onlar durumlarını değiştirmedikleri sürece, bulundukları yerde tükenmez nimetler içinde devamlı kalırlar. İşte Allah'a ait olan yüce karşılık budur.

1193 (113:20) 20. ayetteki, "onlar ...en yükseğini kazananlardır" diye çevrilen cümlenin Arapça metni şöyle: **"ülâike humul faizûn."** Bu **"faizûn"** kelimesi, **"faiz"** kelimesinin çoğuludur. Kur'an'da geçtiği yerlerde hep, çaba harcayarak, gayret ederek vs. elde edilmiş kazanç, mevki vs. anlamlarında olumlu olarak geçmektedir. (Bak. Müminûn Suresi 111; Haşr Suresi 20) Bunun zıttı olan **"riba"** kelimesi, çaba harcamadan, gayret sarfetmeden, haksız olarak kazanılan anlamınadır. Bak. Rûm Suresi 39; Bakara Suresi 275.

23. Ey iman etmiş kimseler! Aile büyükleriniz, çocuklarınız ve kardeşleriniz, eğer gerçekleri görmezlikten gelip örtüyorlarsa, kendi ortak koşucu inançlarının tercihinde ve sevgisindelerse, o yolda onları dost ediniyorlarsa, onların o durumlarından uzak durun. Kim, sizden onların o ortak koşucu anlayışlarına dönerse, işte onlar, evet onlar kendilerine yazık etmiş olurlar.

24. De ki: "Aile büyükleriniz, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, yakınlarınız, kazandığınız servetler, kötüye gitmesinden endişe ettiğiniz ticari işleriniz ve çok sevdiğiniz evleriniz size, Allah'tan ve o elçinin tebliğ ettiği buyruklardan ve o buyruklar doğrultusunda çaba harcamaktan daha sevimli geliyorsa, o zaman Allah'ın buyruklarını anlayıncaya kadar bekleyin, gözetleyin. Şirke sapan topluluklar, Allah'ın dosdoğru yolunu bulamazlar."

25. And olsun! Allah her zaman her yerde ve herkese yardım edendir. Size birçok yerde olduğu gibi, Huneyn günü de yardım etti. Hani o zaman siz, Allah'a değil de, sayısal çoğunluğunuza güvenmiştiniz; ama sayısal çoğunluğunuzun size hiçbir yararı olmamıştı ve tüm genişliğine rağmen yeryüzü size dar gelmişti ve sonunda bozguna uğrayıp geri dönüp kaçmıştınız.[1194]

26. Bozgundan sonra Allah, elçisi ve inananlar üzerine, sizin görmediğiniz, azim, güven, cesaret, moral vs. gibi, sakinlik ve cesaret veren güçler, duygular indirdi de, gerçekleri görmezlikten gelip örtenlere karşı sizin direnciniz, onları çok zor duruma düşürmüştü. Böylece gerçeği örtenler cezalarını görmüşlerdi.

1194 (113:25) Huneyn, Mekke şehri ile Taif şehri arasında yer alan çok geniş bir vadinin adıdır. Mekke'nin fethinin hemen sonrasında Peygamber ve inananlar, Havazin ve Sakif adlı saldırgan, müşrik bu iki Arap kabilesi ile burada savaştı. Sayı çokluğuna güvenerek, Allah'ın yardımını gözardı eden Müslümanlar, adı geçen iki müşrik kabile tarafından çok güç durumda bırakıldılar. Sonra Peygamber'in cesaretli ve kararlı tutumuyla Allah'ın yardımı tecelli etti ve saldırganlar geri püskürtüldü. Kur'an ayetleri bu olayı hatırlatıyor.

Dikkat! Kur'an ayetleri evrensel olduğu için, Biz bu ayetleri okurken, onları kendimize hitap ediyormuş gibi okumalıyız. Kur'an'ın anlattığı olayları sanki kendi yaşantımızmış gibi okumayı unutmamalıyız. Yoksa geçmiş olayları tekrar eder dururuz ve Kur'an'dan kendimiz için hiçbir şey anlayamayız.

27. Bütün olup bitenlerden sonra, isteyen kimse; yaptıkları yanlışlardan pişmanlık duyup, bir daha yapmamak üzere Allah'a yönelirse, Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

ORTAK KOŞUCULUK, PİSLİKTİR

28. Ey iman etmiş kimseler! Muhakkak ki, Allah'a ortak koşma hali bir pisliktir, bir düşünce kirliliğidir. Artık bundan sonra ortak koşanlar Mescid'i Haram'ın yönetiminden uzak dursunlar. Eğer siz, yönetmede bilgisiz olmaktan çekiniyorsanız, Allah dilemesiyle, kendi lütfundan sizi ilmiyle zenginleştirecektir. Çünkü Allah, ilmiyle tüm varlığa hakim olandır.

29. Kitap verilen kimselerden, Allah'a, Ahiret gününe inanmayan ve o elçi tarafından haber verilen yasaklara uymayan, dinin / düzenin yasalarına boyun eğmeyen kimselere, gerçekleri anlatmak için mücadele edin ki, onlar boyun eğsinler ve kendiliklerinden vergilerini versinler.

ALLAH'A ÇOCUK YAKIŞTIRMAK

30. Yol göstericileriz diyen Yahudi din adamları: "Uzeyr Allah'ın oğludur," dediler ve yardım edenleriz diyen Hıristiyan din adamları: "Mesih-İsa, Allah'ın oğludur" dediler. Onların ağızlarından çıkan bu sözler, daha önceki gerçekleri örtbas edenleri taklit etmektir. Onlar Allah hakkında nasıl yalanlarda kalıp kendilerine kıyıyorlar.[1195]

1195 (113:30) Ortak koşucular Allah'ı inkâr etmezler. Ancak, Allah'a şefaatçiler aracılığı ile ulaşılacağına inanırlar. Peygamberleri aşırı derecede överek, Allah'a ait ilahlık kavramlarını peygamberlere yüklerler ve onları insanüstü birer varlık olarak gösterirler, tanrılaştırırlar. Yahudilerin Hz. Üzeyr'e, Hristiyanların Hz. İsa'ya "Allah'ın oğlu" demeleri, onlara olan sevgilerini Tanrı'nın vasıflarıyla birleştirmelerinden dolayıdır. Müslüman âlemine gelince, Hz. Muhammed'i yüceltme adına, zaman zaman aynı hatalara düşüldüğünü ibretle görmekteyiz. Bu tehlikeyi, İstiklal Marşı şairi Mehmet Akif Ersoy şöyle dile getirir: "Yahuda Üzeyri, Nasara İsa'yı yaptı Allah'ın oğlu; Sen de Muhammed'i yaptın Allah'ın sevgilisi."

İnsanlık âleminin Allah indinde sıkıntıya düşecekleri en büyük zaafları, peygamberlere insanüstü bir varlık sıfatı atfederek, tanrısal vasıflarında tek olan Allah'a ortak koşmaları olacaktır. Yunus Suresi 18 ve 19. ayetleri inceleyiniz.

31. Onlar Kahinleri, Ruhbanları, yani din adamlarını Allah'tan başka Rabbler yani koruyucular, terbiye ediciler, itaat ediciler edindiler. Mesih-İsa Meryem'in oğludur. Onlar tek bir ilaha kulluk etmekten başka bir şeyle emrolunmadılar. Başka ilah yok, sadece Allah var! O, noksan sıfatlardan arınıktır; Allah, onların ortak koştukları şeylerden çok uzaktır.

ALLAH, IŞIĞINI / KUR'AN'INI TAMAMLADI

32. Onlar ağızlarından çıkan sözlerle, uydurdukları rivayetlerle, Allah'ın ışığını, yani Kur'an'ını karartmaya çalışırlar. Gerçekleri görmezlikten gelip örtenler hiç hoşlanmadıkları halde, Allah, Işığını / Kur'an'ını tamamlamıştır.

33. Allah, ortak koşucular hoşlanmasalar da dinlerinin, yani düzenlerinin bozulması üzerine, dinin / düzenin doğrularını açıklamak ve dosdoğru yolu göstermek için, o elçiyi gönderdi.[1196]

DİNİ MESLEK EDİNENLER
HALKI KANDIRARAK PARALARINI YERLER

34. Ey iman etmiş kişiler! Kendini din adamı sayanların çoğu, asılsız bilgiler vererek insanların mallarını, paralarını yerler ve Allah'ın buyruklarının anlaşılmasına engel olurlar ve o kimseler altını, gümüşü, parayı, malı biriktirirler ve Allah'ın buyrukları hakkında, ondan hiçbir şey de vermezler. Onlara can yakıcı bir azabın haberini bildir.[1197]

35. Gün gelecek, topladıkları o altınlar, paralar, cehennem ateşi içinde kaynatılarak onların alınları, yanları ve sırtları dağlanacak ve "İşte bu, kendi çıkarınız için biriktirdiğiniz şeydir; şimdi katlanın biriktirdiklerinizin sonucuna" denecek.

1196 (113:33) Ayrıca bak. Saff Suresi 9; Fetih Suresi 28; Sebe Suresi 28.

1197 (113:34) Kur'an sadece geldiği çağa değil, sonraki çağlara da hitap eder. Eğer Müslümanlar bir din sınıfı, dini meslek edinmiş bir sınıf oluşturmuşlar ve bu din sınıfı değişik yollarla insanların mallarını haksız yere toplayıp yerler ve üstelik onları da din adına yanlış yönlendirirlerse bu Kur'an ayetleri, onları da kapsar. Çünkü Allah'ın dini evrenseldir. Geçmiş, şimdi ve gelecek tüm insanları kapsar. Ayrıca bak. Hadîd Suresi 27; En'âm Suresi 114 ve dipnotu.

EVREN DE ALLAH'IN BİR KİTABIDIR

36. Kuşkusuz evren, gökler ve yer yaratılırken, Allah'ın yazılımında, ayların sayısı on iki ay olarak kodlandı. Onlardan dördü yasaklı kılındı. İşte bu, koruyucunun koyduğu dindir, yani düzendir, yasadır. Artık yasayı çiğneyerek kendinize zalimlik etmeyin. Ortak koşanlar nasıl ki size karşı hep birlikte cehaletlerinin mücadelesini veriyorlarsa, siz de onlara karşı hep birlikte gerçeklerin mücadelesini verin. Kuşkusuz, ortak koşmaktan sakınanlar, Allah ile beraber olduklarını bilirler.[1198]

1198 (113:36-37) Kur'an ayetinde geçen **"erbaatün hurum"**, "dördü yasaklı kılındı" diye anlamdırdığımız, ya da **"haram aylar"** olarak bilinen ayların Araplardaki isimleri şöyle: Zilkâde, Zilhicce, Muharrem, Recep.

Kur'anda geçen "haram aylar" ile ilgili ayetler, "Arapların bu dört ayı ve bu aylarda savaşmalarının yasaklandığı, bu aylarda savaşın, kan dökmenin yasak olduğu..." vs. şeklinde, sanki bu Kur'an ayetleri sadece Arap toplumuna gelmiş gibi anlatılır ve yorumlanır. Acaba bu Kur'an ayetleri sadece Arap toplumu için mi geldi ki, yasak kılınan dört ay hep Arapların gelenek ve tutumları üzerinden anlatılıp yorumlanıyor? Öyle olunca, bu Kur'an ayetleri, birbirleri ile savaşmayan dünyanın başka yerlerindeki Arap olmayan topululuklara hitap etmemiş mi oluyor? Nitekim çağımızda Ortadoğu'da hep Araplar birbirleri ile savaşırken, dünyanın başka yerlerindeki birçok topluluk birbiriyle savaşmıyor? Halbuki Kur'an ayetleri tüm dünyadaki insanlar için, hatta kıyâmete kadar gelecek tüm insanlar için geldi. Allah, ayetleriyle Araplara yasak ettiği bir şeyi, başka yerlerde yaşayan insanlara da yasak eder. O zaman, yasak olan nedir ki, Allah'ın kulları olan Araplar da, Arap olmayanlar da bu yasağa uysunlar? Acaba uyulması gereken bizzat zamanı bildiren ayın kendisi mi, yoksa aylara tekabül eden ve hiç değişmeyen, her zaman aynen devam eden varlık yasaları mı? İşte, Arapların da, tüm dünya insanlarının da, hatta kıyâmete kadar gelecek insanların da uyması gereken şey, hiç değişmeyen, her zaman aynen devam eden varlık yasalarıdır. Nedir onlar? Allah'ın, gökleri, yeryüzünü ve tüm canlıları yaratırken koyduğu yaratılış yasalarıdır. Yeryüzünde Allah'ın yarattığı milyonlarca canlı türü vardır ve bu canlıların üreme, büyüme ve çoğalma ayları ve zamanları vardır ve bu aylara, bu zamanlara dikkat edilmesi gerekir.

İşte siz, dünyanın neresinde yaşarsanız yaşayın, Allah'ın belirlediği düzen içinde yasak kıldığı ya da kılmadığı bu kurallara uyacaksınız demektir. Yoksa Allah, Kur'an ayetlerini, Arapların yaşam tarzlarına göre göndermiş değildir. Bilinmelidir ki Kur'an, Arap toplumlarının da, Arap olmayan toplumların da, bilerek ya da bilmeyerek, yanlış uyguladıkları gelenek ve inançlarını düzeltmek için geldi.

37. Kuşkusuz, Allah'ın koymuş olduğu düzenin kurallarını, geleneklere uydurup yerlerini değiştirmek, gerçeği örtmede kocaman bir aldatmadır. Böyle yapmakla, gerçekleri örten kimseler kandırılmış olur. Onlar, Allah'ın haram kıldığı, yasak kıldığı şeyleri, zaman zaman adetlerine uydurup, yaşamlarında onları kendilerine helâlleştirirler. Böylece Allah'ın haram saydığı durumları onlar helâl sayarlar. Onların bu aldatmaca tutumları da, kendilerine cazip görünür. Gerçekleri görmezlikten gelip örten topluluklar, Allah'ın dosdoğru yolunu bulamazlar.

"ÖNCE VATAN"

38. Ey iman etmiş kimseler! Size, Allah yolunda hep beraber olun denildiğinde, size ne oldu ki, sonunda, yeryüzündeki dünya yaşamının isteği siz de daha ağır bastı. Oysa, dünya yaşamının zevki, sonraki yaşama göre ancak çok az bir şeydir.

39. Öyle ise sizler, çok acı sıkıntılarla karşılaşsanız bile, gerektiğinde hep beraber seferber olunuz. Yoksa başka bir topluluk gelir sizi yerinizden yurdunuzdan eder ve siz, hiçbir şeyle onun vereceği zarara mani olamazsınız. Allah her şeydeki kudretin sahibidir.

ALLAH ELÇİSİNİ DESTEKLER
ELÇİ VE MAĞARA ARKADAŞI

40. Ancak sizler, sefer için, elçiyi desteklemediniz, kesinlikle Allah, ona yardım eder. Hatırlayın, gerçekleri görmezlikten gelip örten ortak koşucular, onu şehirden çıkardıklarında, arkadaşı ile birlikte ikisi mağaraya sığınmışlardı da, üzüntü ve endişe içindeki arkadaşına: "Üzülme muhakkak ki, Allah bizimle beraberdir," demişti. İşte o zaman Allah, onun üzerine güven, huzur, moral vs. gibi sakinleştirici duyguları indirmiş ve o görmedikleri bu güçler nedeniyle ona yardım etmişti. Gerçekleri görmezlikten gelip örten ortak koşucular, Allah'ın buyruklarını önemsemediler, aşağı kıldılar. Allah'ın buyrukları ise, işte yüce olan odur. Çünkü Allah, her şeyin yüce sahibi ve tüm varlığa hakim olandır.

41. Allah yolunda mallarınızla ve canlarınızla gerek hafif, gerekse ağır koşullarda ve çaba harcayarak hep birlikte seferber olun. Eğer sizler bilirseniz, böyle davranmanızda sizin için bir iyilik vardır.

ÇIKARCI KİŞİLERİN ÖZELLİKLERİ VE ELÇİYE İKAZ

42. Eğer hemen elde edilecek bir dünyalık ve normal uzunlukta bir yolculuk olsaydı; onlar, mutlaka sana tabi olur arkana düşerlerdi. Fakat yolculuk onlara uzak ve sıkıntılı geldi. Ama sanki istekleri varmış gibi, onlar kendilerinden geçercesine: "Eğer gücümüz ve olanaklarımız elverseydi sizinle birlikte sefere çıkardık," diye Allah adına yemin ederler. Allah da biliyor ki, hiç kuşkusuz onlar yalan söylüyorlar.

43. Doğru kimseler mi yalancılıkları bilinen kimseler mi iyice araştırıp açığa çıkarmadan, sen onlara niçin izin verdin? Neyse ki, Allah seni bağışladı.

44. Allah'a iman eden kimseler senden izin istemezler, onlar mallarıyla ve canlarıyla son anlarına kadar çaba harcarlar ve onlar her şeyi bilen Allah'a karşı kötülüklerden sakınırlar.

45. Kuşkusuz Allah'a içtenlikle iman etmeyenler senden izin isterler; onların kalpleri son anlarına kadar kuşku içindedir ve onlar kuşkuları içinde bocalayıp dururlar.

46. Şayet onlar sefere çıkmak isteselerdi, elbette onunla ilgili bir hazırlık içinde olurlardı. Fakat onlar, Allah'ın emir buyurduğu seferi kerih gördüler, iğrenç buldular. Böylece o durumları, onların sefere çıkmalarına engel oldu da, onlara: "Geride kalan kadın ve çocuklar gibi, siz de geride kalın," denildi.

47. Eğer, onlar sizin içinizde sefere çıkmış olsalardı, bozgunculuktan başka size bir katkı yapmazlar ve içinizde nifak çıkarmak amacıyla ordu bozanlık yaparlardı. Üstelik içinizde, onların fitnesine kulak verecekler de vardı. Kendi zararına iş yapanlar, Allah'ın ilmiyle her şeyi kuşattığını anlayamazlar.

48. Dikkatinizi çekerim! Onlar daha önce de aranıza nifak sokmak istediler ve senin için ne kumpaslar kurdular. Ama onlar ne kadar engellemeye çalışsalar da, Allah'ın emri açığa çıktı ve hak yerine geldi.

49. Onlardan, "Bana izin ver, ben nifakçı değilim" diyen kimseler, bizzat nifakın içine düşmüş olanlar değil mi? Muhakkak ki onlar, gerçekleri örtüp görmezlikten gelmeleri nedeniyle, cehaletin cehennemiyle kuşatılmışlardır.

50. Eğer sen seferden güzel bir sonuçla dönsen, onlar üzülürler ve eğer sıkıntılı bir durumla karşılaşmış olsan: "Biz zaten önceden işimizi sağlama almıştık," derler ve sevinerek oradan uzaklaşırlar.

51. De ki: "Allah'ın buyruklarından başka bir şey bizi asla etkilemez. O'dur bizim Mevlamız, koruyucumuz ve yüce olan Allah'tır. Mü'minler her şeyleriyle O'na teslimiyet içindedirler."

52. De ki: "Siz bizimle ilgili, şehitlik ve gazilik gibi, iki güzel şeyden başkasını mı bekliyorsunuz? Biz sizden, kendinize isabet eden sıkıntıları giderenin Allah olduğunu ve gücümüzün O'ndan geldiğini anlamanızı bekliyoruz. Haydi bekleyin, kuşkusuz biz de, sizinle beraber beklemekteyiz."

53. De ki: "İster gönüllü, ister gönülsüz yardımda bulunun, yardımlarınız asla makbul olmayacaktır. Çünkü siz, bozgunculuk eden bir topluluk oldunuz."

54. Sizin yardımlarınızın kabul edilmeyişinin nedeni, siz, Allah'ın buyruklarını görmezlikten geldiniz ve o elçiye uymadınız, salata yani sefere çıkmadınız, ancak bahaneler ileri sürdünüz ve sefer için yaptığınız yardımı, ancak zorla, gönülsüz yaptınız.[1199]

AMAÇSIZ SERVET VE HAYIRSIZ EVLAT SIKINTIDIR

55. Artık bundan böyle, onların ne servetlerinin ne de çocuklarının çokluğu seni imrendirmesin. Kuşkusuz öyle bir duyguya kapılmak, Allah'ın istediği şey değildir; o servet ve çocuklar, dünya hayatında onlar için sıkıntıdan başka bir şey değildir. Kendileri bunun farkında değiller ve onlar, gerçekleri görmezlikten gelip örterler.

56. Onlar, sizden olduklarına dair Allah adına yemin ederler; oysa onlar sizden değillerdir. Fakat onlar, bir o yana bir bu yana, ikilikte kalan bir topluluktur.

57. Eğer onlar, sığınacak bir yer ya da bir mağara veya girebilecekleri bir delik bulsalardı, hemen oraya yönelirler ve girmek için koşarak giderlerdi.

1199 (113:54) "Salat" kelimesi ile ilgili, Mâûn Suresi 1-7 ve dipnotu; Nisâ Suresi 101, 102, 103, 142. ayetleri okuyunuz.

KAMU GELİRLERİ NERELERE HARCANIR

58. Sosyal yardımların paylaşımı hakkında, onlardan seni eleştiren kimseler vardır. Eğer o sosyal yardımdan kendilerine de verilmişse gayet memnundurlar; ama verilmemişse, o zaman da onlar öfkelenirler, demediklerini bırakmazlar.

59. Halbuki onlar: "Allah'ın bize verdiklerinden razı olduk ve o elçinin paylaşımından da razı olduk. Allah lütfundan yine verir ve o elçi de bize pay eder. Aslında biz sadece Allah'tan beklemekteyiz," deselerdi olmaz mıydı?

60. Kaldı ki, sosyal yardımlar, yani kamunun gelirleri; toplum yararına zorunlu bir görev olarak, fakirler, dar gelirliler, işsizler, kamu görevlileri, toplumsal dirliği ve birliği pekiştirecek sosyal kurumlar, zihinleri tutsaklıktan kurtarıp aydınlatacak eğitim kurumları, toplum yararına yatırım yapan borçlular, Allah yolunda, yani halkın can, mal ve güvenliğini koruma yolunda çaba harcayan birimler ve yolda kalmışlar için harcanır. Allah, ilmiyle her şeyi bilen ve en doğru karar verendir.[1200]

61. İkiyüzlülerden peygamberi üzen kimseler de vardır. Onlar derler ki: "O safın tekidir, ne dinlerse inanan bir kulaktır." De ki: "O, kesinlikle sizin için bir hayır kulağıdır. O, Allah'a koşulsuz inanır, mü'minlere tam olarak güvenir ve sizden iman edenlerinize de merhametle, sevgiyle kucak açandır." Unutmayın, Allah'ın elçisini üzen kimselere, kesinlikle onlara, acı verici üzüntüler vardır.

62. Size hoş görünüp gözünüze girmek için, Allah adına size yemin ederler. Eğer onlar, güvenilir kimseler olsalardı, Allah'ın rızasını ararlar ve o elçinin kişiliğine değil, tebliğ ettiği gerçekler üzere olurlardı.[1201]

1200 (113:60) Bak. Bakara Suresi 215; Rûm Suresi 38, 39.

1201 (113:62) Yüce Allah, ikiyüzlülere karşı Peygamber'i bu Kur'an ayetiyle uyarıyor. Ne yazık ki, bu ikiyüzlülerin hayatta kalanları ve çocukları, Peygamber'in vefatından seneler sonra, emellerine ulaştılar. Peygamber'in kişisel sözlerini ya da onun adına ürettikleri çelişkili rivayetleri dinin kaynağı, kendisini de adeta, dinin kurucu ortağı yaptılar. Dünyadaki günümüz Müslümanları hep Peygamber'in kişiliğini överler, onun tebliğ ettiği Kur'an'ı anlamaya çalışmazlar. Konuyla ilgili Münâfikûn Suresi'ni lütfen inceleyiniz.

63. Hâlâ bilmediler mi ki, Allah'a karşı sınırı aşan ve O'nun elçisini anlayamayan kimse, sürekli cehennemi sıkıntılar içindedir ve durumlarını değiştirmedikleri sürece de devamlı o halde kalıcıdır. İşte, kepazeliğin en büyüğü de budur.

İKİYÜZLÜLER

64. İkiyüzlüler, kalplerinde gizledikleri alaycı düşüncelerini ifşa edecek bir Kur'an suresinin, inananlara indirilmesinden de korkuyorlar. De ki: "Alay edin bakalım; kuşkusuz Allah, korktuğunuz o alaycı düşünceleri açığa çıkarıcıdır."

65. Şayet onlara, neden alay ettiklerini sorsan: "Biz kendi aramızda, öylesine tartışıp şakalaşıyoruz," derler. De ki: "Siz, Allah hakkında, O'nun ayetleri hakkında ve O'nun elçisi hakkında mı alay ediyorsunuz? "

66. Siz inandık diyorsunuz, sonra da gerçekleri görmezlikten gelip örtüyorsunuz, bunun özrü olmaz. İçinizden bir grup bilmeden yaptığı için, özrü kabul edilse de, bilerek yapmış olan grup, suçlarının cezasını çeker.

67. İkiyüzlü erkekler ve ikiyüzlü kadınlar birbirlerine münkeri, yani kötü olan şeyleri emrederler; ma'rufu, yani iyi ve güzel olan şeyleri men ederler ve kendilerini gücün, kudretin sahibi sayarlar, Allah'ın gücünü, iradesini unuturlar. Böylece onlar, Allah'ı hiçe saymalarından dolayı gerçeklerden saparak, münâfıklardan olurlar.

68. Allah'ın vaadidir; ikiyüzlü erkekler, ikiyüzlü kadınlar ve gerçekleri görmezlikten gelip örtenler, davranışlarında ısrar ettikleri sürece, devamlı olarak cehennemi sıkıntılar içindedirler. O da onlara yeter! Onlar Allah'ı gereği gibi anlamayıp rahmetten uzaklaşanlardır ve onlar devamlı sıkıntılarda kalanlardır.

GÜNÜMÜZ MÜNÂFIKLARINA UYARI

69. Ey çağdaş ikiyüzlüler! Sizden öncekiler gibi, siz de daha fazla güçlü olmak için, daha çok mal ve daha çok evlat peşinde oluyorsunuz. Öyle ki, onlar sahip oldukları kadarıyla eğlenmeyi sürdürmüşlerdi, siz de sahip olduğunuz kadarıyla eğleniyorsunuz. Sizden öncekilerin o durumları gibi, siz de o durumlardasınız ve onların

dünya zevkine, dünya çıkarına düştüğü gibi, siz de düşüyorsunuz. Ama sizden önceki ikiyüzlülerin tüm yaptıkları işler, dünyada da ahirette de boşa gitmiştir ve işte olanlar kaybedenlerdir.

70. Onlardan öncekilerin haberleri sizlere gelmedi mi? Nûh halkının sular altında kalması, Âd kavminin korkunç bir rüzgârla ve Semûd kavminin şiddetli bir depremle yok olması, İbrahim'in puta tapar halkıyla mücadelesi, Medyen sakinleri ve altüst olmuş o şehirler ve halklar... Onlara, kendilerinden olan elçiler apaçık kanıtlarla gerçekleri tebliğ etmişlerdi. Onlar yalanladılar, anlamak istemediler. O bakımdan Allah onlara haksızlık etmiş değildi; fakat onlar şirk koşarak kendileri yok oluşlarını hazırladılar.

GÜVENİLİR KADINLAR VE GÜVENİLİR ERKEKLER

71. Mü'min, yani güvenilir erkekler ve mü'min , güvenilir kadınlar birbirlerine dost olmayı, yardımcı olmayı önerirler, ma'rufu, yani iyi ve güzel olan şeyleri emrederler ve münkeri, yani kötü olan şeyleri men ederler, salatı yani Allah'a bağlılık bilinciyle toplumsal dayanışmayı ayakta tutarlar ve zekâtı, yani vergilerini verirler ve Allah'a itaat ederler ve o elçiye uyarlar. İşte onlar Allah'ın merhamet edici olduğunu anlayanlardır ve muhakkak ki Allah tüm değerlerin yüce sahibidir, tüm varlığa hakim olandır.

72. Allah'ın vaadidir; o güvenilir erkekler ve o güvenilir kadınlar, durumlarını değiştirmedikleri sürece, su gibi akıp giden yaşamlarında huzurlu ve mutlu olurlar ve bulundukları yerde tertemiz, sorunsuz, en üst seviyede bir huzur ve mutluluk içindedirler. Allah'ın rızasını kazanmak ise en büyük mutluluktur. İşte o yüce kurtuluş budur.

73. Ey Nebî! İkiyüzlülük, gerçekleri görmezlikten gelip örtme ve çirkin sözler söyleme durumunda olanlara, doğruları anlatmak için çaba harca. Onların o durumları cehaletin cehennemidir ve o çok kötü bir durumdur.

74. Onlar: "Biz kötü söz söylemeyiz," diye Allah adına yemin ederler. Doğrusu onlar, o kötü, çirkin kelimeleri söylediler ve böylece onlar, barış ve huzur sonrası gerçekleri örtbas ettiler ve elçiyi yanıltmaya niyetlendiler ama başarılı olamadılar. Dahası Allah'ın lütfuyla kendilerini zenginleştirdiğini ve o elçinin katkısını anlamada istekli

olmadılar. Artık bundan sonra yaptıklarına pişmanlık duyup, bir daha yapmamak üzere söz verirlerse, kendileri için daha hayırlı olur ve eğer onlar Allah'tan yüz çevirirlerse, dünyada ve ahirette can yakıcı sıkıntılarla zor durumda kalırlar ve onların yeryüzünde ne bir koruyucuları ne de bir yardımcıları bulunur.

75. İkiyüzlülerden pişmanlık duyup Allah'a söz veren kimse, kendisine lütfedilenleri, verilenleri Bizim verdiğimizi bilir. Eğer dürüst, özü-sözü bir olursa, elbette o Bizi anlayan erdemli kimselerden olur.

76. Ancak onlar, kendilerine lütfedilenlerin sahibini bilip teslim etmediler ve yüz çevirdiler ve onlar eski bildiklerine devam ettiler.

77. Böylece onlar, verdikleri sözde durmayıp Allah adına yemin etmeleri ve yalan söylüyor olmaları nedeniyle, her zaman onların kalplerinde bir nifak, bir ikilik vardır.

78. Hâlâ bilmiyorlar mı? Muhakkak ki Allah, onların gizlediklerini de, fısıltılı konuşmalarını da bilir ve muhakkak Allah görünmeyen, bilinmeyen âlemdeki ilmin sahibidir.

79. Mü'minlerin doğruluk, cömertlik içinde olmalarını alaya alan, küçük gören o kimseler, onların Allah yolundaki çabalarını anlayamazlar. Bu nedenle onlar Allah'ı önemsemezler, aslında onlar kendilerini önemsememiş oluyorlar ve onlar can yakıcı sıkıntılarda kalıyorlar.

80. Onlar için bağışlanma ya da bağışlanmama fark etmez; kaldı ki onlara yetmiş kere af dileyin desen, yine de onlar Allah'ın affediciliğini asla anlamak istemezler. Çünkü onlar, Allah'ın buyruklarını ve o elçiyi görmezlikten geliyorlar. Gerçekleri bırakıp şirk anlayışında olan grup, Allah'a yol bulamaz.

81-82. Onlar Allah'ın elçisine aykırı davranmaktan hoşlanırlar, onunla beraber hareket etmezler, geride kalırlar ve Allah yolunda malları ve canları ile çaba harcayanları hor görürler ve: "Böyle aşırı sıcakta sefere gidilmez" derler. De ki: "Cehennemin ateşi çok daha sıcaktır; keşke iyice kavrayıp anlamış olsalardı." Artık bundan böyle onlar, tüm bu davranışlarının karşılığı olarak az gülüp çok ağlasınlar.

83. Eğer Allah'ın izniyle, sen onlardan o grubun yanına döner ve başka bir sefere çıkmak için onlar senden izin isterlerse, onlara de ki: "Artık siz benimle beraber asla sefere çıkmayacaksınız ve asla düşmana karşı benimle birlikte savaşmayacaksınız. Çünkü siz, ilk seferde bizimle gelmeyip, geride kalmaktan hoşlanmıştınız. Öyle ise, şimdi de geride kalan kadın ve çocuklarla beraber oturun oturduğunuz yerde."

84. O durumdaki ikiyüzlülerden birine ölene kadar asla uyma, ölünce de mezarları başında durma. Çünkü onlar Allah'ın buyruklarını ve o elçiyi görmezlikten geldiler ve Hak yoldan sapmışlar olarak öldüler.

85. Sen onların mallarının ve çocuklarının çokluğuna imrenme, kuşkusuz öyle bir duyguya kapılmak, Allah'ın istediği şey değildir. O servet ve çocuklar, dünyada onlar için sıkıntıdan başka bir şey değildir. Kendileri bunun farkında değiller ve onlar, gerçekleri görmezlikten gelip örterler.[1202]

86-87. "Allah'a koşulsuz iman edin, o elçi ile birlikte çaba harcayın" diye bir sure indirildiği zaman, onlardan çok mal ve çok çocuğa sahip olanları sana bahaneler ileri sürerler ve: "Bize izin ver de buralarda kalalım," derler ve böylece onlar geride kalanlarla birlikte olmaya razı olurlar. Onların bilinçleri gerçeği anlamaya kapalıdır; bu nedenle onlar, gerçek olanı algılayamazlar.

88-89. Fakat elçi ve iman etmiş kimseler hep beraber mallarıyla ve canlarıyla çaba harcarlar. İşte tüm iyilikler, güzellikler onlar içindir ve işte kurtuluşa erenler onlardır. Su gibi akıp giden yaşamlarında, durumlarını değiştirmedikleri sürece, onlar Allah'ta huzur bulurlar ve devamlı o halde kalırlar. İşte yüce kurtuluş budur.

90. Araplardan bazıları, kendilerine izin verilmesi için, sefere gidememe mazeretlerini anlatmak üzere gelirler; Allah adına o elçiye yalan söyleyen kimseler ise, hiçbir gerekçe göstermeden oturup kalırlar. Onlardan gerçekleri görmezlikten gelip örten kimseler, acı verici sıkıntılarla karşılaşacaktır.

1202 (113:85) Bak. Bu Sure'nin 55. ayetine.

91-92. İhtiyar olanlar, hasta olanlar, sefer için yardım edecek bir şey bulamayanlar, Allah için o elçiye bağlı olduklarını etrafındakilere anlattıkları takdirde, onlara bir sorumluluk yoktur. Ayrıca, sefer için, bir binek alabilecek güçleri olmadığından, sana gelip de kendilerine bir binek istediklerinde: "Size yol için binecek bir şey bulamıyorum," deyince, üzüntüden ağlayarak geri dönenlere de bir sorumluluk yoktur. Hak yolunda tüm özüyle Allah'a bağlı olup da, anılan koşullarda olanların üzerine de bir sorumluluk yoktur. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.

93. Sorumluluk ancak, varlıklı ve sağlıklı oldukları halde, yola gitmemek için senden izin isteyenleredir. Onlar, geride kalan kadın ve çocuklarla birlikte kalmaya razı oldular. Bu davranışlarıyla onlar, kalplerini Allah'ın buyruklarına kapatmışlardır, artık onlar başlarına geleceği bilmezler.

94. Siz seferden onların yanına döndüğünüz zaman, size özür beyan ederler. De ki: "Özür beyan etmeyin; biz, Allah'tan gelen haberleri size açıkladık, ama siz asla inanmadınız. Allah sizin amellerinize bakar. O'nun elçisine uyun; sonunda görüneni ve görünmeyeni bilen Allah'a döndürüleceksiniz. O zaman yapmakta olduğunuz şeyler size haber verilecektir."

95. Siz seferden onların yanına döndüğünüz zaman, onlardan yüz çevirdiğiniz için, değişeceklerine dair Allah adına size yemin ederler. Artık onlardan uzak dur. Muhakkak ki onlar; kişiliksiz, düşünceleri kirli ikiyüzlülerdir. Yapmış oldukları şeyin bir karşılığı olarak onların bulundukları durum cehaletin cehennemidir.

96. İkiyüzlüler, kendilerinden hoşnut olmanız için size yemin ederler. Siz onlardan hoşnut olsanız da, artık o kişiliksiz, hak yoldan sapmış topluluklar Allah'ın buyruklarından hoşlanmazlar.

ARAPLAR

97. Arapların çoğunluğu, gerçekleri görmezlikten gelip örtmede ve ikiyüzlülükte ve kargaşa çıkarmada en aşırıdır ve Allah'ın elçisine indirdiği Kur'an'ın içeriğini bilmemeye, anlamamaya daha yatkındır. Allah, her şeyi en iyi bilendir, en doğru buyruğu bildirendir.

98. Çoğu Araplar da kamu adına verdiği vergileri, kendisinden zorla alınmış sayar, bu yüzden size karşı kötü niyetler besler ve kendileri de kötü niyetle hareket ederler. Oysa Allah; her şeyi işitendir, her şeyi bilendir.[1203]

99. Araplardan öylesi de vardır ki, Allah'a ve ahiret gününe içtenlikle inanırlar, kamu adına verdikleri vergileri, Allah'a olan yakınlıklar ve elçinin kamu adına harcamalarına destek sayarlar. Gözünüzü açın! Onlar için o yardımlar Allah'a bir yakınlıktır. O yakınlık onları Allah'ın rahmeti içine girdirecektir. Allah lütuflarını esirgemeyen ve bağışı bol olandır.[1204]

1203 (113:97-98) Allah, bu Kur'an ayetiyle Arapların çoğunluğunun Allah'ın elçiye indirdiği Kur'an'ın hükümlerini tanımamaya, bilmemeye yatkın olduklarını ve gerçeği görmemezlikten gelip örtmede ve kargaşalık çıkarmada, ikiyüzlülükte çok zorlu olduklarını ve 98. ayette de insanlara karşı nasıl olumsuz baktıklarını bildiriyor. Kur'an ayetlerinde geçen, **"el A'rabi"** kelimesinden hareketle, bu **"A'rabi"** kelimesi Arapların bedevisidir, çöl Araplarıdır, "o bakımdan Arap ile, A'rabi kelimelerini karıştırmayalım" gibi anlayışlarla, Kur'an ayetini çevirirken "bedeviler, çöl Arapları" diye çevirirler. Böylece Allah'ın elçiye indirdiği Kur'an'ın hükümlerini tanımayanların, bilmeyenlerin, ve gerçeği görmemezlikten gelip örtenlerin ve kargaşalık çıkarmada, ikiyüzlülükte çok zorlu olanların bedeviler, çöl Arapları olduğu, şehir araplarının ise öyle olmadığı algısını verirler. Sanki bu Kur'an ayetleri geldiğinde şehir Arapları Ebu Cehil, Ebu Sufyan, Amr bin As, Ebu Leheb vs. hemen inanıverdiler, Muhammed Peygamber'in elçiliğini hemen kabul ediverdiler. Muhammed Peygamber'i Mekke'den çıkaranlar, sanki Bedeviler, çöl Arapları idi.

Soy olarak Muhammed Peygamber'in Arap olmasını istismar edenler, Peygamber'e gönülden inanan saf Müslümanlara, yüzyıllarca Arap ırkının faziletinden bahsetmişlerdir. Bu gün bile her şey ortada iken tüm dünyada, bazı çevrelerce bu anlayış sürdürülmektedir. Halbuki Allah, bu Kur'an ayetiyle, şehirli, bedevi tüm Arapların çoğunluğunun Kur'an ayetinde bildirilen gibi olduğunu haber verirken, 99. ayette de, öyle olmayan, tam tersi olan Arapları da bildirir. Kaldı ki, son nebi Muhammed, (selam ona olsun), sadece Arapların değil, tüm insanların peygamberidir. Bak. A'râf Suresi 158; Sebe Suresi 28.

1204 (113:99) Bir ırk toptan kötü ya da toptan iyi olmaz. Allah bu ayetle de samimi Arapların durumunu açıklıyor. Kur'an ayetindeki, "elçiye destek" diye anlamlandırılan kelimenin Arapçası **"salavat"**tır. Bu kelime **"salat"** kelimesinin türevlerindendir. Kur'an'da geçen, "salli, yusalli, salavat "vs. gibi "salat" kelimelerinin tüm türevleri anlamlandırılırken, (birkaç meal hariç) tüm >>

100. Gerçeklerin arayışı için bir yerden bir yere göç edenlerden ve onlara yardım edenlerden ilklerin öncüleri ve iyileştirme ve güzelleştirme nedeniyle onları takip edenler, Allah'ın rızasının bilincine varmış kimselerdir. Onlar, O'nun rızasını kazanmak için hareket ederler. Su gibi akıp giden yaşamlarında onlar için huzur ve mutluluk vardır; durumlarını değiştirmedikleri sürece, devamlı o mutluluk içinde kalırlar. İşte yüce kurtuluş budur.

101. Bakın, gerek taşra Araplarından olsun, gerekse şehirdeki Araplardan olsun, etrafınızda dolaşıp duran içi başka dışı başka, son derece uzmanlaşmış ikiyüzlüler ve bozguncular vardır. Kendilerini gizledikleri için siz onları zor tanırsınız, ama Biz onları biliyoruz. Onların suçu adi suçların iki katıdır. Sonuçta onlar, çok ağır ceza ile cezalandırılır.

102. Onlardan başka bir grup da, toplum yararına olan iyi bir davranışı çıkar için olan başka kötü bir davranış ile karıştırdılar ve bu konuda hata ettiklerini itiraf ettiler. Umulur ki onlar, yaptıkları hataları bir daha yapmamak üzere Allah'a tövbe ederler. Muhakkak ki Allah, lütuflarını esirgemeyen ve bağışı bol olandır.

103. Hatalarını itiraf edenlerin mallarından kamu yararına bir pay al ki, o nedenle onlar hem maddesel olarak temizlensinler hem de vicdanen rahatlamış olsunlar. Böylece onlarla bağın, ilişkin devam etmiş olur. Kuşkusuz senin desteğin, ilişkin onlar için bir moraldir. Allah her şeyi en iyi işitendir, en iyi bilendir.

>> meâllerde "namaz kılın" olarak çevrilir. Bu ayetteki "salavat" kelimesi ise, meâllerde, "Peygamber'in dualarına" diye çevrilir. Demek ki, "salat" kelimesi her zaman "namazı kılın" anlamına gelmiyormuş. Salat, ya da salavat kelimelerinin çok değişik anlamları vardır. Örneğin, "uyluğunu hareket ettirmek, ayağa kalkmak, çabalamak, şirke karşı çıkmak, bağlantı kurmak, dua etmek, ululamak, desteklemek, yardım etmek" vs. Dua da bu anlamlardan biridir ve Kur'an'da geçen "salat" kelimesi, geçtiği yerdeki konuya göre bu anlamlardan biri ile anlamlandırılır. Ancak bu ayeti altıyla ve üstüyle değerlendirdiğimizde konuyla ilgili olarak "dua" kelimesiyle anlamlandırılırsa konu bütünlüğünün dışına çıkılmış olur, diye düşünüyorum. **"Salavat"** kelimesi için, bak. Ahzâb Suresi 56. ve dipnotu. Ayrıca **"salat"** kelimesi için, Mâûn Suresi ve dipnotu, Nisâ Suresi 101-103. ayetlere bakınız.

104. Kullarının tövbesini kabul edenin ve sosyal yardımların karşılığını verenin, Allah olduğunu bilmezler mi? Muhakkak ki O, tövbeleri kabul eden ve merhametiyle bağışlayandır.

105. De ki: "Allah'ı bilinçli olarak bilmeye çalışın ve o elçiye uyun ve mü'min lerden olun. Artık cehaletinizi görün, görünen ve görünmeyen âlemin bilgisine sahip olan Allah'a döndürüleceksiniz. O zaman yapmakta olduğunuz şeyler size haber verilecektir."

106. Başka bir grup da var ki, onların işi Allah'a kalmıştır. Ya onlar Allah'ın buyruklarını erteleyip sıkıntılarda kalacaklardır, ya da onlarda tövbe edip Allah'a yöneleceklerdir. Allah ilmiyle var edendir, tüm varlığa hakim olandır.

MÜSLÜMANLARI BİRBİRİNE DÜŞÜRÜCÜ VE GERÇEĞİ ÖRTÜCÜ İŞLEV GÖREN ZARARLI MESCİTLERE GİTMEYİN

107. İkiyüzlülerden bazıları da, zarar vermek, gerçeği örtücü propaganda yapmak, halkın arasına nifak sokup bölmek için, bir mescit yaptılar. Burayı daha önceden, Allah'ın buyruklarını tebliğ eden elçisiyle savaşmış bir terörist için, bir gözetleme, bir örgüt yeri olarak hazırladılar ve: "Bizim isteğimiz, amacımız sadece iyiliktir, güzel hizmettir." diye de yemin ettiler. Allah şahit ki, onlar kesinlikle yalan söylemekteler.

108. Sakın oraya gitme! Elbette, kötülüklerden sakınmak ve Allah'a şirk koşmamak amacıyla, ilk günden itibaren doğruluk üzere kurulmuş bir mescit vardır; oraya gitmen daha doğrudur. Orada Allah'tan gelen vahyi öğrenenler, birbirlerini sevenler ve düşüncelerini şirkten temizleyen adamlar vardır ve o temizlenmede Allah sevgisi, Allah bilinci vardır.

109. Asıl olan; kötülüklerden sakınan, Allah'a şirk koşmayan ve toplum yararına iş yapan kimsenin kişilik yapısı mı iyi? Yoksa inancı çürük, sağlam bir temele dayanmayan, yaptığı amelleri boşa giden kimsenin kişilik yapısı mı daha iyidir? İşte o durumda olanlar cehennemi sıkıntılar içindedirler. Vicdansızlar topluluğu Allah'a yol bulamazlar.

110. Onların kalplerinde kuşkuları var oldukça onların bünyele-

rinde sıkıntılar devam edecektir. ikiyüzlülerin kalplerinde sadece birliği ve beraberliği parçalamak vardır. Allah ilmiyle her şeyi kuşatandır ve tüm varlığa hakim olandır.[1205]

111. Mü'minlere gelince, onlar mallarını ve canlarını Allah'a teslim ederler. Kuşkusuz bu nedenle huzur ve mutluluk onlar içindir. Onlar, Allah yolunda mücadele ederler; artık kendilerine karşı ölümüne mücadele etseler de, onlar gerçekler üzere mücadele ederler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da, Allah'ın onlara bildirmiş olduğu gerçek bir sözdür; onlar, Allah'a verdikleri sözü yerine getiren kimselerdir. Artık siz gerçeklerin alışverişiyle sevinin, yaptığınız o alışverişle huzur bulun. İşte en büyük mutluluk budur.

112. Ayrıca, yaptıklarından pişmanlık duyup tövbe edenler, sadece Allah'a kul olanlar, yalnızca Allah'ı övüp yüceltenler, hep O'nun buyruklarını anlamak ve anlatmak için dolaşanlar, Allah'a ortak koşmayanlar, O'na boyun eğip teslimiyet gösterenler, iyi ve güzel şeyleri öğütleyip, çirkin ve kötü şeylerden men edenler ve Allah'ın koyduğu ölçüleri koruyanlar, işte böylesi mü'min lere de sevinç ve mutluluk vardır.[1206]

"PEYGAMBERLERİN GÜNAHKÂRLARI BAĞIŞLAMA YETKİSİ YOKTUR"

113. Gerçekler apaçık kendilerine açıklandıktan sonra, akrabaları bile olsa, ne peygamberlere ve ne de iman etmiş kimselere, Allah'a ortak koşanlar için bağışlanma dilemek olacak şey değildir. Çünkü onlar ateş halkındandır.

114. İbrahim, babasının mağfiret bulması için çok çabaladı, ama olmadı. Babası, kendi zamanının müşrik adetlerinden vazgeçmedi. İbrahim'in anlattığı tek Allah inancına karşı, babasının Allah'a düşmanlığı apaçık ortaya çıkınca, İbrahim; sağlam iman sahibi, güzel huylu ve yumuşak kalpli biri olmasına rağmen, hemen ondan uzaklaştı.

1205 (113:110) Bak. Bakara Suresi 114; Hacc Suresi 40; Tevbe Suresi 107, 108.

1206 (113:112) Kur'an ayetinde geçen **"hudud"** sözcüğü "sınırlar / ölçüler" anlamındadır. Kelimenin türevlerinden olan **"hadid"** sözcüğü de aynı zamanda "ölçü / sınır" anlamına gelmektedir. Bak. Hadîd Suresi 25 ve dipnotu.

115. Allah hiç bir toplumu sapkınlık içinde bırakan değildir; kendileri doğru yola yöneldikten sonra, onların nelerden sakınacakları tam olarak açıklanıncaya kadar, Allah o toplumu sapkınlıkta bırakmaz. Muhakkak ki Allah bütün her şeydeki ilmin sahibidir.

116. Kuşkusuz Allah, gökleri ve yeri yönetendir. Yaşatan da öldüren de O'dur. Sizin için Allah'tan başka bir veli ve bir yardımcı yoktur.

117. Dikkatinizi çekerim! Peygamberin zor durumda kaldığı bir sırada, onunla beraber göç edenlerin ve onlara yardımcı olanların içlerinden bir kısmının kalpleri neredeyse kaymak üzereyken, sonra onlar Allah'a tövbe etmişlerdir. Muhakkak ki Allah, bütün her şeyi şefkatiyle sarandır ve çok merhamet edendir.

118. Aynı şekilde savaşa katılmayıp geride kalan o üç kişi de Allah'a yöneldiler. Yeryüzü tüm genişliğine rağmen onlara dar gelmişti. Vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmış ve iyice bunalmışlardı. Allah'tan başka sığınacakları bir şeyin olmadığını içtenlikle anladılar. Sonra onlar yaptıkları hatalardan pişmanlık duyup tövbe ettiler. Muhakkak ki, Allah tövbeleri kabul edendir, çok merhamet edendir.

119. Ey iman etmiş kimseler! Allah'a karşı kötülüklerden sakının ve O'na ortak koşmayın ve özü-sözü bir olanlarla beraber olun.

120. Bakın, gerek taşra Araplarından olsun, gerekse şehirdeki Araplardan olsun, Allah elçisi, sefere çıkacağı zaman, onu yalnız bırakıp geride kalmak ve kendi canları nedeniyle onun canını hiçe saymak olacak şey değildir. İşte bu nedenledir ki, onlar belâdan, sıkıntıdan kurtulamazlar ve Allah yolunda gerçeklerden mahrum kalırlar, bulundukları yerlerde, gittikleri yerlerde öfkeli halleri, gerçekleri görmezlikten gelme durumları ve düşmanlıklar kazanmaları eksik olmaz. Ancak onlar, kendileriyle ilgili, toplum yararına iyi ve güzel bir amel yazdırmış olurlarsa başka! Muhakkak ki Allah, iyi ve güzel ameller üreten kimselerin karşılığını boşa çıkarmaz.

121. Ama onlar az olsun çok olsun, sefer için bir harcama yapmadılar, Allah için bir yol, bir vadi katetmediler ki, yapmış oldukları şeyin en güzeliyle Allah onların ödüllerini kendileri için yazmış olsun.

122. Öte yandan, mü'minlerin hepsinin birden sefere çıkması da olmaz. Eğer onlardan her kesimden bir grup geride kalmazlarsa, seferden geriye döndüklerinde, düzeni, istikrarı sağlamada derin görüş ve anlayış ayrılıkları içinde olabilirler. Umulur ki, onlar gruplarını uyarırken dikkatli ve bilinçli olurlar.

123. Ey iman etmiş kimseler! Gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerden size yakın olmak isteyen kimselere, gerçekleri anlatmak için gayret gösterin, mücadele edin ki, sizin içinizdeki iman gücünü görsünler. Kuşkusuz kötülüklerden sakınıp, ortak koşmayanlar, her an Allah ile birlikte olduklarının bilincindedirler.

124. Ne zaman gerçekleri açıklayan bir sure indirilse, ikiyüzlülerden kimi: "Bu indirilenler ile hanginizin imanı artmıştır," der. Ama o indirilenlerle iman etmiş kimselerin imanları artar ve onlar gerçekleri öğrenmenin sevincini yaşar.

125. Fakat indirilen her sure, kalplerinde inanmama hastalığı olan kimselerin kararmış kalplerini, kirlenmiş düşüncelerini daha da artırır. Onlar gerçekleri görmezlikten gelip örtenlerdir ve kaybedenlerdir.

126. Onlar bakıp da görmezler mi, başlarına gelen felâketlerle tekrar tekrar uyarıldıklarını? Sonra da yaptıklarından pişmanlık duyup tövbe etmezler mi? Onlar gerçekleri görmek için hiç düşünmezler mi?

127. Gerçekleri açıklayan bir sure indirildiği zaman ikiyüzlüler: "Siz, bu indirileni getiren birilerini görebiliyor musunuz?" der gibi birbirlerine göz kırparlar, sonra da çekip giderler. Onlar anlayışsız, bağnaz bir topluluk olduklarından dolayı, kalplerini Allah'tan çevirmişlerdir.

128. Dikkatinizi çekerim! Sizin sıkıntıda olduğunuz şeyleri gideren, şefkatli, merhametli ve güvenilir kimselerden olmanızı sağlayan o indirilen yüce sureyi size hırsla, heyecanla açıklayan bir elçi, sizin içinizden geldi.

129. Artık, onlar hâlâ kendi bildiklerinde ısrar ederlerse, de ki: "Allah bana yeter. O'ndan başka ilah yoktur; ben sadece O'na güvenip dayanırım. O, her şeyi var edendir ve görkemli evrenin sahibidir."

İniş Sırası: 114
NASR SURESİ
Sure No: 110

Bismillahirrahmanirrahîm
Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla...

1-2. Allah'ın yardımı sayesinde, zafer gerçekleştiği ve sen, insanların akın akın Allah'ın düzenine, yoluna geldiklerini gördüğün zaman,

3. Artık Rabbini yücelterek, O'nu noksan sıfatlardan arındır ve ondan bağışlanma dile. Kuşkusuz O, yaptıkları yanlışlardan dönüp tövbe edenlerin tövbelerini kabul edendir.[1207]

1207 (114:3) Erdemli kişi, başarılı ve varlıklı iken Rabbine yönelendir.

Kur'an'daki Sırasıyla Sureler

Sure Adı	Sayfa No
1. Fâtiha	37
2. Bakara	525
3. Â'li İmrân	597
4. Nisâ	850
5. Mâide	769
6. En'âm	306
7. A'râf	94
8. Enfâl	584
9. Tevbe	795
10. Yunus	248
11. Hûd	265
12. Yusuf	283
13. Ra'd	695
14. İbrahim	450
15. Hicr	298
16. Nahl	432
17. İsrâ	229
18. Kehf	418
19. Meryem	152
20. Tâ-Hâ	164
21. Enbiyâ	456
22. Hacc	730
23. Müminûn	468
24. Nûr	719
25. Furkân	136
26. Şuarâ	186
27. Neml	204
28. Kasas	216
29. Ankebût	513
30. Rûm	505
31. Lokman	347
32. Secde	479
33. Ahzâb	630
34. Sebe	352
35. Fâtır	145
36. Yâ-Sîn	127
37. Sâffât	333
38. Sâd	85
39. Zümer	361
40. Mü'min	371
41. Fussılet	380
42. Şûrâ	386
43. Zuhruf	392
44. Duhân	400
45. Câsiye	403
46. Ahkâf	407
47. Muhammed	690
48. Fetih	763
49. Hucurât	749
50. Kâf	73
51. Zâriyât	413
52. Tûr	483
53. Necm	54
54. Kamer	81

55. Rahman 702
56. Vâkıa 180
57. Hadîd 685
58. Mücâdele 744
59. Haşr 715
60. Mümtehıne 647
61. Saf 758
62. Cumua 760
63. Münâfikûn 743
64. Teğâbün 755
65. Talâk 711
66. Tahrîm 753
67. Mülk 486
68. Kalem 27
69. Hâkka 490
70. Meâric 494
71. Nûh 448
72. Cinn 124
73. Müzzemmil 31
74. Müddessir 33
75. Kıyâmet 67
76. İnsan 708
77. Mürselât 70
78. Nebe 497
79. Nâziât 500
80. Abese 58
81. Tekvîr 38
82. İnfitâr 503
83. Mutaffifîn 523
84. İnşikâk 504
85. Burûc 63
86. Târık 79
87. A'lâ 40
88. Ğâşiye 417
89. Fecr 42
90. Beled 77
91. Şems 62
92. Leyl 41
93. Duhâ 44
94. İnşirâh 45
95. Tîn 65
96. Alak 25
97. Kadr 61
98. Beyyine 713
99. Zilzâl 684
100. Âdiyât 46
101. Kâriah 66
102. Tekâsür 48
103. Asr 46
104. Hümeze 70
105. Fil 51
106. Kureyş 65
107. Mâûn 49
108. Kevser 47
109. Kâfirûn 50
110. Nasr 819
111. Tebbet 38
112. İhlâs 53
113. Felâk 52
114. Nâs 53

Alfabetik Sırayla Kur'an Sureleri

Sure Adı	Sayfa No
A	
Abese	58
Âdiyât	46
Ahkâf	407
Azhâb	630
A'lâ	40
Alak	25
Âl'i İmrân	597
Ankebût	513
A'râf	94
Asr	46
B	
Bakara	525
Beled	77
Beyyine	713
Burûc	63
C	
Câsiye	403
Cinn	124
Cumua	760
D	
Duhâ	44
Duhân	400
E	
En'âm	306
Enbiyâ	456
Enfâl	584
F	
Fâtiha	37
Fâtır	145
Fecr	42
Felâk	52
Fetih	763
Fil	51
Furkân	136
Fussılet	380
Ğ	
Ğâşiye	417
H	
Hacc	730
Hadîd	685
Hâkka	490
Haşr	744
Hicr	298
Hucurât	749
Hûd	265
Hümeze	70
İ	
İbrahim	450
İhlâs	53
İnfitâr	503
İnsan	708
İnşikâk	504
İnşirâh	45
İsrâ	229
K	
Kâriah	66
Kadr	61
Kâf	73
Kâfirûn	50
Kalem	27
Kamer	81
Kasas	216
Kehf	418

Kevser 47
Kıyâmet 67
Kureyş 65

L

Leyl 41
Lokman 347

M

Mâide 769
Mâûn 49
Meâric 494
Meryem 152
Muhammed 690
Mutaffifîn 523
Mücâdele 744
Müddesir 33
Mülk 486
Mü'min 371
Müminûn 468
Mümtehıne 647
Münâfikûn 743
Mürselât 70
Müzzemmil 31

N

Nahl 432
Nâs 53
Nasr 819
Nâziât 500
Nebe 497
Necm 54
Neml 204
Nisâ 850
Nûh 448
Nur 719

R

Ra'd 695
Rahman 702
Rûm 505

S

Sâd 85
Saff 758
Sâffât 333
Sebe 352
Secde 479

Ş

Şems 62
Şuarâ 186
Şûrâ 386

T

Tâ-Hâ 164
Tahrîm 753
Talâk 711
Târık 79
Tebbet 38
Teğâbün 755
Tekâsür 48
Tekvîr 38
Tevbe 795
Tîn 65
Tûr 483

V

Vâkıa 180

Y

Yâ-Sîn 127
Yunus 248
Yusuf 283

Z

Zâriyât 413
Zilzâl 684
Zuhruf 392
Zümer 361